

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBREFAAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNÍNGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT

AÐ

HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

ÞRÍÐJA BINDI

1269—1415.

KAUPMANNAHÖFN.

í PRENTSMÍÐJU S. L. MÖLLERS.

1896.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

IN TWO VOLUMES

LONDON

Printed by J. St. John, at the Angel in St. Dunstons Church-yard, 1724.

Formáli.

Það eru þrjú ár síðan II. bindi Fornbréfasafnsins var lokið, en þá var einnig lokið við prentun á öllum texta þessa bindis, sem nú kemr hér síðasta hepti af. Að það hefir ekki orðið fyrri, kemr af ýmsum ástæðum, sem óþarfi er hér að greina frá. Frá hinu vildi eg heldr skýra, að registr við þetta bindi er gert á svipadan hátt og hin fyrri registr, og að sömu mennirnir hafa unnið að því og registrinu við II. bindið. Hefir Ólafr cand. phil. Davíðsson safnað alveg til hluta og orða registrsins og hefir alla ábyrgð á tilvitnunum þar, en eg hefi gert registrið yfir staðanöfn og manna, og sett alt registrið í þá heild, sem það er í. Það sem helzt hefir verið breytt til frá fyrri registrum er í því fólgið, að nokkrum nýjum deildum hefir verið aukið við (t. a. m. búsgagn, húsbúnaðr, húsakynni, klæði, klæðnaðr ofl.), og er það á minni ábyrgð; ennfremr að ýms orð hafa ekki verið tekin upp, nema þar sem þau hafa einhverja ákveðna og sérstaka þýðingu að efninu til, og hefir það verið Olafs verk að ákveða það um leið og hann safnaði tilvitnunum; það er hið þriðja, að sumar deildir registrsins, er minni háttar eru, hefi eg ekki sundrliðað, en eingri tilvitnau er þar fyrir slept, svo að alt er að því leyti jafnfult (sjá t. d. bænhus). Er þetta gert fyrir stuttleika sakir, og til þess að komast hjá óþarfakostnaði.

Um registr þessa bindis skal þess enn getið, að ártöl þau, sem eg hefi víða sett í svigum aptan við mannanöfn, tákna að jafnaði, að þeir menn komi fyrir í Fornbréfasafninu á þeim árum, sem til eru færð. Þó er sumstaðar, en ekki alstaðar, frá því vikið, ef frekara er kunnugt um mennina eptir annálum eða öðru. Vera má að einhver smáósamkvæmni kunni að finnaast í registrinu í rithætti og um tilvísanir frá einu orði til annars, þótt eg vænist þess, að þær sé ekki bagalegar til muna¹⁾, enda vildi eg afsaka alla slíka miskviðu með því, að registrið hefir verið samið af mikilli skyndingu, að miklu leyti á þessu ári jafnhliða því, sem eg hefi og gert tvö önnur nokkuð illvíg registr um leið: við Ártíðaskrárnar sem prentað er, og við IV. bindi Fornbréfasafnsins, sem prenta á næsta ár. Það er sjálf-sagt, að það mun ekki vera kallað mjög andríkt starf að semja registr, en svo vildi eg þó kveðið hafa, að einginn gerir það sofandi, né með höndurnar í vösunum. Meiri níðvinnu getr varla, og í slíku registri sem þessu, kemr svo mart fyrir vafasamt, að þar við þarf allan athuga, einkum við manna- og staðanöfnin. Að greina rétt í öllu milli allra manna, er samnefnt eiga, eða sjá hverir af þeim er einn og sami maðr, sem koma fyrir í þessu safni, er svo vandasamt, að eg þori einganvegin að ábyrgjast, að mér hafi tekizt það, en sú er þar bót í máli, ef bót skal kalla, að það getr einginn, nema þeir, sem þora að staðhæfa alt það um forn tíðindi, sem þeim dettr í hug. Staðanöfnin eru þó ennþá viðsjárverðari. Þar stendr maðr opt uppi alveg ráðalaus, því að einginn landsuppdráttir, jarðabækir né nafnaskrár brökkva neitt til, en hinsvegar getr maðr altaf átt á hættu, að kunnugir menn á hverjum einstökum stað út um alt land reki mann í vörðurnar. Það, sem

¹⁾ Eg skal geta þess, að nöfnum, er aðeptirnafni hafa Sigurðsson (—arson), Guðmundsson (—arson) eða því um líkt er ráðað með vilji saman, hvort sem eignarfallsendingin er ar eða s í bókinni.

skást hefir dugað mér, eru sóknarlýsingar prestanna, sem nú eru í safni Bókmentafélagsins, og þó ekki til hlítar. Það er svo mart smátt bæði í bréfum og máldögum, að eingir geta þekkt það, nema gagnkunnugir menn á hverjum stað, fjármenn, rekamenn og ábúendr jarðanna, ef hin fornu örnefni annars haldast. Biskupinn á Íslandi gæti gert mart, sem óþarfara væri en það, að gangast fyrir því við klerkadóminn, að fá nákvæmar skýrslur um öll örnefni í kirknamáldögunum, sem svo væri lagðar við skjalasafn biskupsdæmisins. Það væri ekki einungis fróðlegt fyrir staðlýsing landsins, heldr og hagfelt fyrir alla staðarhaldara síðar meir.

Um fráganginn á Fornbréfasafninu þarf eg ekki mart að segja, en þess vænist eg, að útgáfa þess sé áreiðanleg í öllu því, sem verulegt er og máli skiptir og því mega allir hlíta. En að láta sér detta í hug, að ekki finnist í því einhverjar stafvillur, er óvitum einum ætlandi, enda hefi eg aldrei hugsað mér svo hátt, því það hefir eingum tekizt enn, það eg veit til, í slíkum ritum, og það er því síðr hugsanlegt hér en annarsstaðar sem hraði mikill hefir verið heimtaðr á útgáfunni, en ritið hins vegar krefr meiri tíma og rannsóknir til undirbúnings en nær nokkurt annað rit, því að heimildirnar standa svo dreifar, að einginn veit hvenær alt er rannsakað eða fundið, sem til er. Mart hefi eg og orðið að láta prenta eptir afskriptum annara manna bæði í þessu bindi og hinum, sem út eru komin, og sum handrit, sem ekki eru hér við hendina, en mikið hefir verið úr prentað í safninu, bæði í þessu bindi og hinum, hefir mér ekki verið léð svo leingi, að eg hafi getað borið prófarkir saman við þau. Hvorutveggja verðr og hver sá að hlíta, er þetta safn gefr út; hjá því verðr ekki komist. Enn er sumt í þessu bindi, sem eg hefi orðið að lesa prófarkir af á meðan eg var í öðru landi, og gat því ekki borið saman við frumrit hér í prentuninni. Eingu að síðr hefi eg þá von að

minn frágangr á safninu sé hér um bil eins vandaðr í heild sinni og á öðrum samskonar söfnum, t. a. m. á Fornbréfasafni Norðmanna, sem Íslendingum stendr næst og merkilegast er allra útlendra Fornbréfasafna fyrir Ísland. En svo vandað sem það er í alla staði, held eg mér sé þó óhætt að segja það, að þau bréf sé teljandi, sem í því standa og eg hefi látið prenta og átt kost á að bera saman við frumritin, að ekki finnist í þeim einhverjar smástafvillur, en vitanlega flestar svo sem þýðingarlausar. Alveg hið sama er að segja um fyrsta bindi af íslenzku Fornbréfasafni, sem Jón Sigurðsson gaf út. Það er áreiðanlegt í öllu því, sem verulegt er, en í því smáa og óverulega, svo sem stafsetningu, er ýmsislegt ósamkvæmt handritunum, þó hann hafi annars ætlað sér að fylgja stafsetning handritsins í því og því skjalinu, auk þess sem hann hefir alveg búið til rithátt á sumum skjölunum. Mæli eg þetta hvorki honum til vanza né mér til afsökunar, heldr til þess að ljóst mætti verða, að hver skynsamr maðr leggri í slíku riti sem þessu mesta áherzlu á það, sem verulegt er, og heldr stafsetningu frumritanna að svo miklu sem þarf, án þess að úr því verði stafsetningarhégómi, og þeim hætti mun eg fylgja, hvort sem eg á leingr eða skemr við þetta safn hér eptir.¹⁾

Það er ekkert tiltökumál þótt öllum þorra á Íslandi þyki

¹⁾ Eg mun sjálfir einhvern tíma síðar meir birta í einhverju bindi þessa safns leiðréttingar þær við það, sem eg hefi gefið út af safninu, er mér virðist þörf á. Í þetta skipti vil eg geta þessara: II, 58^a þeir I, þeim; bls. 226^a »biskupsvigslu og« á að falla niðr; bls. 718^a—719^a á að leiðrétta á þá leið, að frumritið að Leiðarhólmskrá vitnar ekki í samninginn ²⁰, 1837, en afskript Jóns lögmanns (AM. 240. 4to) gerir það þar á móti, þótt mér hafi sézt yfir það, þegar þetta var ritað. — Af »gefnu tilefni« skal eg geta þess, að prentari Fornbréfasafnsins, J. V. Möller, hefir gefið frágangi mínum á handriti því að safninu, er hann hefir frá mér feingið til prentunar þenna vitnisburð:

Fornbréfasafnið nokkuð þurt ákomu, en á hinu átti eg síðr von, að flestir skynsamir og mentaðir menn skildi ekki, hvað þýðingarmikið það er að fá það gefið út. En þó hefi eg heyrt einmitt ýmsa af hinum svo kölluðu lærðu eða latínuskólageingnu mönnum mæla svo, að þeir vissu ekki til hvers það væri, og gæti eg bezt trúað því, að skynsamir alþýðumenn skildu það betr. Eg skal nú ekki hafa langan formála um það, að koma mönnum í skilning um þetta, en hins skal eg geta, að allir menn, sem nokkuð skynja, vita það, að það er ekkert rit til, sem er eins áriðandi fyrir sögu landsins á fyrri öldum í öllum greinum, að gefið sé út eins og Fornbréfasafnið. Á meðan fornskjölin liggja óprentuð, er alveg ómögulegt að vita eða skrifa nokkuð til hlítar um hag landsins eða sögu langt fram eptir öldum. Jafnvel hinir lærðustu menn hafa um einstök efni misstigið sig af því þeir gátu ekki þekt þær heimildir allar, sem til eru, vegna þess þær voru ekki prentaðar. Og af hverju öðru kemr, að menn, sem annars eru vel að sér og nota það, sem til er prentað, rita þó svo um þá kafla úr sögu landsins, sem safn þetta er ekki enn prentað fyrir, að gagnlaust er til frambúðar? Jafnóðum og safninu miðar fram, birtir svo yfir liðnum öldum, að þar verður skýr vegr, sem áður var varla ratljóst, og þoki safninu það fram, sem því nú hefir gert um hin síðustu ár, getr hver miðlungsmáðr um miðbik næstu aldar vitað það heima hjá sér fyrirhafnarlaust, sem hinir lærðustu menn nú vita alls ekkert um. Á hina hliðina hefir safnið hina mestu þýðingu fyrir fasteignir um alt land, bæði opinberar og þær, sem einstakir menn eiga. Um íslenzkt mál hefir og safn þetta hina mestu þýðingu, ekki einungis til fróðleiks, heldr má

»Handrit það, sem þér hafið látið okkur fá til prentunar af íslenzku Fornbréfasafni, hefir verið skýrt skrifað og gott að setja eptir því.«

— þótt sumt sé að varast — af því læra mart, sem notagott mætti vera þann dag í dag í höndum þeirra, sem með kunna að fara, einkum þó fyrir lagamálið nú á dögum, sem enn vantar mikið á að sé búið að ná sér aptr eptir þá meðferð, er það hefir feingið á hinum síðari öldum; og fallegri er dómsályktunar forsögnin forna: »Því er það vor (minn) dómur o. s. frv.« heldr en það form, sem nú tíðkast: »því dæmist rétt að(!) vera«, því að það er rangt mál með öllu, og ætti að vera, skyldi því halda: »því dæmist, að rétt sé«.

Eg þarf hér hvorki að nefna þau söfn né einstaka menn, er greitt hafa enn fyrir mér við safn þetta, því það kemr alt í sama garð og við II. bindið, þótt nokkurra minnst eg fleiri, en þakkað vildi eg hafa þeim öllum. Sérstaklega verð eg þó að geta þess, að bæði Carlsbergssjóðr og Kenslumálaráðuneytið danska veittu mér hér um árið styrk til að rannsaka ýms handritasöfn, svo sem á Eínglandi, sem bar æðimikinn árangr fyrir Fornbréfasafnið, og sér þess nokkur merki bæði í þessu bindi og hinu IV., sem þegar er prentað að texta til.

Kaupmannahöfn á gamlaársdag 1896.

Jón Þorkelsson.

Röð og efni bréfanna.

	Bl.
1. [1269]. Máldagi Dalskirkju undir Eyjafjöllum	1
2. [um 1270]. Rekaskrá Skálholtsstaðar á Norðrströndum	2
3. [um 1275]. Máldagi Krýsuvíkrirkirkju	3
4. [um 1285]. Rekaskrá Grundar í Eyjafirði	3—4
5. [um 1290]. Ættartala Hauks lögmanns og Steinunar.	5—8
6. 1308, 3. Okt. Máldagi Hvammskirkju í Hvammssveit.	8—9
7. 1309, 23. Júní. Landamerki Vatnshlíðar og Vatnsskarðs	9—10
8. [um 1310]. Ættartala Jóns Pétssonar og Þorleifs haga	10—13
9. [1312]. Fjarðatal á Íslandi	13—17
10. [1312]. Tylftatal umhverfis Ísland	17—20
11. [1312]. Biskupatal í Niðarósserkebiskupsríki hið forna	20—27
12. [1312]. Ábótatal á Íslandi hið forna	28—31
[Þar með fylkjatal í Noregi og konungatal á Norðrlöndum].	
13. [1315]. Máldagi Saurbæjarkirkju á Kjalarnesi	31—32
14. [um 1320 eða síðar]. Skrá um lögmannstoll	33—34
15. [um 1336 eða síðar]. Norskt biskupatal.	35—39
16. [um 1350]. Norskt biskupatal	39—45
17. [um 1350 eða síðar]. Biskupatal Björns á Skarðsá eftir fornri íslenskri bók	45—53
[Þar með eyjatal á Orkneyjum og Færeyjum].	
18. 1351. Flosadómr um veiði Helgafellsklausturs í Straum- fjarðará	53—54
19. 1351, 10. Júní. Landamerki Bakka og Lækjar í Við- víkrsveit.	54—55
20. 1351, 14. Júlí. Klemens páfi VI. leyfir Ormi Hólabisk- upi að taka sér skriptaföður	55—56
21. 1351, 9. Aug. Kaup- og landamerkjabréf fyrir Hólum á Skagaströnd	56—57
22. 1351, 23. Aug. Skipan Ólafs erkibiskups í Niðarósi .	57—65

23.	1352, 31. Jan. Kaupbréf um Barð í Fljótum og fleiri jarðir	65—66
24.	1352, 1. Febr. Bréf um Úlfsdali	66—67
25.	1352, 18. Sept. Norrænt bréf, er getr Oddgeirs biskups Þorsteinssonar	67
26.	[1352]. Máldagi Saurbæjarkirkju á Hvalfjarðarströnd.	67—68
27.	1352. Máldagi Garðarkirkju á Akranesi.	68—69
28.	[1352]. Máldagi Bessastaðakirkju á Álptanesi.	69—70
29.	1352. Máldagi Reynivalla í Kjós.	70—71
30.	1353, 14. Jan. Vitnisburðr um veiði frá Staðarbakka í Bláhyl	71
31.	1353, 9. Marts. Bréf Orms biskups um kennimanna skyld á Giljá	71—72
32.	1353, 25. Marts. Bréf Magnúsar konungs Eiríkssonar um sakeyri konungs	72—73
33.	1353, 27. Apr. Bréf um landamerki Ennis og Lækjar, Grafar og Bakka í Skagafirði.	73—75
34.	[1353]. Bréf Magnúsar konungs Eiríkssonar, að Íslendingar sé hlýðnir kirkjunnar formönnum	75—76
35.	1353. Máldagi Skarðs á Landi.	77
36.	1354, 17. Marts. Kaupbréf fyrir Spákonufelli	77—78
37.	[1354]. Máldagi Hvamms í Norðrárdal	78
38.	[1354]. Máldagi Hvolskirkju í Saurbæ.	79
39.	[1354]. Máldagi Staðarhólskirkju	79—80
40.	[1354]. Máldagi Staðarfellskirkju.	80
41.	[1354]. Máldagi Staðastaðar	80—81
42.	[1354]. Máldagi Miklaholtskirkju	81—82
43.	[1354]. Máldagi Haffjarðareyjar	82—83
44.	[1354]. Máldagi Hitarnesskirkju	83—84
45.	[1354]. Máldagi Hitardalskirkju	84
46.	[1354]. Máldagi Staðarhraunskirkju.	85
47.	[1354]. Máldagi Álptártungukirkju	85
48.	[1354]. Máldagi Akrakirkju á Mýrum.	86
49.	[1354]. Máldagi Hjörseyjarkirkju	86—87
50.	[1354]. Máldagi Álptanesskirkju á Mýrum.	87
51.	[1354]. Máldagi Borgarkirkju á Mýrum.	88
52.	[1354]. Máldagi Stafholtskirkju	88—89
53.	[1354]. Máldagi Kaldaðarnesskirkju í Bjarnarfirði	89—90
54.	1354, 18. Júlí. Máldagi Fells í Kollafirði	90—91
55.	1354. Máldagi Selárdalskirkju	91—92
56.	1354, 30. Júlí. Skipan Gyrðs biskups um prédikanir ofl.	92—95
57.	1354. Skipan Gyrðs biskups um prests og kirkjutúndir til Staðastaðar frá Kolbeinsstöðum	95—96

58.	1854. Biskupstíundareikningr i Stranda- og Norðr- Ísafjarðarsýslu	96
59.	1854. Máldagi og rekaskrá Desjarmýrarkirkju í Borg- arfirði eystra	96—98
60.	1854, 19. Okt. Bréf Magnúsar konungs Eiríkssonar um Kristinrétt	98—99
61.	[1854]. Bréfságrip um Vatnsholt í Staðarsveit	99
62.	[1855]. Máldagi Sauðafellskirkju	99—100
63.	[1855]. Máldagi Kvennabrekkukirkju	100
64.	[1855]. Máldagi Vatnshorns í Haukadal	100—101
65.	[1855]. Máldagi Hjarðarholtskirkju	101—102
66.	[1855]. Máldagi Hvammskirkju í Hvammssveit . . .	102
67.	[1855]. Máldagi Sælingsdalstungukirkju	102—104
68.	[1855]. Máldagi Ásgarðskirkju	104
69.	[1855]. Máldagi Byrar í Álptafirði	104—105
70.	1855. Rekaskrá Helgafellsklausturs	105—106
71.	[1855]. Máldagi Bjarnarhafnarkirkju	106—107
72.	[1855]. Máldagi Öndverðareyrarkirkju	107—108
73.	[1855]. Máldagi Setbergskirkju	108
74.	[1855]. Máldagi Fróðáarkirkju	108—109
75.	[1855]. Máldagi Saxahvolskirkju	109
76.	[1855]. Máldagi Knarrarkirkju	110
77.	[1855]. Máldagi Máfahliðarkirkju	110—111
78.	1856, 10. Marts. Kaupbréf um Ingjaldshól	111—112
79.	1856. Bréf Innocentius páfa VI. með Jóni biskupi skalla	113
80.	[1856]. Máldagi Snjófuglstaða	113
81.	[1856]. Máldagi Gaulverjabæjar	113—114
82.	[1856]. Máldagi Bræðratungukirkju	114—115
83.	[1856]. Máldagi Ólafsvalla	115
84.	1856, 10. Dec. Norrænt bréf, er getr Oddgeirs biskups Þorsteinssonar	115—116
85.	1857, 7. Nóv. Dómr visitatorum um laxastangan frá Grenjadarstað i Laxá	116—120
86.	1858, 19. Júlí. Samningr Gyrðs biskups og leikmanna	120—122
87.	1858. Máldagi Reykholtskirkju	122—123
88.	[1858]. Máldagi Bæjar í Borgarfirði	123—124
89.	[1858]. Máldagi Fitjakirkju	124
90.	[1858]. Máldagi Hvanneyrarkirkju í Borgarfirði . . .	125
91.	[1858]. Máldagi Grjóteyrar í Andakil	125—126
92.	[1858]. Máldagi Sanda í Dýrafirði	126
93.	1858, 4. Sept. Gyrðr biskup skipar Svínafell í Horna- firði til Hoffells	126—127
94.	1858, 24. Okt. Kaupbréf um Reppisá í Ólafsfirði . .	127

95.	1859, 23. Apr.	Skipan Gyrðs biskups um ljóstolla ofl.	128—130
96.	1859, 15. Maí.	Bréf Gizurar galla um reka á Vatnsnesi	131
97.	1859, 31. Maí.	Staðfestingarbréf Jóns biskups skalla um kennimannaskyld á Giljá	131—132
98.	1859, 3. Júní.	Úrskurðr Jóns biskups skalla um laxveiði í Laxá fyrir Hjaltabakkalandi.	132—133
99.	1859, 4. Sept.	Úrskurðr Jóns biskups skalla um laxastangan og netjadrátt frá Grenjaðarstað í Laxá . . .	133—134
100.	[um 1860].	Skrá um reka Bððvars prests Þorsteinsonar	134—135
101.	[um 1860].	Skrá um reka Vatnsfjarðarkirkju fyrir austan Geirhólm	135—136
102.	[um 1860].	Afhending Reykholtstaðar	136
103.	[um 1860].	Landamerki Breiðabólstaðar á Skógarströnd	137
104.	[um 1860].	Bréfságrip um Indriðastaði í Skoradal.	138
105.	[um 1860].	Bréfságrip um Hrossholt í Eyjahrepp	138
106.	[1860].	Bréfságrip um jörðina Bakka í Helgafellssveit	138—139
107.	[um 1860].	Skrá um landamerki Hraunskarðs og Gufuskála á Snæfellsnesi	139—142
108.	1860.	Dómr um rétt og ráðspjöll kvenna	142
109.	1860, 2. Jan.	Kaupbréf um Holtastaði og Flugumýri	142—144
110.	1860, 12. Maí.	Kaupbréf um Sel, Akrey og Fáskrúf.	144—145
111.	1860, 20. Júlí.	Samningr Jóns biskups skalla og Gyrðs biskups um gullkaleik	145—146
112.	1860, 27. Okt.	Úrskurðr Snorra officialis Þorleifssonar um árlegt ærgjald frá Æðey til Vatnsfjarðar . . .	146—148
113.	[um 1860].	Biskupatal á Íslandi eptir Stokkhólmsbók	148—150
114.	[um 1860].	Ábótatal á Íslandi eptir Stokkhólmsbók.	150—154
		[115—149. 1860—1889. Mældagar Jóns biskups skalla fyrir Hólabiskupsdæmi 155—178]	
115.	1860.	Sauðanessmáldagi	155—156
116.	1860.	Svalbarðsmáldagi	156—157
117.	1860.	Presthólamáldagi	157
118.	1860.	Hafrafellstungumáldagi	157
119.	1864.	Bólstaðarhlíðarmáldagi	157—158
120.	1860.	Bergstaðamáldagi	158—159
121.	1860.	Blöndudalshólamáldagi	159
122.	1860.	Svínavatnsmáldagi	160
123.	1860.	Auðkúlumáldagi	160
124.	1860.	Márstaðamáldagi	161
125.	1860.	Grímstungnamáldagi	161—162

126.	1360.	Undanfellsmáldagi	162
127.	1360.	Máldagi Ásgeirsárkirkju	162—163
128.	1360.	Viðidalstungumáldagi.	163
129.	1360.	Staðarbakkamáldagi	164
130.	1360.	Gnúpsmáldagi í Miðfirði.	164—165
131.	1360.	Staðarmáldagi í Hrútafirði.	165—166
132.	1360.	Melsmáldagi í Miðfirði	166
133.	1360.	Hvammsmáldagi í Miðfirði.	166—167
134.	1360.	Breiðabólstaðarmáldagi í Vestrhópi.	167—168
135.	1360.	Vestrhópshólamáldagi.	168—169
136.	1360.	Tjarnarmáldagi á Vatnsnesi.	169
137.	1360.	Gunnsteinsstaðamáldagi.	169
138.	1360.	Holtastaðamáldagi	170
139.	1360.	Höskuldsstaðamáldagi.	170—171
140.	1360.	Spákonufellsmáldagi	172
141.	1360.	Hofsmáldagi á Skagaströnd	172
142.	1360—1389.	Sjóvarborgarmáldagi	172—173
143.	1360.	Hvammsmáldagi í Laxárdal	173—174
144.	1360.	Fagranessmáldagi.	174
145.	1360.	Glaumbæjarmáldagi.	174—175
146.	1360.	Viðmýrarmáldagi.	175
147.	1360.	Reykjamáldagi í Tungusveit.	175—176
148.	1368.	Mælifellsmáldagi	176
149.	1360.	Geðdalamáldagi	176—177
150.	1361, 18. Júní.	Réttarbot Magnúsar konungs Eiriks- sonar um verzlun	178—179
151.	1361, 25. Júní.	Próventubríf Árna Bárðarsonar.	179—181
152.	1361, 18. Aug.	Úrskurðr Snorra officialis þorleifs- sonar um osttoll til Viðeyjarklaustrs	181—182
153.	1362.	Bréfságrip um Hraunsfjörð	182
154.	[1363 eða fyrr].	Skrá um illa daga	183—184
155.	1363, 22. Febr.	Testament Benedikts Kolbeinssonar.	184—186
156.	1363, 4. Marts.	Kaup- og landamerkjabréf um Efsta- Fell	186—187
157.	1363, 16. Aug.	Dómr um fjörumörk Holts undir Eyja- fjöllum og Breiðabólstaðar í Fljótshlíð	188—189
158.	[um 1363].	Fjörumark Breiðahólstaðar í Fljótshlíð.	189—192
159.	1363.	Saurbæjarmáldagi á Rauðasandi.	192—193
160.	1363.	Hagamáldagi á Barðaströnd	192—194
161.	1363.	Brianslækjarmáldagi	194
162.	[1363].	Flateyjarmáldagi	194—195
163.	1363.	Múlamáldagi á Skálmarnesi	195
164.	[1363].	Staðarmáldagi á Reykjanesi	196

165.	[1863].	Laugardalsmáldagi í Tálknafirði	196—197
166.	[1863].	Gnúpsmáldagi í Dýrafirði	197
167.	[1863].	Eyarmáldagi í Arnarfirði	198
168.	1363, 17. Aug.	Þórarinn biskup staðfestir máldaga Kirkjubóls í Skutulsfirði	198—199
169.	1363, 21. August.	Þórarinn biskup staðfestir úrskurð Snorra officialis um ærgjald úr Æðey til Vatnsfjarðar	199—200
170.	1363, 8. Nóv.	Bréf um Hjóshval í Hópsós.	200—201
171.	1364.	Ágrip af próventubréfi Haldóru Þorvaldsdóttur	201
172.	1364, 21. Jan.	Bréf Jóns biskups skalla um veiði í Hópsós.	202
173.	1364, 20. Júlí.	Ívar Hólmr skipaðr innheimtumaðr páfatiunda á eyjunum í Niðarósserkibiskupsríki . . .	203—205
174.	1365, 2. Febr.	Heitbréf Nordlendinga	205—207
175.	1365, 20. Apr.	Bréf um Hurðarbak á Kólkumýrum .	207
176.	1365, 15. Maí.	Vitnisburðarbréf um páfatiundargjald af Íslandi	208
177.	1365, 1. Júlí.	Vitnisburðarbréf um upplestr konungs- bréfa á Íslandi.	208—209
178.	1366, 13. Apr.	Kaup- og landamerkjabréf um Kálf- árveli á Snæfellsnesi	210
179.	1366, 31. Aug.	Úrskurðr Snorra officialis Þorleifssonar um lambeldi til Vatnsfjarðar.	211
180.	1367, 13. Maí.	Vitnisburðr Þorbjarnar Högnasonar um máldaga og eignir Strandarkirkju.	212
181.	1367, 19. Maí.	Máldagi Viðeyjarklaustrs	212—214
182.	[1367].	Skeggjastaðamáldagi	214, 235
183.	[1367].	Refstaðamáldagi	235—237
184.	1367, 17. Júlí.	Vallanessmáldagi.	237—238
185.	[1367].	Hjaltastaðamáldagi	239
186.	[1367].	Klyppstaðamáldagi	239—240
187.	[1367].	Kristfjármáldagi á Arneidarstöðum	240
188.	[1367].	Eydalamáldagi	241
189.	[1367].	Bjarnanessmáldagi	241—242
190.	[1367].	Hoffellsmáldagi	242—243
191.	[1367].	Kálfafellsmáldagi í Fellshverfi	243—244
192.	[1367].	Kristbúsmáldagi á Þverá á Síðu	244
193.	[1367].	Kristbúsmáldagi í Dalbæ í Landbroti	245
193.	[1367].	Kristbúsmáldagi í Uppsölum í Landbroti . . .	245
195.	[1367].	Skálarmáldagi á Síðu	246
196.	[1367].	Bólandsmáldagi í Skaptártungu.	246
197.	1368, 16. Apr.	Samningr um veiði í Húnavatni. . .	246—247

198.	1368, 17. Júní. Vitnisburðarbréf um biskupsgisting á hálfkirkjum	247—248
199.	1368. Lundarmáldagi í Reykjadal	148—249
200.	[1368]. Heynessmáldagi á Akranesi	249—250
201.	1369, 1. Febr. Kaupbréf um Hof í Vatnsdal, Vatnsenda og Hálsa í Skoradal	250—251
202.	1369, 14. Júní. Úrskurðr Einars Gilssonar um veiði í Hópsós	251—252
203.	1369, 21. Júlí. Úrskurðr Jóns biskups skalla um Risamýri.	252—253
204.	1369, 11. Sept. Vottaleiðslubréf um ítök og landamerki Marðargnúps	253—254
205.	1369, 28. Dec. Samningr Orms Snorrasonar og Sigriðar Torfadóttur	254—255
206.	1370, 10. Júní. Hvalsnessmáldagi	256—257
207.	[um 1370]. Skipan Oddgeirs biskups Þorsteinssonar um staði, presta ofl.	257—258
208.	[1371]. Skógamáldagi undir Eyjafjöllum	258
209.	[1371]. Eyvindarhólamáldagi	258—259
210.	[1371]. Borgarmáldagi undir Eyjafjöllum	259
211.	[1371]. Miðbælimáldagi undir Eyjafjöllum	260
212.	[1371]. Steinamáldagi undir Eyjafjöllum	260—261
213.	[1371]. Skálamáldagi undir Eyjafjöllum	261—262
214.	[1371]. Dalsmáldagi undir Eyjafjöllum	262—263
215.	1371. Kirkjulekjarmáldagi	263
216.	[1371]. Lambeyjarmáldagi	263—264
217.	[1371]. Eyjarmáldagi í Rangárþingi	264
218.	[1371]. Keldnamáldagi	264—265
219.	[1371]. Leirubakkamáldagi	265—266
220.	[1371]. Fellsmúlamáldagi	266
221.	[1371]. Ármáldagi á Rangárvöllum	266—267
222.	[1371]. Kálfholtsmáldagi	267—268
223.	[1371]. Breiðabólstaðarmáldagi í Fljótshlíð	268—270
224.	1371, 8. Aug. Transskript	270
225.	1371, 1. Sept. Kaupbréf um Hnútsstaði	271
226.	1371, 1. og 2. Okt. Samningr um landamerki milli Miklapæjar og Reykja og um veiði í Jökulsá	271—272
227.	1371, 6. Dec. Bréf um landamerki Víðivalla og Reykja í Tungusveit og um veiði í Jökulsá	273
228.	1372, 28. og 29. Jan. Bréf um Rúteyjarstrandar reka	273—274
229.	1372, 25. Apr. Kaup- og landamerkjabréf um Hara- staði í Vestrhópi	274—275

230.	1373, 25. Apr.	Kaupbréf fyrir Sauðanesi og Syðri-Knjúkum	275—276
231.	1373, 27. Aug.	Vitnisburðarbréf um Ólofarparta	276—277
232.	1374.	Rekaskrá Hólastaðar í Hjaltadal (Rekaskrá Jóns biskups skalla)	277—285
233.	1374.	Rekaskrá Hólakirkju í Ólafsfirði	285—286
234.	1374, 21. Aug.	Gjafabréf Magnúsar konungs Eiríkssonar til Skúla Þórðarsonar	286—287
235.	1374, 1. Okt.	Skrá um eignir Hólastaðar í Hjaltadal	287—290
236.	1375, 16. Febr.	Máldagi Krýsuvíkrkirkju	290—291
237.	1375, 22. Febr.	Kaupbréf fyrir Fellsmúla og Kerlingardal	291—293
238.	1375, 13. Marts.	Samþykktarbréf Hákonar konungs upp á gjafir Magnúsar konungs smeks til Skúla Þórðarsonar	294
239.	1375, 14. Marts.	Kaupbréf fyrir Hólum í Eyjafirði og Audbrekku	294—296
240.	1375, 25. Marts.	Samþykktarbréf um sölu á Skriðulandi í Yxnadal	296
241.	1375, 28. Apríl.	Viðræðningarbréf Hákonar konungs um skuld til Tideke fan Lyne	297
242.	1375, 19. Maí.	Afsalsbréf fyrir Skriðulandi	297—298
243.	1375, 10. Júní.	Helgafellsréttarbót	299—300
244.	1375, 20. Júní.	Árnesingaskrá (sjá II, 354—357)	300
245.	1375, 1. Aug.	Hagamáldagi á Barðaströnd	300—301
246.	1375, 7. Aug.	Skipan Oddgeirs biskups um tíundir af Sviney til Skarðs á Skarðsströnd	301—303
247.	1375, 17. Aug.	Úrskurð Oddgeirs biskups um ómagavist í Hitardal	303—304
248.	[1375].	Hvammsmáldagi í Norðrárdal	304—305
249.	[1375].	Hafljardareyjarmáldagi	305
250.	[1375].	Hofstaðamáldagi í Miklaholtshreppi	305
251.	[1375].	Kvennabrekku mádagi	305—306
252.	[1375].	Skipan Oddgeirs biskups um vín og messur presta á aðal- og útkirkjum	306—307
253.	1376, 5. Maí eða 15. Sept.	Vitnisburð um rekamörk milli Húseyjarsands og Sleðbrjótssands	307—308
254.	[1376].	Biskupatal eptir Rímbeglu	308—310
255.	[1376].	Ábótatal eptir Rímbeglu	310—312
256.	[1377], 13. Jan.	Bréfságrip um Botn og Þóristaði	312—313
257.	[1377?].	Afsals- og landamerkjabréf um Horn í Helgafellssveit	313—314
258.	[1377].	Bréfságrip um jörðina Hamar	314
259.	[1377].	Bréfságrip um Keflavík á Snæfellsnesi	314

260.	[1377]. Kaupbréfságríp um Grunnasundsnes og Hóla í Helgafellssveit	315
261.	[1377]. Afsalsbréfságríp um Ingjaldshól og Kjalveg :	315
262.	1377, 15. Marts. Kaupbréf fyrir Höfða, Lambanesi og Reykjum.	315—316
263.	1377, 5. Maí. Kaupbréf um Mánaskál og Syðstu-Vallá	316—317
264.	1377, 4. Júní. Kaup- og landamerkjabréf um Lýtingsstaði og Hofsjarðir	317—319
265.	1377, 13. Júní. Úrskurð um reka Vatnsfjardarkirkju á Almennungum	318—320
266.	1377, 29. Júní. Oddgeir biskup staðfestir úrskurð þenna og máldaga Vatnsfjardarkirkju.	320—321
267.	1377, 8. Aug. Úrskurð Jóns biskups skalla um Hafnarlönd.	321—322
268.	1377, 15. Okt. Kaupbréf um Saxahvol og Vatnsholt.	322—324
269.	[1377]. Holtsmáldagi í Önundarfirði	324—325
270.	[1377]. Ögrsmáldagi	325
271.	[1377—78]. Máldagi Helgafellsklaustrs	325—329
272.	1378, 12. Aug. Kvittunarbréf fyrir porcio á Mýrum í Dýrafirði.	329
273.	[1378]. Hraunsmáldagi í Dýrafirði	330
274.	[1378]. Gnúpsmáldagi í Dýrafirði	330—331
275.	1378, 22. Aug. Kaupbréf um Torfuvík og Gunnarstaði	331—332
276.	1378, 4. Okt. Kaupbréf og landamerkjabréf um Auðólfsstaði og Sólheima í Sæmundarhlöð	332—334
277.	1378. Samþykktarbréf Oddbjargar abbadisar á Stað um meðlag með Ingibjörgu Örnólfsdóttur	334
278.	1379, 13. Jan. Kaupbréf fyrir Álandi í Þistilsfirði.	335
279.	1379, 23. Janúar. Gjafabréf fyrir Gillsstöðum í Vatnsdal	335—336
280.	1379, 16. Apr. og 21. Maí. Afsalsbréf um jörðina Sævarland í Laxárdal.	336—337
281.	1379, 12. Maí. Máldagi Eingeyjarkirkju	338—339
282.	1379, 24. Júlí. Úrskurð um landamerki Hvamms og Móbergs í Langadal.	339
283.	1379. Máldagi Víkr (Reykjavíkr) kirkju á Seltjarnarnesi.	339—340
284.	[1379]. Máldagi Kálfatjarnarkirkju	340
285.	[1379]. Vitnisburðr um reka Kálfatjarnarkirkju	340—341
286.	1379. Vitnisburðr um máldaga og reka Viðeyjarklaustrs	341
287.	[1379]. Saurbæjarmáldagi á Kjalarnesi.	341—342
288.	[1379]. Máldagi Kirkjubóls á Rosmhvalanesi	342—343
289.	[1379]. Máldagi Langarvatnskirkju	343

290. [1379]. Máldagi Suðr-Reykja í Mosfellssveit.	343
291. [um 1380?]. Vitnisburðr um landamerki Gaular í Staðarsveit.	344
292. [um 1380?]. Landamerki Hofstaða og Lágafells í Miklaholtshreppi	344—346
293. [um 1380]. Landamerki Lágafella beggja.	346
294. [um 1380]. Landamerki Lágafells og Elliða.	246—347
295. [um 1380?]. Landamerki Saxahvols og Öndverðarness	347
296. [um 1380]. Vitnisbrðr um veiði í Kópátjörnum á Snæfellsnesi	348
297. [um 1380?]. Landamerki ýmsra jarða á Skógarströnd	348—349
298. 1380, 18. Febr. Lögmannsúrskurðr um gjafir Ásgríms prests Guðbjartssonar	349—350
299. 1380, 23. Marts. Afsalsbréf fyrir Álandi í pistilsfirði	350—351
300. 1380, 3. Apr. Kaupmálalabréf Þórðar Bessasonar og Járngerðar Gilsdóttur	351—352
301. 1380, 11. og 12. Júní. Dómr um skuldaskipti séra Þorsteins Jónssonar og séra Bjarna Þorgrímssonar. .	352—353
302. 1380, 29. Júní. Samþykkt á próventugjörningi Jóns prests Bjarnasonar við Reynistaðarklaustr.	354
303. 1380, 9. Júlí. Afsalsbréf fyrir Syðstu-Vallá gegn kenslu til prests	354—355
304. [1380]. Ljósavatnsmáldagi	355—356
305. 1380, 17. Dec. Próventugjörningr Jóns prests Bjarnasonar við Reynistaðaklaustr.	357—358
306. 1381, 18. Febr. Testamentisbréf Ögmundar kanoka Ólafssonar	358
307. 1381, 21. Febr. Afsalsbréf um Vík í Flateyjjardal . .	359
308. 1381, 13. Dec. Afsalsbréf fyrir nokkrum hluta í Bólstaðarhlíð	359—360
309. 1382. Eyðalamáldagi	360
310. 1382, 22. Júlí. Afsalsbréf um Akri á Kólkumýrum. .	360—361
311. 1382, 27. Okt. Réttarbót Ólafs konungs um toll íslandsfara	361—362
312. 1382, 30. Dec. Gjafabréf um Kristnes	363
313. 1383, 3. Marts. Afsalsbréf um Staðarfell	364—365
314. 1383, 5. Apríl. Testamentisbréf Einars Eiríkssonar .	365—367
315. 1383, 26. Aug. Réttarbót Ólafs konungs um verzlun fátækra og toll íslandsfara	367—371
316. 1383, 6. Nóv. Bréf um skipti þeirra séra Jóns Þórðarsonar og Oddbjargar abbadisar á Stað.	371—372
317. 1384, 2. Maí. Kaup- og landamerkjabréf um Hraunhafnarbakka á Snæfellsnesi	372—373

318.	1884, 6. Maí.	Samningr um Giljá og Beinakeldu . . .	373—374
319.	1884, 8. Maí.	Samningr um rekaskipti með Brekkna- jörðum á Skaga	374—375
320.	1884, 24. Maí.	Kaupbréf um Skáney og Hamra í Reykholtssdal	376
321.	1884, 10. Júlí.	Dómr um kaup á Ásgeirsám	376—378
322.	1884, 10. Dec.	Afsalsbréf fyrir Geitaskarði og Bul- ungarnesi	378—379
323.	[1884].	Vitnisburðr um landamerki Gnúps í Eystrahrepp	379—381
324.	1885, 26. Janúar.	Bréf um Álfgeirsvelli	381
325.	1885, 28. Janúar.	Vitnisburðr um áreið á landamerki Gnúps í Eystrahrepp	382
326.	1885, 11. Febr.	Afsalsbréf um Viðidalstungu ofl jarðir	382—384
327.	1885, 23. Apr.	Kvittun um andvirði Staðarfells . . .	384
328.	1885, 23. Apr.	Transskript	394—385
329.	1885, 29. Júní.	Bréf um að Gunnar Þorkelsson fær Þingeyra stað jörðina á Hæli	385—386
330.	1885, 30. Júní.	Transskript	386
331.	1885, 12. Nóv.	Transskript	386—387
332.	1886.	Máldagi Tjarnar í Svarfaðardal	387
333.	1886, 15. Jan.	Úrskurðr um reka Hvammskirkju í Laxárdal.	387—389
334.	1886, 15. Jan.	Vitnisburðarbréf um reka Hvamms- kirkju í Laxárdal.	389—390
335.	1886, 13. Febr.	Bréf Jóns biskups skalla um aðtekt á Hvammskirkju reka	390—391
336.	1886, 12. Júní.	Testament Þorsteins lögmanns Eyjólf- sonar	391—392
337.	1886, 14. Júlí.	Gjafabréf fyrir Hálsi í Svarfaðardal .	392—393
338.	1886, 14. Júlí.	Afhendingabréf um Fell í Kinn . . .	393—394
339.	1886.	Afhending Kálfholtskirkju	394—395
340.	1886.	Bréfságrip um Miðgarða í Staðarsveit	395
341.	1887, 1. Jan.	Afsalsbréf um Háls í Svarfaðardal . .	395—396
342.	1887, 14. Febr.	Afsalsbréf um torfskurð í Bakkaland í Öxnadal	396—397
343.	1887, 24. Júlí.	Afsals- og itaksbréf um Finnstaði . .	397—399
344.	1887, 27. Nóv.	Afsalsbréf fyrir hálfuna Vatnsfirði . .	399—400
345.	1887.	Hofsmáldagi í Öræfum	400—401
346.	[1887].	Máldagi Eystri-Ása í Skaptártungu	402—403
347.	[1887].	Teigsmáldagi í Fljótshlíð.	403
348.	[1887].	Eyvindarmúlamáldagi í Fljótshlíð.	404
349.	[1887].	Fíflholtsmáldagi í Landeyjum	404
350.	[1887].	Klofamáldagi á Landi	405

351.	[1887]. Ráðsmannsreikningr á Hólum í Hjaltadal . .	405—407
352.	1888. Ráðsmannsreikningr á Hólum um jarðabyggingar	407—412
353.	1888. Kúgildareikningr ráðsmanns á Hólum	412—413
354.	1888. Ráðsmannsreikningr á Hólum um vinnuhjúa- kaup	413—419
355.	1888. Eydalamáldagi	419
356.	1888, 8. Jan. Jarðaskiptabréf um Höfða á Höfðaströnd ofl. jarðir	419—421
357.	1888, 15. Febr. Afsals- og landamerkjabréf um Ból- staðarhlíð	421—423
358.	1888, 21. Febr. Landamerki Harrastaða og Finns- staða á Skagaströnd	423—424
359.	1888, 29. Febr. Jarðaskiptabréf um Sævarland og Bakka	424
360.	1888, 13. Marts. Jarðaskiptabréf um Helluland, Ás- grímsstaði og Skíðastaði	425—426
361.	1888, 25. Apr. Afsalsbréf fyrir Syðri-Völlum í Miðfirði	426—427
362.	1888, 10. Maj. Afsalsbréf fyrir Fæti í Seyðisfirði . .	427—428
363.	[1889]. Ráðsmannsreikningr á Hólum um vinnu- mannakaup	428
364.	[1889]. Ráðsmannsreikningr á Hólum um viðartillag til staðarjarðanna	429—431
365.	1889. Bréfságríp um Bláfeld og Böðvarsholts reka .	431
366.	1889, 28. Apr. Transskript	432
367.	1889, 20. Maj. Dómr um verzlun manna, sem brökt- ust til Grænlands	432—441
368.	1889, 29. Júní. Margrét drottning staðfestir náðir og privilegia veitt Jakobi Björgynjarbiskupi af fyrri kon- ungum	441—442
369.	1889, 7. Dec. Afsalsbréf um Gauksstaði og Foss á Skaga	442—443
370.	1889, 29. Dec. Vitnisburðr um farveg Svartár, veiði í henni, Blendingi og Blöndu	443—444
371.	[um 1890]. Landamerki Hólahóla á Snæfellsnesi . .	444—445
372.	1890. Bréfságríp um Kálfárvelli	445
373.	1890. Bréfságríp um Hris í Helgafellssveit	445
374.	1890. Ljósavatnsmáldagi	445—447
375.	1890, 18. Febr. Falsbréf um landamerki Gnúps, Al- víðru og Gerðhamra í Dýrafirði	447—448
376.	1890, 6. Marts. Jarðaskiptabréf um Illugastaði, Hrafna- gil og Sneis	448—449
377. ¹⁾	1890, 4. Maj. Kauphréf um Varðgjá í Eyjafirði . . .	449—450

¹⁾ Röð bréfa hefir haggast svo í útgáfunni, að hlaupið er yfir

378.	1390, 21. Maí. Skrá um eignir Kálfafellskirkju í Fljótshverfi	450—451
379.	1390, 23. Aug. Afsalsbréf um Svalbarð á Svalbarðsströnd.	452—453
380.	1390. Afsalsbréf fyrir Hóli á Svalbarðsströnd. . . .	453—454
381.	1391. Gjafabréf Sölva prests Brandssonar til Brands sonar síns	454—455
382.	1391, 24. Febr. Afsalsbréf fyrir Syðri-Látrum, Kaðalstöðum og Grundarrekum	455—456
383.	1391, 24. Febr. Kaupbréf um Nautabú í Tungnsveit ofl. . . .	456—457
384.	[1391]. Skrá um Grundarreka í Eyjafirði.	457—458
385.	1391, 24. Febr. Reka og itakaskrá Espihóls í Eyjafirði	458—459
386.	1391, 6. Apr. Bréf kardinala, að Pétur Nikulás-son sé skipaður biskup á Hólum.	459—461
387.	1391, 25. Aug. Afsals- og landamerkjabréf um Sólheima í Sæmundrhlöð	461—462
388.	1391, 9. Okt. Bréf um fiskatolla í Bolungarvík	463
389.	1391, 25. Nóv. Vitnisburður um farveg Svartár í Svartárdal	463—464
390.	[um 1391 eða síðar]. Skipan Péturs biskups Nikúla-ssonar	464—476
391.	1392, 3. Jan. Afsalsbréf um fiskatolla í Bolungarvík	476
392.	1392, 22. Marts. Afsalsbréf um Mjófadal í Laxárdal. . . .	477—478
393.	1392, 17. Apr. Afsalsbréf um Bjargastaði í Miðfirði (Eyrnýjarbréf)	478—479
394.	1392, 18. Apr. Vitnisburður um handlagning Úlfstaða til Jóns biskups skalla	479—480
395.	1392, 5.—9. Júní. Skiptabréf eptir Arngrím Þórðarson á Marðarguðpi	480—481
396.	1392, 7. Júní. Skrá um eignir Reykholtskirkju	481—483
397.	1392. Vitnisburður Einars þrása um landamerki Þrándarholts og Hæls í Flókadal	483
398.	1392, 13. Dec. Skiptabréf Björns Brynjólfssonar milli barna sinna	484—485
399.	1393, 13. Apr. Transskript	485
400.	1393, 2. Maí. Afsalsbréf um Kristnes í Eyjafirði	485—486
401.	1393, 8. Maí. Úrskurður Þorsteins lögmanns Eyjólfssonar um verndarbréf Orms Hólabiskups	487
402.	1393, 8. Maí. Kaupbréf um Marbæli í Óslandshlið	488—489
403.	1393, 12. Maí. Afsalsbréf um Rófuhól	489

377, en 390 er tvísvar, svo að tala bréfanna verður rétt ei að síðr, en Nr. 378—390 á að færast fram um eitt set hvert.

404.	1893, 1. Okt. Staðfesting Péturs biskups á Dipl. Isl. II, Nr. 519	489—490
405.	1893, 19. Nóv. Vitnisburðr um ílag í Ásláksstaði í Kræklingahlíð	490
406.	1893, 31. Dec. Afsals- og landamerkjabréf um Hrafnabjörg í Hörðadal	491—492
407.	1893—94. Bréfságrip um Skjaldabjarnarvík.	492—496
408.	1894, 11. Jan. Próventusamningr Loðins Skeggjasonar við Ingibjörgu Abbadis á Reynistað	496—498
409.	1894, 13. Jan. Pétur biskup Nikulás-sonar samþykkir undanfarandi samning	498—499
410.	1894, 15. Jan. Próventusamningr Jóns Eyjólfssonar og Helgu Loðinsdóttur við Sveinbjörn ábóta á Þingeyrum.	499—500
411.	1894, 16. Marts. Kvittunarbréf um andvirði Sauðár	500—501
412.	1894, 24. Apr. Handsalsbréf um ey þá, er liggir fyrir Syðri- og Ytri-Eyjar landi á Skagaströnd [Falsbréf]	501—502
413.	1894, 26. Maí. Skrá um eignir Reykholtskirkju	502—503
414.	1894, 26. Maí. Afsals- og landamerkjabréf um Hallfríðarstaði í Hörgárdal.	503—504
415.	1894, 6. Júlí. Kvittunarbréf Sveinbjarnar ábóta til Jóns Eyjólfssonar.	504—505
416.	1894, 23. Aug. Kvittunarbréf Péturs biskups Nikulás-sonar um ílag í Ásláksstaði.	505—506
417.	[1894]. Skrá um eignir Staðarfellskirkju	506
418.	[1894]. Visitaziubréf Péturs biskups á Hólum	506—507
	[419—498. Mál dagar Péturs biskups Nikulás-sonar fyrir Hólabiskupsdæmi].	
419.	1894. Urðamáldagi.	511—512
420.	1894. Vallamáldagi í Svarfaðardal.	512—513
421.	1894. Tjarnarmáldagi í Svarfaðardal.	513—514
422.	1894. Upsamáldagi.	514—515
423.	1894. Árskógsmáldagi	515—516
424.	1896. Möðruvallamáldagi í Eyjafirði	516—517
425.	1894. Bakkamáldagi í Öxnadal	517—518
426.	1899. Bægisármáldagi	518—519
427.	1894. Silfrstaðamáldagi.	519—520
428.	1894. Glæsibæjarmáldagi	520—521
429.	1894. Auðbrekkumáldagi	521
430.	1894. Laugalandsmáldagi.	521—522
431.	1894—1899. Lögmanshlöðarmáldagi	522—523
432.	1894. Grundarmáldagi í Eyjafirði	523—524
433.	1894. Saurbæjarmáldagi í Eyjafirði	524—525

434.	1394.	Djúpadalsmáldagi	525
435.	1394.	Hólamáldagi í Eyjafirði	525—526
436.	1394.	Myrkármáldagi	526—527
437.	1394.	Gnúpufellsmáldagi	527—528
438.	1395.	Höfðamáldagi á Höfðaströnd	528
439.	1394 & 1463.	Rípramáldagi	529
440.	1399.	Sjóvarborgarmáldagi	529—530
441.	1399.	Reykjamáldagi í Tungusveit	530—531
442.	1394.	Mælifellsmáldagi	531—532
443.	1394—1399.	Höskuldsstaðamáldagi	532—533
444.	1394—1399.	Svinavatnsmáldagi	533—534
445.	1394.	Víðivallamáldagi	534—535
446.	1395.	Melstaðarmáldagi	535—536
447.	1399.	Staðarbakkamáldagi	536—537
448.	1394.	Gnúpsmáldagi í Miðfirði	537
449.	1394.	Víðidalstungumáldagi	538—540
450.	1394.	Undenfellsmáldagi	540—541
451.	1394.	Grímsstungnamáldagi	541—542
452.	1394.	Audkúlumáldagi	542—543
453.	1394.	Blöndudalshólamáldagi	543—544
454.	1394.	Bergstaðamáldagi	544—545
455.	1394.	Bólstaðahlíðarmáldagi	545
456.	1394.	Gunnsteinsstaðamáldagi	546
457.	1394.	Holtastaðamáldagi	546—547
458.	1394.	Vestrhópsbólamáldagi	547—548
459.	1394.	Hvammsmáldagi í Miðfirði	548
460.	1394.	Staðarmáldagi í Hrútafirði	548—549
461.	1394.	Ásgeirsármáldagi	549—550
462.	1394.	Tjarnarmáldagi á Vatnsnesi	550—551
463.	1394.	Hofsmáldagi á Höfðaströnd	551
464.	1394.	Spákonufellsmáldagi	551—552
465.	1394 & 1420.	Presthólamáldagi	552—553
466.	1394.	Sauðanessmáldagi	554—555
467.	1394.	Einarssstaðamáldagi	555—556
468.	1394.	Þverárkirkjumáldagi	556
469.	1394.	Skútustaðamáldagi	557
470.	1394.	Nessmáldagi	557—558
471.	1391.	Eyjardalsármáldagi	558
472.	1394—1399.	Ljósavatnsmáldagi	559
473.	1394.	Lundarbrekkumáldagi	559—560
474.	1394.	Hrafnagilsmáldagi	560—561
475.	1394.	Knappstaðamáldagi	561
476.	1394.	Fellsmáldagi í Sléttuhlíð	561—562

477.	1394.	Fagranessmáldagi	562—563
478.	1394—1399.	Goðdalamáldagi	563—564
479.	1399.	Glaumbæjarmáldagi	564
480.	1395.	Miklabæjarmáldagi	564—566
481.	1394.	Laufásmáldagi	566—568
482.	1394.	Höfðamáldagi í Höfðahverfi	568—569
483.	1394 (1397).	Svalbarðsmáldagi á Svalbarðsströnd	569—570
484.	1394.	Grytubakkamáldagi	570—571
485.	1394—1399.	Draflastaðamáldagi	571—572
486.	1394.	Hálmáldagi í Fnjóskadal	572—573
487.	1394.	Helgastaðamáldagi	573—574
488.	1394.	Staðarmáldagi í Kinn	574—576
489.	1394 & 1406.	Múlamáldagi	576—578
490.	1394, 1399 og 1406.	Grenjadarstaðamáldagi	578—582
491.	1394.	Húsavíkrmáldagi	582—584
492.	1394.	Reykjahlíðarmáldagi	584—585
493.	1394.	Garðsmáldagi í Kelduhverfi	585
494.	1394 & 1399.	Ássmáldagi	585—586
495.	1394 & 1520(?).	Skinnaðamálsmáldagi	586—588
496.	1394.	Svalbarðsmáldagi í Þistilsfirði	588—589
497.	1394.	Hafrafellstungumáldagi	589
498.	1394.	Illugastaðamáldagi	590
499.	1394.	Viðidalstungumáldagi	592—595
500.	1395, 17. Apr.	Vitnisburður um skógarítak frá Hross- holti í Kolbeinsstaðaland	595
501.	1395, 20. Apr.	Afsalsbréf um Ytri-Dal í Eyjafirði og ítakabréf Stokkahlaða	595—596
502.	1395.	Rekaskrá Hvolskirkju í Saurbæ	596—597
503.	1395.	Skrá um leigumála á jörðum Viðeyjarklausts.	597—598
504.	1395.	Skrá um jarðir þær, er komið hafa undir Við- eyjarklaust síðan Páll ábóti kom til	598
505.	1395, 2. Júlí.	Máldagi Höskuldsstaðakirkju	599—601
506.	1395.	Rekaskrá Höskuldsstaðakirkju	601
507.	1395, 5. Júlí.	Kaupbréf fyrir Bakka og Læk	601—602
508.	1395, 5. Júlí.	Landamerki Bakka, Lækjar og fyrir Syðri og Ytri-Brekkna	603—604
509.	1395, 18. Sept.	Gjafabréf fyrir Brúarlandi	604
510.	1395, 23. Okt.	Afsalsbréf fyrir Grund í Eyjafirði	604—605
511.	1396, 2. Maí.	Skrá um eignir Hólakirkju í Hjaltadal. Þá er Pétur biskup Nikulásason bjóst til skips.	606—614
512.	1396, 27. Júní.	Skipan Vilchins biskups	615—616
513.	1397, 27. Apr.	Kaupmálalabréf Vigfúsar Ívarssonar og Guðríðar Ingimundardóttur.	616—617

514. 1397, 6. Maí. Vitnisburðr um landamerki Tjarnar og Garðs í Aðaldal 617—618
515. 1397, 12. Maí(?). Dómr um erfðamál í Húnavatnsþingi 618—619
516. 1397, 15. Aug. Kaupsamningr um Skáney í Reykholtssdal 619
517. 1397, 9. Sept. Kaupbréf og landamerkjabréf um Krossanes, Skriðuland og Hallfríðarstaði 619—621
518. 1397, 1. Nóv. Afsals- og ítakabréf um Holtastaði í Langadal [falsbréf] 621—623
519. 1398, 2. Febr. Afsalsbréf fyrir hálfri Grund í Eyjafirði 623—624
520. 1398, 28. Febr. Afsalsbréf um Kalmanstungu ofl. 624—626
521. 1398, 26. Marts. Umbóðsbréf Steinmóðar prests Þorsteinssonar til handa Jóni bónda Björnssyni 626—627
522. 1398, 29. Marts. Úrskurðr Steinmóðar officialis Þorsteinssonar um mál Erlends Bergþórssonar, er setið hafði heimildarlaust á ótekinni jörðu Möðruvallaklausturs 627—629
523. 1398, 11. Júní. Vitnisburðr um mat á sekt Erlends Bergþórssonar 629—630
524. 1398. Lögmanns úrskurðr um landamerki Hróbergs og Viðivalla í Steingrímsfirði 630—632
525. 1398. Skrá um góz það, er Pontianus Ólafsson tók við og átti Oddr Ásbjarnarson 632
526. 1398. Rekaskrá Helgafellsklausturs 632—634
527. 1398, 21. Júlí. Transskript 634—635
528. 1398, 7. Okt. Afsals- og ítakabréf um Gunnarsholt á Rangárvöllum 635—636
529. 1398, 28. Okt. Afhendingarbréf fyrir Yztahóli í Sléttuhlíð til Hólastaðar 636—637
530. 1398, 9. Nóv. Vitnisburðr um kaup og landamerki Hrísa í Helgafellssveit 637—638
531. 1398, 10. Nóv. Afsals- og landamerkjabréf um Bessastaði í Fljótsdal og Torfastaði í Vopnafirði 638—639
532. 1398, 17. Dec. Afsalsbréf fyrir Svinavatni á Ásum 643
533. 1399, 19. Jan. Próventusamningr Arnórs prests Jónssonar og Ingibjargar abbadisar á Stað 640—641
534. 1399, 18. Marts. Steinmóðr prestur endrýfjar umbóðsbréf sitt Nr. 521 641—642
535. 1399, 7. Apr. Afsals- og ítakabréf um Laugaland í Hörgárdal 642—643
536. 1399, 16. Apr. Umbóðsbréf handa Þorsteini svart Hallssyni yfir Knappestöðum í Fljótum 643—644

537.	1399, 16. Apr.	Þorsteinn svartr kaupir hálfa Knappstaði	644
538.	1399, 29. Júní.	Landamerki Molastaða í Fljótum	644—645
539.	1399.	Hvammsmáldagi (afhending) í Norðrárdal	645
540.	1399.	Bréfságrip um Bððvarsholtsreka	646
541.	1399, 9. Júlí.	Þorsteinn lögmaðr Eyjólfsson staðfestir máldaga Helgafellsklaustrs.	646
542.	1399, 26. Júlí.	Afsalsbréf um Efra-Hvol í Rangárþingi og fleiri jarðir	646—648
543.	1399, 10. Sept.	Úrskurðr Óla officialis Svarthöfðasonar um reka Vatnsfjarðarkirkju á Almenninum.	648—649
544.	1399, 31. Dec.	Afsals- og landamerkjabréf um Ytri-Laungumýri í Húnavatnsþingi	649—650
545.	[um 1400].	Skrá um eignir Helgastaðakirkju	650—651
546.	[um 1400].	Máldagi og landamerkjaskrá Hafrafellstungu	651—652
547.	[um 1400].	Kirkjureikningr á Eyri í Skutulsfirði	652
548.	[um 1400].	Skrá Holtastaðakirkju um Spákonuarf.	653—654
549.	1400, 7. Sept.	Afhendingarbréf jarðanna Grisarár og Nýlendis.	654—655
550.	Fyrir 1401 og síðar.	Máldagi Skarðskirkju á Skarðsströnd (Ormsmáldagi)	655—659
551.	1401.	Umboðsbréf Orms Snorrasonar til handa Ólafi Guðmundssyni	659—660
552.	1401, 12. Jan.	Afsalsbréf um Fell í Kollafirði	660—661
553.	1401, 22. Marts.	Dómr um Dalsskóg í Eyjafirði.	661—664
554.	1401, 9. Apr.	Handlagning Óttars Bjarnarsonar við Orm Snorrason um tuttugu hundruð, er hann ætti hjá Reynistaðarklaustri.	665—666
555.	1401, 13. Apríl.	Ormr Snorrason gefr allsvaldanda guði, hans signuðu móður og öllum heilögum mönnum það fé, er Óttar Bjarnarson handlagði honum	666
556.	1401, 2. Júní.	Ættleiðslubréf Einars prests Þorvarðssonar til handa börnum sínum	666—667
557.	1401, 3. Júní.	Steinmóðr officialis úrskurðar löglega fimlarstefnu um Dalsskóg, þótt hún færi fram á langaföstu	668
558.	1401, 1. Júlí.	Þorsteinn lögmaðr Eyjólfsson úrskurðar löglega ættleiðing Einars prests Þorvarðssonar (Nr. 556).	668—669
559.	1401, 27. Aug.	Gjafabréf Margrétar drottningar Valdemarsdóttur (ágrip)	669
560.	1401, 10. Okt.	Falsbréf um hálfkirkjuna í Alviðru	670

561. 1401, 30. Nóv. Sálugjafabréf (testament) Margrétar Þorvaldsdóttur 670—671
562. 1401. Transskript 671—672
563. 1402, 8. Marts. Bréf Augustinus de Undinis um skriptaföðurleyfi handa Vigfúsi Ívarssyni ofl 672—673
564. 1402, 6. Maí. Landamerki Valadals í Skagafirði . . . 673—674
565. 1402, 17. Júní. Úrskurðarbréf Þorsteins lögmanns Eyjólfssonar um ferju á Jökulsá í Öxarfirði 674—676
566. 1402, 13. Nóv. Reikningskapr séra Þórðar Þórðarsonar og Valdísar Helgadóttur 676—678
567. 1402, 20. Nóv. Kaupmálabréf Jóns Gunnlaugssonar og Þóru Ketilsdóttur 678—679
568. 1402, 29. Nóv. Kaupmálabréf Brands Sölvasonar og Guðlaugar Ketilsdóttur 679—680
569. 1402, 25. Dec. Heitbréf Reykdælinga í svartadauða . . 680—681
570. 1403, 4. Jan. Kaupbréf um Sigluvík ofl. 681—683
571. 1403, 16. Jan. Heitbréf Eyfirðinga í svartadauða . . 682—683
572. 1403, 28. Júlí. Vottorð um að Ytríey á Skagaströnd væri gefin Þingeyraklaustri 683—684
573. 1403, 8. Dec. Sálugjafabréf (testament) Haldórs prests Loptssonar 684—688
574. 1404, 30. Júní. Vitnisburðr Narfa lögmanns um eignarmannslýsing að Haga á Barðaströnd 688—689
575. 1404. Alþingissamþykkt um vinnufólk og fiskimenn . . 689—696
576. [1404]. Erindisbréf Margrétar drottningar handa Eiríki konungi af Pommern á Noregsförl 696—697
577. 1405, 1. Apr. Skipan Vilchins biskups til séra Þorsteins Svarthöfðasonar að dæma í umboði sínu um hestgrip undan söðli Vermundar ábóta 697—698
578. 1405, 26. Apríl. Lýsing Kristínar Björnsdóttur að hún hafi feingið Jóni Sigmundssyni Hænuvík í þjónustulaun . . 698
579. 1405, 16. Júní. Vitnisburðr um handlagning á Haga á Barðaströnd 699—700
580. 1405, 25. Júní. Sálugjafabréf Bjarnar Einarssonar Jórslafara 700—703
581. 1405, 25. Júlí. Vísse Jóns ábóta í Þykkvabæ af Dipl. Isl. II, Nr. 514 703—704
582. 1405, 26. Júlí. Vitnisburðr um jarðaskipti Þorgils Jónssonar og Ingunar Brynjólfsdóttur, Benedikts Brynjólfs-sonar og Bjarnar Einarssonar 704—705
583. 1405, 17. Okt. Kaupmálabréf Arnodds Brandssonar og Sigriðar Guðmundsdóttur 705—706

584.	1406, 5. Febr.	Afsals- og landamerkjabréf um Kirkjuhvamm í Miðfirði	706—708
585.	1406, 28. Marts.	Staðfesting Vermundar ábóta og officialis á fyrri skipunum um sóknaskipti milli Krossholts og Akra	708—709
586.	1406, 8. Maí.	Vitnisburðr um testament Steinmóðar prests Þorsteinssonar	709—710
587.	1406, 19. Maí.	Afhending Grenjaðarstaða	710—711
588.	1406, 22. Maí.	Landamerki Seylu í Skagafirði	711—713
589.	1406, 25. Maí.	Arfskipti eptir Gunnar Eyjólfsson	713—714
590.	1406, 9. Dec	Falsbréf um Skálá	714—715
591.	1407, 28. Jan.	Vitnisburðr, að Kelduland væri gefið Hóladómkirkju	715—716
592.	1407, 26. Maí.	Afhendingarbréf um Grísará í Eyjfirði	716
593.	1407, 30. Júní.	Vitnisburðr um skuldaskipti Filippusar og Þórðar Gíslasona	716—717
594.	1408, 26. Apríl.	Afhending Reynistaðarklausturs	717—719
595.	1408, 28. Maí.	Afsalsbréf fyrir Finnsstöðum á Skagaströnd	719
596.	1408, 29. Náv.	Vitnisburðr, að Kelduland væri gefið Hóladómkirkju	719—720
597.	1409, 19. Apr.	Vitnisburðr um gipting Þorsteins Ólafssonar og Sigríðar Björnsdóttur á Grænlandi	720—721
598.	1409, 6. Júní.	Vitnisburðr um kaup á jörðunum Hvoli í Vestrhópi og Tungufelli í Svarfaðardal	721—722
599.	1409, 3. Júlí.	Úrskurðr Odds lögmanns Þórðarsonar um flutning á konungs gözi til Noregs með kaupskipum frá Íslandi	722—723
600.	1409, 7. Júlí.	Úrskurðr hins sama um samskonar efni	723—725
601.	1409, 13. Júlí.	Transskript	725—726
602.	1409, 13. Sept.	Transskript	726
603.	1409, 16. Okt.	Vitnisburðr um peninga þá, er Guðrún Sæmundardóttir erfði eptir Þórð prest Þórðarson.	726—727
604.	1409, 16. Náv.	Afsalsbréf um hálfu Brúarland í Deildardal	727—728
605.	[1410].	Bréfságrip um Helli og Örlögsstaði	728
606.	[um 1410].	Vitnisburðr um landamerki Sælingsdals-tungu	728—729
607.	[um 1410].	Vitnisburðr um sömu landamerki	729
608.	1410, 10. Marts.	Jón biskup í Skálholti staðfestir Nr. 585.	730—733
609.	1410, 3. Apr.	Lögmannsdómr um arf eptir Guðrúnu Þorgilsdóttur	733—734

610.	1410, 19. Júní.	Vitnisburðr, að Hálfðan Einarsson gæfi Katli syni sínum Nes í Höfðahverfi í testamentisgjöf sína.	734—735
611.	1410, 31. Dec.	Vitnisburðr um eignarrétt að Haga á Barðaströnd	735—736
612.	1411, 10. Nóv.	Dómr um Hagamál á Barðaströnd	736—737
613.	1411, 10. Nóv.	Vitnisburðr í Hagamáli	737—738
614.	1411, 17. Nóv.	Vitnisburðr um Nr. 615	738
615.	[1411, 17. Nóv.]	Vitnisburðr um Hagamál	739
616.	1411, 18. Nóv.	Vitnisburðr í Hagamáli	740—741
617.	1411, 16. Dec.	Logi prestur Stigsson leggur hálfan Torfalæk til Reynistaðarklaustrs	741
618.	1412, 12. Febr.	Transskript	742
619.	1412, 22. Júní.	Vitnisburðr í Hagamáli	742—743
620.	1412, 22. Júní.	Dómr um Hagamál	743—744
621.	1412, 23. Júní	Vitnisburðr í Hagamáli	744—745
622.	1412, 1. Júlí.	Alþingisdómr um Hagamál	745—746
623.	1412, 2. Júlí.	Rafn Guðmundsson lögmaðr staðfestir Nr. 622	746—747
624.	1412, 25. Aug.	Transskript	747—748
625.	1412, 21. Okt.	Afsalsbréf fyrir Hleiðrargarði í Eyja-firði	748—749
626.	1413, 21. Júlí.	Jón biskup í Skálholti staðfestir mál-daga Viðeyjarklaustrs (Dipl. Isl. II, Nr. 119)	749—750
627.	1413, 10. Okt.	Vigslubréf Árna biskups Ólafssonar	750—751
628.	1413, 28. Okt.	Illugi Björgólfsson gefr fimtigi hund-raða í forgipt með dóttur og frændkonu sinni til Reyni-staðarklaustrs	751—752
629.	1414, 30. Jan.	Transskript	752—753
630.	1414, 8. Apr.	Kaup- og itakabréf Sökkv og Skálda-lækjar í Svarfaðardal, Klifshaga, Hafrafellstungu og þverár í Öxarfirði	753—754
631.	1414, 23. Apríl.	Vitnisburðr um Brúarland	755—756
632.	1414, 11. Maí.	Vitnisburðr um brúðkaup Þorsteins Ólafssonar og Sigríðar Björnsdóttur á Grænlandi.	756
633.	1414, 28. Sept.	Transskript	757
634.	1415, 4. Apr.	Kvittun fyrir andvirði Hvilftar í Ön-undarfirði	758
635.	1415, 20. Maí.	Mat á staðnum á Mel í Miðfirði	758—759
636.	1415, 1. Júní.	Dómr um skuldamál Ásgeirs Árnasonar og Sveins Hallvarðssonar	759—760
637.	1415, 19. Júlí.	Vitnisburðr, að Ingunn Gunnarsdóttir	

	hafi gefið Árna biskupi Ólafssyni umboð yfir Hvalsnesi.	760—761
638.	1415, 22. Aug. Vitnisburðr um viðskipti Benediktis Brynjólfssonar og Margrétar Eiríksdóttur við Árna biskup Ólafsson	761—762
639.	1415, 5. Sept. Verndarbréf Eiríks konungs af Pommern handa Jóni Hólabiskupi og Hóladómkirkju. . . .	763—764
640.	1415, 7. Okt. Vigfús Ívarsson, móðir hans, kona og börn eru tekin undir bænahald heilags Thomæ í Kantarabyrgi á Englandi	765—766
641.	1415, 5. Náv. Próventugjafabréf Odds lepps Þórðarsonar til Árna biskups Ólafssonar	766
642.	1415, 8. Náv. Bréf Jóhannesar hertoga af Bedford til Eiríks konungs af Pommern um óskunda enskra þegna á Íslandi	766—768
643.	[1415, 28. Náv.]. Skýrsla Jakobs Oslóar biskups og Andresar de Lossen um fiskiveiðar og verzlun á Íslandi	768—769
644.	1415, 28. Náv. Henrik Einglakonungr hinn sjötti bannar þegnum sínum að fara til fiskiveiða til Íslands . . .	769—770

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

1.

[1269].

MÁLDAGI Pétrskirkju í Dal undir Eyjafjöllum [er Arni biskup Þorláksson setti].

Árið 1269 setti Arni biskup Þorláksson Magnús bróður sinn á Dal. (Bps I, 716); kynni þessi máldagi að vera frá þeim tíma. AM. 263. Fol. bls. 30 skr. 1598 og er áfast við brot af Oddamáldaga frá 1270 og er ekki ný lína; fyrirsögn við hvortiveggja í sameiningu er „Gamall máldagi“. Þessi máldagi er víst eldri en sá frá 1332.

Þetta er partur af dalsmáldaga¹⁾.

.....prestur annar skal syngia heima huern loghelgann dag. allar tijder. enn annar prestur skal syngia j brautt loghelga daga. þar skal vera messa huern dag a xij manudum oc allar tijder. suo at alldrege skal missa ne einnar. tuær messur skulu vera vm langa fastu drottins daga a mille. oc vigilia defunctorum. oc annan huern dag vmm iola fastu hið siallnazta. oc vmm imbrodaga alla. oc iafnann er vigilia messa er gior til. þadan skal syngia tolf salumessur j hinn nædra dal a xij. manudum. kirkia a oblæta jarn tuenn. guduefiar pell oc margar lausa bækur.

þadann skal syngia i hina yzto mork huern dag helgann oc giallda .iiij. merkur preste oc xl vetta heys oc færa j dal. a þorgeirsstodum skal syngia tolf messur or dal oc giallda preste halfa mork vadmala. j midmork skal syngia tolf salu messur oc giallda xvij. alner bonda þeim sem byr j dal. ecki er skylt að fæða prest með þessum messum.

¹⁾ á spássiu.

2.

[um 1270].

REKASKRÁ staðarins í Skálholti á norðrströndum.

Landsb. 268. 4to bl. 155a skr. 1601. Þessi skrá er áður prentuð í Dipl. Isl. II, 24, en þar er þessi afskrípt ekki notuð; þykir því réttast að prenta hana hér, af því að hún er elzt þeirra afskrípta sem nú eru til af skránni. Í bréfabók Gísla biskups Oddssonar eru ein tvö eptirrit af þessari skrá, en ekkert kemr þar nýtt fram.

Þessa reka oc hualvonir [a stadrinn] j skalholtti.

[Þria hlute j pistilsfirde fra steine þeim er stendur j vidiar[vik]rar(!) ose oc til sualbardzær oss fiordungur j h[ual] huort hann er fluttur eda rekur hann oc gardz reka fra dalnum vestasta oc til saurmeisnalækjar(!) attungur j hual med sama mote j millum saurveisnalækjar oc stodvzlækjar oc allar hualvoner j mille stodulslækjar oc gotuvijkur aull fluttning fra gotuvijk vestanverdri oc til sandær oss. þria hlute j halfum hual med þessum ollum hualvonum æ hann skipan æ huðlum vtan landeigande æ eirnn skurd oc vj vætter j blashual(!) j millum holknær oss. oc hafralonz ær er fimtunga skipte æ hual skal þrimur fimtungum skipta j vj stade. enn þrir af vj lagu til gunnarzstada oc æ stadurinn þá iij halfa oc rada fyrir skotmans hlut að helmingi. halfann fluttning j millum laxarossens fornna oc hafralonzær. j þria stade skal skipta hual j millum toftær fra sandzenda oc hafralonzær liggur eirnn þridiungur til kirkiunnar æ saudanese. oc annar til hallgeirsstada tueim hlutum huals þeim er epter eru skal skipta j þridiunga æ stadurinn þann eirnn hlut oc sæ er vid hann æ. þessa reka æ(!) fra husatoft þessi oc til fossær fiordung j hual oc þui minna að stadurinn at mukapueræ. æ halfann atianda partt fra steini j lambanese fyrir lóni oc j millum [deildarskeria oc graps-tiarnar¹⁾] halfur hualur suo sem til tekst millum deilddarskeria oc grapstiarnar: toltfungur ur þridiungi fiordungur ur þridiungi.²⁾

¹⁾ [strykað út í handritinu; ²⁾ hér vantar í málðagabókina.

3.

[um 1275].

MÁLDAGI Mariukirkju í Krýsuvík.

JSig. 143. 4to bls. 365 á pappír c. 1600 (Garðabók). Máldagi Krýsuvíkr er áðr prentaðr í safni þessu (II, 193) og heimfærðr til 1307; er sá máldagi fyllri, en að mestu eru þeir samhljóða í því, sem báðir hafa. Þessi mun því vera frá dögum Staða-Árna.

Krysevíjk.

Mariukirkia j krijsuvíjk a heimaland alltt. Herdijsarvíjk. ix mæla land a þorkotlustöðum. halfann hualreka j raunnese¹) millum rangagiogurs og marckz við Bedstædinga. og einga²) grasnautn með. þria blute hvalz. enn videyingar fiordung. Enn frá mijgande grof til kirkiufiöru eiga stader j skalholte og krijsevíjk. helming hvalz oc vidar oc alla grasnautn. Krijsuvíjk á allan reka á kirkiufiöru. enn frá kirkiufiöru og til markz við Herdijsarvíjk á stadurinn j skalholte helmijng vidar. við Krijsuvíjk. þridiung hualreka eigu bader stader saman til markz við strandarmenn. enn fiordung hvals við stadarmenn til vogz. halfann tolstung hvalz j krijsuvík j [stadar hlutum³).

4.

[um 1285].

REKASKRÁ Grundar í Eyjafirði um Tjörnes.

Landsb. 122. 4to bls. 15—16 á pappír skrifað af séra Vigfúsi Jónssyni í Hitardal nál. 1770. Á undan þessu stendr í bókinni «Hólamáldagi» frá 1296 (Dipl. Isl. II, 161). Veit eg þessa skrá nú hvergi finnast nema í þessu pappírshandriti, og tók eg fyrst eptir henni sumarið 1889, sem eg var á Íslandi, og sá strax að hún mundi vera forn. En einginn hæðarleikr er þó að árfæra hana með vissu, heldr að ágizkan. Jón lögmaðr sá sem hér er nefndr mun án efa vera Jón lögmaðr Einarsson. Hann var lögsögumaðr 1267 og 1269—70, og lögmaðr 1277—94 og er skrá þessi sett hér miðjavega á það tímabil. Örnólftr sá, sem hér er getið um, hygg eg muni vera Örnólftr Þorvarðsson í Miklagarði, sem þar er getið 1253 og hefir líklega lifað fram um 1280—90. En Hallr lögmaðr Jónsson er alt óvissara hver er, því að ekki þekkist nú neinn lögmaðr með því nafni. Er því annaðhvort, að þessi maðr hefir verið kallaðr lögmaðr að auknefni (sbr. athgr. séra Vigfúsar), ellegar þá að þetta er Hallr Jónsson af Möðruvöllum — um annan getr ekki verið að tala sem verið hafi lögmaðr eða lögsögumaðr — og hafi hann þá verið lögmaðr eða lögsögumaðr svo sem eitt ár, þó að

¹) Rumnese (!) hdr.; ²) eingia, máld. 1307 (sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 193); ³) [strandar hluta, máld. 1307.

það sé nú ókunnugt. Hallr á Mörurvöllum var á lífi 1262, en fyrir 1274 virðist hann vera dáinn. Kaup þeirra Jóns lögmanns og hans hefði því átt að fara fram fyrir 1274, en bréfaðr gat kaupgjörningrinn verið löngu síðar. En líklegast er að Hallr sá, sem hér er nefndr hafi verið að auknefni kallaðr lögmaðr.

Þessa reka æ Grund í Eyjafyrde æ Tiðrnnese sem
hier seger.

Fyrer Hringvers jordu fiordung i vidreka og i hualreka. og betra er að hafa en án að vera.

J Tungureka ytre helming hvalz. hvort sem helldur er fluttur eður rekur með öllum gögnum og skotmanns hlut.

allan reka og flutning fyrir Hallbiarnarstodum með öllum gögnum og skotmanns hlut. nema alnar kefle.

Firer Isolfsstodum attung i hvalreka og vidreka með öllum gögnum.

Fyrer Hole ättung með öllum gögnum og i öðru lage tveir hluter attungs með öllum gögnum og skotmanns hlut og vidreka.

J Kalvíjk og i Diupavíjk halfa flutninga og so hvalreka og vidreka með skurdum og skothlut.

. víjk og skipavíjk fyrir Hole. fiordung i hvalreka og vidreka og flutningar með skurdum og skothlut.

J furuvíjk helming oskerdann. er Jon logmann hafde af örnolfe og halfan helming og fiordung ur fiordunge með öllum gögnum og skotmanns hlut og vidreka.

J sandholareka halfan flutning og halfur hvalreke og vidreke með skurdum og skothlut.

Hafde Eg Jon logmadur þessa reka alla með kaufe af Halle Jonssyne lögmanne¹⁾).

¹⁾ Athugs. séra Vigfúsar. •NB. Hallr Jónsson finst ekki í lögmannatalinu og því er þetta rangt, nema þessi Hallr hafi að aukanafni verið kallaðr lögmaðr eins og Kolbeinn jarl í Árna biskups sögu cap. 12 og Borgarkirkjnmáldaga fyrir norðan. Eðr hver skyldi þessi Jón lögmaðr vera? Ekki Jón Jónsson eðr Jón Sigurðsson, þar þeir áttu aldrei með Grund, og ei veit eg hver þessi Jón lögmaðr hafi verið. En þessa lögmennt með Jóns nafni hefi eg fundið í fyrri tíð:

Jón Einarsson 1269 til 1300.

Jón Þorsteinsson 1340.

Jón Guttormsson skráveifa 1360 eðr 61 og

Jón Sigmundsson 1510.

5.

[um 1290].

ÆTTARTALA Hauks lögmanns [Erlendssonar og Steinunar konu hans, samín af Hauki lögmanni sjálfum.

AM. 281. 4to á pappír bls. 205—206, og er án efa tekin eptir Hauksbók, skr. c. 1680. AM. 738. 4to bl. 29—30 á pappír c. 1680 eptir Hauksbók. Aptan við ættartölu Hauks stendr hér: „Haukur Erlindsson seigist skrifad hafa þessa ættartölu“. Kafi úr þessari ættartölu er í AM. 115. Svo með hendi Björns á Skarösa og að nokkru í AM. 415. 4to.

Ættartalan¹⁾.

Adam var first skapadur allra manna j veröldinne. hann uar skapadur í dalnum Ebron og nidur settur. þa er hann var burt rekinn vfr paradíjsu. hann átti xxx sona oc xxx dætra adra enn Cain. Abel og Seth.

hann var fader Enos.

fodur Cainan.

fodur Mahalael²⁾.

fodur fareth³⁾.

fodur Enoch.

fodur Matusalem.

fodur lamech.

fodur Noa. [honum baud gud að giora ørkina⁴⁾].

hans son var Japhet. er hlaut þennann þridiung veralldar er nu byggium vier. þa er þeir brædur skiptu með sier epter Noa fodur sinn. Japhet bygde austur [j] rucia⁵⁾. þar sem heiter⁶⁾ kiænugardur⁷⁾. fra honum er mannfolk⁸⁾ komid. allt þat er bygger þennann⁹⁾ veg Gricklandshafs.

hans son var javan.

fadir zekim¹⁰⁾.

fodur ciprus¹¹⁾.

fodur Cretus.

fodur Chelius.

fodur Saturnus í krit.

fodur jupiter.

¹⁾ Nockud lijtíl ættartala 738; ²⁾ Malaleel 738; ³⁾ Dareth 738; ⁴⁾ [sl. 738; ⁵⁾ Ruscia 738; ⁶⁾ heita 738; ⁷⁾ kiænugardar 738; ⁸⁾ margt folk 738; ⁹⁾ þann 738; ¹⁰⁾ Zekun, 281; Rekun 738; ¹¹⁾ Ciprur 738.

fodur Dardanus.

fodur Erconij¹⁾).

fodur Eroas.

fodur ilus.

fodur laomedon²⁾).

fodur Priamus. hefudkonungs i Troio fodur þeirra Ectors.

Munon edur menon hiet kongur i Troio. hann átte Troian³⁾
dottur Priami hefudkonungs.

þeirra son var Tror. er vier kóllum þor.

hann var fader loritha.

fodur Hericedei⁴⁾).

fodur vingþor.

fodur vingenir.

fodur Moda.

fodur Magi.

fodur Sescep.

fodur Bedvig.

fodur Athra.

fodur Heremeth⁵⁾).

fodur skialld[un. er vier kóllum skiöld⁶⁾).

hans sonur var Biaf er vier kóllum Biar.

hans sonur Gudolfur.

hans sonur finnur.

hans sonur frialafur. er vier kóllum fridleif.

hann atti þann son er vaden hiet. þann⁷⁾ kóllum
vier Odinn.

skiolldur var sonur odinz.

fodur fridleifs.

[fodur fridfroda⁸⁾).

fodur herleifs.

fodur⁹⁾ havardz handrama.

fodur froda.

fodur vermundar hinz vitra.

fodur Olofar.

¹⁾ Exconij 738; ²⁾ Laomenon 738; ³⁾ Trioanu 738; ⁴⁾ Hérirredej 738,
⁵⁾ Neremeth, 281, 738; ⁶⁾ [ar 738; ⁷⁾ hann 738; ⁸⁾ [sl. 738; ⁹⁾ fader,
281.

modur froda fridsama.
 fodur fridleifs.
 fodur froda hins frækna.
 fodur Jngiallds starkadarfostra.
 fodur Hrærekz slaungvanbauga.
 [fodur froda.
 fodur Haldanar.
 fodur Hrærekz höggvanbauga¹⁾.
 fodur Haralldz hilldetannar.
 fōdur Solga²⁾.
 fodur rolfs fra am³⁾.
 fodur Biarnar.
 fodur Eivindar austmannz.
 fodur Helga hins magra.
 fodur Jngiallz.
 fodur Ejułfs rugu⁴⁾.
 fodur Vijgaglums.
 fodur Vigfus.
 fodur Bergs.
 fodur Steinunar.
 modur þorsteins ranglatz⁵⁾.
 fodur Guðrunar.
 modur Høllu.
 modur flosa.
 fodur Valgerðar.
 modur herra Erlends.
 faður Hauks⁶⁾.

Annar son Haralldz hilldetannar var Hrærekur faðir þor-
 olfs [vaganefs⁷⁾].

fodur [vemundar ordlokarz⁸⁾.
 fodur Valgarðz.
 fodur Rafns hínz heimska.
 fodur Jörundar goda.
 fodur Vlfis aurgoda.
 fodur Svartz.

¹⁾ [sl. 738; ²⁾ Hólga 738; ³⁾ Æne 738; ⁴⁾ Ruggu 738; ⁵⁾ Ranglata(!)
 738; ⁶⁾ hér bætir 738 við: „Haukur Erlindsson seigist skrifad hafa þessa
 ættartölu“; ⁷⁾ [sl. 738; ⁸⁾ [gardars 738.

fodur Lødmundar¹⁾.
 fodur Sigfus.
 fodur Sæmundar froða.
 fodur Loptz.
 fodur Jons.
 fodur þeirra Pals biskups og Sæmundar og Orms
 Breiddælings²⁾ og Sigurdar.
 fodur Jons.
 fodur Salgerdar.
 modur Steinunnar konu Hauks.

6. 3. Október 1308. i Hvammi.

MÁLDAGI Hvamms kirkju í Hvammssveit, er Árni biskup Helgason setti, þá er hann vígði kirkjuna.

Landsb. 268. 4to bl. 32a—b skr. 1601. sbr. Vilchinsmáld. Árni biskup Helgason vígir samkvæmt annálum Hvammskirkju um haustið 1308.

Huammur j huammzsueit.

Kirkian j hvamme er helgud gudi allzvalldannda oc sælli gudz modur marie. johanne baptista. petri oc johanne postulum. olafi konungi oc þorlaki biskupi. marie magdalene oc ollum gudz helgum monnum.

kirkian a lannd a akre oc efra huamm oc enng j ásgardz lanndi.

vj kugilldi. hesta ij. ccc. voru.

þetta ā hyn jnnan sig. kluckur iiij. krossa ij. annann buinn. enn annann smeltann. messuklæði oc kalek. slopp oc kantara kápu. ij. alltaraklæði. māriuskript. peturz skript. johannis baptistę. glerglugg. xij. mannada tíjda bókr. oc þo eigi eptir skipan. fonntklæði. elldbera. mynnlogar ij. kertistikur ij. glodaker. biarnnfell. merki ij. messijngarker ij. bialla lijtil. lijka krāk tiöld vmhuerfis kirkiu. baksturjarnn sæmilig.

¹⁾ Godmundar(?) 738; ²⁾ Breiddælings 281, 738.

þa er herra arnne biskup vögdi¹⁾ kirkiu j huamme iij nottum eptir michaelzmessu lagde hann til kirkivnnar iij. bæi. ketilzstadi oc hol. rādbardahollt oc teig. skylldu þeir menn sem ā þessum fyrr nefndum londum hua greida j huamm tij-unnd oc tolla oc allar naudsynniar æfinnliga. þeir²⁾ sem af kirkin skulu veitast oc suo sonngur thil hænhusa. lagde jon bondi sueinsson³⁾ skyld j lannd sitt glerarskoga. ost[t]oll fiord-ung ostz eda eyre oc vndir þvij nafne gafu adrir hænndr ost-toll thil kirkunnar. þeir ed landeigendur voru jnnann þjunga sem jon gaf. jätte jon herra biskupe tueggia kennemanna skýlld eptir þvij sem verid hafði fyrr j huamme. prestz oc diäkns⁴⁾.

7.

23. Juni 1309.

á Skörðum.

TVEIR prestar votta um úrskurð Guðmundar lögmanns Sigurðarsonar um landamerki milli Vatnshlíðar og Vatnsskarðs í Skagafirði eptir eiðfestum vitnisburðum gamalla manna.

Eptir afskrift einni á pappir, er eg hefi í höndum, eigi allgamalli; er aptan á hana skrifað: «Samhlíða orginalen Testerar

Thorleifur Briniulfsson Claus H. Jonsson

Profastur j Skagafirði».

Nafnið Jakob, sem kemr fyrir hér í bréfinu, mun hafa verið fagætt á Íslandi um 1300, en bréfið er þó víst óyggjandi; á orðfæri þess eru og eingar þær misfellur, sem ekki mætti hugsa sér að stöfuðu frá því að haggast hefði gegnum afskriftir; þó er orðið velnefndr hér dálítið kynlegt, en það getr verið mislestr eða misritan fyrir fyrir nokkuð annað, svo sem fyrrnefndr, eða tittnefndr. Þetta bréf er elzt allra íslenskra bréfa, sem er dagsett og árfært og vér enn þekkjum, og þekti eg það ekki er eg ritaði það, sem stendr í Dipl. Isl. II, 372. Páll prestur Þorsteinsson, sem hér er nefndr, þekktist frá góðu bréfi 1311 (Dipl. Isl. I. c.). Þar er nefndr Haraldr Sigurðarson og kyuni það að vera sami maðr og sá, sem hér er nefndr Haraldr Sigmundarson.

Aullum mönnum [þeim] sem þetta brief sia edur heira. senda paull prestur Þorsteinsson oc jon prestur ormsson Quediu Guds oc sijna. kunnugt giðrandi at sub anno gracie Millesimo trecentesimo Nono. nærsta dag fyrir jons Messo baptistæ æ vatn-skardi oc vatnshlíð æ skörðum á areidarstefnu med tilnefndum grönnum. fyrir Guðmundi lögmanni. vorum vit hia. at

¹⁾ 1308 samkv. annálum; ²⁾ þeir, hdr.; ³⁾ Jón Sveinsson dó 1355 (aon.) og hefir hann því orðið gamall maðr og búlið leingi í Hvammi;

⁴⁾ hér kemr í handritinu viðbót frá dögum Gyrðs.

nefndr lögmaðr tók sofallinn eyð af jóni þorvallds[s]yne. Har-
 alldi sigmundarsýni. Oddi jakobssyni oc þorkötu sistur hans.
 sem öll voru með forelldrúð uppálin og síðan höfðu greindar
 jarðir setið um sítíer ára hlaup. at su væri landeign vatns-
 skards til thessar[a] ummerkia. at austan. milli fialls oc vatn-
 skards. stendur rauðkolluholl æ argilsbarminum æstan sneiding
 þann er liggur upp ur lestahuammi. at holinum upp i rafna-
 kletta. þá riettsýn[i]s upp Dyaskalar barm eystri sionhending æ
 fellit. ræða þá leiningsadrög ofan i Skardsæ. at vestan rædr
 lækr sæ merkium. sem fellur ur litla krokaskardi milli vatn-
 skards og vatnshlidar. at nedan rædr vatnskardsæ vestr ad
 læk er kiemr ur vatnshlydar vatni og fellr i vatnskardsæ.

Enn landeign vatnshlijdar ræða lestagaut[ur] vestur með
 vatnenu allt vestr ifir arnarvatnslæk i so kallat storagriot. þá
 siondeilldarstefna vestur i kalfatiörn. þadan sem vötn renna
 vestur i læk er fellr nordann ur storakrokaskardi og síðan sem
 vötn addraga norðr ur því. og ofan eptir reikiaskardi giegnt
 ædr sögdum merkium mots vit litla krokekard. at so föllnu
 profi dæmði velnefndr lögmaðr gudmundr þetta obrigdanlega
 eign jarðanna vatnskards og vatnshlijdar eptir því sem svarid
 var. Og til sanninda hier um setium vit oekar jnnsigi fyrir
 þetta brief æ sama stad ari oc degi sem fyr hermir.

8.

[um 1310].

ÆTTARTALA Pétris Jónssonar og Þorleifs ens haga Eyvindarsonar.

AM. 748. 4to bls. 26, aptan við brot af Eddu. skb. frá 14.
 öld. Prentuð að nokkru leyti í Sturl. Oxford. II. 399—400.

Adam var fadir seth.

fodvr enos.

fodvr kainaus.

fodvr Malalie.

fodvr phared.

fodvr enon.

fodvr matvsalem.

fodvr lamech.

fodvr noa.

Noe var fader jafeds.

[fodvr] iaphans.

fodvr zechimms.
 fodvr ciprvs.
 fodvr cretvs.
 fodvr celivs.
 fodvr satvrnvs i krit.
 fodvr iupiter.
 fodvr dardanvs.
 fodvr erikonij.
 fodvr ereas.
 fodvr jlivs.
 fodvr lamedon.
 [fodvr] priami havfdkonvngrs i troio.
 fodvr þeirra ectoris oc alexandri.

Qvnon edr mennon het konvngr einn i troio hann atti
 troam dottur priami konvngrs.

þeirra son var tror er vær kavllvm þor.
 hann var fadir lorika.
 hans son het eredei.
 hans son vengeþoa.
 hans son var vingener.
 hans son meda.
 hans son magni.
 hans son sesep.
 hans son bedvic.
 hans son attra.
 hans son trinam.
 hans son eremeth.
 hans son skialldvn. er vær kavllvm skiolld.
 hans son Biaf er vær kavllvm biar.
 hans son Godolof.
 hans son finnr.
 hans son frialaf. er vær kavllvm fridleif.
 hans son odinn.
 hans son skiolldr.
 fadir fridleifs.
 fodvr fridfroda er red fyrir danmavrkv þa er kristr
 var borenn.
 frodi var fadir herleifs.

fodvr havars handrama.
 fodvr froda ens frækna.
 fodvr vermvndar vitra.
 fodvr olofar.
 modvr froda fridsama.
 fodvr fridleifs.
 fodvr froda frækna.
 fodvr ingiallz starkadarfostra.
 fodvr hræreks. slavnkvandbavga.
 fodvr froda.
 fodvr halfdanar.
 fodvr hræreks hnöggvandbavga.
 fodvr harallz hillitannar.
 fodvr hræreks.
 fodvr þorolfs voganefs.
 fodvr vermvndar ordlokars.
 fodvr valgarðs.
 fodvr hrafns heimska.
 fodvr iorvndar goda.
 fodvr vlfis avrgoda.
 fodvr svartz.
 fodvr lodmvndar.
 fodvr grims.
 fodvr svertings.
 fodvr vigdisar.
 [Modvr] s[t]vrlv j hvammi.
 fodvr snorra froda i reykhollti.
 fodvr þordisar.
 [Modvr stei]nvnar¹⁾.
 Modvr ingibiargar²⁾.
 Modvr jons³⁾.

¹⁾ Árni Magnússon og Guðbrandr Vigfússon lesa Guðrúnar, en það er tæplega rétt. Jón frá Grønnavík les: Sigríðar, sem einnig er rangt. Jón Sigurðsson vill lesa eins og hér er gert. Faðir Steinunar mun hafa verið Oddr Ólason á Söndum, svo að hún hefir verið hálfaystir herra Rafns. Steinunarnafnið er einmitt í þeirri ætt; ²⁾ Pétur var maður Ingibjargar, en hver faðir hennar var er óvíst; ³⁾ séra Jón Péturson átti Hallkötlu dóttur herra Rafns. Þeirra börn Pétur, herra Sturla og Steinunn, er Guðmundur átti Þorsteinsson, Skeggjasonar.

fodvr petvrs.

Hvamstvrhv son var oc sighthvatr oc þodr oc sveinn oc dætr helga oc vighdis.

helga var Oðir þeirra egils solmvndar sonar oc gydv.

vighdisi atti Geller at brianslæk.

þeirra d[ottir] var þordis er atti Gisli markusson oc þorvnn er¹⁾ atti eyvindr p[restr] þorarinsson f[adir] þorleifs ens haga²⁾.

[stvr]la j] hvami.

fadir [helgv.

Oðvr] gydv [solmvndardottvr].

Oðvr [helgv.

Oðvr herra] ketils³⁾.

[kvelldvl]br v[ar

fadir skall]agrim.

[fodvr egils].

fodvr þor[steins.

fodvr h]riflv.

[fodvr skvla].

fodvr þor[dar.

fodvr] bavdvars.

[fodvr gvdn]yar.

Oður [sighthvats oc] snor[a].

9.

[1312].

FJARÐATLA á Íslandi.

AM. 415. 4to bl. 1b—2a, skinnbók rituð hér um bil 1312; þar með er afskrípt Arna Magnússonar; rífið er úr skinnbókinni, svo að fylla verði út það sem vantar í fjarðaskrána eftir yngri afskríptum, (AM. 731. 4to með hendi Björns á Skarðsá). Fjarðatal þetta er gefið ágætlega út í riti Dr. Kálunds Bidr. til en hist.-topogr. Beskr. af Ísland II, 359—72 og er hér fyllt það sem

¹⁾ Það sem nú kemr er ritað á spássiu hægra megin; ²⁾ Þorleifr hagi dó 15. Maí 1315. Það sem nú fer eftir er ritað á spássiu vinstra megin, og er hún nærskorin mjög; ³⁾ herra Ketill Þorláksson dó 7. Okt. 1342. Mýramannaætt, sem hér er rakín niðr til Sturlunga, er þrædd á sama hátt og í Hauksbók.

vantar í skinnbókina á sama hátt og þar er gert. Það er einnig prentað í Sturl. Oxf. 1878 II, 474, en ekki fyllt til fulls. Það kann að vera nokkru eldra en skinnbókin, en valt er að geta á hvað gamalt það kann að vera.

[Þessi ero fiarðanöfn a jslandi.

J æstfiðrövm.

Finna fiðrðr.

Öiðfiðrðr.

Vapnafiðrðr.

Borgarfiðrðr.

Loðmuvndarfiðrðr.

Seyðarfiðrðr.

Öiovaifiðrðr.

Norðfiðrðr.

Hellisfiðrðr.

Viðfiðrðr.

Gerpír.

Eskifiðrðr.

Reyðarfiðrðr.

Faskrvðsfiðrðr.

Stöðvarfiðrðr.

Breiðdalsfiðrðr.

Beroifiðrðr.

Alptafirðir. ij.

Lonafiðrðr.

Papafiðrðr.

Horn.

Skarðsfiðrðr.

Hornafiðrðr.

Þessir ero j svnnlendinga fiðrvngi.

Stakks fiðrðr.

Hafnarfiðrðr.

Kollafiðrðr.

Hvalfiðrðr.

Grvonna[f[iðrðr].

[Borgar][f[iðrðr].

[Þess]ir fir[ði]r ganga af borgarfirði ok [hverfa j vestfirð-
inga fiðrvng.

Stravmfiðrðr.
 Hafrsfiðrðr.
 Stravmsfiðrðr.
 Snæfellsnes.
 Breiðifiðrðr
 Kirkiofiðrðr.
 Grvndarfiðrðr.
 anv]ndarf[iorðr].
 [v]rthvalaf[iorðr].
 kolgrafaf[iorðr].
 hrafn f[iorðr].
 Miova f[iorðr].
 vigra f[iorðr].
 Alpta f[iorðr].
 hvams f[iorðr].
 Gelld f[iorðr].
 [Gils] f[iorðr].
 [kro]gs f[iorðr].
 [p]orska f[iorðr].
 divpa f[iorðr].
 Gvfo f[iorðr].
 kolla f[iorðr].
 kvigindis f[iorðr].
 skalmar f[iorðr].
 vattar f[iorðr].
 kerlingar f[iorðr].
 kialka f[iorðr].
 Valtz f[iorðr].
 Vaðill. Barð.
 patrex f[iorðr].
 Talkna f[iorðr].
 fors f[iorðr].
 Reykiar f[iorðr].
 Trostans f[iorðr].
 Geirðiofs f[iorðr].
 Arnar f[iorðr].
 dýra f[iorðr].
 Avnvndar f[iorðr].
 Svganda f[iorðr].

skvtils f[iorðr].
 Alpta f[iorðr].
 Seyðis f[iorðr].
 bestz f[iorðr].
 Skotu f[iorðr].
 Miova f[iorðr].
 vatn f[iorðr].
 Reykiar f[iorðr].
 Jsa f[iorðr].
 kalda lón.
 Jokvls f[iorðr].
 Leiro f[iorðr].
 Rafns f[iorðr].
 Lóna f[iorðr].
 Rangali.
 veiðilasa.
 Norð f[iorðr].
 horn.
 Fvro f[iorðr].
 þ[ar]alatr f[iorðr].
 Reykiar f[iorðr].
 Biarnar f[iorðr].
 drangar.
 Eyvindar f[iorðr].
 Ofeigs f[iorðr].
 Jngolfs f[iorðr].
 Norð f[iorðr].
 Trekýllis vik.
 Reykiarf[iorðr].
 veiðilás.
 Biarnar f[iorðr].
 Steingrims f[iorðr].
 kolla f[iorðr].
 Bitro f[iorðr].
 Rvta f[iorðr].
 Þessir ero i norðlendinga flórðvngi.
 Mið f[iorðr].
 vatna f[iorðr].

skaga f[iorðr].
 siglo f[iorðr].
 heðins f[iorðr].
 olafs f[iorðr].
 eyia f[iorðr].
 þorgeirs f[iorðr].
 sk[ialfandi fiorðr].
 o[ar fiorðr].
 þ[istils fiorðr].
 Langanes].

10.

[1312].

TYLFTATAL umhverfis Ísland.

Tylftatal þetta er til í mörgum afskriptum og er áður prentað í Dr. Kálunds Bidr. til en hist.-topogr. Beskr. af Ísland II, 373—75, og lætr hann þá skoðan uppi, að þessi skrá kunni að stafa að einhverju leyti frá söfnum Hauks lögmanns Erlendssonar, og það tel eg ekkert efamál að þetta er mjög fornt, þótt óvíst sé að árfæra. En tylftatalið árfæri eg því hér til 1312 að það er alveg af sama tagi og fjarðatalið og að sínu leyti mjög svipað skattbænda skránni frá 1311 (Dipl. II, 205), svo að vel má það vera að þetta stafi að einhverju frá sama fróðleikssafnara. Að öðru leyti verður þetta að eiga sig, og getr hver haft um það þá skoðun, er honum sýnist, og má vera að þetta sé enn eldra, en hér er sett.

A.

AM. 194. 8vo bl. 27b skb. c. 1380; AM. 281. 4to bls. 189 á pappír c. 1680.

Or noregi fra stadi er iiij dégra sigling til féraeyia. ænn þadan þrigia til [jsland]z [j] austfiordu til horns.

[Sua er sagt at umhvuerfis jsland se vij [dægra] sigling ath [h]raudum byr oc skiptiz sua sem þ[ar]f. [þvi at eigi] ma eitt vedr hafa¹⁾.

Dægr sigling fra h[orn]i til hiorléfs haufda.

önnur til rey kian[ess].

¹⁾ [Þetta stendr í 194 á öðrum stað, en á auðsýnilega í raun réttir hér heima. 281. sl. hingað að.

þridia til bardz.
 fiorda til horns hins v[estara].
 [fimta] til skaga.
 setta til langanes.
 si[aun]ða til horns¹⁾.

Vm endilangt jsland ero taldar xx daglæidir a sumarsdegi ænn iiij vm þuert.

Siau dægra sigling er fra jslandi til noregs mids²⁾.

B.

AM. 193. Svo á pappír skr. c. 1620. Rithætti handritsins er hér eigi haldið; hann er sýndr áðr í Dipl. Isl. II, 205.

Fra horni fyrir avstan er köllvö tylft siavar oc til vest-mannaeyia.

ij. a reykianes.
 iiij. a snæfellsnes.
 iiij. vndir barð.
 v. a hornstrandir.
 vj. a vatnsnes.
 vij. a skaga.
 viij. a siglvnes.
 ix. a latr.
 x. a tíðrnes.
 xj. a langanes.
 xij. æstr vndir [horn j norðfirði].

C.

AM. 67. Svo bl. 19—20 skr. 1664 á pappír. Þar á spássíu hefir Árni Magnússon lagt saman viknafjöldann (132).

¹⁾ AM. 281. 4to bætir hér við: og eru ij tilfter i dægur sigling. 14 tilfter hafa nockrer reiknað vm hverfis Jsland riettleidis að sigla fyrir hvert nes; ²⁾ þá kemr um vegaleingdir erlendis.

Tilftter i krijngum jsland.

1. fra horne i hornafyrde oc j Jngolfzhofda oræfen xij vikur siofar.
2. fra Jngolfzhofda til hiorleyfshöfda a mille Allttavers¹⁾ oc myrdals xij vikur.
3. fra hiorleyfshofda oc j þiossar oz xij. vikur.
4. fra þiossaros oc ad drypttarsteine²⁾ a reykiarnese xij vikur.
5. fra drypttarstejne²⁾ oc ad ondverdarneze vndir snæfells jokle xij vikur.
6. fra øndverdarnese oc [ad] straumzneze fyrer nordan raudasand xij vikur.
7. fra straumznese oc å hornstrander xij vikur.
8. fra hornstrondum oc å vatznese xij vikur.
9. fra vatznese oc vnder vlfadalafjöll³⁾ xij vikur.
10. fra ulfdalafjöllum²⁾ oc a langanez xij vikur.
11. fra langanese oc a horn j nordfyrde [xij vikur].
- [12. fra Horne j Nordfirde og til Hornafiardar xij vikur].
oc er þa farid vmm kryng.

D.

AM. 281. 4to bls. 207—8 á pappír skr. c. 1680. Þó að þetta sé ekki hið eiginlega tylftatal, er það þó samkynja og læt eg það því fylgja hér.

So seigia vitrer menn að vr Norege fra stadi sie vij dægra sigling til Horns á austanverdu Jslandi.

enn fra sniofellsnese iiij dægra sigling til hvarfsins a Grænlande.

af Norege skal jafnan sigla j vestur til Hvarfs á Grænlandi. oc er þa siglt fyrir nordan Hialtland því að eins að allgod sie siofarsýn. enn fyrir sunnan færejar. so að sior er j midium hljldum. enn so fyrir sunnann Jsland að hafa af fugl oc hval.

fra reykiarnese á sunnannverdu Jslandi er þriggia dægra haf til øllduhlaups á jrlandi j sudur. enn fra langanese á nordanverdu Jslandi er iiij dægra haf til sualbarda. nordur j

¹⁾ Allttaness(!) hdr.; ²⁾ = Dýptarsteini; ³⁾ Í handritinu stendr Ulfadalafjöll(!).

hafsbötn. enn dægursigling er frá kolbeinsey norður til Grænlandz obigda¹⁾).

11. [1312].

BISKUPATAL í Niðarósserkibiskupríki hið forna.

A.

[Biskupatal Hauks],

AM. 415. 4to bl. 11b skinnbók skr. að vísu c. 1312; AM. 258b. 8vo afskrípt Árna Magnússonar af 415. Því sem stendr í hornklofum hef eg bætt við.

Þessar hafa verið archibiskupar í niðarosi.

Sigvrðr²⁾ [1022—1031].

Grimkell³⁾ [1015—1032].

Jon⁴⁾ [c. 1035—c. 1049].

Rvðolfr⁵⁾ [c. 1050—1052].

Ragnarr [c. 1052—1060].

ketill [c. 1060—1070].

Ásgatr⁶⁾ [c. 1070—c. 1090].

Sigvrðr [c. 1090—c. 1110].

ǫðalbrikt [c. 1110—c. 1120].

simon [d. c. 1140].

Jvar⁷⁾ [skrauthanzki Kálfsson hins ranga, verðr

¹⁾ Þessi athugasemd fylgir í handritinu:

þennanu gamlann Íslendskann Re[í]kning 96 vikur vudau Snæfells-jökli og til Hvarfseins á Grænlandi(!), þó Eiríkisstefna se mikin stittre, enn vppa hvarfid að sigla er óhættast lyka hiedan sem vr Norege vtan vegna oknnngleika að hallða styst nær Eirekzstefnu et cetera.

²⁾ Sigurðr biskup ríki (Jón Sigurðr) var hirðbiskup Ólafs konungs Tryggvasonar 995—1000, og hafði Ólafr konnngtr haft hann með sér frá Englandi; eftir fall konungs fór hann til Svíþjóðar og var þar leingi kristnið. Hér mun þó varla vera átt við hann, heldr muu þetta vera Sigurðr hirðbiskup Ólafs konungs helga; getr hans fyrst 1022, og á lífi er hann enn 1031 (Flat. II, 189, 369, 373); ³⁾ Grimkell biskup var systursou Sigurðar biskups ríka, og hirðbiskup Ólafs konungs helga; hann var enn á lífi í Aug. 1032 (Flatb. I, 516; II, 375); ⁴⁾ Jón biskup hefir verið biskup á dögum Magnús konungs góða. Í Flatb. I, 516 er hann talinn fjórði biskup í Þrándheimi, og er það rétt, þegar Sigurðr ríki er taliu með; ⁵⁾ Rvðólfr biskup var á Íslandi c. 1030—1049 (Íslb. kap. 8; Bps I, 65). Hann dó 1052.

⁶⁾ Flateyjarbók (I, 516) segir Ásgant systursou Grímkels biskups, og fær það vel staðizt. Hitt getr ekki staðizt, er segir á sama stað, að hann hafi verið þriðji biskup í Þrándheimi. Ásgautr hefir augsynilega verið á dögum Ólafs konungs kyrra; ⁷⁾ Ísleudingr. Hann virðist ekki vera orðjun biskup 1139 (sbr. Hkr. Ungersútg. bls. 374—35; Mork. 219);

biskup c. 1140].

reiðar [d. 1151].

Jon [Birgisson 1152—1157].

Eysteinn [Erlendsson 1161—1188].

Eiríkr [Ivarsson 1188—1205].

Þorir [hinn víkverski 1205—1214].

Óvthormr [1215—1224].

Petr [Brynjólfsson 1225—1226].

Þorir [Þrændzki 1227—1230].

Sigvrðr [tafsi Erlingsson 1230—1252].

Savrlí [1252—1254].

Einar [Gunnarsson 1255—1263].

Hakon [1265—1267].

Jon [rauði 1267—1283].

Jorvndr [1288—1309].

Eilífr [korti Arnason 1309—1332].

xxv.

i björgyn.

Biarnarðr¹⁾ [eptir 1070].

Sveinn [c. 1100].

Óagní²⁾ [d. c. 1130].

Ormr³⁾ [c. 1130—c. 1139].

Sigvrðr [c. 1139—1156].

Nikuláss⁴⁾ [Pétrsson 1156—c. 1161].

Páll [1156—1194].

Óarteinn [1194—1216].

Havarðr [1217—1224].

arni [1226—1256].

Petr [1256—1270]⁵⁾.

Narvi [1278—1304].

xij.

j stafangri.

Reinallr [d. 1135].

¹⁾ Bjarnharðr biskup var á Íslandi c. 1051—1070 (Íslb. kap. 8; Bps. I, 65); ²⁾ Sbr. Hkr. Ungersútg. bls. 679, 701; ³⁾ Hin biskupatölin nefna hann Óttar, og á hann að hafa verið Íslendingr (sbr. B og Keyser den norske Kirkes Hist. I, 169); ⁴⁾ Nikulás var meðbiskup Páls biskups til c. 1161; ⁵⁾ Hér er hlaupið yfir Askatin 1270—1277.

Jon [Birgisson 1135—1152]¹⁾.
 Petr [1152—c. 1160].
 amundi [c. 1160—c. 1172]²⁾.
 Eiríkr [Ívarsson skrauthanzka c. 1172—1188]³⁾.
 Níall [1188⁴⁾—1207].
 heinrekr [1207—1225].
 askell [1226—1254].
 Þorgíls [1254—1276].
 arni [1277—1303].

x.

i avslo.

asgætr [c. 1075].
 Þorólfr [c. 1080].
 aslák [c. 1090].
 Geiraldr [c. 1100].
 Kolr íslenzki [Þorkelsson c. 1100—c. 1120].
 petr [c. 1120—c. 1140].
 Vilhjálmr [c. 1140—1157].
 Þorsteinn [1157—1169].
 Helgi [1170—1190].
 Nicholass [Árnason 1188—1225]⁵⁾.
 Ormr [1226—1244].
 Ragnar [1244—1247].
 Hákon [1248—1265]⁶⁾.
 Andres [1267—1287].
 Eývindr [1288—1304].

xvi.

i hamri.

arnhallr [varð biskup í Hamri 1152].
 Ormr [orðinn biskup 1164].
 Ragnar [d. c. 1189].
 Þorir [orðinn biskup 1190, d. 1196—97].
 Jvar [skjálgi 1197—1221].
 hallvarðr [1221—1231].

¹⁾ Jón varð erkibiskup 1152; ²⁾ Ámundi biskup dó 1183; ³⁾ Eiríkr varð erkibiskup 1188; ⁴⁾ Flatb. II, 633; ⁵⁾ Flatb. II, 633; III, 83; ⁶⁾ Hákon varð erkibiskup 1265.

Pall [1232—1251].
 Petr [1253—1260].
 Gillibert [1263—1277].
 Þorfinnr [1278—1285].
 Jorvndr [1286—1288]¹⁾.
 Þorsteinn [1288—1305].
 xij.

i kirkiovagi.

Vilhjalmur [hinn gamli; varð biskup c. 1102, d. 1168].
 Vilhjalmr [1168—1188].
 Biarni [Kolbeinsson, d. 1222].
 Jofreyr [1223—1246].
 Heinrekr [1247—1269].
 Petr [1270—1274].
 Dolgfinnr [1286—1309].
 vij.

j færeyiom.

Gvðmrvndr [c. 1120].
 Mathevs [d. 1157].
 Sveinn [d. 1212].
 Sarrkvir [1216—1237].
 Bergsveinn [d. 1244].
 petr [1246—1266].
 Gavti [1267—1268].
 Erlendr [1269—1308].
 viij.

j skalaholtti.

Jsleifr [Gizurarson 1056—1080].
 Gizvr [Ísleifsson 1080—1118].
 Þorlacr [Runolfsson 1118—1133].
 Magnvs [Einarsson 1134—1148].
 Klæingr [Þorsteinsson 1151—1176].
 Thorlacr [hinn helgi Þorhallason 1178—1193].
 Pall [Jónsson 1194—1211].
 Magnvs [Gizvrrason 1213—1237].
 Sigvarðr [Þéttmarsson 1238—1268].

¹⁾ Jðrundr varð erkibiskup 1288.

arni [þorlaksson 1269—1298].

arni [Helgason 1304—1320].

xj.

at holvm.

Jon [hinn helgi Ögmundarson 1106—1121].

ketill [þorsteinsson 1122—1145].

Biörn [Gilsson 1147—1162].

Brandr [sæmundarson 1163—1201].

Gvðmuvndr [góði Arason 1203—1237].

Botolfr [1238—1246].

heinrekr [Kársson 1247—1260]¹⁾.

Jorvndr [þorsteinsson 1267—1313].

viiij.

a grænlandi.

Eiríkr [1112—1121]²⁾.

haraldr [1124—1150]³⁾.

Jon kvarr [1150—1187]⁴⁾.

Jon smýrill [1188—1209].

Helgi [1212—1230].

Nicholas [1234—1242].

olafr [1246—1280].

þorðr [1288—1314].

viiij⁵⁾.

B.

Biskupatal Stokkhólmsbókar.

Stockholm. Isl. 5. Fol. bl. 59a—b. skinnb. c. 1360 og er þetta alt ritað með einni hendi. A virðist að visu ekki liggja til grund-

¹⁾ Hér er hlaupið yfir Brand biskup Jónsson 1263—1264; ²⁾ Landnāma (Isl. s. I, 331) nefnir Ólaf Grænlandingabiskup c. 1060; ³⁾ = Arnhallr. Hann fór til Noregs 1150 og vildi elgi fara aptr til Grænlands. Hann varð biskup í Hamri 1152; ⁴⁾ Annálar kalla hann Jón kút; ⁵⁾ Hinumegin á blaðinn þar sem biskupatalið stendur (bl. 11a), er þessi klansa með hendi c. 1400:

Hann magni er nokkut malngur til sinna yfirbodara ok allra. er ongnm heill ok eci sier sialfum.

vallar fyrir þessu biskupatali, en þau eru bæði gerð alveg samtíða, svo að best fer á að láta þau fylgjast að. Biskuparöðin í Níðarósi geingr leingra fram í A ogendar þar með Eilífi korta (1309—1332), en hér með Jörundi [1288—1309]. En Óslóar biskupar ganga hér leingra fram og endar röðin með Helga (1304—1322), en þar með Eyvindi (1288—1304); sömuleiðis ganga hér Stafangrs biskupar leingra fram og endar röðin hér með Katli (1304—1317), en þar með Árna (1277—1303).

J þrandheimi var fyrstr lýðbiskup. sigurdr.

þa Grimkell.

þa jon.

þa rudulfr.

þa ragnarr.

þa ketill.

þa asgautr.

þa sigurðr.

þa sigurdr monacus¹⁾.

J Nidarose var fyrstr. adalbrict.

þa simvn. hann kom fyrst tiund æ noregh²⁾.

breidarr var hinn fýsti erkibiskup j noreghs konungs riki. hann kom ægi til stols sins. þviat hann andadiz j sudrlondum. þa er hann for heim fra ui[g]slu.

Jon var fyrstr erkibiskup j nidarose.

þa eysteinn.

þa eirekr.

þa þorer.

þa Guthormr.

þa petr.

þa þorer.

þa sigurdr tafse.

þa saurli.

þa Einan smiorbackr.

þa hokon.

þa jon raudr.

þa jorundr [1288—1309].

J oslo uar fyrstr asgautr biskup.

þa þorhallr³⁾.

¹⁾ Þessum sleppir A; ²⁾ hér bleypr skinnbókin yfir Ívar skrauthanzka Kálfsson; ³⁾ Þórólfr, A.

þæ aslackr.
 þæ geirarðr¹).
 þæ kolr.
 þæ petr.
 þæ vilbiælmr.
 þæ þorsteinn.
 þæ helgi.
 þæ Nicholas.
 þæ ormr.
 þæ þorekell²).
 þæ hakon.
 þæ andres.
 þæ eymundr³).
 þæ helgi [1304—1322].

J seliu var fyrstr Biarnardus biskup.

þæ magnus⁴).
 þæ sveinn⁵).
 þæ ottar jslendingr⁶).
 þæ sigurdr.
 þæ Nichulæs.

[J] Þýorgýn uar fyrstr þæll biskup.

þæ Morteinn.
 þæ halluadr⁷).
 þæ arni.
 þæ petr.
 þæ ascatinn.
 þæ arni⁸) [1305—1314].
 þæ narfui [1278—1305].

J stafangri var fyrstr reinhallr biskup.

þæ jon.
 þæ petr.
 þæ amundi.
 þæ eireckr.
 þæ niáll.
 þæ heinrekr.

¹) Geiraldr A; ²) Ragnarr A; ³) Eyvindr A; ⁴) A hleypr yfir Magnús en setr eptir Svein: Magna; ⁵) sum önnur biskupatöl hlaupa yfir Svein; ⁶) Ormr, A og er rangt; ⁷) Hávarðr A; ⁸) hér er röðin skökk og á Narfi að standa á undan Árna. A hleypr yfir Ascatin.

þa ascell.
 þa þorgils.
 þa arni.
 þa ketill [1304—1317]¹⁾.

J færeýium var fyrstr Guðmundr biskup.

þa Matheus.
 þa hroi.
 þa sueinn.
 þa sorckuir.
 þa Bergsueinn.
 þa petr.
 þa Gauti.
 þa erlendr [1269—1308].

J orckneyium var fyrstr vilhialmr²⁾.

þa iofreyrr.
 þa hiorfi³⁾.
 þa heinreckr.
 þa petr.
 þa Dolgfinnr [1286—1309].

A Grænlandi var fyrstr Eireckr biskup.

þa arnhalldr.
 þa jon.
 þa helgi.
 þa nicholas.
 þa olafr.
 þa þorðr [1288—1314].

¹⁾ Hamarsbiskupar eru ekki taldir í skinnbókinni; ²⁾ hér er hlaupið í skinnbókinni yfir Vilhjálm annan d. 1188 og Bjarna Kolbeinsson d. 1222; ³⁾ = Herui í biskupatali Björns á Skarðsá (1350), og er hans ekki getið annarstaðar.

12.

[1312].

ÁBÓTATAL á Íslandi hið forna (Hauks lögmanns).

AM. 415. 4to bl. 11b skb. c. 1312 og kemr þetta beint á eptir Biskupatalinu¹⁾.

Þessir hafa abotar verit.

at þingeyrvm.

Vilmvndr Þorolfsson [1133—1148].

Asgrimr. [d. 1161].

Þorbiörn. [varð ábóti 1162].

Karll jonsson. [1169—1181, 1187—1207].

Kari Rvnolfsson. [1181—1187].

Þorarrinn Sveinsson. [1207—1255].

Vermvndr nialsson. [1255—1279].

Biarni. [Ingimundarson 1280—1299].

hæskvldr. [1300—1309].

at mvnka þvera.

Nikvlass hallbiarnarson. [d. 1159].

Biörn glvmsson. [1161—1181].

hallr Ram[n]sson. [1184—1190].

Einan nialsson. [d. 1196].

Ormr skeggiason. [d. 1222].

ketill hallzson. [d. 1229].

arni hialltason. [1229—1252].

Eyiolfr branzson. [1254—1293].

liotr. [1293—1296].

Þorir haraldzson. [1298—1323].

i þykkvabæ i veri.

¹⁾ Hér kemr eptir ábótatalið í skinnbókinni konungatal á norðrlöndum og þar með fylkjatal í Noregi (sbr. Dipl. Isl. II, 532), og læt eg það fylgja hér neðanmáls.

Ragnar lodbrok.

Sigurðr ormr i avga.

Aslaug. Sigurðr hiotr.

Ragnidr.

THorlákur hinn helgi. [þrúfur 1168; ábóti 1170—1175].
 Gvðmúndur bialbason. [1178—1197].
 Jón Loftsson. [1197—1224].
 Hallr Gíslarson. [1225—1230].
 Arnór Auðarson. [1232—1247].
 Brandr Jónsson. [1247—1262].
 Rvnlfr Sigmúndarson. [1264—1307].
 Loðmúndur. [1307—1313].

i víðey.

Arnór helgason. [1247—1249].
 Rvnlfr Olafsson. [1250—1299].
 andreas dreingr. [1305—1325].

noregs konungar.

Haralldr harfagri.
 Eiríkr bloðæyx.
 Hakon goði.
 Haralldr grafelldr.
 Hakon jarl enn Ríki.
 Olafur tryggvason.
 Eiríkr jarl. Sveinn jarl ok hakon jarl.
 Olafur hinn helgi. haralldrson.
 knútr hinn Ríki.
 Sveinn alfrúson.
 Magnús Ríki Olafsson.
 haralldr hinn harðraði.
 Magnús hinn goði.
 Olaf[r] hinn kyni.
 Magnús berfættur.

Hakon þorirfostri.
 Sigrúður jórsalafari. Eysteinn. Olafur.
 Haralldr gillí.
 Magnús blindi.
 Jóni. Sigrúður. Eysteinn.
 Hakon herðibreiður.
 Magnús erlingsson.
 Sverrir Magnússon.
 Hakon.
 Jóni. erlingr. steinnur philipus.
 [Hakon galinn.
 Hakon vngi*].
 Magnús hinn goði.
 Eiríkr Magnús.
 Hakon Magnús. [1299—1319].

[Fylkiatal].

Heinríkafylki.
 Vínlandafylki.
 Vestfirðir.
 Egðafylki.
 Rygjafylki.
 Havnafylki.
 Sygnafylki.

Firðafylki.
 Svinnmærafylki.
 Ravndælafylki.
 Norðmærafylki.
 Orkndælafylki.
 Gavldælafylki.
 Steindælafylki.

*) [þannig]

at helgafelli.

avgmuvdr kalfsson. [d. 1187].

þorfinnr þorgeirsson. [1187—1216].

ketill hermuvarson. [1217—1220].

hakell¹⁾ Magnvsson. [1226—1244].

olafr hiorleifsson. [1258—1302].

gvðmuvdr þorvarðsson. [1305—1308].

þorðr Gvðmuvdarson. [1308—1324].

Stiorndælafylki.

Skavnafylki.

Verðælafylki.

Spárbyggiafylki.

Eynafylki.

Navmdælafylki.

Haleygiafylki.

Ravmariki.

Hringariki.

Heinmork.

Gvðbrandzdalir et cetera.

Þessir ero danakonvngar.

Ragnar loðbrok.

Sigvrðr ormr i avga.

Havrða knvtr.

Gormr hinn gamle.

haralldr.

Sveinn tiygvskegg.

Knvtr. Riki.

havrða knvtr.

Magnus Riki Olafsson.

Sveinn Vlfsson.

haralldr. hein S[veins]s[on].

knvtr. helgi S[veins]s[on].

Olafr S[veins]s[on]. viij. ar.

Eiríkr eygoði S[veins]s[on]. viij. ar.

NicHolass S[veins]s[on]. xxx. [ar].

Eiríkr eymuni .iij. ar.

Eiríkr lamb. v. ar.

Sveinn Sviðandi. viij. ar.

Valdemarr. xxv. ar.

knutr. xx. ar.

Valdemarr. xxxix. ar.

Eiríkr. ix. ar.

Abel. iij. ar.

Cristoforus.

Eiríkr.

Eiríkr Eiríksson [1286—1319].

Ragnarr loðbrok.

Biorn jarnsiða.

Eiríkr biarnarson.

Eiríkr Ræfilsson.

Emundr ok Biorn at havge.

Eiríkr emvndarson.

Biorn sonr hans .l. ara.

Eiríkr sigræli ok Olafr,

Olafr sænski.

Avuvdr jakob.

¹⁾ þannig skinnb. og hleypr yfir Hall Gizurarson 1221—1225.

j saurbæ.

þorkell skvmsson. [d. 1203].

Eyiofr halzsson. [vígðr 1206; dó 1212].

j hitardal.

Hreinn styrmisson. [1166—1177].

hafliþi þorvalldzson. [d. 1201].

ok þessir varo læsir hia.

þorsteinn [d. 1224].

lambkar. [d. 1249].

Rvnolfr. [d. 1237].

13.

[1315].

MÁLDAGI Saurbæjarkirkju á Kjalarnesi [er Arni biskup Helga-son setti].

Landsb. 268. 4to bl. 49a—b skr. 1601. Þetta mun vera mál-

Emvndr Olafsson.

Steinkell.

Hakon.

Jngi Steinkelsson ok hallsteinn ok blotsveinn.

Jngi ok philippus hallsteinssynir.

Rognvalldr sonr Olafs nes. konungs.

Kolr blotsveinsson. hann kolloðv suiar Eirik arsæla.

Savrkvir kolsson.

Eiríkr helgi eatvarðarson.

Magnus heinreksson.

karll Savrkvisson.

knvtr eiriksson.

Savrkvir karlsson xij ar.

Eiríkr knvtzson ix ar.

jon Savrkvisson.

Eiríkr Eiriksson.

Valdemarr Birgisson.

Magnus birgisson.

Birgis Magnússon [1291—1319].

Eptir Konungatalið kemr •Langfeðgatal fra noa til varra konunga-
og er rakið niðr til Haralds hárfagra og Hörðaknúts.

dagi Árna biskups Helgasonar (sbr. Dipl. Isl. I, 401). Máldagi þessi stendr í máldagabókinni fornu meðal máldaga frá tímum Gyrðs biskups, en augljóslega er hann eldri, og hefir Gyrðr líklega tekið hann upp hér um bil óbreyttann úr máldagabók Arna Helgasonar eins og Grjóteyrarmáldaga (Dipl. Isl. II, 222).

Saurbæ[r].

Sá er máldagi kirkjunnar j saurbæ á kialarnesi að þar skal liggja til kirkju x hunndrad þriggja alnna aura j saurbæjarlanndi slíkra sem gannga j kialarnesþingji.

þar fylgia oc x kýr oc gridungur tvævetur oc kugilldis ross iij. er j haustlagi c voru. hunndradz ketill. xij manada tijdabækur oc þrenn messufot. gylltur silfurkalekur sa er stendur nærri ix aurum. alltaraklædi iiij. sloppur oc kanntara kapa. skrija oc baksturjarnn. krossar iiij. peturz líknneski oc mariu líknneski. tabulum fyrir alltari. jons líknneski oc mariu líknneski. vnnðir krossi yfir alltari. glodaker oc elldbera. kerttistíkur iij oc ein brotin. sacrarium munnlog. skjirnnar sær oc ketil. eirnn lektara. handbækur ij. abreidsl. tiolld vonnd vmmhuerfis kirkju. glergluggur. kluckur vj oc hin siounnda brotin. bokakista oc merki. hanndklædi ij oc j budkur.

Su er afskýlld þessa fiar að þar skal vera prestur og messa alla lóghelga daga oc vm lannga fustu. oc ymmbrudaga. annar huer ottu sonngur. messa annann huernn dag hið sialldnasta.

bru skal hallda a blikdalza þar milli fiallz oc fiuru. er sá vill sem j saurbæ býr. þetta er medalmadr meigi bera halfa vætt á baki sier j lognni. oc hafa fatækann omaga þar til sem a er gior. enn ef votnn taka af bruna eda fellur af fyrir fyrnsku sakir. þa skal lukast half mork hin fyrstu missere enn [mork onnur¹] enn xij aura hin þridiu. enn sijdann skal hafa kuennigilldenn omaga þar til sem á er gior.

Þar liggja tijundir til millum blikdalzár oc eilyfsdalzar nema af eyri og vr mýdal ef þar bua landeigenndur. skulu þeir taka heima tijund sijna oc allra hiona sinna. enn ef leiglenndijngar bua þar eda hiabudarmenn þa skal j saurbæ gialldast tijunnd þeirra oc hiona þeirra. ef þau giora skiptijngar tijunnd. kirkian á mark fe er²).

¹) [meir kemur(!), ndr.; ²) þannig endar máld. á miðri blaðsíðu í miðri línu og kemur næsti máldagi strax á eftir.

14.

[um 1320 eða síðar].

SKRÁ um lögmannstoll.

AM. 200. 4to bls. 44 á pappir skr. 1702. Næst á eftir þessu í handritinu kemr klausa um það, að lögmannstolli þessum sé nú (1702) breytt með lögum 1688. Samkvæmt Grágás (Konungsbók. Finsensútg. I, 209) fékk lögsögumaðr árlega í kaup af lögréttufé tvö hundruð álnir vaðmála (= 240 álnir). Á íslenskum fjárlögum er lögmannstollr síðast tilfærðr 1878—79 og er þá talið 954 kr. hvort árið. Í verðlagesskrám 1877—78 er meðalverð allra meðalverða á öllu landinu 69 kr. 69⁷/₈ eyris (hundrabið); hefði því lögsögumannskaup eftir Grágás orðið það ár 139 kr. 39³/₄ eyris í nú gildandi peningum. Járnsíða kveðr ekkert á um kaup lögsögumanns, og eftir að Jónsbók gerðist lög í landi virðist lögmanns kaup hafa verið allóvíst (Sbr. J. Arn. Isl. Retterg. Kh. 1762 bls. 495; B. Thorsteinsson: Om Kongelige og andre offentlige Afgifter, samt Jordebogs Indtægter i Island Khavn 1819, bls. 75—76) og nokkuð óljóst alt fram að 1688, er lögmannstolli var breytt með konungsbréfi 7. Apríl (Lovsaml. f. Isl. I, 471) og er þar talið, að hið forna lögmannskaup hrykki ekki orðið fyrir kostnaði; var því lögmannskaupið bætt á þann hátt, að hann átti að fá af hverjum bónda árlega tvö fiskvirði eða 4 skilðinga danska og af hverjum, sem tíundaði hundrað eða þar yfir eitt fiskvirði eða 2 skilðinga og af þeim er byggju á hálfendu eða væri húsmenn og og hefðu eina krú eða fleiri áttu þeir að fá eitt fiskvirði. Með amtmannsbréfi 6. Júní 1696 var það ákveðið að sýslumenn skyldu innheimta lögmannstollinn, og var það enn fremr áréttað með konungsbréfi 14. Apríl 1759 (Lovs. f. Isl. III, 352—53). Þegar alþingi var lagt niðr 1800 og lögmannsembættið þar með tekið af rann lögmannstollr í ríkisfjárhirzluna. Með skattalögunum 14. Dec. 1877 var lögmannstollr afnuminn. Þá var á fjárlögum 1878—79 eins og áðr er getið lögmannstollr áætlaðr 954 kr., en eftir þessari gömlu skrá og meðalverði allra meðalverða yfir land alt í verðlagsskránni 1877—78 væri tollrinn hér um bil upp á eyri 1045 kr. 48 aurar eða lögmannekaup sunnan og austan 453, 04 og norðan og vestan 592, 44. Það er vandséð, hvað grein þessi er gömul, en hitt er nokkurn veginn víst að hún er töluvert forn og getr verið mjög gömul. Það er fyrst til merkis þar um, að handritið kallar hana „gamla“ og er það orð sjaldan í handritum sett við annað en það, sem er fornt; þó getr út af því brugðið, og hér gæti það í sjálfu sér einungis verið sett til aðgreiningar frá hinum nýskipaða lögmannstolli; annað er það samt sem bendir á að þetta muni vera ritað eftir fornu handriti og það er orðið hirðstjóri og getr það verið mjög fornt. Það finst að vísu ekki haft um æðstu valdsmenn konungs á Íslandi fyrri en í konungsbréfi frá 10. Júní 1320 (Dipl. Isl. II, Nr. 342) og úr því; þó er eingin efi á að það sé eldra. Í bréfi Íslendinga til Magnúss konungs lagabætis 1275 um

Kristinrétt eru íslenzkir tignarmenn nefndir «öll hirðin sú sem í Skálholtsbiskupsdæmi er» (Dipl Isl. II, 57), og er mjótt á milli þess og hirðstjóranafrsins. Nafn þetta var fast og ætíð haft um hina æðstu valdsmenn fram á miðja 15. öld, en þá kemr reik á það; koma þá jafnframt nöfn sem sóviti, höfuðsmaðr o. s. frv.; er þetta á reiki enn á fyrra hluta 16. aldar, en frá því á síðara hluta aldarinnar og alla 17. öld út voru þeir ætíð nefndir höfuðsmenn, bifalningsmenn eða því um líkt, en aldrei hirðstjórar. Eitt er það enn sem bendir á að þetta sé fornt, og það er orðið vísaeyrir, og jafnvel það, að afskrifariinn misritar það visseyrer, bendir á að það geti varla verið hans samsetning, heldr að honum hafi verið orðið ókunnugt, og munu menn alment hafa verið búnir að týna því á 17. öld. Skrá þessi getr vel að öllu efni verið frá öndverðri 14. öld og það þykir mér sennilegast og því heimfæri eg hana til hér um bil 1320, þegar hirðstjóra nafn kemr fyrst fyrir, því svo gümul getr hún verið, og alllíklegt er að snemma hafi verið sett einhver ákvæði um kaup lögmanna, því að það er ekki sennilegt, að þeir hafi látið það dumma svo leingi, að þeir ekki feingu vissu fyrir því, hvað þeir ætti að hafa fyrir snúð sinn, og tel eg þessa skrá merki-lega þótt hún sé ekki leingri en hún er. Rithætti handritsins er ekki haldið.

Gamalt lögmanskavp ok lögmannstollr.

Sva mikill lögmannstollr a at lvkaz af íslandi.

af norðlendingaflorðvngi halft fimta hvndrað.

af avstfirðinga florðvngi halft þriðia hvndrað.

af svnnlendinga florðvngi halft florða hvndrað.

af vestfirðinga florðvngi halft florða hvndrað.

af kongs visaeyri¹⁾. j. hvndrað vndir greiðslv hirðstiora.

þetta til samans reiknaz fimtan hvndrvð.

¹⁾ visseyrer, hdr.; í skrá um lögmannstoll frá hér um bil 1700 (IBíél. 125A. 4to) stendr þetta orð ekki, heldr er þar komið í staðinn sakeyrir. Þessi skrá, sem þó er að efni eldri en 1688, hljóðar svo:

þetta er lögmanns kaup.

ad logmadr taki jafumikid þjngfararkaup sem' allir logrettumenn j huorlum flordungi huortt sem er eirn logmadur edur ij a landinu og og tacist af þjngfararkaupum, ef ei vlnst til, xvi. huorlum þeirra ad auk nefndarmaanna, þa tacist af kongz sakeyrum vuder afgreidslu hirdstiora tecur hirdstiora það af þjngfararkaupum sem auk er þess sem logrettumenn taka og logmenn. Enn annann skatt á konungur, vtann ei vinnist logrettumonuun sem firr seigir. — Af bréfi Heinreks Mæðings frá 10. Júlí 1488 virðist sem hvor lögmanna hafi átt að taka fimtán bundruð í kaup (Safu II, 183—84) og er það helmingi meira en hér er mælt; bendir það einnig á að þessi ákvæði hér sé fornari.

15.

[um 1336 og síðar].

NORSKT biskupatal frá fyrra hluta 14. aldar.

AM. 258b. 8vo skinnblað lasið, ritað «circa annum Christi 1336» (AM.) með yngri viðbótum. Þar með afskript Árna Magnússonar. Hefir molnað mikið úr blaðinu síðan að hann ritaði það upp. Árni lýsir handaskiptum á blaðinu með mikilli nákvæmni. Blað þetta var fyrrum bundið framan við Gulapingslög AM. 62. 4to, sbr. NgL. IV, 553—556.

Þæssar hafva biskupar verett j nidarosi.

Sigvrdr. [Sigurðr ríki hirðbiskup Ólafs konungs Tryggvasonar 995—1000, eða Sigurðr hirðbiskup Ólafs konungs helga 1022—1031].

Grimkæll [hirðbiskup Ólafs konungs helga, 1015—1032].

Jon. [c. 1035—c. 1049].

Rodulfuer. [c. 1050—1052].

Ragnar. [c. 1052—1060].

Ketill. [c. 1060—1070].

asgautr [c. 1070—c. 1090].

sigurdr [c. 1090—c. 1100].

Sigurdr [c. 1100—c. 1110].

adalbrittr [c. 1110—c. 1120].

simon [d. c. 1140].

Jwar [skrauthanzki Kálfsson hins ranga, Íslendingr, á lífi 1139].

Ræidr. [d. 1151].

Heda[n] fra ærkibiskupar.

Jon ærkibiskup. [Birgisson 1152—57].

Eystæin. [Erlendsson 1161—1188].

Eiríkr. [Ívarsson 1188—1205].

Þorar. [hinn víkverski 1205—1214].

Guthormr. [1215—1224].

Peter. [Brynjólffsson 1225—1226].

Þorar. [hinn þrænzki 1227—1230].

Sigurdr. [tafsi Erlingsson 1230—1252].

Solli. [1252—1254].

Einar. [Gunnarsson 1255—1263].

Hakon. [1265—1267].

Jon. [rauði 1267—1283].

Jorundr. [1288—1309].
 Eilifuer [korti 1309—1332].
 Paall [Bárðarson 1333—1346].
 A[rne vaði Einarsson 1346—1349].
 O[lfuer 1350—1368].

[J hamri].

Arnaldr. [varð biskup í Hamri 1152].
 Ormar. [orðinn biskup 1164].
 Ragnarr. [d. c. 1189].
 Þorarr. [orðinn biskup 1190, d. 1196-97].
 Jwar. [d. 1221].
 Halwardr [1221—1231].
 Pall [1232—1251].
 Peter [1253—1260].
 Gillibert [1263—(1277)].
 Þorfinnr [1278—1285].
 Jorundr [1286—1288].
 Þorstæin [1288—1305].
 Jngældr [1306—1315].
 B[oto]lfuer [1315—1320].
 Hall[uardr. 1320—1349].
 [M]a[gnus d. 1380].

[J oslo].

Asgautr. [c. 1075].
 Þorulfuer. [c. 1080].
 aslacr. [c. 1090].
 Geirardr. [c. 1100].
 kollar. [c. 1100—c. 1120].
 Peter. [c. 1120—c. 1140].
 vilbialmr. [c. 1140—1157].
 Þorstæin. [1157—1169].
 Hælg. [1170—1190].
 Nichulas. [1188—1225].
 O[rma]r. [1226—1244].
 Þor[kæ]ll. [d. 1248].
 Hak[on. 1248—1265].
 and[res. 1267—1287].
 Eui[ndr. 1288—1304].
 Hæl[ghi 1304—1322].

[Salomon Þoraldason 1322—1351].

[j biorgvin].

Biernardr. [eptir 1070]¹⁾.

magne. [d. c. 1130].

ottarr. [c. 1130—c. 1139].

Sigurdr. [c. 1139—1156].

Nichulas. [1156—c. 1161].

Pall. [1156—1194].

Ortæin. [1194—1216].

Hauardr. [1217—1224].

Arne. [1226—1256].

P[et]er [1256—1270].

[Ascatin. 1270—1277].

[Narue. 1278—1304].

[Ar]ne. [1305—1314].

A[u]ð[finnr. 1314—1330].

Hakon. [1330—1342].

Þortæin [1343—1350].

[G]ilibrikt. [1350—1370].

[Benedictus. 1371].

Ja[k]ob. [1372—1406].

[J staf]angre.

Reinaldr. [d. 1135].

Jon. [1135—1152].

Peter. [1152—c. 1160].

Amunde [c. 1160—c. 1172, d. 1183].

Eiríkr [c. 1172—1188].

Níall. [1188—1207].

Henrekr. [d. 1225].

Askæll. [1226—1254].

Þorgills [d. 1276].

Arne [1277—1303].

Ketill [1304—1317].

Hakon. [d. 1322].

Eiríkr. [1322—1342].

gudthormar. [1343—1350].

¹⁾ Hér telr forna talið næst eptir Svein.

arne¹⁾.

giurðhar [Asláksson, varð biskup í Stafangri 1354].

. . . stein²⁾.

[Olafu]ar. [1381—1402].

Hakon. [1402—1427].

J orknöyum.

Vilialmr. [c. 1102—1168].

Vilialmr. [1168—1188].

Biarne. [d. 1222].

Jofröyr. [1223—1246].

Hæinrekr [1247—1269].

Petr [1270—1274].

Dolfinnr. [1286—1309].

Vilialmr. [1310—1327 eða leingr].

vilialmr. [1369 eða fyr — 1383].

eystein.

vinaldr³⁾.

J færøyium.

Gudmvrdr. [c. 1120].

Matæin. [d. 1157].

Roe. [vígðr 1162].

Suæin. [d. 1212].

Suærkuir. [1216—1237].

Bærgsuæin. [d. 1244].

Nicholas⁴⁾.

Gaute. [1267—1268].

Erlæn[dr 1269—1308].

Loden. [d. 1316].

S[ig]nar. [vígðr 1320, d. c. 1341].

[Ha]uardr. [1343—1348].

J s[kal]hollte).

Jslæifuer. [1056—1080].

Gyzur. [1082—1118].

¹⁾ Hér eru öll biskupatölin á reiki, en rök eru til að Sigfrædr var biskup í Stafangri 1352; ²⁾ Bótólfr var næstr biskup á undan Ólafi og kominn er hann að stóli 1361. Getr verið að þessi hafi verið milli hans og Gyrðs; ³⁾ þessi þrjú síðustu nöfn rituð með yngri hendi; ⁴⁾ Fornu skráin kallar hann Pétr.

Magnús [1134—1148]¹⁾.
 Þorlákur [1118—1133].
 Klóngr [1151—1176].
 Þorlákur hinn hælgi. [1178—1193].
 Paall [1194—1211].
 Magnús. [1213—1237].
 [Sigur]dr [1238—1268].
 [arn]e [1269—1298].²⁾
 Ormr [1320].
 J[on. 1322—1339].

[J holum].

Jon hinn hælghi [1106—1121].
 Kæitill [1122—1145].
 Biorn [1147—1162].
 Þrandr [1163—1201].
 Gudmundr [1203—1237].
 Botolfuer [1238—1246].
 Hæinrekr [1247—1260].
 Brandr [1263—1264].
 Jorundr [1267—1313].
 audun [1313—1322].
 lafranz [1323—1331]³⁾.
 ormar. [1342—1355].

[J górdum].

Eiríkr [1112—1121].
 arnaldr [1124—1150].
 Jon [1150—1187].
 Jon [1188—1209].
 Hælghe [1212—1230].
 Nicholas [1234—1242].
 Olafuer [1246—1280].
 Þordr [1288—1314].
 arne. [1314—1343].

¹⁾ rugluð röð; ²⁾ hér er hlaupið yfir Árna biskup (Helgason); ³⁾ Hér er hlaupið yfir Egil biskup Eyjólfsson, og nafn Orms hefir verið ritað með yngri hendi.

16. [um 1350 og síðar].

NORSKT biskupatal frá miðri 14. öld.

AM. 309. Fol. bl. 89b—90. (sbr. NgL. VI, 487) og er það forn Eiðsifjapingslögbók (skr. 1325); AM. 258b. 8vo með hendi Árna Magnússonar. Eptir því sem ráða er hefir aðalstofn þessa biskupatals verið ritaðr nálægt 1350, en síðan hefir það verið aukið. Prentað í P. A. Munchs Saml. Afh. II, 592—94.

Þessar hafua biskupar verit í Niðaros.

Sigurðr [1022—1031].

Grimkæll [1015—1032].

Jon [c. 1035—c. 1049].

Rodulfuer [c. 1050—1052].

Ragnar [c. 1052—1060].

Ketill [c. 1060—1070].

Asgantr [c. 1070—c. 1090].

Sigurðr [c. 1090—c. 1100].

Sigurðr [c. 1100—c. 1110].

Adalbrigttir [c. 1110—c. 1120].

Simon [d. c. 1140].

Jwar. [verðr biskup c. 1140].

Ræðar. [d. 1151].

Hedan fra ærkibiskupar.

Jon ærkibiskup [1152—1157].

Þystæin [1161—1188].

Eiríkr [1188—1205].

Þorar [1205—1214].

Gutthormr [1215—1224].

Peter [1225—1226].

Þorar [1227—1230].

Sigurðr [1230—1252].

Solli [1252—1254].

Einar [1255—1263].

Hakon [1265—1267].

Jon [1267—1283].

Jorunðr [1288—1309].

Eilífuer [1309—1332].

Paall [1333—1346].

Arne [1346—1349].

Olafuer [1350—1368].

þrondr. [1368—1381].

J Hamri.

Arnaldör [1152—c. 1163].

Ormar [getið um hann 1164].

Ragnar [d. c. 1189].

þorar [c. 1190—1196-7].

Jwar [d. 1221].

Haluarðr [1221—1231].

Pall [1232—1251].

Peter [1253—1260].

Gillibertr [1263—1277].

þorfinnr [1278—1285].

Jorunðr [1286—1288].

þorstæin [1288—1305].

Jngiællðr [1306—1315].

Botolfuer. [1315—1319].

Haluarðr [1320—1349].

[Olafuer 1349—50].

Hafuarðr. [1351—1369.]

Magnus. [1369—1381].

J oslo.

Asgaufr [c. 1075].

þorolfuer [c. 1080].

Aslakr [c. 1090].

Geirarðr [c. 1100].

Kollar [c. 1100—1120].

Peter [c. 1120—c. 1140].

Vilialmr [c. 1140—1157].

þorstæin [1157—1169].

Hælgfi [1170, d. 1190].

Nichulas [1188—1225].

Ormer [1226—1244].

þorkæll [d. 1248].

Hakon [1248—1265].

Anðres [1267—1287].

Eiuvindr [1288—1304].

Helgi [1304—1322].

Salomon [1322—1351].

Sigfriðir [1352—1358].
 Hallwarðr [1361—1371].
 Jon primus [1372—1385].
 ðystein [1386—1407].
 Jacopper [1407—1420].
 Joon secundus [1421—1453].
 Guner Holk [1453—1482].
 Nicolaus Kalib [1482—1489].
 Herlacus Kornyngh [1489—1505].
 Andreas Mws [1506—1521].
 Johannes Mule, iste submersus fuit apud Jutland.
 Johannes Reff de capitulo Nidrosiensi.

J Biorgwin.

Biernarðr [eptir 1070].
 Magne [d. c. 1130].
 Ottar [c. 1130—c. 1139].
 Sigurðr [c. 1139—1156].
 Nichulas [1156—c. 1161].
 Pall [d. 1194].
 Martæin [d. 1216].
 Hauarðr [1217—1224].
 Arne [1226—1256].
 Peter [d. 1270].
 Askatin [1270—1277].
 Narfue [1278—1304].
 Arne [1305—1314].
 Audfinnr [1314—1330].
 Hakon [1330—1342].
 Thorstein [1343—1350].¹⁾
 Gisbert [1350—1370].
 Benedictus [1371].
 Jakopper. [1372—1406].

J Stafangre.

Reinalðr [d. 1135].
 Jon [1135—1152].
 Peter [1152—c. 1160].
 Amunde [c. 1160—c. 1172].

¹⁾ Obitus Thorstani episcopi 2. Mai (1350). NgL. IV, 732.

Eiríkr [c. 1172—1188].
 Níall [1188—1207].
 Henrekr [d. 1225].
 Askæll [1226—1254].
 Þorgílls [d. 1276].
 Arne [1277—1303].
 Ketill [1304—1317].
 Hakon [d. 1322].
 Eiríkr [1322—1342].
 Guthormr [1343—1350]¹⁾.
 Giurdir [1354—1355]²⁾.
 Botolfr. [1361—1381].

J orkónyium.

Vilíalmr [c. 1102—1168].
 Vilíalmr [1168—1188].
 Bærne [d. 1222].
 Jofrðyr [1223—1246].
 Hæinrekr [d. 1269].
 Peter [1270—1274].
 Dölfinnr [1286—1309].
 Vilíalmr [1310—1327 eða leingr].
 Vilíalmr [1369 eða fyr — 1383].

J færðyium.

Gudmunðr [c. 1120].
 Martæin [d. 1157].
 Roe [vígðr 1162].
 Sæin [d. 1212].
 Særkuir [1216—1237].
 Bærgsæin [d. 1244].
 Nicholas³⁾.
 Gauti [1267—1268].
 Erlændr [1269—1308].
 Loden [d. 1316].
 Signær [1320—c. 1341].
 Gæfuadr [1343—1348].
 Arne⁴⁾.

¹⁾ dó 7. Jan. 1350 í svartadauða (NgL. IV, 732); ²⁾ sbr. NgL. IV, 487; ³⁾ Sum hin hafa: Pétur ⁴⁾ ekki nefndr annarstaðar.

Arne swælæ. [um 1363].

J skalholte,

Jslæifuer [1056—1080].

Gyzur [1082—1118].

Magnus [1134—1148¹].

þorlacr [1118—1133].

klöngur [1151—1176].

þorlacr hin hælgi [1178—1193].

Paal [1194—1211].

Magnus [1213—1237].

Sighurðr [1238—1268].

Arne [1269—1298²].

Grímr [1321].

Jon [1322—1339].

Jon [1339—1341³].

Giurðr [1349—1360⁴].

Othgeirr [1366—1381].

Mikiall. [1383—1390].

J Holom a Jslande.

Jon hin hælghi [1106—1121].

kætill [1122—1145].

Biorn [1147—1160].

Brandr [1163—1201].

Gudmunðr [1203—1237].

Bololfuer [1238—1246].

Hæinrekr [1247—1260].

Brandr [1263—1264].

Jorunðr [1267—1313].

Audun [1313—1322].

Lafranz [1323—1331⁵].

Ormær [1342—1355].

Jon [1358—1391].

a grönlande.

Eiríkr [1112—1121].

¹) ruglud röð; ²) hér vantar Árna biskup (Helgason); ³) hér er hlaupið yfir Jón biskup (Sigurðarson); ⁴) Hér er hlaupið yfir Þórarinn biskup;

⁵) hér er hlaupið yfir Egil biskup.

arnaldr [1124—1150].
 Jon [1150—1187].
 Jon [1188—1209].
 Hælghe [1212—1230].
 Nicholas [1234—1242].
 Olafuer [1246—1280].
 Þorðr [1288—1314].
 Arne [1314—1343].
 Alfuer [1365—1378].

17. [um 1350 og síðar].

BISKUPATAL Björns á Skarðsá eftir fornri íslenskri bók.

AM. 258b. Svo á pappír með hendi Björns Jónssonar á Skarðsá skr. c 1640. Björn segir sjálfir að þetta biskupatal hafi verið ritað á bók fyrir pláguna 1350, en síðan hefir verið bætt við það eftir á og sumt af Birni sjálfum.

J Oslo j norege hafa þessir Biskupar verið síðdann christni kom i noregi.

1. ásgautur.	3. áslakur.
2. Þorolfur.	4. Geirall.
5. Karl. Hauksbok nefnir hier Kol biskup hinn íslenska enn ecki Karl ¹⁾ .	
6. Petur.	13. Hákon.
7. vilbiálmur.	14. Andries.
8. Þorsteirn.	15. Eyvindur.
9. Helgi.	16. Helgi.
10. Nichuläs.	17. Salomon.
11. Ottar.	18. Sigfredur.
12. Þorkiell.	19. Hallvardur.

¹⁾ Þetta sýnir að Björn hefir ekki farið í upphafi eftir AM. 415. 4to, heldr virðist sem hann hafi haft þá skinnbók til hlíðsjónar, því að hún nefnir ein, þess er nú þekkist, Kol íslenska (Dipl. Isl. III, 11 A); mun því þessi skinnbók hafa verið þatrr Hauksbókar á döggum Björns, svo að þetta styrkir mælan þeirra, er álíta að þessi skinnbók stafi frá Hauki.

20. Jon.	24. Jon.
21. Eysteirn.	25. Gunnar.
22. Jacob.	26. Nicholas.
23. Sverer.	27. Hiorleifur.
28. Andries mus Anno 1514.	
29. M. Hans mule Anno 1524 drucknadi undir Jotlandi med tueijmur Riddurum og kom þá frá þrandheime og var vjgdur og ordineradur til Osloarstiktiss.	
30. M. Jens Ref Biskup Anno 1544. hann var sá fyrsti Evangeliskur superintendens i Oslo og Hamarsstikti,	
31. Franz Burrig.	34. m mich(l) Clauson.
32. Jens nielsson.	35. m nich. Glostrup.
33. andries dal.	

J Hamars stikti i noregi hafa þessar Biskupar verid Og hefir Nicholaus cardinalis sem var i noregi Ao 1152 vigdt þann fyrsta Biskup til Hamarsstiktis Arnalld sem kominn var af Grænlandi. og þar kafdi verid Biskup. og var kominn til noregs og villdi ecki til Grænlands aptur. hvad ad skiedi longu sijdar enn önnur stikti voru i noregi stiktud.

1. Arnalldr.	13. jngialldur.
2. Ormur.	14. Botolfur.
3. Ragnarr.	15. hallvardur.
4. þorer.	16. magnus.
5. jvar	17. Sigvardur.
6. hallvardur.	18. arnbiörn.
7. þáll.	19. petur.
8. petur.	20. Gunnar.
9. Gilbriet.	21. Karl Sigvardsson.
10. þorfinnur.	22. hermundur.
11. jörundur.	23. Karl jemte.
12. þorsteirn.	24. Magnus anno 1513.

J stafängre j norege hafa þessar Biskupar verid.

1. Reinhalld. hvorn ad kong haralldur Gilli liet heingia saklausann. og hafdi hann fæddur verid j Einglandi.

2. Jon. hann var sá fyrsti Erkibiskup i nidarose
eda j þrándheime.

3. var petur.

10. árne.

4. ámundi.

11. kietill.

5. Eyrekur.

12. Eyrekur.

6. niáll.

13. Gottormur.

7. henrikur.

14. árne.

8. áskiell.

15. olafur.

9. þorgils.

16. Botolfur sem fyrst liet samanskriða stíktissens
registur og alls kirkiu gors(!).

17. Hákon.

18. audun Eyvindsson. hann hafði áður verid pre-
dikare kong Eyreks af Pommern. hann forbe-
tradi miðg kirkiur i öllu þessu stíkte i síjna
tíjd. hann hafði hrutzhöfud firir sitt vapen.

19. bjet hákon.

21. Alfur.

20. Sigurdur.

22. Eilifur.

23. hoskolldur hoskulldsson. hann var síðan tecinn
her með öðrum Biskupum Anno 1514 i
Björgvin.

Superintendenter.

1. fyrst herra Jon Guttormsson sá fyrsti Evangeliski super-
intendens i stafangri 1537 ordineradur. uppsagði síjnu
Embætti 1557.

2. var herra Jens Riber Anno 1557. obijt 1571 sem var
gamall maður. og hafði áður leingi verid Biskup i færøium
og hlaut að níjma þaðann sökum ofridar sem franskir Sio-
reyfarar giordu.

3. var m. Jørgen Eyreksson anno 1571. obiit 1. Juni anno
1604.

4. me[i]stari Lauritz Clausson scalio(?) anno 1605. deydi
1627.

5. m. Thomas carlsson vegner anno 1627.

J Björgvin hafa þesse Biskupa nöfn fundist á eirne js-
lendskre bok. jnn til þess stora eða svarta dýða (sem þá kall-

adist) anno 1350 og hinna annara nöfn hafa fundist j þóðrum bokum.

1. Biarne Eingelskur.
2. Sueirn.
3. Magne.
4. Otthar.
5. Sigurdur.
6. Nicholas.
7. Páll.
8. Marteirn.
9. Håvardur.
10. Arne.
11. Pietur.
12. Askatin. Askatius(!) anglus ordine 12us consecratus 1271.
13. Narvi. Narvo consecratus 1278.
14. Arne. [Sigurðarson].
15. Arnfinnur consecratus 1313 obiit 1329 [= Auðfinnr Sigurðarson].
16. Hákon [Þórisson] deyde 1341.
17. Þorsteirn consecratus 1342.
18. Gisbert.
19. Benedict.
20. Jácob vixit 1378.
21. Aslákur [Harniktsson Bolt].
22. Arnaldur.
23. Oláfur.
24. Þorleifur [Olaísson] 1450.
26. Andries 1455.
26. Oláfur.
27. Finnur.
28. Hans Teisti 1474.
29. Andor 1506.
- [30]. Oláfur 1522. Hann var ecki fänginn með hinum þóðrum Biskupum 1535 helldur flutti hann austur fra Biörgvin á eitt prestzliene sem heiter vos og almuginn tok hann þar vnder sitt for-svar. hvar hann og deydi og er þar grafinn.

Superintendentes.

Meistare nabel petursson firstur Evangeliskur Biskup.

Jens skelderup.

Meistare anders foes.

M. anders Kolding obi[i]t 1615.

Anno 1568 hefir herra Jørgen Lycke riddari sem j
þann tíjma ferdadist upp i noreg Epter kongs bij-
falningu látid kasta molldu ofann i grofina yfer
s[ancte] oláfs kongs líki.

Um Biskupa og Erkebiskupa sem verid hafa j nidarose.

J tíjd hinns h[eilaga] olafs var first herra Sigurdur Biskup
i nidarose svo og síjdann Biskup Grijmkjell. sem liet upp taka
s[ancti] oláfs líjkama og kistuleggia og yfer alltarid setia.

Eptir hann hafa þesser Biskupar verid þar.

1. Jon.	7. sigurdur.
2. Rodolfur.	8. adalbriet.
2. Ragnar.	9. simon.
4. kietell.	10. ivar.
5. ásgautur.	11. hreidar.
6. Sigurdur.	

Erkebiskup i nidarose anno 1153 var Biskup Jon i Staf-
angri kalladur til þrandheims stíctiss og skíckad Erkebiskups-
sæti j sama stícti af pávans legata nicolao cardinal og Biskup
Jon var af honum vígdur sa firsti Erchibiskup i þrandheime.

Eptir hann hafa þesser Erchibiskupar verid.

1. Eysteirn anno 1160.	12. Jorundur 1309.
2. Eyrekur anno 1184.	13. Eilijfur 1396 (rangt) ¹⁾ .
3. þorer anno 1211.	14. páll 1338.
4. Guttormur anno 1215.	15. arne 1341.
5. petur 1228.	16. oláfur.
6. þorer 1234 ²⁾ .	17. þrandur 1364.
7. sigurdur 1234 ²⁾ .	18. niculás 1369.
8. sorli 1256.	19. vinalldur.
9. Einar 1258.	20. áskell 1402.
10. Hakon 1267.	21. aslákur 1429.
11. Jon 1286.	

¹⁾ Þetta orð stendr í hdr., og eru ártölin mjög vilt á þessum stað
eins og víðar hjá Birni; ²⁾ þannig.

þetta Eptir íslenskri Bok fyrskrifad.
Nu þesser eptirfilgiandi Epter arild Hvítfeld etc.¹⁾.

J Orkneyium er eirn Biskupsstoll i kirkiuvogi og hafa þesser epter skrifadir Biskupar verid á Orkneyium síjdann fyrst þar var vid kristinne tru tekid. og jnn til þess stóra manfallz sem skedi 1350:

1. Raudolfur. [Róðúlfr c. 1050, sbr. Keyser I, 158].
2. Rodserning²⁾ [c. 1100].
3. vilhialmur [d. c. 1168].
4. vilhialmur [d. 1188].
5. Biarne [d. 1222].
6. Jofreyr [1223—1246].
7. Herui³⁾ [c. 1246—47].
8. Henrik [d. 1269].
9. Petur [1270—1274].
10. dolgfinnur [1286—1309].
11. vilhialmur [1310—1327]⁴⁾.
12. vilhialmur [d. 1383]⁵⁾.

Þesser Biskupar hafa verid j færeijum fra því fyrsta sem þar var christni tecinn og jnn til þeirrar stóru plágu.

¹⁾ Þeim biskupum, sem Björn tekr eptir Hvítfeld, er slept hér.

²⁾ Róðsernings finst ekki getið í öðrum biskupatölum; ³⁾ sbr. Biskupatal Stokkhólmabókar (1312) = Hjörfi; ⁴⁾ eða leingr; ⁵⁾ í þessu handriti Björns á Skarðsa er eyjatal á Orkneyjum, sem hann hefir tekið eptir hinni fornu bók frá c. 1350, og er það allmerkilegt. Það er svo:

Þesse eru Eya nqfn j orkneyium.

1. Rinarzey ¹⁾ .	7. Vesturey ⁶⁾ .
2. Sandey ²⁾ .	8. Elgilzey ⁶⁾ .
3. Papey ³⁾ .	9. hrossey ⁶⁾ .
4. Straumsey ⁴⁾ .	10. Grossey ⁷⁾ .
5. Sndey ⁵⁾ .	11. Elginn helga ⁶⁾ .
6. færeij ⁸⁾ .	12. Vigur ⁹⁾ .

¹⁾ Rínarsey eða Rínansey (Orkneyinga saga); ²⁾ sjá Orkneyinga s.; ³⁾ Papey. hin litla og Papey hin meiri nefnd í Orkn.; ⁴⁾ sjá Orkn.; ⁵⁾ Súdey og Færeij eru ekki nefndar í Orkn. En Súdey bér mun vera ritvilla fyrir Gndey (sbr. Hákonarsögu gamla); ⁶⁾ sjá Orkn.; ⁷⁾ Ekki nefnd í Orkn., nema ef það kynni að vera misskr. fyrir Rólfsey; ⁸⁾ ekki nefnd í Orkn.; ⁹⁾ Damisey eða Daminsey í Orkn.

1. Gudmundur [c. 1120].
2. mattis [d. 1157].
3. krol(!) [= hroa vígðr 1162].
4. sveirn [d. 1212].
5. Sporkver [d. 1216—1237].
6. petur [varð biskup 1246].
7. Gauti [1267—1268].
8. Erlendur [1269—1308].
9. lodinn [d. 1316].
10. signar [vígðr 1220, d. c. 1341].
11. Gíafvartur [1342].
12. hávartur. [1343—1348]¹⁾.

13. Gárekzey ⁶⁾ .	19. Grimsey ⁶⁾ .
14. Damuzey ⁶⁾ .	20. kalfaey ⁶⁾ .
15. gíalpandisey ⁶⁾ .	21. færey ⁶⁾ .
16. hínz ey ⁶⁾ .	22. dúnorey ⁶⁾ .
17. kolbeizzey ⁶⁾ .	23. flatey ⁶⁾ .
18. Borgarey ⁶⁾ .	24. Rognvalldzey ⁶⁾ .

25. Dúney edur díney⁶⁾ hun liggur á þetlandzfírdi.

Orkneyjar lyggja nordan undir skotlaudi og hialltlandi. sem er nær midt á mill[i] noregs og Orkneyia.

¹⁾ Í þessu handriti er einnig eytatal og kirkua á Færeyjum, sem Björna segir gert vera fyrir 1350, en Björn hefir skotið inn í það klausum. Það er svo:

Færeyjar eru tveggja daga sigling vest norðvestur frá Þiorgvín í noregi (nær meir enu á midju sundi milli Þiorgvínar og Hälögalandz).

Þessi eru Eyia nöfn í færeyjum og kirknaöldi.

Sudurey þar voru 8 kirkjur. og enn nú 7.

Á þeirri stóru Ey Dimou var ein kirkia að fornu. þar hýr einn boudi sem árliga gældur konungi í landskyld 60 dala virði. Hun tekur hátt upp úr sío og verður ecki upp komist nema í stjódum og þó ecki útana með lífzhættu. Enn gveunfolk verður að vaddraga upp. Enn upps Eyani kunna að todrast 1000 fíar.

á Skufey er ein kirkia.

á Sandey er og ein höfudkirkia og liggja 6 kirkjur undir.

á hestey er og ein kirkia.

Straumey liggur vestast milli Eyanua. og ero þar íj prestar. og hefur hvor þeirra 6 kirkjusoknir. þar er þorshöfu sem rettliga ma höfn heita. því þar er ecki í öðrum stad höfn sem menn megi óhættir vera á firir storme. á þessare Ey er Biskupsstollinn í kirkiubæ. sem er alijka og eitt þorp eða kaupstadar korn. þar hefur Biskup Hilarius stolnad

Aller þessar Biskupar hafa verið á Grænlandi jún til þeirrar stóru plágu.

Á Grænlandi hefur verið einn Biskupsstóll eða sæti og heitir j Górdum.

1. Eirekur.

2. Arnalldur hann fór til noregs áptur ánn christi 1150 og villði eð áptur til Grænlandz og varð hann þá fyrsti biskup í Hamarsstíkti í noregi ánn 1152.

3. Jon kotur var biskup á Grænlandi í arnalldz tíð ánn 1150 deyði ánn 1177.

4. Jon deyði ánn 1200.

5. Helgi deyði 1230.

eina kirkju forðum daga. hnoier mnrar þar siast enn nn ofollkomnader. og þar siast ij Biskupa grafir. Sá seinaste Biskup sem þar hefur setið var salugi herre Jens Ribere. hno ed var sá fyrste Evangeliski Biskup sem þar j landið kom. og var þar margt ár. allt til þess hann var mðrgnm sinnnm rændur af frðnskmm sioreyfunnm. og hann varð gamall maðnr. því gaf hann sig þaðan til kaupinnhafnar. og þaðann var hann skickaðnr til stafangurz stíktiss Ánn 1556 j stáðinn herre Jons Gnttormssonar sem af var settur síjnu Biskupsdæmi. Síðann hafa profastar haft það umdæmi þar í Eyinnnm. og nn er þar einn præpositus að nafni þorolfur. Skolameistarinn hefur eina sóku þar í Eynne og 3 soknir á qðrnm Eynnum.

J vogum eða vogeynm ero 4 kirknir.

Myckenesi ij kirkjur.

Rnlzey j kirkia.

j ansturey vorn áðnr 10 kirkjur. Enn nu ero þar 7 soknir. hun er nær 7 míljur nm kringiss. og var profastzsetnr í þeim tíjma sem Bisknpar vorn j Eyinnnm.

Karlzey hefur ij kirknir.

knðey j kirkju.

midey eina kirkín.

Borðey eina kirkín.

auk þessara ero þar nðeknrar smaeyiar þar einn bæ er j svo sem Gautey austur.

Gautey vestur kallast nu Godey.

Þesse Eyianqfn og kirkna voru skrifuð fyrir mikla það mannfall sem þar skedi Ánn 1350. nn eru færri kirkjur enn j þávadamenum.

6. Nicholas deydi anno 1242.
7. Olafur vigdur til Biskups anno 1246 og kom þar til landzins 1247 og deydi 1280.
8. Þordur vijgdur til Biskups anno 1288 og kom til landzins anno 1289.
9. Arne.
10. Jon skalli vigdr 1342.

18.

1351.

á Helgafelli.

TÓLF manna dómr útnefndr af Flosa prófasti Jónssyni og Guðmundi sýslumanni Snorrassyni um veiði Helgafellsklaustrs í Straumfjarðará (Flosadómr).

AM. 264. 4to bls. 8 skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 7—8 skr. c. 1660 (Jón Steindórsson); AM. dipl. afskr. Nr. 1541 og Nr. 1625. Prent. í JPét. Tímarit I, 40—41. Þar er skakt ártal 1391.

Domur sira Flosa wm ix^c sekt abuand[a] a faskrudarbacka¹).

In nomine Domini amen.

Var þesse domur sijra Flosa Jonssonar profastz oc Gudmundar Snorrasonar sýslumanz. oc þeirra xij manna er þeir nefndu til með sier j millum þeirra herra Þorsteins abota Snorrasonar og stadarinz ad Helgafelle oc Ara Grijmssonar æ faskrudar backa er þar bio þa. Dæmdu þesser firnefnder menn stadnum oc herra abotanum ix^c með þessum frijðleika firi það ad hann hafdi farid j veiðe stadarinz ad Helgafelle j straumfiardara. j þeirra banne er attu. oc þesse fyrrnefnd æ var suarenn stadnum j millum fiallz oc fiauuru framm umm budar hamar²). voru þessi saul a logd ad giallda ad næstum fardaugum ku oc cc vauru oc færa heim til Helgafellz. annad sal skal giallda æ faskrudarbacka hundradz grip oc hundradz bross. þridia sal ad hauste cc j slatrum æ faskrudarbacka. [fiorda sal ad andru vore cc frijð æ faskrudarbacka³). oc ad [fýlludu oc⁴] fram komnu [skýlldu þeir⁵] alsattum sattir um þetta mal. Og

¹) þannig 252; eingin fyrrsögn í 264; ²) hamra 252; ³) [sl. 252; ⁴) [fullu 252; ⁵) [sl. 252.

til sanninda hier umm [setium vær firnefnder domzmenn vor jncigle firer þetta domzbrieff ed¹). giaurtt var²) að Helgafelle anno Domini [cio ccc lj³).

19.

10. Juni 1351.

í Miklabæ.

AREIÐ og vottaleiðsla Arngrims officialis um landamerki millum jarðanna Bakka og Lækjar í Viðvíkrsveit.

AM. orig. dipl. II, 2, frumbréfið á skinni; afskr. í Bisk. 2. Fol.; Landsb. 107. 4to 379.

Arejdar brief officialis Arngrims um landamerke a millum bakka og lækiar⁴).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heýra gerum uer ion þorleifsson vandradr biarnarson hermundr arnorsen ok ion þorkelsson kunnigt at uer uorum i hia at herra arngrimr hola kirkiu officialis reid a landamerki bakka ok lækiar uit stadarins iardir takandi uatta er sua heita gudmundr hallason biorg asgrimsdotter þorsteinn liotzson þorsteinn skidason huerir at soru fullan bokar eid at þæ hefdi þær hia uerit at skufr palsson keypti iardirnar bakka ok læk at gudrunu rognualldz dottur med þessum ummerkium at riettsýni upp ur uotabergi i utanuerdan efra kýrhollz enda uæri mark milli grafar og⁵) bakka ok gata su er liggr sudr epter efra kýrhollti allt i bugalæk ueri mark milli kýrholltz ok bakka. slýialæk er ofan fellr af eýuindarbrekkum ok allt i bugalæk ueri mark milli kýrhollz ok lækiar. uærdur þær sem standa a eýuindarbrekkum firi sunan slýialæk ok or þeim riettsýni sudr i brekku mark milli enniss ok lækiar riettsýni ofan ur brekku marki i klofa steina er standa aстан i lonsasi uæri mark milli narfastada ok lækiar steinn i grensholli oc annar a uestanuerdum lonsasi ok ur þeim steini riettsýni ofan i nordanuerdan fagrabás uæri mark milli lons ok bakka. lægdu þæ þat ok i sinn eid at sira skuli ingason radsmadr holastadar ok skufr pallson er keypt hafdi nefndar iardir bakka ok læk ok gudrun rognualldz dottir

¹) [et cetera 264; ²) vantar í 264; ³) [1300. jn primo(l) 252; ⁴) aptan á með hendi frá 17. öld; ⁵) þannig, skb.

er sellt hafði ridu öll á þessi samu landamerki öll fyrr greind ok sogdu þeim þá ellztu menn er þar uoro út þorkell magnusson ok helgi biarnarson at þeir uissu iardirnar með þessum fyrr greindum ummerkium bakka ok læk keyptar hafa uerit ok at þessum profum teknum sagde herra arngrimr með fullum lagaorskurdi öll fyrr greind landamerki bakka ok lækiar út allar stadarins iardir fyrr nefndar obrigðiliga halldaz eiga. Ok til sannynnda her um settum uær fyrr nefndir menn uor innsigli firi þetta bref giort á miklabæ i oslandzblið næsta dag firi festum barnabe apostoli. þá er lidit var fra higatburd uars herra iesu christi þushundrað þriu hundrad fimmtigir ok eitt ár.

Fyrr bréfinu hafa verið fjögur innsigli, en þau eru nú öll dottin frá, og ekki eptir nema förin.

20.

14. Juli 1351.

i Avignon.

KLEMENS páfi VI. leyfir Ormi Hólabiskupi að taka sér skriptaföður, sem á efstu stund megi leysa hann af öllum syndum.

Dipl. Norv. VII, 229, 228, VI, 186, 62 eptir skjalabók Klemens páfa (Cl. comm. an. X. lib. IV).

Clemens episcopus servus servorum dei venerabili fratri Ormero episcopo Holensi salutem et apostolicam benedictionem.

Prouenit ex tue deuocionis affectu quo nos et romanam ecclesiam reuereris ut petitiones tuas illas presertim que anime tue salutem respiciunt ad exaudicionis gratiam admittamus. Hinc est quod nos tuis supplicationibus inclinati ut confessor tuus quem duxeris eligendum omnium peccatorum tuorum de quibus corde contritus et ore confessus fueris semel tantum in mortis articulo plenam remissionem tibi in sinceritate fidei unitate sancta romane ecclesie ac obediencia et deuocione nostra uel successorum nostrorum romanorum pontificum canonice intrancium persistenti auctoritate apostolica concedere ualeat deuocioni tue tenore presencium indulgemus. Sic tamen quod idem confessor de hijs de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda eam tibi per te si superuixeris uel per heredes tuos si tunc forte transieris faciendam iniungat, quam tu uel illi facere tenamini ut prefertur. Et ne quod absit propter huius-

modi gratiam reddaris procliuor ad illicata imposterum committenda uolumus quod si ex confidencia remissionis huiusmodi aliqua forte committeres quoad illa predicta remissio tibi nullatenus suffragetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis et dispensationis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum auinione .ij. jdus Julij pontificatus nostri anno decimo.

[Samhljóða bréf feingu: Salomon biskup í Ósló, Jón skalli Grænlands biskup Eiríksson, er síðar varð biskup á Hólum, Hávarðr biskup í Hamri, Signrðr Hafþórsson, Ögmundur Finnsson og Leðinn Þórisson kanoki]

21. 9. August 1351. við Einarshöfn.

ÞORSTEINN Gunnarsson fær síra Einari Haflíðasyni til fullrar eignar jörðina Hóla á Skagaströnd með gögnum og gæðum og tilgreindum landamerkjum.

A.

AM. orig. dipl. Fasc. II, 1 frumbréfið á skinni.

~Bref um Hoola a Skagaströnd¹).

Ek þorsteinn gvnarsson kennvmzt með þessv minv opnv brefe ad²) eg²) hefer feingit síra einare haflíðasyni til fvlrrar eignar jordena hola a skagastravnd j spakonufellzþingvm með avllvm gavgnvm ok giędvvm sem jorđvne hefer fylgt ok eg²) varđ fremst eigande ad ordenn með þessvm rekvvm ok vmmerkivvm. vr anne ređur kelldan mille sp[a]konvfellz ok lękr vt or henne til siofar enn gardur firi ofan havđdan ok eiga þo holar halfa beit j havđdanum enn holamenn halđa vpp gardenvvm. holar eiga teig firi vtan lękenn enn sp[a]konvfell torfskvrđ sem þarf j hola jorđ. spakonvfell a fimmtvng j reka inn fra lęknvm enn holar fimtvng vt fra lęknvm við spakonvfell gegnt markgardenum erv ok svđur fra havđdanvm oll jofnn sam-

¹) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²) þannig, skbr.

lavg at holar eiga fimtvng j reka vmm kringes havfdan enn spakonvfell fimtvng j rekanvm svdur fra ad¹⁾ anne. eiga holamenn at geyma alla rekana. hefer eg¹⁾ ok fvlla peninga vpp boret firi greinda iord af nefndvm sira einare. Ok til sannenda hier vm setta eg¹⁾ mitt jnnsigle firi þetta bref giortt vid einarshavfn nęsta dag firi lavrencius messv þa lidit var fra burd krist[s] þvsvnd þriv hvndravd fimtiger ok eitt ar.

Fyrir bréfinu hefir verið eitt innsigli, sem nú er dottið frá.

B.

Stockholm. Isl. membr. Nr. 5. 8vo bl. 25a. þetta skr. c. 1570—80, ef til vill með hendi séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ, því að í þessu handriti er Gottskálksannáll líklega með hans eiginhendi og ef til vill ýmislegt fleira.

MD. iij^e. l. j. ar.

Þessi ero landamerki j milli spakonvfellz oc hola a skagastrond.

furst vr anne rædr kelldan millj spakonvfellz oc lækr vt vr henne til siofar er(!) gardr fyrir ofan hofda oc eiga þa holar halfa beit j holanvm(!). enn holamenn halldi vpp gardinum. holar eiga teig fyrir vtan lækin. enn spakonvfell torfskvrð sem þarf j hola jord. spakonvfell a fimtvng j reka jnn fra læknvm. en holar fimtvng vt fra læknvm vid spakonvfell gegnt markgardinvm. ero oc svdr fra hofdanum aull jofn samlog. at holar eiga fimtung j reka umkringiz hofda. en spakonufell fimtvng j rekanum svdr fra at anne. eiga holamenn at geyma alla rekana.

22.

23. August 1351.

i Niðarosi.

SKIPAN Ólafs erkibiskups í Niðarósi, gerð með ráði nokkurra lýðbiskupa og klerkmanna.

Bartholiniana VI, E bls. 736—45 (afskript Árna Magnússonar eftir skinnbók frá 14. öld, sem nú er glötuð); AM. 36. 8vo (afskript gerð fyrir Árna Magnússon). Þessi skipan er prentuð í Norges gl. Love III, 301—306 og í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. I, 530—36. Jón Garðabiskup, sem hér er nefndr, er Jón Eiríksson skalli, er síðar varð biskup á Hólum (1358—91). Hann var fyrri

¹⁾ þannig, ekbr.

biskup í Grænlandi. Oddgeir Þorsteinsson kanoki, sem hér getur, er sá maður hinn sami og Oddgeir biskup í Skálholti 1366—81. Skipan þessi styðst að mörgu við ýmislegt í skipunum Ellífs erkebiskups (Dipl. Isl. II, 344, 355, 382).

In nomine domini amen.

Olauus dei patientia archiepiscopus Nidrosiensis, Gisbertus Bergensis, Havardus Hamarensis, Johannes Gardensis, ejusdem gratia ecclesiarum episcopi, Nidrosiensis ecclesiæ suffraganei, universis Christi fidelibus, per Nidrosiensem provinciam constitutis, salutis æternæ gaudium in filio virginis gloriosæ.

Cum ex debito pastoralis officii, prohibere vitia, persvadere virtutes, ac animarum saluti salubriter providere tenemur, nec non utilia quæque subditos docere, et mores actusque eorundem in melius reformare: sollicitudine præhabita diligenti; ne, si quidquam de grege dominico, nostro regimini commisso, per nostram incuriam seu negligentiam fuerit deperditum, subditorum sanguis de nostris manibus per districtum judicem requiratur, nos in hoc præsentí concilio residentes, ac juxta sacrorum canonum statuta de subditorum excessibus corrigendis et moribus eorum in melius reformandis, ac animarum profectibus, tractantes, patrem misericordiam imprimis suppliciter imploramus, ut ipse in hiis exsequendis ex suæ benignitatis inundantia salubriter compleat, quod nostra modicitas, nisi ipso opitulante, non præsumit; et ut, ipso initiante ac consum[m]ante, ad finem debitum, quod coepimus, ejus auxilio perducere valeamus.

1. *In nomine igitur sanctæ et individuæ trinitatis, patris et filii et spiritus sancti, imprimis statuimus, præcipimus et mandamus, ut clerici, quorum conversationem castitate, modestia, pudicitia, sobrietate, temperantia, ac cæteris virtutum exercitiis convenit adornari, contemplationi sint et orationi dediti; quia ad sortem domini sunt electi; contentiones, lites et rixas, ac cæteras insolentias, honestati derogantes clericali, procul abjicientes, sic evitent, ut omnipotenti deo cujus servitiis specialius deputantur, digne valeant famulari. Quantus enim horrendi criminis usus frequens, ymo verius frequentia dampnabiliter usitata, quod dolentes referimus, quosdam, immo plures, quamvis ad nostram et patriæ verecundiam hæc dicamus inviti, Noricanæ provinciæ presbyteros ac clericos alios excæcavit: qui, propriæ salutis et juramenti sui immemores, immunditiæ fætoris*

bus turpiter insudantes, non solum sibi focarias simpliciter adjucentes et in curiis suis publice detinentes, verum etiam, quod execrabilius et dampnabilius est, eas, pactis, donationibus, vel aliis fidelitatis promissionibus intervenientibus, convocatis ad hoc earum consanguineis, ad instar laycorum sibi impudenter associant et conjungunt, quamvis enim nostri prædecessores exhortationibus, monitionibus et processibus diversis, etiamsi, proch dolor, illorum litoris fructus nullus vel modicus ostendatur; nos tamen adhuc sic inhoneste viventium inveteratis malitiis novis volentes remediis obviare, statuimus, ut quicumque presbyter vel clericus in sacris ordinibus constitutus, maxime beneficium ecclesiasticum optinens, cujuscumque fuerit status, officii, dignitatis, prærogativæ vel honoris, qui post monitionem sibi a dyocesano suo factam, in domo sua et expensis tenuerit vel habuerit concubinam, juxta statutum piæ memoriæ domini Elavi archiepiscopi prædecessoris nostri, pæna pecuniaria puniatur, quam si minus timuerit, suspensionis, excommunicationis, vel privationis sententiis percellatur. Hiis vero, qui pactis vel donationibus, ut præmissum est, sibi concubinas associaverint, in dimidietate fructuum beneficiorum suorum per annum multentur, gravius, si suo dyocesano visum fuerit, puniendi.

2. Jtem huius sacri approbatione concilii statuimus, ut bona beneficiatorum decedentium dum modo non sint a bonis ecclesiarum distincta, hæredibus eorum absentibus per dyocesanos locorum vel eorum procuratores ad hoc specialiter deputatos, donec inter ecclesiam et hæredes clerici decedentis justa fiat bonorum divisio, sub fidei custodia, absque subtractione qualibet vel fraude, conserventur, hæredibus vero advenientibus, statim, ut prædictum est, justa fiat bonorum divisio inter illos. Laici vero, prædictam conservationem in grande ecclesiarum dispendium sibi, occasione jurisdictionis secularis, vendicantes, per mensem, si a dyocesanis requisiti non destiterint, ingressum ecclesiæ sibi noverint interdictum. quod si prædictam pænam, quod absit, animo sustinuerint indurato, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant.

3. Jtem presbiteris, curam animarum habentibus, omnem vagandi et discurrendi extra suas parrochias cum ex hoc quodque populus eis commissus officio debito defraudetur, ac ani-

marum non modica immineant pericula, cupientes adimere facultatem, prohibemus, ne quis parrochialis presbyter extra suam parochiam, absque sui praelati vel eius locum tenentis licentia speciali, seu evidenti necessitate, nisi alium ydoneum presbyterum ejusdem dyocesis, qui interim vices et officium suum debite peragat et attente, loco sui relinquat, notabiliter se absentare præsumat; statuentes, ut quicumque presbyter extra suam parochiam per quindenam continue, nisi unam supradictarum seu aliam justam et legitimam absentiae suae causam probare potuerit, compertus fuerit commorari, marcam Noricanam solvere teneatur; si vero extra dyocesis illicentiatus abcesserit, ut prædictum est, in marca puri condempnabitur ipso facto.

4. Jtem quoniam [qui] abjectis vestibus proprio congruentibus ordini, alias assumere et in publico portare, rationabili causa cessante, præsumit, professorum prorogantiae ordinis illius se reddit indignum, juxta concilium Viennense, inhibemus ne quis clericus virgata vel partita veste aut alias quam canones præciunt formata, publice utatur, prout canonicam vitare voluerit ultionem.

5. Jtem quia hiis temporibus, quod dolenter referimus, defectu personarum exigente, ad regimen animarum simpliciores et ignari plerumque assumuntur, statuimus, ut superiores juniores presbyteros instruant de cæteris officiis et maxime de canone missæ, sacramento baptismatis, atque extreme unctionis, officio sepulturæ et aliis ad officium presbyteri spectantibus; et super præmissis sæpius examinent diligenter, ut sic ad eorum devotam diligentiam cæteri gaudentes concurrant, in cantica laudum consurgant, et omnium corda et vota, ora et labia, ymnos persolvant letitiæ salutaris. psallet fides, spes tripudiet. exultet caritas, devotio plaudat, jubilet chorus, puritas jocundetur cum singuli alacri animo pronaque voluntate conveniunt sua, ymo Christi officia laudabiliter exsequendo.

6. Ceterum statutum piæ recordationis domini arnonis archiepiscopi, prædecessoris nostri, in quo quasi omnium priorum statuta, resecatis superfluis, sunt collecta, quoad omnes capitula, clausulas et articulos, præsentis auctoritate concilii innovamus, approbamus et ratificamus. Cuius statuti quasdam singulares clausulas. aliquibus utilibus de novo additis, sub

pænarum adiectione in modum qui sequitur decrevimus muniendas.

7. Statuimus ergo seu statutum declaramus, quod presbyteri, cæterique ecclesiarum rectores et præpositi, tam clericos quam laicos diligenter doceant, de veneratione eucharistiæ et credulitate; ut cum inter manus sacerdotis in officio altaris levatur, vel a presbyteris per plateas aut quemcumque locum portatur ad infirmos, depositis caputiis et pileis, nudis et extensis manibus, flexis genibus adoretur. Quam quidem evcharistiam a presbyteris, indutis superpelliciis, velatam, sub mundo velamine; cruce, candela accensa, cum tintinnabulo et aqua benedicta præcedentibus, ad infirmos præcipimus deportari, nisi locorum impedierit distantia, aut rationabile obstiterit impedimentum; et tunc in munda bursa sive pera circa collum presbyteri reverenter cum libro et stola deferatur, atque in loco mundo hoc quod superfuerit diligenter observetur.

8. Præterea statuimus, ut nullus sacerdos vel clericus in sacris ordinibus constitutus, qui usque ad extremum vitæ suæ in concubinato notorio compertus fuerit perdurasse, ad sepulturam infra muros ecclesiæ sine dispensatione episcopi admittatur, et quicumque tales in ecclesia scienter sepelierit, ad arbitrium dyocesani puniatur.

9. Item statuimus, ut presbyteri, curam animarum habentes, doceant vel docere faciant parrochianos suos, tam senes quam juvenes nescientes, symbolum et orationem dominicam, cum salutatione beatæ virginis; et frequenter ipsos examinent de prædictis; et maxime in confessionibus eorum: debitam pænam addiscere renitentibus infligentes; de fide catholica et eius articulis, de baptismo et eius effectu, aliisque ecclesiasticis sacramentis, de septem mortalibus peccatis, et de pænis gehennalibus pro eis debitis evitandis.

10. Item cum scriptum sit, ut a quo quis defendi teneatur, ab eodem non debet inpu gnari, præsentis auctoritate concilii statuimus, ut clericus, cuiuscumque status ordinis vel dignitatis existat, qui procurat a rege vel seculari potestate, directe vel indirecte, manifeste vel occulte, contra justitiam se tueri, quominus pro suis excessibus a suo iudice ecclesiastico corripiatur, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat.

11. Item statuimus, ut quicumque clericorum, contra jus

et libertatem ecclesiæ cathedralis, vel honorem episcopalis dignitatis, advocaverit, vel conspiracyem fecerit, eo ipso excommunicationis sententiæ subiacebit.

12. Jtem statuimus, quod claustra monialium sub diligenti custodia et firma clausura, præcipue de nocte, observentur, nec clericos vel laicos, religiosos vel seculares, post earum vesperas, ad se ingredi permittant, nisi urgens necessitas, evidens utilitas id exposcat; et tamen non in locis vel horis suspectis.

13. Jtem prohibemus, ne quis indiscretas indulgentias pronunciet, sive pronunciare præsumat.

14. Jtem statuimus, ut in monasteriis quibuscumque nullus pretio vel pactione recipiatur in fratrem vel sororem, nec in præbendarios vel præbendarias, sine suorum dyocesanorum consensu. quod si factum fuerit, sit irritum et inane. contra facientes vero et consentientes juxta arbitrium dyocesani puniantur.

15. Jtem statuimus, ut si quis laicorum causas ad ecclesiasticum forum spectantes (quæ sunt hæc: omnes causæ clericorum, quando inter se litigant vel a laicis impetuntur, sive agatur ex contractu vel quasi, seu delicto vel quasi; item causæ matrimoniorum, natalium, juris patronatus, decimarum, votorum, testamentorum, maxime quando agitur de legatis ecclesiis et piis locis et religiosis, tuitio peregrinorum visitantium limina beati Olavi et aliarum ecclesiarum cathedralium in Norvegia et eorum causæ possessionum ecclesiarum, symoniæ, fornicationis, adulterii, incestus, perjurii, usurarum, sacrilegii hæresis, et aliæ consimiles, quæ ad ecclesiam spectant mero jure) contra [com]positionem inter regnum et ecclesiam olim initam, et juramento hinc inde firmatam scienter, in contemptum ordinariorum, examinandas, discutiendas vel definiendas sibi assumpserit, vel qui clericum invitum ad forum traxerit seculare, vel de rebus ipsorum vel ecclesiarum, ipsis irrequisitis vel contradicentibus, judicaverit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat.

16. Jtem si quis in clericum, monachum vel conversum, virginem sacram vel conversam, vel in aliam religiosam personam, cuius religio approbata est, manus violentas et temerarias injicit, ipse ligatur a canone: similiter et is, cuius auctoritate

et mandato illud fit, nisi mandatum integrum revocaverit, [item] qui tam temerario mandato præsumpserit obedire.

17. Jtem et ille latam a canone sententiam incidit, qui cum potest clericum defendere a violentia et injuriosa manuum injectione, et(!) non defendit; quod verum est de eo, qui dum ratione potestatis vel officii, prohibere [potest] et(!) manifesto facinori desinit obviare.

18. Jtem si potestas, consules et rectores, balivi et alii officiales laici civitatum et aliorum locorum, angarias et exactiones indebitas ecclesiis, clericis, aut eorum possessionibus inferant, et jurisdictionem sev auctoritatem prælatorum evacaverint, nisi moniti desistant, tam ipsi quam ipsorum fautores excommunicationis sententiæ latæ per canonem se noverit subjacere.

19. Jtem ille, qui alicui supradictorum succedit, post mensem ecclesiastica censura percellitur, nisi infra duos menses post ipsorum excessum [taliam] sui predecessoris emendaverit; quia ipso eo facto eidem intelligitur consentire.

20. Jtem illi, qui contra libertatem ecclesiasticam statuunt, nisi statuta edita et in scriptis redacta infra duos menses post ipsorum publicationem de libris suis capitularibus deleverint, excommunicationis sententia, lata a canone, innodantur.

21. Jtem statutorum ipsorum scriptores, nec non potestates, consules et rectores, et conciliarii locorum, si secundum ea judicare præsumpserit, vel in formam redegerint judicata; similiter, si consuetudines servaverint vel servari fecerint, contra libertatem ecclesiæ introductas, excommunicationis sententiam non evadant.

22. Jtem matrimonia clam contrahentibus triennalis pœnitentia inponatur, sacerdotes vero, tales conjunctiones non prohibentes atque debitas denunciationes requisiti obmittentes, ac talibus contractibus interesse non caventes, per triennium ab officio suspendantur, et gravius, si culpæ qualitas postulaverit, puniantur.

23. Qui vero, vivente uxore, scienter cum alia contraxerit, vel e contrario: excommunicationi subjaceat ipso facto; a qua, nisi tanquam pro simplici adulterio satisfecerit, nullatenus absolvatur.

24. De contrahentibus autem secundas nuptias statutum est, quod vir vel mulier ad secundas nuptias transiens benedici non debeat, cum alias fuerit benedicta, ne injuria fiat huiusmodi sacramento. Et presbiteri, qui scienter secundas nuptias benedixerint, per suum dyocesanum a suspensionis sententia, quam incurrunt vel hactenus incurr[er]ant, absolvi possunt, et super executione ordinum ac retentione beneficiorum, per eosdem libere dispensari.

25. Jtem clerici beneficiati decedentes ecclesiis a quibus fructus levaverunt, decimam partem bonorum per ecclesiam requisitorum in ultima dispositione relinquant; quod si renue[r]int, ad jus commune duximus recurrendum.

26. Jtem statuimus, quod canonici existentes in studio de suorum sententia prælatorum integre præbendarum suarum fructibus gaudeant; set(!) vicaria et cætera omnia ecclesiæ debita de fructibus ad communem mensam spectantibus deducantur. Et quicumque procurator mensæ communis ante terminum pñte(!) procurationis seu dispensationis suæ ad requisitionem procuratorum absentium, vicarias sev onera non solverit, eo ipso ab ingressu ecclesiæ sit suspensus.

27. Jtem ut canones latæ sententiæ, per quos excommunicationis sententiam ipso facto quis incidat, semel in anno in ecclesiis cathedralibus, ac etiam in aliis majoribus ecclesiis, in vulgari puplicentur, et puplicationem singulis annis, qui in dictos canones incididerint, pulsatis campanis, candelis accensis, excommunicati genaliter nuncientur.

28. Jtem quicumque clericus, qui cuiquam contra ecclesiam in subversionem ecclesiasticæ libertatis patrocinium præstiterit, vel inpugnantibus eandem ad hoc auxilium vel concilium inpenderit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat.

29. Jtem quicumque res vel bona, in ecclesiis vel cimiteriis custodiendi causa reposita, furtive vel violenter rapuerit vel extraxerit, vel alias immunitatem ecclesiæ qualitercumque violaverit, vel hos fieri mandaverit, excommunicationis sententia ipso facto sit ligatus.

30. Jtem volumus quod ad jejunium vigiliæ beati Mathiæ et ipsum festum, tempore bissextili, antiqua ipsius ecclesiæ consuetudo observatur.

In quorum omnium evidentiam et fidem pleniorē, cum sigillis nostris discreti viri, domini Arno Ketilli, in procuratorio venerabilis in Christo fratris nostri, domini Salomonis dei gratia episcopi Asloensis, Barderus Eindridi et Thorphinus Eirici Nidrosiensis, Arno Thorstani Asloensis, Odgarus Thorstani et Bothulphus Asberni Bergensis, Petarus Eindridi et Thoras Thorkilli Stawangrensis, Barderus Beronis, Hamarensis: ecclesiarum canonici, ipsarum ecclesiarum capitulorum procuratores, sua sigilla præsentibus affixerunt. Actum Nidrosiæ .x. kal. Septembris anno gratiæ M^o. ccc^o. li^o.

23.

31. Januar 1352.

að Höfða.

Ormr Hólabiskup selr Böðvari presti Þorsteinssyni jarðirnar hálft Barð í Fljótum, Saurbæ og hálfa Dæli fyrir jarðirnar Lambanes og Hvanneyri og gaf biskup «í misskakka» tuttugu hundruð.

AM. orig. dipl. Fasc. II, 4 frumbréfið á skinni með hendi séra Einars Hafliðassonar.

bref vm lambanæs ok huanneyræ ok halfuan vidræka
fræ holæ¹).

Ormr²) með guds naad biskup aa holum sender ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. q[vediu] G[uds] ok sina.

ver vilium ydr kunnikt gera at sub anno gracie M^o. ccc^o. l. secundo. at hofda in festo agnetis secundo.³) seldum ver sira bauduare þorsteins syne. þessar jarðir holastadar er sua heita. bard hálft i fliotum. saurbæ. oc hálfa dæle. með ollum þeim gognum ok giædum sem þessum jordum hafa fylgt at fornu ok nýiu. Her i mote gaf nefndr sira bauduarr. þesse lond. lambanes ok huanneyre með rekum ok skoghum ok ollum þeim hlunnendum ok endemorkum sem hann vard eigande at með fyrr greindum jordum. gafum ver honum ofuan aa j

¹) Aptan á bréfinu með annari, þó fornri, hendi; ²) Orm', skb.; ³) = 28. Janúar.

Dipl. Isl. III. B.

misskakka iardanna. tuttughu hundrad. þau sem hann var oss skyldugr¹⁾ adr j reiknings brest. skillde bauduarr ser aftr²⁾ at taka sinar iardir iafngodar. ef varir efterkomendr. vilia eige þetta kaup halda. ok til sannynda vm sagdt kaup. settum ver firi þetta bref vart jnnsigle er gort var aa holum tueim nattum firi purificacionem beate virginis. ok medr þui at ek bauduarr prestr med geingr³⁾. þessu kaupe ollu sonnu ok rettu ok her a ofuan lagda ek vpp vidr minn herra. orm biskup. halfan vidreka fra hole. þui setta ek ok firi þetta kaupmalabref mitt jnnsigle med jnnsiglum. sira þordar prests eyiulfs sonar. jons þorleifssonar. Eiriks skidasonar. huerir nalægir voru þessu landakaup⁴⁾.

Innsigli Þóðar prests (THORÐR PRESTR) er fyrir bréfinu. Hin eru dottin frá, og þveingirnir einir eru eptir.

24.

1. Februar 1352.

á Hólum.

BÖÐVAR prestr Þorsteinsson afhendir Ormi biskupi á Hólum upp í reikningsbrest þriðjung í Úlfisdölum í Fljótum, svo að allir Úlfsdalir eru nú ítölulausir eign Hólastaðar.

AM. orig. dipl. Fasc. II, 3 frumbréfið á skinni.

Bref vm þriðjungh j jordina vlfsdalæ vt or fljotum⁵⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr hejra sendir

¹⁾ skyldugr, skb.; ²⁾ aft, skb.; ³⁾ geingr, skb.; ⁴⁾ aptan á bréfið er skrifað:

a) á hæggra helming með hendi frá c. 1580: Huaneyre er XXc: lambaness XLc: þui er opinbert hallft bard XXXc. og dæla land hallft er eydikot miog litid j heimalandi bardz: saurhær Xc: hier hefer hyskup lagt a mille XXc ofan aa hard. hier af er angliost: ad hallft bard er hier halfur kaupahlute, enn ecki allur.

b) á vinstra horn með hendi Guðbrands biskups: þetta bref [er] vitne vm, at hallft Bard er XXXc, enn ecki LX, þviat ei var logmal j þann tíjma, ad selia eda reikna kirkiu hluta j jordum, huort hann var meire eda minne.

⁵⁾ Aptan á bréfinu með annari, enn þó fornri, hendi.

baudnarr prestur Þorsteinsson q[vediu] G[uds] ok sína kunnikt gerande at ek hefer lokit j reiknings brest minum virdulighum herra orme biskupe þridiungh j vlfsdolum med ol[um] gognum ok giædum til ok floru. þeim sem ek varð eighande at. ero nu allir vlfsdalir jtolulausir holastadar eign. Ok til sannynnda vm sua gort setta ok firi þetta bref mitt jnnsigle gort a þolum jn festo brigide virginis anno domini M^o ccc^o l^o secundo.

Innsiglið er dottið frá, og þveingrinn einn eptir.

25.

18. September 1352.

i Björgvin.

«CAPITULUM ecclesie Bergensis» og «Sigwardus Yvari et Oðgerus Thorstani, canonici et collectores decime triennalis» gera kunnugt, að auk þess, sem á fyrra ári hafi verið lokið í páfatíund, hafi þeir sökum manndaða (causa mortalitatis nimie = svartadaða) ekki feingið meira goldið en 250 mörk og hálfu betr í gjaldgeingum norrænum smápeningum, ellefu pund og fimm skillinga sterlings, einn regalis, þrjú smá gyllini og og tvö mörk silfrs (cum tribus parvis florensibus et duas marchas argenti) einni örtug fátt í, og ekki frekara, og af Pétrspeningum hafi þeir feingið 27 mörk í gjaldgeingum smápeningum norrænum og fjóra skillinga betr og níu denarios sterlings. «Datum Bergis anno domini millesimo trescentesimo quinquagesimo secundo. in crastino beati Lamberti episcopi et martiris».

Bréfið kemr Íslandi að því leyti við, að hér, er nefndr Oddgeir Þorsteinsson, er síðar varð biskup í Skálholti. [Dipl. Norv. I, 333 eptir skjalabók Innocencius páfa VI (ann. I) á páfagarði í Róma].

26.

[1352].

MÁLDAGI kirkjunnar í Saurbæ á Hvalfjarðarströnd [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 47b—48a skr. 1601. Gyrðr biskup setti kanokareglu í Viðey 1352; er þá nógu líklegt að hann hafi vísitarað syðra, sem hann og að vísu hefir gert.

Saurbæ[r].

Kirkiu j saurbæ fylgia xj kyr. þriär oc xx ær. þriär hestar. fimm gelldfiär kvgilldi. xx. hundrad j metfie. þrenn messuklädi oc ij hokla lausa. iij sloppa. ij alltaraklädi. ij kanntara kápu[r]. krossar iij. mariu skript oc johannis baptiste og olafs skript. kerttistikur iij. vatzketill. glodaker. baksturjarnn. merki ij. xx bækur.

27.

1352.

i Görðum.

MÁLDAGI kirkjunnar í Görðum á Akranesi [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 48a—b skr. 1601.

[Gardar a akranese].

¹) Anno domini M^o ccc^o l^o. ij^o. reiknnadist ad gefist hafði kyrkiunni vxi fiog[ur]ra vetra gamall oc eitt ross hundradz vertt.

Jtem halft fimmta hundrad j vadmälum. hundradz lag j lerepti. hundradz lag j vidi.

Suo margar voru kyrkiu bækur j gordum er þordur branndzon tok med. gudzspiallabok. per anni circulum oc þar med graduale med not[um] de dominicis oc þar med sequencie de dominicis. messubækur ij per anni circulum ad lesi oc song oc notat per usum. messubok ad lesi fra paskum oc thiljolafostu. de sanctis oc ad messudogum til Jacobz messu ā sumarid. sequenciubok. legenndubokur ij per anni circulum de dominicis. adrar ij per annvm de sanctis. läga sonngua bok at cotidianis oracionibus oc xvij. missis²) pro defunctis. graduale per usum notat. sonngbok fra jolaföstu til páska. martirilogium cum ymnario. capitularius. läga sönngua bok fornn. sonngbok. secundum ordinem frá tryn[i]tatisdeigi ad sonng oc ad dominievm oc de sanctis fra jonsmessu baptiste oc til andresmessu. oc þar med þorlakz-

¹) «þesse» maldage synist vera gyrdirs biskups. (á spássiu með heudi séra Vigfúsar í Hítardal). Þessi maldagi kemr beint á eptir öðrum miklu eldra (frá c. 1315, sjá Dipl. Isl. II, Nr. 223); ²) missa, hdr.

sonngur oc hystoria de corpore christi ad sonng og lesi alla octauam oc krossles bædi haust oc vor. dauidz psalltarar ij. lorencijus saga. sonngbok eptir ordine fra paskum oc til jola-föstu ad dominicum. summa xx bækur.

kirkian a glerglug[g] lestann vatzketil. lijka abreidsl. lijka kräk. eirnn mesijngar lammp. vatnnz stöckul. jnnlas fyrir kirkio. påskakertti af tre. iij rodukyrtla oc eirnn hladbuinn¹⁾ oc silfur-bellti vmm krossinn. lijknneski marie oc johannis buinn. lijknneski lorencijus.

28.

[1352].

MÁLDAGI Mariukirkju á Bessastöðum á Álptanesi [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 49b—50a skr. 1601. Þetta er Bessastadamáldagi Gyrðs biskups frá 1352 (sbr. Safn II, 617, séra Jón Haldórsson). Í Vilchinsbók er kirkjan nefnd Nikuláskirkja.

Bessastadir.

Þessi er máldagi măriukirkju a bessastodum ad hun á þridiunng j lanndi. niytian kyr. fimm tijgir asauda [oc] tvo oc gridung. hesta fimm.

tiöld vonnd vmm kirkiu. þrenn messuklædi ad aullu oc eirnn hokul lösann med alltaris duk oc corporalis. alltarisstein oc skrijn. alltaraklædi iij oc kaleka ij. munnlog. glodaker. kerttistikur iij. lektaraduk. klockur v. lesbækur allar og messorbækur. sloppa ij. bokakistu. psalltara ij. rodukrossa iij. kanntara kapur iij. vonndar. mariu skript. nicholäs lijknneski. ij stiga. mariu lijknneski oc jons vnndir krossi yfir alltari. merki ij. leglara ij oc stol.

Þar liggia vnndir xvij bæir ad tijunndum oc lysitollum.

kirkian á gellðfiar rekstur j grafarlannd j lambatungur.

Þessi er skulld á fle þessu at þar skal vera prestur oc diáknn oc kuenngilldur omagi sä er sier vinnur alla reidu oc sie vr kyne sveinbiarnnar.

Þessi fe brostu²⁾ kirkjunni ad bessastodum af brynhilldi

¹⁾ hlad kun(!), hdr.; ²⁾ þannig hdr.

holltakonu¹⁾. x ær og ein kyr. sagði hon at juar holmr hefði ei lokid henne.

29.

1352.

á Reynivöllum.

MÁLDAG! Reynivallakirkju í Kjós, er Gyrðr biskup Ívarsson setti.

Landsb. 268. 4to bl. 50b—51a skr. 1601.

Reyneweller.

Anno domini M^o. ccc^o.²⁾ 1°. secundo a pridia are biskupsdoms virðugligrs herra gyrdz med gudz nād biskupz j skal-holte so sem hann kom a[t] reynevöllum j sinni visitacione reiknadist suo mikid gotz það er kirkian ätte.

Jnn primis vij manna klædi med hoklum. iij kalekar. priar kanntara kapur. ein med pell. avnnur med lynvef. pridia med salun. vj. antependia til vtalltara. fimm antependia til ha-alltaris. vj. altarisdukar. iiij. sloppar. tabulum fyrir alltare oc brijk medur. smelltur kross oc skjijn. glodarker. baksturjarn. glodaker(!) eldbere. vijgdz vatz ketill. iij kertistikur. ein am-pulla. ein sacrarij munnlog. tiolld vmhuerfi[s] kirkju. og ad auk steintialld oc hrijnnga refil[l]. eitt fonntklædi oc skirnarsär. mariu skript oc nicholas skript oc graduale cum sequencijs. iij lesbækur j are per anni circulum de sanctis oc de tempore. songbækur per anni circulum tuær Euangeliorum. martyj-logium. capitularius(!) oc enn nockrar fornar bækur þær sem litit skolu. fiorar samhrijngiur. ij smaklockur oc ein vtiklocka.

a kirkian. allt heima lannd oc eina vtjörd er heitir j sornne. pridiung j laxafossi oc særliga siovarfoss³⁾. Bollstædiynnga hyl-kiosar sker. fiogara(!) tiga sauda beit j mula lannd. lamba hofn j eilysdal. ellefu tigum. ij manada beit gomlum saudum j sannðfellz hljð oc skiolgard j vinndaslanndi oc kastar skurdur. er annar kastar skurdur j eyiarlannd. pridie til valldastada. xij rossa beit j þufu lannd. vj j eyrar lannd.

¹⁾ Holti Þorgrímsson hirðstjóri dó 1348; ²⁾ cccc(!) hdr.; ³⁾ 67 lína auðir neðst á ble. Þó sýnist ekki vanta í.

seautian kyr. xij ær. viij ross. ij hundrat j metfe. ij
 hundrad j vidum. fiordung vax.
 ij presta skyld og diakns.

30.

14. Januar 1353.

á Breiðabólstað.

EINAR prestur Hafliðasson tekr eiða af fjórum mönnum um
 veiði í Bláhyl.

AM. Dipl. afskr. Nr. 2892 «Epter originalbrefi fra Stadarbacka
 kirkiu i Midfirde, accuratissime» (AM.). Var með norsku handar-
 lagi; á efstu spássu stóð með hendi c. 1480: «alla laxueidi j
 blahyl j uestura» (úr máld. kirkjunnar). Með afskr. liggr athugas.
 AM. um frumbr. Frumbréfið var enn á Staðarbakka 1858.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra gere
 ek Eýnarr prestur hafliðason kunnikt at sub anno gracie M^o.
 CCC^o. l^o. iij^o. thýrssdaghinn næsta efter epiphaniam domini¹⁾ a
 stadarbacka j midfirde. soru þeir sighvatr hallzson. ok eýiulfr
 steinsson sua fallinn eið firi mer. at þeir vissu at minne veiðr
 var j blahýliar fosse j sumar ok eð fyrra sumar en efter vana
 ok likendum. at slikri laxueide sem var annars stadar. ok hun
 hefer aðr verit j sagdre veidestöð. Jtem soru þau þrandr ok
 groa jons dotter at sua sem sira þoruarðr kom til blahýliar
 með sinum monnum ok ætlade at fara j hýlinn. lyste hann
 þui firi monnum at fiskarnir voru j burt fældir af manna
 volldum or fyrr sogdum hyl. ok til sannýnda her vm setta ek
 firi þetta bref mitt jnsigle er gort var aa breiðabolstað jn
 octaua epiphanie anno suppra dicto.

31.

9. Marts 1353.

á Hólum.

ORMR biskup Ásláksson úrtekr alla kennimanns skyld á Giljá,
 eignarjörð Þingeyraklaustrs.

AM. 280. 4to bls. 152—53 með hendi Hákonar Ormssonar
 um 1640 eptir Bessastaðfrumbréfum; AM. Dipl. afskr. Nr. 478

¹⁾ = 8. Janúar.

(eptir 280. 4to); Landsb. 107. 4to bls. 9. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 201—202.

Giliar Breff 1353.

Öllum mönnum þeim sem þetta breff síð edur heyra. sender Ormur med Guds myskun. Byskup á Holum kuediu Guds og sijna.

aff þui að herra Arngrimur abote að þingeyrum heffur keipt wnder stadinn til æffenlegrar eignar jörd er heiter gila og huðr er stadnum hardla hentlig til afftekta og laugligrar eignar. þui vilium vier stadnum til nāda og oendanligs frelsis wrtaka alla kiennemans skyllð sagdre jördu æffenlega hiedan- aff. suo at þar skal einge kirkiu iskyllð vera. og til sannenda hier vm. settum vier vort jnsigle fyrer þetta breff. er giört var á Holum laugardag næsta fyrer Gregorius messu. Anno Domini millesimo trecentesimo qvinqvagesimo tertio.

32.

25. Marts 1353.

i Bághús.

BRÉF Magnúsar konungs Eiríkssonar þum að menn á Íslandi gjaldi hirðstjóra jafnmikla peninga í sakeyri konungs sem þeir hafa goldið biskupum eða þeirra umboðsmönnum fyrir okr og rangar tíundargerðir.

AM. 351. Fol. bls. 132—33 skb. c. 1360; AM. 126. 4to bls. 262—63 skb. c. 1380; AM. 128. 4to bls. 145 skb. þetta skr. c. 1500; AM. 136. 4to bls. 205—206 skb. c. 1500 (Skinnastaðabók). Bréf þetta er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. I, 435—36 (eptir 351) með latínskri þýðingu. og á dönsku er það prentað í Jonsbogen Kh. 1763 bls. 396—97. Það er til í mörgum afskriptum.

magnus konungs [bref].

Magnum með Guds miskunn [noregs. ok suia ok skaney konungr sendir öllum monnum æ jslande quediū guds ok sina¹⁾).

Ymissir goðir menn af islandi ok sua j noregi hafa teð oss. at bændr ok rikir menn her æ²⁾) landinu hafa skyllðugir worðit

¹⁾ [126, 128; et cetera 351; ²⁾ j 126, 128, 136.

biskupum bæði norðan landz ok sunnan goðz ok peninga bæði firi okr ok tiundargiorðir vrettligar er kirkiunnar formenn¹⁾ hafa þa²⁾ vm kærða. þo at þar hafi æigi opinber³⁾ orskurðr æ fallit sakir [vndandrattar wið⁴⁾] oss. þuiat wer ættim⁵⁾ halfa sektina.

Nu af⁶⁾ þui at [wer vilium⁷⁾] með eingu moti slíka vhlýðni þolaz læta krununnar⁸⁾ vegna. vilium wer oc bioðum fullkomliga yðr ollum samt⁹⁾ ok sérliga huerium huat manna sem hver¹⁰⁾ er. sa er firi [okr sakir ok¹¹⁾] tiundarmæl hefir sina peninga wt latið wið biskupa eðr þeirra vmboðsmenn at anduarða¹²⁾ ok vpp luka hirðstiora várur her sua mikit goðz sem þer lukit kirkiunni. ok hafit þetta gort innan þrigia manaða. eða rað firi gort sua at honum nægi yára vegna. siðan þér hafit sed edur¹³⁾ heyrð þetta wart bref. eðr synir¹⁴⁾ honum með lögmanz hiaueru [profafullt¹⁵⁾] skilríki at þer erut saklausir með oss her vm. ok hafit þat gort innan þessa tíma. En huerr af yðr er æigi gerir sua skal suara oss. [vij. ertogum¹⁶⁾] ok xij.¹⁷⁾ morkum j brefabrot.

Bioðum wer hirðstiora várur her at stefna huerium firi oss. þeim er æigi vill þetta vart boð¹⁸⁾ standa. xij. manaða stefnu til þagahws með sinu profi ok skilríki. skulum wer sua at sia at þeim ok oðrum til viðsionar werði¹⁹⁾ oss þuilikan vrætt at gera.

Þetta bref war gort æ þaghus²⁰⁾ [annan dagh þaska²¹⁾] æ þritugta ok fiorða æri ríkis várs ok jnsiglat oss sialfum hiauerandum.

33.

27. April 1353.

á Hólum.

AREIDARGERÐ og vottaleiðsla Orms biskups á Hólum um landamerki Ennis og Lækjar, Grafar og Bakka í Skagafirði.

¹⁾ vmboðsmenn 126, 128, 136; ²⁾ þar 126, 128; ³⁾ openberligur 126, 128; ⁴⁾ [vndirdraz meðr 128; ⁵⁾ attum 126, 128; ⁶⁾ meðr 126, 128; ⁷⁾ [oss ber 126, 128; ⁸⁾ kirkiunnar 351; ⁹⁾ saman 126, 128; ¹⁰⁾ hver b. v. 126, 128; ¹¹⁾ [okr sakir ok sl. 351; ¹²⁾ anduarði 351; ¹³⁾ sed edur b. v. 126, 128; ¹⁴⁾ syna 126, 128; ¹⁵⁾ [fullt prof ok 126, 128; ¹⁶⁾ [atta avrtvgvm 128; ¹⁷⁾ þ[r]ettan 128; ¹⁸⁾ hallda skuli b. v. 128; ¹⁹⁾ vera 351; ²⁰⁾ þagahuse 126, 128; ²¹⁾ [126, 128, 136; sl. 351.

AM. orig. dipl. Fasc. II. 5 frumbréfið á skinni með hendi séra Einars Hafliðasonar.

landamerki milli ennis ok lækiar¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. Gerum ver broder arngrimr með guds naad abote aa þýngeyrum. Einarr hafliðason. þorleifr berðorsson. boduarr þorsteinsson. prestar. ok ok einarr gilsson kunnikt. at sub anno gracie. M^o CCC^o l^o iij^o. jn crastino beati Johannis episcopi Holensis²⁾. vorum ver i hia at virduligr herra herra ormr biskup reid aa landamerke mellom³⁾ ennis ok lekiar. grafuar ok bakka till stefndum arngeire skufssyni. er sagdar jarder atte till moz vidr hola-stada[r] jarder firrgreindar. liet herra biskup lesa bref þor-st[e]ins bonda gudmundarssonar. með hans hanganda jnsigle heilt ok vskrapat. j hueriu tiaz ma hans sogn ok vitnisburðr vm firrgreindra jarda landamerke. handlagde arngeirr firrgreindum herra biskupe at þessi hans soghn skillde sua fullmæl j alla stade sem hann hefde sialfr suarit. Jtem sor einarr þorbiarnarson. sua fallinn eid at hann munde at lodmundr brandz son. bio j enne atte ok selde herra jorunde biskupe ok sua adr ok sidan heyrd e hann enne eignat ofuan at læk ok braut. vt j eýuindar breckur þar sem vpp snýrr braut aa breckur. ok þetta hafde enne atolulaust medan hann visse. nam hann þessa sina soghn af ser ellre monnum fodur sinum ok þorde slappa er bio aa narfastodum. oc firer honum jllhughe gurpr. jtem sor snorre skulason. sua fallinn eid at hann var ibia at þorgeirr skarfr ok biarne neggstade soru þesse landamerke mellom³⁾ lækiar ok ennis herra jorunde biskupe biaueraanda at fornu vetrbraut⁴⁾ sudr till marks vidr brecku. bar þeim herra biskupe ok arngeire²⁾ adrnefndum ok eighe saman vm floru mork mellom³⁾ backa ok grafuar. jtem stefnde herra biskup nefndum arngeire meðr þui skilrike ok profue sem hann till hefde heim aa hola friadagbinn jn crastino Marci ewangeliste. ok hann þar kominn j sagdan stefnu dagh. aan nockorum

¹⁾ Aptan á bréfinu með annari en þó fornri hendi; þar er og önnur álíka gömul áskript: bref vm [landamerki] enne[s] lekiar grafuar ok bakka; ²⁾ = 24. Apr.; ³⁾ þannig; ⁴⁾ vet'braut, skbr,

vitnum edr gognum þaa at sinne. baud herra biskup oss fyrr-
nefndum monnum punkta meta ok maata. huorra prof oss
litiz framarr ganga. herra biskups ok kirkiunnar aa holum. edr þat
sem arngeirr hafde adr framleitt sinna veghna. En medr þeirre
skynseme ok vite sem gud hefer oss liet syndizst oss ollum
samt framarr ganga gogn ok vitne herra biskups ok kirkiunnar
aa holum. helldr en firrsagdz arngeirs. sakir fyrndar ok skilrikiss
vattanna ok likenda af dyrleik jardanna. Ok til sannynnda her
vm settum ver firer þetta bref vart jnsigle. gort aa holum. vº.
kalendas maij. anno domini. Mº. cccº. lº. iijº.

Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu. enn eru nú öll dottin frá, og
að eins eptir þveingirnir frá innsiglium Arngrims ábóta, séra Bæðvars og
Einars Gilssonar, en hinir eru farnir og með þeim risið skarð í neðri
spásu bréfsins.

34.

[1353].

RÉTTARBÓT Magnúsar konungs Eiríkssonar um að Íslendingar
sé hlýðnir kirkjunnar, formönnum, og að þeir gangi ekki undir
neinar sektir framar en Kristinréttir vottar.

AM. 350. Fol. bls. 156—58 skb. skr. 1363 (Skarðsbók); AM.
351. Fol. bl. 262—64 skb. c. 1360; AM. 157B. 4to bls. 57 skb.
c. 1460; AM. 135. 4to bls. 6—7 skb. þetta skr. c. 1490—1500.
Hér er réttarbótin frá 1309 á undan. Réttarbótin er prentuð áðr
í Norges gl. L. III, 194; F. Joh. Hist. Eccl. Isl. I, 430—31
(eptir AM. 351. Fol.) með latínskri þýðing; á dönsku í Jonsbogen
Kh. 1763 bls. 391—94. Ártal þessar réttarbótar finst í einu
fornn handriti og það eitt er víst um aldr hennar að hún er eldri
en 1363, því að það ár er Skarðsbók skrifuð. Sumir hafa ætlað
að hún væri svar upp á kæru Norðlendinga frá 1319 (Dipl. Isl.
II, Nr. 337) og hefir það líklega vakað fyrir Finni biskupi, þegar
hann árfærir réttarbótina til 1322 (Hist. Eccl. Isl. IV, 383; skr. I,
424), og Magnúsi konferenzráði Stephensen, sem heimfærir hana til
1320 (MSt. 13. 4to bls. 311). En fyrir þessu er þó einginn fótr,
því að bréf Magnúsar konungs frá 10. Júní 1320 (Dipl. Isl. II, 342)
er einmitt svar upp á Norðlendingabréfið. Finnur biskup segir líka
á öðrum stað (IBfél. 221. 4to) að þessi réttarbót hafi verið send
til Íslands laungu eptir daga Hákonar háleggs, og það þykir mér sönnu
næst. Í skinnb. Gl. kgl. saml. 3269B. 4to, sem hefir allar íslenzkar
réttarbætr, sem eru eldri en 1330 eða frá því ári og er vér nú þekkjum, er

þessi réttarbót ekki, og bendir það á, að hún sé yngri en það ár. Eftir mínu álit er ekki hægt að heimfæra þessa réttarbót öðruvísi en til ársins 1353; getr Einar prestur Hafliðason þess, að þá hafi bændr (þeir er utan var stefnt 1350) komið út með konungsbréf, að biskupar fremdi engar nýngar á alþýðu, eins og hér getr einnig um; hafði þá leingi stað deila milli leikmanna nyrðra og Orms biskups, en nú lauk henni, og konungur hafði kynt sér mála-vöxtu; er því harla líklegt að hann hafi þá sent til Íslands réttarbótina frá 1309, því að þar var tekið fram hvað klerkdómrinna mátti fara og hverjum skyldum hann var háðr. Við þetta kemr og vel heim efni bréfsins frá 25. Marts 1353, að konungur vill að ekki dragist fremr úr hömlu að lúka sér sakeyri en biskupi. Að konungur býðr mönnum hér að hlýða kirkjunnar formönnum í því, sem skynsamlegt er, er náttúrulegt, enda hafði konungur gefið Ormi biskupi allstyrkt verndarbréf 1346; en nú hefir hann líklega litið nokkuð öðruvísi á málin, er hinir beztu bændr nyrðra höfðu tjáð honum alla vöxtu þeirra.

R[éttar] B[ót] M[agnúss] K[onungs]¹⁾.

Magnus með Guðs miskunn noregs konungur etcetera.

Vær bioðum²⁾ yðr fullkomliga með þersu uaru brefi at þer seð kirkiunni³⁾ æ islandi ok hennar⁴⁾ formönnum lýðnir ok eptirlatir. i ollu þui er þer eigit þeim skynsamliga at luka. enn furbioðum uer fullkomliga. ollum þegnum uarum undir nockurar sektir. eðr aalogur at ganga framær en cristinsdoms rettr uattar.

Bioðum uer sýslmonnum uarum. handgengnum monnum. ok lögmonnum at þer styrkit þegna vára til lagha ok rettinda eptir þui sem uattar skipan uirðuligs herra Hakonar konungs moður foður uars. er sua byriar.

[Hér kemr réttarbót Hákonar konungs háleggs 1309: þenna hátt hæfir sýslmonnum narum o. s. frv. Dipl. Isl. II, Nr. 196⁵⁾].

[Vitit fur uist. ef þer gerit öðru uis at þer skolot sæta uari sannri ubliðu. ok a þat ofan⁶⁾. suara oss fullu brefa broti.

Datum. et cetera⁷⁾.

¹⁾ vm alognr kennemanna 351; ²⁾ biðum 157; ³⁾ kirkium 157; ⁴⁾ þeirra 157; ⁵⁾ í 157 og 135 er einungis upphaf réttarbótarinnar frá 1309 tekið upp í þessa réttarbót, en í 135 stendr hún næst á undan hellu lagi; ⁶⁾ ad, b. v. 157; ⁷⁾ [sl. 351.

35.

1353.

í Skarði.

MÁLDAGI Mikkjálskirkju í Skarði á Landi, er Gyrðr biskup ívarsson setti.

AM. 263. Fol. bls. 26 skr. 1593; Landsb. 268. 4to bl. 18b skr. 1601. Þessi máldagi er ritaðr áfastr aptan við Skarðsmáldaga Jóns biskups Haldórssonar 1332 (Dipl. Isl. II, 441), og visitatíu-máldaga Gyrðs um Rangárþing mun að öðru leyti vera að finna í við-aukum við Rangárþingsmáldaga Jóns biskups Haldórssonar (Dipl. Isl. II, 418—45).

Anno domini m^o. ccc^o. l^o. iij^o. j visitatione herra gyrðz biskups gaf sæmundur j skarðe þar kirkjunne vpp alla þa skoga halfva sem skarðz skogar voru kallader. ef þeir hefde eighe aður fylgt að fornu. hiaverandum broður eysteini. sira [Eyulfur þalsson¹⁾]. sira ormur hóksson. sira sygurdur hallzson. þordur logmanne²⁾.

36.

17. Marts 1354.

á Holum.

ORMR Hólabiskup kaupir eignarhlutann í Spákonufelli með gögn-um og gæðum af Ormi presti Þorkelssyni fyrir lausafé.

AM. orig. dipl. Fasc. II, 6, frumbréfið á skinni. Innsiglin, sem hafa verið þrjú fyrir bréfinu, eru öll dottin frá og þveingirnir einir eru eptir.

Spakonufalsbref [vegna Holakirkíu sem vitne ber þat er afgomul eign Holakirkíu enn ecki þyngeyra³⁾].

Ollum monnum þeim sem þetta bref sía edr höyra gerum ver árngrimr abote. einarr hafliðason jon helghason prestar kunnikt at ver vorum j hía ok höyrdum æ kaup virduligs herra herra Orms med guds næð biskups æ holum af annarre hælfu. en af annarre sira orms þorkelssonar⁴⁾ siande handatöke þeirra med suo firer skildu kaupe at herra ormr biskup kóyppte af nefndum sira orme eignar luta j spákonufelle med ollum gognum ok göðum þeim sem þui landi hafua fylgt at

¹⁾ Eyjólfur ábóti í Veri, d. 1378; að Eyjólfur er hér að eins nefndur sira, en ekki ábóti, sýnir að Gottskálksannáll hefir rétt að mæla, að hann hefir ekki orðið ábóti fyrri en 1354 (sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 528).

²⁾ [þannig; ³⁾ fyrirögnin er aptan á bréfinu; frá [er bætt við með hendi Guðbrands biskups eða annari svipaðri samtíða hendi; ⁴⁾ af annarre, bætir skbr. hér við, en því er ofaukið.

fornu ok nýu ok hann varð eigande ath firer þrjá tighe hundrut voru ok hafnarvæða. skal hann taka x hundrut vnder eireke bonda æ skidastodum ok ofuan æ xx hundrut. af land-skyldum j skagafirde. skal ormr prestur æbyrgiaz lagha ríftingar æ lande¹⁾ en biskups vmbodsmadr haldi til skila doms. ok til sannýnda her vm settum ver fyrrnefnder menn firer þetta kaup-malabref var jnnsigle er górt var æ holum. anno domini M^o. ccc^o. l^o. quarto. decimo vj^o kalendas. aprilis.

37.

[1354].

MÁLDAGI Mariukirkju í Hvammi í Norðrárdal [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 28a skr. 1601. Eptir Vilchinsbók, sem eiginlega hefir Oddgeirsmáldaga, er þetta Gyrðsmáldagi. Sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 516.

Hvammur j norðrardal.

Mariu kirkia j huamme j norðrardal a. xx. kugildi oc j. hun æ lannd a holi. oc froða einngi.

kluckur iij. kerttestikur ij. glodaker. tiolld vmmhuerfis sig. fonntzvmmbunad. verkfære ad grafa lijk. munnlogar. ij. alltaraklæði ij. messuklæði c. verd. kalek. glerglugg. eirnn alltaris stein. corporalia. mariuskript. skjirnna ketil. oc vatz ketil. merki.

þar liggur thil kyrkiu tývnd heima manna. oc af xx. bæium odrum.

þar liggia thil viij bænhus oc taka vj aura af hueriu.

þar skal vera prestur.

Jtem iij ross oc ku. ij bokur. c. voru.

þetta lagði hallur²⁾ thil kyrkiunnar j huamme. þorlákz lijkneski. alltaris klæði með silki oc lausann slopp oc kapu. bok. proprium de sanctis a svmarid.

¹⁾ þannig, skbr.; ²⁾ = Hallr Kolbeinsson í Vilch., en ekki Hallr Svarthöfðason (sbr. ár 1399).

38.

[1354].

MÁLDAGI Marfukirkju að Hvoli í Saurbæ [er Gyrðr biskup ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 30a skr. 1601.

Huol j saurbæ.

Öariu kirkia at huoli j saurbæ a verdmarskelldu j huols lanndi.

vj kyr. ecc vadmala. kross einn. merki. glodaker. elldbera oc baksturjarnn. kertistikur ij. messuklædi ein oc slopp. Tioldd slijk sem þau eru. alltaraklædi ij. með dukum. munnlôgar brot. c. j bokum. kluckur iiij. skirnarsâ með fontz vmm-bunadi. mariu skript fornna.

þar skal vera prestur heimilisfastur.

þangad liggur tijvnnd oc lysitollur af viij. bæivm oc hâlf tiund vr olâfs dal. enn oll önnur skyllða thil huolz.

Hvn â midhvsâ lannd oc settvng j hvalreka með ennis lanndi oc fyrir brecku lanndi millum hundzvordu oc stiga. enn þridiung j vidreka milli hvnndzvordu oc kyrkiulækjar.

39.

[1354].

MÁLDAGI Pétrskirkju á Staðarhóli í Saurbæ [er Gyrðr biskup ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 30a—b skr. 1601.

Peturs kirkia â stadarholi â heima [land] halft oc þuerdal allann. fiordung j hualreka ok vidreka millum merkilækjar oc bellu þeirrar sem nordur er frá sanndviyk oc alldrei fiarar fyrir. halfann hualreka með eyre j jnngolfsfirði. oc xvij. kugilldi. messuklædi ij. að aullu oc eirnn haukul lauzann. kaleka ij. kluckur vj oc ein bialla glodaker ij. oc elldbera. alltara klædi. vij. dukar. v. kanntara kapu með baldikinn. oc aðra með lettum kosti. lijkakrâk. kross yfir alltare með lijkneskium. mariu skript. oc peturz skript oc kross sæmeligann

vatzketil. tiolld vmmhuerfis kirkiu. paxblad sæmiligt. messufata kistu. kerttistikur ij med jarnn oc iij. med kopar. merki ij. oc biarnnskinn. ccc. j bokum.

þangat liggia xij bæir að tijnndum oc lysitollum.

þar skulu vera ij prestar heimilisfastir.

40.

[1354].

MÁLDAGI Staðarfellskirkju, er Gyrðr biskup Ívarsson setti.

AMagn. Dipl. afskr. Nr. 1514; Landsb. Nr. 101. 4to bls. 353 (= C7); Landsb. 107. 4to bls. 416. Prentaðr í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 106—107 með latinskri þýðingu. Í Vilchinsbók stendr ekki klausa Vilchins sú, sem hér er, heldr er þar bætt aptan við Gyrðs máldaga, sem þar er að aðalefninu orðréttr, klausu frá 1451; sýnir þetta hvað Vilchinsbók er hæpin.

Vier gýrdur með gudz myskvñ biskup j skalholte heilsar ollvm godvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra medvr gudz kuediv oc vorri. kvnigt giorandi at vier hofum stadfest meður samþycke arnolfs ionssonar. svo fallinn maldaga kirkivnnar vñnder stadarfelli sem hier fylger.

Jñ primis æ kirkian xc i heima lanndi. xx kvilldi. xije voro virtt. enn firi jannann sig kalek ok tiolld ym kirkiv. smeltan kross. skrin oc brik ýfer alltare. messoklædi ein oc hokull till annara messoklæða. kluckur vij. mariv skript. peturs skript. þorlaks skript. ij krossa fornna. alltarisklædi ij med pell. oc duka. oc ij alltarisklædi forn. mvnlav. Glodarker oc eldbere. kerta hialmur. oc kerta stikur ij. kantara kapa med pell. oc onnvr af salvni oc slopp.

þangat liggia vñder xx bæir at tijnndvm oc lysistollvm. vj bænhus oc vj avrar af hveriv.

þar skal vera heimilisprestur.

aller þeir menn sem hafa malnýtv i stadarfellz þingum eiga at luka þangat mals miolk æ peturs messo dag¹).

41.

[1354].

MÁLDAGI Mariukirkju að Stað á Snæfellsnesi [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 39a—b. skr. 1601. Staðarbrenna 1357, og brann alt nema kirkjan (Gottsk., Flat.).

¹) Hér kemr laung viðbót frá 1394 i hðr.

Stadastadur.

Maríukýrkia að stad a snæfellsnese a heimalannd allt með gognum oc giædum.

hún a veidi alla j stadara.

hún a gamla holm.

hún a reka allann millum deilðarhamars oc hrafuzhellis.

hún a oc birtueinngiar. gelldfiar rekstur j kolgrafafíord. selsker af akranese. stóðhrossa beit a baularuollum. gelldneyta rekstur á vatnnzheidi.

Þessar a hún jarðir.

Krossa tuo. Arnartungu.

Brecku. forss. Aulkelldu.

Grof. Hol. Slitanndastade.

Arnnes. Tradir. Tungur. ij.

Lón halft. halfa Gufuskala.

Þetta a hún j kúlfé. x. kyr. iiij. ær og xx. þrív naut veturgöml. hundraðshesta ij. xiiij hundrað j metfé. voruvirtt.

Þetta á kirkian jannann sig. storann kross gylltann með líkneskium. mario skriptir. ij. fornnar kluckur v oc hanndklucku bina vj. kaleka ij smá. oc hinn þrídía gylltann storann. fíora þellz hockla með tuennum messuklædum. fornnan þellz hokul oc ij. fustanns hockla með tuennum messuklædum. tuo lereptzhockla lausa. Taflbýrdijngs hokul fornnann með felitlum mes[s]uklædum. eina dalmatiku fornnan með lerept. þellz kapur ij oc huijta kapu með þunadi. sloppa iiij. fimm antepenndia oc eru þar j. ij. með þell. glodaker. vatcketil. sacrarium munnlog. messufata kistu. fonntvmbunijng. kertistikur ij. þakstvjarnn ij. xj. hundruð j þokum.

Þar liggur vnnðir halfkirkia a gaul oc liggur þó tijnnd þil stadar.

Þar liggia þil v þæinhus(!) oc takast vj. aurar af hueriu.

Til tijnnda oc allra tolla liggia þil kirkjunnar tuæ[i]r bæir og fíoruthigir.

42.

[1354].

MÁLDAGI Jóns kirkju skírara í Miklaholti [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Dipl. Isl. III. B.

Landsb. 268, 4to bl. 39b—40 skr. 1601.

Mycklholtt.

Jons kirkia Baptiste j Mycklaholte á heima [land] allt. þufna landd. hafurzfell. Hommla(l) hollt. keflavíjk hálfa. tialldurz eyiar. reka a hommlubarda. reka frá forslæk vt vmm leynijnggar at helmijnggi vid skognesijngga. tadnnasker halft oc hellu sker hálft. og ketilz sker halft. rostgörd oc salltgörd j skogar-nesland og akurgerdi. nauta afreit á flautur. skog j lanngadal. hýli ij. j straumfiardará.

hun a jnnann sig smelltann kross oc ij krossa adra. kluckur iiij. oc ein brotin. og su hin fiorda er nidri er oc þo brotin. riolld vmmhuertis kirkiu. messuföt fernn. ccc. kalekur. kertistika. c. sloppar ij. altaraklædi. iiij. kápa. fonntbunadur. kistur ijc. glodaker ij. munnlogar ij. Bækur iiij. c. j reflum xij aurar. baksturjarnn.

Suo mikid j kuikfle. atta kýr. ij ær. einn saud vetur-gammlann. bross ij. cccc. voru eda kuikfle. oc hid fimmta ofrijtt.

Suo margir liggia þar bæir vnndir til tijunnda oc lysi-tolla oc heytolla. xxx. eru fýmm bõnhus af þessum. oc takast vj aurar af. iiij. enn xij aurar af einu.

þar skal vera prestur oc diaknn.

ij omagar kuenngilldir.

Þetta tok sijra gunnar¹⁾ af Snorra prest j stadarspioll. vj ær oc ku. vxa þrevetrann oc ij ær. ij hunndrad frijd.

ad auki þessa á nu kirkiann þriar kýr oc x hundrud ofrijd. oc þar j virtt jonns lijkneski.

43.

[1354].

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Haffjarðarey [er Gyrðr biskup Ívars-son setti].

Landsb. 268, 4to bl. 40b skr. 1601.

¹⁾ «Sr. Gunnar Gilsson fékk Reykholt 1393, en séra Jón refr Mikla-holt; gæti verið þessi séra Gunnar og hafa verið lengi í Miklah.» At-hugasend Jón Sigurðssonar (í safni sínu 376. 4to).

Haffjardarey.

Nicholas kirkia j hafsiardarey a heima lannd allt. holz lannd allt. eina kv.

hun a jnnan sig kluckur iiij. kross smelltann oc skrijn lijtíð. alltarisklæði iiij. oc eitt með pell. kalek. messufot ein. dvk einn. nicholas skript. kertistiku eina brotnna með kopar. kistu oc laust væit yfir. glodaker oc biollu eina smá. kannttara kapu eina.

kirkian á eingiar og hagbeit með fialli milli rauns oc dý-lækjar. j homluholttz lanndi. lækjar einngi milli blafennz oc bugakelldu. Saudhöfnn a vetur j hausthusa lannd. moskyrdur¹⁾ j torfvagi. oc seliagrofum.

hausthusa menn eiga ij manada beit bufe thil feallz j annad mal. og varda vid einngivm.

Stak[k]zskurdur j kolvidarnesi. buertt svmar.

gelldfiar rekstvr a flotiur¹⁾.

vidarhogg j þijmus¹⁾ skogvm.

selveidur j gnupáros.

skipshofnn j naustaholme.

fiogur hunndrud j hokum.

44.

[1354].

MÁLDAGI Marfukirkju í Hítarnesi [er Gyrðr biskup Ívars-son setti].

Landsb. 268. 4to bl. 41a skr. 1601.

Hítarnes.

Marfukirkia á Hítarnesi a heimalannd allt með rekum oc veidum að helmijngi vid krossholttz kirkju.

hun a ein saumun reka framn fra hallbiarnnarvordum oc vpp j os.

hun a .v. kyr og naut tuævætt. xij ær. tueggia marka ross.

hunndrad ofriðtt jnnann gátta.

hun á smellta kross. mariu skript fornna. messufot ij

¹⁾ Svo, hdr.

vonnd. elldbera vonndann. kertistikur ij. alltaraklædi ij. sacra-
rium. munnlög. kluckur fiorar oc ein brotin.

45.

[1354].

MÁLDAGI allra heilagra kirkju í Hítardal [er Gyrðr biskup
Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 41a—b 1601. 1369 fauk kirkjan í
Hítardal (annáll frá Skálholti).

HjitarDalur.

Allra heilagra kyrkia j Hítardal a heimalannd allt med
gognum oc giædum. knarrarnes. tungufell. alfta. Saura lannd.
volla. molldbrecku. midskog. ysta skog. Bruarhraun. haga.
hraunsmula. Setuhraun. Onndurdt nes. hellu lond ij. Reka á
gomlu eyre. afreit j lanngavatnsdal. letorfna skvrd j hofstada
lannd. a x hesta. laxaveidi ad helmijnngi j hafsiardara. Huolz-
eyjar halfar.

hvn á vj kyr og xx. vxa prevetrann. xj naut tuænetur
iij veturgaumul. fiora kalfa. hunndrad asaudar oc iij ær. fimm
tigi gelldijnngz oc iiij ad auk. med rutum. sextijgi veturgam-
allt oc eirnn sand. ix ross. oc .x. kugilldi j andru lagi.

xviij. c. jnnann gætta j metfe.

j mat þriar vættir allt samann smiðr. sex fiordunga mors.
fiora limu kiotz. xix vndirmôrfa kiotz.

hvn a jnnann sig iiij messuklædi hin betri. iij. hin lett-
are med hœcklum. iiij hœcklar hinu betri. v sloppar. kanntara
kapur iiij. kaleka ij. smellta kross. skrijn med helgum domum
oc enn skrijn med tønn. mariuskript. kross med premur lijkn-
eskium. kerttahialmm. pæxblad. kertistikur iij. glodaker. merki.
dalmatika ein. alltaraklædi iiij. kluckur iij oc ein bialla.
spallack med nýum dukum. mes[s]ufata kista. borda einn
vonndann. sacrarium munnlog. fontz vmmbunnad. brikarklædi.
fordukar ij. j. dukur glitadur. legtara dukur sprangadur. vatz-
ketill. alltaristeinn buinn. x. c. j bokum.

46.

[1354].

MÁLDAGI Marfukirkju undir Hrauni (Staðarhrauni) [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 42a skr. 1601.

Staðarhraun.

Öariu kirkia vnnðir rauni a heima lannd allt.

vij kyr oc flogur¹⁾ kugilldi asaugar. vj saudi veturgammla oc x aura hest oc eitt gelldfiarkugilldi.

fimm hundrad jnnann gätta oc lannd j eydi vnnðir brvarforsi.

hun ä märiu skript fornna. messufot ij. oc hokul ad auk. allttaris stein. kannttara²⁾ kápu. kerrtistikur iij. kluckur fimm. glodaker. fontz vmmbunnad. alltaraklædi ij. xij manada tijda-bækur per usum svngnnar.

Af ormi presti bresta sex saudir oc gelldfear kugilldi.

47.

[1354].

MÁLDAGI Marfukirkju í Álptártungu [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 42a skr. 1601.

Álftatunga.

Öariu kirkia j álftartunngu a x hundrad j heima landi.

niju kugilldi oc c voru.

messufot tuenn. kluckur fiorar. glodaker oc elldbera. tiolld faungalijtil. sacrarium munnlog. kirkiukolu. alltarisstein. alltarisklædi ij. fonntz vmmbunadur. kerttistiku eina. xij. mánada tijdabökr fornna et non secundum ordinem.

þangad liggia x bæir ad tijundum oc lysetollum.

þangad skal luka vj aura af rafnnkelzstodum huertt ár.

þar skal vera prestur oc taka iij merkur.

¹⁾ „halft fiorda“ fyrst skr. í textaum, en það svo leiðrétt út á spásu; ²⁾ kanntaru, hdr.

48.

[1354].

MÁLDAGI Maríukirkju að Ökrum á Mýrum [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to 42b—43a skr. 1601.

A okrvn.

Övariu kirkia at aukrum a hálft heima land.

x. kugilldi oc þriu hundrud.

hafurstadi halfa.

tiold vonnd. kluckur iiij. oc eina biollu. alltaraklædi ij med dvkvm oc munnlog oc slopp oc glodaker.

þar skal vera prestur oc taka iiij merkur.

hun á mariuskript. krossa iiij. skjijn med helgum domum. hokul fennglijtinn.

prestur að okrum skal hafa heytolla af vj bæium. hann skal oc annast naudsýniar allar fyrir svnnann kalfalæk ef naudsyn krefur allt thil hijtarár.

bonndi sa er byr að aukrum skal hafa tijund allra heima manna oc [af] eireksstöðum oc jsleifarstöðum oc hualzeyium.

þar skal grafa alla heimamenn oc fatæka menn þa sem þanngat er hægra at færa enn j krossholtt. af niju bæium fyrir sunnann hitará. þeim sem vnndir krossholtz kirkiu liggia. skal færa lijk til akra jafnann er eij er vel færtt til krossholtz. skal þridiungur leggiast til akra af þeim lunnennndum sem fylgia lijkunum af þeim bæium. huortt sem færd eru. þar skal grafa lijk af eiriksstöðum oc jsleifarstöðum oc vr huolzeyvm oc þaðann lysitollur og¹⁾ vági j skutilzeyj.

Jtem gafst til kirkiunnar hundrad voru meðan haralldr prestur var.

49.

[1354].

MÁLDAGI Maríukirkju í Hjörsey á Mýrum [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 43a—b skr. 1601.

¹⁾ Svo í hdr.

Hjörsey.

Kirkia j hjörsey er helgud gudi oc gudz modur sancti marie og hinvm heilaga pali postula. hinum sæla þorlaci biskupi oc ollum gudz helgum monnum.

hun a fiordunng j heima lanndi oc annad lannd. er ad selium heitir.

xj. kýr. lx. asaudar.

tiolld vmhuerfis kirkiu. nema vmm sonnghus. messuklædi tuenn. kalek. slopp. oc kanntara kapu. alltarisklædi ij med glit-udum dukum. tuenn brijkarklædi. glodaker oc elldbera. gler-glugg med lykneskium. pæls lijkneski oc þorlaks. kluckur v. munnlogar ij. merki j.

þar skal vera heimilizprestur oc luka honum iiij merkur. taka heima tijunnd sijna oc allra heimamanna. og suo fra selium. er þar heimamanna groftur oc fra selium.

kirkian a fiordung j ollum þeim gognum og giædum sem fylgia heima lanndi j hiortsey¹).

Jtem hefir gefist kirkiunni ein mæriu skript oc sequenciu bok sæmilig.

50.

[1354].

MÁLDAGI Marfukirkju á Álptanesi á Mýrum [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 43b skr. 1601.

Álftanes.

Þariu kirkia á alftanesi á prestskýlld j lanndi.

xij. kugilldi. j. ross. kalekur oc messufot. j. slopp. kanntara kapu oc tijdabokur þær sem eru. alltaraklædi ij med duckum. kross smelltan oc mariuskript. og peturzskript. tiolld slijk sem eru. kross klæddan oc annann oklæddann. glodaker.

þar skal vera heimilisprestur oc taka fiorar merkur.

þangad liggia xviiij þeir ad tijunndum oc lýsitollum.

Jtem hefur gefist kirkiunni hunndrad voru. medan þordur flosason bio þar²).

¹) þannig hdr; ²) Wilch. («Garðar á Akranesi») er portio reiknuð «síðan Þórðr Flosason kom til».

51.

[1354].

MÁLDAGI Michaelskirkju að Borg á Mýrum [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 43—44 skr. 1601. Árið 1322 brann kirkjan á Borg (Konungsannáll).

Borg a mýrvn.

Micha[e]lskirkia at borg á mýrum á xx hundrad j heimalandi.

hun a nijutýge asaudar. x. kyr.

narfi a að luka kirkiunni ij hundrud til adbota.

hun a kross med lijknescium. ij mariu skript[ir] magdalen(!) messufot tuenn. kalek. glodaker. kertistikur ij. alltarisklædi ij. met dukum. sacrarium. kluckur ij.

þangad liggia ix þeir að tyvndum oc lysitollum oc half tyunnd af olvalldastodum.

þar skal vera prestur og diákn.

Jtem hefir gefist ece til kirkiunnar at borg sijðan kolbeinn kom þar¹).

52.

[1354].

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Stafholti [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 44a—b skr. 1601.

Stafholt.

Nicholaskirkia j stafholiti á heimaland allt med gögnum oc giædum. suarhol. biargastein. hofstadi. skoga. laxholt. einngines og reka med afreit j vestardal. biarnnardal allann. fyrir ofann melifellzgill. afreit j brodurbjargardal. selfor j puerárdal. brijsey a hredavatnne. ey við buytä. þræley. laxveidi j puerá. oc á feriubacki. j. fiordunnginn.

¹) Þetta mun vera Kolbeinn Þorgilsson (sbr. Svignaskarðsmáldaga 1325 Dipl. Isl. II, Nr. 360) og mun þetta vera viðbót Árna biskups Ólafssonar, því að Kolbeinn Þorgilsson kemr fyrir í bréfi gerðu í Borgarfirði 18. Maí 1417.

bon á ix kyr og xvij ær oc hest. c. j ofrjidu. vj aura.
 jnnann gætta fimm manna messuklædi ad aullu.
 altaraklædi iij. thil haalltaris. flogur til vtalltara. kaleka ij.
 tijdabokur xx oc psalltara ij vonnda. kanntara kapur þriar
 vonndar. kross smelltann. skrijn med helgum domum. storann
 kross yfir kor. kluckur vj oc biollur ij. tiolld slijk sem eru.
 nicholas skript. jarnnstiku stora. kertistikur ij med kopar.
 elldbera. glodaker. vatzketil oc fonntz vmmbunad. lijkkakrak.

þangad liggia xiiij oc xx bæir ad tijunndum oc lysitollum.

þar skulu vera iij prestar og diäknn og klerkur sa er less
 j ottusonngum.

kirkian æ þria sloppa oc kanntara kapu er sijra helgi
 lagdi til oc mariu skript.

53.

[1354].

MÁLDAGI Kaldaðarnesskirkju í Bjarnarfirði [er Gyrðr biskup
 Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 90—91 skr. 1601. Máldaginn er eigin-
 lega að mestu máldagi Arna biskups Helgasonar, en síðasta klausan
 mun vera frá Gyrð.

Kalldadarnes jd vestra.

Kirkia j kalladarnesi var vijgd af herra arnna Biskupi vj^o
 kalendas dag augusti¹⁾. helguð med gudi hinni helgu mey
 mario oc michael archangelo. og hinum heilaga þorlæki. enn
 þessi maldagi var þa skipadur. ad thil þessarar kirkju skal
 vera tijdasokn af bæium þeim ollum sem eru fyrir vtann selá
 og nordur thil saurár. kirkiutynnd. nema hualtijunnd af kalld-
 bak. af ollum bæium thil selár liggia tijundir thil kalladarness
 kirkju oc suo fiskitollar oc lysitollar. half vætt af bæ. oc half
 vætt af huerium fiskimanni af eyium. nema af kallbak
 oc kleifum skal greidast þridiungur vóttar. Lammb skal
 ala a bæ huerium heilagri kirkju og ábyrgist sá ad
 helmijngi vid aullu er elur. a kalladarnesi skal vera prestur
 heimilisfastur sa sem þar syngf beimilistjdir oc thil þriggia
 bônbusa. ad bamri. j Bæ oc j kallbak. taki. vj. aura af hueriu.
 enn iij merkur af heima kirkju. kirkian a land er gaf rafnu

¹⁾ agosto, hdr.

thil hennar sem heitir biarnarnes. kyr tuær oc hundrad voru kluckur iij oc slijkt sem þar læ adur thil bönhuskýlldar. lijk skal færa af þessum bæium huer tt sem helldur vill thil stadar eda kalladarness. oc skulu taka helmijng huorir. það er med lijkum gefst.

Jtem gaf vermundur kirkiunni ku oc lagdi thil halfan vidreka millum holmslækjar oc hafnnarness. fyrir fiordunng. kirkiu tijunndar þann sem reiknadist.

54.

18. Juli 1354.

undir Felli.

MÁLDAGI Fellskirkju í Kollafirði, er Gyrðr biskup Ívarsson setti.

Landsb. 268. 4to bl. 91a—b skr. 1601. Prentaðr í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 107—108 með latínskri þýðingu og er þar farið eftir annari afskrift en 268.

Fell j kollafirdi.

Wær gyrdur [med guds miskunn biskup j Skalhollte sendum öllum þeim sem þetta bref sia edr heyra kuediu guds oc vora¹).

Ydvr sie kunnugt ad svb anno domini M^o. ccc^o. l^o. iiij^o. xu^o.²) kalendas augusti suo sem vier vorum j vorri visitacione³) vndir felli j kollafirdi. skipudu vær so fallinn maldaga med samþýcki vermunndur gudlaukzsonar er þa atti jordina vnnðir felli. suo sem hann batt sig vnnðir med hanndabannði. hia-verunndum. Brodur eysteini. sijra þorsteini palzsyni. sijra halfdani guthormssyni. Gudmundi Snorrasynt. þorgilsi steinolfssyni oc morgum odrum godum monnum ad nefndri kirkiu sem her⁴) seigir.

jñ primis. skal þar vera heimilisprestur. skal bonndi luka honum iiij^o. merkur huertt ar j tijdarentu. kirkia a huertt ar saud veturgammlann or steinum. annann fra⁵) Liufustodum⁶).

¹) [et cetera 268; ²) 12 (= xii), Hist. Eccl.; ³) visitacione, hðr.; ⁴) sl. 268; ⁵) sl. 268; ⁶) Liufustodum(?) 268.

þridia or fiardarhornni, fiorda a Broddanesi, fimmta¹⁾, or trudda-
dal²⁾, lambaeldi af ollum bæium millum hornns³⁾ oc deildar,
half vætt skreidar af huerium bæ millum deildar og karhafnnar,
tjunndir a millum hornshauða oc karhafnnar oc lysitollur.

Þaðan er songur til fimm bõnhusa oc takast, vj. aurar af
hueriu.

kirkia a þriär kyr oc fimm hundrud voru.

kirkia a jnnan sig kross oc Olafs skript og tiolld felijtil
vmm alla kirkiu. alltarisklædi ij oc eirnn hokul, klockur þriar,
ellðbera oc munnlog. þanngat er ad luka vj alnar vadmalz or
hljld huertt ar. oc til sannenda [her um settum ver vort in-
cigle fyrer þenna maldaga skrifadan dag ok stad sem fyrr seger⁴⁾].

55.

1354.

i Selárdal.

MÁLDAGI Selárdalskirkju, er Gyrðr biskup Ívarsson setti.

Landsb. 268. 4to bl. 95b—96a skr. 1601.

Selardalur.

Anno domini Mllesimo. ccc^o. quinquagesimo quarto reikn-
adist svo fallinn maldagi kirkiunnar j selardal, sem hier fylgir
so sem herra gyrdur biskup visiterade vestfiordu.

jn primis. a hun lond oll milli lijkastapa oc hafragilz hinz
nord[a]ra með ollum reka vestann til nesskeria skoga. j geit-
þiofsfirði ad helmijnngi þa sem legid hafa. thilsperdlalijdar ad
fornnu millum kollagautuar oc seliadalzar. tyunnda lut j hual-
reka a kirkiuboli j kolmuladal. huernn veg sem a lannd ber.
vtan smahueli.

fimtan kyr. halfan fiorda tög asaudar. ij naut tuzænetur.
hesta iij.

skip fyrir þriu hundrud oc xvij hundrud j metfe.

kirkia a jnnann sig tiolld vmmhuerfis oc steinklædi.
messufot fernn. kanntarakapur þiær. sloppa þria. alltaraklædi

¹⁾ or fiardarhornni settu b. v. 268; ²⁾ þrudadal Hist. Eccl.; ³⁾ Hrauns
Hist. Eccl.; ⁴⁾ [sl. 268.

prenn. með hueriu alltari. v smellta krossa. mariuskriptir ij oc peturslijkuneski. kross með vnnirstodum oc skrijn. silfurkaleka þria. glerglugg. glodaker. elldbera. griotker. tijdagiorda bækr¹). tolf manuda formelabok oc nicholas sogu. fornt ker j jordu oc eina kistu.

prestar skulu vera ij oc syngia huernn dag messu.

kirkia a ordubok. munnlogar ij. kertistikur iij. Biarnfell. fonntklædi.

þannagð skal lukazt tijund oc lýsitollar millum galltarar oc hafragilz hinnz nerdra.

prestar skulu vera heima badir allar hinar hæðstu hatijdir að ollum tijdum oc syngia sijdan j brott ef þeim lijkar.

Skallagrijmur lagdi thil kirkiu j selardal. atta bækur. formalabok og michalz sogu. messijnnngarketil. vatnker. steinklædi. biarnnfell lytil. messufata kistu olæsta. boka lectara. bakstur jarnn.

jtem a kirkian hinn tijunnda huernn aualann fisk af huerium fiskimanni þeim sem vt rær j kopavijk oc suo af skipunum.

56.

30. Juli 1354. i Holti i Önundarfirði.

SKIPAN Gyrðs biskups Ívarssonar um prédikanir, um kirkjuvanrækt, um frillur presta, um bænhúsa þyrmslur, um matgjafir og um aflausnir.

AMagn. Nr. 351. Fol. bl. 123—24 skinnb. skr. c. 1360; AM. 354. Fol. bl. 32a—32b skb. c. 1400; þessari skipan er hér hnýtt aptan við skipan Gyrðs frá 23. Apr. 1359 og inngangnum slept; AM. 175A. 4to bl. 41a—b skb. c. 1400; vantar hér framan af statútunui fram í § 2; AM. 688C. 4to bls. 1—2 skinnb. skr. 1479; AM. 136. 4to bls. 281—82 skb. c. 1480 (Skinnastaðabók); AM. 456. 12mo bls. 180—83 skinnb. c. 1480; AM. 42A. 8vo bls. 217 skinnb. c. 1480 (hér er að eins § 2, 4, 5 og 6). ágríp eptir 351. Skipan þessi er prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II. 109—11 eptir AM. 354. Fol. og borin saman við AM. 351. Fol. og fylgir latínsk þýðing. Sbr. skipan Jóns biskups Sigurðarsonar frá 26. Júlí 1345 (Dipl. Isl. II, Nr. 513), sem er aðalstofninn undir þessari.

¹) borker(!) hdr.

Vm skipan herra gyrðz biskups¹⁾.

Anno domini. M^o. ccc^o. l^o. qvarto tertio²⁾ kalendas augusti j holli j aunundarfirði jn sýnodo skipaði herra³⁾ Gyrðr biskup með ræði profasta sinna ok annara presta þar nær werðndum. þau statuta ok articulos vm allt skalholltz [biskupsdæmi⁴⁾] ok buðu at hallda skyldu sem [her fylgia⁵⁾].

1. [Jn primis⁶⁾ at huerr prestur j sinni kirkjusokn prediki firri sinu soknarfolki æ sunnudaga⁷⁾ ok æ hætiðisdaga⁸⁾ af heilagri trv almenniligri ok hennar articulis. af septem sacramentis ok af siau höfuðsýndum⁹⁾. himinrikis fagnaðum. ok heluitis pinum¹⁰⁾. ok at þeir menn ýfir hæti sem aðr hafa vangleymt. Credo in deum ok pater noster. Marie vers. harnskirnar orð. Biði ok opinberliga [fir almenniligri guðs kristni bæði lærðum ok leikum. lifðndum ok fram farandum ok syngi¹¹⁾]. Deus mise-reatur ok De profundis með tilskipaðum [orðum. Lysi ok merkiliga¹²⁾] j kirkiu vm heilagra daga halld ok fustu tíða. sua ok vm ærtiðir goðra¹³⁾ manna sem j huerium siau nattum til berr.

2. Jtem [at þeir leikmenn er vanrækia¹⁴⁾] þria drottins daga samfast at bondi ef hann er¹⁵⁾ heima eðr einnbuerr af þeim bæ hans vegna. ef eingi forföll onnur ganga til at sækia tíðir til soknarkirkiu sinnar. skal hann luka vmhöðsmanni biskups¹⁶⁾. ij aura. sitia þeir¹⁷⁾. vm aðrar. ij. vikur með samri vanrækt skulu þeir sialfsettir wt af heilagri kirkiu [ok hennar

¹⁾ 351; Vm skipan 136; hvat gyrður biskup skipate 456; Gyrðz biskups scaloltensis 42; ²⁾ 688, 136, 456; sl. 351; ³⁾ sl. 688, 136, 456; ⁴⁾ [biskups kirkiudæmi 136; ⁵⁾ [farr segir (ok) hier fylgir 688 (á undan er brot af skipan Jóns biskups Sigurðssonar frá 1345); ⁶⁾ [Jtem 688 og 351 og byrjar 354 hér og sleppir öllum inngangnum, nema hvað Árni Magnússon hefir ritað hann á neðri spássiu í skinnbókinni; ⁷⁾ dögnum 354; ⁸⁾ af. b. v. 354, 688; ⁹⁾ píslum 354; pinu 688, 136, 456; ¹⁰⁾ [firir lærðum ok leikum lifðndum ok daudum (ðöndudum 456) ok framliðnum salum 688, 456; framliðnum salum 136; framliðnum ok syngi 354; ¹¹⁾ [versum ok collectum. þeir skulu ok merkiliga lysa 354; ¹²⁾ merkilegra 354, 136; merkiligra goðra 688, 456; ¹³⁾ at sækia tíðir til soknar kirkiu sinnar b. v. 456; ¹⁴⁾ hér byrjar 175; ¹⁵⁾ [ef bonde vanrökir þria sunnudaga samfast ef hann er heima ella fari hans vegna einnbuer af bæ hans at sækia tíðir til soknar kirkiu sinnar. luki 354; ¹⁶⁾ svo b. v. 354.

sacramentis¹⁾ þar til er þeir taka skript sína ok lausn ok sættaz við heilaga kirkiu²⁾. ok luka þar til j sekt vmbóðsmanni biskups hafa mork.

3. Jtem at huerr [su kona³⁾ sem opinber hefir vorðit ath barneign⁴⁾ með presti se huergi til heimilis j hans kirkjusokn ok ef hon veit þat [skal hon æigi duellaz æ prestzins heimili⁵⁾. einni⁶⁾ nátt leingr [j hans náuist⁷⁾ forfallalaust. ella er hon sialfsett wt af heilagri kirkiu ok hennar sacramentis. vtan j lifshaska. sua framt sem hon trulofar at bæta við heilaga kirkiu. En þer konur [sua til komnar⁸⁾ sem eigu⁹⁾ iardir eðr hafa raðit ser heimili j [þessari kirkjusokn sem prestarnir eru þeirra barna feðr. eðr werðr þeim þangat skipat¹⁰⁾. skulu þær æigi flytia¹¹⁾ sitt heimili þar firi. En þeir profastar sem vitandi skipa sua prestunum þeirra barnfeðrum. skulu¹²⁾ sialfsettir wt af þeim heiðri ok vmbóði sem þeir hafa af biskupinum [j skalholtti¹³⁾. þo þeim konum vndan teknum sem eigingiptar eru. eða grunsemdarlausar [af illum lifnaði¹⁴⁾ firi trulofan. eðr langa fráueru¹⁵⁾.

4. Jtem at bænhwz þau sem biskup lofar saung at. hafi þullikan rétt æ ser ok þyrmslur sem aðrar soknarkirkjur sua at huerr sem þaðan tekr góz annars mannz með stuld. gripi. eðr ráni eðr nðckurskonar ofualldi. falli sa j bann af sialfu werkinu.

5. Jtem at matgiðf¹⁶⁾ lukizt firi þa menn at eins sem [prestr eða bondi¹⁷⁾ hallda æ sinn kost vm. xij. manaði eptir skylldu sinni. og sa bunaðr ma æigi þarnaz.

¹⁾ [sl. 354; ²⁾ [sl. 175; ³⁾ [prestz kona 456; ⁴⁾ barngetnade 354. 175, 688, 136, 456; ⁵⁾ [firir eðr duellst 175; ⁶⁾ eina 354; ⁷⁾ [j hans þingum eðr nauist 175; sl. 354; ⁸⁾ [sem svo ero til komnar 688, 136, 456; ⁹⁾ [sem ser eiga 354; ¹⁰⁾ [þeirri kirkjusokn prestunum (sl. 354, prestinum 136) þeirra barnfedrum (-fodr 136) verdr til skipat 354, 175, 136, 688, 456; ¹¹⁾ flyia 175, 688, 136, 456; ¹²⁾ vera b. v. 354; ¹³⁾ [sl. 354; ¹⁴⁾ [sl. 354; ¹⁵⁾ Eptir § 3 skýtr 175 inn í þessari klausu:

Jtem ath þar lukizt tiund at huerri fastaeign sem liggur j sokn-inni buar sem þeir sitia er iardir eigu ok er at þeim loglig heimta sem a jordu byr (sbr. Nr. 57 bér á eptir).

¹⁶⁾ matgiafir 175, 688, 136, 456; ¹⁷⁾ [prestar ok (eðr 175) bændr 354. 175.

6. Jtem at j þui profastzdæmi leysiz¹⁾ huerr ok taki skript fyrir brot sin sem hann brót. þo at j [annars vmbodi²⁾] kunni opinbert at werða.

57.

1354.

á Kolbeinsstöðum.

SKIPAN Gyrðs biskups Ívarssonar um prests og kirkjutíundir til Staðar á Öldubrygg og Kolbeinsstaðakirkju.

AM. 238. 4to bl. 111a skr. c. 1570; JSig. 143. 4to bls. 161 skr. c. 1696; Landsb. 115. 4to I bls. 188—89 (bréfasafn séra Jóns Haldórssonar). Prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 109.

[bref vm tívnd presta og kirkna³⁾].

Vier girdur med gvdz nad biskup j skalholtti heilsvm avllvm monnum j kirkiv soknn⁴⁾ ad stad æ olldvhrvgg og æ kolbeinstodvm med gvdz kvediv og vorri.

Saker þess at þat er bæde fornt lavgmal og nýtt at þar lvkizt tívnd af hvorre jord sem hvn liggvr j soknnine og kristinn riettur seiger svo. at æ þeim er riett tívndar heimta sem æ jordu býr. sa sem samþýcktur hefur verid vm skalholtz biskups dæme svo af lærdvm sem af leikvm. enn ver villivm med avngvo mote þola at bændur vr odrum kirkivsoknvm take til sin þær tívnder sem kirkivnnar eiga og þeirra maldagar standa til. epter biskupanna skipann. þvi biodvm vier ollum ýdur og sierhvorivm sem æ adur nefndvm jorðvm bva. j fyrnefndvm kirkivsoknvm æ stad og kolbeinstodvm. at [þer] lvkizt þangat arliga presttívnd og kirkivtívnd hvar þeir sitia sem jardernar eiga. enn þat er mogvligt at þeir luke þeim leigv þvi minne sem þeir lvka kirkivnm. þetta godz vt vnder þeirra

¹⁾ ssekizt 175; ²⁾ undæmi 688; [odrum stad 175; ³⁾ [Gjrders Biskups bref umm Tjund presta og kyrkna 1464(1), 143, •Gyrðers Byskups Skickunar Bref um Tjunder Presta og Kyrkna Anno 1364 (1354 puto rectins). 115 og bætir við á spássiú: •Þetta Datum mun rängt. þvi Gyrðer Biskup var þa dandur. mun eiga ad vera 1354. þa visiteradi hann nm Vestfiordu.; ⁴⁾ soknum 143, 115.

nafne. Og til sanninda [her vm settum ver vort jnnsigli fyrir þetta bref¹⁾]. skrifat æ kolbeinstodum [j flysiuhuerfi²⁾] anno domini [M. iij.c liij ar³⁾].

58.

1354.

BISKUPSTIUNDAREIKNINGR í Stranda- og Norður-Ísafjarðar-sýslu.

Landsb. 268. 4to bl. 129a skr. 1601. Í raun og veru mun þetta vera reikningr um biskupstiundir, þó að það sé kallað hér porcioreikningr.

Vm porcioreiknnijng.

Anno domini M^o. ccc^o. l^o. iij reiknnadist quartta [pars decime⁴⁾].

æ prestzbacka. xiiij aurar.

æ eyre j bitru xij aurar.

vnnder felle hunndrad.

j tunngu mork.

að stad xij aurar.

æ kirkiubole ij hunndrud. oc half mork.

j vatzfirde florar merkur.

j augre hunndrad [oc] florar merkur.

æ eyre j seydisfirde. xij avrar.

æ eyre j skutulzfirdi mork.

æ hole. v. aurar.

j hollte ccc.

59.

1354.

MALDAGI kirkjunnar á Desjarmýri í Borgarfirði.

AM. Dipl. afskr. Nr. 4391, tvær afskriftir og er önnur þeirra staðfest: «Framann og ofannskrifad er ordriett samhliða

¹⁾ [et cetera 238, 143; ²⁾ [et et cetera 238; ³⁾ [in liije lxiiij ar(!) 238; 1464(!), 143; her um er þetta bref skrifad æ Kolbeinstodum Anno domini 1364(!), 115; ⁴⁾ [ps detime, hdr.

sinum Original sem er á kalfskinn með aungvum Jnsiglum edur undirskriftum, þad vitna underskrifader með sinum underskriftum að Desiarmyre þann 24. Maí Anno 1724. Þorsteinn Sigurdsson. Hávardur Magnússon. Hin afskriptin er gerð eptir afskript Þorsteins sýslumanns fyrir Árna Magnússon. Árni segir að skráin hafi verið «afþöng. teste Sr. Olafi til Mag. Jons, munnlega». Önnur afskript er í AM. 259. 4to bl. 79—80 skr. c. 1600.

Desiarmyrarkirkju skr¹).

Anno Domini M. ccc. l. iiij. var þetta kvikfie með kirkjunne á desiarmyre. ij. kyr oc xvij. ær. iiij. sauder veturgamler. hrutur trævetur. naut veturgamallt. kalfar tueir. eitt hross.

kirkian á land allt á desiarmyre til motz við husviþinga. so sem með fornu hefer stadid. og allan hrafnsdal oc ut til motz við hofstrandar land.

þridiung i vidreka under oxafalle.

allann vidreka j hellisvík frá drang þeim er gegnt stendur runuskala. og inn til þess drangs er næstr er ut frá laxa.

Hualreka i Hellisvík oc suo hvar sem kiemur inn til drangsins.

vidreka allann oc suo hualreka. j mariubas.

Saltfiara i geitavík ut á millum lækia.

Halfann hualreka og vidreka vta sande nordann frá jokulsæreka og austur að Helga.

Jtem á kirkian tveggja manna agaunga á hval j kiosvík.

Jtem hun á allann vidreka oc halfann hualreka á eyre ut frá drang oc til kambis.

Hun á niundu hveria vætt j hualreka j mariufioru inn frá laxa.

Þangad liggur tíund af aullum bæium j mille breidavíkr sydre og niardvíkur. og lambelde á hverium bæ oc lysetollar af ollum þessum bæium.

Jtem á kirkian fiskevist að aulldubamre. er Olafur prestur liet sveria. oc xxx. sauda haufn j hafnar land og hellis skiol er Olafur prestur liet sveria. Saudabeit vt á sand.

Jtem á kirkian attatye sauda beit i Hæukinn i ness lande uppa manud oc tueggja brossa gaungu i backa þyfe og taka ei undann folaulld.

¹) Utan á með hendi Árna Magnússonar.
Dipl. Isl. III. B.

Jtem a kirkíann fiortan fota torfgrauð j jokulsar lande
ærliga. og hun æ attundu hueriu uætt j hual æ uxafallsfiöru.

60.

19. Október 1354.

í Björgvin.

BRÉF Magnúsar konungs Eiríkssonar um tíundir og að Krist-
inréttir Arna biskups skuli hér eptir gilda í Hólabiskupsdæmi
eins og á Suðrlandi.

IBfél. 221. 4to bls. 508—509, pappírshandrit frá 18. öld; innfært
hér í ritgjörð Finns biskups um Kristinrétt; Steph. Eiríkss. Nr. 6
4to í ritgjörð Finns biskups um Kristinrétt með spássiuglósum
með hans hendi. Bréf þetta er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl.
I, 436—37 eptir pappírsafskript, er Finnur biskup hafði undir hönd-
um; þar með fylgir latínsk þýðing. Enn fremr er það prentað í
Lovsaml. f. Island I, 33—34 eptir pappírsafskript í Leyndarskjal-
safni Dana. Bréf þetta þekkist nú ekki í neinum fornum handritum.

Magnús með guðs miskun Noregs, Svía ok Skáne kóngur
sendir öllum mönnum í Hólabiskupsdæmi, þeim sem þetta bréf
sjá eðr heyra kveðju guðs ok sína.

Vær viljum at þér vitið, at heiðrliqr herra ok várr and-
liqr faðir herra Ormr með guðs náð biskup á Hólum kom ok
kærði fyrir oss, at ýmsir menn í hans biskupsdæmi vilja ekki
gera sínar tíundir eptir því, sem þeir eru guði¹⁾ skyldugir ok
heilagri kirkju bæði af helgra daga veiðum ok öðrum lutum,
svá ok at þér vilið eigi láta hann hafa visitationem eptir
kristnum lagarétti. Ok af því vér viljum einkis rétt kreinkja,
allra sízt heilagrar kirkju ok hennar formanna, heldr styrkja
ok staðfesta til allra góðra hluta, þá er þat vart fullkomligt
boð ok sanur vili, at þér gerið yðar tíundir á hverju ári eptir
lands²⁾ lögum ok kristindómsrétti, eptir því sem þér vilið
svara fyrir guði ok oss, ok haldið biskupinum visitationem ok
reiðskjóta, eptir því sem lögbók váttar.

Svá viljum vér ok, at sá kristindómsréttir, sem geingr
sunnan lands, at hann gangi um alt landit, ok fyrirbjóðum
vér hverjum manni eptir öðrum rétti at sækja, nema hverr

¹⁾ enda 221, 6; ²⁾ landzens 6.

sem fyriræmiz ok ekki gerir eptir því, sem nú höfum vér boðit, eðr nokkurr ónáðar Hólabiskup móti frelsi ok rétti heilagrar kirkju vili svara oss. viij. ortugum ok .xiiij. mörkum í bréfabrot, ok honum fullrétti sitt tvífaukið eptir lögum ok dómi, eptir sem hans varnaðarbréf vátta, sem vér höfum honum gefið.

Þetta bréf var gert í Björgvín sunnudaginn fyrstan í vetri á. xxxvj. ári ríkis várs. Herra Ormr Eysteinnsson sekreteri várr innsiglaði.

61.

[1354].

BRÉFSÁGRIP um Vatnsholt í Staðarsveit.

AM. 252. 4to bls. 53, skr. c. 1600; AM. 430. 4to bls. 13—14 skr. c. 1730 (séra Jón í Hitardal); AM. dipl. afskr. Nr. 1548 og Nr. 1630.

Watnsholt¹⁾.

Anno Domini m. ccc. [liv²⁾] selde Gyrder bonde og kona hans Jnga herra Asgrijme abota jördina Vatnsholt firer Suarffhol og toku a mille quijtun firer olöglega medferd a rekauid klösturinz.

62.

[1355].

MÁLDAGI Egediuskirkju að Sauðafelli [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 28a—b skr. 1601. Gyrðr biskup reið yfir Vestfjörðu 1354 og 1355; er því ekki með neinni vissu hægt að segja hverir af máldögum hans á því svæði eru frá 1354 og hverir frá 1355, geti þeir ekki um það sjálfir, en hitt er víst, að þeir eru allfestir frá öðru hvoru þessu ári, og skiptir það litlu hvort er.

Sauðafell.

Af egidiuskirkiu at sauðafelli er æfinlig prests skýlld j heima landi oc diaknnz.

kýrkian a iiij kyr. ccc. vadmala. kluckur ij. fontzymbvnað.

¹⁾ 430; ²⁾ [xl. v., bdr. en það getr ekki staðist; er því líklega rétt það, að bréfið sé frá 1354. Finnir biskup getr upp á 1364 Hist. Eccl. Isl, Iv, 69, sem vel gæti staðizt.

kross med líkjneskíum, tvæimur smám, kerttístíckur, íj. ræfil vmm
bíor í sonnghúse, alltarísklæði ííj, blæia ein, glóðaker, elldbera.

Þar eru v bænhus oc lukast vj aurar af hueriu.

hon a oc messuklæði, paxspialld, glerglugg.

þar liggia thil xv bæir að tyvndum oc lysitollum.

63.

[1355].

MÁLDAGI Marfukirkju að Kvennabrekku [er Gyrðr biskup
Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 28b skr. 1601.

Kvennabrecca.

Mariukirkia at kuennabrecku a heimalannd allt oc krijnglu
oc þeckua skog þann henni er næstur.

kyr vj oc xij ær. kugilldis ross.

íj tíjdabækur þriggja marka verðar. ccc voro oc hálf
mork, fíora tíjgi alnna hafnarvada fyrir c. ketil.

lauk eyolfur prestr thil kugilldi oc. c. í heyui oc torfue.

kyrkian á oc íj ker oc biortunnu. messuklæði íj. aspiciens-
bok. messubækur íj fornar. kíjstu. kalek. alltarisduk. ovíjgd-
ann. alltarísklæði íj. oc alltarisblæiu. handklæði íj. gylltann
kross med íj. líjknneskíum. kross obuinn. þorlakz skrípt. refa.
ííj. oc steinklæde. glerglugg. kluckur. íííj. kerttístíkur íj. elld-
beri. líjkrakur. lectarar. íj. paxblod. íj. merki. kerttaklofi.
fonntklæði oc sar. paskakertte.

64.

[1355].

MÁLDAGI Marfukirkju að Vatnshorni í Haukadal [er Gyrðr
biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 29a sk. 1601.

Vatnzhornn.

Kirkiann að vatnzhornne í haukadal er helgud med gudi
marie. andree. petro. Olauo. þorlakho.

hvn á xx. c. j landi oc vmm framm iiij kyr oc ccc vad-
mála, kross oc alltarisbrikk. mariu skript oc peturs skript.
kluckur iiij oc biollu eina oc aunnur brotinn, glodaker. sacra-
rarium. munnlog. kalek lijtinn. alltaraklædi. ij. merki oc slopp.
bokur. ij. alltarisdukur ovijgdur.

Þangad liggia xv bæir ad tyvndum oc lýsetollum. eru v
bænhus oc takast vj aurar af bueriu.

þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiij merkur.

65.

[1355].

MÁLDAGI Jóns kirkju skírara að Hjarðarholti í Laxárdal [er
Gyrðr biskup ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 29a—b skr. 1601. Fyrri hluti máldag-
ans er forn, en síðari hluti hans mun vera Gyrðs.

Hiardarholt.

Kirkian j Hiardarholte er vijgd hinum helga johanne baptista.
[hun] a heima land allt med gognum oc giædum þeim er
þar fylgia.

hun á spágilzstadi oc uislatzstade¹).

hun a halfa veidi j laxá millum krokzlækjar oc streyngz
fyrir ofann papa enn þadann ein samann vt j sio. oc vmm
framm molldskridu hull²).

Þangad liggia thil iiij oc xx bæir ad tijvndum oc lysi-
tollum oc osttollum. skal hann verda suo mikill sem verður
vr malz miolk af sierhuerium bæium. þa er mest er miolk
millum petursmessu oc þorlaxmessu.

Hun a selfor j kikasel aullu fie sijnu. stodbrossabeit j
puerdal.

Hvn a v kugilldi oc best hid sietta kugilldi. cccc. vðru.

Jtem halft annad bunndrad fyrir malm er sijra narfi³)
lauk. v. hvnnrad j busgagne. alltaraklædi iiij. á háalltari. eitt
med pell. annad med silke. ij med vef. iiij thil vtalltara.

¹) mun vera = Vígholtstadir; ²) þannig = hyl; ³) séra Narfi Guð-
mundarson dó 1343 (Gottskálksannáll).

messuklædi að aullu og íj hoklar lausir vmm framm, annar með pell, annar með fustan, kantara kapa og sloppur, kalekur, messufata kista og íj lutum vætt yfir sacrarium munnlög, skirnar sár, smelttann kross, rodukrossar íííj með tre, mariu-skript, jonz líknneski baptistę, laurencius skript, kertistikur íj, með messijngg, ííj með jarnn, kertta bialm af jarnne og elldbera, glodaker, messijnggar kolu, tiollð vmm kirkiu, og eitt merke, vj kluckur, messijnggarketil, fontz vmm bunnyngur, stola íj, lektara íj, glerglugg eirnn, grallara einn með fornnum, hætti, messubókur, íj, per annum bæði að dominicum og de sanctis, omelias gregorij xx á noręnu, flórar messubokur með fornnum hætti, bakstur jarnn.

priar kyr gafust thil kyrkiunnar síðdann síjra þorsteinn kom thil, og hundradz hross.

66.

[1355].

SKRÁ um eignir þær, sem gáfust Hvamskirkju í Hvamssveit eptir Jón Sveinsson andaðan.

Landsb. 268. 4to bl. 32b skr. 1601.

[Huammur j huammzsueit¹⁾]

Þetta gafst til kirkíunnar j huamme eptir jón andaðann²⁾).

attvngur j hualreka og vidreka með ollum gognum og giædum j æiurur reka.

kanntara kapa sæmilig og mariu líknneski magdalene þat sem eij kostaði minna enn .x. aura j noregi, a olof þorlákzdottir þetta huortueggia til at fá og ííj, merkur j annari grein j nockuru þuij sem kirkíann þarf jonnann sig, þriar merkur vax.

¹⁾ Þetta er skeytt aptan við máldaga Árna biskups Helgasonar frá 1308 (Dipl. Isl. III Nr. 6), og svo er og í Vilehinsbók, en þar er viðbótin miklu leingri; ²⁾ Jón Sveinsson dó 1355 og hefir orðið gamall maðr og bátið mjög leingi í Hvammi, því að 1308 býr hann þar.

67.

[1355].

MÁLDAGI Mariukirkju í Sælingsdalstungu [er eyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 33a—b skr. 1601.

Sæljngzdalr tunnga.

Mariukirkia og hins heilaga jhannis baptiste j sæljngzdalr tunngo j dolum.

þanngad liggur tijnvnd öll af tuennvm skogum. leysijnngia-stodum. holum. lögum oc sælinngsdal. groptur oc lysitollur oc oll skyllda hid sama.

þanngad gafst á þann dag er kirkian var vijgd eyristollur af þeim bæum er fyrr voru nefndir.

lannd at sörum liggur thil kirkiu jtolulaust med ollum gognum.

v. kýr. xij. ær. oc c. hest.

vidreka oc bualreka j stikuvijk, at ágoda fráteknum.

kirkia á ekki j heima lanndi.

þar á at vera prestur heimilisfastur oc syngia til asgardz huernn dag helgan. ymmbrudaga alla oc ij daga j viku vmm lannga festu. midvikudaga oc faustudaga vtann fostudaginn lannga. oc luka presti. cc. oc sá bonndi sem býr j ásgardi skal fæda mann med presti á veturinn.

prestur skal taka heima. iiij. merkur.

biskupsgistijong er at huortuegívr kyrkiunni.

Jon bonde j huammí¹⁾ gaf thil kirkiu j tungu eyrirsvirde æfinliga af huerri sinni jordu oc skogar heita. á þann hátt at þar skal skrifast ártíjdír fodur hannz oc modúr. sealfs hannz oc tueggia husfeygnna hans oc seigiast salumessa æfinnliga á artíjdardag huers þeirra.

kirkian á smelltann kross. jons skript baptistę. mariu-skript. glerglugg. elldbera. líkakrak. messuklædi ein. tiolld vmm-huerris kirkiu. kertistikur ij. munnlogar ij. glodaker oc slopp.

ártíjdardag huernn fodur oc modur jsleifs bonnda vr ás-

¹⁾ Vid. infra hvar hann kallast Jon Isvaldsson enn synest þo vera Jon Sveinsson sem getur [í] Hvamsmaldaga næst fyrir framan hiera. Athugasemd í hdr. (með hendi séra Vígúsar í Hitardal).

gardi skal seigast salumessa j tungu. oc suo hanns. þegar hann andast.

síðann gáfust thil. cc. leyfði minn herra at þar skyldi kaupast með kalekur sæmiligur ella messuklæði. eij verre enn þessu suare.

68.

[1355].

MÁLDAGI kirkjunnar í Asgarði [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 33b skr. 1601.

Asgardur.

Kirkia j ásgardi á x hundrud j lanndi fimm kyr oc xij ær. hæst.

hun á vidreka nordur hiá enne. millum skridu oc bænhuslækjar. ein vid sig. settung j hualreka millum stiga oc hundz vordu.

hun á glerglugg. Oláfs skript. krossa ij. kertistikur ij. altaraklæði ij. glodaker. munnlogar. ij. alltarisblæiur ij. kluckur iiij. stoll oc leglara. bokur. ij. c. verdar. merki eitt. alltarissteinn laus.

69.

[1355].

MÁLDAGI Marteinskirkju á Eyri í Álptafirði [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 34a—b skr. 1601.

Eyre da narfeyre.

Marteins kirkia a eyre j álftafirði á xx hundrada eyiar. xj kyr. xj. hundrad j metfe. skipum eda busgagni eda hvsbun-ijngi.

þanngad liggia tijvnndir af holmlatre oc órlogsstodum oc af ollum bævm. þar á medal. nema bonnda tijunnd j lanngadal hinum ytra. þess er femestur er j dalnum. enn þaðann

skal giallda thil eyrar priar merkur a huerium misserum huart sem heimilis prestur er j lanngadal eda eigi.

Thil eyrar ā at giallda fiordung ostz huer bonndi sa er þijngfararkaupi a ad giegna j eyrarþijngum.

songur er ā holmlatur oc a backa thil drangga oc j oxneý. j lanngadal oc karstadi.

kirkian ā tiold vmhuerfis sig. kluckur vj. kalek. kantara-kāpu og slopp. alltaraklædi. iiij. kerttestikur iiij. bokur iiij. messuklædi. tanskriju med helgum domum oc krossa pria. mariuskript. marteins skript. fonntz vmbunat. lijkakrak. merki ij. beinstockull. munnlogar ij.

þar skal vera heimilisprestur.

baxturjarnn. glerglugg sæmiligann.

70.

1355.

REKASKRÁ Helgafellsklaustrs, er Gyrðr biskup Ívarsson setti.

AM. 263. Fol. bls. 104 papp. skr. 1598; Landsb. 268. 4to bl. 107b—108b skr. 1601. Jén hvammr, sem hér er nefndr mun vera sami maðr og Jón Sveinsson í Hvammi, er opt kemr við maldaga. Sigurðr lögmaðr Guðmundarson samþykkti þessa rekaskrá 1358 (sjá ár 1398).

gamall maldage¹⁾).

Anno Domini M^o ccc^o l^o v^o.

Þessa reka a stadurinn ad Helgafelli.

A mýnadarnesi fiordvng j ollum reka. oc fiordvng j ollvm agoda. ad afteknu þuesti oc heinum. med halfum fiordungi. og ad auk kiortre j þrætvteig.

A melvm hinn sextandi hlutur j hval.

J millvm skardz²⁾ oc knarrarness. allann vidreka. enn til ærooss hualreka ad þridiunge. og j odro lage settvng j hvalreka milli knarrarness oc ærooss. er þordur nafason gaf.

Attungur j hualreka oc vidreka ollum. med agoda oskerdan fra ravf oc til knarrarness. er jon hvammur gaf. skilur rekamark. sa hinn jnnre forvadi er geingur j sio vt.

¹⁾ á spássin 263; Helgafellzrekar 268; ²⁾ skaga 268.

[a reykianesi¹⁾ fiordvng j hvalreka. og vidreka oskerdann med agoda.

J Akurvijk fra krosshamre til raudalækjar halfur hualreki oc vidreki.

J [rifskerium²⁾ ad giogre attungur j hualreka.

J kersvoge attungur j ollvm reka.

Ad kambí attungur j ollvm hualreka.

J [veydileysv³⁾ oc nekavijk allann reka oskerdann.

Tolftungur j Birgisvijk j hvalreka ollvm. oc settvngur vidreka.

Attung j kalldbak oc saura reka allt millum kolbeinsar oss ok kallbaks ooss.

Ad kleifum fiordvng j ollvm hvalreka agodalausann er hromvndur jögimundarson gaf.

J kleifarvijkum allan hvalreka. oc allann vidreka.

J [Eyinni ytre⁴⁾ halfur hualreki oc suo j kasarholmi oc arfva sker.

Attungur j hvalreka j Asparvijk.

Attungur j hvalreka j Biarnarnesi.

J Bæ j steingrimsfirde. halfur hvalreki. oc pridivngur vidreka.

A dranganese fiordvng j ollvm reka.

J þorpum millum grundar oc karahafnar. at helmijnge vid Tvngustad hinn xij⁵⁾ blut j ollvm hvalreka. A kirkia vr⁶⁾ hvamme fyrst ad taka af hinn tolfra.

millum hafnarness oc holslækjar. helming vidreka.

A kolla fiardarnese settvng j hualreka.

J Basvm halfann allann reka mille ruteýiarkleifar oc merkihamars.

J hlyðarlandi attvngur j hvalreka.

71.

[1355].

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Bjarnarhöfn [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

¹⁾ [j reykianes 268; ²⁾ [rifskerium 268; ³⁾ Vatzleysu 268; ⁴⁾ [ey hinne vt 268; ⁵⁾ tolfra] 268; ⁶⁾ j 268.

Landsb. 268. 4to bl. 36b skr. 1601.

Biarnnarhöfn.

Nicholaskirkia j biarnnarhofnn á lannd á gudnyarstöðum.
viij kyr. xxx asaudar oc hest. skog j hrijdsal. kros[s] oc
mariu skript. slopp oc kanntara kápu. kalek. kluckur fiorar og
bialla ein. mes[s]uklædi ein. alltaraklædi iij med dukum. merki
ij og glodarker. x aurar j bokum. glerglugg eirnn. fontz vmm-
bunijngur.

þannagad liggia tijunndir og lysetollur af ix bæium.

þar skal vera prestur heimilisfastur.

72.

[1355].

MÁLDAGI Mariukirkju á Öndverðareyri [er Gyrðr bisknp Ívars-
son setti].

Landsb. 268. 4to bl. 37a—b skr. 1601.

Öndverðareyre.

Mariukirkia a onudurdre eyre á halft heimalannd med
þeim jordum odrum sem þar fylgia. tuo hluti j þordijsarstöð-
um. halfann afreit j kolgrafarfirði. halft selsker.

hún a oc grafar sannd halfann.

hún a oc ij kugilldi og ij hunndrud voru. xj. kyr. oc.
c. hest.

halfann reka á þernnu sanndi.

þetta á hun jnnaun sig. kluckur. vj. messuklædi ij. oc
gudvefiarhokul fornnann med betum¹⁾. kalek. alltaris steiu buinn.
kerttestikur. ij. af messijnng alltaraklædi. ij. felijtil. Leshókur.
per anni circulum. songbokur ij. fornn messubok fra advenntu
domini oc enndist til domine ju tua. martirilogium. hanndbok
med fornum bætte. texta reidustoll. merki.

þessa hlute gaf jngimundur bondi kirkiunne. mariu skript.
og kross med ljnkneskium. oc annann kross minna yfir alltari.

þannagad liggia ix oc xx bæir at tijundum oc lysitollum.

þar skulu vera prestar ij.

¹⁾ þannig.

Sueinn Bonndi¹⁾ a at luka kirkiunni hunndradz grip jnnann sig.

73.

[1355].

MÁLDAGI Krosskirkju á Setbergi [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 37b—38a skr. 1601.

SethBerg.

Krosskirkia at Setbergi a heimaland allt og kuernna. hamra land. niju hunndrad j spearrar lanndi. melrackaey.

atta kyr og ij asaudar kugilldi. cccc. j voruvirdum eyre. hesta. iij. xx. hunndrad jnnann gatta.

hun a jnnann gatta skript hinzz heilaga kross og þar sem hon hefuer a sier ij. krossa små smellta. alltaris stein buinn. alltarisbrikk sæmiliga. glerglugg stikuhafann. antepenndivm med balldikinn. annat med pell. ij med veff. tuæ[ij]r alltarisdukar glitadir. kaleka ij. messuklædi þrenn. at aullu oc ij hokla lausa vmm framm. slopp einn. kanntara kápur. ij. adra med balldikinn. adra felitla. kolu oc glodaker. ij kertistikur. iij. med kopar oc eina krokstiku. fiorar kluckur oc biollur ij. merki eitt. vij hunndrad j bokum. sacrarium mvnnlog. messufatakistu.

hon er lidug oc akallzlaus vid eyrar kirkiu og a henne onngu at suara arliga vmm þá vj aura. sem hun hefir henni luckt vmm lanngann tijma.

bakstur jarnn.

74.

[1355].

MÁLDAGI Mariukirkju að Fróðá [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

¹⁾ nefndr hjá Vilchui.

Landsb. 268. 4to bl. 38a og bl. 116a (að eins upphafið) skr. 1601.

Frodā.

Öariukirkia at frodā a heimaland halft¹⁾ med gognnum oc giædum. þeim sem þar fylgia oc tradalandn.

iiij kyr. hundradz hest.

hon a jnnann sig kross eirnn. kluckur. iiij.

þanngad skal luka. x. aura. huert år. frá jnnialldzhuoli.

þanngat liggia viij bæir at tijvnndum oc lysitollum. eru þar ij bænhus af. mäfahlijd til sonngs. takast af ij merkur.

Jtem hefur gefizt til hin fimmta kýrin. oc c. bestur.

75.

[1355].

MÁLDAGI Marfukirkju á Saxahvoli [er Gyrör biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 38a—b skr. 1601; AM. 263. Fol. bls. 75 skr. 1598.

A Saxahole. [gamall maldage²⁾].

Öariu kirkia a Saxahuoli a xx hundrad j heima lanndi.

iiij kyr og eitt ásaudar kugillói og hundradz hest.

hun a mariuskript [og kross sæmiligann. tiolld vmmbuerfis sig. kluckur ij. alltara klædi. ij. oc duka ij. kanntara kápu oc slopp glodaker oc merki. sacrarium munnlog. lektara einn³⁾].

þanngad liggia sex bæir að tijunndum oc lysitollum.

þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiij. merkur.

Jtem hefir gefist kyrkiunne ein kyr. oc are þorlaksson⁴⁾ hefur gefid henne hundrad j vidum.

¹⁾ vantar í 268; allt, 268b; hálf, stendr í Vilch., og svo mun vera eiga hér; hefir ef til vill verið skrifað: halft í hinu forna handriti, en h-ið hefir verið máð af þegar Oddr biskup lét skrifa þetta upp 1601; ²⁾ [263; ³⁾] [sl. 263; ⁴⁾ þannig 268, 263 og Vilchinsmáldagi; í hinu fornu skjalabók Helgafellsklausrs frá 1606 (AM. 264. 4to) er Ari sagðr Þorleiksson, en það er þó líklega rangt.

76.

[1355].

MÁLDAGI Mariukirkju á Knerri í Breiðuvík [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 38b skr. 1601.

A Hnere.

Öariukirkia at knerre a x hundrad j heimalanndi.

xij kugilldi, hundradz ross ij.

Þetta á hun junnann sig. kluckur flórar. kross ljíttinn gyllt-ann með lykneskium. og annann fornann kross. sacrarium. munnlog. glóðaker. kanntara kapu og messufot. hundradz-verd. kertistikur ij. með kopar. psalltara feljttinn. commune suffragium. at sonng oc lesi. hymnarium. allteraklóði með pell oc annad með fustan. vatzketil ljíttinn. líjkakrák. hálfz annarz hundradz messuklæði. sem jon gudnnia son¹⁾ gaf.

þar skal vera heimilisprestur.

Þannagð liggur tíjunnd oc lýsetollur af xvij. bæum. er af þessum iij bænhus og vj aurar af hueriv.

77.

[1355].

MÁLDAGI Ólafskirkju í Máfahlíð [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

AM. 268. Fol. bls. 73 skr. 1598; Landsb 268. 4to skr. 1601 bl. 115a—b. Máfahlíðarmáldagi er ekki í Vilchinsbók. Þetta mun vera Gyrðs máldagi 1355. Stendr í 268 meðal Sveins máldaga.

Mauahlíð [gamall maldage²⁾].

Kirkia j Mavahlyd er helgud allzvalldanda gvdi. hinvm heilaga Olavi kongi. oc ollvm gudz helgvm monnvm.

þar skal syngia annan hvern dag helgann. hinn fiorda hvern ottvsavng. paskadag hinn fyrsta. oc kirkivdag. Olafs messv. marivmessv. allra heilagra messv. thorlaksmessv. jóladag. annann dag. vm fram hinn savnginn. gialda presti xvij avra j frijdvvm eyri.

¹⁾ þannig hdr. = Guðina son? ²⁾ [263.

þar skv tv takast heima tijnvnder oc lysitollar allra heima manna. oc af holhti oc Tvngv Tyvnd oc lysitollar.

þetta fee a kirkian j mavahlyd. tuo hlute j Tvngv landi. x gelldvm navtv[m] afriett j navtadale.

jtem eitt kvgilldi er marteinn bondi¹⁾ lagdi til.

78.

10. Marts 1356.

á Ingjaldshvoli.

Kaupbréf þeirra Hauks Gunnarssonar og Órækju Sturlusonar, að Órækja kaupir að Hauki land að Ingjaldshvoli undir Jökli með öllum gögnum og gæðum, en geldr Hauki hálfa jörðina Kálfárvöllu á Snæfellsnesi með öllum gögnum og gæðum.

AM. 264. 4to bls. 18—19 skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 21—23 skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 17—19, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1543, Nr. 1659 (ex charta quadam, brot) og Nr. 1660 (sýnist vera með hendi þormóðar Torfasonar); Landsbókasafn Nr. 101. 4to (= C7), bls. 357.

Kaupbrief mille Hauks og Oræke w m Ingjaldzhol og Kalfarvelle²⁾.

In nomine Domini amen.

Var þetta kaup³⁾ þeirra Hauks Gunnarssonar og Órækju Sturlusonar, að Órækja kaupar að Hauke Gunnarssýne land að Ingjaldzhuole meður aullum þeim gaugnum og giæðum sem þvi landi eigu að fylgia að fornu og nyiu oc hann vard fremst eigande að meður laugum.

A Ingjaldzhuoll selfaur j Burfellzdal aullu bue sijnu. hrossum oc giellðfie millum Hettudalz oc Blagilz. oc umm fiaull upp thil jokulz. skialldbroid jnn thil rima þess. er geingur ur pyttum þeim. er sionhending [eru] j fuglstapa þann er

¹⁾ Marteinn bóndi Þorleifsson er nefndr 12. Maí 1360 í kaupbréfi Snorra Andréssonar fyrir Akrey, og er það líklega þessi, því að í farðögnum 1417 afhendir Þorleifr Marteinsson Nikulási Broddasyni jörðina Máfahlíð í eifð eptir Svein Marteinsson (bróður Þorleifs) móðrföður Nikulásar. Hafa þeir Þorleifr og Sveinn báðir verið synir Marteins Þorleifssonar í Máfahlíð; ²⁾ 252; ³⁾ kaupbrieff 252.

stendur firir utan holmkýlu¹⁾. oc jaurd alla ut thil lurkanslækiar. oc ofann j asa²⁾. Reka fra Badsteine³⁾ oc til saudzskierz firir utan hialla. Tuo hlute j helminge allz Reka sem landeigandi æ. tuo hlute biargs æ vetur. helming j samlagz jaurdu þeirre er liggur jnn fra Lambastapa. oc jnn til gautu þeirrar er liggur ur folafallzgautu. oc ofann j Rif. jaurd aull epter jafnade ed efra vid þær jarder sem ad ganga. tueimur hestum haga j Gufuskala jaurd oc lxxx fiar. oc skiol vid Arnarstein⁴⁾ ef þarf æ vuturenn. skipshafner tuær til hialla.

Hier j mot giefur Orækia Haukie halfa kalfarvaullu med þeim gaugnum oc giædum sem hann vard fremst eigandi ad med laugum oc xxc j jaurdu edur lausafie frijdu. oc þad meira sem Orækia vill. Eru þesse landamerke sionhending ur marksteinum oc upp hia lambhuse j markskridu. under Ormsstadabreckur. selfaur oc manadar beit j bæde mal firir utann haga-gard ad kalfua. oc ofann j oss oc veide alla ad helminge j Hraunhafnarose ut j sia. skipshafner ij til Buda. oc budarvist j efstu bud. maler allar upp fra varaklett. c gamals fiar beit⁵⁾ j klettzhraun oc tueggia manada beit æ Backamýrar oc [Saudamans vist medan a Backa⁶⁾. kalfa bagi æ sumar j rafuvijk⁷⁾ oc fram med sio fra⁸⁾ Budum. tueimur hestum hagle umm manud æ haustid j rafuvijk⁷⁾. hrijshogg æ lxxx hesta j klettzhraun huertt missere. oc halft sauluaskier. [skilur Orækia sier afftur eignar sijnar. eff nõckud adkall verdur a Ingialldzhol aff ærffum Torffa⁹⁾. være nõckud offskiled edur vanskiled þa skildu þeir þad til riettra laga. Voru þesser kōpuottar sira Loptur Biarnarsson¹⁰⁾ sira Pæll Biarnarson¹⁰⁾. [Magnus Jllhugason¹¹⁾. þorsteirn Olaffzson. Sölue Gudlaugson. og fleire goder menn adrer. skriffad [a] Huole ij. nottum firer Gregoriusmessu a þrijtugasta og siðunda are Rijkes virdulegs herra Magnusar kongs Eyreks-sonar. Og til sanninda hier vm settu firneffinder menn sijn jncigli firer þetta brieff¹²⁾.

¹⁾ holmkilu 252 (= Hólmkelsá); ²⁾ as 252; ³⁾ Bodsteine 252; ⁴⁾ Arnarstein, dálitid ögreinil. í 264; ⁵⁾ sl. 264; fiars 264; fiar beit 252; ⁶⁾ [saudamanne vist meður a Backa 252; ⁷⁾ Rafuvijk 252; ⁸⁾ ad 252; ⁹⁾ mun vera Torfi Konráðsson (d. 1394); ¹⁰⁾ Biarnason 430; ¹¹⁾ [sl. 430; ¹²⁾ [vantar í 264.

79.

1356.

BRÉF Innocentius páfa VI. til Ólafs erkibiskups í Niðarósi með Jóni skalla Eiríkssyni, er skipaðr var biskup að Hólum á Íslandi.

AM. 423A. 4to skinnblöð skr. c. 1370, og sem á er annáls-brot frá Skálholti, og er þessi kaflí af bréfinu innfærðr í annálinn og þýddr á íslenzku. Íslandske Annaler udg. ved Dr. Gustav Storm Chria 1888 bls. 224—25.

.....Ver felum ydr a henndi erkibiskup at þu firirskipir þa persono hola kirkiu til biskups huer uili. viti. ok megi. þa somu kirkiu uiturliga styra eda veitid honum uiglsugiof eda latid ueita firir annan biskup hafanda nad ok samsæti postoligs sætis ok at þessu æmbæti at standandum ij eda iij riet-kristnum biskupum ok skrifi oss aft[r] ueniuligan eid skuldbundinz trvnatar eftir þui formi sem uer seandum ydr unndir uaru bulla inni luktu.

80.

[1356].

MÁLDAGI Snjófuglstaðakirkju í Grímsnesi [er Gyrðr biskup Ívarson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 50a skr. 1601; AM. 262. 4to bls. 22.

Snæfuglstaðin.

Kirkia á sn[í]ofvglzstodvm vorar fru á ätian ær oc eina ku. ij merkur metfie.

Jtem gafust med lijkama þoroddz j onndurdunesi vj ær. jnnann sig a hun kalek og fielijtil messuklædi.

Jtem lagdi sijra arnni til kirkiunnar fyrir spioll vj hundrad noruvird.

81.

[1356].

MÁLDAGI Marfukirkju í Gaulverjabæ [er Gyrðr biskup Ívarson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 126b—127a. Máldagi þessi virðist nokkra eldri en Michaelsmáldagi hjá Vilhni, og mun þetta vera Gyrðs máldagi.

Gaulverjabær.

Öriukirkja í Gaulverjabæ a heimaland allt með gognum og giædum. haug. leiga. oc. hellir. leiga iij merkur. Gardar leiga iij. merkur. jtem jnnan sig et cetera¹).

kirkian a akurlannd vnnir sældijng kornns a loptstodum arliga oc þara með sem nægist. gaulveriar eiga veturbeit j loptstada lannd verkhestum ij oc fololldvm oc vnnghryssum oc saudum fyrir vestann götu. skal beit þessi hefiast er saudir ganna fra rettum oc til þess er lommb fara fra saudum. nautabeit til þess er vj vikur eru af sumre. halfan hualreka vmm allar fiorur eiga gaulveriar við lofstadameinn oc suo ad fara ad veidum enn fiara skiptist ad veturnottum oc eiga adrir austur fra husum enn adrar vestur vidreka. enn fiskreke skiptist ad kasakerium. oc eiga gaulveriar sijn missere huora fioru. saulva nam eiga gaulveriar oc þannngskurd þeir eiga oc skipshofnn. næst oc fíos oc kornngard ad giora. þeir skulu rada fyrir beit er j gaulverjabæ bua. a myre oc a vollur við þa er sambeit eiga. láta(!) reidur oll huar sem finnast j galltarstadar lannde. j vallar lannde. selfor a nedra voll oc skal þar þeim fá er j bæ bua hrossstodul oc kui. fertugann kost j gerdar lanndi. allir þeir menn sem sambeit eiga vpp a vollur skulu hafa j troð fee sitt vpp fra Olafsmessu. eitt tre skal fá til bryggju a gardalæk. j nes er stodhrossa beit. enn á hamre ij gelldhesta beit. á galltastodum j alogum.

Suo mikid kuikfie sem hier seigir. ix asaudar. ix kyr oc xxx. iij naut tæuetur. ix naut veturgomul. iij. kalfar. eitt naut flog[ur]ra vetra. halft siounda hundrad j hrossum. viij hundrad j metfe.

suo mikid hefur sijra þorkell þordarson til lagt ad auk þess sem áður seigir. iij alltaraklæde [et cetera¹].

82.

[1356].

MÁLDAGI Andreaskirkju í Bræðratungu [er Gyrðr biskap Ívarsson setti].

¹) [hér fellir máldagabókin viljandi úr niðrlagið.

Landsb. 268. bl. 128a skr. 1601. Talin forn porcio viijc hjá Vilchni. Væri þetta hin sama porcio, þá kynni þetta að vera máldagi Oddgeirs eða Þórarins eða Gyrðs.

Tunnga.

Anndreskirkia j tunngu ā suo mikid j heimalannde sem prestskyld heyrir. xu. kugilldi bulæg. oc xx hunndrud j þarf-ligum penijnngum. ij messoklæde et cetera.

þanngad liggia iij bæir að tijunndum oc lysitollum. Sonngur er j skipholtt. takast þadann ij merkur.

þar skal vera prestur.

kirkian a j sijna porcionem viij hunndrud.

83.

[1356].

MÁLDAGI Andreaskirkju á Ólafsvöllum [er Gyrðr biskup Ívars-son sètti].

Landsb. 268. 4to bl. 123a skr. 1601. Eldri en Michaelsmál-dagi hjá Vilchni, því að hér er hvorki nefndr skógr í Rossatungum, né Vilchins skógarteigr í Búrfellsháls. Gæti því verið Gyrðs eða Þórarins eða Oddgeirs máldagi.

Olafsveller.

Andreskirkia a olafsvollum ā heimalannd allt med gognnum oc giædum. x. kýr. vj ær oc xx. hest oc hross. mork j metfee oc tuær merkur frijdar. ein messuklæde.

Jtem v aurar.

hefur gefist til kirkiunnar sijðan sijra Oddur hefur halldid. eitt hundrad oc hestur oc eiga að lukast fyrir hann xv álnnar fátækum.

Jtem a kirkian hundrad j vadmalum.

84.

10. December 1356.

i Björgvin.

PÉTR Hákonarson selr Pétri Sigurðarsyni þrjátíu og sex mán-aða mataból í Hússtöðum í Jörundaífirði á Sunnmæri fyrir seytjan pund enskra peninga „hiaverandum“ „sira Sigurdi

Jvarssyni ok sira Odgeiri Þorsteinssyni koorsbræðrum að Kristkirkiu j Biorghuin. Bréfið er gert í Björgvín „laughardaghen nesta eptir Nikulaasmesso aa odru are rikis mins verdulegs junkkera Hakonar meðr guðs nmd Noregs kungs“.

(Dipl. Norv. II, Nr. 333 eptir frumbr. í AM. Fasc. xxlij, 18 meðal norskra bréfa).

85.

7. November 1357.

á Einarstöðum.

DÓMR visitatorum Eyjólfis kórsbróður Brandssonar og Eysteins bróður Ásgrímssonar um laxveiði í Laxá, er þeir dæma Grenjaðarstöðum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 116 „ex originali Greniadarstadensi accuratissime“. „Brefid er skrifad med krokottum stofum an allz efa af norskum manne kannske öðrum hverium visitatore“. Árni segir ennfrems um afskriptina: „stafagiðrdenn nærre lage imiterud. þetta er accuratissime utskrift þar af.“ 2 afaung innsigle hanga firi brefiu, enn eru þau þo nu so brotin og innan i þar um saumudum convolutum molud, ad ei lesin verda“. Aptan á AMagn. orig. Fasc. VIII, 5 er afskript af dómi þessum frá „circa 1500 eda nokkru fyrr“ og hafði Árni fengið það bréf frá séra Skúla Þorlákssyni á Grenjaðarstað; hefir hann borið þessa afskr. saman við afskr. sína af frumbr. og er sá orðamunur tilfærðr hér neðanmáls. Afskript af dómnum á pappir er og í AMagn. 255. 4to bls. 495 (bréfab, séra Skúla), og MSteph. 27. 4to bls. 228—34.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sem edr heyræ senda Eiulfur prestur brandzson korsbroder j nidarose ok broder Eysteinn Asgrimsson canonicus regularis de sancta sede uisitatores jslandie Quediu G[uds] ok sinæ kunnikt gerande at sub anno domini M^o CCC^o Quinquagesimo septimo so sem mit¹⁾ vorum j okkarre uisitacione æ Einarstöðum j reykiardal²⁾. septimo ydus nouembris. komo æ stefnu fyrer okkr sira Bauduarr Þorsteinsson af einni hælfu. En jllughe Þorsteinsson af annarre hælfu. kerde fyrr nefndr sira Bøduarr til jllughæ fyrer okkr af veghnæ kirkiu sinnar æ Greniadarstöðum. berande fram in skriptis so sællen libellum sem her segher.

¹⁾ apog. habet uid (AM.); ²⁾ reykiadal, ap. (AM.).

Ek bôduar prestur þorsteinsson kere þessa luthe til þín jllughe þorsteinsson að þú hafuer hæft ok hæfua lætet nethia Drath ok laxa stanghan¹⁾ i laxar oose. jtem hefuer þú hæfth laxa vr kere þij er niðr hafde [verit]²⁾ brotet. ok þú lezst upp gerbæ annan thima ok kirkian æ greniadarstodum æ jarder fyrer ofuan ok ek. hefuer þú þetta gerth ok hæfth æn minn orlofui. En j sumar æ skinnastôdum fyrerbaud ek þér. ok gæf ek sauk æ þæ fremstu sem ek matthe æ legghia æt laughum. ok soo gerbi ek enn fyrer þath er sidan hefuer hafth uerith er ek bannade. kref ek her j dagh æf halfuu greniadarstaða kirkiu ok minnæ æt þú synir mer heimolld³⁾ þina hui þú hefuir so gerth.

Suarade jllughe her soo til æt þij hæfde hann faret j saghda ueide æt hann stood j umboode hoolastadar. ok ormr biskup godrar minninghar leth j færa ok kallade ser fyrer mýrar land. ok siræ bôduar fæan þæ ekki æt meðan biskupenn lifde.

her i mothe saghdi siræ bôduar at hann villde þath ekki kera ok ællth læthæ frælst vera sem biskupenn hafdi hafth ok enghæ kera reisa uilia uit hola kirkiu sem alldri hafdi j heidinni verith utan at eins kërde hann vit jllugha. þath sem hann hafdi her ræ[n]gth i gerth æf sealfs sin personu. beiddi ok at hann skyldi tem skilrike ef til veri at ormr biskup agetrar minninghar hefði honum nokkurn thima her um serleght vmbod feinghit.

léth þæ illughi. lesæ bref sin. ok stod þar ekki framarre j enn biskupen hæfði feinghit honum fullth umbood ýfuer allu holæ kirkiu gooze millum vardgiar⁴⁾ ok helkundu heidar. Wedr kendizst. illughi at siræ Bôduar hafdi fyrer bodet honum jferd ueidarennar æ skinnastôdum adr um vareth. En vendizst æt sira bôduar myndi samdykt⁵⁾ hæfua sidar æ prestæ stefnu eptir tillaughu siræ þorsteinns officialis. huat er mit⁶⁾ leituum epter þæ j stand uit. sira biarna. ærnæ son siræ Biarnæ þorgrimsson. siræ inghimund. siræ kara ok fleire adra þæ sem verith hofdu æ prestæ mothe. ok sagdezst enghenn þeirra

¹⁾ staungan, apogr. (AM.); ²⁾ AM. bætir þessu orði inn: ·adde verit, quod tamen et deest in apographo.; ³⁾ heimilld, apogr.; ⁴⁾ vargiar, apogr. (AM.); ⁵⁾ samþ. apogr. (AM.); ⁶⁾ uid, apogr. (AM.).

heyrth hafua síra Bôðuars iðyrde. þar vm. sidan beiddi jllugbi at þetta mál skyldi biðað þess er síra þorsteinn hálzson officialis heilagbrar hola kirkiu veri iamframme til annðsuara her vm. huath er mit¹⁾ villdum eigi til lathæ. segiande inter loquendo at hola kirkiu bærð her enghin annsavar²⁾ til. þar sem hon hafði alldre j hefðinne verit ok engher þeir er myrrar land hofðu atth þo ath fyrer florum ærum hefði. ormr biskup later³⁾ hafua netia veide. edur laxa stanghan⁴⁾ ser til budar vardar⁵⁾. ok honum hefði þolt verith af greniadar stað saker valdz og uinættu medan enghin var til æ landene yfuer hans gerðir⁶⁾ at retthæ. atthe nu ok illughe einn samth at suara personaliter sinni gerd einkanlegha sidan honum var fyrer bodet ok full sak⁷⁾ æ gefuin. sidan leiddi síra Bôðuar. vij skilríka vathæ er soo flutthu vpp æ eid sinn suarenn buerr epter annan sem her segher.

Þessi er soghn hálz einarssonar at ek ok minn fader hofðum alldre netia dræth j laxaroose ok alldre kolludum mith⁸⁾ okkr til eighnar. ok enghan visse ek hallda nema af greniadarstodum þar til er ormr biskup leth hafua. en laxa stonghun hefui ek hafth. xxx. vetra at lani edr leighu af greniadarstadar formonnum ækerulaust til þess er ormr biskup leth hafua.

Þessi er soghn einars ionssonar at hann visse enghan hafua ne ser kalla netia dræth ne stanghan⁹⁾ j laxar oose vm. lx. æra nemæ þa sem af greniadarstodum hofðu til þess er ormr [biskup]¹⁰⁾ leth hafua.

Þessi er sogn gudmundar hiallthasonar ath¹¹⁾ visse enghan hafua netia dræth ne laxa stonghun j laxaroose vm. xx. vethr framan til þess er. ormr biskup leth hafua nema þa af greniadar stada formonnum helldu.

Þessi er soghn audunar helghasonar at hann visse enghan hafua ne ser kalla netia dræth edr laxa stonghun¹²⁾ j

¹⁾ uit, apogr. (AM.); ²⁾ apogr. habet andsvaur (AM.); ³⁾ latid, apogr. (AM.); ⁴⁾ staungun [apogr.] (AM.); ⁵⁾ verdar, apogr. (AM.); ⁶⁾ giorder, apogr. (AM.); ⁷⁾ sank, apogr. (AM.); ⁸⁾ uid, apogr. (AM.); ⁹⁾ staungun, apogr. (AM.); ¹⁰⁾ biskup, addit apogr. (AM.); ¹¹⁾ þannig; ¹²⁾ staungun, apogr. (AM.).

laxarose vm. xxx. árá framan til þess er ormr biskup leth hafua nema þeir sem áf greniadarstadar formonnum helldu.

Þessi er soghn berghuáls þorleifssonar at hann visse enghan vm. xl. vetra hafua ne ser kalla netia drath ne laxa stonghun¹⁾ nema af þeim sem af greniadarstodum helldu j laxarose til þess er ormr biskup leth hafua.

Þesse er soghn einars hermundarsonar. at hann visse enghan hafua. ne ser kalla á xxx vetra netia veide ne laxa stonghun¹⁾ j laxar ose framan til þess er ormr biskup hafde. nema þá. sem greniadarstodum menn leyfdu.

Þesse er soghn halgeirs þorgilssonar at hann visse enghan hafua. ne ser kalla á hálfum fiordum thighe vetra netia drath ne laxa stonngun¹⁾ i laxar ose. nema þeir sem af greniadarstadar formonnum höfdu orlof til. til þess er ormr biskup léth hafua.

Nu at opinheradre þessara suarennu vatthá framsoghn. ok nefndr illughi epter frettr af okkr saghdezst huarke villdu mothe kasta þessum vitnum ok eigi helldr þeirra vithnisburdum. gerdum mit²⁾ yfuer fyrr soghdu male. millim sirá Bóduars. ok illughá. so fallenn endileghan doom. ok orskurd. ok in skriptis fram borenn sem her fylghir.

In nomine Domini amen.

Saker þess at sirá Boduar þorsteinsson sem nu á greniadarstade téde fyrr okkr eiulfue preste brandzsyne koorshrodr j nidarosi j ok brodr eysteini asgrimssyne neghlu heilaghs augustini af helghisethri visitoribus islandie. i dome at laxa stonghun¹⁾ ok netia veidr j laxar ose. er foorn eighn greniadarstada kirkiu. en þu illughi þorsteinsson hefr j later³⁾ fara sagða veide ok til þin tekit þá laxa sem ueidder hafua verit bedi ádr ok sidan sirá Boduar fyrerbaud þer gefuande þer sök á. ok laghdi uid retth sinn ok kirkiunnar ok hefuer soo uthan dooms geingit inn j fæsta eighn ens heilaghæ martini á greniadarstodum ok kallat bolæ kirkiu eighn. enn til meiræ þunghæ. uit þessæ kirkiunnæ. þij dému uit fyrr nefnder visitatoress meðr þij ant þu hefuer huarke fyrer þer héfd ne eighnar vithni ber um þik skyldughan ad feræ heim til

¹⁾ staungun, apogr. (AM.); ²⁾ uid, apogr. (AM.); ³⁾ latid, apogr. (AM.)

greniadarstænda innan manadar soo mikit laxa uerd sem þu vill leggja vnder eid þinn at þu hafuer eigi later¹⁾ til meiræ gooz veiddæ. i sagdre ueidestöð ok her æ ofuan fullretthi kirkiunne epter lagha domi. Jtem her til demu uit þik illughi epter statuto vilhelmi cardinalis sabenensis legata pauans til til noreghs fællen i pauæns bann af sealfuu verkinu fyrirbiodande þer samneythi kristinnæ manna þær til sem þu lýdnæst ok yfuer bôther uit heilaghæ kirkiu.

uær þessi okkar domr gerr ok fram borenn æ einars stodum en siaunda dægh nouembris manadar bædum ykkur loghleg hæ fyrer stefndum morghum godum monnum hia verandum anno domini m^o ccc^o l^o vij^o. ok til sannenda. her um settum mit²⁾ okkr insighli fyrer þenna dom er gerr uær j sogdum stæd deghi ok ære sem fyrr seghir.

86.

19. Juli 1358.

i Skálholti.

SAMNINGR, er Eyjólfur Brandsson kórsbróðir i Níðarósi og bróðir Eysteinn Ásgrímsson gerðu á milli Gyrðs Skálholtsbiskups og lærðra manna eins vegar og leikmanna annarsvegar um ýmsan ágreining, er þeim bar á milli.

AM. Nr. 135. 4to bls. 222 skinnbók, þetta skr. c. 1500; AM. 161. 4to bls. 346—48 skinnb. skr. 1561—1565, en hér vantar allan innganginn; AM. 211c. 4to bls. 195—96 á pappír, skr. c. 1700, vantar og innganginn; IBfél. 125B. 4to á pappír skr. c. 1670—80 (nr. 59), vantar og innganginn; Ny kgl. saml. Nr. 1847. 4to (A) bl. 109b bók séra Guðbrands í Vatnsfirði skr. 1669, vantar inngang; auk þess eru hér á bl. 7b. og 9b einstakar greinir úr þessari gerð og árfærðar til 1352 og 1353. Kriegers safn 1. 4to bls. 78 á pappír skr. c. 1730 (gott). Prent. í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. I, 527—29.

vm bref³⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda

¹⁾ latíð, apogr. (AM.); ²⁾ uid, apogr. (AM.); ³⁾ Domur nm kyrkiu Tynnder og presta mille kyrkiunnar valldz og leikmanna Anno 1358, 211; Samþykkt biskupa og lærðra manna í Skálholts stipti nm tíundargjald, 125; Samþykkt nm kirkju og presta tíundir á milli kirkjunnar valds og leikmanna, 1847; eingin fyrirsögu í 161.

eýiolfur prestur brandzson korsbroder j nidarosi oc broder eýsteinn canonicus regularis [de sancta sede uisetatoris¹⁾] islandie. Q[uediu] guds ok sina kunnigt gerandi. [anno domini²⁾] M^o. ccc^o. l^o. viij^o. j ockare uisitacione j skalholllz biskupsdæmi³⁾ fundu vid at nockurar misgongur uoro millum lærdomsins ok leikmanna⁴⁾ vm þa suma hluti ok articulos. sem millum bar fornra landzins uana ok [nýgderdra⁵⁾] orskurda biskupanna⁶⁾.

Ok sua sem wid budum ockur til a laugþinge at veita ok gera þat er almuganum þætti rett⁷⁾ vera. vid kirknanna formenn at þui traustare samþykkt mætti⁸⁾ halldazt mille krununnar ok kirkiunnar. Saugdu leikmenn opinberliga huat þeim þot[t]i at vera. ok skipudu þa til⁹⁾ sinna uegna tuo heidarliga menn iwar uigfusson ok biorn olafsson sina almenniliga¹⁰⁾ vmbodsmenn jatandi¹¹⁾ at hafa þat ok hallda¹²⁾ statt ok staudugt sem þeir samþýktu firi almugan. þann sama dag sem uirduligur herra¹³⁾ Gýrdr med guds nad biskup j skalhollli hefir sig til iatad at [tracteraz skýllði næsta dag¹⁴⁾] firi thorlaks Messo. sua oskaddr wæri at aullu konungsins heidr j norege. ok þegnanna rettur¹⁵⁾. sua eigi sidr vm sig sæmd ok roksemd kirkiunnar.

¹⁶⁾ Nu j settan [tima ok¹⁷⁾] dag j skalhollli merkiligum prestum biskupsins til [komnum¹⁸⁾] eptir sattgiarnligt [sattmal ok¹⁹⁾] samtal allra vor j mille. samþýcktum ok stadfestum ath obrigduliga skýllði standa j skalhollls biskupsdæmi þessa articulos sem her fylgia. þar til sem konungur ok erkibiskup med b. stu manna radi j ríkinu uilia adra skipan a gera²⁰⁾.

1. Jn primis at huer madr sa sem kirkiu eign²¹⁾ helldr

¹⁾ [sanctæ sedis visitatores, Hist. Eccl.; ²⁾ [at snb anno gratiæ, Hist. Eccl.; ³⁾ a Islande, b. v. Hist. Eccl.; ⁴⁾ mannanna, Hist. Eccl.; ⁵⁾ [med giðrra, Hist. Ecc.; ⁶⁾ oc skipana, b. v. Hist. Eist., ⁷⁾ rettliga, Hist. Eccl.; ⁸⁾ opennberlega, b. v. Hist. Eccl.; ⁹⁾ á, b. v. Hist. Eccl.; ¹⁰⁾ oc serliga, b. v. Hist. Eccl.; ¹¹⁾ samþykkiliga, b. v. Hist. Eccl.; ¹²⁾ sem, b. v. Hist. Eccl.; ¹³⁾ herra, b. v. Hist. Eccl.; ¹⁴⁾ [þessir lntir skýllðu tracterazst. sem var næste dagr, Hist. Eccl.; ¹⁵⁾ oc, b. v. Hist. Eccl.; ¹⁶⁾ hér byrjar 161; ¹⁷⁾ [sl. 161, Hist. Eccl.; ¹⁸⁾ [kaulludum og nefndum umbodsmönnum almugans til komnum 161, Hist. Eccl.; ¹⁹⁾ [sl. 161, Hist. Eccl.; ²⁰⁾ Hér byrja 125, 211, 1847; ²¹⁾ jörð 125.

taki heima kirkíutiund sína ok prestíutiund upp a rettan reikning¹⁾ við heilaga kirkíu af aullu sínu goze fustu ok lausu huar sem huer²⁾ stendr eptir [landzíns uana³⁾ ok forn cristinn rettur ok nýr segir⁴⁾).

2. Jtem at þeir bændur sem utkirkíur hallda taki heima tíunder sínar af ollu síno godze ok lýsitolla [allra⁵⁾ heimamanna sinna⁶⁾], sem at fornu hefer uerit, sua þó ath þangat leggiz eigi tíund af fleirum bæium j sokninne⁷⁾, vtan þær [liggi⁸⁾ allar til soknarkirkíu.

3. ⁹⁾ Jtem ath þuillikt offur lukistz prestum [af vtkirkíum¹⁰⁾] sem þeir syngia til, en eigi framar.

4. Jtem ath prestar edur bændr halldi kirkna godz, eptir jardar magne¹¹⁾).

5. ¹²⁾ Jtem at menn megi frialelega [taka fe með¹³⁾] jorðum þeim sem menn kappu, þó at þar komi eigi biskups skipan til, sua framt sem þeir ero fullvedia [við kirkíunnar goz¹⁴⁾].

6. Jtem at þat sattmal, sem erekr noregs konungur godrar¹⁵⁾ minningar ok jorundr erkibiskup oc¹⁶⁾ arni biskup af skalholtti [[giordo sín j mille stande obrigdeliga [huer að¹⁷⁾] suo uottar ord eptir ord sem hie seiger¹⁸⁾).

87.

1358.

MÁLDAGI kirkíunnar í Reykholti, er Gyrðr biskup Ívarsson setti.

Landsb. 268, 4to bl. 44b—45b skr. 1601.

¹⁾ reikningskap 125, 211, 1847; ²⁾ hnad 161; huert 125, 211, 1847 Hist. Eccl.; ³⁾ [þui sem landzíns vane 161, 125, 211, Hist. Eccl.; ⁴⁾ vottar 125; ⁵⁾ [sinna 1847; oc sinna 161, Hist. Eccl.; ⁶⁾ sl. 161, Hist. Eccl.; ⁷⁾ soknum Hist. Eccl.; ⁸⁾ [vtan þær skulu liggia 161; leggist 125; ⁹⁾ § 3 er sérstök að auk í 1847 bl. 9b og árfærð til 1352; ¹⁰⁾ [nt af kirkíunni (kirkíum HE., kirkíunum 1847 sérst.) 161, Hist. Eccl., 1847; ¹¹⁾ óvart gleymt úr 135; ¹²⁾ § 5 er sem sérstök grein að auk í 1847 og árfærð til 1353 bl. 7b; ¹³⁾ [kirkna fie til sín taka 161; hallda kirkna fé og taka 125; ¹⁴⁾ nld kirkíurnar 161; með kirkínruar, Hist. Eccl.; fyrir kirkíunni 125, 211, 1847, og enda þau hér; ¹⁵⁾ agiætrar 161, Hist. Eccl.; ¹⁶⁾ sl. 135; ¹⁷⁾ [oc, Hist. Eccl.; ¹⁸⁾ [[vantar í 135; bér eptir kemr settargerðin frá 2. Maí 1297 í 135 og 161 (sjá Dipl. Isl. II, Nr. 167).

Reýkholltt.

Anno domini M^o. ccc^o. l^o. viij^o. suo sem herra gýrdur var j visitacione var þessi maldagi gior kirkiunnar j reyki-holtti.

ad hun á heimalannd allt. breidabolzstadi báda. nordur-reyki. háf. hæginndi. kiolvararstadi. hrijs hálf. gejtland allt. med skogi. peturz skog j nordárdal¹⁾ millum stackagils oc klofasteina. selfor j kjorr med skogi. afreit a rutafiardarheidi. torfskurd j steinþorsstada lande. tueggia mánada beit j faxa-dal. vndir ýtra felli a stronndum halfann vidreka oc þridi-ung hualreka oc halft landid vr jnnra felli fiordunng hualreka og slijkt j ágoda sem vndir ytra felli. þridiung huortt. A munn-adarnesi fiordung hualreka. ad kambi fiordung j hualreka. j býrgis vijk fiordung j hualreka.

xx. kyr. siotijgi asaudar. iij naut veturgomul. gridungur tuævetur. xij veturgamlir saudir ok rut tuævetrann. sex ross.

atta hundrud og xx j metfie.

kirkian á jnnann sig xxx boka oc iij bokur vjrðar fyrir x. c. ellefu manna messuklædi oc hokul lausann. dalmatiku eina. ballðikinns kapu. pellzkäpur iij. oc eina äbreidz[ls]käpu. sloppa iiij. alltarisklædi v. af pelli oc ij önnur. brijkarklædi ij. alltaris-duck glitadann oc annann siriduk. kaleka iiij. kertistikur vj. vijgdur vatzketill. sacrarium. munnlog. kirkiukolu. glodaker. oc ellðbera. messufata kistu. iiij kluckur. obrotnnar og vpphalldz-klucka oc ij rifnar og eina er af eru lyckiurnar.

88.

[1358].

MÁLDAGI Ólafskirkju í Bæ í Borgarfirði [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 45a—46b skr. 1601.

Bær j Borgarfirði.

Ólafskirkia j bæ a Stedia lannd. kálfaes. mulalannd. afreit j svarfartunngur. veidi j flokadälzä ad helmijnni vid Varmm-

¹⁾ þannig, hdr.

lækjnnnga medann lannd þeirra liggur vid. enn ein vpp þad-ann. afreit j suannga j skorradal. tuæuetrum nautum oc yngrum. a flokadalzheidi.

hun a xij kyr. sextijgi asaudar. hross fimm.

hun á ij smellta krossa og er annar smär. mariuskript. sex manna messuklædi at aullu oc iiij. hocklar lausir og alltaris klædi. fimm med dukum. kanntara kapur ij oc j slopp. kaleka ij. kertistikur ij. texti silfurbuin. og alltaris stein silfurbuinn. merki ij. glodaker. sacrarium munnlög. brijkarklædi ij. iiij kluckur oc biollur ij. fontz vmmbunad.

Þetta gafst til kirkiunnar sijdan þeir brædur komu.

ij kyr. hunndradz hestur oc hunndrad voru. sex hunndrad j bokum.

þar skal vera ij prestar oc diakn.

þangad liggia átta bæir að tijunndum oc lysitollum.

89.

[1358].

MÁLDAGI Nikuláskirkju á Fitjum í Skorradal [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 46a—b skr. 1601.

Fitjar.

Nicholas kirkia á fitium j skorradal á þridiung j heima lanndi.

sio kyr.

jon bonndi lagði thil c [til] adbota.

Tioldd slijk sem eru. kalek. brotinn kross med lykneskium. nicholas skript. messufot ein. slopp oc kanntara kápu. kertistikur ij. lysikolur ij. alltarisklædi ij. oc annad med blöðum. alltarisstein silfurbuinn. alltarisblæiu. vatzketil. kluckur iiij oc ein brotin. merki. x. aura lag j fornnbokum. sacrarium munnlög.

þanngat liggia vij bæir að tijunndum oc lysitollum.

þar skal vera heimilisprestur.

90.

[1358].

MÁLDAGI Mariukirkiu á Hvanneyri í Borgarfirði [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 46b—47a skr. 1601.

Hvanneyre.

Mariukirkia a huanneyre a xij hundrada lannd er hejtir j tunngu oc þar til fiðgur kugilldi. oc hest hid fimmta.

liggia þar thil atta bæir og xx að tijunndum oc lysi-tollum.

þriu hundrud voru vird.

Skal þar vera heimilisprestur oc skal taka fiorar merkur arliga.

kirkian a kelldnna einngi. og hálft kirkiuhollt. Torfskurd i asgardz lannd. selfor j eindrida stada lannd. arnnarholmm allann.

tuenn messuklædi med hoklum oc eirnn hokull løs. allt-araklædi ij oc glitadur dukur oc aunar med týppijnng. mariu skript. olafs skript. þorlaks skript. smeltur kross oc þriðr adrir. kertistikur ij. med kopar oc ij med jarnn. lectarar þriðr. oc einn dukur til. kanntara kapu oc slopp. merki. kalek. vijgdz vatcketill. fiorar kluckur oc smäbiollur iij. psalltarar iij. aspiciensbøkur ij fornnar. messubok að pistlum oc euangelijorum vmm sumar tijma de tempore. graduale. tiolld vmmhuerfis kirkiu oc helldur styttri. þelahogg. brijkaklædi. sacrarium. munnlög. fontz vmmbunijngur. elldberi. glodaker. paxspialld.

Jtem gafst med lijki orms arason[ar] hundrad.

Jtem gaf sijra arnne hundrad.

91.

[1358]. *

MÁLDAGI kirkjunnar á Grjóteyri í Borgarfirði [er Gyrðr biskup Ívarsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 47a skr. 1601. Úr því að þessi mál-dagi stendr hér meðal Gyrðs máldaga, sýnir það, að eg hef ekki farið vilt í því að Árni biskup sá, er setti máldaga Grjóteyrar kirkju fyrst, hafi verið Árni biskup Helgason (sjá Dipl. Isl. II, Nr. 222).

Grioteýre.

Kirkia á grioteýre hefur þennan mældaga eptir skipan arnna biskups af skalholtti. að bondi sa er þar býr take heima hálfa týunnd sína og heima manna sinna og lysitolla hálfa. enn hálft týunnd og hálftir lysitollar lvkist til huanneyrar.

a kirkian íj kugilldi og eina a ýfir framm.

92.

[1358].

MÁLDAGI Nikuláskirkju á Söndum í Dýrafirði [er Gyrðr biskup Ívarson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 95b skr. 1601. Árið 1358 urðu Sandar staðr; gæti þessi máldagi verið frá þeim tíma eða nokkru síðar.

Sandar.

Nicholas kirkia a sonndum a heima land allt og galltar-dal allann. skipzhofnn a skaga.

hun a íx kýr. asaudar kugilldi. þriu hundradz hross.

þar á síjra gudmundur að luka kirkiunni hundrad fyrir týunnda partt.

93.

4. September 1358.

í Skálholti.

GYRÐR Ívarsson biskup í Skálholti samþykkir þá skipan Jóns biskups Sigurðarsonar, er hann hefir skipað jörðina Svínafell í Hornafirði undir kirkjuna í Hoffelli.

AM. 259. 4to bl. 39—40, 125b, skr. 1592 (máldagabók Odds biskups).

Hoffell.

Vier girder med gudz nad Biskup í skalholtti heilsum ollum godum monnum. þeim sem þetta bref sið edur heyra med kuediu gudz og vorri kunnigtt giðrande að vier hofum heýrtt og ýferlesid opid þref virdulegs herra. herra jons biskups Sigurðarsonar godrar minningar vors firirverara j hveriu hann hafde skipad jörðina að suinafelli under kirkiuna j Hof-

felli. með þeim skilmála að þar sé bænhus og lukist presti vj. aurar enn bonde j Hoffelli. luki prest iiij merkur heima og hafi alla eignu suijnafellz sier til nýtia. enn sakir þess að oss sýndist þesse hans giðrd og skipan mega vel standa. þui samþýckium vier hana og stadfestum með þessu vöru brefi. og til sanninda hier umm setium vier vortt jnnsigli firir þetta bref er giðrtt var j skalholtti þann. iiij. dag septembris anno Domini Mccc[i]viiij.

94.

24. Október 1358.

á Kviabekk.

SKEGGI Oddsson handleggir þorsteni bónda Eyjólfssyni jörðina Reppisá í Kræklingahlíð með gögnum og gæðum til æfinlegrar eignar upp í skuld til Þorsteins.

AM. orig. dipl. Fasc. II, 8, frumbréð á skiuni. Innsigli séra Erlends er dottið frá, en brot er eptir af innsigli séra Þóris.

¹⁾ Ollum monnum þeim sem þetta bref séa ædr heýra sendda ærlænnðr halldorsson ok þorir þorkelsson prestar q[vediu] guds ok sina kunnikt geranndi at sub anno gracie M^o ccc. 1° octavo a odinsdagin nesta firer festum simonis ok jude a þorodztodvm j olafsfirdi worum vid j hia at skæggi oddsson bandlagdi þorstæini boonda Eyulfssyni land at reppiss aa til æfinligrar eignar. Medr ollum þeim gognum ok giædum sem hann vard æiganndi at ok þui hefer fýlkt at fornu ok nýu. þui at nefndr skeggi vidr kenndizst at hann var sua mýkils godz æda meira skýlldugr med logum sem jordin ær verd fyrnefndum þorsteini eppter riettum reikningi at beggia þeirra samþýkt ok þa var opptnefndr þorsteinn honum æinkiss skýlldr firer adr nefnda jord. Ok til sanz vittnisburdar sættum wid okkr jnnsigli firer þetta bref er gortt var at kviabekk a fyr sogdu áári ok dægi.

¹⁾ Fyrirsögn er eingin aptan á bréfinu.

95.

23. Apríl 1359.

í Skálholti.

SKIPAN Gyrðs biskups Ívarssonar um ljóstolla, heytolla, presta-stefnu samþyktir, messuklæði klerka, lausung og sundrgerð klerka, um það að prestar siti að sóknarkirkjum sínum, að klerkar riði eigi með sýslumönnum í aðrar sveitir, að prestar hafi eigi messuklæði né kaleik í þing orlofslaust, að þeir taki krisma, vín og hveiti í Skálholti, um skyldu bónda að fæða fylgdarmann með presti og um matgjafir.

AM. 351. Fol. bl. 126b skb. skr. c. 1360 (Skálholtsbók forna); AM. 350. Fol. bl. 144—45 skb. skr. 1363; AM. 354. Fol. bl. 31b—32a skb. c. 1400 (Skálholtsbók yngri); AM. 175A. 4to bls. 59—60 skb. c. 1400 (virðist vera bein afskrift afskrift af 350); AM. 688C. 4to bls. 2—3 skb. skr. 1479 (önnur greinaröð en í hinum handritunum); AM. 136. 4to bls. 270—72 skb. c. 1480 (Skinnastaðabók); AM. 186. 4to bls. 93—94 skb. c. 1480—1500 (Hvauneyrarbók); AM. 456. 12mo bls. 183—86 skb. c. 1480—1500 (virðist vera bein afskrift af 688 og hefir sömu greinaröð); AM. 42A. 8vo bls. 219—20 skb. c. 1480—1500 (hér er að eins § 2, § 6, § 7, § 8, § 10, og virðist vera afskrift af 351.). Pappírs-afskriptir eru allmar gar til af þessari statútu, en lítið er á þeim að græða. Skipan þessi er prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 112—14 með latínskri þýðingu (eptir AM. 354). Sbr. skipan Jóns biskups Sigurðarsonar frá 26. Júlí 1345 (Dipl. Isl. II, 513).

Skipan herra gyrðz biskups¹⁾.

Jn nomine domini amen.

sub²⁾ anno gracie M^o. ccc^o. l^o. ix^o. þriðia dag j paskum j skalholhti in sinodo skipaði virðuligr herra herra Gyrðr [með Guðs náð biskup j skalholhti³⁾ þessa articulos. [sem her fylgia⁴⁾ [med samþykt presta⁵⁾ þeirra sem þar⁶⁾ voru til⁷⁾ kalladir⁸⁾.

1. Jn primis ef lýsitollr er eigi lokinn at paskum. take sa eigi guðs likama. ok stande vtan kirkiu. þar til er hann lýkr. ok luke halfua mork. halft huart þeim er kirkiu helldr ok profaste⁹⁾.

2. Jtem¹⁰⁾ at heytollr se lokinn at M^{ariu} M^{esso} sidare¹¹⁾

¹⁾ 351; Skipanarbrief Gyrðz biskups 350; statuta gyrðz 354; statuta gyrðz biskups 175; Vm skipan 136; s[statuta] gyrða biskups 186; Gyrður biskup 456, 42; ²⁾ at sub 350, 175; ³⁾ [sl. 350; ⁴⁾ [sl. 350, 175; ⁵⁾ [sl. 136; ⁶⁾ þa 186; ⁷⁾ saman 186; ⁸⁾ [354, 136, 186; hin sleppa; ⁹⁾ § 1 vantar í 311, nema 354, 136, 186; ¹⁰⁾ 354, 688, 136; hin: Jn primis; ¹¹⁾ a sumarit b. v. 688.

en sa prestr¹⁾ sem æigi vill taka j millum [Mæssodaga²⁾ lög-
liga til boðinn hafi eingan ok se sektalaust æ þui ære. En sa
sem æigi vill luka j settan tima gialldi presti þeim [er halldit
er³⁾ firir. iij. aura.

3. Jtem at [huerr profastr⁴⁾ kalli saman alla presta⁵⁾
þegar [þeir koma⁶⁾ heim af sinodo ok opinbere⁷⁾ firir þeim
greiniliga⁸⁾ alla þa articulos sem æ prestastefnu waro skipaðir
ok fai [þeim⁹⁾ ollum¹⁰⁾ in scriptis.

4. Jtem at huerr prestr innan fursta ærs sins prestz-
skapar. skal eiga kórkapu. en¹¹⁾ slopp jnnan tuegia ára ella
luki halfa Mork. firir huart sem missir. en Mæssoklæði [ok¹²⁾
kaleck¹³⁾ [ok allar tiðabækr innan. v. ára. ella luki. xij. alnar
firir bok hueria er missir. sua ok¹⁴⁾ firir huart Mæssoklæði ok
kalek¹⁵⁾ ok misse officium sacerdotale sua leingi sem hann
æ æigi.

5. Jtem at prestar ok diaknar sýni enga lausung¹⁶⁾ eör
leikaraskap j klæðaburði sinum beri huarki stickknifa ne
tösk[u]r. ne dreglahwfur opinberliga. hafi æigi breiðari¹⁷⁾ hettu
struta en tueggia¹⁸⁾ fingra ok æigi siðara en alnar. ella se
vpptækt af biskups vmboðsmanni innan manaðar [siðan a er
minnt¹⁹⁾].

6. Jtem at engi profastr taki nockurn prest til reiðar
með ser brott or sinni kirkiu sokn. ok at huerr prestr siti²⁰⁾
at sinni kirkiu ok fari þui at eins fra²¹⁾ at²²⁾ full naðsyn beri
til ok þo með sins formanz raði²³⁾. ok se þa annar j hans
stað skipaðr æ meðan.

7. Jtem at diaknar [ok prestar²⁴⁾ riði æigi²⁵⁾ með sýslu-

¹⁾ sl. 354, 136; ²⁾ [Mæriu meæna 354, 136; ³⁾ [sem hann helldr
350, 364, 175, 688, 136, 186; ⁴⁾ [huerr prestr sa sem profastdöme
helldr 354; ⁵⁾ þa 136; i sinu umbodi b. v. 350, 354, 175, 136; ⁶⁾ [hann
kemr 350, 175, 688, 136; ⁷⁾ upp beri 175; ⁸⁾ einkanliga 136; ⁹⁾ sl. 351;
¹⁰⁾ sl. 350; alla 175; [354, 688; ¹¹⁾ eör 351; með 688; ¹²⁾ sl. 350, 175,
136; ¹³⁾ [sl 351; ¹⁴⁾ sl. 351; ¹⁵⁾ [sl. 688; ¹⁶⁾ aa sier b. v. 688. 136;
¹⁷⁾ miora 350, 175; miorre 354, 136; minna 688, 456; meire 186; ¹⁸⁾
354, 688, 136, 186; ija 350, 175; miðia 351; ¹⁹⁾ [fra þvi er þeir ero
amintir 350, 354, 175, 688, 136; ²⁰⁾ heima b. v. 354, 688; ²¹⁾ henni b.
v. 354; ²²⁾ vtan 351; ²³⁾ orlofi 350, 175, 688, 136; ²⁴⁾ [sl. 354; ²⁵⁾ hvorki
136.

manni¹⁾ [ne með bondum²⁾] j aðrar sueitir fra þeim kirkium sem þeir eru til skipaðir vtan með orlofi. ella missi vistar sinnar³⁾.

8. Jtem at engi prestur hafi Messoklæði eðr kalek⁴⁾ j þing vtan með þess orlofi sem kirkju varðueitir⁵⁾. [ok legi fyrir hálfa Mork⁶⁾] [ef hann hefir⁷⁾].

9. Jtem at huerr profastr taki ut crisma⁸⁾ vin ok hueiti af skalholhti. ok skipti þui⁹⁾ með prestum heima¹⁰⁾. [enn fai ongum odrum¹¹⁾].

10. Jtem at huerr bonde er skyldr at fæða mann með presti iafnuel þo hann se riðandi fra Michaels Messo ok¹²⁾ til krossMesso æ varit. en prestur skal skyldr at hafa þann mann at honum se full fylgd j ok hann se betr fær en aðr. ok sa þioni j messu. en heima bondi fai mann til þa er maðr fylgir æigi presti.

11. Jtem at huerr bondi. sua prestar sem leikmenn. luki matgiafir fur öll sin hiun. þau sem þeir halda æ sinum kosti. iafnuel á sumar sem æ uetr [þa er skylt er at vatnfasta. ok hon¹³⁾ stendr yfir¹⁴⁾. eptir þui sem cristinn rettr bydr. ella luki þa sekt sem þar ligr við¹⁵⁾. [et cetera¹⁶⁾].

¹⁾ systlumonnum 350, 354; ²⁾ [354, 136; ³⁾ sl. 351; ⁴⁾ kirkna b. v. 350, 175; ⁵⁾ helldr 354; ⁶⁾ [sl. 350, 354, 175, 688; ⁷⁾ [186; ⁸⁾ sl. 350, 175; ⁹⁾ huer 354; ¹⁰⁾ i sino vmbode 354; i sínu vmdemi 688, 136; ¹¹⁾ [nema odrumis faist 186; sl. 354; § 9 vantar í 351, ¹²⁾ framan b. v. 350; ¹³⁾ [þa er skyldu vatnfasta 186; ¹⁴⁾ [sem skyldir eru til vatnfostu 136; ¹⁵⁾ til 175; ¹⁶⁾ [sl. 688, 136, 186; § 11 vantar í 351 354. Greinaröðin í 688 og 456 er þessi § 1 (þar) = § 3 (hér); § 2 = § 4; § 3 = § 6; § 4 = § 7; § 5 = § 8; § 6 = § 9; § 7 = § 10; § 8 = § 2; § 9 = § 11.

Í pappírshandritinu Ny kgl. saml. 1847. 4to A bl. 43a skr. 1669 eru klausur nokkrar, sem kallaðar eru skipan Gyrðs biskups um ljóstoll og heytoll 1450(!) og eru þar teknar upp í greinar úr ljóstolla samþyktinginni fornu frá 1265 (sbr. Dipl. Isl. II, 12), en það mun þó eitthvað fara á milli mála, að Gyrðr biskup hafi itrekað þær. Í sama handriti á bls. 45–46 eru einnig „Skikkunar Gyrðrs biskups Anno·(!) og er þar enn sem á fyrra staðnum blandað saman þessari skipan Gyrðs og þeirri frá 1354. 30. Júlí, en aptan við eru þar tvær greinar, er svo hljóða.

Jtem ef ei er lukt vax í ljóstoll lúki tólf merkr smérs fyrir mann fyrir sunnan og v[estan], enn þrettán merkr fyrir n[orðan] og a[ustan].

96.

15. Maí 1359.

að Asgeirsá.

GIZUR bóndi galli Bjarnarson handleggir Jóni skalla biskupi á Hólum alla þá reka parta, sem hann átti á Vatnsnesi.

AM. Fasc. II, 9. Frumbréfið á skinni. Öll innsiglin (fjögur) eru dottin frá bréfinu, og eru þveingirnir einir eptir. Í þveingina hefir verið rist niðr annað frumrit þessa bréfs, og má lesa mikið úr því enn á ræmunum.

Vm reka er gizsor galle gaf jone biskupei¹).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra senda einarr hafidason. gudmundr einarsson prestar. kolbeinn benedik[ts]son. einarr gilsson leikmenn g[uediu] g[uds] ok sina kunneght gerande at þa er lidet var fra hinghat burd vaars herra jehsu christi þushundrat þriu hundrat fimtigher ok nú aar vorum vier j hia at aasgeirsaa j videdal tueim nattum epter halluardz messo at gizsorr bonde galle biarnarson handlaghde vaarum virdulegum herra. herra jone biskupi a hoolum til eighnar reka partta þa alla sem hann aatte aa vattnese er forn skra²) þar um gor vaattar. til motz vidr stein bonda at asgeirsaa ok þingeyra menn firer seaytean londum. Ok til sannynnda her vm settum wer fyrr nefnder menn vaar jnnsighle firer þetta bref er gort var j sogdum stad are ok deghi.

97.

31. Maí 1359.

á Þingeyrum.

JÓN skalli Eiríksson biskup á Hólum staðfestir bréf Orms biskups frá 9. Marts 1353 um Giljá (Nr. 31 hér að framan).

Eyfir á að gjalda presti að syngja yfir dandnm manni, en tíu alni í legkaup eptir unga og gamla.

Þessar greinir munu vera teknar eptir Búalögnum.

¹) Aptan á bréfinn með annari, þó fornari, hendi. Með enn annari og einnig foruri hendi er skrifað aptan á bréfið: bref at gizor galli handlagdi herra joni reka partta a vatns næsi firer seautian londum til motz með asghæirsaa. Orðréttri klansu, sem þessari, er hnýtt aptan við rekaskrána fornu (1296), nema hvað þar er bætt framan við „Item“.

²) Sú skrá þekkist nú ekki.

AM. 280. 4to bls. 153 («Liber copialis Bessastadensis. með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640); AM. dipl. afskr. Nr. 479 (eptir AM. 280. 4to). Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 206.

Giliar Breff 1359.

Vier Broder Jon meður Guds myskun Byskup á Holum kunngiðrum godum mönnum þeim sem þetta breff sið edur heira. ad vier höffum sied og yfferlesid breff virduleghs herra Orms Biskups godrar minningar þad sama sem hier er meður bundit. huort vier stadfestum og styrkium i öllum sijnum Articulis vm so langann tijma sem herra Arngrimur er äbote ä þingeyrum. huort er oss synest þar sijdar aff ad giðra. Og til sannenda hier vmm settum vier vaart jnnsigle fyrer þetta breff. er giðrt var a Thingeyrum in festo Petronellæ virginis. anno Domini M^o. ccc^o. l^o. nono.

98.

3. Juni 1359.

i Hvammi.

JÓN biskup skalli úrskurðar klaustrinu á Þingeyrum alla lax-
veiði í Laxá fyrir Hjaltabakka landi.

AM. Dipl. afskr. Nr. 451, í transcripto frá 8. Aug. 1371, sem Árni segir sé skrifað «ex transcripto monasterii Thingeyrensis accuratissime». Afskriftir eru í AMagn. 277. 4to bls. 17—18; AM. 280. 4to bls. 156—68; Landsb. 115. 4to bls. 13—15. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 207—208.

Ver broder jon med guds næd biskup æ holum. sendum allum monnum þeim sem þetta bref sea edr hæyra. q[uediu]. g[uds] oc væra. kunnight gerandi. at herra arngrimr aboti aa þingæyrum kom firi oss a hauskulldzstodum. oc kærði firi klaustrid. vm laxuþidi i laxaa firi hialtabacka. epter þui sem vattar. forn kirkiunnar bok aa holum. oc ei sidr kirkiubok nefndz klaustrs. hueria adrgreinda laxuþidi. er haft hafði vm tima baardr arason. en sýndi oss ekki skilríki þar firi þat er framær gæingi. en fyrr sagdar kirkiubækr. holastadar oc þingæyra klaustrs. þuj ðemdum ver med fullu doms atkuedj. fyrrsagda uæidj. klaustrinu til vendaligrar eignar. hedan j fra epter þuj

sem oppt nefndar kirkiubękr vaatta. vtan fyrrnefndr baardr. fai þat skilriki. at framar gangi honum til æignar. Ok til sannýnda her vm settum wer vartt jnnsighli firer þetta bref. er gort var. j huamme j laxaardal manadaghinn næsta. epter festum petronille virginis. þa et lidit var fra. hegatburd vars herra iehsu christi. þushundrat. þriuhundrat. fimtiger. oc niu aar.

99.

4. September 1359.

á Illugastöðum.

JÓN biskup skalli úrskurðar að netjadrátt og laxastangan í Laxárósi skuli vera frjáls og óbrigðileg eign kirkjunnar á Grenjaðarstöðum (sbr. Nr. 85 hér að framan).

AM. Dipl. afskr. Nr. 117 „ex originali Greniadarstadensi accuratissime“; innsiglið var dottið frá; frumbr. var með krókótttri norskri hendi. Önnur afskrift eptir transskr. frá 1393 er í AM. Dipl. afskr. Nr. 118, einnig gerð „accuratissime“, og var transskr. með norskri hendi.

Broder Jon meðr gudzs miskunn biskup aa hoolum sennder allum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra q[uediu]. G[uds]. oc sina kunnight gerande at sub anno domini. M^o. ccc^o. quinquagesimo nono sem wer vaarum j vaarri visitacione. komo wer aa greniadarstadi j reykiadal týrsdaghin nōsta epter festum bartolomei apostoli aa liitandi oc epter skodannði firer prof oc skilrijkra manna soghn huart greniadarstada kirkia mundi eigha netia draatt oc laxa staanghan j laxaar oose bueria er vm tima leet hafua ormr biskup aagietrar minninghar oc kallade mýrarlanndi fylgia eigha er þa var ordit eighn hoolastadar eptir rettum landz laghum so vaattannðum at huerr madr aa vauñ oc veidistod firer sinni jordo utan med laugum see fra komit. huat oss var teeth firer margra skilrijkra manna vitnisburd at einghinñ hafdi haft saghda laxveidi meir en vm fioratighe vetra framan til dagha herra orms biskups wtan af greniastada formanni oc þat med at mýr var laxveidarlaus vird herra ormi biskupi. þi stadfestum wer oc vrskurdum netia draatt oc laxastaanghan j laxaar oose. wera kuitta. frealsa. lidugha. aakierolausa oc vbrigdeligha forna

eighn greniadastada kyrkiu hëdan af sem her til. þi firerbiodum wer hueriom manni saghdri kyrkiu nokkurn aagha edr vnaader at gera j þerse sinne veidistaud eda ser at kalla. nema huer sem þat gerer viti sik sliku sekan sem loghin vaatta aa þann sem geinghr jnn j fasta eighn heilaghrar kyrkiu eda kallar ser. Ok til sannýnda her vm settum wer vaart jnnsighle firer þetta bref er gort var aa jllhughastodum j nioskadal in translatione cuthberti aa fyr skrifuado aari.

100.

[um 1360].

SKRÁ um reka Böðvars prests Þorsteinssonar.

AM. 276. 4to bl. 12 skb. skr. 1386; Biskupeskjalasafn Íslands 26. 4to skb. skr. 1386. Þessu er hnytt aptau við rekaskrá Hólastaðar hina fornu (sjá ár 1296 Dipl. Isl. II, 161).

Þessa reka keypte síra boduar þorsteinsson af jngeride. huspreiu a saudanesi.

fiordvng i hualreka fra staur i holme ok til steins. i. lons ose.

fra foss a ok til toftar a sandz enda fiordungr i hual. huart sem rekr eda er flutr ok allar hualvaaner at helmingi vid breckur.

fra toft til hara lons ar oss ens forna halfr en sextande hlutr ok halfr en atiande hlutr.

Qille holkn aar ok sand aar huart sem rekr eda er flutr fiordungr. i. hual.

fra saur ueisna steck ok til vald. dals ens vestazsta halfr hualr huort sem rekr eda er flutr.

fra sualbardz aar ose til þufu a hafua bergi attungr i hual huort sem rekr eda er flutr.

fra þufw til steins. i. vidiar vþkr ar ose fiordungr i hual huort sem rekr eda er flutr.

fra steine i vidiar vikr ar ose til forvada þess er nestr er kolla vik firer. austan. fiordungr i. hual huort sem rekr eda er flutr en þadan til saudar halfr attungr oc slikt meira sem neiknast vid hola stad.

Þena reka gaf ormr i holum¹⁾ síra boduare. fra salt ness

¹⁾ Það mun vera Presthólum.

garde ok vt til klappar ær oss fiordungur i hualreka ok halfvan vidh reka. flauta fels reki fra grimu vik ok til stauduls lekiar halfr hual[reki] huart sem rekr eda er flutr ok allr vidreki.

101.

[um 1360].

SKRÁ um reka Vatnsfjarðarkirkju fyrir austan Geirhólm, er átt hefir frú hertoginna [Ingibjörg Hákonardóttir].

AM. 234. 4to bls. 538—39 skr. um 1600 eptir bréfabók Árna Gíslasonar á Hlíðarenda. Jón Sigurðsson hefir gert þessa athugasemd við skrána: „líklega frú Ingibjörg, dóttir Hákonar háleggs, móðir Magnús smeks, f. 1301, d. c. 1360“, og mun það vera svo.

Rekaskrá watzfiardar kirkiu.

Þessa reka partta a kirkiann j vatzfirde. fyrer austann Geyrholm. er átt hefur fru herttuginna.

Fyrst a Biarnarnese. toltungur j hualreka oc j Reykiarvíjk ad Bruara. attungur j hualreka.

J Asparvíjk siettungur ur audrum helmijnge. Enn attungur ur audrum.

Ad eyum fiordungur j vidreka oc fiordung j hualreka og eya adra. og þridiung ur audrum helmijnge. oc halftt Eyrarland hid nydrá.

Ad kleyfum fiordungur ur helmijnge j hvalreka.

J millum kaldbakz oss og kolbeinzár. toltungur j hvalreka.

J Byrgizvíjk fiordungur hualreka oc þridiung j vidreka oc j jordu xl alner annarz hundradz.

Ad Kampi fiordungur j hualreka.

fiordungur j hualreka j Reykiarfirði. j millum svijna kleyfar og merkizlækiar.

Ad Rifsteinum fiordungur j hualreka.

J millum Knararness oc lækiar þria hluti ur helmijnge j hualreka.

J millum ruteyakleyfar oc merkihamarz attungur j hualreka.

J millum ruteyakleyfar oc Dranganez halfann hualreka.

Fra Beriadalzä¹⁾ oc til Viebiarnarness allur vidreke.
 Hálfur vidreki millum Beriadalzär og Eyvindarfiardar är.
 Millum skierz og æross j Drängavijk allur vidreke.
 Hálfur vidreki a Dränga urd. millum skumhelliss oc
 sygnýar gotu.

Þridiungur hualreka oc vidreka millvm Dranganess og
 Biarnarfiardar är.

Ella²⁾ skiallda Biarnarvijk Bædi ad Grausum og reka.

102.

[um 1360].

AFHENDING staðarins og kirkjunnar í Reykjaholti, þegar Magnús
 afhenti, en Einar prestur Kolskeggsson tók við.

Landsb. 268. 4to bl. 45b skr. 1601.

Reýkholltt.

Þessa hluti greiddi magnus kyrkiunni j reýkiahołłti. enn
 sijra einar kolskegg[s]son tok med.

Jn prijmis atti kirkian jnnan sig þekur xiiij oc xx virdar
 fyrir x hundrud.

Jtem x manna messuklædi. brestur j einum hanndlijn.
 lindi oc dukur.

Jtem einn hokul lausann.

Jtem dalmatikur ij.

Jtem kápu med balldikinn oc iij pellz kápur oc iij slitnar
 kápur oc eina ábreidzls kápu.

Jtem iij sloppar oc alltarisklædi fimm af pelli og silki oc
 ij onnur.

Jtem brijkarklædi.

Jtem alltarisduk glitadann oc siriduk.

Jtem korporalia fernn.

Jem kaleka flora.

Jtem kerttistikur. [vj].

Jtem vijgd[s] vatzketil.

¹⁾ skr. upphaflega Broddadalsá, en úr því gert: Berjadalzä; ²⁾ Svo.

103.

[um 1360].

LANDAMERKI Breiðabólstaðar á Skógaströnd og Langadals.

§ ^{am} AM. 264. 4to skr. 1606 bls. 1—2. Breiðibólstaðr varð seint staðr og aðalkirkjan var leingi fram eptir á Eyri í Alptafirði (Narfeyri).

Þesse eru landamerke millum Breiðabolstadar og Langadals.

A halse millum Langadals oc swijnafells að lækur fellur ur halsinum vestan til undan hamri einum.

þadan er sionhending j fuglastapa.

þriyr standa fuglstapar þar huer sudur fra audrum. oc er sionhending huer j annann. enn ur hinum sýnsta sudur j sætu.

Enn ur hamri þeim er lækurinn fellur undan er sionhending j borg þa er stendr a fiallinu. enn ur Borginne j stein þann er stendur aa halsinum. en af halsinum eigu það huorir er votn falla að til merkegils botnz.

Enn ur Botnenum. þa geingur hriggur ur fiallenu fyrir vestan valadal.

Sijdan fellur gil ur valadal oc ofan millum Hamarz skogz oc klifs skogs. sa lækur rædur allt ofan til veturgautuskarda.

Vr veturgautum hinum nedrum eru sionhending j raudaflag. enn þadan af rædur Hrafnsa allt ofan j sio.

Eiga Lang[dælir] huerke lond ne skog i þessu takmarke.

Selfaur eigu Drangamenn hia middeigiz gile.

þa stendr Stape j lambahljð. enn sionhending ur þeim stapa j annan. Enn þadan j klofasteina.

Ad heimilu eiga þeir beit epter hljðine til motz vid Langadalzmenn medan þeir eru j sele. oc beita huerke eingiar nie haga breiðabolstadarmanna. skulu þeir hafa elldevid j ormzstada skoga meðann þeir eru j sele.

¹⁾ Samstadaskog aa Stadarkyrkia halfann. enn Helgafellz stadur halfann. oc land under aullum skogie. Ef annar aa skog enn annar jord þa skal ei ræta vid enn hauggua firi ofan jaurd.

Hamars skog j Drangalande aa Helgafells stadur og aull hrijs þau sem þar að ganga.

¹⁾ Þessar tvær greinir, sem eptir fara, leika dālitið lausu við í handritinu og eru líklega nokkru yngri en hitt.

104. [um 1360].

BRÉFSÁGRIP um jörðina Indriðastaði í Skoradal og eystri Eyri.

AM. 264. 4to bls. 15 papp. skr. 1606. Bréfið veltr á árunum 1352—79.

In nomine Domini amen.

Var suo fallid kaup þeirra herra Asgrims abota ad Helgafelle og Narfa Jonssonar. ad herra abote selur Narfa halfa jaurd ad Eindridastaudum j Skoradal oc alltt land ad eystre Eyre undir Draga.

105. [um 1360].

BRÉFSÁGRIP um jörðina Hrossholt í Eyjahrepp.

AM. 252. 4to bls. 5 papp. skr. c. 1660 (Jón Steindórsson); AM. dipl. afskr. Nr. 1557. Bréf þetta veltr á árunum 1352—1379.

Jtaka Brieff Hrossholtz.

Halluardur Oddzson selde clöstrinu a Helgafelle og Asgrijme abota jörðina Hrossholtt. med öllum þeim gögnum og giædum sem þar a ad filgia. ad tiltöldum sierliga skogie þeim er stendur firer sunnann ana firer nedann modruskala hollt. og eingi j Södullzholtz jördu. sem Brieff þar vm giðrst¹⁾ vottar.

106. [1360].

BRÉFSÁGRIP um jörðina Bakka (í Helgafellssveit).

AM. 252. 4to bls. 51, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 11, séra Jón Haldórsson c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1578. Á þessu ágripi mun vera byggt það, sem stendr í F. Job. Hist. Eccl. Isl. IV, 71 um að Arngrímr hafi heitið ábóti á Helgafelli 1460, en þetta er einungis, að eg hygg, farið aldavilt og ábótanafnið mis-skrifað í 252.

¹⁾ þannig.

Backe¹⁾.

Biarni Jörundsson selde abota Asgrijme²⁾ og clöstrinu að Helgafelle jörðina Backa firer lausafie kuiktt og daudtt Anno 1460³⁾.

107.

[um 1360].

SKRÁ um landamerki milli jarðanna Hraunskarðs og Gufuskála á Snæfellsnesi.

Gufuskálar er æfagömul klaustrjörð á Helgafelli, (sbr. mál-dagana frá 1274 og 1280). Hraunskarð er seinna komið undir klaustrið. En í máldaga Helgafellsklaustrs, sem er ef til vill frá 1378, er það talið með jörðum klaustrsins; gæti þessi skrá því verið að minsta kosti frá hér um bil 1360; víst er það að hún er forn.

A.

AM. 264. 4to bls. 20 papp. skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 38 skr. c. 1660; AM. dipl. afskr. 1606 og 1656 og 1658 (frá Sigurði skáldi Pálssyni í Skógarnesi d. 1715); Landsb. 108. 4to bls. 119. Afskrift frá Þórkatli presti Eyjólfssyni á Staðastað gerð og staðfest 24. Feb. 1887 eptir afriti, sem liggur við Staðastaðar-kirkju hefir og verið höfð til samanburðar. Það sem hér er kallað A er forna skráin. B er seinni skrá, sem í 108 og 1658 er áföst við A.

Landamerke a mille Hraunskardz og Gufuskala⁴⁾.

Þesse eru landamerke j mille Hraunskardz oc Gufuskala. að steinn stendur j krossavijk sionhending ur marksteine þeim hinum efra j fuglastapa þann er stendur firi vestan Akurgierde æ hraunenu. vr þeim foglstapa er j Arnarstein. þadan er sionhending j stapa þann er stendur æ braune firi ofann gøtur⁵⁾ þadan j mýkluborg. þadan j sionarhol. þadan j jokul sem graus ganga. Hraunskierdingar eigu netlaug æ skiertanga þann er liggur firi austan seliatiaurnn⁶⁾. þeir eigu oc jtak j Gufuskala land.

¹⁾ 430; ²⁾ asgrijme, 430; Arngrijme 252; ³⁾ ártalið mun eiga að vera 1360; ⁴⁾ 252; Hraunskardsmáldagi 108; ⁵⁾ götu 252; ⁶⁾ selatiörn 252.

beit lxxxm gamalla sauda. oc suo nautum sijnum. oc heimilltt ad fie renne um alltt land. Hraunskardzmenn eigu ad gæta fiar sijns vid stackagardi. Beit hefst þa er vj vikur eru til vetrar. oc er til þess er vj vikur eru af sumre. Hraunskardzmenn eigu ei[g]i nattbol utar fie sijnu enn under jraklette¹⁾ [þar æ . . .²⁾].

B.

Landsb. 108. 4to bls. 120—22; AM. dipl. afskr. 1658 (frá Sigurði í Skógarnesi). Þetta er miklu yngra (gert eptir 1550) að samningi en A, en því er ekki auðmarkaðr bás, og þótti því réttast að láta það fylgja hér með, því að það er fornt að efni að mörgu leyti.

Jtem ábóta skickun á Helgafelle um Hraunskardz jardar jtök og máldage med byskupanna ráde af Skálholte.

Svofelldan máldaga hafa ábótar Helgafells med ráde og samþicke biskupa skalholts Sticketes giort og stadfest á medal þeirra jarda, sem liggja i Neshrepp.

Í fyrstu Þrándarstader. Kjalvegr og Ingjalldshóll eiga fjórar búdir og iiij skipa uppsátr í Hraunskardz jörd, Kjalvegr á Breckum búd og uppsátr, Þrándarstader búd á Hjöllum og innsta Naust. Hóll sínar búder í Gerdum. Hier á móti skal Hraunskard eiga í greindar jarder sölva fjöru frá Hvalsá og undir Badstein og tíu tyger alna einge á Malabrúnum og xij kúgilda beit í Sneckiu mánud um sumar og selstödu vid Blágil. Hraunskardzjörd á móskurd í Saxhamra í Þæfusteins lande fyrir bud og uppsátr er þæfusteinn á á Hjöllum. Skard skal eiga búd og uppsátr fyrir áttæring í Hraunskardz jörd. þar fyrir giallda Skardzmenn Hraunskardzmönnum skyrtunnu med gillt skyr árlega. Vallstacksheide skal med frelse hafa einn bát og vetrlægja búd í Hraunskardzjörd þar sem Hraunskerdingar tilseigia, hier ímót á Hraunskard xl alna einge árlega þar sem Vallstacksheidarmenn tilseigia.

¹⁾ Hér endar 252; ²⁾ [Svo og stendr i þrandarstada jardar maldaga ad Hraunskardzmenn eige slatt a Alamyre. Og af því Arnarstapans bok var roten vard ei framar ur henne skrifad um jordena Hraunskard, því það [vard] þa ei vel lesed 108.

Fossmenn eiga búd og uppsátr í Hraunskards jörd, en Hraunskard á þar «igien» einge til x aura og skal það einge veria huer sem á Fosse býr og láta virða þá sláttir hefst. Svo um Vallstacksheide, Hól og Kjalveg sem Þrándarstade. skal einginn beita né beita láta sögd einge frá því vi vikur eru af sumre og til vi vikur eru til vetrar.

Gufuskálamenn meiga hafa hjallastæde á Breckum og uppsátr þegar þeim á liggr eða geta ecke heima lendt; skulu Hraunskerdingar þessu uppehallda og vatna Gufuskáland fyrir hrísrif og fjárbeit um vetr. Eige eiga Hraunskardsmenn að beita Gufuskála jörd hia stackgördum frá því vi vikur eru af sumre og til þess vi vikur eru til vetrar. Ólafsvík á að hafa skipsuppsátr og búd í Hraunskardz jöru, öll þesse ítök um buder á vetr. Ólafsvíkmenn eiga að taka við Hraunskardzskipum og mönnum ef naudreker á koma og veita skipum naust, enn mönnum hiálp sem við þurfa fyrir ónýtan pening.

Máahlid á búd með uppsátre í Hraunskardz jörd enn Hraunskerdingar eiga x aura fódr af þeim í Máahlid edr búsetuna í Svarbakafelle.

Jtem gáfu ábótar Helgafells huer efter annan með ráðum byskupa jörðunne Hraunskarde frí kolatak í Hrisaskóg og raptvidarhögg í jörðunne til uppheldis. viij búder fylgja Hraunskarde þær sem upp eiga að vera gerðar af kongsins vide, enn annist við ábúanda um grasnautn þeir sem ítaksbúðernar hafa.

Jörden Hraunskard á Snæfellsnese [er] xvi hundrud að dyrleika til tijundar, enn að fornu fare haldin xx. hundrud, því Helgafellzklauturs jarder hafa verid felldar að fimtunge til tijundar sem úrskurdarbréf byskups Stephans út[vísar] skrifad á Stad á Öllduhrigg a dogum herra Narfa abóta að Helgafelle. Efter Hraunskard gelldst xviiij vætter fiska árlega í landskulld og er það hennar gömul leiga, því þa datum skrifadest 100000 var leiga efter hana vi hundrud fiskar og fylgdu þa eingen leigukugillde. Hraunskardsmenn eiga beit í Gufuskála jöru og selafyrirhlaup á Kópatjörnum. Hraunskardsmenn eiga og sláttu á Álamýri í hálfan mánuð fyrir tvo menn.

Hítardalskyrkjufjörð Hella á Snæfellsnesi á tveggja skipa uppsátr í Hraunskardsjöru um vetr. hier á mót á jörðin

Hraunskard í Hellujörðu torfstungu og ristu til húsa og heyja og garga umbóta sem Hraunskerðingar þurfa.

Þetta máldagabref er ríett útskrift eftir Hraunskardz-máldaga brefe á kalfskinne rotnu nedarlega þó læselegu að vitne profastsens Sr Sæmundar Oddssonar. Finns Jonssonar og Gisla Jonssonar er það samanlásu í Hyfardal Anno 1684 þann 9 Decembris.

108.

1360.

DÓMR um rétt og ráðspjöll kvenna.

IBÍÉL. 104. 4to bls. 143 á pappír skr. c. 1770. Það kann að geta þótt dálítið grunsamlegt, hvort dómságrip þetta sé svo gamalt, sem hér segir, en ártalið er skýrt í handritinu, sem er vel skrifað. Rithætti þess er hér ekki haldið. Því að hann er eins og þá tíðkaðist, er það er skrifað.

Domr vm rett ok radspioll [M^o. ecc^o. lx^o.¹)

J fyrstv dæmdiz at rettr kvenna skyldi dæmaz eptir því sem sa er madr til. er misbrotid er við. nema hann standi mann a konv sinni eda dottvr. þa fari eptir því sem stendr j. ij². cap. Mannhelgar. enn vm radspioll fari eptir því sem gamall vani er til. ok gangi alldrei leingra edr hærra fram. enn stvlkvnni ma gefaz tilgiðf vr svo myklv. sem almenniliga legz a moti hennar heimanmvndi j landi vorv.

109.

2. Januar 1360.

á Holum.

Jón biskup skalli selr Brandi bónda Ásgrímssyni og Guðnýju Sölmundardóttur konu hans jörðina Holtastaði fyrir jörðina Flugumýri.

AM. Fasc. II, 10. Frumbréfið á skinni. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 210—11.

¹) [1360, hdr.; ²) 2., hdr.

bref vm jordina fluguðyræ¹⁾.

Jn dei nomine amen

gerdist so fallit kaup mille virdulighs herra jons med guds miskunn biskups aa hoolum ok brandz bonda asgrims-sonar ok gudnyiar solmundar dottur.

j fyrstu at herra jon biskup selldi fyrnefndum hionum brandi ok gudnyiu jordina aa holltastodum med allum þeim gognum ok giædum rekum ok jtokum sem þar hafua til legit at forno ok at nyiu. skolo her til leggiast iardir þeer allar sem þar hafua aadr fylgt ok so jtala su sem jon benedikzson gaf kirkiunni aa holltastodum j jordina at geitaskardi ok slykt meira sem herra biskup vill [her til leg[g]ia²⁾).

jtem skal þar vera einn prestr hedan af ok³⁾ hafua allan songh sem forn er vani til.

Jtem skal þar ok vera einnar neetr gistingh biskupi huenar sem hann gister.

Jtem skolo þaangat liggia tiunder ok lysistollar af so morgum beem sem vani er til.

Jtem her [a] mot gafuo nefnd hion herra joni biskupi jordina aa flughomýri med allum þeim lutum ok lunnindum sem þar hafua fylght sidan þau urdu eighandi at ok kirkian aa hoolum aadr firer þeim.

Jtem skal þar at frealso efter vera vpp fra fardoghum aa flugomyri hey og feenadr.

Jtem vill þetta nokkurr epter komandi biskup riufua þa skolo optnefnd hion taka so marga peninga af godzse hoolastadar sem her verdr brestr j.

ok af þi at wer broder jon med guds miskunn biskup aa hoolum kennomzst þetta kaup vidr fyrgreind hion settum wer waart jnnsighli firer skrifuadan kaupmaala ok her firer settum mit firnefnd hion brandr ok gudny ok[k]ur jnnsighle saam wer þorleifr bergþorsson jon gizorrarson paall helgason prestar þorsteinn steinmodzson hallr nikulaasson magnuss jonsson leikmenn þetta kaup ok hanlagh fram fara sem her er skrifuat ok þi settum wer firi waar jnnsighli greint kaup er gertt var aa

¹⁾ Aptan á bréfinu með annari, en þó fornri, hendi; ²⁾ [yfir linunni; ³⁾ tvískr.

hoolum in octaua steffani prothomartiris anno domini. m^o. ccc^o. lx^o.

Öll innsiglin (nú) eru dottin frá, nema hvað brot er eptir af innsigli Jóns biskups, Brands og Magnúsar Jónssonar.

110.

12. Maí 1360.

í Bjarnarhöfn.

ASGRÍMR ábóti á Helgafelli selr Snorra Andréssyni öll lönd að Seljum fyrir Akurey með öllum skerjum og hölmum, sem í fjarar, en Snorri selr ábóta Fáskrúf fyrir fjögur kugildi.

AM. 252. 4to bls. 35—36 skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 23—25, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1544.

Kaupbrief firer Akureyium.

In Nomine Domini Amen.

Var þetta kaup þeirra herra Asgrims¹⁾ abota og Snorra Andriessonar með samþicke sigrijdar hufreyiu Snorra. og Conventu brædra að Helgafelle. að herra abote selur Snorra öll lönd að Selium með þuij öllu sem stadurenn varð fremst eigandi að. og þeim a að filgja að fornu og nýu. Hier a mote gaff Snorre Akurey alla með þeim skerium og hoolmum sem í fiarar. og eyunum a að fylgia að fornu og nýu og eyunum filger selför j land að Seliahöfða meður torffe til seliagiordar. og tolf kugilla beit eff þeir eigu so til er þar bua. enn taka ecke til aff ødrum. huðrtt fleira sem þeir vilia asaud edur kyr millum hagagarda vtann eyngge so leinge sem þarffnast: enn Snorre slae það first. eff hann vill eige til beitar leggja. skal fie Snorra eiga jaffnheimila beytt allzkonar epter þuij sem hann skipar. og þeirra manna sem hann bigger. a myrum gudnyarstöðum og Biarnarhöfn. riste að frialsu heytorff hia seliahöfða effter [þui sem] Akureyngar vilia. Hier með selde Snorre herra abota Faskruff firer iij kugilla. verde nockur brigð a ødrum huðrium jördunum skilur huðr sier aptur þa jörd sem adur heffur att. epter þui sem kaup þeirra var adur. war þetta kaup

¹⁾ Asgeirs, 252; rétt í 430; ²⁾ sl. 430.

þeirra j Biarnarhöfín jn festo [Nerei et Achillei¹⁾ Anno Domini 1360²⁾). þessum monnum hiauerande sira Jone Halldorssine. Marteine bonda þorleifssine. Helga Brandzsine. Magnuse Jllhugasine og Fiallgeire Einarssine. Gudmunde Sueinsíne. þorgrijme Runolffssine. Gudmunde sigurðzsine og mærgum ædrum godum mðnnum.

111.

20. Juli 1360.

i Skálholti.

GÝRÐR Ívarsson Skálholtsbiskup og Jón Eiríksson Hólabiskup semja með sér, að Gýrðr biskup skili Jóni Hólabiskupi gullkaleik þeim, sem sé eign Hólakirkju, en Ormr biskup hafði gefið Jóni Skálholtsbiskupi Sigurðarsyni, gegn því að Jón Hólabiskup greiði Gýrði biskupi þau tuttugu og þrjú hundruð, er Ormr biskup fékk að láni af Skálholtsstað.

AM. Fasc. II, 11. Frumbréfið á skinni. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 208—10.

Forlíkun a mille schalholts biskups og Jons Hoola
biskups um gullkaleik³⁾.

In nomine domini amen.

anno domini M^o ccc^o lx^o sua sem virduliger herrar ok anddaliger fedr herra gýrðr með gudzs naad biskup j skaalholhte ok herra jon með samre naad biskup aa holum tauluduzst meðr winaattuliga j biskups stofunni i skaalholhte jn translacione sancti thorlaci hia verandum merkiligum prestum af huarutueggia biskupsdæminu ok reiknudzst vidr vm kærilig ok brodurlig fiarskifte biskupaanna sionna foruerara herra jons ok herra orms biskups godrar minningar talade herra jon efter gullkalik þeim sem herra ormr bafde gefuit herra joni sýgurðarsyni ok hann kallade eiga kirkiuna at holum er stendr vart tuær merkr ok hann villde hann ei missa hversu sem føre annarr reikningr þeirra j millum edr kirknanna. jtem heimte herra gýrðr aftr af hola kirkiu þau þriu hundrat ok tuttugu sem herra ormr hafde tekit j laan af skaalholhzstad ok þa vaaro

¹⁾ [maris og Achilli(?) 252; sl. 430; ²⁾ Mcccclx, 430; ³⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

enn vlokin. suarade huorr þeirra orðrum vm sik blidliga at þeir uillde allt til lika leggja med godra manna raade sua at kirkiunnar viære¹⁾ skadlausar buor af annare. vard þat endiligr vegr her vm þeirra j millum at gullkalikrinn skilde leggi-azst aftr til hola kirkiu til frialsrar ok æfuinligrar eignar en herra jon jattade sik vnder at leggja kirkiunne¹⁾ i skalholte tuttugu hundrat aftr j mote kalekinum ok at auk at luuka reidulega kirkiunne j skalholte aadr greint laan þriu hundrad ok tuttugu ok at þessu fram komnu skildu þeir alsattum saatter firer sik ok sina efter komindr vm allar þor atafner laan ok fieskipte sem millim biskupanna þeirra foruerara ok kirknanna hafua farit allt til þess dags þa var komit. voru þessir merkiligir prestar j raade ok samdykke med herra gyrd af skalholz biskups dæmi her vm sira flose jonsson sira þorlækr narfuason sira Snorre þorleifsson sira runolfr hildibrandzson ok sira magne jonsson. en þessir af vegna herra jons af hola biskups dæmi sira þorsteinn hallzson sira boduarr þorsteinzson sira þorleifr berdorsson ok sira marteinn þiodolfsson. Ok til sannýnda her vm settu fyrnefnder prestar med nefndra biskupa jnnsiglum sin jnnsigle firer þetta bref er gortt var j stad dege ok ære sem fyr segir.

Af innsiglunum, sem hafa verið ellefu fyrir bréfinu, eru nú sex eptir: Gyrðs biskups (brákað), séra Þorláks Narfasonar (brákað), séra Snorra kyngis (brákað), séra Magna Jónssonar (á því stendr: MAGNI), séra Böðvars Þorsteinssonar (brákað), séra Þorleifs Bergþórssonar (lítið brákað) og séra Marteins Þjóðólfsasonar (brákað).

112.

27. Október 1360.

i Vatnsfirði.

SNORRI prestur kyngir Þorleifsson commissarius generalis et specialis in spiritualibus Skálholtskirkju úrskurðar Vatnsfjarðarkirkju samkvæmt máldaga hennar árlegt ærgjald úr Æðey.

Biskupsskjalasafn Íslands, Skálholtsbr. Fasc. XIV, 10₂, transkript frá 22. Apríl 1605, og er hér prentað eptir afskript þar af í bréfasafni Árna Nr. 924, sem Árni segir gerða «accuratissime». En hafðar eru til samanburðar tvær aðrar afskriftir í bréfasafni Árna: Nr. 928 «eptir kópukverinu Vatnsfjarðarkirkju in membrana

¹⁾ þannig, skbr.

4to maiori accuratissime», og Nr. 937 «ur Copium af Vatsfiardar-skiðlum með hendi sira Jons Arasonar 1649» og segir Árni um hana: «Þessi Cópía er oefað hier og hvar misskrifuð», enda er hún afskriftanna lókust. Bréfið er áðr prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 114—16, að því er virðist eptir sama handriti og hér. Frumbréfið var til í Vatnsfirði 1649, en fanst ekki á dögum Árna.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sea eða beyra. sender. snorri. þorleifsson kirkiunnar í skalholtti¹⁾ commissarius. generalis et specialis in spiritualibus. q[uediu]. gudz. oc syna. kunneght gerandi at . sub anno domini. m^o. ccc^o. lx. in profesto sijmonis et iude. komo þeir a stefnu fyrir mik í vafirdi²⁾. Einar bonde. eireksson. af annarre. halfu. oc vermundur gudmundarson af annare. teedi Einar bondi mer maldagha. kirkiunnar í uatzfirdi. í huerium skrifuat er. at gefaz skal. vr ædey. ær huert uar. til uatzfiardar kirkiu. oc með þi at alldri hafði luckt uerid. meðan vermundur bio í ędey. og enn lengur um daga fōður bans. kierdi Einar bondi firnefndur. epter fir-sagdri. æ. oc krafði mig urskurdar. buert kirkian ętti eða hefði att þessa cū. eða eigi. epter þui sem kirkiunnar maldagbi uottar. nu af þui að uermundur optnefndr. leiddi ekki prof. og onghu vęndiz hann. at nockuð metti infirmera eða moti standa. optnefndum maldagha. kirkiunnar í uatzfirdi. þui lagða eg þenna urskurd. a. sem her fylger. in nomine domini amen. saker þess vermundur gudmundarson. að þu stefndr af mer ber í ęagh snorra presti þorleifssyni commissario generali skal-holtz kirkiu in spiritualibus til anzsuara oc reiknings. um aa þa sem skrifuat er í maldagha uatzfiardar kirkiu. að þangat skal gefaz ær. huert uar ur ædey. og þu beiddr oc krafður af mier profs og skilrikis fyrir hueria sok þu befderr ei luckt firr sagða æ. oc þu uillder ecki prof syna. eða hafder eci til. þi í gudz nafne seghi eg snorri prestr þorleifsson firnefndur með ur-skurdi oc dome. með fullu doms atkuedi at maldagbi kirkiunnar í uatzfirdi skal standa. og þafuaz fyrir fullt í þessare grein. oc þu vermundur firnefndr hefr verid skýlldr að luka. æ til vatziardar kirkiu. so framt sem hon hefuer heimt verid. og er skýlldr at luka heðan af. var þessi urskurdr giðr. og frammborinn in skriftis í uatzfirde mer sitianda í doms seþe. þer

¹⁾ skalaholte 928; ²⁾ Borgarfirðe(?) 937.

vermundur optnefndur loghlegga. fyrer stefndum morghum godum monnum. hia verondum. in p[ro]festo¹⁾ sýmonis et inde. anno domini m^o ccc^o. lx^o. Ok til sanninnda. setta ek mitt jnnsigle. firir þetta bref og vrskurd er gert uar i greindum stad. deghi oc are sem fir seiger.

113.

[um 1360].

BISKUPATAL á Íslandi eptir Stokkhólmsbók.

Stockholm. Nr. 5. Fol. bl. 58b—59 skinnb. skr. c. 1360, og er alt með einni og sömu hendi. Bæði þetta biskupatal, ábótatalið og norska biskupatalið á þessari skinnbók, virðist upphaflega hafa verið samið um sama bil og skráin frá 1312, en við íslenska biskupatalið syðra og ábótalið hefir síðan verið aukið á árunum 1360—63; Gyrðr biskup er drukknaðr þegar það er gert, en Þórarinn biskup er ekki kominn til stólsins. Við biskupatalið á Hólum er eingu bætt eptir Jörnd biskup, og inn í ábótalið er eingu bætt, nema í þykkvabæ; er því skinnbókin án efa rituð á Suðrlandi og líklega einmitt í þykkvabæ á dögum Eyjólfis ábóta Pálssonar. Það sem einkum er eptirtektavert við þetta biskupatal er það, að höfundr þess hefir þekt Íslendingabók Ara, því að í henni einni vitnm vér nú nefnda vera þá Goðiskálf, Arnólf, Petrus, Stephanus og Abraham biskupa. En þegar Íslendingabók þraut hefir hann farið eptir Hungrvöku og Annálum og Sturlungu, og hefir hann verið fróðr maðr.

A jslandi hafa margir biskupar uerit inlendir. adr en jslEIFr biskup son Gízurar hins²⁾ huiða settiz til stols j skál-holhti.

Fridreckr kom fyrst[r] biskupa til islandz. [981—85].

Þa kolt biskup. [fá ár um daga Ísleifs biskups]³⁾.

Þessir biskupar varo sua her aa landi at ongar hofdu stad-festur. Biarnardr⁴⁾. Roðolfr⁵⁾. Biarnardr⁶⁾. Heinrikr⁷⁾.

Þessir sogduz biskupar vera. Goðiseadr⁸⁾. Arnolfr.

¹⁾ pfeato XIV, 102; festo 928, 937; Finnur biskup les: profesto

²⁾ tvískr. í skb.; ³⁾ Íslb. k. 8; Hungrvaka k. 2 og 3. Það er þó líkast að hann hafi verið á Íslandi á árunum c. 1025—28. Hér bleypir skinnb. úr Jóni biskupi írska; ⁴⁾ Bjarnardr eða Bjarnvarðr Vilrðsson var á Íslandi nm 1016—21. Það er rangt, sem Dr. Finnur Jónsson segir, að hann hafi verið á Íslandi 1018—21, því að hann var þar fimm ár (Íslb. kap. 8); ⁵⁾ var 19 ár á Íslandi, dó 1052; ⁶⁾ Bjarnardr hinn saxlenzki var 20 ár á Íslandi c. 1050—70; ⁷⁾ var tvö ár á Íslandi; ⁸⁾ þannig; auðejáanlega mælesíð fyrir Goðiscaler. Þessi og þeir fjórir næstu voru allir á Íslandi um daga Ísleifs biskups (fyrir 1080).

Enn voro iij ok sogduz biskupar vera. af Armenia landi. Petrus. Stephanus. abraham.

Jsleifr biskup var fyrstr stolfastr æ jslandi. j skálholtti. hann uar biskup iiij ær ok xx¹?

Næstr var biskup son hans Giszur. hann kom fyrst tiund æ landit med umrædi sæmundar hins froða ok Mærkus skeggiasonar loghmannz. hann var biskup xxx. vetra ok iiij uetr¹).

Þa uar Þorlackr Runolfsson. vigdr til biskups einum vetre sidar. en Giszur andadizst. hann var biskup xv. vetr.

Þa var Mægnus einarsson biskup xiiij. ær.

Þa var klængr Þorsteinsson vigdr til biskups. iiij. vetrum eptir andlát Mægnus biskups. hann var biskup. xx. ok iiij ær.

Þa var vigdr til biskups hinn heilagi Þorlackr Þorhalldsson. ij. vetrum eptir andlát klængs biskups. hann var biskup. xv. vetr

Þa var Páll son Jons loptzsonar. vigdr til biskups. ij. vetrum eptir andlát Þorlacks biskups. hann var biskup xvj. ær.

Þa var Mægnus son Giszurar hallzsonar vigdr til biskups. iiij. vetrum eptir andlát Pals biskups. hann var biskup ij æ[r] ok xx.

Þa var Sigurðr Þettmarsson. vigdr til biskups ij vetrum eptir andlát Mægnus biskups. hann var biskup xxx æra.

Þa var vigdr til biskups Ærni Þorlacksson einum vetri eptir andlát Sigvardar biskups. hann var biskup ix æ[r] ok xx.

Þa var Ærni helgason vigdr til biskups. vj. vetrum eptir andlát arna biskups. hann var biskup xvj ær.

Þa var uigð[r] til biskups Grímr.

Þa var vigdr til biskups Jon halldorsson. hann var biskup xv. ær²).

Þa var vigdr til biskups Jon jndridason. hann var biskup. ij. vetr.

Þa var vigdr til biskups Jon sigurdarson. hann var biskup vj vetr³).

¹) rétt: 36 ár (1082—1118); ²) rétt: 17 ár (1322—39); ³) þetta er réttara en það, sem segir í biskupatali Jóns Signrössonar (Safn II, 2), því að Jón biskup var vigdr 1342 (sbr. Dipl. Isl. II, 486).

þa var vigdr til biskups. Gyrdr ívarsson. hann var biskup. ix. vetr¹⁾.

Þa er Gíszur hafði setið at stoli j skálholtti iiij ár ok. xx. þa var jón augmundarson vigdr til biskups. hann var hinn fyrsti biskup at holum j hialta dal. var hann. xv. uetr.

þa uar ketill þorsteinsson vigdr til biskups. ij. vetrum eptir andlát jóns biskups. hann var biskup iiij ár ok. xx.

þa uar vigdr til biskups Biörn einarsson²⁾. hann var biskup xv. ár.

þa var vigdr til biskups Brandr sômundarson. hann var biskup xvij aar ok. xx^{3a)}.

þa var vigdr til biskups Guðmundr arason. hann var biskup xiiij. aar ok. xx^{3a)}.

þa uar uigdr til biskups Botholfr ij vetrum eptir andlát Guðmundar biskups. hann var biskup vj ár⁴⁾.

þa var vigdr til biskups heinrekr karason. einum vetri eptir andlát Botolfs biskups. hann var biskup xiiij. ár⁵⁾.

þa var uigdr til biskups Brandr jónsson. iiij. vetrum eptir andlát heinreks biskups. hann var biskup einn vetr.

þa uar uigdr til biskups Jorundr biskup þorsteinsson. iiij. vetrum eptir andlát Brandz biskups.

114.

[um 1360].

ÁBÓTATAL á Íslandi eptir Stokkhólmsbók.

Stockholm. Nr. 5. Fol. bl. 59a skinnb. skr. c. 1360, og er þetta alt með einni og sömu hendi. Þetta ábótatal er upphaflega

¹⁾ Dánarár Gyrðs biskups er ekki alveg víst, en síðast kemr hann við bréf 1360 um smarið; ber annálum ekki saman hvort hann hafi druknað 1360 eða 1361; sumir annálar segja hann druknaðan 1356, en það nær eingri átt. Eg ætla að ártalið 1360 sé hið rétta fyrir druknan Gyrðs, því að 27. Okt. 1360 frskurðar séra Snorri Þorleifsson kyngir sem officialis heilagrar Skálholtskirkjunnar um mærgjald úr Æðey til Vatnsfjarðar; er því svo að sjá, sem þá hafi verið biskupselanst. Hér mun því biskupetið Gyrðs vera reiknuð frá 1352, þegar hann kom út; ²⁾ rétt: Gíleson; ³⁾ réttara eins og í biskupatalinn í Safni I, 4; Brandr var eptir annálum biskup 1163—1201. (= 38 ár); ⁴⁾ réttara 8 ár (1238—46); ⁵⁾ 1247—60.

gert um líkt leyti og áhótatal hið forna (Dipl. Isl. III, Nr. 12), og endar sú upprunalega ábótaröð á sama stað í háðum, en þó er þetta ekki gert eftir hinu.

Næst eftir ábótatalinu kemr hér í skinnhókinni hiskupatal í Niðarósserkibiskupsríki; þar eftir kemr kafi um píslarvætti postulanna, en þar eftir kemr allmerkileg skýring um embættismenn í katólsku kirkjunni og virðist sá kafi víst vera ritaðr eftir fornu frumriti; hér kemr t. a. m. fyrir forn orðmynd hafiðr; læt eg þenna kaffa fylgja hér, því að bæði getr hann verið ýmsu til skýringar í safni þessu og svo hefir hann aldrei verið prentaðr fyrri:

• Hostiarius uerðr maðr þa er hann er uigðr hinne næstu uigslu eftir krunu uigslu. su er sýsla hostiarij. at hann skal uardueita kirkiu dýr ok ringia til tíða. ok uardueita allt kirkiu skrud. af þi skal hann við lýcklum taka j vigslv sinni.

Lector skal lesa j ottusongum ok sælutidum. af þi teckr hann lestrbock j sinne vigslu.

Exorcista skal signa óða menn eda siuka ok þa er primsigna skal af þi tekr hann söringahok j sinne vigslu.

Akolitus skal lysa kirkiu ok bera . . . endz lampa er gudspiall er lesit. ok hva til vatn ok vin. þat er til þionustu skal hafa. af þi tekr hann við kertistiku ok við kerti ok vatnkere j sinne vigslu.

Svbdiacónibus(!) skal lesa skryddr pistil ok Messo ok færa með messu diakni kalek með pateno til allteris ok þiona allteri ok bva þionostv til Messosavngs. hann skal syngia tuennar tídir einn saman eda með odrvm. nema Messo ok segia æigi dominns vobiscum þo at hann syngi fyrir. Subdiaconus ok Diaconus ok presbiter skulu æn vera emhatti sitt ef þeir hafva samhuilt við konu. subdiaconus tekr víðr kalek ok patenu ok sueitaduc þeim er wer kolum handlin j sinne vigslu.

Diaconus skal lesa gudspiall. skryddr j messu ok breiða corporal æ alltere ok hriota saman. skira born ok syngia liksong. ef prestur er æigi hia. Diaconus skal gefa corpus domini ef æigi [er] prestur hia. en briota til midlvnar corpus domini. ef prestur æ mörögum at gefa. hann skal [fremia] kenningar at þodordi presta eðr biskupa. diaconus skal taka við gudspiallabok j sinne vighslu.

Prestur skal syngia messo ok uigia salltt ok vatn drottinsdaga. vigia krossa ok reykelse ok allz kýns fæðzslu. prestur skal kunna at vigia hion. saman. ok ueita skriptir. Prestur skal kvna tíðaskipan ok lætinu sua at hann uite huartt hann kuedr kællkennt eda kuenkendt. hann skal kunna þýðing gudspialla ok omiliur Gregorij ok compotum. sua at hann kunni at telia allt misseristal. prestur skal skilia skriptabock. ok harnskirn. olean ok liesong. ok lægha songua. presbiter þýðiz oðdurmaðr at varo mali. þviat hann skyldi sua vera at viti ok visdomi. hann skal tacka j vigslu sinne uíð bocli ok uíð allre þionastu buinne til Messosongs. Vm þessar vigslur allar er þa þezst at huer geri þat sem hann hefir uigslur til. enda hæfir val avalltt at sá er meir er vigðr fremi þat er hinni minne vigslv

fylger. enn allðri skal sá er miðr er uigdr taka þa. pionastu er hinne meire vigslv heyrir til.

Episcopus er girzskt nafn. þat þýðiz biskup aa norroenu. hann skal vigia krisma ok kirkivr ok alltt mesuskrud ok alla þa menn er miðr ern vigdir en hann simlfr. hann skal biskupa born ok boda bodord allre alþydu. ok ueita skriptir. hann skal taka af(!)vigslu sinne af erkibiskupi. fingrgvll ok glofa staf ok ok hvfv. at uigslu hans skulu uera. iij. biskupar hit færsta ok skulu ij vera lýdbiskupar. ok einn erkibisknp. Episcopus þýðiz ok skygnare at varo maali fyrir þi at hann skal ýfirsia ueita allre alþydu. Erkibiskup hefir ongua uigslu yfer lydbiskup fram. Enn sá er erkibiskup. er pafuin sendir palliuv til handa. honum ok stoli þeim er erkistoll er. en palliuv er litid klædi gert af purpura hviuvum. ok skulu þat gera nvunur þær er eru at nunnusetri þi. er hin heilaga agnes huilir j Romaborg. Patriarcha heiter erkibiskup sá er at þeim stoli sitr er patriarcha stoll heitir enn þeir erv iij. j heiminum. Einn patriarcha skal vera j borg þeirre er aqnilegia heitir. sá stoll var fyrst hafidr af petro postola j alexandria æ egiptalandi. Enn sidan af Marko gudzsþiallamanni. Annar patriarcha skal uera j antiochia. at þeim stoli sat fystr petr postuli. en sidann ignacius pislarvattr. hinn þriði patriarcha stoll skal vera j ierusalem. þar var fystr jacobus postoli guds brodir drottins. hinn iij^{ði} patriarcha skal uera [j] micklagarðe. allir patriarche skulu taka palliuv af pafuanum.

Pauinn skal sitia at petrs stoli j Romaborg. hann skulu uigia. vij. cardinales episcopi. hann skal hafa palliuv. ok skal einn uera semipafi ok skal annar kiorinn vera adr annar er grafinn. hann er æztr ad tign allra kristinna manna ok af honum er sem se allar vigslvr ok af honum eru allir uigdir menn.

Hér þrýtr þessi kaffi og tekr þá við í skinnbókinni Þorláks saga. Fremst á skinnbókinni eru dregnar upp tvær biskupamyndir og er undirlagið rautt; munu það eiga að vera Guðmundr biskup góði og Jón biskup helgi. En einkennilegast er það, að á fremri hlið 15. blaðs skinnbókarinnar úti á spássíu er dregin upp mynd af flöttum þorski, og virðist myndin með vissu vera gerð um sama leyti og skinnbókin er rituð (c. 1360) og af sama manni, og er þetta sú langelzta mynd, er vér vitum af þorskinum; er þessa því hér getið, að menn hafa ekki fyrri tekið eptir þessu. Hér og hvar er ýmislegt ritað á spássíur bókarinnar, svo sem bl. 19a með hendi frá c. 1500: „Guðmundur biskup komi nu til halpar mier og ollvum audrum“. Á bl. 18b er ritað með hendi frá c. 1530 á að gizka: „gvdmvndvr byskvp kome mier til hialpar madvr og(!). Blessa þv mig Gvdmvndvr byskvp og siertv mier hialparmadvr. og alla tijma fulltingiandi“. Á bl. 24a er með sömu hendi ritað „gvðlavg“ og „sigvrðvr“. Á síðustu blaðsíðu skinnbókarinnar er enn fremr ritað með sömu hendi: „gvdmvndvr jonsson. með eigen hende. gvdmvndvr ionsson hefir skrifad oc hefir hana lesit“. Á bl. 40a er ritað með hendi frá c. 1550; „jeg vil lata skrifa fyrer mig

skriptargangen upp á blað. Á síðustu bls. er dregin upp mynd af hundi, illa gerð. Þar hefir verið ritað nokkuð langsetis á blaðið, en síðan hefir það verið skafið. Höndin á mestallri þessari skinnbók er mjög svipuð hendinni á Mæðruvallabók (AM. 132. Fol.).

Þesir hafa abotar uerit at þingeyrum æ jslandi er fyrst uar ægluhalld æ jslandi.

vilmundr þorolfsson var fyrstr.

þa asgrimr vestliðason.

þa hreinn styrm[i]lsson.

þa kære runolfsson.

þa karll jonsson.

þa þorarinn sueinsson.

þa vermundr halldorsson¹⁾.

þa biarni jngimundarson²⁾.

þa hoskulldr. [1300—1309].

At þuera var fystr hoskulldr.

Niculæus Bergsson³⁾.

þa biorn gilsson⁴⁾.

þa hallr hrafnsson.

þa einar mærrsson⁵⁾.

þa ormr skeggiason.

þa ketill hallzson.

þa arni hialtason.

þa eyiolfr Brandzson.

þa liotr hallzson.

þa þorer haralldzson. [1298—1323].

[J] þyckuabæ uar fystr þorlæckr hinn helgi.

þa gudmundr biælfason.

þa jon liotzson.

þa hallr Giszurarson.

¹⁾ nialsson, stendr í ábótatalinu forna, og mun það vera réttara; ²⁾ fœðrnafns Bjarna ábóta er hvergi getið nema hér; ³⁾ Hallbjarnarson, stendr í forna ábótatalinu, en samkvæmt Bps I, 407 er hann Berghórs-son; ⁴⁾ Glúmsson, stendr í ábótatalinu forna, en þetta er rétt, því að Björn var bróðir Bjarnar biskups á Hólum (Bps I, 415); ⁵⁾ nialsson, ábótatal hið forna, og mun það vera hið rétta; mærrsson, er og ofboð skiljanlegur misteistr úr því fyrra. Pálasaga (Bps I, 147) nefnir hann og Mærrsson, en þess er gætandi, að öll handrit hennar eru mjög léleg.

þa arnor avzurarson.
 þa Brandr jonsson.
 þa Runolfr sigmundarson.
 þæ loðmunðr.
 þa thorlackr.
 þa eyjólftr. [1354—77].

At helgafelli var fýstr avgmundr kalfsson.

þa þorfinr þorgeirsson.
 þa ketill hermundarson.
 þa hallr giszurarson.
 þa hallkell Magnússon.
 þæ Olafur hiorleifsson.
 þa gudmúndr þoruardsson.
 þa þorðr gvdmuðdarson. [1308—24].

[J] saurbæ j eyiafýrði var þorkell skumsson.
 ok þorsteinn tumason. [d. 1224].

[J] flateý.
 eyjólftr hallsson¹⁾.
 hafíði þorvalldsson²⁾.

[J] videy.
 arnorr helgason.
 Rynolfr oláfsson.
 Dreingr ormsson med andres son³⁾.

Haldóra eyjólfsdóttir⁴⁾ hefir verit abbadis fýrst æ jslandi.
 hon var j kirkiubð ok agattha helgadóttir⁵⁾.

¹⁾ Eyjólftr Hallason var abóti í Saurbæ og dó 1212; ²⁾ mun hafa verið abóti í Hitardal og dó 1201; ³⁾ þannig; mun eiga að vera: Andrés dreingr Ormsson [1305—1325], og ætla eg að haun hafi verið bróðurson Árna biskups Þorlákssonar, og sonr Orms kanoka Þorlákssonar í Þykkvabæ; hefir móðir Andrés, ef til vill, verið af kyni Oddaverja; en Árni biskup Helgason mun hafa sætt færi, er laust var kauokaembættið í Viðey, að setja frænda sinn fyrir klaustrið; ⁴⁾ Haldóra var abbadis 1189—1210; ⁵⁾ hér er ekki getið Agöthu Þorláksdóttur, er varð abbadis 1293. Agatha Helgadóttir var systir Árna biskups Helgasonar og að-
 aðist 1343.

115—149.

[1360—1389].

MÁLDAGAR Jóns biskups skalla Eiríkssonar fyrir Hólabiskupsdæmi.

Máldagabók Jóns skalla er nú eigi framar til í frumriti, heldr einungis í afskrift frá dögum Þorláks biskups, og er hún hér nú prentuð í fyrsta sinni og er fylgt pappírshandriti því hinu sama í Biskupsskjalasafni Íslands Nr. 3. 4to, sem Auðunarmáldagar eru áðr prentaðir eptir í safni þessu (II, 240—336), og er það afrit gert eptir frumritinu 1639; önnur afskrift eptir frumritinu gerð 1645, mun vera að láni hjá Jóni háyfirdómara Pétrssyni, og hef eg ekki náð til hennar. Allar aðrar afskriftir af þessari máldagabók, eru einskisnýtar, því að þær stafa allar frá afskriftum Þorláks biskups, svo sem AM. 268. 4to og JSig. 145. 4to og 412. 4to.

Þó að það sé víst að þessir máldagar sé ekki allir gerðir 1360 heldr á ýmsum árum biskupsdóms Jóns biskups — hér eru ártöl 1364 (Bólstaðahlöð), 1368 (Mælifell), 1377 (Sjáarborg), 1389 (Melstaðr, Sjáarborg) — og þó eingin vissa sé fyrir að hér sé allir máldagar Jóns skalla, heldr má sjálfsagt leita sumra þeirra sem innskota hjá Auðuni, þá hefi eg þó álitid réttast að láta máldagasafnið halda sér líkt og Auðunar máldaga af því að það er til vor komið sem heild.

Þa er lídid var fra hingad burd vors | herra Jesu Christi
þushund þriu hundrud | og sextiger ár [a odru are Byskups-
doms virdulegs herra | Jons Byskupz á Holum¹), liet hann jnn
virduðliga | skoda og reýkna. Godz allra kyrkna j | Hola Bisk-
upzdæme, og það á þessa Bok skrá | sem hann fann sannligast.
og riettast huad | huór kyrcia setti að fornu og nyiu. j fostu
| og lausu²).

I. [Saudanes].

Kyrcia á Saudanesi á heimaland, og vm framm kyrciu
reka og Eggvers holm [j holma³) vatni⁴). Lons land halftt.
Elldjarnstadi alla og þar reka med allann, saudanes hid sydra.
kugilldi. xvij. j flytiandi Eyrrer. ix. oc half mork og. ij. merckur.
hundrads bross.

Jnnan veggjar hundrads sæng. flatbýtna fiortan aura verd.
Biargfestar. viij. fadma og xx. til drattar⁵). Enn handfester.
xxij. fadmar. halffvætt vejða.

¹) [með daufara bleki, en sömu hendi; ²) á spássíunni stendr:
Byskup Jon Eiríksson kalladur skalle; ³) [á spássíu, og er ekki innvísad;
⁴) vantar í hdr; ⁵) fyrst skr. svartör, en svo breytt í drattar.

Jnnann kyrckiu. messuklædi þrenn med Bvnum Blæium
 Corporalia. iiij. stolar tuær. og handliju. ij.
 dwkur. kaleykur. Glodarkier. yffersloppur. kantara kâpa. kluckur.
 v. mariu lykneski. olafz lýkneski. krossar. ij. forner. Ellðheri.
 klakahogg. Broddstaffur. kyrckiu sâr med Bvnadi. mercki. ij.
 kistur. ij. ketill og munnlaug. alltarisklædi. v. og alltaris Blæia.
 Brykar klædi. ij. Biarnfell. ij. krokstýkur. og ein er stendur a
 alltari. stoolar. ij. kierta kloffvi. lýtill Eyrlampi. xij. merckr
 vax og þeykelsi.

J Bokum Olaffs saga Haralldssonar. Mariu saga. Nicholaus
 saga. Syluester saga. þriar á einne Bok. messuhækur. ij. Com-
 mune suffragium ad messum. aartijdaskrá. verdar. vj. aura ad
 fra toldum. sogubokum. Sermons Bok. davids psalltare. sextan
 alna refill med halfbreydum dvk. refill. xij. alna med halfbreyd-
 um dwk. messuhækur. ij. samsettar fra jolum til paska. Les
 messubok fra messudogum og framm yffer mariu messo j faustu.
 Tuær Bækur ad song fra Jons messu til paska. Aspiciens Bok
 ad song til paska. Lesbok de Sanctis fra Jonsmessu og framm
 yfer Nicholaus messu og suo historiur.

Kyrckia a skipsátur og skalagerð j dritvýk. og halfann
 vidreka og fuglberg. selfor hia Balafelli. fiskilæk er keyptur var
 fyrrer kugilldi. siettung j hualreka firi Hallgeyrstodum millum
 Toftar og os.

Þetta gaf steindor¹⁾ Bondi j sálugiof eptir sig. reka fra
 vordu á Bockum og til sandkroks hinn sextandi blutur. frá
 kyrckiu skerium og til oss hinn sextandi blutur. halftt Brimnes
 med vidreka og landgognum. siettung j hualreka milli Toftar
 og oss. á þar nu kyrckia þridiung.

vxi fiogra vetra. kyrckiu læs.

Lamhs Elldi vm aull þing.

ij. Sualbard j Thistilfirde.

Kyrckia á sualbardi á allt heimaland. land j hialmar vþk.
 vc. j vidum²⁾. kyr. iiij. [kuiga tuævetur³⁾]. asaudar kugilldi. ij.
 ross. halftt fiorda hundrad j flytianda eyrer. og fella Ey til
 frijðtt nie voru. sex hundrud j Gripum. og annur. vj. firi

¹⁾ Mun eiga að vera Árni (Auðunarmáld. og Sýslum. I, 17); ²⁾ fyrst
 skr. vorum, en því svo breytt í vidum; ³⁾ [á spásíu].

stadar spell. tueggja marcka lag. alltaris klædi. og dvkur
glodar kier. Qariu lykneske. vij. merkur vax. hundrads huyla.
fiortan lamba Eldi. ij. alltaris klædi. peturs lykneski. ij. krossar.
dvkur yffer petro. glergluggur. sacrarium. munnlaug.

tekur prestur heima. iiij. merkur. fimm bæna hvs. oc
kyrckna land. á kyrckia.

iiij. Presthola kyrckia.

Kyrckia j holum a allt heima land. hun a skurd vm aull
þing sijn. og vm framm annan skurd j ollum þeim rekum. [er]
þeir hiallte og kietill áttu og nu heyta hafnar rekar. landgogn
aull þau sem fylgia eiga skala landi. og þorbjorn gaf arnorsson.
fiskatollur vm alla sliettu.

Kyrkia a kyr. iiij. og. iiij. asaudar kugilldi. þriu hundrud j
flytianda Eyri. hundrads hross.

Tuo hundrud j Bokum. messufot. capitularia. ij. glodar
kier. Ellðberi. kluck[u]r. iiij. Tiollð vm kyrckiu. alltarisklædi.
ij. klakhogg. skriptt og krossar. iiij. sær. stooll. munnlaug. kola.
Bordsandur. iarnstykur. iiij.

Sijra Bjorn gaf hundrad j Bokum.

Jtem gaf hann Thorlaks lykneski.

Bryk. sloppur. kista olæst. spialld lectarar. ij. fontur.
Biarnfell. kyrckiu lās.

Jtem .iiij. ær og. v. saudir.

iv. Kyrckia j Haffrafellstungu.

J Haffrafells Tungu er prestz skyld. j ollu heima landi.
skal Bondi fæda hann. og luka honum. iiij. merkur.

Kyrckia á ku og. vij. hundrad j flytianda Eyri.

þetta jnnan kyrkiu. messuklædi tuenn. kaleykur. messu
Bok vonda.

v. Hlijd.

Anno Domini M. ccc. sexagesimo. iiij^o. var so mykid Gotz.
kyrckiunnar j Bolstada hlijd.

Jnnan kyrckiu. Tiollð vm kyrckiu. sotdriptt. steintiolld. ij.
messuklædi tuenn ad aullu. dvkar. ij. [oc. ij. klæde. ij. brijkar
klæde. ein kola. glodar kier¹). jarnstýka. kiertaklofui. mess-

¹) [á spássiu með daufara bleki, og er ekki vísað inn.

ingar stýkur. ij. merki. ij. kluckur v. krossar. iij. forner. eirn gýlltur. Michials lykneski. Mariu skript. lās. sacrarium. munnlaug.

Land a Botnastodum halft. ix hundrut voru. kyr. vij. eitt hross hundrad.

Týund af. xj. Bæium. af so morgum lýsitollar. halffar Tyunder af. viij. Bæium. vr Bergstada þingum. þar sem meire verdur. enn Eyris tyund.

[Sýgurdur lauk sier hundrad j kyrkiuspioll med þorgerde grimsdottur hundrad oc¹⁾).

vj. Bergstada kyrckia.

Kýrckia a Bergstodum á allt heimaland. og asaudar kugilldi. vj. viij. kyr. iij. hross. iij. naut veturgomul. ix. hundrud j voru v. hundrud jnnan veggia og lucktist hid sietta tiri mæle hlæss nitgæfss²⁾). allann forsa dal. halfann framan ad riettum. kalfzeyri alla.

Jnnan kyrckiu Mariu skript. messuklædi med fustans hokli. kaleik. alltarisklædi. iij. Brýkarklædi eitt. alltaris dvkar. ij. krossar. iij. Mariuspialld. olafz lykneski. Thorlakz lykneski. Brigidæ lykneski. Glodarkier. messingar stýkur. ij. jarnstýka fyrer Mariu skript. sacrarium. munnlaug. paxspialld. kluckur. iij. og bialla. fontz vmbunadur. munnlaug. kista læst. psalltari.

þar á prestur ad vera. og taka j leygu sýna halfua týund af. viij. Bæium. og þui meýri sem verdur. Eyzer kyrckiu tyund og minne. Enn halfar liggia ofann til Bolstada hlýdar. sã er býr á Bergstodum tekur alla kirkiu tyund heima og af leyfstodum. prestur tekur af. v. Bænhvsum og halfkýrckium. xij. álnum fátt j. ij. hundrud. hann skal og taka half[a] mork vr Hóla þingum.

Tyund [oc] heytollur af. x. Bæium.

Lysistollur af. ix. Bæium xijc. er giord voru j stadarspiell [epter sógn Sueynz þordarsonar og vigdysar konu hans. sã sem³⁾] keypte Bergstade ad Jsleyfe med þeim skildaga ad halfur forsa dalur skyldi fylgia Bergstodum ad allri eign. bædi

¹⁾ [med daufara bleki; ²⁾ [hér hefir upphafi. einungis verið skr. Sveirn þordarson, en það er svo strykad út og þetta sett í staðinn með daufara bleki.

jardar og haga. og hrýsa. oc allra landz nytia þeirra sem betra er að hafa. enn vtan¹⁾ að vera. framann til rietta fyrir austann. og þar gegnt firi vestann. vtan²⁾ vpphogguid Gras fra Jonz messu Baptistæ til fiogra vðkna. þann týma skal ey til beytar leggja dalinn. enn skipi þess á milli með iaffnadi. Hvsgjörd var oc skild. þar sem hafa villdi j dalnum af Bergstodum. með þui skilyrði. að Bondi sá er j stafne byggie. skyldi fá saudamanne af Bergstodum hvsrum. kietil og Elldevid. dryck og vinnu þar sijnum monnum oleigis edur lata giæta sialfur. og hafa Eyrrer á. xv. sandi. Giellt naut skyldi vera með kvnautum j stafni huort sumar. ef Bergstada Bonde villdi. hefr eg sveirn þordarson með þessu skilordi keypt Bergstadi og forsadal af Jsleyfe. og sellt halle prest.

Herra Laurentius vðgde kyrckiugard og lofode groptum.

xij. hundrud voru gjör j stadar spiell. og skyldi þau nidur falla epter þui sem hann bæter.

vij. Blondudalz hola kyrckia.

Kyrckia j Blaundudals holum á heyma land alltt. ij. ær og. xx. vij. kyr. ross. iij. hundrad j hafnarvodum [eodem anno³⁾]. halftt þridia hundrad voru.

Þetta jnnan kyrckiu. hokull. alltarisklædi. iij. alltarisdvkar ij. Ellðberi. Glodarkier. kluckur. ij. krossar. iiij. Triöld vm framm kyrckiu. og steintialld sæmiligt. fontz vmbunadur. sloppur og kápa. Backstur jarn. Mariu lijkneski. og jarnstyka. Jons lykneski Baptistæ. Og dvkur Blamercktur. [kanalestur³⁾]. sacrarium. munnlaug. paxspialld. alltaris steirn bvinn. glergluggur. lytill kierta kiofue. alltaris steýrn annar.

Bækur. Grallarar. ij. annar per usum og messu Bok. og tekur til að Jola fustu oc framann til páska.

morek vax. mercki.

Jtem jardar reýtur fyrir handann Blöndu meður vm-merckium.

Tekur prestur vtann gardz halff[a] fiordu morek.

Tyund. heytollur. lýsistollur af. vj. Bæium.

¹⁾ fyrst skr. æn, en svo bætt framan við vt með daufara bleki; ²⁾ fyrst skr. vatn; ³⁾ [bætt við með daufara bleki. árið = 1364.

viiij. Svýna vatn.

Kýrckia a suijna vatne er helgud hinum heilaga petro.

a þetta godz jnnan kyrckiu, krossa flora. Mariuskript med hurdum, peturs lykneski og glitadur dvkur yfer. ij. stýkur med kopar. iij. med jarn. reykersiskier. Elldberi. Sacrarium. munnlaug. handklædi. ij. fontz vmbunadur. Enn sacrarium einge og kierta stockur. paxblad. almarium lýtid. alltarisklædi. ij. og pridia med Balldurskinn. messuklædi ein ad aullu og hokull af Balldurskinne. dvkar. ij. mercki. tiolld vm alla kyrckiu. med vondvm dvkum. og einn tialdleppur. kaleykur. alltaristeinn. kluckur. v. og er Eyn lest. Bialla ein. skåler med tueym metum. peturs saga. Broddstafur.

þetta j kuikfie og voru. ij. kyr. vj. ær og veturgamall saudur. halfit va. c. voru. hestur. kista læst.

þar er prestz skýlld vpp j land. tekur hann heima j leygu iiij. merkur. vtann gardz. iij. merkur. og. xij. alner.

Tyund oc lysistollur aff. xij. bæium med heytollum.

ix. Audkwlu kýrckia.

Kýrckia hins heilaga Johannis Baptistæ a audkwlustodum á land j sliettárdal.

Messuklædi þrenn. sloppur. kanntara kápur. iij. alltarisklædi. iij. dvkar. iij. Blamerckter. kaleyk. tiolld vm alla kyrckiu. ferskieptur. iij. krossar. ij. med vnderstodum. Gylltur kross. pridie lyka kross. Mariu skriptt. lýkneskie Johannis Baptistæ. Zachariæ og Elizabeth. andries lykneske. hofud johannis. Glodar kier. kluckur. iiij. Glergluggar. xj. Eitt Biarnfelli. fontz vmbvnadur med fonte. jarnstýkur. ij. sýlfur hirdsla lytil er geymist j corpus christi. Aspiciens Bok fra jola fustu til paska allar j tueymr Bokum. Lesbækur per annum. Jons saga Baptistæ. de sanctis Bok a sumarid med dominieum. iiij. skrår fānytar. sýlke mercke og annad med sæi. sýlfur kross med helgum domum. Ompull. vaxkietill¹⁾. ij. Tabula. ij. fota klædi. kiertta stýka j þrem hlutum. spiolld. ij.

allann reka á hafuo mol. halfa saudhofnn j Bolstadar hlyd. asaudar kugilldi. kyr. jc. voru.

¹⁾ Svo hdr. = vaxketill.

x. Mærstada kirkia.

Kirkia á mærstodum á halfa alftveyde, til motz við þingeyra, á Hunavatnn, fiordung j hualreka og vidreka að Tiörn og að vatnesi, hinn sextandi blutur j spákonu arffe.

Jnnan kyrkiu, krossar. ij. alltarisklædi. iiij. dvkar. ij. messingar stýkur. ij. skryn med reliquiis. kluckur. ij. lestar. og bialla. Glodur kier. kola af jarne. Gler. fontz vmbunadur. kantara kápa. sloppur. lectare. sacrarium. olæst. Eitt Tialld j kyrkiu. annad steintialld vm kor. sotdriptt. laga songua Bok. sæmelig messo Bok. tekur til að jola fustu. framm yfer midfustu. og pridia skýr Bok j selskinne. ij. skrár vondar. stolar. ij. — j. kýr.

prestskýlld vpp j land. og tekur heima. iiij. merckur. vtann gardz morck.

heýtollur og lysistollur og Tyund af. vj. Bæium.

þar er Einginn groptur.

xj. Grýmstungur.

Kirkia j Grýmstungum er helgud Gudi oc hinum heilaga Nicholao.

Hun á heima land allt og Torffustadi og Snudhlid ofann til merckidals. Gráfarland. Sýrteyg. j saurbæiarland. þorhalldz stadi. og veýdar allar og afriett er þorhalldzstodum hefur fylgt halffar Lambatungur við Haukagil. selland sudur á fialli.

Jtem. x. kýr. xxx. asaudar. ij. bross og eitt tuævett.

Jnnan kyrkiu. kiertastýka fyrer Nicholasi. messingar stýka. messuklæda leppar. iiij. og hokull vm framm. og fíorer alltarisdvkar. fimm alltarisklædi. Tiallda leppar vm alla kyrkiu. lesbok vm vetur. Graduale. messubok a vetur. vorbok að song. og Nicholaus saga. Lesskrá de sanctis a sumarid. processionall. martyrologium. kaleykur. corporalia. ij. kluckur. v. og hin sietta lest. sloppur. kápa. skryn. glergluggr. krossar. ij. Lykn-eski. ij. Ellðbera skaptt. Glodarkier. kola. fontur. paxblad. Backstur jarn tuenn. mercki. ij. sacrarium. munnlaug. skruda-kista med brotnu vælni.

Tueggia presta skýlld ef mardar nups kyrkia liggur vnder. Enn ellegar prests og diakns. Lysistollur og heýtollur aff þorhallzstodum. Torffustodum. Haukagili. Saurbæ. Breckutungu. Harsdals Tungu.

Eff heima eru. ij. prestar tekur huor halffa sioundu morck.
Enn ef einn er sã. ix. merkur.

Kyrekiu dagur Dyonisius messo.

Saungbok a sumar de sanctis fra Jonsmesso [fram yfer marteinzmesso¹⁾]. SequentiuBok ad aullu de sanctis. alltaris dvkur Blãmercktur. kross med tueymur lykneskium.

xij. Vndanfells kyrckia.

Kýrckia vnder vnderfelli á allt heimaland. og Snæristadi. vidreki ad halfu vid Huams kyrkiu. halfur hualreki ad Geytafelli. vij. kýr og viij. ær. x. hundrud voru. hundrad j vidi. iij. kierollid j jordu.

Þetta er jnnan kyrekiu. ij. krossar. skryn læst. alltaris-klædi. iij. Brýkar klædi fornt. spiollid. ij. steýnd. fontur med kyrekiu sã. cantara kapur. ij. med salun. sãlun fornt. reyðelsis kier lest. kaleykur. messuklædi tuenn ad aullu. alltarisdvcur. sloppur forn. Tiallda leppar tueyr vm framm kyrekiu. kluckur v. Mæri skriptt. Nicholãs lýkneski. messuBækur. ij. saungbok á sumarid de sanctis. fielytil lesbok. Einn psalltari fielytill. Nicholaus saga med latynu. ij. hross.

Mæcki. ij. med kyrekiu las brotinn. skrudakista forn og stor steindur kistill. kyrkiu kola. sacrarium. munnlaug. stoll. mork. vax.

heytollur og lysistollur af. vj. Bæium.

Þar er prestz skyllid og diakoz. liggia [til]. iij. Bænhvs. halff morck af huoriu. og halff kyrckia j asi. þar á omagi ad vera.

xij. Ars skers ár kyrckia.

Kýrckia ad arsgeyrsa á fimtan hundrud j heimalandi. fiordung veyde j kierum. halta ana vpp fra pangad vid Audunar stadamenn. reka á gnýstodum. halfann vidrekann og. vj. vætter af tuitugum hual edr meira. afriett á Arnarvatzheydi. med þessum vmmerckium. austur fra Hraungrund. so sem votn falla vestur af j milli Vydedals ár og Oxu ar fyrer nordann enn hraungardur fyrer austann. a kyrekiann ad Arskers á. fugla fiska og allt það. sem til giæda er j jordu og á j þesso takmarcki.

¹⁾ [á spássu.

vj. kýr. ross. iij. og. v. asaudar kugilldi. v. hundrud vadmala. veturgamallt hross.

þetta er jnnan kyrkiu. kaleykur. florar skrár. og sæmilig sequentia en fimta. alltarisklædi. iij. sloppur og stola. alltaristeinn. messingar stýkur. ij. bryk pentud. krossar. ij. Mæriu skript. peturz lykneski. Tíolld vm kyrkiu. kluckur. ij. tuo kier med messing. Glodar kier. sacrarium fontur. og einn dvkur. kista olæst.

þar á prestur ad vera. þar tekur hann heima j leýgu. iiij. merkur. vtann gardz. iij. merckur.

Tyvnd heýtollur og lýsistollur af. v. Bæium.

Kross spialld yfer alltari med vnderstodum. og glergluggur. Gudmundar lykneski. og hundrad er Jon gaf. halft huort kuiktt og voru.

xiv. Wýdedals Tunga.

Kýrckia j vydedals Tungu á þridiung j heima jordu. þridiung j veydi j kerum. sydann af er fiordungur til askersár. og alla veydi ad þridiungi fyrer Tungu landi. fiordung j¹⁾ fytiá ofann frá kierum. fimm kýr. ij. asaudar kugilldi. vj. hundrud voru.

Jnnan kyrkiu. kaleykur. messuklædi tuenn med einum hokli. krossar. ij. alltarisklædi. iij. Glodarker. kluckur. ij. og lýtil ein. fontz vmbvnaður. messubok forn per anni circulum. mercke. Aspiciens Bok per usum. Jons lykneske Baptistæ.

Gýssur hefir jatat Mæriuskript til kyrckiu med sæmiligum kosti. hundrad voru.

þar er prestz skyllt. tekur hann heima. iiij. merckur. vtann gardz hundrad. tyvnd. lýsistollur. heytollur af. x. Bæium.

Sýra Eynar lagdi kyrckjunne kv med samþýcki herra Jons Byskupz. og Magnús Gýtsurason er þar bio fyrer fiordung malms. vnder þui skilyrði. at hann skal lata steýpa klucku jnnan fimm ára til kyrkiunnar. so stora sem su klucka er þar er adur smýdadest. og ad þessare klucku til fenginne. skyllde syra Eynar taka aptur kv sijna. hundrad er Jon gaf. halft huart kuiktt oc vara.

¹⁾ á. hdr.

xv. Stadar Backe.

Kýrckia á stadar Backa j Míðfirdi. á allt heima land. krokstadi alla. skarms holl. Reýkia Tunga framm fra Grasi. x. hundrud j hwki. sextan kýr. asaudar kugilldi. vj. með þeim tueýmur. sem herra Jon Biskup lagdi kyrkiunne fyrer sýlfurzros. Enn sýra þormodur jatadi ad luka. vj. hestar og. iiij. hross. half morck fatt j tuo hundrud voru.

Þetta jnnan kyrkiu. messoklædi. v. og brestur þar j messu serck einn. enda vm fram hokull einn. kápur þriar. sloppar tueýr. alltaris klædi flogur. Tiollð vm kyrkiu og Refuill. x. alna. sotdriptt. skrydingarkufl. kaleýkar tueýr. skryn. Graduale. sequentiu Bækur tuær. Lesbækur per anni circulum. songbok de sanctis per anni circulum. nema a vorid. processionall. Capitularius með Hymnario. plenarium. Aspiciens Bok til paska. Laga songua kuer. ordo a veturinn. songbok de sanctis. Messu Bækur. ij. songbok fra Jons messo Baptistæ til Dyonisius messo. xj. skrar fornar ad auk. krossar fiorer. mariu skriptt. Jonz lykneske Baptistæ. skruda kista. Elldberi. Glodarkier. ij. fontz vmbunadur. sacrarium. glergluggar. iiij. kluckur. iiij. messingar stýkur. iiij. jarnstýka ein stor. aunnur lýtil. mercki. ij. forme. lectare. og dvkur yfer formanum. Tabulum og brýk. paxspialld. Bialla lýtil. bårur með krossum. kierta klofue.

Týund. heýtollur og lýsistollur af. xij¹⁾. Bæium. þar skulu vera prestar. ij. edur prestur og diakn. Burtsongr til half kyrkiu og til kyrkiu er huðrn dag helgann sungid og til tueggia Bænhusa. . . x. alner liereptz er gafst epter Thoru husfreýiu. . . .

Þetta lagdist j stadarspioll. epter sýra þormod. vj. kýr. vj. asaudar kugilldi. Gellðfiar kugilldi. vj. Jtem j vadmálum. x. hundrud vóru. Tiu hundrud j hafnar vodom.

xvj. Gnups kýrckia.

Ad Gnups j Míðfirdi skal vera prestur.

Þessi liggia þangad Bænhus. a adalBoli. kollufossi. a Barckar stodum og rofu.

kýrckia á. viij. kýr. sex ær. hest og hross. iiij. hundrud voru.

¹⁾ 13, hðr.

þetta jnnann kyrkiu. tiöld vm þuerann kor. alltarizklædi tuo. brykar klædi eitt. Messuklædi god ad aullu. kluckur. iiij. krossar. iij. Mariu skriptt. Thomas lýkneski Byskups. messingar stýkur. ij. jarnstýka ein. Elldberi. glodarkier. mercki. kierta kloffui. paxspiöld tuo. alltarisdvukur výgdur. fontz vmbunadur. glergluggur. Låga songua Bok sæmilig. Aspiciens Bok. Thomas saga. psalltari.

Tyund. lysistollur og heytollur af. xiiij¹⁾. Bæium.

Tueggia kroka hold j Arnarvatn. og skålagjord med tueymur monnum.

Arnbjorn Bonde gaf kyrkiunne kaleyk og lās fyrer kyrkiuna.

xvij. Stadar kyrkia j Hrutafirdi.

Anno Domini M^o. ccc^o. lx. jn transfiguratione domini. þa er Jon Byskup gisti ad stad. nefndi hann menn til ad lýta²⁾ stadinn og kyrkiuna. var þar metinn å fiogra hundrada Bot. og þa voru luckt syra Rafne er þa hieilt stadinn af portione. ccc. vm vj. år þau sem hann hafdi å bvid stadnum. voru það. iij. hundrud og kýr. og gafst med þoru pälzdottur. og þeir små hluter adrer sem fallid hofdu a fyrrsogdum týma. cc. voru og kýr.

Kýrckian a stad j Hrutafirdi å allt heimaland.

þetta j rekum. fiordung fyrer Geýta holi j aullum reka. fiordungur alls reka å þoroddsstodum. halffann reka a Backa. fiordungur j hualreka j salltvýk. a fallanda stodum fiordungur j aullum reka. hinn tolfsti hlutur j hualreka fyrer fiardar horni. Ey eru sýdur renningar til nefnder og med huorium hætti sem a land kiemur.

Jtem j kuikfie. kýr. viij. prettan ær og. xx. tueýr sauder veturgamler. naut veturgamallt. hross. ij. og hestur. xj. hundrud vöru. Legendu Bok sæmilig. fra paskum og til jola fostu. glergluggur.

þetta jnnann kyrkiu. Mariuskriptt. krossar. ij. alltarisklædi. ij. alltarisdvukar. ij. Reykelsiskier. Elldberi vondur. skrijn paxspialld. tiöld vm kor. Tialldtötrar fyner seyrtian alner langer. kluckur. iiij. og þar af. iij. lestar. stolar tueýr. vax og Reykelsi. x. aurar. sex älner liereffiz. Broddstafur.

¹⁾ 14. hdr.; ²⁾ þannig hdr., = álita = skoða.

Pangad liggja tuo Bænhvs. Þoroddstader og tannstader.
Tyund. lysistollur og heytollur af fiortan Bæium.

xviiij. [Melr j Midfirdi].

Anno Domini M^o. ccc^o. octogesimo ix^o var so mykid Godz kyrckiuunnar á Mel j Midfirdi. sem bier seiger j Epterfaranda lettri.

Kyrckia hinc heilaga stephani á Mel j Midfyrði á heima land allt. Eyiar á Hrutafirdi. land ad Kolbreydsá. og j Saudadal. Brotalækur. land j Reykeholum¹⁾ allt.

Jtem þetta j kuikfie. xiiij. asaudar kugilldi. kyr xvij. xx. hross roskinn. og eitt tuæuett. xxx. veturgamallz fiár. xj. hundrud voru. þetta j mat. ix. vætter smiðrs. þriár vætter miols. vætt hualz. fiorar vætter skreyðar.

Þetta jnnann kyrckiu. messuklædi fern. boklar þrýr. yfer framm. Sloppar. ij. vonder. altaris klædi fiogur. kápur þriár. fontz vmbunadur. mercki. Tiold vm frammkyrckiu. kaleýkar. iiij. songbækur per anni circulum og lesbækur per anni circulum og ad messum. krossar. iiij. lykneski fiogur. Ellðberi. glodar kier. altaris Bok. skryn. Texte. paxspialld. kola. glergluggar þrýr. Tabulum. Mariu lykneski. kluckur. vj. og ein bialla. jarnstýka stor og aunnur lýtil. vax [og] reykelse. half fiorda mork. Bakstur jarn Broddstafur oc Bårur. munnlaug. kyrckiu kietill. kirckiu stýge. pionustu Budkur af sýlfri.

Jtem skog j Nordrárdal.

Ormur Snorrason gaf tueggia manna jferd j Saurbæiar solua fiðru. tradastad og hrossa beýt. sem þeim gagnadiet.

Týund. heytollur og lysistollur af. xx. Bæium.

Kyrckiu dagar jn festo firmini.

Þar skulu vera .ij. prestar edur prestur og diackn.

Skog j Nordrárdal j medal svarta gils og Saudhvs lækjar og vppá fiallz Brýn. settu þessir menn god Takmörk med radi herra Jons Byskupz. sýra Grimur. er þá bio á Mel og Liotur er bio j SveýnaTungum.

xix. Hvammur j Midfirdi.

Kyrckia hins heilaga Thomæ Erchibyskupz j huamme j Mid-

¹⁾ Þannig hdr.: Reynsholm, Auðunarmáld; Reynihólum, Pétrs og Ólafs máld.

firdi á kyr. iiij. og luka af einni kyrckiuinni arlega. xij. alnar. ær. vj. og veturgamall saudur. ij. hross og vij. hundrud voru og psaltari.

Jnnann kyrckiu krossar þrýr. alltaris klædi. ij. alltaris dvkar. ij. [er Snorre giefur til. forma skrift.¹⁾] heinge tiolld vm kyrckiu. fontz vmbunadur. mercki. ij. Ellðberi. Glodarkier. sacrarium. munnlaug. kluckur tuær. lesbok de Aduentu framm ýfer jol. Saunghok á sumarid de sanctis. ox ein. lýkneski Thomæ Erchibyskupz. kyrckiu lās.

Þar skal vera heimilis prestur.

Þessi liggia þar Bænhvs til. a anastodum. á Kara stodum. Enn til oss hefur ýmist sungid verid af mel edur huamme.

Dedicatio Ecclesiæ in festo praxedis virginis.

Tyund. heytollur og lýsistollur af. xij. Bæium.

xx. Breýða Bolstadur.

Kýrckia á Breýða Bolstad j Vesturhopi á heima land allt. foss. Grund. Sýða. Hundarhak. Almanning. þorggrýms stadi alla. Sýgrydarstadi. er sýra Eýnar Hafidason gaf þa er herra Jon Byskup výgdi kyrckiuuna. Olafs messu hina sýdari. með þeim skilmála ad þar syngiest æfinliga sálumessa artýdar dag hanz fyrer sál hans.

Þetta j kuikfie. iiij. oc. xx. kyr. sietyger asaudar. Týu veturgamler sauder. þriu kugilldi giellðra nauta. hros. viij.

viij. hundrud jnnan veggia. þriu hundrud voru.

Herra Eigill gaf þangad. xc. með þeim skilmála. ad þangad skýllði kaupast kluckur tuær. og þessar kluckur keypti sýra Ormar fyrer. xij. voru áður fíorar kluckur.

Þetta jnnan kyrckiu með þui sem sýra Hafidi gaf. vij. manna messuklædi. tueýr hocklar vm framm með fustanz hokli. þeim sem sýra Eýnar gaf. vij. sloppar. kápur. iiij. dalmadica ein. corporalia. vj. alltaris klædi. vj. Tiolld vm framm kyrckiu. dvkar Tueýr. glitadur og sprangadur. sudarium. pionustu Budkur með sýlfur. kaleýkar þrýr. Brýkar klædi steýnt og annad rautt. Brýk oc Tabulum. er sýra Eýnar gaf. krossar. ij. smellter. og þrýr hiner. lýkneski. ij. Glergluggar fimm. kluckur. vj. og

¹⁾ [á spássiu með daufara bleki.

ein bialla. fontz vmbunadur. mercki. ij. Elldbere [og Glodarker¹⁾]. kiertastýkur. ij. kierta klofvi. paxspialld. skrijn. kola.

Þetta j Bokum. Aspiciens Bok ad aullu til paska. Graduale med sequentium per anni circulum. og annar Gradall. messubok ad aullu og [med] collectis apostolis²⁾ et Euangelijis. ordo Bækur. iij. per anni circulum. lesbækur per annum. sequentiu Bok. capitularius. Hymnarius. altaris Bok. Saungbækur. iij. og sv hin fiorda sæmilegasta sem sýra Ejnar gaf oc Olafz saga sæmilig.

Þar skulu vera prestar tueyr. diákn og subdiákn. þar skal syngia dagliga messu og ottusong. syngia sálumessu .iij. daga j viku. ef rvmheilagt er. tuær messur dagliga vm langa faustu. hier til liggia .ij. Bænhvz og halfkyrkia ein og kyrckia sv er sungid [er] til huðrn dag helgann.

Týund og heýtollur og lýsistollur af prettæn Bæium.

xxj. Westurbopsholar.

Kýrckia j Holum j Vesturhopi er helgud Gudi og Jonæ Baptistæ. hun á heimaland allt med ollum giædum þeim sem til liggia. hun á hamdýs vþk halfa med aullum giædum. þeim sem þar ad falla jtolulause.

Kýrckia á messufot tuenn. tiolld vm alla kyrkiu. alltaris klædi .iiij. sloppur. kluckur .vj. Brýkar klædi .ij. Glodar kier. Elldbere. kyrckiu kola. munnlaug. paxblod tuo. þionustu Budkur med sýlfur. krossar .iij. Biorar .ij. fontz vmbuningar. mereke. Bækur. xij. dvkar .ij. refill. lykneski. Biarnfell eitt. Mariu lykneski. Jonz lykneski. kyrkiu lās. Boka stoll. Glergluggur. messingar stýka lýtil. psalltari. lýka kullt. kaleýk. kantarakapa. Tabula.

J Sængurklædum eitt hægingum²⁾).

Þetta j kuikfie .v. kyr. ij. Ross. iij. asaudar kugilldi. e. voru og .xij. alner. jarnstýkur .ij. fyrer Mariu og Jonæ Baptistæ. Eyrnenn vidr j tueýmur husum. og einn vnderstockur.

Dedicatio Ecclesiæ in proxima die post festum francisci

Þar er tueggia presta skýlld. tekur heima prestur .iiij.

¹⁾ [upphafi. skr.: Glodar kier, en það svo strykað út og sett á spássiu með danfara bleki: og elldbere; ²⁾ þannig.

merkur heima þar j leygu. enn vtann gardz adrar .iiij. Enn olmuu prestur tekur .xx. alner hafnar vadar á huoriu ari.

xxij. Tiarnar kyrkia a vatnsnesi.

Kýrckia hinnar heilögu María ad Tiorn. a allt heima land. og allt land j Tungu og á kolli. og ad Geýta gili. audna jarder.

Kýr .iiij. xij. ær. Ross eitt. voru hundrut .iiij.

Þetta jnnan kyrkiu. Tiold vm kyrkiu. messuklædi tuenn. kluckur .iiij. og hin fiorda brotinn. Glergluggur. krossar .ij. kross oc brýk er sýra Ormur gaf. kross stor er Bergur gaf. glodar kier. skriju. altaris klædi .iiij. Brijkar klædi. fontur. psalltara skrá ein.

Sv er skýlld ad Tiorn ad þar skal vera prestur. tekur hann heima j leygu .iiij. merkur. halfkyrkia á Jlaugastodum. Bænhvs skýlld á Sauda dalz á. á valldalæk og hrossanesi. j saurbæ .iiij. messur og .xx. og morek j tijda offur. þar fylgier reki heima landi. halfuar flutningar. og fiordungur j ef rekur. halfann hualreka j arreka. og so flutningar. enn allan vidreka a Jlaugastodum. hinn tyunda huðr vætt j pridiungenum. j flatnefstodum. j aullum landz hluta. hin tyunda huðr vætt ef flutt er. enn j pridiungenum ef rekur. j vyk hin tyunda huðr vætt j fiordungenum. huort sem fluttur er edur rekur.

Lýsistollur og heytollur af .xj. Bæium.

xxiij. Gunnsteinstader.

A Gunnsteinzstodum er Olafz kyrckia. hun a þetta jnnann kyrkiu. Mariu lýkneske. Olafz lýkneski. kross. paxspialld. kaleýk. mercke tuo. altaris dvkar .ij. kluckur .ij. og ein er obrotinn. kantara kápa. messingar stýkur .ij. munni aug oc kola. fontz vmbunadur. Glodar kier. Tiold vm kyrkiu. lectari. kyrkiu stoll. Bakstur jarn. Reka halfann huals og vidar. á doplur¹). enn hola kyrckia halfann. x. aurar voru. v. hundrud voru.

Þar er prestz skýlld tekur hann heima þriar merckur og af tueýmur half kyrckium .iiij. merckur.

Lýsistollur oc heytollur og týund af einum Bæ.

fimm hundrud halft huort vara og hafnar vod. er Þorvardur prestur lagdi til kyrkiu giordar.

¹) þannig hdr.; de ple, Audunar máldagi.

xxiv. Holttastader.

Kýrkia á Holttastodum á land j huamme. kyrkiu skard. heima land. hulfann fiordung j Geýta skardi med þessum vm merckium, j millum kambes þess er geingur af Holttastada fialli. og vt að selhvamme. og austur til ausugilz. og rekstur¹⁾ j skardz jord til hagbeytar. þar sem veigir liggja áður.

Spákonu arfur fra vör hinne fornu og austur thil deýlldar hamars. þá næst milli rafnsár og fossar. þá fra raudu skridu til hrafnz ár. þá fra Ellisvök til markz vid finnstadi. fyrir finnstodvm er fimmeillt. og huerfa þrýr hluter til spákonu arfz. og tueýr til finnstada fyrir Arbacka. þá næst [er spákonu arfur að öllum hluta er ecke a millum finnstada og arbacka²⁾. Jon fra þorlaugar dis j midia selvök.

Þetta á hun j kuikfie. kyr .iij. hross .iij. xvij. ær.

Þetta j ofrýdu .vij. hundrud voru .vij. merkur vax.

Þetta jnnan kýrkiu. kross med tueýmur lykneskium. font kross. Mariu lýkneski. Nicholaus lýkneski. messuklædi tueñ. hokull og serckur vm framm. sloppur. kápur .iij. fontz vmbunadur. alltaris klædi .iij. dvkar .ij. sprangadur og glitadur. tiolld vm kýrkiu. mercki. Glodar kier. Sacrarium. munnlang. messingar kietill. messingar stýkur. .iiij. jarnstýka stor. Eldberi. Brýkar klædi eitt. lýka ábreýdsl. kiertastýka fyrir Nicholao. kluckur .iiij. og ein lest. stolar .ij. Glergluggar .iiij. kaleýkur.

Þetta j Bokum. psalltare med Låga songua. Legendo Bækur .ij. per annum. messubok stor per anni circulum. aunnur messu Bok tekur Dominicale de Aduentu framann til paska. Sequentiu Bok. hymnarius. capitularius og handbok. saungbok fra niu vikna fustu og til paska. orda.

Þar er prestz skýlld. tekur hann heima fiorar merkur. að skardi .iiij. merkur. j Eingihlyd .ij. merkur af tueým Bænhusum. tyund. heytollur. lysistollur af þrettan Bæium jnnan þinga. herra Eigell Byskup hefur vrskurdad.

xxv. Hoskuldstada kyrkia.

Kýrckia á Hoskuldstodum er helgad þinni heilagre Guds modur Mariae. og hinum heilaga petro postula.

¹⁾ hér er vísað inn: «væ» á spássiu, en hvað það á að merkja sýnist óvíst; ²⁾ [þannig á spássiu með daufara bleki.

Þar er tueggja presta skyld, sungid annann huorn dag helgann j Tungu. og tuær merckur kaupz. til Eyiar slýkt hid sama .v. messur oc .xx. til Backa og mork kaupz. slýkt hid sama j vatna huerfi. slýkt hid sama a hafstodum .xvj. messur á kyrckiu Bæ. og slýkt sama kaup .xij. messur thil manaskálar.

Kýrckia á allt heima land. holz land allt. þuera alla. Sliettár dal allann fra kallda læk til marks vidur [nialstada¹⁾] menn. Enn spakonu arfur er fra vor hinne fornu. og vestur til dældar hamars þa vestur milli Laxár og fossár. þa er fra Rauda skridu til Raffns ar. þa fra hellis výk til marcks vid finnstadi. fra finnstodum fimmdeillt. og huerfa²⁾ þriir hluter til spakonu arffs. og .ij. hluter til finnstada. fyrer Arbacka er spakonu arfur ad ollum hluta. Enn eci á millum finnstada og Arbacka. þa næst jnn frá þorlaugar dýs j midia Selvýk.

J Spakonu arffe á stadurinn a Hoskuldstaðum fimtunge minna enn helming.

Þetta er jnnan kyrkiu. messu klædi þrenn ad auk hokull. stola. handlijn. corporale med fodri. tueyr kaleýkar. alltaris klædi .vj. Brýkar klædi .ij. dvkar .ij. og Tabulum. Bækur per anni circulum vondar. krossar florer. Mariu skriptt. og peturs lykneski. kapur .iiij. fornar. yfer sloppar florer. Elldbere. Elldkier. fontz vmbunadar. vatnkietill. sacrarium. munnlaug. messingar stýkur .iiij. jarnstýkur florar. Biarnfells slýtur. kistur .ij. pionustu hvs med sýlfr. skryn. kistill. Glergluggar. .vij. vax og Reykelse sio merkur. mercki .ij. Broddstaffur. kluckur florar. Tueyr dvkar glitadir .iiij. ovýgder lectara dvkar. Brvn. Bakstur jarn. peturs saga. Mariu saga. Thomas saga.

Jnnan veggja .x. hundrud. sex hundrud j flytianda Eyrrer.

Þetta j kuikfle .xx. kyr. asaudur .lx.³⁾ v. sauder veturgamler. Ross .iiij.

Tyund. heytollur og lýsistollur aff .vj. Bæium oc .xx. greyða fatækum monnum .ije.

flordung allz reka j Bæsum. og það meira sem meira proffast ad Benedickt kolbeinnsson hefur att.

psalltarar .ij. paxspiolld .ij. kugilldi og hundrad er herdýs gaf. tapetum og lýka sálun.

¹⁾ [fyrst skr.: Märs tada, en það svo leiðrétt; ²⁾ hra, hdr.; ³⁾ 60, hdr.

Þetta á stadurinn j kosti .ij. vætter skreyðar, vætt smiors, vætt kiotz, Býtta skýrz.

xxvj. Spákonufell.

Kýrkia að Spákonufelli er helgud heilagri Mariu Guds modur, og hinum heilaga Thorlaki og Joni postula.

Þetta jnnann kýrckiu, messuklæði j. messubok per anni circulum. Graduale, skryn med helgum domum, capitularius, psalltare, messingar stýkur .ij. altaris steinn sæmiligur, krossar .iiij. Mariu skriptt, kluckur .v. paxblæd .ij. Glodar kier, merki eitt, Refill, altaris klæði eitt, fontz vmbunadur, vax .xiiij. aurar, stoll, lectari, lampi, Tabulum, Brýk, Thorlakz lýkneski, Refuill og Brvn.

Þetta kuikfie .x. ær og .v. kyr, hundradz kapall .xv. hundrud voru vpp j eignar hluta.

Týund, heytollur og lysistollur af .vij. Bæium.

Ogmundur prestur lauk kyrkiunne að spákonufelli j stadar spiell kv og hundrad j hafnar vodum og .x. aura j vidi.

xxvij. Hof a Skagaströnd.

Kýrkia hins heilaga Olaffz kongz að Hoffi á halft heima land.

Þetta jnnan kýrckiu, messuklæði .ij. og ottusaungs sloppur, kaleýkur sæmiligur, krossar .iiij. jarnstýkur .ij. Olaffz lýkneski .ij. annað á hesti, mercki eitt, Glodar kier, fontz vmbunadur, paxblæd, Mariu lýkneski, Christophorus lýkneski, Gudmundar lýkneski .iiij. merkur vax .vij. hundrud voru .vij. kyr oc .vij. ær, fiska tollar, fiordungur af manne til midsumars, enn .ij. ef hann er allt sumar, hualtollur fra fossa¹⁾ og til deýlldar hamars hualvætt og syngia lofmessu, af huorium Bæ halfvætt skreyðar fyrer vtann foss æ. Enn af þrettan Bæium fyrer jnnann heytollur, þar er prestz skýlld.

Kluckur fiorar og hin fimta brotinn, altaris klæði .iiij. Brýkar klæði eitt, einn Refuill vondur.

xxviiij. Sioffar Borg.

Kýrkia að Siofar Borg er helgud hinum heilaga Andreæ.

¹⁾ fossar, hdr.

Þetta á hun junnann kirkju. Andres lýkneski. mariu skriptt. krossar .ij. per usum Bækr .ij. Graduale. messu Bok de Adventu til páska. Andres saga. hokull með Buchram og á blöð. annar forn fustanz hokull. alltari¹⁾ .ij. cantara kápa. messingar stýka og jarnstýka sæmileg fyrer Andreæ. fontz vmbvnaður. Glodar kier. Ellðberi. messingar kietill. stoll. paxspialld. kluckur .v. Tiolld vm kirkju. Tabulum. og Brýk. psalltari. lýka krakur. merki tuo. glergluggur. jarnkola.

Þetta vtann kirkju. allt land. asilldar holtt .v. hundrud voru .ij. asaudar kugilldi .iiij. kыр.

Þar er prest skýlld j landi. tekr hann heima .iiij. merkur. vtann gardz .iiij. merkur.

Týund. lýsistollur. heytollur af .vij. bæium.

Anno Domini M^o. ccc^o. lxx^o. septimo. var so mýkid kirkju godz ad siöffar Borg. þa er herra Jon Byskup. og Sigvatur Bondi. og Jon son hanz reyknudu .vj. hundrud voru. og .ix. aurar .ij. asaudar kugilldi. fiorar kыр. og kыр su sem sýra Hallkiell gaf Andreæ postula. og luka .ij. fiordunga. smiðrs á Andres messo dag. fie Andries postula .ij. asaudar kugilldi og kыр og fiortân aurar vöru .iiij. ær og .iiij. veturgamler sauder. hundrad voru er Arni gaf.

Anno Domini Millesimo trecentesimo octogesimo nono var reyknad Godz kirkiunnar ad siöfarborg af Jone Sigvatssýne. suo ad nu skal vera allt samt .xx. hundrud með þeim fridleyka. sem fyrr seiger.

xxix. Huammur j Laxárdal.

Kýrkia hins heilaga Olafz j huamme j Laxárdal á halftt heima land. og alla stadi með rekum þeim. sem landi hefur fyllgt. kыр. x. þriu asaudar kugilldi og gieldfiar kugilldi. og bross. Tiolld vm kirkju. messuklædi ad aullu. og vm framm hokul. alltaris klædi .ij. lýkneski .ij. kaleýk. Glerglugg. kluckur .iiij. Ellðberi. glodar kier. krossar .ij. Tabulum. Biarnfell. songbok per anni circulum. psalltarar .iiij. paxspialld. Olaffz saga.

¹⁾ þannig hdr.

tuær merkur vax. fiska tollur vm allann skaga. fiordungur af manne allt sumar. og halfur fiordungur. vestur til Mæna vðkur.

Þar skal prestur vera. tekur hann heima j leygu .iiij. merkur. vtann gards .iiij. merkur og .xij. alner.

Týund. heýtollur. og lysistollur af .vj. Bæium og .xx. fiski-tollur vm allann skaga. fiordungur af manne til midsumars vestur til Mæna vðkur.

De sanctis Bok á sumarid. commune suffragium. matu-tinale & missale á minne Bok. Gudspialla Bok fra adventu de tempore og framman til paska. [refuill .iiij. alner oc .xx. oc er a kallamagnuss saga.....¹⁾

xxx. Fagranes.

Kýrkia hins heilaga Matthei á Fagranesi á alltt heima land.

Þetta j kuikfie. halft fiorda asaudar kugilldi .vij. kýr. v. saudi veturgamla. Ross .ij. hundrud voru. hundrad j hafnar vodum. merck vax. tuær jarnstýkur og Brýk er sýra kol-beinn gaf.

Þetta jónan kyrckiu. hokla .ij. messu serck. stolu og dvk. kaleýk lestann. krossar .ij. alltaris klædi .iiij. Mariu skript. Nicholaus lýkneski. messingar stýkur .iiij. Glergluggur. Benedictus lýkneski. kluckur .ij. tueggia kluckna Brot. psalltare. Euangelium Matthei. commune suffragium. missale á Bok. fontz vmbvndur. munnlaug. Broddstaffur. lýka krákur. stoll. mercki. Glodar kier. kyrckiu kola. Grallare.

Dedicatio Ecclesiæ in octaua johannis Baptistæ.

Þar skal prestur vera. Tekur hann heima j leygu .iiij. merkur. vtan gards. v. merkur.

Týund. lýsistollur og heýtollur af fimtæn Bæium.

xxxj. Glaumbær.

Kýrkia j Glaumbæ er helgud hinum heilaga Jonæ Bapt-istæ. hun á þetta jónnau kyrckiu. tuenn messuklædi að ollu. og hokull vm framm. cantara kápur tuær. alltaris klædi .ij. med Balld[r]skinn. eitt med sindel. og hlodum .ij. med sæe. og hlod a audru. Messu Bok fra paskum til jola fostu. lesbok de sanc-

¹⁾ [bætt við með mórauðara bleki.

tis, fra Jons messo Baptistæ til jola. krossar .v. psalltari. Mariuskript. Jons lýkneske Baptistæ. Mich[i]als lýkneski. peturs lýkneski. Ceseliu lýkneski. sæmiligir refflar .ij. vm framm kyrkiu. og .ij. vm kor. mercki .ij. Glodar kier. Elldberi. sacram. munnlaug. vatzkall. skruda kista olæst. kluckur .vij. stoll einn. fontz vmhunarur.

[Petta lagde S[ira] Thor¹⁾ Tabulum og Brýk. kierta stýku fyrer Mariu. vnder fodur²⁾ .ij.

xxxij. Wydemýre.

Kýrckia á Wydemýre er helgud sælle Mariæ oc petro postula. hun á land á kyrkiu holi. og .ix. kyr .ij. asaudar kugilldi. eitt bross .v. hundrud j flytianda eyri.

Petta jnnan kyrkiu. keleykur einn. Messuklædi þrenn ad aullu. altaris klædi. Messingarstýkur .ij. skriju med helgum domum. kross smeltur .ij. mercki. kluckur .iiij. Biollur .ij. Mariu skript. mercki. messufata kista. kyrkiu scúr. cantara kápur .ij.

Petta j Bokum. Graduale secundum ordinem. messubækur per anni circulum. Aspiciens Bok. aunnur saung Bok per anni circulum

xxxiiij. Reyker j Tungusueýt.

Kýrckia ad Reykium er helgud hinum heilaga Michaele. hun á .vj. kyr .iiij. asaudar kugilldi .vj. ross .ij. hundrud voru. Geýrdys gaf

Petta jnnann kyrkiu. Messufot ein. Bækur .iiij. altaris-klædi .iiij. kista læst. Tiolld vm alla kyrkiu. krossar .ij. Mich-als lýkneski. kluckur .v. Lyka abreyðsl. Glodar kier. Elldberi. vatzkietill. sacram. munnlaug. mercki .ij. glergluggur. kal-eykur. Mariu skriptt.

Þar skal prestur vera. tekur hann heima j leygu fiorar merkur. [j dal .iiij.³⁾ merkur.⁴⁾

Tyund. heytollur og lýsistollur af .x. Bæium.

Dalkur Bondi giordi Bok Graduale. samsetta med sequen-tiur. og þar med kyriall. var þessi Bok metinn fyrer fimm

¹⁾ [bætt við með daufara bleki, og sýnist þó vanta nokkuð; ²⁾ sýnist svo, en er þó ekki vel ljóset; ³⁾ 4, hdr.; ⁴⁾ [bætt við með daufara bleki.

hundrud. [oc þar i gaf hann thil kyrkiunnar .iij. hundrud med Børnum sijnum.¹⁾

xxxiv. Mælefells kyrckia.

[Anno Domini .M. ccc. lx. octavo var svo mikid gotz Mælefells kyrkiu sem hier filger afreiknadre allre portione þeirre sem falled hafdi vmm þa .xv.²⁾ vetur sem syra þorvalldur hiełłtt stadinn.

Jn primis.³⁾ kyrkia ad Mælefelli er helgud hinum helgum Nicholao.

hun á allt heima land. starastadi. halfa brvnastadi. siettung j vȳkar londum. fiordung j rekum a kieffla Backa.

Þetta j kuikfie. halft siounda asaudar kugilldi .xiiij. kyr .iij. þross .iij. naut veturgomul. xvij. saudir veturgamler. þriu hundrud voru. hundrad j hafnar vodum .iij. hundrud jnnan veggia. sálun fornt. suo gott sem .ij. ær.

þetta jnnann kyrckiu. Mæssuklædi forn ad aullu. kápur .ij. sloppur. kaleýkar .ij. Tyda Bækur per anni circulum. psalltarar .iij. forner. Nicholaus saga. se[y]tian merkur vax. kyrckiu sár med vmbunadi. Elldberi. glodar kier. kyrckiu kietill. kierta stýkur. iiij. munnlaug. krossar .iij. Mæriu skript. lykneski .iij. Tiold vm alla kyrckiu med dvkum vtan vm þuera kyrkiu. kistur .ij. alltare .iiij. Bryk og Tabulum. Brykar klædi. sotdrift. paxspialld. lectare og dvkur .iiij. kluckur .iij. Broddstafer .ij. glergluggar. Bakstur jarn.

þar er tueggia presta skylld. tekur hann heima j leigu .iiij. merkur af .iiij. Bænhusum .ij. merkur. Enn annar prestur tekur af Lýtingstodum .iiij. merkur .ij. merkur aff Haffgrimsstodum. og tueymur Bænhvsum mork.

Tyund. heýtollur. lýsistollur af .vj. Bæium.

iiij. hundrud stodu epter er reyknudust j portionem og x. aurar.

xxxv. Goddala kyrekia.

Kýrekia ad Goddolum er helgud hinum⁴⁾ heilaga Nicholao. hun á allt heima land. Tungu balz. viij. kyr. xvij. ær.

¹⁾ [bætt við með daufara bleki; ²⁾ 15, hdr.; ³⁾ [bætt við á spássiu með daufara bleki; ⁴⁾ strykað yfir þetta orð.

xvij. veturgamla saudi. vj. hross og siounda tuævett. xvj. hundrud vöru og hafnar vöðum¹). iij. hundrud j Bvshlutum jnnan veggja.

Þetta er jnnan kyrekiu. skrijn med helgum domum. krossar iij. einn lestur. Tabulum Bok. messingar stýkur. ij. [alltariss klæde fiegur²). lýkneski Nicholasar Býskupz og jarnstýka fyrer Margetar lýkneski og ýferdvkur og stýka yfir. Glodarkier. Elldberi og Bakstur jarn. ij. merkur vax. [ein reykelsis. kistur³) ij. olæstar. kluckur. iij. sacrarium. munnlaug.

Þetta j skrudu. messuklædi fern ad aullu. og vm framm. ij. hoklar. cantarakapur. ij. yfer sloppar. iij. vonder. alltarisklædi. iij. dalmadyka. Brykarklædi. merki. ij. fontz vmbunadur. kaleýkur og kier bvid.

Þetta j Bokum. Commune. Capitularius. Gudmundar saga. Nicholaus sogur. ij. Grallarar. ij. handbok. Aspiciensbok. vor Bok. kuer de tempore og aunnur skrá. sumar Bok de sanctis. psalltarar. ij. ottu saungua kuer. Burtsongua Bok. Martyrologium. Latinu Bækur. ij. sermons Bok. Sequentiu Bækur. iij. Lesbækur. iij. per anni circulum. Messubækur de sanctis. Messubækur de tempore. ij. til paska. Dominicale a sumarid ad processum. ij. aurar. artijdashrá.

Registur yffer þessa Maldaga.

A.	Hof a Skagaströnd xxvij.
Audkula ix.	Holltastader xxiv.
Asgeirsaa xiiij.	Hoskulldstader xxv.
B.	Huammur j Laxárdal xxix.
Bergstader vj.	Huammur j midfirði xix.
Blöndudalsholar vij.	M.
Bolstadahlyd v.	Maarstader x.
Breidebolstadur xx.	Melstadur xviiij.
F.	Mælefell xxxiv.
Fagranes xxx.	N.
G.	Nupur j midfirde xvj.
Glaumbær xxxj.	P.
Göddaler xxxv.	Prestholar iij.
Grymstungur xj.	R.
Gunsteinstader xxiij.	Reyker j Tungusveit xxxiij.
H.	S.
Hafrafell iijij.	Saudanes j.

¹) þannig; ²) [bætt við fyrir ofan línuna; ³) [enn Reykelsiskistur, hdr Dipl. lat. III. B.

Sloarborg xxviii.
 Späkonufell xxvj.
 Stador j Ratafirde xvij.
 Stadarbacke xv.
 Sualbard lj.
 Suynavatu viij.

T.
 Tiorn ä Vatnaneae xxij.
 W.
 Vesturhopsholar xxj.
 Undenfell xij.
 Vydedalstunga xiv.
 Vydemyre xxxij.

150.

18. Juni 1361

i Björgvin.

RÉTTARBÓT Hákonar konungs Magnússonar um rétt Björgynj-
 arkaupmanna til þess að sigla suðr og norðr með varning sinn
 um endilangan Noreg og til skattlanda Noregs konungs.

AM. Dipl. Norv. Fasc. XXXV, 10, vidimus á skinni frá 12.
 Júlí 1361; AM. 330. Fol. á pappír c. 1600, og er hér tvisvar =
 B og B*. Norges gl. Love III, 181—82.

Om frij seglatz¹⁾.

Hakon með guds naad Noregs kononghr sændir ollum
 monnum þeim sem þetta bref sia edr höyra quedio guds ok
 sina. Ver uilium at þer vitir at jnlenskir kaupmen j Biorghvin
 kerdo firir oss ok rade varo at jmisir varer vmbodz men hafua
 hindrat þeim j kaupferdum þeira ok hafua lakt a þa nokrar
 so þynghslir þær sem æi varo adr²⁾ a laghdar j þeira forældra
 dagha. Nu sakar vara bæstra manna bænestadar ok so saka[r]
 þeira hófuesko ok goduilla er þær gerdo oss nu af rettom
 kærleika³⁾ j vare þurft ok rikesens naudsyn þa hafum ver
 lofuat þeim at sigla með sinum varnegh suðr ok norðr j varo riki
 ok till skatlanda vara með sinum varnegh ok frealslegha kaupa ok
 sæilia j ollum þeim stodom sëm loghbok vattar ok varer forældrar
 hafua skippat ok siduane forner ok gamall retter sæghir till.

¹⁾ aptan á vidimus með hendi frá 15. öld; Vidimus er svo: Oll-
 um monnum þeim sëm þetta bref sia edr höyra sända Gunnar Hiar-
 andarson loghmadr j Biorghvin. Æiríkr Oghmundrson ok Arne Iuarsson
 radzmen j þeim samastad quedio guds ok sina. Mer vilium ydr kunn-
 igt gera at mer saam ok ifuir lasom bref vars vyrduleghs herra Ha-
 konar Noreghs kononghs með hans hæilu ok vskoddu jnsigli so vattande
 ord eftir orde sëm her seighir; ²⁾ adr, sl. B*; ³⁾ kerlekium B.

því¹⁾ fyrirbiodom ver fulkomlegba ollum monnum ok æinkanlegba systummonnum varom ok þeira vmbodszmonnum ok varom þessa vara skippan ok goduilla at hindra edr talma fyrir adnefndum kuplyd²⁾ j Biorghvin nema huar sœm þæt gerir vili sæta vare sanre oblidu ok a ofuan suara oss fullu bresua brotte fyrir hueria græin³⁾. Var þetta bref gort j Biorghvin a freadaghen nesta eftir Botholfs voku a setta are rikis vars. Herra Peter æiriksson⁴⁾ canceler var jnsiglade⁵⁾ oss sialfum hiauerandom⁶⁾.

Þrjú innsigli hafa verið fyrir vidimus; 1. og 2. er enn fyrir, en hvorttveggja brákað.

151.

25. Juli 1361.

á þingeyrum.

PRÓFENTUGJÖRNINGR Árna bónda Bárðarsonar og Árgríms ábóta Brandssonar á Þingeyrum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 477, tvær afskriftir a) með hendi Arna „ex apographo, sed mutata literatura: Collatum cum altero apographo“, og er henni hér fylgt; b) „ex binis apographo“. „Eg veit nu ei hvadan eg hefi haft þessi tvo apographa, Eg meina annars fra Breidabolstad i Vestarahopi. Annars finst þetta bref ei medal þeirra skjala er prestur þar hefur latet til samans skrifa i eyrna bok 1680. hveria eg til lans hafði 1704. og excerperade þar ur það mier pienadi. Ecki helldur er það medal þingeyra originalanna. NB. það mun hafa veret a medal þeirra documenta sem Lauritz lögmaður sendi um Sigridarstadasand. og kanske önnur Copian medal þeirra er Sr. Olafur sendi i malinu. Lögmaðurinn P[all] J[onsson] W[idalin] veit þar eckert af. NB. Lauritz lögmaður ma hafa halldid því til baka, þegar hann hin sendi, eta rettara, það ovarlega epter ordet i documentum um Melasandenn, því það finnst i Copium Ara þorkelssonar“. „Þetta bref er skrifad epter skiolum breidabolstadarkirkju j Vesturhope er Sr. Olafur sendi til Kaupenhafnar“. „Þetta bref mun skrifad vera ur þeim processum sem Lauritz lögmaður hafde vid Sr. Olaf þorvardsson um Sandinn hvar af eg haft hefi 2 Exemplaria: eitt fra Lauritz lögmanne. og annad

¹⁾ Jtem B; ²⁾ kaupliid B; ³⁾ þessa b. v. B, B*; ⁴⁾ Eiriksson sl. B*;

⁵⁾ Hér endar B; ⁶⁾ Hér kemr i A niðrlag af vidimns: Ok til sannynða her vm settum mer var jnsigli fyrir þetta transcriptum er gort var j Biorghvin a manadaghen nesta eftir Knutz voku a því are sœm fyr sæighir. í AM. 331. Fol. og Stockh. Sk. 31, R. 4, No. 14. Fol., sem bæði svara til B* stendr að lyktum ártalið m. ccc. v., en það er rangt.

fra Sr. Olafe.» «Originallenn ma vera hia Lauritz lögmanne enn nu. og gleyms (kanske hia processenum) þa hann mier hin brefin liedi.» AM. Nr. 277. 4to frá 17. öld bls. 13—14; IBfél. 79. 4to bls. 370—71 c. 1680 eptir transskripti frá 1624. Ártal bréfsins er vilt í öllum handritum.

¹⁾ Jn nomine Domini amen.

giordezt [suo fellt²⁾] profentukaup a millum herra Arn-grims³⁾ abota a þingeyrum af einni alfu med samþycki sinna⁴⁾ conventubrædra⁵⁾. enn af annari Arna bonda⁶⁾ Bardarsonar⁷⁾ at svo fyrer skildu sem hier greiner. at fyrrnefndr Arne gaf med sier til þingeyra til æfinlegs framfæris iord halfa i Asbiarnar-nese i Videdal. og þar med tvo hlute i iordunne Melalande. med ollum þeim gognum og gædum sem þessum iordum hefur fylgt at fornu og nyiu. og hann vard fremzt eigande at⁸⁾ til-skildum ollum reka hvala og vida sem halfu Neslandi og tveim hlutum i Melalande til heyrer. Sagdi adrgreindr⁹⁾ Arne. at Nes ætti skog og iord alla vestr yfer biorg at læk þeim er þar fellr. og svo vestr at þrælagotu og steini þeim er þar er og kalladr er kerling. og svo riettsýnis¹⁰⁾ ofan i kyrdæli¹¹⁾. og rettsýnis¹²⁾ or dælinni¹³⁾ og sudr i Hlifatiorn¹⁴⁾. og svo or tiorninni og ut i hop. Enn hier i mot skildi fyrrnefndr¹⁵⁾ Arne sier sæmilegt bord af stadnum og tvituga vod arliga og iij¹⁶⁾. stikur lierepts. skyldi klaustrid a þingeyrum eiga alla peninga adrgreinda epter handabandit. en Arne koma¹⁷⁾ a profentuna þegar hann villdi. Voru þessar kaupvottar: þorgrimr Valerians-son¹⁸⁾. Nikulas Hjalms-son. Einar Biarnason og Eyolfr Vilhjalms-son. hverer¹⁹⁾ sin innsigle settu fyrer þetta profentu bref er

¹⁾ Borgarbrief firer þridunge af melatune hvar af sia ma ad þingeyra menn hafa alldrei att utan þann hlut af Melatuni. Datum 1321. Adalbrefed liggur a þingeyrum 79; ²⁾ [soddan (!) 79; ³⁾ Asgrims (!) 79; ⁴⁾ þeirra, orðam. í a, b; ⁵⁾ conventus- a; conventis 79; ⁶⁾ 79 og orðam. í a, b; ⁷⁾ Arni vill leiðr. og hafa: bardasonar; ⁸⁾ ad b. v. 79; ⁹⁾ -nefndr, vill Arni leiðr.; ¹⁰⁾ a, b; riettsyne 79; ¹¹⁾ a, b; kyrdale 79 og svo leiðr. Árni; ¹²⁾ a, b; riettsyne 79 og svo leiðr. Arni; ¹³⁾ a, b; Dalene 79; ¹⁴⁾ Hyfartíorn, b; ¹⁵⁾ hðrr.; Arni vill leiðr.: greindur; ¹⁶⁾ þriar 79; ¹⁷⁾ a, b; komenn 79; kome, leiðr. Arna; ¹⁸⁾ þannig 79; Vilhjalms-son a, b; ¹⁹⁾ ad b. v. 79.

skrifat var a þingeyrum fostudaginn fyrir olafsmessu fyrri. anno domini [M. ccc. lxj¹).

152.

18. August 1361.

i Viðey.

URSKURÐR Snorra officialis Þorleifssonar um að allir búprestar og skattbændr greiði osttoll til Viðeyjarklaustrs í svo víðu takmarki, sem forn vani hefir verið.

AM. 238. 4to bl. 41 á pappír skr. c. 1570 (Bessastaðabók); JSig. 143. 4to bls. 121—23 á pappír skr. c. 1696; Landsb. 115. 4to (bréfasafn séra Jóns Haldórssonar).

Domr um ostoll²).

Ollum godvǫm monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra sender Snorre prestur Þorleifsson officialis heilagrar skálholzt kirkiv kvediv gudz ok sína.

yður sie kunnigt at ec hefer síed ok yfer lesid opit bref virðvlgis herra Jons Halldorssonar með gvdz nad biskup[s] j skálholtti agiætrar minningar með hans heilv ok oskoddv hanganda insiglle. j hvoriv hann byður vnder hlydne avllvǫm byprestvǫm eigi síðvǫr enn leikmonnum innann þess takmarks sem hefd og forn vani gengvǫr til at lvet hefer verit j fyrstv kirkivǫne j skálholtti osttollvǫr. enn nv sídann skálholzt kirkivǫ formadr gaf þenna toll klavstrinv j víðey fyrrnefndan

¹) [M. ccc. vicisimo (vigesimo) primo, a, b, -forte corrig. LL. vel LXI. AM.; MCCCXXI, 79. Við ártalið gerir Arni þessa athugasemd: „Ef Biðrns á Skardzā chronologia er rett, þā verdr arstaled i þessu brefi að vera 1351. eða 61. Originalleun kyuni best ur þessu að greida. 1321. er það eius i því apographo er eg hefi fra Ara þorkelssyni. Jtem stendr 1321 i Sirpu Arna Gíslasonar“. Ártalið getr ekki verið 1321, því að þā er Guðmundr ábóti á Þingeyrum; ekki getr það heldr verið 1351, því að Arngrímur er samkvæmt Gottskalksannál vígðr til ábóta að Þingeyrum á Laurentínmessu (= 10. Aug.) það ár eða nálega þrem vikum síðar en bréfið væri dagsett ef það væri frá því ári (22. Júlí). — Transskriptarvottorðið i 79 er svo:

Medkiennnum uid efterskrifader menn S. Halldor Þorsteinsson og Guðmundur Havarðsson að vier hofum síed og yferlesed so latande gamallt kalfekinnus bref ord firer ord sem hier firer ofan skrifad stendur a Þingeyrum 17. Februarj Ao. 1624.

²) oststolla 143.

toll til vppreistar. at lvka nefndv klavstri æfinliga med godvm skilreida. svo [oc] eigi sidur hefer sira gudmundur gilsson j sierligv vmhodi herra Gýrdz biskups vrskvrdat at aller bvprestar ok stattmenn¹⁾ j svo vidv takmarki sem at fornv hefer verit. skvlv lvka nefndan toll oc svo micin sem fornn vani er til videýar klavsturs ok enn erv þeir svmer at bædi villia lvka seint ok illa penna toll: Enn af því at biskupin[n] hefer bodit vnder blydni avllvm ok sierhverivm at lvka opt nefndan toll jafnnvell leikvm sem lærdvm þa fyrer stendur ec svo at hann hefer þetta reiknat svo sem adra stadarins eign. ok því sier ec ecki annat enn þeir felli æ sig bann ok forbod heilagrar kirkiv er þessvm tolli hallda med þrioskv ok jllvillia ok eigi villia lvka sina eignn klausturzins j videý forna ok nýia. þadann af er vmhodz madr klausturzins heimter edur krefur nefndrar skvldar. og því j gvdz nafni Amen seiger ec Snore prestur þorleifsson fir nefndur²⁾ med laga vrskvrdi ok fvlv doms atkvædi alla ok sier hvornn jafnnvell lærda sem leika millvm þeirra takmarka sem forn vani er til. at osttollvr hafi lvkst til videýar klavsturs. skýllduga hann at giallda vp[p] fra mariv messv env sidare þegar vmhodzmadr af optnefndv klavstri heimter. svo framt sem þeir villia eigi fella æ sig forhod oc stridv heilagrar kirkiv. oc lvka þo klavstrinv j secktt hier a ofan. iij merkvr. svo [sem] firir annat tivndar halld. ok til sanne[n]da hier vm setta ec mitt officiolatus insiglle firir þetta bref er giort var j videý xv kalendas septembris Anno M^o ccc^o lx primo.

153.

1362.

BRÉFSÁGRIP um Hraunsfjörð.

AM. 252. 4to bls. 51. skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 11. séra Jón Haldórsson c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1546 og Nr. 1652.

Hraunsfjörður³⁾.

Eýnar þorlakszon gaff j testamentizgiöff sijna Helgafellz-klöstre jördina Hrönsfjörð og skilde a hapa omagauist. Anno 1362.

¹⁾ stattm, 238; stättmenn 143 (= skattmenn); sáttmenn 115 og setr á spásin: «forte legendum leikmenn»; ²⁾ fyrnefndann 238, 143; sl. 115; ³⁾ 430.

154.

[1363 eða fyrr].

SKRÁ um illa daga.

AM. 350. bl. 148a—b skb. skr. 1363 (næst á undau er settargerð Eiríks konungs og Árna bps. 1297; næst á eptir a) um sjáarfull, b) austrvegsvitringa, c) heimsaldra, d) dómadagsundur, e) biskupsumboð (1334), f) statúta Páls erkibiskups 1334); AM. 137. 4to bls. 4 skb. c. 1400 (rotið); AM. 173D. 4to Cb skbl. c. (brot). Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 67a á pappír skr. 1543—93 (syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ). Þetta er að visu ekkert fornbréf, heldr uppteiknan til fróðleiks, sem þykir vel mega eiga heima í þessu safni, og er hér miðað við Jónsmessu Hólabiskups og Þorláksmessu.

Her greinir um dismala daga¹⁾

[Tueir ero þeir dagar i huerium⁴⁾ manadi er at bokmali kallaz²⁾ (dies mali. enn þat pyðiz illir⁴⁾ dagar. þat er ein stund a ser³⁾ huerium [þeira er onyt er til allra lækninga⁴⁾ þeira sem menn vænta ser heilsu [af nema Gud. vili med iart⁴⁾egnum græda.

Hinn fursti af þeim [er hinn viij⁴⁾. dagr iola. hin nfunda stund.

annar er palsmessu. ok hin⁴⁾ (vj⁴⁾. stund⁵⁾).

J [februario er hinn næsti⁶⁾ [dagr. eptir blasius messu ok hin⁴⁾ viij⁴⁾ stund.

annar ij. nattum fur [petrs messu. ok hin x^{da)}. stund⁴⁾).

J marcio fursti dagr. ok [fursta stund.

annar v.⁴⁾ nattum eptir mariu messu. ok önnur [stund.

J aprili vj. attum⁴⁾ eptir ambrosius messu. ok hin fursta [stund.

annar iij. nattum fur⁴⁾ jons messu hola biskups. ok hin xi⁴⁾ [stund.

J maio krossmessu. [ok hin vj⁴⁾ stund.

annar urbanus messu. ok [hin x^{da)} stund.

J iunio in festo⁴⁾ [medardi⁷⁾ ok gilldardi⁷⁾. ok hin [setta stund.

Annar. einni natt⁴⁾ fur botolfs messu. ok hin iiij^{da)} [stund.

¹⁾ vm dies mala 173; ²⁾ heita 173; ³⁾ sl. 173; ⁴⁾ [vantar í 173 (rotið úr); ⁵⁾ [ellifto stund 173; ⁶⁾ [februarium er næstur 173; ⁷⁾ [svo 350 og er rétt; mediandi og bilidardi 173(!); vildardi 137; ⁸⁾ fiorda 173.

J iulio ij. nattum eptir¹⁾ translacionem benedicti. ok hin
[xij]ta stund.

annar in festo²⁾ marie magdalene. ok hin²⁾ xjta stund.

J augusto hinn fursti. ok hin fursta stund.

Annar in festo felicis. ok hin vijða stund.

J septembre ij. nattum eptir Egidius Messo og hin þridia
stund.

Annar in festo Mæthei apostoli ok evangeliste. ok hin
iiijða. stund.

J octobri einni natt fur festum fransisci. ok hin xða.
stund.

Annar in festo seruini. ok hin xixða. stund.

J nouembre. einni nátt fur leonardus messv ok hin viijða.
stund.

Annar ij. nattum fur andreas Messo. ok hin vta. stund.

J decembre ij nattum eptir nicholas Messo. ok hin xixða stund.

Annar einni natt fur thorlaks Messo. ok hin vjta. stund.

155.

22. Februar 1363.

á þingeyrum.

TESTAMENTISBRÉF Benedikts Kolbeinssonar.

AM. Dipl. afskr. Nr. 447 *ex originali monasterii Thingeyrens, accuratissime* (AM.). Innsíglunum lýsir Árni og fylgir uppdráttir af broti úr innsigli Benedikts og séra Orms. *Þetta Testamentis bref er ritad með ríetti godri settri skrift: krokalanse, miklu betr enn flest oll þeirrar tíðar bref. Utan a brefinu stendur með gamalle hende þo ecki so gamalle sem brefið er: hafna bref oc grundar bref. Jtem annarstadar ntan a brefinn með hendi nokkru nyrru enn hið efra: hafnar bref grúndar bref og hrysa bref. Um skilning a þessum titulis er efasamt, hvort með þessu brefe hafe forðum i byndine bunden verid onnur bref klanstursins sem hlíodad hafe um þessar jarder, eða og þessar jarder sien þær sem Benedikt hefer giefed klaustrinu fyrir utan partenn i Hofnum, so sem af testamentenn rada er, að hann hafe klaustrinu meira i jordu giefed* (AM.). Afskriftir af bréfinu í AM. Nr. 277. 4to bls. 4—6; AM. 280. 4to bls. 163—67.

Jn dei nomine amen.

Ek benidict kolbeinsson heillar skýnsemdar oc oskaddrar

¹⁾ [fáið úr 173; ²⁾ hér endar brotið í 173.

samuizku oc med ollu okrankr j lifinu þackar med aluarligri astundan hugskotz oc tungu allzualldanda gudi faudur oc syne oc helgum anda sina margfallda miskunn mer veitta þo at vuerduglum j morgum veralldarinnar farseligum lutum med heilsu giofum oc audæfa leidande mik med ifer uættis millde toruelliga stiga oc torfæriliga uegi utanlandz oc innan. sua æ sio sem a landi. þui ser ek mer ecki iamskyldugt sem ollum audrum kristnum monnum firer þessar þinar astgiafer drottinn minn oc allar adrar þær sem ek hefer audlaz j andligum lutum oc veralldligum. En firer salinne sua at bua at hon mætti þann fagnadin fa sem guds vinum er firer buinn j endalausre gleði oc þui vil ek ei ominnigr uera þeirrar skipanar sem testamentum heiter oc huerr kristinn madr er skylldr at gera sa er efne hefer till oc ei er undantekinn j guds logum at gera meg. Ok med þessu minu testamento sem her fylger gef ek gudi almattigum sem vernd oc uardueizla er allra kristinna manna. sal mina med aullum minum likams vitum limum oc lidum oc aullu þui sem mer till heyrir æfinligha oc timanliga. Her med kys ek likama minum legstað at thingeyrum j stopplinum þar sem borgilldr hustru min liggr adr firer. Ok her till stadfesti ek till æfinligrar eignar þæ peninga sem ek hefer adr firer longum tima afhendat þui sama klaustri sua sem eina spiru lokada oc enn nockur hundrud aunnur. er ek hefer þangat lagt stadnum till eignar. Jtem gefr ek klaustrinu stadfastliga till fullrar oc æfinligrar eignar þria luti i hafnar londum æ skaga ut med ollum þeim lunnendum gaugnum oc gædum hualreka oc uidreka eggueri selueri smafiskaueidi oc ollu þui er nefndar iarder hafa att oc þeim hefer fylgt at fornu oc at nyiu. Eignaz klaustrid optnefndar iarder epter mik andadan. jtem bidr ek herra abota oc alla hans conuentubrædr at artidar minnar minniz med salutidum oc salumessu um þes abota daga er mik syngr till molldar ef ek aundumz i ueralldar klædum ella treyster ek in subfragijs hins blezada benedicti oc uerdi þæ eptir guds skipan. Jtem klaustrinu at stad i Reyninesi gef ek atta hundrod halft i huikfe tuau hundrut i kosti. onnur tuau i kaupeyri med somu grein sem fya. Jtem i minning tiu laga bodorda drottins mins sem ek kenni mik i morgu brotid hafa tiu prestum tiu aura huerium til salumesna firer minne sal oc borgilldar minnar faudur mins oc modur oc

þeirra fleire sem guds miskunn vill at niotandi verdi. Jtem fimm hundrod fátækum yferferdar monnum edr huslegu innan siaundar halft huort j koste edr klædnadi. Jtem fimm hundrut frændum minum fátækum oc þurbtugum i uaurueyri. Jtem aull þau ornamenta sem ek hefer lagt til kirkiunnar æ kulu edr mardargnupi edr huar sem þat er uidara þar sem profaz mæ þa skal þat kirknanna eign at frialsu æfinliga. kunne sua skiott till at bera um mina framfor at ek gera eigi ræd firer hueria minning sa prestr skal hafa er mik oliar þa skal þu rada logligr arbi. firerbyd ek huerium manni under þeirri þinu sem log heilagrar kirkiu uotta þetta mitt testamentum at riufa edr minka utan ek uili sialfr umbreyta sidar epter þu sem log lofa. Her med bidr ek gaufugliga guds getara iumfru sanctam mariam oc alla engla kora. hinn blezada iohannem baptistam med odrum patriarchis oc spamonnum alla guds postola oc einkannlega hinn heilaga iacobum zebedei oc iohannem hans brodur pislaruotta oc iattara oc meylia flocka oc alla guds heilaga menn at þessa mina olmosu þægja geri oc fram færi firer æsyn hins hæsta domara sua at firer þetta litla oc allt annad þat sem ek hefer j godum lutum gort oc ei sidr firer þat er adrer gera i kristninne mega ek niotandi uerda eilifs oc endalauss tagningar i himinrikis gleði. Skipar ek herra abota edr priorem þann sem þa er ýfer thingeyraklaustri er þetta kann opinbert at verda oc sira orm þorkelsson exsecutores þessa mins testamenti. En ef adr nefndr sira ormr er ei till þa se sa er herra aboti edr prior tekr till med ser. Ok till sannynnda her vm setta ek firer þessa mina skipan mitt jnsigli er gor uar at thingeyrum in cathedra petri apostoli. anno domini M^o ccc^o lx^o iij^o. Ok af þu at ver broder gunnsteirn kalladr aboti at thingeyrum oc ormr prestr þorkelsson oc bauduar prestr gudmundarson uitum þessa skipan sanna uera settum uer firer þetta testamentum uor jnsigli.

156.

4. Marts 1363. á Grenjaðarstöðum.

BÖÐVAR prestr Þorsteinsson selr þeim bræðrum Hjalta og Katli Guðmundarsonum jörðina að Efstafelli með öllum hlutum og hlunnindum.

AM. Fasc. II, 12. Frumbréfið á skinni; AM. 280. 4to bls. 68—71 (afskr. Hákonar Ormssonar).

Brefi um Effsta fell æ 44 ære riikis magnusar kongs.

M[unka] þ[verár] kl[austursbréf]¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr hægja senda þódr prestur æyíulfsson. wígfuss þorleifsson. Guðmundr jónsson. wígfuss deakni guðmundarson. þorsteinn sörlasson. ok guðmundr suæinsson q[vediu] g[uds] ok sína. kunnicht gerandi ath aa fertughta ok fiorda æri rikiss wars wýrdulighs herra Magnúsar með guðs naad noreghs konungs manna dagh j fôstu gangh²⁾ aa greniadarstodum. warum wer hia sua felldu kaupi síra bôduars þorstæinssonar af æinni haalfw. ok hiallta ok ketils guðmundarsona af annari. ath nefndr síra bôduarr selldi þeim jordina j efsta felli með ollum þeim lutum ok lunnindum sem hann matti æigha. ok hann hafdi fremzst æighandi ath vordit. bæimaland ath ollu jtolulaust. þetta j annara manna lannd. haalfs manadar eng j halltoru stada jôrd. skogha með vmmerkium j barnafellz lannd. ok bælftr grims stada lannd aa flatæyar dals hæidi. Her j mot skylldu nefnder brædr gangha j skulld wíð þorstæin æyíulfsson lóghmaun vm fimtan kugilldi. ok wíð æirik jónsson um ónnur fimtan kugilldi með þijlikum frídlæika sem fyrr greindr síra bôduarr war þeim skylldughr efter kaupi sínu. ef þeir wíla taka hia fyrnefndum bróðrum. en ella luka síra bôduari þessa græinda þæninga. skylldu ok þratt nefnder brædr hiallta ok ketill gangha j skulld wíð kirkiuna j felli um átta hundrad. En þat sem opt græindr síra bôduarr befuér mæira vt lukt firi sagða jord skylldi stannda aa ææikninghi þeirra i milli. skylldi þratt greindr síra bôduarr æbyrgiazst lógríptingar aa sagðri iordu enn opt nefnder bróðr hiallta ok ketill hallda skiladomi firer kaupi sínu. ok til sannýnda her vm settum wer war innsighli firer þetta bref gort j sogdum stad ok aari. æionni nátt epter translationem johannis hola býskups.

Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinn, enn eru nú öll döttin frá.

¹⁾ Aptan á bréfinu með yngri hendi; ²⁾ = 27. Febr.

157.

16. August 1363.

i Odda.

DÓMR um fjörumörk milli Holts undir Eyjafjöllum og Breiðabólstaðar í Fljótshlíð.

AM. Dipl. afskr. Nr. 2054 «ex charta non transscripta templi Holten. Eyafjall». Stafsetningu, sem er að eingu merkileg, er hér ekki haldið.

Dómr um fjörumörk.

Öllum mönnum, sem þetta bréf sjá eðr heyra, gerir ek prestur Óli Svarthauðason kunnigt, at sub anno domini 1363, at svo sem þeir séra Hafiði Magnússon ok séra Ormr Hauks-son urðu ei ásáttir um mörk millum fjarna kirknanna Breiðabólstaðar ok Holts, skipaði minn virðuligr herra Þórarinn með guðz náð biskup í Skálholti mér meðr sínu bréfi at taka próf í saugðu máli ok gera síðan veg á svo at vel nægðist. Ok svo sem bréf biskups kom til mín gerða ek þeim báðum Hafliða og Ormi ábeyrendum endiligan dag hinn næsta eptir Ólafsmessu ena síðari þangað á fjörurnar, hvorum með öllu því prófi og skilríki, sem þeir kynni fremst til at fá; ok sem vér komum allir samt ok margir aðrir dugandi menn í nefndan stað ok dag, voru þar fimm prestar: Þorsteinn Hallsson, Njáll Þorsteinsson, Þorsteinn Guðmundarson, Þorsteinn Jónsson ok Helgi Einarsson, en meðr því að brást hinn sjötti samþykktu þeir meðr mér Hafiði ok Ormr, at Oddr bóndi Gíslason væri þar í staðinn; nefnda ek þessa vj menn til meðr mér at meta ok dæma próf þeirra ok málaefni slík, sem þar væri fram borin ok fjörunum til heyrði; leiddi Ormr fram ij votta skilríka, annan Helga Bjarnarson, gamlan mann, er mörg ár hafði geymt fjörunnar staðarins í Holti, nefnandi fyrir sér Magnús bónda Hafliðason, Philippum Arnason, Hall Hallsson ok margá aðra dugandi menn, at honum hefði sagt, at þat væri mark millum fjarna þeirra, sem Hafiða ok Orm optnefnda ágreindi á um sem Hesteyra bryddi undan Elliðaey; annan Þorgeir Helgason, sem eptir föður síns orðum sagði þetta sama mark í millum fjarnanna, at Hestaeýra skyldi brydda undan Elliðaey; höfðu ok þeir báðir feðgar langa tíma geymt þessar fjörur staðarins í Holti; ok meðr því at séra Hafiði sýndi ekki skilríki fyrir sér um þetta fjörumark, tók ek meðr ráði ok samþykki þeirra

sex manna, sem ek hafði til nefnt meðr mér, eiða af þeim Helga ok Þorgeiri; sóru þeir svo fallinn eið eptir þeirra manna sögu ok orðum, sem þeir höfðu áðr upp nefnt, at þat væri mark millum fyrrsagðra fjarna, sem Hesteyra bryddi undan Elliðaey, ok at þat mark hugðu þeir rétt vera ef kirkjan í Holti skyldi óráent vera, ok at þeir hefði aungvan mann heyrnt segja annat mark millum þessara fjarna áðr þetta mál byrjaðist. Ok síðan er þessi eiðr var geinginn gerðum vær allir samt stöðugligt með dómsatkvæði, at kirkjan í Holti skyldi þetta fjörumark hafa ok halda fyrir hverjum manni alla tíma. nema þat verði afbrotið með lögligum eignarvottum. Ok til sanninda ok meiri staðfestu um þetta mál settu fyrrnefndir prestar ok Oddr Gíslason sín innsigli meðr mínu innsigli fyrir þetta bréf, er gert var í Odda in crastino¹⁾ assumptionis beatæ virginis anno ut supra.

158.

[um 1363].

FJÖRUMÖRK Breiðabólstaðar í Fljótshlíð.

Skrá þessi er forn og varla mikið yngri en hér er sett, því að líklegt er, að um það leyti, sem Holtsdómr var dæmdr, hafi gerð verið gangskör að því að koma sér niðr á öðrum fjörumörkum til þess að koma í veg fyrir frekari ágreining. Það styðr og þá ætlun mína að skráin sé forn, að hún hefir verið rituð á forna korbók kirkjunnar á Breiðabólstað, og var það mjög títt í fyrndinni að rita máldaga og einkum rekamáldaga inn í bækir kirknanna.

A.

AM. Fasc. LXXVI tvö blöð á pappír í 8vo rituð með góðri hendi c. 1608.

So hliðar gamallt skrif a Stad a korbokinne.

mariufiara firer [a]ustan flíot.

Þesse eru fjörumork hin eýstre. a mariufioru fyrir austan flíot. er liggur við merkurfioru.

Elldijng j millum vrdalandz oc ellidaeyar.

Enn þessi hin vestri. at taka upp hesteyru æ ellidaey austan vndan Biarnarey.

¹⁾ crastina, afskr.

fiordunga fiara.

Þesse eru fiórumörk hin eýstri a fiordunga fiórunne. að Bvñkinn æ Biarnarey a að taka vestur undan ellidaey. enn þessi hin vestre. að elldijng er millum eja¹).

Önundarstada fiara.

Þesse eru fiórumörk hin eýstre a mariufiöru er kyrkian æ að Breidabolstad [firer vestan flöt]²). að Brydde Sudurey vest-anverd vestur vndan klettnum j vestmannaeyum.

Enn þessi eru hin vestare mörk æ sömu fiöru. að bryddi fyrrnefnd Sudurey austanverd austur undann lauphellum. standa þessi fiörumörk þar til. at stofustafnin æ önundarstodum hinn vestra ber með sionhendijng af fiörunne. uppi miklu dimon midia er kirkian eigur halfa³).

Þesse eru fiörumörk a kyrkiulandzfiöru. að elldijng er æ millum Grasleysu oc ælseýar. eru þaug hin eýstri.

Enn þessi hin vestri. mýkla dimon æ milli floss oc bæiar a kyrkiulandi.

Eg n. n. s[on]. lögfesti hær j dag þessar allar fyrrnefndar fiöru Breidabolstadar kyrkiu. með aullum þeim rekum oc gagnnsemdum sem þeim fylgia. og mæ ber stadarins vegna með riettu að hafa. til ystu vmmmerkia. sem adrer menn eiga a mote. oc nu var upplesid. lögfesti ec greindar fiöru oc reka að orðfullu oc lögfullu [oc] lögmali riettu. firerbyð ec huorium manni sier hiedan j fra. þær að nyta. edur af að hafa vtan mitt sie löf edur leife til. at vitni þijnu⁴).

¹) Við þessar klausur stendr með smærri lettri, en þó sömu hendi þessi athugasemd: «[enn ný mörkin eýstri æ fiordunga fiöruene er þær Brydder æ Bvñkau vestur vndan Ellidaey].

Enn ný fiórumörkiu æ mariufiöru: epter laxmaus(1) Briefi.] Sá klettur hiun eýstri er liggur fyrir austan og undan Ellidaey. kalladur Hesteyra. skal ráða rekamörkum millum mariufiöru oc Huammstefs. 1608. 17. Augusti.

²) Þannig í hornklofum í handritinu; ³) Hér kemr í hornklofum með smærri lettri þessi klausa: «[Anno dominj 1603. j klofa jatodu þeir s[ir] Sugurður Einarsson og haakon Arnason: huor öðrum. að huorr þeirra skyldi eiga halft þad sem ræki a þeim aagreiniungar fiöru partti æ vest-anverðri önundarstada fiöru þangad til þar kiemur annar lagavegur aa].»

⁴) Þessi lögfesta er með stóra lettrinu rituð, og á það svo að skilja, að hún hafi einuig staðið í hinu fornu kórbók Breiðabólstaðarkirkju, og er ekkert því til fyrirstöðu að svo geti hafa verið.

B.

AM. Fasc. LXXVI, skr. c. 1550—60 á pappír og mun vera með hendi séra Jóns Bjarnasonar Stöðlaskálds. Blað þetta er nú mjög fíð og fornfálegt.

fiormork vr brefum s[ira] jons h[eitins] biarnasonar feck eyrecur gudnason mier 1608 4. d. febr.¹⁾

Þesse erv fiormorek æ marivfiurv fyrir avstan fiot.

env eystri, elding æ ad siazt j millvm vrdarlanz oc ellidaeyar.

env vestre æ somv fiurv. ad hesteyrv æ ellidaey eiga ad siazt²⁾. avstvr yfer biarnarey.

Jtem fiormorek æ fiordvnga fiormv.

env eystre. bvnekkinn æ biarnarey æ ad³⁾ siazt vestur vndan ellidaey.

env vestre morek æ somv fiurv ad ellding æ ad siazt j millvm eya.

Jtem fiormorek æ marivfiurv fyrir vestan fiot.

env eysra morek. ad vestanverd svdurey æ ad siazt vestur vndan klett j vestmanna eyvm.

env vestre æ somv fiurv. ad avstanverd svdurey æ at siazt avstur vndan lavphellvm.

Jtem æ skiptefiurv við klofa. ad hvst id vestazta æ avn-undarstodvm æ ad siazt ad sionhendingv af fiurvnni j avstan-verdan dimon.

Fyrsta blaðsíða þessara blaða hefir upphaflega verið auð, en séra Jón Sigurðsson á Breiðabólstað hefir ritað þar á þessar klansur sér til minnis:

• Anno 1636 dominica xj epter trinitatis var eg sokttur til Kross- ad skjira Barnu sira Eireks Þorsteinssonar Ragnhilldi Eirecksdottur. Gudsfedgin: Klængur Þorgeirsson og Ulfa kona Hósknlldar. lofadi eg Bergi Gijslasyni triekonnu. eun minnest ecki vel. huort eg lofadi honum x alnum firir vjsur. eda velkomandi magnusar. J. s. þui eg var druck- ion af Brennevijni sira Eerecks.

Jtem fimptud. j somu viku firir Mariu [messu] seinne skjrdi eg Barn- þetur[s] Sæmundarsonar j Ey. Eyolf. Gudsfedgin. Gunnar Andresson oc hanz kvinna Gudrun Brandsdotter.

Jtem kom sira Gunnlogur hier a þessum dognm med brief fra sira Einari brodur minum. og med annad fra Snorra m. Asgeirssyni. hann byður Gudrunu Elldre vc j þyckuabæ firir x^o j langholhti.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 1608, og hefir Oddr biskup látið rita það; ²⁾ fyrst hefir hér verið ritað: tacka, en það svo dregið út, en sett á efri spássiu: siazt; ³⁾ tvískrifað.

C.

AM. Fasc. LXXVI tvö pappírsblöð í 8vo rituð c. 1591—1600.
þar með er afhending Breiðabólstaðar 1591.

A kirkju maldaganum.

Þessi ero florumork hin eystri a mariufioru er kirkian a
aa breiðabolstad. At bryddi sudurey vestanverd vestur vndan
klettnum j vestmannaeyum.

En þessi ero hin vestare mork a somu floru. at bryddi
fyrir nefnd sudurey austanverd austur vndan lauphellum. standa
þessi florumork þar til at stofustafninn a onundarstodum hinn
vestara ber með sionhending af florumni vpp j miclu dimon
midia et cetera¹⁾.

159.

1363.

MÁLDAGI Saurbæjar kirkju á Rauðasandi, er Þórarinn biskup
Sigurðarson setti.

Þórarinn biskup reið yfir Vestfjörðu 1363 og vígði kirkju á
Skarði föstudaginn næsta eptir Þorláksmessu (= 21. Júlí; Gottsk.),
en ekki þekkist sá maldagi nú. Landsb. 268. 4to bl. 96b, skr.
1601.

Bær a raudasanndi.

Þessi er maldagi j saurbæ a raudasanndi. ad kirkian a
land j huammi. halft land a sionda. skor.

xiiij hundrud frijd. hina tijundu hueria vætt vmm oll þijnngin
af hualreka. vætt skreidar af huerium skattmanni jnnann
þijnnga. skiædatoll af hueriu bõnhusi.

kirkia a þrenn messuklædi. kalek. pellz kanntara kapa.

¹⁾ Hér er ritað fyrir neðan:

*j gomlum maldaga i skalholtti stendur.

kirkian j holtti aa halfa synstu vesturholta floru. huams floru er
liggur fyrir backa. eru þat lxl fa[dmr] hins fiorda hundradz [flor]u
er liggur fyrir nyab[m]

Hér er ritið neðan af blaðinu. Í maldaganum frá 1270 (Dipl. II.
33) og maldaga Jóns biskups Haldórssonar 1332 (Dipl. Isl. II, 423) er
ekki nefnd fjara fyrir Nyabæ.

klucknr .v. oc ij biollur. mariuskript. jonz lijkneski postola. jons lijkneski baptiste. krossa iiij. er einn smelltur. skrijn priu. alltaraklædi eitt med pell oc blod. glodaker ij. elldbera. vatzketill. sacrarium munnlog. glerglugg. vatzkarll. merki .ij. tiolld vmmhuerfis kirkiu vtar vm dyr. kertastikur ij. messufata kistu. kirkia a Graduale. sequenciubok. lesbok de sanctis. aspiciens bok. hin v. a fornann hatt.

Þangad liggia tijundir af sex oc tuttugu bæium.

gudspiallabækur ij. a veturinn. onnur med song.

Þar skulu vera prestar ij.

reiknadist porcio ecclesie sijdann philipus tok halft setta c vmm iiij ar.

Loptur lauk philipo syni sijnum j þetta goss flogur hundradz kugilldi oc sijdan niju hundrad j frijdu gossi. gafst hundradz hestur er loptur a ad suara. vmm. v. ar [half(t) þrettanda hundrad¹⁾]. reiknnadist þetta þa er herra þorarinns visiteradi primo. anno domini M^o. ccc^o. lx^o. iiij^o.

160.

1363.

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Haga á Barðaströnd, er Þórarinn biskup Sigurðarson setti.

Lands. 268. 4to bl. 97a skr. 1601.

Hage a Bardastronnd.

Kirkia hinns helga niculaij biskup[s] j haga a bardastronnd oc vorrar²⁾ fru. a haga hinn minna³⁾.

fimm kugilldi. þriu kugilldis hross. flogur hundrud annars virdijngar fear.

tiolld vmm alla kirkiu. klockur priar. skrijn oc ij skriptir. ij. rodukrossa. glerglugg oc glodaker oc kertistikur ij. salltara oc handbok. ij messufot oc gudvefiar hokul. þriu alltaraklædi oc eitt med gudvef. silfurkalekur. algylldann⁴⁾.

Þar skal vera prestur oc diacnn. messa huernn dag þann

¹⁾ [á spássiu og ekki vísað inn; ²⁾ vorri, hdr.; ³⁾ úti á spássiu stendr óinnvísað: . . . slykt j rekum oc r[ennin]gum sem hun att hefar ad fornu; ⁴⁾ Svo.

sem giortt er thil oc annann huernn þess a millum. ij messur huernn dag vmm lannga fostu. messu huernn dag vmm jóla fostu oc vigilia [ij] huerri viku. ij messur vmm ymmbrudaga oc vigilia. lysa fra mariumessu. vnns lydur framm vmm paska viku.

Jtem ij hundrud oc lijkakrakur. er gefist hefur thil.

þanngad liggia tolf bæir að tjunndum oc lysisitollum.

Svo mikil reiknnadist porcio ecclesie. þad sem gisli var kirkiunni skyldugur. half mork. fatt j tiju hundrudum þa er herra þorarinn visiteradi. primo. anno gracie vt privs.

161.

1363.

MÁLDAGI Gregóriuskirkju að Brjánslæk, er Þórarinn biskup Sigurðarson setti.

Landsb. 268. 4to bl. 97a—b skr. 1601.

Briannslækur.

Kirkia hinns heilaga gregorius að Briannslæk á heima land halft oc halua eingey.

Sex kyr. hundrad frjitt.

krossar iij. mariu skript. messuklædi. alltaraklædi tuo. kluckur. ij. oc bialla. fonntz vmmbunijngur. glodaker. elldberi. refill og merki.

þanngad liggia vnndir xv bæir að tjunndum oc lysisitollum.

þar liggur [til] prestzskýlld oc luca honum fiorar merkur. krakur og abreidsl.

fiorttan hundrud j kirkiu tyund reiknnad þa er herra þorarinn biskup kom j fyrstu sinni visitatione anno domini m^o. ccc^o lx^o iij^o.

162.

[1363].

MÁLDAGI Jónskirkju í Flatey [er Þórarinn biskup Sigurðarson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 97b skr. 1601.

Flatey.

Jonskirkia j flatey a xx hundrud j heimalanndi oc saudeyar¹).

ellefu kyr. hross oc hundrad frijtt.

krossa fiora. alltara klædi ij. messuklædi tuenn. slopp oc kapu. kalek. klockur ij oc biollur ij. mariuskript oc jonz skript. glodaker og elldbera. fontz vmmbunijng. kertistikur ij. bækur iij. munlogar ij oc merki. baskturjarnn oc krak.

þanngad liggia vndir ad tijundum oc lysitollum. hergilsey. biarnnareyiar. suefneyiar. huallatur. suidnur oc skaleyiar.

þar skal vera prestur oc diáknn oc lvka presti fiorar merkur.

163.

1363.

MÁLÞAGI Laurentíuskirkju undir Múla á Skálmarnesi, er Þór-
arinn biskup Sigurðarson setti.

Landsb. 268. 4to bl. 97b—98a skr. 1601.

Mule a skalmarnese.

Laurencijus kirkia vndir mula a skalmarnesi a land ad vrdum oc huijtinngseyiar oc vattardal hinum eystra megin allt ad sio. skog ad selskerium jnn fra vydimyri. hundrad j landi ad selskerium.

hun a x hundrud frid. iij. kyr oc ij hross. krossa ij mariuskript. laurencijus skript. alltarisklædi ij. kertistiku. sacrarium munnlog. hækur .iij. oc merki og elldberi. kluckur ij oc biollur ij.

þanngad liggia tijunndir af suiþnanesi. fra selskerium. or skalmaðdal. af vattarnesi. af jnngunarstodum. fra hamri. fra deilldara. fra firdi. af kirkiuboli. or nesi. suo [oc] af þeim bæi-
um sem hygdir verda jnnann þetta takmark.

þar skal vera heimilisprestar oc luca fiorar merkur.

Oluckt fimm hundrud j portionem ecclesie eptir reikn-
ijnnng a sama ari oc fyrr.

¹) sūdeyar(?) hdr.

164.

[1363].

MÁLDAGI Ólafskirkju að Stað á Reykjanesi [er Þórarinn biskup Sigurðarson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 98a skr. 1601. Kirkjan á Stað brann 1315. Jón biskup Haldérsson vígir kirkju þar 1330, en þetta er þó líklega máldagi þórarins biskups.

Stadur a reykianesi.

Ólafskirkia að stad á reykianesi a heimaland allt j barmi
oc mulaland j þorskafirdi.

þridiungur vidreka oc hualreka a hafnnar holmi.

fiordung hualreka oc vidreka j nesodda.

afreit j middal.

akurgerdi j suinanesi j hljidarlandi.

þriggia stacka skurdur j hamra land.

teig skogur oc torfskurdur j toptadal.

iiij. kýr og vj ær. halft setta hundrad j virdijnngarfe oc
er þar j þriggia manna jferd j sorbæiar fiuru.

hun a jnnan sig krossa ij. olafs skript. kaleka ij. alltara-
klædi ij. messuklædi oc hocull loss. sacrarium munnlog. gloda-
ker. bækur fiorar. baksturjarnn oc salun. klockur fiorar. tiolld
vm kirkiu. merki. kertistikur tuer.

Jtem greiddi sijra eyolfur j stadarspioll. ccc. j haustlagi
oc ccc voru.

165.

[1363].

MÁLDAGI kirkjunnar í Laugardal í Tálknafirði [er Þórarinn biskup Sigurðarson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 96a skr. 1601. Þetta mun vera þórar-
ins máldagi, en gæti þó verið eldri.

Laugardalur j talknnafirdi.

Þessi er maldagi kirkjunnar j laugardal. að hun a land
med ollum gædum fyrir jnnann a.

fimm kýr. ij. hundrud ofrijd. bækur ij fyrir hundrad. elld-
beri. glodaker fyrir mork. alltaradvk med hladi oc alltaraklædi

oc a hláð. kross fyrir hundrad. reffar ij. fyrir xij aua. smelltur kross lijtil. nicholas lijknneski. kluckur iiij. biollur ij.

þangad liggia tijundir af þrettan bæium.

þar skal vera heimilprestur oc taka fiorar merkur j tijda-offur.

kerttistiku eina.

166.

[1363].

MÁLDAGI Jóns kirkju skírara undir Gnúpi í Dýrafirði [er Þór-arinn biskup Sigurðarson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 94a—b skr. 1601. Þetta mun vera Þór-arins máldagi.

Vnndir Gnupe.

Kirkia binns helga johannis baptiste vnndir gnupi a þridi-ung i heimalandi. skogarhogg a kleifum fyrir vestan j dyra-fiardarbotnni oc hina tijundu vætt j sæbols¹⁾ hluta j huolum oc tijunndu vætt j breckuhluta. tijunndu vætt j breidaboli j skalavijk oc hina tijundu vætt j [dali j] arnnarfirdi. fiordung j reka ollum millum [hvarfs] oc haukalækjar. selveid sem vill hier j millum. fimm kvgillda beit vnndann gnupi j nesdal. skipz hofnn a skaga tolllaust oc eiga jnnster reit a vllum²⁾ oc skalagiord a brecku.

allttarisklæði ij oc ij dukar med. silfurkalekur. kerttistikur ij. reffa iiij med dukum. kyr iiij. c. frijtt oc annad. c. ofrijtt. kluckur ij lestar³⁾. krossar ij. er annar smelltur. silfurskrijn oc munnlog. bok at lesi de sanctis.

þanngad liggia tijunndir af fim bæium.

þar skal vera heimilisprestur [oc] taka iiij merkur j tijda-offur.

Suo mikid lagði brigitt⁴⁾ thil kirkiu vnndir gnupi.

jn primis messuklæði sæmilig. glodaker. kanntarakapu. oc alltarisklæði med salun. glerglugg. brijk steinnda. kross med lijknneski paxspialld. sequenciubok. sumarluta at dominicum og de sanctis. adspiciensbok a veturinn.

¹⁾ sokols(!) hdr.; ²⁾ melum, yngri máldaginn og Vilch.; ³⁾ lestar(!) hdr.; ⁴⁾ Brigiðr Konráðsdóttir dó 1389 (ann.).

167.

[1363].

MÁLDAGI Marfukirkju á Eyri í Arnarfirði [er Þórarinn biskup Sigurðarson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 99b—100a skr. 1601. Máldaginn er því nær alveg eins og hjá Vilchni, en mun vera Þórarins.

Eyri j arnnarfirdi.

Þariu kirkia a eyri j arnnarfirdi a kallstadi og hornn-stronnd med ollum giædum. toll j [wrdum tuennum¹]. latravijk. geirþiofsfiord milli kolagotu oc stappagilz. vtan jtök j skoga skog. suidninngsdal fyrir austann á nedstu kleif oc kalfuarekstur oc suijna oc halda vpp haga. skogarhogg j huamms skog sem vill. skogarhogg j kirkiubolzland. a sextijgi hesta. huertt haust. skogarhogg i þuerardal. tórfskurd j breidamyri sem vill.

florar kyr. þria hesta.

smellta krossa ij oc hinn þridia gýllttann. silfurskrijn. kalek er stenndur sex aura. þrenn messuklædi. eru ein ný af þeim med bunijngi ok hockli med bastard. oc eitt alltarisklædi oc þriu onnor. klokkur florar. mariuskriptir ij. kantarakapur ij. peturs skript. tiold vmbergis kirkiu. glodaker. lijkakrak. munnlogar tuær oc kerttistikurþriar. bakxturjarnn. ottusonngsslopp. messubok. suffragium sanctorum. þria[r legendur] per anni circolum. hin fiorda communsbok samsett er virdar voru fyrir iiij hundrud. psalltara. kirkia a hualreka²).

168.

17. August 1363.

Eyri í Skutilsfirði

ÞÓRARINN biskup í Skálholtti staðfestir máldaga kirkjunnar á Kirkjubóli þann, er Jón biskup Haldórsson hafði skipað 1333 (Dipl. Isl. II Nr. 446).

AM. orig. dipl. Fasc. I, 5. skrá á skinni frá c. 1500; AM. dipl. afskr. 823; IBíél. 79. 4to bls. 212—13; Landsb. 107. 4to 403—404; JSig. 143. 4to bls. 278—79 skr. c. 1600. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 117—18.

Vær þoraren med gvds nad biskup j skalholti heilsvm avllvm dvgandi monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra med gvds kvediv og vorri.

¹) [vídum hvorutveggjum Vilch.; ²) endar svo, og vantar aptan við.

Vær vilivm at pier vitid at ver hofvm sétt oc skyniat maldaga kirkivnar æ kirkivboli þennan sama sem hier er med bynden. og meður þui at oss syndizt hann vel og [skynsamlega settur¹⁾] og skipadur. því samþyckivm ver hann og stadfestvm með þessv vorv brefi j avllvm sinum articulis og sier hverivm. og vilivm obrigdvlega haldazt lata. Med samri grein samþyckivm uær og stadfestvm þav bref herra jons skalholtz biskups godrar minningar uors foruerara sem erv hier med byndit og uottar vm savng til sagdrar kirkiv og skilmala sem gior var þessvm biskupinvn hia veranda mille eyrar kirkiv og kirkivbols og afgipter þær sem þar standa j villivm vær eigi sidur halldazt lata og firibiodvm hverivm manne þat at brigda sem kirkivne vm vardar. og til sanninda bier vm settvm vier vort jnsigli firir þetta bref skrifad æ eyre j skytilsfirdi in octava lavrencii²⁾ anno domini M^o. ccc^o. lx. tercio.

169.

21. August 1363.

i Vatnsfirði.

ÞÓRARINN biskup í Skálholti staðfestir úrskurð séra Snorra kyngis officialis um ærgjald úr Æðey til Vatnsfjarðarkirkju, sem og málaga kirkjunnar.

AM. Fasc. II, 13, frumbréfið á skinni. Það var í Vatnsfirði 1649, en á dögum Árna var það komið þaðan, og hefir hann því feingið það annarstaðar; Bisk. Skalh. Fasc. XIV, 102 transskr. frá 22. Apr. 1605; AM. dipl. afskr. Nr 925 («accuratissime» eptir transskr.); AM. dipl. afskr. 929 «eptir kopiukverinu Vatnsfjardarkirkju in membrana 4to maiori accuratissime»; AM. dipl. afskr. Nr. 938. «ar Copium af Vatzfiardarskiolum med hendi sira Jons Arasonar 1649.» Þesse Copia er oefad hier og hvar misskrifud (AM.) Úr því að frumbréfið er til eru og afskriptirnar ónýtar. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 118—19 (eptir transskr.).

Stadfestingar bref biskup[s þorarins uppa] hier vid hangandi bref. maldagabrefid kirkiunnar og hitt annad officialis brefid³⁾.

¹⁾ [tvískr. í skskr.; ²⁾ Januarij(!) 143; ³⁾ aptan. á með yngri hendi. Bæði bréfin eru nú dottin frá; maldagabréfið, sem hér er nefnt er reka-skráin forna frá 1327 (Dipl. Isl. II, Nr. 380); en officialisbréfið er bréf Snorra kyngis frá 27. Okt. 1360 (Dipl. Isl. III Nr. 112).

Ver þorarinn mædr guds naad biskup j skalaholtti heils-um ollum dughandi monnum þeim sãm þetta bræf seaedr hæýra mædr guds q[vediu] ok varri.

Saker þess at vær höfum seed oc skýniat opit bref sira snorra þann tima officialis heilagrar skaalaholtz kirkiu sãm þetta bræf ær hær ær mæd bundit vattar. Ok mædr þij at oss litz þat vera skýnsamlighr. ok skiluisliga skipat j ollum sinum stýckium þij samþýckium vær ok stadfæstum þat mædr þessu varu bræfui alla þa articulos sãm þar standa j. ok serhueria vm sik sua at enghin kirkiunnar umbods mædr skal þar megha nockura kiæru ædr kallz vpp a gæfua hædan af vtan þat skal sua standa vm oss ok vara epter komendr hædan af sem þat ær gort i serhuerium sinum greinum. sua at vær fyrrer biodum huerium manni huart sem er lædr ædr leikr. bedan af þar kallz ædr kiæru vpp aa gefua. vtan huærr sãm þat gorer vili þiliku til suara. sem heilagrar kirkiu logh bida þeim aa hæendr. sãm vnaada ædr aa gangha heilagrar kirkiu eighn¹⁾. stadfæstum ver ok eighi sidr ok stýrkium mædr þessu varu bræfui þann maaldagha vatzfiardar kirkiu sãm hær bindz mæd ok biodum skýllduligha at obrigdiliga halldiz sua lenghi sãm mædr²⁾ eighum mædr at gora. ok alla³⁾ vára epter komendr. vtan sua mikit sãm hundradum gæfz saman. þau⁴⁾ aukiz kirkiunnar eign sua framt sem þat leggz eighi henni. ædr bónum til atbotar. ædr þat sem henni ædr hennar þinghum innan sik ædr vtan til hæýrer. Ok til sanninda her vm settum vær várt jnnsigli fyrrer þetta bref skrifuat a⁵⁾ vatzfyrdi xij^o. kalendas septembris. anno domini. Millisimo. ecc^o. lx^o. iij^o.

Innsigli þórarins biskups er dottid frá.

170.

8. November 1363.

á Þingeyrum.

BRÉF um ágreining Gunnsteins ábóta á Þingeyrum og Snorra Steinssonar um ljóshval, sem kom í Hópsós og Böðvar Snorra-son Húnakappi og hans kumpánar kölluðust sæft hafa.

AM. Dipl. afskr. Nr. 446 »ex originali monasterii Thingeyrensensis accuratissime« (AM.); brot var eptir af innsigli Úlfs; hin voru dottin frá.

¹⁾ eighner, transskr.; ²⁾ uier, transskr. (rangt); ³⁾ aller, transskr.;

⁴⁾ þa, transskr.; ⁵⁾ i, transskr.

hofsoss bref¹⁾).

Allum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sender Einarr prestur hafliðason Guðmundr diakne þorfinnsson vlftr stephansson jon steinsson leikmenn q[quedi]. g[uds] oc sina kunnikt gerande at sub anno gracie M^o ccc. lx. tercio at thingeyrum vorum vær j hia jn festo quatuor coronatorum j abota stofunne at herra gunnsteinn abote baud snorra steinsyni at taka þridiungs part or lioshual þeim sem kom j hopsos oc boduarr snorrason hunakappe oc hans kumpanar kaulluduzt sæft hafa vnder þann mata at þat være hans hlutskipte or sogdum hual ef þat þrofuadizt at þesse hualr hefde komit j þi takmarke at mela lande til heýrde en af stadarins eign yrde at þingeyrum at aullu lýkte aptr epter godra [manna] mate oc virdingu godz firi hualenn²⁾. villde abote at snorre lýkte starbsmonnum at þridiunge vpp aa sinn part ef hans yrde en snorre neittade þessu. vilde taka oskerdan þridiung en giallda³⁾ ekki starbsmonnum. Ok til sannýnda her vm settum vær fyrr nemder menn vor jnsigle firi þetta bref Gort j sogdum stad deghe oc are.

171.

1364.

HALDÓRA Þorvaldsdóttir gefr klaustrinu á Helgafelli í prófentu sína jarðirnar Hóla, Garða og Þæfustein.

AM. 252. 4to bls. 50, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 10, séra Jón Haldórsson c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1547 og Nr. 1634. Af bréfinu er að eins til þetta ágríp.

Holar, Gardar og þæfusteinn⁴⁾.

Halldora þorualdzdotter gieffur klaustrinu a Helgafelle med sier j profentu þessar þriar jarðer Holar, Garða og þæfustein. huoriar allar liggia j krijngum Jökul. þa rijkte Asgrijmur abote. Datum skriffadest 1364.

¹⁾ *so stendur utana brefinu med gamalli hendi; a að skiliast Hópsóssbref. (AM.); ²⁾ *Hier a mille stendur i originalnum [en] eins underpunctad og hier er. þad hefur ofskrifast, og þvi strax i öndverdu expungerad vered, og á ecki að lesast. (AM.); ³⁾ leiðr. Árna; frbr.: giallde; ⁴⁾ 430.

172.

21. Janúar 1364.

á Hólum.

JÓN biskup skalli kveðst hafa séð transscripta Þingeyraklaustrs, sem eigní klaustrinu allan Hópsós með veiði, og þar Snorri bóndi Steinsson kallaði til hvals er þar var nýlega veiddr, bannar hann öllum leikmönnum þetta mál.

AM Dipl. afskr. Nr. 448 «ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratissime» (AM.), og er afskriftin staðfest í Skálholti þann 7. Augúst 1712 af Arna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. Innsiglið var þá dottið frá.

Delalandz bref oc asbiarnarnes bref¹⁾.

Broder jon medr gudzs nad biskup a holum sender aullum monnum þeim þetta bref sea edr heýra q[uediu] gudzs oc sina kunnikt gerande at wer ifuer lásu transkripta af skilríke þingeyrastadar. j huerium so uottar at þingeyrastadr aa allan oss þann er fellr ur hopinu ut j sío. oc alla þa ueide er j fyrnefundum ose ma hafuast en oss er flutt at snorre bonde steinsson kallade til huals þess er þar hefuer ueiddr uerit j osinum nu firi skemstu. oc þingeyra klaustr hefer at hallda en heite þeim kierum er flutt hafua hualinn efter abotans bode oc uili sêka þa hier um firer konglighu uallde. af þui firer biodum wer huerium sem einum leikmanne²⁾ þetta mál er oss ber til oc heilagher kirkiu. at profua. dêma edr dom ifuer at nefna edr þa menn sem j þessum stadarins eyrêndum hafua starfuat oft greindan³⁾ hual at flýtia. sekia edr kiera her um edr nockurskonar at unada nema þeir er j mote þessu uaru bode gera uile sêta þui stride laghanna er þeir fella a sik sem j kirkiunnar mal uilia sik innleida með ofdirfd. biodum wer sira einare hafidasyne at sia at huort nockur tiund edr einghe aa af greidazst fyrrgreindum hual oc henne at skipa efter lofligum uana so framt sem hon uedr nockur. oc til sannýnda her vm settum uer uart jnsigle firer þetta bref gertt a holum ju festo agnetis anno gracie M^o ccc^o lx^o iiij^o.

¹⁾ utan á bréfinu «med hende heildur enn ekki gamalle»; með yngri hendi: «Hópsós bref»; ²⁾ leikmanne, afskr.; ³⁾ greindat, frbr.

173.

20. Juli 1364.

í Björgvin.

GUIDO de Cruce frá Mirepoix í Languedoc, legáti og innheimtumaðr páfans, skipar Ívar Hólm í Skálholtsbiskupsdæmi undir innheimtumann allra páfátunda á eyjum þeim, sem lúta Niðaróss erkistóli, en þó einkum í Skálholts og Hólabiskupsdæmi, samkvæmt umboðsskrá Urbans páfa V., er Gisbrekt Björgynjarbiskup hafði rannsakað.

Frumbréfið AM. Dipl. Norv. Orig. Fasc. XXIV, 2; Dipl. Norv III Nr. 339.

Bref nuncij ok herra Gisbrikt at jfware var afh[ent] pafwans bref j transcripto. heillt vskatt ok herra gisbrikt saa pafwans bref vnndir hans blybulla vskatt¹⁾.

Guido de Cruce jurisperitus rector ecclesie sancti Andree de exsecijs mirapicensis diocesis domini nostri pape Capellanus sancte sedis apostolice Nuncius in Regnis dacie swecie et Norwegie seu collector specialiter deputatus, yuaro de holm scalotensis diocesis salutem cunctis felicitatibus opulentam.

Literas sanctissimi in christo patris et domini domini vrbani sacrosancte romane et vniuersalis ecclesie pape quinti integras et illesas non viciatas non cancellatas non abrasas. omni vitio et suspicione carentes cum filio canapis et plumbo impendenti more romane Curie bullatas nos cum ea qua decet reuerencia recipisse noueritis sub hijs verbis [Hér er innfært bréf Urbans páfa V. þar sem hann skipar Guido de Cruce legáta og innheimtumann nm Norðrlönd dags. í Avignon 6. Aug. 1363, og kemr það ekki Íslandi sérstaklega við, Dipl. Norv. III, 331]. Quarum literarum auctoritate et potestatis nobis attribute vigore. cum in nidrosiensi prouincia sint episcopatus nonnulli remoti et insulares. in quibus et ad quos pro iuribus Camere inibidem debitis et debendis et specialiter et expresse ciuitatibus et diocesibus scalotensi et holensi multis alijs negocijs arduis tangentibus cameram apostolicam occupati personaliter transferre non possumus sicuti affectabamus et vellemus posse fieri. si sine retardacione aliorum negociorum expediendorum. tam in swecia quam in dacia. possemus attendere et vacare. quod

¹⁾ Aptan á bréfinu með annari hendi.

breuitas temporis non patitur. vobis de cuius industria et fidelitate plenam in domino gerimus fiduciam specialem tenore presentium subdelegamus causas in supra scriptis literis expressatas nobis commissas specialiter et expresse et nostrum subcollectorem et Camere apostolice constituimus facimus creamus et deputamus in dictis episcopatibus et quolibet predictorum ac locumtententem nostrum facimus. vices nostras quamdiu nostre placuerit voluntati et ad nos non duxerimus revocandas. vobis committendo cum potestate agendi et defendendi in iudicio siue extra pro iuribus ecclesie Romane debitis. in dictis episcopatibus et quolibet premissorum ac petendi leuandi et recuperandi habendi et recipiendi a quibusque personis cuiuscumque dignitatis siue preeminencie existant pecunias per ipsos debitas Camere apostolice et reollectas per ipsos nomine Camere antedictae et in quibus poterunt reperiri obligati adinuenientur quouis modo seu ex quacunque causa. necnon de receptis seu recipiendis quitandi et absoluendi nomine Camere apostolice atque nostro et pactum de aliquo ulterius non potendo faciendi ac literas quitantie liberacionis et solucionis concedendi. ac omnia alia et singula peragendi prosequendi negociandi de et super predictis et quolibet premissorum que fuerint necessaria seu oportuna. et quod nos facere possemus i presentes essemus eciam si maiori et speciali mandato indigerent et expressione mandantes omnibus. domini nostri pape subditis et non subditos in subsidium requirentes quatinus de et super predictis et dependentibus ex eisdem vobis efficaciter pareant obediant et intendant prestent consilium auxilium et fauorem. Verum ne de et super predictis literis domini nostri pape quas de verbo ad verbum inseri superius fecimus et transcribi per notarium infrascriptum. aliqua hesitacio haberi possit facta corretione cum originali in presencia reuerendi in christo patris et domini domini episcopi Bergensis et testium infrascriptorum publicauimus et sanas et integras ostendimus. et cum de predictis necessitatem habeamus et propter pericula maris originalia non mittamus supplicauimus eas sub vidimus dicti domini episcopi et sigillo suo auctentico ad maiorem firmitatem transcribi. quod concessisse dicitur in modum qui sequitur et in formam.

Nos Gisbertus miseracione diuina episcopus Bergensis no-

tum facimus vniuersis nos vidisse et palpasce literas patentes sanctissimi in christo patris et domini domini vrbani pape quinti sanas et integras et illesas omni vicio et suspicione carentes eius vera bulla bullatas. Commissionem domini Guidonis de Cruce jurisperiti continentes. prout in ipsis seriusius continentur. quas per notarium infrascriptum inseri fecimus et mandauimus ut dictus nuncius fecit et substitutioni facte per ipsum dicto yuaro et iuramenti prestacione ac alijs subsequentibus fuimus presentes. In quorum fidem et testimonium presens instrumentum et literas sigilli nostri appensione fecimus communiri.

Datum et actum in Ciuitate Bergensi die xx mensis iulij anno domini millesimo ccc^o. lxiii indictione secunda pontificatus sanctissimi in christo patris et domini domini vrbani pape quinti supradicti anno secundo. sub sigillo nostro hijs etiam presentibus apposito in fidem et testimonium premissorum presentibus discretis viris dominis Audweno Sighwati preposito de stediū Bergensis diocesis et johanne Martini monacho de warnem ordinis Cisterciensis Scharensis diocesis testibus ad premissa vocatis et rogatis.

Ego vero Ludolfus yrkeslene clericus magdeburgensis publicus auctoritate apostolica notarius predictis constitutioni et deputacioni creacioni subdelegacioni commissioni et locumtenencie ac etiam alijs supra scriptis dum sic agebantur. vna cum testibus suprascriptis presens interfui et de mandato predictorum dominorum manu propria literas apostolicas omni vicio carentes de verbo ad verbum huic instrumento inserui et transcripsi et notam exinde recepi de qua hoc instrumentum publicum extraxi et in formam publicam redegi signoque meo signaui requisitus et rogatus.

HEIT Jóns biskups skalla og Norðlendinga til guðs signuðu móður jumfrú sánkta Mária, hins heilaga Jóns og hins góða Guðmundar Hólabiskupa og allra guðs heilagra manna um linun á snjópyngslum og vetrarhörkum, og lofa þeir að halda heilaga getnaðartíð Máriu á Jólaföstu (8. Dec.).

AM. Fasc. II, 14. Frumbréfið á skinni. Bréf þetta er tekið upp í Biskupasögur séra Jóns Haldórssonar í Hitardal, en er þar ranglega árfært til 1375; AM. Dip. afskr. 331 (ekki góð afskr.); Landsb. 107. 4to bls. 17—20; Bisk. Nr. 2. Fol. (ártal 1375). Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 211—13 (árt. 1375). Ártalið 1375 er rangt eins og auðvitað er.

heytbref¹⁾.

Brodur jon meðr gudzs naad biskup aa holum senndir allum monnum þeim se[m þetta]²⁾ bref sea edr hœyra Q[vediu] G[uds] ok sina.

Sakir þess at so mikill þunge með sniofua ok frostæ hafuer nu vm laangan tima aa leghit meire en fyrr j mannaminum. þi hefuer oss þat gefuit at hugsa at renna paghat hughinum sem wprotnanligh er miskunin. hera iehsus christus ok til arnadarordz kallande hans sighnadu modr jumfru sanctam Mariam. hinn heilaga johannem ok hinn goda Gudmund hola-biskupa ok alla gudzs heilagha menn einkannligha bidiande hina miskunar fullu mæy mariam. at hon virdizst at vera vaar tænadarmadr vidr allz valldughan gud j allum lutum. ok einkannligha. at hans hin miukazsta millde firer hennar arnadarord villde lina pilikum þunga sem nu liggir aa. sakir frostz ok sniofua j allu biskupsdæminu. ok her til hafuum wer heitit með samþycke þeirra lærdra ok leikra sem j hiaa oss vaaru at lata halda heilaght Getnadar tid Gudzs modr marie j jolafostunne. tueim nattum epter Nicholaass Messo ok fasta firer vidr þurt. ok vinna til nons firer vm daghin. hafua slikt leyfue aa huern dagh sœm berr sœm Andres Messo. en sex aura sekt huerr sem brytr helgina aa sialfuan daghinn. edr fostuna firer daghinn. en at tidagerd sem sidare mariu messu. ok aller þeir sem eigha til tiu hundrada ok þadan af meira ok þetta heit vilia samþyckia so bwlausir sem bændr gefue einn kallmannz verd fáátækum manne þeim er til gardz kemr jnnan þeirra þriggia³⁾ náátta sem þetta bref ok hæit er samþykt j sokninne. en þeir sem minna fe eighu lese fimmtáantighum sinna Mariu wers. Her meðr bidium wer alla goda menn at þer takir æi þessa vaarra gerd sœm til þunga vid ydr. heldr

¹⁾ Aptan á með miklu yngri hendi; ²⁾ rífið skarð í efri spássin bréfsins; ³⁾ þrigg, skbr.

at þer samþyckir oss þer vm at ver mættim allir samt þessa háátid loghtaka. þaa er gud gefr oss finnazst aa prestastefnu. bidium ver ok biodum allum lærdum monnum at þær aaminnir ok biodir ydrum þinghunautum at hallda þetta wáart heit. ok samþyckia. Her med minnum wer áá. alla menn þaa sem j þi heite vaaru sem nærst var heitit til hins goda gudmundar at þer endir þat vel ok afhenndir. þeim er til er skipadr vidr-toku so at ver allir samt meghi skoda hvort wer uilium gera med þi godze mann aa pafuagard edr skiptiz þat mille fáá-tækra sem heitit var. þi at þat er mikill sááluhááske at heita þi gude edr hans helgum monnum sem hann vill sidan eighi efna sakir vanræktar. Ok til styrkingar ok samþyktar vm þetta heit settu ormr þorkielsson berghr þorsteinsson jon gizorarson Grijmr þorarinsson ok haukr illbugason prestar med vaaru jnn-sighle sin jnnsighle firer þetta bref gort áá holum áá kyndil-messudagb. þáá er lidit war fráá highat burd vaars hera ieshu christi þushundrad þriu hundrad sex tighir ok fimm aar.

Öll innsiglin eru dottin frá bréfinu, og hafa þau verið sex.

175.

20. April 1365.

á Holtastöðum.

KOLBEINN Benediktsson geldr Þingeyraklaustri jörð að Hurðar-baki á Kólkumýrum fyrir sextán hundruð, er Gunnsteinn ábóti fékk honum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 449 «ex originali monasterii Thingeyr-ensis, accuratissime». «Jnnsigled er burtu» (AM.)

Hurðarbaksbref.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sea eda heýra geria kolbeinn benediktsson kunnigt. at ek hefer golldit stadnum ath thýngeyrum jord atb hurðarbaki a kolkumýrum firer þau xvj. hvndrut er herra gvnsteinn aboti fek mer. skal nefnd jord frials klaustrsins eignn firer mer oc minum erfingium. Ok til sannenda her vm setta ek mitt jnsigli firer þetta bref er gort var a holtastodvm svnnudag næsta efter paska viku a fertogia ari oc setta rikis mins virdvligs herra Magnusar konungs eirikssonar.

176.

15. Maí 1365.

á Hólum.

VITNISBURÐR tveggja presta um það, að páfatíund hafi verið greidd til Noregs úr Hólabiskupsdæmi á dögum þeirra biskupanna Auðunar rauða, Laurentíuss og Egils.

AM. Fasc. II, 16. Frumbréfið á skinni. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 195—96.

vm pauationd¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr hægja sennda bauduar þorsteinsson ok þorvarðr grimsson prestar q[vediu] g[uds] ok siina.

Ydr se kunnikt at vid varum j hia, saam ok vissum firer full sannynde at aull su pafuatiund ær fallit hafde sexennalis af biskupsstolnum a holum ok allu hola biskupsdæmæ a daghum virdulighs hera¹⁾ godrar minningar hera audunar biskups þorberghssonar ok þeir varu skipadir collectores yfuer sira sniðulfuer svmarlidason ok sira þorsteinn jllhugason. var afhend wtlukt ok j skip loghd a daghum hera²⁾ laurencii biskups ok j henndr fængin vmbodsmonnum herra æilifs erchibiskups af Nidarosæ þeim er þar sýndu fvlit skilæikæ til³⁾. bærgæ jons syni ok biarna sælbygg. Ok ei sidr vissum vid at sv færær pafuatiund ær til var logd vm dagha herra Egils holabiskups for all fram til noræghs. mæd sira sniðulfuæ aadrnæf[n]dum. er laghlight vmbod hafde til at afhennða biskupsins væghna ok allra lædra manna j saghdu biskups dæme ok hann afhentæ hana j henndr virdulighum hærra hærra pale erchibiskupæ. Ok til sannýnda hæz vm settum vid fyrrnefndir prestar ockr jnnsighlæ firer þetta bræf. gort a holum. jn festo hallvardi martiris. Anno domini M^o ccc^o lx^o quinto.

Bæði innsiglin era dottin frá bréfinu.

177.

1. Juli 1365.

á þingvelli.

VITNISBURÐR sex manna um upplestr bréfa á alþingi.

AM. Fasc. II, 15. Frumbréfið á skinni. Prentað F. Joh. í Hist. Eccl. Isl. II, 213—15.

¹⁾ Aptan á bréfinu með yngri hendi; ²⁾ her'a, skbr.; ³⁾ t', skbr.

lesen bref a loghþingi¹⁾).

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sea edr hæyra sennða brodir jon með guds nad abotæ j widey. flose jonsson. hafide Mæghnusson prestar. þorsteinn eyiulfsson loghmadr nordan ok væstan aa islannde. jfuarr vighfusson. benedikt kolbæinsson leikmenn q[uediu] G[uds] ok sina kunnight gerannde. at aa fiortughta are ok sæaunda rikis wirdulighs herra Mæghnusar með gudz naad Mæreghs swia ok skánæ konghs a þinghvælle tuæim nattum epter peturs messo warum wer j hia at Teitr paalsson las bref vars vîrdulighs herra Mæghnusar konghs firer þessum monnum ær so heita. Sighurdr²⁾ Gudmunndarson ok Eiríkr mæghnusson. olafuur petursson Gunnlaugr steffansson. með hueriu hann stefnde þæim fyrrnefndum monnum firer sik fram til Mæreghs epter þi sœm þat seálft wm sik vattar. jtem warum wer j hia sama dagh. at ormr snorrason las firer fyrrnefndum monnum þat daghs bref sem vîrdulighr hærra mæghnus kongr hafde gefuit fyrrnefndum monnum eptir þi sœm þat sæálft sæghir. so ok æi sidr let heidrigr hærra hærra jon með guds nad biskup aa holum lesa opinberligha sitt werndar-bref þat ær vîrdulighr hærra hærra hakon. Mæreghs konghr hafde honum ok kirkiunne a holum gefuit til styrks ok werndar. let hann þar ok læsa bref herra þorarins godrar minninghar j skáálholte. huert so vattar at hann var j hæa at vyhrdulighr herra herra olafuur erchibiskup gaf herra jone biskupi áádrnefndum biskups stolinn áá holum. og hann hælldr hann og halldit hefuer Rettferdughan hola Biskup alla tima sidan. ok her með war lesit bref wnder jnnsighlum godra manna. at tueir menn háfdu suarit þessa alla erchibiskupsins giord sœm herra þorarinn vattadæ i sinu bræfua. krafðæ ok herra jon. olaf petursson sœm þa hafðæ hyrdstiornn ok sýslu nordan lannds at hann skilde styrkia hann til so at hann nædæ sinum eighnum ok kirkiunnar af præstum. þeim sœm hælldu moth hans wilia ok hann hafde adr fram farit moth með hæl-laghrar kirkiu loghum. Ok til sannynnda hær vm sættum wer fyrrnefndir mænn var jnnsighle firer þætta bref Gort j saghdum stad dæghæ ok aare.

Öll innsiglin, 6 að tölun, eru dottin frá.

¹⁾ Aptan á bréfinu með yngri hendi; ²⁾ Sighvatr, Hist. Eccl. Isl. rangt.

178.

13. April 1366.

i Hraundal.

BJÖRN Jónsson selr Torfa Koðránssyni jörðina Kálfárvelli á Snæfellsnesi.

MSteph. Nr. 27. 4to bls. 483—84 Svartskinna skr. c. 1730; AM. 252. 4to bls. 12—14 skr. c. 1660; AM. dipl. afskr. Nr. 1549 og Nr. 1653.

Landamerkia jtak Kælfarvalla.

Jn nomine domini amen. var þetta kaup Biarna[r] Jonssonar og Torfa Koðránssonar. ad Biörn¹⁾ selur Torfa kalfarvelli með ollumm þeim gognum og giædum. sem hann varð eigande ad utann Eingiaspottann²⁾ i Bodvarsholte ut ad læknum.

eiga þetta kalfarveller j onnur Lond. selfor under Ormstada-breckur. og manadar beit Bufe ollu j Blafelda[r]land. skips-hafner tvær vid Buder. vetrar beit fyrer j^c. sauda j Hraunhafnar land. [og tveggia mæla³⁾ sæde arlega vid Buder⁴⁾. og hus saudamanni a Backa. lxxx hrishöggs j hraunhafnarhluta i Klettshraun. kalfhaga j raufvik og tveggia hesta haga ad hauste. halft sölvasquier. veidi alla halfa j hraunhafnaros. grasnautn alla a Biarnarfossreka⁵⁾. her imote gefur Torfe Birne⁶⁾ x kugillde. j^c. i slatrum. ad vore v kugillde. og ivc. i því Torfa hentar ad luka og Birne ad taka. enn bregdest nockud i kálfarvöllum effter Lögum. þa skal Torfe eiga halfann fimta Tug hundrada i Selialande. efter fornu Lage. og jafnadar reikninge.

Voru þessir kaupvottar. þorgils prestur Biarnarson⁷⁾. oddur gislason. Bardr⁸⁾ Snorrason. Guttormur Jonsson. Hafflde Magn- usson. og marger adrer goder menn.

For þetta kaup framm i Hraundal enum sidra. manadagenn næstan efter paskaviku. a fertugaza og siðunda are rikis virdulegs herra magnusar med Guds nad Noregs. Svía og skaneyar kongs.

til sannenda her umm setium vier fyrr nefndir menn vor jncigle firir nedann þetta kaupbrief.

¹⁾ Biarne 27; ²⁾ Eyngespottinn 252; ³⁾ i textanum: malera, en þetta á spássu; ⁴⁾ [sl. 252; ⁵⁾ BiarnarfossRietta 27; ⁶⁾ Byrne 27; ⁷⁾ Biarna- son 27; ⁸⁾ Brandur 252.

179.

31. August 1366.

i Reykholti.

URSKURÐR Snorra kyngis Þorleifssonar officialis Skálholtskirkju um að allir búfastir menn, þeir er af landi hafa milli Ísafjarðarár og Kleifa í Seyðisfirði, sé samkvæmt máldaga kirkjunnar í Vatnsfirði skyldir að ala henni lamb eða gefa ella.

AM. Dipl. afskr. Nr. 892 «ex origin. Vatzfiord. accuratissime», og var frumbr. ritað með norskri hendi. Árni lýsir innsigli; hann hefir og skrifað á laust blað «Differentiæ ur Copinquere Vatzfiardar kirkju 4to membrana», en orðamunr er einungis afbakanir; önnur kopia af bréfinu er í Dipl. afskr. AM. Nr. 895 eptir transskripti frá 1461, en það sem henni ber á milli og frumbréfsafskriptinni er og afbakanir. Bréfið er áðr prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 121—22.

Bref umm Olafs lomb i Vatzfirði¹⁾.

Öllum goðum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sendir snorri prestur þorleifsson officialis j skalholtti q[uediu] g[uds] ok sina.

Saker þess at einar eireksson kærði firi mer at þeir fedgar j ogri þorðr ok sigurðr. hefði eigi. viliat ala lamb kirkiuni j vazfirði. a sinum bugardum. Enn so lætr mældaghi kirkiunar j vazfirði.

at huerr bufastr madr ok sa er af landi hefuer millum jsafiardar ær. ok kleifua j seyðisfirði skal ala lamb vazfiardar kirkju eda gefua ella.

pui segher ek með fullum orskurdi alla þa menn. sem bua. millum fýa sagðra takmarka. skýllduga at ala lamb. nefndri kirkju j vazfirði edr gefua ella. ok so þa alla sem nockut hafua af landi. jamvel þa fedga þorð kall²⁾ ok sigurð af oghri. ok odrum sinum utiorðum þeim sem þeir hafua bunat a sem adra menn j greindum takmorkum. Ok til sanninda setta ek officiolatus innsighli firi þetta bref er gert var j reykhaholtti. pridie kal. septembris. anno domini MDillesimo ccc^o. lx^o. vj^o.

¹⁾ þannig transskr. 1461; eingin fyrirsögn í frbr.; ²⁾ þannig bæði frbr. og transskr. 1461, = Koll.

180.

13. Maí 1367.

á Strönd í Selvogi.

VITNISBURÐR Þorbjarnar Högnasonar um máldaga og eignir Strandarkirkju í Selvogi.

AM. 260. Fol. bls. 47—48 skotið inn í Vilchinsbók aptan við Strendrúaldaga í Selvogi.

Anno Domini M^o. ccc^o. lx^o. vij^o. tertio idus Maij a strönd j selvoghi þorbiörn Hognason bar so fallinn vitnisburd herra otthgeiri með gudz nad biskup j skalholtti. hiaverandum sira Hafida Magnussyni sira Ola Svarthofdasyni. sira Gregorio Halldorssyni. andriese Sveinssyni. Katli Hallssyni. Erlingi Jonssyni. Gizuri Jorundarsyni oc morgumm odrumm godumm monnum ad fyrer .lx. vetra oc adur optsinnis las hann optliga oc heyrði lesinn kirkiu maldaga a Strönd j Selvoghi so latanda ad kirkiann a Strönd j Selvogi a xxx^e. j heima jordu. landid ad väghvsum. hvalreka við stadinn j skalaholtti oc kirkiuna j Krysvijk fra Mígandi grof oc austr ad Osskerium. viðreka fra Mígandi gröf oc til Bergsenda. alla veidi j fuglbergi .xv. kyr. gradung. hesta .ij. liij. ær oc .xx. oc rvtur. Enn af þessu kvikfie vissa eg ad með rade Arna biskups voru keipttar kirkiunni. ij. kluckur. true eg þetta vera kirkiunnar eign ef hun skal örænt vera. og eigi veit eg annat sannara fyrer Gude.

181.

19. Maí 1367.

í Viðey.

MÁLDAGI klaustrsins í Viðey [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 263. Fol. bls. 105 skr. 1598 eptir Vilchinsbók og kallast hér „Vilchins maldage“, og stendr í öllum afskriptum af Vilchinsmáldagabók.

Videyiarklausturs maldage.

Anno domini. m^o. ccc^o. lx^o. vij^o. jn festo dvnstani. reiknadizt suo mikid godz klavstursins j videy.

J brendv silfri. jn primis. ij spirur gýlldar með lokum er standa þridivng hinnar settv merkur.

jtem ix silfurroser.

fiogur stettarker. oc eitt mosurker med silfurloki.

xj silfurspæner er standa . . .¹⁾ merkur.

fimm horn buinn.

Svo margur er kirkivskrudi.

xiij hoklar hinir betri oc ix manna messoklædi oc þar
med xij hinir lettare hoklar oc þar med vj manna messvklædi.

þrennar dalmatikur med subtilum hinir betri. ferner
hinar lettari.

vijj kapur hinar betre. oc xiij hinar lettare.

ij. sparlok.

þrenn antependia hæalltariss med dvkum oc fordvkum.

Alltarissdvkur bvenn med fordvkum med tabulo.

fern antependia en lettari med dvkum.

þrettan dukar glitader.

iiij kalekar gyllter oc ogyllder.

eitt stort hvslker gylltt.

ij silfur Textar.

fimm corporalia en betri. viij en lettare.

jtem rautt silki litid.

einn bagall med tann.

iiij antependia til vtalltara. med dvkum.

vijj kertistikur med kopar oc en nivnda stor.

ij amplar.

vj handklædi.

xj sloppar.

eirn silkikoddi.

einn elldberi.

tuennar messobækur per anni circulum.

legendur einar.

þrennar ottvsongva bækur med kor psalltorum.

tuenn baksturjarn oc hinn þridiv slett.

ij glodarker.

iiij kistur j kirkiv. oc ij olæstar.

iiij steintiolld.

ij bordar.

vij kluckur. v. biollur.

¹⁾ Hér hefir gleymzt úr talan, og er sama gleymaska í Vilch.

bryk yfer alltare.
 Varivskriftter ij.
 kross yfer hāalltare.
 annar kross stor steindur med likneskivm.
 ij smellter krossar.
 Alltariss steinn bvinn.
 jtem kross gylldur med festi er vegur ix avra.
 rodukross stor j kapitula.
 fontzvmbvningur med skyrnar katle.
 sacrarivm mvnlaug.
 skryn med helgvm domvm.
 Svo morg vorv kvikfe.
 halfur sioundi tugur gelldings tuæuett oc ellra med fior-
 um hrutum.
 halfur attitughur veturgamalltt.
 asaudur halfur þridie tugur annars [hvndra]dz.
 gelld naut þrevetur oc ellri. xx. tuævetur. oc veturgomvl
 lx. kalf[ar ei]nn oc þrintiger. kyr. l. xvij hestar roskner oc ij
 tuævetrer. xij merhryssi roskin. iiij tuævetur og eitt vetur-
 gamalltt.
 kugilldi med jordvm tueimur fatt j ellifvtvgum. er þar j
 xx asaudarkugilldi¹⁾.

182.

[1367].

MÁLDAGI Þorlákaskirkju á Skeggjastöðum á Ströndum, er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti.

Máldagi þessi þekkist nú einungis eins og hann kemr fram í Vilchinsbók (cclvii) og er hann prentaðr hér eptir AM. 260. Fol. bls. 149 skr. c. 1650, en hann er ekki einungis auðsjáanlega eldri en frá dögum Vilchins, heldr er aðalstofn hans eldri en frá dögum Oddgeirs biskups. Frá honum stafar auðsjáanlega einungis niðr-lagið, en hvað gamalt hitt er, verðr ekki með vissu sagt, svo að máldaginn verðr að heimfærast til Oddgeirs í þeirri mynd, sem hann liggir hér fyrir, og af Vallanesmáldaga er auðséð, að Oddgeir biskup hefir ríðið yfir Austfirði 1367.

Í sambandi við máldaga frá tímum Oddgeirs biskups verðr hér að geta um bók eina á pappír, sem er merkileg. Jón Sigurðsson

¹⁾ Hér eptir kemr klausa frá Vilchni 1395.

getr hennar í Dipl. Isl. I, 490—91. Hún er nú í safni Jóns Sigurðssonar í Landsbókasafni Íslands Nr. 143. 4to; er allr fyrri partur hennar afskrípt af Bessastaðabók (AM. 238. 4to) gerð, að því er virðist, fyrir Sigurð lögmann Björnsson 1696 í Saurbæ á Kjalarnesi, og er sá hluti bókarinnar því litilsvirði. En þá kemr feykimikið safn af máldögum frá 14., 15. og 16. öld og er það hið merkilegasta í bókinni, og er alt ritað um daga Odds biskups Einarssonar, og er þar fjölmart, sem vér vitum nú hvergi til vera, nema þar. En merkast af því öllu er það, sem ritað er á bls. 175—202, sem hefir inni að halda afskrípt af máldögum og mismun máldaga við Vilchinsbók eptir fornri máldagabók, er Oddr biskup fékk léða frá Hítardal 1606. Þá var enn til í Skálholti frumritið á skinni af Vilchinsbók, og lét Oddr biskup bera þær saman 1607, og segir hann að Hítardalsbók hafi verið fornritaðri, enda var hún þá mjög af sér geingin af fúa. Jón Sigurðsson virðist hafa ætlað, að þessi Hítardalsbók hafi verið máldagabók Oddgeirs biskups og það tel eg einnig líklegast, að hann hafi látið rita hana; þó gæti svo verið að hann hefði einungis ankið í eldri bók, því það bera máldagarnir með sér margir hverir, að stofn þeirra er eldri; sumir eru t. a. m. runnir frá Jóni biskupi Haldórssyni. En ekki er þó því að fagga, að bók þessi hafi haft inni að halda óbreytta máldaga Oddgeirs, því bæði segir bókin til þess sjálf að Vilchin biskup hefir komið við hana, og svo kemr það í ljós af samanburði við Vilchinsbók, að sumir þeir máldagar sem í henni hafa staðið, hafa stafað frá Michael biskupi. Er því ekki vandalaust, þó að fylli megi máldaga Hítardalsbókar út eptir Vilchinsbók, að finna þeim réttan stað, einkum þegar nú þar við bættist að enn seinni viðaukar finnast í henni, svo sem Teigr frá 1458 og Krossholt frá 1539. Þess gerist heldr í rauninni ekki þörf; eg hef gert tilraun til þessa með Rangárþingsmáldagana, og má gera það nokkuruveginna áreiðanlega, því að Hítardalsbók segir venjulega, hvort heldr Vilchinsbók er fyllri eða þeim ber saman. Lundarmáldaga 1368 hefi eg einnig fyllt af því hann er vafalauss, og alla þá máldaga sem afskríptin af Hítardalsbók hefir heila. hefi eg látið prenta sérstaka. En að fara að prenta alla þá máldagastúfa sem sérstök skjöl, er þar tæptir á, var ógjörningr. Læt eg því hér í þessum inngangsorðum fylgja alla þessa afskrípt af Hítardalsbók eins og hún er, en kipt hef eg út þeim máldögum, sem heilir eru og er vísað til hvar þeir eiga að standa hér í safninu. Rómversku máldagatölunni hef eg bætt við. Þess má geta að bók þessi hefir áðr verið í eign Jóns sýslumanus Eggertssonar; síðar átti hana Jón lektor sonr hans. Þá séra Ásmundr í Odda sonr hans, þá Dr. Grímr Thomsen mágr séra Ásmundar, og frá honum er hún komin til Jóns Sigurðssonar. (Sbr. Dipl. Isl. II, 676, 684, 716).

Hier eptter skrifast nockrer maldagar kirknanna j sunnlendinga fiordunge. fyrst rangarvalla sýsla. eptter gamalle Bok kirkjunnar æ hitardal.

- i. Nichulas kirkia j skogum [heill hér = Oddgeirs 1371].
- ii. Mariu kirckia j holum [heill = Oddgeirs 1371].
- iii. Mariu kirkia j borg [heill = Oddgeirs 1371].
- iv. Mariu kirkia j midbæle [heill = Oddgeirs 1371].
- v. Olafskirkia ad asolfsskala [heill = Oddgeirs 1371].
- vj. Kirkia j holltte vnder eyafíollum a heima land allt med gognum og giædum¹⁾.

- vii. Peturs kirkia j dal vndir fiollum [heill = Oddgeirs 1371].
- viii. J mork er kirkia sancti Petri [heill, prent. Dipl. Isl. II, Nr. 426, ár 1332].

- ix. Jons kirkia postula ad Eyuindarmula [= Michaelsmáld. 1385].

Hier ber allt saman við Wilchinsbok. þangad sem nefner kertistikur ij. þui ma allt skrifa eptter Vilchinsbok.

- x. Thorlaks kirkia ad Hlydarenda.

Þesse maldage ma eirnenn skrifa[st] eptter Vilchinsbok.

- xi. Mariukirkia j Teige a þridiung j heimalande.

les Wilchins maldaga þui þetta ber nær samann vtann j þessum forna Hytardalsmaldaga stendur.

- ij. salld korns.

og Wilchins maldage er langtum fyllre [= Michaelsmáld. 1385].

- xij. Þorlaks kirkia ad kirkiulæk a x^e j heimalande.

þad ber riett saman við vilchinsbok. vtann þesse ord eru vt á spassiunne.

Anno domini MD. ccc. lxxj. var sett kirkia ad kirkiulæk. [= Oddgeirsmáldagi 1371].

- xijj. Mariukirkia a þorvardsstodum a x^e j lande.

þad ber og saman við Wilchinsbok.

- xiv. Kirkia j lambeý a x^e j heimalande.

þesse ber og saman. vtan vilchins maldage er fyllre [= Oddgeirs máldagi 1371].

- xv. Peturskirkla j Ey a x^e j heimalande. vj ær oc ij kyr. þesse ber og saman við Vilchinsbok. vtann Vilchinsbok er fillre.

- xvi. Teigur [sjá ár 1458].

- xvij. Mariukirkia j fifihollte a ij kyr oc vj ær.

Hier er vilchins maldage lijka fyllre [= Michaelsmáld. 1385].

xviii. Stephanus kirkia j fifihollte a ku eina. iij ær og hundrad vadmala.

les vilchinsbok.

¹⁾ Hér er ekki meira.

xix. Olafskirkia a skumstodum a prestskyld j heimalande.
vj. kugillde.

þad ber allt saman vid Vilchinsbok.

xx. Mariukirkia a Nedrahuole og hinz h[eilaga] olafs a
prestskyld j heima lande. dufpaksholltt. viij kugillde.

les vilchinsbok þui þad ber allt samann.

xxi. Mariukirkia a Breidabolstad j fliotzhlid a heimaland
allt.

les Vilchinsbok.

xxii. Heilog kirkia ad Hofe er helgud hinum heilaga þor-
lake biskuþe. hun a iiij kyr.

les Vilchinsbok þui þetta ber alltt saman.

xxij. Mariukirkia j kirkiubæ er helgud vorre fru. hun a
þriu kugillde.

les Vilchins maldaga.

xxiv. Peturskirkia j Gunnarsholte a fiordung j heimalande.

les Vilchinsbok.

xxv. Palskirkia ad Kelldum a fiordung j heimalande og
halft sandgil.

þesse maldage er halfu leingre j Vilchinsbok. enn ber allt
saman þad sem badar hallda [= Oddgeismál. 1371].

xxvi. Olafskirkia j Sniallshofda a prestskyld j heimalande.

les Vilchinsbok þui þad er allt eins.

xxvii. Nichulaskirkia j eystra skarde a halft heimaland
og lx asaudar og ij ær. iiij kyr. iiij messuklæde.

les Vilchinsbok. þui þad ber nær samann¹⁾.

xxviii. Peturskirkia j Næfurloste a prestskyld j heimalande.

xxx. asaudar og iiij kyr.

les Vilchinsbok.

xxix. Peturs kirkia a leyrubacka a suo micla jskyld j
lande ad þar skal vera prestur heimilisfastur oc taca iiij merkur.

þesse maldage er nockru fyllre j Vilchinsbok. [= Oddgeirs-
máldagi 1371].

xxx. Ad þorlaskirkiu j klofa skal vera prestskyld i heima-
lande. hun a ij kyr. xvij ær. þross.

Vilchinsmaldage helldur meira. [= Michaelsmáld. 1385].

¹⁾ Þessi máldagi er hér ekki fyltr eptir Vilchni, því að óvíst er
hvað þeim hefir borið á milli.

xxi. Michaelskirkia j skarde a heimaland alltt med skogum. xij kyr. hundrad asaudar. kluckur sex.

les Vilchinsmaldaga. þui flest ber saman. vtann hier nefner tijund af yrium. Skarfanese og grof. eskiuhollte og Galltalæk¹⁾.

xxii. Olafskirkia a vollum a fiordung j heimalande. kyr og tuær ær.

les Vilhinsbok. þui hun er fyllre²⁾.

xxiii. Jonskirkia ad fellsmula a xx^c j lande. ij kyr. tuenn messuklæde.

les Vilchinsbok. hun er og hier fyllre. [= Oddgeirsmáld. 1371].

xxiv. Mariukirkia og hins heilaga olafs kongs j ase a iij kugillde.

Vilchins maldage er hier fyllre³⁾.

xxv. Marteinskirkia j sottartungu a prestskylld j heimalande og halft ellefta kugillde. messuklæde ok kaleik og lausann hokul.

les Vilchinsbok þui hun er langtum fyllre⁴⁾.

xxvi. Mariukirkia ad æ og Johannis Baptistæ a prestskylld j heimalande. vj kyr oc vj ær. messuklæde oc kaleik.

les Vilchins maldaga þui hanner fyllre [= Oddgeirsmáld. 1371].

xxvii. Olafskirkia j kalfhollte a heimaland alltt x kyr lx asaudar. iij bross.

les Vilchinsbok [= Lxx = Oddgeirs 1371]⁵⁾.

xxviii. Kirkia ad krosse er helgud gude.

les Vilchinsbok.

xxix. Peturskirkia ad amulastodum a prestskylld þar j lande ein messuklæde.

les Vilchinsbok þui þad ber alltt samann.

xl. Nikulasskirkia j odda a heimaland alltt. frodholtt tuð.

les Vilchinsbok þuij þetta ber alltt samann vm eign og jtok.

¹⁾ Þessi máldagi er hér ekki fyltr eptir Vilchni, af því að óvist er hvað þeim ber á milli; ²⁾ upphaf máldagans hér víkr strax mikið frá Vilchinsbók, svo eg hefi ekki þorað að fylla eptir henni; ³⁾ þenna maldaga hefi eg ekki þorað að fylla eptir Vilchinsbók, því að í honum eru þar mörg samskeyti og óvist við hver ætti að lenda; ⁴⁾ þennan maldaga er ekki hægt að fylla eptir Vilchinsbók, sem hefir Michaelsmaldaga að aðalstofni, því að þessi máldagi hefir verið eldri og með öðru skipulagi; ⁵⁾ Í Vilchinsbók eru tveir Kálfholtsmáldagar (xxv og lxx) og er hinn fyrri sá eiginlegi Vilchinsmáldagi, enn hinn virðist vera Oddgeirs.

oc vmm xij^e floru er liggr fyrir gríjmstodum og viij^e floru er liggur fyrir Bergþorshuole.

xli. Mariukirkia á Breidabolstad í flíotzhlíjð æ heimaland alltt, samstade ena ytre.

les Vilchinsbok þui þetta ber saman vtan frá reinefelle stendur skrifadur gelldingur tuævetur, hann er vtskafinn í Vilchinsbok. Og vilchinsmaldage helldur meira¹⁾ [=Oddgeirs 1371].

xlíi. Michaelskirkia í steinum [heill = Oddgeirs 1371].

þessi maldage er eci í Vilchinsbok.

Nesia sýsla.

xlíij. Hvalnesmaldage eins og í vilchinsbok.

þá lidit var frá híjngad burd vors lausnara Jesu christi þushundrut ara þriu hundrut ara og siau tíjger ara víjgde herra Othgeir Biskup kirkíu á Hualsnese et cetera.

xliv. Mariukirkia á Reynevollum á heimaland alltt sornns land, þridiung í laxfoss, síoarfoss allann.

les vilchinsbok þui þetta ber samann.

xlv. Lucaskirkia í Huamme í kios á huamsey og sex kugillde.

les vilchinsbok þui það er eins.

xlvi. Mariukirkia í Mýdal á x^e í lande og viij ær.

les vilchinsbok, vtann hie stendur suo.

skal lukazt atian aurar í tíjdaoffur preste í Saurbæ, annad ber samann.

xlvii. Á medalfelle í kios er kirkia víjgd med gude mariu drottningu.

þetta ber alltt saman víd vilchinsbok, vtann vilchinsbok er fýllre.

xlviij. Mariukirkia í eyium á x^e í lande og skog í Suijnadal.

les vilchinsbok.

xlíx. Kirkia heilagrar Augottu á jngunnarstodum á heimaland alltt og síottung í eyialande, víj kyr og xxx asaudar.

les vilchinsbok þui þetta er eins.

l. Peturskirkia í Saurbæ á kialarnese á x kyr, fimmtan ær, grídung.

¹⁾ Þessi maldagi fínst nú meðal fornbréfaafskrípta AM. 2110, sbr. xxi. hér að framan.

þetta ber og samann við Vilchinsbok¹⁾).

li. Peturskirkia að Varmá a x^e j heimalande og fíorar kyr.
veide j vílfarsá. fiordung frá sío og til ástastífla²⁾).

það er eins j Vilchinsbok.

lii. Andreskirkia að hófe a iiij kyr. xiiij bækur.

það er alltt eins og j Vilchinsbok.

liij. Niculaskirkia j brautarholttte a land j myrarholttte.
kyr. x. fimm manna messuklæde.

allt annað eins og stendr j Vilchinsbok³⁾).

liv. Mariukirkia j þernney og Þorlaks Biskups a þessar
eignir. hálfa þernney. alfsnes.

alltt eins og stendr j Vilchinsbok.

lv. Þorlaskirkia að reykiúm a land að vílfarsfelle. iiij kyr.
les Vilchinsbok.

lvi. Anno Domini M^o. ccc^o. lx^o. og vii^o in profesto Dun-
stani reiknadist suo micit gotz klaustursinz j vídey.

les Vilchins maldaga þvi alltt ber samann enn þo helldur
Vilchinsbok meira. Enn vm oll jtok ber samann⁴⁾).

lvii. þa er lídit var frá hijngadbúrd vors herra Jesu
christi m. ccc. lxx. og ix ar. þrim nottum fyrir hallvardsmessu
var kirkia j Eingey vígd af herra Othgeire Biskuþe j skalholttte.

Hier ber alltt saman við Vilchinsbok.

lviii. Jonskirkia postula j víjk a landid að sele. xij kyr.

það ber og samann við Vilchins bok.

lix. Nichulas kirkia j seltiarnarnese a sex manna messu-
klæde.

allt annað suo sem Vilchinsbok jnne helldur⁵⁾).

lx. [V]m vtskale. Giorningsbref Broður Jons Biskups j skal-
holttte Anno domini M^o. ccc^o. xl^o. iiij.²⁾ xvj. calend. januaríj er
hann keyptte við Biarnna bonda Guttormsson.

les Vilchinsbok. [= Dipl. Isl. II, 475, ár 1340].

lxi. Peturskirkia j Górdum a alþanese a heimaland alltt.
hausastade. selskard.

les Vilchinsbok.

¹⁾ Þetta er þó ekki rétt, því að þessi málðagi, sem stendr ritaðr
bæði í Bessastaðabók og framar í þessari bók, er frábrngðinn Vilchins,
og vantar bæði í hann heilan kafla og sleppir auk þess niðrlagi, því sem
er hjá Vilchni; ²⁾ þannig; ³⁾ þetta er líka eins og hjá Vilchni; ⁴⁾ þessi
málðagi er í AM. 263. Fol. (sjá Nr. 181 hér næst að framan).

lxii. Nichulaskirkia a Bessastodum a þridiung j heíma lande. þrenn messuklæde.

annad alltt suo sem j vilchinsbok¹⁾.

lxiii. Mariukirkia og hins [heilaga] þorlaks Biskups j Niard-vijk a eina ku. alltarisklæde ij. et cetera.

les vilchinsbok.

lxiv. Allra heilagra kirkia a Vatzlejsu a xv^e j heimalande. kluckur ij.

les vilchinzbok.

lxv. Mariu kirkia og binz heilaga Thorlaks Biskups j kuijguvogum a x^e j heimalande. vj ær. ij. saude tuævetra.

les vilchinsbok.

lxvi. Kirkia hins heilaga Olafs kongs ad Þyiaskerium a. etcetera.

les wilchinsbok.

lxvii. Mariu kirkia og hinz heilaga Thorlaks Biskups ad Holme a rossmalanese a steindan duk.

les vilchinsbok.

lxviii. Peturskirkia a kirkiubole a xl^e j heimalande fiordung j geirfuglaskere. vidreka allann a Skarda vrd. xv. kyr. þrenn messuklæde.

les vilchinzbok.

Kirkiuvogur.

lxix. Mariukirkia j woge a þridiung j heimalande. halftt fuglasker. x. kyr. ij hross kugilldi. hun a vidreka onnur huer missere a millum klaufar og osa.

les wilchinzbok.

lxx. Kirkia ad stad j grindavijk er vij[g]d med gude sælle mariu Jone postula.

þad ber allt samann vid wilchinzbok. bæde vm reka og annad. vtann hier stendr suo.

Kirkia a reka fra Biargsenda og til gardzenda er geingur fyrir vestann arfadalinn²⁾.

Jtem stendur hier suo.

skalholttzstadr a helming j hualreka ollum vid stad j grindavijk ef meira er enn iiij vætter. millum rangagiogurs og valagnupa³⁾.

¹⁾ Þetta er líka eins og hjá Vilchni; ²⁾ þetta er líka svo í Vilchinsb. nema þar stendr: erfadali; ³⁾ þetta er einnig eins og í Vilch., nema þar stendr: Skálholt.

annad ber samann, vtann vilchinzbok helldur nockut meira.
 lxxi. Mariukirkia j krijsuvijk. a heima land alltt. herdijsar-
 vijk. ix mælaland a þorkotlustodum.
 þad ber allt saman vid vilchinzbok.

Borgarfiardarsýsla.

lxxii. Anno Domini M^o. ccc^o. lx^o. viij^o. þa er Othgeir
 Biskup j Skalholltte kom j sinne visitatione til Lundar j reykia-
 dal var þesse kirkiumaldage reiknadur. Kirkia ad Lunde [er]
 helgud med gude.

þetta er eins og i vilchinsbok.

lxxiiij. Kirkia heilags Nichulai a fitium j skoradal a þridi-
 ung j heima lande. xx^e. ix kyr.

Alltt annad suo sem vilchinsbok jnnehelldur¹).

lxxiv. Peturskirkia j reykiabolltte a heimaland alltt.

þetta ber og samann vid Vilchinsbok, vtann hier nefner.
 peturs skog j nordurardal j millum stackagilz og klofa¹).

lxxv. Kirkia ad varmalæk er helgud hinum heilaga
 Thomase.

les vilchinsbok.

lxxvi. þorlaks kirkia ad kroppe a x^e j heimalande.

les vilchinsbok.

lxxvii. Mariukirkia ad skaney a x^e j heimalande eina ku.
 suo sem vilchinsbok avijsar.

lxxviii. Jons kirkia postula ad idra holme a kirkiubol og
 Tyrfingstade.

þad ber alltt samann vid vilchinzbok.

lxxix. Þesse er maldage kirkiu binz heilaga Laurentij og
 Sebastiani j gordum a akranese ad kirkia a halftt heima land
 Galmarvijk alla.

les vilchinsbok þui þetta ber alltt samann.

lxxx. Mariukirkia a heynese.

þetta er eins og j vilchinzbok²).

lxxxi. Kirkia ad Husafelle a heimaland alltt vj kyr og v.
 asaudar kugilldi. iij kugilldi j gelldfie.

¹) Þetta er og eins og hjá Vilch.; ²) Heynesmáldagi er hér heill. og
 er því prentaðr hér sérstakr [1368].

alltt epttir vilchinsbok.

lxxxii. Kirkia j ase er helgud gude almattugum.

alltt suo sem vilchinsbok jnnehelldur.

lxxxiii. Jons kirkia Biskups(!) j saurbæ a hualfiardarstrond. a heima land allt med gognum og giædum hrafnabiorg ferstikle kalanes(!) hofda siofargard halfan.

les vilchinsbok. vtann vilchinzmal dage helldur meira.

Jtem stendur hier:

þar er tueggia presta skyld og omaga kuenngilldz¹⁾.

lxxxiv. Olafs kirkia j bæ a stedia land. kalfanes. mula-landi. afriett j huarfsartungur. veide j flokadalsæ ad helminge vid warmlækinga medann land þeirra liggur vid enn ein vpp þadann.

þetta ber allt samann vid vichins maldaga²⁾.

lxxxv. Mariukirkia a huanneyre a xij hundrada land er heiter j tungu.

alltt epttir wilchinsbok.

lxxxvi. Mariukirkia a melum a heimaland med ollum þeim giædum er þorlakur keypte og Magnus lagde til. og selialand allt er liggur j millum fosslækiar og tunguär. hun a xxx kugillde³⁾. atta hross. v^e vadmala og onnur fimm hundrut fyrir spioll med portionne þeirre er fiell medan sijra þorleifur hieilt stadinn. cccc. j haustlage. hun a xv^e j skarholite. þetta a hun jnnan sig.

alltt annad eptter wilchinsbok.

lxxxvii. Peturskirkia ad leira a þridiung j heimalande og vtlandum og þridiung allrar veide j laxa. hun a iiii kyr. ix ær og einn hest. Olafur Grijmsson tok sio kyr og þriar ær og ij hross.

les frammveigis eptter wilchins maldaga.

Hun a tiold vm sig. og alltaraklæde.

lxxxviii. kirkia ad skarde a þridiung j heimalande og ij kyr.

les vilchins bok.

lxxxix. kirkia a Læk a þridiung j heima lande.

xc. kialardals kirkia a þridiung j heima lande.

¹⁾ Þenna maldaga hef eg ekki þorað að fylla eptir Vilch., því að óvist er, hvað milli ber um inventarium; ²⁾ Hér stendr á spássiu, en er hálfskorið af: „Ann[o] M. x. . . .“ þetta er og alveg eins og í Vilchins-bók; ³⁾ kúa, Vilch. .

Vestfirðinga fiordungur.

eptter þeirre afgomlu kirkiubok j Hítardal

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. q[uarto]¹⁾.

xcí. Þetta gotz atte mariu kirkia j Galmastungu þa er Brandur Hallsson liet lausa enn Svarthofde son hanns tok med. j messuklædum.

alltt eptter vilchinsbok.

xcii. Nichulas kirkia a Gylsbacka a heimaland alltt oc lambatungur allar og skog j husafellzhraun.

les vilchinsbok þui það ber alltt samann. vtann hier stendur.

sionhending fra huannstodum og floa hinn eystra²⁾.

xciii. Mariukirkia j Sijðumula a land a frodastodum það sem leigist prim hundrudum. vij kyr og sex ær og hest. veide j kiarra æa ad helminge vid stadenn j keykiaholltte.

les vilchinsbok vtann hier stendur.

þar skal vera prestur og taka hundrad³⁾.

xciv. Katrijnar kirkia j nordtungu a land alltt a hogna-stodum. sex kyr. iiij^c voru og hesta ij.

les vilchinsbok.

xcv. Mariukirkia a Huamme j nordurardal a xxij kugilldi og ij hesta.

alltt eptter vilchinsbok vtann vilchinsbok helldr meira⁴⁾

xcvi. Kirkia hins heilaga nichulai j stafholltte. a heima.

les vilchinsbok þetta ber allt samann vtan hier greinir.

xv⁵⁾ kyr og ij asaudar kugilldi.

enn vilchins bok helldr meira.

xcvii. Þesse er maldage kirkiu j sygnaskarde ad þar skal syngia annann huern dag helgann.

þad ber samann vtann vilchinsbok helldur meira⁶⁾.

¹⁾ Á spássin, og er nokknð skorið af; ²⁾ þetta er eins í Vilch., nema þar stendr: stodinn f. huannstodum; ³⁾ Ekki fyltr eptir Vilch., því óvist er hvar þessi síðasta klausa á inn í Vilch., en þar er máldaginn tvíaukinn; ⁴⁾ = Oddgeirs máldagi 1375; ⁵⁾ xvii, Vilch., en ekki er máldaginn hér fyltr eptir Vilchinsbók, því á Vilchinsmáldaga eru mörg samskeyti, en óvist er hvar þessi hefir endað, þó líklega við: Jtem legendur etc. Þessi máld. hefir verið eldri en Vilch.; ⁶⁾ hér hefir því staðið forni máldaginn frá c. 1325 (Dipl. Isl. II Nr. 360).

xcviii. Michaelskirkia að Borg á myrum á xxe j heimalande. hun á nijtíjge asauðar.

les vilchinsbok.

xcix. Mariukirkia á Alftanese á xij^e j heimalande.

allt eptir vilchinsbok.

c. Kirkia j hiorsey er helgud Gude og vorre fru.

þetta ber allt samann.

ci. Mariukirkia að okrum á heimaland halft xj kugilldi og iiij^e. hafnesstade balfa.

les vilchinsbok. vtan hier stendur.

þaðann lysetollur og(!) voge og skutulsey¹⁾.

cii. Mariukirkia j alftatungu á x^e j heimalande. ix kyr og j^e voru.

allt eins og j vilchinsbok.

ciii. Allra heilagra kirkia j hytardal á heima land allt.

les vilchinsbok þui það ber allt samann.

civ. Mariukirkia vndir hraune á heimaland með gognum og giædum og bruarfoss allann.

les vilchinsbok.

cv. Nichulaskirkia á kolbeinstodum er helgud gude.

þetta ber samann við vilchinsbok vtann hier stendur.

og gaf omaganum átta alner hafnar vodar²⁾.

cvi. Peturskirkia j krosshollte á heimaland halft enn reida fyrir halft xxx hundrada. hun á sex kugillde og buning sinn allann. það ber allt samann við vilchinsbok³⁾.

cviij. Jtem bref Othgeirs biskups vmm omagavist j Hitardal eins og j vilchinsbok [sjá ár 1375].

cviii. Mariukirkia j Hitarnese á heimaland allt með rekum og veidum.

les vilchinsbok.

cix. Kirkia á hofstodum⁴⁾.

cx. Nichulaskirkia j haffiardarey⁴⁾.

cxi. Jons kirkia Baptistæ j michlahollte á heimaland allt með giædum þeim sem þar fylgia.

les vilchinsbok.

¹⁾ Sjá Gyrðs mældaga 1354; ²⁾ ekki fyltr hér eptir Vilch.; ³⁾ hér kemr innskot frá 1539, sem kipt er hér út; ⁴⁾ Mældaginn er hér beill og því prentaðr sérstakr.

cxii. Mariukirkia að stað a sniofellsnese a heimaland allt með gognum og giædum.

þetta ber allt samann vtann hier stendr.

birtu eingiar. gellðfiar rekstur j kolgrafar fiord¹).

cxiii. Mariukirkia a knerre a x^e j heimalande.

alltt eptter vilchinsbok. vtann vilchinnsbok er fyllre²).

cxiv. Kirkia að jngialldzhuole var víjgd af herra arna Biskupe.

les wilchinsbok.

cxv. Mariukirkia a saxahuole a xx^e j heimalande. v. kyr og eitt asaudar kugilldi.

það ber samann við wilchinsbok.

cxvi. Mariukirkia að aundverdre eyre ā halftt heimaland með þeim jordum sem þar fylgia. ij hlute j þordijsarstodum.

alltt eptter wilchins bok.

cxvii. Mariukirkia að froða a heimaland alltt³).

suo stendr klarlega j þessare gomlu Hítardalsbok. alltt annað eptter vilchinsbok.

cxviii. Krosskirkia að setberge a heimaland alltt. kuernæ og hamra land.

Alltt suo sem stendur j vilchinsbok.

cxix. Nikulaskirkia j Biarnnarhofnn a	} Anno 1000. ccc ^o .
land a gudnýjarstodum. xxx asaudar. ix kyr	
og hest. hundrad vadmala.	

xc iiij þa biskup
vilchin [visiteradi].

les wilchinsbok.

cxix. Klaustur a Helgafelle a heimaland alltt með ollum gognum og giædum.

les wilchinsbok.

cxxi. Marteinskirkia a Eyre j alftafirde a xx hundrada eyiar. xv kyr. xj hundrud j metfle skipum edur busgagne edur husbuninge.

les wilchinsbok.

cxixii. Kirkia j snoksdal er helgud hinum heilaga stephano. hun a lond þriu halfann snoksdal og þui meira sem er millum þreskialldar og leirmula. sionhending fram j æ. gilsbakka

¹) = Gyrðsmáldagi 1354; ²) mun vera Gyrðs máld. frá 1355; ³) sbr. Gyrðs máld. 1355.

halfan. hordabol halftt. botnn hia suijnbiug og dalaholm og skerín med. val¹⁾ attung j ollum reka a hardavelle.

alltt eptter vilchinsbok.

cxiii. Ad Egedius kirkiu ad saudafelle. er æfinnlig prestz-skyld j heimalande og diakns.

les vilchinsbok.

cxiv. Mariukirkia og hins heilaga Magnus Eyia jarls j j þýckvaskoge a fimm kyr.

les vilchinsbok.

cxv. Mariukirkia ad kuenna brecku a heimaland alltt.

hier stendur.

iiij. voru. xl alna hafnarvodar og half mork.

alltt annad eptter wilchinsbok.

þar skal vera heimilis prestur. [= Oddgeirs máld. 1375].

cxvi. Kirkia ad vatzhornne j haukadal er helgud med gude. hun a xx. j lande.

suo helldur su gamla Hjtardals bok. Enn j vilchinsbok eru skrifud.

xe j lande. og vmm fram. v. kyr. ij hross. vje vadmala.

annad ber samann.

cxvii. Kirkia j hiardarholtte er vijgd hinum helga johanne baptista. hun a heimaland alltt med gognum og giædum.

les vilchinsbok.

Kirkiann a nu xx kyr. v asaudar kugilldi. viij hross.

cxviii. Kirkia j huamme er helgud gude allzvalldanda.

þad ber alltt samann vid wilchinsbok. vtann hier stendur.

lagde jon Bonde Sueinsson skuld j land sitt glerarskoga.

alltt annad ber samann²⁾.

.....³⁾

cxix. [Mariukirkia og hins heilaga Peturs a Eyri j Arnar]-firde a karlstade og hornstrond med gognum og giædum.

þetta ber saman vid wilchinsbok. vtann hier stendur skrifad.

Kirkia a hualreka a slettanese mille suadzholz og toargilz⁴⁾.

cxix. Nichulaskirkia a sondum. a heima [land] allt og galltardal allann.

¹⁾ vala(!) hdr.; ²⁾ Sjá máldaga Árna Helgasonar 1308 (Dipl. Isl. III, Nr. 6); ³⁾ hér er glatað að minsta kosti eitt blað úr uppskrift þessari úr Hitardalsbok; ⁴⁾ stendr einmitt í Vilchinsbók.

þetta ber allt samann við wilchinsbok.

cxxxi. Þorlaksirkia j hraune a land halftt ad saurum skog á kleifum j dyrafirde.

les wilchinsbok.

cxxxii. Sia er maldage myralandz kirkiu ad hun a xxiiij kugilldi og tuo hesta. xx^c j lande. einz prestz vist. skyllt ad ala lijmenn og barnnmenn. enn eige meire skyllt. kirkia a kalek.

les wilchinsbok. vtann hier stendur.

heimil selveidur af myrum at ollum hluta sem þeir geta veidt enn ad þridiunge¹⁾ ef einge veider þeirra er a.

Jtem stendur hier suo.

torfskurdur j gardland suo micill sem vill²⁾.

Jtem stendur hier.

eiga skala ýste[r] og reit a mol [ok þoke adrer. enn fyrir þeim suo ad þa skorte eige mol³⁾ natt beit vndan felle. a nauta hialla. og reka suo ad fele sýn hinnar sijdustu kyr.

annad ber samann.

cxxxiii. Kirkia hinz heilaga johannis baptistæ vnder Gnupe a þridiung j heima lande.

þad ber allt samann við wilchinsbok.

cxxxiv. Mariukirkia a Sæbole. a land vnder halze á sæbole og attung j geirsbrecku j sugandafirde. og skogum þeim sem þar fylgia þui lande.

þad ber saman við wilchinsbok.

cxxxv. Kirkia hinz heilaga laurentij j holltte j aunundar-firde a heimaland allt.

þad er allt eins og j wilchinsbok.

cxxxvi. Mariukirkia a hole j bolungavijk a land ad lyfur-kerstodum j anne.

allt eins og wilchinsbok jnnehelldur.

cxxxvii. Mariukirkia a Eyre j skutulsfirde. a heimaland alltt kyr xij og lx asandar. gelldneyta kugillde. cc voru edur voru vird. pallbord iiij storkerold j jordu.

þetta ber samann við wilchinsbok. vtann hier stendur suo.

ad frateknum kirkiubole ok forsum og eingedal [ad tij-undum⁴⁾].

¹⁾ flordungi, Vilch. (að öðru leyti eins); ²⁾ alveg eins i Vilch.; ³⁾ [sl. Vilch.; ⁴⁾ [sl. Vilch. (hitt eins).

cxixviii. Mariukirkia a kirkiubole j skutulsfirde. a þuilijk-ann maldaga.

það er eins og j wilchinsbok. vtann hier stendur suo.

þar tekst heima tijund og lysetollur heimamanna. og suo fra forsum. og tijund vr eingedal¹⁾).

annad ber samann.

Jtem.

þeir menn eru ej skyldugir ad hallda kirkiudag a eyre. sem hallda a kirkiubole¹⁾).

annad ber samann.

cxixix. Peturskirkia a Eyre j Seidisfirde a þridiung j heimalande.

það er eins og stendur j wilchinsbok.

cxl. Kirkia j Augre er helgut gude og gudz modur.

les vilchinsbok. enn wilchinzmaldage er fyllre²⁾).

cxli. Kirkia j vatzfirde a heimaland halftt. Borgarey halfa.

les wilchinz maldagabok þui þeim ber allt samann. vtann vilchinsbok er nockut fyllre vid nidurlag maldagans.

cxlii. Kirkia hins heilaga laurentij a kirkiubole j langadal a heimaland halftt.

les vilchinsbok. þui það ber samann. vtann hier stendur suo.

þangad liggia tijunder og lysetollar af ollum bæum mille kalldalons og ýsafiardar ár.

og vilchins maldage er leingre.

cxliii. Kirkia vndir sniofiollum er helgud gude og gudz modur.

les vilchins bok. þui það er alltt eins.

cxliv. Mariukirkia j Grunnaviyk. a heimaland alltt. faxastade j olldugil.

les vilchinsbok þui þetta ber saman vtann hier stendur.

hun a og siottung j smidiuviyk [j ollum giædum³⁾).

cxlv. Mariukirkia j adalviyk og hinz heilaga peturs a heimaland halftt med ollum gognum og giædum.

les vilchinsbok. það ber rielt samann. vtann vilchinsbok er fyllre.

cxlvi. Kirkia j arnese a fimm lykneske.

¹⁾ stendr i Vilch.; ²⁾ AM. dipl. afskr. 962 (heill, frá c. 1377); ³⁾ [sl. Vilch.

les vilchinsbok þui það ber samann vtann hier stendur.
viderif¹⁾ j naustvijkur. halfa tijund a kalfaness kirkia j skialldabiarnar vijk.

cxlvii. Kirkia j kalldadarnese var vjgd af herra arna Biskupe vj kalendas dag Augusti [oc] helgud med gude hinne helgu Marie og Michaela Archangelo og hinum heilaga Thorlake. enn þesse maldage var þa skipadur ad til þessar kirkiu skal vera tijdasokn af bæum þeim ollum sem eru fyrir vtann selar og nordur til saurár.

Annad ber samann vid vilchinsbok [= máld. Arna Helgasonar 1317, Dipl. Isl. II, Nr. 229].

cxlviii. Mariukirkia og allra heilagra ad stad j steingrijnnsfirde(!) a heimaland alltt med gognum og giædum

les vilchinsbok. enn hier stendur suo.

Eyiar ij j Biarnarfirde. hun a xij kyr og xxiij ær. ij hross. og xiiij^e voru vird.

annad ber saman vid wilchinsbok flest alltt. vttann hier stendur suo.

stadurinn a lietardal allann til vmm merkia. vmm broberg og gejrmundarstade og þa dale er þar ganga ad. kolbiarnarstade huannadal og selárdal. tueim meigenn til vmm merkia vid bolstad og Gilstade. Odzey og þordarey á Biarnarfirde med ollum gognum og giædum grass og eggvers [og] selvers. hualreka og vidreka og agoda. asparvijk med ollum gognum og giædum nema siottung og attung hualreka ad bruara. fiordung j reka ollum bæde hualreka og vidreka. suo j renningum og agoda og flutningum a reybianese. allann halfann hualreka og vidreka agoda selver. lysetolla af ollum monnum þeim sem giallda eigu.

annad ber samann vid wilchinsbok.

cxlix. Hinn heilage pollakur Biskup vjgde kirkiu j kalfanese gude sialfum til lofs og dyrdar. hun a land alltt i skelavijk med ollum gognum og giædum. hun a sandzness holm allan. hun á þridiung vr hualtijund j skialldabiarnnarvijk.

Suo stendur j þeirre gomlu Hítardalsbok. annad ber samann vid vilchinsbok.

¹⁾ sl. Vilch.

cl. Kirkia j tungu j steingrijsfirde er helgut mariu drottningu. hun a heimaland allt. vj kyr. iij ær hundrat voru. Efrabol. lidarsel ad gotudal. fiordung j skogalande. attung j hualreka ad rofå og j eggvere.

þad ber allt samann við vilchinsmaldagabok. vtann hier stendur.

þar skal vera heimilisprestur. holz land ed efra.

Jtem.

þordur bonde og vilborg gafu kirkiunne j tungu tijunda lut j hualreka vr þrim lutum a kirkiubole med handtake et cetera.

annad ber saman.

cli. Olafskirkia vnder felle j kollafirde a halfann vidreka med tungu kirkiu j þorpum. millum holzlækjar og hafnarness. iij kyr og v^c voru.

annad ber samann við wilchinsbok vtann hier stendur suo.

þangad liggja tijunder og lysetollar af ollum bæum millum ennishofda og karhafnar. þar skal vera heimilisprestur og taca iij merkur j tijda rentu huert ar.

annad ber samann við wilchinsbok.

clii. Þa er lidit var fra hijngadburd vors lausnara Jesu christi þusundrut vetra. ccc. xvij ar. vijgde herra arne Biskup af skalholltte kirkiu a eyre j bitru til lofs og dyrdar allz-valldanda gude.

allt eins og wilchinsbok jnnehelldur.

cliii. Kirkia a backa j Hrutafirde er helgud gude og gudz modur og hinum heilaga Jone postula. hun a halftt heimaland. vj kyr. eitt asaudar kugilldi. ij hundradz bross. vjc voru og half mork.

allt annad eptter vilchinsbok. vtann vilchins maldage er meire og leingre.

Anno 1607 j martio manude liet eg Oddur Einarson lesa samann Wilchinsbok við þa gomlu maldagabok. sem mier var lied fra hijtardal Anno 1606. og ber þessum bokum samann vtann þar sem eg hefe latid vpp teikna huad å mille ber suo sem sia må å þessu sem hier er vppskrifad. Og virdist mier wilchinsbok j skalhollte mune vera skrifud seirnna enn hin þui hijtardalz bokinn er fornnskrifud. og nu vijda rotinn

og vtgiord. suo ecj vrdu sammannlesner adrer maldagar enn þessar sem hier er a tæpt þui annad huort vantade hina med ollu eda þeir eru forskemder.

[Austfirdingafiordungur].

cliv. Kirkia hins heilaga Laurentij á refstodum á heimaland allt. raudzhola land.

les vilchinsbok. enn vilchinsbok helldur meira.

clv. Mariukirkia a kirkiubæ a heimaland allt husey alla og marga holma fyrir vestan a Geirastade. hun a eýasand x_o fadma tivræd. Marię sand. ecc. og liggur þridiungur til hallormsstada.

en vilchinsbok helldur mariusand. cccc. annad ber samann vid vilchinsbok.

clvi. Christfienu a Grijsstodum fylger xv ær ein kyr og hross.

Suo helldur hjitardalsbok. enn ecj neitt þar vm meira. þad finst ecj [j] wilchinsbok.

clvii. kristfiarjordunne fossvelle fylgia vij ær og kyr.

clviii. Christfiarjordunne a ketilstodum fylger xij ær. þriar kyr. hundrad j virdingarfe. þar a ad vera þriggia marka omage.

clix. Mariukirkia ad eydum a heimaland halftt med gognum og giædum. og holsland, halftt med ollum gognum og giædum sem þar fylgia.

les wilchinsbok.

clx. Mariukirkia a hialltastodum a heimaland allt. skogar-teig j hreinzstada landzmerke.

les vilchins maldaga.

clxi. Christfienu a korexstodum fylgia viij ær og ij kyr.

les vilchinsbok þui þetta ber rielt samann.

clxii. Mariukirkia j niardvijk a suo micit j heimalande sem prestzakýlld heyrer. ij kugilldi. xij aura jnnann gatta.

les vilchinsbok. þui þetta ber alltt samann.

clxii. Mariukirkia a Desiarmyre. a heimaland allt med gognum og giædum og allann hrafnsdal.

les wilchinsbok.

clxiv. Kirkia j husavijk a heimaland halftt og dal land.

allt opter vilchins maldagabok.

clxv. Mariukirkia a klyfstodum a alltt heimaland med ollum gognum og giædum.

hier ber alltt samann vid vilchinsbok.

clxvi. Mariukirkia a Duergasteine a suo micit j lande sem prestzskyld heyrrer. vj kyr. xvij ær.

les vilchinsbok.

clxvii. Hinn heilage olafur kongur a ij hlute j þorarins-stodum. þar fylger kyr og ij ær. alltarisklæde. ij. kluckur.

clxviii. Mariukirkia j miofafirde a fiordung j heimalande. med ollum gognum og giædum.

les vilchinsbok.

clxix. Kirkia a skorrastodum a heimaland alltt med gognum og giædum. buland og grænanes.

les vilchinsbok.

clxx. Mariukirkia ad Holmum a fiordung j heimalande. fiordung j krossness reka huad sem a ber.

so sem vilchinsbok jnne helldur vtann hier stendur. ecj suo micit sem j vilchinsbok.

clxxi. Christfiarjordunne a somastodum fylgia iiij kyr og iiij og xx ær. cc. j ofriðu. luka presti vj aura. enn þriar merkur j annare grein þeim sem keypt hefur. alltaraklæde ij. kross. peturs likneske.

les wilchinsbok.

clxxii. Kirkia hins heilaga sixti a koltreyustodum a heimaland alltt med gognum og giædum.

les vilchinsbok.

clxxiii. Mariukirkia j stod a heimaland allt med gognum og giædum.

les wilchinsbok.

þar skal vera prestur og diakn eda xx aura omage.

þetta ber saman.

clxxiv. Stephanuskirkia j Eydolum a lond oll mille tinnudalzar og ormzär.

þad ber allt saman vid wilchinsbok.

clxxv. Mariukirkia ad Berunese sagde Halle marsson eptter sogn þorsteins runolfssonar ad ætte skoga fram ad læk þeim er ofann fell j reynebug.

les vilchinsbok.

clxxvi—clxxvii. Andreskirkia vnder halse, verður hier ecki lesinn.

les þar vm wilchins maldaga. suo og vm þuottu og adrar flejre kirkiu eigner þar eystra. það er allt forskemdt j Híjtardalsbok. suo það verður ecj samann lesid hiedann j frá.

clxxviii. Mariukirkia ad Hofe j alftafirde a heimaland allt og hellis land allt.

les vilchinsbok.

clxxix. Mariukirkia j Biarnanese a heimaland halftt.

les vilchins maldagabok.

clxxx. Mariukirkia j einehollte a heimaland med gognum og giædum og Lambablikastada land.

les vilchins bok.

clxxxi. Kirkia j borgarhofn a suo micit j lande sem prest-skýlld heyrer. kirkia a ij kyr. xxx asaudar.

les vilchinsbok.

clxxxii. Kirkia a reynevelle.

les vilchinsbok.

clxxxiii. Nichulas kirkia a kalfafelle j flíotzhuerfe a heimaland alltt. keldubacka. Eireksfell.

les vilchinsbok.

clxxxiv. Christbued ad keldugnupe a vj kyr. xl. asaudar. hrut veturgamlann. sex aurar voru. mæler korns eda halfvætt matar. bænhused a ad auk sex ær. þar skal vera kuennigildur omage. þar skal gefa malzverd joladag.

þetta ber samann vid vilchinsbok.

clxxxv. Christbued a Breidabolstad. a lx asaudar. vj kyr. ij tueggia marka hestar.

les vilchinsbok.

clxxxvi. Christbued ad puera¹⁾ [1367].

þesse maldage finst j Híjtardalsbok enn ecj j vilchinsbok.

clxxxvii. Kristbued j dalbæ¹⁾ [1367].

clxxxviii. Christbued a vppsolum¹⁾ [1367].

clxxxix. Mariukirkia a braunsmula a iiij ær og xx. alltara-klæde. fornann duk.

les vilchinsbok.

¹⁾ Mældaginn er hér heill og er því prentaðr sérstakr.

xc. Michaelskirkia að holltte a ij kyr. iiij ær og xx. ij klockur. tiöld vmmhuerfis kirkiu.

les vilchinsbok.

xc. i. Bænhused j ytrum asum a ij kyr.

xc. ii. Bænhusinu j hrijfunese fylgia xij ær.

xc. iii. Bænhused j hlíjd a vj ær.

xc. iv. Bænhused á flogu a ku og eina á.

xc. v. Christzbuenn oll samann dalbær o. s. frv.¹⁾

xc. vi. Nichulas kirkia j skal ²⁾ [1367].

xc. vii. Olafskirkia a bulande²⁾. [1367].

Ecke verdur nu meira lesid j þessum hytardalz maldaga Anno 1607.

Hér þýtr þetta uppskriftarágrip úr Hitardalsbók, og er það að mörgu merkilegt, þótt það sé ekki meira en þetta. Þess má geta að sá sem ritað hefir mikið af Bessastaðabók (AM. 238. 4to) um 1570 (Vigfús Jónsson sýslumaðr á Kalastöðum) hefir þekt þessa maldaga-bók frá Hitardal.

Skeggiastader.

Þorlakskirkia a skeggiastodum a attung j heimalandi.

v. kyr. iiij ær oc xx. hrvt tvævetrann. kugilldis hross.

c. vadmála. iiij^c j virdinngarfie.

flogra marka refil. xv aura annars hundradz j bokum. steintíöld forn. alltarisklædi eitt. dvkar ij. annar blamerktur. handklædi ij forn. þorlaks líkneski. líjakrakur. elldbera. kluckur ij. krossar ij. forner. biarnfell.

Skal hver bonde lvka eyri á hveriu are oc hver fiski-madr fiordung fiska til prestzfædis á skeggiastadi mille stapaar oc skoruvíjkur. enu það eru þeir sem leggiast j vtver til rodra oc fara ei heim að kveldi.

Jtem eiga þeir að lvka presti fiskatoll fiordung fiska.

Herra Otthgeir gaf til vj ær.

183.

[1367].

MÁLDAGI Laurentíuskirkju á Refstöðum í Vopnafirði [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 263. Fol. bls. 3 skr. 1598; AM. dipl. afskr. Nr. 1988
*ex chartis herra Oddz Einarssonar biskups. Refstada Maldage

¹⁾ Hér kemr klausa um fjörur kristbúanna (sjá undir Uppsala maldaga Oddgeirs biskups 1367); ²⁾ Mالدaginn er hér heill og er því prentaðr sérstakr.

kominn til min frá Monsr. Odde Sigurdzsyne^o (AM.). AM. dipl. afskr. Nr. 2012 með hendi Arna Magnússonar; AM. 259. 4to bl. 93—94, 157a skr. 1592. Allar afskriftirnar stafa frá transskripti Stepháns biskups 1509. Oddgeir biskup fór yfir Austfjörðu 1367.

gamall maldage¹).

Kirkia hins heilaga Laurentij a refstodvm a heimaland alltt. raudz hola land. vidarteig j ongulsnes upp frá fossnese. annann j haugstada skoge. þridia j hveitisshvamme. fiorda j j kleifvm firir framan oxna hialla. fimtta j þorbrandzstada landi.

kirkian æ fiordvng rekavid firir vindfvlv²) landi.

halfann annann fimtung j hvalreka frá Bodvarsdalsæ. oc til gliufurs ær. enn flutningar aller mille hamra æ.

allur vidreki oc hvalreki. og so flutning a fuglabiarganese. mille toptar oc groar³) er liggur til kirkivnnar halfur hvalreki oc flvtningar.

firir sellatra landi attungur j hvalreka.

firir strandhofnv halfur hvalreki oc flvtningur frá nidurvijkur æ oc til grasdalsær.

fiordvngur j vidreka oc hvalreka frá midfiardaræ. oc til vordv. firir vtan hafva Backa.

halfur hvalreki oc flvtningur firir saurbæ. so hlashualur oc suarfhvalur.

half[ur] hvalur firir felle með slijkvvm maldaga.

hval firir gvnnołfs vijk með slykvvm maldaga.

fiordvngur ur fimtungi frá Fossæ. oc til Tanga horns.

halfur hinn sextandi hlvtur frá Tangahornne oc til mafaness.

frá mafanesi. oc til hrafnabiargar ær. halfur attvngur oc enn settvngur j fiordvngi. Jædrv lagi fiordvngur oc attvngur.

firir ollv heidar landi hinn tołfti hlvtur.

J lons landz reka. settvngur fyrer holmi.

J Gudmvndar lone attvngur j flvtningvm mille kross oc hravnłekiar.

Hier fylgia kȳr u. x ær. forustvsaudur. þriggia marka bestur. vj. j virðingar fe.

kirkian a skipshofn j krossavijk hinne sȳdri.

ein Oesso klædi. að avk silki hokvll slitinn. þridie pellz hokvll sæmilegur með stola oc handlijn. kantara kapa slitinn af fustane. Alltariss klædi eitt. ij. krossar smellter. einn Alltariss steinn bvinn. kalekur. v kluckur. Biollur ij. ij

¹) Refstadamældagi 1988; ²) nú = Vindfell; ³) þannig öll.

tiolld forn. kertistikur¹⁾ iiij. eitt glodar ker. elldberi. messvbok per anni circulum. oc lesbok. Capitularivm.

þangad liggur vnder ix bæier að týndvm oc lysistollvm. iij Bænhus af þessvm. oc vj aurar af hveriv. ein vtkirkia. oc syngizt annann hvern dag helgann. oc takazt af iij merkur.

kirkian a lambselldi af ollvm bæivm firir vtan sunnvadalz a oc eitt af Asbrandzstodvm.

þar skal vera heimiliss prestur.

Biorn prestur gaf kirkivnni halft annad hvndrad.

184.

17. Juli 1367.

i Vallanesi.

18. Juli 1376.

i Skálholti.

MÁLDAGI Jóns kirkju í Vallanesi, er Oddgeir biskup setti Þorsteinsson, þá er hann vígði kirkjuna.

AM. dipl. afskr. Nr. 2001 „ex originali membranaceo fra Vallanesskirkju“ (AM.) og segir Árni sé „accurate skrifad epter originalnum“. Höndin var krókótt „nookud so“, „alika og norsk være, þó er það oefad ritad af Íslenskum skrifara“. Innsiglis þveingrinn var skorinn af.

Ollum goðum monnum þeim sem þetta brief sia edr heyra heilsum ver othgeir med guds næð biskup j skálholtti medr guds quediú oc værre kunnicht giorandi at sub anno domini Millesimo ccc lxº septimo in festo alexij vígðum ver kirkju hins heilaga johannis baptiste j vallanesi med þilikum mældagha sem her fylgher.

Kirkia hins heilaga johannis baptiste j vallanesi a heima-land allt oc huamsland saudhaga land allt oc vikingstada land afrett j fagradal oc vnder skagafelli selför at tunguseli j eyvindardal skogarteig milli þrælar oc holknar annan skogar teigh milli valagilsar oc eyrar sar skogar teigh i ketilstada land skogar teigh j sandfell hit nedsta tueir skogar teighar j sandfell it efzsta skog j medalnes land hálfir allir krossskógar attung j hualreka j ofærulekvm attvng j kilmanna teigh hálfuan vidreka vid sledbrottmenn²⁾ j siau hvndradvm en fiordungh hualreka. vid kirkiubænga³⁾ tueir hlutir vidreka j þrimr hundrodum oc suo j hualreka. þriar vetter liggia til vallanes a eyi-

¹⁾ kiortastykur 1988; ²⁾ þannig = Sledbrjótmenn; ³⁾ þannig = Kirkbænga.

arsandi. hálfa reka við sandbrekkumenn j x hundrudvm hálfer
 osrekar bæði hualreka og viðreka stærri en alnar kefli. fiord-
 ung bualreka a gripdeilld toltung við galltstöðinga annan tolt-
 ung milli þeistavags og spakardals og slikt j flutninghi
 huargi sem a land kemr. fiordunghr j bualreka við snotrunes-
 menn vnder vagsfiol(l)om¹⁾ sunnan frá sundi og til gripsgjar
 toltungh a hrollaugstaða sandi. balfuan hualreka a eyri j
 borgarfirði milli drangs og kambes attvng j hual j brunauik og
 j kiolsuik og j hualuik og j suinavik huargi sem a land kemr
 stiga ás allann grindar ás allan xvij kyr hálft fiortanda ku-
 gillde. j. asauð tolf og tuttughu vetrgamler saudir. viij. tvæ-
 vetrer og hrutr fimm kugillde j gelldum nautum og ij. naut.
 þrevetr. vxi fiðgurra vetra. annarr fimm vetra. kaalfua fimm.
 vij bross klyfbær vij. og. xx. hundrat. j virdinghar fe. fimm
 manna Messoklæði at auk. ij. hóklar kantara kaapur. v. sloppa.
 ij. fiðgr alltara klæði með tuennum forðukum og glitadr dukr
 skrin. kross smeltan og annan gulllagðan mariuskriptir tvær.
 jons likneski baptiste Martens likneski paxspialld²⁾. ij. munn-
 laugh glergugg. kluckur. vij. elðbera glodarker. jarnstiku stora.
 ij. stikur adrar og. ij. fyrir likneskium vaxketill merki. ij. fonz
 vmbuninghr og skirnar saar. líka kraakr. v. c. j bokum. þar
 skulu vera. ij. prestar og diaknar. ij. Jtem lagði til síra jnghe
 hafnar land j borgarfirde fyrir spell. síra Oddr lagde til. ij.
 tabula ný. og duk glitadan. síra jon lagde til dalmatiku. og til
 stadfestu og sannrar auðsýninghar her vm settum vær vaart
 jnsigle fyrir þetta maaldagha bref skrifuat j skaalhollte. frea
 dagh næsta fyrir festum translacionis sancti Thorlaci episcopi.
 anno domini M^o ccc^o lxx^o sexto.

Utan á Vallanesmáldaga segir Árni að þetta hafi staðið
 (Utan a bresinu stendur með hendi, ecki nyrre þó miklu yngre en þeirre
 sem a bresinu er):

Sua [miklar³⁾] tivnder i borgarfirde Mikil af xvij⁴⁾. lxx.
 h[undrudum]. svmma. cc og x. h[undrud] betur. Lykur Mikil
 af þessv sína vegna Eireks og Gvnlavs og þorvard[z] af þessvm
 peningum. xvijo. alnar vadmals og kvartiel betur.

¹⁾ Þetta orð sýnir út í originalnum í fyrsta aliti, eins og væri það
 að lesa vagsfiöld. enn þegar betur er að gæta, þá stendur þar fiolom. a
 að heita fiollom (AM.); ²⁾ þannig; ³⁾ aðde miklar. AM.; ⁴⁾ undirstrykað.

185.

[1367].

MÁLDAGI Mariukirkju á Hjaltastöðum í Útmannasveit [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 259. 4to a, bl. 96 og 103 skr. 1592, b, bl. 18a, 97a skr. 1598; AM. 263. Fol. bls. 18 skr. 1598; Add. British Museum 11,245. 4to 227—28 skr. 1592.

Hjaltastader¹⁾.

[Gamall mældagi Hjalldastadar kirkiu sem hier eptter stendur²⁾].

Mariukirkia æ hialldastodum æ heimalannd allt. skogar-teig j hreinstada³⁾ landz mercki.

[hun a⁴⁾] xiiij kugilldi bufiær. oc⁵⁾ fimtanda hrosskugilldi. tvo hundrud j vadmælum.

Þængad liggur lambzelldi af huerium bæ millum hleidar-gardz oc niardvijkur.

Þængad [liggur tijund⁶⁾ med lysitollum af ollum [þessum⁷⁾] bæium [j greindu takmarki⁸⁾].

Þængad liggia tvo merkur bænhus oc⁹⁾ iiij vj aura bænhus. oc ij merkur [eiga að gíalldast af korekstodum til hialldastadar kirkiu. þui þar tekst heima tiund oc lysitollar¹⁰⁾].

186.

[1367].

MÁLDAGI Marfukirkju á Klyppstað í Loðmundarfirði [er Oddgeir biskup Þorsteinson setti].

AM. 263. Fol. bls. 20 skr. 1598; AM. 259. 4to bl. 108a skr. 1592; Add. British Museum 11,245. 4to bl. 229 skr. 1592. Þessi mældagi er miklu fyllri að ítökum en Vilchins; mun þó víst vera Oddgeirs; Vilchinsbók útfærir að eins ekki jafnvel, og kemr slíkt fyrir, að eldri mældagar eru fyllri en yngri. Oddamældagi 1270 er t. a. m. fyllri en sá frá 1332.

Klipstadir¹¹⁾ [Gamall mældagi¹²⁾].

Mariukirkia a Klifstad¹³⁾ j Loðmundarfirði æ alltt heima land

¹⁾ Með hendi Odds biskups í 259; ²⁾ [sl. 263, 11245; ³⁾ hreinstadar 259; ⁴⁾ [sl. 259; ⁵⁾ b. v. 11245; ⁶⁾ [liggia tijunder 263; ⁷⁾ [sl. 263; ⁸⁾ [nema korekastöðum. þar tekst heima 263, 11245; ⁹⁾ sl. 263, 11245; ¹⁰⁾ [af korekastöðum 263, 11245; ¹¹⁾ Kleifstader 11245; ¹²⁾ [263; ¹³⁾ Kleifstad 11245.

med gögnum oc giædum. skog j stackahljðar land firir ofan reidgötur nedri vt til Hraunär so langt sem skogur vex vpp. og til geilár þeirrar sem geingur fyrer framan titlingshol. Hun ä xiiij fota torfgröf j sama jardar land fyrer vtan skaga skog j vlfstada land. frá hofsä til lækiar þess er næstr fellur fyrer framan fremri [hops gierdi¹⁾]. Annann skog j sama land vt frá mel ä til lækiar er næstur er oc klyfs vppi skog j arnastada land frá melä til lækiar er næstvr rennur arnastöðum. skog j hleidargardz land fra fremra skeide til ytra skeidz ofan ad myre. fyrer nedann [äs enn²⁾] næsta oc vpp j flöt.

Hun a vj. kyr. veturgamalt naut oc kalf. x aura j virðingar fie.

hun a fiordung j reka frá Grimkelsgile til Hialmär. allann reka fra Hialmä til melrackapufu. sem stendur vt fra vatni³⁾ fætinum nedra j Stackahljð. sem kollud er fiskitiornn sionhend- ing j sio vt. þadann þridiung j ollum reka til Hraunar. skipgöngu j alvidrisvogi j neslandi.

Hun ä kluckur iij. merki ij. mariuskriptt. krossa ij. allt- arisklædi ij. alfær messuklædi. eina kantara kapu. vj. aura j bokum. þelahögg⁴⁾. baxturjarn.

þangad liggia tijvnder med lýsetollum af ollum bæium j lodmundarfirdi. eru ij. bænbus oc takast vj. aurar af huoro.

þar skal bua prestur.

Jtem a kirkian lambeldi a ollum bæium j lodmundarfirdi.

Herra Oddgeir Byskup gaf henni. vj. ær oc bokakistu er hann vijgdi hana.

187.

[1367].

MÁLDAGI Kristfjárins á Arneiðarstöðum í Fljótsdal í Múlapingi.

AM. 263. Fol. bls. 97 skr. 1598 (tekið eptir Vilchinsbók), aptan við Bessastaðamáldaga; AM. 260. Fol. bls. 145 (Vilch. ccl). Þessa máldaga er ekki getið í Hítardalsbók.

Þetta fylger kristfie á arneiðarstöðvm xxx asaudar vij kyr oc kugilldiss bross oc luka af einv xij alner.

a gvd drottinn iij hluti j jordinni.

Herra Othgeir biskup gaf vj ær.

¹⁾ hofsgerdi 11245; ²⁾ asenn 11245; ³⁾ þannig öll; r.: veita? eða vatns? ⁴⁾ þelahogg 11245.

188.

[1367].

MÁLDAGI Stephanuskirkju í Eyðölum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

Landsb. 268.4to bl. 129a—b skr. 1601. Jón Sigurðsson segir í Prestatali séra Sveins Nielssonar, að þessi máldagi sýnist vera elðri en Vilchins. Ætti þetta því helst að vera Oddgeirsmáldagi frá 1367.

Heyðaler.

Stephanuskirkia j eydolum a lonnd oll millum tinnudalzar oc ormzar. oc breiddalzeyiar allar bædi hinar ýtri oc hinar jdre. selför j nordrardal oc skog hia skriduvatnne er leinngge befur fylgt oc annann teig er liggur fyrir ofann fiardarskog. hid næsta lannd að ose. med ollumm gognnum oc giædum. Brecku halfa. streite. vafrastade oc allann reka fyrir sambeit.

Þangad liggia tijunnder med lysetollum af ollum bæium j breiddal.

xij hunndrud j metfe. j kuikfe. þriar ær oc xx. iiij kyr. ij kugillde j gelldfe. vxe fiog[ur]ra vetra. þriu hross. Bænhusfe af streite. xij ær oc ein kyr. jtem bonhusfe af anastodum. ix ær oc kyr. kirkian a fimm manna messuklæde. tiallda leppar vmm kirkiu. ij hunndrud j bokum. kanntara kápur iiij oc einn slopp. alltaraklædi fiogur. kaleka. ij. elldbera ij glodaker. krossa ij smellta. skiold. skrijn oc texta. mariuskript. krossa ij klædda oc gudspialla kross. paxspialld. stephanuskript oc merke. iiij. dukar med ollum alltaraklædvmm. boka-kista. vij kluckur. oc þriar biollur er fylgia bonhusum a streite oc anastodumm. sacrarium munnlog. oc baksturjarnn. kerte-stikur ij. lectarar ij.

Þar skulu vera prestar ij oc diaknn.

Þessa hlute lagde sijra asgrijmur sigurdzson thil kirkiunnar j heydolum. jn þrijmis x bækur fyrir xv hundrud. er virdar voru. stephanus skript er kostade xxx marka reidu penijngar j flandur. kross oc á lijknneske. glodaker. fonntz vmmunijngglerlamp. messoklæde ny. sloppa ij. dalmatiku. alltaraklæde.

189.

[1367].

MÁLDAGI Mariukirkju í Bjarnanesi [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 263. Fol. bls. 14 skr. 1598; Landsb. 268. 4to bls. 1b skr. 1601. Það getr verið, að þenna máldaga hefði mátt heimfæra til Jóns biskups Sigurðarsonar (1343), en þó virðist mér hann liggja heldr nærri Vilchinsmáldaga til þess.

Gamall maldagi.

Mariu kirkia j Bjarnanese a heima lande halftt. xvj kyr. xl. asaugar oc vje j ofrijdu. iiij manna messuklæde oc einn hōkul lausann. kantara kápu með haldekinn oc ij. liettare¹⁾ slopp einn. kross gull lagdann með stalle oc ij adra. þollaks skrift oc tiold vmm huerfis kirkiu. Amuleradann aumpul oc alltaris stein huinn. kaleik j. kluckur iiij. sacrarium munnlaug oc vatzkietil. lysekolu. glodarkier oc elldbera²⁾. alltara klæde iiij oc tabulum yfer alltare. seqventiubok. Dominicu hok a sumarid. oc sōnghok a vetrinn. tekur til a jolaföstu. oc er framan til páska. Leshok de sanctis fra jonsmessu Baptiste oc til jola. messubok hatijdis daga Graduale. iiij kiertistikur. glodarkier. nýtt annad.

þar skulu vera prestar ij oc diakn³⁾.

Biarnanese fylger hrijsey half. hrafnséyar. vidreka allanu oc hualreka a Hornseyre. skogarteiga iiij j laxardal j brennhofda⁴⁾ galltartungu. vrdar tungu oc vallar.

Þangad liggia tuær kirkiur og eitt bænhús oc bænhús skyld j skoey oc v. bæer adrir að tíjundum og lysitollum vtan að halfkirkiunum. tekst heima oll tíjund oc halfer lysitollar kirkiupresturinn tekur iiij merkur.

190.

[1367].

MÁLDAGI Mariukirkju í Hoffelli í Hornafirði [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 263. Fol. bls. 14 skr. 1598; Landsb. 268. 4to bls. 2a skr. 1601 (fúid að nokkru burt). Jón biskup Sigurðarson leggir Svínafell til Hoffells um 1343 (sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 93). Þessi máldagi er því yngri og mun þetta vera Oddgeirs máldagi frá 1367.

Gamall maldagi⁵⁾.

Mariu kirkia j hofselli⁶⁾ a heimaland halftt með ollum

¹⁾ lektara, Vilch.; ²⁾ hingað að er fúid burt í 268; ³⁾ diakne 268;

⁴⁾ Arennhofda, Vilch; brennuhofda 268; ⁵⁾ Hoffell 268; ⁶⁾ hoffelli 268.

gôgnum oc giædum vtan pall bonde a þar j omaga vist er hann keyptti af Magnuse bonda j skál fyrer xij.

xj kyr. lx. asaudar. vj^e j metfie. oc j eitt hross kugilldi.

hun a þrenn messu klædi ad öllu oc kaleik. alltaris klæd iiij. oc ij duka. kiertistikur ij. tiolld vmmhuerfis sig. tabulum oc kross sæmiligann med lijkneskium. Silfur kross lijtinn cum reliquijs. mercke ij. Mariuskriptt. kluckur v. vatnskiell. glodar¹⁾ kier oc eldbera. messu fata kistu. kolu. sacrarium munnlaug. glerglugg einn.

þangad liggur tijund vr krossbæ oc setbergi. med lysitollum²⁾. halfer lysitollar vr suiþnafelli oc [a] þangad ad syngia annann huernn dag helgann.

þar skal vera prestur oc diakne.

halft fiorda hundrad j bokum.

191.

[1367].

MALDAGI Ólafskirkju á Kálfafelli í Fellshverfi, er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti.

AM, 263. Fol. bls. 13 skr. 1598; Landsb. 268. 4to bls. 132b skr. 1601. Sbr. mál dagann frá 1343 (Dipl. Isl. II, Nr. 495).

Kalfafell [gamall maldagi³⁾].

Olafs. kirkia a kalfafelli j fellshuerfi a heimaland allt med gôgnum oc giædum skogum oc rekum. hun a xvij^e fiôru. er liggur fyrer stadnum. hun a fiôru er liggur fyrer steinajôrdu. oc eru reiknut fiôru mörkin fyrer austan ad bera skýllði tindinn yfer kalldardal j midtt skardid j riupnadal. enn fyrer vestan stadar fiôruna oc steina fiôru. rædur austan verd[r]e naust topt þeirri(!) er stendr j steina jôrdu. oc j vôrdu þa er stendur j flesinne firir austan steina götu er jnn er ridid a dalinn. hun a x. vxa beit a borgar hafnar heidi vm sumar⁴⁾ vidarhögg j hola land a .xxx. hesta. viij kyr og fimmtiju asaudar. giellðfiar hundrad. halft fimmta hundrad j hrossum. vj hundrad j metfie. oc hundrad vadmala. hun a fyrer jnnan sig [ij. j tiolldum. skriþ oc mariuskript. krossar ij. glerglugg briþk yfer alltare⁵⁾. kluckur ij. kistur ij. kiertastikur ij. fyrer c.

¹⁾ gloda 268; ²⁾ hér endar Vilch., þessi mun þó eldri; ³⁾ [263; ⁴⁾ sumarid 268; ⁵⁾ [felt úr 268.

oc þar með glodarkier. kaleikar ij. [fernn messuklædc. alltara klædi iiij. dukar ij. kapur ij. slop[p]ar ij. messufata stokkur. fontz vmmbuningur. merke j. munnlaug. lysekola. lectarar ij. elldbere. þelahögg. ij^c. j bokum¹)

þangad liggia tijunder oc lysetollar af viij. bæium. þangad liggur kirkian j borgarhöfn oc misser söngs hinn fiorda huern [dag] þelgann. þar skal syngia ij ymbu daga. halfkirkia a breidabolstad oc onnur a reynivelle oc iiij²) bænbus. takast vj. aurar af þrimur. enn af einu v aurar. takast vj. aurar oc hundrad af borgarhöfn. enn hundrad af huorri hinna.

þar er tueggia presta skýlld oc diakna.

Jtem lagde herra Othgeir til vj ær oc ku³).

192.

[1367].

MÁLDAGI Kristbúsins að Þverá á Síðu.

JSig. 143. 4to bls. 201 skr. 1607 eptir Hitardalsbók (clxxxvi).

Christzbued að þuera a premur am fatt j lx. vj kyr. mæler korns. xij alner og. c. j ofridu voruvirdt.

ij skogarteigar j sulufell. þridie j blagilium. fiorde j leitu-lande. fimte a logey⁴). siotte j eireksfelle.

Eingeteigur fyrir austann fosslæk vtann gardz. tueggia fadma einge j backaland.

siottung j horksdælafloru. þridiung j Christbua floru.

lx. mels j skialldbreid.

viij hrossa beit j brossmýrar fra veturnottum til sumars.

þar skulu vera þrijr kuennigildir omagar. luka preste mork og syngia hinn fiorda huern dag loghelgann.

atta hrossa heytoll.

gefa skal eyre til klæða huerium omaga a xij manudum þeim sem a christzbuinu situr.

luka. ix. aura voru til kirkiubæar arliga.

Þesse maldage finst j hjtardalsbok enn ecj j vilchinsbok.

¹) [felt úr 268; ²) ij 268; ³) í Vilchinsbók kemr hér aptan við nokkur klausa; ⁴) þannig, hdr.

193.

[1367].

MÁLDAGI Kristbúsins í Dalbæ í Landbroti.

(JSig. 143. 4to bls. 202 skr. 1607 eptir Hitardalsbók (clxxxvii)).

Kristbued j dalbæ j landbrote a vj kyr og fiorutíju a. mæler korns. sex aurar vadmala. mæleteiga¹⁾ tuo fyrir nedann steinsmyrarfiot. far j koluvere.

tueir omagar. annar karlgilldur. annar kuenngilldur. og fa sinu eyrer huorutueggia til klæda vm²⁾ tolf manade.

194.

[1367].

MÁLDAGI Kristbúsins á Uppsölum í Landbroti.

(JSig. 143. 4to bls. 202 skr. 1607 eptir Hitardalsbók (clxxxviii)).

Christbued a vppsolum a kyr vj. halfur fiorde tugur asaudar. hrutur tuævetur eda mæler kornns. atta hundrut voruvirdt.

fimm hrossa vid onnur huer missere j skalarjord. og onnur missere j dalbæ.

melteigur skal þar fylgia millum hatýninga mels og horgz dals mels.

Christbuenn ollsamann dalbær. vppsaler. þuera eiga fiuru er liggur millum hraunsfiuru og horgslendinga fiuru tíju tiger ens fiorda hundradz³⁾.

¹⁾ melteiga, gamla skráin frá c. 1150 (Dipl. Isl. I, 199); ²⁾ v, bdr. eins og það ætti að lesast: vid; ³⁾ Í AM. 52. 8vo, sem skinnkver af Kristinrétti Árna ritað á dögum Erlends lögmanns Þorvarðssonar öndverðlega, er rituð á bls. 59 með hendi frá c. 1660 þessi klausa nm fjörur í Landbroti:

Þyckuabæingafiuru(!) j Landbrotte er halft niunda hundrad. dalbæingafiuru(!) ve oc xxx.

195.

[1367].

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Skál á Síðu [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 202 skr. 1607 eptir Hitardalsbók (excevi). Máldagi Jóns biskups Sigurðarsonar frá 1343 (Dipl. Isl. II, Nr. 504) er fyllri hvað inventarium snertir, en hann er samt auðsjáanlega yngri en þessi eins og hann liggr hér fyrir. Hér eru talðar fimm kyr, en þar að eins tvö kúgildi. Hér talin tuttugu hundraða jörð, en þar eingin fasteign önnur en prestskyld í heimalandi. Hér er líklega viljandi slept úr kafla um nokkuð af inventario.

Nikulaskirkia j skal a prestzskyld j heimalande. fimm kyr. steindann kross með líkneskium. Nichulas skriptt. þorlaks-skriptt.

þaðann skal syngia annann huernn dag helgann j holltt. og tekur prestur ij merkur.

Jtem fylger þrijr tiger asaudar og xx hundrada jord.

þetta finet j hijtardalzbok enn ecj j wilchinsbok.

196.

[1367].

MÁLDAGI Ólafskirkju á Búlandi í Skaptártungu [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 202 skr. 1607 eptir Hitardalsbók (excevil). Það er eins með þennan máldaga og Skálarmáldaga, að þó að hann sé styttri, er hann þó án efa yngri en máldagi Jóns biskups Sigurðarsonar. Hér eru talðar fimm kyr í innstæðu kirkjunnar, en þar fjórar. En hér mun slept viljandi úr kafla um inventarium og kemr slíkt stnndum fyrir í máldögum.

Olafskirkia a bulande a prestskyld j heimalande.

v. kyr. iiij ær og xx.

kalek. messuklæde. alltaraklæde. ij. slopp. kantara kapu.

197.

16. April 1368.

á Þingeyrum.

SAMNINGR Lýtings bónda Húnljótssonar, eiganda Akrs, og Gunnsteins abóta á Þingeyrum um að Þingeyrar eigi alla fisk-

veiði í Húnavatni frá vaði til Brandaness, en Lýtingr frá vaði út á mitt vatn fyrir sínu landi.

AM. Dipl. afskr. Nr. 450 «ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratissime»; afskriftin er staðfest í Skálholti 10. Aug. 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. Árni lýsir inn-siglum og dregr upp þau, er við voru, og skýrir frá stafagerð bréfsins. Afskrift er og í AM. 280. 4to bls. 170.

akrs bref¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr hæyra senda Marteinn Þiodolfsson. boduaz gudmundarson. prestar. Einar gils-son laugmadr þorlacr thomarsson. vlfir stephansson leikmenn. Q[uediu]. G[uds] oc sina. kunnicht gerandi. at sub anno gracie M^o. ccc^o. lx^o. octauo. a nesta dagh eptir assumptionem sancte marie. i storustofu at þingæyrum. voro vær i hia oc marger dugandi menn handabandi þeirra herra gunsteins abbota oc lýtings bonda hunliotzsonar. er þa atti land at akri. at sua firi skildu af fyrnefndum æinari logmanni. at stadriinn at þingæyrum. skýlði æfingliga fiskueidi alla i hunauatni vt fra vadi til brandaness. en hann vpp fra uadi firer landi sinu vt a mitt vatn. en fiskueidi vt fra brandanesi huar²⁾ firer sinu landi skadlaust. vid adra. Giordiz þessi skilmali at hiaueranda herra jone holabiskupi. oc til sannenda her vm. settum ver fyrrnefnder menn vær jnsigli firer þetta bref er gort var i nefndum stad oc ari.

198. 17. Juni 1368. i Skálholti.

VITNISBURÐR séra Snorra Þorleifssonar, séra Flosa Jónssonar og séra Þorláks Narfasonar um biskupsgistingar á hálfkirkjum.

Landsbókasafn Nr. 115. 4to II, 26—28 (bréfasafn séra Jóns Haldórssonar í Hítardal); er bréfið í tvöföldu transcripto, inst frá 29. Júlí 1439 og þar utan yfir í transcripto frá 14. Mars 1431. Afskrift fínst og í Bisk. Nr. 3. Fol. (bréfabók skr. fyrir Þorlák biskup 1641); MSteph. 78. Fol. bls. 244—46; Fasc. AM. LXXV, 1. á pappír frá c. 1760—70.

¹⁾ «Þetta stendur ntan a brefinn med gamalli hendi» AM.; ²⁾ «Eins stendur þetta i originalnum. & oefad, ad lesast huerr. þad hefur fyrst misskrifast, enn ecki vered sidan til gagus corrigerad» (AM).

Um halfkirkur i skálholts stipti.

Ollum monnum þeim sem þetta bref síð edur heira senda snorri Þorleifsson, Þóse Jonsson og Þorlákur Narfason prestar quædiu gudz og sína.

Saker þess að vier höfum heirt að nockrer afleikmonnum j skálholts biskupsdæme þeir sem utkirkur hafa at geima. vilja varla edur ei taka með biskupe til gystingar þa er hann visiterar efter skyldo. því giðrum vær kunnugt það sem vær vitum. hvörsu halldest hefur vm vora daga.

J fyrstu. að herra Jon Halldorsson godrar minningar skálholts biskup gysti að mörgum utkirkium i mörgum stöðum um síjna daga.

Herra Jon sigurdsson hafde með skyldu gysting eda utlutning af utkirkium i öllum stöðum efter sinne villd utan inotmælis.

So hið sama herra Gyrður um sinn tíjma.

Herra Þoraren með líjka hætte.

nu og syðan vor virdulegur herra herra Oddgeir með gudz náð biskup j skálholte kom til. so víjda sem hann hefur um fared sitt biskupsdæme. hefur eingenn honum syniad hier skyldu. heildur aller auðveldlega under geingit og lagt hver sína kirkju. so miked sem venia er. og honum edur hans umbodzmonnum vel nægde.

Vorum vær þar hia in synodo i Skálholte næsta dag fyrer festum Botolvi anno Domini M^o. CCC^o. LX°. octavo. og heyrdum uppa að aller prestar yngre og ellre þeir sem þar voru efter fretter af vorum herra oddgeire biskupe fyrrnefundum. sönnudu að so hefde staded um sagdra biskupa daga. og sögdu sig vita at þeir böfdu haft annat tveggja gysting edur uthlutning af utkirkium með skyldu.

Og til sanninda her um settum vær áður greinder prestar vor junsigle fyrer þetta bref er giðrt var j skálholte á Both-
olfsmessu dag á sama are sem fyrr seger.

MÁLDAGI Mariukirkju að Lundi í Reykjadal, er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti.

JSig. 143. 4to skr. 1607 (Hítardalsbók Lxxii); 260. Fol. bls. 66 skr. c. 1650 (Vilchinsbók cxxxii).

Anno Domini M^o. ccc^o. lx^o. viij^o. þa er Othgeir Biskup j skalholltte kom j sinne visitatione til Lundar j reykiadal var þesse kirkiumaldage reiknadur.

Kirkia ad Lunde [j reykiadal er helgud med gude¹) oc heilagri Mariæ sælum Laurentio med þeim maldaga ad þar liggia til tiundir af. ij bæium oc. xx.

x. kyr. vije j vadmalum oc brossum.

eins prestz skyld oc greida. iiij. merkur.

Kirkian a smeltan kross. ij. kaleika. kross gulllagdur med ij. lykneskium. Mariuskriptt. olafsskriptt. Laurentius skriptt. Stephans skriptt. tabulum oc brik yfer alltari. kiertistikur. iiij. sacrarium munnlaug. vatzkietill. glodarkier. elldberi. steintialld fornt. lyka krakur. fontvmbuningur. kiertaklofui. fiogra manna messuklædi. brestr þar j stola oc corporale. einn hokull laus. tiolld vm kirkiu. merki. ij. med silki. fontkross. texti vænn. alttarisklædi. ij. annad med blodum. ij dvkar a alltari. sloppur oc kantarakapa ein med hlaudum. kirkiulās. lektara dvkur forn. iiij. kluckur. ij. biollur. stolar ij. messufatakista olæst²).

200.

[1368].

MÁLDAGI Maríukirkju á Heynesi á Akranesi, [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 188—89 skr. 1607 eptir Hítardalsbók (Lxxx).

Mariu kirkia a Heynese a heimaland halftt. vordu hus halftt med ollum gognum og giædum. atta asaudar kugilldi og xij kyr. ein messuklæde ad ollu og kaleik er stendur sex aura. mariu skriptt. peturs skriptt. krossar iiij. fimm klockur.

þangad skal syngia prestur vr gordum. fæda hann og mann med honum eda hest. þar skal syngia huernn dag

¹) [sl. Hit.; ²) Hér hettir Hit., en bætir við: „þetta er eins j Vilchinsbók“; ²) Hér kemr í Vilchinbók á eptir viðbót frá dögum Vilchins 1397.

helgan og luka ije preste, voru eda kuikfie. kirkíann a reka allann og veidar allar fra rostungu jnn j vigra vijk til lækiar þess er fellur fyrir jnnann þorgrijsgerde. og gerdit sialftt. þar fylgir solva fiara fyrir síaíargarde og j skaríaskere. íarbeit a suíjnavollum og alltt til dalz sokna. afrett j suanga gelldneytum. skogur j skorradal fyrir nedann selialæk vt fra eyrinne nedre.

portio ecclesiæ arliga j^c.

alltaraklæde ij med dukum.

Þetta er eins og j Vilchinzbok.

201.

1. Februar 1369.

á Ökrum.

SNORRI Torfason selr Jóni Jónssyni Hof í Vatnsdal fyrir Vatnsenda og Hálsa í Skorradal með skógi og tilgreindum ftökum.

AM. dipl. afskrr. Nr. 753 með hendi Jóns bróður Arna eptir frumbréfinu, sem var á Hofi í Vatnsdal; skalli hefir þáverið dottinn í bréfið af fúa, en þennan skalla má fylla eptir tveim afskriptum, sem finnast í bréfabók Brynjólfs biskups (AM. 268. Fol. 243 og AM. 269 Fol. 240), sem hafa upphaflega verið gerðar við Öxará 1. Júlí 1646 meðan frumbréfið enn var heilt. Í afskriptum Brynjólfs biskups er rangt ártal (1399).

Þeim góðum monnum sem þetta bref sæa ædr hægýra sända solmundr prestr jonsson ormr kætílsson hælghi hælghason gudmundr þorsteinsson jon vilhíalmsson oc arnghæir sigrdarson quediu guds ok sína kunnigth gerandi ath þa ær lidit var fra hinghat burd vors herra íehsu christi þushundrat þriu hundrat vj tighir oc niu ar in profesto brigide virginis a okrum a myrum vorum ver j hia sam oc hægýrdum vppa ath snorre thorfason sælde joni jonssyni jordina at hofi j vatzdal med ollum þeim gôgnum oc gædum sëm jordinni hafa fylght at fornu oc nyiu oc hann vard fræmst æighandi at. her j moti gaf adr næfndr jon fyrrnæfndum snora tuær jardir j skorradal ær suo hæita vatændir oc halsar med ollum þeim gôghnum oc gædum sëm þessum jôrdum hafa fylght ath fornu oc nyiu oc hann vard fræmzt æighandi at. jtem skogh ær ligger (j millum griotgils og arnarlækiar¹) firir sunnan skorradalsvatn oc æinn hæst. skildi optnæfndr snorri æ fyrgræindan jon ath hann skyllði suara ollum kirkiu spællum æf nôckr hæfði æ vordit

¹) [Hér er skalli í 753, því að molnað hefir verið úr frumbréfinu.

sidan þorþy guðvardzdóttir varð æighandi at jorðinni oc hann suo ok skyldi snorri suara þvilikum spællum sœm a hæfði vordit bænhusinu a vatzaenda oc þui sœm þi til hæyrði jnnan sigh. kynni nockurar laga riptinghar koma vpp a þessar fyr-sagðhar jarðir þa skyldi huor vm sigh hallda þeim til lagha. æn huer sœm brighdazt kynni med lōghum ædr nōckut af þeim þa skyldi huðr ganga aptr at þeirri jōrðu sœm adr hafði at. Sampýckti guðrun stýrsdóttir husfru snorra þetta kaup. kændizt ok þorþy guðvardzdóttir ath hun hæfði sællt þratt-næfnda jōrd ath hofi sōghdum snorra æfter þui sœm þar vm gort bref vóttar. ræiknadi snorri ath jorðin ath hofi ætti þessi jtōk j adrar jarðir torfskurd j brusastada jorð oc gislstada jorð halfan huðrt æpter þui sœm sa þarf sœm at hofi byrr. jtem sælför yfir a mulavatz hæidi til hafa væggia oc æinghi tæigh j knuks jōrðu oc ræit i saudadal. Saghdi oc jon ath vatzaendir ætti æinghi þat sœm ōrla hæiter oc liggr med kirkiu æinghi a huannæyri. jtem skogh j nædra suangha oc kroks hauuld tuð a mōrsvambar ridi. jtem ath halsar ætti tuau æinghi j skælia brækku jorðu hinni æystri. ok til sanninda her vm sættu fyrnæfndir mœnn sin jnzisighli firir þetta kaupbref skrifath j stad dæghi oc ari sœm fyrr sæghir.

202.

14. Juni 1369

á Þingeyrum.

EINAR lōgmaðr Gilsson úrskurðar Þingeyraklaustri alla veiði i Hópsós.

AM. bréfaskriptir Nr. 440 «ex originali monasterii Thingeyrensis accuratissime» (AM.). Við frumritið af þessu bréfi var festr úrskurðr Guðmundar lōgmans frá hér um bil 1312 (Dipl. Isl. II, Nr. 207). Aþtan við afskriptina segir Árni: «Jnsigle Einars Gilssonar logmans, sem bæði hefur brefen saman fest, er nu burt slited, enn þveingurenn er ennú i gegnum þesse bæde bref».

Allum monnum þeim sem þetta bref sæaedr hæýra sender þinar gils. son. laugmaðr nordan ok vestan a islandi. q[uediu] g[uds] ok sina.

ek gerer kunnigt. at gunnsteinn aboti tēdi mer bref herra guðmundar laugmanz. þat sem her er med bundit. i hueriu er hann hefer lagtt stadnum at þingæýrum med laga orskurdi.

hopsos epter fornum hefdum ok veidi þar j. þui seger ek með laga orskurdi. stadnum at þingæyrum. sua fiskueidi sem alla adra. i fýr nefndum qsi midil hops ok siofar. ok fara at væidi epter þui sem lanz laga bok vaattar. sua þo at þeim se¹⁾ eingi olaug igior er firer ofan eiga vatn ok æ. ok til sannenda her vm setta ek mitt innsigli firir þetta bref. er gort var a þingæyrum. jn festo [basilii episcopi²⁾]. a xiiij ari rikiss virduligs herra akonar³⁾ með guds nað magnus sonar. noregs oc súa-rikiss kongs.

203.

21. Julí 1369.

á Hólum.

JÓN biskup skalli úrskurðar Risamýri stöðuga eign Hóla­kirkju i Hjaltadal.

AM. Fasc. II, 18. Frumbréfið á skinni með hendi séra Einars Hafliðasonar.

Orskurdr vm risamýre⁴⁾.

Broder jon með guds naad biskup aa holum sender ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædr heýra. q[vediu] G[uds] ok sína. kunnikt gerandi at sub anno gracie M^o.ccc^o.lx^o.ix^o jn crastino translacionis sancti thorlaci episcopi. hæima aa holum. komu a stæfnu firer oss. sira æinar hafliða. son. radsmadr af wæghna holakirkju. En magnus grimsson af annare halfu. læidde adr nefndr sira æinar þessa votta af kirkjunar halfu aa holum. sira þoruard grimsson ok odd grims. son er so fall-iunn æid soru. at meir en firer fiorutighum aara vissu þeir. at hola stadr firer flugumýre. hafde allt fiarhalld ofuan i rýsamýre. a sumar. akallz laust firer huerium manne en beit rossum a vetr. so morgum sœm radsmadr⁵⁾ af holum villde i reka. ok ongan vissu þeir a telia. at þetta were eighe trials æign ok full holastadar með flugumýre. ok ongan vissu þeir

¹⁾ fem, frumbr., AM. leiðrétti; ²⁾ [baffi epi, frumbr. Árni segir: «Bassi episcopi. mun eiga að vera Basilii»; ³⁾ «Ita est; lege: hak[onar]», AM.; ⁴⁾ Aptan á með yngri hendi. Þar er og þetta skrifað með þrem misgömlum og mismunandi höndum: «bref vm jarda kaup ok adrar eignar holastadar», «litera super possessionibus terrarum» og «bref vm risamýre»; ⁵⁾ hér er ofaukið villde i skbr.

æigna ser þessa jord edr beit j. heyrdu þeir ok skula rads-
mann. æigna risamýre holastad till fullrar æignar. Ok medr
þui at her komu æinghin andvitne j mote. leidd af magnuse
honum til heimilldar firer biarnarstade. þui ad akolludu guds
nafne aCæn. sogdum wer med doms atkuædæ ok fullum lagha
orskurde. jord þessa sæm risamýrr heiter. fasta æigh[n] hola-
kirkiu hædan af sæm adr. so til æignar sæm beitar. firerbiod-
ande huerium manne hedan af ser at nýta edr j at vinna.
vtan vors leyfues edr vors logligs vmbodsmannz. radsmannsins
aa holum. Ok till sannynnda her wm sættum wer firer
þetta bref vort jnsigle. er gert war j sogdum stad aare ok
deghe.

Innsigli Jóns biskups er fyrir bréfinu, þó nokkuð brákað.

204.

11. September 1369.

á Seltóptum.

VOTTALEIÐSLA Eiríks Þorleifssonar um að Marðarnúpr eigi
selför, hrisrif og grasalestr fyrir Öxlum, og um landamerki
Marðarnúps, og hafði hann lagt Kolbeini Benediktssyni fimt-
arstefnu þar um.

AM. Dipl. afskr. Nr. 405 eptir frumbréfinu. Frumbréfið hefir
verið í frumbréfasafni Árna Fasc. II, 17. en það var horfið þaðan,
þegar eg leitaði þess 12. Dec. 1887.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra senda
þorualldr magnusson þorðr þordarson andreas finbiarnarson
prestar þorlackr thomasson magnus þorualzdsson dade lodins-
son leikmenn quediu guds oc sina kunnight gerande ath sub
anno gracie millesimo ccc^o sexagesimo nono jn festo proti et
iacingt martirum vorum ver j hia æ seltoptum fyrer oxlum ath
eirekr þorleifsson tok votta þa er soru at hann hefde laght
fintar stefnu kolbeine benedickzsyne a þan sama dagh j soghd-
um stad fyrir midia¹⁾ dagh. Jtem soru aggatta jonsdotter oc
þorgerdr þordardotter ath þa vid uarum med boduare bonda
arnorssýne hafde hann selför fyrer axlir hrisrif oc grassa lestr
sem rettr eighnar madr fra mardar gnupe atolulauust meir eu

¹⁾ þannig.

xx vettra oc hann kallade sina eighn. Jtem soru þeir þorarin prestur finbiarnarson oc brodde boduarsson efter fornra manna soghn ath mardargnupr æ jord alla til merke hols oc rettsýne vpp j gnipuna j fiallinu fyrer sunnan giana oc riettsýne or holnum oc ofann j suinadalsæ enn æ red fyrer sunnan er fellr ath sunnanverdum oxlum. krafde eirekr þorleifsson Magnús [sýs mandz¹⁾] ath taka adr nefnd prof adr hann for nockuru fram oc sua kolbeins benedickssonar ath finna vattum²⁾ ef hann mætti efter loghum. Ok til sannýnda her vm settum ver vær jusighle fyrer þetta bref gort j soghdum stad deghe ok ære.

205.

28. December 1369.

á Skarði.

SAMNINGR Orms Snorrasonar og Sigríðar Torfadóttur, þar sem hún gefr Ormi fult umboð til að kæra eptir móðurarfi hennar og öðrum hennar peningum, hvar sem hittast kynni, og við hverja sem væri að skipta.

AM. Dipl. Isl. Fasc. LXVI, 1, frumbr. á skinni með norsku handarlagi; öll innsiglin eru dottin frá, en þveingirnir eru eptir og hefir verið rist niðr í þá annað frumrit bréfsins.

[Skilmali mille orms snorrasonar³⁾].

Jn nomine domini amen.

var sva fallin skilmali⁴⁾ milli orms snorrasonar oc sighridar torfadottur at ormr lykr henne land allt æ nedre brekku j saurbæ með ollum þeim gognum og gødvm er henne æ at fylghia at fornu oc nýiighu firer floratighi hvndrada. sagdi ormr henni þessi jtok at hessa⁵⁾ einghi lægi með vm merkium. oc einghi af nedri brekku oc torfskurdr til sels fra huali medan j seli væri verit. at þessi jtok voru vpp j nedre brekku jtem bænhus skyllid. her til jattade ormr at luka henne æ næstum fardaughum tiv kyr fimmm asaudar kugilldi tuav gelldfiar kugillde tua hesta eit[t] ross oc þar til tiv hvndrvt j þarflighvm lvtvm virt til friids lykr hann henne þessa siau tigbi hvndrada j modur arf hennar. þann sem hann hefver halldit oc sellt var þat þveraer land j fliozhlid oc þrir lyter j kalfarvollvm er

¹⁾ þannig = sýslumað? ²⁾ þannig; ³⁾ [aptan á bréfinn, og er máð; ⁴⁾ mali, tvískr. í frbr.; ⁵⁾ þannig frbr.

firir stod brígd æ jngiallshuali er haukr afui hennar hafði selt. en j moti þessum siautighvum hvndrada er hann jattade at luka henne af sinu gozi handlagði firnefnd sigríð ormi at þuerar land j flíozshlíð sem var modur arfr hennar skyldi vera ollvnghis kvitt oc lídvghdt oc vtan alla bríghd obríghd standa firir henne oc hennar erfvinghium æfvinlígha oc tok þar j moti jordina nedre brekku með þeim skilmála at ormr skyldi firstr kavpa aftr af henne jordina eða hans arfuar þa er hvn villdi selja firir sva fríjt[t] verd oc mikít sem henne byðizst víð af óðrum. sva oc handlaghe¹⁾ hvn ormi at hann skyldi sem ættr aðili oc eignar maðr rífta jordina jngiallshval hennar vægna oc taka þar vpp j þrítighi hvndrada ser til eignar sva virt sem hann hafði henne lukt en luka henne sva mikla peningha firir þat sem jorðin væri bettri sem þeim semði eða goðer men mæti ef þeim semði eijghi. sva skyldij ormr fríalslígha megha upp gefua alla bríghd æ jngiallshuali hennar vegna sua oc skyldi hann eftir kiera²⁾ peningha hennar sem ættr eignarmaðr oc loqlígr vmbods maðr þar sem hann kynne hennar modur arf oc goz vpp at spyria víð hveria men sem þat væri at skipta oc gera þar fvllan vègh æ með kíærv eða sama sem hann villdi at jamfvllv sem sialf hvn en þar sem menn mætti eigi kíæra með loghum þa skyldi hann hialpa henni til at hvn hefde rett af. skyldv þav ormr oc sigríð eiga at helminghi allann þann bata sem hann feinghi eðr hvn æ hennar mala ferllum huart sem þat uæri vm bríghd æ jngiallshuali eða oðrum mala ferllum. for þessi giord fram oll at skardi enn fiorda dag jóla þa er sigríð hafde tvttughu jóla nætr. vorv þessir vattar víð olafr prestir helghason þorðr kara son biarni sighmundarson sigmundr marteinsson fíallgeir einarsson þorkell bakke biorn arason svein þorsteinsson torfui markusson groa þorgrímsdottir salgerðr eygíulfsdottir oc marger menn aðrer. oc til sannýnda her um settvm ver firnefnder menn sín³⁾ jnsíghli firir þetta bref er gert var j so[g]dum stad oc deghi æ fímtanda ære ríkiss værs vírdvlíghs herra hakonar með gvðs næð noreghs konghs.

¹⁾ handlaghlagde, skbr.; ²⁾ hálfkíest; ³⁾ þannig, frbr.

206.

10. Juni 1370.

á Hvalsnesi.

MÁLDAGI Hvalsnesskirkju á Rosmhvalanesi, þá er Oddgeir biskup Þorsteinsson vígði hana.

AM. 260. Fol. bls. 50—51 skr. c. 1650 [= ej. máldagi í Vilchinsbók]. Hítardalsbók xliii.

Hvalsnes.

Þá er lidit var frá hnjngadburð vors herra¹⁾ Jesu Christi þushundrad ára [ccc. oc lxx²⁾] ára. vígði herra Otthgeir biskup kirkiu á Hvalsnesi Guði til lofs oc dýrðar oc heilagri Guðz modur Maríæ. hinum heilaga krossi. Olavo kongi. heilagri Katarínæ oc ollum Guðz helgum monnum næsta dag fyrir festum Barnabæ Apostoli með þessum máldaga.

ad kirkian á fiordung í heima landi sem Biörn bondi olafsson oc Salgierdur kona hanz [gafu] kirkiunni til vpp-helldis og ad standa skyldi fyrir presti og jorð í nordurnesium oc xij kyr.

þar skal vera heimilisprestr oc syngia hvern dag helgann oc hvern dag vm Langaföstu oc jólaföstu. ymbrudaga oc oll ix lestra holld oc octavas oc iij daga í viku þess í milli. þar skal loka presti iij merkur á hverju ære. þangad liggja þesser iij bæer ad tiundum oc lysitollum oc ollum skyldum. þoristader. flangastader. sandgerði oc vppsaler. Og af ollum bæium sudur þadan til Voga allar skyldur vtan af Biaskerium oc þeim tveimur kotum sem þar fylgir jorðunni. tekst þar af heima tiund. af Hvalsnesi skal syngia til Biaskeria annan huern dag helgan.

Þetta á kirkian innan sig. kross fornan stóran með vnderstodum. Mariuskriptt. olafsskriptt. iij krossa smá. Salvatoris skriptt. skrija með helgum domum. v. kluckur. iij biollar. Tabulum oc brija. tiolld vmmhverfis sig. kiertistukur iij með kopar. jarnstukur iij. sacrarium mvnnaug. ampli oc fonts vm-buning[r] með skjirnar katle. víjgdz vattzkietill oc stockull. paxspialld oc paskablad. sacrarium handklæði oc kiertistiku. glodarkier. elldbera. baksturjarn. kirkiu lās. kista. vj manna messuklæði oc iij hoklar ad auk. kantarakapur iij. sloppar ij. alltara-klæði iij með dvkum. kaleika ij. oc hvskier með silfur gler-

¹⁾ lausenara, Hít.; ²⁾ [þriu hundrut ára og sian tíjger, Hít.

glugga iij. merki ij. lectara ij. stol. kiertaklofa. paskakiertis vmbunad. dymbil oc halftt pund vax. xij manada tijder.

J mote þeim iij þæium sem vndann vtskala kirkiu eru tekner leggur Biorn bondi kirkiunni að vtskalum jord er heiter j vðrum með tveimur kugilldum til æfinnligrar eignar.

fiell nidur portio sijdan svarthofdi erfði jordina firir að hann giordi kluckna hvs oc firi brad oc brot æ kirkiu.

207.

[um 1370].

SKIPAN Oddgeirs biskups Þorsteinssonar um staði, presta, messusaung, prófastsdæmi og að klerkar leggi sig ekki undir leikmannadóm.

Ny kgl. saml. Nr. 1281. Fol. bls. 62a á pappír skr. 1636 af séra Vigfúsi Oddssyni í Gaulverjabæ, án efa eptir afskrípt með hendi Odds biskups Einarssonar, því að þetta er ein af þeim skipunum, er fylgja ritgjörð biskupsins til skýringar ordinaanzíunni. Þessi skipan þekkist ekki annarstaðar frá. Hún veltr á árunum 1366—81.

Skipan oddgeirs Biskups.

1. Ef nðckrer beidast þess j mot rðksemd ritninganna. að kirkiur þær sem þeir bygdð hafa. sieu með þeim skilmála vijgdar. að þær Eigner sem þeir hafa til gefið. skule ej vera undir forsið Biskups og hans skipan. þa firirbiodum vier Oddgeir Biskup. og fullkomliga býfolum af pávalegu privilegio. að allar kirkiur og heilagrar kirkiu Eigner. skulu vera under Biskups valld. og sieu undir hans skipan. effter því sem Guds lög til standa. og að fornu og nýu vered hefur¹).

2. Prestar aller er kirkiur hallda. skulu jafnan á þeim sitia og jnnann soknar vera. og huorge langvistum burtu vera utan fulla nauðsyn. þeim er og ðlldungis fyrirbodið að fara nðckurn veg ur Biskupsdæminu fyrir utann Biskups orlof.

3. Messvsauung skal ej af prestum taka edur þeirra Beneficium nema með fullkomlegu domsatkvæde. nema til kome Bans forbodan stærstu mála.

4. Hiedan j fra skal ej fast j hendur prófastsdæme leik-

¹) § 1 sbr. akipan Árna 1269 A § 2 og Dipl. Isl. II Nr. 13 III; § 4 sbr. skipan Páls erkibiskups 1334 § 12.

monnum. edur adrar andlegar saker. edur odrum andlegum hlutum afastar.

5. Jtem fyrirbiodum vier prestum og andlegrar stiettar monnum. ad leggja sig edur sin mál sem á þa verda kiærd under leikmanna valld edur dom. edur ad sveria fyrir leikmonnum nockra eida. fyrir utann räd biskups sins¹⁾.

208.

[1371].

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Skógum undir Eyjafjöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

Rangárþingsmáldagar þeir. sem hér fara á eptir, standa allbestir á stofni máldaga Jóns biskups Haldórssonar 1332 (sbr. Dipl. Isl. II, 418—26). JSig. 143 4to bls. 175 skr. 1607 Hítardalsbók (I).

Nichulas kirkia j skogum. a halftt heimaland med ollum rekum þeim er þar fylgia. og þessum vtjordum halfum. drangs-hlijd. skardzhlijd. hardaskalle²⁾. og berianess oc eystre skoga.

kirkia a jonnann sig fimm manna messuklæde og tuo hokla ad auk. sloppar iiij. og cantarakapur. iij. iiij. haalltaris klæde. iij. a huoru minna alltare med dukum. messuserkur einn ad auk. kaleikar. ij. Glodarker oc annad brotid. kertestikur iiij. sex kluckur og biollur ij. skjirn og textus.

Jtem ij kistur og stoll. merke ij og sauughustiollid.

kuikfie sextighe asaudar og tiju kyr.

iije j bokum. christmaker med tonn.

kirkiukolur ij oc vatzkall.

tueggia kennemaenna skyllid. prestar ij eda prestur og diakne.

kirkian á og ij glerglugga og paxblad.

Jtem olafs skriptt ný.

209.

[1371].

MÁLDAGI Mariukirkju í Hólum undir Eyjafjöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

¹⁾ § 5 sbr. skipan Jóns biskups Sigurðareonar 1345 C § 86. ²⁾ = Hörðuskáli; hér mun hafa fallið úr: backe, sbr. máldaga Jóns Haldórssonar 1332.

JSig. 143. 4to bls. 175 skr. 1607 Hitardalsbók (II).

Mariukirkia j holum a heimalannd allt med gognum og giædum.

x kugilldi bufiar.

kaleik gylldan. messuklæde tuenn. alltarisklæde þriu. kistur ij. kluckur iiij og biollu. iiij. kertestikur. ij merkur vax. glodarker. krossar ij. skrijn med reliqvijs. kantara kapu. munnlaug. fontt vmbuning.

porcio ecclesie a medan sera niall hefur bued arlega sex aurar.

Jtem þriu kugilldi eru hier j þessum maldaga. vj kyr og. ij. ær hins fimta tigar.

210.

[1371].

MALDAGI Mariukirkja í Borg undir Eyjafjöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 176 skr. 1607. Hitardalsbók (III).

Mariu kirkia j borg a [heimaland allt og¹⁾] [kla]mbraland. þar fylgia iiij^e fiorn.

Sextan kugilldi og xx. ardurvæ. Gradungur tuevetur. iiij. ROSS roskin. ellefu giæs.

stige. handkuern.

Kirkian a jnnan sig smelltan kross. ij rodakrossa. mariu skriptt. messuklæde. ij. kaleik. kantarakapur. ij. alltaraklæde iiij. slopp. tiolld vm kor. glodarker. ij munnlogar. klockur iiij. kertastikur ij. kertaklofa lytinn. messufatastock. kistur tuær. Baksturjarn.

xij manada messubækur.

Hun a og halftt þridia hundrad j sængarklædum.

A þessum kuikfiam skal vera omage af ætt syra Aamunda Gudmundarsonar. sa sem biskupinn j skalholte eda hans logligur vmbodsmadur skipar.

¹⁾ [dregið út aptr.

211.

[1371].

MÁLDAGI Mariukirkja í Miðbæli undir Eyjafjöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143 4to bls. 176 skr. 1607. Hitardalsbók (IV).

Mariukirkia j miðbæle a heimaland halft med gögnum oc giædum.

iiij kugilde buflar og bross. xij^e frijdz fiar.

tiolld vm kirkiu. kluckur ij. alltaristeinn buinn. kalek. messuklæde þrenn. slopp. kapu eina. merke tuo. Glodarker. munnlogar ij. kertestikur ij. stola oc skyrnarsa. vatzker af steine. rodukrossa iiij.

Þangad liggur tyund af ij bæum. er annar bænhus og tekst af half mork.

gelldfiarrekstur j huijtmagafiall.

tueggia manada beit j varma¹⁾ land bufie j annad mal.

Skogarteiga flora j langanese og einn j þorsmork.

212.

[1371].

MÁLDAGI Michaelskirkju í Steinum undir Eyjafjöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 183—34 skr. 1607. Hitardalsbók (XLII).

Michaelskirkia j Steinum a land ad Gnupum er geingur af arlega iij merkur.

átta kyr. xxiiij. ær.

þrenn messuklæde ad ollu. einn hokul lausaun. iiij alltarisklæde med dukum. sloppur og kantarakapa. kistu olæsta. klockur fimm. alltaris stein. glodarker. munnlogar ij. stoll og lectare. lesbækur vm xij manude. veturhlutinn ad saungnum de tempore oc de sanctis. alltarisbok. tiolld vmhuerfis. kerti-stikur tuær. brikk yfer alltare. skjirnasteinn. fontzymbuogingur. merke tuo. rodukrossar ij. Michaels skriptt. mariuskript. Auguttu lykneske.

¹⁾ mun eiga að vera Leirna land.

Þangad liggur tíund af sex bæium. er þar af eitt bænhv. aller bændur þeir er bua j sokninne skulu luka dagsverk eins vinnumanns sierhuer þeirra og hafa lucktt að Michaelsmessu a huerium xij manudum.

Veide alla i ellidaey vm halfann manud millum þijngs og fardaga. þa er sa vill er j steinum býr. tueggia manada beit¹⁾. messufatastock.

mark kirkiunnar midhlutur vppstufs og af annad.

paxspialld. þorlaks spialld. fontkross med tin. kertaklofa. vigdz vatz kannu. ij lysekolur.

þesse maldage er ecj j Vilchinzbok.

213.

[1371].

MÁLDAGI Ólafskirkju að Ásólfsskála undir Eyjafjöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 176—77 skr. 1607. Hítardalsbók (V).

Ólafskirkia að asolfsskala a heimaland halftt med gognum og giædum og sio kyr. veturgamlann gridung.

klockur iiij. smellttan kross og rodukross. og Ólafs skriptt. tiolld vmhuerfis sig. messuklæde ein. slopp. glodarker. kerte-stikur. ij. munnlögar tuær og konnu litla. skyrnarsä. alltaris klæde tuo. kalek. stola. ij.

þar skal vera heimilisprestur og taka iiij merkur.

Þadan skal syngia til midskala seitian messur. og tekst af. iiij. alnum fatt j sex aurum.

þar liggur til kirkiu tíund heima manna. og fra midskala.

þar skal vera biskupsgisting.

geildneyta afriett j langanes. vtvoxtu j langanese að helm-inge vid stadiinn j Hollte.

kannntara kapu med pell. tabulum yfer alltare. messingar-kross lytill. ij likneske små.

portio ecclesie vm sio är x aurar arliga.

Jtem a kirkian xij ær oc ku.

¹⁾ hér er eins og eitthvað vanti í.

Jtem lagde þorbiorn til ein messuklæde fyrir portionem og Mariuskriptt. Aspiciensbok. og adra de sanctis¹⁾.

214.

[1371].

MÁLDAGI Pétrskirkju í Dal undir Eyjafjöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 179 skr. 1607. Hítardalsbók (VII).

Petrskirkia j dal vnder fjöllum a heimaland halft. sýnstu mork halfa. sandvöll halfan. nedradal halfann og þesse oll med florum og skogum. og ollum þeim gognum oc giædum sem fylgia.

sextan kyr og si[a]utige ásaudar og ij^e j metfie. ij hundradz hross.

vij manna messuklæde og einn hökul lausann. vj alltara-klæde. kalekar iij. kapur. iij. sloppa. iij. glodarker. texta silfurbuinn. skrijn med silfur og huslker. altaris [steinn] silfurbuinn. smelltann kross stóran. kertastika med jarnn stor. og onnur lijtil. iij merkur vax. tiöldd vm kirkiu med dukum. kloekur. vj. mariuskriptt. peturs skriptt. Thomasskriptt postola. skaler med metum. kista sæmilig. vatnkall. munnlaugar tuær. vatzketill.

Þadanu skal syngia j efstumork huern dag helgann. og taka flórar merkur.

syngia xij messur j midmork og gíallda xvij alner bonda þeim sem byr j dal. og skýllt að fæda prest med þeim messum.

syngia xij messur a sanda. tekst half mork.

xij messur j sýnstu mork og tekst half mork.

syngia annann huernn dag helgann a fit og selialand. taka ij merkur af huerre kirkiunne.

Þangad liggur tíjund af florum bæum. og lýsitollar.

¹⁾ Hér aptan við kemur byrjunin á Holtsmáldaga:

Kirkia j holte vnder eyafjöllum á heimaland allt med gognum og giædum. — En máldaginn hefir ekki verið ritaðr upp.

kirkíann á xij ára hinu fiórða hundradu j bókum.
 kirkíann á fiórðung j skóge j bláfelle.
 einn hest er andres hrólfsson gaf.
 Þar skulu vera prestar ij. og syngja að jafnade.
 þar skal og vera diakn.

215.

1371.

MÁLDAGI Þorlákaskirkju á Kirkjulæk í Fljótsblöð [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 180 skr. 1607. (Hitardalsbók XII); AM. 260. Föl. bls. 34 (Vilch. Lxij); JSig. 143. 4to bls. 285 c. 1600 (hleypir úr).

Kirkjulækur.

Anno domini M. ccc. lxxj var sett kirkia að kirkjulæk.

Þorlaks kirkia að kirkjulæk á x^e j heimalande¹). roðukross steindann. þorlaks lykneski. Mariulykneski sliett pentad með hurðum. kirkju kietill og glodarker. ij altarisklæði. einn glitadur dvur og hvíttur. jarnkiertistikur. ij. kluckur. tíolld kringum korinn.

þar skal syngja annann hvernn dag helgann.

portio Ecclesiae vmm. xj. ar. cc. oc. vj árar.

216.

[1371].

MÁLDAGI [Maríu]kirkju í Lambey í Rangárfingi [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 181. skr. 1607. Hitardalsbók (xiv); AM. 260. Föl. bls. 31-32 (Vilch. Lvi); JSig. 143. 4to bls. 284. c. 1600 (hleypir úr).

Lambey.

Kirkia j lambey á x^e j heimalande²). vj. ær. Mariuskript.

¹) Hér endar 143a og segir: „það ber rétt samann við Vilchinsbók. vtann þesse ord eru vt á spassiinne.

Anno domini M. ccc. lxxj var sett kirkia að kirkjulæk. Hef eg sett það hér fyrir ofan; ²) hættir hér 143a og segir: þesse ber og saman vtan Vilchinsmaldage er fyllre.

roðukross. paxspialld. alltaraklæði eitt. dvk einn. glodarkier. sacrarium munnaugh. kluckur iij.

Þangad skal syngia annann hvern dag helgann af Breidabolstad.

lvka presti. ij. merkur¹).

217.

[1371].

MALDAGI Péturskirkju í Ey í Rangárþingi [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti]

JSig. 143. 4to bls. 181 bls. 1607. Hítardalsbók (xv); AM. 260. Fol. bls. 32 (Vilch. Lvi); JSig. 143. 4to bls. 284 c. 1600 (hleypir úr).

Ey.

Peturskirkia j Ey a x^o j heimalande. vj ær oc ij kyr²) kluckur .v. tiolld vmmhverfis kor. roðakross. Pieturs lykneski. kiertistikur. iij. alltaraklæði eitt. glitadann dvk sæmiligann oc tuo liettare. ij spiolld. sacrarium mvnnlaug. kiertastock.

þar skal syngia annann hvern dag helgan af Breidabolstad.

lvka presti .ij. merkur³).

218.

[1371].

MALDAGI Pálskirkju að Keldum á Rangárvöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 182 skr. 1607 eptir Hítardalsbók (xxv); AM. 260. Fol. bls. 36 (Vilch. Lxvii).

Kielldur.

Pálskirkia að⁴) keldum. a fiordung j heimalande og halft sandgil⁵).

¹) Hér kemr hjá Vilchni klausa um porcio um 22 ár (= frá 1393—94); ²) Hættir hér 143a: það ber og saman við Vilchinsbok vtann Vilchins bok er fillre.

Hér næst kemr klausa frá 1458 um dauða Matthensar biskups í Teigi; ³) Hjá Vilchni kemr hér klausa um portio; ⁴) a, Vilch.; ⁵) Hér endar 143, en bætir við: „þesse maldage er balfu leingre j Vilchinsbok enn ber allt saman það sem badar hallda“.

vj^c. j Bvsgagni oc eina kv.

messuklæði fern oc. ij. hokla lausa. ij. sloppa. alltaris-
klæði. iiij. med dvkum. kantara kapur. iiij. oc lectara dvk.
kaleika. ij. tiolld vmmhuersis kirkiu. mvnnlaugar. ij. oc klofa.
kiertistikur. v. oc hin sietta stor med jarn. skrijn med helgum
domum. krossa. iiij. oc lectara. Mariuskripter. ij. einn gler-
glugg. Pieturs skript oc pæls skript. kluckur. vij. xij. merkur
vax oc mörk reykelssis. glodär kier. ij. oc elldberi. baksturjarn.
messuklæða kistu olæsta. merke tvö. fonts vmbuningur. cccc. j
Bokum¹).

Sira Ole lagði til. ij. kyr. kross smelltann oc kaleik gyllt-
ann. vegur vel. x. aura²).

219.

[1371].

MÁLDAGI Péturskirkju á Leirubakka á Landi [er Oddgeir biskup
Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 183 skr. 1607 eptir Hítardalsbók (xxix);
AM. 260. Fol. bls. 25 (Vilch. xlvii).

Leirubacke.

Peturskirkia a leyrubacka a [suo micla jskyld j lande ad
þar skal vera prestur heimilisfastur³) oc taca iiij merkur⁴).

hvn a. v. hvfiar kugilldi. cc. j Bokumm er Arni gaf.
messuklæði ein. kaleik. kantara kápu oc slopp. glerglugg oc
kross. Jons skript Baptiste oc pieturs lijkneski. Mariuskript.
kluckur. iiij. tiolld vmmhverfis kyrkiu. glodarkier. elldbera.
munnaugar. ij. kyrkiukola. alltaraklæði. ij. brijkarklæði sæmi-
ligt. kiertistikur. iiij. texti⁵). merki.

¹) Hingað að má heita orðrétt samhljóða máldaga Jóns biskups
Haldórssonar 1332; ²) Hér mun hafa endað máldaginn í Hítardalsbók.
Því það, sem frammar er hjá Vilchni, byrjar svo: «Hun a vm þat fram
sem j maldaga hennar er skrifad». Mun því einungis þessi síðasta
klausan hér vera Oddgeirs, en hitt eldra; ³) [prestskyld j heimalandi,
Vilch.]; ⁴) 143 hettir hér en bætir við: «þessi maldage er nokkru fyllre
j Vilchinsbok»; ⁵) Hingað að stendr máldaginn á stofni máldaga Jóns
biskups Haldórssonar frá 1332, en er þó dálítið fyllri.

Jtem hundrads hest.

portio Ecclesiæ vmm so langan tíjma sem Magnús bio vj hundrad¹⁾

220.

[1371].

MÁLDAGI Jónskirkju að Fellsmúla á Landi [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 183 skr. 1607 eptir Hitardalsbók (xxxiii); AM. 260. Fol. bls. 23 (Vilch. xliij). Þessi máldagi stendr ekki meðal máldaga Jóns biskups Haldórssonar, og gæti því verið að hann væri að öllu yngri og eptir Oddgeir biskup.

Fellsmvle.

Jonskirkia að fellsmula a .xx^c. j lande. ij²⁾. kyr. tuenn messuklæde³⁾. og þriu vond. alltaraklædi .iiij. kluckur. ij. .iiij. biollur. krossa .ij. Jons líjkneski. tiollð vm kirkiu. vatskietill. skjirnar sār. kista olæst. messuklædi. ij. merki. glerglugg. alltaristeinn buinn. bokastoll.

þar skal syngia huern dag helgaun oc liuka. .iiij. merkur prestī.

þar er heima manna gróptur oc biskups gýsting⁴⁾.

221.

[1371].

MÁLDAGI Mariukirkju að Á á Rangárvöllum [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig 143. 4to bls. 183 skr. 1607 eptir Hitardalsbók (xxxvi); AM. 260. Fol. bls. 37 (Vilch. Lxix).

Ad a.

Mariukirkia að a oc Johannis Baptistæ a prestskyllð j

¹⁾ Hér mun máldaginn hafa endað í Hitardalsbók, því það, sem eptir fer í Vilchinsbók byrjar svo: „Hun á yfer þat fram sem forner maldagar votta o. s. frv.“; ²⁾ .iiij. Vilch.; ³⁾ hér hættir 143, en bætir við: „les Vilchinsbok. hun er og hier fyllre.“; ⁴⁾ Hér kemr í Vilchinsbók viðbót og mun máldaginn hafa endað hér í Hitardalsbók.

heimalande. vj kyr oc vj ær. messuklæde oc kaleik¹⁾. vij merkur vax oc mörk reykelis. kluckur .v. kiertistikur. ij. alttarisklædi. iij. oc alttariss stein. glodarkier og elldbera. smelltann kross. Mariuskriptt. [kirkiann a glerglugg. jtem. ij. hesta²⁾].

Þar liggur til tiund heimamanna fra raudalæk hinum efra oc vr litlu tungv. af Brecku. gropttur af þessum bæium. raudalæk hinum nedra og af arnoktlostodum oc vr meiri tungv oc þadann halfur lysitollur. prestur fra a skal þar syngia j Tungv oc taka þar .ij. merkur. Til raudalækjar efra oc taka þar. v. aura. j litlu Tungv oc taka þar halfa mork a hueriu are. af ollum þessum bæium sem hier eru nefnder skulu menn sækia skript oc pionustu oc adrar naudsyniar til þess prestz sem ad a syngur³⁾.

[Þetta a hun vm fram það sem adr er skrifad j fornum maldogum. hefr Jon Haraldsson tillagt dvk glitadann. v. alna langann. vattzkall. sacrarium hanndklædi.

hafa logd verid messuklædi firir tiolld⁴⁾.

222.

[1371].

MÁLDAGI Ólafskirkju í Kálfholti [er Oddgeir biskup Þorsteinson setti].

AM. 260. Fol. bls. 37—38 (Vilch. Lxx); JSig. 143. 4to bls. 184 eptir Hítardalsbók (xxxvii) skr. 1607.

Kálfholt⁵⁾.

Ólafskirkia j kálfholtti a heimlaud allt. x. kyr. lx. asaudar. iij. hross⁶⁾. cc. j metfie. xv. merkur vax edur kugilldi. messu-

¹⁾ Hér hættir 143, en bætir við: «les Vilchinsmaldaga þvi hann er fyllre:» ²⁾ [Þetta stendr aptan við maldaga Jóns biskups Haldórssonar 1332 — þar stendr: iij hesta — en úr því það er tekið inn í þenna maldaga, sýnir það að hann er yngri. Þó sýna viðbætnar þjá Vilchni, að hann er eldri en Vilchins tíð; ³⁾ Hér endar maldagi Jóns biskups Haldórssonar og þá tekur við viðbót Oddgeirs; ⁴⁾ [mun vera viðbót Oddgeirs, þá kemur viðbót Vilchins; ⁵⁾ Kálfholtsmaldagi er kominn áðr í Vilchinsb. XXXV, og öðruvísi; er það sá eiginlegi Vilchinsmaldagi; ⁶⁾ hér hættir 143, en bætir við: «les Vilchinsbok».

klædi tvenn. slopp. ij. alltarisklædi með tveimur dvkum. ij. kaleikar. iij. kluckur. biollur. ij. fontz vmbuningur. Qariu- skript. Olafs skriptt. kross yfer alltari með lykneskiumm og bryk oc ij. krossar adrer. kanna. alltarisbok. glodarkier. sacrarium mvnnlaug. kista olæst. lectari oc stoll. kirkiukola.

Jtem kantara kâpa og olafs sögu.

223.

[1371].

MÁLDAGI Maríukirkju á Breiðabólstað í Fljótshlíð [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. dipl. afskr. 2110 „ex originali Breidabolstad. Fljotzhlid.“ sem var transcriptum fra 12. Febr. 1412 og var „med krokottum stofum skrifad. alika og norsk bref et Norvegum exarasse puto“ (AM.); þrjár afskriftir. Þetta mun vist vera Oddgeirsmáldagi eptir Hítardalsbók að dæma (xli).

Qariukirkia æ breiðabolstað j fljotzhlíð æ hæima land allt. sæ[m]staði hina ýtri. konungsmula. allann þorugnup. borgarkot. skalmholtt.

sextan kyr. niutigi asauðar.

tuttugu hundrat j metfie.

Siau hross rosikin. tuo tæuetr. tuo þreuetr. tuo vetur- gomul.

yxu tuo flogurra vetra oc æinn fimm vetra. flora kaalfua.

sextan sauði tæuetra. oc flora tigi veturgamallt.

þriu naut tæuetr. siau weturgomul.

Jn summa hælt fimta kugilldi og fiorer tiger.

þriar vetter smiors. oc þriu hundrut skræðar.

þriatigi flórðunga skýrs.

tuttugu flórðungar kiotz.

hun æ niu manna messuklædi oc tuo hokla lausa.

siau kanntara kaupur.

flogur alltara klædi með dukum.

tæur dalmatikur oc æinn subtyl.

flora sloppa.

flora kaleka.

fontz vmbuning.

vatzker. glodarker.

pria smellta krossa. tuo sæmiliga.

skrin med helgum domum. oc textum ewangeliorum.

klockur sex oc biollur tuær.

Maruskript oc jacobsskript. oc kross storann med tre.
stæindr vel.

messuklæda kista oc sacrarium munnlaug oc tiolld slik
sem eru.

pangat skal giallða fra kirkiulæk gellding gamlann. oc
hålfua vett matar.

wr langagerði æ loðna oc lembða æn aðra snöggua oc
gellda.

wr lambey æ gellda.

fra vppsolum gellding tuænetran oc hålfua mork.

wr æy gellding tuænetran.

fra tialldastodum gellding gamlann oc hæithleifr wr
skarði.

wr æystra skarði tuæir gelldingar tuænetrer oc hæithleifr
æ breckulandi.

gellding tuænetran fra gelldingalæk.

gellding tuænetran fra þorleifs stoðum.

gellding tuænetran fra gæilum.

gamlan gellding oc annan vetr gamlann fra vomulastoðum.

gamlan sauð oc annan veturgamlan wr vatzdal.

tuænetur gelldingr fra bergþorshuoli.

gelldingr tuænetr fra ræynifelli¹⁾.

vett miðls wr hafui.

wett miðls wr þýckuabæ.

fra arngæirstoðum gelldingr tuænetr.

tolf hrossa hófn j fifthollt æystra vm vetrinn.

stodhrossa bæit j kirkiulækjar land oc riettarhalld ath
hundzmol.

sex aurar voru j wlfstoðum oc hålfuan¹⁾ fiórða æyri j
vestri fit.

hond hins hæilaga johannis holensis med armlegginum.

flogur hundrut j bokum.

¹⁾ Um tvævetran gelding frá Reynifelli stóð í Hítardalsbók, en var
skafið út í Vilchinsbók, þegar Oddr biskup lét bera saman bækroar
1607 (sbr. Hítardalsbók xli).

jarnstíkur tuær storar.

tabulum yfuer alltari.

Þangat liggja sex oc tuttughu bæir ath allri skyldu.

þar skulu wera þrir prestar oc tuær diaknar.

ath auk þessa lagdi sira hafliði til fíorar kyr. þriatigi
ásaudar. fimm hross gömul. halft land ath konungs mula. þriu
hundrut fíoru ær liggir wit mariu fíoru. skogr er liggir þia
stapa¹⁾.

Jtem æin messuklædi. kertistíkur tuær med kopar. eina
kæpu. alltara klædi tuo. æina klocku. kalek ær stænðr tolf
aura. skirnarketil. líkakrak. ælldbera. glitaðan duk²⁾.

224.

8. August 1371.

á Þingeyrum.

TRANSSKRIPITARBRÉF Gunnsteins ábóta á Þingeyrum oc fimm
annara af bréfi Jóns biskups skalla um veiði í Laxá frá 3.
Júní 1359 (Dipl. Isl. III, Nr. 98).

AM. Dipl. afskr. Nr. 451 *ex transcripto monasterii Thingeyrensis, accuratissime* (AM.). «Fyrir þessu transscriptar brefe hafa lyrrum verið 6 innsigle. sem nu eru oll burtslitin» (AM.). Afskriftir í AM. 277, 4to bls. 17—18; AM. 280, 4to bls. 156—58; Landsb. 107, 4to bls. 13—15. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 207—208.

Allum monnum þeim sem þetta bref sia edr hæýra. senda
broder gunstæin med guds nað abbotti at þingæýrum. boduar
gudmunda[r]son. arnor boduarsson prestar. þorlakr thomasson.
vlfr stephansson. gudmundr starason. leikmenn. Q[uedin]. G[uds]
oc sina. kunnigt gerandi at wer sam. [oc] iferlasum opit bref vars
virduligs herra. herra jons med guds nað biskups at holum.
medr hans heilu oc vskaddu stora innsigli. sua vattanda ord eptir
ord. sem her fylger [Hér kemr bréf Jóns biskups skalla um veiðina
í Laxá frá 3. Júní 1359]. Ok firir sua fallit transcriptum. sem
her ma hæýra settum wer fyrrnefnder menn vaar jonsighli firir
þetta bref. er skrifat var æ þinghæýrum. in festo ciriaci mar-
tiris. þa er lidit var fra þingat [burð] vars herra jhesu christi
M. ccc. lxx. oc eitt ær.

¹⁾ Hér endar eldri mældaginn frá 1332; ²⁾ hér kemr meira hjá
Vilchni og er þessi því eldri.

225. 1. September 1371. á Grenjaðarstöðum

KÁRI prestur Bergþórsson selr Bjarna Þorsteinssyni jörðina Hnútsstaði í Aðaldal fyrir lausafé.

AM. II, 20. Frumbréfið á skiinni. AM. Dipl. afskr. Nr. 9 (eptir frumbr.).

umm hnotstadi j aðaldal¹⁾.

In nomine domini amen.

var þetta kávp millum kara prest[s] berþorssonar ok biarna þosteins sonar ath kare selldi biarna iord a hnutstodvmm j aðaldal með ollvmm þeim gognvmm ok giædvmm sem hann varð eigannði ath. skildi kari sier j moti flogvr asavdar kvgilddi ok fimm kýr ok flogvr gelldfiar kvgilddi hvfiar gilld. lvka vth a tueimr arvm leiga xij alnvm fridvmm hvert kvgilddi þat er ei lycktizst a fyra ari. sagdi kari ath hann hefði heýrt ath kirkian j nesi ætti þriv vidar boltt j hnutstada jorðv en sagdiz æigi vitta hvar þav veri edr hversv vid þau æt[t]i ath vera. gat hann ok ath hnutstadir ætti attfedm-i[n]gs torhskvrd j hrva jorð ena eystri. jattadi hann ok at svara lavgriptinngh a nefndri jorðv en hiarune ath halda skila domi firer: vorv þesser vattar hia þorsteinn jonsson jon jngialsson jon þorgrimsson gvdmundr kristiforvson prestar gvdmvndr jonsson berþor hoskvllsson leikmenn ok þi settu þeir sin jnsigli firer þetta kávp[href] er gort war a greniadar stodumm svndv-dag næstann firi mariv Messv sidari anno domini millesimo c^oc^oc^o lx^oxi.

Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu og eru þau öll döttin frá, nema að brot er eptir af því fyrsta.

226. 1. og 2. Oktober 1371. á Viðivöllum.

SAMNINGR Jóns hiskups skalla og Dálks bónda Einarssonar um

¹⁾ Með annari miklu nýri hendi aptan á bréfinn. Þar stendr og með sömu hendi ártalið 1371. Með enn annari hendi stendr þar: „ad Hnutstadir eige attfedmings torfskurð i Brua jorð ena eystri.“

landamerki milli Miklahæjar í Blönduhlíð og Reykja í Tungusveit og um veiði í Jökulsá.

AM. Fasc. II. 19. Frumbréfið á skinni; AM. dipl. afskr. Nr. 4105 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna eftir transskripti frá 29. Maí 1522

Brodir jon med guds Nad biskup a holum sendir ollum monnum þeim sem þetta href sea edr heyra q[vediu] guds ok sina kunnikt gerande at þa er lidit war fra highat burd vars herra jesu cristi þushundrat ara þriu hundrat seytigber ok æitt aar miduikudaghin nesta efter michaelis messu dagh a uidiuollum j blaunduhlijd j vaarre visitatione nefndum wer þessa menna til a at lijta ok efter at skoda vm landamerke. millum stadarens a micklabey. ok reykia j tungu suæit efter tiltolu dalks bonda æinarssonar er þa aatte reyke þiat honum þootte skra micklabeiar kirkiu framt at gangha vm fiskuæide j jokuls a. er sva liæt at micklabeyr etti fiskuæide j jokulsa allre badum meghin vtan j þæ[i]rre kuisl er fellr hia arnarberghi þa æigha reyker halfua pollæif berghþorsson þorualld maghnusson sikhurd loftzson audunn suætinghsson presta hryniolf biarnarson þostæin olafsson benedickt gizsorarson læikmenn. huerium læizst j sina samvizsku saker þess at æidar uoru þar um hanfæster at reyker ætte alla jord ok granda austr vndan arnarherghi til jokuls aar ok sua ofuan j þa fornu farueghu midia er austan gangha firer ofuan krossholm ok lamhaness ok þadan uestr j suarta at reyker ætti halfua fiskuæide uid micklabey j þeirre samu joculsa sem firer austan græinda jord fellr. En þa kuisl sem fellr millum arnarberghs oc holmanna ok sua ofuan med tungunne uestr j suarta eigha reyker alla. Þi geyrdum ver brodir jon med guds nad biskup a holum og nefndr dalkr honde med handabandæ þessa ævenligha æighn millum nefndra jarda micklabeiar oc reykia. hiauerandum adrgræindum monnum ok samþyckiandum. firer þui settum wier ockur jnzsigli med þeirra jnzsighlum firer þetta bref gort j soghdum stad are ok degghi sijdar en fyrr segher.

Fyrir bréfinu hafa verið átta innsigli (fyrst Jóns biskups), en nú eru þrjú þeirra dottin frá.

227.

6. December 1371.

á Reykjum.

BRÉF Jóns prests Bjarnarsonar og Dálks Einarssonar um landamerki Víðivalla og Reykja í Tungusveit og um veiði í Jökulsá.

AM. dipl. afskr. Nr. 657 eptir frumbréfinu, sem var 1724 hjá Páli lögmanni Víðalín; innsiglin voru ýmist brákuð eða döttin frá.

Aullum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra gerum mid jon prestr biarnarson oc dalkr einarsson kunnigt at vid ridum a landamerki millum vidiualla oc reykia j tunghu sueit giordum vid sva fellda eigu millum greindra jarda at helminghi skilldu huorer vidiuallamenn oc reykiamenn eiga fiskveiði j jokulsá at huoru landi sem hon bryti meir sua oc grandar þeir edr eyrar er j anne eru oc vaxi þar edr verdi jord þa eigu þat halft huerir tekr þetta samlag sua langt reykia meghum sem landa merki vidiualla ganga austan j jokulsá En su kuisl er fellr næst arnarbergi oc sua ofan med tungum oc sua vestr j suarta þa eiga reyker alla oc sua jord firir austan kuislina oc austr til jokulsar. ok til sanninda her vm settu þorleifr prestr berðorsson. þorualldr Magnússon prestar þosteinn olafsson brandr palsson leikmenn sin jnsigli med okkrum jnsiglum firir þetta bref er giort var at reykium j tunghu sueit ja festo nicbolai episcopi a xvij ari rikis vars virduligs herra hakonar medr guds nað noregs oc sua rikis konungs.

228.

28. og 29. Januar 1372. i Hvammi á Vatnsnesi.

ÞORSTEINN lögmaðr Eyjólfsson gefr Ketil Grímsson kvittan um ólöglega meðferð á peningum þeim, sem Ketill hafði gefið í vald og vernd Þorsteins, en Ketill handleggir honum allan reka á Rúteyjarströnd milli Hvalár og Dögurðardalsár.

AM. Fasc. III, 1. Frumbréfið á skiinni; AM. dipl. afskr. Nr. 641 (eptir frumbréfinu).

[Um] Hrut eyiar strandar reka¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea ædr heyra

¹⁾ Aptan á bréfinu með yngri hendi. Þar stendur og ártalið «1371» «Rúteyjarströnd er á Hornströndum» aths. á spássfu í ÍBfél. 74. Fol.

sænnda Jorundr biarnar[son] þorstæinn hallz son þorgils jons son q[vediu] guds ok sina kunnikt gerande at þar vorum ver j hía j huamme a vatnósæ miduiku dagh nesta epter paals Messo at þeir toku hondum saman þorstæinn logmadr eýiulfs son oc ketill grimsson at þui firer skildu at adr nefndr þorstæinn gerdi ketill¹⁾ kuittan ok liðugan sínna vægna firer þa ologhliga godz skicaan²⁾ ok skipti er hann hafdi haft a þeim penninghum er hann hafdi fyr mæir gefuit j valld ok vernd fyrr næfndz þorstæins ok hann þa vid kendiz firer oss. her j mot handlagdi þratt nefndr kætill opt græindum þorstæini loghmannæ til æignar allan vidæka a rúteyjarstrond millim hualaar ok daughurðar dals aar frialsan ok liðughan firer huerium manne med ollum vidum þeim sem þa woru a ækanum. ok til sanynda her vm sættum ver vaar jnsigli firer þetta bref er gort var j adr nefndum stad a seytianda aani rikiss vaars vyrduligs herra herra hakonar med guds næd Noræghs ok svijia rikiss konungs dægi sidar æn fyr sæghir.

Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, enu þau eru öll dottin frá.

229.

25. April 1372.

á Breiðabólstað.

ODDR Marteinsson selr Magnúsi Guðmundarsyni hálfu land á Harastöðum í Vestrbópi með tilgreindum landamerkjum.

AM. dipl. afskr. Nr. 427 „ex vidisse facto 1580.“, og kallar Arni það „Harastadabréfið stóra“.

Um Harastade.

J guds nafni amen.

Giordist³⁾ þesse kaupmale millum Magnusar Guðmundssonar af einne alfu og Odds Marteinssonar af annare meður suo fyrerskildu. at adr nefndur Magnns. keypte af nefndum Odde land halft a Harastöðum í Vesturhope med þeim gögnum og giædum. sem þui lande hefur fylgt at fornu og nyiu. og hann vard eigande ad med skoge þeim sem Harastader eiga til mots vid þvera sydre millum Holkarskards og Hellnagautu. hie i mote gaf þrattnefndur Magnus xl⁴⁾ med þessum

¹⁾ þannig, skbr.; ²⁾ þannig, skbr. (= skikkan); ³⁾ Giordust, trskr.; ⁴⁾ í bréfinu stendr vij^e og xx, en AM. segir á spásinu „corr. xl.“

friðleika. xiiij kugillde og xiiije voru. vj asaudar kugillde og vij kyr. og hundrat fritt. skilde Oddr sier beit og torfskurð i Harastada jörd. medan hannn byggi i Klombur. enn ecke itak leingur. skyllde Oddur svara lagaríptingum a sagdre jörðu. enn Magnus hallda til laga. þessir voru kaupvottar. sira Jngemundur Hallsson. Biorn honde Arnason. þordur diakne þorleifsson. þorleifur Maaiusson¹⁾. Jon Augmundarson. huerier sin insigle settu fyrir þetta kaupmala href er giðrt var a Breidabolstad i Vesturhope jn festo Marci Evangelistæ Anno Domini M^o. ccc. lxx. secundo.

230.

25. April 1373.

á Þingeyrum.

EIREIKR Bárðarson selr Gunnsteini ábóta að Þingeyrum með samþykki konventuhræðra hálfa jörd hvora Saudanes og Syðri-Knúka fyrir lausafé og áskildi sér borð á staðnum tveggja fardaga í milli.

AM. dipl. afskr. Nr. 452 «ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratissime» (AM.); afskriftin er staðfest 10. Aug. 1712 í Skálholti af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. Árni lýsir innsiglinn og stafagerð: «Hönden a þessu brefe er með krokum og óparfastrikum ut ur stófunum a mynd sem norsk hönd þo i settara lage» (AM.). Afskrift af bréfinu er í AM. 280. 4to bls. 171.

Jn dei nomine amen.

anno domini M^o. ccc^o lxx^o. iij. jn festo marci ewangelistæ. j abotastofunne at Þingeyrum giorduz sua felld landa kaup at herra gunnsteinn aboti. með samþykki konventuhræðra keypti at eireki hardarsýnj hálfa iord huora er sua heita saudanes oc at sydrum kniukum með þui fornu oc nýiu sem hann hafði fremst eigandi at uordit. j alla stadi af bonum akierolausa vm ueidar edr adrar landz nytjar. sagði oc fyrnefndur eirekur at jordin j saudanesi etti beit j kollðu kinnar jörd. en þar a mot etti kollðokinn hrisrif a þria hesta j saudaness iord. her a moti skildi eirekur sier flogur hundrud oc xx. Med þessum fridleika. sex asaudar kugilldi. oc sex kyr. flogur hundrud voru. flogur hundrud j hafnarvadum. flogur hundrud j rossum. skilldo vt lukaz a binu fyrsta are tau²⁾ kugilldi oc þriu hundrut

¹⁾ Maaiusson (bréfi); ²⁾ þannig.

j flytianda eyri. Jtem skildi eirekr at hana bord med stadnum fardaga a millvm. skildu þar til liggiaz leigur af þeim. xix. hundrudum er epter standa. oc slikur frialslegur starfe sem herra aboti edr radsmadur uildi skipa honum. skildi herra gunnsteinn aboti hallda iordunum til laga. en eirekur suara ollum lagariptingum æ fyrnefndum jordum. voru þessir kaupnattar. þordur prestur þordarson. vlfur stephansson. þordur brandsson. oddr erlendsson. oc til sanninda her vm setti herra gunnsteinn aboti oc capituli sin innsigli med innsiglum fyrrnefndra kaupnatta. firir þetta bref giort j sogdum stad degi oc æri.

231.

27. August 1373.

á Þingeyrum.

VITNISBURÐUR fjögurra manna um að Benedikt Kolbeinsson hafi gefið Reynistaðarklaustri reka þá, sem Ólofarpartar heita.

AM. Fasc. III, 2. Frumbréfið á skinni. Sbr. ár 1340. Dipl. Isl. II, Nr. 476 og 477.

bref vm reka stadarens. R[eynistaðar]kl[austrsbréf]¹⁾.

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr hæyra sända Óartæinn Þiódulffson Þorðr Þordarson prestar Þrýniulfr Þearnarson asgrimr snorrason q[vediu] guds ok sina kunnikt georande ath vær heyrðum sva fælldan uittnis burd Þordar Þarnorssonar þa er hann hafde umbod benedikz ok Þorstæins Þorður hans ath næfnndær Þræðr attu Þiordungh j mallande med ollum gaugnum [ok] gædum. En stadriinn j ræyniss næsi annann Þiordung. rafnn Þiordung ok attungh en benediktt attung j olofar part. benediktt ok kolbæinn attu ok halfan Þrokar læk med ollvm gaugnum ok gædum. attæ rafnn þar j audrum hælm[inghi]²⁾ Þiordung ok attungh æn benediktt j olofar part attungh ok huar sëm olofar partar s[þ]jæðu j þa voru þeir allær j rafns luta sua myklær sëm þar uotta skraar um ok rafn kallade sær j þæssum æignum alldre mæira. sua at æk

¹⁾ Aftan á bréfinu með yngri hendi; ²⁾ klesst í skbr,

uissæ ok æigi orný æpter hann þa tuttu[gu] vætr sæm æk hafðæ umbod ædr læingur. uill hann hær æfter sueria æf þurfa piker. mædr gæingr æk benedikt kolbæinsson ath æk gaf sua fælda olofar parta med jngibeorgu dottur minæ stadnum j ræynisnæsæ ok þui sætr æk mitt jnsiglæ med jnsiglum næfnndra manna firer þetta bref er gort uar ath tbingæyrum jn profesto Augustini æpiscopi anno gracie M^o ccc^o lxx tercio.

Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, enn þau eru n á öll dottin frá,

232.

1374.

REKASKRÁ Hólastaðar á dögum Jóns biskups skalla Eiríkssonar.

A.

AM. 276. 4to bl. 8b—10a á skinni með ágætri hendi ritað 1386. Afskrift meðal fornbréfaafskripta Árna Magnússonar Nr. 319. Mart í þessari skrá, er miklu eldra en hún sjálf sem heild, en að fara að reita það út og setja það inn á einhvern stað sem líklegur þætti, þykir hér ekki gerlegt, vegna þess að skráin trúblaðist þar með að heildinni til. Í 276. er þessi skrá alveg aðgreind frá norður rekaskránni fornu, og eru þær í handritinu sín á hvoru kveri.

Rekaskra holastadar¹⁾.

Anno domini M^o ccc^o lxx^o iiij^o þa er herra Jon eiriksson var biskup æ holum en sira einar bæflidason var officialis hola kirkju ok radz madr sagdz stadar var þessi Rekaskra scrifuot af fornum ok nyiom skram hola stadar ok uitad er med fullum sanindum ath svorin er swo latandi ord efter ord sem hier fylgir.

Mædr brimnesi i olafs fyrde millum wamula oc sprenghs oll reka goghn.

fra sprengingi ok til oss pridiung i bvalreka oc vidreka.

Mædr synnri gunnolfsa oll reka goghn.

Mædr bwannðolum oll reka goghn.

Mædr hiedinsfirdi oll reka gogn.

Mædr reyðara ok siglunesi oll reka gogn.

Mædr holi oll reka gogn.

Mædr hofnnum oll reka gogn.

Mædr bwanneyri oll reka gogn.

Mædr vlfssðolum oll reka goghn.

J afriettum öll reka goghn.

¹⁾ Rand fyrirsögn.

Millum eywindar ær ok hrollaugsdals ær allan reka ok flutningar.

Medr brauns londum oll reka gogn.

Med ytra haganesi oll reka gogn.

Med synnra haganesi half reka gogn en half a þar¹⁾ kirkia.

J langalandzreka inn fra lambhaga vik ok til Marks vid mæira backa fiordungh i hvalreka ok vidreka æ haganesi kirkia.

Med minna backa allar flutningar.

Medr meira²⁾ backa oll reka gogn.

Medr reykiarholi oll reka gogn.

Med heidi oll reka gogn fra klett or midri markvik ok til ladbergs allan vidreka ok hvalreka.

fra hladbergi ok til skarfua steins, halfan annan attungh hvalreka ok vidreka.

Fra skarfua steini ok til gardz stadar hia grundar skala. tua luti i hualreka ok vidreka. oc þridiungh or þridiungi.

fra gard stad ok til kerlingar kletta, fiordungh i hualreka.

Fra kerlingar klettum ok til raufarhergs allan vidreka ok halfuan hualreka ok halfar flutningar.

Fra raufuarhergi ok til fornna oss, fiordungh. i. hualreka ok halfuan attungh hædi i hvalreka ok vidreka.

Fra forna osi ok jnn til nausta gautu oll reka gogn.

Milli nausta götu ok þorisstada lekiar hædi hualreka ok vidreka.

Fra þoris stada læk ok jnn til fornu warar allan hualreka vtan binn sexttanda partt. a bær.

En vidreka ok flutningar jnn til þess er kirkia brydder vndan hofda sudr heima atb hofda.

Med þumlaskala landi oll Reka gogn.

Fyrir backa ofuan i fra Midhusum oll reka gogn.

Jnn fra kolbeins ær osi æ hola stadr oll reka gogn til motz vid skufsbacka.

En inn fra fogru vik þar sem mark gengr ofuan ok jnn til lons oss æ hola stadr oll fioru gogn.

Med dranghey ok lundey æ hola stadr oll fioru gogn.

Med gardi j hegranesi oll fioru gogn.

Med keflavik oll fioru gogn.

¹⁾ Fyrir ofan linuna: ²⁾ miera, skbl.

Med vtanverdu nesi oll floru gogn vestur at Jokuls-
ar osi.

Þetta er hualskipti a skagha. Millum hólknar ok fornu
varar ef rekr.

j fyrstu tekr hola stadr þridiungh oskerdan En af odrum
þridiungi tekr Mikla bæiar kirkia tua lute þridiungs En arfuar
kolbeins þridiungh þar vid En perss sem efter er a flata tungu
kirkia halfuan þridiungh. En halfan eigu huarer holastadr ok
arfar kolbeins þers sem efter er.

Holastadr a fiordungh j hols landi En þria luti j ollum
reka vida ok hwals En Millum deildar hamars ok fornu warar
halfu Minna en fyrr var greint.

Herra egill biskup keypti af benedict kolbeinssyni þersa
reka a skaga er kalladir ero olofar parttar firir tuttugu
hundrud¹⁾.

Settungh i ketu med ollum gognum.

J lamula fiordungh med ollum gognum.

J hundsnesi²⁾ attungh i flutningum en ecki i reka.

J brokarlek attungh at ollo.

J kleif attungh at ollo.

J Mællandi attungh at ollum gognum.

Jtem i kefla backa attungh i rekum ok flutningum.

Langa fiara half med rekum ok flutningum.

J Rauns landi halfir annar attungr med rekum ok flutu-
ingum sem þui landi fylgia.

Partar i tueimur vikum vestr til deildar hamars j vidreka.

J eystri vik attungr.

J vestri fiordungr.

J brokarlæk attungh i rekum ok flutningum.

J Mællandi attungh af attungh af ollum gognum.

Ok þersa reka keypti adr nefndr egill biskup af þorsteini
kolbeinssyni firer xl. hundrada³⁾.

Rekar holastadar a skagha⁴⁾.

Þessar⁵⁾ eignar aa nw hola stadr a skaga i rekum ok
flutningum.

¹⁾ Sjá ár 1340, Dipl. Isl. II, Nr. 476, 477; ²⁾ þannig, skb.; ³⁾ sbr.
ár 1343, Dipl. Isl. II, Nr. 489; ⁴⁾ með rauðu lettri; ⁵⁾ upphafspornið stórt
og dregið rautt i.

at Raune fiordungh i vidreka til langa tanga.

Jtem halfan depil vid gunsteinsstada kirkiu.

Allan vidreka fra langa tanga til þriggia steina.

Fra þremm steinum til fornvr varar attungh i vidreka.

Holastadr æ vidreka allan æ Æilli naustzhorns ok watz-horns.

Hrauns land alt med ollum gognum nema siettungh æ stadr j Ref[y]nis nesi.

Þangskala med ollum gognum.

Gwll reka allan.

Kellduwik med ollum gognum jnn fra biskupsvik.

Halfua langa fioru med vidrekum hælfum en allar hval-flutningar jnn til hólknær.

Jtem ero samlogh med Ravni. þanghs kala ok kellduvik. æ Ravn eitt sva mikitt sem hin tuau En þanghs kali halfu minna en kelduvik.

Fra hólknæ til klettz j midri sandvik med flutningum ok jarnhval sva mikinn En attungh i hualreka ok vidreka fra hólknæ til Mikla steins.

Fra mikla steini til klettz i sandvik æ holastadr fiordung i hualreka ok vidreka.

Jtem æ hola stadr Æallandh halft med Rekum ok flutningum ok fiordung i halfum En Ref[y]nistadr þria lutina i halfu ok þuillikt. i Rekum ok flutningum ok jarnhual.

Gelddinga hollt æ halfuan vidreka ok hualreka. fra Æallandz skardi æ endum latra tanga til motz vid silfra-stadi.

Holastadr æ halfan vidreka fra tanga æ Æallandi ok til ketugardz.

Holastadr a alla ketu med ollum gognum.

Holastadhr æ kleif med ollum gognum.

Holastadr æ hualnes med ollum gognum.

Lamula med ollum gognum.

Holastadr æ halfuan brokarlæk med ollum gognum ok attungh i Reynisstadar luta j rekhuolum ok flutningum.

Holastadr a selnes med ollum gognum.

Holastadr æ selæ halfua med Rekum ok flutningum.

Holastadr [a] i holi þrea luti i vidrekum hualrekum ok flutningum en fiordung i landino halfu.

Holastadr a halfua hvalReka vid hvams kirkiu i laxar-daal sva vida sem hon æ i.

Rekar sem asdis asgrimsdottir gaf hola stad¹⁾.

Þessa Reka gaf asdis asgrimsdottir holastad i sitt testamentum.

Reka partr j slettu hlið²⁾ med suo feldum vm merkium.

Fra hladberge til skarfua steins æ straumsnes.

Fra Raufar bergi til forna oss firer hrolleifshofda. attungur i hvorum stadnum hualReka ok vidReka ok alt þat sem Reka manne til ber ok sira halldor prestr loptzson hefuer fremst at eigandi ordit ok helgi illugason seldi sira haldore En sira haldor lukti asgrimi snorra syni³⁾.

B.

Biskupsskjalasafn Islands 26. 4to á skinni ritað 1386. þó að þessir tveir textar skrárinnar sé líklega ekki annað en samrit frá sama tíma, er þó fróðlegt að sjá, hvað tveim samtíða afskriptum af sama skjalinu ber á milli í stafsetningu, svo að best fer á að prenta báða textana sérstaka. Ánk þess ber þeim á milli í efni, og eptir þeim mismun ætti **B** að vera yngra en **A**. Hér er farið eptir afskrift af þessum blöðum Biskupsskjalasafnsins, er Björn læknir Blöndal hefir gert fyrir mig vorið 1888.

Anno domini M^o. ccc^o. lxx^o. iiij þa er herra jon eiriksson skall⁴⁾ var biskup a holum enn sira einar hafidason var officialis hola kirkiu oc radzmadr sagdz stadar var þesse rekaskra skrifuth af fornum oc nyiom skram holastadar oc witath er fullum sanninnndum ath suarinn er sua latandhi ordh eppter ord sem her fylgger.

Rekar j olafsfridhi oc jn ath jokulsa.

Medr brimnesi j olafsfridhe M[ill]um vomula oc sprænings oll Rekagogn.

fra spræninghi oc til oss pridiungh j hualreka oc vidhreka.

Medr synre gunnolfsa aull rekagogn.

Medr huandolum aull rekagogn.

Medr hedinsfirde aull rekagogn.

¹⁾ Rand fyrirögn á spássu; ²⁾ skrifad fyrir ofan linuna; ³⁾ Asgrimur Snorrason er einn af þeim sem 1373 vitnar um Ólofarparta; ⁴⁾ fyrir ofan linuna. Þetta mun vera elzt handrit, er getr viðrnefnis Jóns biskups.

Medur reyðara a siglunesi aull rekagogn.

Medr hole aull rekagogn.

Medr hofnum aull rekagogn.

Medr huaneyri aull rekagogn.

Medr ulfdolum oll rekagogn.

J afrettum oll rekagogn.

Millum eyuindarar oc hrollaugsdalsar allann reka oc flutningar.

Medur brauns laundvm oll rekagogn.

Medh ytra haganesi aull rekagogn.

Med synra haganese half rekagogn en half a þar kirkian.

J laugalandz reka jnn fra lambhagha oc til marks vidh mæira¹⁾ backa fiordungh j hualreka oc vidhreka a haganes kirkia.

Medh minna backa allar fluttningar.

Medh meira ba[c]ka aull rekagogn.

Medh reykiarhole aull rekagogn.

Medh heide aull rekagogn fra klett vr midri markvik oc til ladbergs allan vidreka oc hualreka.

fra hladberge oc til skarfasteins halfan annann attungh hualreka oc vidhreka.

Fra skarfasteini oc til gardzstad[ar] hia grundarskala tuo hlute j hualreka oc vidhreka ok þridiungh or þridiunghe.

Holastadr a fiall med aullum reka gaugnum fra gardzstadh vidh grundarskala oc til raufarbergs.

Fra raufarberghi oc til forna ðss fiordungh j hualreka ok halfan attungh bade j hualreka oc vidreka.

Fra forna ossi oc in til nausta gautu aull rekagogn.

Milli nausta gautu oc þoristadalækiar bæðhi hualreka oc vidreka.

Fra þorisstada læk oc inn til fornu varar allann hualreka vtan hin sextannda part a bær enn vidreka oc fluttningar inn til þess er kirkian brýd[d]er vnndan hofða sudr heima ath hofða.

Medr þumlaskala lande aull rekagogn.

Fyrir backa ofan j fra midhusum aull rekagogn.

Jn fra kolbeinsar ose a holastadur aull reka gogn til mottz vidh skufsba[c]ka.

¹⁾ manna, afskr. B. Blöndals.

Enn inn fra fogruvik þar sem marck geingur ofan ok in til lonsoss a holastadr aull fiorugogn.

Medh drangeý oc lundeý a holastadr aull fiorugogn.

Medh garde j hegranesi aull fiorugðgnn.

Medh keflavik aull fiorugognn.

Medh vtanverdu nese aull fiorugaugnn vestur ath jokuls-
ar ose.

rekar a skagha.

Þetta er hualskipti a skaga millum hölknnar oc fornrv
varar ef rekur.

J fyrstu tekur holastadrur pridiung oskerdann enn afaudr-
um pridiunge tekr myklabæiar kirkia tuo bluti pridiungs enn
arfar kolbeins pridiungh þar vidh En þess sem eppter [er] a
flatatunghu kirkia halfann pridiungh enn halfan eighu huorer
holastadr oc arfar kolbeins þess sem eppter er.

Holastadr a fiordungh j hols lannde enn þria hlute j aull-
um reka vida oc huals enn millum deilldar hamars oc fornu
varar halfu minna enn fyr var greinnt.

Herra Eyell biskup keypti af benidikth kolbeinssyni þ[ess]a
reka a skagha er kallader eru Olofarpartar firir tuttughv
hundruth.

Settungh j ketu med aullum gaugnum.

J hnuðsnese¹⁾ attungh j fluttningum enn ecki j reka.

J brockarlæk attungh ath aullu.

J kleif attungh ath aullu.

J mallande attungh ath aullum gognum.

Jthem j keflabacka attungh j rekum oc fluttningum.

Langafiara half med rekum oc fluttningum.

J rauns lannde halfi annar attungur med rekum oc fluttn-
ingvum sem þui lande fylggia.

Partar j tueinaur vikvm vestur til deilldarhamars j
vidhreka.

J eystre vik attungur.

J vestre fiordungr.

J brokarlæk attungur j rekum oc fluttningum.

J mallande attungh med aullum gognum. Ok þessa reka

¹⁾ þannig afskr. B. Blöndals; hundsnesi, A.

keypti adr nefndr eigill biskup af þorsteine kolbeinssyni fyrir xl hundrada.

Rekar a skagha.

Þessar eignar a nu holastadr a skagha j Rekum oc flutningum.

atb Rauni fiordungh j vidhreka til langatanga.

Jthem halfan depil vidh gunsteinstadha kirkiu.

Allan vidbreka fra langatanga til þriggia steina.

Fra þrem steinum til fornu varar attungh j vidhreka.

Holastadr a vidhreka allann a millum naustz horns ok vatzhorns.

Hrauns land allt med aullum gognum. nema siettungh a stadur j Reynisnesi.

Þangskala med ollum gognum.

Gullreka allann.

Kellduvik med aullum gognum jn fra biskupsvik.

Halfa langhafioru med vidhrekum halfum enn allar hualfluttningar jnn til haulknar.

Jthem eru samlaugh med Rauni panghskala oc kellduvik a braun eitt suo mikith sem hin tuo enn panghskali halfu minna enn kelldhu vik.

Fra holkna til klettz j midre sandhvik med fluttninghum oc jarnhual suo mykinn. enn attungh j hualreka oc vidhreka fra holkna til mikla steins.

Fra mykla steine til kletz j sandhvik a holastadr fiordungh j hualreka oc vidhreka.

Jthem a holastadr mallandh halft med Rekum oc flutningum ok fiordungh j halfum En Reynisstadr pria hlutina j halfu oc þui likth j Rekum oc fluttningum oc jarnhual.

Gelldingahollt a halfan vidhreka oc hualreka fra mallandz skardhi a midiann latratanga til motz vidh silfrastadhe.

Holastadr a halfan vidhreka fra tangha a mallandhe oc til ketugardz.

Holastadr a alla ketu med aullum gaugnum.

Holastadr a kleif med aullum gōgnum.

Holastadr a hualnes med aullum gognum.

Ok lamula med aullum gognum.

Holastadr a halfan brokarlæk með aullum gaugnum oc attungh j Reynisstadar hluta j Rekhulolum oc fluttningum.

Holastadr a selnes með aullum gaugnum.

Holastadr a sela halfa með Rekum oc fluttningum.

Holastadr a hol með aullum gaugnum.

Holastadr a halfan hualreka vidh huamskirkiu j laxardal suo vidha sem hun a j.

Þessa Reka gaf astdis asgrimsdotter holastad j sitt testamentum.

Rekapartt j slettablith med suo felldum vmmerkium.

Fra hlahberggi til skarfasteins a straumnes.

Fra Raufarberggi til fornaoss fyrer hrolleifshofda attungur j huorum stadnum hualreka oc vidhreka oc allt path sem Reka mani til ber oc sira halldor prestur lopptzson hefer fremzth eigandhi ath ordit oc helggi illugason selldhi sira halldore enn sira halldor lukte asgrimi snorrasyni.

233.

1374.

SKRÁ um reka þá, sem Hólaakirkja í Hjaltadal á í Ólafsfirði.

AM. Fasc. III, 3. Vidiðse eða transskript séra Illuga Guðmundssonar og séra Jóns Krákssonar gert á Hólum 12. Marts 1556. Afskript þar af í afskriptasafni AM. Nr. 320. Eiginlega er þetta að nokkru leyti fyrsti hlutinn af meginrekaskránni, sem hér er prentuð fyrir framan.

Anno domini M^o iij^c iiij^o.

Þessa Reka æ holastadur j ofafsfirde sem hier seiger.

Med brimnese. j olafsfirde. Millum wamula ok spre[n]-ings oll Reka gögn.

fra spre[n]jinngi ok til oss pridiung j hvalReka ok vidReka.

Med synnre gvnnolsæ. oll Reka gogn.

Medur hwanndolum. oll Reka gogn.

Medur hiedinsfirde oll Reka gogn.

Medur Reydaræ ok siglu nese oll Reka gogn.

Medur hole oll Reka gögn.

Medur höfnum oll Reka gogn.

Medur hvanneyri oll Reka gogn.

Medur vlfsdolvm oll Reka gögn.

J afrettum oll Reka gogn.

Millum Eyuinndar ær, ok hrollaugs dæls ær allan Reka ok fluttningar.

Med brauns londum oll Reka gogn.

Med ýtra haganese oll Reka gogn.

Med sýnnra haga nese, half Reka gogn. enn half æ þar kirkia.

J laugalandz Reka jnn fra lambhaga vik ok til Marks vid meira backa, fiordung j hvalReka ok vidReka æ haganesz kirkia.

Med minna backa. allar flýttningar.

Med meira backa. oll Reka gogn.

Med Reykiarhole oll Reka gogn.

Medur heidi oll Reka gogn. fra klett vr midri mark[s]vik ok til ladbergs. allann vidReka ok hvalReka.

Fræ hlaberge ok til skarva steins. halfan annann attung hvalReka ok vidReka.

Fra skarwa steine ok til gardz stadar. hia grvndar skala two hluti j hvalReka ok vidReka. ok þridivng vr þridivnge fra gardz stad ok til kerllingar kletta. fiordvng. j hvalReka.

Fræ kerllingar klettum ok til Raufarbergs allann vidReka. ok halfan hvalReka ok halfar fluttningar.

Fra Raufar bergi ok til forna oss. fiordvng j hvalReka. ok halfann attung. bædi. j hvalReka ok vidReka.

Fra forna ose. ok jnn til nausta gautu. oll Reka gögn.

Öille navsta götu. oc þoresstada lekjar bædi hvalReka ok vidReka.

Fræ þorisstada læk oc jnn til fornv warar allann hvalReka. vtann hinn sextanda partt æ bær.

234.

21. August 1374.

i Björgvin.

MAGNUS konungr Eiríksson gefr Skúla Þórðarsyni jarðirnar Langadal, Klungbrekku. Ós, Vörðufell og Bilduhvol og þar með eyjar þær, er konungr átti fyrir Skógarströnd, og reka í Skjaldarbjarnarvík.

AM. Fasc. XII, 21, transskript á skinni gert í Skálholti 18. Júlí 1449, og er það utan yfir öðru transskripti gerðu í Skálholti 18. Febr. 1443.

Brief að kongurinn gaf Skula þordarsyni langadal og fleiri jarðer.

Magnus með guds náð noregs og súa kongur sendir aullum maunnum þeim sem þetta bref sia edr heyra kuediu guds og sina.

wær wílium at þier wítid at wær haufum gefit heidarleglum manni skula þordarsyne jarðer worar er suo heita. langadal. klungurbrecca. os. waurdufell og billduhuoll og þar meður þær eyiar sem wær eigum fyrir skogarstravnd og Reke j skialldarbiarnarwik með aullum þeim hlutum og hlunnendum sem til þeirra jarða liggia edur legit hafa fra fornu edr nyiu augu wndan teknu honum og hans erfingium til æfinlegrar eignar meðr þi moti ath hann skal oss og krununne j norege wera hollr og trur wm alla sina dagha og hans erfingiar þeir sem þessar worer²⁾ jarðer fylghia skula efter hann. fullkomligha firirbiodum wær hirdstiornarmonnum a jslandi sýslumonnum og wmbodsmonnum þeirra og aullum audrum monnum huerrar stettar edur tignar sem hwer er að hindra edr talma þessar jarðer og eyiar firir honum edr hans erfingium j nauckrum hlut moti þessu woru brefi. Hema hwer sem þetta giorer wile sæta worre sannre oblidu.

war þetta bref giort j biorguin a odhinsdagin næsta efter mariumessudagh fyrre wm hausted a fimta og fimtugta are rikis wors noregs oss sialfum hiaweraundum.

235.

1 Oktober 1374.

á Hólum.

SKRÁ um eignir dómkirkjuunnar á Hólum í Hjaltadal í lausu fé kvíku og dauðu, er Gunnsteinn ábóti á Þingeyrum lét gera.

AM. Fasc. III, 4. Frumskráin á skinui. Afskrift af þessari skrá er meðal fornbréfaafskripta AM. 318. Auk þessu eru afskriftir í IBfél. 126. 4to; Landsb. 18. Föl. I bls. 13—16; 115. 4to, II bls. 118—21.

) Aptan á transskriptarbréfinu með hendi frá 17. öld; ²⁾ þannig.

Bisk. Nr. 2. Fol. Jón biskup skalli fór utan um sumarið 1374 á Mariubollanum, og er skráin gerð meðan hann var fjarrverandi.

Anno domini M ccc lxx quarto. Ræiknadizst so mikit. godzs kirkiunnar a holum j healltadal, vnnðir skodan ok yfuersion. herra gunstteins. abota. prior ærlinds. þorlæifs bergh-dorssonar. martæins þiodulfssonar. solua brandzsonar. þorsteins jonssonar. presta.

j fyrstu j skrudhuse. betræ hoclar nittian. lettare einn oc xx. kapur fim tigher ok tuær hinar betræ ok lettare. dalmatiku ok subtilar atta ok xx. messo klæde hin bæzstu. tutthughu. fiogur lettare. gullkaleikar tuær. siau gýlldir. corporalia x hin better¹). priu lettare. sudaria fim. stettarker. ok propiciatorium mariu med silfuer. budkar tuær med Reliquie. alltarisstæinar tuær buner. gull fim. ok silkæ punghr. silfuer kross litill. Rationalia tuau. tuær amplar med silfuer. mensura ok budkr med silfuer. acera smellt. þrænnir glofuar. kambr ok buste. tuær amplar med tin. þrir med kopar. munnlaughar þrennar smelltar. budkar þrir med balsamum. atta alner med strik. fimm gulhlod smáá. stolu buninghr þrennr. sæmilighr buninghr a alltaris duuk. vaant hlád af stolu med gull. suirar ok mannlikan tuau gylld med kopar. tannbaghlar þrir buner ok fiorde med kopar smellter. koparbolr gylldr. sanndalia þrenn. stola ok hanndlin forgyllt. mítrur tuær ok hin þridia med pellur. ordinalia tuau. benedictionale. skryðinghar kufi. hanndklæde sex. kniadukr. mensura med silfuer. fontzs vmbuninghr. skinanda klæde fim alner. krisma klæde skinanda med ballðikinn quartel faatt j sex alner. half fimta alin med pell. glodaker tuau med silfuer. eitt gyllt. tuau med kopar. alltarisstikur fiorar gylldar med kopar. formessu stika med kopar. stor jarnstika. fiorar litlar. bakstrmunnaugh. kanno brot ok annur med oleum. sacrarium munnlaugh. kirkiu kætill. haalltarisklæde fim. priu med bokram. at auk hvers daghs alltarisklæde. sex dukar. siau bunir. þriar alltaris blæiur vighdar ok tuær vighdar. storer textar fiorer med silfuer. einn med tonn. paxspiolld tuau stor ok priu smáá. sex kistur læstar. þriar vlæstar. stolklæde tuau. sloppar x. lectara dukar fiorer. koddar þrir med silke-

¹) better, skbr.

sessur þriar. brikarklæde fim. tapeta tuau ok kaughrar þrir. vax þrir fiordungar. blys tuau ok betre ath auk.

jtem Reiknadizst j fatabuure Rosir þrettan ok xx. skalar storar vij. silfuerspænner xx. silfuerebollar tuæir annar med suik. orms-tungur tuær med silfuer. spirur vij vgyllðar vlokadar. stettarkær þriu vgyllð med lokum. jtem stettarker fim med lokum. jtem vij spirur gyllðar ok ein af þæim med loke. silfuerausa. Jonsbolle med loke. jtem ix skurner ok tuær lokadar. horn þrettan buin. jtem tuau mosurker med lokum. fimm vlokut. tindiskar tuæir ok xx. salser xx. eitt hornker buid . mosurskalir fiorar ok ein treskaal. vatnkarlar fiorer. kannur sextan. salser lokad. fiogur kullt. siau salun. tuau bedsuer. tuau hægindisuer. fimm bruner. tuær af þæim medr dukum. kniadukur glitadr half atta alin. blod fiogur ok afskurdir sex af hlodum. tuttugbu klutar gull-uippadir. silkehlad Rautt. silfuer þrædir ok gullþrædir nokkurer. ferskefta fiortan alner. martis skina felldr. forner Reflar goðir atta alnum faatt j tuau hundrud alna. silkekoddar tuæir. biorar vj. klæde med crucifixo. borde fimm tigher alna ok sex. pallsessur vij. pal[l]koddar xj. beddukar halfuur atte togbr alna. skiastraknifuar¹⁾ þrir med holkum. skraddara cesur. hannðklæde fiogur. Reykelse sex merkr ok xx. bedir tuæir. kistur fiorar ok er æin læst. vax halfuur fiorde fiordunghr. hæitukatlar tuæir.

jtem j langabure. niúú²⁾ tigher vætta smer ok þriar vætter salltadr bualr. sextan vætter væggia bualr halfuur sette togbr at tolu. tiuu³⁾ vætter mors. tiuu⁴⁾ sauda foll kiotzs. vndirmoruar halfuer siaunde togbr. kuidaalar x. vxasidur atta. tuau flikke flesk. fiorar vætter flot.

jtem j bræida buure. Ellifau tigher vætta⁴⁾ skræidar. ha-kall ok rafuabellte tiuu⁴⁾ vætter. væggia hualr enn tiuu⁴⁾ hluter. fimm limer kiot. sex fiordunghar miols. vætt hafrhuals. gross tuttugbu vætter.

j bordhuse fiorer tigher diska. sex katlar. ix pottar. tuær sleggar.

jtem j skæmmo . þrettan dynur ok xx. attian skinnbedir.

¹⁾ Ógreinilegt, en sýnist vera þetta (= skeggrakstraknifar? eða skúaraknifar?); ²⁾ þannig, skbr. = niú; ³⁾ þannig, skbr. = tíu; ⁴⁾ fyrir ofan linuna.

halfuuer fiorde toghr hæginda. váðbedir vij. fimtan abraeidzsl. fiogur salun. fiorar blæiur. sex koddar. fimm ok xx Rekkiu vadir.

jtem kuikfæ vtan gards j skagafirde firer jnnan hofda hola jn summa tuau hundrud kugillda ok tuau Ross ok (tuau hundrud¹⁾) voru. jtem j fiota vmbode firer vttan hofda hola hundrad kugillda ok tuau kugillde ok x aurar fridir ok æitt Ross. jtem jn summa kyr hæima a holum. ok at stadar buum tiu²⁾ tighir ok siau. asaude[r] hæima ok at buum fiogur hundrud ok þriar ær. Gællinghar ok Rutar halft annat hundrad. vetrgamallt fæ halft þridia hundrad. naut a annan vetr halfuur fimte toghr. Vxar þrevetr³⁾ ok ellre halfuur fiorde toghr. Ross siau tigher. jtem j vmbode firer nordan uardgia hundrad kugillda ok tuau kugillde. skip ok fiogur Ross.

ok sakir þers ath wer fyrræfndir menn truumpenna Ræikningh. allan saman Rettan ok sannan. giorfuan firer oss settum wer vaar jnnsighe firer þetta Ræikninghs bref er gorth var a holum jn festo Remigij. a þi aare sem fyrr sæghir.

[gull brennt half annur aurtogh. ok ij pæingar. þriar sylgiur sex aurar ok aurtogb. biarnfell fim. bismare med tonn. tuenn grindabrauds iarn.⁴⁾ stofureflar tuzer storer⁵⁾].

Sex innsigli hafa verið fyrir skráoni, en ern nú öll dottin frá.

236.

16. Februar 1375.

MÁLDAGI Mariukirkju í Krýsuvík, er Oddgeir biskup setti Þorsteinsson.

AM. 260. Fol. bls. 48—49. skr. c. 1650. Þetta er sem miðkaflí Krýsuvíkrmáldaga í Vilchinsbók; á undan er máldagi Arna Helgasonar c. 1307, en á eftir visitatia Vilchins 1395 (Vilchinsbók xviij).

Krýsuvíkj.

Anno Domini M^o. ccc^o. lxx^o. v^o. jn festo Julianæ Virginis. kiendist sira Kalfur Jonsson fyrer virdiligum herra Otth-

¹⁾ [tuau sýnist vera dregið út aptr, og ætti þá hnd' að lesast = hundrad; ²⁾ = tíu; ³⁾ þannig, skbr.; ⁴⁾ hér stendr «tuenn» í skskr., en því er ofaukið; ⁵⁾ [þetta er ritað í einni linn neðan við skrána, en því er ekki vísað inn.

geiri með Guðz náð biskup j skalholtti að kirkjann j Krysuviðk
a so micit kviklie medr þui sem til hefr giefist sijdann hann
kom til. vij. kyr. xxx. asaudar.

Jtem lauk Margrét j Testamentum Jfars Holms¹⁾ fiordungs
partt j watinleysu og ein sãmileg messnklædi.

Jtem lauk Kollgrijmur Bwtason j Testamentum brodur
sins eitt hundrad wadmåla.

237.

22. Februar 1375.

á Fellsmula.

ÓLAFR Þorsteinsson selr Þórði Kolbeinssyni jörðina Fellsmula
á Landi og mikið lausafé, en Þórðr selr Ólafi aptr jarðirnar
Höfðabrekku og Kerlingardal í Mýrdal.

AM. dipl. afskr. Nr. 5510; eru hér þrjár afskriftir bréfsins;
er elzt þeirra afskrift Hallgríms Magnússonar í Kerlingardal frá
8. Sept. 1648, sem hann sendi séra Jóni Jónssyni á Fellsmula,
og er hún nú frumrit vort að þessu bréfi. Þessi afskrift er mjög
fúin og götug. Utan á henni stendr: «Hallgrijmur Magnusson vñ
Fellsmula sálu» og utanáskript til séra Jóns: «Fromvñ heidvrs-
manne og mñjvñ godvñ vñ sijra jone jonnssini að felsmva a landi
erþ þessi bréfs ord vinsamliga thil teijcknuð». Aftan við bréfið
ritar Hallgrímur: «Þetta er nñ það Brief sijra jon minn jonnssn sem
eg ýður i bæ lofadi að senda og hefur lijtíð að seigia nema so
sem til kinnijngar litellrar. vil eg nñ fa það aftur sem þier mñer
hietvd sem var þess jslenska spadam²⁾ það þo ed firsta. Sigvrsæler
alla tíjma og aller ydar.

Skrifað með flyt[e], 8. September Anno 1648.

y. æ. v. v.

Hallgrijmur magnvsson.³⁾

Önnur afskrift bréfsins er gerð eptir afskrift Hallgríms fyrir
Arna Magnússon og staðfest af honum með þrem mðnnum öðrum.

«Þetta nærverande brief ä fimm bladsíðum j octavo er riect
ritad epter originalsendebriefe. sem jonnsiglad og lukt hefur verid
med vaxe. og signete Hallgríms Magnússonar. ä annare síðuune,
þar sem þesse copia er skafinn og corrigerud, ä að standa, eins og
hier er skrifað j það ut skafna: bwññar: halft hvert kyr edur asavður.
ä fiordu síðunni er j sendebriefinu nockud oskirt föðurnafn Orms,
sem er einn af kaupvottunum, hvert það eigi að vera þorlaks eda
þorkells, þo synest það mune heldur þorkells lesast eiga. Til

¹⁾ Ívar Hólmr dó 1371; Margrét er ekkja hans og móðir Vigfúsar;

²⁾ hér er líklega átt við Krukkeþá; ³⁾ afskrift Hallgríms er nú (24/11 90)
flutt til AM. Fasc. LXXIV, 1.

sannenda merkis um þetta sierhvað og þessarrar Copiu riettan sam-
burð við fjórtíð originalsendebrief setium vier underskrifader menn
vor nöfn hier að neðann j Skalhólte þann 13. Aprilis anno
Christi 1711.

Arne Magnusson. Ormur Dadason.
Þordur Þordarson. Grimur Magnusson.

Þriðja afskriptin er gerð fyrir Arna Magnússon eptir endriti
af afskrift Hallgríms, og er óstaðfest, en þessa athugasemd lætr
Arni rita aptan við: Þetta bref liede mier 1711 sylsumadur-
enn Hakon Hannesson. Var það Exemplar er hann mier liede
skrifad epter eiginhendi Hallgríms Magnussonar sem fyrrum bio j
Kellingardal j Myrdal, og var fader Holmfríðar konu Sigurðar
Magnussonar á Feriu. Hönd Hallgríms liggur hia sira Jone Olafs-
syne á Fellsmula. Við bréfið gerir Arni svo látandi athugasemd:
Þetta brief er mier suspect i margannt máta, og ætla eg riettur
originall af því mune aldri til vera. Sa sem Hallgrímur hefur haft,
munde vera að uppleita hia Sigurde á Feriu. Það er ekki hægt
með meinni vissu að skera úr hvort þetta er falsbréf eða ekki.
Sumt kemr hér heim við Höfðabrekkumáldaga frá 1340, og annað
saman við Fellsmúlumáldaga 1371 (Dipl. Isl. III. 220) og Odda
máldaga 1270 (Dipl. Isl. II, 34); að sumu leyti er bréfið nokkuð
évenjulega orðað; þó mætti hugsa sér, að það væri að nokkru af-
skriptaglöp, og eg álit hæpið að dæma bréfið falsbréf.

In nomine domini¹⁾ amen.

Var þetta kapp þeirra Olafs Þorsteinssonar og Þordar kol-
beinssonar, að Olafur seldi Þordi jordina felsmvla med þeim
gögnvm og giædvvm sem hann vard fremst eigandi að. med
þessvm jskildvm.

syngia hvern dag helgar tijder. luka²⁾. iiij. merkur preste.
Biskvpsgistijngar þa er hannn vm Rijdvr.

Jtem tvævetrann gelldijng hvertt havst til Odda.

Enn þessvm jtøkvm j ann[a]ra manna jarder.

tveggia manadar beit j hellna jörd j annad mæl fram.
[eda] manadar j bædi.

tvijtuga grøf j ostvatzholtis jörd og fimm³⁾ stodhrossa beit
a svmar.

Jtem filgia kirkivne ij kyr.

Seldi firnefnðvr Olafr firnefnðvm Þordi svo miked
lavsa goss.

xx³⁾ kwgilldi bwfiar. halftt hvertt kýr edvr asavdur.

v⁶⁾ kwgillde gel[d]fiar. v⁶⁾. þar j. tvø navt tvævetvr. iiij.
vetvrgomvl. xij⁶⁾ savder vetvrgamler. viij⁶⁾ tvævetrer. vj⁷⁾

¹⁾ domine, afskrr.; ²⁾ lijka, afskrr.; ³⁾ 5, afskrr.; ⁴⁾ 20, afskrr.; ⁵⁾ 12, afskrr.; ⁶⁾ 8, afskrr.; ⁷⁾ 6, afskrr.

gamler. iv¹⁾). j hrossvm. ij^c. vadmala. j^c. j koste. iv^{c1)}). er þordur tok vnder sialfvn sier. Svmm. xx^{c.2)} og halftt fiorda hvndrad.

Hier j mot seldi optt nefndvr þordvr tijttnefndvm Olafi jarder er svo heita höfdabrecka og kelliingardalur med avllvm þeim blvnnendvm sem sögdvm jördvm filgt hafa og filger og hann varð fremust eigandi ad. filgia höfdabreckv kirkiv. viij³⁾. kyr og. xlvij⁴⁾. ær oc iv^{c.1)} fæda prest og diakna. filger kirkivnni j kelliingardal. iv.⁵⁾ kyr og. xx.⁶⁾ ær. filger sögdvm kirkivm xxxij^{c.7)} fadmar j fiörv.

Sagdi þordvr j höfdabreckv jord ætti jtölu navtabeit j afriett af þickvabælarstad enn höfdabrecka apttvr kolskog j stadarins skogvm. og Breckvjörd ætti. v.⁸⁾ stodbrossa beit j kårhollvm. skogvr j steinsholtte med kelliingardal.

Kome brýgder a þessar jarder gange hver ad sijnyvm jördvm firir það sem ripttast enn lvka þar lavsagoss sem það kiemur jnn ef það er til epiter riectvm reikniinge oc j jarder var lagtt. enn j jördv ef Brestvr⁹⁾.

for þetta þeirra kapp framm a felsmvla þorsdæginu firstann j langaföstv med sampicki ragneidar konv Olafs og þorer sini þordar med handaböndvm. svo hafði Olisif hvsfrv þordar og Jon son þeirra handlagtt þetta kapp frialst.

vorv þesser kappvottar. lopttvr þorsteinsson. oc þordvr gvdmyndsson prestar. jon Biarnarson. Ormur þorkellsson. arnni gvdmyndsson og jvstinvs haflidason og fleire adrer goder menn.

Og til sanninda hier vm setivm vier vor jnnsigli firir þetta kappbrief. er giortt var j advr sögdvm stad og deigi æ flimtygasta og setta¹⁰⁾ ære vorz virðvliga herra magnvsar med gvdz næð noregs kongs¹¹⁾.

¹⁾ 4c, afskrr.; ²⁾ 20c, afskrr.; ³⁾ 8, afskrr.; ⁴⁾ 48, afskrr.; ⁵⁾ 4 afskrr.; ⁶⁾ 20, afskrr.; ⁷⁾ 32c, afskrr.; ⁸⁾ 5, afskrr.; ⁹⁾ þessi grein er gruneamlegust í bréfinu og þó virðist mér hún vera skiljanleg, en undarlega er hún orðuð; ¹⁰⁾ [50. og 6., afskrr.; ¹¹⁾ Magnús konungur Eiríksson dó að vísu 1. Dec. 1374, en fregnin um lát hans gat í Febr. 1375 ekki verið komin til Íslands, svo að dag og ársetning bréfsins þarf í eingan máta að vera tortryggileg.

238.

13. Marts 1375.

i Grimsey.

HAKON konungr Magnússon hinn yngri staðfestir gjafabréf Magnúsar konungs föður síns upp á jarðir nokkrar og aðrar eignir, er konungr hafði gefið Skúla Þórðarsyni.

AM. Fasc. XII, 21, transskript gert í Skálholti 18. Júlí 1449, sem gert er eptir transskripti frá 18. Febrúar 1443. Skúli Þórðarson fórst þetta ár (1375) með skipi Bítasona.

Hakon med guds nad noregs oc suia kongr sender ollum maunnum þeim sem þetta bref sia edr heyra quediū guds oc sina.

wær wiliū ath þier witid ath wær haufum latid oc wnt worum hollum oc truū þienara skula þordarsyne jarðer worar sem hier nefnast langadal¹⁾. klungurbrecka. os. waurdufell oc billdaholl oc þar med eyiar þær sem wær eigum fyrir skogarstraund oc reki i skialldarbiarnarwik wū hans lifsdagha med aullum blutum oc blunnendum sem þeim til liggur oc legit hefir fra fornu oc nýiu augu wndan skilldu oc stadfestum wær honum þad bref sem hann hefer wū þessar jarðer af worum kæra herra oc faudur gud hans sal hafi hueriu sem þetta wort bref er widfest oc wiliū wær at þadh bref fast oc standugt blife i aullum sinum greinum oc articulīs efter þui sem þat wottar suo framt sem þær jarðer hafa eige wū alldr krununne odal werit.

Þetta bref war giort i grimsey a friadagin næsta fyrir helga þorsdag a tuttugta are rikis wos noregs oc innsigladh oss sialfum hiaweraundum.

239.

14. Marts 1375.

i Auðbrekku.

GUNNAR bóndi Pétsson selr Jóni Ólafssyni jörðina Hóla i Eyjafirði, en Jón galt i móti jörðina Auðbrekku i Hörgárdal.

ÍBél. 67. 4to bl. 40 með hendi séra Eyjólfssonar á Völlum. 1368 og 1374 er næsti dagr fyrir Tiburtiusmessu á fimtu-

¹⁾ Þannig.

dag = 13. Apr. Kaupið er því gert 13. Apríl 1374, en bréfað 14. Marts 1375. Ártalið 1368 getr ekki staðizt því að það væri fimtugasta ríkisár Magnúsar konungs.

[Utskript] af kaupbrefi jardanna Audbrekku oc Hóla j Eyiafirði Mccclxvii¹).

Öllum monnum þeim sem bref sia edr heyra senda Ólafr oc Jon Petrssynir. Jon Biarnarson. Ólafr Snorrason. Gudmundr Eireksson oc Jlllhugi Broddason kvediu guds oc sina. kunnigt giðrandi. at æ fimmthögta oc siötta ári ríkis vors virðuligs herra Magnúsar med guds nað noregs oc svíaríkis konungs. fimtadag næsta fyrir Tíbertiusmessu. at holum j eyiafirði, vorum ver j hía oc saum uppa handlag gunnars bonda peturssonar oc jóns Ólafssonar. undir þann skilmála. at gunnar seldi jóni jörð at holum med þeim gögnum oc gædum sem hann varð eigandi at. ut æ midian markgard. þar med eyiafiardardal fram fra klifsa jardareign. eiga jardir lambarekstr utan fra gerði oc upp til tiarna. oc eigi verit at talit þó at farit hafi eldri saudir. torfskurð j arnarstadi sem landinu þarfnaz. selför j tiarna land. svo morgu fe sem heima at holum fædiz þremr kuum oc hrossi. skogar part j leynings jörð oc þar med selldi hann honum jörð at vatnsenda med þeim gognum ok gædum sem hann varð eigandi at. æ jörðin attfedminga skurð i Leynings jörð. her med tutthugu kugilldi. þriu hundrud j slatrum. tvö hundrud j rossum. fimm hundrud j flytianda eyri oc fimm hundrud þau sem hann villdi luka.

Her j mot gaf Jon nefndum Gunnari jörð j audbrekku med þeim gognum oc gædum sem jörðinni fylgia oc hann varð eigandi at. ut æ midan markgard oc ofan æ siki við brakadargerði allt fyrir sunnan. en j midlum grundar oc audbrekku oc fornþaga oc audbrekku villdi hann eigi abyrgiaz rettsynis mork þaðan or upp oc ofan. en hann selldi honum at þeim morkum sem jörð hefir att at fornu. þar med griotar land allt oc fðgruhlid. þriggia tolf fedminga skurð j tregrefstadaskog oc skogarstodu j skogajörðu sva víða sem audbrekka hefir att at fornu. æ skoga jörð arliga laups högg j sögðu takmarki. Laugaland æ halfsmanadar beit j audbrekku jörð. her til gaf

¹) rangt; æ að vera CC. ccc. lxxiiij. eða v.

adrnefndr Jon jordina halfa a brattavöllum j þorvalldsdal. með þeim gognum oc gædum sem hann varð eigandi at. oc jördunni fylgir.

Samþykta husfrur nefndra manna Ragnheidr oc þordis með handabandi greindar landasölur. oc orlogðu nefndum jördum a sama dag. hvort er helldr hefði j [verit] lagzmali þeirra eða tilgiöf. skyldi hverr þeirra [er seldi] aþyrgiaz allar lögriptingar a optnefndum jordum. en hverr þeirra halda til laga [er keypti].

Ok til sanninda her um settu fyr nefndir menh með vorum innsiglum sin innsigli fyrir þetta bref. er giort var j audbrecku tveim nottum fyrir guðmundardag æri sidar en fyr segir.

240.

25. Maris 1375.

á Munkaþverá.

BRÆÐR á Munkaþverá samþykkja, að Árni ábóti seli Guðmundi bónda Sigurðarsyni nokkurn hluta úr jörðunni Skridulandi í Yxnadal.

AM. Fasc. III, 5. Frumbréfið á skinni.

Jardabref firer skridulande¹⁾.

Þeim godvm monnum sem þetta bref sia edr heyra kvnn-giorvm vær conventvbræðr af mvnkaþverá at firir þrøngandi navðsyn stadarins hofvm vær samþykkt sva framt sem vær meghvm þat riettligha giðra. at þann hlvt jardar a skridulandi j yxnadal sem groa oddzdottir gaf með ser j proventv til þveiarðklavstrs seli herra ærni aboti Guðmvmndi bonda sigvrðar syni firer sva fellt verð sem þeir hafa formerat sin j midil. ok samþyktaþr bref sira Einars officialis heilagrar hola-kirkiu þar vm giørt vattar. Ok til sanninda her vm settvm vær vart kapitula jnnsigli firir þetta bref er gert var at mvnkaþverá anno domini. M^o. ccc^o. lxx^o. quinto jn annuntiatione beate virginis Marie.

Nú er ekkert innsigli fyrir bréfinu.

¹⁾ Aptan á bréfinu. Þar stendr og „Num. 170“.

241.

28. Apríl 1375.

á Tunsbergshúsi.

HAÐKON konungr Magnússon játar, að hann skuldi Tidike fan Lyne kaupmanni «ellifua merker», og eiga að lúka þá skuld umboðsmenn konungs í Björgvin og Andrés í Mörk af því góssi, er hann hefir flutt frá Íslandi.

AM. dipl. orig. Norv. Fasc. XX, 5a. Dipl. Norv. II, Nr. 435. «Andres a Mork» sem hér er nefndr, mun vera Andrés hirðstjóri Gíslason í Mörk [undir Kyjafjöllum]. Hann druknaði á Sunnifusúðinni þetta sama ár (1375) og náði þá ekkert skip til Íslands.

Konongsbref vm wtloknengh.

Ver hakon með guds naad noregs ok swyia konunger vidergangom openbarligha með þessu varo brefue, at ver eighom at luka af rettre skuld, erlighom kaupmanne tidike fan lyne, ellifua merker lodugha fimtan skillinga enska j huerie loduga mark, skulu þessa vara skuld luka adernemdom tideko vare vmbudsmen j biorgwin ellender philippusson joon haluardzson, ok andres a mork, af þui godze sem andres nu heghat til noregs ført hefuer af Jslande, hueriom ver ok biodhom vider wart hylle, ok vara nader at þeir luke oftsagdom tidiko æder hans vmbudsmanne, þratsagda ellifua lodugha mærker swa at honom anøghe, efter þui sem godzet giælder j biorgwin, swa framt sem þeir vilia gera þat sem oss er liuft, gefuom ver ok þratsagda vara vmbudsmenn, ellend, jon ok andres kwitta ok ollungis lidugha firir oftsagda ellufua lodugha mark, með þessu varo brefue, er gort war a tunsbergshwse a lagbardaghen nesta efter paskadagh a tyttukta are rikis wars noregs oss sealfuom hiauerandom.

242.

19. Maí 1375.

á Munkaþverá.

ARNI ábóti á Munkaþverá selr Guðmundi Sigurðarsyni hálfa jörðina Skriðuland í Yxnadal

AM. Fasc. III, 6. Frumritið á skinni.

Jardarbrief vm efsta skriduland¹).

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda herra arni aboti at mvnkapvera ok allir conventubrædr þess sama klavstrs Q[veðiu] Guðs ok sina kvnnigt gerandi at vær hofvm sellt firer fvlla þorf ok navdsyn klavstrsins Guðmvndi Sigvrðarsyni halfa jörd æ efsta skridulandi j yxnadal hveria vær tokvm j proventv með Gro oddzdottur með ollvm þeim gognvm ok giædvvm sem henni hefir fylgt at forn ok nyiv ok vær wrdvvm eighandi ath. fylgir þar tolfæðmings skvrdr torfs j steinstaðajörð. ok nokkvir skoghar hryggir firir svnnan backaskogh ok lambarekstr ok gellðfiar framm j almenningh ifer vaska. her j mot skal Gvðmundr gefha tiv kvghilldi þridivngharfee kyr ok asavd ok gellðfee fimm hvndrvt j hrossum flytiandaeyris vird þriuhvndrvt vörv ok. ij. hvndrvt j hafnar vadvm vörv virðvm ok grip slikan sem hann vill. skal her vt af lvkaz j vær siav kvgilldi ok fimm hvndrvt j hrossvm ij hvndrvt vorv ok griprinn. en eftir standa þriv kvgilldi ok leigha tolf alnvm j kvikféé eftir hvndrat vörv ok ij hvndrvt j hafnarvodvm vörvirdvm. lvka þetta vt at vári er kemr. skal gvðmundr hallda skiladomi firir jörðv en vær svara löghriftingvm firir ok hvarir aðra til styrkia. skildi greindr Gvðmundr ser afr fýasagt goz af klavstrinv ok oss ef vndan honvm riptiz at lögvm þessi helmingr jarðar æ skriðvlandi. vorv þessir vattar við. biörn prestr bergsson ok broddi arnbiarnarson proventvmenn Eirikr bondi Magnvsson Magnvs grimsson þorsteinn hallzson þorðr kolbeinsson einar asmundarson. ok til sanninda ok meiri stadfestv her vm settvm vær herra arni aboti vart jnnsigli ok varir conventubrædr sitt kapitula jnnsigli eftir því sem samþykkt hafði sira Einar officialis ok fyrnefnder hiaverandi menn sin jnnsigli firir þetta bref gert at mvnkapvera. jn festo dvnstani episcopi. Anuo domini. M^o. ccc^o. lxx^o. quinto ok æ fimtvghta ok sietta ari rikis vavs virdvligs herra Magnvsar með guðs nað noregs oc svia konungs.

Niu innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru að eins eptir fjögur (Árna ábóta, séra Bjarnar Bergssonar, Brodda Arnbjarnarsonar og Magnúsar Grímssonar).

¹) Aptan á bréfinn með annari hendi. Með hendi frá 17. öld stendr þar og: „auglysing um efsta Skridulands soln Gudmunde Sigardsyne“.

243.

10. Júní 1375.

á Niðarnesi.

RÉTTARBÓT Hákonar konungs yngra um arf eftir Gunnar Andrésson, er skipar fyrir, að Pétur Hálfðánarson skilgetinn bróðurson Gunnars taki arfinn, en ekki skilgetuir dóttursynri, er móðir þeirra var hórgetin, og býðr konungr að færa þessa réttarbót inn í Jónsbók (Helgafellsréttarbót).

AM. 128. 4to bls. 160—61 skb. c. 1490, eftir transskripti frá 28. Apr. 1389; AM. 37. 8vo bls. 267—69 skb. c. 1500, eftir transskr. frá 1389; AM. 161. 4to bls. 259—60 skb. c. 1561; AM. 458. 12mo bls. 47—49 skb. c. 1570; AM. 55. 8vo bls. 55—56 skb. c. 1580; réttarbótin er til í mörgum afskriptum. Af því að réttarbót þessi er víða í handritum tekin eftir þessu transskripti, sem gert er á Helgafelli hafa menn stundum kallað hana «Helgafellsréttarbót». Réttarbótin er prentuð í öllum útgáfum Jónsbókar og á dönsku í Jonsbogen Kh. 1763 bls. 356—57.

R[ettar]b[ót] hakonar¹).

[H]akon með G[uds] n[ad] noregs ok svia kongr sendir badvm logmonnum æ jslande ok ollum odrum sinum monnum ok þegnum ok ollum almuga þess sama stadar. Q[uediu] G[uds] ok s[ina].

Ormur Snorrason. logmadur. hier með yður. ritade til vor[s]² allra kærasta³) herra ok fodurz. herra magnusar kongs. godrar minningar. ok tede honum i opnu brefe sinu vndir sinu ok anara godra manna jnsiglum með hueriv hans brefe þetta vortt bref er með fest. at petur haldanarson kærde æ logpinge firir honum ok logrettvmonnum epter arfe gvnars andressonar. fodur brodurz sins skilgetin bæde til faderne ok moderne. En af anare alfv kærdu til þess sama arfs. dottur⁴) syner skilgetner og modur þeirra getin j hordome ok bad adur nefndur ormur fodur uorn. þetta mal at skoda með rade sinu. ok gefa rettar bættur hingat aftur til land[s]ins hversv logmenn skulu dæma j anare erfd ok pridiu. þar sem þeir kalla sig til arfs. er j hordome edur frændsems spellum ero. vt af komner. þo at þeirra bavn se skilgetin.

Nv af þui at þetta mal var firir þratt nefndvm fodur vorum. suo ok firir oss ok beggia vorra rade. epter þui sem brefit orms logmans skyrer. og af þui at fader vor ok uær skododvm

¹) 37; ²) ok b. v. 128; ³) kærasti 37; ⁴) dotturdottur 128, 37.

jnvirdvliga med rade vorv þetta mal. þa dæmum vier adur nefndum petri halfdanarsyne. med rade ok samþygtt radgiafa vorra. adur nefndan arf epter gvnar fodur brodur sinn. En dottur¹⁾ bavn fra. svo framtt sem moder þeirra getin var j hordome. ok kollum aftur dom þorsteins laugmanz. j svo mata vm adur nefnt mal ok biodum logmonnum vorvm þuulik mal. ef optar kvnnv firir þeim koma vm þa menn sem af hordome edur frændsems spellvm ero vtkomner. ath pier setiott þenna vorn vrskvrd j logbok til rettabota mote þeim monnum sem svo ero til komner ok skal hedan af firir lavg halldazt suo optt sem slik mal falla kvnna.

Var þetta bref giortt. æ nidarnesse vnder avgdvm æ hvita svnnvdag æ. xx. ære rikis vors noregs ok jnnsiglad oss sialfum hiaverondum.

244.

20. Juli 1375.

i Skálholti.

ARNESINGASKRÁ

(Sjá 20. Júlí 1306 Dipl. Isl. II, Nr. 189).

245.

1. August 1375.

i Haga.

MÁLDAGI Hagakirkju á Barðaströnd, er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti.

AM. dipl. afskr. Nr. 1132 «aptan af stóru Transscripto fra Haga a Barðaströnd giördu 1587». JSig. 143. 4to bls. 281—82 skr. c. 1600; Landsb. 107. 4to bls 417—18 (ártal 1385). Prentaðr í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 129—30, og þó hleypt nokkru úr. Þar er ártalið 1358; rétt mun vera 1375, því að þá fór Oddgeir biskup yfir Vestfjörðu, þó gæti einnig verið rétt 1378.

Maldagi Haga kirkiu enn gamle²⁾.

Þá er lided var frá þingat burð vors herra jehsu christi þusund þriu hundrud attatiger³⁾. v. ær pietursmessu dag aduincula. þá er virduligur herra oddgeir med gudz nad biskup j skalbolttte visiterade vmm vestfiordu og var j haga æ bardaströnd. reiknadist suo fallinn kirkiunnar maldage j haga.

¹⁾ dotturdottir 128, 37²⁾ Hage 143; ³⁾ attu tigu 143.

Jn primis hun¹⁾ æ haga hinn minna. mula land alltt. halft bolltt. og slikt j rekum oc skogum sem hun befr at fornu haftt. skog j vatzdal j amotum²⁾. Item eitt kugilldi. tiolld vmm kirkiu med ferskeptu og vantar vtar vm puertt. kluckur priar. skrin. mariuskript. nichulas likneske. ij rodu-krossa. glerglugg og glodarker. kertestikur tuær. sallttare og og handbok. tuenn messuklæde og guduefiar hokull. priu alltt-arisklæde og eitt med guduef. silfur kaleik algyllttann. þar skal vera prestur og diakn. messa huern dag þann er giortt er til. og annan huern þess j mille. tuær messur huern dag vmm langa fostu. messa huern dag vm jolaföstu. vigilia j huerre viku. tuær messur jmbrudaga. lika krakur er gefizt hefir til. þaungad liggia xij bæer at tiundum og lysetollum. Hier til lagdi filipus gislason fiorar bækur oc fimta kirials kuer. metnar firir priu hundrud j portio ecclesie fimm aurum fatt j. fiell nidr portio firir kirkiu uppgiorð³⁾. Kirkian j haga æ bardastrond æ saudeyiar allar med hoimum oc vtskerium sem til hafa leigid at fornu og nyiu og suo heita. heimey. haey. rif. [skarf edr þorisey⁴⁾. kidholmar ij. flata skier er liggur j drapskerium sudur oc vt fra kidholmum. dura tindur. raudzdalz holmar tueir. [þridiung ædar sker[s]⁵⁾. Jtem eigur kirkian j haga æ bardastrond allann skog j laugarhuamme. [j morudal skog⁶⁾ fra oлдugile oc framm at haga garde vpp æ fiall⁷⁾ oc ofan at æ. skog j arnarbýlis dal tungumula meigin fra aligili og framm j geitar mula sem skogur vegs vpp æ fiall oc ofan at æ. skogar partt j trostans firde j otradals kirkiu sockn j sunndal⁸⁾.

246.

7. August 1375.

á Skarði.

SKIPAN Oddgeirs biskups Þorsteinssonar um tñundir af Svíney til Skarðskirkju á Skarðsströnd, um það að bændr taki á rúmhelgum dögum söng á bænhúsum og fleira.

¹⁾ hann, transskr.; ²⁾ hér stendr hñiotum bæði í 1132 og 143; Jón Sigurðs. leiðrétti; ³⁾ [sl. 143, og hefir fyrir það et cetera; sleppir handritið því úr af ásettu ráði; ⁴⁾ [skarfey. þorisey 143; ⁵⁾ ædar sker þridiung 143; ⁶⁾ [j morudal skog j morudal 1132, en 143 sleppir hér skóg; ⁷⁾ skóg b. v. hér 143; ⁸⁾ suitdal(?) 143.

AM. 175A. 4to bls. 73—74 skb. c. 1400; Ny kgl. saml. 1938. 4to (afskr. af AM. 175. 4to). Prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 124—26.

Ollum godum monnum þeim sem þetta brief sia edr heýra heilsum [vær] ottgeir med guds nad biskup j skalhollte med guds quediú ok uorri.

af þui ormur bonde Snorrason kærde firir oss sem uer uar-um j uorre uisitacione næst at skarde at um nockur ar hefði eigi lokizt tiund af suineý til skardz kirkiu ok hefir feingit ofur presturin ok eigi bondin firir prest fæde suo ok eigi sidr at bændr þar j sokninne uilia eigi med skylldu taka rumhelga daga saung til bænhusa eptir þui sem uort skipunar bref suo þar sem annars stadar um allt biskupsdæmit stendr ok jafnuel þar sem bænhus ero nidr fallin uilia þeir sem a bua huorke luki presti ofur ne firir kostnad þui giorum uer þa skipun a um fyrr sagdar greinir at tivndir lukizt af suineý til skardz kirkiu arliga hedan af suo sem hennar maldage uottar ok se a þeim loglig heimta sem a iordu byr huer sem land a. en slika skipun giorum uer a um allar iarder adrar þær sem j skardz þingum ero æfinliga at þangat lukizt aull kirkiutiund suo sem kirkiunar maldage uottar þeim jordum undan teknum sem annat tueggia er klaustra edr kirkna eignir þar giorum uer ongua serliga skipun a at sinne. Wnder samre grein skipum uer at bændr take med skylldu rumhelga daga saung þar sem prestur ma eigi loghelga daga syngia at bænhusum suo sem er j utuerum¹⁾ er eigi ma iafnan framkoma er menn uilldu edr þar sem prestur hefir fleire kirkiur til saungs en eina en þar sem eigi er bænhusum upp halldit segium uer þa skyllduga er a bua jordunum [at] luka soknar preste fullt ofur suo framt sem hann segir a heimilis kirkiunne jafnmargar messur sem bænhuse til heýra uppa þess kostnad at lýsingu ok óðrum hlutum sem a bænhus jordu býr ok þo at þeir uili eigi sem skyllðunne eiga at suara þessar messur ad sækia ok kostnad firir hafa þa er prestur bydr sig til at segia segium uer prestinum jafnfullt ofur sem hann hefði sagt adr greindar messur ok heimilis kirkiu bonda fullan kostnad firir prest fæde suo mikit

¹⁾ uteurum, hðr.

sem þui suarar ok uane er til godra manna j millum. Enn þeir sem jarder eiga þar sem bænhus ero nidr fallin se til skyldader af kirkiunnar umbodsmonnum aptur at giora innan a nefndz tima. finnist ok nockurer þeir er eigi uilia þessar uorar skipaner giora biodum ver skylduliga profostum uorum at þeir fare fram j mote þeim med makligre stridu epter heilagrar kirkiu logum. Enn saker þess at þat er eigi heyrilegt at þar skere nockur sem hann sar ecke til vilu uer at prestarner sege at heimilis kirkiunne atta messur firir huert bænhus þat sem nidr er fallit ok fae sialfer uax til þo at þeir uile eigi sem a bænhusjordum bua til sækia eda sinn kost til leggja ok odlizt prestarner suo fullt ofur eptir þui sem bænhus skyldinni suarar.

Ok til sanninda hier um settum [uer] uort jnnicgli firir þetta bref skrifat at skarde septem jdus augusti. anno domini m^o ccc^o lxx^o quinto.

247.

17. August 1375.

i Hitardal.

URSKURÐR Oddgeirs biskups Þorsteinssonar um ómagavist í Hitardal.

AM. 260. Fol. bls. 131—32 skr. c. 1650, (skotið inn í Vilehinsbók eptir Kalastaðamáldaga); Landsbókasafn Nr. 101. 4to bls. 361 skr. c. 1730.

Ollum monnum sem þetta brief sia edr heýra heilsum vier otthgeir med Guðz nād biskup j skalholhti med Guðz kuediu og vorre.

Sakir þess ad ymisligur flutningur hefr komid firir oss vm omaga vister j Hitardal hverium til bæri rettligast ad hafa. enn nv eru vier at sannri frett komner ad til annarar vistarinnar stendur fremmst af karlegg tilkominn Olafur þorlaks-son a vegna Arna skilgietins sonar sijns eptter þui sem sira Jon Hallsson oc Biorn Jonsson barv fullnadar vitni vm hans ættartolu teliandi mann firir mann fra þorleifi hreim er firstr eignadist omaga vistina af Katli presti fodr sinum so ad þar befer allðri kuennknie j mille komed vtan hver lāngfedga tekid epter annann. þui skipum vier fyrrnefndum Olafi þa sōmu omaga vist j Hitardal. sem þorlakur hanz fader Jsleifsson hafdi

vm síjna daga so að olafur skal taka vtlykt af so mykla sem vani er til að huerium xij manudum eða skipa þann omaga j sem ei er þýngri enn kirkiunnar maldagi vottar að ver[a] m. Skal þessi vör skipan standa obrígdiliga so leingi sem ei verður annað þrof sannara leitt eptir logum vm optgreinda omaga vist.

Og til sanninda hier vm setium vier vor[t] jnsigli fyrer þetta bref. skrifad j Hítardal in octava sancti Lavrentij Anno Domini M^o. ccc^o. lxx^o. qvinto.

Ættartala Hítæla í bréfinu er án efa þessi:

Ketill prestur Þorláksson, d. 1273.

Þorleifr hreimr, d. 1289.

Ísleifr Þorleifsson.

Þorlákr Ísleifsson.

Ólafur Þorláksson, á lífi 1375.

Árni Ólafsson, 1375.

248.

[1375].

MÁLDAGI Hvammskirkju í Norðrárdal, er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti.

AM. 260. Fol. bls. 72, Vilchinsbók cxlvj, en er auðsjáanlega Oddgeirs máldagi.

Hvammur.

Mariukirkia j Hvammi j norðrardal a ij oc xx kugilldi oc iij hesta.

Hun a land a Hole oc Froda eingi.

Kluckur iiij. kertistikur ij. glodarkier. tiold vmhverfis sig. fonts vmbunad. werkfare að grafa lyk með. munnlaugar ij. alltarisklaedi ij. kaleikur. alltaris steinn. corporale. glergluggur einn. Mariæ skriptt. pollaks lykneski. merki. skyrnar kietill. Gudspiallabok oc ein bok de sanctis.

Jtem vygdz vattz kietill. sloppur oc kapu(!) oc bok de sanctis a sumarid.

Jtem eitt. c. vöru.

Þar liggia til viij Bænhvs. takast vj aurar af hveriu.

Þar skal vera heimilisprestur.

Epter Hall Kolbeinsson gáfust v^e til kirkiunnar.

xiiije j portionem reiknadist sydann herra Gyrdur kvittade Hall þar vm.

Jtem kross sæmiligur med lykneskium oc altarisbryk er þordis lauk j Testamentum Halls virðt allt saman fyrer iiijc.

Portio ecclesie reiknadst þa er herra otthgeir var j hinne firstv visitatione¹⁾.

249.

[1375].

MÁLDAGI Nikuláskirkju í Haffjarðarey [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 148. 4to bls. 192—93 skr. 1607 eptir Hítardalsbók (cx).

Nichulas kirkia j haffiardarey a heimaland allt [med] gognum og giædum. hola land allt. eingiar mille blafens og bugskelldu. stackskurdur j torfvoge og j seliagrofum. saudhofn j hausthusa jord. selveide j gnupår ose. half j haffiardarose. half j þoresose.

Hun a iij kyr. ije vadmala. ij kertestikur. skrijn lijtíð. Nichulas lijkneske forntt. messuklæde vond. kanttara kapu. allt-araklæde med pell og tuo onnur vond og einn duk.

þangad liggia xj bæer að tíjundum og lysitollum. og er þar fimm bænhus. iiij kluckur og bialla lijtíð.

þar skal vera heimilisprestur.

250.

[1375].

MÁLDGI Hofstaðakirkju í Miklaholtshreppi [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 148. 4to bls. 192 skr. 1607 eptir Hítardalsbók (cix).

Kirkia a hofstodum a xij kugildi. enn sialf jordin er til leiguburðar fyrir fimm hundrut. melur fyrir iij merkur og rekinn að auk. lauganes fyrir þriar merkur. hrijsdalur enn aude fyrir xij aura.

Þesse maldage er af maður j vilchins.

251.

[1375].

MÁLDAGI Jónskirkju að Kvennabrekku [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 98b—99a skr. 1601. Þetta virðist vera Oddgeirs máldagi og sýnist vera sami máldagi og staðið hefir í Hítardalsbók (cxxv).

¹⁾ Hér kemr á eptir:

máldagi Jóns Gerrekssonar 1432, og Stefáns biskups þar eptir (frá 1508).

Dipl. Isl. III. B.

Kuennabrecca.

Þessi er maldagi jonz kirkiu postula að kuennabrecku að hun a allt heima land. krijnglu oc [litla skog¹]. skogar spottur j norðrar dal.

vj. kyr. ij kugilldi asaugar. ij hross. cccc voru. [xl alnnar bafnnarvodar oc half mork²]. ker j jordu.

messuklædi. einn hokull vandvr oc stola oc handlijn. aspiciensbok fra jolafostu thil paska. onnur aspiciensbok fra niju vikna fostu oc til paska. ij. messubækur med fornnann hatt. bok de sanctis fra anddresmessu thil paska. alltara klædi ij med einum due. kross med ij lijkneskium. kertistikur ij. paxspiollð ij. ij. lectarar. merki. fonntz vmmhunygur. skjrnar sar oc lijkakrākur. glergluggvr brotinn oc kalekur.

þessir bæir liggia vðir kirkiuna at tollum [oc] tijunndum. harrastadir tuennir. þorsteinnsstadir. kolldukinn. midskogur. litle³) skogur. krijngla. sualhardi. suijnahuoll. þufa. odzstadir. kolstadir. af þessum ollum bæium skal lykast osttollur thil kuennabrecku. vtann af harrastodum eýstrum.

kirkian a selfor j gelldijnngadal oc hann allann.

kluckur fiorar.

þar skal vera heimilisprestur.

252.

[1375].

SKIPAN Oddgeirs biskups Þorsteinssonar um vín og messur presta á aðalkirkjum og útkirkjum.

AM. 175A. 4to bls. 40 skb. skr. c. 1400. Prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 128—29. Finnur biskup virðist vilja heimfæra þessa skipan til 1375 eða fyr (Hist. Eccl. II. 126 í nótu). Hún þekkist annars ekki í fullri mynd.

Vær odgeir et cetera.

af þui ath vijn hefir ecki et cetera.

þui er þath vór skipan. med godra manna radi. atb huer soknar prestur sa sem hefir tuær soknar kirkiur at hallda syngi sinn sunnudag at huorre. en logbelga daga þa sem her sunnu-daga j millum. syngi til vtkirkna þeirra sem ligia j huorum tueggium þingunum. at iafnadi eptir til töldu. vtan stærstu hatidir þær sem j sextan daga halldi erv. þa skulu þeir syngia

¹) [Eysra skóg, Vilch.; ²) [sbr. Hítardalsbók (við ár 1367); ³) litla, hdr.

at soknar kirkium. En þeir sem eina soknar kirkiu hafa. syngi annann huern sunnudag at soknar kirkiunni en Messodaga adra ok hatidir sem fyrr greinir¹).

253. 5. Mai eða 15. September 1376. á Kirkjubæ.

VITNISBURÐIR fjögurra manna um rekamörk milli Húseyjar-sands og Sleðbrjóts sands fyrir Héraðsfloða.

AM. dipl. afskr. Nr. 5495 «Epter Transscripto a pappir», frá 1635: «Svo latande skrifud ord ä kalfskinnz bref skrifad. hvorke med jnsiglum nie underskriptum. hofum vid under skrifader menn sied og yferlesed æ Eyolfatodum 6. Junij 1635. — Páll Bjornsson med Eygenn hand. — Þordur bryniolfsson eigen hand».

Rekamarck ä millum Huzeyiar sandz og sledbriotz sandz.

Þessi er sogn ketilz steinssonar vppa eid sinn suarenn. at sira sæbiorn. sem þa hieilt kyrckiubæ. og adrer gamler menn sogdu honum þetta rekamark millum huzeyiar sandz og sledbriotz sandz. at stor þufa stendur ein samann. er þeir sogdu heita nasamel. austur vndann melnum skamt. og þa ad stadid er j flædarmäle. skal bera skermsla äs. þar sem hann er hæstur vtannverdur yfer þufuna. og þetta mark hielldu sledbriotz menn og hofdu vidu affirir vestann enn sæbiorn þar firir austann. þa tolf vetur er hann var hia sæbirni. og hofdu huorer ätolulaust ad hanz vite. og ecj veit hann framar j þessu mäle.

Þessi er sogn Hrolfs Einarssonar vppa eid sinn suarenn. at sira sæbiorn sem þa hieilt kyrckiubæ og adrer gamler menn sogdu honum þetta rekamark millum huzeyiar sandz og sledbriotz sandz. at standa skal j flædarmäli at flöde siafar. þa skal bera vtannverda oxlina a skermsla äsi ýfer nasamel. þar sem hann er hæstur. er þessi melur vestur vndann þeirri einstaka þufu. er stendur vpp af kyrckiun rekanum og þessi morck lietu sier nægia sledbriotzmenn. og hofdu atolulaust. huer vmm sig ad þijnv viti. sledbriotzmenn firir vestann. enn kirckiubær firir

¹) Hér kemr á eptir brot á latínu úr skipan Eilífs erkibiskups hinna mikla (Dipl. II, Nr. 355 A).

austann. þat er á kom. meir enn xl ára oc ecj veit hann sann-ara eða framar j þessu mæle.

Þessi er sogn sigurðar Hrafnzsonar vppa eid sinn svar-enn. at sira sæbiorn og adrer gamler menn sogðu þier þetta rekamark. mille huzeyar sandz og sledbriotz sandz. at standa skyllði vt vid flæde, og þā skal bera skermsla āz. þar sem hann er hæstur yfer nasamel. er það einstaka þufa er so var kollud austur vndann melnum. hofdu sledbriotzmenn firir vest-ann storvidu ātolulaust at þijnv vite. meir enn xl. ara. og ecj veit hann framar hier vmm.

Þessi er sogn markusar arnorssonar vpp a eid sinn svarenn. at sira sæbiorn og þorvardur pālzon sogðu honum þessi rekamork. mille huzeyar sandz og sledbriotz sandz at standa skal j flædarmæle. og þā skal bera vtannverða oxlina ā skermsla āsi yfer nasamel. þar sem hann er hæstur. er þessi melur vestur vndann einstaka þufu þeirri er stendur vpp af kырckiurekanum og þessi rekamork lietu sier nægia sledbriotzmenn og hofdu huorer vm sig. sledbriotzmenn firir vestann. enn kырckiubæar firir austann. þat er a kom atolulaust svo at þu visser xl. āra. og ecj veit hann hier vmm framar.

Og til sanz vitnissburðar vmm þessa proftoku sira pālz. setti stulli prestur ormozson. hallur prestur jonzson. kollgrijmur steinmodzson og biarne jonsson sijn jnnsigle med jnnsigle sira pāls firir þetta brief. er giort var ā kyrckiubæ mænudag epter krossmessu Anno M^o. ccc^o. lxxvj^o.

254.

[1376].

SKRÁ um biskupa á Grænlandi og Íslandi eptir Rímbeglu.

AM. 731. 4to bl. 16 á pappír með hendi Björns Jónssonar á Skarðsá c. 1640. sem stafa mun frá skinnbók af Rímbeglu, er send var Brynjólfi biskupi. AM. 730. 4to bls. 71 afskrift af 731 gerð fyrir Árna Magnússon. Önnur afskrift af 731 er í AM. 251. Fol. bl. 13. Skrá þessi er prentuð í Rímbeglu Hafn. 1780 bls. 320—22.

Þesser hafa Biskupar verid. a Grænlandi j Gordum.

Eyrekur. [1112—1121].

Haralldr [= Arnaldr 1124—1150].

Jon knare. [1150—1187]¹⁾.

Jon smyrill. [= Jón Sverrisfóstri 1188—1209].

Helgi. [1212—1230].

Nicholās. [1234—1242].

Oláfur. [1246—1280].

Þordur bokki. [1288—1314].

Arne. [1314—1343]²⁾.

Alfur. [1365—1378].

Þessar hafa verið á jslandi j skálaholtti.

jsleifur. [Gizurarson 1056—1080].

Gizur. [Ísleifsson 1082—1118].

Þorlákur. [Runólfsson 1118—1133].

Þagnús. [Einarsson 1134—1148].

Klængur. [Þorsteinsson 1151—1176].

Þorlákur. [Þórhallason 1178—1193].

Páll. [Jónsson 1194—1211].

Þagnus. [Gizurarson 1213—1237].

Sigvardur. [Þéttmarsson 1238—1268].

Arne. [Þorláksson 1269—1298].

Arne. [Helgason 1304—1320].

Jon Halldorsson. [1322—1339].

Jon Jndridason. [1339—1341].

Jon Sigurdarson. [1342—1348].

Gýrdur. [Ívarsson 1349—1360].

Þorarinn. [Sigurðarson 1363—1364].

Oddgeir. [Þorsteinsson 1366—1381].

Þessar að Holum.

Jon. [Ögmundarson 1106—1121].

Ketill. [Þorsteinsson 1122—1145].

Biðrn. [Gilsson 1147—1162].

Brandur. [Sæmundarson 1163—1201].

Gudmundur. [Arason 1203—1237].

¹⁾ = Jón knútr; vigðr „Jon Biskup kotir 1180“ (Björn á Skarðsá AM. 258b. 8vo); ²⁾ Hér er hlaupið yfir Jón skalla Eiríksson, sem var biskup á Grænlandi 1343—1356.

Botholfur. [1238—1246].
 Heinrekur. [Kárasen 1247—1260].
 Brandur. [Jónsson 1263—1264].
 Jorundur. [Þorsteinsson 1267—1313].
 Audunn. [rauði Þorbergsson 1313—1322].
 Laurencius. [Kálfsson 1323—1331].
 Eigill. [Eyjólfsson 1332—1341].
 Ormur. [Ásláksson 1342—1355].
 Jon. [skalli Eiríksson 1358—1391]¹⁾.

255.

[1376].

KRÁ um ábóta á Íslandi eptir Rímbeglu.

AM. 731. 4to bl. 16—17 með hendi Björns á Skarðsá c. 1640; AM. 730. 4to bls. 71—73 afskrípt gerð eptir 731. Önnur afskrípt af 731 er í AM. 251. Fol. bl. 13. Skrá þessi kemr beint á eptir Biskupatalinu og er prentuð í Rímbeglu Hafn. 1780 bls. 322—23.

Þessar hafa abotar verið at Mukapverá.

Nichuläs. [d. 1159].
 Björn. [Gilsson 1161—1181].
 Hallr. [Rafnsson 1184—1190].
 Einar. [d. 1196].
 Ormur. [Skeggjason d. 1222].
 Ketill. [Hallsson d. 1229].
 Arne. [Hjaltason 1229—1252].
 Eyulfur. [Brandsson 1254—1293].
 Liotur. [Hallsson 1293—1296].
 Þorir. [Haraldsson 1298—1323].

¹⁾ Á spássiu við biskuparöðlinu ritar Björn á Skarðsá:

•merk her hvenar þessi Rímbeglu smidur verid hefur•.

Árni Magnússon reiknar svo á lausum seðli framan við 730:

•6575

5199

1376. um þetta leite hefur author lifað. vide et pagg. 71.

72. 73 þar lifa þeir síðstu mennerner circa 1370—76•.

Bergur. [Sokkason 1325—1334,¹⁾ 1345—1350].

Hafídi. [1350—1370].

Þessir að þingeyrum ábotar.

Vilmundur. [Þórólfsson 1133—1148]²⁾.

Asgrimur. [Vestliðason d. 1161].

Hreinn. [Styrmisson 1166].

Þorbiörn.

Augmundur.

Karl. [Jónsson 1169—1181, 1187—1207].

Käre. [Runólfsson 1181—1187].

Þorarinn. [Sveinsson 1207—1255].

Vermundur. [Njálsson 1255—1279].

Biarne. [Ingimundarson 1280—1299].

Hóskóldur. [1300—1309].

Gudmundur. [1310—1338].

Biörn. [Þorsteinsson 1340—1341]³⁾.

Stephán. [1345—1350].

Arngrimur. [Brandsson 1351—1361].

Gunnsteirn. [1363—1385].

Þessir ábotar hafa j videy verid.

Arnor. [Digr-Helgason 1247—1249].

Runolfur. [Ólafsson 1250 (vígðr 1256)—1299].

Andies dreingur. [1305—1325].

Helgi. [Sigurðarson 1325—1343]⁴⁾.

Biörn. [Auðunarson 1353—1364].

Jon. [1364—1369].

¹⁾ hér hleypr skráin yfir Björn ábóta Þorsteinsson 1334—1339 og Stephán ábóta 1339—45; ²⁾ það mun vera algerðr misskilningr, að eptir Vilmund hafi komið nokkur Nikulás ábóti á Þingeyrum Sæmundarson eins og Finnr biskup (Hist. Eccl. Isl. IV, 30—31) og eptir honum Sveinbjörn Egilsson (Edda Rvík 1848) og séra Jauus Jónsson (Tímarit VIII, 183) hafa ætlað. Annálar munu eiga hér við Nikulás ábóta á Þverá. Í sumum annálum steudr: „Andaðist Nikulás ábóti ok Eyjólftr prestr Sæmundarson“ og þaðan stafar misskilningrinn með fððurnafnið; ³⁾ hér er ekki getið Þorgeirs priors, sem var fyrir klaustrinu 1341—44 og ekki heldr Eiríks ábóta bolla 1344—45; ⁴⁾ hér er ekki getið Sigmundar priors Einarssonar 1344—52.

J vere þessar.

Þorlákur hinn helgi. [prior 1168; 1170—1175].

Gudmundur Bjálvason. [1178—1197].

Jon Loptsson. [1197—1224].

Hallur Gizorarson. [1225—1230].

Arnor. [Össurarson 1232—1247].

Brandur Jonsson. [1247—1262].

Runolfur Sigmundarson. [1264—1307].

Lodmundur. [1307—1313].

Þorlákur Loptsson. [1314—1354].

Eyiulfur. [Pálsson 1354—1377].

Ad Helgafelli þessir.

Augmundr. [Kálfsson d. 1188].

Þorfinnur. [Þorgeirsson 1187—1216].

Ketill. [Hermundarson 1217—1220]¹⁾.

Hallkell. [Magnússon 1226—1244].

Olafur. [Hjörleifsson 1258—1302].

Gudmundur. [Þorvardsson 1305—1308].

Þordur. [Gudmundarson 1308—1324]²⁾.

Þorkell. [Einarsson 1328—1344].

Þorsteirn bollottur. [Snorrason 1345—1353].

Asgrimr. [Jónsson 1353—1378].

Gudmundur. [Arason 1379—1390].

Lambkar. [Þorgilsson d. 1249].

Runolfur. [Sighvatsson d. 1237].

þessir voru lauser hið.

256.

13. Januar [1377].

EINAR Þorláksson selr klaustrinu á Helgafelli jarðirnar Botn og Þórastaði í Helgafellsaveit gegn því að ábóti láti kenna syni hans til prests.

AM. 252 4to bls. 51, skr. c. 1660; AM. 430, 4to bls. 11. séra Jón Haldórsson c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1545 og Nr. 1633.

¹⁾ Hér bleyptir skráin úr Halli Gizurarsyni 1221—25; ²⁾ hér bleyptir skráin aptr úr Þorsteini Þorvardssyni 1324—28.

Botn og þorustader¹⁾.

Eýnar þorlakzson selde klaustrinu og abota Azgrijme jörðina j Botne og þorestöðum. enn herra abote skal lata kienna sine hans til prestz. Datum 8²⁾ epiph. 1377³⁾.

257.

[1377?].

SNORRI Andrésson selr Asgrími ábóta á Helgafelli jörðina Horn í Helgafellssveit með gögnum og gæðum og tilgreindum landamerkjum, og skilr sér æfinlegt framfæri á klaustrinu.

A.

AM. 252. 4to bls. 28—29 skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 22—23, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. Dipl. afskr. Nr. 1554 og Nr. 1648 eptir pappírsblöðum frá séra Guðmundi Jónssyni við Hellna. Þar er ártalið 1460. og er það rangt. Finnur biskup heimfærir bréfið til 1377 (Hist. Eccl. IV, 69).

Kaupbrief firer Horne j Helgafellssueijt.

In nomine domini. amen.

war þetta kaup þeirra herra Asgrims⁴⁾ abota og Snorra Andriessonar. ad Snorre selur abotenum jörd ad Horne med öllum þeim gögnum og gæðum sem þuij landi a ad filgia. og hann ward fremst eigandi ad. og þeirri jörðu eigu ad filgia til fiordungs og fimm hundrud ed sira [Tomas Snorrason⁵⁾. gaff til stadarinz j sitt testamentum. og þar til bok er Koolumbum er köllud. og leignuburd aff halffre Akurey⁶⁾. med tueggia kugilla leigu. eru þesse mercke ad mitt Hrónskard vt fra þorustada firde. millum Horns. selia og Kothróns⁷⁾. skillde huðr sier afftur það sem att heffde. eff nöckur lagaríptijng geinge a. Voru þesser vottar uid. sira Jon Halldorsson⁸⁾. sira Snorre Þordarson. Halldor Jonsson. Eýnar Guðmundsson. og marger adrer goder menn.

¹⁾ 430; ²⁾ octavum 430; ³⁾ ártalið vantar í hðrr., en er svo í Hist. Eccl. Isl. IV, 69; ⁴⁾ Asgeirs 252; 430 hefir hið rétta; ⁵⁾ [Snorre 430;

⁶⁾ NB. Snorri seldi klaustrinu Akurey 1360 (Dipl. Isl. III, 110);

⁷⁾ þannig; ⁸⁾ Hallsson 430.

B.

AM. 252. 4to bls. 51; AM. 430. 4to bls. 11; AM. dipl. afskr. 1553.

Horn¹⁾.

Snorre Andriesson selur klóstrinu og abota asgrijme jörðina Horn sier til æfennlegs framfæres a klóstrinu.

258.

[1377].

ASGRÍMR ábóti að Helgafelli kaupir jörðina Hamar af Snorra Andréssyni gegn æfinlegu uppeldi af staðnum.

AM. 252. 4to bls. 55, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 16, séra Jón í Hitardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1555.

Hamar²⁾.

Asgrijmur abote a Helgafelle keipte af Snorra andriessýne jörðina Hamar³⁾. og gaff hönum firer æfennlegtt vpphellde a staðnum.

259.

[1377].

ÞORGILS Guðlaugsson gefr klaustrinu á Helgafelli hálfa Keflavík átta hundruð að dýrleika gegn því að ábóti láti kenna syni hans til subdjákna.

AM. 252. 4to bls. 50, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 10—11, séra Jón Haldórsson c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1556 og Nr. 1637.

Half kieflavíjk⁴⁾.

Þorgýlz Guðlögsson gieffur klóstrinu hálfa Kieflavíjk víij^e að dýrleika a dögum asgrijms abota. þar a mote loffar herra abotinn að lata kienna sýne hans. suo hann take subdiakna víjgsu þetta skiede Anno⁵⁾. [1377].

¹⁾ 430; ²⁾ 430; ártalið vantar í hðrr., og er sett hér eptir ágizkun; ³⁾ = Stakkhamar?; ⁴⁾ 430; ⁵⁾ ártalið vantar í hðrr. 252, 430, en stendr í Hist. Eccl. Isl. IV, 69.

260.

[1377].

ÁSGRÍMR ábóti á Helgafelli kaupir jarðirnar Hóla í Helgafellsveit og Grunnasundsnes af Kolbeini Benediktssyni fyrir ganganda fé og lausafé.

AM. 252. 4to bls. 52 skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 13, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1551 og Nr. 1635. Ártal þessa bréfs (1377) stendr í F. Joh. Hist. Eccl. IV, 69. Það er því líklegast að Kolbeinn sá, sem hér er nefndr, sé ekki hinn alkunni Kolbeinn Benediktsson, sem eftir annálum er veginn í síðasta lagi 1376, heldr sé þetta einhver ókunnr maðr í Helgafellssveit.

Holar og Grunnasundsnes¹⁾.

Herra Asgrijmur abote a Helgafelle. keypte aff Kolbeine Benedictussýne Holar j Helgafellssueit. og Grunnasundznes. ad frateknum jtökum þeim adrer menn eiga i skogarhögg. Hier a mote gaff herra abote x hundradz hesta. halffann siounda tug skreidar firer x^c. sextan hundrud j silffre. xxvie wadmala og i^e. j hual.

261.

[1377].

ORÆKJA Sturluson selr Ásgrími ábóta á Helgafelli jarðirnar Ingjalldshól og Kjalveg en ábóti geldr í vaðmálum.

AM. 252. 4to bls. 53 – 54 skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 14, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1552 og Nr. 1636. Ártalið er í Hist. Eccl. Isl. IV, 69.

Ingjalldshuol og Kjalvegur²⁾.

Orækia³⁾ Sturlason selur abota Asgrijme jördina Ingjalldshuol og Kjalveg firer halffann þridia tug wadmala og halffann þridia tug hundrada j vadmalum.

262.

15. Marts 1377.

á Hólum.

JÓN Hólabiskup Eiríksson selr Gísl bónda Gíslasyni jördina að Höfða, en Gísl leggr í mót jarðirnar Lambanes og Reyki.

AM. Fasc. III, 7. Frumbréfið á skinni.

¹⁾ 430, nema að þar stendr: Grunnasundsnes(!); ²⁾ 430; ³⁾ Oræke 252.

bref vm jordhina lambanæs ok baufda¹).

In dei nomine amen.

Gordizst sua felldr kaupmali millum wírdulighs berra. herra jóns hoola biskups af æinni bælfu. meðr samþýcki ok rædi. sira þorstæinss jónssonar ræðs mannz. oc Gísl bonda Gíslasonar af annarri ath nefndr herra jón biskup selldi honum jordina ath bófda með ollum þeim goghnum ok giðdum til fiallz ok fíoru sem henni attu atb fylgia ok þeim samlögum ok jtolum sem hun áá wíð adrar jarder. ok adrar wíð hana. meðr þeim skilmala at nefndr Gísl skal sagða jord huarkis selia ne gefua nema stadnum. Her j mót gaf adr nefndr Gísl jordina j lambanesi ok adra ath ræykium meðr ollum þeim gögnum ok giðdum sem þeim attu ath fylgia. Enn þau atian hundrad er stódu j ræykium ok Gísl gaf til legbs sier læysti hann or sagðri iordu. tíu kugilldi er standa meðr fyrir²) sogdum jordum. ok jordina j saurbæ j sighthufirdi. ok þar með tuau kugilldi. Ríptizst jordin. þa er opt nefndr Gísl skýllðughr hoola kirkiu sex hundrud j þríðjungharfie. fór þetta kaup fram hæima a hoolum þríðia dagh in passione domini. þessum monnom hia werandum. jóni þordarsyni. þorstæini þorfinnzsyne Bergi þorstæinssyni. prestum. þorstæini hallzsyni. halfdani loptzssyui. ok gudmundi suæinssyni. læikmonnum. buerir sin innzsigbli settu með biskupsins innzsigbli ok sira þorstæins rædzmannz firer þetta bref. Gort j sogdum stad ok degbi. anno domini M^o. ccc^o. lxx^o. septimo.

Fyrir bréfinu hafa verið átta innsigli; tvö þeirra eru enn þá heil og brot er eptir af innsigli Jóns biskups, en hin fimm eru döttin frá.

263.

5. Maí 1377.

að Mánaskál.

VALGARÐR bóndi Loftsson selr Brynjólfi bónda Bjarnarsyni jörðina Mánaskál í Húnavatnspingi, en Brynjólfr selr Valgarði jörðina Syðstu-Vallá á Kjalarnesi.

AM. Fasc. III, 8. Frumbréfið á skinni. Sbr. bréf frá 9. Júlí 1380.

¹) Aptan á bréfinu með annari, en fornri hendi. þar stendr og „Num. 427.“; ²) þannig, skbr.

bref vm manaskal¹⁾).

In dei nomine amen.

Var þetta kaup þeirra brýniólfs bonda biarnarsonar af annari halfu en af annari ualgardz bonda loptzsonar at nefndr ualgardr selldi brýniólfi land at manaskal með þeim öllum ummerkium sem hann uard eigandi at. undan teknum þeim fornum uidi sem ualgardr hafði or stofunni tekit en bryniólfr skilddi eiga flóra asa ok atta stafi ok flogur þuertre ok tuęr syll[u]r ok allan fornan uid þann er þa uar j rafri stofunnar. Her j moti selldi bryniólfr þrattnefndum ualgardi land a kialar nesi uall a hina sýnztu með öllum þeim ummerkium sem hann uard fremst eigandi at af sueini grimssýni með þeim itölum sem ualla a ok önnor lönd eiga þagat jtölur i með lögum ok slika sambeit sem uerit hefer at fornu millum iardanna. Skilddi bryniólfr gefa ualgardi j millum nefndra iarda þau kugilldi²⁾ er standa með iordunni en luka j laxardal þat er j brýsti þar nęr ser ok .ccc. uęru. cc j hafnaruad ok duganda hest ok luka a ödrum fardögum. sagdi ualgardr til³⁾ þęnhus skylldar at manaskal. handlagdi sigridr kona ualgardz bryniólfi frialst ok lidugt þetta nefnt iardar kaup. skilddi huarr firir sig abýrgiaz laga riptingar a þeirri iordu er selldi en huarr tueggi hallda sinni iordu til laga. Voru þessir uattar uid kaup þetta hiallti gislason jon palsson teitr bergsson simon arnorsson ok otkell ok fleiri dugandi menn. for þetta kaup fram at manaskal þridia dag nęsta firir uppstigningar dag a ödru ári ok xx. rikiss uars uirduligs herra herra hakonar með guds nad noregs ok sua rikis kongs. Ok til sannenda her um settum uęr fyr nefnder menn uar innsigli firir þetta bref giort ok skrifat at stad j reýnisnesi a sama ári sem fyr segir.

Þjü innsigli hafa verið fyrir bréfinu, enn eru nú öll döttin frá.

264.

4. Juni 1377.

á Reykjum.

BENEDIKT Gizurarson selr Sigurði Þorleifssyni jörðina Lýtingsstaði í Skagafirði gegn Hofsjörðum að undantekinni kirkjujörð að Giljum.

¹⁾ Aptan á bréfinu með sömu hendi og sjálft bréfið; ²⁾ hér hefir skbr. þau, sem er ofaukið; ³⁾ sýnist standa .i. í skbr.

Bréfið er prentað eptir pappírsafskript, að því er virðist, með hendi, sem er svipuð hendi Gísla Konráðssonar. Neðan við stendur: „Að hins vegar og hér að ofan sé rétt útskrifað eptir transskriptarbréfinu vitna Jón Jónsson, A. Jónsson“. Transskript bréfsins er gert í Glaumbæ 18. Okt. 1500, en þar utan yfir vidisse gert á Hólum 14. Febrúar 1557. Ritháttur bréfsins sýnist vera fyrndr nokkuð sumstaðar, en er annars í góðu lagi.

In nomine domini amen.

Þetta er kaup þeirra benedicts Gísurarsonar oc sig[u]rðar þorleifssonar, at Benedict selldi sig[u]rði lýtingsstaði með aullu því fornu oc nýiu sem hann varð fremzt eigandi at. oc þeirri jörðu átti at fylgia, með þessum ummerckiom, garðr reður fyrir utan. sá er gengr upp í eggjar oc ofan í svartm. Enn úr garðstaðnum austur í jökulsá. Enn fyrir sunnan steinn sá raðr er stendr á boltinu fyrir sunnan saulvanesmanna torf oc réttsýne upp í mærk-dæle, oc þaðan réttsýne í vörðuna á háfahrauni. Ræðr háfabraun suðr eptir jafngegt raufarbergi, oc þá réttsýne austr í raufarberg. Sagði benedict at saulvanes ætti torfscuð í lýtingsstaða jörðu, enn lýtingsstaðir ætti þar í móti geldfiárrekztr í saulvanesfiall sagði hann kirkiu eiga á lýtingsstaðom þar í jörðunni hálftr átta hundrat oc tuttugu. Hérmeð gaf benedict sig[u]rði fimm kýr nú í vor, en at auðru vori fimm hundrut í flytianda eyri, halft hvert uaurv oc hafnarvoðar leigulaust, skildi benedict af sér kirkiu fyrnd á lýtingsstaðom sva lengi sem hann hefr búit oc sva portionem ecclesie. Hér [i] mót gefr sig[u]rðr allar hofjarðir nema kirkiu jörð at Gílium, eptir því sem hann varð eigandi at meður þessum ummerckiu, gengr garðstaðr fyrir stað sunnan hlið neðan úr suartá oc í fiall. Enn ór garðstaðnum réttsýne oc uppá fiall oc austr í þæfumýrar oc keldudal austr at Jökulsá oc þaðan suður undir jökla. Skyldi hvorgi ábyrgiaz við annan, þott ei[gi] yrði jarðir sua víðar til ummercia sem þeir höfðu áðr reiknað, yrði þær meiri eður víðari oc prófaðiz þat, þa skyldi þat hver með þeirri jörð sem keypti eiga. Scildi sig[u]rðr af sér kuit um ítaulu blíðarmanna. Skildi Sigurðr af sér fyrnd oc ábyrgð á kirkiu á hofi oc aullu því innan kirkiu var oc allom hennar eignum sva lengi sem hann hafði búið. Suo oc ei síðr portionem ecclesie, prófaðizt oc nockuð þat at kirkia á hofi ætti meira góðz, enn sig[u]rðr hefði tekit, skyldi hann þar í ei abyrgiaz þott þat yrði meira, enn bene-

dict hafa hanz vmbod til eptirtaulo. ef hann yrði scyldaðr til af biskupi. laugðo Bauðuar oc Solveig börn benedicts með handabandi alla sina peninga ór fyrrnefndri jörðu lýtingsstaðum oc í hofzjarðir. suo ok ei síðr lagði Guðrún húsfnú Sig[ur]ðar mála sinn ór hofsjörðum oc upp í jörðina á lýtingsstaðum sua micit sem hun svaraði. en þar sem jörðin tæki ei til. lagði Sig[ur]ðr upp í bú oc bestu eign sína með handa bandi. voru þessir vottar við. hallr andræsson. þorualdr magnússon. pióðúlfr arnorsson prestar. dalkr Einarsson. huer eð var forsagnarvotttr til tekinn af huerum tueggia Benedict oc Sig[ur]ði. Daði bryniolfsson. Magnús þorualdsson. brandr pálssoon. þessi jónsson. andrés þorgilsson. páll grímsson. Oc til sannenda hér um setium vér fyrrnefndir menn vor jnnsigli fyrir þetta bref giðrt at reykium i tungusveit in octaua corporis christi anno domini m^o. ccc^o. lxx^o. septimo.

265.

13. Juni 1377.

i Vatnsfirði.

ÚRSKURÐR Jóns ábóta í Viðey officialis í Vestfjörðum um hvalreka Vatnsfjarðarkirkju á almenningum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 893 (*ex orig. Vatzfjord. accurate*). Innsiglið var skaddað. AM. Dipl. afskr. Nr. 896, transskr. frá 1461; Árni hefir skrifað upp nokkurn orðaman úr því, en það er alt afbakani; í AM. Fasc. LXVI. 11 er forn afskript af þessu bréfi aptan á bréfi frá 1544, en letrið er nú mjög út skafið; Bisk. Fasc. Skalh. XIV, 10 (transskr. 22. April 1605). Prentaðr í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 126—27.

Þeim goodum monnum sem þetta bref sea edr heyra sender broder jon med Gudz miskun aboti j videy quædiu guds oc sina.

Saker þess at minn virdulighr herra herra othgeir med guds nað biskup j skalholhti skipadi mer vmbod yfsuir ollum heilagrar kirkju mælefnum þeim sem ei eru serligha profostum skiput j uestfirdinga fiordungi medan ek færi j hans erendum til vestfiarda framm oc aptr. en einarr boondi eireksson kierdi fyrer mer at honum þickir kirkian j vatzfirde vanhalldin vera af hualskiptum þeim sem gior hafua uerit a huolum þeim er komit hafua a almenningar nu j var oc fyrri medr þi at

bændr þeir sem fyrstir koma til huals taka fyrst sinn lut af oskiptu suo mikinn oc þar af hualnum. sem þeim likar en setia kirkiuna j sidarzsta skipti þuert j moti þi sem logh vaatta ok medr þi at suo er latandi kirkiu maldaghi j uatzfirdi at hun æ fioratighi vetta j huerium hual þeim sem kemr æ almenningar en ein samt ef minna er þa seghir ek j mins herra biskupsins vmbodi med lagha vrskurdi at kirkian j uatzfirdi æ fyrst af ollum oskiptum hual þeim sem æ almenningar komit hefuir eda koma kann hedan af fioratighi vetta j sinn lut oskerdan oc eingi ma retligha nockurn part fyrri ser eigna edr undan skiota rettu jafnadar skipti en vitath er at kirkian hefuir ædr sinn lut fullan vtan huerr sem odru uiss gerir vili suara sliku sem heilagrar kirkiu logh seghia þeim æ hendr er kirknanna godzs gripa edr aflogligha vndir sik dragha. Ok til sannenda setta ek mitt jnzsigli fyrer þetta bref skrifuat j uatzsfirdi in prefesto sancti basilij anno domini M^o. ccc^o. lxx^o. septimo.

266.

29. Juni 1377.

i Vatnsfirði.

ØDDGEIR biskup i Skálholti staðfestir máldaga Vatnsfjarðar-kirkju (Dipl. Isl. II. Nr. 380) og úrskurð Jóns ábóta um hvalreka á Almenninum frá 13. Júní 1377 (sjá næsta bréf á undan).

AM. Dipl. afskr. Nr. 894 «ex orig. Vatzfiord accurate»; bréfið var með norskri hendi; insiglið var dottið frá; AM. Dipl. afskr. Nr. 896 með hendi Arna, eptir transskr. frá 1461, og tilfærir Arni orðamun úr því, og úr «Copiuquerinu Vatzfiardar kirkiu 4to membrana». Bisk. Skalh. Fasc. XIV, 10 (transskr. ²²/₄ 1605). Prentað i F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 127—28.

Aullum godum monnum þeim sem þetta bref sea edr hæyra heilsum wer othgeirr med guds næd biskup j skalhollte med guds q[uediu] oc varre.

af þi at wer höfum glöggligha skýniat oc yfuer seed maldagha kirkiunnar j vatzfirde jnsighladan med herra thorarins skalholltz biskups godrar minninghar vørs foruerara jnzsighe¹⁾ sua vattande at kirkia j vatzfirde æ fíora tighi vetta af ollum huðlum þeim sem koma æ almenn-inghar. enn ein ef minna kemr. oc saker þess at oss sýn-izt eigi annat rett ne skynsamlight enn kirkian j vatzfirde

¹⁾ Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 112 og 169.

eighi furst sin part vskerdan. at hafua at øllu øðru vskiptu meðr þi at eighi ma vita fyrer vist huart meira er enn hennar lutur er afreiddr. þi stadfestum wer oc stýrkium með þessu varu brefui þat sama herra jons abota bref sem hann hefuer j varu serlighu vmbode wt gefuit oc her er þessu waru brefui með bunndit biodannde skýlldulegha at þat se vbrigdiligha halldit oc ein-kannligha sakir þess at eptir gamalla manna flutninghe hefuer sua at fornu skipt verit oc til sanninda her vm settum wer vaart iusighle fyrer þetta bref skrifuat j vatzfirde tercijo jðus. julij anno domini M^o ccc^o lxx^o septimo.

267.

8. August 1377.

á Svinavatni.

JÓN biskup skalli úrskurðar þá parta í Hafnarlöndum, er Kolbeinn bóndi Benediktsson gaf klaustrinu á Þingeyrum, æfinliga eign þess.

AM. Dipl. afskr. Nr. 453 «ex originali monasterii Thingeyrensensis, accuratissime» (AM.) «Sio innsigle hafa fyrrum vered fyrer þessu brefe» (AM.) Árni lýsir innsigluunum. «Brefed var i settara lage skrifad af sinne tid, imo so ad seigia með settre skrift, ad fratekn-um nockrum bókstofum. Er og i betra lage skrifad» (AM.). Afskriftir eru í: AM. 277. 4to bls. 7—8; AM. 280. 4to bls. 167—69; Landsb. 107. 4to bls. 24—26. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 215—216.

Domur firi hafnarlandi.

Brodur jón með guds næð biskup æ hoolum. sendir aull-um monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra. kuediu guds oc sína kunnikt giorandi ath sub anno gracie millesimo tre-centesimo septuagesimo septimo laughardaghinu hinn næsta firer laurentius messu ath svinavatne komu æ stefnu firer oss herra gunnsteinu aboti fra þingeyrum af einne halfu en biarne kolbeinsson oc hallotta paldottir modir hans af annarre laug-liga firer stefnd. J þann sama dag ocstad oc meðr þui ath þat var fram sagt af jone biarnarsyne en suarit af sira þorsteine gunnarssyne oc juare kolbeinssyne ath þar uoro þeir j hia heima æ audkulustoodum þa er kolbeinn boondi benediktsson ætladi ath rida til austfiarda oc var æ bak kominn hesti sin-vm. lysti hann þui firer þeim ath hann gaf klaustrinu æth

þingeyrum. sua mikinn part sem hann atti j hafnar löndum æ skaga. til obrigðiligrar eignar oc her til gaf hann handlag. adr nefndum sira þorsteine j hönd sem þa var hans skriptafadir oc þingaprestr lýsti hann oc þui ath þessi giof skilldi vera hans testamentum stodukt oc eighi heyrdu þeir hann þat til skilia. ath hann skilldi þessa giof sidarr megha aptr taka þui j guds nafni amen. saugdum wer med fullum lagha orskurdi ath þessu profui teknu. j doms sæti sitiandi med rædi oc samþýkt beztu manna er þa hia oss voro fyrrsagdan part j hafnarlöndum æ skaga med aullum hlunnendum sagdrarjardar vbrigðiliga eign kirkiurnar oc klaustrsins at þingeyrum. æfuinligha wpp fra þeima deghi oc auðxto af taka þann sama argang landskýld oc huat annat sem æ kynni bera þuiat þat var suarit af fyrr nefndum vattum. ath sagða eign skilldi þingeyra klaustr epter andlæzt dag kolbeins eignazk. Ok til sannýnda her um settum wer firer þetta bref vart jnnsigli ok medr þvi. at wær einar prestr hafliðason Marteinr þiodolfsson oc þorsteinn jonsson prestar þorsteinn steinmodsson oddr einarsson oc þorsteinn hallzson. leikmenn. samþýktum þenna orskurd herra jons biskups þui settum wer var jnnsigli med hans jnnsiglum firer þetta bref er giort var j saugdum stad deghi oc ære.

268.

13. Oktober 1377.

á Helgafelli.

HRAFN Snorrason selr staðnum að Helgafelli jörðina Saxahvol með gögnum og gæðum fyrir Vatnsholt í Staðarsveit.

A.

AM. 252. 4to bls. 23—24 skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 20—22, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1550. Nr. 1626; Landsb. Nr. 115. 4to I. bls. 96 (bréfabók séra Jóns Haldórssonar).

Kaupbrief wu Saxahol og Vatusholtt mille abota asgrijms og Hrafnz Snorrasonar [anno 1377¹).

Jn Nomine Domini Amen.

War þetta kaup þeirra herra asgrijms abota medsamþicki con-

¹) [b. v. 430.

ventubrædra, og Hrafn Snorrasonar, að Hrafn Snorrason selur stadnum á Helgafelli land að Saxahole, með öllum þeim gögnum og giædum, sem hann varð fremst eigandi að, og þessu landi eiga að fylgia að fornu og nýu, með þessum jökum skipshöfn á Öndverðarnese, önnur í Beruvík gárda, tveggja stacka skurð í Hau myr, Hier í mote gaf herra abote land að Vatnsholti, með gögnum og giædum sem stadurenn varð fremst eigandi að, frateknum öllum reka sem stendr í maldaga skra stadarinn, skipstodu að Budum, og laxeide í Lysu badum meigen so langt sem jörðenn vatnsholt geingur að ödrumeigenn, hier til þrettan kugillde, tuð hundrud að höstlagie, sex hundrud í vadmulum, hundradz hross, ketel og lerept firer þriu hundrud, skilðe huðr halda þeirre jörd til laga sem keypt hefur, enn huðr ganga aptur að þui Gottze sem att hefur epter rietum reiknijuge, Var þessu keiptt¹⁾ með samþicke husfreiu Hrafnz, for þetta kaup fram að Helgafelli in crastino sancti Calixti pape et martiris Anno Domini M. ccc lxx vij, þessum monnum hiaverande sira Jone Halldorsine, Snorra andriessine, Birne Jonssine, þormode Jonssine, Eynare Jonssine og mörgum ödrum godum monnum.

B.

AM. 264. 4to bls. 18 papp. skr. 1606; AM. dipl. afskr. Nr. 1657.

Grein ur kaupbreff um Saghsahuol.

In nomine Domini amen.

Var þetta kaup þeirra herra Asgrijms með samþýcke conventubrædra, oc Hrafn Snorrasonar, að Hrafn Snorrason selur stadnum að Helgafelli land að Saxahuole með öllum þeim gaugnum oc giædum sem varð fremst eigandi að oc þessu lande eiga að fylgia að fornu oc nýu með þessum jtaukum.

skipshöfn á Aundverðarnese, aunnur í Beriavíkur gárda, tveggja stacka skurð í hagnýre.

Hier í mot giefur herra abote land í Vatnsholti með

¹⁾ kieptt, 252.

gaugnum oc giædum sem stadurinn varð eigandi að. að frateknum aullum reka suo sem stendur j stadarens skrá.

Skipstada við Buder oc laxaveidur j Lýsu badu meigin suo langt sem jaurdinn vatnzholtt geingur upp audrumeiginn.

Actum Anno cio eee lxx septimo jn crastino sancti calixti papæ et martýris.

269.

[1377].

MÁLDAGI Laurentíuskirkju í Holti í Önundarfirði [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 93—94 skr. 1601. Þessi máldagi gæti verið Oddgeirs, því Oddgeir biskup hreinsar kirkju í Holti 1377. Er auðsjáanlega eldri en Vilch., því þar eru talðar jarðir og mörg ítök, sem hér eru ekki nefnd.

Holt j onundarfirði.

Kirkia hins heilaga laurentij j onundarfirði a heimalaund allt arnnkelzbrecku¹⁾. vadla oc þorolfsstadi. siettung j hualreka a saudanesi. siettung hualreka j keflavíjk. enn tolstunng j reykiarfirði bæði j vídreka oc hualreka með grasnautnn allt thil huanneyra. skog j dyrafiardarbotnni. a medal gilia tueggia fyrir ofan þjnnngmanna ríodur a hina vinstri hond er a glánn ríjdur. fimm kugillda hofn j nesdal²⁾. beit j hiardardal hinn jdra fra þui er vr seli er komid til tuijmanadar. j ofríjdu sex hunndrud. kirkian a xij kýr. Gylltu þreuetra með þrimur grijs-um. ij ross. kalf eirnn. ij veturgamlir saudir. gellðfiarkugillði oc ross veturgamallt. drepstedie. stendur þridiunng hinns fiorda fiordvnngz. kirkian a jnnann sig v manna messuklædi. alltarisklædi ij. kanntarakapur iij. ein með pell. onnur með bastard. þridia skjinnandi. fiorda með vef. silfurkalek eirnn. lorencijus líjknesci oc mariu skript. krossa ij. kluckur vj. biollur ij. eirnn sloppur oc steind brijk yfir alltari. kerttistikur iij. glodaker sacrarium munlog. fontklædi. tydabækur miog xij manadi. biarnnfell. paxspialld steinnt. þanngad liggia vnnðir ellefu hæir oc xx að tyunndum oc lysitollum. þar skulu vera prestar ij.

¹⁾ Hér rúmlega hálf lína auð; ²⁾ meddal(!), hdr.

þangad liggur eyristollur af huerium skattmanni millum
audna j kialkafirdi oc kleifua j seydisfirdi.

270.

[1377].

MÁLDAGI Mariukirkju í Ögri [er Oddgeir biskup Þorsteinsson
setti].

AM. dipl. afskr. Nr. 962 "ex orig. communicat. a Paulo
Jonæ Vidal. [er fra Ögri]" með hendi Páls Hákonarsonar eptir
transskrr. frá 1451, 9. Sept; AM. dipl. afskr. Nr. 1417 eptir
sama transskr. Máldaginn er eldri en Vilehins. Sú viðbót,
sem er í Vilehinsbók, en ekki hér, er eldri en transskr., og ætti
því að standa hér, væri þessi máldagi tekinn eptir Vileh. Sbr.
Hítardalsbók Cxl. þar sem sagt er að Vilehinsmáldagi sé fyllri en
sú máldagi, er stendr í Hítardalsbók.

Kirkia í augri er helgut gude oc guds modur. oc hinum
heilaga petri.

hun a stransel. iiij. kugilldi oc xx.

hinn fiorda hvern sel í þernu vik oc áttung í hvalreka.

hinn fiorda hvern sel a hvallatrum.

geildneyta rett æ fialleyrar í skotufiörd suo morgum naut-
um sem sæ æ er kirkiu helldr.

kirkiu messudagur tueim nottum epter olafsOssos fyrri.

þetta æ kirkian innan sik. tuo krossa. tuau alltaris klædi
med dukum. mariu skrift. peturs likneski. elldbera. likakrak.
kalek. ij. kluckur. merki. sacrarium munnlaug oc handklædi.
salltara.

Jtem kyr at erfingium langa bardar.

item steindr kross. alltarisbrik oc paxspialld allt nýtt.

271.

[1377—78].

MÁLDAGI Helgafellsklaustrs.

AM. 263. Fol. bls. 103 skr. 1598; Landsb. 268. 4to 34b -
36b skr. 1601. Jón Sigurðsson vill heimfæra þenna máldaga til Gyrðs
biskups og má það rétt vera, sé hann aukinn síðar, en eptir jörð-
um þeim, sem hér eru eignaðar klaustrinu, á hann að vera yngri

enn 1377 eða rétt frá þeim tíma, því að komið er inn í máldagann sumt af þeim jörðum, sem klaustrið keypti það ár, en sumt ekki; en eldri er hann en Vilchinsmáldagi; gæti hann því verið frá 1377—1378, þegar Ásgrímr ábóti slepti ábótadæmi, en Guðmundr Arason tók við.

Helgafell [gamall maldage¹⁾].

Suo mykid goz var að Helgafelli²⁾.

ju primis. reykianes halftt.

breidabolstadur. cc.

Háls halfur ij merkur.

gvdmvndar eyiar iiij merkur.

fagurey cccc.

hoskylldzey xl veitta skreidar.

þormodzey. xv vätter.

knifsey³⁾ mork.

Sörlátur xv vätter.

Selon cc.

Jonsnes iiij merkur.

Hofstadir⁴⁾ cc.

Arnarstadir⁵⁾ iiij merkur.

Ogurr cc.

þingvollur iiij merkur.

geitagerdi c.

Serar halft þridia hvndrad.

grisabuell cc.

klear⁶⁾ cc.

Selialond v hundrad.

Botn iiij merkur.

þorvstadir c.

Olafsvijk halfur fiordi tøgður vætta skreidar.

foss halft þridia hvndrad.

skard cc.

þrandarstadir vij vätter og xx.

Hravnaskard ellefv vätter oc xx.

Gufvskalir ij vätter oc xx.

Blafellður cc.

¹⁾ [263; ²⁾ Hér er eins og nokkru hafi verið hleypt úr, sem mætti að ákveða hvónær máldaginn hefði verið gerður, svo sem: þa er herra Ásgrímr ábóti slepti en Guðmundr Arason tok með; ³⁾ krieþey 268; ⁴⁾ hofstadur 268; ⁵⁾ arnarstadur 268; ⁶⁾ kleär 268.

Gardar cc.

Brecka iij¹⁾ merkur.

Melur iij merkur.

Brecka c.

Stakkhamarr²⁾ iij merkur.

Akranes c.

Skallastadir iij merkur.

Laxarbacka iij merkur.

Langanes c.

Hrisdallur³⁾ c.

Hofstadir iij merkur. fæda kuenugilldenn vmaga.

Lagafell cc.

Annad lagafell halft annad hvndrad.

Dugfusdalur ccc.

MolldBrecka c.

Hiardarfell ccc.

Yztahravn c.

Midhravn x avrar.

fimtyger hvndrada j rekvu fyrir swunnan heide oc halfur
gaular sandur.

Reki med Akranesi.

a mynadarnese fiordvng j ollvm hvalreka oc fiordvng j
ollvm agoda. ad afleknv þuerste oc Beinvm med halfvm
fiordvngi.

fiordvng j ollvm reka j þrætu teig oc kiortre j hlidar
lannde. attvngur j hvalreka. enn a melvm hinn sextandi
blutur j hvalreka j millvm skardz oc knararnees enn til æross
hvalreka ad þridiunge. oc j odrv lage settungur j hvalreka
mille knarrarnees oc æross. er þordur Narfason gaf.

A reybianesi attvngur j helminge j hvalreka.

At giogre attvng j hvalreka.

fiordvng j ollvm hvalreka gaf Romvndur jngimvndarson
stadnvm at helgafelli agodalausann med kleifalande j kall-
baksvijk.

J kleifarvyk allann reka.

a drangsnesi fiordvng j ollvm reka millvm grindar oc
kærahafnar ad helminge vid Tvngvstad er þar hinn nijvndi

¹⁾ iij, 268; ²⁾ stakkhamrar 268; ³⁾ hrijedalur 268.

lytur j ollvm hvalreka. a kirkian j hvamme first af ad taka hinn nivnda lut mille hamarsness oc holslækjar.

helming vidreka á kollafiardarnesi. settvngur j hvalreka.

attvngur j hvalreka oc vidreka ollum með agoda oskerdan fra ravn til knararness.

veide alla j straumfiardará fra fialli oc til siafar.

þessar liggja eyjar vndir helgafell þær er eigi erv bygðar.

Oddznavtar sem taka xx^c.

Melrackaeý oc vallsaxeý xl^c.

Bilzeý.

Skealdeý.

Hromvndarnavtar xl^c.

Kjðeý.

Skorreyialond xl^c.

Stravmlond xl hvndrad.

Þetta er kuikfiar með londvm sextigher kugillda oc sex.

Heima ad stadnum xxx kua oc halft annad hvndrad asavðar. nær c veturgamalitt.

xl oc hvndrad vidrelde.

sextigbir gelldings með rotvm¹).

atian yxn þrevetur oc ellre. xx. navt veturgomul²). xv tuævetur. xv kalfar.

xxx hross.

Þetta er jnnan kirkiv.

vijj kantarakapur hinar betri. sex hinar lettari.

xij sloppar.

fernar dalmatikkur oc suo marger subtilar.

vij kalekar allz oc er einn þar af með gull.

Tabulum firir³) alltari oc bryk yfer alltari.

xv. manna messoklædi.

xx hoklar.

ij. smellter krossar oc einn yfer alltari með likneskivm.

marivskrift. Jonsskrift postola.

smeltan kross litinn.

Olafs skrift. Augustinus skrift storr.

¹) rutam 268; ²) veturgomlvim(!) 263; ³) yfir 268.

kross stor.
 paxblad sæmiligt.
 glodarker. elldbera.
 þrennar songbækur per anni circulum.
 legendvbækur per anni circulum.
 iiij antependia.
 iij Altarissdukar glitader.
 skryn oc texti. epistolarius buinn.
 ix merkur silfurs j bordbvnadi. oc eitt ker lokad.
 hornker ad auk buit með silfur.
 skurn lokad buit oc iiij horn bvin.

272.

12. August 1378. á Eyri í Arnarfirði.

ÞODGEIR biskup í Skálholti kvittar Sigurð bónda Þórðarson um porcio kirkjunnar á Mýrum í Dýrafirði.

AM. Fasc. Lxxiiij, 2, frumbréfið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Vmm porcio kyrkiunnar a myrum¹).

Ollum goodum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra heilsum ver othgeirr með guds náð biskup j skalholte með guds quediú oc uærre kunnikt gerande ath þa er ver uarum a myrum j dýrafyrði j varre visitatione letum ver reikna porcionem kyrkiunnar þa sem fallith hafde sidan sigburdr boonde þoordarson tok þar ath bua oc hann vard eighandi ath jordinne oc saker þess ath suo fanzt til ath hann hafde eigi minne bot lægtli a kyrkiuna oc þat sem hana vardade vtan sik oc jnnan oc þeim part suarar sem hun a j jordinne en þeim reikninghe gegner þi gerum ver fyrr nefndan sikhurð oc hans erfuingia af fyrr greindre porcione kuittan firir þann tima sem umlidinn er sua ath þarum skal hann eingiss skýlldughr hedan af. oc til sannýnda settum ver uært jnnzsighe fyrer þetta bref skifuad a eyre j arnarfyrde pridie idus augusti. Anno domini millesimo. cccº. lxx. octauo.

¹) Aptan á bréfinu með yngri hendi.

273.

[1378].

MÁLDAGI Þorlákskirkju undir Hrauni í Dýrafirði [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 95a—b skr. 1601. Sýnist vera eldri en Vilchins, því viðbót er þar, nema hún sé frá seinni biskupum. Mun því þessi máldagi vera Oddgeirs.

Hraun.

Þorlákz kirkia j hrauni a lannd halft að gautum¹⁾. skog a kleifum j dyrafirði. halfa reka j keflavíkj. kyr ix oc hundradz hestur. kluckur iij godar oc hin fiorda fornn. refil eirnn. munnlogar. ij. glodaker. skjirnarsär og fonntklædi. líjkakrakur. alltaraklædi ij. kerttistikur iij. með bly. líjka abreidsl. þar skal vera heimilisprestur oc giallda iij merkur.

Þannagð er groptur oc týjunnd or meðaldal oc vr selvogum oc af ollum bæium þar j millum.

274.

[1378].

MÁLDAGI Jónskirkju skírara undir Núi í Dýrafirði [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 100a—b. skr. 1601.

Wunder nype.

Jónskirkia baptiste vndir nupi a þridiung j heimalanndi skogar hogg a kleifum fyrir vestan j dyrafiardarbotni oc hun a hina týjundu vætt j serbolz²⁾ luta j huaulum oc týunndu vætt j brek[k]u bluta. týjunnda vætt j breidaboli j skalavíkj. oc hina týjunndu vætt j dali j arnnarfirði. fiordunnginn j reka ollum millum huarfs oc haukslækjar. selveidi sem vill hier j millum. fimm kugilldum beit vnnndann gnupi j nesdal. skips-hofnn a skaga tollaus oc eiga jnustir reit a melum oc skalgjörd jnn a brecku. alltaraklædi ij oc ij dukar með. silfurkalek lestann. kerttistikur ij. rella þria forna duka lausa oc eirnn

¹⁾ þannig; mun eiga að vera: Saurum, eins og í Vilch.; ²⁾ = sæból.

lepp. kyr fíorar. hundrad fríjtt oc fíogur ofríjd. klockumalmmur
fíimm pund er jon ketílsson skyldi sennða til noregs. krossa íj.
er annar smelltur. sílfurskríjn. munnlog. bok de sanctis að lesi.

þanngað skal liggia tíjunndir af fíimm bæium.

þar skal vera heimilisprestur oc taka fíorar merkur í tíjda-
offur.

Suo mikid lagði brígit thíl kirkíunnar vunnir gaupi.

in primis messuklæði sémilig. glodarker. kanntara kápu oc
alttarísklæði með sálun. glerglugg. bríjk steinda. kross með líjkn-
eski. paxspíalld. sequenciubok. sumarbok að dominícum oc de
sanctis. aspiciensbok a veturinn. fonnt með ollum bunníjnge.

275.

22. August 1378. á Alandi í þístílfírdi.

ÁRNGEIR prestur Jónsson selr Auðuni ráðsmanni á Möðruvöll-
um fyrir hönd klaustrsins Torfuvík og jörðina á Gunnarstöð-
um fyrir lausafé, en með því skilyrði að hann eigi forkaups-
rétt að hvorutveggja ef klaustrið láti aptr falt.

AM. Fasc. III, 10. Transskript á skinni frá 1385 götugt og
ílla til reika.

Vm gunnarstad[i] ok torfu víkj¹).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra gærer
ek arngeir prestur ionsson kunnigt at ek hefer selt sira auduni
radzmannne aa modruuollum firer stadinn ok klaustrið til
obrigdilignar eignar torbu vik firir nordan reidgotur fra haultu
a til laxar oss ens forna með rekum ok gognum þeim sem
þui æighu ath fylgia ok ek vard eigaundi at með laxardal en
ek skílldi fra þa ær ek sellda vígfuse þorualldz syne bæði jord
ok reka til sagdra takmarka firir nedann hundzuatnn. sua æigi
sídr með sama skílordi sellda ek stadnum jord aa gunnarstod-
um með rekum fra forna laxarosi til asdisar mels. allan vídreka ok
allar veidar í hafralons æ. með ollum gognum ok gíædum til
fíallz ok fíoru þeim sem þui landi eighu at fylgia ok ek vard
eigandi at með flutningum ok hafrextrehe fra þui ær saman
ber stein enn stóra firir ofan vadla ok asdisar mel ok rettsyne

¹) Aptan á bréfinu með yngri hendi.

fram j flædi. skilldi þetta forverd iij (k)yr. iij asaudar kugildi. iij gellðfiar kugildi. xi hundrat j flytianda eyre. skal vt lukt a fardogum malnytu kugillden ok hundrat i h[a]fnar vad-[um] ok þat mæira sem radsmadr vill. en stadriinn áá allt halft þat ær bæk aa rekana til fardaga en alt s[id]an. her með hefer [arngeir]¹⁾ lagit áá kaupmala [at hann fai þa jord]*) ok reka at kaupa fyrst ath iofnu ok ek a kosti at sækia edr þa er saugd jord er fol af klaust[rinu t]il kaupa. Ok til sann-[inda her] vm setta ek m[it]t insigle firir þetta bref. gort áá alandi in octaua assumeionis. anno domini m^o. ccc^o. lxx^o octauo. voro þessir menn i hia bergþor bonde hauskullz sou þoruardr guduardz son bardi stulluson ok marger adrer goder menn.

276.

4. Oktober 1378.

á Sólheimum.

EINAR Oddsson selr Bessa Sighvatssyni Audólfssstaði í Langa-dal með tilgreindum ítökum og ummerkjum fyrir Sólheima í Sæmundarblíð með tilteknum landamerkjum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 414, afskrift gerð eftir transskripti Benedikts Björnssonar, Gísla Brynjólfssonar og Jóns Jónssonar gerðu í Bólstaðahlíð 15. Júní 1837.

Vtskrift af Audolfstadabrefe.

In nomine Domini Amen.

Var þetta kaup þeirra Bersa Sighvatssonar af annare alfu og Einars Oddssonar af annare. lagdest under handaband þetta. ad Einar selde adurnefndum Bersa jordena a Audolfstodum j langadal. með ollum þeim gognum og hlunnendum sem jordenne atte ad fylgia ad fornu og nyu og Einar varð fremst ad eigande. tilgreinde brossabeit bonda j Karastada jordu fra returnottum til sumars og torfskurð so mikinn sem vill bonde skiera lata j Karastada jordu. hafa buorutueggia arlega ef vill. selde Einar jordena a Audolfstodum með þessum ummerkium vid Gunnsteinsstade hlodugil og ur því rettsynes upp j Trollaskard. ofan ur gílinu vid lækiar osinn vid sykíð. og

¹⁾ gat; ²⁾ stórt gat.

rædur Karlstada syk ut þadan. eiga Audolfstader Likhholm og Vargey j blöndu millum æsestada riettsyne framm ur gilinu j blöndu. ur melshornenu j sionarhol rædur haa öxl. upp þadan Mioadal upp i öxlina. so sem sier kyrkiuna og mann a gautavirke vid gautzgil. smiorskalargil og þadan riettsyne upp a fiall. a eingiunum uppe fyrer framan in forna arfarvegurinn¹⁾ upp j sykid. og ur sykinu yfer j melinn. sagde Einar til halfkirkiu skyllðar a jordunne og luka ut preste ij merkur. tekur bonde heima kirkiu tiund sina. og sinna heimamanna og lysitolla. skillde Einar af sier fyrnd og abyrgd a kyrkiu og ollum hennar ornamentis er hun a j sier. Hier j mote gaf fyrnefndur Berse jord j Solheimum og Sæmundarhlid med ollum þeim gögnum og blunnendum sem jordunum atte ad fylgia ad fornu og nyu og Berse vard fremst eigande ad med þessum ummerkium. millum Bersastada rædur gardur nedan ur a og upp j fiall. tueggia manada beit j Elevaga jord. teigur firir framann Holtt hia Holmans vadle. hefur honum sagdt vered ad þufa og pollur riede firir nordan. enn kielldu sug firir sunnann. skilur Berse af sier alla abyrgd um teig og beit. þott afseigest jordu j solheimum. Sagde Berse þessa skyllð a jordu j Solheimum. syng[i]a huorn dag helgdann¹⁾ og luka ut preste iij merkur j kaup. prestfylgd epter þvi sem a taka heima tiund sina og liostolla. skilur Berse af sier alla fyrnd og abyrgd a kirkiu utan kirkiu og innan og ollum hennar ornamentis. Hier j mille gaf fyrnefndur Berse mille jardanna Einare x. kugillde med þessum fridleika iij kyr. ij asaudar kugillde. xx. saude veturgamla. ij. naut tuævetur. iij. naut veturgomul. uxa iij^a. vetra. gomul edur(!) kyr. ij^e. j slatrum og hest. luka ut a næstum fardogum vij. kugillde enn standa med xij alna bata þau iij. sem epter eru. þad iij. naut veturgomul(!) og x. sauder veturgamler og uxenn. skal hvor abyrgiast lagaríptingar a þeirre jordu er selld. enn þeir hallda til laga [er keyptu].

Sampýckte Ingebiorg husfru Bersa þetta kaup med handabande.

Sampýckte þorný Bersadotter kona Einars þetta kaup adur med handabanda epter þvi sem þar um giört brief vottar.

¹⁾ þannig.

Voru þessar kaupvottar síjra Andres Finnbiarnarson. Martein Bersason prestar. Bryniolfur Biarnason. Hiallte Bergsson. Eilífur Biarnarsan. Tume Þordarson. og marger adrer dugande menn.

Og til sanninda hier um setium vier fyrnefnder menn vor insigle firir þetta bref. er giort var i Solheimum i Sæmundarhlid in festo Fransisci abbatis sub anno gratiæ M. cccc. lxxviij.

277.

1378.

[á Stað i Reyninesi].

ÖDDBJÖRG abbadís á Reynistað felst með samþykki allra konventu-systra og klaustráðsmanns á að Narfi Sveinsson lúki klaustrinu á Stað þrjátígi hundrada, sem eptir stóðu af þeim fjórum tígum hundrada er Örnólfr bóndi lagði með Ingibjörgu dóttur sinni til klaustrsins.

AM. Fasc. III, 9. Frumbréfið á skinni, meirt og lasið. Afskript frá 17. öld í AM. Nr. 280. 4to.

R[eynistaðar] kl[austrsbréf]¹⁾.

Systir othbeyrgh köllud abbadís at stað i reynisnesi kunngerir þat godum monnum sem þetta bref sea edr heyra at ek með samþykki allra conuentu systra ok radz mannz bryniolfs biarnarsonar samþykkium ok stöðugt gerum at narfi sueinsson luki stadnum þriatigi hundrada með þessum fridleika fim kyr ok fim asaudar kvigildi tiu hundrath vörv ok tiu hundrath i hafnar uád. stendr til leigv burdar i breidabolstad. xij. alner af hueriu hundradi þeirri²⁾ sömu er hann hefer keypt at aurnolfi bonda ok skal iordin kuittr ok lidug stadarins vegna suo framt sem hann hefer lukt þessa. xxx hundrada. luka ut at fiorum arum. lukt i greindr aurnolfr adr tiu hundruth frid. gaf fyrr nefndr aurnolfr þessa fioratigi. hundrada³⁾ með ingibjörgu dóttur sinni til stadar i reynis nesi. er aurnolfr suo framt kuittr ok lidugr af þessi skulld. sem narfi sueinsson iatar með handlagi radzmanni reynisnesstadar at luka. Ok til sanninda her um settum uær vart kapitula innsigli firir þetta bref sub anno gratiæ Miiij^o. ccc^o. lxx^o. viij^o.

Innsigli abbadísarinnar hefir verið fyrir bréfinu, en er nú dottið fra.

¹⁾ Skamunstað aptan á bréfinu; ²⁾ þri, skbr.; ³⁾ .hw., skbr.

278.

13. Januar 1379.

á Möðruvöllum.

ARNGEIR prestur Jónsson selr klaustrinu á Möðruvöllum jörðina Áland í þistilfirði fyrir lausafé.

AM. Fasc. III, 10. Transskript á skinni frá 1385 götugt og illa til reika.

In nomine domini amen.

Þá er lidit var frá hegat burd vars herra ieshu christi þushundrat þriuhundrat siautigir ok niu ar. á gæisladaginn í malstofunne bræðranna áá möðruvöllum j horgardal. staddiz sua fellt iardar kauph millum prior ærlænds audunar radzmannz klaustursins með bræðranna sampukt af einne alfu. en arngeirs prests jonssonar af annari. at nefndr arngeir prestur selldi með handlagi klaustrinu ááland í þistilsfirde firir iij kyr iij asaudar kugillde hundrat j kosti. v hundrat j flytianda eyri firir nefnda iord ok reka. áá saugd jord alla iardar eign millum haulknar. ok sandar. land gaugn ok fiuru gaugn. ok allan vidreka. en fiordung og attung í hualreka ok flutningum. skal landz verdit vt lukaz áá tuæim arum. enn leiga xij alnum fridum huert kugilldi. þat ær efter stenndr. en ofritt af flytianda eyri. voro þessir vattar hia siru asgrimr gudbiardzson. augmundr asgrimsson prestar eyulfr glumsson þorkell olafsson leikmenn. Ok til sannenda her vm settu þessir menn sin jnsigle með kapitula innsigle bræðranna firir þetta bref gort í saugdum stad degi ok ari.

279.

23. Januar 1379.

í Ási.

BENEDIKT Kolbeinsson gefr Þingeyraklaustri jörðina á Gilstöðum í Vatnsdal ásamt þrem kúgildum.

Frumbréfð á skinni í AM. Fasc. Lxxij, 3, og hefir verið eign þingeyraklaustrs. Innsiglið hefir verið týnt á dögum Arna Magnússonar. Nokkrar afskriftir eru til af bréfinu, svo sem: AM. Dipl. afskr. Nr. 454 (eptir frumbréfinu); AM. 277, 4to bls. 3--4; AM. 280, 4to bls. 172—73.

Gilstada Brieff 1379¹⁾.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sender benedict kolbeinsson. q[vediu] G[uds]. oc sina kunnigt gerandi at ek gefr klaustrinu at þhingeyrum stadfastliga til fullrar oc efnilegrar eignar jordina æ gilstodum med ollum þeim gaugnum oc giędum sem iordin hefer att at fornu oc nyiu oc ek hefi fremstz eigandi at uordit þar med tuær kyr oc sex ær efter þui sem mitt testamentum bref uattar. skal sagt klaustr at þingheyrum taka at ser til oendalegrar eignar fyrr nefnda iord gilstadi j uadzdal medr þerssum þrimr kugilldum nu j uar a fardogum. oc til sannenda her um setta ek fur þetta bref mitt jusigli gert j æsi jn profesto babilie martiris. anno domini M^o. ccc^o. lxx^o. ix^o.

280. 16. April og 24. Mai 1379. á Miklabæ i Blönduhlíð.

HALLVARÐR Hallkelsson og Valgerðr Brandsdóttir kona hans selja Guðbjarti presti Eyjólfssyni jörðina Sævarland í Laxárdal með tilteknum hlunnindum.

AM. Fasc. III, 11. Transskript á skiinni frá 1385 meirt og götugt; AM. Nr. 277. 4to bls. 31—32 með hendi Guðmundar Andréssonar 1640.

Bref vm jarðir j Hiotum ok laxardal²⁾.

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda jon prestr biarnarson biorn brýniolfsson þorbiorn kollason ari eireksson ok guðmundur aunundarson kuediu guds ok sina kunnigt gerandi at sub anno gracie M^o ccc^o lxx^o nono. vorum vær j hia sam ok heýrdum a laugardagin j paskaviku a miklabý j blönduhlíð at halluadr hallkelsson ok valgerðr brandzdóttir husfru hans selldu ok handlögdu til fullrar eignar guðbiarte presti eyiolds syni jordina a sæuarlandi j laxardal med ollum þeim gognum ok gædum sem þui landi hafa fylgt at fornu ok nyiu ok þau hofdu fremz eigandi at vordit itolu

¹⁾ Aftan á bréfinu; ²⁾ Aftan á bréfinu með fornri hendi. Ární hefir skrifað aftan á það: •Landamerke mille Sævarlandz og Reykio i Laxardal•. og R[eynistaðar]kl[austurbréf].

lausa nema bænhus skyld ad vndan teknum hualreka ok vidreka hinum stæra fra raufarbergi ok vestr yfer os til motz vid þorbiargarstadi sua langt sem bænhus krossinn a sæuarlandi bryddir vestr vndan mels horni þar sem môtaz gras ok fiara. her medr selldu fyr nefnd hion halluardr ok valgerdr adr nefndum gudbiarte presti fiuru staf med ollum vidreka ok hualreka fra storu urd til saud ár at vndan teknum smareka ok sa lætr annaz rekann at logum sem backa a ok¹⁾ vidreka allan fra sauda til gaukstada ar ok attung j hualreka at fraskildum smareka ef skefilsstada menn annaz rekann epter logum. þriggia²⁾ attfedminga skurd til saud ár torfa j þorbiargarstada land a hueriu ari æfinliga. eingiar med vmmerkium. þriggia vikna verk edr meiri j skidastada jord upp hoggit gras ok stackgardz giord. sagdi halluardr þessi landamerki at j milli sæuarlandz ok reykia rædr hafiallit sudr i midtind a fiallinu. en þadan rettsýni ofan epter merki holum ok yfer j grohol firer sunnan þorbiargarstadi en firer vestan rædr laxa medan hon fellr j fornum farveg. en árfarveggrinn forni er³⁾ firer vestan smidsholm vt j rekamark. her j mot gaf optnefndr gudbiatr prestr þratnefndum hionum halluardi ok valgerði halfan fiorda tug hundrada Medr þessum fridleika fiorar kyr fiogur asaudar kugilldi atta lambgymbrar tiu saudi vetrgamla tuo naut tuævetr þriu vetrgomol hundrat j slatrum. þriu hundrut j hrossum. vxa firir þriu hundrut. hettu firir hundrat. ellifu hundrat vðru ok fiogur hundrut j hafnarvadum. skilldu a þessu goodzi vera þriggia ara saul ok luka tuttugu hundrut a hinu fýsta en fimtan a hinvm tueimr iafn mikit a huaru nema gudbiatr prestr villdi fiotara vt luka. skilldi nefndr gudbiatr prestr halda skiladomi firir jordina en fýrsogd hion halluardr og valgerdr skyldug honum aftr at luka sitt godz j sinni beztu eign ef nockot riptiz edr af segðiz greindri iordu sæuarlandi. Ok til sannennða vm þetta iardarkaup settum vær fýr nefnder menn vár innzsigli firer þetta bref gert j sögdum stad a miklabý j blondublid a laugardag hinn næsta epter ascencionem domini a sama ari sem fyr segir.

¹⁾ sl. 277; ²⁾ þiggia(!) 277; ³⁾ er i 277, en i frambr. sýnist að eins móta fyrir því.

281.

12. Maí 1379.

i Eingey.

VÍGSLUMÁLDAGI Eingeyjarkirkju, þá er Oddgeir biskup Þorsteinsson vígði hana.

AM. 263. Fol. bls. 62 skr. 1598, máldagabókin forna frá Skálholti, en upp í hana hefir þessi máldagi verið tekinn óptir Vilchinsbók, og stendr sem fyrirsögn «Vilchinsmaldage».

Þá er lídíd var frá hingadbúrd vor[s] lavsnara jesv christi þusvndrat ecc. siotyger og ix ar. þrimur nattvm fyrir Hallvardzmessv. var kirkia j Eingey vígd af herra Othgeire biskupi j skalholtti hinvm heilaga krossi. heilogvm píslarvottvm. dionysio. thome¹⁾ archiepiscopo oc olafi konge. heilaga þorlake sancte katerine oc beate svnniue með þessum maldaga.

ad þar skal syngia annann huern dag helgan. oc dag j vikv vmm langa fostv. þann sem bondi vill. fostudag j ymbrodoghum. greida presti ij merkur.

þar skal og vera heimilissprestur ef bondi vill. oc luka þa honum iiij merkur.

Kirkian a kalek oc messuklædi. glodarkier. fimm kyr.

þar skal oc heima takast oll heima manna tíjvnd.

þar er heima manna groftur. half legkavp skvlv heima takast.

leggur hvstrv Mærgret Ozvradotter so mikid til kirkiunnar oc gefur vm fram það sem adur a hyn.

Jn primis xxx hvndrada j lande j Eingey. v. kugilldi. ein messuklædi. kantara kapv. ij. Alltarisklæde með dukvm. oc einvm fordukum. lektaraduk. ij kertistikur með kopar oc ij með jarn. kross með vnderstodvm. Mærivskriftt. thomas likneski. ein Alltarisbryk. litill texti. einn slopp oc reffa vm korinn með glitudvm dukvm.

jtem ij merkur vax oc half mork reykselsiss.

jtem eitt merki. vígdz vatz ketill með tin. ampli. sacrari-vm mvnnlagv.

jtem ij biollur.

kirkian a fiordvng j ollvm reka millvm fossvogslækia-rtan a kirkivsandi oc j seltiorn.

¹⁾ thoma, hdr.

jtem selveide við eidsker oc tuo netlög vestan að gíaholmvm.

Porcio ecclesie vij hvndrat.

282.

24. Juli 1379.

á Holm.

URSKURÐR Einars prests Háfiðasonar um landamerki milli Hvamms og Móbergs í Langadal í Húnavatnssýslu.

AM. Fasc. III, 12. Transskript á skinni frá 1401. Afskriptasafn AM. Nr. 394 (eptir transskriptinu).

millvm bravns ok mobergs vm landamerki¹⁾.

Ver einar háfiðason hola kirkiu officialis giorum ollom godum monnum kunnigt at uær medkennunz²⁾ med þessu uoro brefi ath þa er uier hielldvm stefnu a landamerkium millum mobergs ok huams dæmdu tolf menn til vrskurðar uors huor[t] uær uilium seigia til hallz kirkiunne a holltastaudum edr gudmundi a mobergi þann jardar teig sem þeir hófdu aðr um þrætz ok meðr þui at þau prof geingu frammar er gudmundr leidde til hefðar. enn þau sem kirkivnne heyrdi thil. þui j guds nafni amen soghdum uær med fullum laga urskurdi gudmundi til hallz sagða jord þar til sem sannara prof gange³⁾ þar um odro huoru⁴⁾ til eignar. Ok til sannynða hier vm settum uær firir þetta bref officiolutus jnseigli giort ath holom jn vigilia jacobi apostoli anno dominj M ccc lxx nono.

283.

1379.

MÁLDAGI Jónskirkju í Vík (Reykjavík) á Seltjarnarnesi, er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti.

AM. 238. 4to bl. 47b—48a skr. c. 1570 (Bessastaðabók); JSig. 143. 4to bls. 18 skr. 1696.

¹⁾ Aptan á bréfinu með fornri hendi; ²⁾ skbr. hefir mæuz (= með-ununz); ³⁾ ganga, skbr.; ⁴⁾ huort, skbr.

Vikvr maldagi æ Seltiornnarnesi [100], iij^e. lxx. ix.

Jonskirkia j vik æ land alltt at seli. landsælding og selalatur j erfærisey. sælding j akvrey. rekann allann æ kirkivsandi. fiordvng reka j mots vid nes. eyngey og lavgarnes. vtan seltiornn og lavgarlæk¹). vikvrholt med skog og selstodo.

xij kyr og²) tvenn messvklædi. hokvl lavsann. kantarkapv. slopp. alltarisklædi. v. med dvkv. iij. marivskripter. ij. krossar. ij. blasivs likneski. klvckur. ij. biollvr. ij. kiertestikv eina. glodarkier. sakrarivm mvnnlavg. kirkiv kola. stola. ij. lectara. xvij tidabækur.

[Par] skal vera heimilisprestur ef bonde vill.

284.

[1379].

MALDAGI Pétrskirkju á Kálfatjörn [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 238. 4to bl. 47 skr. c. 1570 (Bessastaðabók); JSig. 143. 4to bls. 16—17 skr. 1696.

Hvad sem kirkiaunn æ kalfatiornn æ³).

Petvr[s] kirkia æ kalfatiornn. hvnn æ heima land alltt med gognvm ok gædv. hvn æ backa ok fleckv vik. hvnn æ allann reka j millvm Hravnes ok ranga giogvrs ok firr nefnd fleckv[v]ik æ allann þridivng j vatzeysv jord. j rekvm. skogi ok hagabeit. fra nýia gordvm ok in at gardi þeim er geingvr ofan vr Hravne fram at sia firr innann akvrgerdi. Advrnefnð kirkia æ kalfatiornn æ allann reka j millvm mar[k]kletz ok nýia garda.

285.

[1379].

VITNISBURÐR Þorvarðs Arasonar og þriggja manna annara, að Kálfatjörn eigi allan reka milli Hraunness og Rangagjögrs.

¹) lavgarles(!) 238; ²) 238 hefir fyrst ritað hér inn xij, en svo sett stryk fyrir ofan og neðan til merkis um, að það ætti að falla burt;

³) Kalfatiarnarmaldage 143.

AM. 238. 4to bl. 27, Bessastaðabók skr. c. 1570.

Kalfatiörn.

Svo felldann vitnisbvrð bervm vier þorvardvr arason oc þorsteinn jonsson olafur marteinsson oc hallvardvr karason at vier hofvm verit j kalfatiarnar kirkivsokn meir enn xx vetur enn svmer meir enn lx vetur. hofvm vier alldri tvímæli æ heyrtr. at eige ætti kirkian æ kalfatiornn allann reka j millvm hravunes oc rangagiðgvr. oc alldri hofvm vier heyrtr at þar væri hvalreki fra skilldvr. og epter [þessv] vilivm vier sveria ef þvrfa þýcker.

286.

1379.

VITNISBURÐR Kára Þorgilssonar og tveggja manna annara um máldaga og reka kirkjunnar í Viðey frá Kolbeinsskor og inn að Hraunnessvötnum í millum Hvassahrauns og Ottastaða.

AM. 238. 4to bl. 27b Bessastaðabók skr. c. 1570; AM. dipl. afskr. Nr. 1819 (eptir 238); AM. 65. 8vo bls. 46 (kver Bergsteins í Skildinganesi) og á lausum blöðum í 4to bls. 32.

Kalfatiörn.

Svo felldann vittnisburd bervm vier kare þorgilsson. jon oddzson oc olafur kodransson. at vier hofvm heýrt lesinn maldagann j videy advr enn kirkian brann. oc firnefndur olafur kodransson las hann sialfur. at kirkian j videy ætti fiordv hvoria vætt vr hval hvar æ land kæme fra kolbeinsskor oc inn at hravunes vottnm j millvm hvassaravns oc ottastada nema kæme æ kalfatiarnar reka þeim frateknvm j millvm markkletz oc nyia garda. hier epter vilivm vier sveria ef þvrfa þýcker.

anno domini M. iij^o. lxxix ar.

287.

[1379].

MÁLDAGI Péturskirkju í Saurbæ á Kjalarnesi [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

JSig. 143. 4to bls. 154—55; AM. 238. 4to bl. 112. «Er þetta skrifat eftir Hitardalzmáldagabók». Þetta er því líklega með vissu Oddgeirsmáldagi 1379.

Maldage kirkiunnar j saurbæ á kialarnese.

Peturzkýrkia i saurbæ a kialarnese. á x. kyr. xv. ær. grid-ung tvævetrann. saundur tvævetur. hundrat i haustlagzeyri. hundradz ketel. iij hesta. tolf manada tidabækur. þrenn messu-klæde. gilltur silfurkaleikur stendur nærri. ix. aura.

kyrkian a xxx hundrada j heimajörðunne eftir þui sem soru sira Guðmundur gilsson og sira þorkell Hafidason. að dæmtt hefði vj prestar. eftir bode herra Gyrderz. og þorkell sem þá átti jörðena var þar þá fyrer kalladur.

Bru skal halda á blikadalzä þar á millum fiallz og fiðru. er sä vill er j saurbæ býr. þa er medalmadur meige bera half vætt. og hafa þar omagann sem bruen er ej giðr. enn ef vautn taka bruna edur fellur af fyrer firnsku saker. þa skal gefa halfmork á fyrsta missiri. maurk á öðru. xij aura á þridia. sidann skal hann hafa kvengilldann vmaga þar til sem [a er] gior.

þar liggur tijund til millum blikdalzär og [eilifs]dalzär. nema af eyri og myðal ef þar bua landeigendur. þa skulu þeir taka sina tijund hejma og allra biona sinna.

288.

[1379].

MALDAGI Pétrskirkju á Kirkjubóli á Rosmhvalanesi [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 263. Fol. 64 skr. 1598. Hér er ekki talinn fjórðungur í Geirfuglaskeri né viðreki á Skarðaurð, er því þessi máldagi eldri en Magnúsar biskups Eyjólfssonar 1477; gæti verið Oddgeirs.

forn maldage.

Kirkia hins heilaga Peturs postula a kirkiubole a xl hvndrada j heima landi. oc fimtan kyr. þrenn messvklædi. þriv alltara-klædi. tabulum. eitt glodarker. kalek. brijk sæmiliga yfer alltare. ein kertistika. sacrarium munnlayg. fontklædi. ij sloppar. ij kantarakapur. tiolld vond vmhverfuis kirkiu.

Peturs skrift. fimm kluckur. tolf manada bækur allvondur.
merki ij. annad med silki enn annad med lerept.

289.

[1379].

MALDAGI Blasíuskirkju á Laugavatni [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 238. 4to bls. 40 skr. c. 1570; JSig. 143. 4to bls. 57 skr. 1696.

Maldagi æ laugarvatni.

Blasius kirkia æ laugarvatnni æ j heimalandi x^e.

ij. kyr. ix. ær.

Jtem jnnan sig. ij. krossar. marivskript. blasius likneski.
ijj altarisklædi. altarisdvkur ok annar glitadur. glodarker. ij.
klvekur. litil bialla.

porcio ecclesie vm. x. ar. xij. alnar hvort ar.

290.

[1379].

MALDAGI Þorlákaskirkju á Reykjum í Mosfellssveit [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

AM. 228. 4to bl. 40b skr. c. 1570; JSig. 143. 4to bls. 149 skr. 1696.

Sudrreykia maldage.

Torlaks kirkia æ reykivm æ land at vlfar[sfelli.

ijj. kyr.

Rodvkross. torlaks liknesk[i]v. altaraklædi. sacrarivm mvn-
lavg. ij. biollur. paxspialld.

porcio ecclesie vm. vij. ar. xij. alnar og. ij^e.

Jtem. vije. er fallit hafa af kirkivnnar jordv sidann
Olafur tok vid jordine.

291.

[um 1380?].

VITNISBURÐR um landamerki Gaular í Staðarsveit.

AM. 264. 4to bls. 8 skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 8—9 skr. c. 1660 (Jón Steindórsson); AM. dipl. afskr. Nr. 1618. Prentað í JPét. Tímarit I. 41.

Gaular landamerke¹).

Þenna eid handlaugdu þau Steirn Þorarensen og Vigdís [Aladottir²] mæð Gijsla Sigurdarsyni. að þá er þau voru í Stadarhrepp og Liotur Þorkelsson atte Gaul og Ofeigur eftir hann. þá atte Gaul³) alla jaurd ut frá Groulæk fyrir ofann gautu og ut thil Vigraleykiar⁴) og sionhending ur Grouhollte fyrir ofann Groulæk [oc ut⁵).

292.

[um 1380?].

LANDAMERKI Hofstaða í Miklaholtshreppi til móts við jarðir Helgafellsklausra, er Þorsteinn taldi.

A.

AM. dipl. afskr. Nr. 1668, afskrift staðfest 27. Maí 1710 í Skálholti af Vigfúsi Jóhannessyni, Þorgils Sigurðessyni og Grími Magnússyni eftir viddis á kálfskinni gerðu í Snóksdal 18. Maí 1628 af Finni Skúlasyni og Páli Jónsyni eftir transscripto Helga prests Magnússonar, Jóns Jónssonar og Helga Árnasonar frá c. 1500; AM. 381. Fol. afskrift á pappír.

Þesse eru landamerke a mille Hofstada og Lagafella.

að gata su skilur. er liggur eftir Langhollte. og svo a motz við Gaularland. steinar ij standa sinumeigen götu hvor. sionhending ur hinum nedra j hinn efra. enn ur hinum efra sionhending j frackaskard. enn ur austanuerda skardinu j stein þann er stendur a prongubrun. oc þaðan j Gjalparstapa. og sionhending i Vidilækjar botn ur stapanum. enn fyrir utan er sionheuding ur Groutiðrn j stackgardz brot þat er stendur

¹) 252; ²) Aladottir 264; ³) Gamle(?) 252; ⁴) vygralækjar JP.; ⁵) [sl. 252 og JP.

under saudabolzhollte. enn ur holltinu j kielldu þa er fellur ur floalak. þa skilur lækurenn upp þar til að upp kiemvr að efra floa. og þadan sionhending j stackgardzbrot það er stendur undir saudabolsas. og þadan eptir asnuu upp þar sem hann er hvassastur og j stackgardz brot það er firir ofan stendur asinn. og þadan sionhending j markgil. enn markgil rædur til uppsprettu þeirrar er það fellur ur.

Þesse eru ummerke umm Hofstadaland.

ad steirn stendur a Gissuravöllum. ur þeim steine er sionhending j ostleifahamar. enn sa hamar stendur j austur fyrir sunnan reidgötu. þadan sionhending i saudabolshollt. þar er hæst er. þadan er sionhending i steina ij. nidur a myrum. ur steinum þeim er sionhending j stackgard a midgötuholte. ur stackgarde þeim j gilldrubrot a Balkastöðum. þadan sionhending j stein vid mastada kielldu. þadan j frackaskard firir utan hanefshola. þadan er sionhending i marklæk. þadan i urdarmula. þa rædur Valla þar ummerkium. er hun fellur j straumfiardara. þa rædur Straumfiardara. ofann til marks þess er fyrr var ritad. Saudabeit eigu Duggusdalsmenn ut yfer a saudum sinum vj vikur. Hier fyrir þetta jtak leggja þeir einge a mot er heiter Hauagardseinge. Hofstader eiga iiij. einge i Straumfiardarlaund. og þorbiarnarholm um framm. Hofstada-menn eiga og torfristu j Borgarholztz land til þeirra heya. sem i holminum fast. Hofstader eiga allann reka fra Grensa og til Gudlaugs hamars. enn þadan ^a helmingi i stolpaþann. er stendur firir Breckubæ.

Þerse merke taldi þorsteinn um Hofstada land.

B.

AM. 264. 4to bls. 9 skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 9 skr. c. 1660 (Jón Steindórsson); AM. dipl. afskr. Nr. 1668 og Nr. 1617. Prentað í JPét. Timarit I, 41—42.

Landamerkie millum Hofstada oc Lagafella.

Þesse eru landamerkie millum Hofstada oc Lagafella.

¹⁾ Þannig; á líklega að vera: at.

at gata su skilr er liggur epter langaholltte. oc suo til motz vid Gaular land. Steinar ij. standa sijnu meiginn¹⁾ gautu huorer²⁾. Sionhending ur hinum nedra j hinn efra. En ur hinum efra sionhending j frackaskard. En ur austanverdu skardinu j stein þann er stendur a þraungua brun. oc þadan j Gjalparstapa oc sionhending j vijdelækjarhotn ur stapanum. Enn firir utann er sionhending j Groutiaurnn j stackgardz brot þad er stendur under [saudaholzs holltte³⁾]. enn ur holltinu j kielldu þa er fellur j floalæk. þa skilur lækurinn⁴⁾ upp þar til ad upp kiemur ad efra floa. oc þadan j stackgardz broth þad er stendur nedan under saudabolsas. og þadan epter asnum upp þar sem hann er huassastur. oc j stackgardz brot þad er fyrrer ofann stendur asenn. oc þadan upp sionhending j markgyl. enn markgyl rædur til uppsprettu þeirrar er þad⁵⁾ fellur ur.

293.

[um 1380].

SKRÁ um landamerki milli Lágafellanna beggia í Miklaholtsbrepp.

AM. 264. 4to bls. 2 skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 10 skr. c. 1660 (Jón Steindórsson); AM. dipl. afskr. Nr. 1616. Prentað í JPét. Tímarit I, 42.

Landamerki a mille Lagafellanna beggia⁶⁾.

Þesse landamerkie saugðu þeir Olafur Bjornsson oc þorlakur Markusson j mille Lagafella⁷⁾. ad ur Valhamri⁸⁾ er stendur firir ofan reidgautur er sionhending ofan j kroklæk⁹⁾. rædur þa lækurinn ofann j Groutiaurnn.

294.

[um 1380].

VITNISBURÐR um landamerki milli Lágafells og Elliða í Staðarsveit.

¹⁾ a, b. v. 252; ²⁾ huor 252; ³⁾ [Söðabolzhollte 252; ⁴⁾ lækenn 252; ⁵⁾ þar 264; ⁶⁾ 252; ⁷⁾ Lagafellanna beggia 252; ⁸⁾ paalzhamre 252⁽¹⁾; r.: Valshamri; ⁹⁾ Broklæk 252.

AM. 264. 4to bls. 9 skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 10 skr. c. 1660 (Jón Steindórsson); AM. dipl. afskr. Nr. 1615. Prentað í JPét. Tímarit I, 42.

Landamercki mille Lagafellz og Ellida¹⁾.

Þesse landamerckie sagde Olafur Biorntsson. að Snorri Biarnarson. og Jon Bardarson hefði reiknad so að hann heyrde í millum Ellida og Lagafelltz. að þar [rædur²⁾] lækur sa er fellur³⁾ af bruninne firir austann Ellidatinda. er hann þriklofenn uppe í bruninne⁴⁾. enn hinn jödre⁵⁾ firir nedan brunina og suo firir utan þann stein er stendur æ hrijsholtte eda deylðar holtte. þuiat það er kallat huerttueggia. og ur hrijsholtte ofann í læk þann. er fellur í slattu kielldu firir utan baulluholt⁶⁾. Suo sagðist hann og heyrtt hafa sagtt sier elldre menn að Lagafell hid sydra ætte [t[u]au einge⁷⁾] í Ellida. og það bar þorlakur Markusson með honum.

295. [um 1380²⁾].

SKRÁ um landamerki millum Saxahvols og Öndverdarness undir jökli.

AM. 264. 4to bls. 17 papp. skr. 1606; AM. 252. 4to bls. — 25 skr. c. 1660; AM. dipl. afskr. Nr. 1611 og Nr. 1657.

Landamerke a mille Saxaholz og Aundverdarness⁵⁾.

Þesse eru landamerkie meðal Sagsahols og Aundversness. að Aundvertt⁹⁾ness æ sudur með sia til hualsraufur¹⁰⁾. þaðan er sionhending til vijgiz Borgar. enn þaðan til Borgar þeirrar sem stendur hia hrakness brunne.

þaðan er sionhending til þistilzhellu.

þaðan er sionhending í sandvijk¹¹⁾ edur skarfsvijk¹²⁾. þuiat hun er kaullud huerttueggia.

¹⁾ 252; ²⁾ [að þar rækur, misskr. 264; ³⁾ ofan b. v. 252; ⁴⁾ tind-bruninne 252; ⁵⁾ jödre 252; ⁶⁾ Bolluholt 252; ⁷⁾ [264; tuð eyng 252; ⁸⁾ 252; ⁹⁾ Öndnerdar 252; ¹⁰⁾ hualzróffar 252; ¹¹⁾ getr og lesist Sauðvik í 264; 252 hefir Sandvijk; ¹²⁾ Skarfauijk 252.

296.

[um 1380].

VITNISBURÐR um selveiði í Kópatjörnum á Snæfellsnesi.

AM. 264. 4to bls. 17 papp. 1606; AM. 252. 4to bls. 25—26 skr. c. 1660; AM. dipl. afskr. Nr. 1610 og Nr. 1657. Sbr. Sv. Nielsson: Prestatal bls. 102.

Witnisburdur wm kopatiarner¹⁾.

Þesse er vitnisburdur Olafs Ormssonar, at hann man þessa menn buid hafa að sagsahuole.

Snorre Smidsson. Jon Palsson. Valgardur Sturluson. Þorlakur sula. sýgurdur helgason. Jon prestur Ottarsson. Snorre Biarnarson.

oc haufdu aller þesser menn selveide j kopatiornum enum fremrum. oc allann reka sudur að lendingarlæk. enn halfann reka oc veide oc saulufiauru j læknum. oc alldri fundu þeir að sem j Gaurdum biuggu. suo að hann heyrde. fyrr enn magnus olafsson oc hann heyrde þorstein abota snorrason [hid sama²⁾] seigia. [að kirkiann a Saxahole ætti alla veide j Copatiornum hinum fremrum. og Einar Gellesson³⁾] og margann annann. þuijlijkann vitnisburd bar Christin Ellingsdotter. nema hun man ecke jaffmarga mennena bued haffa og eige heyrde hun lýsijng⁴⁾.

297

[um 1380!].

SKRÁ um landamerki á Skogi þeim, er Ögmundur Bjarnarson gaf Helgafellsklaustri, landamerki milli Straums og Setbergs, Straums og Óss, Leytis og Bílduhvols, Leytis og Borga.

AM. 264. 4to bls. 19—20 papp. skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 36—37 skr. c. 1660; AM. dipl. afskr. Nr. 1607.

Þesse eru ummmerke æ skogie þeim er Augmundur Bjarnarson gaf til stadarinz að Helgafelle. at gata rædur fyrer jnnann su sem ofan geingur fyrir utann vaurdur. Enn Raudalækur firir utann ut fra salltnese. enn mýr fyrer ofann með endilaungu mille konga skogz oc [þess jtakz⁵⁾].

¹⁾ 252; ²⁾ [sl. 252; ³⁾ Einar kynni að vera sonr Gillis (= Gellis) þess, er nefndr er vestra í bréfi frá c. 1350 (Dipl. Isl. II Nr. 526); ⁴⁾ [sl. 264; ⁵⁾ [þeirra jtake 252.

Mille straums og oss og setbergs. að sa lækr rædur sem fellur epter beinagrof ur selstada grof oc suo ofann j setbergsa.

Mille straums og oss að þar er sionhending ur kattarhamre fyrer ofann nattmalzhæder. oc j uppsprettu þa er lækur fellur ur¹⁾ firir utann Jllugahä²⁾ oc suo firir utann Nonhol. oc rædur sa lækur þaðann ofann j sio.

³⁾Þesse landamerkie eru mille Leitis og Billduhuols. [að Billduhuolz⁴⁾ lækur rædur ofan ur midmundaborg alltt þar til er sionhending er mitt ur læknum j flatsteina⁵⁾. er huer stendur ofan æ audrum. oc suo ur steinunum j hinn litla læk. oc rædur hann þa til þess er hann fellur j Billduhuolzlek. Enn hann rædur þa ofan j sia.

Mille Leites oc Borga. að kroklækur rædur nedan ur sio. oc upp j Valabiaurg⁶⁾ eda Vætubamar⁷⁾ þuiat hann er huertueggia kalladur enn þaðan sionhending sudur epter fialli. þar sem það er hæst sudur j diska oc þaðan sionhending j sandtiaurnn. Rædur þa lækur sa er fellur ur gautu vautnum. oc þa sudur j Grænady.

298.

18. Februar 1380.

á Ytri Bægisá.

SIGURÐR lögmaðr Guðmundarson úrskurðar löglegar gjafir Ásgríms prests Guðbjartssonar til sona hans Guðbjarts og Erlends.

[Bfél. 67. 4to bl. 40b—41 með hendi séra Eyjólfis Jónssonar á Völlum; sbr. MSteph. 60. 4to bis. 10. Það er nokkur vafi á um árfærslu þessa bréfs og er ekki hægt að koma saman lögmannsárum Sigurðar og ríkisárum Hákonar konungs. Væri reiknað frá 1345 yrði 25. ríkisár Hákonar 1370. en þá er Sigurðr ekki lögmaðr. Væri samkvæmt Lögmanns og Flateyjarannál reiknað frá 1350 yrði ártal bréfsins 1375 og svo ætlar séra Eyjólfir á Völlum, en ekki var Sigurðr heldr lögmaðr þá, og auk þess miða norsk bréf ekki ríkisstjórn Hákonar við 1350, heldr venjulegast annaðhvort við 1345 eða 1355, og við hið síðastnefnda ártal miða þau bréf, sem bezt eru og áreiðanlegust. Sé miðað við 1355 verðr ártal bréfsins 1379

¹⁾ sl. 252; ²⁾ Jllhugahaff 252; ³⁾ það gæti verið, að það, sem eptir fer, ætti að vera sér; ⁴⁾ [sl. 252; ⁵⁾ flarsteina 252; ⁶⁾ Vatnbjörg 252;

⁷⁾ Vatnhamra 252.

—80, en ekki er getið lögmensku Sigurðar þau ár, og þá er Þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr norðan og vestan; ætti því þetta að koma heim, yrði Sigurðr að hafa verið þetta ár í stað Þorsteins. Um dagsetningu getr og verið vafi. Eptir bréfinu sjálfa getr það verið miðað við 5. Jan. 1380 (Simeon stylites), 18. Febr. 1380 (= Simon biskup, eius og hér er sett), 21. Apr. 1380 (Simon cum sociis) eða jafnvel 28. Okt. 1379 (Simeon & Judas = Tveggja postulamessu).

[Utskrift] af orskurdi Sigurðar lögmans Gudmundssonar
uppa giðf sira Asgrims Gudbiartssonar.

Öllum monnum sem þetta bref sia edr heyra sendir Sigurðr Gudmundsson lögmenn norðan ok vestan á Islandi kvediu guds ok sina. kunnigt giorandi at á xx. ok v^a. ári rikis vors nadigasta herra Hakonar með guds myskun Noregs konungs. iij. nattum fyrir Simons messu at ytri Bégisá. kom fyrir mik sira asgrimr Gudbiartsson, synandi mer bref godra manna með skilvisum innsiglum. hver her eru með bundin þessu minn brefi. eptir því þau votta um gíafir ok avoxst sona hans Gudbiarts ok Erlends ok sakir þess mer var kunnigt ok morgum godum monnum odrum. at sá var mestr hluti godsá sira asgrims. er var aflafe hans. ok annars. at mer syndist þessi bref ok giord sira asgrims skirlig ok skynsamlig. ok eptir riettum lands lögum giort. því j guds nafni amen. sagða ek með fullum laga orskurdi þessa alla peningagiord ok gíafir optnefnds sira asgrims við fyrnefnda syni sina Gudbiart ok Erlend lögliga. eptir því sem fyr greint bref vottar.

Ok til sanninda her um setta ek mitt innsigli fyrir þetta bref. giort j sögdum stad degi sidar en fyr segir.

299.

23. Marts 1380.

i Möðruvöllum.

ARNÓR prestur Jónsson selr með samþykki klaustrsins á Möðruvöllum séra Arngeiri Jónssyni jörðina Áland í pistilfirði, er hann áðr hafði selt klaustrinu, en klaustrið skilr nú rekana frá.

AM. Fasc. III, 10. Transskript á skinni frá 1385 götugt og illa til reika.

Inn dei nomine aDen.

giordiz sua felit kaup með sira arnore ionssyne ok arn-

geire presti ionssýne at sagdr arnor selldi med samþykki prior snora ok annara convenntu brædra modrualla klausturs nefndum arngeiri aland j pistilsfirde med þeim gognum ok giædum sem hann hafði adr sellt modrualla klaustri at fra skild[um] ollum rekum þeim sem þui landi hafa fylgt nema sva mikit sem landleiganda ber til at hafa efter logum. gaf þat fyrir adr nefnda jord halft þridia kugillde ok ij hundrad j flytianda eyre. skilddi hann taka abyrgd a sagdri iordu a næstum fardogum. ok þau iiij kugillde sem þar fylgia j skulld sina af stadnum. var þat skilit til brigda vm adr nefnt kauph ef herra jon biskup villdi æigi samþykia. giordiz þetta áá modruollum j horgardal friadagin j helgu viku þa ær lidit var fra hægad burd vars hera ieshu christi þushundh þriuhundrut ok attatiger ara þessum vattum hia verandum. sira asgrime gudbiardz sýne hakone diakna anndressýne þorkeli olafssýne hverer sinn jnsigle settu firir þetta bref med kapitula jnsigli klaustursins. gort j sogdum stad degi ok are.

300.

3. April 1380. á Holum i Blöndudal.

KAUPMÁLABRÉF Þóðdar Bessasonar og Járngerðar Gilsdóttur.

Biskupsskjalasafn Íslands Holens. Fasc. II, 1. frambréfið á skinni; öll innsigli dottin frá. AM. dipl. afskr. Nr. 4061 «ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. Þá var brot af þremr innsiglum fyrir bréfinu.

vm eyvindarstadi¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra. senda þorleifr berðorsson. jon biarnarson prestar. þorðr asmundarson berðor þorleifsson grimur helgason bergr þorliozson þorkell magnússon leikmenn. q[uediu] g[uds] oc sina kunnikt gerande at ver uorum j hia norðr at stath [j] skagafrde fimtudaghin næsta eptir mariu Messo fyre. at besse branuzson ok gilz finnzson keyptu logligha þiuskaparkaupe medal barna sinna þorðar oc jarngerðar. gaf fyrrnefndr besse þorde sýne sinum heiman jord a eyvindarstodum fyrir niutighe hundratha med þeim

¹⁾ aptan á bréfinu.

jardar spott er fylkt hafde adr bollastodum. aullum skoghe j blondugili med vmmerkium er breckur heita firir ofan [puergeil²) oc afaiett er heita gudlaugstungur oc aunnur afriett j milli kuisla oc þar a ofuan tuttugu kugillde oc x. hundrut voru edr voruwirtt. sagde þratt nefndr besse þesse landamerke j medal branstada oc eyuindarstada markgardr sa er þar er stendr j medal en þadan riettsyne vppa midian hals. oc suo sudr j markdæle. en ór markdæle sudr a mitt þrælsfell en þesse j millum oc³) bollastada lækur sa er heiter holagils lækr. oc fellr ofuan j ruthagha oc framm j blondu. oc vpp or sunnan verdu bolagile oc j þrælsfell þar sem þat er hæst. hier j mote gaf fyrr nefndr gils jarngerde dottur sinne jord er vundir homrum heitir j Reykiadal med ollu[m] þeim gognum oc gædum sem þi lande hefir fylkt at fornu oc nýiu fyrir fiogur hundrut oc tuttugu oc þar a ofua[n] tuttugu kugillde. oc sextan hundrut voru edr voruvird. ok til sannýnda hier vm settum ver fyrr nefndir menn fyrir þetta bref vor jnsigle er gor[t] var j holum j blondudal jn profesto ambrosij episcopi et confessoris anno domini M^o. ccc^o. octogessimo.

301. 11. og 12. Juni 1380. á Helgastöðum og Grenjaðarstöðum.

Dómr sex presta útnefndr af séra Marteini Þjóðólfsyni um skuldaskipti séra Þorsteins Jónssonar á Grenjaðarstað og séra Bjarna Þorgrímssonar.

AM. Fasc. III, 13. Frumbréfið á skinni. Afskriptasafn AM. Nr. 10 (ekki góð).

malafarli sira þorsteins ok sira biarna³).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorleifr bergþorsson asgrimr gudbiartzson þorkell æiriksson þorleifr hakonarson jon illhugasón ok sigmundr gudmundarson prestar quediú guds ok sina. kunnikt gerandi ath þa er lidit var fra higath burð vórss herra. jesu christi þushundrat þriu hundrath ok attatiger ara. a. helgha stodum j reykiadal jn

¹) [óljóst; kynni mega lesa: þyar geil; Jón Magnússon les þuer gril(1); ²) sýnist standa „j“ í frumbr.(1); ³) Aptan á með fornri hendi.

festu sancti barnabe apostoli vorum wer til nefnder af sira Martæini þiodulfssyne sem skipadr war domari af wórum vǵrduigbum herra ione biskupi yfer maalum sira þorsteins jonssonar, ok biarna þorgrimssonar, vm goodz greniadarstadar ath dæma huórt ðndottzstader vóro lógligba framboðner af biarna til lýktingbar sira þorsteini edr æigi. Ok saker þess, ath olafr sueinsson kalladi sina eigbn sagbða jorð medrakizæru vid sira biarna firer þa grein atb hann misti medr domi datzstade¹⁾ sem praattnefndr biarnne bafði honum fir gefuit. þui dæmdum wer þetta boð biarna, vlaugligbt ok ecki afl hafua. Jtem war dæmt j saughdum stad ok degði eptir þrofui teknu af sira Martæini ath ósk sigburðar doiter war æigi skýlldugh at luka sira þorstæini balft þridia kwgilldi ok æi leigbu af þeim ne af jorðunne aa eyiulfstodum sem biarnne þottiz sira þorstæini lukt hafua, medr þui ath hun bafði allðri sik vnder bundit lýktingb vidr hann, jtem beiddi sira Martæinn biarnna leggja vnder doom buat greniadarstadar kirkia mætti audlatz j sin goodz af þeim kugilldum sem hann reiknadi j sinne medferð ok baud eid sinn atb hann atte ekki kugilldi skulldlaust en næittadi allt æins atb doomleggja sagða grein. Jtem beiddi þrattnefndr sira þorsteinn ok krafði sira biarnna luka ser þau atian hundrath sem dæmd vóro af honum ok sua þau sem hann misti aa eyiulfstodum ok ofrelsadi honum halld wpp aa frammar mæir, en þar j mot band biarnne ofritt virðingbar fee, bæði firer vadmal ok kugilldi ok þar med eyðijorð sem langan tíma bafði vbygd verit er ath dyium hæiter en sira þorstæinn næittadi ath taka sua felld goodz firer kwgilldi kirkiennar þviat fridara var till, en villdi þath taka firer sua mikit sem vadmaala skulld suare, epter mááte ok þui maatum wer epter frumlagi sira biarnna þorsteine till handa j greniadarstadar goodz balft niunda bundrath j vadmalum, refuil, tuaa stedia, kaunnu ok tindisk, tuau salser med tin, tuær bækr, vónd ok pallklæði ok sira biarnna skýlldughan ath færa ofuan till greniadarstadar ok afhenda sira þorsteini edr bans laugligbum vmbodsmanne, jtem krafði sira martæinn optnefndan biarna þorgrimsson ath luka, allt aadr greint goodz greniadarstadar kirkiu, vnder varth máát huar til biarnne

¹⁾ = dálkstaði(?).

haud ecki frammar en aadr segher. Ok til sannenda her vm settum wer waar jnnzsighli firer þetta bref gort a greniadar-stöðum a saugdu ari degbi sidar en fya greiner.

Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, enn þau eru nú öll dottin frá.

302.

29. Juni 1380.

á Holum.

JÓN biskup skalli samþykkir prófentugjörning Jóns prests Bjarnarsonar og Oddbjargar abbadísar á Reynistað.

AM. Fasc. III, 15. Frumbréið á skinni. Afskriptasafn AM. Nr. 337 (að eins upphaf); AM, 280. 4to (afskr. frá 17. öld).

Broder jon med gudzs nad biskup æ holum sender ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra q[vediu] g[uds] ok sina kunnikt gerande. ath vær gefum gott orlof till med þessu voru brefue at fru othbiorgh med gudzs nad abbadis ath stad take jon prest biarnarson ok systur hans a profuentu till stadarins med so micklu gooze at stadrinn se skadlauss af ok þi samþyckium ver allt þat lauglikt kaup sem fru abbadis ok sira jon adrnefndr hafua formerat milli sin vm adrgreinda profuentu med skynsamra manna raade þeirra sem j hia þeim eru. ok till sannynnda her vm settum uær uort innsigle firir þetta bref skrifuat a hoolum. in festo martirum petri et pauli anno domini M^o ccc^o lxxx.

Innsigli Jóns biskups er fyrir bréfinu og er heilt að kalla.

303.

9. Juli 1380.

i Viðey.

VALGARÐR Loftsson selr Páli ábóta í Viðey jörð að Synstu-Vallá á Kjalarnesi fyrir tuttugu hundruð, en ábóti játar að kenna syni hans um sex ár.

AM. 238. 4to bl. 10, Bessastaðabók skr. c. 1570; AM. 65. 8vo hls. 53—54 (kver Bergsteins í Skildinganesi, skr. á 17. öld). Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 85. Sbr. enn fremr bréf frá 5. Maí 1377 (Nr. 263 hér að framan).

Bref vm sýnztv valla.

In nomine domini Amen.

Var þetta kaup herra pals med gvdz nad abota j videý oc conventvbrædra þess sama klavstvs af eine alfv oc vallgardz loptzsonar af annari halfv. at vallgardvr gefvr greindo klavstri jord ath sýnztv valla æ kialarnesi firir xx^o. med ollvm þeim gognvnm oc giædvnm sem hann hefvr framazt eigandi at

vordit. Hier j moti jatar herra aboti syni nefndz vallgardz er biornn heiter kost oc kiendzlv vm vj ar svo sem gvd vill framazt vnna honvm at hann fai nvmid. innann greindz tima. kann oc svo til at bera edr falla at pilltvrinn anndizt fyrr enn greind[vr] time sie lidin. edvr einhverer þeir hlvtér kvnni at berazt med honvm at hann megí eigi firir laga saker fram vigiazt skal herra abotin leysa til sin þann partt jardarinnar sem epter stendur. ath eigi hefur fallit j forgiftt pilltzins vpp æ riettann reikninsskap at iiij^e falli firir hann æ hvoriv ari. voro þesser kavpvottar hallvr magnvsson. olafvr gynnlagvsson. hallvr halðanarson. Og til sanninda hier vm setti herra aboti sitt innsigle med kapitvlari innsigle oc vallgardvr sitt innsigle oc fyrnefnder kavpavottar sin innsigle firir þetta bref skrifad j videy manvdag næsta epter transitvm saneti martini episcopi anno gratie M. ccc. lxxx. ar. æ xxv ari rikis virð[v]-ligs herra hakonar med gvdz nad noreges oc svia rikis kongs.

304.

[1380].

MÁLDAGI Ljósavatskirkju í Ljósavatnsskarði í Þingeyjarþingi, þá er Logi var þar.

AM. Dipl. afskr. Nr. 51 «ex pagina pergamenæ fra Sr. Olafi Stefanssyni. accuratissime». Þetta skinnblað séra Ólafs í Vallanesi var transskript eða öllu heldr óstaðfest afskrift fjöggra presta frá 19. Apríl 1530. Rithátttrinn er að því leyti einkennilegr, að alstaðar er hait tvöfalt a (an). Ártal máldagans mun vera vilt og muna um heila öld, svo að hér mun eiga að standa 1380 í staðinn fyrir 1480 (sbr. máldagann 1390). Logi prestur, sá sem hér er nefndi, mun og ranglega vera kallaðr Jónsson, því að það mun vera séra Logi Stígsson, sonur Stígs á Ljósavatni, sem nefndr er í Auðunarmáldagabók. Jón Espólin kallar séra Loga Styrsson, en það er villa, sem tekin er eptir miðr áreiðanlegum bréfaafskriptum. Þó gæti Logi Jónsson verið hér rétt ef maðr hugsaði sér að hann væri bróðir Stígs á Ljósavatni og Stígr hefði verið dáiinn; hefði þá Logi prestur Stígsson heiði í höfuðið á honum.

Anno domini M^o. kuadringentisimo lxxx^o 1) reiknælist so goz oc jtok liosavætz bæde kirkiunnar oc bæiarinz þa loge jónsson²⁾ war. xv^o. kugillde. hundradz hross oc hundrad⁴⁾ voru til forkirkju giordar. j heimæ lande. xxx^o 5). gierde firi

¹⁾ «Lxxx est, non Lxxxx. ne postea dubitem» (AM.); ²⁾ þannig; ætti líklega að vera Stígsson; ³⁾ eins í Pétismáld.; ⁴⁾ flogur hundrad, stendr í Pétismáldaga, er því þessi eldri úr því kirkjan á hér minna; ⁵⁾ «sidarsta x. er oskirt. kynne vera xxv» (AM.); eptir Pétismáldaga á hér að standa xxx.

sunnann dyupa oc land ad flíote vt ad garde er liggur vr
 bvg a diupa med gotu fra efsta felle oc austur j flíot hálfr
 þridu ey j flíote med hrvthaga. Rædur diupa oc liosavatn oc
 geita firi vtann vppa fiáll til vppsprettu auxara allt j flíot
 a auxara steckiar stodu oc torfsting sem þarf til steckiar
 med. um merkium rædur gardur mille liosavatnz oc auxara
 sem geingur j landsudur j auxara enn vpp j blamel firi of-
 ann fornmanna leide riettsynis vr þeim mel sudur j auxara
 a liosavatn j auxara jordu kolskog j arndysastada jordu
 xvij. brossa gaungur vmm iij manade oc beit firi nordaun
 reidgaotur sem liggia austur j flíot fra felle firir suo margt
 gielldfie fra krossmessu a haust til crossmesso a vor sem
 bonde a liosavatne vill þangad lata þar firir a fell j lios-
 vatnz jordu xij feta torfskurd sem bonde sialfur þar til vijsar
 ef hann hefur greindaa gielldfiar beit Manadar teig j finn-
 stada jordu vtann af tiorn oc þar vpp fra oc astædu firi
 austann tiornina Teigur j krossjordu med vmmerkium ad
 læk þeim er fellur i firi sunnann saurridu¹⁾ gierende. oc ofann
 j merke syke oc rædur syke sudur j dyupa enn snid gotur
 firi ofann mariu topter enn firi sunnann steirnn j fiälle so
 riettsyne ofann j vad það er ridid er vt fra torfholte yfer
 diupa. j liosavatne veidur iij dægur j huorre viku firi huors
 manns lande oc fare vr ef liosvetningar koma. Holma oc
 breidur elft j liosavatne skipstodu oc naust j vatnzenda lande
 hálfr manadar teig j eystre tiarna jordu skalagierd oc skip-
 stodu j vijkum vid svijninn²⁾ gielldfiar rekstur j nattfara
 vijkur vmm sumar skogar högg j barnafellz skoge arliga enn
 vid ad þui skape þa skog þrýtur. gaf það jtak asbiorn geirs-
 son eigande barna fellz j testamentisgiof. var barnafell
 golldid j vigzbætur xiiij³⁾. hundrud asbirne af alfu þorgilz
 gudmundssonar fylgier heima lande krogdsalur fra galltar grof
 fram ad kidagile. reki a flíotz sande er þar samanridid set-
 bergzklettur og skrydnafell þar vestur [frá⁴⁾] skamma reki
 ije. fadma tuiæd⁵⁾. þa liosvetninga reke vestur ad flíotzose
 motz vid þuermenn.

¹⁾ hér halði séra Ólafr lesið samtíðu, en Árni les sem hér stendr; ²⁾ hér
 las séra Ólafr suirann. Árni les sem hér stendr; ³⁾ fyrst hefur vered
 skrifad xij. síðan bætt við j. so nu stendur. xiiij. þó er allt með sama
 bleke og allt falslaust, sem synest. (AM.); ⁴⁾ „addendum ni fallor frá“
 (AM.); ⁵⁾ = tíræð.

305.

16. December 1380.

að Reynistað.

PRÓVENTU samningr Jóns prests Bjarnarsonar fyrir sig og Guðrúnu systir sína við Oddbjörgu abbadis á Reynistað.

AM. Fasc. III, 14. Frnmbréfið sköllótt nokkuð. Afskr. meðal klaustraskjala Árna; AM. 280 4to bls. 8—9 (afskr. frá 17. öld). Hið nýja hald sem hér er nefut, er ekki alveg vist hvað er, en getur verið Maríumessa á Jólaföstu, sem lögtekin var á alþingi 1364, og er hún þá nýst lögtekin hátíð á Íslandi, þegar hér er komið. Þetta bréf skirskotar að lyktum til leyfisbréfs Jóns biskups frá 29. Júní s. á. (Nr. 302 hér að framan) og segir að það sé meðbandið þessu bréfi. Er á því auðséð að bréf biskups er gert fyrri en þetta; í því steudr og að kaupið sé „formerat“ þ. e. ráðið, en ekki bréfað. Ef það hefði þá verið bréfað, mundi hafa staðið í bréfi biskups „sem bréf þar um gert vottar“. Eg hef rannsakað mjög nákvæmlega um dagsetningu þessa bréfs, og ekki fundið annað líklegra en það, sem farið er eftir.

R[eynistaðar]kl[austrsbréf].¹⁾

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda asgrimr gudbiartizson jon biarnarson biorgolfr illugason prestar bryniolfr biarnarson eiríkr þorleifsson ok magnus grimsson leikmenn. Q[vediu] G[uds] ok sina kunnigt gerande at þa er lidit var fra hegatburd vars herra ieshu christi M. ccc. ok lxxx ara drottins dag nærsta epter octaua ins nyia haldz at stad j reynisneyssi²⁾ voro vær jhia sám ok heyrdum æ at sua fellt kaup stadfestiz med handa bannði med frv othbieýrgu abbadisi ok sira joni biarnarsyni at hun tok hann med godra manna radi ok samþycki allra sinna conuentu sýstra til æfuinligrar profentu ok systur hans gudrunu a stadiunn j r[e]ynisnesi med suo felldo at sagdr sira jon gaf j profentu med þeim vij. ok xx. kugilli. fimn hundrut j hrossum ok atian hundredh i heyium kosti vidom [buss bahlutum³⁾] ok þarfligo godzi [virdu til voru. En⁴⁾ her j mot skillde hann hafa dagligan kost sem radz madr ok sæmeligztu menn a stadnum ok þionuzstu sem honum uel þarfaz. Jtem arliga til klæða ser vijj alner iarngrát.

¹⁾ Skammtafað aptan á bréfinu; ²⁾ þannig, skbr.; ³⁾ þannig, skbr.

⁴⁾ [að miklu leyti molnað út í skbr., tekið eptir afskr. Árna.

xij. alner huitt vadmál ok xij. alner lereptz. Jtem skal hann gefa mega j hueria maltid olmosu einum fataekum manni af stadarins kosti. En adr nefndri gudrunu systur hans var skilinn kostur suo at hun mætti vel uera við. ok. viij. alner vadmals arliga til klæða henni. ok at suogeru vorv vært til nefnder af sira þorleifi hergþorssyni radz manni stadarins ok þratt nefndom sira joni at meta þetta kaup sem laug uatta at geraz a ok þui at skodudu sérhverio j sögdv efni matu vært ok dæmdum adr greint profentukaup eigi arfsuik við erfingia sira jons sakir fiaruaxtar ok skadlaust við klaustrid. Ok til sanninda her um settum ver adr nefndir menn var jnnsigli með kapitula jnnsigli klostreins at stad ok sira þorleifs firi þetta href hvert er hundit er við orlofs href vors virduligs herra jons biskups ok gort var j sögdum stad degi ok ari.

Bréfið er nú ekki áfast orlofsbréfi Jóns biskups. Átta innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá.

306.

18. Februar 1381.

i Niðarósi.

TESTAMENTISBRÉF Ögmundar kanoka Ólafssonar í Niðarósi, þar sem hann gefr fýsjar gjafir og þar á meðal Oddgeiri biskupi í Skálholti.

AM. orig. dipl. Norv. Fasc. XI, 8, transskriptum frá 1. Marte 1382. Dipl. Norv. II, Nr. 468. Hér er einungis tekið ágrípað svo miklu leyti, sem það snertir þetta safn. Oddgeir biskup dó 15. Aug. 1381.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis patris et filii et spiritus sancti amen.

Ego Ogmundus Olavi canonicus Nidrosiensis

Jtem gefur ek herra Oðgæire hiskupe j Skalaholte æit fingergul sæm biskupen j Biorguin hafde ader gefet meer. ok æina skurn lokada ok gylta

Jtem gefur ek Hodhusæghls kirkiu til æuærdlega eighu ij volumina af brefuerom. sæm herra Oðgæir gaf mik ok æin saltara.

Scriptum Nidrosie xvij die mensis Februarij hora noctis quasi terciâ sub anno domini m°. ccc°. lxxx°. primo.

307.

21. Februar 1381.

í Laufási.

HALDÓR bóndi Jónsson selr Þorgílsi bónda Pétrossyni jörðina Vík í Flateyjarðal fyrir lausafé.

AM. dipl. afskr. Nr. 5598, „Ex originali“, með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna. „Brefed er á pergament. Jnnsiglenn sem vered hafa sex eru oll j burt, enn epter eru lauser þveingerner“. Hákon konungr Magnússon dó 1380 á tímabilinu frá 10. Júní til fyrstu viku Oktobers, en lát hans hefir ekki frézt til Íslands fyrri en með vorskipum 1381.

Jn dei nomine amen.

Var þetta kaup þeirra halldors bónda jónssonar ok þorgíls bónda peturssonar. at adr nefndr halldor seldi þorgílsi jörðina j vik j flateyjarðal með ollum þeim gogaum ok gedum sem optuefndr halldor vard eigandi at bedi til fiallz ok siofar ok þar j millum. firir vij asaudar kugillde. vij kyr. vj gelldfiar kugilldi eingi anefnd ok eitt at auk vndir halldori. lukaz vt a þremr arum þui mest er vill. leiga. xij. alnum kuikum huert [kugildi] sem ei er lukt. skal halldor abyrgiaz þaugriptingar a sagdri jörðu. en þorgíls hallda til laga. lystu adr nefndir menn halldor ok þorgíls greindu kaupi i laufasi næsta dag firir cathedra-cionem sancti petri at hiaveranda sira þorleif þerghors[syni] ok þorlaki olafssyni prestum. brandi þorleifssyni ok eilifi erikssyni leikmonnum. hverir sin insigli með jnsiglum adr greindra manna haldors ok þorgíls settu firir þetta bref gortt i saugdum stad laufasi a tuttugta ari ok sietta rikis vírduligs herra herra hakonar með guds náð noregs kongs.

308.

13. December 1381.

í Bólstaðarhlíð.

MARTEINN prestur Bessason selr Haldóri presti Loftssyni part af jörðinni Hlíð (Bólstaðarhlíð) til fullrar eignar með tilgreindum landamerkjum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 3923 „Ex originali. Brefed er á kalfskinn, Synest að hafa vered fyrer flogur Jnnsigle. Er eckert af þeim epter, nema einr þveingstufur“. Er með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna, og hafa verið dottnir skallar á frumbréið.

Þath gerir ek Martæinn prestur berssason godum monnum kunnicht ath ek hefuir fæinghit sira halldore loptzsyni til fullrar æighnar jardar part nedan af hlidar iordu með suo felldum vmmerkium. fra skridugili. er rædur medal æsisstada ok hlidar

ok sudr til skerpess austr ath skytnadals botnum ok vestr ath skal þetta hans obrigðiligh æighn ok mer sua fellda peningha firir l. ll ok þa hann vill ok honum þikir sier hænta, sua æi sidr holma þa sem h ss fram af sogdum parti¹⁾ ok yfir ath midkuisl. ok til saunýnda her vm se[tt]a e]g mitt innsighli firir þetta bref gorth i bolstadarhlid in festo lucie virginis anno domini M^o. ccc^o. lxxx^o. j^o.

Ok sakir þerss at wer ifuar nicholasson þorstæinu berghs-son ok þoruadr gudmundarson vorum i bia þeirra handlaghi her vm. settum wer war innzsigli firir þetta bref til fullz vitnisburdar.

309.

1382.

EYDALA máldagi.

AM. dipl. afskrr. Nr. 4425, ágrip með hendi Arna Magnússonar úr Eydalamáldögum 1382, 1388, 1475, 1538. „Heydala kyrkiu (austur) maldaga utskrifter synde mier Hoskulldur Halldors-son Eiríkssonar. var þetta þar i bland: ein de anno 1382, onnur de anno 1388, þridia de anno 1475, fiorda de anno 1538. Eg liet þær ei uppskrifa, helldur alleinasta excerperadi nockud þar ur²⁾. Eg hefi sidan skrifad Sr Arna Alfssyne til um þesse bref, og seiger hann ad eckert þar af sie nu vid Eydala kirkiu, og hverki fader Hoskulldar Sr Halldor, nie broder hans Kort vite hid minnsta til þeirra ad seigia. Ræd eg þaraf ad þaug i Hoskulldar geymslu muni interciderad hafa. því það er vist ad eg þaug hia honum sã.“

Ur Heydala kirkiu maldaga de anno 1382.

xij. hundrat i metfie oc se metit til fullra aura. enn ei feltt til frids ne vöru.

v. bækur i hvitum skinum oc ein messubok oskinnud.

310.

22. Juli 1382.

i Hvalfirði.

EINAR Eiríksson fær Gunnsteini ábóta og klaustrinu á Þingeyrum jörðina að Akri á Kólkumýrum til fullrar eignar og kvittar fyrir andvirði hennar.

AM. Dipl. afskrr. Nr. 455 „ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratissime“ (AM.) „Jnnsigled er burtu“ (AM.). Lýst stafagerð frumbréfsins á innlögðum miba. Afskript af bréfinu er og í AM. 280, 4to bls. 173.

¹⁾ pti, hdr.; ²⁾ „þetta hafa vel eige vered annad enn registur yfir femune kyrkiunvar his annis, og er svo skadenn eigi stor. Slik registra hafa vid fleire kirkiur skrifud vered á sanrblöd kirkna messuboka“.

akurs bref.

Þat gerir ek. einar eiríksson. godum monnum kunnikt þetta bref siaanndum edr heýranndum. ath ek hefuer fæingit til fullrar æignar. herra. Gunsteini. abota. ok stadnum æ pingheýrum. Jordina. ath akri æ kolkumýrum ok hann hefuer. mer þar. sua marga peninngha firer lukt sem mer vel neghier. Ok til sanýnda her vm setta ek firer þetta bref mitt insigli gortt j hualfirdi in festo Marie magdalene er lidit var fra hegat burd vars. herra jehsu christi þushunddrad þriu hundrad. attathigher. ok tuo ar.

311.

27. Október¹⁾ 1382.

i Björgvin.

RÉTTARBÓT Ólafs konungs Hákonarsonar um toll Íslandsfara.

AM. 330. Fol. á pappír c. 1600 og eptir því handriti er réttarbótin prentuð í NgL. III, 215—16, og or sami texti prentaðr hér, því að hann er einna beztur allra af þessari réttarbót, og er hún þó til í fjölda afskrípta; eg veit af hér um bil sjötíu, en þó er eingin af þeim eldri en frá 16. öld, og er mjög brjáláð mál á þeim flestum og sumar alveg komnar upp í þeirra tíðar dönsku

Olaffuer med gudtz naade Norgis Dana och Gotta konunger sennder aullum Jslandsforum theim sem nu ero komnir thiil Bergenn eder och fremdellis komma kunne heddann aff quediu guds och sina.

Omboðtzmannd vor her i Bergenn kieride for os och raade vort att ymissir mendt her aff eder giere oss och kronenu vore i Norge storann skade och affdrot i thui att their villia eigi luka seckia giald aff sinu godtz thui som their hingat thiill Norgis føre. nu hoffum ver that vmspurt och med vorum godum monnom huat thar haffuer verit rettat vm att fornu och aff thui att raadt vort. och ver hoffum that sua funnit i gamlli skipann forfedre vars hins kieraste herra Magnus konungs och aff huariu hundrade fisk skullu their lucka kronenu sex fiska och huariu brennesteinns thunnu sua myckit som packa vanndmolls och aff huerium aski lyssi thuo stryckir ennd aff aull[u] adru i hueriu huert som er som aff packa vandmols och aff iam recknung och aura thall. Och tho att noker mend som seneinder(!) eru aderneunda Jslandtzforum

¹⁾ eða 30. Apríl 1383.

haffua that fraa krunnine om noker sua er vlaugliga vnnðann dreger imodt theire skipann som aderneundar forfader vor herra Magnus konunger med sambyrke sinna goda manna tha giorde sua och emodt theire stadfestu sem var hinn kieraste [fader] goda amini[n]gar herra Hakonn med gudtz naade Noregs konunger thar om giorde med sino breffue hueriu thetta vort bref er med fest tha villiom ver med eingo mote thuilikum vnnðann dragt fraa kronnena tholla edder liida latha. Och thui haffuom ver och raad vort thessar goder menndt sem efter neffnist, herra Jacob med gudtz naade byskop i Bergenn och drotsetta vor herra Ogmunder Finndsonn frennde vaar herra Sygurdar Hafftorssonn, profastenn att Apostole kirckiu i Bergen herra Vinaldinn Henriczson, fehyrde vaar i Berguin Erlindar Philipson, fæhyrde vaa[r] i Thrundbiem Otte Reiner, fæhyrde vaa[r] i Thunsberg Goutte Erikson, syslemader vaar aa Heiliganlannde Petter Nicklauson, laugmand vaa[r] ij Bergenn Jonn Aslackssenn och fleire vaare gode mendt som hia oss varu aderneunda skipann som forfader vaar offteneunder tha giorde med sinum goda raade och sinna goda manna sambthycke och aderneunder fader vaar stadfest haffuer som forseger stadfest och sambyctt ij sua maathe som ader er sagt. Och villiom ver att thar se eingu men vnnðann skylder huarcke sueinne heller styremader fattuker edder riicker neima huar lucka seckia giald vort effther thui som nu er sagdt saa frembt som huar om seg vill [ei] suare oss fulla breffuabrot och lucka tha seckia giald att sidar se¹⁾ saker thes att ver vittum einge skynsemd ther thiil att sueine aderneundum Jslandtzforum skulu oss eigi sua uell vort seckia giald lucka som adra their besta mendt i rigeno sem thiill Jslandtz siglle edder siglla latha. och thui biodum ver laugmanne vaarum i Bergenn efter aderneunda skipann och thessa vara sambyctt och stadfestu at deima e neer och sua offta sem ombodtzmennd voru kunna oss thiill kreffuia. Villa ver och att thessa skipann skullu stadug vera einnkanneleiga thiill thess er gudt giffuer oss thiill vaara longligr alra att komma. Enn synist oss och raade varu annan skipann skynnsammer vera, tha stannde that thiill voruu naade och efter godra manna raade. Var thetta breff giort i Bergenn vnder vaaru och vaaro godra manna innsigillum och raade aa thuegga apostle messu afftan aa odru aare rickis vaars Norgis.

¹⁾ aa(l) hðrr.

312.

30. December 1382.

á Holum.

JÓN Árnason gefr Haldóri presti [Loptssyni] hálfa jörðina Kristnes í Eyjafirði.

AM. Fasc. IV, 2. Frumbréið á skinni með norsku handarlagi.

Hallt Kristnes í Eyafirde giefed¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra sendum wer þorgýls bauduarsson æiríkr þorfinnsson æinar þoruardsson prestar. asgrimr snorrason. gisl gislason. sturlla bauduarsson læikmenn q[vediu]. G[uds] ok sína kunnigt geranndi ath þar vorum wer j hia ok heyrðum aa í hræidustofunni. æ hoolum. setta dag iola þa er lidit war fra hingat burð wars herra jesv christi þushundrut þriuhundrut attatigher ok tuau ær ath jon arnason gaf sira halldori medr handabandi jordina halfua j kristnesi í eyjafirði till fullrar æighnar hinn ytra hluta med ollum þeim gognum ok giædum sem sagðri jordu fylgia ok hann ward fremz æighbandi ath ok saugdum jardar helminghi til hæýrer medr torfskurdi sem nægher j öngulsstada jord ok selfaur í kuigendis dal. asaud kwm ok rossum. Sua æi sídr gaf jon. sira halldori þann mæla sem hann hafði á laght þorualldz luta j sagðri jordu. ath hann skilldi fyrstr kaupa ath jofnu. lýsandi þui ok æi sídr ath íafnadar máli stæði áá sagðri jordu millum þeirra þorualldz ogmundar sonar huar sem faul veri. sagði ok þrattnefndr jon ath sira halldor. fæinghi sagða iord medr onghu kaupi af honum. skilldi mæli þorualldz fara efter loghum. Ok til sanninda her vm settum wer. war innzsiggli firer þetta bref. gort í saugdum stad degghi ok áári sem fyrr segher.

Fyrir bréfinu hafa verið sex innsigli, en þrjú af þeim eru dottin frá, en þrjú eru fyrir, þó brákuð: Séra Eiríks, séra Elnars Þorvarðssonar og Gísls bónda Gíslasonar; á signeti hans stendr: sí(gillum) Gílsi Gísl . . ; hefir hann því að réttu heitið Gísl.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

313.

3. Marts 1383.
30. Október 1385.að Staðarfelli.
í Hjarðarholti

ÖRNÓLFR bóndi Jónsson selr með samþykki Herðisar konu sinnar Guttormi syni sínum hálfa jörðina Staðarfell á Meðalfellsströnd með öllum gögnum og gæðum.

AM. Fasc. IV, 1. Frumbréfið á skinni komið frá séra Þórði á Staðastað, en hann fékk það frá Borg. AM. dipl. afskr. Nr. 1510 (eftir frumbréfinu).

Kaupbref fyrir staðarfelle a meðalfellzstrauud ok kirkjun[u]ar gossi. 1381¹).

In nomine dei amen.

Var þetta kaup þeirra aurnólfs bonda jónssonar ok gythorms sonar hans. ath Gythormr kaupir alla hálfa jörd staðar fell ath aurnólfi fedr sínum meðr vpplagi ok samþykt herðisar husfru hans meðr öllum þeim goognum ok gæðvm sem jördinni hefer fylgt at fornv ok nyio ok hann varð fremzt eigandi ath til allra hálfra vmmerkia þeirra sem adrer eigo ath móð honum meðr halfri seluæidi fyrir hello. firer sextighi hundrada meðr þessvm fridleika. xxx. kuggilla ok þriatighi hundrada wærv edr wærv wirdz eyriss. ok lykia wt at tæimr áárum. sagði fyr nefndr aurnólfr til suo fellðra jtaka. ath staðarfell ætti alla selwæidi firer skogvm. alla holma skær ok seluæidi firer ara stavðvm wt ath klifi. ok allann flekkodal med afrétt sem watnfall deila norðr æ fiavll ok ath fornu hefer fylgt. greindi þratt nefndr aurnólfr þessi landa merki milli staðar fellz ok skoga. réttssýni af siauar baukkum firer wtan skoga holm ok vpp æ merki hrys vtan werd ok þadan annat réttssýni vpp æ hrafs haug. af hrafs haug sionhennding upp æ wifils topter af wifils toptum ok vpp j moshola waurðo. En j millum ara stada ok staðar fellz skal rada gardr sáá er vpp geingr or sabinv wik ok vpp j áá. skal flekkv dals æ rada firer ofan sem jörd geingr ath. en milli hallzstada ok staðarfellz eignar j flekkodal. skal rada lækr firir ofan hól er ofan fellr or leyningvm vpp æ fiall ok fram j áá. skal opt nefndr aurnólfr svara öllum laga niptingum

¹) Fyrirsögnin er aptan á með yngri hendi. Ártalið er hér vilt. því að ríkið Ólafs konungs Hákonarsonar er talið frá 29. Júlí 1381 (sbr. Dipl. Norv. I, 2, xxxi).

aa adr nefndri jordv stadarfelli. en Gvthorinnr hallda til laga. for þetta kaup fram vnder stadarfelli jn translacione iohannis holensis episcopi. aa odrv ári rikiss wirdvlighs hera herra olafs meðr guds naad noregs dana gota kongs. þessum vattum bía-verondvm narfva sveinssyni erlingi teitzsyni joni biarnarsyni joni þorgilssyni joni runollssyni ok joni snorrasyni. settu þessir greindir menn sin jusigli firer þetta bref skrifuat j hiardarholhti jn profesto quintini martiris. tæimr áárum sidar en fyr seghir.

Sex inneigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau er nú öll dottin frá nema Jóns Runólfssonar, sem er að mestu heilt.

314.

5. Apríl 1383.

í Vatnsfirði.

TESTAMENTISBRÉF Einars Eiríkssonar í Vatnsfirði í transskripti tveggja presta og tveggja leikmanna.

Landsbókasafn Fasc. XXIX. 3, frumritið á skinni; innsiglin eru glötuð, en 1. og 4. innsigliþvengrinn eru eptir. AM. Dipl. afskr. Nr. 891 *ex transcripto Vatzfiordensi accuratissime* (AM.) «4 innsigle hafa fyrir brefinu vered, sem nu eru oll i burtu» (AM.) «þetta bref er ritad med krokottum osettum bokstofum hvar ut ur eru angar og strik a ymsar sidur. Er skriften lik norskri hond ecke vel settre» (AM.); afskriftir af bréfinu eru hér og hvar, svo sem ein í IBfél. 69. 4to með hendi Hallgríms djákna. Prentað í E. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 130—32. Dagsetning transkriptsins er undarleg og getr ekki staðist nema eitthvað sé misskrifað í sjálfu frumritinu. Einar í Vatnsfirði deyr IV. kal. Aprilis, sem er sá 29. Marts; segir Flateyjarannáll og Gottskálksannáll, að það hafi verið 1383, og væri það árið eptir að þetta bréf er útgefið, ef hér væri alt rétt, en Lögmannsannáll segir að það hafi verið 1382, og ætti það að koma heim við bréfið, en gerir það ekki. Fimmtudagrinna næstr eptir páskaviku, er sá 17. Apríl þetta ár (1382), því að páskavika er sú vika, sem gengr inn með páskadegi, en ekki vikan fyrir páskana (dymbilvika) og þá segjast transscriptores fyrst hafa séð bréfið, en í enda þess segjast þeir transskribera það og innsigla sunnudaginn næsta eptir Ambrosíusmessu, sem það ár ber uppá 6. Apríl og er þar að auki páskadagr, og eptir því ættu þeir að hafa afskrifað það og innsiglað 11 dögum áðr en þeir sáu það. Nú er þess ekki getandi, að prestar þessir hafi haldið svo rangt páska, að það munaði hálfum mánuði, en til þess að dagsetning bréfsins gæti staðizt þá þurfa páskar einmitt að hafa verið tveim vikum fyr en þeir voru 1382. Nú vill einmitt svo til, að páskar eru árið eptir hálfum mánuði fyrr en þeir voru 1382, þ. e. 22. Marts og fimtudagrinna næsti eptir páskaviku er þá 2. Apr., og sunnudagrinna eptir Ambrosíusmessu verðr það ár 5.

Apríl. Hefir því ártalið misskrifast í bréfinu M^o ccc^o lxxx^o ij^o fyrir M^o. ccc^o. lxxx^o. iij^o. og er því 1383 hið rétta dánarár Einars í Vatnsfirði. Hann mun auk þess koma við gjörning 22. Júlí 1382 (sjá Nr. 310 hér að framan).

Jn nomine domini amen.

gerum ver skeggi elldiarnsson. helghi einarsson prestar. þorualldr snartarson þoruardr gudmundarson leikmenn kunnikt. ath sub anno gracie. M^o. ccc^o. lxxx^o. [i]ij^o. j vatzfirde fimtadagin næsta epter phaska viku sam ver testamentum einars bonda eirikssonar godrar minningar med hans secreto insigle oc sidan ifer lasum sua uattanda ord efter ord sem her seiger.

Ek einar eiriksson gerir sua fellt testamentum sem her seger. kiasandi likam minum legstad at kirkiu heilaghs olafs j vatzfirde. gefande þar til jord æ hælshusum. ok j vægum. Miphusum. oc eyre halfua j miouafirdi ok þuilik hualgeðe sem profaz at ek ok fader minn hafua ætt j fiote. ok her til kalek gylldan er vegr tuær Mærkr. skal sa madr sem kirkiunnar goz helldr lata gefua her firer arliga æ minn ærtidar-dagh. fætekum monnum hundrat j koste ok lata segia sælu messv firi minne sæl. kirkiu heilags laurencij æ grvnd gefr ek. fimm hundraht. hrafmagils kirkiu. ij. hundrat. til munkapuerær. ij. hundrat. til holastadar. v. hundrat. til æynissnesstadar. c. til þingeyra. ij. hundrat. til kirkiubæiarklaustrs. v. hundrat. til þyckabeiarklaustrs iij. hundrat. til helgafellz. c. til gufudals kirkiu. c. til stadarkirkiu j steingrimsfirði. c. til skalholtz kirkiv tiv. hundrat. ærness kirkiu. ij. hundrat. adaluikr kirkiu. sættung j hualreka j hofn. til grvnnu vikr kirkiu fiordungh j hualreka j hlöduuik. kirkiune at sniofiollum iij. hundrat. kirkiubols kirkiu j langadal. c. kirkiu j augre. c. kirkiu a eyre j seydisfirði. c. kirkiu æ eyre j skutilsfirði. c. kirkiu æ hole. c. kirkiu æ stad j suganda firði. c. kirkiu j holte j aðundarfirði tolf tung h j reka j siglu uik. land æ draungum ok tum hlute j reka skal taka biornn son minn til eignar. ok skal hann feda þar firi einn ólmösu mann. mer skýlldan efnliga ok æ þui goze odru sem ek hefer honum gefit. presti þeim er mik syngt til molldar gefr ek. ij. hundrat. prestum til salumessna. x. hundrat. skal sira eindriþe kópe taka þar [af]. ij. hundrat. fætekum monnum. v. hundrat j koste ok sie gefit j sio nættum fra andlæte minu. fætekum frendum gefr ek xx. hundrat. skal

valgerdr nicholasdotter eiga þar af. v. hundrat. cecilia syster hennar. iij. hundrat. jngigerdr. ij. hundrat. ef brigith modir þeirra erbir mig eigi ella take þeir er meir þurba af minum frendum.

Ok til sannynda her um settum ver fya sagder menn vār insigle firer þetta vtskriptum er gior[t] var sunnvdaginn næsta post festum sancti ambrosij confessoris j sogdum stad ok ære.

315.

26. August 1383.

i Björgvin.

RÉTTARBÓT Ólafs konungs Hákonarsonar um verzlun fátækra manna og toll Íslandsfara.

A.

AM. 102. 4to á pappír c. 1600 (= A); AM. 94. 4to á papp. c. 1600 (= B); AM. 330. Fol. á pappír c. 1600 (= C); AM. 80. 4to á pappír c. 1560 (= D); AM. 331. Fol. á pappír c. 1600 (= E); Stockh. Sk. R. 4, Nr. 14. Fol. (= F). Prentuð í NgL. III, 216—18.

Vm vngir mend sem i kaupferd vilia fara oc vm skips bygning oc seckiagiold¹⁾.

Olafuir med guds miskun Norrigis Dana oc Gottis konungr sendir ollum monum i Biorgiunar fæhyrdslu²⁾ oc i ollum Norderlondum q[uediu] g[uds] oc sina.

[Wer oc³⁾ alt rikis raad wort biscopar oc lendirmen⁴⁾ riddara oc sueina, hafom þat well⁵⁾ undirstadit at almugen her met ydr bæde leikir oc lærdir hafa þat hōgeliga kiært firi os oc kiæra þat⁶⁾ en. i dag at þær godir men sem vilia bolefni vppehalda her met ydr kunno ei hion oc vinnufolck⁷⁾ faa sakar þes at flestir vngermen leggja sig till kaupfærda bædi imoti

¹⁾ Fyrirsögn vantar í C, D, E, F; ²⁾ b. v. C; ³⁾ [biodande C;

⁴⁾ lendar menndt C; prelater E, F; sl. D; ⁵⁾ sl. C; ⁶⁾ sl. C; ⁷⁾ vngfolck C.

lagom oc þæiri skipan oc brefuom er forfadir war¹⁾ Magnus konungr oc fadir²⁾ hin kieraste herra Hakon konungr, gud þæira sal hafui, giorde met alla þæira³⁾ rikis⁴⁾ raade oc samtyckt. i sua mate. At engi madr skildi sigla i kaupfærdir er minna gotz aatte en til fimtan marka forngilda i kaupþýri, vttan huars mans borgan inlenskra edr vt lenskra. Oc en þa⁵⁾ at⁶⁾ af þessi skipan hefuir minne haldit værit, en sem [vel at burde⁷⁾]. þa viliom ver oc alt vort rikis raad at adernemde bref se fast oc staduga⁸⁾ hedan af oc stadfestom ver þau i ollum sinum greinom oc articulis eptir þuj sem þau vatta sialf vm sik.

Oc vppaa þat at landit leggist ej meir j audn en nu er bædi os oc⁹⁾ verum godum monnum til skada oc helst¹⁰⁾ þeim sem nogit got¹¹⁾ eiga, oc giarna vilia¹²⁾ os til tionuste vera oc formuga ei af þuj at bæde vare jorder oc þæira¹³⁾ leggist i audn oc leidangren verdr skiot [till enkis¹⁴⁾ þa hafom ver oc vart rikis raad bæde biscopar, lendirmen¹⁵⁾, riddara oc sueina, þessa skipann nu aagiort. at ingen man¹⁶⁾ her met ydr, huarki i bô edr i herade, muga byggia nokur kaupskip¹⁷⁾ nordr i landit at sigla eda oc til skatlanda vara, vten þær men sem þæt formuga af þæira eigno gotze, oc vttan alla borgan vt lenskra oc¹⁸⁾ indlenskra, eptir þuj sem þær vilia sanna met [eidi sina¹⁹⁾]. nema huer sem þat gerir ville hafa firigiort skipeno, oc en ofuan a suara os. viij. örtogar oc. xiiij. m[er]krj i brefuabrot. fuldkomliga fyrbiodande ollum vorum vmbodsmonnunum fyrst [oc fræmst²⁰⁾] fehirde vorum i Biorgun oc sidan þar ollum vt i fra nokrom monnum løyfui þar til giefua edr af nokrom manoe tola edr stædia skip at byggia moti²¹⁾ þesse var²²⁾ skipan²³⁾ sem fyr [er sagt²⁴⁾ vttan heldir biodom ver

¹⁾ herra, b. v. C; ²⁾ war, h. v. B, C; ³⁾ þæira, sl. C. ⁴⁾ riigesinn^s. C; ⁵⁾ tho, C; ⁶⁾ at, sl. C; ⁷⁾ [thiill bôre, C; ⁸⁾ stadugt, C; ⁹⁾ anllum, b. v. C; ¹⁰⁾ helder, C; ¹¹⁾ godtz, C; Jorde godtz, E, F; ¹²⁾ vilda, C; ¹³⁾ andra, C; ¹⁴⁾ [innginn, C; ¹⁵⁾ lerdar mendt, C; prelater, E, F; ¹⁶⁾ man, sl. B; ¹⁷⁾ koupskat, C; ¹⁸⁾ eder, C; ¹⁹⁾ sino, B; [sinn eidt, C; ²⁰⁾ [sl. C; ²¹⁾ op fraa, C; ²²⁾ vaare, C; ²³⁾ och sambyctt allara godra manna eder nokerer godrar mennd att fare i konpferder imotti theira skipann, b. v. C; och alla wore gode mendtz samptæck, b. v. E, F; ²⁴⁾ [seiger, C.

ollum¹⁾ varum systlumonnum, her met yðr, i huerio²⁾ stet sem huer er at fulfylia þessi var³⁾ skipan oc vp⁴⁾ at taka firi þeim sem her gera imoti.

Biodom ver logmonnum varom at leggja lagar orskurd a⁵⁾ þa men sem systlumæn varir⁶⁾ sökia⁷⁾ firi þæim, sem her mote giera.

Framdelis hafuom ver [þat fyristadit⁸⁾ at ver takom þær storan skada af at þat gotz sem af Jsland⁹⁾ kiæmir verdr fyr vpskipat en ver vart sæckiagiold hafuom, edr oc adra þa¹⁰⁾ luti sem os bór þær af med lagom¹¹⁾ hafua. þui fyrbiodom ver ollum þæim mannum sem fehirde var veit¹²⁾ nokor grunsæmd a nokot gotz vp at skipa edr i nokra¹³⁾ mata sik þar [i luta¹⁴⁾ fyr en ver hafuom vart sæckiagiald [adr oc¹⁵⁾ annat som os bór þar met lagom af at hafua. vttan huar sem dyrfist at gera mote þessari vare skipan suare sliku fyri sem þan man er vart gotz hefuir met valde tekit oc a ofuan suare os. viij. örtogar oc. xiiij. marcher.

War þetta bref giort i þunsbergi met raade oc samtyckt þessara godra manna sem her nefnis: her¹⁶⁾ Niclaus met guds naade erchibiscup i þrondheim. her Jon biscop i Oslo. her Jacop biscop vðj Bergen. her Olafuir biscop i Stafangri. her Sigurd biscop i Hammare. herra Ogmundr Findsoner. her Sigurd Hactorson¹⁷⁾. Hakon Jonson. Otte Rømer¹⁸⁾. Erlend Philipson. Gaute Erichson oc Alf Haraldson oc fleiri adra vara [godir mendi¹⁹⁾ aa miduikudagin nest eftir Bartolomeusmessu dag, aa þridiu aare rikis vars Norrigis vndir vare²⁰⁾ oc adrnemda vara²¹⁾ manna af rikis raade vars²²⁾ indsiglum.

B.

IBfél. 215. 4to bl. 86—87 á pappír ritað á Íslandi um 1700.

¹⁾ ollum, sl. C; ²⁾ hueri, C; ³⁾ thissa waara, C; ⁴⁾ vp, sl. C; ⁵⁾ opaa C; ⁶⁾ varir, sl. C; ⁷⁾ settie, C; ⁸⁾ [thetta stadfest: C; ⁹⁾ Jslande, C; ¹⁰⁾ þa, sl. C; ¹¹⁾ at, b. v. C; ¹²⁾ hafluær, C; ¹³⁾ nokro hannda, C; nogenn hannde, E, F; ¹⁴⁾ [vnnðann littu, C; ¹⁵⁾ [heller, C; ¹⁶⁾ herra, C; ¹⁷⁾ haftarsson, C; Haftornssenn, D; Haftthordtzenn, E; Hafttorssen, F; ¹⁸⁾ Reimer, C; Regmwnszenn, D; ¹⁹⁾ [godra manna, C; ²⁰⁾ vuaru, C; ²¹⁾ godra, C; ²²⁾ vaaru, C.

Riettarboot Olafs kongs vmm pionustufolk og skipagiörder.

Wier Olaf med Guds Myskun Noregs og Danmerkur kongur. heilsa øllum vorum kærurn vndersatum j Noreigi bædi leikum og lærðum.

Vited ad vort Elskulegt Rikessraad. Biskupar og Riddarar goder menn og Sveinar. hafa hardlega kiært fyrer oss. ad vorer vndersatar sem vppehallda gest og gangande børn og buskap. kunna ecke fa pionustudreinge ad bruka til sinnar naudþurftar sokum þess ad huor mann vill nu fara med kaupmannsskap til sios og lands sem þo er j mot Løg og Riett.

þa viljum vier j øngvan mata ad nockur giefte sig til kaupmanns stiettar [sem] minna fie [a] en xv merkur oforbogad þad sem hanns eigned er. og ei er skyldugur nockrum manne huorke jnnlensskum edur vtlensskum. og enn þo ad þetta vort Bref hefur j minsta mata effter lögum her til hallded vered. þa vilium vier og alvarlega biodum ad þetta obrigdulega halldast skule og stadfestum þad j allann mata med øllum sijnum greinum og Articulis effter þui sem þad jnnhelldur. Og vppa þad ad landed skyldi ecke leggiast j omegd fyrer soddan saker oss og vorum godum monnum til skada sem nockud gott formeiga og giarnann vilia oss til pionustu vera. og ei geta fyrer soddan saker og efne. þa hefum vier med voru jpparsta radi sem er biskupum riddvrum og sveinum. soddan skickun þar a giort. ad eingenn madur her med oss huorke j by edur bigd skal biggia nockud skip ad sigla nockurstadar med nordur j landed eda til vorra skattlanda utan þeir menn sem vel einader eru. og formeiga ad vpphallda med þeirra eigenn gotze edur peninga. fyrer utann alla borgun af vtlensskum og jnnlensskum effter þuj sem þeir vilia sanna med sijnum eydi. Enn huor sem finnst þar med hafe forbroted skiped og þar til med atta¹⁾ örtuga og prettan²⁾ merkur j brefabrot.

fyrirbiodum vier og ollum vmmbodsmonnum sierliga uti Biörgvin og sijdann allstadar ad gefa nockrum manne lof. ad biggia soddann skip. edur nockra gafu hier til ad taka. ad soddann skickan verdi brukud j mote oss og voru radi edur nockrum manne. ad fara med kaupmannsskap j mote

¹⁾ 8, hdr.; ²⁾ 13, hdr.

hlíðan þessa brefs sem firr er¹⁾ sagt. heilur bíoðum [vier] og endilega vilium að vorer vmmóðsmenn og fogetar [vpp take þeirra²⁾] gotz sem sóððann giðra oss til handa.

Bíoðum vier og vorum lógmóðnum. að leggja laga urskud á þa menn sem vora vmmóðsmenn skulda her fyrer sem her j mote giora.

Semuleiðis hefum vier og vnderstadeð. að vier fáum stor-ann skada af. að það gotz sem af Jslandi kiemur blifur fyrr vppskipað enn vier hófum vor ríettugheit þar af sem oss bar með lógum. þu fyrerbíoðum vier øllum. sem vort vmmóð hafa nockud að lata vpp skipa firr enn vier hófum vorn part þar af sem legenn vndervijsa. Enn huðr sem her j mot giðrer svare so miklu sem sa. er vort gotz hefði með valði teked og bæta þar til atta ørtugum og þrettan mörkum.

War þetta bref giort j Tunsberge með voru og godra manna radi og samþicke fimtan(!) biskupa. og annara godra manna á þridia are vors ríjkis. Óðinsdag næstann effter Bartholomei dag.

316.

6. November 1388.

i Geldingaholti.

JÓN prestur Þórðarson handleggr frá Oddbjörgu abbadis á Reynistað tíu hundruð í vaðmálum og öðrum flytjanda eyri og lofar að skila abbadisinni aptr sylgju þeirri er hústrú Geirdís gaf klaustrinu, en Oddbjörg abbadis gefr séra Jón kvittan um alla ráðsmensku klaustrsins.

AM. Fasc. IV, 3. Frumbréfið á skinni. AM. 280. 4to bls. 11—12 (afskrr. frá 17. öld; ártalið rangt 1380).

R[eynistaðar] kl[austrsbréf]¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda einar hola kirkiu officialis þorðr þorðarson gudmundr ionsson hallr andriesson prestar kuediu guds og sina kunnikt gerande att sub anno gracie M^o CCC^o LXXX° IJ^o in festo leonardi abbatis j geldingh[a]hollte warum wær j hea att sira jon þorðarson handlaghde fru oddbiorgho abbadiise att stad j reynenese

¹⁾ eg, hdr.; ²⁾ [ecke vppa(!) hdr.

tiu hundrad j wadmalum ok odrum flytianda eyre. lyka vth fim hundrad aa næstum fardoghum ok fim hundrad aa audro are a fardoghum efter farandum. sylgiu þa sem fru abbadis hafde feingid honum ok bustru geirdiis hafde adr gefid til klaustrsins iattade sira jon aptr att skipa fru abbadiise innan halfs manadar. med gek ok sira jon att hann atthe att luka klaustrino adr halft fiorda kugillde ok halfth annad hundrad wauro seg[s] merkr wax ok sex alner lerept. her j mote handlagbde adr nefnd fru abbadiis sira jon kuittan af allre medferd godz klaustursins sua langan tima sem hann war radz madr efter þii sem bref hennar þar wm giort wattar. ok til sannysda her wm setum wær nefnder [menn] waar insighe firer þetta bref giort j stad deghe og aare sem fyr segher.

Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú dottin frá.

317.

2. Mai 1384.

á Kálfárvöllum.

SIÐURÐR Oddsson selr Styrkári syni sínum jörðina Hraunhafnarbakka með tilgreindum ummerkjum og ítökum.

AM. 264. 4to bls. 10 skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 11—12 skr. c. 1660 (Jón Steindórsson); Afskrift séra Helga Sigurðssonar á Melum (d. 1888) gerð 24. Janúar 1873 eptir skjölum Setberg's prestkalls (copia staðf. 18. Sept. 1811 af S. Gunnlogssyni og máld. þá framlagðr í rétt) = H; AM. dipl. afskr. Nr. 1558.

Hrönhafnarbacka landeign¹⁾.

In nomine Domini amen.

Var þetta kaup þeirra sygurdar oddssonar oc styrkars sygurdarsonar²⁾. ad fyrrnefndur sygurdur selde adur nefndum styrkare [syne sijnum³⁾] jaurdina Hraunhafnarbacka med aullum þeim gaugnum oc giædum. sem hann vard fremst eigande lauglegur ad medur þessum ummerkium oc jtaukum. ad Hraunhafnaræa skilur ofann ad ose eign⁴⁾ mille Hraunhafnar oc backa oc ur Hraunhafnaræa oc ut med lonum ad þeim læk er fellur j lonid. oc ur þeim lækiar botne sionhending upp i mark-

¹⁾ 252, H; ²⁾ Bardarsonar(l) H, 252; ³⁾ [Bardarsyne 252; sl. H; ⁴⁾ eingi 252, H.

kielldu. oc sionhending upp j argliufur. selde oc þrattnefndur sýgurður Stýrkare sýne sijnum Hraunhafnarbacka með þessum jtaukum. atta kum oc fiorum tigum asaudar. beit aa sumarid j Hraunhafnar jaurd. oc sierlega aullum fienade Stýrkars með lone so leinge sem stýrkar ætte [Hraunhafnarbacka. þui¹⁾], sem fleira verdur en viij kyr oc fiorer tugier ausaudar²⁾. beit j kletzhraun³⁾. lxxx saudfiar æ vetrenn. tueggia fiordunga sæde fyrer nedan osa⁴⁾. enn annara tueggia j undirheimum⁵⁾ vid Buder. [Hrijshaugg⁶⁾ j kletzhraun. sloda oc trot⁷⁾. oc fulla skipshafn thil Buda. slatta j braun [æ Backafit⁸⁾. hundrat desiatorf j kinnar jaurd. Samþýcktte Helge Sýgurdarson þessa alla saulu oc giaurd faudurz sijnz með handabande vid stýrkar brodur sinn. atte Helge þa Hraunhofn halfa. Selde oc Sýgurður hier með ij kyr⁹⁾ oc xij ær Stýrkare. Hier j mot selde Stýrkar Sýgurde faudur sijnum halfa Hraunhaufnn með aullum þeim gaugnum og giædum. sem hann varð fremst eigandi ad. með þessum jtaukum. veide¹⁰⁾ j Hraunhafnaræ. fra Hraunhafnarbacka. stackz skurdur j Backagrafer [Troð slatta¹¹⁾ æ Backa mýrar æ veturinn þa er þeim þarf[n]ast sem j Hraunhaufnn býr fyrir¹²⁾ saudfie. Vard þetta kaup æ Kalfarvaullum æ manudagienn næstan firi krossmesso um vorid æ þridia [are] rijkiz Olafs kongs. Voru þessar kaupvottar. Hallur Gýssurarson. Einar Snorrason. Halldor Simonarson. þorkiell Sigmundarson¹³⁾. og marger adrer goder menn.

318.

6. Mai 1384.

á Þingeyrum.

SAMNINGR Gunnsteins ábóta á Þingeyrum og Þorsteins Böðvarsonar út af kröfu, er Þorsteinn hóf til nokkurs hluta úr Giljá og Beinakeldu.

¹⁾ þeim 252; ²⁾ [sl. H; ³⁾ «Sama sem Búðaklettshraun eða Búðahraun» H; ⁴⁾ «Landið á Frambúðum og fyrir tveggja fiordunga sæði neðan ósa er fyrir löngu, mest síðan 1779, upp brotið og skemt af sjávargangi» H; ⁵⁾ «Undirheimar er líklega sama sem nú nefnist Frambúðir, og mikill sjávarðtvegr var frá á 18. öld» H; ⁶⁾ hrís og skóg H; ⁷⁾ torfs 252, H; trot = tróð, mun vera rétt; ⁸⁾ [á Bakki fyrir 252, H; ⁹⁾ skip, 252, H; ¹⁰⁾ alla, b. v. 252, H; ¹¹⁾ [tróðslóða 252, H; ¹²⁾ fyrir b. v. 252, H; ¹³⁾ Sigurðsson 252, H.

AM. dipl. afskr. Nr. 456 «ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratissime» (AM.). Afskriptin er stadfest 7. Aug. 1712 i Skál-

holti af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni; öll innsigli voru dottin frá. Árni lýsir stafagerð frumbréfsins: „Brefed er skrifad með krokottu skriftarlage, enn i betra lage ritudu. Er honden þar a miog lik Hauskuldsestada maldaganum gamla, þó synest það ecke að vera riett hin sama hond. Brefed er miog so teked til að trosna og rifna af fua, og kann ei leinge so að forvarast að það ecke falle i stycke og eydeleggest.“ (AM.).

vm rekaskiptti under breckum a skagastrond¹).

Ollum monnum þæm sem þetta bref sia ædr hæyra. sænda þorðr þorðarson æinarr þoruardzson prestar. wlfir stæfansson ok olafr stæfansson læikmænn kvædiu guds ok sina kunight gerande at sub anno gracie M^o ccc^o lxxx^o quarto. a hauskauldzstodum. sunnvdaghinn næsta æpter festum sancti Johannis apostoli ante portam latinam vorum wer j hia ok sæm vppa handaband þeirra sira gudbiartz æyulfssonar rædzmanz fra þingæyrum. æn af annare alfw biarna bonda kolbæinssonar at suo firer skildu. j fýstu at þesse se rekaskipte [med breckna jordum²] hvat sem a land bærr svo vm flvtningar sem ræka jafnt firer ollum laundunum at fyrst æighe krokr þridiung kurbr ok ormlaugarstader annan. hroastadær ok solhæima kirkia hinn þridia. tækr þa solhæima kirkia þridiung or þæm þridiungi handlagdi adrgreindr biarne firer sigh ok modur sina at hallda þessi samlaug avll sem verit hæfuer at fornu med jorðunum til fialz ok floru. ok þessi ræka skipti. a hveria jorð sem koma kynne mille þorolfs vikr ok foss ær skildi næfnðr biarne taka epter þessum skiptum hlut or þæm hualkælbe sem þa var nykominn firer hroastodum. sæir(!) til æignar. suo framt sem þau moder hans byndi þessi adr græind aull samlaugh med handlaugum vid hærra gunstæin abota æf hann villdi suo obrigðiligha firer klaustrit at þingæyrum hallda. ok til sænda hervm sættum wer fyrr næfnðr mænn vor jnzsigli firer þetta bref ær giort var at þingæyrum tuæm nattum æpter festum luce awangeliste. a sama are sem fyrr segher.

¹) Utan á bréfinu með fornri hendi, þó yngri en bréfið sjálft. Utan á stöð ennfremr: ok reka bref vm bruteyiarstrond jtaks bref j solua floru, og á það ekki hér við, eins og Árni tekr fram, heldr er það svo til komið, að fleiri bréf hafa legið í sama böggli. Þetta gæti átt við bréf frá 28. og 29. Jan. 1372; ²) [„Þesser Bæjer a Skagaströnd kallast: Under Breckum. Vide Jardabok.“ (AM.).

320.

24. Maí 1384.
15. Janúar 1385.í Deildartungu.
í Asi í Hálsasveit.

ARNI Gunnlaugsson selr Hauki Finnssyni jörðina Skáney í Reykjadal fyrir jörðina undir Hömrum í Reykjadal og lausafé.

AM. Fasc. IV, 4. Frumbréfið á skinni. Aptan á bréfinu stendr ranglega ártalið 1383.

In nomine domini amen.

Var þetta kaup þeirra arna gunnlaugssonar ok hauks finnssonar at nefndr haukr keypti jordina ath skaney í reykiardal með ollum þeim gognum ok gédum er því landi æ ath fylgia ok arni hefer fremzt eigandi ath ordit. her i moti gefur adr nefndr haukr jordina under homrum i reykiardal ok þar til tvitvugu kugilldi hælfst hvort kyr edr asavdar. atta hundrut i slatrum ok aunnur atta hundravt j vadmalum. skýlldi þetta godz ut luka a þrimvr arum suo mikit a hveriu ari sem þeim badum vel hentadi en leiga sem i jordu liggir þat sem olukt er æ hveriv ari. sagdi optnefndr arni þessa skýlldi i iordina at skaney at kirkian at[t]i tiu hundrut i heima landi en skildi af ser um fyrnd æ kirkiu alla skildaga. skýlldi haukr abyrgiastt jordina under hömrum vid laga riptingum. voro þesser kaupvottargisll finnsson. pall palsson. olafur gynnlaugsson. ion palsson. dagr iuarsson ok marger adrer goder menn. for þetta kaup fram i deildartungu friadaghinn i fardogum a þridia ari rikis uors uirdulegs herra herra olafs med guds näd norex dana ok gota kongs. Ok til sannenda her um settum uer fyrr nefnder menn vor insigli met insiglum þeirra nefndra manna arna ok hauks firi þetta bref skrifat i asi i halsa brepp svnnvdaghinn nesta epter geisla dagh ari sidar en fyrr seger.

Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

321.

10. Juli 1384.

í Viðidalstungu.

TÓLF manna dómr útnefndr af Rafni lögmanni Bótólfssyni í máli Jóns Hákonarsonar í umboði Sturlu Bððvarssonar af

einni hálfu, en Snorra Steinssonar af annari út af kaupi á Ásgeirsám og öðru fleira.

AM. dipl. afskr. Nr. 413, stafrétt afskrípt eptir frumtransskrípti frá 30. Júní 1385, sem var með norsku handarlagi.

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heýra senda. Þórdr healltason. oddr einarsson. Þórdr asmundarson. magnus jonsson. juar nicholásson. jon einarsson. einar dadason. Þorgrimor Þorgrimsson. magnus magnusson. jon Þordarson. hallar¹⁾ Þorgíjls-son ok athle Þálsson quediú guds oc sína kunníght georandi ath [a] fiorda ære ríkis vars virdulegs herra herra olafs med guds næd noregs dana oc gotha kongs tueim nættum efter seliumanna messu j vididalstunghu uorum vær till nefnder af hrafne Þotolfssýne lögmanne að dæma mille jons Þakonarsonar. j umbodi stullu Þauduarsonar af einne halfu. ok snorra steinssonar af annarre vm kostnadh firi þa rangligha stefnu er snorre hafde stefnt stullu til alþingis. jtem vm kaup æ jorðum Þaðum ath asgeirs æm j viðhidal huert jon teede þar med skilríkium mille stullu Þauduarssonar oc sýgnýiar benedikzdotta konu nefnz Snorra. jtem j Þridiu grein vm þa fioratighi hundradha ær jon let sueria ath stulle Þrattnefndr hefdi nefndri sýgnýiu wth lukt j fýsta sal firir aðr nefndar jardiir asgeirs ær. ok saker þess ath laugþmadr hafdi sagth med fullum lagha orskurdhi fýr sagdha stefnu ológligha efter þui sem opith bref hans vottar oc her ær með bunndit. þui dæmdum vær j fýstu grein thijt nefndan snorra skýlldugþan ath luka joni j vm-bode stullu j kostnadh sinn tiu aura j kosti ok tiu aura uöru innan manadar oc hundradh uöru ath vari edr vöru virth æ næstum fardaughum enn till laugmanz orskurdar vm halfaukn- ingh æ nefndum kostnadi. j ænnare grein leiddi jon tua skil- rika vatta ær þar ath soru fullan bokar eidh ath Þratt nefndr snorre hafde handlagth sýgnýiu konu sinne ath selia jardiernar ath asgeirs æm stullu Þauduarssyni tiu hundradum oðýra enn nockurum audrum. þar med teede hann opith bref vndir jn- siglum godra manna huert ath vottade vm kaup æ nefndum jorðum ath asgeirs æm mille stullu ok sýgnýiar huerth ath vær dæmdum lógligh med aullum sinum greinum ok articulís ok

¹⁾ Þannig.

obrigdhiligha halldaz eigha ok stullu eign greindar jardir
 værith hafa efter saulu sýgnýiar ok vpplaghe snorra. Jtem j
 þridiu grein : : : : : ion tuo skilrika vatta er þar at soru fullan
 bokar eidh ath stulle hefde lukt sýgnýiu j fýsta sal fioratighe
 hundradha firir nefndar jardir adr snorre kom till jslandz.
 dæmdum vær stulla þessa peningha med lōghum lukt hafa
 sýgnýiu ok hann kuittan vm fýsta sal verdz sagdra jarda. Ok
 til sannýnda her [vm] settum vær fýrr nefndher menn vor
 junsigle firir þetta doms bref ær geort var i saugdum stad
 deghi ok ære sem fýr seghir.

322.

10. December 1384. i Tungu i Blöndudal.

BJARNI Kolbeinsson selr Þórði presti Þórdarsyni þrjá hluti í
 Geitaskarði og «Bulungarnes» í Langadal og geldr séra Þórðr
 í lausafé.

MSteph. 27. 4to bls. 428—30 á pappír skr. c. 1730 (Svart-
 skinna).

Mældage og kaupbref fyrer Geitaskarde i Langadal.

Þeim godum mōnnum sem þetta bref siã edr heyra, senda
 Andres finnbiarnarson. [prestr]. þorsteirn Bergsson þorghæirr¹⁾
 Brandsson og þorkiell þorolfsson leikmenn Q[uediu] G[uds] og sijna
 kunnight giorande ath þa lided var fra hijngadburd vorz herra
 Jesu Christi þushundrad. þriu hundrat. atta tyger og flogur
 ar. laugardagh næsta effter conceptionis beate Mariæ virginis
 ā audkulu j svijnadal voro vier j hia sām og hæyrðum a
 handaband sijra þordar þordarsonar af eirne halfu. enn Biarna
 Kolbeinssonar af annare ath sva fyrer skildu. ath Biarne selde
 nefndum sijra þorde þria lute j Gæitaskarde og Bulhungarnæs
 j langadal med ollum þeim gognhum og giædum sām jōrduni
 hoffdu filgtt ath fornu og nýu og adur nefndur Biarne hafde
 fremst æigande ath vordet²⁾. Svo [og] ej sijður þann jardar part
 kyrkian ath Gæitaskarde var þa eigande ordenn med hverium
 hætte sem profvast ad Jon hæiten Benedichtsson hefde þann
 kyrkunne giefed.

¹⁾ þorghæner, hdr.; ²⁾ vorden, hdr.

Sagde Biarne ath Geitaskard sette seljörd fram j laxardal med ummerkium ofvan frá kyrkiuskarde. torffskurd allann j smirlaberghs jörd. efter því sem jördunne þarffnade. fimtan rossa beit fra veturnottum og til sumars. og tveimur þjnghestum a sumar.

Hier a mot gaff sijra þordur oftnefndum Biarna [halfan] sietta [tug] hundrada med þessum frijtleika. tuttugu kugillde. tuttugu hundrad j vadmalem. halft hvert voru og hafnarvadum. fim hundrat j rossum. fim hundrat j gripum. og fim hundrat j slatrum. lukast ut a þremur arum. Skilde lukast a firsta are atta kugillde. tíu hundrad vadmála. enn á hveriu hinna tveggia því mæira sem sijra þordur heldur villde. Skilde þetta gotz uppliukast ath Skarde. Skilde hvert hundrad þath sæm æigi liktast ut á firsta are standa med tolf alna leigu. Skilde Biarne af sier alla abyrd um fyrnd á kirkjunne. Skilde sijra þordur halda jördenne til laga. enn Biarne svara lagaríptingum ef á kinne verda.

Ok til sanninda hier um setium vyer fyrrnefnder menn vor innsigle fyrer þetta breff skrifad j Tungu j Blondudal deige og are sem fyrr seiger.

323.

[1384].

VITNISBURÐ Þorsteins Þórdarsonar um landamerki Gnúps í Eystrahrepp.

AM. dipl. afskr. Nr. 1968, og virðist afskríptin vera gerð eptir sjálfu frumbréfinu; var bundið við bréf Árna Guðmundssonar um þenna vitnisburð frá 28. Janúar 1385; eg heimfæri vitnisburðinn til sumarsins eða haustsins 1384, vegna þess að áreið hefir vart verið gerð um miðjan vetr, heldr áðr en snjóa lagði á.

Þessi landamerki saghde þorsteinn þordarson halldori hellghasýni j mille gnups ok þeirra jarda er þar lighia med.

or midium toptunum er kallader eru dofustader ok vt til nedra gardz a þiosar holli.

or gardinum firir nordan aluidru ok sionhendingh ofuan j sionarhuoll er varda stendr aa.

or huolinum sionhendingh þuert ofuan j holltz vadz stigh.
rædr þa stighren til skoghar gautu ok sidan gatan vpp til
grofuar firir ofuan skapthollt.

rædr þa grofuin vpp epter padan vt j steinker.

er padan sionhending j hamarin firir vtan kalfaa.

rædr þa kalfaa vpp j polla ok polarner¹⁾ þa austur j
kelduna er fellr firir nedan aasa vpp j sleitta¹⁾riman er þeir
sira ormur þorgeirsson ok þorgeir son hans med þorsteini saughdu
jardkross j verit hafua.

padan sionhending j et efra steinker.

padan j ögmundarskard.

padan j vorduna norðr a holltid.

or vordunni þuert norður j lækin firir vestan hamars heide.

rædr þa lækrin vpp j sundit hia helna¹⁾ hollti.

padan forni gardr norðr epter til rauda lækiar ok padan j
gardrustina vid lomstada læk.

þa rædr lomstada lækr j tunghu a vtt.

þa rædr tunghu aa norðr vm þuerbrekur ok padan j
seliardal.

þa saugdu þeir rada stora stein þan er stendr firir vtan
geitafell.

padan vtt a langhamra nordanverda fram epter langhamra
egh ok framan j langhamra enda.

padan fram a vordu kin.

or vordukin a skalholl.

padan j raudafors.

or forsinum j grimasgils bont¹⁾ firir ofuan hellna hollt.

gilslækrenn ofuan j þueraa.

þueraa j þiorsaa.

þa aen ofuan til dofuastada.

saugdu þeir gnup eigha hruteý ok hrishollm j þiorsaa.

saugdu þeir aungha menn eigha fiarheit norðr ýfuer fyrr
nefndan lomstada læk j gnups jorð suo þeir visse.

saugdu þeir gnup eigha reyikkianess¹⁾ ofuan fra steini j
mil[l]um skoghar gautu ok kalfaar.

¹⁾ þannig.

Þessum monnum beaverandum jóni brandssyni arna gudmundarsyni oddi biarnarsyni þoruardi ormsyni halle arnasyni.

324.

26. Janúar 1385.

undir Mælifelli.

FRÚ Oddbjörg abbadís á Reynistað handleggur Steinmóði presti Þorsteinssyni tíu hundruð í jörðunni Álfeirsvöllum í Skagafirði.

JSig. 143. 4to bls. 383 skr. með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640. „Þetta bref var með síorum jnnsiglum enn eci með abbadisarinnar jnsigli“. AM. 277. 4to bls. 39—40; AM. 280. 4to bls. 11—13 með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

um x^e j Alfgeirsvöllum.

Þeim godum monnum sem þetta breff siá edur heyra senda Einar Hafliðason. Elldjárn Finnsson prestar. Jón Sigvatsson og Halldor Biarnarson leikmenn k[ue]diu g[ue]ds og sína. kunnigt giorandi að sub anno gratiæ [M^o. ccc^o. lxxx^o. v^o.¹) fimtugdag næstann eftir prettanda dag²) að Stað í Reyniznese. vorum vær í hía og sáum á handaband þeirra fru Oddbiargar abbadisar að Stað af eirne álfi og síra Steinmodar þorsteinssonar af annare að so fyrer skilldu að greind fru abbadis Oddbiörg handlagði sögdum Steinmodi preste til fullrar eignar þau x sem hun kalladi stadenn í Reynenese eiga upp í jordina á Alfgeirsvöllum j Tungusveit. Enn nefndur Steinmodur jatadi að luka stadnum í Reynenese ásaudar kugilldi. ku og gellðfiar kugilldi og ije voru að vore og að þessu luktu. skyllde greindur Steinmodur eiga frialsann og lidugan greindann jardarpartt edur jlag fyrir stadinn. abbadis og alla hennar epterkomendur. Og saker þess að við systir Oddbiörg með G[ue]ds n[ue]ð abbadis að Stað oc Steinmodur prestur þorsteinsson meðkennumst þessa ockar giörd sanna vera setium við ockar jnnsigli með jnnsiglum fyrrgreindra manna fyrir þetta bref sem gert var undir Mælifelli in festo beati Policarpi a sama áre sem fyrr seiger.

¹) [1385, hdr. 143; ²) = 12. Janúar.

325.

28. Januar 1385.

að Gnúpi.

ÁRNI Guðmundsson vottar, að hann hafi með fleirum mönnum verið hjá, að Þorsteinn Þórðarson, er hafði selt Haldóri Helgasyni Gnúp í Eystrahrepp, reið á landamerki, og sagði svo til þeirra sem vottar í meðbundinni rollu (sjá Nr. 323 hér að framan).

AM. dipl. afskr. Nr. 1968, að því er virðist eptir eptir sjálfu frumbréfinu.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra sender arni guðmundarson q[uediu] g[uds] oc sina kunnicht gerande ath þar var ek j hea oc fleire menn adrer ath þorstein þordarson sem sellt hafði halldori hellgasyni iordina ath gnupi j eýstra hrepp aidu æ landamerke j millum gnups oc þeirra iarda er þar vid lighia. saghdi nefndr þorstein adr nefndum halldori suo æ kuedinn aurnnefni oc landamerke sem su kolla vottar sem her er med bundin med aullum sinum greinum oc articulis oc her epter suer ek ef þess þarf med. oc til sanenda her vm setta ek mitt insiglle fyrer þetta bref er gert var at gnupi æ laughardagh nærsta epter palmsessu æ fiorda ære rikiss mins virduleghs herra herra olafs medr guds næd noreghs kongs.

326.

11. Februar 1385.

á Ásgeirsá.

MAGNÚS Gizurarson og Ragnheiðr kona hans selja Jóni Hákonarsyni jarðirnar Víðidalstungu, Svölustaði, Litlabakka og Tindabraun, en Jón geldr í mót meðal annars jörðina Auðunarstaði og lofar að láta kenna Hallkatli syni Magnúsar til prests.

AM. dipl. afskr. Nr. 3867 «ex originali vicelógmanzins Pals Jonssonar Widalins. þetta bref er skrifad med smáa settaskrift. nærri lagi goda». (AM.). AM. dipl. afskr. Nr. 3866 «Ex originali membraneo lógmannsens Pals Jonssonar Widalin. accurate collatum skrifar Pall Hakonarson, 8 innsigle hafa vered fyrer brefenu. eru nu öll burtu. skrifar Pall Hakonarson» (AM.).

In nomine domini amen.

giordiz sva felldr kaupmali med fullu handabandi. ville jons hakonarsonar af einni halfu en magnus gizturarsonar oc

ragneidar hustru hans af annari at sva firir skildu at sogd
 bion Wagnus oc ragneidr selldu nefndum joni þessar jardir
 vididalstungu. svaulustadi oc litla baca oc tindabraun med
 aullum þeim gaugnum oc gædum veidum oc hlunendum sem
 þessum jordum fylgir at fornu oc nýiu at eingu fraskildu oc
 hann varð eigandi at. her j moti gaf adr nefndr jon jord a
 audunarstaudum j videdal med aullum þeim gaugnum oc gæd-
 um sem þeirri jordu hefir fylgt at fornu oc nýiu oc hann hefir
 eigandi at vordit oc þar ofan a sex tigi hundrada med þessum
 saulum oc fridleika. j fyrstu grein at þrattnefndr jon skýllde taka
 at ser hallkel son þeirra oc lata kenna honum til prestz sva hann
 se sæmiligha færri til þess embættis oc fa honum kalek oc taca
 med honum tuttugu hundrut af greindu jardar verdi halft
 huort kugillde oc vauru. jtem skal jon undir ser taca kirki-
 unnar uegna j tungu þau tuttugu hundrut sem hon a med
 þessum fridleika. atta kyr. atian ær. tuævett naut. halft niunda
 hvndrat vóru. enn af fyr saugdu jardar verde her a ofan skal
 tittnefndr jon luka a næstum fardaugum fim asaudar kugillde.
 fim kyr. oc asaudar kugillde. oc hundrat vauru er kirkian a
 audunarstaudum a. j anatt sal þriar kyr oc tolf ær oc fim
 hundrad j þui er Wagnusi hentaz at taca en joni at luka.
 sagdi greindr Wagnus þa skýlld at heimilisprestr ætti at vera j
 tungu oc hann hefði heyrð at kirkian ætti þridiung j heima-
 landi en ætladi eigi at veri en skilde af ser abyrgd a hversu
 sem profadiz efter lögum. sva skilde hann af ser abyrgd vm
 fyrnd a kirkiu oc aullum ornamentum hennar. sagde hann at
 tungu kirkia ætti fiordung j veidi j kerum oc fiordung j fitia
 ofan fra kerum. sagdi þrattnefndr jon þa skýlld a audunar-
 staudum at þar veri fiordungskirkia oc skilldi af ser fyrnd a
 sagdri kirkiu oc aullu þui er henni bæri til. skýllde þrattnefndr
 Wagnus suara laga riptingum a aullum þeim jordum er hann
 selldi en jon a þeirri er hann selldi en huor halda til laga
 þeim er keypti. for þessi kaupmali fram j vididalstungu fimtu-
 dag næsta firir festum fabiani et sebastiani Martirum¹⁾ þessum
 monnum hiaverandum sira Einari hafidasyni officialis heilagrar
 holakirkíu er firir sagdi fyrgreindu kaupí. birni aslakssyni.
 hafida steinssyni prestum. sturla bôduarssyni. þordi biarka.
 halluarde jllugasyni. snorra brannzsyni oc steini hafidasyni

¹⁾ = 19. Janúar.

leikmonnum. Ok til sannýnda her vm setvm ver fyrnefndir menn vor jnsigli firir þetta kaupmalabref er gort var a asgeirsa j vididal næsta dag eptir festum skolastice virginis [ad sub anno gracie M^o. ccc^o. lxxx^o. quinto¹).

327.

23. April 1385.

á Asgeirsá.

ÖRNÓLFUR bóndi Jónsson kvittar Guttorm son sinn fyrir andvirði hálfis Staðarfells, er hann hafði selt bonum 1383 og fyrir hálfá selveiði fyrir Hellu.

AM. Fasc. IV, 5. Frumbréfið á skioni. Aptan á bréfinu stendr ranglega ártalið 1384. Afskr. AM. Nr. 1509 (eptir frumbréfinu).

Þat gerir ek ðurnolfur jónsson godum monnum kunnicht at ek kennumzt med þessu minu brefui at suo marga penningha at vegsti ok fridleika sem gotthormr sonr minn vard mer skuldughr firer jordina alla halfa stadarfell ok halfua selueidi firir hellu. hefer hann alla vpp borid ok vt lukt suo at mer vel næghir epter þi sem kaupmala bref þar vm gortt vottar huert er her ær uid fest²). þi gerir ek fyr nefndan gutthorm aldinghis kvitthan ok kæru lausan firir mer ok minum avrfum af adr greindu jardar verdi. Jtem kennumz ek at stadarfell áá alla selueidi firir skoghun, alla holmasker ok selueidi firir arastodum wth at klifi. hefer ek fyr nefnd þessi gædi gefuit gvttormi syni minum j heiman fylgiu half medr stadarfelli en selt honum half. Ok til sannýnda her vm setta ek firir þetta bref mitt jnsighli gortt áá arsgeresa j vididal aa festum georgij martiris áá fiorda áári rikiss mins wirdulighs herra. hera olafs medr guds naadh noreghs dana góta kongs.

Innsiglið er dottið frá bréfinu.

328.

23. April 1385.

á Möðruvöllum.

ASGRÍMR prestur Guðbjartsson og tveir menn aðrir transskríbera þrjú jarðakaupabréf Möðruvallaklaustrs.

AM. Fasc. III, 10. Frumtransskriptið á skinni, götugt og illa til reika.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra senda

¹)[•ita explicit• (AM.); ²) þetta bréf Dipl. Isl. III Nr. 313 er nú laust frá.

asgrimr prestur gudbiardzson jorunnr deaknj eiriksson bjarne þordarson q[vedin] guds ok sina kunnigt gerandhe at wer hofum sed ok yfir lesid þuilik skilríki sem her fylgia [Hér koma þessi bréf: a) Afsalsbréf Arngeirs prests Jónssonar 22. Augúst 1378, Dipl. Isl. III Nr 275; b) Afsalsbréf hins sama frá 13. Janúar 1379, Dipl. Isl. III Nr. 278; c) Kaupbréf Arngeirs fyrir Alandi frá 23. Mars 1380, Dipl. Isl. III Nr. 299]. Ok til sannenda her vm settu ver fyrr nefnder menn var jnnsigle fyrir þessi transskripta skrifud a modrunollum j horgardal jn festo sancti iohannis holensis episcopi a uarit anno domini M^o ccc^o lxxx^o v^o.

Fyrir transskriptinu hafa verið þrjá innsigli, en þau eru nú öll döttin frá.

329.

29. Juni 1385.

á Þingeyrum.

GUNNAR Þorkelsson fær Þingeyrastad jörðina á Hæli og kvittar Gunnstein ábóta fyrir fjögur hundruð upp í andvirði hennar, en gefr það sem jörðin er meira verð sér til sáluhjálpar og og áskilr sér leg að kirkjunni þar.

AM. Fasc. Lxxiiij, 4. frumbréfið á skinni, götugt og nuddað; hefir verið eign Þingeyraklausts; öll innsigli döttin frá; Afskr. AM. Nr. 457 (eptir frumbréfinu); AM. 280. 4to bls. 173—74 (frá 17. öld).

[hurðarbaksbréf hælrs bréf.

Hustrv margreth gaf tiorv tvnnv.

gilstadabref 1385¹⁾).

Þeim godum monnum sem þetta bréf sia edr heyra senda solui brandzson gudbiartr eyiulfsson prestar sueinbiorn rafnsson olafr stephansson þrandr þorlioatson jon bodvarsson leikmenn kuediu guds oc sina kunnigt gerandi at sub anno gracie M^o. ccc^o. lxxx^o. v^o. in festo apostolorum petri et pauli at thingeyrum vorum ver ihia oc sám a handlag herra gynnsteins abota oc gunars þorkelssonar at þi fyrir skildu at nefnder gunnar kendiz at hann hefði fengit thingeyrastad til fullrar eign[ar] oc fekk þa en af nyiu jord a hæli frialsa oc itakslausa

¹⁾ [Þetta er aptan á bréfinu með hendi frá 15. öld; þó er seinasta línan með annari hendi.

medr þeim ollum gognum oc gædum sem hann vard fremz eigandi at oc medkendiz hann oc þæ flogur hundrut [lu]kt vera sem herra gunsteinn aboti hafði honum firir iordina iattad en þat sem iordin var betri en þi suaradi gaf hann ser til salu-hialpar oc til legs sier þ[ar] j kyrkiugardi sem aboti villdi skipa. skilldi stadrinn veita styrk til at sækia likama hans ef na mæti huar sem hann andadiz j hunavazþingi. oc vera [iard]adur sæmiligha at ifersongum oc vaxbruna. skildi honum oc til reidu legstadr huar sem hann andadiz [e]n stadren vidskildr vid flutning. oc til sanynda [her um] settum ver fyr nefnder menn vár inzsigli firir þetta bref gort a sogdum stad degi oc ari sem fyrr seger.

330.

30. Juni 1885.

á þingvelli.

SEX menn transskríbera dóm Rafns lögmanns Bótólfssonar frá 10. Júlí 1384 um Ásgeirsár í Víðidal.

AM. Dipl. afskr. Nr. 413 eptir frumtranscripto.

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heýra senda brandr suarthaufdason arnfinn þorsteinsson sæmundr þorsteins-son. gunnar petarsson þorstein steinmodsson oc jon olafsson quedju guds ok sina kunnigth gerande. ath vær sãm ok ýfer-lasum opith bref godra manna med þeirra heilum ok oskaudd-um hanganda junsiglum sua latanda ord epter ord sem her seghir. [Hér kemr dómr Rafns lögmanns Bótólfssonar frá 10. Júlí 1384, Dipl. Isl. III Nr. 321]. Ok til sannýnda her vm setthum vær fyrr nefnder menn vor junsigli firir þetta transkriptum er georth var æ þinghvelle einne næth epter petrsmessu æ fimta are rikis vors virduligs herra herra olafs med guds nædh Dana oc gotha kongs.

331.

12. November 1885. á Miklabæ i Blönduhlið.

MAGNÚS prestur Sigurðarson og tveir menn aðrir transskríbera bréf um Sævarland frá 1379.

AM. Fasc. III, 11. Frumtransskriptið meirt og götugt. Afskript frá 17. öld finst í AM. 277. 4to bls. 31—32.

Ollum monnum þeim sem þetta bref [sia] edr heyra senda Magnús prestur sigurdarson bauðvar einarsson ok leifr einarsson kuediu g[uds] ok sína kunnigt gerandi at vær sam ok yferlæsum opith bref godra manna meðr þeirra heilum ok os[koddum] hangandum innzsiglum sua latanda ord epter ord sem her seger [Hér kemr kaupbréf séra Guðbjarts Eyjólfssonar fyrir Sævarlandi 1379, Dipl. Isl. III Nr. 280]. Ok til sannenda her vm settum vær fyr nefnder menn vár innzsigli fyrer þetta transskriptum gert, a mikla bæ j blondu hlid einni natt eptir marteins messu anno domini M^o. CCC^o. LXXX°. quinto.

Þrjú innsigli bafa verið fyrir transscripto, en eru nú öll dottin frá.

332.

1386.

MÁLDAGI Tjarnarkirkju í Svarfaðardal.

Þetta er innskot í Auðunarmáldagabók aptan við Tjarnarmáldaga. Biskupsskjalasafn Nr. 3. 4to bls. 26, skr. 1639 (sjá Dipl. Isl. II bls. 457).

Anno Domini M^o. CCC^o. LXXX°. vj^o. luckti rafn Eyulfsson þetta Gvðz kyrkiunne að Tiörn. er síjra þorlakur tok með. v. kýr. asauda kugilldi. v. Gelldfiar kugilldi. þriu hundrud voruvird. firir stadarspell að frätekinne kýrkiu. iij. naut veturgomul. enn naut firir halft annað hundrad.

333.

15. Janúar 1386.

á Sjóarborg.

ÚRSKURÐARBREÐ Einars prests Hafliðasonar officialis heilagrar Hóla kirkju um reka Hvammskirkju í Laxárdal.

Biskupsskjalas. Nr. 3. Fol. bls. 266—68. Bréfab. skr. að forlagi Þorláks biskups 1641—42; Landsb. 115. 4to II, bls. 100—103 (bréfab. sr. Jóns Halldórss.); IBfél. 126. 4to bls. 16—19.

Vrskurðar Brief Einars Hafliðasonar vm reka huamz kyrkiu j Laxardal.

Aullum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra

sendir Einar prestur Hafidason heilagrar Holakyrkiu officialis kuediu guds ok sijna. kunnugt giorandi ad sub anno gratiæ m^o. ccc^o. lxxx. vj. jn festo beati Mæuri abbatis. ad sioarborg j skagafyrði komu a stefnu fyrer oss þodr þodarson Rads-madur a Holum j vmmbodi Holakyrkiu og Biorgulfur prestur Jllugason. er þa hieilt kyrkiuna j Huammi af eirni alfu. enn Biorn Briniulfsson af annari. huor þar var þa epter vorum vr-skvrði af herra Joni Biskupe loglega fyrer stefndur. ad heyra þaug prof sem nefnder prestar þodur og Biorgulfur leiddu af vegna firr nefndra kyrkna. vmm eign a þeim reka og hual sem Biorn Briniulfsson hafði akiært og sier eignad.

J fyrstu ad það var suarid af þremur skilrikum vottum Eirike Rognvaldssyni. Ofeige Halldorssyne og þorarne Eyleifs-sýne. ad kyrkian j hvammi og Holakyrkia ætti reka allann vnder Biorgum vtann fra stapa og jnn til lendingar[r]steins sem stendur vnder innanverðum Tindastoli. og þann stein soru þeir rekamark vera millum reikia og Huamskirkiu. þuj ad so hefðu sagt þeim elldre menn. og so hefðu oll rekagogn verid aftekin sijðann. so ad þeir vissu,

Jtem soru Eirekur Hallsson. Bodvar petursson og Magnus Gudmundsson. ad þeir foru so optliga vnder Biorg og j gegnum þa rauf sem var j Raufarbergi. og nu er afbrotin. og steinar standa þar nu epter er raufin var adur. enn nu afallin onnur ofar og er su minne. og onguer steinar þar framm vndann so ad sia mætti edur merki væri ad. epter þeirra skinsemi.

J þridiu grein soru Kormakur Helgason. Eirikur Hallsson og þorvardur Halluardsson. ad kyrkia hins heilaga olafs j Huammi ætti halfann hualreka enn allann vidreka vtann fra stapa og jnn til lendingarsteins. er stendur vndir jnnan verðum tindastoli. og onguann heyrdu þeir annann kalladann lend-ingarstein enn þann. firr enn nu er hualurinn kom.

J fiordu grein soru Ofeigur Halldorsson og Finna þorkels-dottir. ad þa er sijra Ogmundur þorgeirsson hieilt stadiann j huammi j Laxardal hefði rekid trie ellefu alna edur tolf a sandinum skamt vt fra steini þeim er stendur vnder innann-verðum tindastoli. og Briniulfur bondi sem þa atti Reiki hefði tilkomid og sied huar rekid var. farid sijðann vt til huamz og Bodid sijra Ogmundi verd fyrer tried enn hann sagde[st] giefid hafa

síra Marteine. og nefndur síra Marteinn hefde sækja latid heim til síjn. og sakir þess að Biorn bondi Briniulfsson leiddi eingin prof synna vegna optlaga beiddur og krafður af oss að tíu sín prof og skilríki. aður enn vier tokum nokkur prof kyrknanna. þú með aði þeirra beztu manna lærðra og leik[r]a sem hía oss voru sögðum vier í guds nafne amen í doms sæti sitandi eftir greindum profum meður fullum laga vrskurdi Hólakyrkiu og Huams kyrkiu til æfínnligrar eignar allann reka huala og víða. vtaun frá stapa og jón til lend-ingarsteins. sem stendur vnder innanverðum tindastoli eftir þui skipti sem aður hefur verid mílle kyrknanna að Huamskyrkia a víðreka allann enn halfann hualreka huor og allan tíjma þeirra eign verid hafa. og til sanninda og samþícktar meður oss hía vinnu settu Einar þorvarðsson. Einar Olafsson. þíodulfr Arnorsson. Jón þorsteinsson. Olaf Ketilsson. Jón þorvaldsson prestar. þorsteinn Eyulfsson logmaður. þorsteinn Hallsson. þorsteinn Steinmóðsson. Magnus Sigurðarson. Guðmundur Arnason og þorgíls Hallsson leikmenn síjn ínnsígle meður officíolatus ínnsígle fyrir þetta vrskurðarbref gíort a are deigi og stad sem fyrr seiger.

334.

15. Janúar 1386.

á Sjóarberg.

EINAR prestur Haflíðason officialis heilagrar Hólakirkju tekr eið-festa vítnisburði af tveimr mönnum um reka Hvammskirkju í Laxárdal undir Björgum.

Biskupsskjalas. Nr. 3. Fól. bls. 268. Bréfabók skr. fyrir þor-lák biskup 1641—42: Landsb. 115. 4to II, bls. 103; ÍBfél. 126. 4to bl. 18—19.

Wær Einar prestur Haflíðason Hóladomkyrkiu officialis kunngíorum það góðum monnum þetta bref síaendum eða heyrundum að í þeim sama stefnudeigi sem það vrskurðarbref vottar sem hía er með fest. tokum vier so fallinn Bokareid af Kormaki Helgasýne og þorvárdi Hallvarðssýni að þeir vissu. og sau að sa hualur sem kom í vetur vt vnder Björgum og síra þorður og Björgulfr hófðu að síer tekid kyrknanna vegna a Holum og í huammi var a land rekinn vt frá lendingar-

steini er stendur vnder jnnanverðum tindastol millum og Raufarbergz a þeim sama reka sem adur var suarinn ok vrscurdadur til fullrar eignar fyrrnefndum kyrkium. og til sanninda hier vm settum vier officiolutus jnnsigle fyrer þetta Bref giort ad Sioarborg j Skagafyrði. jn festo Mauri Abbatis anno domini M^o ccc lxxx vj.

335.

13. Februar 1386.

á Holum.

JÓN biskup skalli gefr vegna Hóla og Hvammskirkju með samþykki og ráði séra Einars officialis [Hafliðasonar] Björn bónda Brynjólfsson kvittan um tilkall hans til reka undir Björgum, enda sór Björn að hann hefði eigi hafð tilkallið til þess að draga eignir undan heilagri kirkju.

AM. Fasc. IV, 11. Frumbréfið á skinni; AM. dipl. afskr. Nr. 547 eptir frumbréfinu.

Vær broder jon medr guðs nad biskup a holum. kunngerum ollum godum monnum þetta bref seandum edr heyrandum ath sakir þers ath biornn bonde bryniulfsson sór firir oss suo felldan bokar æid ath þath akall sem hann hafðæ wæitt till reka wt wñðir biorghum ok þerss huals er þar kom ā ok nu er efter oiskurde sira æinars officialis ordin æighn kirknanna a holum ok i huamme. giordæ hann æi sakir þers ath hann willdæ wnder sik dragha kirknanna æighn helldr firir þa sök ath hann hughdæ firir marghra manna søghn ok handfestu þath sina æighn ok fodurarf werit hafua. Suo æi sidr trudum wer wel ok marger gooder menn adrer firir þa alla medferd sām biornn hafðæ haft j sogðo male þath satt weru þo ath aunghan æid hefðæ hann þar wm suarit. þij medr rade ok samþykke wors officialis og margra annarra lærðra manna ær j hia oss vóro giórdum wer medr handa bandæ biornn bonða bryniulfsson adrnæfndan ok hans erfuingia af frysögdu tilkallæ huals ok reka. ok ollum ððrum serhuerium græinum sām hann hafðæ fram farit j þessum malum. ok honum mattu till sekta falla vid adrgræindar kirkiur ok oss frælsan. lidughan ok ollunghis kuittan suo firir oss sām alla wara lōghliga æfter kom-

endr holabiskupa. firir biodandæ huerium manne honum edr hans erfuinghium hæw wu sidar mæirr nokkurar vnader ædr akizæru ath væita. Ok til sanninda her wu settum wer wart innsighlæ firir þetta bref skrifuath a holum in profesto beati valentini Martiris. anno domini M^o ccc^o lxxx^o vj^o.

Innsigli biskups er dottið frá bréfinu.

336.

12. Juni 1386.

á Holum.

TESTAMENTISBRÉF Þorsteins lögmanns Eyjólfssonar.

AM. Fasc. IV, 8. Frumbréfið á skinni. Prentað í Tímariti Jón Þórsonar II, 115—17 (en ekki eftir frumbréfinu).

littera testamenti thorstani eyiulphi¹).

In dei nomine amen.

Ek þorsteinn eyiulfssou hæill ath likama ok samuizsku kennandizst mik skýlldugþan ath gera minum skapara varum herra ieshu christo makligþar þacker firir þat lán sem hann hefuer væitt mer vuerdugþum²). þij skipar ek þijlikt testamentum firir mer ok minne sal. sem her fylger.

J fyrsto. ath ek fel mik ok mina sal vnder miskunnar dom allzualldanda guds fõdr i himinriki ok hans sætu modurjunghfrv sancte marie kiosande minum likama legþ j skrudhuseno a holum firir alltarinu huar sem æk andazst a islande ok flýti-azst vppa erfuingþia minna godz þar til gefuande holakirkju. jardiir helgustade j fliotum. þamar ok bakka. ok tuttuþu ku-ghillde j þridiungþarfe med þeirri græin ok skilmala ath huern dagh sem gud krefr mik andar seghizst j huerri viku salu-messa. við alltare i skrudhusenu. firir minne sal æfuenligþa. en synghiande salu messa a artidar dagh minn. med salu tid-um. nefnazst til bænar huern sunnudagh i artidarskra med odr-um framlidnum monnum. þeim lærdum manne er mik synghr til molldar þriu kugillde meðr oþian. prestum þeim ollum sem standa yfuer greptre minum gef ek fimm aura huerium ok

¹) Aptan á bréfinu með fornari hendi. Þar stendr og auk ártals (1386): „Num. 561.“; ²) vuerdughugþum, frumritið.

seghe þar til salumessu. firir minne sal. jtem prestum til salu mesna fimm hundrath. jtem fatækum monnom þriu hundrath i koste ok tuð i vadmalum innan sæyndar. þriu hundrath til þinghæyra. tuað til reyniness stadar. tuað til modruualla. þriu til munkapuerår. kugillde valla kirkiu. grytu-backa kirkiu ij asaudar kugillde. ij kyr ok tuð naut tæuetr. ij hundrath til bræidabolstadar j vestrhop. kugillde j árskogb. tiu aurar til tiarnar ok adra til vpsa. kugillde til kuiabeks. vrða kirkiu fimm kugillde vnder þeirre græin og skilmala. ath bonde sa sem býr ath vrdum skal gefua firir minne sal þria fiordunga smiors ok half vætt skræiðar huern andress Messu dagh æfuinligha. ok lata seghia salu Messu huern minn artidar dagh. Skipar ek ok gef hinum¹⁾ hælaga thorlakæ ok kirkiunne i skalhollte fimm kugillde. Jtem skipar æk kristfe j þa þezstu iordh sem æk a nordanlandz a islande. i grund i suarfuadar dal. atta asaudar kugillde ok atta kyr. skal þar sædaz a kallgilldr vmaghi efuinligha efter skipan ok rade hola kirkiu formannz. hinn skýlldazste or minne ætt sa er framfærslu þarf vid. skal þetta mitt testamentum standa ok halldazst vbrigdigha. nema ek hittumz annatt sidar gorth hafua. bið ek alla goda menn firir guds skýlld firirlata minne sal þa lute sem ek hefer moti þeim gort medr ordum edr v[er]kum. setr ek þessa exequutores testamenti radsmann a holum ok profast i eyiafirde. Ok til sanninda her vm setta ek mitt innsighle firir þetta testamentum gort a holum þridia dagbinn j huita sunnu viku anno domini. M^o ccc^o lxxx^o. vj^o.

Ok saker þess ath wer broder jon med guds nað biskup a holum vorum nærr er þetta testamentum giordizst firir þij stýrktum wer þat ok stadfestum med varu innsigle.

Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins eptir innsigli biskups, og er þó brúkað.

337.

14. Juli 1386.

i Hvalfirði.

ÞORSTEINN [lögmaðr] Eyjólfsson gefr Arnfinni syni sínum þann hluta, sem hann átti í jörðunni Hálsi í Svarfaðardal.

¹⁾ Tvískr. frumbr.

AM. Fasc. IV, 6. Frumbréfið á skinni.

Brief um part og reka í Halse í Svarfadardal¹⁾.

Þeim godum monnum sem þetta bref sea ædr heýra sender þorstæinn æyiofsson. q[vediu]. g[uds]. ok sina kunnigth giorandæ ath æk kennizt mædr þæssu minu bræfi ath æk hæfuer gæfit arnfinnæ sýnæ minum þann iardar part ok ræka sæm æk á i halse i svarfadardal medr ollum þeim gognum ok giædum sæm fyanæfndræ iordu hæfuer fylgth at fornu ok nýiu ok æk vard fremzt æighandæ ath ok þar mæd fioghr kugilldæ er iardar parth-inum fylgia. ok til sanninda hær vm setta æk mitt inzsiglæ fyrr þetta bræf giorth i hvalfirdæ nærsta dagh æpter festum margætæ virginis et martiris a sætta aræ rikiss mins virduligs hæaa olafs mædr guds nad norægbs dana ok gota konunghs.

Innsigli þorsteins er fyrir bréfinu.

338.

14. Juli 1386.

á Möðruvöllum.

GUDMUNDR bóndi Hjaltason fær Solveigu dóttur sinni hálfa jörðina í Felli í Kinn upp í skuld.

AM. Fasc. IV, 7. Frumbréfið á skinni.

Bref fyrir felle j kinn²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra senda asgrimr gudbiartzson bergþor jonsson prestar. andres bergþorsson eyulfr gudvardzson leikmenn. q[vediu]. g[uds] ok sina kunnikt gerandi ath þa er lidit var fra higat burd varss herra jeshu christi þusund þriuhundrut lxxx ok sex ar. a modruollum j haugardal voro vær j hea ok heyrðum æ ath gudmundr bóndi hialltason reiknadi sigh skuldugan vera solveigu dóttur sinni tuttugu hundrut er brædr hennar haufdu gefit henni ketill ok hiallti. J annari grein gaf hann henni tuttugu hundrut af sinu gozi ok Reiknadi þat jafnadar giof vid halldoru

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²⁾ aptan á bréfinu með yngri hendi. Þar stendr og skammstafað «Mþkl» = Munkaþverár-klaustr(sbréf).

dottur sína. lúkti hann henni í þessa sína penninga jórdina halfa í felli fyrir þriatígi hundrada ok flogur hundrut. þar ofan æ x kvíldi. skíldi adrnefnd solueig þessa sína peninga wt taka æ nestum fardaugum. ok ganga í skulld við kirkivna í felli um flogur hundrut. stýrkti fyrr nefndr gudmundr með hannda banndi þessa sína gíof ok lyktíng. jattadi hann henni ok fullum ævexti af þeim tuttugu hundrudum sem breðr hennar hófdu gefit henni æ þessum argangi ef hans misti við en elligar undir sína skipan. ok til sannenda her um settu ver var jnnsigli fyrir þetta bref skrifat á laugardaginn þann sem þessir blutir gíorduz nesta fyrir diuisionem apostolorum æ sama stad ok ari sem fyrr segir.

Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll döttin frá.

339.

1386.

AFHENDING Kálfholtskirkju í Rangárfingi, þegar séra Jón afhenti, en séra Pontianus Ólafsson tók við.

Add. British Museum 11,245. 4to bl. 225a—b (FM. 402) í málðagabók Odds biskups frá 1590.

Kálfholt.

Vtskrípt af þeim maldaga sem liggir í kálfholtti fyrir þú sem kirkian hefur att að fornu. og hun æ enn nu. miog rotinn og lasinn.

Anno M^o. ccc^o. lxxx^o. sexto reiknast suo mikid kirkiunnar gotz í kálfholtti. þæ er pontianus tok með enn sera jón liet af.

je. í metfle og .v hross.

jtem. x. kyr og. xij. kugíldi í asaud.

jtem var stadurinn metinn íafn og þæ er sera jón tok.

Jtem gaf kolbeinn petursson fertuga grof í krekz jórd æfínnlaga og þerrívollinn vnder að fríalzu. og suo fríalst að gíora vm kaustu.

[Huad kirkiann hefur í þennann fyrskrifadan tíjma átt jnnann sig þat synest míer sumt í burtu skafed. enn sumt er ecki læst. þú get og þat ecki skrifad¹).

¹) [Þessa kláusu lætr Oddr biskup afskrífarann setja.

340.

1386.

1390.

EYJÓLFUR bóndi Snorrason selr Guðmundi ábóta og klaustrinu á Helgafelli Miðgarða í Staðarsveit fyrir Súlunesin bæði í Melasveit.

AM. 252. 4to bls. 53 skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 14, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1560 og Nr. 1639.

Midgardar¹).

Eyolfur bonde Snorrason selde abota Gudmunde og klaustrinu a Helgafelle Midgarda j Stadarsueit firer Sulunesenn bæde. Hier ad auk gaff abote hönum lösafile a mille. for þetta kaup framm a Hialla j Öluese. Anno 1386. j widurvist Michels²) biskups.

Alfeyður Flosadotter kona Eyolfz samþickte kaupæd uid þorstein abota 1390.

341.

1. Januar 1387.

á Urðum.

HELGI Oddsson selr Arnfinni Þorsteinssyni þann hluta í jörðinni Hálsi í Svarfaðardal, er Helgi erfði eptir Odd föður sinn.

AM. Fasc. IV, 13 Frumbréfið á skiuni. Aptan á stendr ártalið 1386 (rangt).

Jnn dæj nomine amen.

Var þetta kaup þeirra arnfinnz þorsteinssonar ok helga oddzsonar at arnfinnr keypti at honum þann jardar part j halse i svarfadardal sem helgi hafði erft efter odd heitinn fedr sinn ok þa var virðr fyrer fiortan hunndrat med ollum þeim gognum ok giædum sem jordunni hafa fylgt fra forno ok nýio. her j mot gaf arnfinnr. fimm kugillde. skyllde þat vera tuo asaudar ku-

¹) þannig 430; ²) Nichulasar(l) 252.

gillde ok tuær kýr ok gellðfiar kugilldi. En þat sem meira yrði ok adr greindr iardar partr virðiz dyaa skyllde oppt nefndr arnfinnr luka helga í flytianda eyre ok slatrum ok rossum. ok luka vt a tueimr aroin. en standa með tolf alna leigho þat er ei yrði lukt a fyrsta are. huort sem þat yrði helldr kugilldi eða vadmál. skyllði tittnefndr arnfinnr hallda skiladoma fyrer greindum iardar part en helgi suara logriptingum. sua æi sidr skyllði þratt nefndr arnfinnr eiga þat er a reka bæri greindrar iardar huort er þat yrde vidir eða hualr vpp fra þeim degi er þeir keypto. for þetta kaup fram a vrdum a atta dag iola. þessom monnom hiauerandom. arna jonsyni joni hallzsyni og magnuse þorualldzsyni. ok til sannenda her vm settum ver fyr nefndir menn var innsighli fyrer þetta kaupbref er giort var í fyrrum sogdum stad ok degi a setta are rikiss virðoligs herra herra olafs með guds nað noreighs ok gotha konunghs.

Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Hið síðasta er dottið frá; brot er eptir af miðinnsiglinu, og hið fyrsta er heilt.

342.

14. Februar 1387.

í Lönguhlið.

BRANDR Ormsson selr Ólafi Kolbeinssyni tólfæðmings torfskurð í jörðina Bakka í Öxnadal fyrir þá peninga er hann lét sér vel nægja.

AM. Fasc. IV, 12. Frumbréfið á skinni.

[Um] torfskurð j backajord¹).

Þeim godum monnum sëm þetta bref sea eðr heyra senda nafn botolfsson loghmadr nordan ok vestan a islandæ jon biarnarson þorualldr oghmundarson ok þoralfr biarnnarson. kuediu guds ok sina kunnight gerandæ ath æ sietta ari rikis varss virdelighs herra herra olafs með guds nað noreghs dana ok gotha konghs j fornnhagha j hõrgardal in festo beati valentini martiris voro wer i hia ok sãm a handaband þeirra olafs kolbæinssonar af æinni halfu ok brandz ormssonar af annarræ

¹) Aptan á bréfinu; aptan á bréfinu stendr og ártalið 1386, en það er rangt.

at suo firir skildo ath olafuur skilldæ æigha tolfedminghs torfskurd arligha vpp i jordina a hacka j ðxnadal æfuinligha. akærulausan firir brandæ ok hans ærfinghium ok olafuur frialsligha skipa megha þenna tolfedmingsskurd til huarrar iardar sinnar sœm hann villdæ stæinstada edr efztalandz. edr hans erfinggiar. ef hans misti vid. skurdi ath gera vm torfuollu ok leggja gotur till ok fra. þar sœm honum hentar brandæ ath skadlausu ok hafua þar eyk sinn medan torf ær skorit. liet ok brandr adrnefndr sier vel næghia firir sik ok sina arfua þeir pœninghar sœm hann hæfdi firir haft sagda itolu i backa iord. ok til sanninda her vm sættum wer fynefnder menn war inzsiglhæ firir þetta href skrifuath j lœnghuhlijd ytri. i hœrghardal degbi ok are sem fyr seghir.

Innsigli Rafns lœgmanns og Jœns Bjarnarsonar er dottið frá; brot er eptir af innsigli þorvalds og þórálfs er heilt.

343.

24. Juli 1387.

á Höskuldsstöðum.

ÞORGILS Ólafsson og Þorgerðr Grímsdóttir kona hans selja Þórði presti Þórðarsyni jörð á Finnsstöðum fyrir lausafé og tilgreina hvalskipti og ítak í Spákonufell gegn ískyldu.

AM. Dipl. afskr. Nr. 458 «ex originali monasterii Thingeyrensensis, accuratissime» (AM.); eitt innsigli var fyrir frumbréfinu. Árni lýsir stafagerð bréfsins. Afskriptin er staðfest af honum og Páli Hákonarsyni 8. Aug. 1712 í Skálholti.

Þetta ero finnstada bref¹⁾.

Þeim godum monnum sem þetta href sea edr heyra senda þorgýls hallzson þorstæinn bergsson þorgýls juarsson þorghæirr branndzson ok þorstæinn helghason. Q[uediu]. G[uds]. ok sina kunnigt gerandæ ath a sietta are rikis wars wyrdoligs herra herra olafs med guds näd noreghs dana ok gotha konunghs æinni natt firer jacobsmessu postola a höskulldzstöðum a skagha strönd worum wær j hia ok sœm a handabanð þordar

¹⁾ «... utan a þessu nærverande brefe stendr [þetta] skrifad med mjög gamalle hende. so ad brefin hafa til forna oefed fleire enn eitt til samans verid. AM.

prestz þordarsonar af æinni halfu ok þorgýls olafssonar ok þorgerdar grímsdóttur hustru hans af annarri ath suo frerskilðo ath þorgýls kendizst ath hann hefðe sellt þorde preste ok afhent jorð alla a finnzstodum a skaghastronð med þeim gögðnum ok giædum sem fremzst hafðæ hann æighandæ ath worðit huath þorðr prestr ok þorgýls med samþýcke þorgerdar grímsdóttur hustrv hans öll samt j æinu handabande werandæ endrnyiuðo þa enn med suo fellðu ath þorðr prestr gaf j mot iordunne fimtan kugillðe þridiunghar fé ok fimtan hundrath j wadmalum. lukazst wt a þrimr árum. sagðe þorgýls þesse landamerke wera millum finnzstaða ok bola. rettsyne or sandlækjar ose wpp j rustina. ok or rustinne wpp j gardzstadinn. Ræðr þa gardzstadrinn allt wpp a fiall firer norðan borghina. suo austr æpter fiallinu ok ofuan rettsyne j ana þa er fellr firer austan fannawollu. Jtem landamerki millum finnzstada ok harrastada. rettsyni or fuglstapa þeim er stendör j midri gullhett¹⁾ vik ok wpp j klettinn ok or klettinum rettsyni j klofua-steina. ok or klofua stæinum rettsyne j mosakellduna firer sunnan hol ok or mosakelldunne rettsyne j stæin þann er stendr firer nordan tiarnardal ok rettsyne or honum ok i þann stæin er stendr j ofuanwerdre rossamyre ok or honum rettsyni ok fram j smalagotur fram fra diupagile. rada þa goturnar medan þær winnaz ok rettsyne or gotunum ok fram a asinn. æigha finnzstaðir halft watnit ok suo j miðian sæminghsýls lækjar ós. ok or osinum ok i griotwarða þann er stendr a hinum efzsta hiallanum. ok af hiallanum a annan warða. ok or þeim warða rettsyne wt i æ þa er fellr ofuan or asolfsdal²⁾ firer nordan iolldu hoola. Sagðæ þorgýls fimmdæilldan bualreka firer finnzstöðum og hyrfui tueir luter til landz en þrir til kirkna. Jtem at spakonufell ætti halfsmanadar tæigh wpphoggit gras j desiamyri firer wtan mark. en finnzstader³⁾ ætti þar i mot i spakonvfellz iorð manadar beit sudr fra diupadæle

¹⁾ Þannig; ²⁾ klest i frumbr. og má eins lesa osolfsdal, segir AM.; ³⁾ skaddað i frb. og sést að eins: zstader, en Arni hefir það eptir kunnugum mönnum, að hér geti ekki annað staðið en Finnsstaðir; ⁴⁾ Hier hefur einhver vondur maður utskafed ur originalnum so miked

brestr, skulu tolf alner lukazst af hueriu þy hundrade iardar verdzins sem efter solinn¹⁾ lyktiz. Jtem skillde þorgyls ok þorgerðr abyrgiazst lagha riptingh²⁾ a jordu en þorðr hallda til lagha, kenduzst ok nefnd hion þorgyls ok þorgerðr ath þau hefde sellt þorde preste iorð alla ath þuera i halladal³⁾ med ollum þeim göghnum ok giæðum sem fremzst hofdu þau æighandæ ath wordit ok þorðr hefde þeim suo peningha firer græinda iorð lagt sem þeim wel næghdæ. ok till sanninda her win settum wer fyr nefnder menn war inzsighle firer þetta bref skrifuat i stað deghi ok are sem fyr seghir.

344.

27. Nóvember 1387.

i Vatnsfirði.

Jón Nikulásson selr Birni Einarssyni hálfan Vatnsfjörð fyrir fimtán tigi hundraða.

AM. dipl. afskr. Nr. 972. afskrift „ex apographo chartaceo“ með hendi Jóns Magnússonar eldra (d. 1641), og átti hann frumbréfið og var þá eitt innsiglið fyrir hálfbrótið. Á spássiurnar hefir Árni skrifað orðamun eptir öðru álíka gömlu pappírshandriti; en báðar afskriftirnar voru frá Sæmundi Magnússyni á Hóli í Bolungarvík.

Copium af kaupbreffi fyrir halfum vassfirde anno 1387⁴⁾.

Ollum monnum þeim⁵⁾ sem þetta bref sia edur heyra senda Suartur Þorleifsson. Gudmundur Jonsson. Þorður Gíslason. Jon Sturluson. Sæmundur Þorsteinsson. Einar Asmundarson og Þjorn Ottsson⁶⁾ kuediu guds og sina⁷⁾. kunnigt giorandi að æ siounda ari rikis vors⁸⁾ virduligs⁹⁾ herra Olafs med Guds nað Noregs. Dana og Gotta kongs [midvikudæginn¹⁰⁾

sem svarar þur linum i þessare Copiu epter proportion Skriftarennar a Originalnum og Copiunne. Er þetta so grauteskafid að eingin deile sier skriftarennar. þesse rasura mun oefad fyrir laungu giörð vera. (AM.)

¹⁾ „Fyrsti hokstafurinn i solinn er nu að mestum hluta burttrognadur ur originalnum, þó sier glögt að annaðhvert hefur það verið s eða i. þá með því iol eru ecke gialldage a kvikfie, og geta ecke verið, so mun þetta ord oefad vera eiga solinn.“ (AM.); ²⁾ Árni segir, að hér mætti og ef til vill lesa riptinghar; ³⁾ þannig; ⁴⁾ vantar í JM.; ⁵⁾ sl. JM.; ⁶⁾ Oddzson, hin afskr.; ⁷⁾ vora JM.; ⁸⁾ sl. hin afskr.; ⁹⁾ virduliga JM.; ¹⁰⁾ [midvikudag næsta, hin afskr.

firer andries messo j Watsfirði vorum uier j hia og saum og heyrðum æ handaband Biarnar Einarssonar af einni alfa og Jons Nikulassonar af annari. að suo firer skildu. að adur-nefndur Jon selldi fyrsogðum Birni jordina [halfa j Wassfirði³⁾] með ollum þeim gognum og giæðum sem henni æ að fylgia og hann hafði fræmst eigandi að orðið með borgarey halfri firer fimtantige hundrud j jordum og kuigilldum edur þui gossi sem þeir yrði asætter. upp æ þann mæta sagður Jon æ bu æ greindri jordu þar til sem greindur biorn aftur kemur til Js-lands ef hann burtu fer næsta sumar. kunni og suo til að bera [biorn fer²⁾] ecki burt. skal hann þrattneföda jord til sin taka æ næstum forðogum epterkomendum ef hann uill. edur þa hon-um likar. Einn ef Biarnar kann með missa adur haun að sier tekur sagða jord edur werd firir lykur. þa skal optnefndur Jon aptur eignast greinda jord. en erfingiar biarnar það werd sem hann skýllði firir hafa gefið jordina. Handlagði og greindur Jon Nikulæsi syni sinum til fullrar eignar þessi fimtantigie hundrada sem hann skýllði mot jordunni taka ef hann kuænt-ist. en³⁾ Biorn tittnefndan⁴⁾ alþingis kuittan af ollu þui gossi j sagtt jardar werd. sem hann lyki nefndum Nikulæsi. Skýllði sagður Jon æbyrgiast allar lagariptingar æ greindri jordu enn biorn hallda til laga. og til meiri stadfestu hier um settu fyr-nefnder menn Biorn og Jon sijn jnsigle með vorum jnsiglum firer þetta bref giortt j sogðum stad deigi oc ari sem fyr seigir.

345.

1387.

MÁLDAGI Klemenskirkju á Hofi í Öræfum, er Michael biskup setti.

AM. dipl. afskr. Nr. 2043 afskrift staðfest á Dyrhólum í Mýrdal 14. Júní 1705 af Þorleifi Einarssyni, Þórði Þórðarsyni, og Ormi Daðasyni, gerð eptir transscripto frá 8. Júní 1652, sem var gert eptir transscripto frá 16. og 17. Aug. 1585, en það var gert eptir transscripto frá c. 1483. Michael biskup reið til Austfjarða 1387 (Annálar). Eptir því sem segir í Vilchinsbók hefir verið til

¹⁾ [halfan Vatnsfirði, hin; ²⁾ [að Biorn fari, hin afskr.; ³⁾ og, hin afskr.; ⁴⁾ sl. JM.

fjöldi af máldögum eptir Michael, en þeir eru nú víst flestir komnir inn í Vilchinsmáldaga, og er ekki vert að aðskilja það.

Registrum domini Michaelis episcopi.

Clemens kirkia að Hofi j Hieradi á heimaland hálft með öllum gögnum og giædum inn að Kotá sem fellur fyrir innan Kuabacka og sionhending upp j það gliufur við nedanverdt fiállid. sem su sama á fellur ur. og upp j midt rotafiáll á mots við sandfellsmenn.

Hof á land austur að gliufri því. sem gliufursá fellur ur og j Hamraenda og sidan oslitid land ut að Jngolfsþóða.

Jtem Jngolfsþóða allan að fráteknun tveim hlutum fuglbergs sem eignadar eru annar kirkiunni að Eyrarhorni. þridie kirkiunne að Raudalæk.

Hof á reka allann fra sallthóða fiðru. og ut að Jngolfsþóða.

Jtem örknadrap öll j [mille] Lambeya og til þess gras ber næst j sulufell. xv hrossa beit á Kviármýri um sumar firir utan lóghelgar. fra Krossholsti liggur kyrfodur til Hofa. og abyrgist að öllu.

Jtem elldividartak og kolagiðrd j Skaptafellsheidi.

Fylgia þessi öll saman giædi einn veg kirkiuhluta sem eignarhluta að Hofi.

Þessar á kirkian jarder.

Fíall með ix. fiðru.

hálft Skaptafell.

Suinanes hálft. og helming allra þeirra fiarna sem liggia til Jokulfells.

þetta á kirkian j fridum peningum.

ij kyr. ij. ásaudar kugilldi. j. hest. hross með veturgomlu.

xij. saudi veturgamla. viij. saudi tvævetra.

þetta á kirkian junan sig.

Jn primis. j. silfurkaleikur gylltur iiije. annarr silfurkaleikur ije. kross silfurbuinn og skrini iiije. fiðgra manna messuklædi enu bestu viije. alttarissteinn silfurbuinn iiije. fustans hökull. j. sloppur. kantarakápa. ij. alltaraklædi. iij. alttarisdukar. v. söngbækur. iij. lesbækur. davidzsalltari. Graduale per anni circulum. dominicale de sanctis. sálutijda bok. ij. tiöldd. iiij. kluckur. liggia under iiij bær til tiundar.

346.

[1387].

MÁLDAGI kirkjunnar í Eystri-Ásum í Skaptártungu, er Michael biskup í Skálholti setti.

Þessi máldagi þekkist nú ekki framur í fullri mynd, heldr einungis eins og hann er tekinn upp í vísitánu Brynjólfs biskups Sveinssonar 21. Sept. 1641, og er hér fylgt afskript í safni AM. 262. Fol. (bls. 118). Er það auðséð að hér er slept öllu úr máldaganum því, sem greint hefir um inventarium, og hætt þar sem úti var um ítök og landamerki. En það sem hér er af máldaganum mun vera hér um bil í sinni upprunalegu mynd. Það sést við Hofsmáldaga, að Michael biskup hefir ríðið yfir Skaptafellssýslu 1387 og er því einsætt að heimfæra þenna máldaga til þess árs. Þess má geta að sumt af örnefnum þeim, sem koma fyrir í þessum máldaga og eru fyrir sunnan Eldvatn (Ásavatn) kann nú að vera örðugt að finna með vissu, af því að sá hluti Áslands mun hafa breytt nokkuð af vötnum og hrauni við austrsveitæld 1783.

Mariu kirkia að Ásumm á heimaland allt.

A Biskup að veita edr huer sem hefur logligt Skálholtz stadar vmmboð af Pieturzkirkíu heildur oc hefur epter. xx. ára hefd oc halldi¹⁾.

Að Asar eiga að austann sionhending ur midmundahol²⁾ og j Borgarklett.

ur Borgarklett og j Barnkiellingu.

ur Barnkiellingu oc j fagurhol. sumir hallda j laufhol og þadan sionhending ut j votnin.

að westann þufann sem stendur æ Gardinum firir utan Asagil oc sionhending j ferstíkluna sem stendur sudur j myrinni.

þadan sionhending oc utannvertt j hestalannd og so sijðan sudur j fossbrauns nef.

að nordan nordur ífir floamyrar³⁾ krok. og oll gogn oc gjædi innann sagdra landamerkia.

¹⁾ Þannig; ²⁾ Miðmundahóll mun vera sama og Villingshóll; fossinn í vatninu austan undir hólnum hefir verið og er enn kallaðr Miðmunda-foss og gæti það hafa verið dagsmark frá Nesi, sem fór af 1783; ³⁾ það mun vera sama sem Hlöðumýri eða Blautamýri, sem er fyrir nordan merkigard þann, er skilr Ása og Hliðar land; úr því að hér er talið, að Ásar eigi land norðr yfir Hlöðumýrarkrök, þá er þessi forni merkigardr yngri en 1387 og hefir því verið gert út um þessi norðrlandamerki Ása síðar.

Jtem hagbeitar jtak j ytri asa jórdu¹⁾ firir xv. kyr oc hundrad²⁾ asaudar j hálfan mánud j bædi mál edur mánud j annad mál. og huad herra Michill giorde meira et cetera³⁾.

347.

[1387].

MÁLDAGI Marfukirkju í Teigi í Fljótshlíð [er Michael biskup setti].

AM. 260. Föl. bls. 30—31 (Vilch. LIV); JSig. 143. 4to bls. 180 skr. 1607 eptir Hítardalsbók (XI). Eptir Vilchinsbók er þetta Michaelsmáldagi [1387].

Teigur.

Marfukirkia j Teigi a þridiung j heimalandi⁴⁾. þridiung j Butrallidastodum. vj. kyr oc xij. ær. salld korns. hundrad vad-mala. halfa fiordu mork vax. þrenn messuklædi. kaleika. ij. annar gylltur sæmilega gior. corporalia. kluckur. iiij. alltara-klædi. iiij. kiertistikur. ij. glodarkier. mynnlaug. slopp. kantara-kapu. alltarisdvkar. iiij. kross sæmiligann steindann. Marfukript. Andriesskript. bryk sæmiliga. tiollid vmm kirkiu. skryn litid.

þangad liggia vnder. vij. bæer ad tiundumm oc lysitollumm. eru af þessumm. iiij. Bænhvs. oc tekst half mork af hveriu.

Kirkiann a alltarissteinu buinn með reliqvijs.

þar skal vera prestur oc diakn. tekur prestur. iiij. merkur⁵⁾.

¹⁾ Ytri-Ásar voru þykkvabæjarklaustrjörð þangad til að þeir vorn lagðir til Eystri-Ása ásamt Nesi með konungsbréfi 28. Maí 1787, og eru síðan hjáleiga þaðan; ²⁾ 100, hdr.; ³⁾ hér tekr við hjá Brynjólfi biskupi kafi um inventarium frá hans dögnum, en að hann setir hér „et cetera“ inn í miðri visitáttunni sýnir að hann hefir viljandi látið hætta hér að rita Michaelsmáldaga, þó að honum væri ekki öllum lokið; ⁴⁾ 143 hettir hér, en bætir við:

les wilchins maldaga þni þetta ber nær samann vtann j þessum forna Hytardalsmaldaga stendnr.

ij salld korns

og Wilchins maldage er langtum fyllre.

⁵⁾ Í Vilch. kemr hér langg viðbót.

348.

[1387].

MÁLDAGI Jónskirkju postula í Eyvindarmúla í Fljótshlíð [er Michael biskup setti].

AM. 260. Fol. bls. 30 (Vilch. LIII); JSig. 143. 4to bls. 180 skr. 1607 eptir Hítardalsbók (IX). Eptir Vilchinsbók er þetta Michaelsmáldagi [1387]. Sbr. máldagann 1332.

Eyvindarmvle.

Jonskirkia postula að Eyvindarmvla a prestskyld j heima-landi. xij. ær oc kv. messuklædi tvenn¹⁾. vtann stolu oc hand-ljñ skorter til annara. alltarisklædi. iij. kantarakapur. ij. slopp einn. kross sæmiligann med lykneskium. Mariuskript. Jons skripter. ij. mvnnlaugar. ij. glodarkier. elldbera. merki eitt. halft annad hundrad j bokumm. vattzkietill. fonts vmbunad. kluckur. iij. texta bunad med silfur. paxspialld. alltarissteinn. tiolld vmmhverfis kirkiu.

þangad liggia. ij. bæer að tiunduur oc lysitollumm. syngia annann hvern dag helgann til Hlydarenda oc takast. ij. merkur²⁾

349.

[1387].

MÁLDAGI Mariukirkju í Fíflholti í Landeyjum [er Michael biskup setti].

JSig. 143. bls. 181 skr. 1607, Hítardalsbók (XVII); AM. 260. Fol. bls. 32 (Vilch. LVIII); JSig. 143. 4to bls. 284 c. 1600 (hleypir úr).

Fíflholte.

Mariukirkia j fíflholte a ij kír oc vj ær³⁾ kiertistiku eina. krossa. ij. alltarisklædi eitt med dvki. kluckur. iij. paxspialld. glodarkier. sacrarium mvnnlaug.

þangad skal syngia annann hvern dag helgann⁴⁾.

¹⁾ Hér endar 143, en bætir við þessari athugasemd:

•Hér ber allt saman við Vilchinsbok. þangad sem nefner kertestikur ij. þvi ma allt skrifa eptter Vilchinsbok; ²⁾ í Vilch. kemr hér viðbót;

³⁾ 143 hettir hér, en hætir við: Hier er Vilchins maldage lyka fyllre;

⁴⁾ hér kemr á eptir klausa hjá Vilch. um porcio um vij ár o. s. frv. setti þetta því að vera Michaelsmáldagi.

350.

[1387].

MÁLDAGI Þorlákaskirkju í Klofa á Landi [er Michael biskup setti].

JSig. 143. 4to bls. 182 skr. 1607 eptir Hítardalsbók (XXX);
AM. 260. Fol. bls. 25—27 (Vilch. xlvij).

Klofe.

Ad þorlákaskirkju j klofa skal vera prestskyld j heimalande.
hun a ij kyr. oc xvij ær. hross¹).

þangad liggur bænhvs j ǫðrk.

Hun a messuklæði oc kaleik. kross. thorlaks lykneski.
olafs lykneski. koparkier med helgum domum. Tabulam yfer
alltari. kiertistikur. ij. med kopar. slopp oc glerglugg. alltaris
steinn bvin. kluckur. vj. glodarkier. mvnnlaugar. ij. tiolld
slíjk sem eru oc þorlaks sogu²).

portio Ecclesiæ vm. ix. ár. ije. er þorsteinn tok af kotlu.
enn. iij. fieck hann ecke³).

351.

[1387].

RÁÐSMANNSREIKNINGAR á Hólum í Hjaltadal.

AM. 276. 4to. bl. 17a—b skinnblöð með samtíða hendi (frum-
rit). Þar með fylgir afskrípt gerð fyrir Arna Magnússon af þess-
um Hólastaðar reikningum, en hún leiðir þó hjá sér það, er máð-
ast er, sem er niðrslagið (frá 1389).

.

fimm h[undrut] firer bord teskils.

iiij. h[undrut] firer bord arngers.

iiij. h[undrut] firer bord suæins.

stod þa efter hia sira halldori j [tuærdan⁴] ræikning
h[undrat] merk[r] fatt i ix. h[undrut]⁵).

¹) Hér hættir 143, en bætir við: „Vilchinsmaldage heildur meira“;

²) Hingað að stendr máldaginn á stofni máldaga Jóns biskups Haldórssonar
frá 1332, en þó er hér smt dálitið öðruvísi orðað, og ankið nokkru inn;

³) hér mun máldaginn hafa endað í Hítardalsbók og er þetta Michaels-
máldagi frá 1387, því í viðbótinni í Vilchinsbók er reiknuð portio um
tiu ár frá því herra Michael vísitæði; ⁴) [tuærdan = tvíærdan = tveggja
ára; ⁵) eyða fyrir 2 línunum.

fellr j nýjan tiunda reikningh minn¹⁾ til hellna. xvij aurar hins vta hundrads ok ij alner²⁾.

allr framsettr vadmala reikningr. landskýllder. biskups tiunder. vintollar. vadmala giorder heima ok at buum með kirkiu tiundum þeim sëm til liggur. cc. hundrada. xxx. h[undrut]. vj. h[undrut]. ix aurar at fra tekno vöðla þ[ingi].

skipmonnom afni³⁾ til vasklæða.

halli formanne ix alner h[vítar] xx. v. ikæp.

giorfæingr⁴⁾ vi alner xxv. [i kæp].

bauduar vij alner.

jon vij alner.

hafr vij alner.

brimill vij alner.

hunliotr vij alner.

þoralfr vi alner.

lakason vi alner.

brandr vij alner.

gudmundr vij alner.

fíorar hafnar v[adir]. upæfðar til ilegu.

tuituga vad til at kaupa bussgagn ok litinn ketil.

karfua m[enn]. form[adr] x. alner saudsuart.

klifshagi. ix alner h[vítt].

gízor vij alner.

sueinn v. alner.

jon. v. alner.

bauduar v. alner.

sagme⁵⁾ v alner.

til kaupeyris xi h[undrut] i vadmalum.

ij vadmál til ilegu. iiij. hundrut xvi vættr vllar.

vi. vættr smíors.

[[kom or flíotum x hundrut j hafnarvadum⁶⁾ ok xvij aurar woro ok enn at auk⁷⁾ h[undrut]. þetta var þar af lukt þorsteini vt. iiij merkr fir. ij naut tæuetttr.

kom nordan i haust i karfanum xvi vættr ok xx smíors

¹⁾ m, hdr.; ²⁾ autt hl fyrir svo sem 10 línur; ³⁾ svo greinilegt (= efni); ⁴⁾ þannig, skb.; ⁵⁾ þannig; = Sámeð; ⁶⁾ ógreinilegt og óvíst; skorið af línunni; ⁷⁾ óljóst og vantar af línunni.

ilægur. j lausner viij vætter. ok vij fiord[ungar] j vadmalum mork hins niunda h[undrads]¹⁾.

þetta hefer sira þorstæinn nordan sent með pilltum hola stadar. x. naut uetrgðmul. æitt tuæuett. annat or husa uik. v. kyr. lxxx vetrgamalt fe. hross orkumat jshog[g]s mann. vj alner suart vadmal. xxx alna huitt. a feruonne c i hafnar uadum nordan vndan hæidi. war þetta allt saman er sira þorðr atti ok stadriinn.

Sua mart bliop fe til fiallz. gelldingar gamlir c. lxxx ok vj. Gamler rutar xiiij. Vetrgamler gelldingar tuæimr fatt j niu tighir [vt]jan. v. sauda vetrgamla inn a finnmork²⁾ rutar vetr-gamler xij ok xx. Gymbrar vœtrgamlar einni fatt j fimtigu.

kom nordan gelldingstiklar. æinn ok xx. rutar nitian. ok gymbrar nitian³⁾.

for til hiedins f[iardar] vij tiger vxa þreuetrer ok ellri.

a laghæidi xvij kuigur tuæuetrar. iij uetrgamlar. gradungir ok iij vxar tuæuetrir.

til skallar dals halfr þridi tugar vxa tuæuetra.

a hæima afrett sextigi vetrgamalla nauta. ok tuð⁴⁾.

J hlid c asaudar. xi tiger lamba. ix kyr. gradungar vetr-gamlir. vi. kalfar viij. afiall gelldingar þrimr fatt i x tigu. rutar gamlir x. vetrgamlir gelldingar. lxxx ok ij. halfr sietti tugar gymbra. vi ok xx vetrgamlar ritiar. iij. hestar þreuetrir. ij ross þreueir. iij hestar roskner ok æitt ross. eitt tuæuett ok æitt vetrgamallt.

352.

1388.

RÁÐSMANNSREIKNINGAR á Hólum í Hjaltadal um bygging á jörðum staðarins.

AM. 276. 4to bl. 18a—19b. frumritið á skinni.

Anno domini M^o. ccc^o. lxxx^o. viij^o. var þessi byggingh a jörðum holastadar.

af husey. cc. j uadmalum halft huart.

¹⁾ [[þetta á spássiu skrifað; ²⁾ [uppi á spássiu innvisunarlaust; ³⁾ hér eptir kemur autt bil fyrir svo sem fimm línur; ⁴⁾ hér eptir kemur autt bil fyrir svo sem fimtán línur.

af langamýri. cc. i vadmálum ok kýr.

af krossanesi c. voro. ok halft annat h[undrat] i hafnar uadum.

af torfgarde b[alft] annat h[undrat] i hafnar u[adum] ok tuæuett n[aut].

af marbæle kýr. x. aurar v[oro] ok halft annat h[undrat] i hafnar u[adum].

af halldorsstodum. c i eldum. ok cc i hafnar uadum.

af skordugili kýr. c. i eldum. c. i hafnar v[adum].

af eý. c. voro. cc j eldum. halft huart j nautum ok lombum.

af egg. cccc. i vadmálum halft huart.

af rein. c. i eldum ok halft annat h[undrat] i vadmálum.

af beingarde. iij. merkr j vadmálum halft huart.

af vatni iij merkr j vadmálum b[alft] huart.

af kefla uik. cccc. j vadmálum. b[alft] huart.

af vtanverdo nesi. cc. j vadmálum. x. aurar kuiker. ok x. aurar i eldum.

af Garde c. voru. tiu aurar i hafnar v[adum] ok vætt smiors.

af ase ccc voru. ok ccc. i hafnar. v[adum].

af suartaardal kýr. x. lamba elde ok smiors vætt.

af skatastodum ij merkr voro ok halfuætt smiors.

af torfmýre iij merkr j vadmálum b[alft] huart.

af haga kýr. x aurar voro ok c i hafnar vadum.

af grvnd. cccc. i vadmálum. kyr. ok c. i eldum.

af riettarholti x lamba eldi. c. voro. ok h[alft] annat hundrat i h[afnarvadum].

af synzta huammi kugilldi. c. i eldum. cc. i hafnar v[adum].

af midhuammi. x lamba eldi. x aurar kuiker. b[alft] annat hundrat i h[afnarvadum].

af kothuammi iij merkr b[alft] huart.

af frostastodum cc. voro. mæliblass todo. c. i hafnar v[adum] ok c i eldum ok leysa kugilldi ef vill.

af þuerår grvnd cccc i vadmálum. b[alft] huart.

af þueráá. cccccc. j vadmálum b[alft] huart.

af framnesi iij merkr j vadmálum b[alft] huart.

af sydrum breckum. ecc i vadmalum h[alft] huart tæ-
uett naut. ala iiij kyr. iiij g[eld] naut.

af ytrum breckum .c. i vadmalum. ala iiij. kyr. ok iiij.
g[eld] naut.

af sydrum hofdelum x aurar kuiker. c i vadmalum h[alft]
huart. ala iiij kyr ok iiij. g[eld] naut.

af ytrum hofdelum. c. i hafnarv[adum]. ala ij kyr ok ij
vetrungha. ok ij gelldnaut.

af axlarhaga. cc. i vadmalum halft huart. x aurar kuiker
ok vetrgamallt n[aut].

af breckum. xiiij¹⁾ aurar j hafnar v[adum] ok x aurar
kuiker.

af dyrfinna stodum. ecc. i vadmalum. h[alft] huart.

af griota iiij merkr j vadmalum halft huart.

af rannueygarstodum. cc. j vadmalum. ala til x aura.

af suadastodum h[alft] pridia h[undrat] i vadmalum.
h[alft] huart ok x aurar kuiker.

af algerdarstodum iiij merkr j vadmalum h[alft] huart ok
vetrgamallt n[aut].

af gliufraa. c. voro ok c i haf[narvadum]. x aurar kuiker
ok x. lamba eldi.

af vatnleýso. c. i uadmalum. ok. c. j eldum.

af narfuastodum h[alft] annat hundrat j vadmalum ok ala
til x aura.

af lone cc. i vadmalum h[alft] huart.

af hrecku. c. woro. cc. i hafnar v[adum] ok ala til
hundrads.

af enne x. aurar kuiker. h[alft] annat hundrat i hafnar
v[adum].

af brimnesi. c. woro. c. i hafnar v[adum]. xx lamba elde
ok tueuett n[aut].

af kyrhollte. c. voro. kyr. x. aurar ok c. i hafnar
v[adum].

af Grof c. j vadmalum.

af litla hole. c.

af miklahole x. aurar kuiker. cc j vadmalum ok wætt
smiorss.

¹⁾ Eða: xuij.

af kuigendishole. c. j vadmálum.

af uiduik kýr. cc. voro ok ccc i hafnar v[adum].

af holakoti iij merkr i vadmálum h[alft] huart.

af hringueri. cc. i vadmálum h[alft] huart.

af gordum h[alft] annat hundrat j vadmálum. ok vetr-gamalt naut.

af skufstodum vætt smiors. x lamba eldi. cc. i vadmálum h[alft] huart ok ij tueuetr n[aut].

af ynguilldarstodum x aurar kuiker. c. voro oc halft annat h[undrat] i haf[narvadum].

af nautabui x aurar kuiker ok h[alft] annat hundrat j vadmálum.

af kiarfualsstodum iij merkr. h[alft] buórt.

af kalfstodum kýr. vætt smiors. x. lamba elde. c. voro ok ccc i hafnarv[adum].

af hrafnstodum ccc. i vadmálum.

af hrafnhole iij merkr i vadmálum.

af huammi cc i vadmálum h[alft] huart ok vætt smiors. saudamenn skulu þar þa wera.

af reyðkium. c. woro. x aurar kuiker. x lamba eldi. h[alft] annat hundrat i vadmálum.

af vidinesi h[alft] þridia hundrat i vadmálum. vætt smiors.

af efra ase c. voro. oc c i hafnarv[adum] vætt smiors ok x l[amba] eldi ok tugettt n[aut] af halsgrof.

af nedra asi kýr. cc voro. ok cc i hafnarvadum.

af vnastodum h[alft] annat hundrat j vadmálum ok x lamba eldi.

af fialle. cc i vadmálum. h[alft] huart.

af bygghole xij lamba elde.

af heliardalsa. x aurar kuiker. cc. i vadmálum. bæta til x aura.

af biarnastodum vætt smiors. cc. voro ok h[alft] annat hundrat i hafnar v[adum].

af skridulande vætt smiors ok ccc j vadmálum halft huart.

af backa x aurar.

af saurbæ kýr. cc. i hafnarvadum ok x aurar woro.

af suidninghi kýr. c. voro ok c i hafnarv[adum] ok vetr-gamalt n[aut].

af smidslæk x aurar kuiker. ok c. j vadmálum ok vetr-
gamalt n[aut].

af sleitustodum cc woro h[alft] annat c. j hafnar v[adum]
ok uætt smiors.

af miklabæ cc. voro. mæliblass todu edr kugilldi ok c i
h[afnarvadum] ok at auk þeir x aurar er hola stadr atte adr
til at luka.

af þufum kyr. c. voro ok c i h[afnarvadum]. x lamba eldi.

af krossi. xx lamba eldi. h[alft] annat hundrat j vad-
málum.

af tæigi x lamba eldi. v sauder. v. tig[er] hundrut j vad-
málum.

af breckv v sauder. h[undrat] j vadmálum.

af midhusum x aurar i eldum ok c. voro ok vetrgamalt
n[aut].

af backa x. aurar i eldum oc c i vadmálum. halft hvart
oc x aurar kuiker.

af þumlaskala xij aurar.

af holum c. voro. ok c. i hafnar v[adum]. vetrgamalt
n[aut].

af gardzhoruni c. ok vi arar j vadmálum.

af huglæksstodum iij merkr. halft huart.

af liotzstodum halfum. c. halft huart.

af grundarlandi. c.

af hole h[alft] annat hundrat. eru þar i x aurar kuiker ok
bæta til. x. aura.

af enni. ccc. i vadmálum. h[alft] huart ok x aurar.

af vatni iij merkr.

af stafni. c. voro ok h[alft] annat hundrat i hafnar
v[adum].

af spakonufelli h[alft] annat h[undrat] i vadmálum.

af huammi i laxardal. ccc. voro.

af hofda norðr. ccc. i vadmálum.

af hrauni i óxnadal kyr ok. c i vadmálum ok c. woro.

af halsi h[alft] annat h[undrat] i vadmálum ok x aurar
kuiker.

af holi i suarfuadardal kugilldi. fimm vætter j skreid. x
aurar frider. c. i hafnar v[adum].

af saudanesi kugilldi. v. vætter skreidar. ok c. i hafnar v[adum].

af brecku i kaupangsuæt¹).

af hlidarhaga¹).

af malmæy. xxx. vætta i skreid ok fongum.

af hofda. v. hundrat.

af bæ. kyr. x. aurar fridir. c. voro. ok c j hafnar v[adum].

af holltastodum. vi. hundrut i vadmalem h[alft] huert.

af huammi h[alft] þridia hundrat.

af kirkioskardi iiij. merkr.

af kagadarholi c.

af homrum. ij merkr.

af æsisstodum. h[alft] þridia hundrat i vadmalem.

af hrauni a skaga viij vættir j fongum.

af þangskala iiij vætter.

af kelleduvik iiij vætter.

af nesi iiij vætter.

af mallandi vi vætter ok xl alna i husabot.

af ketu. x. vætter. ok. x. aurar i husa bot.

af kleif. vi vætter.

af hualnesi viij vætter. ok x aurar i vadmalem.

af brokarlæk iiij vætter.

af selsnesi iiij. vætter.

af selsa. iiij. vætter²).

353.

1388.

RÁÐSMANNSREIKNINGR um kúgildi með nokkrum jörðum Hóla-
staðar.

AM. 276. 4tobl. 19b, frumritið á skinni.

A sama are voro suo morg kugilldi með iordum hola
stadar sem her ero skrifut.

með husey. xvij. ær. ok ij kyr ok gelldfiar kugilldi.

með langamyri. xvij ær ok iiij kyr.

með torfgarde. xvij ær ok iiij kyr.

¹) Vantar byggingarínátann; ²) hér á eptir kemr í skb. um kú-
gildi á jörðum Hólastaðar 1388.

- med skordugili xvij ær ok ij kyr.
 med halldorsstodum xvij. ær ok vj. kyr.
 med krossanesi iiij kyr. ok xvij. ær.
 med marbæli ij kyr ok xij ær.
 med ey xvij ær. vi kyr ok gelldfiar kugildi.
 med æin v. kyr. ok xvij ær.
 med beingarde iiij kyr ok xij ær.
 med vatni ij kyr. xij ær.
 med garde ij kyr ok xij ær.
 med keflavik iiij asaudar kugilldi ok iiij kyr.
 med vtanuerdu nesi. ij kyr. xij ær. ok gelldfiar kugilldi.
 tuævett n[aut].
 med egg. vi. kyr ok xvij ær.
 med suartardal. ij kyr ok xvij ær.
 med skatastodum ij kyr. xvij ær. ok krossær.
 med haga ij kyr. xij ær.
 med grund ij kyr.
 med asi ij kyr. ok xij ær.¹⁾

354.

1388.

RÁÐSMANNSREIKNINGR um vinnubjúakaup á Hólum í Hjaltadal.

AM. 276. 4to bl. 20—21. frumritið á skinni.

Gefuit frir fram vinnumonnom a stadnum ok ath vt-bunum.

Þorkeli smid ku ok c. j vadmalum. j haust flogurra vetra g[amlan] vxa.

Þorgýlsi eyiarmanne. v saudi vetr[g[amlan]]. tuæuett n[aut] ok c voro.

Rafni. xx. v[ad]. tuæuetra kuigu. j haust tuæuetra kuigu.

Sagina²⁾. tuæuett n[aut]. xx. v[ad] i haust preuetran vxa ok gellding gamlan.

Joni þorbiarnarsyni tuæuett n[aut]. xx. v[ad]. j haust preuettran vxa.

¹⁾ endar her neðst á blaðsiðu og er ekki hægt að sjá hvort vantar af eða ekki; ²⁾ eða Sagma eins og afskrifari Arna les.

einari olafssyni tuævett n[aut]. xx. v[ad].

kolbæini tuituga v[ad]. tuæuett n[aut]. j haust þreuetran vxa ok xvij alner saml.

stæingrimi tuæuett n[aut]. xx. v[ad].

brusa frænda tuæuett n[aut]. xx. v[ad].

þoruarde tuæuett n[aut]. xx v[ad]. j haust þrevetran vxa.

hafri tuæuett n[aut]. xx v[ad]. j haust c. j hafnar v[adum].

læifui. tuævett n[aut]. vj aurar j h[afnarvadum]¹⁾. j haust iij saude gamla.

illugi tuæuett n[aut]. xx hafnar v[ad] j haust gridung tueuetran ok²⁾ rut vetr[amla].

helgi tuæuett n[aut]. xx hafnar v[ad]. j haust vxa.

hamundr tuæuett n[aut]. xx h[afnar] vad. j haust tuæuett n[aut]. ok vi alner h[vitar].

finnbirnni tuæuett n[aut]. firer mork ok mork i h[afnarvadum]. j haust xi aura i hafnar vad ok rut tuæuetran.

æinar þorkelsson vetr[amalt] n[aut] ok xx v[ad]. j haust ruta fimm.

þorkell backi vetr[amalt] n[aut] gott. ok xij alner h[vitar]. j haust gridung tueuetran. viij alner.

baudnar gridung tueuetran. viij alner h[vitar]. j haust iij saude gamla ok atta alner.

joni suæinssyni v saudi vetr[amla]. j haust iij ruta tuæuetra ok viij alner.

olafui lang. ij. merkr voro. j haust þreuetran vxa.

puta x aurar j hafnar v[ad]. j haust iij ruta tuæuetra.

lund uetr[amalt] n[aut] ok vij alner h[vitar]. j haust xiiij³⁾ aura. j hafnar v[adum].

frænda tuæuett. n[aut]. xx v[ad].

haffidi mork i h[afnarvadum]. j haust c j vadmalm.

þoralfr. xij alner h[vitar]. j haust ij saudi tueuetra ok einn uetr[amla].

hestamadr v. alner margratt. atta alner huitt. j haust xvij. aurar j vadmalm.

kalfsson xx. v[ad]. j haust tueuetra kuigu ok rut vetr-gamlan.

¹⁾ h, skb. ²⁾ tvískr. i skb.; ³⁾ eða: xuij (= 17).

skufr x alner. j haust xv aurar j h[afnarvadum]. ok vetr-gamlan saud.

kuði x alner. j haust xv alner h[vitar].

selgrimr niu alner h[vitar]. vij aurar.

sullr viij alner h[vitar]. vetr[amlan] saud. j haust tuænetran g[ellding]. gymbr. rut vetr[amlan]. ok half mork.

asgrimr iiij alner h[vitar].

stryta viij alner h[vitar] ok ij saude vetr[gamla] i haust.

ola xij alner h[vitar]. j haust xx vad.

sturllo xiiij alner h[vitar].

hunliotr vxa flogurra uetra. iiij ruta vetrgamla.

[eyiamonnum xiiij aura s[ilfrs].

torfmonnom mork tueimum¹⁾

slattumonnum heima ollum samt ix aurar.

vinnukonum heima h[alfa] mork til broka²⁾.

tadskona viij alner h[vitar].

albeide viij alner h[vitar].

fridgerdr viij alner h[vitar].

kolla viij alner h[vitar].

prestaburu viij alner h[vitar].

skemmu³⁾, konu viij a[lner] h[vitar]. j haust. v. alner.

palu viij alner h[vitar].

puridr vi alner h[vitar]. i haust ix alner h[vitar].

brott vj alner h[vitar]. i haust ix alner h[vitar].

helga xij. alner h[vitar].

þorný viij alner h[vitar].

þora xiiij alner h[vitar].

kolþerna⁴⁾.

hallbera. xi alner h[vitar].

margret xiiij alner h[vitar].

astridr vi alner h[vitar].

trejia h[alfan] eyri [i] haf[narvadum]. i haust vij alner.

albeidr spennu⁵⁾.

knopp xi alner h[vitar].

¹⁾ tueim^m, skb.; ²⁾ [þetta er efst á spássíu. Afekrifari Arna ferir það inn á milli Hofstaða klausunnar og Flugumýrar; ³⁾ afekrifari Arna les: skeinu, sem varla er rétt; ⁴⁾ kaupíð ekki greint; ⁵⁾ afekrifari AM. les: spíña.

duergasmide ix alner h[vitar].

Jngigerdr x alner h[vitar].

herkla¹⁾ viij alner h[vitar].

treknifa vi alner h[vitar].

Gudrun st²⁾ viij alner h[vitar].

gardzhyrnu v alner h[vitar].

skalla mork.

a hofstodum:

brodde. c. j haust tuæuetra kuigu.

arngeir. x. aura kuika ok xij alner h[vitar]. j haust tuæuetra kuigu.

olafr tuæuett n[aut]. h[alfa] niundu alin h[vita]. j haust ku ok vij alner h[vitar]. eyri s[ilfrs] huer.

elldiarnn³⁾.

arnlaug. vi alner hafnar v[ada]. i haust v alner.

gudrun vi alner h[vitar] ok iij alner s[vartar].

gudrun iiij alner h[vitar] ok iij alner s[vartar]. j haust vi alner.

suada iiij alner h[vitar]. j haust v. alner⁴⁾.

a flugymyri⁵⁾.

klængi smid xvij aurar.

jon olafsson. cc.

halldor gellda ku firer xv aura. xx vad.

hallr xx hafnar v[ad]. tuæuett n[aut]. j haust tuæuetra kuigu.

fiorum huskorlum eyri s[ilfrs] huerium.

olafr hallsson tuæuett n[aut].

skitinn viij alner h[vitar] ok saud. j haust xx vad.

kollungur iiij alner h[vitar]. j haust viij alner h[vitar].

teitr xij alner h[vitar] ok lamb.

jngibiorg. iiij alner h[vitar].

halla vj alner h[vitar]. j haust viij alner h[vitar].

margret vj alner. j haust xi alner h[vitar].

æsa h[alfa] mork woro.

hallotta. iij alner. h[vitar].⁶⁾

¹⁾ h'kla, skb.; ²⁾ þannig, skb. og afskrifari AM.; ³⁾ kaupð ekki tilgreint; ⁴⁾ hér kemr autt bil fyrir svo sem 6 línur; ⁵⁾ þannig, skb.;

⁶⁾ hér kemr autt bil fyrir svo þrem línur.

þorstæini presti viij alner h[vitar] firer budaruerd.

þorgæir i dal. cc.

firer aurgangh giarda xiiij alner.

olafi stefhanssýni h[alfa] mork.

þoruarde h[alfa] þridiu alin.

þorarnne. v alner lýnguat ok c. i hafnar v[adum] firer hosnna¹⁾ klæde er hann fleck biskupi.

stæingrimi ok grimi skiokt. hadum samt cc. i fornn kaup ok saude er stæingrimr fleck stadnum.

ðrangeyingum xij alner.

bauduare keis. v alner j skemmu²⁾ til reckiu klæda. ij merkr i hafnar v[adum] [ok alím³⁾] j prestabur viij alner h[vitar].

kollu vi alner h[vitar].

sira einari viij alner h[vitar] efter gydu.

grimi omaga viij alner.

frast h[alfa] þridiu alin.

jone katern viij alner h[vitar].

gizeri⁴⁾ vij alner saudsuatar.

Jone vi alner huitt.

Gizere. asgrimi. jone ollum samt x alner.

gudmundi steinolfssýni iij alner.

eiriki p[restij]. ix alner h[vitar].

einari p[restij]. viij alner h[vitar].

þoralfr. vi alner svart.

fidle x alner h[vitar] mille kapla.

þuride viij alner h[vitar] er biskup gaf henni.

firer bordkeroll⁵⁾ xx hafnar vad.

arngrimi deakna. iij merkr i hafnarvadum firer smior.

puta. vi. alner h[vitar].

kalfssýni iiij alner.

saudamonnum halfuan eyri h[afnarvada] huarum.

skemmu konu h[alfa] adra alin jarngrott.

¹⁾ Afskrifari AM. les hoska, sem sýnist að vera rangt; ²⁾ skeinu, les afskr. AM.; eg les sem strykð sé tvöföldunarmerki yfir m-inu; ³⁾ skrifari AM. les: s alím; á að vera salún?; ⁴⁾ giz'i, skb.; ⁵⁾ ógreini-legt nokkuð; afskr. eptirlíkir sem ólæst væri.

badmanne¹). viij alner.

Jtem freyiu mork²).

Jn summa xv h[undrud] ok h[alfr] seautiandi eyrer.

355.

1388.

EYDALA máldagi.

AM. dipl. afskrr. Nr. 4425 ágríp með hendi Arna Magnússonar, sbr. ár 1382 (Dipl. Isl. III, Nr. 309), 1475, 1538.

Ur Heydala kirkiu maldaga de anno 1388.

forn innstæda xij^e. i metfe oc se metit til fullra aura.
enn ei felld til vöru ne bufiar.

ofridt hundrad.

vj. voder tuitugar.

iiij kantara kapur (sc. beyra kirkiunni til)

tveir krossar smellter.

v. bækur i hvitum skinnum oc ein spialldaboc með stor-
um spennum.

Texti með messing oc ij. paxblöð.

356.

8. Januar 1388.

á Hólum.

Jón biskup skalli og Gils Gíslason hafa skipti á jörðunum
Höfða á Höfðaströnd, Bæ og Ási í Hegræsi og Garði.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5865 með hendi séra Snorra Jónssonar á
Helgafelli eptir frumbréfinu á skinni: „Þetta er original a perga-
ment. Fyrir brefinu hafa att að vera 6, jnnsigle. 1. synest aldrej
hafa verid. Hin oll eru fra“. „Denne Copie kom mig til hænde
1721. fra Hr. Snorre Jonsen. Originalen ligger udj Stiftskisten
paa Holum, og er paa pergament. A. M.“ Nú er frumbréfið glatað,
því ekki finst það í Biskupsskjalasafni Íslands, en afskript af því er

¹) badm^e í skinnb.; ²) hér kemr autt bil fyrir svo sem 5-6
linur.

i skjalabók séra Jóns Haldórssonar, Landsb. 115. 4to I bls. 263—64, en ekki er sú afskrift nákvæm. Afskrift séra Snorra er staf-rétt eptir frumbrefinu og má því heita eins góð og það.

Skiptabref jóns holabiskups á jördunum höfða á höfðaströnd og bæ við gíls gíslason fyrir ás og gard.
anno M^o. ccc^o. lxxx^o. viij^o.¹⁾

Þeim godum monnum sém þetta bref sæa ædr hægja sända æinar ba[ffidason. þo]rdr þordarson. þorstæin þorfinsson. prestar. rafm²⁾ jónsson. þorvalldr oghmundarson oc þorgæir bauduarsson læikmen quædiu guds oc sina kunnightt giorandhi at þa ær lididh war fra hæghad bwrðh warss herra jehsu christi þwshunndrad cccrat lxxx^o oc wiij ær Míduikudaghin næstan post æphifaniam domini hæima á hoolum j hiallta-dal worum wer j hia sam oc hæyrdum á hanndaband þeirra wírdhvilgss herra herra jónss med guds naadh biskups á hoolum. af æinni alfw æn gíls gíslasonar af annari ath swa firir skiilldu at næfndr gíls afhænndir sær jardir tvær ær sua hæita haufdhi á havfðhaströndh oc bær med ollum þeim rækum. goghnum oc gædhum sem greindum jordum hefuir fylgt fra fornv oc nyiu oc hann hæfuir fræmst æighandhi at wordit kirkivnæ á hoolum til fwllrar æighnar. Hær á mott skipaðæ herra jón biskup gíls jordina j asæ j hægranæsæ oc [þar] med adra jord ær i gardi hæiter hwora vm sik med ollum þeim goghnum oc gædhum sém jordunum hafua fylght fra fornv oc nyiu wtan sælvæidhr war fra skiild asæ oc allar³⁾ æingiar firir avstan forvadhakvisl wtan sælltholma. skyllidhi gísl hafva þæssar jardir medan hann lifdhi sær til abunadar oc allra noota sém æighnarmadr oc abyrgiast jardiðnar jafngodhar j sinni medferd æn kirkian at hoolum skyllidi jardiðnar æigha sem adr. will biskup ædr hans æfterkomandi þenna skilmála æigi hællda widr gíls takandi af honum græindar jardir fyr æn honum ær wilivghitt at lata þa skildhi gíls sær aftur greindar jardið havfðha oc bæ til fwllrar æighnar. oc til sann-[i]nda hær vm sættv wer fir næfmdir menn var jnsighlæ firir

¹⁾ Fyrirsögnin er tekin eptir 115, nema ekki haldið rithætti þess handrits; ²⁾ þannig 5865; ³⁾ allar 5865.

þetta bref ær giørt war j sogðhum stad deghæ oc aræ sæm
firr sæghir.

357.

15. Februar 1388.

i Bólstaðarhlíð.

Marteinn prestur Bessason selr Dálki bónda Einarssyni jörðina
i Bólstaðarhlíð með gögnum og gæðum og með tilgreindum
landamerkjum, fyrir lausafé.

AM. Dipl. afskr. Nr. 3926 «ex originali». «Brefed er a
pergament er fued og rifed af odrum endanum, so miked sem
svarar sköllunum i apographo og lijka nedan af því, vel halfu, so
ei siest hvad morg innsigle vered hafa eitt af þeim hanger epter,
okæsilegt, med mannz mynd j midjunne ä». Afskriptin er með
hendi Jóns Magnússonar bróður Arna, en skallarnir eru hér fyltir i
hornklofum eptir afskript Jóns af transscripto af bréfinu frá 12.
Júni 1454 meðal dipl. afskr. AM. Nr. 3925; MSteph. 27. 4to c.
1730.

Jn dei nomine amen.

Var þetta kaup þeirra sira martæins berssasonar ok dalks
einarssonar ath nefndr martæinn prestur selldi dalki jord alla
j b[ólstaðarhlíð j langadal meðr þeim hlutum ok hlunnendvm
gognum] ok gæðum sæm jordin hefuer att ath fornu ok nyiu
ath fra skildum þeim jardar part er sira martæinn feck sira
halldore nedan af skridunnæ vpp ath [hrygg þeim er kalladr
er skerpir. sagde sira marteinn þessi landamerke] vera millum
æsisstada ok bolstaðarhlidar. hryggr sa adr nefndr ær kalladr
er skerpir. huer liggr vm þuera skriduna nedan fra blöndu ok
suo rettsyni vpp i þann li[tla knvk er stendr nordr vndan
skridu knwk ok suo yfir vm fiall] i dæli þa er kollut er þor-
unnar dælld er liggr ofuan eftir fiallinu firir sunnan skytnadal
ok suo ofan i ræidgotur þær er liggia vtan með bruninni firir
ofan skytnadals to[rf ok svo sudr með þverardals höfða firir
vestan framm ok þar ofan] rettsyni i midlæk þann er fellr
ofuan j wota huamm ok suo ofuan j hlidar áá. rædr þa hlidar
aa merkium milli þuerardals ok hlidar nordr a fioll paghat til
er annara m[anna mörk ganga i mote enn fyrir sunnan hlid-
ara aa hlid alla] jord fra ylfris gile. ok svo fram i grænhofða
midjan ok suo rettsyni ifir i blagrassdæli. rædr hon þa wpp a
kalfuafell midt ok suo rettsyni yfir j molldgil ok suo [rettsyne
nordr sem merke ganga j mote. Enn aa mille tvngv ok] hlidar

rædr suartaa efter þij sem hun hæfuer ath fornnu fallit ofuan i fornan farueg þann sëm blannða hefuer adr at fornu fallit. a hlíjd væidi alla j skriduhyl hadum megin. [hefer verit reiknadr skriduhylr ofan fra skere því er leingzt] gæingbr fram i ána ok kallat er einhui. ok ofan ath kuisl þeirri er fellr med eystra lande med skridunni. a hlyd hrossa bæit fra vetrnottum ok framan til sumars ollum hrossum honda [ok heimamanna j tungunes iðrd þeirra sem hann vill at hafa].

her i mot gaf dalkr hondi sira martæini þriatighi hundradha med þessum fridlæika. atta kyr. tuau asaudar kugilldi. hross ok hundrat j slatrvn ok atian hundrath vadmala. skille dalk[r honde taka vndir sialfvn sier hálfan þridia tóg hundradða af þessum þremtighum hundrada ok luka þat kirkiunne i sitt godz er sira martæinn war kirkiunne skylldughr þuiat hon atte þa suo marga peningha i lausa godze med suo felldum frid[leik sem hier seger. j fyrstu siav kýr. niv hvndrvt vðrv.] hross ok hundrat i slatrvn ok þau seau hundrat i flytianda eyri. er giorduz af sighthurde jonssyni fyrir fyrnd ok hrðrnan a kirkiunne i bolstadarbhlíjd ok hennar ornamentis ok iordunne a [hollastódum. Geck Dalkr bonde i borgan vid kirkiuna i bolstada]hlíjd vm þijlika fyrnd ok hrornan sëm a henni hefði vordit edr hennar ornamentis jnnan kirkiu. suo æi sidr vm jordina a hollastodum vm suo langhan tima sëm sira martæinn helfer att jordina i bolstadahlíð. skylldi Dalkr bonde taka at sier firir kirkiu fyrndina þijlikt sëm sira martæinn hefer latid ath hæta nefndre kirkiu ok hennar ornamentis. befuer hann i fyrsto latid hlada torf vm kirkiuna. ok gera at kornum ok la[tit bwa vm klvekvrrnar. jtem latit giðra saman glerglugg ok feingit i] svm glerin ok brik nýia ifer allteri. emendera michaelis likneski. fæingit til kertastiku er hann keypti firir mork ok kross litinn buinn med kopar. skilddi sira martæinn þrattnefndr ah[yrgiazt allar lagaríptingar æa optgreindre jördu j holstadahlíð.] en dalkr hondi hallda iordunne til lagha. voro þessir kaupvottar þodr þordarson. andress finnbiarnnarson. ok maghnuss sighthurðarson. prestar. þorstæinn hergesson. þorghæirr [hrandzson ok kælfr snorrason leikmenn. hverir sin jnsigle settu firir þetta] landkaups href skrifuat i holstadarhlíjd in crastino heati valentini Martiris þa er lidit var fra

highatburd vors herra jehsu christi þushundrat þriu hund-rath a[ttatiger ok átta ár].

358.

21. Februar 1388.

á Harrastöðum.

SAMNINGR um landamerki milli Harrastaða og Finnsstaða á Skagaströnd.

AM. Fasc. IV, 15. Frumbréfið á skinni.

Bref vm finnstadi ok haara stadi¹⁾.

þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda
arnne prestr þorstæinsson. þorstæinn bergsson. þorghæirr brandz-
son ok Gunnar olafsson q[vediu] G[uds] ok sina kunnigt ger-
andæ ath þa er lidit var war fra heghat burdæ vors herra
ieshu christi þushundrat þriuhundrat attatiger ok átta ár föstu
dagh næsta firer cathedram sancti petri áá barra stodum
a skagha strond worum wer j hia ok sām áá handaband
sira þordar þordarssonar er þa atti jordina a finnzstodum
af æinni halfu. Eiriks þorbiarnarsonar. hallbiargar þorbiarnar-
dottur hustru hans ok æigi sidr þordisar modur æiriks af
annare. huerr þa attu öll samt harrastade ath suo firer skildo
ath slikan askilnad sem þa war millum greindra jarda finnz-
stada ok harrastada lögdu þau til helminghs sin amillum med
þij mote at þann broddgæira sem norðr ligr æ fiallit ok j
millum berr þeirra landamerkia sem sira þodr bafde þa keypt
ath þorgilsæ olafssyne ok þeirra annarra sem æiriks kallade
ser epter handabandæ þeirra þorbiarnar fodur sins ok þorgils
olafssonar. ok hann kallade ser æida hafua werit wm handfesta
suo at halfua bæit ok jardar æighn skilldo huarer æigha med
sinum jordum huat sām þar vördæ sidar mæir wm suarit.
Skilldo finnzstader æiga alla Gullbelliswik en harrastader wt-
róðr æ haust j finnzstada nes. skipsatr ok naustzgiord epter
þij sem bref benediktz kolbæinssonar þar wm gert wattar. ok
til saunninda her um settum wer fyrnefnder menn war jnz-

¹⁾ Aptan á bréfinu með yngri hendi. þar stendr og «1388 uitnis-
burdr».

sighlæ firer þetta bref skrifat a hoskulldzstodum jn profesto beati mathie apostoli. aa þij ære sem fyr seghir.

Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en eru nú öll dottin frá.

359.

29. Februar 1388.

i Geldingaholti.

BENEDIKT Gizurarson selr Birni Brynjólfssyni jörðina Sævarland í Laxárdal fyrir jörðina Bakka á Skagaströnd.

AM. 277. 4to bls. 34 á pappír skr. 1640 með hendi Guðmundar Andréssonar (d. 1654) eftir frumbréfinu; var þá fyrir því «eitt jnncigli og annað odrumegin».

Enn eitt Bref vm Sæffarlands reka.

Þeim godum monnum sem þetta Bref sia edr heyra senda Einar dalksson. Biarni þordarson. þorfinnur Brannðsson. þorgils þordarson. Bruse jngemundarson. Ogmundur jonsson kuediu guds og sijna kunnigt giorandi ad a vij^a ari rijkis vors herra olaffs med g[uds] n[ad] noreks dana og Gottakongs laugar-dæginn næstann firir jonsmessu holabiskups a fustu j gelldinga-holtti. vorum vier vidstaddir saum og heyrðum [a] handaband Biarnar Bryniolfssonar og Benediktz gizurarsonar so firir skilid. ad greindur Benedikt selldi Birni til fullrar eignar jord alla a Sæffarlandi j laxardal med ollum gognum og giædum þeim sem Benedikt vard eigandi at af sira gudbiarti. og firr sogd jord mætti fremst eignast ad logum med jtök og eing firir hann. Hier j mot gaf firrsagdur Biorn jord a bakka a Skagaströnd med ollum þeim gognum og giædum sem hann vard fram[a]st eigandi ad. a[d] fraskildum hualreka firir jordunum og jord og adra hluti þvilijka sem nu væri. jtem halft þrettanda hundrat j kugilldum þridiungarfe. oc enn halft þrettanda hundrad j hafnarvodum edur slatrum og hrossum. Skyllði huor suara lagariptingum et cetera.

Og til sanninda hier um settum vier firskrifadir menn vort jnncigle firir þetta bref.

360. 13. Marts 1388. á Syðri Ökrum í Blönduhlíð.

Björn Brynjólfsson selr Gissuri Þorbjarnarsyni jarðirnar Hellu-land og Asgrímsstaði í Hegranesi fyrir jörðina Skíðastaði í Laxárdal.

AM. Fasc. IV. 9. Transskript fjöggra manna frá 5. Febr. 1451 (= A); AM. Fasc. IV. 10. Transskript tveggja manna frá 2. Marts 1558 af transskriptinu frá 1451 (= B). Hér er prentað eptir A. AM. 277. 4to bls. 26—27; AM. 280. 4to bls. 38—41. Hið ranga ártal «1386» stendr aptan á báðum transskriptarbréfunum. Lát Ólafs konungs (d. 3. Aug. 1387) hefir enn ekki verið frétt til Íslands, þegar bréfið var ritað.

bref vm skidastade.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda eilífur biarnarson. ion þorsteinsson. þorgils þordarson. augmundur jonsson. bodvar klængsson kuediv guds ok sina kunnigt giör-ande ad æ sionda²⁾ are rikes uorss herra olafs meður guds nad noregs dana gota kongs æ friadagen næsta epter festum gregorii pape ath sydrum auckrum j blaundu hlíð uorvm uær j hia saum ok heyrdum æ handahand þeirra biarnar bryni-olbssonar ok gizurar þorbiarnarsonar suo fyrer skilet at nefndur biorn selldæ gizore helluland³⁾ ok asgrímsstade j hegrane-se med ollum þeim gaugnum ok gædum sem biorn vard fremst eigande at med þessum vmmerkium heima at nese. at gardstadur rædr fyrer utan til motz vid utanvert nes en gergaberg fyrir austan ok suo langt sudur æ nes sem asgríms stader eiga til moz uid feruhamar. jtem med þuillikri land-eign. eingium ok jtokvm sem sagdar jarder eigv vestur yfir vavtnn⁴⁾ ok gellfiar⁵⁾reckstur vestur æ fiall j sandarleiter reiknadi biorn hænhsv skýlld vpp æ jordina. Syngia xij messvr æ svmarit ok lwka⁶⁾ hælfr maurk. Skilddi biorn af alla hæn-hsvfýrind ok spell æ þui sem þat ætti jnnan sig ok vtan. Skýlldi gizvr leggja til hænhwssins hundrat j vidi æ biarnar vegna. Hier j mot gaf sagdur gizvr jord skjidastadi j laxar-dal med ollum þeim gognnum ok gædum sem hann vard

¹⁾ Aptan á A. Þar stendr og «Rkl» (= Reynistaðarklaustr); ²⁾ sionda B; ³⁾ A les hér hellusand, en B hefir séð að það var rangt og því leiðrétt það, og gert úr því það, sem hér stendr; ⁴⁾ uotnn B; ⁵⁾ gellfiar B; ⁶⁾ luka B.

fremst eigandi ath ok þessvm landamerkið at firir vtan til motz vit atllastadi at hornborvdæli ok fram j midtooph¹⁾ ok sua austur æ fiall²⁾ ok suo þar jn til motz vid skarz jord. En jd vestra fram med laxa alla jardar eignn til merkigils. a sæfar land þriggia viknna verk. eingiar. staggaz³⁾giord. vpp havggvid gras j skjidastada jord. En skýða stader eigv reka allan hwals' ok vidar firir sæfarlanz jord austur ath stapa svo langt vestur [sem bæn ydder bænhvs krossenn heima æ sæfarlandi⁴⁾]. Jtem fiordung j hvalreka firir skefilsstodvm millum savðar ok gavckstada ær. Jtem vadils eingi firir vestan laxa ok jardeign til motz vit hafragils menn, er þar fiordvngs kirkia ok lwka Mork presti. Skilldi gizvr af sier fyrnd ok up[p]-giord æ bænhvsi ok þui er þat atti. Skýlldi hvor hallda ok svara til laga þeim jordum sem keypt hefer, hier til gaf gizvr birni iij kvgilldi ok hest. Ogh til sannenda hier vm settum vær fyr nefnder menn wor jnsigli firir þetta bref giorth j greindum stad deigi ok æri sem fyr seger.

361.

25. April 1388.

í Hvammi.

ORMR Snorrason selr Ólafi Skeggjasyni alt land á Syðri-Völlum í Miðfirði fyrir lausafé.

AM. Fasc. IV, 14. Frumbréfið á skinni. Aptan á því stendr .1487 NB^a. Dipl. afskr. AM. Nr. 395 eptir frumbréfinu.

Jn nomine domini amen.

var sva fellt kaup þeirra orms snorrasonar ok olafs skeggiasonar ath ormr selr olafi land allt æ sydre vaullum j miðfirði med allum gognum ok gædum er þar med æ ad fylgia at forno ok nyio ok hann vard fremzst eigande ath efter logvm. her j moti gefr olafir orme sex⁵⁾ kyr. fiogr asandar kvgilldi þriv gellðfiar kvgilldi. sex hundrat voro. fimmm hundrat j hafnar vadvm ok þat⁶⁾ meina er olafir vill. skall ormr abyrgiazst allar laga riptingar æ nefndri jordu enn olafir hallda til lagha ok

¹⁾ midtooph B; ²⁾ fiall A; ³⁾ þannig AB (= stakkagarðs); ⁴⁾ [þannig AB; í bréfi frá ¹⁶/₄ og ²¹/₆ 1379 (Dipl. Isl. III, Nr. 280) stendr: sem bænhuss krossinn æ sævarlandi bryddir vestr vndan mels horni. ⁵⁾ Óljóst; ⁶⁾ þt.

eiga aptr jafnnfritt godz ok jafnn mikit sem hann gefr vid ok med sama salatima¹). skal olafr luka vth²) æ þemr arvm allt fyr nefnt godz æ þeim fardogvm³) mest er hann vill enn leigha tolf alnvm hvertt hundrat ok liggia i jordv þar til er lokid er at sidazstvm savlvv voro þessir vottar vid thorsteinn sigurdarson. vigfuss dagstyggsson. þorgek þorsteinsson. þorgils oddzson. jon grimsson. þoruadr olafsson ok marger adrer goder menn. for þetta kaup frammi j huamme æ gagnn-daghinn eina. ok til sanninda her um settv ormr ok olafr sin insigli firir þetta kaupbref med kaupvotta insiglvv er giort var j fyr greindvm stad ok deggi æ sænda æri rikis uirdulighs herra herra olafs med guds næd noreghs dana ok gottha kongz.

Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, enn eru öll dottin frá.

362.

10. Maí 1388.

á Reykholum.

LOPTR Tjörfason og Þóra Nikulásdóttir kona hans selja Birni Einarssyni jörðina Fót í Seyðisfirði og handleggja aleigu sína í hans vernd ok umboð.

AM. Fasc. IV, 19. Frumbréfið á skinni. Aptan á því stendr með hendi frá 17. öld æa 7da are Olafs kongs, og ártalið 1388..

jardabref vm [os ok fot⁴).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea ædr heyra senda sæmundr þorsteinsson. æinar asmundarson gudmundr. jllugha-son q[vediu] g[uds] ok sína kvnnight giorande at þar vorum vær j hia sãm ok heyrðum æ ath loptr tiorfuason ok þora nikulasdotter kona hans handlaugdu birne æinarssyne til fullrar æignar jordina æ fæti j seyðisfirði suo ok handlaugdu þau allt sitt goz ok peninga vpp j hans vernd ok vmbod ok til sanninda her vm settum vær fyrr nefndir menn vor jnnz-

¹) Óljóst; ²) frbr.: ath(!); ³) fardodvm, skbr.; ⁴) þessi fyrirsögn er með fornri hendi aptan á bréfinu; frá [er nokkuð óvíst, þó sýnist það áreiðanlegs vera æ of z fot].

sigli fyrir þetta bref giort æ Reykholum þrim nattum æpter
vppstigningardag æ sioonda æri rikis vors virðvlighs herra
olafs með gvds næð noregs dana ok gota kongs.

Þau þrjú innsigli, sem hafa verið fyrir bréfinu, eru nú dottin frá.

363.

[1389].

RÁÐSMANNSREIKNINGAR á Hólum um vinnumaunnakaup.

AM. 276. 4to bl. 21b frumrit á skinni.

Gefuit a ueturinn.

J hlíjd.

gudmundr gamlan gellding ok annan saud vetrgamlan.

Oddr. iafnmikit.

Einar ripi ij ruta.

jon þorbiarnarson adra ij.

þorfinnr tuo saudi til x aura.

a flugumyri.

halli ok halldori ij saude huorum til x. aura.

arngeir. tuo saudi til x. aura.

brodde gamlan g[elding].

bauduar gamlan g[elding] ok annan firer huitu¹).

rafn gamlan g[elding].

vr fataburi.

dadi. viij alnar²).

[af heima gerdum vadmalum margretv ok herðisi vod j
kavp sitt³).

knuti smid iij gamla g[eldinga]. v. uættir skræidar. xv
f[iordunga] smiors.

brande sagina ij gamla g[eldinga] ok iiij f[iordunga]
smiors.

jone arnasyne gamlan g[elding].

Dyrleifarsyni uetrgamlan rut a þof.

jone fidli tuzætt n[aut]. iij f[iordunga] smiors⁴).

¹) eða huttu. skb.; ²) hér kemr 6—7 lina autt bil; ³) [skr. á spássia tilvísunarlaust; ⁴) hér eptir kemr klausa frá 1444 með samtíða hendi, og þar eptir «Reynistaðarmáldagi» (brot) með hendi frá c. 1600:

364.

[1389].

RÁÐSMANNSREIKNINGR á Hólum í Hjaltadal um viðartillag til jarða staðarins og ýmislegt fleira.

AM. 276. 4to bl. 22a—b skb. samtíða (frumrit).

fænginn vidr til jarða.

til vatnslæyso a v hesta.

til gliufrar a v hesta.

til lons a ij.

til ennis a h[est].

til skufstada a. iiij. h[esta].

til puerar a vij.

til frostastada a h[est].

til griotar a h[est].

til haga a ij h[esta].

til rettar h[olts] a ij h[esta].

hamundr a vj h[esta] ok þann at auk allan er a hofstodum war.

til reykia a iiij h[esta].

til hrafnhols a h[est].

til fiallz a h[est].

til ynguelldarstadar a ij.

til ytri hofdælna a h[est].

til ytri brekna a ij h[esta].

til midhuams a ij.

til karnagrvndar a h[est].

til huams i hialltadal a h[est].

til garda a ij h[esta].

til backa a ij h[esta].

til keflaukr a ij.

til heliarda[ls] ár a h[est].

til stafns a ij h[esta].

til nautabuss a h[est].

Reynestadar maldage.

Med brokarlæk. halfuer Rekar vr midtri torfgrof j bas þann med sem þan er fra fagra base til motz vid selnes ad helminge vid vijde-myrrar kirkiu.

til torfgardz a h[est].

kom nordan fra sira Jone xvij alnum fatt i ecc woro ok tuær merkr annars h[undrads] i hafnaruadum.

kuikfe j biarnnastada hlijd. x. kyr ok gradungr. asauðr tuæimr am fatt j sextan tigi. gelldingr tuæimr saudum fatt j fiortan tigi. vi rutar. gelldinghlomb halfr seaundi tigr ok eitt. tiu ross roskin. hestr a annan v[etr]. folaulld. iij.

J holtti xvi kyr. fimm kuigur. gradungur a fyrsta vetr. xxx vxa. asauðr xij tiger. v rutar. xl. lamba. nitian ross. ij folaulld.

A fugumyri xv. kyr vi. kuigur. gradungr. ij vxar. ix. uxar a annan vetr. ij. naut a fyrsta vetr. lxxx asauðar. iij rutar. xl. lamba. ix ross. folalld æitt.

J miklagarde xix kyr. uxar iiij ok xx gradungar. vi naut a annan vetr. xij a fyrsta uetr. xij tiger asauðar. v. rutar. lx. gelldings. halfr atti tigr lamba. ix ross. iiij. folaulld.

A hofstodum. xiiij. kyr. iiij kuigur a þridia v[etr]. fimm a annan vetur. gradungr. vxar x a annan vetr. Gamliir vxar xxx. Asauðr lxxx. ok æin ær. rutar. iij. Lomb. vij ok xx. ross iij ok xx ok vetrgomul ij.

J eghilldar hollte. xx. vetrungar. foro. ij. j brott. ix tiger lamba. ross. xiiij. roskin. folaulld. iiij.¹⁾

efter stodur.

hia marmar²⁾ birnni xx [vad] vij alner³⁾ at gudmundæ⁴⁾.

jarngrautt naut.

hia einngli [halft] annatt h[undrad].

hia hamundi⁴⁾.

hia þorarnni. x. aurar.

hia ærna. x. aurar.

hia sigridu xij aurar.

hia keflauk[rmonnum] . . .⁵⁾

hia egle⁶⁾ iij . . .⁶⁾.

¹⁾ Þessi blaðsiða, sem nú kemr, er afarmáð og hefir afskrifari Árna gengið fram hjá henni í afskrift sinni; ²⁾ marmr, skb.; ³⁾ máð; ⁴⁾ máð, enn mótar þó fyrir stöfum; ⁵⁾ mjög óljóst og því óvíst.

j rettarholhti . . . merkr i slatrum i h . . .
 hia x aurar i slatrum.
 hia . . . bonda . . . ccc i slatrum.
 hia þorfinni i litlu . . . xx v[ad].
 hia bergþori xx h[afnar]v[ad].
 af uiduik h[alft] iij . . .¹⁾
 af kalfstodum . . .¹⁾
 af hrafnstodum . . .¹⁾
 af biarnastod[um].
 af asi i heg[ra]n[esi] . . .
 af brecku vj aurar.
 af gliufra x aurar.
 af [frosta]stodum x aura . . .²⁾.

265.

1389.

ÞORLEIKR (Þorleifr) Marteinsson vottar, að hann hafi við verið, þegar Helgi Þorvaldsson seldi Ásgrími ábóta á Helgafelli jörðina Bláfeld í Staðarsveit; hann hafi og selt klaustrinu hálfa Bððvars-holtareka og Ívar bóndi Þórðarson hafi lýst því löngu síðar, að hann hafi feingið Guðmundi ábóta hálfan reka að Bððvarsholti.

AM. 252. 4to bls. 49, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 9 —10, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1559 og Nr. 1638. Afskrípt séra Þorkels Eyjólfssonar á Staðastað staðfest 24. Febr. 1887 eptir skjölum Staðastaðarkirkju.

Blafellður³⁾.

Þorleijkur⁴⁾ Marteinsson vottar að hann haffe við vered. þa Helge Þorvaldsson selde Ásgríme abota jordina Blafellð. hann sellði og clðstrinu halffann reka fra Bðduarshollte. suo og vottar hann að hann haffe heyrtt morgum arum sijdar Jffar bonda þordarson þuij lýsa að hann heffde feinged abota Gud-munde að Helgafelle halffann reka að Bðduarshollte. þesse vitnisburður er vtgieffenn Anno 1389.

¹⁾ máð; ²⁾ er ekki meira skrifað á þessa síðu; ³⁾ 430; Um Bððvars-holtareka, afskrípt séra Þorkels; ⁴⁾ mun eiga að vera Þorleifr og mun vera sonr Marteinssonar þess, er nefndr er í bréfi 1360.

366.

28. April 1389.

á Helgafelli.

GUÐMUNDR ábóti á Helgafelli, tveir prestar og þrír leikmenn transskribera réttarbót Hákonar konungs frá 10. Júní 1375.

AM. 128. 4to bls. 160—61 skb. c. 1490; AM. 37. 8vo bls. 267—68 skb. c. 1500. Stockh. C8 fol. 212b skb. c. 1608.

um brefagiorder¹⁾).

Ollvum þeim monnvum sem þetta bref sia edur heyra senda herra gvdmvndur med gvdz nad abote a helgafelle. vermvndur avrnvlfsson. jon halldorsson. prestar. Gvn[n]ar gvdmvndzson²⁾. halldor jonsson. þorgils gvdmvndarson leikmenn. q[uediu] G[uds] ok s[ina] [kunnugt giorandi at vier saum og yfer lasum opit bref virdulegs herra hakonar med³⁾ G[uds] nad noregs konungs. vnder hans heily ok oskoddu hangande jnsigle svo latande ord epter ord sem hier seiger [Hér kemr réttarbót frá 10. Júní 1375 Dipl. Isl. III, Nr. 243]. Ok til sanninda hier vm settum vær fyrr nefnder menn vor jnsigle firir þetta transskriptum er giortt war a helgafelle tueim nottvum firir festum philippi ok jacobi a vorit. Anno domini. M^o. ccc^o. lxxx^o. ix^o.

367.

20. Mai 1389.

í Björgvín.

DÓMR fjórtán manna útnefndr af Erlendi Filippussyni, fébirði í Björgvín, um kærnu Hákonar Jónssonar til þeirra manna, er komu af Grænlandi og Íslandi í fyrra sumar, að þeir hefði siglt til Grænlands „með réttu forakt, samþykki ok vilja“, hefði framið þar verzlun án konungs orlofs og hefði keypt krúnunnar góss móti lögum, en þeir neittu því, og sóru þeir, að þeir hafi fyrir fulla nauðsyn og í stórum vanda og lífsháska leitað til Grænlands, m. m.

Frumritið á skinni er í Leyndarskjalasafni Dana „Norge“ Nr. 19 og afskrípt þar af í Fornbréfasafni Langebeks. Bréfið er prentað í Suhms Hist. af Danmark XIV, Grönlands hist. Mindesm. III, 132—142 með skýringum og athugasemdum eptir Finn Magnússon. Á dönsku er það prentað hjá Árild Huitfeldt í Danm. Krönike

¹⁾ 37; ²⁾ gudmundarson 37; ³⁾ [vantar í 128, 37.

IV, 81—83. Sbr. Holberg Danm. Hist. I, 531; Saml. t. d. norske Folks Spr. og Hist. V, 625; Suhms Ny Saml. III, 111; Ný Félagsrit XXII, 126. Finni Magnússyni þykir það kynlegt, sem það og er, að ekki skuli vera tilfærð nöfn þeirra manna, er voru fyrir þeim, sem kærðir voru fyrir Grænlandsferðina, en getr þess að það muni sjálfsagt hafa verið þeir Björn Einarsson Jórsalafari og Sigurðr hvítukollr (í Ögri), og ætla eg að á því geti einginn vafi leikið. Þeir hróktust til Grænlands 1385 eins og annálar greina og voru þar í tvö ár. Annálar þeir, sem geta þessarar ferðar eru Gottskálksannáll og Flateyjarannáll:

1385. «iiij skip rak til Grænlandz þar uar æ Biörn Einarsson og Sigurdr hvítukollr». (Gottskálksannáll).

«þa rak ok vndan. iiij. Islandzfaur til Grænlandz ok voru þar ij. vetr með heilu ok hollðnu». (Flateyjarannáll).

1387. «iiij skip komv af Grænlandi til Islands. þar var æ Biörn Einarsson og Sig[u]rdr hvítukollr». (Gottskálksannáll).

«fiogur skip komu inn í Hualfiörð er verið höfdu. ij. vetr a Grænlandi. þar var æ Biörn Einarsson». (Flateyjarannáll).

Árið eptir fóru þeir báðir utan Björn Einarsson og Sigurðr hvítukollr, því við árið 1388 segir Gottskálksannáll:

«Vtanferð Andres hirdstiora og Biarnar Einarssonar og Sigurdr hvítukolls og Jons mvla».

Hafa þeir báðir verið í Björgvíni um vetrinn 1388—89 Björn og Sigurðr, en hafa komið út um vorið og getr Gottskálksannáll við árið 1389 «Vtkomu Sigurdr hvítukolls», en nefndir ekki Björn. Þó hefir hann sjálfsagt verið með. Flateyjarannáll getr þess að Björn hafi farið utan 1389 með Michael biskupi, en hann fer áravilt í því. og ætti það að standa við 1388. því að það ár fóru þeir báðir utan Michael og Björn. Sigurðr og Björn hafa því báðir verið í Björgvíni um vorið, þegar dómrinn gekk. Þess má geta að Erlendr Filippusson lét af fehirzlu í Björgvíni árið eptir (1390) og tók þá við Hákon Jónsson, sem hér er getið.

Eins og kunnugt er geta nokkrir rithöfundar á fyrri hluta 17. aldar um það, að Björn Einarsson hafi ritað bók um ferðir sínar og dvölina á Grænlandi á árunum 1385—87, og skulum vér nú skýra nokkru frekara frá því atriði, af því að það má kalla að það eigi hér vel heima, þar sem bréf þetta einmitt er að skýra frá þessari ferð, svo að hvorttveggja stendur í hinu nánasta sambandi hvað við annað. Af ferðabók Björns vitum vér það nú fyrst að segja, að hún var á árunum e. 1584—90 eða þar um bil norðr í Ófeigsfirði á Ströndum, og getr Jón Guðmundsson, sem kallaðr hefir verið hinn lærði, þess, að faðir sinn hafi haft hana, þegar Jón var í æsku. En um þetta getr Jón í riti því, sem hann kallaði «Tíðsfordrif» og samdi löngu síðar, eða árið 1644 fyrir Brynjólf biskup Sveinsson, og kvartar Jón yfir því að hann muni harla lítið orðið úr bókinni. Þó tilfærir hann úr henni litinn kafla, sem kemur hér á eptir. Það er einkennilegt að Finn Magnússon hefir ekki tekið eptir því eða geingið fram hjá því, að Jón er einmitt heimild vor

að elztu fregnum um þetta rit, og getr þess ekki í Grönl. hist. Mindesm. En Jón segir svo frá sem greiur í I. kafla hér á eftir.

Sá sem kemr með elzta frásögn eftir Jón Guðmundsson um ferðabókina að sjálfstæðu ætla eg muni vera Björn á Skarðsá (d. 1655) og finst hans frásögn í tveim aðalhandritum, en það er AM. 768. 4to (bls. 47—49) sem virðist vera rituð um 1628, en hitt er hver með hendi Björns á Skarðsá í safni AM. 115. 8vo (bl. 29—30) og er hér prentaðr þessi kafla eftir því, en áður er hann prentaðr í Grönlands hist. Mindesmærker I, 110—112 og III, 435—41 ásamt danskri þýðingu og athugasemdum eftir Finn Magnússon. Næsta klausa á undan ferðabókarkafnanum hljóðar svo í riti Björns um Grænland: „Það finst að Biskupar voru í Grænlandi allt til daga Biarnar bonda Einarssonar Jólsalafara, sem do i Hvalfirði, enn liggur í Skálholtti. Svo hafa menn fundit bref Andries Biskups. sem var einn af Grænlands Biskupum.¹⁾ Þá kemr ferðabókarágripid og er það svo sem skýrt er frá í II. kafla hér á eftir.

Frá þessu ágripi Björns á Skarðsá stafar því nær allt það, sem eftir miðja 17. öld og úr því er ritað um ferðabókina.

Sá sem næstr Birni á Skarðsá nefnir ferðabókina á sjálfstæðan hátt er Arngrímur Jónsson lærði í Specimen Islandiæ historicum et magna ex parte chorographicum Amstelodami 1643. 4to bls. 154 og segir hann í niðrlagi þeirrar bókar (bls. 171) að hún sé rituð 1633. Hann segir þar með skýrum orðum að ferðabókin sé enn til. Enn orð Arngrims eru á þá leið sem getr í III. kafla hér á eftir.

Eitthvað rétt um sama leyti, sem þeir Arngrímur og Björn rita hefir einhver enn eða þá anuarhvor þeirra ritað upp úr henni klausu nokkru gjörr, en áður er getið, um Gunnbjarnarsker. Þessi klausa finst í handritasafni AM. 770c. 4to og er prentuð áður í Grönl. hist. Mindesm. I, 118 með danskri þýðingu og athugasemdum eftir Finn Magnússon. Enn klausan er prentuð hér sem IV. kafla úr ferðabókinni.

Rétt um miðja 17. öld eða á árunum 1650—54 semr Guðmundr Andrésson frá Bjargi rit á dönsku um Grænland og kemr þar með litinn kafla um Björn Jórsalafara. Þessi kafla kemr að mestu heim við ágrip Björns á Skarðsá, svo að mér er nær að halda að hann hafi ekki haft annað fyrir sér. Þó verðr það ekki með vissu sagt. En Guðmundr bætir við bögu þeirri, er Björn á

¹⁾ Andrés Grænlandabiskup kemr við ein sex íslensk bréf, sem öll eru enn til, og var hann umboðsmaðr Skálholtskirkju 1460—62. Fjögur af þessum bréfum hefir Finn Magnússon þekt, þegar hann var að rita Grönl. hist. Mindesmærker, en ekki tvö af þeim, og er hann að brjóta heilann um ágrip úr þeim hjá Birni á Skarðsá og Arngrími lærða (Grönl. hist. Mindism. III, 186—86). Hann hefir því ekki varað sig á því að þau eru einmitt til í handriti, sem Finn notaði mikið og var með í höndunum, en það er AM. 768. 4to.

Skarðsá getr um að stúlkan hafi kveðið til að aðvara Björn Jórslafara við Gunnbjarnarsker. En Árni Magnússon kallar það «Nugæ» og segir: «Þessi бага er að skilja um Axlardiörn». Finn Magnússon ætlar þó böguna eldri og það þykir mér sönnu næst. En Guðmundr segir svo frá sem greinir í V. kafla hér á eptir.

Kaflar úr ferðabók Björns Jórslafara.

I.

[Jón Guðmundsson lærði í «Tíðsfordrif» 1644; hér farið eptir góðri afskrift í IBfél. 35. Fol. bls. 87—88 skr. c. 1700].

Þegar Björn Jórslafari, faðir Vatnsfjarðar-Kristinar, var teptur í Grænlandi með skipsfólk, þá hafði gamall prestur haldið biskupsstólinn og vígt prestana. Þá létu þeir Björn hafa Eiríksfjarðarsýslu, og hversu marga framparta af sauðaslátri hann fékk í gjaf-tolla var einninn greint í því reisubókarkorni. Eg var þá barn, nær faðir minn hafði hana, og man því næsta lítið þar af¹⁾. Þar fanst þá reyðr með skoti Ólafs bónda í Æðey í Ísafirði, og náði Björn þar skotmannshlut, sem hann þurfti matar við fyrir fólk sitt. Guðrún dóttir þessa sama bónda, var að sönnu, sem mín ættarbréf hljóða, móðir þórmóðar Salomonssonar míns langafa. Eg ólst upp hjá Hákonu þórmóðssyni mínum föðurföður. Eg hafði 23 vetur, þá hann sofnaði²⁾, vel um áttræðsaldur. Þá vill aldr þeirra þórmóðar og Hákonar vera vel tvenn 90 ár, en þórmóðr var yngstr og mest Salomonssona, enn hitt er óvíst hvað gömul Guðrún hefir verið, þegar Björn bóndi var í Grænlandi Eg var að sönnu fæddr 1574 í Ófeigsfirði við Strandir³⁾. Björn bóndi Einarsson andaðist í Hvalfirði, en var fluttur í Skálholt til greptrunar. Hann héldu menn vera þennan Jórslafara. Hans hústrú Ólöf, enn Skarðs-Ólöf hústrú Björns Þorleifssonar hins ríka var Loptsdóttir.⁴⁾.

¹⁾ Það hefir verið hér um bil 1584—90; ²⁾ það hefir verið ár 1597;

³⁾ Jón kom fyrst «til búskapar vera átti» 1601 að Fjarðarhorni í Kollafirði (Tíðsfordrif IBfél. 35. Fol. bls. 44); ⁴⁾ eg skal ekki bera við að reuggja ættartölu Jóns hér, enda er óvíst að þess þurfi, einukum þegar þess er gætt, að ekki er víst hvort Guðrún hefir einu sinni verið fædd, þegar Björn var á Grænlandi 1385—87, af því Ólafr í Æðey mun þá hafa verið lítt hniginn að aldri, ef til vill, ekki meir en þrítugr. 1360 og þar um bjó Vermundr Guðmundarson í Æðey og deildn þeir þá um Æðeyjarregjaldið til Vatnsfjarðarkirkja hann og Einar Eiríksson, og hefir hann verið mikill fyrir sér. Það er ekki ósennilegt að Ólafr í Æðey hafi verið sonr hans. Ættartalan yrði þá svo:

Vermundr Guðmundarson í Æðey um 1360.

Ólafr [Vermundarson] í Æðey 1385—87 og þar eptir.

Guðrún Ólafsdóttir, f. svo sem um 1400. ~ Salomon.

II.

[AM. 115. 8vo bl. 29a—30a með hendi Björns á Skarðsá; 768. 4to bls. 47—49 (eins og 115) skr. c. 1628].

Þetta fátt eitt með stísta ágrípi. er skrifað ur Reijsubok Biarnar bonda Einarssonar Er bæði var kiendr Vatnsfiardar Biðra og stundum Jorsalafari.

Vatnsfiardar-Björn Jorsalafari fór í þridiu Rómferð sinni ut allt til Jorsala, í þeirri Reijsu utvegadi hann margar Historiur heilagra, með helgum domum er hann með sier ut flutti, og heim ferdi í Vatnsfiðrd. hann hafði margt að seigia og af sinum reijsum og lifshaskum, sem hann í kom og hans husfru Olof. þó hellst og mest í eirni þeirri seinustu. þá er hann var leingst teptur í Grænlandi fyrir saker hafsa, j þeirri jorsalaferð, misti hann af sier alla sveina. á eirni nottu. Enn husfrúinn Olof allar þionustu þeirur. sitt j hvorre næturgistingu. og sá (þó leyndlega) hvorsu þær voru lijfatnar og á háls skornar. þau hioninn fundust aptur að heilbrigð þó dáfurdanliga, og eflust að fylgd og fle. Enn í hijngadsiglingu villtust [þau] til Grænlands og vurdu þá kostar þurfi fyrir sitt folk. fyrst sem hann gieck að sio að litast til veida kom hann að einvijgi þeirra. hvijta Biarnar og Rostungs. sem jafnast vinnast nær þeir hittast. og hafði sijðan báða. þeir Grænlendingar veittu Birni bonda Eijreksfiardarsyslu. meðan hann var þar. þá fleck hann vm haustid j gíastoll cxxx þor sandarboga. með því þeim á að fylgia. það lagdist Birni B[onda] þar næst til biargar fyrir folk sitt. að þar kom su besta steijpireydur. með merktu skoti Oláfs jsfirdings af islandi. Enn sijðarst svo dugði að hann hiálpadi tveijmur tröllum ungum systkynum ur flædiskeri. þau er honum svoru trunadareiða. og skorti hann eigi afla þaðann af. þui þau dugðu til alls veijðiskapar. hvað hann hafa villdi edur þurfti. það þokti skessunne sier mest veitt. þá er husfrúinn Olof lofadi henni að handpa og leika sier að sveinbarni því. er husfrúin hafði þá nijalit. Hun villdi og hafa fallð epter husfrunni. enn skautadi sier með hvalagörnum. þau drapu sig sialf. og fleygdu sier j sio af biðrgum epter skipinu. er þau feingu ecki að sigla með Bondanum Birni. sijnum elsku husbonda. til jslands.

Þegar Björn Jorsalafari var í Grænlandi þá var Biskupinn j Gørðum í Einarssfirði nijandadur og hieilt þá eirn gamall prestur Biskupstolinn. og vijgdi öllum Biskupsvijxlum. Biðrn Jorsalafari kom

Þormóðr Salomonsson f. c. 1445.

Hákon Þormóðarson, fæddr 1517 eða fyrr, d. 1597.

Guðmundr Hákonarson, fæddr svosem 1545.

Jón Guðmundsson lærði, f. 1574, d. 1658 (al. 1651).

við í Gunnbiarnareyjum, sem lyggja undann jsafiardarminne, til ut-nordurs, hann varð vijs að þar var bygd, enn fleck viðvörun af stulku eirni í kvedlingi að hætta þar eigi optar á land folki síjnu. Med honum var í för Einar fostre skalld hans og skemtunarmadur er skemta skyldi hvörn sunnudag þridiudag og fimtudag, nær þeim þoktu skemtunartíjmar vera¹).

Froder menn seigia, að sa Einar fostre hafe kvedit og Skijda Ríjmu til skemtunar eirn tíma sem honum bar að skemta, þar er og so að orði komist í endingu kvedlingsins

Eij hef ec friett hvor æðlok
urðu nordmanns skjða
hier skal Sudra siðar Rok
sunnudagsins bijða

[Hann kvad og Skaufhalabalk og Barngiælur so sem hann nefnir í ending balksins

Hefur Bálk þenna
og Barngiælur
ort ofimligur
Einar fostre²).

III.

[Specimen Islandiæ historicum et magna ex parte chorographi-cum Amstelodami 1643. 4to bls. 154]

Nec, dum autores primum habitata Grönlandiæ, colligo, omit-tendus est vir maximi nominis et famæ Biorno Enarius, nostras; qui urbium Principe Roma ter salutata: ut Ann. 1379. et alias; etiam ultima peregrinatione, in Terram Sanctam, Olava, conjuge sua, comite, penetravit; ut fuit vir opulentus. nec sumptuum tenax. Is inter alia, itineris tædia et molestias, nimium in Oceano jactatus,

¹) Hér endar auðsjáanlega ágripið úr ferðabókinni, og er það sem eptir fer án efa frá Birni á Skarðsá sjálfum; ²) [sl. 768. Eg hefði aðr sýnt fram á það, að þetta getr ekki átt við þann Skaufhalabálk, er vér nú þekkjum (Om digtningen på Island i det 15. og 16. årh. Kh. 1888 bls. 211–35), því að hann er eptir Svart á Hofstöðum, sem mun hafa verið uppi seint á 14. öld. Þar á móti gæti þetta átt við Skaufhala-bálk hinn stóra, sem óvist er að hve miklu leyti nú er til, en var enn til í byrjun 18. aldar, þegar Jón Ólafsson frá Grunnavík var að alast upp í Víðidalstungu hjá Páli lögmsnni Víðalín. Páll nefnir hann í einni af vísnum sínum nm pilt, er var hjá honum að læra að skrifa:

Leti Sigurðar lítið dvín,
laginn er hann á óra,
hann má skrifa og skammast sín
Skaufhalabálk hinn stóra.

(Bibl. Bodl. Coll. FM. 6. Fol.).

in reditu Grönländiam tandem non obiter attigit; sed diutule ibidem subsistens, Nomarchiam Erichsfiordensem, ab incolis, virtutum ipsius non ignaris, oblatam acceptavit. Qua ultra semestre, bene gesta, quicquid notitiæ, de Rebus Grönländicis haberi poterat, gnaviter perquisivit, ac in suum Itinerarium, quod extat, fideliter retulit, patriæque redditus, Annalibus nostris, intulit.

IV.

[AM. 770C. 4to, blöð í 8vo með hendi frá 17. öld. Grönl. hist. Mind. I, 118].

Þá er biörn Einarsson með sinne hustru Olofu. síjgldi landa á medal og hlaut að gista j grænlandi. hafði hann syslu j eyreksfirdi að villð grænlandinga. þáðan fra hefur sialldann sannspurti verid af grænlandi.

Sami Biörn b[ondi] Einarsson vr vatnsfirdi kom einn tima við gunnbiarnarskier edur eyar. einn með hans monnum var einar fostre gott skald. hann sendi menn síjna átta á eyna þá stærstu. þeir skyldu þar talit hafa xvij bæie enn þorðu ecki að kanna. þar skyldu verid hafa. v. storar eyar. allmargar smærre.

Suo er það annal hlíðandi. að sami biörn Einarsson hafi andast Sudur á landi j Hualfirdi enn liggur j Skálholtti¹).

V.

[AM. 778A. 4to bl. 27b—28b með hendi Guðmundar Andrés-sonar; Gröndl. hist. Mindesm. I, 114—15].

Om Biörn Jorsalefare.

Denne Biörn Einarsson var född vdi vatnsfiord paa Jsland for vesten. Hand reyste Tre gange vdi til Rom, oc vdi den tredie Reyse foer hand allt vdi til Jerusalem, oc kom jgien med mange Historier oc liturgias sanctorum. huilke hand hafde sig forhuerffit paa Reyssen, sampt syn hostro Oloff. Men paa hiemreysen til Jsland. dreff vinden hannem til Grønland. met alt sit folk. oc den første gang hand gick med stranden. adt see sig om. da kom hand offuer en Hvide Biörn oc Rosmer, hvor de kempede fast sijn jmellem, huilke er altid læt adt offuervinde, naar de ere komne j sammen, oc fick dem begge tu. hand var der om vinteren oc guff Grønlanderne hannem j tiend 150 par faare skanker. Det kom hannem oc saa thil hielp oc vnderholning. adt en stoer Reiderfisk (orca) dreff der til landet, huilken Jslanderne, som hannem hørde til, hafde skut, oc stoed Harponen med deris tegen fast j hvalen. Der sigis oc at Et par Troll (monticolæ vel saxicolæ) tiente ham, oc fangede for ham fisk oc sælhunder, for di hand hafde komid dem til hielp tilforne vdi liffsaare, der som de var stedde vdi paa en ødeklippe j seen.

¹) Það lítr að sumu leyti út fyrir að sá, sem þetta hefir ritað, muni hafa haft fyrir sér rit Björns á Skarðsá, en þó hefir hann haft enn annað fyrir sér, því hér stendr framar um Gunnbjarnarsker.

Naar denne Biorn var sidste gang vdi Grønland da var Bispen til Garde nyssens død, och en Gammel præst brugte Bispegaarden, oc vyede alt oc et, ligesom en Bisp pleyede ad giere.

Der nu Biorn Jorsalafare var paa Reysen j millem Grønland och Jsland, da kom hand vnder den forbemeldte Gunnbjørnse, huilken ligger vd fra Gabet paa Jsefjord, nordvest fra Jsland. Hand gick der paa landet oc fornam at der boede folk. En Bunde tog vel jmod hannem, oc førde hand hiem med sig j sin gaard, oc der som Biorn var nu med sine mænd siddendis vdi en varm stue oc var vel tracterat, gick Hosbondinn vd. oc hans tiænere, mens der bleff til bage j stuen en pige huilken ammede et Barn oc begyndte ad siunge for Barnet saa lunde.

Giste sa eingi
hiä Gunnbirne
sem God hefr Klæde
oc gripu væna.
suelgr hand sijna Geste
sem sviñ jetur Grijsæ.
oc dillen do¹⁾.

Her aff fornam Biorn, adt der maatte være forræderi paa færde. oc Løb strags met sine medfølgere vd aff stuen oc til skib. oc seylgde bort det best hand kunde.

Á dögum Arna Magnússonar er ferðabókin ekki leingr til og þormóðr Torfason hefir ekki haft annað fyrir sér við Grönlandia sína 1706 en Björn og Arngrím, og Finnur biskup rekr rembihöndtinn á og segir að bókin sé (um 1770) alveg glötuð (Hist. Eccl. Isl. II, 397), og er því flest von úti nú um að hún muni koma í leitirnar héðan af.

Það er langt síðan menn hafa tekið eptir því, að það er kynlegt að allir þessir menn, sem hafa gert ágrip úr ferðabók Björns Jørsalafara nefna konu hans ranglega Ólöfu, hvernig svo sem á því stendr. Hvort sem það væri svo að skilja, að menn hefðu vilzt á Birni Þorleifssyni (d. 1467), sem sögur hafa gengið um að hafi lent í skippreika á Grænlandi með Ólöfu Loptsdóttur konu sinni (Safn I, 58) — blandi Jón Egilsson honum þar ekki ranglega við Grænlandsför Björns afa hans —, svo að þetta væri þá í raun og veru ferðabók Björns ríka, þá hefði þar ekki átt að standa Björn Þinarsson heldr Þorleifsson, ellegar hvort menn álíta að átt hafi verið við Vatnsfjarðar-Björn í ferðabókinni eins og þeir þektu hana Jón lærði, Björn á Skarðsá og Arngrím, þá verður þetta einungis skýrt á þann hátt, að afskrípt sú sem til var á öndverðri 17. öld hafi verið óáreiðanleg, en ekki að þeir hafi allir vilzt á því sama, því að það er hér um bil óhugsanlegt. Kona Björns Jørsalafara var Solveig dóttir Þorsteins lögmanns Eyjólfssonar og lifði hún mann sinn leingi, og virðist enn vera á lífi 1433. Dóttir þeirra Kristín (Vatnsfjarðar-Kristín) átti Þorleif Árnason, þeirra son

¹⁾ Þá kemr latínsk þýðing á vísunni. Af visu þessari eru til margar tilbreytingar (sbr. Ísl. þjóð. II, 116—17).

Björn ríki. Kristín átti fyrri (1391) Jón Guttormsson; þeirra son hét Jón og er hann dáinn 1421, því þá kallar hún til arfs eptir Sophíu Eiríksdóttur föðurmóður Jóns Jónssonar sonar síns.

Vm grönlandsfare huro hakon jonsson talethe til noghræ som vpa grönland hafthe weret oc skylder them therefore oc huro the orsaghe sik ath the giorthit fore nødhskyld oc eij med foreacht¹).

Högborne förstinne vare werdilige frv frv Margrete med gudz naad noregs rikis stíorn ok danmarks retter erfvinge ok þes förstinna. Senda arnulfuer gunnarsson bergvínar logman. jon þorgýlsson logman a halgoland. fínner gyrdzson sysloman (a lista. henrik vílialmsson. hannes íonsson byrdman. harnit hém-íngsson. gunnar bíornsson. anbíorn vemundarsson. helge sig-urðarson. eríngísl eilífsson. þorstein sveínsson. ormer jonsson ok þormoder víðarsson radmen í fursagdom staað. quædiu gudes ok sína óðmiuka þíeníst kunníkt gerande att a mana-dagen nestan efter haluardzmesse²). varom meer a almenne-ligre stemfno í konungs gardenum í bergvín anno domini M^o ccc^o lxxx^o ix^o Er Erlígen man ok vælboren hakon jonsson tal-ade till þeíra godra manna er komo af grönlande ok íslande í fyrro sumar ok gaf þeim þessar saker att þeír hafdo sígt till grönlandz med retto forakt samþykt ok vília. Ok adra þa saak att þeír hafdo kóft ok selt a grönlande vttan orlof kon-ungdoomssens. Ok þríðia þa saak att þeír hafdo kóft krún-onne godz a mote loghonum ok þeír sógdo neí firir alla fyr-nempða saker meder so greín sem her efter fylger.

Nemfde þa erlígen man Erlender filpusson fæbyrde í fyr-nempdom staað oss fyrnemda í doom med logmannenum. var þat vaar domer att stýromen ok sveínar skuldo svería fullan bokareíð huar fyrer síg huad naudsýn þeim till droogh att þeír komo till grönlandz. leíðdo þeír þa fram twa skílríka men er a grönlande varo fyrer þeim ok so suoro med fullom bokar eíðe att þeír varo a alþínge a grönlande er almogen took sam-helðe att enger austmen sem þar voro komfner skylde fa kost att kaupa vttan þeír kaupto annad grönlendzkan varníngð mæder. hafdo þeír ok þat í eíðstaf sínom att austmen buðo

¹) Utan á bréfinu; ²) þ. e. 17. Maí.

skip til att föra krønnonne godz. vilde konungs vmbodzman þat eigi wt faa saker þes att þeir hafdo þar engen bref till.

komom meer þorsdagen þar efter j erchibiskopsgarden þers sama stadar herra erchibiscope fyriverande ok hakon jonssyni er ellender filpusson leet sueria furnempda grönlandzfara er so suoro med fullom bokar eide styromen ok sveinar att þeer varo j hafue j storom vanda ok vada ok liisfs haaska fyrer storum sioiaklum ok isom ok fengo storan skada a þeira skipom er brotnado ofuan sio ok lofuado sigh til heilagra stada. fyr en þeir fengo land j þuillike store naudsyn. hafdo þeir ok þat j eidstaf sinom att þeir kôfto engkte konungs godz. Ok kiændes þat erlender at hann hafde tekid sekkiagiellid af grönlandzsko godze att allo iamfulllo sem af islendzsko godze efter rette rekningh. Ok þij kundom wer enga logliga saker med þeim finna vm þetta maal. Ok till sanninda her vm settom meer vaar jucigli fyre þetta bref er giort [var] j staad dæghi ok are sem fyr sègher.

368.

29. Juni 1389.

i Helsingjaborg

MARGRÉT drottning Valdemarsdóttir staðfestir allar þær «náðir og privilegia» er Magnús konungr Eiríksson, Hákon konungr Magnússon og Ólafr konungr Hákonarson hafa veitt Jakobi eldra biskupi í Björgvín og bætir hún þar við nýjum lénnum.

Dipl. Norv. II, 514 eptir vidisse á'skinni frá 19. Apr. 1410 í Ríkisskjalasafni Dana.

Margretta mæder gudz nadh Norighes Sweia drótningh ok Danma[r]kar retter erfingjæ ok þers fôrstinne heilssom ollum monnum þeim som þetta bref sea æder høyre mæder gud ok waro frw. kunngerom at sakar hollar penosta ok trw-skap so sem wirduligher herra ok andeligar fader herra Jacob mæder gudz nadh biscuper i Bergwin hefuir giort waar herra konungh Mangnus ok waar herra konungh Hakon ok war soon konungh Olaf. som gud þeira saal hafue. ok oss ok konungh Eirik af Noreghi her efter gëra skall þa stadhfester han ok wer vm adernemde biscop Jacobs dagha alla nader oc briuil gia

som þeir hafde honom gefuit hwart sem i hwarío er. inga vndan þekno.

Williom wir ok at her eftir skall han jngom manne swara æder betala sekkiagiellð af sino godze sem honom kan af Jslande koma vttan siælfuom oss æder þeim sem wer þar till skippom sunderligha mæder wart bref.

So williom wer ok at attongh þann j fana skippi sem wir eighom ner gud gefuir þæt apterkoma af Jslandæ. at han skall þar siælfuir vald jfir hafua aa waro wengna ok jngom þar af swara vttan siælfuom oss.

Skall ok firmemder biscop Jacob behaldæ þeir tuweir¹⁾ skipreidor sem er Lindeas skipreide ok Herlla skipreida mæder ollum konunghlikom reet wm sina dagha vttan rekninghskap. en honom frafolldnom þa skullo hans eftirkomendæ hafa þeir skipreidor firir handrath lødik mark som wer hafuom gift j wart testamentum till kirkiunar j Bergwin so till mata at j hwart ar skall af slast tiw lodighe mark af þeim skipreidom till þes daghz at þeir hundrath lødugar markar æro betalader. En þa er þeir hundrath lødighe markar æro betalader þa skullo fir-sagdar skipreidor freæsliga aftir falla vndir kunno[n]ghen ok kronnen j Norighe. framleides latom wer biscop Jacob firmemdan hwittan firir alla þe vmbodh som han hefuir af oss haft till þenna dagh.

Ok till meira stadhfesto her vm sette frendhe war konung Eirik sit jncigle mæder waro jncigle firir þetta bref er gort war j Helsingheborgh anno domini m^o. ccc^o. lxxx^o. nono in festo beatorum apostolum Petri et Paulij.

369.

7. December 1389.

á Reynistað.

BENEDIKT bóndi Brynjólfsson gefr Þórði presti Þórðarsyni jarðirnar Gaukstaði og Foss á Skaga, og skyldi Þórðr ráða sjálfr hversu mikið fé hann legði fyrir.

Frumbréfið í AM. Dipl. Isl. V, 27, á skinni; fjögur innsigli eru fyrir, sum brákuð; hið fimta er dottið frá. Afskr. AM. Nr. 281,

¹⁾ þannig r.: tueir.

eptir frumbréfinu og hafa þá öll innsiglin verið fyrir. Aptan á bréfinu er ártalið 139. .*, en hið rétta er það, sem her er sett, og hefir lát Ólafs konungs því ekki verið frétt til Íslands fyrri en 1390 um verið.

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra. senda jon olafsson. þorualdr jonsson. þorgeir brandzson. æinar jngason. gudmundr landbiartzson oc helgi arason Q[uediu] G[uds] oc sina kunnigt gerande at a niunda ari rikis vars virdoligs herra olafs medr guds nad noræghs dana oc gotha konungs. ju festo sancti nicholai archiepiscopi at stad j reynissnesi woro wer j hia oc sam a handaband þeirra sira þordar þordarsonar oc benediktz bonda brýniulfssonar. at sóó firir skildo at benedikt gaf sira þorde tuær jarder ut a skaga hueriar suó hæita gaukstader oc forss med ollum þeim goghnum oc giædum. sem benedikt hafde fremzst æigande at ordit bædi til fiallz oc floru. skilide þodr oc sealfr rada huerso marga peninnga hann legdi benedikt firir adrsagdar jarder. oc til sanninda her vm settum ver fyrrnefnder menn war jnzegli firir þetta bref. skrifuat j sogdum stad a sama ari degi sidarr en fyrr seghir.

370.

29. December 1389.

á Auðkulu.

VITNISBURÐR Andrésar prests Finnþjarnarsonar um farveg Svartár og veiði i heuni, Blendingi og Blöndu.

AM. dipl. afskr. Nr. 3924 «ex originali» á skinni með hendi Jóns bróður Árna, og Nr. 3925 «ex transcripto» frá 12. Júní 1454 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna; MSteph. 27. 4to c. 1730.

Þat giorer ek andres prestr finnþiarnarson godum monnum kvnnigt ath þa ed ek reid norðr til hola til vigslu reid ek vm backana vpp med suarta at rettum. fell þa aull ain i einne kuisl ofuan með kringluholum ok svo fyrir framan tungurett ok fyrir framan saurklif ofan ath tungunes spordi fyrir nedan galltargerdi ok var þa heil jórd ok obrotin austr fra þessum ar farueg. ok eingiar or bolstadarhlid. for ek vestan or vadsdal fyrir litlu adr vigdr prestr ut highat i dalina. var ek leinghi þingha prestr i bolstadarhlid þa ed finnr bondi bio i tunghu. suo hieilt ek bergstadi ok var ek hier i daulunum sidan ei

skemr enn a fiorda tighi vetra. var ok sá hylr i suarta fyrir vtan finnagil er kalladr var steinshylr og var þa reiknadr bezstr veidihylr i anni. for ek or hlid optsinnis i ana ok suo i blendingh nidri. var kalladr blendinghr er saman kom suarta ok kuisl or blaundu er fell ofan með tunghu spordi. var hann kalladr ofan ath klett þeim er heitir einbue ok stendr hlidar megin ofan fra likholme. fell þa vestan ath meigin ain ecki fíærri gegnt klettinum. heyrda ek ok finn segia þath optsinnis ath tungha ætti ecki leingra ofan enn gegnt klettnum. þar ed megin ain fell mid vestan ath. var þa kalladr skriduhylr ofan þadan ok atti hlid hann ein badum meghin ath a ok hlid hrossabeit aullum brossum sinum ok heimamanna bonda þeirra sem hann vill at hafi yuer i tunguness jord fra veturnottum ok til sumars. hefi ek handfest dalki bonda ath sueria her eptir ef þurfa þickir. ok til sannenda her vm setta ek mitt jnnsigli fyrir þetta bref skrifad a kulu fimta dagh jola þa ed lidid var fra highat burd vorss herra jehsu christi þushundrat þriu hundrath attatighir ok niu ær.

371.

[um 1390].

VITNISBURÐR um landamerki Hóla(hóla) á Snæfellsnesi.

AM. 264. 4to bls. 11 skr. c. 1610. „So latande ord sem hier fir ofan skrifud standa hofum vid Steingrijmur Jonsson oc Nikulas Narfason prestar lesid i gamallri maldaga bok a Stapa dag 8 Majj 1610. Steingrijmur Jonsson. Nikulas Narfason E. h.“ AM. 252. 4to bls. 28 skr. c. 1660; AM. dipl. afskr. Nr. 1609.

Holahola maldagie¹).

Þessi er saugn Snorra þordarsonar. Þordar Gudmundzsonar oc þorunnar Fiallgeirsdottur. ad þau namu suo af sier elldrum monnum. ad jord klaustursins ad Helgafelle j Holum aa allann reka aa Diupalons sande. ad karle oc kerlingu. oc suo sionhending j Lambavautn. oc þadan upp krossbrecku. þui

¹) Landamerki j millum Holalandz og Lons 252.

einu undan skildu sem kyrkiann að Stad aa j Drisvíkj¹⁾. oc
híer epter vilia þau sueria ef þurfa þiker.

372.

1390.

KRISTÍN Guðmundsdóttir gefr klaustrinu á Helgafelli í próventu
sína alla jörðina Kálfárvelli.

AM. 252. 4to bls. 49, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 9,
séra Jón í Hitardal c. 1730; AM. dipl. afskrr. Nr. 1561 og Nr.
1642.

Kalfarveller²⁾).

Kristíjn Guðmundardóttir gaff klöstrinu a Helgafelle og
abota þorsteine med sier í prouentu jörðina alla Kalfaruelle
Anno 1390.

373.

1390.

ÞORSTEINN ábóti á Helgafelli kaupir fjórðung í jörðunni Hrísum
í Helgafellssveit af Markúsi Ólafssyni fyrir fimtán hundruð
í lausafé.

AM. 252. 4to bls. 52, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 12
← 13, séra Jón í Hitardal c. 1730; AM. dipl. afskrr. Nr. 1562
og Nr. 1641.

Hrijsar³⁾).

Þorsteinn abote keipte fiordung j Hrijsum aff Markuse
Olafssine med samþicke Olafar⁴⁾ konu sinnar firer xv⁵⁾ j lausa-
fie. Anno 1390.

374.

1390.

MÁLDAGI Ljósavatskirkju í Ljósavatnsskarði, er Einar prestur
Hafþjason setti.

¹⁾ Dritvíkj 252; ²⁾ 430; ³⁾ 430; ⁴⁾ sl. 252; ⁵⁾ V^e, 430.

AM. Dipl. afskr. Nr. 52 «ex pagina pergamena fra Sr. Olafe Stefanssyne» með hendi Árna Magnússonar. Ártal máldagans er kolvilt og skakkar því um eina öld, og segir máldaginn sjálfir til þess að lyktum, að séra Einar Hafliðasson hafi sett hann. Skrá sú sem Árni ritaði eftir, var transskript fjöggra presta frá 19. Apríl 1530, hinna sömu, sem transskribera máldagann frá 1380 (Dipl. Isl. III, Nr. 304). og hafa þeir farið aldavilt á báðum.

Anno domini M^o kuadringentesimo Lxxxx¹⁾) reiknaðe síra Loge Stigsson oc Solueig Gudmundardotter moder hans suo micid goz kirkjunnar at Liosavatne. xx[x_c i heimalandi sem er²⁾) hriflugerdi ad þeim gardi sem liggur vr baug a diupæ oc austur i fliot³⁾). bruteyiar land allt i flíote. manadar teigh i finnstaða iord vtan af tiorn oc vpp fra oc þar a staedu firir austan tiornina. teigur i krossiord at læk þeim er fellur fyrir sunnan sauridugerde oc ofan i merkesike oc rædur sik sudur i diupæ enn snidgautur fyrir ofan mariu topter enn fyrir sunnan stein uppi i fialle so riettsyne ofan i vad það ridit er vt fra torfholte yfer diupæ. veidur i liosa vatn þriu dægur i viku fyrir huers manz lande oc fare vr ef liovetningar komæ at. prestskýld oc diaknz. þetta innan kirkiu. krossar iij. nikulas likneske. mariu likneske. iarnstikur ij tinadar. iij otinadar. paxblad. alltarizklæde, kistur ij [med] reliquijs. messuklædi metin ij morkum. kaleikur med lestri patijnu oc kantara kapa. tiolld um allæ kirkiu. glodarkier. elldbere. kiertastikur ij. aunnr lest. hialmur. iarnskip. merke. ij. kluckur oc ein broten. krakur oc broddstafur. stolar ij. paska kertistika. lestur kietill. salltarar ij. nikulaz saga. lesbok de tempore. jola faustu bok at aullu. messubok vm langa faustu til passionem. saungbok j⁴⁾) a vorid. jll quaterni⁵⁾). florar⁶⁾) adrar. þetta letur liet skrifæ einar⁷⁾) hæf-

¹⁾ «ita est, non vero Lxxx. de postea dubitem» AM.; ²⁾ «aliter legere non possum» (AM.); ³⁾ frá [hefir Árni strykað undir, og segir: «það sem understrikad er, er sett i stadenn einshvers annars sem hefer vered utskafed ur skranne: Er þetta ritad med annarre heudi enn skraenn, þo eins gamallre, sem virdest, eda nærre eins gamallre»; ⁴⁾ «ita extat» (AM.); þetta mun vera rétt, j = ein; ⁵⁾ «Hier eru tveir skallar i skranne, svarar hver af þeim firi sig einu orde: so sem ef vered hefdi in primo originali: quaterni ur bok florar bækur adrar»; ⁶⁾ einna, hefir staðið i skránni.

lidason Holæ kirkiu officialis. tiund oc liostoll af xiiij bæium. skipum vier at þesse kirkiu maldage sie lesen huern timæ æ nikulazmessu.

375.

18. Februar 1390.

á Hrauni.

VITNISBURÐARBRÉF um landamerki Gnúps, Alviðru og Gerðhamra í Dýrafirði. Falsbréf.

AM. Dipl. Isl. Fasc. IV, 20 á skinni og er þetta uppstafningur og bréfið falsbréf, sem Arni Magnússon heldur að Eggert lögmaður Hannesson hafi gert: «Innsiglen eru gómul. bréfið sialft er falsbréf. skafen af gamla skriften. og skrifad so á aptur með nyrrri hendi. Ecki vil eg tilgeta. að E[ggert] H[annes]s[on] L[ög]maður hafi þetta giört. enn æred liker eru ductus. þó þetta sie affecterud hönd. að fingendam antiquitatem» (AM. á lausum miða). Jón háyfirdómur Pétursson getur þessa bréfs í Sýslumannaæf. II, 3 og er þar ártalið 1380. Mannanöfn munu vera hin sömu hér, sem í hinu forna bréfi hafa stadið, því sömu innsiglin virðast vera notuð; er því bréfið ekki að öllu ómerkt, þó landamerkin sé fölsuð. Bréfið er að rithætti mjög illa eptirgert.

breif vmm landamerki æ mille gnu[p]s og aluidru oc gerdhamra j dyrafirdi¹). [1390. f[als]b[ref]²).

Það gijorumm wjer hijallte lytiungsson ijon þorleijfson. þorlakur wijgfusson. bijorn Magnusson godum monnum kunniugt med þessu woru breifj ad þessij eppttergreynd landamerki og ijtök hafa werijd halldijnn wmm wora daga það wijer meijgumm tiyl muna ij mijeille gnupps og alluijdru og gerdhammra ij dyrafirdij ij fyrstu ad alluijdra æ land ad gardij þeim sem geijngur ofann wr sijallij og ofann ij gnuppsæ fyrer iynnann lambhaga enn ad mijeiganda læk ij mijeille gerdhammra og alluijdru suo og æ alluijdra selfor og elldijuijd a gnuppsdal sem þarfna æ haust framm enn þar ij stadijnn æ gnuppur ij alluijdru land skijppstodu og naustgijord fyrer nedann fogrutrod bija kalldalæk suo og æ alluijdra manadar selfor og elldijuijdar amedann a gardhammradal nær sem wyl a sumur meður allann þeijrra ppenijng sem ij alluijdru eru enn þar ij stadhijnn eijgur gerdhammrar segxtijgijr saudabeiht wmm manad æ all-

¹) Aptan á með annari hendi; ²) (með hendi AM.

uijdru myrar nær sem a wetre wijll. erumm wijer nu sijotuger menn og sumer attrædijr nærre ad alldre og wijssumm wijer þord bonda stullason og suo modur hanss bijrgijttu þetta suo hallda þa þau attu þessar allar eigjur og adrar meijre wmm dyrafjord. og aldrej hofumm wijr¹⁾ annad heyrtt hijer wmm af oss elldrij monnum og hijer epptter wijllumm¹⁾ wijer suerija ef þurfa þijkijr og tijl sannijnd¹⁾ hijer wm þa festum wijer fyrgreijnder menn wor ijsijglij fyrer þetta wijtnesburdar bref er skrijfad war ij hraune ij dyrafjrdij sijalfa sijmonsnesso þa lijdið war fra guds burd M. ccc og nijgijtjiger ara.

Innsigli Hjalta er dottið frá. Hin þrjú eru fyrir bréfinu.

376.

6. Marts 1390.

á Hólum.

ÞÓRÐR prestur Þórðarson selr Birni bónda Brynjólfssyni jarð-
irnar Illugastaði og Hrafnagil fyrir jörðina Sneis í Laxárdal.

AM. Fasc. IV, 17. Transskript á skinni frá 22. Okt. 1487.

vm jllugastadi ok hrafnagil j laxardal.

Þeim godum Monnum sem þetta bref sia edur hejra. sender þorsteirn hallzson. þorgeir bauduarsson. þorsteirn bergs-
son ok hallr magnusson kuediu gudz ok sina kunnegt giorande at æ svnnodagin næsta epter jonsmessu hola biskups. a holum j hialltadal. warum uer j hia säum ok heyrdum æ ord ok handaband þordar prestz þordarsonar af eirne halfo ok biarnar bryniolfssonar af annare at suo firir skildo at nefndur þordur handlagde sögdum birni til fullrar eignar. ij. jardir jll[ugastade ok hrafnagil er standa j laxardal med aullum þeim gogn-
um ok gædum sem greindum jordum hafa fylgt at fono ok nyo ok hann uard fremst eigande ath. En j mot gaf opt-
nefndur biorn fyrgreindum sira þorde jord er sneis heiter j efra lagsárdal med jofnum skilmala. Reiknade biorn þar æ bænhus skyllð. Skyllði' huor hallda þeim eignum til laga sem keypte enn huor æbyrgiaz lagariftingar uid annan. epter laugum. Ok til sanenda hier um settum uer fyrnefnder menn

¹⁾ þannig.

uor jnsigli firir þetta bref skrifat j sama stad ok degi anno domini¹⁾. M^o. ccc^o. lxxx^o.

378.

4. Maí 1390. i Hvammi i Eyjafirði.
17. Júní 1390. á Möðruvöllum i Hörgárdal.

SÉRA Guðmundr Jónsson selr í umboði séra Steinmóðar Þorsteinssonar Hákoní bónda í Hvammi í Eyjafirði jörðina Vardgja.

AM. Fasc. IV. 18. Frumbréfið á skinni, rifð og götugt; Afskriptasafn AM. Nr. 154 (eptir frumbréfinu).

kaupbref Hakonar firer vardgia²⁾.

Aullum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda steffan gudlaugsson. jon biarnarson. asgeir þorsteinsson. biarni þordarson. sigmundr þorsteinsson ok hallr sigmundarson q[vediu] g[uds] ok sina kunnugt gerandi at þa er lidit uar fra hegat burd uors herra iesv christi þusund cc[c]³⁾ ok niv tiger ara miduikudag næsta efter krossmesso æ varit j huammi j eyja firði voro vær j hia sam ok heyrdum æ at sira guðmundr jónsson j vmbodi sira steinmodar þorsteinssonar selldi jordina at vardgia hakoni bónda j huammi með aullu þui sëm jordin æ ok eigandi at uard ok er æigi með laugum fra komit. þer æ mot gaf nefndr hakon jordina halfa j huammi með aullu þui sem henni fylgdi ok hakon varð fremst eigandi ath þar með atta kugilldi þridiungar sæ luka ut a tueimr ærum leggja aftr tolf alner fridar efter hvert kugilldi er eigi lykzt æ næstum tolf manudum. samþykkti þetta kaup huspru alfeidr [m]ed handa bandi kona adr nefnds hakonar ok lagdi sinn mala or huammi en vpp j vardgia. styrktu þetta kaup synir nefndra manna teitr. lodinn ok jon. sagði opp[t] nefndr sira guðmundr til half kirkiu skyllðar æ oppt nefndri vardgia. ei sidr sagði hakon til bænhuss skyllðar æ huammi ok skildi af ser fyrnd æ bænhusi. skildi þetta kaup standa vbr[igdi]lga sua framt sem jngileif gerdi ku[i]tta með handa bandi jordina at uard-

¹⁾ domino(l) frbr.; ²⁾ Aptan á bréfinu mjög máð; ³⁾ seinasta c-ið er máð af; aptan á bréfinu stendr ártalið „1390“.

gia en ella huort ganga aftr at sinni jordu. ok til sanninda her vm settum ver uar junsigli firir þetta bref gert æ mandruva[ullum] j haurgardal æ botolfs voku dag æ sama æri sem fyr segir.

Ser innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

379.

21. Maí 1390.

á Kálfafelli.

SKRÁ um eignir Kálfafellskirkju í Fljótshverfi, þegar Þórður Njálsson afhenti staðinn séra Óla Svarthöfðasyni.

AM. dipl. afskr. Nr. 2047 «ex authentica Tabula Templi Kalfafellensis», sem var framan af forari skinnbók og var þetta með hendi «manifeste coæva anno 1390» og norskt handarlag á skránni.

Anno domini Millesimo. ccc^o. nonagesimo. duodecimo kalendas Junij. ath kálfafelli j flíotzhuervui. afhenti Þórður Njálsson suo mikít j kirkíuskrudi ok odrú godzsi stadarins. síra ola suarhofðasýni ath ýfuersýn síra gunnarzs Þordarsonar. síra Þals íllhugasonar. Þessa eyíolfssonar. magnuss hemingssonar. hergeirs arnasonar. jóns langs ok marghra annarra godra manna síra ola fyrr nefndum híaúeranda ok samþýekianda.

Jn primiss. vj manna messuklæði at ollu. Þresta ein corporalia.

Jtem serdeilis tveir hocklar lauser. handlin. messuserkr. lindi. ok er þetta allt felítid. íj sloppar vander ok messostackr fahæfr. alltara klæði fim. med tuennum forðukum ok jammorgum dukum. ok einn glitadr dukr. fiorar kantara kapur. eitt brikarklæði. tuenn tíolld utar vm kirkíu. en einfolld vm korrinn. skrin med helgum domum. tabulum. krossar fiorir. texti buinn. altársteinn buinn. hulsker¹⁾ litid med sylfr. fontz vm-buningr at ollu ok med skirnar ketill. vígds vatz ketill. sacrarium munnlaugh vand. Þaxblad. jarnstíka stor. alltarissstíkur smær fiorar med kopar ok Þrestur kringlan æ eina. glodarker íj. med festum ok elldberi. Þaksturjarn sæmiligh. messufata kista læst. kaleíkar. íj. ok annarr gýldr. enn annarr lestr æ stettínni. ok æ Þarmi[n]um. íííj. klockur. glergluggar. ííj.

¹⁾ Svo skinnskráin, segir Arni.

kirkiu lass storr. sotdript ýfir alltari. Mæriu skript fur framan kor. þorlaks skript. biarnfell. nicholasskript. Mærki. ij. með lerept. boka kista vand olæst. lectarar. iiij.

Jtem sua margar tida bækr.

Jn primiz lesbækr per ann[i] circulum allar sæmiligar. altarisbok. processionale. psalltari. kapitularius æ fornan hætt. formælabok. hymnarij. ij. kommunis bok forn. sequenciu bok. ottu songua bækr. ij. per anni circulum. Messo bok samsett per anni circulum.

Jtem kommunissbok at lesi.

Jtem viij bækur fornar fahefar. jarnstikur. iiij. litlar. halfa fiordu mork vax. ein[n] kirkiu stighi ouirdr. stolar tueir. vatz munnlaugh.

Jtem laghði sira niall kirkiunni tuenn messu klædi sem metin voro firir tolf hundrut. sloppr. nyir dukar. ij. yfir skriptum. lika krakr. nicholas saga. var kirkian metin ellifu hundrudum betri en þa er sira niall tok. en stadrin tiu hundrudum betri.

Jtem reiknadiz porcio ecclesie um [allan þann] tima sem sira niall hellt stadin fimtan hundrut¹⁾.

Suo mikit j kuikfiæm. ij. ær ok siautigher. eru þar j. iiij. ær gellðar. vj. gellðinga gamla. viij. saudi tueuetra. iiij. bruta tueuetra. xxx. uetrgamalla sauda. ij. kyr. vij. aura hins fimta hundrads j hrossum. viij hundrat j metfee.

Jtem at auk var gefin ein kyr.

Jtem gaf siera niall xij. ær bænhusinu æ backa.

Jtem eina æ kirkiunni²⁾ ad kalfafelli³⁾.

¹⁾ Hér segir Arni autt bil á skránni, og var þar inn skrifað með nýfari hendi:

kirkian æa halfa fossfiörv ad kollvd er sem liggvr vid lvndarfiörv. hvn æa fitina er liggvr fyrer breydabolstadar landi.

þetta virðist vera tekið eptir Vilchinsbók, og segir Arni það falslaust; ²⁾ kirkiunna, skráin; ³⁾ í AM. Fasc. Lxxiii, 27, sem er saurblað af fornri bók Kálfafellskirkju er rituð fjörulengd Kálfafells staðar með fornri hendi og varla yngri en frá c. 1390—1400, en er mjög máð. Af skript þar af hefir Arni Magnússon tekið in octobri 1704. (Dipl. afskr. AM. Nr. 2048). En fjörugreinir þessar eru svo:

Jtem er kalfafellzfiara saugd af aullum gaumlum monnum [... hnn]draut fiara.

380.

23. August 1390.

á Hrafnagili.

ASA Eiríksdóttir selr Sæmundi Þorsteinssyni Svalbarð á Svalbarðsströnd með Breiðabólstað og Tungu fyrir átján tigi hundraða, en hann leggir í mót jarðir í Svartárdal og á Skaga: Eiríksstaði, Barkarstaði, Fjósi og Saura og nokkuð meira, sem á vantaði.

AM. dipl. afskr. Nr. 181, afskrift eptir frumbréfinu, sem var með norsku handarlagi, staðfest af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni og Ormi Daðasyni 6. Júní 1710 í Hvammi í Hvamsséit.

Ollum monnum þeim sem þetta bref segja edr heyra senda steinmodr þorstæinsson. hallkell gíslason prestar. stefhan gunnlaugsson. þorstæinn olafsson. helge jónsson oc jón biarnnarson leikmenn. Q[uediu]. G[uds]. oc sína kunnigt gerande at þa er lidit war fra hegat burðe wars herra jehsu christi þushundrat ecc. oc ix tiger ara. tuæim nattum firer bartholmeus Messo¹). ath sualbarde a sualbardz strond worum wer j hia sãm oc heyrdom a handabanð þeirra sæmundar þorstæinssonar af æinni halfu en Asu Eiríksdottur af annare at so firer skildo at asa sellde sogdum sæmunde til fullrar æignar sualbarð a sualbardz strond oc þar med breidabolstað oc tungu sem þar liggia nærri med ollum þeim gögnum oc giæðum sem þessum jordum attu at fylgia oc hun ward fremzst eigande at j arf epter æirik Mæghnusson fodur sinn allt samt firer atiantighe hundrada. Her j mot gaf sæmundr asu jarðir j svartardal er suo hæita Eiríksstader. Barkarstader. fíosir og þar til saura a skaga allt samt firir halfuan prettanda tógh hundraða. Jtem skillde asa kiosa huart hun villde helldr hafa rýglu²)dal firer tuttugu hundrat edr gil j svartardal firer fimtan hundrat suo at þessar æigner samt ýrde fiortan tiger hundrada. edr halfr fimtande. skillde asa þo rada þa hun sæi jarðirnar huort hun tæke þær epter výrðingh godra manna. þeirra sem þau nefndu til edr þessu metorde sæmundar. oc ef þær virdtizst oðýrra en sæ-

Jtem mariubacka fiara ix. hundraut fiuru.

Jtem lundarfiara xvij. hundraut fiuru.

¹) = 22. Aug.; ²) má og lesa: Rvglu.

mundr hafði lagt. skilðe hann til luka sóð marga peninga sem a brýste en asa aptr leggja ef þær kýnne dýrra at metazst en fyrr greiner. Jtem gaf sæmundr asu millum jardanna halfuan þridia tóg hundraða með þeim fridlæika sem registrum kirkiunnar at sualbarðe waltar at hun æighi. þar með geck hann j borgan wm þau þrettan kugillde sem magnus brandzson gaf j sitt testamentum með þeim skildaga at sa skilðe æfuinlega hallda sem sualbard ætte. sagde asa at þar atti af at lukazst arliga fatekum monnum firer sal maghnusar artidar dagh hans tuitug vað. vætt matar. þrir fiordungar fiska oc lata syngia salutidir oc salumesso. taka olmosu man ath langa fostu oc fæda fram ifuer paska viku. Jtem sagde asa til prestz skýlldar oc biskups gistingar annat huert ar a suarbarðe. sagde hun oc at sualbard atte eingi tæiga jnn a eyiafiardarbockum en næittaðe at hun visse nockurar jtolor fleire en aðr eru taldar j þær jarder sem hun hafðe sellt sæmunde. en villðe þo ekki j abyrgiazst ef prouazst kynne. sagde sæmundr til halfkirkiu skýlldar a æiriksstodum ok þeirra flæiri italna sem hann mintizst j þeim jordum sem hann selde asu en skilðe æigi abyrgiazst þott fleire wære en hann hafde tilsagt. jattade sæmundr at leggja asu til allra adrgreindra peninga millum jardanna tuð hundrat ef hun kiore gil. en hun sæmunde aptr þriu hundrat ef hun kiore rýgludal. jtem skilðe huart þeirra sæmundar oc asu abyrgiazst þær iarder vid lagariptingum sem sellt hafðe. en hallda þeim til laga sem keypt hafðe. Ok til sannenda her wm settum wer fyrnefnder menn war jnzigle firer þetta bref gort at rafnagile j eyiafirde. a sama ari deghe sidar en fyrr segher.

381.

1391.

ASA Eiríksdóttir selr Sæmundi Þorsteinssyni Hól á Svalbarðs-strönd og Hróastaði í Hnjóskadal fyrir halfan þriðja tug hundraða, er Sæmundr á að lúka Svalbarðskirkju upp í skuld Ásu til hennar.

AM. dipl. afskr. Nr. 197 með hendi Arna Magússonar eptir vísitafubók frá Hólum úr tíð Ólafs biskups Hjaltasonar; þetta er

ritad i bokinne med hendi herra Gudbrandz*. Þetta er aðeins ágrip bréfsins; bréfið sjálft þekkist ekki.

Sualbardz kirkia og um Meyiarhol.

Anno 1391. selr Asa Eireksdottir Sæmundi þorsteinssyne til fullrar eignar Hol a Sualbardzstrond og Hroastadi i Hnioskadal med ollum gögnum og gædum. þar i moti gaf Sæmundur Asu halfan þridia tug hundrada med þeim skilmala. að hann skyldi luka kirkjunne a Sualbardi þann halfan þridia taug hundrada. oc Asa var kirkjunne skyllðug i sitt godz. þui handlagdi hun Sæmuud kuittan af sogdu iarda verdi. en hann Asu af so miklu kirkjunnar godse.

382.

1391.

á þingeyrum.

SÖLVI prestur Brandsson fær Brandi syni sínum alla jörðina Svertingsstaði með hálfum Steinstöðum í fjórðungsgjöf og aðrar löggjafir og lýsir því að hann hafi fengið Brandi jörðina Reyki í Hrutafirði upp í fjóra tigi hundrada.

AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 1, frumbréfið á skinni; öll (4) innsiglin eru dottin frá, en þvengirnir eru eptir; AM. dipl. afskr. Nr. 356 (eptir frumbréfinu).

[vm suertings stadi 1391¹).

Þeim godum monnum sœm þetta bref sia ædr hœyra sœnda æinar prestur þoruardzson. þorarinn diakni suæinsson. æinar dadason oc hœlgi jonsson leikmenn quædiu guds oc sina kunnicht gerandi ath sub anno graciæ M^o. ccc^o nongressimo primo vorum vær jhia sœm oc hœyrdum æ handaband þeirra sira solfua brandzsonar af æinnæ halfu oc brandz sonar hans af annari ath sua firer skilldu at næfndr sira solfui handlagði adr næfndum brandi til fullrar æignar jord alla a suertingstodum med til ræiknudum halfum sydri stæinstodum oc ollum odrum gognum oc gædum þeim sœm jordunum hæfuer fylgt ath fornu og nyiu oc solfui vard fræmz æigandi ath. ræiknadi sira solfui sik skulldugan brandi syni sinum j sagt

¹) [Aptan á bréfinu með annari hendi.

jardar verd vm fimm kugilldi ær honum hafði gæfin verit þa ær hann var barnn æn vm þau nitian hundrut ær jordin virdiz dyrra æn þæssu suaradi skipadi sira solfui vpp j fiordungsgiof sina oc tiundargiof oc þær adrar gíafær sëm hann mætti fræmz gæfua græindum brandi æfter loghum. lysti oc sira solfui firer oss at hann hæfði gæfued oc vtlukt adr græindum brandi fioratigi hundrada ær gudridr oc þorgerdr logliger arfuar sira solfa logdu vpp vid hann huat af gera sëm hann villdi. for þæssu giof branz fram firer allar ætleidingar barna sira solfua oc luktiz j þessa fioratighi hundrada jord ath ræykium j hrutafirdi oc tuttugu kugilldi oc þujlikt sëm hann tok j vífridu. Ok til sannynða her um sættum vær fyrr næfndær menn [uor incigle]¹⁾ firer þetta bref skrifuat a þinghæyrum a sama ari sem fyrr sægbær.

383.

24. Februar 1391. i Vik [i Sæmundarhlíð].

BJARNI Ásgrímsson selr Benedikt Brynjólfssyni jarðirnar Syðri-Látur og Kaðalstaði og alla Grundarreka samkvæmt viðfestri rekaskrá.

AM. Fasc. LXVIII, 29; transscriptum á skinni frá 11. December 1580; Afskr. AM. Nr. 551 (eptir transscr.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heýra senda gudbiartur eyiolffson. jon biarnarson prestar. biorn brynniolffson. olafr sigurdzson. gisur þorbiarnarson. benudiet gisurarson. helgi arason. haralldur audaunarson oc augmundur²⁾ leikmenn knuediu gudz oc sina kunigt giorandi at vier vorum j hia samum oc heyrðum æ a mikla bæ j blounduhlid þridiu dagiunn j fostu inngang³⁾ at biarne asgrimzson seldi benudiet bryn[i]olfssyne meðr hannda bandi til fullrar eignar. jarðer syðri látur oc kaðalstaði með ollum þeim vmmerkium. gognum oc giædum sem biarne vard fremst eigandi at til fialls oc fioru oc alla þa reka sem nefndr biarne vard eigandi ad epter asgrim fodur sinn oc grundar rekar eru kalladir meður aullum so felldum

¹⁾ óvært gleymt úr í trumbr.; ²⁾ vantar föðrunafnið; ³⁾ þ. e. 7. Febr.

takmorkum oc flytningum. sem sia rekaskra¹⁾ vottar sem hier er med bundin vtan um einn halfan attung j hual millvm biarnar ar oc hafra giar j senyngar vik. skyllði biarne eci abyrgiast þott af sagdist med logum. Hier a mott gafgreindur benudict. biarna. 1°. med þessum fridleika. fyerativ kuilla. þridiunga fie. fim. c. j þrossum oc fim. c. j vadmallum. skyllði benudict hallda fyrgreindum jordum oc rekum til laga. en þratt nefndur biarne suara laga riptingum vtan vm þann part sem adur seiger. Og til sanennda hier um settum vier fyr nefnder menn vor jnsigli firir þetta bref giort j vik inn festum sancti mathei apostoli anno domini. m^o. ccc^o. lxxx. j^o.

384.

24. Februar 1391. i Vik i Sæmundarhlíð.

BENEDIKT Brynjólfsson kaupir jörðina Nautabú í Tungusveit af Ívari Nikulássyni, en selr Ívari jarðirnar Hamar fyrir vestan Blöndu, Úfagil og Vestraskarð.

AM. dipl. afskr. Nr. 4062 «ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. «Brefed er ä kalfskinn. hefur vered med 10 Jnnsiglum. er[u] tvo j burt med þveingium og ollu saman. enn eptir eru 8 þveingerner og a florum af þeim brot af Jnnsiglum og verður eckert a þeim sied, nema stoku stafer.» Prentað í Tímariti Jóns Pétssonar IV, 60—61, að því er virðist, eptir frumbréfinu, sem er líklega í hans vörslum.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heýra senda þoruardr arason prest. steindor ormasson. knutr finnbogason. oddr ionsson. haralldr audunarson. helgi arason. sueinn tainsson²⁾. þordr brandzson ok markuss³⁾ leikmenn kuediu guds ok sina kunnigt gerandi at vær vorum j hia ok sam ok heyrðum á at suinavatni j[n] concepcione sancte marie at benedict bryniolfs-son keypti at jvari nikolaassyni iord nautabu j tungusveit meðr handabandi til fullrar eignar meðr þeim vmmerkium at mæli-

¹⁾ rekaskria, transkr.; ²⁾ þannig; Jón Pétsson les tamsson, en getr þess að lesa megi camsson; camsson er líklega hið rétta = kámasson, og hefir faðir Sveins líklega að auknefni verið kallaðr kámr (sbr. Ólafur kámr í Sturl.); = cainsson?; = taansson = tannsson?; ³⁾ mun vera Brandsson og bróðir Þórðar.

fellza rædr firir sunnan ok sa grandí sem geíngir firir sunnan
beitínes er ain befir geíngit at fornu. gardr firir ofan en lækr
firir vtan og meðr þeirri itolu at mælifellza ætti tueggia man-
ada rekstr í nefnda iórd annan a vetr en annan a svmar ok
hallda svmar suðr með æ j þokum at skadlausu toðum ok
eingium. En nautabu ætti hier j mot vpp j mælifellzár jórd
tueggia manada rekstr ok beit bæði dægr a sumar ollu bufe
eðr selfaur ef þat vill helldr fram í mælifellz ár jórd sua leingi
sem adr segir. ok elldivid sem selínu þarfar. her j mot gaf bene-
dikt iuari iord hamar firir vestan blóndu meðr ollum þeim
vmmerkium sem hann uard fremzt eigandi at eptir bryniolf
fodur sinn. meðr þeim itolum at moberg ætti vpp í nefnda
iord torfskurð ok hrossabeit ok torfskurð fra strugi sva mikit
í huerigu sem meðr lógum profaðiz. Jtem skilði benedikt ecki
abyrgiaz þott saudfiarbeit profaðiz fra mobergi í hamars iord.
her með selði benedikt iuari vfagil ok vestraskard með ollum
þeim vmmerkium gögnum ok gæðvm sem hann varð fremst
eigandi at eptir bryniolf fodur sinn. skilði huerr nefndra
manna suara lagaríptingum firir þeim iórdum sem sellt hafði.
en hallda huerr sinum iórdum til laga. Ok til sannennða
her vm settum vær fyrnefndir menn var innzsigli firir þetta
bref górt j vik j sæmundarhlid a mathiasmessu postula. þa er
lidit var. fra hegat burð vars herra jehsu christi þusund þriu
hundrath niu tigr ok eitt á[r].

385.

[1391].

SKRÁ um Grundarreka, sem Bjarni Ásgrímsson seldi Benedikt
Brynjólfssyni.

AM. Fasc. LXVIII, 29. Aptan á transscripto á skinni frá
11. Dec. 1580 af afsalsbréfi Bjarna frá 24. Febr. 1391 (Nr. 383
hér á undan); Dipl. afskr. AM. Nr. 551 (eptir transscr.).

Þetta a Benidict bondi fyrer vtan land j rekum.

Vestur fra Biarnara til Hafragia j Senningar wijk eigur
Benidictz halfan fimta attung j hual. vidreka halfan. enn
munkar halfan oc heiter þat langa reki.

Enn vestur fra Hafragia til eyrarstufs. eigur Benidichtz
tuo hluti uidreka oc hualreka.

en þridiung vmm eyrarstuf j hualreka oc vidi. þa er fiordungur vr halfum eyrar reka.

J þorgeirs firði fra osi hinum forna firir þonglabacka. oc fiell hann þa firir vestan dauðz manz skala. er Loptzsyner attu. oc til mots vid fiardar botns reka. æ vallastadr attung j hualreca enn benedicht allt annat hual oc vid. en þadan ut til torfdæl[ar] a vallastadr attung j hual enn Benidicht halfan hual oc vid. enn landi fylgir halft að fiardar botni. en þadan ut til sulna æ vallastadr fiordung enn annan hofdamenn. enn þa sinn fiordung sagdir menn huorer oc fiardarbotn.

Med latra reka eiga nefndir menn enn hualreka oc þui minna af storhuolum. ef þriu hundrud vætta er æ eiga þa Sualbardzmenn xij fiordunga. halft huort spik oc reingi. enn þui meiri sem hualur er minni.

Eigur Benidicht allann vidreka fra stopum oc jnn til forsar. enn til forsæ oc inn til Skridulækiar halfan vidreka.

Enn þadan thil eilijfs ær allann vidreka.

Enn jnn þadann til refsar eigur Benidicht halfann hual oc wid. fra Gunnolfsæ j Olafsfirði oc vt til deilðar skers eiga sagdir menn allann vidreka ok flutningar med ollum þessum rekum.

386.

24. Februar 1391. i Vik i Sæmundarhlíð.

REKA og ítaka skrá Espihóls í Eyjafirði.

JSig. Nr. 365. 4to ný afskript og léleg, og er hér ekki fylgt rithætti afskriptarinnar, því hann er með öllu verri en marklaus. Skrá þessi er tekin upp í lögfestu Jóns sýslumanns Jakobssonar fyrir Espihóli frá 23. Apríl 1779. Ártalið er víst rangt í afskriptinni (1381) og á eðaust að vera 1391, því að þessi skrá hljóðar að mestu eins og rekaskrá Grundar í Eyjafirði, sem stendur hér næst á undan, að frá skildu niðrlaginu, og er hvorttveggja í raun og veru ein skrá, en hér er skráin því látin koma í tvennu lagi, að þessi texti getr gjörnings, er ekki þekkist annarstaðar frá. Það hefir líklega gleymzt eitt x í ártalinu í þessari löku afskript eða þeirri, sem hún er gerð eptir.

Gelldfiar gongv a gardsardal firir. v^e.

halfan vatnsleysvskog firir. v^e.

Reka firir vtan land vestr fra biarna[r]ja oc til hafragiar j senningarvik. halfan fimta attvng j hval. vidreka halfan. oc heitir þat langareki.

Enn vestr fra hafragia til eyrarstífs tvo hlvt[i j] hval oc vidreka. enn þrídívg vm eyrarstívf j hval oc vidi. þa er fiordvngv vr halfvn eyrarreka.

J þorgeirsfirdi fra ose envm forna firir þavnglabacka. oc fell hann þa firir vestan dævdsmanns skala. er loptssýnir attv. oc til mots vid fiardarbotns reka a vallastadr attvng j hvalreka. enn espiholl allt annat. hval oc vid.

Enn þadan vt til torfadælar a vallastadr attvng j hval. enn benedict¹⁾ halfan hval oc vid. enn landi fylgir halft at fiardarbotni.

Eiger benedict¹⁾ allan vidreka fra stöpvu inn til fossar.

Enn fra fossa inn til skridvlækjar halfan vidreka.

Enn inn þadan til eilífsar allan vidreka.

Enn þadan til refsar eiger benedict halfan hval oc vid.

Fra gynnólfa j oláfsfirdi oc vt til deilddarskers eiga sagdir menn allan hvalreka oc vidreka oc flvtingar med ollum þessvm rekvu.

Þessi maldagi er giðr anno domini m^o. ccc^o. lxxx[xj]. [in festo sancti Mathei apostoli²⁾ a vik j sæmvdarhlid þa [er] biarni³⁾ bryniolfsson selldi benedict bryniolfssyni jórdina espihol i eyiafirdi oc benedict bryniolfsson keypti þar med j rekvu sem adr er sagt.

387.

6 April 1391.

i Rómaborg.

HENRIK og Marinus kardinales og camerarii Bonifacius páfa hins IX. tilkynna [Jakobi] Björgynjarbiskupi og fjárheimtumönnum páfans í Hólabiskupsdæmi, að páfinn hafi skipað Pétr Nikulásson, munk af prédikaralífnaði og skriptaföður sinn, biskup að Hólum eptir lát Jóns biskups [skalla Eiríkssonar], samkvæmt undangeingnum fyrirvara, þegar embættið losnaði.

Frumritið er á Páfagarði í Róma, Urb. VI et Bonif. IX. divers. registr. 1389—91 bl. 305. Prentað hér eptir Dipl. Norv. VI, 333,

Henricus miseratione diuina tituli sancte Anastasie presbiter et Marinus eadem miseratione sancte Marie noue diaconus

¹⁾ •það er eigandi Espihóls•, skýtr afskriptin hér inn í; ²⁾ [•in festum íta Marte aptur• (1?), hdr.; ³⁾ á líklega að vera Björn.

cardinales domini pape et sacri collegij camerarij reuerendo in christo patri domino [Jacobo] dei gracia episcopo Bergensi ac venerabilibus viris dominis in ciuitate et diocesi Ollensibus iurium apostolice camere debitorum collectori et subcollectori salutem in domino.

Dudum siquidem quondam domino Johanne episcopo Ollensi regimine dicte ecclesie presidenti sanctissimus in Christo pater dominus noster dominus Bonifacius diuina prouidencia papa viij cupiens eidem ecclesie cum illa vacaret per apostolice sedis prouidencian vtilem et idoneam presidere personam prouisionem ipsius ecclesie ordinacioni et disposicioni [sue] duxit ea vice specialiter reseruandum¹⁾ decernentes extunc irritum et inane si secus super hijs per quoscumque quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigerit attemptari. Postmodum vero prefata ecclesia per obitum domini Johannis episcopi qui extra Romanam [curiam] diem clausit²⁾ extremum episcopatus regimen¹⁾ destitutata idem dominus noster papa vacacione huiusmodi fidedignis relatibus intellecta ad prouisionem ipsius ecclesie celerem et felicem de qua nullus preter ipsum hac vice se intromittere potuit neque potest. reseruacione et decreto absistentibus supradictis. ne ecclesia ipsa longe vacacionis exponeretur incommodis paternis et sollicitis studijs intendens post deliberacionem quam de preficiendo eidem ecclesie personam utilem et eciam fructuosam cum reuerendissimis in Christo patribus et dominis dominis sancte Romane ecclesie cardinalibus habuit diligentem. Demum ad venerabilem et religiosum virum fratrem Petrum Nicolai ordinis fratrum predicatorum professorem penitenciarium suum et in sacerdocio constitutum cui de religionis zelo. litterarum sciencia vite mundicia honestate morum spiritualium prouidencia et temporalium circumspeccione alijsque probitatis et uirtutum meritis fidedigna testimonia perhibentur. direxit oculos sue mentis quibus omnibus debita premeditatione pensata de persona sua eidem domino nostro et prefatis dominis cardinalibus ob dictorum

¹⁾ þannig; ²⁾ Fateyjarannáll og Gottskálksannáll segja Jón biskup dáiinn 1391; Lögmanneannáll segir hann hafi dáið 10. Aug. 1390 (á Laur-entiusmessu) og hlýtr það eptir þessu bréfi að vera hið rétta.

suorum exigenciam meritorum accepta eidem ecclesie Ollensi de dictorum dominorum cardinalium consilio auctoritate apostolica prouidit eumque illi prefecit in episcopum. curam et administracionem ipsius ecclesie Ollensis sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo prout hec et alia in litteris apostolicis super prouisione confectis quas cum presentibus per discretum virum Matheum Swenonis laicum Roskildensis diocesis, nostrum nuncium in hac parte iuratum vobis mittimus plenius videbitis contineri. Infra vnus anni spacium a die dat. presencium computandum etc.

In quorum testimonium presentes litteras fieri et sigillorum nostrum iussimus appensione muniri.

Datum Rome apud Sanctumpetrum sub anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo primo iudicacione quartadecima die sexta mensis Aprilis pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Bonifacij pape nonj anno secundo.

388.

25. August 1391.

i Hvammi.

BJÖRN bóndi Brynjólfsson selr Ásgeiri Árnasyni Sólheima í Sæmundarhlíð með tilgreindum ítökum og ummerkjum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 349; afskriptin sýnist vera gerð eptir frumbréfinu.

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda þorðr prestr þorðarson, jon geirsson, lytinghr hialltason, þorsteinn berghsson, arnne loptzson oc grímr arason Q[uediu]. G[uds]. oc sína kunnigt gerande at þa er lidit war fra hegat burðæ warss herra jehsu christi þushundrat þriuhundrat niutigher oc æitt ár a bartholomeus messo¹⁾ dag j gelldinga hollte j skagafirðæ worum wer i hia heyrdum oc sām a hanndaband biarnnar bonda bryniulfssonar af æinni halfu, en asgeirs arnnasonar af annarri ath suo firer skildu j fyrstu at biornn sellde nefndum asgæiri til fullrar æignnar jord alla solhæima j sæmundarhlid þilika til husa oc annarra luta sem hun war þa wm sik medr ollum þeim gôgnum oc giædum iardarinnar sem hann ward fremzst æigannde at firer sextigi hundrada med þessum fridleika fimtan

¹⁾ þ. e. 24. August.

kýr. fimtan asaudar kugillde. tuau kugillde j veturgomlum nautum. flogur j tæuætrum nautum. oc flogur kugillde j veturgömlu fe. fimm hundrat j rossum woruvirdum oc onnur fimm hafnar vadar vird. Jtem fimm hundrat j slatrum at tiundarlage oc fimm hundrat j hafnarvadum. skillde lukaz vt a fyrsta ari. tuttughu kugillde oc fimm hundrat j hafnarvadum oc fimm hundrat j rossum wöru virdum a næsta hausti efter fimm hundrat j slatrum. a næstum fardogum fimm kugillde oc fimm hundrat j rossum. a þridia ari fimtan kugilldæ. skilldæ huert hundrat þat sem æigi lyktiz vt a næstum fardogum standa med tolf alna læigu kuikfe af kugilldum en vadmál af ofridu. brýsti oc nockut j lyktingh a sidazsta are skillde biornn suo mikít æignaz afr j iordina eptir godra manna virðingu. skilldæ biornn af sier alla þa kirkiu fyrnd sem þar til hefðæ a henne vordit vtan oc jnnan oc ollum hennar ornamentis. sagde biornn kirkiuna æiga tuau hundrat vöruvird oc þa skyllð a jordunni at þar ætti at syngiaz messa huern loghelgan dagh oc luka presti fiorar merkr kaups oc kosta mann oc hest med honum vm vetr ef þat er skýllt. reiknadi biornn oc sagda jord æiga teigh medr vmmerkium nidri vid holmarsvadil. vpphoggit gras oc gardgiord. oc itak j eliuaga iord manadar beit huart vetr oc sumar. en eliuagar þar j mot slattur j solhæima jord hia audnum. Jtem sagde biornn gellðfear rekstr nedan af langhollte j solhæima jord slikan sem prouadizst. oc at omaga eyrer þriggia sona arnna geirssonar stæði vpp a jordina slikr sem þeim fiell efter fodr sinn. oc ef þeir villde at iordinni ganga skilldæ asgeirr kiosa huart hann tæki afr sina peninga iafnfrida edr þessar iarder efter virðingu. vazskard. vazhlid oc valadal. sua mikít sem vndan honum riptizst i solhæimum. kynni oc asgeirr at forfalla vm lyktingh a kugilldum skillde eigi sokn a þeim a fyrstum solum. en standa huert kugilldæ med tueggia fiordunga smiorlæigu. skilldæ biornn abyrgiaz allar lagariptingar a jordum en asgeirr hallda til laga. Ok til sannenda her vm settum wer fyrnefnder menn war jncigli firer þetta bref gort j huammi j laxardal. a sama ari degi sidarr en fyrr seghir.

389.

9. Október 1391.

á Ásgeirsá.

8. Febrúar 1392.

á Grund.

SIGURÐR Þórðarson handleggir Birni Einarssyni þann þriðjung af fiskatollinum í Bolungarvík, er hann fékk af erfingjum Einars Eiríkssonar.

Landsbókasafn Fasc. XXIX, 5, transcriptum á skinni frá 14. Júní 1469; AM. Dipl. afskr. Nr. 897 „ex transcripto Vatzflord. accurate“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra sennda halldor loptzson. steinmodr þorsteinsson prestar ok þorlaakr sigurdarson. q[uediu]. g[uds]. ok sina kunnigt gerandi. ath sub anno gracie m^o. ccc^o. lxxxx. primo manudaginn sidazta j sumri ath asgeirsá sydri j uididal. vorum uær j hia sam ok heýrdum a. ath sigurdr þordarson. handlagdi birne einarssyni til fullrar eignar þann þridiung j fiskatollinum j bolungarvik sem sigurdr atti ok hann hafdi feingit af erfingjum einars heitins eirekssonar. ok til sanninda her um settum uær aadr nefndir menn uor jnnsigle fyrer þetta bref skrifat a grund j eyiafirdi miduikudaginn fysta j föstu. are sidar enn fyr seger.

390.

25. Nóvember 1391.

á Breiðabolstað.

VITNISBURÐR Odds Einarssonar um farveg Svartár í Svartárdal.

AM. Dipl. afskr. Nr. 3925 „ex transcripto“ frá 12. Júní 1454 með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. MSteph. 27. 4to c. 1730.

Þat giorer eg oddr einarsson godum monnum kunnigt at sira hallr masson ok jon prestr sigurdarson ok sigurdr fader hans er allir biuggu med eign iardarinnar i bolstadarhlid sögdu suo at svartá hefde fallit at fornu ofan med holum þeim er sudr eru fra rettum ok suo ofan firir framan retternar ok [hia] klifi því er vpp er fra galltagerde. sögdust þeir eiga holma alla austr fra enum forna farueg med bolstadarhlid. vissa eg ok at sigurdr rak kapla sina i holmana. sögdust ok heyrt hafa þesser gamlir menn at þesse munde forn farvegr sem prestarner sögdu. jvar giafallzson ok andres gape ok skalarbruse. picke mier ok liklikt at andres finnbiarnarson prestr ok þorvardr

prestr arason mune nærre þessu bera ef þeir erv at kuaddir. og til sanninda hier vm setta eg mitt insigle firir þetta bref giort a breidabolstað i vazdal æ katerinarmessu þa er lidit var fra hingatburd vors herra iehsu christi þusund vetra priv hundrut niftiger ok eitt ær.

390.

[um 1391 eða síðar].

SKIPAN Pétris Nikulásssonar biskups á Hólum um ljóstoll, leg-
kaup, líksaungseyri og ýmislegt fleira.

Skipan þessi er að ýmsu leyti ekki annað en endrýjun alþingissamþyktaðinnar forna um ljóstoll frá 1265 (Dipl. Isl. II, Nr. 4), og er vant í milli að sjá við hvora statútuna maðr á, og örðugt er að greina milli þeirra. Um aldr statútunnar er þess að geta, að hún veltr á árunum 1391—c. 1398, og er hún sett hér 1391 af því að þar hefir henni verið skipað til sætis áðr og svo gömul getr hún verið.

Um ljóstolla hefir mart verið ritað og opt verið skipað fyrir um þá, sem bágt er að ákveða hvað gamalt það sé eða hvaðan það stafar, svo sem klausur þær er eg nú tilfæri, sem þó ef til vill að nokkru eru tíndar úr Kristinrétti Árna.

I. AM. 181. 4to bl. 145 á pappír skr. 1669; Ny kgl. saml. 1847. 4to bl. 128—29 skr. 1669 á pappír (báðar bækrnar stafa frá Vatnúsfirði). Handrit, er Jón háýfirdómari á (afskr. JSig.)

Efter filger vmm liostoll.

Jafnt skyllast að lwka tíjund og liostoll. bulausir menn og bændur. so konur sem karlar.

Enn ef þeir peningar ero j hreppnum, sem þar á ei tíjund af að gialldast, sem ero lauser peningar, þá skal á þessa peninga mannelde skifta. so sem logbok vottar. efter þuj sem hreppstiorar giðra ráð fyrer.

Stem ef ei er vax loked j liostoll lwke xij merkur smiorz¹⁾ fyrir mann fyrir sunnan. Enn 13 merkur fyrir nordan og vestann.

Eyrer á að giallda preste að syngia yfir daudum manne. Enn xij alner j legkaup efter vnga menn og gamla.

Halfmork vax eiga hion að giallda j liostoll. enn eyrer lausa-menn²⁾.

II. AM. 58. 8vo bls. 84—85 með hendi Jóns lögmanns Jóns-

¹⁾ mors JP.; ²⁾ Hér vitnar 1847 í Kristinrétt, og þar eptir kemr bæði í 181, 1847 og JP. klausa úr Kristinrétti Árna, og þá kemr í 181 1847 alþingissamþykktin forna frá 1265 (Dipl. Isl. II Nr. 4 G).

sonar (1578—1606); er þar á marger samtyningr lögmanns og þar á meðal þessi klausa:

Wm liostolla.

Ef eigi er lucktur liostollur strax þæ liwki xij merkur sniors firir sunnann og austann a Jslandi. en 12 merkur fyrir nordann og westann a Jslandi.

half mork vax hiona liostollur.

[en eyrer¹⁾] vax firir einhleipinea.

item enn ef j tolki er golldid. veigi 12 merkur oc eina mork fyrir rauken.

A.

AM. 175A. 4to bls. 58—59 skinnb. c. 1400; AM. 48. 8vo bls. 107—109 skinnb; þetta frá 16. öld. þessi útgáfa statútunnar er prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. II, 223 - 24.

Statutum petri episcopi²⁾.

1. Ejndagi a liostollum er friadag³⁾ langa. sekr xij aurum huer er eigi lykr. eigi halft profastur en halft kirkin bondi.

2. Jtem af eydi jörðum edr þeirri iordu sem aureigi byr æ sa er eigi a liostoll ath luka. lukizst eingi liostollr.

3. Jtem⁴⁾ þar sem madr heldr omaga eyri med laga umbodi lukizst þar liostollr sem hann situr. j huerri kirkin sokn sem omaginn tekur guðs likama ath paskum.

4. [Jtem huort⁵⁾ sem andazst bondi eda huspreyia eptir fardaga ok stendr⁶⁾ bunadr saman framvegis. lukizst ein tiundargiord ok einn liostollr. þo ath arfar uerdi fleire. En ef sundr er brugdit bui [luki huer sinn liostoll ath paskum⁷⁾.

5. Jtem⁸⁾ ef hion eiga x aura eda hundradi minna. ok se huort[t]uegia innufert luki einn liostoll. En ef þau eiga hundrat eda hundradi meira. edr huort þeirra sem æ luki tuo liostolla.

¹⁾ [2. annar, hdr.; ²⁾ þannig 175; á spássíu: „Statutum petri in helen“. „þessi skipan var sett af herra petri biskupe at holvm. 48;

³⁾ föstu dag 48; ⁴⁾ sl. 48; ⁵⁾ En hvar 48; ⁶⁾ standi 48; ⁷⁾ [þa tiundi hverr sitt hlutskipti og luki huer sinn liostoll at paskum 48; ⁸⁾ sl. 48.

6. [Jtem olionar¹⁾ kaup se [xviii alner²⁾. ok lukizst j tiundar eindaga en huer er eigi lykur sekizst³⁾ vi aurum.

7. Sami eindagi er æ legkaupum ok liksaungs eyrum⁴⁾ og lig[g]r þrig[g]ia marka sekt uidr huert huer er eigi lykr.

8. Tida offur presta segizt⁵⁾ epter hinum⁶⁾ forna kristnum rett.

9. [Jtem þurfasti⁷⁾ bondi ok huspreyia ef hann a x hundrôth. en hun fimm⁸⁾. ok c. firir huern omaga sinn.

10. Ef menn eiga fim hundruth⁹⁾ saman ath bufiarlagi¹⁰⁾. luki¹¹⁾ skipti tiund.

11. Jtem¹²⁾ ef madr æ eitt bu. en er heimilis fastur j odrum stad. lukizst þar tiund sem buith stendr.

12. Jtem er madr skylldr ath syngia frædi sin [um]¹³⁾ sinn a tolf manudum firir profasti ef hann [er beidr¹⁴⁾ sekr sex aurum ef hann syniar.

13. Jtem¹⁵⁾ ef madr verdr brottligur med frændkonu¹⁶⁾ sinne. ath þridia ok¹⁷⁾ fiorda. sekur xviii¹⁸⁾ aurum. ok uatnfasti þriatigi natta.

14. Jtem¹⁹⁾ ef madr sækir eigi tidir [eda sækia lætur²⁰⁾ þria sunnudaga samþeytt. sekur vi aurum.

B.

AM. 132. 4to bls. 131 skinnb. frá c. 1480; AM. 43. 8vo skinnb. skr. 1507 af Jóni Sveinssyni; á seinustu blaðsiðu. afar máð.

1. Eindagi²¹⁾ er a hioftollum friadaginn langa. sekr. xij. avrum huerr er eigi lykr eigi halft profastur en halft kirkiv bondi.

2. Jtem af eydi jordum eda þeim jordum sem avreigar

¹⁾ [Wlivuar 48; ²⁾ [atian alnar 48; ³⁾ *sker* (= sekr) 48; ⁴⁾ aurum 48; ⁵⁾ sekizt 48; ⁶⁾ sl. 48; ⁷⁾ [þurfostu nætr aa sumar 48; ⁸⁾ hundrut b. v. 48; ⁹⁾ ij b. v. 48; ¹⁰⁾ þvfelagi 48; ¹¹⁾ lvkiz 48; ¹²⁾ sl. 48; ¹³⁾ vantar i 175, 48; ¹⁴⁾ [beidr 48; ¹⁵⁾ sl. 48; ¹⁶⁾ frænkonu, 48; ¹⁷⁾ e[da] 48; ¹⁸⁾ atian 48; ¹⁹⁾ sl. 48; ²⁰⁾ [edr lætr eigi sækia 48; ²¹⁾ eiginlega skrifað Enindagi (= Enn eindagi?) 132; máð i 43.

bua æ. þeir sem eigi eigu liostoll ath lvka lukiz eingi a þui ari liostollr.

3. Jtem þar sem madr helldur omaga eyri med laga vm-bodi lvkiz eingi annar stadar en þar sem hann situr. j huerre kirkju sokn sem omaginn tekr guds likama ath paskvm.

4. Jtem hvort sem andaz bonde edur huspreyia epter fardaga ok stendur bunadur saman fram vegis. lukiz ein ti-undargiord ok einn liostollr. þo ath arfar verde fleire. en ef sundur verdr brvgdit þa tiunde huerr sitt hlutskipte ok luki huerr sinn liostoll ad paskum.

5. Jtem ef hion eiga. x. aura eda hundrati minna ok se huortueggia vinnvfært luke einn liostoll.

6. Jtem oliunarkaup se xviii. alner ok lukiz i tiundar eindaga. en hvern er eigi lykur. sekr. vi¹⁾. aurum.

7. Same eindage er a legkaupum ok liksaungs aurum ok liggur iij²⁾. Marka sekt vid hvert huer er eigi lykur.

8. Tida offur segiz eptir hinum forna kristnum retti³⁾. liggir þar vid half vta Mork⁴⁾.

9. Jtem þurfasti bonde ok huspreyia fustu nætr ef hann a .x. hvndrut en hun v⁵⁾. hundrut ok. i. hundrat fyrir huern omaga sinn. En ef menn eigu. v. hundrut saman ath bufiar lage luke skiptetiund.

10. Jtem ef madr a eitt hu. en er heimilisfastur j odr-um stad lukiz þar tiund sem buit stendur.

11. Jtem er madr skylldr ath syngia frædi sin [[um] sinn⁶⁾ a. xij Manudum fyrir profasti ef⁷⁾ hann er heiddur. sekur. vi. aurum ef hann syniar.

12. ef madr verdr brottligr med frændkonu sinni ath þridia ok fiorda sekr xuij. aurum ok uatnfasti þria tige natta.

13. Jtem ef madr sækir ei tider eda lætur eigi sækia þria sunnudaga samfleytt sekur vi aurum.

¹⁾ sex 43; ²⁾ þriggja 43; ³⁾ Tíðaoðir er eptir forna Kristinrétti xij merkr (Thork. útg. bls. 79; Vilh. Finsens bls. 21); ⁴⁾ iij merkr í Kristinr. hinum forna; ⁵⁾ fimn 43; ⁶⁾ [el. 43; ⁷⁾ vantar niðrlagið í 43.

C.

AM. 136. 4to bls. 280--81 skinnb. c. 1480 (Skinsastaðabók). Þetta kemr án línuskils strax á eftir skipan Jóns biskups Haldórssonar frá 20. Júlí 1326 (Dipl. Isl. II, Nr. 365).

vm lío[stoll].

1. Eindagi æ liostollum fostudagur hinn langi sekr xij avrum hverr er eigi lykr. eigi halft biskup en halft kirkiubondi.

2. Af eydijordum edur þeirri jordu sem oreigi byrr æ æ er eigi greidir(!) lukiz eigi liostollur.

3. Þar sem madr helldr omaga eyri með laga vmbodi. lukiz þar liostollr sem hann sitr j hverri kirkiusokn sem omaginn tekr gudz likama at paskvm.

4. En hvar sem andaz bondi edur hvfsfreyia eptir fardaga ok stendr bvnadr saman framvegis. lvkiz ein tivnd ok einn liostollr. þo arfar verdi fleiri en einn. ef svndr er brvgdit því. þa tivndi hver sitt. ok lvki sinn liostoll hver at paskvm.

5. Ef hion eigv æ avra edur. c. minna ok se hvertveggia vinnvfærtt. lvki einn liostoll. En ef þav eiga æ. edur meira edur hvert þeira sem æ lvki ij liostolla.

6. Olivnarkavp se atian alnvm ok lvkiz j tivndar eindaga. hverr sem eigi lykr sekr iij avrum.

7. Sami eindagi er æ legkavpum ok liksavngs avrvum ok liggi þriggia marka sekt vid hvert.

8. Tidaoffr ok lvkiz(!) v. dag j fardogvm en sekiz eptir fornvm kristinrett.

9. Þurfasti fostvnætr æ svmar bondi ok hvfsfreyia ef hann æ æ hvndrod. en hon. v. c. ok. c. fur hvern omaga.

10. Ef menn eiga. v. c. tueir saman j bvfelagi. lvkiz skipti tivnd af.

11. Ef madr æ eitt bv enn er heimilisfastr j odrum stad. lvki þar tivnd sem bvit stendr.

12. Skylldur er madr at syngia frædi sin vm sinn æ xij manodvm fur profasti ef hann beidir. sekr. vj. avrvum ef hann syniar.

13. Ef madr verdr brotligr med frændkonv sinni at fiorda manni edur þridia. sekr atian avrum ok vatnfasti xxx. natta.

14. Ef madr sækir eigi tidir edur lætr sækia iij svnodaga samfleytt sekr. vj. avrvum¹⁾.

¹⁾ Hér kemr næst á eftir skipan Gyrðs frá 1359.

D.

AM. 160. 4to bls. 247—49 skb. c. 1480; AM. 238. 4to fol. 142 pappírsh. frá 1570 (Bessastaðabók), og er hér að eins § 13.

her segir vm eindaga æ liostollum ok l[egkaupum]. 35.¹⁾

1. Ejdage æ liostollum. skal uera friadag langa. Enn sa er sekur .xij. aurum er ecki lykur. eða hefur rad fyrir giortt. hafi halft profastur en halft kirkiu bonde.

2. Jtem af eyde jordum eða þeirre jordu er aureige byr æ sa sem eigi æ liostoll að luka lukiz einge liostollur.

3. Jtem þar sem madur helldur omaga eyri með laga umbode lukizt þar liostollur sem hann situr j huerre kirkiu sokn. sem omagin tekur gudz likama. at paskum.

4. Jtem huortt sem andazt bonde eða husfreyia epter fardaga og stendur bunadur saman framuegis. lukiz ein tiund og einn liostollur. þott arfar uerda(!) fleire.

5. Enn ef sundur er brugdit bui þa tiundi huer sinn hlut. skipti(!) ok luke huer sinn liostoll at paskum.

6. Jtem oleunnar kaup er. xvij. alnum. ok lukiz j tiundar eindaga.

7. Enn huer eigi lykur ok se krafitt. þa sekizt hann. vj. aurum.

8. Same eindage er æ legkaupum ok liksaungsavrum og liggur. ij. marka sauk uid huer sem eigi lykur.

9. Tidaoffur presta gialldiz epter hinum forna kristenn rett. hafe sumer. ij. alnar. æ messo en sumer. ij. alnar.

10. Jtem ef madur æ eitt bu. en er heimilisfastur annars stadar. lukizt þar tiund sem buit stendur.

11. Jtem²⁾ huer madur er skyldur at syngia fræde sin. ætid æ huerium. xij. manudum fyrir profaste ef hann byður þat. sekur. vj. aurum ef hann syniar.

12. Jtem ef madur sæker eigi tider. eða lætur sækia skynsaman mann. þria sunnudaga samfleytt sekur. vj. aurum.

13. Jtem³⁾ at heytollur se lokinn at mariu messo sidare. [id seinzta⁴⁾. Enn sa prestur sem eigi uill taka j⁵⁾ millum⁶⁾

¹⁾ er hér talið sem 35. kap. i Kristinrétti Árna, þó að það heyri þar ekki til; ²⁾ jtin, skb.; ³⁾ [sl. 238; ⁴⁾ [sl. 238; ⁵⁾ hann 238; ⁶⁾ Mariu, b. v. 238.

mesna logliga til bodinn. hafi onguan [æ þui are¹⁾]. ok se sekta laust. Enn sa er eigi uill luka j [rettan eindaga²⁾]. giallde [preste. iij. aura³⁾].

14. Jtem at prestur hafe eingen messo klæde nock[ur]ar kirkiu j þing. utan med þess orlofe sem kirk[i]u uardueiter. eda legge halfa mork firir ef hann hefur.

15. Jtem at huer bonde sa sem skylldazt at hafa prest. eda fæda um. xij. manvde. ok hefur suo noga kirkiu peninga at uel uinnizt. þa er hann skylldur at fæda mann med preste fra Michaelsmesso æ haust ok til krossmesso. æ uor. ok iafnn- uel þott prestur se ridande. Enn prestur skal hafa þann mann med ser at honum se full fylgd j. ok hann se þa betur fær enn adur. ok sa þione j. messo. Ella fae kirkiu bonde mann til pionustu preste þa er hann fer j þing.

16. Jtem at preste lukizt tida offur eigi seirna enn fria- dagenn j fardögum. enn ef þa er eigi luktt. þa sekiz sem fyrir annat tiundar halld. þat sem tiundar partt snerttur.

17. Jtem alla opinbera okur karlla hordoms menn. eda fryllu lifis menn. skal þinga prestur ætid mega af kristinna manna samfelage sundra. Suo ok firir bida þeim kirkiu inn- gongu. ok gudz sacramenta. nema þeir jate yferbot ok uid- skilnad.

18. Jtem at huer prestur kenne sinu þinga folke sin kristilig fræde. fyrst. x. guds laga bodord. Postulega tru ok almenneliga. Credo in deum. ok uora bæn. pater noster. ok eingiliga kuediv. Aue maria. ok þesse. ij. sacramenta. sem er barn skirnar ordin ok helgunar ordin holdz ok blodz uors herra jesu christi. af himna rikis glede ok heluitis kuolum. ok huad skadsamligt at syndin er þeim manni. sem eigi hefur retta trv. Eda huersu lettbærtt þeim ero aller hluter. sem hafa klara trv oc stoduga æ jesum christum.

gud gefe oss at uier eflunzt upp til allra godra hluta. so at uær mættum uora lifdaga leingia. enn allre jlsku tyna. amen.

¹⁾ [sl. 238; ²⁾ [settan tíma 238; ³⁾ [þeim presti sem hann heldr fyrir iij. aura 238.

E.

AM. 151. 4to bls. 277 skinnb. c. 1490.

1. Eindagi æ liostollvm friadag langa. sekvr xij¹⁾ avrvvm hver er eigi lykr. eigi halft biskvp enn halft kirkiv bondi.

2. af eydi javrdv eda þeirri jordv er avreigi byr æ. sæ er eigi reider tivnd. lvkizst eigi liostollvr.

3. þar sem madr helldr omaga eyri med laga vmbodi lvkizst þar liostollvr sem hann sitvr. j hverri kirkiv sokn sem omagi tekr gvds likama ad þaskvm.

4. Enn hvort sem andazst bondi eda husfreyia efter fardaga og stendr bynadr saman framvegis lvkizst ein tivnd og eirn liost[oll]r þott arfar verdi fleire. Enn ef svndr er brvgdit bve. þa tivndi hver sitt hlvtskipti. ok [luki] sinn liostoll hver at þaskvm.

5. Enn ef hion eigv. x. avra eda. c. minna og sie hvortvegia vinnv fert lvki eirn liostoll. Enn ef þav eiga c. eda meira. edr hvort þeirra sem æ. lvke tvo liostolla.

6. Jtem olivnar kavp sex alnar. Lvkizst²⁾ j tivndar eindaga. hver sem eigi lykr. sekr sex avrvvm.

7. Same eindage er æ legkavpvm ok æ liksavngs eyri. ok liggi þriggia marka sekt vid.

8. hvert tida offr presta sækizst efter forna kristnvm riett.

9. Þvrfasti æ sumar bondi og hv[s]freyia æ favstv netur ef hann æ tiv. c. en hvn. v. c. ok. c. fyrir hvern omaga sinn.

10. Ef menn eiga. v. c. tveir saman j bufielagi. lvkizst skipti tivnd.

11. Ef madr æ eitt bv. og er heimiliss fastr j avdrvm stad. lvki þar tivnd sem bvid stendr.

12. Skyldur er madr at syngia fyrir profasti. sekr. vi. avrum ef hann syniar.

13. atian avra sekt frendspell ad þridia og fiorda.

14. Sex avra sekt ef tider erv ei sottar. iij. svnnvdaga samfleytt.

15. vtlenzkir menn ok so aller adrer skvlv þar lvka tivnd af

¹⁾ •i ix., skb.; ²⁾ Avkizst(!). skb.

avllvm sinvm afla, og atfavngvm. sem þeir erv j vetrsetv og þeir erv hina helgv nott. nema þeir sie þa j heimbodvm ok j avdrvm stavdvm. þa snvizst þo tivnd til vetursetv.

Jtem i þui profastdemi leysizst hver ok taki skript fyrir brot sinn sem hann bravt. þo i anars vmbodi verdi opinbert.

F.

British Museum Add. 11,242. 4to bl. 62b, Syrpa séra Gott-skálks í Glaumbæ skr. 1543—1593.

1. Eindage æ liostollvm friadag langa. sekr xij avrvvm hver ei lykr. eigi profastr halft en kirkiubondi halft.

2. Jtem af eydijordum eda þeim jordum sem oreigi byr æ eda prestr lvkiz ingen liostollvr.

3. þar sem madr heldr omaga eyri með laga vmbodi takiz þar liostollr sem hann sitr j hverri kirkiusokn sem omagen tekr gudz likama at paskum.

4. Jtem hvort sem andaz bondi eda husfreyia epter fardaga oc stendr bvnadr saman framvegiz lvkiz ein tivndargiord oc einn liostollr þo arfar verdi fleire. enn ef svadr er brvgdit bve lvke hver sinn liostoll at paskvm.

5. Jtem ef hion eiga. x. avra eda. c. minna oc sie hvort-veggia vinnufært lvke einn liostoll. Enn ef þav eiga. c. eda. c. meira edur hvort þeirra sem æ lvke. ij. liostolla.

6. Jtem olivnarkavp xvij alner ok lvki j tivndar eindaga. en hver ei lykr sekr. vj. avrvvm.

7. sami eindagi er æ legkavpum oc liksongzeyri oc liggr iij marka seekt vid hvort sem ei er lvckt.

8. Tidaoffr presta seigiz epter hinum forna kristinriett.

9. Jtem þvrfasti bondi oc husfreyia ef hann æ .x^c. en hun. v^c. oc hvndrat firir hvern omaga sinn.

10. Ef menn eiga. v^c. saman at bvfiarlage lvki skiptitivnd.

11. Jtem ef madr æ eitt bv en er heimilizfastr j avdrum stad. lvkit þar tivnd sem bvit stendr.

12. Jtem er madr skylldr at syngia frædi sin [vm] sinn æ xij manudum firir profasti ef hann er beiddr ella sekr vj avrvvm ef hann syniar.

13. Jtem ef madr verdr brottligr með frændkonv sinne at

þridia manne eða fiorda manne sekr xvij avrum oc vatnfaste xxx natta.

14. Jtem ef madr sæker ei tider eða sækia lætur ij svanudaga samfleytt sekr vj avrum.

15. Jn primiz at heytollr sie loken at marivmesso sidare. Enn sa prestr er ei vill taka hann æ mille mariu messna logliga tilboden hafi ongvæn oc se secktalavst. en sa sem ei vill loka j settan tima [gjalldi] preste þeim er hann heldr firir ij avra¹).

16. Jtem gjalldiz einn heytollr af hverre jordu þo fleire bve æ en einn.

17. Jtem j þui profastsdæmi leysiz huer sem hann vard brottligr þoat j annars vmbodi verdi opinbert¹).

G.

AM. 160. 4to bls. 261. c. 1480 sama skinnbók og **D** hér að framan er prentað eptir. Þessi kafl stendr sem niðrlag Búalaga eða næst á eptir þeim. en erfitt er að marka þessu bás og læt eg það því fylgja skipan Pétrs biskups, því að helmingr þess allr kemr heim við skipan hans og ljóstollasamþykktina fornu. Hitt kemr mest heim við skipan Jóns biskups Sigurðarsonar frá 26. Júlí 1845 (Dipl. Isl. II, 513). og er hér neðanmáls vísað til hvaðan hvað eina virðist vera tekið. Ákvæðin um matgjafir geta að stofni verið mjög forn. enda frá dögum Staða-Arna (sbr. Bps. I. 701, 706).

Capitulum.

1. M²)atgíof skal madr luka fyrir sig. og sitt skvilda hion hvertt og firir bornn sin. fra þui at þau erv xiiij uettra. og til þess at þau erv xvj uettra. æ huerium xij manudum ef þeir erv heiler menn og megv fasta.

2. Enn þat er skvilda hion hans er þau þurfu med skyildu fyrir at vinna. so sem kallmann ok konu firir vj x'. c'. og lika þo bviskapr sie minne. Enn huer er eigi gelldur. sekur iij avrum firir hvertt hion og tuigillde matgíofina.

3. Hver kallmadur eða kona þo bulauser sie gjalldi mat-

¹) Þessi grein er tekin úr skipan Gyrðs 1359. ²) upphafsstafrinn rangt settur þ fyrir M, svo að úr því verðr þatgíof (!). — § 1—4 sbr. JSig. C § 47—48, G II § 7; Gyrðs 1354 § 6.

giöf þegar þau eiga hvortt vm sig ij missera biörg. Enn þat er ij missera biörg. at halft ed iiij. c'. stendur firir kallmanni en halft et iij [firir] konv.

4. Langa friadags uerdur skal gefazt med radi þinga prestsins. og giallda halfa alin firir konv en ij hlute alnar firir kallmann. Enn eigi plagast at giallda firir þær konur sem standa j barneign. Enn firir binar iij uottnana[r] nætur. matgiafer skulu hreppstiorar skipa æ haustvm. med audrum matgiofvm og tiundvm. Enn þat eru ij firir kallmann. eun half onnur alin firir konu.

5. Ef hion eiga c'. eda c'. meira. luki ij liostolla. enn ef hion eiga c'. eda c. minna luki einn liostoll.

6. Einndagi er æ liostollvm. friadaginn lannga. xij aura sok ef þa er eigi lukt. eigi halft prestr¹⁾. en halft kirkju bondi.

7. Af eyde jordu eda af þeirre jordv sem avreigi byr æ. sa er eigi æ liost[oll] at luka. lukizt einngi liostollvr.

8. Enn þar sem madr helldr omaga eyri med laga vm-bodi. þa skal lvkast liostollur j þeirri kirkiv soknenne sem hann situr. hvar sem omagi tekur gudz likamma at paskvm.

9. Enn hvar sem bonnde eda hvsfreyia anndazt epter far-daga. og stendur bunadur saman fram uegis. þa er ein tiund giord. og einn liostollr. þo arfar sie fleiri.

10. Enn ef sunndur er skiptt. og hver hefur sitt hlut-skipti luki huer sinn liostoll. ij ærum uax. eda vj x'. kertta þeir[ra] er c'. stenndur pvnnd. þat erv ij liostollar. hafa þeir morkina þa vm fram af mornum sem kemur firir rokin.

11. Oliunar karp er atian alnum ok lukist j tiundar ein-daga. enn huer er eigi lykur er sekur vj aurum.

12. xij alnum er legkarp. og vj alnvm lik saungs eyrir lika sekt æ hueriv firir sig. og lika eindage.

¹⁾ Þess grein stendr í Ny kgl. saml, 1847. 4to bl. 33--34 skr. 1669; þar stendr prófstr. Grein þessi er og í AM. 58. 8vo bls. 84. 5 með hendi Jóns lögmanns Jónssonar; þar stendr prestr. — § 5 sbr. Pét. § 5; Alp. 1265 § (A); § 6 = Pét. § 1; Alp. § 1; § 7 = Pét. § 2; Alp. § 2; § 8 = Pét. § 3; Alp. § 3; § 9 = Pét. § 4; Alp. § 4; § 10 = Pét. § 4; Alp. § 5; § 11 = Pét. § 6; Alp. § 5; § 12 = Pét. § 7; Alp. § 6.

13. Heytollur skal uera luktur presti fyrir mariu messo dag sidare. enn prestur sa er eigi uill taka j millum messna logliga bodinn. hafi onguan æ þui are og sie sekta laust. Enn sa er eigi uill giallda j settan tima. gialldi presti þeim er hann helldur fyrir iij aura.

14. Wtlenzkir menn og so aller adrer. skulv þar tivnnd luka af aullum afla og peningum sem þeir eru iij uetur samfast. og þeir eru hina helgu nott. nema þeir hafi uerit at heim bodvm j anan stad eda at audrum naudzynivm þa snuizt sv tivnd til vetur setv.

15. Til þeirrar kirkju lvkist tiunnd af allri fasta eign sem hun liggur j soknninne. ecki æ at svara porcionem nema af fasta eign þeirri er liggur under kirkjuuna.

16. Þeir menn sem eigi eru heimilisfaster. lvki þar liostoll. sem þeir taka gudz likama at paskum¹⁾ ella missi þionvstvna.

II.

IBfél. 113. 8vo á pappír bls. 142—43 skr. c. 1680; IBfél. 114. 8vo pappírshdr. frá 18. öld, að eins § 3. Þetta kemr mest heim við skipan Pétris biskups, og læt eg það því fylgja henni.

Vmm Liostolla Legkaup og lijksaungs Eyrer²⁾.

1. Ef hion eiga saman x aura skulldlaust edur hundradj minna huort þeirra sem æ liukest einr liöstollur. enn ef þau eiga j c edur hundradj meira huort sem æ liukj 2. liöstolla.

2. af eijde jörðu edur þeirrj sem øreige byr æ sa eci æ liöstoll að giallda liukest einginn liöstollur.

3. Huort sem andast bondi edur husfreyia eptir fardaga og stendr bunadur saman liukist einr liöstollur og ein tijund þo arfar sieu fleijre enn sie skjipt med örfum liukj huor sinn liostoll að paskum.

¹⁾ faskum, skr.; ²⁾ á spáasiu: Christ. Riettur, en þetta er þó að efui til alþingissamþykktin 1265. — § 13 = JSig. C46; GIL, 6; Gyðs 1359 § 1; § 14 = JSig. K7; Eilífs mikla 1323 § 60; § 15 = JSig. A,6; B,6; DI, 4; C,6; F,6; GL,6; HIL,6; I,6; § 16 = JSig. A7, B7, C7, DI,6, GI,7; HIL,7; I,7.

4. Liostoll skulu menn giallda sem að fornu huor sem á v aura j alnar voru og sie hann k[v]ongadur skal hann giallda j mork vax. hafe hann ei vax þa x merkr smiðrs edur 19¹⁾ merkr mors. so skulu einhleijper menn kallar og konur þo bulauser sieu liostoll giallda sem hiner ef þeir eiga x aura skulldlaust. Enn 2 aura vax edur nijung²⁾ vr vax mork edur v. merkr smiðrs edur 7. merkr mðrs er eins mans liostollur golddinn friadag langa ella sekur 6 aurum.

5. Eindage á legkaupe og lyksaungs eijrer fimtudaginn þa iiij vikur eru af sumre. liggur 16 aln[a] sekt við ef þa er eeki golldit.

6. Ef madr á eitt bu enn [er] heijmiliss fastur j odrum stad liukist þar liðstollur og tijund sem bued stendur.

391.

3. Januar 1392.

i Vatnsfirði.

NIKULÁS JÓNSSON selr Birni Einarssyni tvo hluti af fiskatollinum í Bolungarvík, er hann hafði eignast eptir Einar Eiríksson andaðan.

Landsbókasafn Fasc. XXIX, 5, transskript á skinni frá 1469. AM. Dipl. afskr. Nr. 897 eptir «transscripto Vatzflord, accurate» gerðu 1469. Í pappírsafskriptinni í AM. 234. 4to bls. 527 er þetta bréf ranglega árfært til 1395.

Þat gerer ek nikulass jonsson godum monnum kunnigt at ek hefuer sellt birnne einarssyne til fullrar eignar med handabandi þa tuo hluti j tollinum j boluugaruik sem ek uard eigandi epttir einar bonda eireksson. aundadann. gaf hann mer her firer suo morg hundruth upp j laugabol j jsafirdi. sem mer uel anægdi ok uid urdum asætter. þui gerer ek adr nefndann biornn knittann ok lidugann af fya sogdu skreidhar tollz uerdi. Ok til meire sanninda hier um settu þessir menn er suo heita ok hia uðru. gudmundr jonsson. ok einar jonsson sin jnsigle firer þetta bref er skrifat uar j uazfirdi ju octaua stephani prothomartiris. anno domini. m^o. ccc^o. lxxxx^o. ij^o.

¹⁾ eða 10; ²⁾ = fjórðung (nijung = mislesning fyrir: iiij ung).

392.

22. Marts 1392.

í Bolstaðarhlíð

ÞORKELL Gunnarsson og Björg Sigmundardóttir kona hans selja séra Þórði Þórðarsyni jörðina Mjófadal í Laxárdal fyrir lausafé.

AM. dipl. afskr. 4063 «ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna. «Brefed er á kalfskinn. synast hafa vered fyrir 6. jnnsigle. er ecke epter nema tvö og einn þveingur laus. enn þriu þveingiafór. annad jnnsigled er mäd og malad upp utann. so eckert siest a því hvad vered hafe. ä því sidara siest. IOONIS EINAR».

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda Marteinn berssason. æinarr finnzson prestar. þorsteinn deakni Gunnarsson. biornn bryniulfsson. dalkr einarsson. oc þorgæir bodursson leikmenn q[uediu] g[uds] oc sina kunnigt gerande. ath þa er lidit war fra hingatburde vars herra jeshu christi pushundrat þriu hundrat niutigher oc tuau är j bolstadarhlid fostudagh næsta efter annunciacionem beate marie virginis. worum wer j hia heyrdum oc sam a handaband sira þordar þordarssonar af æinni halfu. en þorkelss Gunnarssonar oc hiargar sigmundardottur hustru hans af annari. ath suo firir skildu. at nefnd hion þorkell oc biorgh selldu sira þordi till fullrar æighnar jord alla firir miofuadal j laxardal med ollum þeim gognum oc giædum sem sagdri jordu hefuir fylgt ath fornnu oc nyiu oc þau wrdo fremzst æigande ath til þeirra vmmerkia at geirbiarnnargil rædr firir sunnan gegnt skytnadal. ok þadan rettsyne austr a gerdehamra. oc þadan rettsyni i læk þann sem fellr ofan æfter midium videdal. Jtem rædr hölnalækr firir vtan oc vpp j fiallz hornit sydra oc þadan rettsyni austr j vididalslæk hinn sama. jtem er landamerki firir vestan ath smiðrskalarlæk oc suo vpp a fiall. oc suo vt oc ofuan i öxlina til motz vid audolfsstade. sagde hann skyld a jordunni. at syngia þar annan huern dag helgan oc luka presti tuær merkr kaup. skiliande af ser abyrgd vm fyrnd kirkiu oc hennar ornamentis. Reiknade þorkell oc at kirkian ætti fiorar merkur woro. hier j mot gaf sira þordr þorkatle oc biorgu. þrettan asaudar kugilldi. tolfkыр. þriuhundrat woro. tuo hundrat woro-vird. fimmm hunndrath j slatrvm at tiundarlagi oc fimmm j hafnaruadum. lukaz vt a fyrsta ari tiu asaudar kugilldi. fimmm

kyr. þriuhundrat woro. oc tuau hundrat j hafnarvadum. en a tuæim arum þat sem æfter stædi suo mikit a huáro sem þeim semde. oc standa huert hundrad med tolf alna læigu at fra teknvm slatrvm fridt af fridu. en ofridar af ofridu. skillde þor-kell abyrgiaz allar lagariptingar a greindri jordo en sira þorðr hallda til lagha. oc til sanninda her vm settum wer fyrr-nefndir menn war jnnzeigli firir þetta bref gorth j sama stad ari oc deghi sem fyrr seghir.

393.

17. April 1392.

á Reykjum.

EYRNÝ Ólafsdóttir fær Sighvati Asgrímssyni jörðina að Bjargastöðum í Miðfirði til eignar, með tilgreindum ummerkjum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 507 «ex originali þorðar þorleifssonar». afskriptin er staðfest í September 1712 af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni, Páli Hákonarssyni og Magnúsi Einarssyni. Önnur afskrift óstaðfest liggir hjá. Þar með fylgir og löng skýrsla Árna um bréfið, og kallar hann það «Eyrnýjarbréf».

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda ketill skeggia[sun ok] olafuer skeggiasun¹⁾ kuEDIU gudZ oc sina kunnikt gerandi at þa er lidit var fra hingat burd vars herra iehsu christi M^o CCC^o. LXXX° secundo at reykium j miðfirði varo mer j hia sam oc heyrdum a handaband þeirra eyrnjar olafsdottor oc siguatz asgrimssonar at hun fek honum iordina at biargastodum til eignar. lysti fyrnefnd eyrný at kirkian at reykium j fyrnefndom stad ætti oc att hefði at fornu jord þar firir sunnan biargastadi er breidarstader heita. skilldi hun þa fra oc akuedði laðamerki firir sunan gardin biargastada²⁾ at lækr ein redi. afskilldi hun fy[r]nefndom siguatti þa iord oc oll gæði þau er fyrnefndri jord breidarstodum fyllgdi. sagði hun fyr nef[n]drar kirkjunnar iord vera suder att annarr³⁾ uattni.

¹⁾ Hér hefir verið eyða í frumbréfið sem fyrir mannsnafni, er færa hafi átt inn á eptir, en fyrirfarizt; ²⁾ þannig; ³⁾ þetta orð er fals, því hér var skafið út úr frumbréfinu og þetta sett í staðinn. Páli Víðalín hefir skýrt Árna Magnússyni frá því, að Jón Arason á Mýrum við Hrótafjörð, sem dó fjörgamall 1706 hafi sagt, að menn héldi að hér ætti að vera

munum mer þetta sueria ef þurfua þikkir. Ok til sannynnda her vm settom wer fy[r]nef[n]dir men var jnsigli firer þetta bref er gert var a fiorda dag paska j stad degi oc ari sem fyr seghir.

394.

18. April 1392.

á Hólum.

EINAR prestur Hafliðason, tveir prestar aðrir og þrír leikmenn votta, að Andrés baggi Bergþórsson og Ragnhildr Steingrímsdóttir kona hans hafi handlagt Jóni biskupi skalla „góðrar minningar. alla jörðina Úlfstaði fyrir fimtigi hundruð vaðmála.

Frumbréfið á skinni AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 2; af fimm inn-sinnsiglum er eptir brot af þremr: Einars prests og tveggja ann-ara. Til eru ýmsar pappírsafskriptir af þessu bréfi, en þær eru alls ónýtar. Espólin hefir byggt á þessu bréfi (Árb. I, 111) að Jón biskup kunni að hafa lifað enn 1392 og að Pétur biskup hafi verið vígðr að honum lifanda og hefir hann það eptir Flateyjar-annál, en hvorttveggja er rangt og liggir líklega svo í því, að hann hefir ekki haft þetta bréf sjálft fyrir sér, heldr að eins bréfaskrá Grunnavíkr-Jóns, því að þetta bréf tekur það fram, að Jón biskup sé dáinn. Gottskálksannál og Flateyjarannál segja að Jón biskup hafi dáið 1391, og svo hafa menn alment talið, og því hefi eg fylgt í biskupaskránum hér að framan. En annál Einars prests Hafliða-sonar (Lögmannsannál) segir hann hafa dáið á Laurentíusmessu (10. Aug.) 1390, og það eitt mun rétt vera, því að páfabréf það frá 6. Apríl 1391, sem skipar Pétur Nikulásson fyrir biskup á Hól-um og prentað er hér ádr sem 387 í þessu bindi Fornbréfasafnsins, segir blátt áfram að Jón biskup sé dáinn. Hefir því lát hans verið ritað utan með haustskipum 1390 og hefir því sjálfsagt verið mjög nýlega frétt til Rómaborgar í Apríl 1391.

[bref vm vlfis stade.

litere super repingnorandibus 1392¹⁾).

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda einar hafliðason. þorðr þorðarson. Einar snorrason prestar. þor-

Hara- eða Aravatn, en Árni segir það geti ekki verið, því að eyðan sé stærri. Páll getur upp á Ketilvatn, en það er líka óstutt, segir Árni, nema það hafi heitið Ketilbjarnarvatn. Þetta fals er gert mjög snemma og er eflaust eldra en 1449.

¹⁾ [Aptan á bréfinu.

gæirr boduarsson, sikhurdr eýsteinsson oc þorghæir brandzson leikmenn. quediú guds oc sina kunnigt gerande at þar worum wer j bia j breidastofunni a holum j hialta dal oc sam a handaband virdoligs herra herra jons biskups æirekssonar. godrar minningar af æinni halfu. en andress bagga bergþorssonar oc raghnhilldar steingrimsdottur konu hans af annari. at suo firir skildo at nefnd hion andress oc raghnhilldr bandlogdu herra joni biskupi alla jord a ulfstodum kirkiunni a holum oc biskupinum til fullrar eignar med ollum þeim gögnum oc giædum sem þeirri iordu höfdu fylgt at fornu oc nýiu oc þau höfdu fræmz æigande at ordit. her amot skildu þau taka þa fimtigi hundrada vadmala. sem þa lagu vpp i alla iordina a vlfstodum med þessum fridlæika tuttugbu hundrud woro oc þirtiger hundrada hafnaruada. oc þa fleiri peninga sem biskupinn villde vnna þeim suo þo at andress oc raghnhilldr wæri ska[d]laus af. Ok til sanninda her wm settum wer fyrr nefndir menn war jnzegle firer þetta bref gert a holum fimta daginn i paska uiku þa er lidit war fra hingat burd wors herra ieksu christi þushundrat þriuhundrat niutigbir oc tuao år.

5—9. Juni 1392.

á Marðarnúpi.

395.

29. Januar 1393.

á Þingeyrum.

SRIFTABRÉF eptir Arngrím Þórðarson á Marðarnúpi.

Frumbr. á skinni í AM. Dipl. Isl. Fasc. LXVI, 2; brot af þrem innsiglium er fyrir bréfinu.

[Marðarnups bref og þeirra peninga þar voro eptir Arngrím heitin Þórðarson andadan 1392¹).

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heýra senda Einarr Þoruardzson. jon Þorualldzson. knutr steinolfsson prestar. ærikr Þorleifsson. þorgbeirr boduarsson oc Þorstæinn berghsson læikmenn. Q[uediú] G[uds] oc sina kunnikt gerande. at þa er lidit war fra begat burde wars berra ieksu cbristi þushundrat þriu hundrat niutigher oc tuð år at mardargnupe j watzdal a

¹) [Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

næstum fardoghum eftir arngrim haitinn þordarson andadan worum wer jhia wurdum oc ræiknadum suo mikit godz til erfðar fallit börnum arngriks haitins þrimr. rafni. olofu. oc jngibiorgu ad afreiknadum skulldum þeim sem þa woru liosar a gozinu en til reiknadum þeim halfum tolfsta tighæ hundrada sem hustrv steinvnn rafnsdotter hafde þa gefit rafni syni sinum. oc afhent sira þordi. j fyrstu wurdizst jordin bæima at mardargnupi med gilæ firir tiutighæ hundrada. haukagil firer seautian hundrat oc tuttugghu. hacke firer þriu hundrat oc tuttugghu. Eyjulfstader firer tuttugghu hundrat. eidstader firer sextan hundrat. elldiarnsstadir firer þrettan hundrat. þremir firir fiortan hundrat. fiortiger hundrada j wurdingarfé. niutigher kugilla j kwm. asaud oc gelldfé. oc half þride tigr kugilla j rossum. werda þj rafns peningar eftir þessum reikninge med gjoftinne stæinunnar modur hans tuð hundrat hundrada oc fimm hundrat. en pikunnar huorror olofuar oc jngibiargar halfr seaunde tigr hundrada. Ok til sanninda her wm settum wer fyrrnefndir menn war jnzegle firer þetta href skrifuat ath þingheyrum tuæim nattum firer festum heate brigide virginis are sidarr en fyr seghir.

396.

7. Juni 1392.

[i Reykholti].

SKRÁ yfir fjármuni Reykjabaltskirkju, þá er séra Ásbjörn Ólafsson afhenti. en Ólafr prestur Kolbeinsson tók við.

Biskupsskjalasafn Nr. 1. Fol. á skinni, tvö blöð úr messubók Reykholtskirkju. AM. dipl. afskr. Nr. 2217, eftir ádrnefndri skrá: „Ex membrana coeva et authentica Templi Reykholtensis accuratissime etiam quod ad mendas“. Hér er fylgt afskript Arna. Skráin er með norsku handarlagi.

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. secundo friadaghin jnfra octauam ascencionis afhendi sira asbjorn olafsson svo mikit godz kirkivne j reykia holtti enn olafr prestur kolbeinsson tok med.

Jn primis. jnnan kirkiv fíora sloppa fanýta. tuær pellz-káp[u]r semilighar oc ein balldrkins kapa. floghur kápu slitti. v. antependia. oc oll slitin. eitt brikar klædi slitid. tuau alltara

klædi med enskan lit er sira ari lagdi til. fernn messv klædi sæmiligh oc þo slitin. fim aunnr miðgh slitin oc brestr j einvm þessvm stola oc handlin. vj corporalia j hwsvm. xij alltara dwkar vigdir oc einn j þessum buin. at auk sprangadur dwkr glitadr. lectara dwkr slitin oc lerepts dwkr ýfver peturs alltari. tueir hauklar lausir bader ohæfver. iiij calekar oc þrir af þeim lestir. átta kertistik[u]r med kopar oc lest ein af þessvm enn tuær brotnar. vigzs vazs ketil. sacrarium munnlaug lest. glodar ker. ellbera brot. messv fata kista. iij. kluck[u]r. oc hin fiorda brotin. ij bioll[u]r. skrin (texti buin¹). kross medr vndirstavdum. krossar þrir smellter. hunzl kerz brot med silfr. solar steinn. iij paxspiold. fontr med vmbvninghi oc katli. mariv skript. peturs likneski oc barbaru oc firir þeim þriar kerti-stik[u]r med jarn. oc dwkar ýfver tveimur. graduale. guz spialla-bók. epistolarius. collectarius. capitularius. gradall forn. ordo. oc ymnarius. de sanctis bækr tuær æ svmarit. at ottu saungum. lesbækr per anni circulvm de sanctis oc de tempore. eigi efter ordv. erv fim bækr oc siaýtian fanytar eingi efter ordv. lectarar. ij. merki. lestr glerglvggvr. bakstr iarnn. ampli med tin. lika kross med rodv. æ sira asbiorn ath lwka firir ein Messoklædi er sira²) hafdi j mold. lika krakr. alltaristeinn bvin.

Þetta j metfe. fíorer reffar. fimtigher ælna oc tuær ælnar varmælltar oc kistu firir barbære. stighi stor. tuau bord atta ælnar oc xx. oc einn bordskvtil oc hit fiorda pallbord. munnlaugh vond. pallklædi vont. pottir stor oc vondur ketill. tui-bytnv fat. stranda sáhir tueir storer. oc tunnu hlutr. (stor ker³) tuau i jordu oc annat fanytt oc eitt vppi staudv kerall. lærar tueir. kist[u]r tuær med laumum oc ein lamalaus. hin fiorda læst. strokkr stor. sex trogh. sex uppgerdar keraulld. tihu diskar. oc tihu bord kerolld. sængur tuær slitnar med reykkivodvm vondum med brekan oc æbreisli. æklædi sæmi-light metid allt saman firir xvij hvndrut. skal sira asbiorn leggja til hid ætianda þarflight.

¹) [•hier er utakafid, synest ad hafa stadid: Texti buin• (AM.);

²) •hier vantar prestz nafnid, sem ovart hefur vered i skriftenne yfir-hlauped, eda undan felit•. (AM.); ³) [•fyrste bokstafurenn hier synest ad vera skirt þ. annar er skirt o. enn eg giet ei annad hier ur giört enn stor ker. og platzed svarar þvi. þollker mun ecj vera ord• (AM.).

þetta luktizst j kuikfe. sex oc xx. kyr. oc ein gafz til hin s[i]javnda. þriv naut vetur gaumul. grad[un]gur tvævetur. xij [asau]dar kugilldi. hrutr tuævetur. vij sauder [vet]ur gamler. viij. hundr[a]ds hross oc hid niunda er gafzst til.

397.

[1392].

VITNISBURÐR Einars Þrasa um landamerki Þrándarholts og Hæls í Flókadal.

Biskupsskjalasafn Nr. 1. Fol. á skinni frá c. 1392; á undan er Reykholtsmáldagi frá 1392 og 1394, en þetta er með sömu hendinni og máldaginn 1392. AM. Dipl. afskr. Nr. 2216 stafrétt afskrípt staðfest í Skálholti 20. Júlí 1711 af Árna Magnússyni og Þórði Þórðarsyni, og er þeirri afskrípt hér fylgt; AM. 275. Fol. bréfab. Brynjólfs biskups XIV, 383 (transskr. Haldórs prófests Jónssonar, Odds Eyjólfssonar skólameistara, Torfa Jónssonar kirkju-prests Ólafs lokators Jónssonar, Snorra Sigurðssonar, Eileifs Sveinsonar og Teits Péturssonar 8. Maí 1664 á Hæli í Flókadal).

[Landamerkia skrá Hæls jardar j Flokadal eftir gamallri skra skrifadri a messubok Reykholtz kyrkiu¹).

Þessi sagde einar þrase lanndamerke j millvm þrandar-holtz ok hælls.

kelldu dragh vr lavgha tiorn j geism fyrir nedan lamba kro j nedanverdre hælls jordu er skvle af hæle hafde. oc vr lavgha tiorn j stein þann er stendr sudr j skoginvm oc a varda oc vr steininvm j tangha þann er geingr framm j blafinzstada vatn oc yfer vatnit þvert j bliksteina þa er standa fyrir vtan ravda læk oc vr steinaunum þvert j ravda læk oc rædr lækor vpp j grendali ena efri oc norðr þadan j steina þa er standa a savrveitra holti er hann kallade klofasteina oc þat byggja menn ath hris eighi allt fyrir svnnan grónahlid. suo ath hris eigi fyrir nordan þa kvisl er fellr næst savda tvngum oc framm j flokadals a oc ath hris eighi allar poreyiar tvnghvr.

¹) [Bréfabók Brynjólfs biskup.

398. 13. December 1392. á Ökrum i Blönduhlíð.

BJÖRN Brynjólfsson gerir jafnaðarskipti milli barna sinna Ólafs, Sigríðar og Málfríðar.

Frumbréfið á skinni í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 3; öll innsiglin eru dottin frá bréfinu. Þar við er fest vottorð þriggja presta frá 21. Febr. 1609, að þeir hafi séð transscriptum af þessu bréfi frá 1539, en transscriptum er hér nú ekki.

Akra jtak a Oxnadalsheidi¹⁾.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia ædr hæyra senda lýtinghr hialltason. dadi brýniolfsson. stæingrimur boduars-son. Einarr boduarrsson. stulli þorgrimsson oc bærdur gudmundar-son kuediu guds oc sina kunnickt gerandi að þa er lidit war fra heghat burd kriz þushundrad þriu hundrad niutigher oc tuo ær Maghnus Messo dagh a jola faustu að sydrum okrum j blonduhlid vorum ver j hia sam oc hæyrðum æ að biornn bryniolfsson handlagdi olafui syni sinum j iafnadar hlutskipti við systur sínar sighrídi oc málfrídi til fullrar æighnar jardir er suo hæita sydri akrar. ýtri akrar. brecka oc fiordunghr j vika londum með þilikum rekum sem þeim part til hæyra. sier hueria jordina vm siigh með ollum þeim gaughnum oc gædum sem saghdar jardir ættu oc haufdu ætt að fornu oc nýiu oc nefndur biorn vard fremst æigandhi að. saghdi biorn sydri akra æigha skoghar part fram a óxnadals hæidi. hris oc grafua giord vpp að ræidgötum fram að kuserpiss huammi oc ofuan at æmotum. jtem allan gellnæyta rextur fram fra wodum oc til kalldbaksær æ oxnadals hæidi af græindum jordum. skilldi biornn æighnazst sialfuur allan avoxt af þessu godzi sem hann tældi halft annat hundrad hundrada þar til sem fyrr næfndur olafur væri af omagha alldri æn saghdur olafur hafua þar imot kost oc klædi oc kennzslu sæmiligha. jtem handlaghdi biornn siighrídi dottur sinni til fullrar æighnar j sinn modur arf j fyrstu alla þorleiksstadi j blonduhlid þar til x kugilldi oc x hundrud j voruuirdu godsí. jtem j iafnat við þat godz sem hann hafdi adur ræiknat olafui syni

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; þar stendr og nokkuð um ártal bréfsins og transskriptarbréfsins frá 1539.

sinum jarder vaghla oc mosagrund firer fioratighi hundrada. bresta siighridi þar til fimtigit hundrada æn málfridi niutigher. huar firer oft nefndar systur siighridur oc málfridur skolu taka þessar jardir æf biorn fadir þeira kann fyrr andazst en hann hefuer þeim afhent j odru godsí suo margha peningha sem adur er talt. er þat sydri dalur j blonduhlid. sýndzsta grund. vellir j vállholmi. ræykir oc dadastadir. allar samt æfter mæti sex skýnsamra manna. skilldi fimtiger hundrada j iafnat siighridar ecki fyrr wtlukazt en biorn villdi. Oc til sannýnda her vm settum vær fyrr næfndir menn vor jnzsiighli firer þetta bref giort j soghdum stad degghi oc æri sem fyrr seger.

399.

13. April 1393.

á Grenjaðarstöðum.

ÞRIR menn transskribera úrskurðarbréf Jóns biskups skalla um laxaveiðina í Laxá frá 4. Sept. 1359.

AM. Dipl. afskr. Nr. 118 „ex originali Greniadarstad. accuratissime“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda hallr olafsson. biarni arnorsson. prestar. oc finnboghi jonsson. q[uediu]. g[uds]. oc sina kunnigt gerandi ath wer sam oc jferlasum opith bref wars virdulighs herra herra jons med guds nad biskups æ holum med hans heilu oc vskauddu hanghanda innsighli suo latanda ord epter ord sem her fylgher [Hér kemr úrskurðr Jóns biskups frá 4. Sept. 1359, Dipl. Isl. III, Nr. 99] Ok til sanninda her vm settum ver fyrr nefndir menn vær insigli firer þetta transskriptum gerth æ greniadarstöðum j reykiadal in crastino tiburtij et valeriani. anno domini M^o. ccc^o. lxxx^o. iij^o.

400.

2. Mai 1393.

á Holum.

ÞORVALDR vasi Ögmundarson selr Haldóri presti Loftssyni alla hálfu jörðina í Kristnesi í Eyjafirði með tilgreindum ftökum og hálfkirkju skyld.

Frambréfið á skinni í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 5; öll innsiglin eru dottin

frá, nema hvað brot er eptir af innsigli Þorsteins Bergssonar (Thors . . .); AM. Dipl. afskr. Nr. 155 (eptir frumbréfinu).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda þóðr þóðarson. ion magnusson. kari bergþorsson. prestar. þorsteinn bergsson. þorgeirr brandzson. ion bergþorsson leikmenn. Q[uediu] G[uds]. oc sina kunnigt gerande. at sub anno domini M^o. CCC^o. XC^o. iij^o. næsta dag firir inventionem sancte crucis heima æ holum j hialltadal. vorum vær i hia oc sãm æ handaband sira halldors loptzsonar af einni halfu. en þorualds uasa ðgmundarsonar af annari. at sua firer skilldo. at [ðgmundr] selde sira halldori til fullrar eignar alla halfa iðrd i kristnesi j eyjafirði med öllum þeim gögnum oc giædum sem iordvnni hafa fylgt at fornu oc nyv. oc hann vard fremzst eigandi at. reiknadi hann kristnes þessi itök eiga j annarra manna iardir. selför öllu bufe j kuigendisdal fram fra þremi oc tueimr selhofnum. torfskurð j aungulstada jðrd arliga sem iordvnni þarfnazst. oc torfstöðu æ hol ofan fra aungulstödum. husatorfs velltu ut vndir hola j hialmstada iðrd. teiga firer handan æ. kirkiu teigr halfsmanadar uerk. kirkiu holmi fiogra daga slatta. skalarteigr viku slatta. er halfkirkiu skyllð æ iordvni. oc lambseldi fra munkapuera. æfvinlig omaga vist kvengilldum. skilde þorualldr af sier alla kirkiu fyrnd. Her jmot gaf sira halldor þorualldi xx. kugilldi þridiungarfe. kyr. msaud oc gelldfe. hier til fimm hundrat j rossum at bokar lagi oc hundrat j hafnaruadum. skilldi þetta godz lukaz ut æ þrimr ærum. nema [sira] halldorr villði fliotara. standa j iðrðu til leiguburðar þat sem eigi lykiz ut æ fyrsta æri. lukaz xij alner af hveriu hundradi. sua fridar sem innstæðan stendr til. skilldi þorualldr æbyrgiaz allar lagaríptingar æ iordunni. en sira halldor hallda til laga. frialsadi þorualldr ej sijdr sira halldori þann luta iardar. sem nefndr sira halldor hafði adr heypt af ioni arnasyni. oc þorualldz mali hafði a verit leggiandi hann nu af endaliga med handabandi vid sira halldor. Ok til sanninda hier um setium uær fyrnefndir menn var inzcgli firir þetta bref giort i sögdum stad degi oc æri sem fyrr segir.

401.

8. Maí 1393.

á Miklabæ.

ÞORSTEINN lögmaðr Eyjólfsson úrskurðar verndarbréf það, er Magnús konungr Eiríksson gaf Ormi biskupi og Hóla kirkju, stöðugt í öllum greinum.

AM. Dipl. Isl. Fasc. LXVII, 8, transskript frá 30. Júlí 1542 á skinni; AM. Dipl. afskr. Nr. 586 og Nr. 3697 (eptir transskr.). Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 222 og er þar árfært til 1401 og eins hjá Esp. (Árb. I, 122), en það er rangt (sbr. Safn I, 75).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendur þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr nordann oc westann á Íslannde, kuediu gudz og sina, kvnnigt gerande. að á florda ære ríjkis vors virduligs herra, herra Eireks með gudz næð noregs sua ríkes kongs. jn festo beate johannis bever[lac]-ensis episcopi. á Mykla bæ j skaga firde á almenniligre presta stefnu. Birti virduligr herra herra petur með Gudz næð biskup á holum. mier bref heidurligs herra herra Magnúsar með samre næð noregs sua ríjkis kongs vnder hans hangande jnsigle huert hier er með fest þessv minv brefi. svo latanda. at hann hefði tekit heilaga hola kirkiv. allt hennar godz oc varnad j konungligt traust. og sina uernd. so eigi síjdur krafde biskupinn mic vrskurdar á huort kirkian á holum atti þessara næða niotande verda edur eigi. j því sialfu male sem þá var kært til Jons geirssonar. Því j gudz nafni amen. sagda eg með þeirra bestu manna ræði. sem hia mier woru með fullum laga vrskurde jon geirsson skulldugan vera at luka kirkjunne á holum halfu aukinn nett sinn. firir þetta kongsens varnadar bref. Með slikum peninga wexti oc solum. sem sira jon magnússon hola kirkju officialis hafði adur dæmt einfalldan og kongs brefið stöðugt oc obrigðiligt halldannda j öllum þeim greinum oc articulis sem hræra eigi¹⁾ fasta eign heilagrar kirkju við huern mann sem at skipta er allt þar til sem nettur noregs konungr þat aptur kallar með sinu opnv brefe. Og til saninda hier vm setta ek mitt jnsigle firir þetta Bref. skrifat j sögdum stæð oc ære deigi síjdar enn firr seigir.

¹⁾ e', skbr.; hvör er, Hist. Eccl.(.)

402.

8. Maí 1393.

á Miklabæ.

HALDOR bóndi Arngeirsson kaupir hálfa jörðina Marbæli af Þuríði Jónsdóttur.

Frumbréfið á skinni í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 7; innsigli séra Runólfs er fyrir bréfinu, þó klofið; hin tvö eru döttin frá.

[vmm marbæli j oslandzhlid¹).

Ollum þeim monnum sem þetta bref sea edr heyra senda Runolfr prestur bergdorsson. þorualdr þorsteinsson. sölui sôxolfs-son oc þorkell þorolfsson quediu guds oc sina kunnigt gerandi ath þar voro ver i hia j stofunni a oslandi j skagafirdi ath halldor bonndi arngeirsson keypti at þuridi jonssdottur alla halfa jord marbæli ær fallit hafdi henni j helmingar kaup eptir skapta oddsson bonda sinn. oc ath auk þau sex hundrath er hun sagdi fallit hafa dætrum þremr j arf efter fepr sinn tuð hundrat huerri. gudrunu. biarteyiu. ynguilldi. oc hun hafdi til sin leyst. reiknadi hun jord eiga gellðfiar nekstr ollum gellðfenadi j deilddar dals afrétt oc sel lannd fiorþunginn i seliadal. skildi halldor ser alla vidu þa ær jordin atti oc hun vard eigandi at. reiknadi hun iardar mork ofan ór fialli oc allt ofan j æ bædi firir vtan oc sunnan. selldi hon iorþina nefndum halldori med ollum þeim hlunnindum. gôgnum oc gædum sem iordinni hefði fylgt at fornu oc nyiu oc hun vard fremzt eiganndi ath firir sik oc dætr sinar fyra nefndar. her i mot gaf halldor nefndri þuridi þrettan kugilldi med þessum fripleika. fim kyr. fiogur asaudar kugilldi. fiogur gellðfiar kugilldi. utan hann leysti þa þegar eitt i kosti. fim hundrat j slatrum. fim hundrat j hafnar uadum. tuð hundrat uðru edr uðru virt oc eitt hross. lóka út a þrimr árum. á þui mest ær halldor uilldi mest. leiga xij alnum huert hundrat ær epter stendr nema af þeim ær hann lykti at hausti. þar skilldi engi leiga af falla. oc at iafnri grein eigi leiga hafnar vadir ef þat yrdi til firer jons Messo baptiste. skilldi fyrr nefndr halldorr hallda jordu til laga en þuridr abyrgiaz laga riptingar a nefndri jordu. ok til sanninda her um settu uer fyra nefndir menn var

¹) [Aptan á bréfinu með yngri hendi.

jnnsigle firer þetta bref gert a miklabæ j blaundo hlijd fimta-
daghinn ær fiorar ukur æro af sumri. anno domini Mllesimo
trecentesimo nonogesimo tercio.

403.

12. Mai 1393.

á Holum.

ERLINGR Snorrason fær Pétri biskupi á Hólum jörðina Rovo-
hól fyrir átta hundruð og þar með tvö kúgildi í sakeyri fyrir
það, að hann tók tré, sem staðrinn á Hólum átti.

Frumbréfið á skinni í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 4; innsigli Erlings
er heilt, en hin tvö skerð; handarlag og ritháttur þessa bréfs er norskr
eða danskr og málið æði norsku (dönsku) skotið; getr verið að það sé
með hendi einhvers af sveinum biskups.

[bref vm jordina roofua hool¹).

Þat se ollom godom monnom kunnigt at ek Ellinghar
snorrason kenist þes með þesso mino brefue at ek hefuer loket
heidirlighom herra ok andalighom fadur herra petre með gudz
ok postolighs sætes nadom biskupe a holom jord mina sem
rouhooll heiter firer atta hundrat ok þar með tuau kugildi j þen
sakar æyrer sem ek vard honom skyllughar firer tre þat sem
ek tok at mik ok staden at holom atte. skall biskupen ok hans
efter komandar þessa jord freialslegha eigha ok staden at hol-
om till æuærdalegha eighnara vttan gardz ok innan. Ok till
sannenda her vm setti ek mit jnssighli firer þetta bref er gort
var a holom j hialtadall festum nerei ok achillei martirum
anno domini M^o. ccc^o xc^o iij^o. ok till sanz s vittnes burd þa
sette sira jon maghnusson ok sira þorder þordasson sem sagho
ok herdo þeirra banda band sin jnssighli með mino firir þetta
bref er gort var j stad deighi are sem firr seghir.

404.

1. Oktober 1393.

á Holum.

PÉTR biskup Nikulásason staðfestir bréf Orms biskups frá 7.

¹) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

Okt. 1346, þar sem hann fær Þingeyraklaustri jarðirnar Hjalta-
bakka og að Klifum (Dipl. Isl. II, Nr. 519).

AM. Dipl. afskr. Nr. 445 «ex originali monasterii Thingeyr-
ensis, accuratissime» (AM.); fyrir bréfinu var brot af innsigli Péturs
biskups, og lýsir Árni því. Prentað í F. Joh. Hist. Ecc. Isl. II, 219.

Vær broder petr med guds. oc postoligs sætis nad biskup
a holum kunngerum þath godum monnum þetta bref seandum
edr heyrondum ath wer stýrkium oc stadfestum medr þessu
wāru brefwi þetta bref heidrligs herra herra orms godrar minn-
ingar med samri nad biskups aa holum huert medr þessu varu
brefi er bunndit halldande þat stadugt oc obrigdiglith j ollum
sinum græinum oc articulis. fra vpphafi til enda. suo æij sidr
bidium wer wara efterkomendr. hæilagrar hola kirkiu formenn.
at þeir stoduga halde þessa wara giord. Ok til sanninda her
wm settum wer wart jnzcigle fur þetta bref skrifuat a holum
jn festo beati Remigij confessoris. Anno domini. M^o. CCC^o. xc^o. iij^o.

405. 19. November 1393. á Möðruvöllum.

VITNISBURÐR Sveins prests Magnússonar ráðmanns á Möðru-
völlum, að hann hafi tekið af Árna Einarssyni sjö hundruð
vaðmala og þrjú hundruð í slátrum fyrir það tíu hundrada flag,
er staðrinn átti í jörðina Áslaksstaði í Kræklingahlöf.

Frumbréfið á skinni í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 6; innsiglið dottið frá.
Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 416.

[bref um æslaks stadi j kræklyngahlýd¹).

Egh sueinn prestr maghnusson radzmadr a Mōðruuollum
kennizst med þessu minu brefui ath egh hefuer tekit stadar-
ins wegoa af arna einarssýni vij hundrat uadmala oc priu
hundrut j slatrum. skildu þessir peningar reiknaz firer þat tíu
hundrada ilagh er staðrinn atte adr j jördu a aslaksstöðbhum i
kræklingahljrd er nefndr arni atte. oc til sanynda her wmm
setti egh mitt inzcighli firer þetta bref gort a Mōðruuollum j
hōrgardal in profesto ethmundi regis anno domini M^o CCC^o
xc^o iij^o.

¹) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

406.

31. December 1393.

i Hítardal.

KAUPBRÉF þeirra séra Hallsteins Jónssonar og Snorra Brands-sonar, að Snorri selr séra Hallsteini jörðina Hrafnabjörg í Hörðudal með tilgreindum landamerkjum og alla jörð að Laug-um fyrir sextigi og sex hundraða í lausafé.

Tímarit Jóns Pétrssonar III, 1871, bls. 102—103, en það er því miður ekki hægt að sjá eftir hverju hann hefir prentað, en fyrir oss hefir eigi orðið afskrípt af þessu bréfi. Eftir hverju sem Jón Pétrsson hefir prentað, þá er auðséð að hann hefir ekki fylgt nákvæmlega stafsetning þess handrits, sem hann hefir haft fyrir sér, nema því að eins að það hafi verið nýleg afskrípt, þar sem stafsetning hafi verið vikið dálftið við; sér í lagi tekr þetta þó til ó-anna, sem eflaust hafa ekki staðið, nema á þann hátt er eg nú taldi; er hér því alveg vikið frá þeim.

In Nomine Domini Amen.

Var þetta kaup þeirra sira Hallsteins Jónssonar af annari halfu. en Snorra Brandssonar af annare. að adur nefndur Snorri selur honum land allt að Hrafnabjörgum j Hörðudal með öllum þeim gögnum og gædum. sem fylgt hefir að fornu og nyu og hann varð fremst eigandi að til vmmmerkia þeirra sem adrir menn eigu til mots við það. land allt ofan að markgróf og þana halfua og upp að kornamuulagili. sambeit a hals til motz vid middalamenn. en land so sem vatnsfoll deila. Laugardal allan badum meigin upp j botn og ofan til motz vid Lauga. fyrir nordan ofan að Einhómrúm. allt holfiall ofan að Skialldargili og upp til motz vid Lauga. Miouadal allan so sem vatnsföll deila vr tiorninne midre til motz vid hitdæla badum megin ofan isópandaskard. Tuttugugelldfiar kugilldabeit i Langavatnzdal. Hrij[s]skog til stecka a vor j Dunkurskog. og trodhrijs til hwsa og undir mat a baust sem þarf. Bænhus a skog allan i pálshollt. Hier med selur hann honum Lauga iðrd alla med sijnum vmmerkium. Hrafnabjörg eigu torfskurd i kollu-gróf i hols land.

Hier i moti gefur sira Hallsteinn sextiu hundrada og sex hundrud med þessum fridleika. halfan þridia tug kugillda. þrettan asaudar kugilldi og tolf kyr. Fimtan haustlags hundrud. halft i sandfie. en halft atta hundrad i nautfie. Tiu hundrud vadmala. halft vara. en halft hvitar hafnarvodir.

prettan hundrud i gripum. þriu hundrud i hrossum. lukist ut a tveim arum. en eigi sokn a þridia. lukist ut a fyrra ari atta asaudar kugilldi og v. kyr. tíu hundrud vadmala. síau haustlags hundrut. prettan hundrut i gripum. þriu hundrut i hrossum. A öðru ari það sem eptir stendur. Skilldi Snorri síer so mikid fe aptur i iardir sínar. sem honum brysti [i ardinn¹]. Tolf alna leiga skyllði eptir huert hundrad það. er eigi lykist a firsta ari sem i landi liggi.² halft fridt en halft ofridt. Skyllði snorri alla iördina að hrafnaðiörgum og bænhusit i abyrgd síjra Hallsteins upp fra næstum fardögum. Skyllði snorri abyrgiast allar lagariptingar a greindum iörðum. en syra Hallsteinn halda til laga. Skyllði optnefndur Snorri. að syra Hallsteinn skyllði kaupa at honum Geitastecka að öðrum fardögum. ef hann villde selia fyrir sextan hundrat. vj. kugilldi. x. hundrud i haustlag [i] og vadmalum. En Snorri skyllði selia öðrum fyrir næstu fardaga. ef hann villdi. og skyllði [sira] Hallsteinn lúka það vt a þridia ári. en eigi sokn a fiorda.

For þetta kaup fram i hytardal þridie kalendas Januarij Anno Domini m. ccc. xc. iiij.

voru þesser vottar vid. syra Hrafnsvartur Skeggiason. Eyolfur Snorrason. Albeidur flosadottir. Gestur Jonsson. Snorre þorarensen og margir adrir godir menn.

Og til sanninda hier vm settum vier fyrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta bref med optnefndra manna innsiglum syra Hallsteins og Snorra. Giört i stad deigi og ári sem fyr segir.

407.

1393—94.

á Innra-Hólmi.

AGRIP Arna Magnússonar af afsalsbréfi Þórðar Flosasonar fyrir Skjaldarbjarnarvík til Bjarnar Einarssonar Jórsalafara, en frumbréfið brann 1728.

AM. dipl. afskr. Nr. 5821 með hendi Jóns Ólafssonar frá Grunnavík, en Árni Magnússon hefir lesið honum þetta fyrir. líklega árið 1729, því að Hafnarbrenna varð í Október 1728, en Árni dó

¹) [i iardinn, hefir staðið í handritinu, en Jón Pétursson getr þess til að það muni eiga að vera svona.

í Janúar 1730. Það er einginn efi á því, að það er Björn Jórslafari. sem hér er nefndr, því hann var, eins og sézt af bréfum hér á undan, í óða önn að leggja undir sig jarðir þar vestra um þetta leyti og byrjaði á því að kaupa Vatnsfjörð um haustið 1387, þegar hann kom frá Grænlandi (Dipl. Isl. III, Nr. 344).

Anno 1393—94 eda um þau ár selur Þordur Flosason Birni Einarssyne (puto Jorsalafara) Skialldabiarnarvik, og segist þá jord erft hafa epter son sinn Skula. Enn honum hafa gefed virðuligur Herra Magnus (eda Hakon; eg man ei hvert var) Noregs konungur. Brefed er skrifad að innra Holme (ä akranese).

Originalenn sende mier til eignar frá Jslande Syslumadur-enn Ormur Dadason, enn hann brann hið mier 1728 in Octobri.

Af þessu brefe er að læra að fader Odds Lepps lögmanns og Skúla, Þordarsona, var Flosason, og synest líkast, að hann hafa sunnlendskur vered, kannske bued á innra holme. Mig minner að skömmu fyrir þetta finnest Flose prestur officialis Skalholtensis, hvad ef so er þá giæte hann vered fader þordar. Enn þetta er ecke nema gæta, því margur kynne Flose vered hafa um þá tíjd. Enn víjst er það, að af betra slags folke hefir þesse Þordur Flosason vered.

Það er töluverð eptirsjón í því að þetta bréf skuli vera glatað. Eg hef gert mikla gangskör að því að finna afskript af því, en mér hefir ekki tekizt það, svo að Árni hefir líklega ekki verið búinn að láta afskrifa það þegar það brann, ellegar þá að afskriptin hefir brunnið með frumritinu. Í bréfabókum frá Íslandi hef eg ekki heldr getað fundið neina afskript af því, svo að bréfasafnarar á 17. öld hafa líklega aldrei afskrifað það og ef til vill ekki þekt það, svo að ætla má að eingin afskript hafi verið gerð af frumbréfinu áðr en það fór frá Íslandi. En ágrip þetta er þó mikil bót í máli, því að Árni Magnússon hefir einmitt tekið eptir því, sem hefir verið einkennilegast við bréfið, en það er, að það er lykill að ætt Odds lepps, hvernig hún verði rakin upp til fornaldarinnar, og er auðséð af ættartölubókum, að ættfræðingar á 17. öld hafa ekki þekt bréfið, því að þeir rekja ættina allir rangt, og svo hefir verið gert fram yfir miðja 19. öld, þangað til Jón Sigurðsson ritaði um Odd lepp í Lög-sögumannatali í Safni II, 79—80, og hefir hann eflaust bygt á þessu bréfságrípi, þó að hann láti þess ógetið, að Oddr hafi verið sonr Þórdar Flosasonar. Getgáta Árna Magnússonar, að faðir Þórdar hafi verið Flosi Jónsson prófastr og officialis (á Stað á Ölduhrygg) er með öllu rétt og

sýnir það bréf frá hér um bil 1350 um Keflavíkrreka (Dipl. Isl. II Nr. 526). Þórðr hefir verið orðinn fulltíða um 1350, því að þá selr hann Helgafellsklaustri Héðaralón (Dipl. Isl. II, Nr. 530). Nú hefir Jón Péterson háyfirdómari settfært séra Flosa (Sýslum. II, 4—5), að minni ætlan með öllu rétt, og telr hann son Jóns Erlendssonar á Ferjnbakka, sem hafi verið sonr Erlends sterka og bróðir Hauks, og að séra Flosi sé sá piltur sonr Jóns, er getr um í Þorláks sögu helga (Bps. I, 381), en Jóns Erlendssonar getr í annálum við ár 1310. Kona Erlends var Járngerðr Þórðardóttir, Bøðvarssvnr í Bæ af Mýramanna kyni; má það og virðast andsett, að Þórðr Flosason hafi átt óðul um kring Borgarfjörð, því í máldaga Gyrðs biskups fyrir Álptaneskirkju á Mýrum frá c. 1354 er þess getið, að Þórðr Flosason hafi húið þar (Dipl. Isl. III, Nr. 50) en í Vilchinsmáldaga (1397) er hans getið í Görðum á Akranesi (sbr. Dipl. Isl. III, bls. 87 nota 2), og mun hann öllu heldr hafa búið þar en á Iðna hólmi. Garðar voru gömul eign í Mýramannætt og bjó þar leingi Þorleifr bróðir Bøðvars í Bæ. Gjafabréf Magnúsar konungs frá 21. Aug. 1374 fyrir Skjaldarhjarnarvík og fleiri eignum til Skúla sonar Þórðar er prentað hér áðr í þessu bindi (Nr. 234) og sömuleiðis staðfestingarbréf Hákonar konungs þar upp á frá 13. Marte 1375, en Skúli drukkn-aði sama ár. Séra Flosi hefir orðið gamall maðr og er hann enn á lifi 17. Júní 1368 (Dipl. Isl. III, Nr. 198), en hann hefir án efa dáið litlu síðar, og er ártið hans eptir fornri ártiðaskrá 10. Nóv. Þórðr Flosason hefir og verið gamall maðr þegar hér er komið og hafa sumir menu orðið langlífir í þeirri ætt, því Oddr leppr lifði enn 1440 og hefir þá verið fjörgamall. Bróðir Þórðar hefir verið Vigfús Flosason í Krossholti, en systir þeirra hefir verið Álfheldr, er Eyjólf Snorrason átti, og seldu þau Helgafellsklaustri 1386 Miðgarða í Staðarsveit (Dipl. Isl. III, Nr. 320). Þau eru enn á lifi 1393 (sjá Nr. 406). Auk Skúla og Odds átti Þórðr son, sem Erlendr hét; hans getr í bréfi 1449. Hann mun og hafa átt son, sem Flosi hét, og mun það vera sá Flosi Þórðarson, sem kemr við bréf 12. Maí 1417, og er þá dáinn. Ásbjörn Þórðarson, er bjó í Görðum á Akranesi 1436, mun og hafa verið sonr Þórðar Flosasonar. Eg hef áðr sýnt fram á það, að Kristín Oddsdóttir fylgikona Lofts ríka hefir verið dóttir Odds lepps (Digtningen på Isl. i det 15. og 16. årh, Kh. 1888 bls. 241—42), og eru af henni og Guðna bróður hennar komnar miklar ættir. Þessi tafla sýnir ljóslegar ættina um þessar mundir, rakta frá Mýramönnum:

Kveldúlfr.

|
Skallagrímr.

|
Egill Skallagrímsson.

|
Þorsteinn Egilsson.

Rífla Þorsteinsson.

Skúli Ríflason.

Þórðr Skúlaason.

Böðvar Þórðarson (d. 1187). Guðný móðir Sturlinsona,
d. 1222.

Þórðr prestur Böðvarsson.

Böðvar Þórðarson í Bæ. Þorleifr í Görðum. Mela-
d. 1264. d. 1257. Snorri.

Þórðr Böðvarsson.

Járngerðr Þórðardóttir á lífi eftir 1312 ∞ Erlendr
sterki, d 1312.

Jón Erlendsson á Ferjubakka Valgerðr á lífi eftir
á lífi 1310. 1312.

Flooi Jónsson prófastr á Staðastað á lífi 17. Júní 1368.

Vígfús í Krossholti, Þórðr Floason á lífi Alfheiðr Flosadóttir á lífi 1393
hefir átt dóttur herra 1397. ∞ Eyjólfur Snorrason.

Ketils Þorlákssonar.

Skúli Oddr leppr, Flooi. Asbjörn. Erlendr.
d. 1375. á lífi 1440.

Narfi Vígfússon

Erlendr á Ketill prestur Guðni Oddsson á Hóli Kristín frilla Lópts ríka (d.
lífi 1458. á lífi 1440. í Bolungarvík dó úr 1432) (fjórir synir og fjöl-
bólinni 11. Dec. 1431 ment afkvæmi).

Erlendr Erlendsson. ∞ Þorbjörg Guðmunds-
dóttir dó og úr bólunni

Þorvarðr. Vígfús. Jón. 3. Dec. 1431.

Hólmfríðr. (fjölment afkvæmi).

Flooi Þórðarson, sem eg hefi eftir ágizkan tekið hér upp í töfluna,
kemur fyrir í bréfi frá 12. Maí 1417, eins og eg gat fyrr, og er þess þar
getið, að þeim systnum Ragnildi Pálsdóttur og Ingibjörgu Pálsdóttur
hafi fallið bæði fasteignir og lausafé í arf eftir Flooa; er því annaðhvort
að hann hefir verið skyldr þeim eða arfleitt þær, ellegar hvorttveggja og
gæti eg ætlað að hið síðasta hafi einmitt átt sér stað. Menn hafa alment
ætlað, að Jón Pálsson Mariuskáld hafi verið bróðir þeirra systra og þau
öll börn Páls Þorvarðssonar á Eiðnum, en því hefir Jón Pétursson viljað
hnekkja (Sýslum. I, 20) af því að þá hefði sumar þær teingdir, er orðu

meðal niðja séra Jóns og Ingibjargar, verið með þriðja og fjórða liðs meinvngum, en eftir heilagrar kirkjunnar lögnum (Jus canonicum) var fjórði liður og allir nærskyldari liðir forboðnir. Er líklegt að klerkavaldið hafi optast gætt þessa, þótt út af hafi getað brugðið. Menn hafa enn fremr ætlað, að Páll á Eiðum hafi verið dótturson eða sonarson Þórarins eða Odds, Þorvarðssona, Þórarinssonar. Eg ætla að hvorugt sé rétt, en dóttursonarson annarshvors þeirra kynni hann að vera. Eg ætla að Þorvarðr faðir hans hafi verið Pálsson og sé sá, sem nefndr er í bréfinu um Sleðbrjóts-sand frá 1376 (Dipl. Isl. III, Nr. 253) og er þá dæinn. Í forari ártíðaskrá frá Vallanesi (AM. 249. Fol.) er þess getið, að Þorvarðr Pálsson hafi andast 3. Mártis og mun það án efa vera hann. Hans er og getið í Vallanesmáldaga hjá Vilchni. Hann hefir blotið að vera af góðri ætt. Nú vill svo til, að séra Jón Pálsson nefnir í bréfi einu góðu frá 5. Júní 1439 Erlend Narfason í Teigi «frænda sinn», en því verður nú einnngis komið heim á einn hátt — margir liðir í ættinni eru að visu ókunnir, svo að eingin vissa er fyrir að sú rakning sé einhlit — og yrði það með því móti, að Þorvarðr á Eiðum hefði verið bróðir Teits Pálssonar og þeir báðir synir Páls Hankssonar. Þorvarðr hefir átt Ragnhildi dóttur Karls Arnórssonar á Eiðum, og dó hún 21. Sept. (Vallauesártíðaskrá). Ættartala sú yrði þannig:

Erlendr sterki.

Jón Erlendsson	Haukr Erlendsson.	Arnórr.
Flosi Jónsson.	Páll Hauksson.	Karl Arnórsson. Markús Arnórsson.
Vigfús Flosason.	Þorvarðr Pálsson	∞ Ragnhildr Karlsdóttir.
Narfi Vigfússon.	Páll Þorvarðsson.	

Erlendr Narfason. Jón Pálsson.

Væri þeir Erlendr og Jón þá óskakkir fimmenningar. Þess má geta, að svo lít út sem séra Jón hafi átt eignir milli Markarhjólts og Þjórsár. Eftir þessu, ef það væri rétt, hefðu þær þá og verið fimmenningar Kristín frilla Lopts ríka og Ingibjörg kona hans.

408.

11. Janúar 1394.

á Reynistað.

PRÓFENTUSAMNINGR Loðins Skeggjasonar og frú Ingibjargar abbadísar á Reynistað, þar sem Loðinn leggur á borð með sér, meðal annars, jörðina Heiði í Gaunguskörðum.

AM. dipl. afskr. Nr. 5670 «ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna; þar með er staðfestingarbréf Péturs Hólabiskups frá sama ári: «Brefenn bæde eru á kalfskinn, og fyrir því fyrra ecke epter, nema tvo jnsigle brotenn, ein laus þveingur, og nockur þveingiafór. Fyrir því sijdara, eitt jnsigle broted og olesande, og er með þess þveing. það fest vid hitt, fleyre hafa ecke vered þar fyrir». AM. Fasc. V, 10 transskript af bréfinu á skinni frá 3. og 4. Apríl 1609. Bréfið er hér prentað eptir afskrift Jóns Magnússonar, því að hún er stafrétt eptir frumbréfinu, en ritháttur transskriptarbréfsins frá 1609 er blandaðr staðsetning þeirri, er þá tíðkabist; annars er transskriptið gott og mikilsvert, ef ekki væri annað betra til.

Bref vmm heide oc selfór a Breidstade fra vijk 1394¹⁾).

Öllum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda arnorr jonson. þodr eyiolfsson prestar. biðrn bryniolfsson. sturli þorgrimsson. jon þorolfsson. Gudmundr einarsson oc leifr einarsson leikmenn kuediu guds oc sina. kunnigt gerandi. at þa er lidit var fra hegat burd vars herra iehsu christi þusund þriu hundrat niutigir oc flogor ar sunnudag næsta eptir þrettannda dag iola at stad j reynisnesi vorum vær i hia sam oc heyrðum a at sua fellt kaup staðfestiz medr handabandi medr fru jngibiorgu abbadisi oc lodni skeggiasyni at hon tok hann medr godra manna radi oc sampýcki allra sinna conventusýstra til æfinligrar profentu a stadinn i reynisnesi medr sua felldu. at sagðr lodinn gaf j profentu med ser. jordina a heidi j skórðum til fullrar eignar firir halfan fiorda tug hundrada til þeirra vmmerkia sem þar eigu adrir menn rettliga j moti.

reiknadi hann itolu j jordina. sua fellda. at benedikt brýniolfsson ætti beit oc selfaur vm tua manadi a sumar ár-liga vpp fra frafærslu hundradi asaudar. þrimr kuum oc þrimr brossum. selgiðrd oc selstodu a breidstodum. oc þessum fenadi beit og halld firir vestan a. en eigi firir austan nema firir vtan lambá. oc þar medr attfedmings torfskurð oc þar til hrisrif sem þi bui nægir. skolu þeir sem a heidi bua eiga afgang elldividar huert haust.

Jtem sagdi hann bænbus skyld a jordunni. skiliandi af ser alla fyrnd a þui oc þui ollu sem þat ætti vtan sik oc innan.

Greindi hann þessi landamerki.

j fyrstu vid skardz iord. at redi almenningsgotur. vt

¹⁾ transkr. 1609.

fra lambæ at hestgili. oc þar ofan j æ. En firir vestan æ redi leysingslækr sem fellr firir sunnan langdæla æ. oc sua vestr til motz vid merkigil.

her til gaf hann fim kugilldi.

Skilldi nefndr lodinn ecki a koma profentuna vm næstu sex ær nema stadfesta sik þriar nætr til vistar oc ero þa stad-arins eign peningarnir vpp fra þui eptir loffigum vana. en taka vt árliga firir bord sitt oc klædnat ku oc asaudar kugilldi oc hundrat i vadmalum. en at þessum sex arum lidnum radi lodinn huart hann vill setiaz a profentuna edr taka vt vidr-likht a huerio ari. en þa er hann kemr a profentuna skilr hann ser bord sem ráðsmadr edr beztu menn j bæ. oc tuituga vad til klæda ser halft huart suarta oc huita. oc tuær alner lerept árliga. pionostu hreinliga oc hirdzluhus vt af skala þat sem vtan ero dyrr á. oc hallda þui sidan a sinn kostnat. oc fa ser sialfr sæng. en stadriinn halldi oc eignizt eptir hann. kiðri lodinn ser leg frammi firir kirkiodyrum at stad huar sem hann andadiz.

oc til sannenda her vm settum vær fyrnefndir menn medr capitula innzsigli vár innzsigli firir þetta bref giðrt i sögdvm stad degi oc ari sem fyrr segir.

409.

13. Januar 1394.

á Holum.

PÉTR Nikulásson biskup á Hólum samþykkir prófentusamning frá Ingibjargar abbadísar á Reynistað og Loðins Skeggjasonar frá 11. Jan. 1394 (Nr. 408).

AM. dipl. afskr. Nr. 5670, stafrétt afskript með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna «ex originali», sem var á kálfskinni.

Uær broder petr med guds ok postoligs sætis näd biskup æ holum kunngerum þat godum monnum þetta bref seandum edr heyrandum ath saker þess ath þat kaup sem jnghiþiorg medt¹⁾ guds näd abbadis ath stad j reynisnesi hefuer gert medr sinna conventu sýstra samdýcki widr lodinn skeggjason vm

¹⁾ þannig.

hans æfinligða prouendtu til stadarins j reyninesi litz oss oc andrum godum monnum j alla stadi wel radligt oc greindu klaustri vskadligt wera. þij samdyckiom wer oc stadfestum medr þessu waro brefui þat sama prouendtu kaup medr aullum sinum greinum oc articulis eptir þij sem hier stendr skrifuat j þij brefui sem hier er medr fest þessu waro brefui. ath þat vbrigdiligða halldizt enn þij helldr oc lōghligar sem wer hōfuom þetta samdyckt oc stadfestu bref þar til gefuit. Ok til sannenda hier v̄m settum wer wart inzsighli firir þetta bref skrifuat a holum in proxima die ante octauam epiphanie domini anno domini. M^o. ccc^o. xc^o. iiij^o.

hauddum wer þetta bref ecki staudugt utan þat bænhus halldizt vfordiarfat framleidis af klāstrino ath stad eftir þij sem byriar ath laughum¹).

410.

15. Januar 1394.

á Þingeyrum.

ÞÓFENTUSAMNINGR Jóns Eyjólfssonar og Helgu Loðinsdóttur búsfreyju hans við Sveinbjörn ábóta og klaustrið á Þingeyrum.

AM. dipl. afskr. Nr. 459; samfast við kvittan Sveinbjarnar ábóti frá 6. Júlí 1394 (Nr. 415), og segir Arni um þau bréf bæði: „Epter tveimur samföstum original-brefum sem fylgia Þingeyraklaustri“. Arni lýsir stafagerð frumbréfsins og dregur upp innsigli Úlfs Stefáns-sonar. Afskrift af bréfinu er og í AM. 280. 4to bls. 175—77.

Profentu bref v̄m saudadalsa²).

In dei nomine amen.

giordizst sua fellt profuentukaup a millum herra sweinbiarnar abota ath þingeyrum med vitand ok samþykkt þers sama klaustrs conuentubrædra af æinni halfu. en af annarri jons eyiulfssonar ok helgu lodinsdottur bustrv hans sem her greiner. j fyrstu at nefnd hion jon ok helga gefua med ser til þingeyra til efuinligrar vistar jarder tuær a uatznesi hueriar

¹) Þessi klausa stendr aptan við bréfið og er henni ekki vísað inn; ²) aptan á bréfinu með fornri hendi. Þar stóð og: landamerkia bref, en það á ekki hér við; á ef til vill við Þingeyrabréfið frá 1428.

sua hæita saudadalsa oc þemr. meðr ollum þeim gögnum ok giædum sem þau wrdo fremzst æigande ath at jskilldum ollum reka huala ok vida ok þij fleira sem logbok skyrer at sa madr a sem hann kauper reka af lande mannz. sagde jon vera bænhus skýlld a saudadalsa skiliande af ser alla fyrnd a bænbuinu. her ofan a tiu kugillde edr kugillda virt goðz allt samt firer fimtigi hundraða. skilde jon starfua neinligan starfua medan hann veri til fær. ganga firir stadar buum: geyma æidingh stadarins. wera ath þurrum heyium edr hafua annan vidrlikan starfua vetr ok sumar. en helga skillde vera rads-kona a stadnum edr stadar buum ef aboti villde sua skipa. medan hun wæri til fær. skildu þau wera jafnan bædi saman a uetrvn ok taka til klæda ser arliga af stadnum tuituga vad huart þeirra buitt ok suart ok þar til sex alner lerept bædi saman. skildu þau ser sæmiligt borð af stadnum efter þij sem adrer profuentumenn hefde ok koma bædi a profuentuna a næstum fardogum. skilde ok stadrinn eiga halft godzit efter handabandit. en allt þa er þau kiæmi a profuentuna. voru þessir kaupa vattar þodr þordarson. æinar þoruardzson ok solui brandzsson prestar. vlfr stephansson ok þorgerr bauduarsson leikmenn huerir til sannenda her um settu sin jnzicgle með jnzicglum herra sueinbiarnar abota ok conuentubrædra firer þetta bref skrifuat at þingeyrum jn festo beati mauri abbatis. anno domini m^o ccc^o. xc^o. iiii^o.

411.

16. Marts 1394. i Vik i Sæmundarhlíð.

SUMARLÍÐI Þorsteinsson kvittar Benedikt Brynjólfsson fyrir verði jarðarinnar Saudár.

Frumbréfið á skinni AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 8; innsigli Guðmundar Einarssonar er fyrir bréfinu; hin eru dottin frá. Afskrift frá 17. öld er í AM. 280. 4to bls. 62.

(kuittunarbrief benidicz bryniolfssyni vm sauda¹⁾).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda jon geirsson. þorfinnr einarsson oc Gudmundr einarsson. q[uediu]

¹⁾ [Aptan á bréfinu.

guds oc sina. kunnigt gerandi at vær vorum j hia j glaumbæ j skagafirdi at sumarlidi þorsteinsson giordi Benedikt bryniolfs-son medr handabandi alþingiskuittan vm allt saudárverd at luktum florum kugilldum sira einari olafssyni oc fim kugilldum joni geirssyni. Ok til sannenda her vm settum vær fyrnefnder meun var innzsigli firir þetta bref giort j vik i sæmvndarhlid a iafnleingdardag hins goda gudmundar hola biskups þa er lidit var fra hegat burd vars herra iehsu christi þusund þriu hundruth niutiger oc fiogur ær.

412.

24. April 1394.

á Holtastöðum.

ÞÓRÐR Þórðarson prestur á Höskuldsstöðum handsalar Valdísi Helgadóttur ráðskonu sinni ey þá, sem liggir fyrir Syðri- og Ytri-eyjar landi á Skagaströnd til fullrar eignar.

Hér er prentað eptir eptirriti séra Eggerts Briems á Höskuldsstöðum gerðu 10. Janúar 1888 af kopíu á skinni frá 1709, sem nú er í eigu Arna hreppstjóra Jónssonar á Þverá í Hallárdal: «[Riett copierat] epter sinum original. sem var á pergament ritadur og nu madur og rotenn. þo med somu junciglum(!) upps[ett. til vitnes underskrifud nöfn ad Geir]raudar Eyre vid Aftastfiord þann 7. Maj 1709. Eggert Gudmundsson. Joon Grijmsson». Til samanburðar hefir séra Eggert haft afskript frá lokum 18. aldar: «Þetta bref er ölldungis samhloda sinum original sem er a pergamente med þur hangandi inciglum. vitnar Biörn Oddsson. Asgrijmur Jonsson». Valdís Helgadóttir gaf Ytriey þingeyraklaustri 28. Júlí 1403 (AM. Fasc. VII, 13). Sbr. bréf frá 13. Nóv. 1401.

Þat giðorum ver finnboge jörvnd[ar]son. Marteinn alfzson oc jsleifr sölvason godvm monnvvm kvnnvgt med þessv vorv opnv brefe ath ærvm eptir gudz býrd M^o. ccc^o. xc^o. quarto favstvdagenn j þaskavíkv. vorum ver j hia. sævm oc heyrðvm. ath sira þorðr þorðarson prestur æ havskvldstöðum æ skagaströnd. lavk oc handsalade til fvllrar eignar a fyrrgreindvm stad þa litlv ey. er liggir j sionvm [firir] framan jardernar sydre oc ytre ey æ skagaströnd sinne æad[e]konv valdise helgadóttur. med ollvm eyarinnar kringvm liggjande oc med fylgjande gagnsemdvm, firir tiv kvgillda afgipt af tedrar valdisar eigindoms javrd sydre ey. hveria sira þorður kennest j vavrdslvm haft hafa næstliden sex

ær. Oc til sannend[a] her vm settvm ver fyrgreindir menn vor jncigle fyrer þetta bref [giort i] sama stad oc dag sem fyrr segir.

413.

26. Maí 1394.

[i Reykholti].

SKRÁ yfir fjármuni Reykholtskirkju, þá er séra Ólafr Kolbeinsson afhenti, en séra Gunnar Gilsson tók við.

Bisknpskjalasafn Nr. 1. Fol., samtíða skinnblöð; eru með norsku handarlagi; AM. dipl. afskr. Nr. 2218, eptir nefndri skinnskrá «Ex membrana coeva et authentica Templi Reykholtensis accuratissime etiam qvod ad mendas» (AM.). Hér er fylgt afskript Árna.

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. quarto midvikudaghin j far-doghum afhendi sira olafur kolbeinsson suo mikit gozt kirkiani j reykiabolte enn gunnar prestr gilsson tok med.

Jn primis jnnan kirkju. iiij. sloppa fanyta. ij pellzt kapur sæmilighar oc ein balldrkins kapa. iiij. kapu slitti. v. antependia oc aoll slitin. eitt brikar klædi fanytt. ij altaraklædi med enskan lit er sira ari lagdi til. iiij messu klædi sæmiligh oc þo slitin. v avnnur miðg slitin. oc brestr j einum þessum stola oc handlin. vj corporalia j husum. xij altara dvkar vigder oc a þessum einum slitin brun. at auk sprangadr dvkur. oc lektara dukr slitin. oc lerepzt dukr yfuer peturs altari. ij. hōklar lauser bader whæfuer. iiij. kalekar oc ij. af þeim lester. enn eirn j tueim hlutum. viij. kertistik[u]r med kopar oc ein lest enn. ij fænytar. vigzt vaz ketil. sacrarium munnlaug lest. glodar ker. elldbera brot. messufata kista wlæst. iiij. klokk[u]r oc er af þeim ij. beingur¹⁾ fornar. oc hiñ. iiij. brotin. ij. bioll[u]r. skrin. [texti buin²⁾]. kros[s] med vnderstodum. krossar iiij smellter. hunziker[s] brot med silfuer. solar steirn. ij paxspioll. fontur med umbuningi oc katli. marie skript. peturs likneski oc barbare oc dukar yfuer. oc fyrer þeim. iiij. kertistik[u]r med iarn.

¹⁾ «beingur er hier skirt. mun hafa vered kluckunafn. um líkabaug. stora klucku i Skálholte, sem vered hafe þar forðum er tradition, hversu langt heyrst hafi» (AM.); ²⁾ [útskað; Árni segir þetta sýnist eigi að standa þar.

graduale, gudspiallabok, capitularius, ordo, de sanctis bækr a sumarit at ottusaungum, allar secundum ordinem, epistolarius, collectarius, gradall, ymnarius, lesbækr per anni circulum de sanctis et de tempore allar eigi eptir ordu, xx bækr fanytar eigi epter ordu.

Jtem lectarar, ij, merki, ij, oc anna[t] fanytt, læstur glergluggur, baxtur iarn, ampli med tin, lika kross med rodu, lika krakr, alltaris steirn.

Þetta j meífé, iiij, æflar fimmtigber alna oc ij, alnar varmælltar, kistu fyrer barbare oc stor stigbi, ij, bord atta alnar oc xx, oc eirn bordskutil oc pallbord bit iiij, munnlaugar brot, pallklædis slitti, pottur oc ketill huortueggia fornt, tui-bytnu fat, ij stranda smir er annar vondur oc tunnu hlutur, ij, ker j jordu oc annat wnytt, vppistodu keralld, larar ij oc annar fanytur, fíorar kistur oc eru af þeim iiij fánytar, strockr, sex trog oc oll vond, sex vppgerdar kerolld vond, x, diskar oc x skaler oc flest af þessw rifit, [sængur klædi¹⁾] ij, oc æklædi sæmilikt, metit allt saman fyrer halft, xvja hundrath, skal sira olafur her til [leg]gia h[alft] iiij hundrat.

Þetta luktiz j kuikfé viij, [oc] xx, kyr, iiij naut ueturgomul, gradungur, ij vetur, xij sasaudar kugilldi, hrutur, ij vetur, xij sauder vetur gamler, ix hross.

26. Maí 1394.

á Bægisá.

414.

13. Janúar 1396.

á Möðruvllum.

Jón Þorbjarnarson selr Böðvari subdjákn Ögmundarsyni jörðina Hallfríðarstaði í Hörgárdal með tilteknum ítökum og landamerkjum fyrir lausafé.

Frumbréfið í AM. Dipl. Isl. V, 11, á skinni; innsiglaust; Dipl. afskr. AM. Nr. 156 (eptir frumbr.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda guðmundur jónsson, bergþor jónsson, prestar, brandr ormsson.

¹⁾ •híer er skriften afnuen, biled svarar því, sem staded kynne hafat: sængur klædi. (AM.)

þorsteinn illugason. nickolas guttormsson oc jon þorgeirsson leikmenn q[uediu] g[uds] oc sina kunnigt gerandi at þa er lidit var fra hingat burd uars herra jehsu christi. M^o. ecc^o. lxxx oc flogur ær at bægisssa sydri miduikudaghinn j fardogum uoru uær j hia sam oc heyrðum æ handaband þeirra bauduars subdiakns augmundarsonar af einni halfu oc jons þorbiarnarsonar af annari at suo firir skildu at hann selldi honum halfua hallfridarstadi j haugardal med ollum þeim gognum oc gæðum sem henni hafði fylgt ad fornu og nyu oc hann varð fremst eigandi at med þessum ummerkium. ræðr gardr firir utan upp j lækinn en steinn stor j midli auxnhols ok hallfridarstada uid sydri skridu oc rettsyni or honum upp oc ofan. reiknadi hann þessi jtauk jannara manna jarder. selfaur j myrkardal arligha. x tigum asandar. tueimr kum oc tueimr hrossum af allri jordunni. skogr j tungu jordu med þessum ummerkium. uarda a halsinum firer sunnan stigadæli. drangsteinn nidre uid skuggagotu ok ræðr hon ut æ hals. her j mot gaf bauduar diakn. xv. kugilldi af þessum fridleika. v. asaudar kugilldi. v. kyr, v. gelldfiar kugilldi oc skilldi þar j þriu uetrgaumaul naut. iiij. hundrut j slatrum. oc hundrads kapall. x. hundrut j uadmalum. lukaz ut a firsta ari. ij. kyr. iiij. asaudar kugilldi. iiij. gelldfiar kugilldi. a næsta hausti. ij. hundrut j slatrum. v. hundrut j hafnaruadum. æ audru ari flogur kugilldi. ok. v. hundrut j hafnaruadum. ij. hundrut j slatrum ath audru hausti. æ þridia ari. iiij. kugilldi. skildi jon af ser bænhus fyrnd. leyfði ualgerðr kona jons saulu æ jordunni med handabandi. uid bauduar diakna. skilldi jon abyrgiaz lagariptingar a jordunni en bauduar hallda til laga. Ok til sannenda her um settu uær fyrr nefndir menn uar innsigli firir þetta bref gort æ maudruollum j haugardal a geisla daghinn [ij arum¹⁾] sidar en fyr seger.

415.

6. Juli 1394.

[á þingeyrum].

SVEINBJÖRN ábóta á þingeyrum kvittar Jón bónda Eyjólfsson

¹⁾ [Afskr. les her „ . . . nattum“, sem er rangt og eingin hugsun í; frumbréfið er dálitið óskýrt, en þó er þetta víst; talan hefir fyrst mis-skrifast, síðan verið skafið og skrifað ofan í.

fyrir jörðunum Sauðadalsá og Premi, er hann hefir afhent ráðsmanni staðarins samkvæmt prófentubrési sínu (Nr. 410).

AM. dipl. afskr. Nr. 460 eptir frumbréfinu, sem fylgt hefir Þingeyraklaustri; innsigli ábóta brákað. Bréfið áfast prófentubrési Jóns. Afskript af bréfinu er og í AM. 280. 4to bls. 177.

Vær suæinbiornn með guds nað abothi at Þingeyrum meðr kennumzst meðr þessu waru brefui. at jon bonde eyiulfs-son hefuer afhent oss ok warum radsmannj. jarder tuær a watznesi sauðadalsa ok þróm ok þar til atta kugilldi. ok tuð hundrat kugillda virð. efter þij sem profentubref jons ok helgu vattar at þau gafu j sina profentu. huert her er med bundit þesso waro brefi. ok þij gerum wer nefnd hion jon ok helgu frialfs lidug ok ollunghis kuit af allri vtlyktingu sagdrar profentu. ok til sannenda her vm settum wer uart jnzcigli firir þetta bref skrifuat at Þingeyrum tuæim nattum firir festum sociorum in selio quiescentium. anno domini M^o ccc^o xc^o iiij^o.

416.

23. August 1394.

á Möðruvöllum.

PÉTR Nikulásson biskup á Hólum kvittar Árna Einarsson um tíu hundraða ílag í jörðina Ásláksstaði í Kræklingahlíð.

Frumbréfið í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 9; á skiinu; innsiglið dottið frá. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 220, en eptir lakri afskript. Sbr. Dipl. Isl. III, Nr. 405.

Vær broder petr með guds oc postuligs sætis næð biskup æ holum kunngerum þat godum monnum meðr þessu waro brefui ath þat sama tíu hundrada ílagh sem stadrinn æ möðruvöllum atti j jord a aslaksstaundum j kræklingahlíð þeim til vrlausner sem þat wille gera oc landit atti. hefuer sira sueinn magnasson radsmandr möðruvalla stadar. meðr waro samþycki ath sier tekit stadarins weghna oc staddan wegh æ gert vidr arna einarsson. ok hann hefuer greind tíu hundrath vth lukt ok af hendt efter þij sem oss wel ænæygher ok þat bref sira sueins wattar sem hier er meðr fest þessu waro brefi. þij gerum wer nefndan arna ollungis kuittan vm greindt jardar

jlagh stadarins weghna æ mōðruuollum sua firir oss sem warom efter komandum hola biskapum edr kirkiunnar lōglighum vmbodsmonnum. ok honum ok hans erfingium edr eighner monnum greindrar jardar efter hann alla sagda jord frealsa oc akiærulausa vm þratt nefndt jlagh. ok til sannenda hier vm settum wer wart inzsighli firer þetta bref gert æ modruwollum j haurghærdal in profesto bartholomei apostoli. anno domino M^o ccc^o xc^o iiij^o.

417.

[1394].

SKRÁ um það, hverjar eignir Staðarfellskirkju hafi bæzt síðan máldaga Gyrðs 1354.

AM. dipl. afskr. Nr. 1514; Landsbókasafn 101. 4to bls. 353 skr. c. 1730. Landsbókas. 107. 4to bls. 416. Prentuð í Hist. Eccl. Isl. II, 107 með latínskri þýðing. Þetta fylgir í handritunum máldaga Gyrðs frá 1354 (Dipl. Isl. III, Nr. 40), en ekki finst þessi klausa í Vilchinsbók.

Nv síðan þessi maldagi var gior hefur gefist til kirkiv vnder stadarfelli.

jn primis gaf aurnolfr ionsson andreas likneski. enn guttormr jatti at luka þat elligar iij merckur vorovirdar.

Jtem hefur gefist viij kyr oc eitt asavdar ku[g]jildi. iiij hestar oc ije j vadmalvm. kertastikur ij med kopar. sloppur oc patinvr ij. xvje vorovird er fallit hafa henni i porcionem æ millvm þess er ornnolfur giordi firir herræ od[d]geire æikningsskap oc hins er guttormr son hans giordi firir herræ vilkin hit firsta sinne at hann visiteradi vestfiordu.

418.

[1394].

VISITAZÍUBRÉF Pétrs Nikulássonar biskups á Hólum.

AM. 235. 4to bls. 41, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar á skinni í frumriti frá c. 1480. Pétr biskup visiteraði í fyrsta skipti 1394, og reið þá einkum yfir Eyjafjarðar og Þingeyjarsýslur. Mun því bréf þetta vera ritað um vorið 1394.

Visitacionis bref.

Vær broder petr medr gudz oc postuligs sætis nad biskup a holum. Gerum ollum lærdum sœm læikum millum avamula¹⁾ oc helkundo hæidar kunnikt ath saker skylldu wars æmbettis born ath færmma ok malwm skipa. Etlom wer med gudz vilia ath visitera her med ydhr [i] sumar oc rida hæiman næsta dagh æfter olafsmæsso fyrri. til vrda j suarfuaðardaal. þadan til tiarnar. þa til vfsa. þa til valla oc vera þar tuær nætr. þa til riseyiar. þa til aarhskogz. þa til haufda. þa til grytubacka. þa til laufas oc vera þar. ij. nætr. þa til flatæyiar. þa til stadar j kinn. þa til helgastadar. þa til Mula oc vera þar ij. nætr. þa til græni[adar]stada oc vera þar. ij. nætur. þa til næs. þa til husavíkr oc vera þar. ij. nætur. þa til gardz. þa til hafra-fellstungu. þa til hola j gnupasúætt. þa til swalbardz j þistils-fiordh. þa til saudanæs. þadan afti til swalbardz. þa til skinnastada oc vera þar. ij. nætur. þa til aas. þa til rækiarhlidar. þa til skutustada. þa til þueraar. þa til Einarstada oc vera þar ij. nætur. þa til lundarbrækku. þa til Eyirdals aar. þa til liosa-watz. þa til haals oc vera þar tuær nætur. þa til illughastada oc vera þar tuær netur. þa til draflastada. þa til swalbardz. þa til munkka þueraar oc vera þar. ij. netr. þa til modruvalla j Eyiafiordh. þa til saurbæiar oc vera þar. ij. nætur. þa til grundar j Eyiafiordh. þa til rafnagils oc vera þar ij nætr. þa til hlidar. þa til glæsibæiar. þa til modruvalla j haugardaal oc oc huilast þar seau nætr. þa til audbrækku edr laugalandz huortt wer æigum hældr gistingh ath taka. þa til myrkaar. þa til bægisaa. þa til backa. þa til sylfrastada. þa til ripr. þa hæim til hola.

Biodum wer oc aminnom alla oc siærhueria presta oc bændr þa sœm oss æigu gistingar ath halda ath þer firihugi oss oc²⁾ varom swæinum tilheyriligan kost med aul oc ræid-skiota oc her med ath þer vppi later firer oss ræikningh oc skodan aa ydrom kirkiom oc aulli(!) þeirra godzi. gioræir ok þessum manni sœm þetta uortt bref þær þan græida sœm honum þarfuaazst sua hans færði þarfui þar firer æighe ath talmazst.

Ok til sannenda et cetera meiri³⁾).

¹⁾ eða: wamula; ²⁾ j. skb.; ³⁾ hér eptir kemur í skb. visitaizubréf Jóns biskups Vilhjálmssonar.

419—498.

1394 og síðar.

MÁLDAGAR Pétrs biskups Nikulássonar fyrir kirkjum í Hóla-biskupsdæmi.

Safn það af máldögum, er fer hér á eftir, er það sem venju-lega hefir verið kallað máldagabók Pétrs biskups Nikulássonar¹⁾ og er að því leyti að skoða sem heild út af fyrir sig, sem máldagarnir hafa frá upphafi verið sem einn flokkur, þó að þeir sé nokkuð misgamlir og sumt í bókinni staði ekki frá Pétri biskupi. Pétr biskup hefir gert hina fyrstu yfirreið um biskupsdæmi sitt 1394 í August og September og hefir ríðið heiman frá Hólum til Svarfaðardals 30. Júlí og visiterað svo um Vaðlaþing og Þingeyjarþing um sumarið eins og visitazíubréf hans hér næst á undan segir til. Ef biskupinn hefði hagað yfirreið sinni alveg eins og visitazíubréfið segir, þá mætti ætla að máldagarnir stæði nú í skakkri röð í máldagabókinni eins og hún er til vor komin, enda er röð þeirra allöðli-leg, því að hverri sýslu er blandað inn í aðra, og gæti verið að afskrifari Þorláks biskups hefði lagt rangt saman arkir. ef framritið hefir þá verið farið úr bandinu. En þótt svo geti verið, þykir ekki gerlegt að raða hér máldögum eftir sýslum né heldr eftir því, sem stendr í visitazíubréfinu, því að hæglega gat svo staðið á, að biskup hefði ekki getað komið því við að haga yfirreið síuni á þann hátt sem ætlað var. Af bréfinu má og sjá að biskup hefir bæði ætlað að fara til Hríseyjar og Flateyjar eu út af því hefir hann líklega brugðið, því að ekki standa nú máldagar þeirra kirkna í máldagabókinni. En í máldagabókina vantar auðsjáanlega eingan máldaga, sem upphaflega hefir staðið þar, svo að ekkert hefir verið glatað úr henni, þegar Þorlákr biskup lét rita hana upp 1639; að eins hafa einstaka orð verið svo máð, að þau hafa ekki orðið lesin. Af bréfinu sést enn fremr að biskup befir ætlað að visitera klaustrin á Þverá og Möðruvöllum, en ekki standa klaustrmáldagar þessir nú í bókinni og hafa víst aldrei verið ritaðir í hana. Þó hefir biskup eflaust komið þar og gert máldaga²⁾, en þeir hafa líklega verið ritaðir á bók sér eins og lítr út fyrir að vani hafi verið með klanstrin. Eftir visitazíubréfinu hefði máldögum átt að vera skipað svo, og setjum vér hér í sviga hvar þeir nú eiga sæti í bókinni; 1. Urðir (1); 2. Tjörn (3); 3. Upsir (4); 4. Vellir (2); [5. Rísey]; 6. Árskögr (5); 7. Höði (64); 8. Grytubakki (66); 9. Laufás (63); [10. Flatey]; 11. Helgastaðir (69); 12. Múli (71); 13. Grenjadarstaðir (72); 14. Húsavík (73); 15. Garðr (75); 16. Hafra-fellstunga (79); 17. Presthólar (47); 18. Svalbarð (78); 19. Sauðan-es (48); 20. Skinnastaðir (77); 21. Reykjahlíð (74); 22. Skútu-

¹⁾ Séra Jón Haldórsson í Hítardal kallar máldagabókina „Péturs Regestum“ (Biskupasögur hans); ²⁾ Annálar geta einmitt um visitazíu hans á Möðruvöllum 1394.

staðir (51); 23. Þverá (50); 24. Einarstaðir (49); 25. Lundar-
brekka (55); 26. Eyjardalsá (53); 27. Ljósavatn (54); 28. Háls
(68); 29. Illingastaðir (80); 30. Draflastaðir (67); 31. Svalharð (65);
[32. Munkaþverá]; 33. Möðrnvellir í Eyjafirði (6); 34. Saurbær (15);
35. Grund (14); 36. Rafnagil (56); 37. Lögmanshlíð (13); 38.
Glæsibær (10); [39. Möðruvallaklaustr]; 40. Auðbrekka (11); 41.
Languland (12); 42. Myrká (18); 43. Bægisá (8); 44. Bakki (7); 45.
Silfrastaðir (9); 46. Ríp (21). Þeir af þessum máldögum, sem í bók
inni standa, hefðu því að réttu lagi allir átt að vera frá 1394, en
nú sýnir það sig ljóslega að svo er ekki, og hefir biskup auðsjáan-
lega ekki komið yfir að vísitæra alstaðar það sumar, þar sem hann
ætlaði sér í upphafi. Möðruvallamáldagi hér er frá 1395, og hefir
því biskup ridið til Eyjafjarðar næsta sumar. Bægisármáldagi er af-
hending frá 1399 o. s. frv. Aðra vísitáziuferð sína hefir Pétur
biskup gert sumarið 1395 og hefir þá ridið yfir Húnavatnssþing og
uokkuð af Hegransþingi. Við Melstaðarmáldaga (XXVIII) er sagt,
þetta sé fyrsta vísitázia hans, og á það svo að skilja, að þá hefir
hann í fyrsta sinn gert allsherjar yfirreið yfir þann hluta biskups-
dæmisins. Stýðst þetta enn fremr við afhending Hofa (XX) og
Miklahæjar (LXII) frá 1395, en enn þá ljósara er þetta af vígsln-
máldaga Höskuldsstaðakirkju frá 2. Júlí 1395. Árið áðr hafði hann
ridið á nokkra staði í Húnavatnssýslu, svo sem Víðidalstungu. En
hér með er yfirreiðum Pétrs biskups lokið og emhættisverkum hans
á Íslandi að því, er vér nú framast vitum. Að vísu segir séra Jón
Haldórsson í Biskupasögum sínum og eptir honum Finnur biskup sonr
hans (Hist. Eccl. Isl. II, 218), að Pétur biskup hafi farið utan 1398,
en hafi komið út aptr 1401 og hafi því það ár verið á Íslandi.
En þetta er að nokkru misskilningr. Í registri Hólastaðar og norðr-
klaustrauna frá 2. Maí 1396, er tekið svo til orða: «Reiknadizst
svo mykit góðz kirkjunnar á Hólum er virðolighr herra herra Pétr
með guðs oc postolighs sætiz náð biskup á Hólum biððzst til skips»,
og er af því auðsætt, að hann muni þá hafa farið utan þegar önd-
vert sumar og verðr það að vera víst. Á öndverðu ári 1398 er
hans aptr getið á Íslandi, því að á föstunni hinn 29. Marts lætr
Steinmóðr prestur Þorsteinsson ganga dóm um eignir Möðruvalla-
klasters og getr þar Pétrs biskups á þann hátt, að hann sé nær-
staðr, en þá hefir hann farið utan um sumarið og aldrei komið út
aptr, því að bréf það, sem séra Jón Haldórsson og Finnur biskup byggja
á um veru hans á Íslandi 1401, er átta árum eldra eða frá 1393,
svo að það kemr í raun rétttri hér ekki til greina (Nr. 401). Stafar því alt
það í þessum máldögum, sem er frá 1399 eða yngra frá öðrum en
Péttri biskupi. Sumt eru staðar afhendingar frá 1399 eins og
Bægisármáldagi og Sjávarborgarmáldagi og alt það sem hér er frá
þessu ári stafar á einhvern hátt frá officialihus Steinmóði Þorsteins-
syni og Þórði Þórðarsyni. En það ártal finst í þessum máldögum:
Möðruvalla, Bægisár, Lögmanshlíðar, Myrkár, Sjávarborgar, Reykja,
Höskuldsstaða, Svinavatns, Staðarbakka, Ljósavatns, Goðdala, Glaum-
bæjar, Draflastaða, Staðar í Kinn, Grenjadarstaða, Áss í Keldu-

hverfi¹⁾, en sumt eru einungis smáinnskot eða viðbætr, sem hafa Pétrsmáldaga að stofni. En nú dó Haldór prófastr Loptsson ráðsmaðr Hólastaðar í December 1408 úr svartadauda og officiales báðir Þórðr Þórðarson og Steinmóðr dón einnig það ár. Er því klausan frá 1404 (réttara 1406) í Grenjaðarstaðamáldaga líklega frá séra Loga Stígssyni, sem varð officialis eptir pláguna. Frá sama ári kann og að vera niðrlagsklausa Múlamáldaga, þar sem getið er „plágunnar“. En niðrlagsklausa Grenjaðarstaðamáldaga, og sem að eins finst í skinnbroti því er til er af máldagabókinni, mun vera frá c. 1420 og kynni að stafa frá Jóni biskupi Tófasyni, sem einmitt visiteraði 1420, þó að nú muni vera lítið til af hans máldögum. Viðbót er eon fremr aptan við Riprmáldaga frá 1463 og stafar frá Ólafi biskupi Rognvaldssyni og hefði að réttu lagi átt að standa í hans bók. Í skinnbrotinu stendr ennfremr klansa að niðrlagi í Prest-hólamáldaga frá 1520.

Meginhandritið að máldagabók þessari er hið sama og fylgt er við útgáfu Auðunarmáldaga og Jónsmáldaga skalla í safni þessu, en það er afskript á pappír gerð fyrir Þorlák biskup Skúlason 1639 og á hún nú heima í Biskupsskjalasafni Íslands í Reykjavík og er þar Nr. 3. 4to, og stafa allar aðrar pappírsafskriptir bókarinnar í heild sinni frá þessari afskript eða afskriptinni frá 1645 og hefir þeim einginn gaumur verið gefinn; sinnast þær á sömu stöðum og getið er við Auðunarmáldaga. Ekki hefir afskriptin frá 1645 heldr verið höfð til samanburðar, því að hún er ekki komin enn í leitirnar síðan herra háyfirdómari Jón Pétursson hafði hana í höndum 1869—73. En í AM. 273. 4to er til brot á skinni úr þessari máldagabók; er það ritað á skænisþunt sauðskinn, að því er virðist, í önd-verða tíð Gottskálks biskups Nikulássonar eða hér um bil um 1500; er það einhver hin versta augnaraun að eiga við þessi blöð, því að bleikið er mórætt og klest, en skinnið svo þunt, að alt drepr í gegnum, svo að í stafina á þeirri hlið blaðsins, sem frá manni snýr, skyggir jafnharðan sem í stafina á þeirri blaðsíðu, er að veit. Þó má lesa það alt með yfirlegu. Það hefir verið til mikils hagræðis að til er meðal fornbréfaafskripta Arna Magnússonar (Nr. 26—32) afskript með hans eiginhendi af hér um bil öllu þessu broti og er hún gerð með hans alvana traustleika. Þeir máldagar, sem á skinnbroti þessu standa, eru þessir:

1. Hafrafellstungumáldagi. að eins niðrlag (LXXIX).
2. Presthólamáldagi (XLVII).
3. Sauðanessmáldagi (XLVIII).
4. Svalbarðsmáldagi í þistilsfirði (LXXVIII).
5. Skinnastaða máldagi (LXXVII).
6. Húsavíkmáldagi (LXXIII).
7. Grenjaðarstaðamáldagi (LXXII).
8. Múlamáldagi (LXXI).

¹⁾ Hér má og telja niðrlag Saurbæjarmáldaga, þar sem svo er að orði kveðið: „síðan herra Pétr gisti.“

Brot þetta hefir verið dálftið aukið (interpólarað), og auðséd er að afskrípt Þorláks biskups hefir ekki verið gerð eptir þeirri skinnbók, sem það er úr meðan hún var heil, heldr hefir hún verið gerð beint eptir frumritinu. En þetta brot er þó lagt til grundvallar fyrir textanum það sem það nær, því að ritháttur þess er miklu nær frumritinu, heldr en sú stafsetning sem er á afskrípt Þorláks biskups, en er þó ekki fylgt hér út í æsar. Þess má ennfremr geta að afskrípt af öllum þessum máldögum, sem á skinnbrotinu standa, nema niðrlagsbrotinu af Hafrafellstungumáldaga, er í Bisk. 3. 4to á bl. 69—76 aptan við máldagabók Ólafs Rögnvaldssonar. og er hún gerð 1639 fyrir Þorlák biskup, en hún er miklu síðri en afskrípt Arna. Jón Pétursson hefir í Kirkjurétti sínum (2. útg. Rvík 1890 bls. 225) tekið það fram, að vert væri að gefa gaum að öllum eptirritum, sem finnast kynnu af hinum fornu máldagabókum, þó ekki væri nema af einstökum máldögum, ef þær kynni að vera betri en afskríptirnar í bókunum sjálfum. Þetta er rétt mælt, og hefir árangr orðið nokkur af því við þessa máldagabók, eins og eg hef getið um, auk þess sem Ljósavatnsmáldagi er hér prentaðr eptir transskrípti frá 1565 og Bakkamáldagi í Óxnadal fyltr eptir fornri afskrift á pappír. Af máldögum hinna eldri bóka hef eg enn ekkert fundið, er taki fram eða bæti upp það, sem í afskríptunum stendr. Eg vissi að visu um transskrípt frá 1574 af Hrafnagilsmáldaga Auðunar, en sú afskrípt var lakari en í sjálfri máldagabókinni, svo eg notaði hana ekki. Annars væri slíkra afskrípta af einstökum máldögum helzt að vænta við kirkjurnar sjálfar, og er vonandi að þeir, sem þar eiga hlut að máli, láti menn vita, ef þeir hafa í höndum betri afskríptir en þær, sem nú eru máldagarnir prentaðir eptir ellegar, ef til vill, máldaga sem glataðir sé úr bókunum. Frá hínu skýrir Jón Pétursson ekki jafnrétti, þar sem hann segir á sama stað, að nú sé líklega glötuð frumrit allra hinna fornu máldagabóka, nema Sigurðarregístrs, því frumrit máldagabókar Ólafs Rögnvaldssonar er enn til, og er vorkunnarlaust að vita það, því að það hefir verið tekið fram áður (Fornbréfasafn II, 424).

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. iiij^o. j fyrstann týma er herra Petur visiteradi nordannlandz. reyknuduzt þuiliyk ornamenta og kyrciu Eigner j faustu og lausu j Hóla Biskupzdæme sem hier fylgier.

[j. Urdir].

J fyrstu. kyrcia að vrdum j suarfadardal er helgvd med Gudi hinne heilogu Mariæ. og Andreæ postula.

hun á land á skroflustodum. og annað á Hóli.

Þetta jnnann kyrciu. messuklædi þrenn að aullu. hauklar. v. alltarisklædi. iiij. Brijkarklædi. Cantarakápa. sloppur. corporalía. iiij. stola laus. lijka salun og fotaklædi. lectaradvkur.

og dykur yfer andrea. tiolld vm alla kyrckiu. mereki eitt. sot-drifft vond. fontur med vmbunadi. krossar iij. mariu lijkneski. ij. og þridia sliett pentad. andres lijkneski. Blod. iiij. pentud. paxspiolld ij. Brijk yffer alltari. glerkaleykur. propiciatorium medr sylfr er vegur vj. aura. kiertastykur. ij. med jarn og. iij. med kopar. Olafz lijkneski. Blad. skiolldur gulllagdur. lectari einn. paska kerti. ij. Glodarkier. Elldberi. hompull. sacrarium munnlaug. vȳgdz vatnz kietill. kluckur. vij. ad tolu. Broddstafur. kista olæst. Baksturjarn. glergluggur.

Hun a og. vij. hundrud j audna landi

Þetta j Bokum. messubok fra aduentu til paska. aunnur Bok matutinale fra paskum til aduentu. gradualia. ij. ordo vond. psalltarar. iiij. handbok. lāgasongua kuer. commune suffragium. andres saga a norrænu. messubok a sumar. sequentiu bok.

Asa kona Loptz¹⁾ gaf tabulum fyrer alltari. og er enn eigi lucktt.

þar skal prestur vera. tekur hann heima j leygu. ij. hundrud. enn vtann gardz. iiij. merckur.

heyttollur og lysistollur af xv Bæium.

Kyrckiudagur er þar tueým nottum fyrir seliumanna messo.

ij. Vallna kyrckia.

Kyrckia hins heilaga Olaffz a Vollum. ā alltt heimaland. vppsali. kongzstadi. stafn. hol. hanefstadi. og huarff.

Þetta j rekum. j þorgeȳrzfirdi fyrer vestann āros. þad er attungur j hual fra ārosi til Torfdælar. Enn fiordung vestur þadan til svlna. halffa reka alla og fluttningar vidur Byrnunes.

Þetta jnnan kyrckiu j Bokum og skrvda. aspiciens Bækur. v. lesbækur. x. vondar. messubækur. iij. fornar. Graduale j tueim Bokum. og einn Grallari er herra Jon Biskup gaf. Sequentiu Bok og aunnur vond. processionale. Capitularius. Commune suffragium. Texti Bvinn. ij. psalltarar goder. Dialogus j tueým Bokum. Homilia Gregorij. aunnur augustini. Sermones. Bækur iij a norrænu. passionales Apostolorum. tueyr Actus Apostolorum. Liber Sapientie. Alquinus. Sermo Eligij. og x. skrar fornar. handbækr. ij. Mariusaga. Olafzsaga. postula sogur.

¹⁾ Þ. e. kona Lopts Þórðarsonar á Grund.

Lāgasonguabok. messuklædi ix. ad aullu með hoklum. kápur. iiij. yffersloppar. iiij. vonder. alltarisklædi. v. kaleykar. iiij. og þionustu Budkur af tonn. kistur. iiij. olæstar og þridia læst. ritstockur. bärýr(!) glergluggar. iiij. äbreydsl. ij. kietill. Ellðberi. kiertistykur. ij. með messing. jarnstykur. ij. storar. hirter. ij. af messing. Budkur steindr. tueýr adrer slýkiusteýnar. stolur. ij kyrkiutiöld. dvkar. x. sotdripter. ij. [chrism[a]ker. j. sacrum [mu]nnlaug. capitular[ij]. iiij. Broddstafur. merki. ij.¹⁾ kluckur. vj. og. ij. litlar nidri. Talckn stika²⁾. fontur með Bvnadi. messu Bækur. ij. nýjar per Anni Circulum ad pistlum [oc] gudspioll[um]. Biarnfelli nýtt. fiorer fiordungar og. xx. smiors. sem sijra Halldor lagdi ofan a vtjarder.

Jtem reýknadist j portionem Ecclesiæ vm. ij. ar fyrstu sem sijra Jon bio ad stad halft fiorda hundrad vöru. Dedicatio Ecclesiæ profesto seliensium. Tjund kyrckiu hluti a þui ari. cc.

Jtem ä kyrckiann mælihllass taudu. tuær vætter matar. attfedming torfz.

Jtem lagdi sijra Halldor til kyrkiunnar fyrer portionem vm. xvij. ar. haukul sæmiligan meður heydid(!) stycki. messuklædi meður Balldskinz bvnadi. Ellðbera meður kopar. og výgdz vatnz kietil. dalmatiku. og alltarisdvk með Bvnadi.

Þetta j lausa godzum. kyr. xxv. asaudur hundrad. Giellðfiar kugilldi. xj. hross tiu.

Jtem gaf syra Halldor fimm kugilldi. v. hundrud j smiori. xv. fiordunga til hundradz. v. hundrud j slatrum.

Jtem gafst epter Brand prest. kaleyk[ur] og. iiij. Bækur.

Jtem ä kyrckia halft xa. c. j virdingarfie.

Jtem tuo hvndrud j haffnar vodum.

Þar er tueggia presta skýlld og diaknz. tekr prestur heima cc. og vtann gardz. cc.

Þar er lamba eldi vm allann Svarfadardal jnn til haga a strönd.

Lysistollur og heytollur af. xxx. Bæjum.

iiij. Tjorn j Suarffuadardal.

Kyrckia sancti Johannis Baptistæ ad Tjorn. hun ä heima land halft ad aullu með tueýmr holmum. Mariuholmi og

¹⁾ [ä spássiu og er visað inn: ²⁾ eða: stike eða sticke?

Brennusýkzholti. Jnguarastadi alla og holminn augum leyda. tueggia mánada rekstur annad dagur aullu Bvfe vt j Holltz-dal. ella manadar beýt. bædi dagur. hrijs j kallsárdal millum grænalækz og þess næsta griotgilz er þar er framm fra.

Þetta jnnann kyrckiu. messuklædi þrenn ad aullu og ein stola vm framm. alltaris dvkar. iiij. med Bvnadi. alltaris Blæia og lectara dvkur blåmerectur. dvkur yfir Jonz lijkneski. sot-driffter. ij. vondar. tialldleppur vm kor. fontur med Bvnadi. sloppur. kross sæmiligur medr vnderstodum og. ij. krossar adrer. Mariuskript. Jons lijkneski Baptistæ. paxspioild. ij. tuo blod med vppkast. kiertastykur. ij. med jarn. og þridia afost þili vidur alltari. kiertaklofui. sacrarium. munnlaug. Elldberi. Glodarkier. merki. ij. messuklæda kista læst. kaleikur. corporalia. iiij. Glergluggur brotinn. og kyrckiu hurdar brijngur stor med messing. Backstvrjarn. alltarisklædi. ij. kiertabialm og vatzkall. er lucktist. j virdingafie medur tuejm kistum. og adur reyckn-udum Backsturjarum. saluni og slopp. er adur er taldur fyrir halft þridia hundrad. epter sýra Brand. kluckur. ij. aunnur lest. og Bialla hid(!) þridia. Broddstafur stor. Backsturbudkur. koparsponn. kyrckiustolar. ij. lausir.

Bækur per Anni Circulum ad ollu. xx. ad taulu hinar stærri. enn. x. hinar smærri. og. v. kuer ad auk. psalltarar. ij. og Jons saga a norrænu.

Þar skal prestur vera og syngia huorn dag helgan til Grundar. og fylgia madur til tueggia postulamesso. Tolf messur til Holltz. Tekur j leýgu heima. iiij. merkr. vtann gardz halfa fiordu mork.

Lysistollur og heýtollur af. vij. Bæium.

Hier er Christzfe j aullu landi. og lukast af. cc. j slatrum og hafnarvod. Hiedann á og af kyrckiu hluta ad hallda Brv á læk og árferiu.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckiubluti a þui ari. vij. aurar.

Þetta j lausa Godzi. kyr. vij. asaudar kugilldi. vij. giell-d-fiár kugilldi. vij. hross. iiij. J vðruvirdu godzi. x. og vij aurar.

iv. Vpsa kyrckia.

A Vpsum er Bartholomei kyrckia. hun a allt heimaland

og vpsateýg allann á sockubockum. gielldfiar rekstur allann. vtann suijn¹⁾ vt j mvla. fyrir vtann Torfá.

Þetta jnnan kýrkiu. Tíolld vm kor og frammkyrkiu. fontur med Bvnadi. kluckur fimm og Bialla ein. Glergluggar þrir. kross bvinn. annar med messingar Beýt. Tueýr steindir og einn líjtill. Mariu líjkeski. Bartholomei líjkeski. auguthu líjkeski. skrijn medur belgum domum. almarium²⁾ læst. alltarisklædi. iiij. Brijkarklædi. ij. alltarisblæia ovijgd. prenn messuklædi ad ollu. kantarakapur. ij. ottusongz sloppur forn. mercki. ij. paxspialld. messufata kista jarlaus. lampur af jarne. Biarnfell líjtid. sacrarium munnlaug medur tueým handklædum. glodarkier. kaleikur. Brijk med faurgu yfir alltari. aunnur med steýn framann fyrer alltari. paxspialld líjtid á alltari fyrer Bartholomeo. paska spialld oc þar med trie. lectarar fiorer. líjka krákur. lýsiskista. stockvill. vatzhorn. kiertakloffi. xiiij. merkur vax. mork lokin fyrer eldbera

Þetta j kuikfie. asaudar kugilldi. v. kyr. viij. þriu Bvfiar gilld kugilldi. bestar. ij. Tuo hundrud voru. fimm hundrud j haflnarvodom. kyrkiu tijund tali Anno. xj. aurar.

v. Aarskogs kirkia.

Kýrkieia j arskoge hins heilaga Johannis Baptistæ á allt heimaland.

Þetta j rekum. alla reka ad helmingi vidur Selä og fluttningar og aull aunnur fiorugögn ad helminge. og. xij. fedmnings skurd j saumu jord arliga. og naustzgiord æfinliga á Hauganesi ef vill med fiskveri. Tuttugu kugillda gelldfiar rekstur j faugru hlijd og ad auk svijnum og stodhrossum. grasalestur. huannskurdur. fuglveýdur og fiska.

Þetta jnnann kyrkiu. messuklædi tuenn ad aullu. alltarisklædi tuo med stein. pridia medur teffling. fiorda med skorning. fimta vondt med lierept. sloppa totrar. ij. vonder. Brijkarklædi. eitt. fontur med Bvnadi. Tialldleppar audrum megin j kor og framm kyrkiu. krossar. iiij. Mariu líjkeski. ij. Jons líjkeski Baptistæ. tuo paxspiolld. jarnstykur. ij. pridia med trie. kyrkiu kola. Glodarkier. Elldberi vondur. og annar nýr. stolar. iiij. messu fata stockur. kluckur. ij. og kluckubrot líjtid og bialla.

¹⁾ fyrst ritað: snijna, en síðan dregið stryk í a-ið; ²⁾ armarium bdr.

messu¹⁾ Bækar fimm hæfar, messu Bok per Anni circulum de tempore ad pistlum og Gudspiollum. Grallari og lesbok fra adventu til níjuvikna föstu, matutinale de sanctis fra Jónsvöku til andresmessu. Messubok samsett að aulli de Tempore frá Adventu til Trinitatis dags, psalltarar, íj. vönder. Broddstaffur, mörk vax.

Þetta j. kúklæði, íj. kyr. ix. ær. v. ásauðer vöturgamli. kúgilldi j. tævetrum sauðum, halft þriddi kúgilldi j. gíldum nauðum, höss, halft fimta hundrad j. vörðingarlæði, þrjú hundrad j. stadar spíll, halft fríðt og halft ofríðt, Eftir síra Pál.

hafði gefuist síðan síra Biarni kom.

Gunnar Bóni kv.

Asgrímur prestur kv.

þorsteinn lögmáður eftir dóttur sína gíldfjár kúgilldi.

Eftir Hrafn Bólffsson kúgilldi.

Lectari j. kyrkju og merki vöndt.

Kyrkju tíund tali anno¹⁾, xvij. árar.

þar er prestur skyld, tekur heima j. leygu íij. Örkur.

Enn vönn gards oo. og. xij. alner.

Líostollur og heytollur af xij. Bæum.

Dedicatio Ecclesiæ in crastino seliensium.

Item neyknadist j. portionem Ecclesiæ vm. xj. ár, meðan síra Biarne hafði bríð, v. hundrad voru að auk þess sem hann hafði þá bætt stáðinn.

Item gaf síra Steynmóður kúgilldi.

vj. [Möðruvellir].

Anno domini M^o. ccc. xc^o. quinto.

Kyrkja á Möðruvellum j. Eyafirði er helgð með Guði hinum heilaga Martino, hun á þriddung í heimalandi.

J. skógum so micid sem þarf til hessa vmbóta.

Jónann kyrkju messuklæði, v. og vmfram. íj. höklar, kapur. íij. yfersloppar, íij. alltarisklæði, vj. messubækur, íj. saungbækur íij. Glóðarkier, íj. Elldberi. Lesbækur fíorar. Gradualia, íj. Capitularium, Hymnarius. SepuentiuBok, processionall, Martyrologium. Tíöld vm framkyrkju, krossar, v. líkneskiur, v. texte einn, Tabulæ, íj. kaleykar, íj. dalmatíkur íij. kistur, íj.

¹⁾ strýkað út apr.

stýkur v. kluckur. vij. Biarnfell fornt. glergluggar v. Lás. kietill. baksturjarn. propiciatoria. ij. með sylffr. Lesbok de sanctis. dvkar. ij. glitader. Biarnfell onytt. Brijkur. ij. mercki. ij. og paxspialld.

Þetta j lausagodzi. adur enn Eyrykur Bondi andadist¹⁾ xvij. hundrud j hrossum. kugilldum og vadmalum.

Lagdist til epter Eyryk Bonda. lx. hundrada. halft huort kugilldi og voruvýrdt Gods. og ad auk landid ad Biork fyrir stopulgiord.

Jtem lagdist til meðann Sophia var þriu kugilldi.

Jn summa allt samann ad auk jardarinnar. lxxx. hundrada og eitt hundrad.

Þar er tueggia presta skýlld og diakns. tekst heima j leygu. iij. merkur enn vtann gards. vij. merkur.

Þar a ad syngiast messa daglega. og ij a huorn friadag.

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. nono. þa er sijra þordur og og sýra steinmodur reyknudu Gods kyrkiunnar a Mödruvöllum. handlagdi Sophia kyrckiuunne þar til eignar ad auk alls þess. sem adur er skriffath.

J fyrstu. xxx. hundrud voru j portionem Ecclesiæ. enn xix. hundrud voru og halft morek. j fyrnd a kyrckiu hlutanum j heima jordunne vm þann tijma. sem hun hafði þar þa bvid.

vii. Backe j Oxanadal²⁾.

Kirkia [ad backa j Aunadal er helgud gudi oc hinum heilaga Johanni postula.

Hun³⁾ a þetta jnnann kyrckiu. messuklædi þrenn ad aullu og⁴⁾ vmfram. ij. hoklar⁵⁾. corporalia. ij. alltarisklædi. iij⁶⁾. kantarakäpa. sloppur. kalekur.⁷⁾ skrudu kista. sacrarium munnlaug. [med handklædi⁸⁾. vatnzkiell. tiollð vm framkyrckiu. enn bordi vm kor med [dukum slitnum⁹⁾. [skrijn iij. og hid fiorda¹⁰⁾ med vnderstodum. Mariu likneski. Jons likneske postula. kiertistikur. v. kluckur. v. Glodarkier. Elldberi. paxspialld og annad med kopar. hirdsla med belgum domum. stolar. ij. sessa. lektari. iij. merkur vax. fondur med vmbunadi.

¹⁾ Eiríkr Magnússon dó 1381; ²⁾ til samanburðar við þenna málðaga í málðagabókinni er höfð forn pappirs afskrift, sem er í AM. 381. Fol.;

³⁾ [hiuz heilaga Jons postula a Backa j aunadal. 381; ⁴⁾ sl. 3. 4to; ⁵⁾ hokla 381; ⁶⁾ sl. 381; ⁷⁾ kaleykur 3. 4to; ⁸⁾ [381; hefir ekki orðið lesið í 3. 4to;

⁹⁾ [dukaelitrum 381; ¹⁰⁾ [krossar ij og hinn fiordi 381.

þetta j bokum. ensk bok. de sanctis noua historia. og Jons historia. bok per vsum. lagha songua bok. hymnabok. commune. kyrkiudaghs songur. de sanctis bækur. ij. ad messum. aspiciensbok. gradlare¹⁾. og enn af tueimur gradualibus og enn fleire fanytar skrár²⁾. ero þessar skrár²⁾ flestar allar fanýtar oc ecki secundum ordinem.

ij. glergluggar.

þar er prestszkýlld j lande. tekur prestur heima j leigu. iiij. merkur. og vtan gardz. iiij. merkur.

Liostollar³⁾ oc heytollar⁴⁾ af. x. bæium.

dedicacio ecclesie.

Jtem a kirkian. jons saga postula og kirkiu ketill.

þetta j lausagodne. kyr. viij. j gellðfie halft þridia kugillde. x. aurar j slatrum. þross vij. xx woro hundrud. og xvijj aura j þorcionem af þorualde vasa vm eitt ar.

Jtem lagdi brandr j þorcionem vm. iiij. ær. xij fialir. iiij bók. sýllar efni. as einn. metaskaler. mork vax. þria aura reykelssis.

viii. Bægisaar kirkia.

Anno ab incarnatione Domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o. var so mykid lausagods Bægisarkyrkiu. er Bergdor prestur Jonsson tok með. Enn sijra asgrimur gudbiartzson liet laust.

J fyrstu jnnan kyrkiu. messuklæði tuenn. og en þridiu allvond. kaleykur lestur. iiij. alttarisklæði. kantara kápa. kluckur. ij. og hin þridia brotin. bialla lijtil. krossar. ij. og fontkross. Jons lijknesci. Glergluggur. Elldberi. Glodarkier. kyrkiukietill. munnlaug. kyrkiu bakstur. Budkur steýndur. Crismakier með tonn. skrijn með helgum domum. lectari. mercki. ij. almarium með lase. corporalia. ij.

J Bokum. collectarius. Grallari. sequentiu Bok. messubækur tuær. badar vm einn tíjma. Lesbok per anni circulum. songbok vm faustu og er ei eptir ordo. Capitularius. artjdaskrá. hymnabok. psallitarar. ij. vonder. paska spialld og paxspialld. brijk yfuer alltari. alttaris Blæia huijt oc dvkur a alltari ovijgdur.

Þetta j kuikfie vij. kyr. xix ær og. xx. saudir veturgamler. flogur hundrud vóruvird.

¹⁾ Grallari 3. 4to; ²⁾ skrádur 381; ³⁾ Liostollar 3. 4to; ⁴⁾ heyt oilur 3. 4to

þetta lagdi síjra asgrijmur kyrckiunne. mariu lijkneski. messuklædi. iiij. hokul laus[an]. alltarisdvk blásaumadann. Corporale med hvse sýlkisaumudu. kiertistýkur. iiij. Saungbok fra paskum og til adventu. Jons sogu Baptistæ. Broddstaff storann. halfann fiordung vax liet hann epter er gefuist hafdi kyrckiunne.

Suo morg kugilldi hafa gefuist til síjdann er Bergdor prestur tok med. en¹⁾ syra asgrijmur liet laust. ad það eru. xj. kugilldi. hundrad j slatrum og mælehlæss taudu.

Jtem gáfust til. ij. hundrud voruvird.

Jtem reýknadist j portionem Ecclesiæ. ad auk þess sem syra Bergþor hafdi adgiort stadnum. x. aurar voru. var þa metinn stadrinn og [reýknadur fyrrneffnder¹⁾].

ix. Sýlffrastada kyrckia.

Kyrckia á Sýlffrastodum er helgud Gudi og Johanni Baptistæ. og hinum heilaga krossi.

á hun þetta jnnann kyrckiu. forn messuklædi ad aullu med corporalibus. kaleyka. ij. alltarisklædi. iiij. kantara kapur. ij. sloppar. ij. jarnstýkur. iiij. og ein messingarstýka. og ein stor jarnstýka. krossar. ij og skriju yfer alltari og Brijk. stor kross med lijkneskium tueýmur. Mariu lijkneski. Jons lijkneski Baptistæ. Glodarkier. kyrckiukietill. Elldberi. kyrckiukola. skridlios. tiolld vm frammkyrckiu. og steintiolld vm kor. paxspiolld. iiij. fontur med vmbunadi. mercki. ij. kluckur. iiij. og hin fimta lest. kistur. ij. og dvkar ij. yfer lijkneskium. lecktarar. ij. stolar. ij. forn kross og Bialla lijtill.

þetta j Bokum. aspiciens Bok fra Jolafaustu ad festum trinitatis. de sanctis et de tempore. grallare. missale ad aullu vm Jolafaustu og Jol.

þetta var kuikfie þá er Sugurdur tok med. cccc. j hrossum. ij. kyr. c. j flytianda eyre. vj. hundrud voru. Jn summa. xiiij. hundrud.

þetta hefur gefuist til kyrkiunnar síjdann Sýgurdur Bondi tok med. xiiij^o. j rossum. vadmalum og voruvirdu fie og. v. kugilldi. Jn summa xix hundrud.

Ad auk þessa gaf Sugurdur kyrkiunni jord á Hokustodum og Bok sæmiliga.

¹⁾ er, hdr.; ²⁾ [þannig; þó hefir verið dregið stryk ofan í: neff; mun hér vera eitthvað brjálað.

kyrckiann a og fellistock og. iij. lokra.

Jtem á kyrkia á Sylfrastodum reka a skaga er liggur fra Láturtanga og til hamars j Sandvijk. a allt það er rekur huad reka sem er.

Þar a prestur ad vera. og tekur heima j leygu iij. merckur. enn vtann gardz. xvij. aura.

Herra Jon biskup vijgdi hier kyrkiu in decollatione Johannis Baptistæ. þa er Sigurdur Bondi Bio.

x. Glæsibær.

Kyrckia ad Glæsibæ er helgud med gudi hinum heilaga Nicholao.

Hun a allt heimaland og skogarstodu j fnioskadal.

Þetta jnnann kyrckiu. messuklædi fernt(!) og laus hokull. cantara kapa. sloppar tueyr vonder. Brijk. krossar. iij. blod. ij. og spialld. Nicholås lijkeski og Jonz Biskupz. Mariuskript med hurdum og aunnur minne hurdalaus. alltarisklædi. iij. og dvkar. ij. blåmerckter. hinn pridie med sprang. alltarissteýnar. ij. dvkur sæmiligur fyrer Nicholao. sacrarium. munnlaug. glodarkier. iij. alltarisstýkur. ij. sæmiligar stykur fyrer lijkeskium. kluckur. iij. og hin fimta Bialla. og hin sietta lest nidri. skrudakista sæmilig. kaleykur. stolar iij. lektarar. ij. sår. sacrarium handklædi.

Þetta j Bokum. Nicholaus saga ný og aunnur forn. Thorlakz saga. Vor Bok de tempore og de sanctis ad aullu. Ottu-songuabok de sanctis a sumarid. fra Jonsmessu og til Jolaföstu og. ij. lesbækur de simili. missale. Bok de sanctis per Anni circum. commune suffragium samsett ad aullu. sumarbok ad pistlum og Gudspiollum. matutinale Bok ad lesa á sumarid. de tempore jolabok samsett. messubækur fra Jolum og til paska de tempore. psalltari. kyriall. Lågasongua kuer. messudaga Bref[er]. historia sancti Nicholai. sálutijdakuer. crismakier. fontur med vmbvnadi. matutinale fornt. glergluggar. ij. lijtid skrijn med tonn. steintiolld. iij. vm kor allvond. steintialld litad og á crucifixum. Tialld vm frammkyrckiu. hymnarius oc capitularius. merki. ij.

Þar er prestz skylld. tekur heima j leygu. iij. merckur. Enn vtann gardz hundrad.

Liostollur og heytollar af. x. Bæium.

Tijund tali anno kyrckiu hluti. balfur tijunde Eyrer.

Þetta j kuikfie. asaudar kugilldi. viij. kyr. ix. Giellðfiar kugilldi. ix. og. x. aurar. Hundrad og xx. voruvirdt. tuo hundrud j slátrum. flogur hundrud j hafnarvodom. ross. ij. roskein. og eitt tuævett.

xi. Audbrecku kýrckia.

Kýrckiann á Audbrecku er helgud með Gudi hinum heilaga Paulo.

Hun á þetta jnnann kyrckiu. messuklædi tuenn. Tiollð vm alla kyrckiu og steintialld. kaleyk. alltarisklædi. iij. dvka. ij. alltarisstein lausann. Tabulam. Mariuskript. peturs lijneski oc pæls. Baksturjarn. Biarnfell vond[t]. Glodarkier. kistu læsta. munnlaugar ij. kola. Ellðbera. jarnstýkur. iiij. stola fiora. sotdrift. glerglugg. krossa. iij. fontur með vmbunadi. kluckur. v. Bok de sanctis á sumarid og lesbok á sumarid de sanctis. Bok er tekur til á paskum og til adventu ad song og lesi de tempore. Jolafaustubok samsett. Capitalarius. commune suffragium. pæls saga. nyia hallds kuer.

Þetta lagdi Gunnar til. alltaris Bok. alltarisklædi með sylki og dvk vijgdann. kiertastýkur. ij. godar með jarn og. ij. með kopar.

Þar skal vera prestur adra huora. xij. manudi. og tekur j leygu fiorar merckur oc af Laugalandi. iiij. merkur.

Liostollur af tueymur Bæium.

heytollur af. viij. Bæium.

Tijund tali anno kyrckiu bluti hundrad.

Dedicatio Ecclesiæ in decollatione Johannis Baptistæ.

Þetta i lausagodzi. v. hundrud j flytianda Eyri.

Jtem reyknadist j portionem. meðann Gunnar bondi hafdi þar bvid um þriu ar og. xx. ij. hundrud voru ad auk þess er hann hafdi tillagt og bætt kyrckiuinne.

xij. Laugalandz kýrckia.

Kýrckiann ad Laugalandi er helgud með gudi hinum heilaga Johanni Baptistæ. hun á jord á Griotgardi.

Þetta jnnann kyrckiu. refflar vm alla kyrckiu og eingin tiollð vnder. kluckur. v. Jonz lijneski Baptistæ og Mariu-

skript. Nicholaus líjkeski og Jons Holabiskups. Olaffz líjkeski og Thorlakz. messuklædi tuenn. alltarisklædi. v. krossar. iiij. Glergluggur. pungur og helgir domar. kiertastýkur. ij. með messing og. ij. af Jarne. munnlaugar tuær litlar. Glodarkier. Elldberi. Lectari. kista vond olæst. stolar. iiij. Biarnfell og vt-lás fyrer kyrkiu. merki. ij.

Þetta j Bokum. Aspiciens Bok. ad song til paska. messu Bok per Anni circulum og þo ey effter ordo. [collectarius. Dominiale. lesbok er tekur (til) ad Jolaföstu og fram til paska og þo ei effter ordu. seqventiubok oc ei effter ordu¹). Texti forn. alltaris Bok. og eru a kyrkiudags songur og salumessur. psalltari vondur. Lesbok de sanctis. ij. merkur vax. kiertistýka fyrir Johanni Baptista. sær. handklæde. ij. nyia Bok. er á Jons saga Baptistæ. paxblad nýtt. hofudlijn nýtt. nýier dvkar tueým megin j kor. sýlki á hokli. alin á huorn veg raudt. Eyrer reykelses.

Jtem. iiij. kyr oc. j. ær.

xiii. Logmannshlið.

Kýrckia j Logmanshlið er helgud með Gudi hinum heilaga Olafvi.

Hun á land ad hesiuvillum.

Þetta jnnann kyrkiu. messuklædi tuenn bæf og hin þridiu fanyt. og dvkar með aullum vijgder. corporalia. ij. hokull einn laus. Blæia ovijgd. alltarisklædi. ij. annur. ij. fanyt. dvkur Blámercktur. Brijk og Brijkarklædi. sloppur faneytur. cantarakäpur. ij. paxblod. iiij. krossar. iiij. Mariu líjkeski. olaffz líjkeski og dvkur yffuer. Jatmundar líjkeski. skyllder. iiij. og einn líjtill með reliquijs. kluckur. v. merki. ij. jarnstýkur. iiij. paska kiertistika. Tiolld vond vm alla kyrkiu og Brun. fontur með allvondum Bvnadi. almarium. Tannbudkur með reliquijs. Budkur líjtill raudur. Biarnfell. kista olæst. stolar fíorer. hnackur. lectari. kietill lestur. Glodarkier. Elldberi. Glergluggar. ij. stafur og líjka krakur. kaleykur. munnlaug. handklædi. kyrekiu kola.

Þetta j Bokum. sequentiu Bok. songbok á sumarid ad dominicum. og les a annari. Lesbok de sanctis. Lågasongua-

¹) [á spássiu með annari hendi.

kuer. saungbok frá niju vikna fustu til páska de Tempore. saungbok á sumarid de sanctis frá Jonsmessu og til aduentu. psáltari forn. Olafz historia. olafz saga forn og enn tíjdaskrár nockrar fáneytar allar.

þar skal prestur vera og taka heima j leygu. iiij. merkur. vtann gardz halfu fiordu mork. lysitollur og heytollur af xij Bæium.

Dedicatio Ecclesiæ in festo sancti Olai.

Tíjund a þui are. kirkju hluti hundrad og halfur hinn xij. Eyrrer.

þetta j lausa godzi. xij. kyr og bross. og. xij. hundrud j flytianda Eyre. þriar merkur vax.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm þau ix. ár. sem valgiardur hafdi bvid. x. hundrud voruvird ad auk þess sem þau Gamle hófdu adgiort kirkjunne og tillagt.

Giordist þessi reykningur anno domini m^o. ccc^o. xc^o. ix. in festo secundo Agneth¹).

xiv. Grundar kirkia.

A Grund er Laurentius kirkia. hun a land á finna-stodum.

þetta jnnann kirkju. fimm manna messuklædi. og. ij. hoklar yffver framm. fern corporalia. handklædi. iiij. alltarisklædi. iiij. dvkar. v. vijgder. og einn ovijgdur sloppur. kapur ij. fontz vmbunadur. Tiolld vm alla kirkju dvkalaus. krossar. v. mariuskriptt. Laurentius líkjneski. Olafz líkjneski. skriju og koffur med helgum domum. tuo texta spiolld smellt. paxspialld. spialld. paskablad. kista olæst. sessa. messingar stykur. ij. jarnstykur. v. kluckur. v. Bialla. dvkur rendur. kaleykar. ij. Ellðberi. Glodarkier. kråkur. munnlaugar. ij. lestar. alltaristeirn. propiciatorium med sýlfur. metaskaler. Biarnfell. ij. kietill vondr. Lectari. gluggar. ij. stolublod laus. baksturjarn vond. hófudliju ovijgdt.

þetta j Bokum. messubækur per Annum ad song og lesi. Lagasaungakuer. plenarius. lesbækur. ij. ofullar per annum.

¹) = 28. Janúar.

psalltarar. ij. commune gott og de sanctis a sumarid. á einne Bok. Aspicens Bok faneyt og hymnarius vondur.

þar skulu vera heimilisprestar. ij. og jaffnannu diakni. takast heima j leýgu. vj. merckur. og hafui aulmusufolck þar aff mork. þui hann skal fær vera að sýngia Mariumesso og salumessu. tekst vtann gardz half fimta mork.

Liostollur og heytollur aff. vij. Bæium.

Tijund a þui ari. kyrkiu hlute. cc. og xj. alner.

Ecclesia non dedicata.

Jtem lagdi syra Halldor kyrckjunne fyrer portionem Ecclesiæ vm. ij. ar. aspicins Bok sæmiliga.

Jtem atti kyrckjann. xx. hundrud j lausa godzi.

xv. Saurbæiar kyrckia.

Saurbæiar kyrckia er helgud með Gudi hinne heilogu Ceciliu.

hún á allt heimaland. Sandhola. Hals. Vollu. halfann diupadal. alla þriugztungu. skog j kaldbak. fyrer nordann og vpp að þuerskyldi. Ceciliupartur j Gnupufells skogi. sudur frá Mycklagardz skogie. og sudur til Saurbruar hinnar ytri. Aunnur skogstada fyrer sunnann sydri Saurbrv. nidur vndann huassafellz-skogi og ofann á gilzBacka.

þetta jnnann kyrckiu. messofatakista. vj. manna messu-klædi að aullu. kaleykar. ij. cantara kapur. iij. Ceciliu lijkneski. Nicholaus lijkneski með kiertistikum og dvkum. krossar. iij. Texti. skrijn. solarsteirnn. paxspiold. ij. mariu lijkneski. ij. þriar merkur vax. kluckur v. Glodarkier. ij. Baksturjarn ein. messingarstykur. vij. alltarisklædi. iij. sloppar. ij. Tiold vm alla kyrckiu dvkalaus. Lecktarar. ij. mercki. ij. fontur með Bvnadi. kyrckiukola. Broddstafur. Elldberi vondur. sacrarium munnlaug og handklædi. ovjgdur alltaris dvkur. stolar. ij. vatzkietill.

þetta j Bokum. Lágasaungna bækur. ij. messubækur. ij. per Annum. Grallare. Collectarius. sequentiubok. Legendobækur ij. per Annum og þridia vond. psalltarar. ij. forner. handbok. hymnarius. processionale. De sanctis Bok á sumarid. Ensk songbok. Ceciliu historiu á kuere. Ceciliu saga. passionarius Apostolorum á Latijnu. Martyrologium. Dominicubok á sumar. cumme suffragium. artijdashrä. Glergluggar. iij.

þar skulu vera. ij. prestar og diakn. tekur prestur vtann gards half[a] fimtu morck.

Liostollur og heytollur af niju Bæium.

þar á ad vera christzfiar omage. og standa fyrer bonum xv. hundrud j heima landi.

kyrckiu tijund a þui ari hennar hluti. xij. aurar.

Dedicatio Ecclesiæ. iij. nottum effter festum Mathei.

þetta j lausa godzi. kýr. xx. asaudur nijutiger oc. vj. ær. veturgamallt fie. xxx. tuævetur naut. v. veturgomul naut. v. vxi fiogra vetra. kaplar. vj. xx. hundrud j virdingarfie og vad-malum.

Reýknadist sijdann herra petur gisti portio Ecclesiæ hund-rad og ij. merkur.

xvi. Diupadals kyrckia j Eyiafirdi.

J Diupadal er peturs kyrckia.

hun a þetta junann kyrckiu. messuklædi ein og hokul. stolu og handlijn. ad auk kluckur. iij. krossa. iij. alltaris-klædi. iij. Blæiu. kaleyk. slopp fornann. jarnstykur. v. Ellðbera. Glodarkier. alltarisdvk ovigdann. peturs lijkneski og pãls.

þetta j lausagodzi. ij. kýr. 9. ær. x. sauder. vij hundrud voruvird.

Jtem j portionem medan Biorn bio á vm. iij. ar. cc. og. xiiij. aurar.

þar er prestskylld j heimalandi og taka heima. iij. merkur. enn half morck vtann gards.

Lysistollur og heytollur af tveim Bæium.

Ecclesia non dedicata.

xvii. Holar kyrckia j Eyiafirdi.

Kýrckia ad Holum j Eyiafirdi er helgud med gudi hinum heilaga Jahanni Baptistæ.

Hun a fern messuklædi ad aullu og einn dvk. alltaris Blæia. corporalia fiogur. alltarisklædi. iij. kaleyk. sloppur. kant-arakåpa. krossar. iij. Mariuskript. Johannis lijkneske. mess-ingar stykur. ij. [jarnstikur. ij. kluckur. ij. og eirn hialmur. uijgds vass kietill. munnlaugar tuær¹⁾ Gamlar. Tiollid. ij. med

¹⁾ [á spássiu.

dvkum. og hid pridia vonút. mercki. ij. Elldberi. Glodarkier. paxblad. Maria Magdalena á bladi. Broddstafur. dvkur yffer Johanne. fontur med vmbunadi. kista olæst. stolur. ij. almarium. sessa ein. propiciatorium med kopar.

þetta j Bokum. Lesbok per Annum de tempore og aunnur ofull de sanctis á sumarid. Grallari. psalltare. messubok á veturinn de tempore samsett. Capitularius og enn skrár nockrar fāneytar.

þar á ad vera heimilisprestur. tekur hann heima florar merkur j leigu. En vtann gardz halfa fimtu morek.

Liostollur og heytollur af. xi. Bæium.

Dedicatio Ecclesiæ næsta dag epter Decollationem Johannis Baptistæ.

Tijund. kyrckiu hluti á þui ari halft annad hundrad og. v. aurar.

þetta j lausa godzi. vij. hundrad j flýtianda Eyre. ij. kugilldi og bross.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm. iij. ar oc xx. er Jon jlli hafdi á bvid ad auk allra þeirra hluta. er hann hafdi til lagt kyrckiunnar vm hundrad voru edur voru virdt gods.

xviii. Mýrkaar kyrckia.

Kyrckia ad Myrká er helgud Gudi oc hinum heilaga Nicholao.

hun a þetta jnnann kyrckiu. Nicholaus lijkneske. Mariu lijkneski. Olaffz lijkneski. krossar. iij. spiollid. ij. skrijn lijtíd. paxspialld. kiertastykur. v. messuklædi ein vond. alltaris dvkar. iij. bvner og. ij. obvner. alltarisklædi. ij. vond og ein alltaris Blæia. Corporalia. iij. med tueymur fodrum faneýtum. kaleykur med lestri patijnu. fontklæda leppur. sloppur. munnlaug. kluckur. iij. og hin fiorda brotin. bialla. tiallda slitri flogur og brvn. skrvda kista. Lectari. cantara kápa.

þetta j Bokum. Grallare med sequentijs. sequentiu Bok. commune suffragium. lesskrá. psalltare. Grallare ofullur. Nichulas saga ný og aunnur forn. artijðaskrá. songbok vm paska tijma. Glodarkier.

þar er prestzskyllid. tekur prestur heima. iiij. merkur. enn vtann gardz. v. merckur. ef Tunga fylger.

Heytollur og liostollur af v. Bæium.

Kyrckiu tijundar hluti a því ari. ij. merckur.

Ecclesia non dedicata.

Jtem j lausagodzi. xij. kugilldi og. cc. j haffnarvodom.

Lucktt portio allt hier til. anno domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o.

xix. Gnupufells kyrckia.

Kyrckiann j Gnupufelli er helgud Gudi og vorri fru og michael og Olafe.

hun á allann pridiung j heimalandi.

Þetta jnnann kyrckiu. j Bokum. pistla Bok. tekur thil ad aduentu og framann til paska de tempore. aunnur pistla Bok fra trinitatis deigi og til Jolafostu de sanctis og de tempore. messu Bok samsett per usum ej altingis effter ordu tekur til ad aduentu. og framm yfer paska viku. aunnur tekur þar til og framann thil aduentu. lijka badar. Grallari. og Grallaraskrá vond ofull. Lágasaunguaskrár. ij. vondar og aunnur ofull. processionall. Ordoskrá de sanctis og de tempore. lesbok de tempore. tekur til ad Jolafaustu. og framann til paska. aunnur lesbok de sanctis ofull fra Silvestrimessu. og til Thomasmesso fyrir jol. saungbok tekur til ad aduentu og framann til paska de sanctis oc de tempore. psalltari hæfur. og psalltaraskrár tuær vondar. hymnaskrá. saungbok tekur til ad dominicum og framann til jolafostu de sanctis et de tempore. Saungbokarskrá vm vetur ey effter ordu. Saungbok de sanctis et de tempore. ofull og ey effter ordu. kuer tuo er Jon prestur Jllugason lagdi kyrckiunne. tekur til ad paskum og fram yfer huijtasunnu. de sanctis et de tempore. Handbok. Michaels saga.

Þetta j skrvida. fern messuklædi ad aullu og hin fimtu ofær og þo ad aullu. alltarisklædi. vij. flogur Brijkarklædi. priar alltaris Blæiur litlar. dykur blámercktur. sotdript yffer Michaeli. ij. sloppar vonder. ij kantara kápur. Brvner tuær vm kor med dykum mercki. ij. lausnarstola. kambur. artijdashrá. Bialla. Reykelsis stockur. kaleykar. iij. corporalia. v. almarium. Lectarar. ij. vonder. kross sémiligur med vnderstodum. Tueijr krossar forner med vnderstodum. jrskur kross lestur og sequentiuBok. sex jarnstýkur og ein stor. vij. koparstýkur. fontur med Bynadi. jarnlampur. Mariulijkneski. ij. Michels lijkeski. Olafz lijkeski.

Jonz hofud, alltarissteinar, ij. lauser og einn fastur, fiogur pax-blod, Elldberi, glodarkier vondt, Glergluggar, iij. sacrarium munnlaug med handklædum, Tiolld vond vm framm kyrekiu, kluckur fiorar, kista lijtil olæst, og kiertikista vond, tueir stolar.

þetta j lausa godzi, ix. kugilldi med þeim sem magnus Bondi gaf, epter þal brod[u]r sinn, vj. hundrud voruvird.

kyrekiudagur decollatio Johannis Baptistæ.

kyrekiu kietill.

Jtem Magnus rvnolfsson gaf Nypufells kyrekiu jordina formoodstade j sauluadal epter þal brodur sinn.

xx. Hoffis kýrkia a Hoffdastraund.

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. quinto, jn festo Basilij Episcopi, var þetta jnnann kyrekiu á Hofni, þa er sýra Steinmodur tok med.

J fyrstu, xvij. Bækur, fiogur alltarisklædi, þriu Brijkar-klaedi, þriir krossar og einn lestur, paxspiolld ij. Mariu lijkn-eski og peturs lijkneski, kaleykar ij. corporalia, iij. kluckur, iij. og lest þin fiorda, Bialla ein, fiorar jarnstykur, munnlaugar, ij. Broddstafur, krákur, kistur, ij. stolar, iij. Lectari, almarium, dvkur yffer petre, Elldbera brot, messuklædi tvenn, alltarisdvkar, iij. kantara kápa, sloppur, paskablad, fontur med vondum vmbvñadi, Glodarkier, klucka lijtil, og Elldberi er Biorn gaf, Tiolld vond vm alla kyrekiu vtann vm þuera, og enn brestur j kor, Glergluggur, artjaskrá, vðg lijtil, Mariu lijkneski a Bladi, kiertakista, sacrarium, handklædi, kiertakloffi, sessur, ij. litlar, vpphalldzkierti, ij. horn er Jon prestur gaf, og nýia halldz saungur og capitularium fornt.

þetta j lausagodzi, J fyrstu j jnnstædu, fimtiger hundrada¹⁾ med þessum frijðleika, xij. kyr, v. asaugar kugilldi, Eitt gellðfiar kugilldi, ij. hross, fiogur hundrud og xx. voru, og þar til ij. kyr og, ccc. j vadmalum er gafst medan Biorn var.

Jtem giordust og lucktust af Byrne, 14²⁾ hundrud voruvird, j kyrekiu spiell, og, xx. hundrud voruvird j portionem Ecclesiæ og xvij. aurar.

¹⁾ hundrad j. a. hdr.; ²⁾ ógreinilegt.

xxi. Ríjpur kýrckia.

Kýrckia á ríjp er helgud Gudi og hinum heilaga Andreæ. a hun þetta jnnann kýrckiu. Mariu líjckneskiu magdalenæ. andres líjckneski. Thomas líjckneski. krossar. ij. paxspíolld. ij. Tíallda slitri. merki. ij. dvkar. ij. yffer líjckneskium. alltarisklædi. iij. Glodarkier. Jarnstýkur. ij. litlar. lectarar. ij. stoll. fontur. sacrarium munnlaug. Glergluggur. kyrkiukola. kluckur. iij.

þetta j kuikfie. iij. kýr. ij. bross. v. hundrud j hafnar-vodum voruvirdum. ccc. vöru og mork.

Jtem giordust j kyrckiuspiell af syra Jone. v. kugilldi og. v. hundrud voruvird og. ij. hundrud voruvird j portionem Ecclesiæ. medann hann hafdi bvid þar vm fiogur ar.

Jtem anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio reyknadist suo mykid j portio á ríjpur kyrckiu vm. iij. ar þa Gudmundur Olafsson hiełlt hana. halft annad hundrud.

Jtem vod og kista j gamla portionem.

xxii. Siofarborg.

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o. var so felldur maldage kyrkiunnar ad sjoffar Borg. þá er Jon Sigvatzson liet laust. enn sýra Steinmodur tok med.

Kýrckia ad Siofarborg er helgud med Gudi og vorri frv hinum heilaga Andreæ postula.

hun á allt land j ashíłldarholłti.

þetta jnnann kyrckiu. krossa tuo brotna. mariu skript lesta. andres skript lesta. Olafz líjckneski. stika fyrer andrea og adra[r.] iij. stýkur smär. kiertahialm. Ellðbera Brot. Glodarkier. ij. Baksturjarn. Broddstaf. Tabulum og Brijk. paxspialld og enn Blad. Glerglugga. iij. kluckur. vj. font med vondum Bvnadi. stol. mercki eitt. kalejk. cantara kapu. alltaris klædi med líjtilli blæiu. messuklædi ad aullu vtan Eij corporale.

þetta j Bokum. messubok ad collectum. pistlum og Gudspiollum. fra Aduentu og fram yfer langa friadag de tempore. aunnur Bok fra paskum og til aduentu. Missale de tempore ad collectum. pistlum og Gudspiollum. messubok de sanctis ofull per Annum. Graduale allvondt. sequentiusrá. procesionale líjtill. matutinale ad song de tempore. fra Aduentu og til niju vikna faustu. Enn de sanctis til paska. VorBok ad

saung og lesi. matutinale á sumar að saung in dominicis. Lesbok frá aðventu og til páska de tempore. Lesskrá á sumar in dominicis. og áunnur allvond de sanctis frá Jónsmessu Baptista og framm yffer allra heilagra messo. handbok ljítill. capitularius vöndur. hymnaskrá fáneyt. Birtsongz skrá önguöneyt. artíðaskrá. psalltaraskrár. íj. kyrials quaterne og andres les.

Þetta vönn kyrcíu í lausa göði.

Í fyrstu. v. kyr. og sú hin síetta sem siera Hallkiell gaf með þeim skilmála að geflast skule tveýr fjöðungar smíors æffnliga á andresmessu að Borg. ásauðar kugillde. v. níu hundruð voruvírd.

Þar er prestskyld. tekur prestur heima í leýgu. ííj. merckur. af Gili. xij. ávra og syngia þar annann huorn dag helgann frá michaelsmessu og til fardaga. af sauda. íj. merckur og syngia þar annann huorn dag helgann. páskadag. krossmessu og Nicholausmessu. af vöanverðu nesi halff mörck. aff Kiefflavíj k halff mörk. aff Hellulandi halff mörk.

allar skyldur skulu gíorast aff Borgar prestí til Gíls. vöann song frá fardögum og til michaelsmessu af stað og þangad skulu líj k færast frá Gíli. enn Borgar prestur yfer syngia.

kyrcíu tíjund. líostollar og heytollar af. víj. Bæium.
Ecclesia non dedicata.

xxiii. Kyrcia á reykium.

Anno Domini Millesimo. ccc^o. xc^o. ix^o. jn festo vincentij. þá er síjra þöður og síjra Steinmóður. reyknúðu kyrcí kna göðs völd so mýkíð göðs kyrcíunnar á reykium.

Kyrcia að Reykium er helgöð hinum heilaga Michaeli.

hún á þetta jnnann kyrcíu. messuföt ein allvönd. slöppur alltarískláða leppar. ííj. Dvkur vöndur. Tíöld. íj. Glöðarkíer. vatzkíetill. kaleykur líjtill. hokull laus slítinn. glergluggur brotinn. kíertístýkur. ííj. kísta læst. krossar. íj. maríu líjkn-eskí. michael líjkn-eskí. páxspíöld. íj. Bokaskrár fíorar. Eítt Graduale sémíligtt. Michaels saga. kluckur. ííj. og hin fímta brotinn. munnlaug. bíalla. lecktari. kóla. merckí. fontur með vmbunadí vöðum.

þar skal vera heimílis prestur. tekur hann heima í leígu. ííj. merkur. í dal. ííj. merkur.

Lysistollur oc heytollur af ix Bæium.

Tijund á þui ari. kyrckiu hluti, tuær merckur annars hundrads.

Dedicatio Ecclesiæ in festo Mauricij.

þetta j lausagodzi. x. kyr. fiogur asaudar kugilldi. ccc. voru. cc. er Svartur gaf. fiogur hross roskinn og. ij. þrevetur og ad auk testamentum gillt.

Jtem xc voru j portionem Ecclesiæ.

xxiv. Mælifells kyrckia.

Kyrckia ad Mælefelli er helgud hinum heilaga Nicholao.

hun a heimaland allt. starastadi alla. Brunastadi halfa. siettung j vijkum j landi og reka. fiordung i reka a kieflabacka.

þetta jnnann kyrckiu. ný messuklædi og aunnur forn god. tuenn slitin. v. hocklar. kapur. ij. alttarisklædi. iij. slitinn. Brijkarklædi eitt. merki. ij. kaleykar. ij. munnlaug. handklædi. kietill vondur. Elldberi og Elldbera brot. lijka krakur. glodarkier. sloppur slitinn. brijk og tabula. fontur med vmbunadi. kluckur. ij. og hin þridia kolflaus. krossar tueyr og hinn þridie med vnderstodum. mariu lijkneski. Nicholaus lijkneski. magnus lijkneski. spiolld. iij. hvslkier med kopar. Tialda totrar. sotdriptt. stolar. iij. glergluggur stor og. ij. litler. kistur. ij. Broddur. kiertestykur. iij. med jarn. og. ij. med kopar. Bakstur-jarn. almarium¹⁾. Bialla. lijkakross. mariuskript med alabasturum. Biarnskinn. salun stort. skari. tuær merckur vax. mork reykelsis.

Hia sijra Steinmode kiertestyka og Gudz lijkama hvs. er stendur morck med sylfur.

þetta j Bokum. songbok fra aduentu. og til paska de tempore. Bok samsett ad aullu de tempore fra paskum og til hvijtasunnu. Bok vm hvijt[a]sunnu viku & de sanctis inter pascha & pentecosten. Bok fra Trinitatisdeigi til aduentu de tempore ad song og lesi. Lesbok vond til paska fra aduentu de tempore vtann eij Jolales. Grallare vondur. songbok de sanctis fra Jonsmesso Baptistæ og til paska. Lesskra de sanctis per Anni circulum. processionale. Sequentiubok. Burtsongua Bok. Commune sanctorum. psalltare. Capitularius og Hymnarius á einni Bok. ij. Bækur lijkar per annum ad collectum. pistlum

¹⁾ armarium. hdr.

og Gudspiollum. Lāgasonguaskra[r]. iiij. festum Nouum á kueri. Nicholaus saga a Latinu og norrænu.

þar er tueggja presta skyld. tekur heimaprestr j leigu heima. iiij. merckur. af Bænhusum fiorum. ij. merckur. Eñ pingaprestur af lytingstodum fiorar merckur. af hafgrimsstodum. ij. merckur. af tueymur Bænhusum morek.

Lysistollur og heytollur af. vj. Bæium.

Tijund a þui ari. kyrckiubluti. halfr xiiij. Eyrer.

Ecclesia non¹⁾ dedicata.

þetta j lausagodzi. kyr. xx. og vj. asaudur. xj. kugilldi. Gielldfie. vj. kugilldi. og ad auk vetrgamler sauder 24. hross roskin flogur.

J virdingarfie og vadmalum. xx. hundrud.

Var þa metinn stadurinn og reyknud portio.

xv. Hoskuldstada kyrckia.

Kyrckia á Hoskuldssstodum er helgud heilagri Gudz modur Mariu og hinum heilaga petre postula.

þar er tueggja presta skyld. syngia annann huorn dag helgann til tungu og. ij. merckur kaup. Til Eyiar slijkt hid sama. fiorar messur og xx. til Backa. og mork kaups. slijkt hid sama j vatnabuerfi. slijkt hid sama a hafurstodum. xvj messur a kyrckiu Bæ. og slijkt hid sama kaup. Tolf messur thil manaskálar.

Kyrckia a allt heimaland og Holzland. og þuerá alla hinn sýdra hol allann. gaf sijra Marteinn halfann j testamentum sitt. en halfur var gior kyrckiunne fyrer þa hrornan sem á henni hafdi vordid j abvd sijra Marteins og þa hlute sem henni brustu jonann kyrckiu. SauluaBacki hinn ytri halfur. med svansgrund. sliettardal allann fra kalldalæk til markz vidur Nialsstadi. Spákonuarfur er frá fornu vór. og vestur til deilldarhamars. þa næst vestur mille Laxár og forsár. þa er fra rauduskridu til Hrafnzár. þa fra hellisvíkj til markz vid finn-stadi. fyrer finnstodum fimmdeyllid. huerffa þrijr bluter til spa-konuarffz. enn tueyr til lands. fyrer arbacka er spakonu arffur ad aullum hluta. enn ecke millum finnstada og arbacka. þa næst

¹⁾ strykað út apr,

jnn fra þorlaugardýs og j midia selvijk. J spakonuarffui a Hoskuldstada kyrckia fimtungi minna enn helming.

þetta er jnnann kýrckiu. messuklædi þrenn og tuenn af þeim vond. hokull ad auk. kaleykar. ij.alltarisklædi. v. Brijkar-klaedi. ij. Brijkur. ij. og tabulum. kaupur priar vondar. sloppar. ij. Elldberi. Glodarkier. fontz vmmbvnuadur. vatnzketill. sacra-rium munnlaug. messingarstykur. iij. jarnstykur. iij. Tapetum. skrudu kista lijtil. pionustuhvs med sylfur. skrijn og kistill. Crismakier. Glergluggar. vj. oc aller lester. vax og reykelsi. vij. merckur. Baksturjarnn. Broddstafur. kluckur. iij. dvkar. ij. glit-ader. og þrijr ovijgder. lectaradvkur og lectari. kôghur og lijka-salun allvondt. mariu lijkneski. peturs lijkneski. krossar ij.

Bækur per Anni circulum vondar. mariu saga med jar-teyknum. peturs saga. Thomas saga.

Jnnan veggia. x. hundrada og xij. hundrada j flytianda Eyri.

þetta j kuikfie. xx. og iij. sextiger asaudar og. vj. ær. hross. iij. og. v. veturgamler sauder.

þetta j kosti. tuær vætter skreydar. vætt mors. vætt kiots. Bytta skyrs.

þetta j rekum. fiordungur alls reka j Bâsum. og það meira sem profast ad Benedickt kolbeinsson hafdi átt. vidreki ad Brauni fra fornu vör til þriggia steina helmingur. enn j vestri hofs vijk fiordungur.

Tijund. heytollur og lysistollur af. vj. Bæium. og xx.

Dedicatio Ecclesiæ secunda die Julij.

Jtem psalltarar. ij. vonder og. ij. paxspiolld.

Luka af holi j christzfie halft annad hundrad.

Jtem lagdi sijra þordur til. ij. reffla. xl. alna sæmiliga. vm frammkýrckiu. kyrckiuinne til Eignar þo suo ad þeir skylldu snuast vpp j kyrckiuinnar reykningskap. ef sijra þordur yrdi henni sijdar meir reykningskap skýlldugur.

Jtem á kyrkiann ordinem nyia. Nicholaus lijkneske. hokul. huijtann nýiann. var kyrkiaon þa skylllug sijra þordi halfft þridia hundrad. anno domini m^o. ccc^o. xc^o. ix^o.

Kýrckiu tijundar hluti á þui ari halft fiorda hundrad.

xxvi. Suijnavatz kýrckia.

Kýrckia ad suijnavatne er helgud hinum heilaga petro. hun a þetta godz jnnann kýrckiu. krossa fiora. mariu-

skriptt med hurdum. peturs lijkneski. og glitadur dvkur yfer. tuær stýkur med kopar. þriar med jarn. reyfelsiskier. Elldberi. sacarium. munnaugh. handklædi. ij. fontz vmbunadr. enn sár eingi. kiertastockur. paxblód. ij. almarium lijtíð. alltaris-klædi. ij. og þridia med Balldurskinn. messuklædi vond. og hokull med Balldurskinn. dvkar. ij. mercki. Tíolld vm alla kýrckiu med vondum dvkum og ein Tíalldtotur. kaleykur. alltarissteinn. kluckur. v. og. j. lest. Bialla ein. skaler med tueymur metum. peturs saga. Broddstafur.

þetta j lausagodzi. kyr. vj. sex ær. xijc. voru og half mork. hestur og. ij. hross. hundrad j slátrum.

Jtem reycknadist i porcionem Ecclesiæ. vj. hundrud voru vm þann tíjma sem Yfuar Nicholausson bio.

Jtem kista læst.

þar er prestz skyld vpp j land. tekur hann heima j leigu fíorar merckur. vtann gardz. iij. merckur og half mork.

Tíjund og lysisstollur af. xij. Bæium og heytollur.

dedicatio Ecclesiæ in festo Firmini.

Anno domini 1000. 999. 998. 997. in crastino Tiburtij lagdi yfvar til fyrer tíjundar reyckning. 999. og xij aura. Enn á þui ari fiell kýrckiu tíjundar hlute eptferandi halft annad hundrad.

xxvii. Wijdeualla kýrckia.

Kýrckia á Wijdevollum er helgud Gudi. vorre frv. petre postula og Jone postula.

hún á land j víjk. reka halfann á kiefflaBacka. halfa Teyga framm j nordárdal.

þetta jnnann kýrckiu. messuklædi þrenn og aull slitinn og vantar eitt hofudlijn. þriu corporalia. og er eitt fodurlaust. Cantara kapa. allarisklædi. vj. oc oll slitin. sloppur vondur alltaris blæia ein. tíolld ij. og Bordi lijtill. Glergluggur lijtill. paskablad. paxblad. krossar. iij. med vnderstodum. ij. peturs lijkneski. Jons lijkneski. Stephanus lijkneski. mercki. ij. skrva kista. kiertastykur. vj. lektari. stolar. ij. Glodarkier lest. Elldbere vondur. fontur vondur. kluckur. iij. hin fiorda lest. Bialla og annur lest. Backstur jarn. kaleykur lestur. alltarissteirn. lijka krákur og Broddstafur. sessa. pungur med reliquijs. dvkur godur blámercktur. Tabulum. Brijk.

þetta j Bokum. Grallare. sequentiu Bok. aspiciens Bok. vorBok. DominicuBok. Commune. messubok á sumar. Collec-tarius. lesbækur. ij. ofullar. Capitularius. psalltari. Jons saga postula. peturs saga. artíjdaskrá. handbókar skrá. Eru þessar allar faneytar.

þar er prestz skyld j landi og diakns. tekur prestur heima j leygu 4. merkur. af wlfstaudum. iiij. merckur.

Heytollur og lysistollur af florum Bæium.

Kyrckiuhluti af Tijund af þui ari.

Ecclesia non dedicata.

þetta j lausagodzi kýr. ix. asaudar kugilldi tuo. hross. j. hundrad og. xx. voru. cc. j vadmálum.

Er enn oreynnud portio vm. xx. ar og þad sem gefuist hefur j sogdum tíjma.

xxviii. Mels kyrekia j midfirði.

Anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. v^o. jn profesto septem frat-rum. reyknadist so [mikit] godz kyrckiuunnar a mel j midfirði. j fyrstu visitatione herra Peturs Byskups.

Kýrekia hins heilaga Stephani a mel á heimaland allt. Eyiar a Hrvtafirði. land á kolb[r]itzæ og j Saudadal. Bretalæk. land j reyneholum.

Jtem skog j Nordurárdal medal Svartagils og Savdhvs-lækjar og vpp á fiallz brvn. settu þessar menn sogd landa-mörk. med radi herra Jonz Biskupz. sijra Grimur er þa bio á Mel og Liotur er bio j sveinaTungu.

Jtem tueggia manna jferd j Saurbæiar soluafioru. Tialld-stad og hrossabeyt sem þeim þarfnast.

þetta jnnann kyrckiu. messuklædi fern. hoklar. ij. yffuer framm. kápur. ij. alltarisklædi flogur. sloppar. ij. fontz vm-bunadur. mercki. Tiolld vm frammkyrckiu. kaleykar. iiij. saung-bækur per Anni circulum. og lesbækur per Annum og missalia per Annum. lijkneski. iiij. Elldberi. glodarkier. alltarisBok. skrijn. Texti. paxspialld. kola. Glergluggar. ij. Tabula. mariu lijkneski. kluckur. vj. og ein bialla. Järnstyka stor oc aunnur lijtíl. vax og reykelsi half fiorda morek. Backsturjarn. Brodd-stafur. lijkakrákur og Bärer. munnlaug. kyrckiuiketill. kyrckiu stijgie. pionustu Budkur med sýlffur.

þetta j kuikfie. kyr. xxv. vxi flogra vetra gamall. asaudar kugilldi fiortán. veturgamallt fie. xxx. Gielldingar. vj. ad haustlægi gamler. Hross roskinn. xij. eitt tuævett. Ellefu hundrud voru.

þetta j mat. ix. vætter smiors. þriar vætter miols. vætt huals. fiorar vætter skreydar.

þar skulu vera. ij. prestar ella prestur og diakn.

Tijund. heytollur. lysistollur af. xx. Bæium.

kyrkiudagur in festo firmini.

Tijund tali anno vel tuo hundrud.

Jtem gaf sijra Grimur epter faudur sinn kyr. ij. og asaudar kugilldi.

Jtem gafst effter Jngerijdi Palsdott[ur] hundrad j hafnarvodum. og fra Reykium hundrad.

xxxix. Stadarbacka kyrckia.

Anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o.

Kýrckia hins heilaga Johannis Baptistæ á StadarBacka á allt heimaland. krokstadi alla. skarffzhol. hvk allann. reyktanga fram fra grasi. Tolftung j hualreka og vidreka á Balckastodum. tuo hundrud j vidi edur voru ef ey vidur er til.

þetta jnnann kýrckiu. fimm messuklædi ad aullu vtann dvk. jtem hofudlijn. handlijn og stola. kápur. iiij. vondar. og sloppar. ij. vonder. alltarisklædi. iiij. Tialldaleppar vm kýrckiu. refuill. x. álna. kaleykar. ij. og annar lestur. Glodarkier tuo og huortueggia lest. Ellðbera Brot. kiertistykur. iiij. með kopar og ein af þeim lest. skrijn. krossar. iiij. og einn af þeim með vnderstodum. mariuskriptt. Johannis líkjneski Baptistæ. skruda kista. fontz vmbunadur vondur. sacrarium liett. glergluggar. iiij. kluckur iiij. jarnstýka stor. og tuær minne. mercke tuo. forme og lecktari. og annar líjtill. formadvkur. Tabula og Brijk. paxspialld. Bialla líjtil. Bärur með krossum. kiertaklofui. salwn fornt. Biarnfell. x. alner liereptz.

þetta j kuikfie. kyr halfur þridie tugur. j gielldum nautum eitt kugilldi. asaudar kugilldi. xij. agilldi minnur enn flogur kugilldi j gielldum saudum. hestar. vj. roskner og merhrysse flogur roskinn.

J vadmalum. half mörk fátt j. xj. hundrad uoru.

J hafnarvadum. vj. hundrud.

Jtem líjkakrákur. Eyrer reykelis. lās líjtill. og eitt kíer j jordu.

þar skal vera prestur og diakn edur. ij. prestar. Burt-songur til halfkyrckiu og alkyrckiu. og til tueggia Bænhvsa.

þetta á kyrckíann j Bokum. Graduale. Sequentiu Bækur. ij. vondar. jtem lesBækur per anni circulum. saungbok de sanctis. fra Jonsmesso til paska. processionale. Capitularius med hymnario. plenarius. AspiciensBok til paska. Lågasongua kuer. Ordo a veturinn. Saungbok de sanctis. messubækur. ij. Jonssaga Baptistæ og. xj. skrár. fornar ad auk.

Tijund heytollur og lysistollur af. xij. Bæium.

Tijund á þui ari hundrad og Eyrer.

Ecclesia non dedicata.

xxx. Gnups kýrckia j miðfirði.

Kyrckia ad Gnupe er helud med Gudi hinum heilaga Thomæ ErchiBiskupe.

Hun á skålagíerd tueymur monnum. edur rvm j skala vid arnarvatn og Elldívid sem þarfnast. tueymur monnum. og tueggia kroka halld j vatnid.

þetta jnnann kyrckiu. messuklædi ad aullu. alltarisklædi eitt. Brijkarklædi eitt. kluckur. iij. krossar. ij. mariuskript. jtem fontkross og líjkakross. messingarstykur. ij. jarnstýka ein og aunnur líjtill. tialld vm þuerann kor. kantara kapa og og sloppur. Elldberi. Glodarkier. kíertaklofui. mercki. paxspiolld. ij. fontz vmbunadur. glergluggur. alltarisdvukur víjgdur. kaleykur. corporale. alltarissteirn. lektari. vnderstodur med krosse. sacrarium kíer. stolar. ij.

þetta j Bokum. LågasonguaBok. aspiciensBok vond. psalltare. Thomas saga.

þar er prestsyllid. tekur pestur heima j leigu fíorar merkur. Enn víangardz. ij. merckur.

Tijund. heytollur og lysistollur af. xv. Bæium.

Tijund kyrckiu hluti a þui ari. xv. aurar.

Ecclesia non dedicata.

þetta j lausagodzi. kyr. x. asaudar kugilldi. ij. hross. ij.

J flytianda Eyrer. v. hundrud.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm níu ár fyrstu sem Jon átti ad svara. v. hundrud voruvírd.

xxi. Wijdedalztungu kirkia.

Kirkia j wijdedalztungu er helgud hinum heilaga Johanni Baptistæ. hun á þridiung j heimalandi og j tindahraune¹⁾. rædur landeign wijdedalztungu fyrer vestann. fytiaa. hinn vestaste farvegur. allt nedann fra hrutanesi hia asgeýrsar melum. alla leyð og so vpp j Eyrarsijk og suo Eyrarsijk vpp a Torffnes. og suo j [midiann Grijskol²⁾] frá suðlustodum. þadann j suðlustada steyna. þadann j hesthol. so sudur effter Tunguasi. sem sier heiman fra valldarasi. og þadann riettsyne sudur á vestanvert saudholli. og þadann j Botninn Tiarnarhola kuijslar. sijðann rædur hun ofann j fytiaa. þadann rædur fytia á alla leyð. sem hana dregur leingst austann af sondum. rædur vr hrvtanesi hinn forne farvegur wijdedalsar hinn austasti fram til varmalækjar. þa rædur varmalækur vpp j drog. og þadann j Blijksvordu. og þadann j Geýlarbotna. og þadann j hestagilsbotn hinn sýdra. og so rædur hestagil ofann j wijdedalsá. Rædur wijdedalsá þadann frá framm til kuijsla. þa rædur hin stærsta wijdedalsar kuijsl. sv er ofann fellur fyrer nordann sandfell. og so austur a sand. sem leingst dregur vatn ad. Er fjarreckstur j wijdedalztungu jord vm allann hreppinn vt ad Gliuffrá. og luka lamb af reckstri til þess er eru sextiger. og suo med sama vpp þadann epter þui sem vrskurðarBrefi Raffns logmans. og stadfestu Breff þorsteins logmans þar vm gor vatta.

Kyrckiann á þridiung j veyði fyrer heimalandi. fiordung j veyði j steinkierum. alla veyði j midkierum. Bæsum. streingforsse og kierafloti. fiordung j veyði j fytia á. ofann fra kierum. þridiung j veyði j Triekieri j wijdedalsá. er Jon Bondi Haakonarson hefur til lagt. Enn hvarf á fimtuug. enn heimaland j Tungu það sem meira er.

þetta j lausagodze. ix. kyr. þriu asaudar kugilldi. x. aura kuika. halftt átta hundrad voru og. iiij. asaudar kugilldi. er Hakon Bondi Gýssurarson gaf kyrckjunne a audunarstodum med fullu afgjalldi. Enn herra petur Biskup skipadi kyrckjunne j wijdedalztungu til fullrar Eignar. Enn kyrckiu Bondi þar lvki árliga vij. aura j kosti hinum nanustu fatækum frændum Hakonar

¹⁾ landhraune, hdr.; ²⁾ [þannig; þið rétts mun: Miðsmorgunshól.

heytins. og segist sálumessa huort aar artíjdardag hans með aullum sálutíjdum.

Á kyrkeiu Bondi að taka lysistolla og heytolla af þessum Bæium ef bygder eru. þoreyiarögnupi. Vatnzhornzholi. Vatnzhorni. hrijsum. nedrum fýtium. Hooli og er hann j audn. Vallðarasi. Suðlustodum. Backahlid. auxnatungum. Gaffli. Raffinstodum. aavalldzstodum. kolugili. huarfui. Giä og avalldzdæli. er hun og hlid j audn.

So og tekur kyrkeiann tíjund af þessum Bæium. og alla tíjund sem er skiptitíjund. og alla Biskupz tíjund þa sem minne er enn Eyrrer. og allt peturz fie. Eon luki þar fyrer Eyrrer soluuarar með Biskupz tíjundum. skal Bondi fyrer heytolla lia presti færann hest j þingin til siukra manna og Burt-songs. skal presturinn ábyrgiast hestinn meðann hann fer með hann¹). skilur tunguþing og asgeyrsárþing. að jardar eign. steynar. ij. er standa j asnum fyrer nordann fornu logriett. og þaðann riettsyne ofann j forna farveg víjdedalsár. og austur vr steinunum riettsyne j asgeyrsa. so rædur griotskrida vpp j háfiáll.

Er þar junnan kyrkeiu. kaleykur. messuklæde tuenn með einum hokli. krossar. ij. alltarisklædi. iij. Glødarkier. kluckur tuær og hin þridia lijtil. fontz vmbunadur. messubok forn per Anni circulum. Aspiciens Bok per usum. Jons lijkneski Baptistæ. Mariu skriffit forn er Gyssur gaf.

Þessa hlute lagdi Jon Bonde Hákonarson til víjdidals-tungu kyrkeiu meður þeim skilmala að hann lucktti j þorcionem Ecclesiæ og fyrer fyrnd kyrkiunnar og á hennar Ornamentis. vm so langann tíjma sem hann á fyrer að suara. Er það j fyrstu afriett fram frá kalldalæk yrsta. rædur fyrer vestann Borgä fram j Borgarvatn. og þaðann riettsyne j hinu sýustu gliuffrär drog. þa rædur gliuffrä vt j rofuskardsä. Eon þä rædur hun vpp á fiáll.

Jtem i jardar eign. Tungur allar millum kallfdalslækjar og reydalækjar vt að hlodufalli og halffz manadar Eingiteyg á hlodufalli. Enn þä er lækiun þrýtur fyrer vestann rædur mid-

¹) Hér er sett merki á spássiu eins og eitthvað hafi ekki orðið lesið lesið; þó mun ekkert í vanta.

fiardar vatn og vr þui riettsyne vpp j kagadarhol. og þadann j Bessaborg vestannverda. og so yfer j kalfdalsdrog. Og þetta j rekum. allann vidreka fyrer premi. saudadalsa. Jllugastodum. og Geytafelli. halfann vidreka a sydrum stopum. enn fiordung fyrer ýtrum stopum. hualreka fyrer aullum þessum jordum eptir þui sem jordunni hefur til borid og Jon vard eigandi ad. effter þui sem godra manna skilrijki þar um votta.

Tekur prestur þar heima. iiij. merckur. og [skal] syngia allar tijder huorn dag helgann. Enn j langafostu tuo daga rum-helga j huorri viku messur. og flora j effstu viku. og allar postulamessur. oc alla ymbrudaga. og in decollatione Johannis Baptistæ. alla paskaviku og huijtasunnu viku og tuo daga j viku vm Jolafostu og festum felicis Mariæ virginis. Enn ef Bondi vill ad prestur syngie huorn dag messu a. xij. manudum. skal hann skyldur ad giora med þui. ad Bondi luki honum þriu hundrud kaupz alls med þeim florum morckum sem adur falla. enn ella þui minna sem Bondi lætur messa færri.

Mega þar vera. ij. alltari j kyrckiuinne. annad enn hæ-alltari og ey sijdur ad þeir prestar messi þar sem Bondi vill song hafa.

Suo ey sijdur hefur Jon Bondi lagt til kyrckiuinnar lijtinn kaleyk og liereptz hokul. med Bvningi. Glerglugg. vatzkarl. hofudlijn og kiertistyku. skal þetta og þad fleyra sem Jon kann til leggja kyrckiuinnar snuast j portionem Ecclesiæ kyrckiuinnar og fyrnd a henne kyrckiuinne og hennar ornamentis. Og ey sijdur lagdi hann til kyrckiuinnar lambselldi af huorium Bæ þar j þingunum og suo ey sijdur lambselldi aff þessum Bæium vtann þinga Gnupdalstungu. knausum. Biargastodum. nedra Gnupi. Haugi. þuerå. Skeggalldzstodum. dalgeyrstodum. kotluforse. hlið. fallandastodum. þoroddstodum. asgeyrå minne. mel-rackadal og Geytafelli.

xxxii. Vndenfells kyrckia.

Kýrckia ad Vndinfelli er helgud med Gudi hinum heilaga Nicholao.

hun å allt heimaland og Snærisstadi. vidreka ad halfu vid huams kyrckiu å þingeyrasandi. og halfann hualreka ad Geytafelli.

þetta jnnann kyrckiu. messuklædi tuenn ad ollu. alltaris-
dvkur. kaleýkur. alltarisklædi. iij. Brijkarklædis leppur. fontur
med vmbunadi. sloppur faneytur. kantarakápur. ij. Glodarkier.
Elldberi. spiolld. ij. kistill. kista olæst. kyrckiu kola. merckis
leppar. ij. krossar. ij. mariu skriptt. Nicholaus lijneski.
kluckur. v. Glergluggur. mork vax. stolar. ij. messubækur. ij.
songbok a sumarid. de sanctis lesbok ofull. psalltari vondur.
Nicholaus saga á latijnu. Jons lijneski Baptistæ. Jarnstýkur ij.

þar er prestz skýlld og diakns. Tekur prestr heima. iiij.
merckur. Enn vtann gardz halfa fiordu morck. og ad auk
mardargnupz kýrckia.

Liostollur oc heytollr af. v. bæium.

þar á og omagi ad vera.

Tijund kyrkiu hluti á þui ari. xj. aurar.

þetta j lausagodzi. kyr. xj. asaudar kugilldi. iiij. oc. ij.
ær. Ellefu hundrud voru og. cc. j vadmalum. hross. ij.

Jtem reyknadist portio Ecclesiæ vm. xiiij. ar medann sijra
knvtur Bio. v. hundrud voru.

Ecclesia non dedicata.

xxxiii. Grímsstungur.

Kyrckia á Grímsstungum er helgud med Gudi hinum hei-
laga Nicholao.

Hun á heimaland og Torffuastadi. og snudhlj¹⁾ med til
merckidæli. Grafuarland. saurteyg j saurbæiarland. þorhalls-
stadi og veydar allar og afriett er þorhallsstodum hefur fylgt.
halfar lambatungur vid haukagil. selland sudur a fialli.

þetta jnnann kyckiu. messuklædi fimm vond. alltarisklædi.
v. hokull laus. alltarisdvkar. v. Glitadur dvkur og annar vondur.
kápa og sloppur. Corporalia flogur. Tialldaleppar. kaleýkur og
patina lest vppá. skrijn. Glergluggur. Glodarkier. kola. fontur.
paxblad. Baksturjarn tuenn. mercki tuenn. sacrarium munn-
lang. kista olæst. krossar. ij. og hinn pridie med vnderstodum.
Mariu lijneski. Nicholås lijneski med dvk. koparstýka og
jarnstýka. kiertahialmar. ij. litler. Elldbera skapt. kluckur. iv.
og hin fimta lest. stolar. iij. og hinn fiordi Bokastoll. lecktari.

¹⁾ þannig.

þetta j Bokum. Grallari med sequentijs. saungbok á summarid de sanctis. fra Jonsmesso og framan til aduentu. sequentiu Bok de sanctis. Lesbok um vetur. messu Bok á vetur. lesskra á sumarid de sanctis. processionale. martyrologium. psalltarar. ij og skrá hin þridia.

Dedicatio Ecclesiæ in festo Dyonisij.

þar er tueggja presta skyld ef mardarnups kyrckia liggur vnder. enn ella prestz skyld og diackns.

Tijund. heytollur og lysistollur af. vj. Bæium.

Ef hier eru tueyr prestar. tekur huor halfa sioundu mork. Enn ef einn er tekur sa 9. merkur.

kyrckiu tijundar a þui ari. xvij. aurar.

þetta j lausagodzi. kyr xij. asaudar kugilldi. vij. hross iij. kierollid tuo j jordu hæf. þriu hundrud voru.

Jtem reycknadist j portionem Ecclesiæ vm. iij. ár medan sijra audun bio. tuo hundrud voru og ellefu aurar.

Jtem á kyrckian kråk.

xxxiv. Audkulu kyrckia.

Kyrckia á audkulustodum er helgud med Gudi hinum heilaga Johanni Baptistæ.

hun á land j sliettadal. reka allann á háfamól. halfua saudahófn j Bolstadahljld.

þetta jonnann kyrckiu. messuklædi prenn. kantara kápur. iij. alltarisklædi. iij. dvkar. iij. Blámerckter. kaleykur. Tiollid. ij. vm framkyrckiu. Enn. iij. vm kor. fontar med Bvnadi. mercki. ij. krossar. ij. med vnderstodum. þridie fontkross. sylfurkross med helgum domum. corporalia. ij. mariu lijkneski⁴⁾. Johannis lijkneski Baptistæ. Zachariæ. Elizabeth. og andres lijkneske. Tabulæ. ij. spiollid. iij. sprangdvkur a alltari. mariu lijkneski lijtíð med alabastrum. koparstykur þriar gillttar. og ein ogýllt á alltari. Guds lijkama hvs med sylfur. almarium fast. formar. iij. og lecktari. paska kiertistykka. Nicholaus lijkneski og Páls lijkneski. kola og jarnskip. ij. sacrarij munnlaug.

þetta j Bokum. lesBækur tuær per Annum de sanctis et de tempore. saungbækur. ij. de sanctis per Annum. saungbækur

⁴⁾ þetta orð er strykað út.

tuær de tempore per Annum. HymnaBok god. Lesbok gomul á vetur. psalltare forn. Jons saga Baptistæ sæmilig. kluckur florar og Bialla brotinn. Glergluggur. xj. Bialla lijtíl. og kiertakloffi. Glodarkier oc Elldberi. og einn forn psalltari.

þar er prestz skýld. tekur heima j leygu halfu fimtu mork Enn vtann gardz. iij. merckur. heytollur og lýsistollur af. viij. Bæium.

Dedicatio Ecclesiæ tueym nottum effitter dionisiusmessu.

kyrckiu tijundar hluti á þui ari. hundrad og halfur attunde Eyrer.

Jtem reycknadist j portionem Ecclesiæ. vm þriu ar síjdann sijra halldor tok reyknig flögur hundrad voru.

xxxv. Blöndudalshola kýrckia.

Kýrckia ad Blaundudalzhoolum er helgud med Gudi hinum heilaga Johanni Baptistæ.

hún á allt heymaland. Biarga land á skaga med aullum gognum vtann hualreka. Jtem jardar reyft fyrer handann blöndu med vmmerkium.

þetta jnnann kyrckiu. hokull. alltarisklædi. iij. dvkar. ij. Elldberi. Glodarkier. kluckur ij. krossar florer. Tíolld. iij. og steintialld sæmiligt. fontz vmmbunadur. sloppur og kápa. Backsturjarn. sacrarij munnlaug. paxspialld. alltaris steinn Bvinn. Glergluggur lytill. kanna. kiertakloffi. alltaris steinn annarr. Mariu lijkneski. Jons lijkneski Baptistæ med dwk. jarnstyka og annur lijtíl. koparstyka. morck vax. Brijk og Broddstafur. Blæia Blämerckt.

þetta j Bokum. Grallare. messuBok fra jolafostu og framann til paska. psalltare forn. Sermonis Bok forn.

þar er prestskyld. tekur prestur heima j leigu. iiij. merckur enn vtann gardz halfua flödu morck.

heyttollur og liostollur af. vj. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckiu hluti á þui are halfur síðunde Eyrer.

þetta j lausagodzi. kýr. x. asaudur flögur kugilldi og. iiij ær. [hundrad j slatrum. halfitt þridia hundrad vöru¹⁾. og florar voder tuitugar. hross. iiij.

¹⁾ [dregið út aptr.

reyknadist j portionem. kaleykur fyrer halft þridia hundrad. var þá luckt portio vm. xvij. ar er sijra þordur hafdi bvid.

xxxvi. Bergstada kýrckia.

Kýrckia á Bergstodum med Gudi hinum heilaga Olafui og Thorlake Biskupe.

Hun á alla heima jord. og halfann forsadal. med allri jardareign. haga og hrýsa og allra landsnytia framann til rietta. fyrer austann og þar gegnt fyrer vestann. vtann vpphogguid gras. fra Jonsmessu Baptistæ og til flogra vikna. þann tijma skal ecki til beytar leggja dalinn. Enn skipi þess j millum med jafnadi. Stadurinn a og hvsgjörd j dalnum þar sem hafa vill. skal Bondi sa er býr j stafne fáa saudamanne af Bergstodum husrum. kietil og Elldivid. dryck og vinnu oleigis sem sijnum monnum [edur lata geima sialfer og hafa Eyre a fimtan¹) saude²). Eitt giellddt naut skal vera med kvneytum j staffne huort sumar ef sä vill er á Bergstodum Býr.

þetta er jnnann kyrckiu. messuklädi ad aullu med fustans hokli og slitnum hokli. kaleykur. alltarisklädi. iij. dvka leppar. ij. fänyter ovijgder. glodarkier. krossar tueyr. Mariuspialld og mariu lijkneski. olafz lijkneski med dvk. ij. jarnstýkur. þorlaks lijkneski med sprangudum dvk. Brigidæ lijkneski lest. messingarstýkur. ij. litlar. kanna vond. paxblad og paxsialld. merckisleppur. stolar. ij. og sessuleppur. kista læst lijtíl. kluckur. iiij. og Bialla. mork vax.

Þar á ad vera prestur. tekur hann heima fiorar merkur af v. Bænhusum og halfkyrckiu. xij. alnum fatt j tuo hundrud. hann skal og taka halfa morck vr holapingum.

Sä er býr á Bergstodum tekur alla kyrckiutijund heima og á Leyfstodum. og af. viij. Bæium halfa tijund. og þui meira sem verdur Eyri kyrckiutijund og minni. Enn halfar liggja ofann til Bolstadarhljdar.

Heytollur og tijund af. x. Bæum. Enn lysitollur af .ix. Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckiuhluti á þui ari. halfur. viij. Eyrrer.

Þetta j lausagodzi. kyr. viij. asaudar kugilldi. vij. veturgomul naut. iij. hestur og. ij. merhrysse. Giellddiar kugilldi

¹) 15, hdr.; ²) [á spássiu.

eitt, fimm hundrud jnnann veggia j virðingarfe, mælehllass
todu. Tolf hundrud voru. þriu hundrud j hafnarvodom.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm. ij. ar sem
sijra Ormur bio fyrstu, xij. aurar.

xxxvii. Boolstadahljðdar kýrckia.

Kýrckia j Bolstadahljð er helgud med Gudi hinum hei-
laga Michaeli.

Hun á land á Bott[n]astodum.

Þetta jnnann kyrckiu, messuklædi vond. Enn onnur fáhæf
væn til molldar. dvkar. ij. slitner. alltarizklædi. iij. vond.
Tialldaleppar. iij. vm kyrckiu. og enn steintialld. kyrckiukola.
Glodarkier. jarnstykur. ij. messingarstykur. ij. mercki eitt.
kluckur. iij. oc Bialla. munnlaug. krossar. iij. mariuskript.
Michaelis lijneski med dvk. paxspialld. lecktari. stoll.

þar er prestz skylld. Tekur hann heima j leigu fiorar
merkur. Enn utan gardz. iij. merckur.

Tijund og heytollur af. xj. Bæium. Enn lysitollur. af xij.
Bæium. halfar tijunder af. viij. Bæium vr Bergstada þingum.
þar sem meiri verdur enn Eyris tijund.

Dedicatio Ecclesiæ demetrii Martyris.

Tijund kyrckiu hluti á þui ari hundrad og halfur sietti
Eyrer.

Jtem á kyrckian Brijk og glerglugg.

Þetta j lausagodzi. kyr. x. asaudur. ij. kugilldi. hross eitt.
og hundrad j slátrum. niu hundrud j vöru.

Jtem. vij. [hundrud] j vadmálum. j kyrckiuspiell af Sigurdi.

Jtem luckti Dalckur kyrckianne j portio vm. xij. ar sem
hann hafdi bvid. Grallara med sequentijs fra pásfum til ad-
uentu. og grallara fornann med sequentijs það er hinn vantar.
saungbok de sanetis fra Jonsmesso og til aduentu. messubok
fra aduentu og til páska. alltarisbok goda og þar til fiogur
hundrud voru.

xxxviii. Gunnsteinsstader.

Kýrckia á Gunnsteinsstodum er helgud med Gudi hinum
heilaga Olafui.

Hun á halfann reka á depñ huals og vidar.

þetta jnnann kýrckiu. kaleykur. kantarakäpa. alltarisklädi. iij. faneýt. dvkur einn. krossar. iij. mariulijkneski. Olafs lijkneski paxspialld. klucka ein og. ij. brotnar. messingarstykur. ij. jarnstykur. ij. munnlaug og kola. fontz vmbunadur. Glodarkier oc Elldberi. dvkur yffer Olafe. lectari. stoll. Backsturjarn. merki tuo. tialldleppur.

þetta j Bokum. psalltari forn. messuBok gomul. lesbok forn. songbok á sumarid de sanctis. nyia hallds saungur á kuere.

þar er prestzskyld. tekur prestur heima j leigu. iij. merkur. enn vtann gards fiorar merkur.

Tijund. heytollur og lysistollur af einum Bæ.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckiu hluti á þui ari. ix. aurar.

Þetta j lausagodzi kyr. vj. og vj. hundrud i hafnarvodom.

xxxix. Holtastada kyrckia.

Kyrckia j holltum er helgud með Gudi hinum heilaga Nicholao.

nun á land j huamme. kyrkiuskard. hamra land. kagadarhol halfann. Geytaskard fyrer sunnann framm. millum kambsgiegt selhuammi. og ausugils helming þess hlutar til hagbeytar ad eins og frialsann rekstur vm skards jord til og fra þar sem veiger liggia adur. partur j späkonu arffvi. so micill sem skrár ganga til. Liggur hann fra vör hinne fornu. og vestur til deyldarhamars. þar næst millum Laxár og fossár. þa fra rauduskridu til rafnsar. þa fra hellisvíjk til mareks vid finnstadi. fyrer finnstodum er fimmdejllt. huerfus þrijr hluter til spa-konuarfs. enn tueyr til finnstada. fyrer arbacka er spakonuarfur ad ollum hluta. enn ecki mille finnstada og aarbacka. þar næst jnn fra þorlaugardys j midia selvijk.

Þetta jnnann kyrckiu. messuklädi tuenn og hokull oc serckur vondur ad ank. kapur. iij. fontz vmbunadur. sloppr. alltarisklädi. iij. munnlaug og kietill vondt. messingarstykur. iij. jarnstyka ein. Elldberi. lijka abreydsl. kluckur. iij og eru. ij. af þeim lestar. stolar. ij. Glergluggar fiorer og aller lestir. kaleykur lestur. merki.

þetta j Bokum. Nicholas saga. psalltari. messuBok forn per Anni circulum. ey effter ordu. lesbækur. ij. per Annum. messuBok fra aduentu og til paska. sequentiuBok. Capitularius. Tuær

skrár. Graduale j tueym Bokum. Historia Nicholai á kueri. kross med vnderstodum og .ij. krossar adrer. mariu lijkneski og Nicholaus lijkneski med dvk. Jons lijkneski Baptistæ. Brijk oc Tabula. spiollð ij. styka fyrer Nicholao. lijakrákur. Tiollð vm alla kyrkiu vondt(!) nema vtar vm þuert. Trieskrijn med helgum domum. Backsturjarn fáneyt.

Þar er tueggia presta skyld. takast heima j leigu. iiij. merkur. af skardi. iiij. merkur. j Eingihljð. ij. merkr. af tueymur Bænhwsum mork. af Breidavadi tuær merckur.

Tijund. lysistollur og heytollur af. xij. Bæium. epter vrskurdi Eigils Biskupz.

Ecclesia non dedicata.

Tijund. kyrekiuhluti a þui ari. hundrad og halfur siðunde Eyrer.

Þetta j lausagodzi. viij. kugilldi oc. vij. hundrud voru.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm flogur ar sem sijra Eynar bio flogur hundrud voru.

Jtem gaf magnus kugilldi og hundrad. Enn þorgeyr tuituga vod og tuævelt naut.

xl. Westurhoopshoolar.

Kyrekian j Hofum j vesturhopi er helgud med Gudi hinum heilaga Johanni Baptistæ.

Hun a heimaland allt med aullum giædum.

Hun a Hamdisviyk¹) halfa med aullum gognum jtaululausa.

Þetta jnnann kyrekiu. messuklædi tuenn ad aullu. og ad auk alltarisdvukur vondur og hofudlijn. kaleykur. propiciatorium med sýlfur. alltarisklædi. iiij. Brijkarklædi vondt. kantarakāpa. krossar. iij. paxspiollð. ij. margretar lijkneski. Tabula og Brijk. mariu lijkneski. Jons lijkneski Baptistæ. og og sijn jærnstyka fyrer huoriu. Lijkneski Zachariæ og Elisabeth oc hofud Johannis á dýski. koparstýka lijtíl og jærnstyka. Biollur. ij. j kyrekiu og. iij. j kluckna hvsi. og hin fiorda lest. fontur med Bynadi. Glodarkier og Ellðberi vondur. [stolar iiij. merke. munnlaug. vatz munnlaug vond. lekttare hið alltare²). dvkar. ij. yfer lijkneskium. kluckur fiorar. hringar. iij. Tialldleppar vm kyrekiu. Bokaskrár vondar. xvj. ad taulu. þriár merckur vax.

¹) Hamdysviyk hdr.; ²) [á spæssiu.

Þar er prestz skyld og aulmusuprestz. Tekur saungprestur heima j leygu florar merkur. Enn vtan gardz adrar florar merkur. Enn aulmusuprestur skal taca tuituga vod.

Lysistollur og heytollur af. vij. Bæium.

Dedicatio Ecclesiæ in crastino Fransisci.

Tijund kyrekiuhluti á þui ari halfur hinn tolfsti Eyrer.

Þetta j lausagodzi. kyr. vij. asaudur. xxx. og ein ær. veturgamler sauder. iij. hross. iij. hundrad voru. Tuo hundrud j hafnarvodum.

Jtem reycknadist j portionem Ecclesiæ vm flogur ar fyrstu er sijra Jon hafdi á bvid. florar merckur voru.

xli. Huamms kýrckia j midfirdi.

Kýrckia j huammi j midfirdi er helgud med Gudi hinum heilaga Thomæ Erchibiskupe.

Hun á þetta jonnann kyrekiu. krossar. iij. mariu likneski. Thomas likneski. alltarisklædi. ij. slitinn. dvkaleppar. ij. slitner. Tialdleppur med vllpel. fontzymbunadur fanytur. mercki eitt. Glodarkier brotid. dvkur yfer Thoma. sacrarium munnlaug lest. kluckur. ij. og aunnur hliodlijtil. glergluggur. psalltari. songbok vond de sanctis. Thomas saga.

Þar er prestz skyld. tekur prestur heima j leygu florar merckur. Enn vtann gards hundrad.

Tijund. lysistollur og heytollur af. xij. Bæium.

Tijund kyrekiu hluti á þui ari. hundrad og halfur fiordi Eyrer.

Ecclesia non dedicata.

Lecktari. stoll. Grallari á vetur.

Þetta j lausagodzi. kyr. viij. asaudar kugilldi eitt. og. iij. ær. hross flogur. niu hundrud vöru.

Jtem reycknadist j portionem Ecclesiæ vm. ix. ár fyrstu. sem Eynar Dadason bio ad auk þess sem hann hafdi ad giort. flogur hundrud voru.

xlii. Stadur j hrwtafirde.

Kýrckia ad stad j hrwtafirde er helgud med Gudi vorre frv.

Hun á allt heima land.

Þetta j rekum. fiordung fyrer Geytaholi j aullum reka.

fiordung allz reka á þoróðstodum. halfann reka á Backa. fiordung j hualreka j salttviyk. a fallandastodum fiordungur j aullum reka. Hinn tolti hlutur j hualreka fyrer fiardarborne. fyrer Bessastodum fiordung j hualreka.

Þetta jnnann kyrckiu. messuklædi oforn med slitnum hokli. corporale. dvkar. ij. lauser og einn slitinn. Tialldaleppar vm kor. alltarisklædi. ij. fontur med Bvnadi. sex alner lierepts. krossar. iiij. og einn af þeim medur vnderstodum. alltarisdvcur. reykselsiskier. skjriñ brotid. paxspialld. kluckur. iiij. og eru þriär lestar. Bialla. stolar. ij. vonder. Tiu aurar vax. Broddstafur. kiertistýka. mariuskript. peturs lijkneski og pãls. kaleykur. Brijk. mercki. kråkur. lectari.

Þetta j Bokum. psalltare. messubok de tempore per Ann-um. mariu saga. Lesbok fra paskum [fram] yfer allra heilagra messo. alltarisBok.

þar er prestz skyllð. tekur hann heima j leygu iiij. merkur Enn vtann garðz mork.

Heytollur og lýsistollur af. xiiij. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Kyrckiu tijundar hluti á þui ari. xvij. aurar.

Þetta j lausagodzi. kyr. xij. asaudur. xxx. oc. iiij. ær. veturgamallt naut. og tueyr sauder veturgamler. Eitt Giellðfiarkugilldi. hross fimm. fiortan hundrad vóru og. ij. voder tuitugar.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ. vm fiogur ar fyrstu. sem sijra þorsteirn Bio þriu hundrad voru.

xliii. Asgeýrsar kyrckia.

Kyrckia ad asgeýrsa er helgud med Gudi hinum heilaga Petro postula.

Hun a. xv. hundrud j heimalandi. fiordung j veydi j kierum. halfa ana. vpp fra þaðann vid audunarstadi. reka á Gnýstodum. halfann vidreka og. vj. vætter af tuitugum hual. edur meira. afriett af arnarvatnzbeydi med þessum vmmerekium. austur á hraungard so sem votn falla vestur af i milli vijdi-dalsár og auxnár fyrer nordann. Enn hraungardurinn fyrer austann. fugla og fiska. og allt það sem til giæða er j jordu og á j þessu takmarcki.

Þetta jnnann kyrckiu. kaleykur. alltarisklædi tuo. sloppur allvondur. alltaristeirn. messingarstykur. ij. skjriñ. Brijk. krossar

ij. og adrer. ij. med vnderstodum. mariuskrifft. peturs lijkneski. Gudmundar lijkneski. Glergluggur brotinn. kluckur. ij. Glodarkier. sacrarij munnlaug. fontur med Bvnadi allvondr. kistu þrum. psalltare. Broddstafur.

Þetta j Bokum. skrär. v. og sequentiu Bok.

þar á prestur ad vera. tekur hann heima j leygu fiorar merckur. Enn vtann gardz þriar merckur.

Tijund. heytollur og lysistollur af. v. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

þetta j lausagodzi. kyr. vj. asaudar kugilldi. v. hross. iij. og eitt veturgamallt. atta hundrud j flytianda Eyri.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm. xiiij. aar. sijdan Jon Bondi atti. ad auk þess er hann hafdi thil lagt. vj. hundrud vðru. enn tijund kyrckiu hlute á þui ari. halfur hinn fimtandi Eyrrer.

xliv. Tiorn a vatnesi.

Kyrckia ad Tiorn á vatnesi er helgud med Gudi vorri frv.

Hun á allt heimaland. land j Tungu. a kolli og ad Geytagili. audna jarder.

þar fylger reki heimalandi. halfar flutningar. Enn fiordungur j ef rekur. halfann hualreka j arviyk med Tungulandi og suo flutningar. Enn allann vidreka. A Jllugastodum hin tijunda huor vætt [ef flutt er¹⁾] j þridiunginum. a flatnefsstodum j aullum landshluta hin tijunda huor vætt ef flutt er. Enn j prem hlutum ef rekur. J viyk hin tijunda huor vætt j fiordunginum. huort sem fluttur er edur rekur.

þetta jnnann kyrckiu. messuklædi ein. og tuenn fāneyt. og þo eigi aull. og einn dvkur med vondur. Corporale eitt. alttarisklædi. ij. krossar. iiij. og vnderstodur med einum. maria lijkneski. ij. Glergluggur. paxspialld. Briyk oc Tabula. Lectarar ij. Glodarkier vondt. Briykarklædi. kluckur. ij. og aunnur lest.

Jtem nykominn klucka. fontur Buningslaus. stoll einn. Biarnskinn af hwn. Ein psalltara skrā.

þar er prestskyld. tekur hann heima j leygu. iiij. merckur. enn vtann gards halfu fimtu morek.

¹⁾ [undirstrykað.

Tijund. heytollur og lysistollur aff. xj. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckiuhluti a þui ære. xiiij. aurar.

þetta j lausagodzi. kyr. iiij. asaudar kugilldi. iiij. og enn eitthuort kugilldi. hross. ij. j vöru. ix^e. og. xij. aurar.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm þriu ar fyrstu er sijra Jon bio tuo hundrud vöru.

xliv. Hof a Skagastrond.

Kyrckia ad hofui á skagastrond er helgud med Gudi hinum heilaga Olafui.

hun á halft heimaland.

þetta jnnann kyrckiu. messuklædi tuenn og brestur med audru alltarisdvk einn og corporale. Ottusongzsloppur vondur. kaleykur hjtill. alltarisklædi. ij. vond. krossar. iiij. lester. jarnstykur. ij. litlar. Biarnfell. Olafz lijkneski. ij. mariu lijkneski hurdalaust. merkisleppar. Glodarkier. og streingialaust paxblad. kluckur. iiij. og hin fimta brotinn. stoll. lecktari. kyrckia á og. iiij. merckur vax.

Þar er prestz skyld. tekur prestur heima j leygu fiorar merckur. Enn vtann gardz halfmork.

Tijund. lysistollur og heytollur af. vij. Bæium og. xx.

þetta j lausagodzi. kyr. ix. asaudar kugilldi. iiij. og ein ær. veturgamlir sauder. x. halft. xiiija. hundrad voru.

fiskatollur af huorium manne. fiordungur til midsumars. Enn annar effter midsumar. skurdur af hual huorium er þar kiemur j millum forssär og deylldar hamars.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckiu hluti á þui ari. hundrad og. vj. aurar. Enn oreynad j flogur ar medann sijra Biorn Bio.

xlvi. Spakonufells kyrckia.

Kyrckia ad spákonufelli er helgud med Gudi hinum heilaga krossi. mariu guds modur. Jone postula. Olafe kongi. og þorlaki biskupi.

Hun á halft heimaland og allar nytiar j Eynne og steine. og hrijs fyrer vtann gotu. þa er liggur fra vindælisgardi j stapa. þar fylgia og teyggar þeir er einn gaf þorarinn Bergsson þorsteine Thumasyne. Enn annar fylgdi Hola landi. þridie spá-

konufelli. þeir eigu tuenner lambahofn j hofda frá spákonufelli og holum. og huoruger ad vætta. nema Beggia sie Lof til. Torfskurdur er i Hola land fra spákonufelli þar er vill. og ey sie Todur nie Eingiar. Eingi madur á jtolu j Tungufell. af finn-stodum er bælt um sumar til diupadælar fyrer vtann Gnupa. og skal sitia ad. suo ad fied giori ecki mein. Omage sá er sá vill er þar býr kuenngilldur skal þar koma ad þorlaksmessu fyrer jol og vera fram yfer jol. Enn j audru sinni ad palm-sunnudegi. og vera þar til sem lijdur paskaviku. og hid þridia sinni ad huijtadogum og vera vns lýður su vika.

Þetta á kyrckiann j rekum. Jnn fra vor hinne fornu til marcks vid Holastadar reka. eiga Hoskuldssader halfan vidreka. enn halfann spákonufell og Holastadr halft huorer. fra hofzos þeim sem fyrr hefur verid til deylldarhamars. á spákonufell halfann vidreka. Enn hola kýrckia og Hoskuldstader halfann halft huorer. og slijkt j audrum rekum sem skrár og skilríjki ganga til.

Þetta jnnann kyrckiu. messuklæda leppar ad aullu. skriju med reliquijs. krossar. ij. lester. mariu líjkneski. Thorlaks líjkneski. Tabula og Brijk brostid. kluckur. iiij. og hin fimta brotin. kiertastykur. ij. lestar¹⁾. paxblod tuo. dráttarkola líjtíl. Glodarkier. alltarisklædi. Tialldaleppar. ij. fontur med Bvnadi ad nafne. stoll. lectari. lampur. messuBok ofull. Graduale. psalltari.

þar er heimilisprestur. tekur hann heýma j leýgu. iiij. merkur. Enn vtann gardz. xij. aurar.

Tijund. lysisstollur og heytollur af. vij. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund. kyrckiuhluti á þui are halfur fimtandi Eyrer.

Þetta j lausagodzi. kyr. vij. ær. x. kapall einn. fimtán hundrad vöru.

Oreyknud portio vm. xij. ar fyrstu sem sijra Biorn Bio. xlvii. Prestholakýrckia²⁾.

Kirkia i holom er helgvt med gvdi envm helga þorlaki biskupi. hvn eign³⁾ allt heimaland.

Þetta i rekvm. allan reka millum valþiofsstada ar oc griotgardz a salltnesi bædi hvala oc vidar oc allar flvtningar wt fra griotgardi til hamars. wt fra klappær⁴⁾ose halfa allr reke oc

¹⁾ Hér er dregið út: mariu líjkneski; ²⁾ sl. 273; ³⁾ á 3. 4to; ⁴⁾ klappar 3. 4to.

flvtningur fyrir avllv hola lande. wt fra hamre til vavrdv æ bakka a kirkian halfan vidreka.

kirkia eign¹⁾ landgavgn fra steine i hardbaksmavl oc til oss fyrir vestan eyre er fylgt hefer skala landi er þorbiorrn gaf arnors son. hlasshval oc skotmanz hval oc starf hval²⁾ oc skvrd oc allan smareka sela oc fiska oc hnisna. þriggia alna vid oc allan smæra. rætr [oc allar³⁾ selivr. rostvnga oc haskerdinga.

hola kirkia a skvrd fyllan millvm ormsær oc tvngv reka af hverivm hval er kemr. en tvo af snartastada reka⁴⁾. so vm hafnar reka alla oc vm vellankavtlv eýstri til stravmlons oss.

þetta innan kirkiv. messoklæde forn oc avnnvr slitin. corporalia tvenn. alltare steinar. ij. lavser. sloppr vanda. alltares klæde þriv vand. glodar ker. jarnstikur. iij. fontu⁵⁾ með vandvm þvnade. krossar. iij. oc spiollð. mariv likneske. þorlaks likneski. þaxblad oc blavd tvav. káleikr. klu[c]kr. iij.

Þetta i bokum. seqventivbok. commvne svbfragivm samsett oc enn. x. skrâr fanytar.

liostollur oc heytollur af. xvj. bæivm.

[kirkiv tivnd⁶⁾ a þvi ane xiiij avrar.

ecclesia non dedikata.

þar tekr prestr heima fiorar merkr.

þar liggr vnder halfkirkia oc bænhvs fimm. tekr sex avra af þæmr. en halfmork af tueimr.

Þetta i [holvm er kvikfie oc lavsagodz⁷⁾]. kyr. iij. hestr. ær sex. tiv avrar frider. xx. savder vetagamler. sex hvndrvt i virdingarfie.

Hier eign⁸⁾ prestr ath taka fiskatoll vm alla sliettv.

[kirkivdagur j prestholvm jn die firmini episcopi.

gallt sira jon andresson kirkivne j prestholvm vetrar-brefuere. oc eina messobok. oc helldur allt de sanctis vm xij manvde oc messoklædi fyrir. iij⁹⁾. anno domini m d uicesimo¹⁰⁾].

¹⁾ æ 3. 4to; ²⁾ þannig bæði; ³⁾ [allar oc 3. 4to; ⁴⁾ og b. v. 3. 4to; ⁵⁾ fanytur fontur 3. 4to; ⁶⁾ [Tijund kyrckiu hluti 3. 4to; ⁷⁾ [lansa godzi 3. 4to; ⁸⁾ æ 3. 4to; ⁹⁾ [með annari hendi og skýrara bleki, og vantar i 3. 4to, og er þvi þetta innskot frá dögum Gottskálks biskups Nikulás-sonar. Afskriptin síðari i 3. 4to (aptan við Ólafsmáldaga) les niðlagið svo: messuklædi Anno domini m d lxxx.(l) annars samhljóða.

xlvi. Saudaneskýrækia.

Kirkia a Savdanesi er helgvt med gvdi envm heilaga olafi konvngi.

hvn eigr allt heimaland med avllvm¹⁾ gavgnvm oc giædvm. lons land allt med avllvm gavgnvm. oc elldiarnsstada land med avllvm giædvm.

þetta i rekv. i dritvik skipsatur²⁾ og skalagerd. oc halfan vidreka oc fvgilberg. selfor hia balaferle oc fiskilækr. siettvngi i hvalreka firir hallgeirsstavdvm. millvm toptar oc oss þridivngi³⁾ hvalreka. [brimnes halft⁴⁾ med vidreka oc landgavgnvm. kirkia eigr⁵⁾ oc lamba⁶⁾ eldi vm avll savdanesþing.

þetta innan kirkiv. messuklædi þrenn med bvnvm blævm. kalekr oc corporalia⁷⁾. handlin oc stola lavst. alltaresklædi. iiij. alltarisblæia. brikarklædi. likasalvn⁸⁾. biornfelli. ij. kiertistikr. iiij. sloppr oc kantarakapa. klok[ku]r. iiij. stolar. ij. kertaklofar. ij. lekt[ar]ar. ij. merki. ij. kistur. iiij. mvnlavg. klakahavgg. broddstafr. fontr med vmbvnadi. krossar. ij. Mariu likneski. Olafs likneski. glodarker [braut. fornn⁹⁾] skiolldr.

Þetta i bokvm. Olafs saga. messvbækr. ij. commvne ath messvm. sermonesbok¹¹⁾. salltare. messvbækr. ij. samsettar fra iolvvm til paska. lesbok fra Jonsmessv baptiste oc fram ifer nikolas messv. tvær bækr fra Jonsmessv baptiste oc til paska. aspiciensbok. nya halld¹²⁾. alltarebok¹³⁾. refflar med dvkvvm vm alla kirkiv.

kirkia a savdanes et sydra og eggvers holma i holma vatne er¹⁴⁾ Steinþor bondi gaf i salvgiof efter sig. reka fra vavrdv a bokkvvm oc til¹⁵⁾ sandkroks¹⁶⁾ hinn sextandi hlvtir fra kirkivskerivm oc til oss hinn sextandi hlvtir.

Þar skal vera pretsz skyld. tekr hann heima i leigu. iiij. merkur. en af fiorvm bænhvsvm. ij. merkr.

kirkia eigr⁵⁾ einsaman kirkivreka.

kirkivtivnd a þui are fimm avrar.

¹⁾ sl. 3. 4to; ²⁾ sl. 273; ³⁾ þridiung 3. 4to; ⁴⁾ halft Brimnes 3. 4to; ⁵⁾ a 3. 4to; ⁶⁾ lamhs 3. 4to; ⁷⁾ corporale 3. 4to; ⁸⁾ liþka abreyds 3. 4to; ⁹⁾ sl. 3. 4to; ¹⁰⁾ [braut. formi 3. 4to; ¹¹⁾ Sermonisbok; ¹²⁾ Historia 3. 4to; ¹³⁾ alltarisbok 3. 4to; ¹⁴⁾ eyða i 3. 4to; ¹⁵⁾ sl. bæði; ¹⁶⁾ sandkrok 273.

liostollr oc heytollr af niv bæium.

(Kirkivdagr¹) a olafsmessv sidarre.

þetta i [kuikfie²), kyr viij. asaudar kugilldi sex. gelldfiar kugilldi tvav. eitt hross. i virdingarfie. iiij. hvndrvt.

gerdezt i stadarspell af Rafne sex avrar ens þridia hvndrads i vavrvirdv fie.

item eigr³) kirkia ath avk þessa vnder sira halldori halft landzverd⁴) a savdanesi. er⁵) þat reiknvt fimtan hvndrvt fridvird.

jtem reiknadezt i portionem ecclesie. xij. ár sem sira Vilmvndr bio þar. þriv hvndrvt oc fimm avrar.

xlix. Eynarstada kyrckia.

Kyrckia á Eynarstodum er helgud med Gudi hinum heilaga Petro.

Hun a. x. kugilldi j heimajordu og kuigudal.

þetta junnann kyrckiu. messuklædi þrenn ad aullu med dvkum. hoklar. iij. kantarakāpur. iij. corporalia. iij. j hvsum. sloppar. ij. vonder. alltarisklædi. v.⁶) kaleykar ij. handlijn stackt. krossar. iiij. mariu lijkneski. Peturs lijkneske. Glodarkier vondt. Ellðbera brot. v. kluckur. iij. og er ein lest. Bialla. sacrarium. munnlaug vond. jarnstýka stor med lamp. Lijttlar stykur. v. med jarn. og ein brotinn med kopar. Glergluggur. Lectarar. ij. kistu þrum. ij. paskastyka med Bladi. alltarisdvukur godur og annar vondur. Lecktaradvukur slitinn. dvkur⁷) yfer petro. paxspiolld. ij. reliquie med⁸) hvs[l]kier lijt看 med kopar. Broddur. mereki. ij. kross lijt看 med vnderstodum. handklædi.

Þetta j Bokum. Graduale. sequentiu Bok. messu Bok stor per Annum. Lāgasongua Bok. Ottusongs Bækur. ij. vondar per Annum. Lesbok de tempore fra þāskum og til aduentu. Les-

¹) [Dedicatio Ecclesie 3. 4to; ²) [lausagodzi 3. 4to; ³) á 3. 4to;

⁴) verdt 3. 4to; ⁵) eru 3. 4to; ⁶) Hér er merki fyrir eyðu sett á spássiu og hefir eitthvað ekki orðið lesið á bókfellið forn; ⁷) og annar. hefir fyrst verið skrifað, en það svo dregið út og dvkur sett á spássiu; ⁸) hér hefir fyrst verið skrifað: þungum tveir(!), en það svo dregið út og sett á spássiu vönturmerki, eða merki sem táknar að ekki yrði lesið; þungum tveim, gæti verið rétt lesið.

bok de sanctis per annum. Bok fra aduentu og til njuvikna fostu. og aunnur þadan til paska. psalltarar. ij. Commune. Capitularius. Hymnarius. Sermonicinarius. Passionarius Apostolorum. og enn v. skrár vöndar.

þar er tueggia presta skyld. takast heima j leigu. iiij. merkur. Enn vtann gardz. iije. og. xij. alner.

Heytollur og liostollur af. xvj. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund. kyrekiuhluti a þui ari. iij. merkur.

Þetta j lausagodzi. x. kugilldi. xxx. hundrud j voruvirdu godzi og. x. hundrud j hafnarvöðum.

Er þar reyknud portio vm. viij. ar sem siera Steinmodur atti ad suara.

1. Þuerär kyrekia.

Kyrekia ad puerä j Laxárdal er helgud med Gudi hinum heilaga Petro.

Hun ä þetta jnnann kyrekiu. messuklädi vond. alltaris-klädi. ij. forn. sloppur. Glodarkier. Elldberi. mercki. ij. kluckur iij. og Bialla lijtil. Backsturjarn. fontur med Bvnadi vondum. munnlaug. kaleykur. glergluggur. lecktatar tueyr. kiertistýkur þriar. kross. mariu lijneski. Peturs lijneski med dvk. Lecktara dvkur.

þetta j Bokum. songbok de sanctis fra aduentu og til paska. Lesbok de tempore vm sama tijma. paska Bok med lesi. sequentiu Bok. Aspiciensskrā. Capitularius. alltarisBok ad Collectum. pistlum og Gudspiollum. handBok. processionale og enn. x. skrár ad auk.

þar er prestskyld. og tekur heima j leigu fiorar merkur. Enn vtann gards hundrad.

Heytollur og liostollur af. viij. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrekiu hluti ä þui ari. xij. aurar.

þetta j lausagodzi. kugilldi. vij. og hross eitt. J virdingar-
fie. og flytianda Eyri. xvijc.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm. x. ar sijdann þorgrijmur ätti. vj. hundrud vöru.

Er þa oreyknud portio vm. ix. ar er Jon Gudmundsson ätti ad suara.

li. Skutustada kirkia.

Kirkia a skútustodum er helgud með Gudi hinum heilaga Olafui.

Hun á þetta jnnann kirkíu. messuklædi tuenn að öllu vtann eitt handljn Brikarklædi. ij. alltarisblæia og vijgdur dvkur salvn. paxblad. sloppur vondur. Elldberi og Glodarkier. fontz vmbvnaður. krossar. iij. mariu líkneski. ij. Olafz líkneski. magnus líkneski. mariu líkneski magdalenæ. kaleykur lestur. kluckur. iij. og ein lest af þeim. mercki. ij. Biorar. ij. vunder. kietill vondur. jarnstýkur. iij. Broddstafur. lektari

Ecclesia non dedicata.

Þar er prestskýlld j landi og takast heima j leygu. iij. merkur. Enn vtann gardz hundrad og. xij. aurar.

Heytollur. liostollur. osttollur og skiædatollur af xj. Bæium. Enn af Arnarvatni osttollur og skiædatollur að eins.

Tijund kirkíu bloti á þui ari hálfur hinn síovndi Eyrrer. þetta j lausagodzi. xx. kugilldi og. lx. alner. fimm hundrud j flytianda Eyri.

Jtem reycknadist j portionem Ecclesiæ medann þorgrijmur bio þar vm. xx. ar. halft síounda hundrad.

lii. Neskyrkia.

Kirkia j Nesi er helgud hinne heilogu Ceciliu.

Hun á allt heimaland jtaululaust. með þessum vmmerckium. millum hrvtalækjar og selgardz hins efra vestur að kolgrafuar holi. fyrer austann Laxá til kvijslar milli Gardsstada og Þorbiargar Brecku til Heydargotu. Geythellis Eyrrar. alftar holmur og straum Eyjar. Vidarholt fyrer vtann Brök. eckiu-fell. Torfskurdur j Brva[r] land hid eystra. þria tolfedminga huort sumar. þriu hollt til vidunar j knutstada land. á Eingi-Backa. bornteýg og mýkla teýg. nautnes. og j Einginesi. vij. daga slátta. kirkia á og Jarlstadi er Hiallti prestur gaf með hrvtholmum og Tolfedmingi Torffs j Brvar land. Jarlstadahollt. Jarlstadateýg j valahrijsum.

Þetta jnnann kirkíu. krossar. iij. og á einum roda. pax-blod tuo. mercki. ij. Jarnstýkur. iij. Glodarkier. dvkur yfer Ceciliu líkneski. og annar yfer Olafs líkneski. alltarisdvcur. vijgdur. og annar ovijgdur. hofudljn. alltarisklædi. iij. dvkur

yfer Brijk, Brijkarklædi, handklædi, ij. fontur með vmbvñadi kaleykur, Tialldaleppar, ij. kluckur, ij. Glerglugggzbrot, stolar, iij. sacrarium munnlaug, Broddstafur.

Þetta j Bokum, psalltare, aduentuBok de tempore til paska, mессoBok de tempore per Annum, aunnur de sanctis, sequentiuBok, Lesbok fra Jolum og til ix. vikna faustu, Ceciliu saga, kyrckiu lās.

þetta j lausagodzi, kyr. vj. asaudar kugilldi, ij. Gielldfiar kugilldi, ij. bestur, halft annad hundrad ofrijdt.

þar er prestzskylld, tekur heima j leigu, iij. merkur, Enn vtanngards, iij. merkur.

Liostollur og heytollur af viij. Bæium.

Tijund kyrckiu hluti á þui ari morck.

Jtem reynkadist j portionem Ecclesiæ vm. ij. ár meðan sijra Jon bio þar, ij. merckur.

Ecclesia non dedicata.

Liii. Eyiadalsár kyrckia.

Kyrckia ad Eyiadalsá er helgud með Gudi hinum heilaga Johanni postula.

Hun á j heimalandi, xxx. hundrud.

þetta jnnann kyrckiu, krossar, ij. mariulijkneski, Johannis og Thomæ, Tiold ad nafni vm kor og vtar bádum megin. alltarisklædi, ij. og Brijkarklædi, ij. alltarisblæia með tefling, og aunnur alslitinn, dvkur lijtil með tefling yfer lijkneskium, paxspialld og tuo blóð, jarnstyka lijtil, aunnur fyrer mariu, Ellðbera Brot, mercki, fontz vmbunadur, kluckur, ij. og aunnur lest og hin þridia brotinn, Broddur lijtil, Lās fyrer kyrckiu, Bokaskrár, v. faneytar, stolar, ij.

þetta j lausagodzi, kyr. ij. asaudar kugilldi, v. hross eitt, fiogur hundrud j flytianda Eyri.

þar skal vera prestur, tekur hann heima j leigu fíorar merkur, Enn vtann gards halfmork.

Liostollur og heytollur af þremur Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckihluti á þui ari half mork.

liv. Liosawats kyrckia¹⁾.

Kirkian²⁾ ad liosauattne er helgud med gudi enum heilaga nichulao.

hun a. xxx. hundrada³⁾.

þetta jnnann kirkiu. Messoklædi metiu firir xvj aura. hokull [ad auk⁴⁾]. kaleikur med lestri patinu. kantarakapa. tiolld umm alla kirkiu⁵⁾. glodarker oc⁶⁾ elldberi. kertahialmur. iarnskip. merki tuo. kluckur. ij. [oc enn⁷⁾]. pridia brotin. kistur. tuær. [oc er⁸⁾]. aunnur lest. stolar tueir. lectarar ij. paska staur⁹⁾ læstur [med reliquiis. fontur¹⁰⁾]. broddstafur. iarnstikur. v. oc¹¹⁾ ij med kopar. paxblad. alttarisklædi eitt¹²⁾. krossar iiij. mariu-lijkneski. nichulaus likneski. munulaug vond¹³⁾.

Þetta j bokum. psalltarar ij. nichulas saga. lesbok de tempore. jolamesso¹⁴⁾ bok ad ollu. messobok umm langafostu til passionem. Saungbok a vorid¹⁵⁾. sequentiu skra. quaterne noui festi og iiij. adrar.

þar er prestz skyld oc diakns. tekur prestur heima j leigu iiij merkur enn utan gards adrar iiij.

heytollur oc lysistollur¹⁶⁾ af viij bæium.

ecclesia non dedicata.

tiund [kyrckiu hluti¹⁷⁾] a þui ari mork.

þetta j lausa godzi. xu. kugilldi. hundrads hross. iiij. c. uauru til forkirkiu gerdar.

jtem reiknadist i portionem ecclesie vmm xvij ar vij. c. oc half mork. anno domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o.

jtem a kirkian duka ij yfer likneskium oc Messobok a sumarid ad lesi.

lv. LundarBrecku kyrckia.

Kyrckia ad LundarBrecka er helgud med Gudi Nicholao og aullum helgum.

¹⁾ Hér er farið eptir AM. dipl. afskr. Nr. 50, sem gert er af transcripto fra sira Olafe Stefanssyne. frá 12. Sept. 1567 og segja transcriptores máldagann standa í máldagabók „Jóns“ biskups, og hafa því ekki kunnað að gera greinarmun á máldagabókunum; máldagabókin 3. 4to er höfð til samanburðar; ²⁾ Kyrckia 3. 4to; ³⁾ hundrut, 50; ⁴⁾ [laus 3. 4to; ⁵⁾ kirkiuna, 50; ⁶⁾ sl. 3. 4to; ⁷⁾ [hin 3. 4to; ⁸⁾ [sl. 3. 4to; ⁹⁾ kiertistýka 3. 4to; ¹⁰⁾ [kyrckiufontur 3. 4to; ¹¹⁾ sl. 3. 4to; ¹²⁾ kistill med reliquijs, b. v. 3. 4to; ¹³⁾ sl. 50; ¹⁴⁾ Jolafaustu 3. 4to; ¹⁵⁾ a uor 50; ¹⁶⁾ hóstollur, 50; ¹⁷⁾ sl. 50.

Hun á. xxx. hundrada j heimalandi.

Þetta jnnann kyrckiu. kaleykur. kantarakäpa. alltaris-
klædi. ij. vond. sloppur. fontklædi. salunsloppur. alltarisdvcur.
mercki. ij. kluckur tuær. og adrar. ij. brotnar. munnlaug.
Elldberi. Glodarkier. kyrckiunkola. stoll. lecktari. lijakrakur.
Broddstafur. Bialla lijtil. paxblod. ij. jarnstykur fiorar. krossar
fiorer. mariu lijkneski. små lijkneski. v. alltaris steinn laus.
kistu þrum.

Þetta j Bokum. þriar messuBækur. Lāgusongua Bækur
LesBok de tempore. og aunnur de sanctis. Grallaraskrā framm
yfuer paska. Sequentiu Bok. artijdashkrā. psalltarar. ij.

þar er prestzskylld. tekur hann heima j leigu fiorar
merckur. enn vtann gards tuær merkur.

Heytollur og liostollur. skiædatollur og osttollur og lamba
Elldi af. xij. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckiu hluti a þui ari halfur. xvij. Eyrer.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ. vm. vj. ar halft
fimmta hundrad vöru.

Þetta var adur j lausagodzi sio kugilldi. xv. hundrud j
flytianda Eyri. og tiu aura kapall.

lvi. Raffnagils stadur.

Kyrckia hins heilaga Peturs ad raffnagili. a halfft heima-
land. ranastadi. Botn. halft nylendi. Gil. kiepsä. halfann
Bleyksmyrardal framm fra skardsa. Torfskurd j sigtuna land.

Þetta jnnann kyrckiu. fern messaklædi. og tuenn vond af.
hoklar. vj. og þriar vonder af. kantarakapur fiorar vondar. dal-
madika og subtiþll. alltarisdvkar. vj. vonder flester. alltaris-
steynar. iiij. skriþ. ij. og aull lest. og solarsteirn kassadur.
krossar. v. peturs lijkneski. mariu lijkneske lest. alltarisklædi.
vij. og flogur af þeim faneýt. jarnstykur fiorar. koparstykur. ij.
Tiolld vm kor og frammkyrckiu. paxþiolld. ij. katrijnarþlad.
Glodarkier. ij. og Elldberi. kluckur. vij. og þin atta rifvin.
kaleykar. ij. Corporalia flogur. Lecktaradvkur vondur. hand-
klædi. ij. sloppur. messuserkur fahæfur. skrudakista olæst.
merki. ij. vond. lecktari. form. iiij. glergluggar fiorer. og eru
þriar lester. fontur med vondum vmbunadi. stoll med sessu.

Þetta j Bokum. Grallarar. ij. sequentiuBækur. ij. psalltarar.

ij. Capitularius. ofeiglin¹⁾. ij. per Anni circulum ad song. LengendoBækur. ix. messubok. Capitularius. pálsbok og. v. smá Bækur. þar er tueggia presta skyld og tueggia diakna. takast heima j leigu fiorar merkur. enn vtann gards. xij. merkur.

Heytollur oc Liostollur af xvij. Bæium.

Tijund kyrckiu hluti á þui ari hundrad og morek.

þetta j lausagodzi. kyr. xiiij. asaudar kugilldi. xiiij. Giellðfiar kugilldi. ix.

J virdingargodzi voruvirdu. xx. hundrud og halft þridia.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm. v. ar sem sijra Biorgolffur hafdi bvid. vij. hundrud voru.

lvii. Knappstada kyrckia.

Kyrckia á knappstodum er peturs kyrckia.

Hun á hálfa heimajord. Land á hvnstodum.

þetta jannann kyrckiu. messuklædi. corporale. Blæia vond. altaris steirn. kaleykur lestur. altarisklædi. ij. fontur med Bvnadi. Salvn vondt. Broddstafur. Glodarkier. Ellðberi. Jarnstykur. iiij. vatzkietill. krossar. ij. peturs lijneski med dvk. kluckur. iiij. mercki eitt.

J sælugiðf þorsteins skal auka hundrad a þrim vetrum. Enn kyrckia skal taca allar gíafir.

kyrckia a og. ij. skrär.

þar skal prestur vera. tekur hann heima j leigu. iiij. merkur. enn vtann gardz half[a] fiordu mork.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrckiu hluti á þui ari. xiiij. aurar.

þetta j lausagodzi. J fyrstu. kyr. vj. xij. ær. iiij. naut. veturgomul. kapall.

Jtem epter gamla registro a kyrckian. cccc. voru. forn glergluggz brot.

Liostollur og heyttollur af. ix. Bæium.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm eitt ar og. xx. sem kietill og arndijs biuggu a. xiiij. hundrud og. xiiij. aurar j vöru. Ogiðr spioll a heimajordu oc hvnstodvm.

lviii. Fellskyrckia.

Kyrckia j felli er helgud med Gudi hinum heilaga Petro.

¹⁾ þannig.

Hun á allt heimaland og kappastadi.

messoklædi og kaleyk. propiciatorium með sýlfur. alltaris-
klædi. ij. alltarisdvkar. ij. kantarakapa með sæi, half, vija, aliun
liereptz. kluckur fíorar. munnlaug. Broddstafur. Glodarkier.
kiertistýkur. iiij. þriar merckur vax. Tiöld vond. krossar. ij.
mariu líjneski. peturs líjneski. siau skrār vondar. Bord. kier-
ald j jordu.

þar er prestz skyld. tekur prestur heima j leigu. iiij.
merkur. og vtann gards. iiij. merkur.

Heytollur og Liostollur af. xvij. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund kyrcíu hluti á þui ári mork.

þetta j lausagodzi. kyr. iiij. ær. xx. Einn saudur vetr-
gamall. þriu naut veturgomul. kaplar. ij. Tuo hundrud voru.
og ij. hundrud j hafnarvodom.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm. xix. vetur er
síjra þorsteirn hafði á bvid. vij. hundrud vöru.

lix. Fagranes kyrcia.

Kyrcia á fagranesi er helgud með Gudi hinum þeilaga
Mattheo Gudspíallamanni.

Hun á allt heimaland.

þetta jnnann kyrcíu. kaleykur lestur. alltarisklædi eitt og.
ij. leppar. dvkar. ij. slitner. hokull huijtur og annar faneytur.
krossar. iij. kiertistýkur. ij. paxblod. ij. mattheusblad. Nicho-
laus líjneski. mariu líjneski. alltarissteynar. ij. Benedictus oc
Gudmundus miog fornligir. fontur með vondum Bvnadi. gler-
gluggur brotinn. kluckur. ij. brotnar og þin þridia kolfflaus.
Líjakraður brotinn. broddur líjtill. merkisleppur. Glodarkier
vondt. kyrcíukola. stoll. munnlaug lest. Brijk. Grallari. psallt-
arar. ij. Evangelium Matthei. Commune Missale. aklædi.

þar er heimilisprestur. tekur hann heima fíorar merkur.
Enn vtann gardz. ij. hundrud.

Lysistollur og heyttollur af. xiiij. Bæium.

Tijund. kyrcíu hluti á þui ári. hundrad og. xvij. alner.

Dedicatio Ecclesiæ in octava s[ancti] Johannis Baptistæ.

þetta j lausagodzi. kyr. vij. asaugar kugilldi. iij. og þriar
ær. veturgamler sauder. v. fimtan aua þross. mork vax. þia
Eyulfi presti hundrad j vidi eður kýr.

Jtem reynkadist j portionem Ecclesiæ vm. v. ar fyrstu er sijra Runolfur bio. v. hundrud vöru.

lx. Guddala kýrckia.

Kýrckia j Guddolum er helgud med Gudi hinum heilaga Nicholao.

Hun á allt heimaland og land á Tunguhälsi.

Þetta jnnan kýrckiu. messuklædi. v. ad ollu. oc eru morg vond af enn ein fáneyt. sloppar fíorer ad tali. hokull laus huijtur. kantarkápur. ij. dvkar. ij. yfer líjneskium. Dalmadika vond. alltarisklædi. v. ad tolu. fontur med Bvnadi. merkisleppar. ij. steintialld líjtid. Brijkarklædi eitt. krossar v. ad tali. mariulíjneske. og annad líjtid med alabastrum. Nicholas líjneski med jarnstyku. og margretar líjneski med styku. Brijk og Tabula. spialld og Blad. skrijn med reliqnijs. hvskier hangandi. Glodarkier. Elldberi slitinn. Biarnfell. kistu þrum. ij. Glergluggur. kluckur. iiij. krakur. Broddstafur. sacrarij munnlaug. messingarstýkur. ij. kiertaklofui. stolar. ij. Lectare. Backsturjarn fahæft. kaleykur. Corporalia. v. alltaris steinar. ij. fíorar merkur vax.

þetta j Bokum. Commune. ij. Capitularius. Grallarar. ij. og ein skrá. handbok. AspiciensBok oriett. Vorbok de tempore og enn skrá. sumarbok ofull de sanctis. salttarar. iiij. Laga-saungua kuer. ij. Burtsonguabok onótud. martyrologium. Latijnu skrár. ij. Sermonis Bok. sequentiusrar. iiij. Lesbækur. iiij. ofullar per annum. messuBækur. ij. de sanctis ofullar. messubækur tuær de tempore. Dominicale á sumarid ad messum. hymnarius. arstíjdaskrá. Nicholas saga og aunnur skrá.

þar er prestzskyllid og diakns. Tekur prestur heima j leigu iiij. merkur. enn vtann gards half[a] fimtu mork.

Líostollur og heytollur og tíjund af. ix. Bæium.

Tíjund kýrckíuhluti á þui ari þríær merkur.

Dedicatio Ecclesiæ fíorum nottum epter Seliumannavoku.

þetta j lausa godzi. kyr. xj. asaudur. xxx. veturgamler sauder. xvij. hross roskein. vj. oc eitt tuævett. halft attunda hundrad vöru. fíógur hundrud j hafnarvodum. þríu hundrud jnnann veggja.

Er nu metinn stadur. reynnud portio og allt það gíefist hefur

til vm fyrstu. vj. vetur og. xx. er sijra þiodolfur bio þar anno Domini M^o. ccc. xc^o. ix^o.

lxi. Glombæiar kirkia.

Kirkia hins heilaga Johannis Baptistæ j Glombæ á þetta fyrir jnnann sig. messuklædi tuenn að aullu. með corporalibus god. dvkar. ij. Blåmerkter. kápur. ij. alltarisklædi. v. kaleykur einn. fontur með Bvnaði. merki. ij. Glodarkier. munnlaug. Backsturjarn. kiertistýkur. iiij. Tíolld vm frammkirkju og eitt vm kor og eitt vondt. kista olæst. skrijn. krossar. v. mariu líkneski. Johannis Baptistæ. ij. Michaels. peturs. Cecilę. vnderstodur. Jobannis hofud með disk. kluckur vj. og Bialla. glergluggar. iiij.

Þetta j Bokum. messorBok frá páskum til Jólafaustu. Lesbok forð per Anni circulum. alltarisBok. saungbok de sanctis frá Jónsmessu til Jólafaustu. psalltari einn. brijk og tabula.

Hier er tveggja presta skyld og diakna og taka þeir prestarnir. iiij. merkur heima og. iiij. merkur j solheymum.

Heytollur og lysistollur af. xiiij. Bæium.

Tíund. kirkju hluti á þui ári half fimta mork. og. ix. alner.

Ecclesia non dedicata.

Þetta hefur Eyriður til lagid. hokul nýttann með fvrstan. slopp. kietil. kiertistýka og speigil. líjkakrákur.

Var þetta reyknad anno domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o.

lxii. Myklabæiar staður j Blonduhljid.

Anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. v^o. var þessi kirkjunnar eign á Myklabæ j Blonduhljid er Hoskulldur prestur Hakonarson tok með.

J fyrstu er þar Olafz kirkia. á hun allt heimaland er þorvardur prestur Grimsson gaf með þessum vmmerkium. að Landfall rædur fyrir sunnann. og geingur hagagardur ofann vr fialli fyrir vtann Vífðevallagierdi og riettsyni yfir j raudaskridu sudur frá arnarbergi. stendur steirn á meinum vppi fyrir ofan skriduna. suo vt til þuergarda. og vpp að akraslyium. rædur þá akbraut vtann til motz við mosagrund. Eiga hier j vpphogguid gras með Teygum sijnum. akrar og víjðeveller. fisk-

ueidi j Jokulsá a Myklabæiarkyrkia alla med krossi j holmi, þa sem er edur verda kann og til motz vidur reyki, hrijs a auxnadalsheydi, fra fiallsenda fyrer ofuann reyðgotur, og framm til Griothryggs til modz vid vijdivollu, kross land halft fyrer framann valagilsá, og til Seliadalsar, nautarekstur j millum krakuár og kalldbaksar, millum reyðslugils og griotár.

hualreka á skaga á millum holknár og fornu varar, ij, hluti vr þridiungi. Enn vestur þadan til deylldarhamars halfu minna. Enn suo skal hual deýla ad landshluta skal skipta j þridiunga, tekur einn þridiung Holastadur, annann þridiung flatatunga og Holastadur, hinum þridia þridiung skal skipta j þria stadi, skal, ij, hluti þess þridiungs taka Mýklabæiarmenn, enn hinn þridia þeir sem eiga, Enn vestur fra fornu vör og til deylldarhamars, þa eiga þesser menn halfu minna.

þetta j vidrekum, nordur fra læk þeim er fellur ofann fra Bænum kiellduvíj j sio og til þess jarkkross, er sudur er frá Bænum þangskala, stendur þar og steyrn mykill j fiorunne, jafngegt jarkarkrossenum.

Hier liggur vnder akrakýrkiea med tijundum og liostollum vtann Bonda og hvsfreyiu og Barna þeirra. Tekur prestur þar fiorar merkur, sungid huorn dag helgann, Bænhvs fimm, j solheýmum edur midskytia, j dal og wallholtum tueymur med fornre skýlld, half mork af huoru, fylgd med veturmessum, enn eý med sumarsong.

Tijunder, heytollar og Liostollar af viij. Bæium.

þar er prestz skýlld og diakns.

þetta er þar jnnann kyrckiu, kross sæmiligur med vnderstodum og þo lestur, mariuskript sæmilig og þo vijda stockinn, og styka fyrer kurteis og ecj stor, Olafs líkneski sæmiligt, og þo lest og styka fyrer, líkakross, vatzkietill, jarnstyka med þijpur ad [svngid er vid¹], Broddstafur til líjka, Ellðbera Brot, Glodarkier fanýtt, propiciatorium med sylfurBvnadi og ofan á hane med kopar forgyltur, Backsturjarn flíljtil, Glergluggur yfer alltari sæmiligur og þo lestur, og annar líjtill

¹) [Hér hefir upphaflega verið ritað: syngia fyrer vid, en síðan hefir verið gert úr því það, sem hér stendr; þó hefir gleymzt að breyta y-ina í u, svo að úr því hefir orðið: syngid er vid.

brotinn á frammkýrkiu. kluckur. iiij. krokstýkur. ij. fielitlar. Tialldaleppar. iiij. vm frammkýrkiu og bior slitinn. Bordi vm kor með liereptzdvki. fialastoll lijtill. sacrarium munnlaug alljtil og rifn. handbialla lijtill. fontur með vondum Bvnadi. Lijkasalun. sessa lijtill og vond. Lecktari. mercke.

þetta j Bokum. aspiciens Bok. saungbok sæmilig og þo forn. tekur til að paskum en endist að jólafostu. Lesbok de sanctis frá Jonsmesso og til páska ofull. annur lesbok de tempore frá paskum og til aduentu. Jtem. ij. saungbækur de tempore frá aduentu og til páska með hymnum. de sanctis Bok samsett frá Sebastianusmesso framan til páska að song og lesi. Jtem Grallare með sequentium de tempore. messuBok de tempore per Annum. De sanctis Bok. missale per Annum. altaris Bok er tekur aull summa að messum.

þetta j kuikfie. x. kyr og skal gefast vndan einni. huorn friadag j annað mál. vxi flogra vetra. Gradungur tuævetur. asaudar kugilldi. vij.

c. vöru. tuo hundrud j hafnarvodom. mælihláss todu. attfedmingur Torfs. vætt smiors. vætt mørs. og vætt skreidar. Eitt jarkkieralld stort og ör k fanýt.

lxiii. Laufás stadur.

Kyrkia j Laufási Petri postula.

Hun a heimaland allt. Lomatiorn. þorsteinsstadi. Smála[u]nd aull. millum Gäsagils og vpp til grofuar. ofann til syks hia nes landi. Land á kursveinsstodum með riettum endimoremum. selfaur á flateyardals heydi florum kvm. ij. þrossum. og so morgum ám og Geytum sem sä vill er á stad býr. vm. vij. vikur.

þetta j rekum. fiordungur j fimm hlutum j huallätra londum með aullum gognum og giædum nema vidrekum.

a Eyrarstuf j hvalvatzfirði þridiungur alls reka og flutningar.

J kieflavijk. x. vætta afreidslu af tuitugum hual. edur ef á er hundrad vætta og meira.

Suo mykil afreydsla er og af þaunglaBacka.

Jtem á kyrckian afriett j flateyardals heydi er heiter Laufasshage. j millum Eyvindar ár og mogils ýtra. Enn jtala er þar sauda rekstur frá Svalbardi.

þetta jnnann kyrckiu. krossar. v. mariuskript. Einglar. ij. peturs lijneski og andres lijneski. skrijn. Tabula og Brijk. Glergluggur einn. kluckur. iiij. Bialla. Tialldaslitri vm framm kirckiu og Bior forn. Tiollð vm kor og tialldaslitri vm veggia pili. mercki. ij. fontur med vmbunadi. Elldberi. Glodarkier. iij. vatzkietill. sacrarium munnlaugh. krokstykur. vj. med jarn. alltarisstykur. ij. med jarn. adrar. ij. med kopar. jarnstyka stor. haumpuls brot. Backsturjarn. paxspiollð. ij. alltarisklædi flogur ad tali og Brijkarklædi. ij. vond. alltaris plautur tuennar ovijgdur alltarisdvcur vondur. og annar glitadur enn slitinn. Lecktaradvcur sprangadur miog slitinn. vj. manna messuklædi ad tali [og Brijkarklædi. ij.¹] aull slitin. Enn tuenn þar af med aullu ofær. alltarissteyrn. hoklar. vij. aller slitner og. viije. lijtil. liereptz hokull. kapur. iij. slitnar. messufata kista olæst. paskaspialld. kaleykar. iij. Corporalia. v. pungur lijtil. kierta-stockur. sloppur einn. sessa vond. Biarnfell eitt.

þetta j Bokum. messubækur. iij. Commune. Graduale sequentiusrä. Aspiciens Bok. ad song og lesi til paska. aunnur fra paskum til jolafaustu ad song og lesi. Bok de sanctis ad song og lesi fra krossmesso til jola. Lesbok de sanctis fra Jolum til katrijnarmesso. Hymnarius. Aspiciens Bok framm yfuer Jol. jrsk pistla Bok. lesbok frá paskum framm yfuer huijtasunnu. a forne skrä. xvj. heilagra manna sogur. psalltari vondur. martyrologium. artijdashrä. pistla Bok. Lagasongua Bok. saungbækur. ij. per Annum. vtann Commune. peturs saga. nyia hallds kuer. Bok sæmilig frá påskum til aduentu. Ordo og Capitularius er sijra Jon Magnusson lagdi til kyrekiunnar. almarium. lecktarar. ij. formar. ij.

Jtem kuikfie. kyr. xvij. lxx. asaudar. Gieldfiar kugilldi. xx. og halft annad. hross. ix.

halft siounda hundrad og. xx. j virdingarfie og vöru. j hafnarvodum. vij. hundrud.

Jtem ä kyrkian Grundar land. sem sijra Jon luckti epter giord þeirra manna sem Biskup nefndi til. fyrir halft tolfta kugilldi og fyrer halft tolfta hundrad voru.

Hier med jätadi sijra Jon at läta giora kyrekiu propicia-

¹) [Þetta undirstrykað og mun eiga að falla burt.

torium með sýlfur það er stæði, vj. aura. Enn ef hann andadist fyrr enn þetta væri giort edur færi burt aff Jslande. skyldi kyrckian eiga hia honum. iij. hundrud.

Er j þessum peningum reyknud jnnstæda su er sijra Jon Magnusson tok. þar með slijkt sem gafst medan hann hieilt stadinn og. xij. hundrud j stadarspiell er giordist af honum.

lxiv. Hoffdakyrckia j Hoffdahuerfe.

Kyrckia j Hofda er helgud Ambrosio og Nicholao.

Hun a þessi hialond. Holsgerdi. Sund. Brecku. Tundra-stadi. þuerår land. skogar fleka halfann j fnioskadal.

þennann reka á Hofdakyrckia allann halfann bæði huals vida og flutninga. jnnann fra Hualvatnsosi og vestur motz vidur þaunglaBackamenn. og aull half siofuar gögn. fra hualvatnsosi og vt til kiellingar.

Enn fra TorfdælarLæk og vestur til Svlna á hofdi halfann vidreka. Enn vallnastadur fiordung i hualreka. Enn þa ad helm-ingi Loptur og Hofdamenn. suo þo ad fluttur sie. enn vestur frá svlum og til Gallta. æ nu kyrckiann j hofda allann reka huals og vida. og suo flutningar. Enn fra Gallta og til Hrap-adargiar Eiga Hofdamenn allann halfann reka. huals og flutninga og suo vida.

Enn j millum Låtrareka eiga Hofdamenn fiordung j hualreka. Enn siettung j þeim fiordungi er Laufásstadur á. suo þo ad fluttur sie.

Enn frá fossdal og jnn til skridulækjar eiga Hofdamenn allann halfann vidreka.

A þernuskeri á Hofdakyrckia ein vidur sig. þridiung j hualreka og so þo fluttur sie.

A Særisvelli a kyrkian j Hofda. allann halfann reka bæði huals og vida. og suo þo fluttur sie.

allann heimareka bæði huals og vida og flutninga og so j sundi.

þetta jnnann kyrckiu. messuklædi tuenn huortueggia vond-yferslo[p]pz leppur. alltarisklædi. ij. fontur með Bynadi vond-um. handklædi. iij. vond. kaleykur. messingarstykur. ij. og er aunnur lest. jarnstykur. iij. Tialldaleppar faneyter er verid hafa vm kyrckiu. Brvnarleppur er verid hefur vm kor. krossar.

ij. og lijkneski. iiij. lest. og fimta Mariu lijkneski lijtíð. Nicholás lijkneski. ambrosius lijkneski. Glodarkier. Elldbera brot. mork vax.

Þetta j Bokum. paskaBok að saung og Dominicale á sumarid og ecke epter ordu. Saungbok er til tekur að Jonz-messo enn ey epter ordu. Saungbok er til tekur að niju vikna faustu ey effer ordu. Historiur. iiij. Michaelis. Martini. Catharinæ og Andreae sine ordu(!) Gudspialla Bok er tekur til at huijtasunnu og til andresmesso. Commune suffragium ey effer ordu. sacrarium. munnlaug. Broddstafur. mercki. ij. Davids-psalltari forn. sequentiusrá. Grallari per Annum.

Þetta j kuikfie. kyr. ix. ær. xx. veturgamler sauder. x. kapall. halft pridia hundrad j vorrvirdu Godzi. skrydakista vond. kierta klofui. stolar. iiij. kluckur. iiij. lektari.

Gafst kyr medan sijra Gudmundur hieilt. Glergluggur lestur. pionustu Budkur meður tønn. kiertastockur og kiertahialmur.

lxv. Sualbard a sualbardsstraund.

Kyrckia að sualbardi er helgud með Gudi hinum heilaga Johanni postula.

Hun á þetta jnnann kyrekiu. þrenn messuklæði og skorter til handlijn. stola ovijgd. sálumessna hokull að auk og serkur vondur. kaleykar. ij. alltarisklæði flogur. alltarisdvkar tueyr. og einn mior glitadur. fiordi yfer Jons lijkneski. kantara kápur. ij. messustackur. kista læst og aunnur olæst. fontz vmbunadur. Glodarkier. Elldberi. munnlaug. kyrckiukietill. kyrckiukola. lijkakrákur. sálvn. jarnstykur. vj. paxspiolld. ij. Lectarar. ij. vonder. psalltarar. ij. Jons saga postula. sequentiubækur. ij. Lagasongua kuer. Jolabok samsett. messuBok de tempore. frá Jolafaustu og til paska. aunnur per anni circulum. nema vm Jolafaustu. Lesbok de sanctis frá Vitusmesso og framann til Jola. og þar með quaterne de nouo festo. vorbok vond. Sermones. lesskra vond. Dominicale á sumarid. HymnaBok vond. Ordo ofull. Lesbok de sanctis og de Tempore frá Jolafaustu og til paska. Saungskrá vond omerckilig. Burt songuaBok de sanctis frá andresmesso og til paska að song. De sanctis Bok frá Jonsmessu Baptistæ & de decollatione Johannis. Hymna Bok. messu Bok vm Langafaustu. Capitularius. sálutíjdakuer.

Glergluggur. speigill. kluckur. iij. og malmur nockur. krossar iij. mariu lijkneski. Jons lijkneski postula. Gudmundar lijkneski. magnus lykneski Eyiajarlz. pungar. iij. med reliquijs. stolar. ij.

þetta j lausagodzi. xiiij. kugilldi. xvj. hundrud og. xx. j voruvirdu fie og mork. hross. iiij.

Jtem reynadist j portionem ā medan Sæmundur hafdi bvid vm. vij. ar¹). ad auk þess er hann hafdi bætt kyrkiuna. fimm hundrud vōru.

Þar er prestz skýlld. tekur heima j leigu fiorar merkur. af Sigluviyk. iiij. merkur. af Bænhvsum. v. hundrad ef til liggja wtbænhvs. þau flogur sem herra petur hafdi til lagt.

Heytollur og lysistollur af. x. Bæium.

Ecclesia non dedicata.

Tijund tali anno. kyrkiu hluti tuo hundrud.

lxvi. GrytuBacka kyrckia.

Kyrckia ā GrytuBacka er helgud med Gudi hinum heilaga þorlaki.

Hun a þridiung j heimalandi og þui sem til liggur j rekum. xv. vætta afreydsla vt fra sandhorni til senningar-vijkur.

þetta jnnann kyrckiu. messuklædi þrenn ad aullu. alltaris-klædi þriu med forðwum fitalōgdum²). Blæiur. ij. sloppur einn. og annar aunguo nytur. kantarakāpa. lijka abreydsl slitid. hand-klædi. dvkar. iij. yfer lijkneskium. kaleykur. krossar. ij. þorlaks lijkneski. olafs lijkneski. Stephanus lijkneski. Jons lijkneski baptistæ. mariu lijkneski. gler brotid. fontur med vondum vm-bunadi. kietill vondur. Glodarkier. Elldberi. kola. Jarnstykur fiorar. kluckur fiorar j stopli og ein lijtil lest nidri. Backstur-jarn. mercki. Tiallaleppar. kistur tuær olæstar. paxspialld. sacrarij munnlaug. messingarstykur. ij. Biarnfell. stolar. ij. Glergluggur lestur.

þetta j Bokum. Grallare med sequentijs. psalltarar. iij. de sancsis Bok frá Jonsmesso og framm yfer andresmesso. messo-

¹) Sæmundr Þorsteinsson hefir farið að búa á Svalbarði 1390; ²) þannig eða: fitalōgdum; sbr. þitallagðr (Dipl. Isl. II, 635).

bok að pistlum og Gudspiollum og Collectum frá aduentu og til páska. messubok í skinni samsett. á veturinn. Lesskrá á veturinn de tempore og áunnur ofull frá aduentu og til páska de tempore & de sanctis og enn skrár nocurar faneytar. Laga songva kuer.

Þar er prestz skyld. tekur hann heima í leigu fíorar merckur. Enn vtann gards halft annað hundrad.

Liostollur og heytollur af. xvj. Bæium.

Dedicatio Ecclesiæ tueym nottum fyrer Laurentiusmesso.

Tijund á þui ári. kyrkiuhlute hundrad og mork.

Þetta í lausagözi. kyr. vj. íj. asaudar kugilldi. bross. v. hundrud voruvird.

Jtem. íj. kugilldi með þeim skilmála að gíefast eígu. íij. fíordungar smíors artíjdardag Eýulfs Bonda og seígíast sálu-messa æfínliga artíjdardag hans fyrer sál hans.

Jtem. v. merkur vax.

lxvii. Drafflastada kýrckia.

Kýrckia að Draflastodum er helgud með Gudi hinum heilaga Petro.

Hun á. xxx. hundrud í heímalandi. Enn veygeírsstadi¹⁾ með þeim skilmála. að lýsa skal fyrer mariu og petro. þa er messa syngst alla [helga] daga vm alla messo. Enn rvmhelga daga frá vpphaldi.

Þetta jnnann kýrckíu. messuserkur. hófudlíjn vondt. hóklar. íj. alltarísklædi. ííij. kantarakápa. líjka abreydsl. krossar v. skríju. spíolld. íij. koparstýkur. íj. jarnstýkur. íij. kluckur. ííij. Bialla. sacrarium munnlaug. fonts vmbunadur vondur. sotrípt. klófui. Tíolld. ííij. með dvkum. peturs líjknescí. mariu líjknescí. klucka kólfflaus. Elldberi. Glodarkíer. stafur. krákur. Bríjarklædi. Laus gler kaleýkr.

Þetta í Bokum. Grallari. messubok frá páskum og til aduentu de sanctis & de tempore. messubok frá aduentu og til páska de tempore. Leskuer a sumaríð. Lesbok frá aduentu og til húijtadaga. Lesskrá a sumaríð. vorbækur tuær að song. sumarbok göð að song de sanctis & de tempore. Aspícíens

¹⁾ Þ. e. Végeírsstaðir.

Bækur þriar vondar. vetrarbock de sanctis. Capitularius. Nouum festum. psalltare. peturs saga.

þar er heimilisprestur. og tekur j leigu heima fiorar merkur. Enn vtann gards half[a] fimtu mork.

Liostollur og heytollur af. xij. Bæium.

þetta j lausagodzi. kyr. vj. asaudar kugilldi. vij. Gielldfiar kugilldi eitt. hross. xij^e. voruvirdt godtz.

Anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o. varð Benedict skylddugur að auk þessa kyrckionne j portionem Ecclesiæ medann hann hafði bvid. xiiij. hundrud voru. og halfmorek.

lxviii. Halz kyrckia j Fnioskadal.

Kyrckia Petri postula á Hælsi j fnioskadal. Hun a allt heimaland. Byrningsstadi. Kambsstadi. sandhauga. lambseidi vm allann fnioskadal. og aull Torva millum þuerår og fnioskår þingmannalækjar og markdælar. reka á fliotzsandi. siettungur bædi hualreka og vidreka. fra fliotzosi nær til mids sands siettungur vidur Liosvethninga j Náttfarawijk. millum Huandala og suijnår. Teygur fylgir j kinn norðr vt fra flinnstodum. og þýfuiteygur jnnann garda. afriett á heydi vt. Hålsmanna Tungur.

þetta jnnann kyrkiu. J fyrstu. skriju med helgum domum. krossar. iiij. alltarisklædi. v. kaleykar. ij. lest patijna meður audrum. messuklædi. v. að aullu. vtann hofudliju eitt brestur j. dvkur vijgdur að auk. sloppar. ij. vonder. kantara kapa raud vond. corporalia. vj. fern af þeim tuijfolld. Bior framann vm kor. Tiolld. vm alla kyrkiu. sotdript vnder krossi. Blåmerckter dvkar. ij. vonder. alltaris Blæia ovijgd. hokull laus. dvkur yfer petro. alltarissteynar. tueyr kassader og einn okassadur. mercki eitt. fontur med Bvnadi. sacrarium. munnlaug handklædi. ij. med annad vndt. stockar. ij. til Tolgz og vax. halfur annar klucku bringur med kopar og einn med jarn. handbialla lijtill. kluckur. ij. þridia brotin. småkluckur. ij. j kor. mariu lijkneski. peturs lijkneski. olafz lijkneski og lijtill mariu lijkneske. lijkneski. ij. vnder krossi. paxspiolld. ij. Brykur. ij. Blod. iiij. pentud. messingarstykur. ij. Jarnstykur. iiij. fiorda stor. kiertapijpa j staf og klofui. lijka-kråkur. og saluns staur vondur. messufata kista vond og olæst.

lecktari. Ijttill forme. stolar. ij. med skinnum. messingar-kietill vondur.

þetta j Bokum. aspiciens Bækur. ij. j spiolldum enskar. og de sanctis Bok a sumarid vond. sequentiuBok. Grallari og annar per usum. Lesbækur. iij. miog ad aullu fyrer vtann vor-tijma. Ordo per Annum. martyrologium. psalltari. peturs saga j lierepti. kuer. kyrkiudags saungur. nyia hallds kuer. aspiciens Bok de tempore & de sanctis til paska. Hymnarius vondur. missale de sanctis per Annum. Lāgasaunguakuer. Commune stortt oc ecj epter ordu. Aspiciens Bokar skrā vond vt jol. messuBokar kuer. iij. vond de sanctis.

þetta j kuikfie kyr. xv. asaudar kugilldi. xv. veturgamallt. fie. xxx. priu naut veturgomul. virdingarfie. xx. hundrud og. j. hundrad. Eitt Bord ovidt.

þar eigu ad vera. ij. prestar og diakn.

þangad liggia. ij. halfkyrckjur og. viij. Bænhvs.

Sā er ā stad byr skal abyrgiast hann og allt hans gods. hallda hvsum oc gordum. hafa til. x. vætta j skogi. og suo timbur sem þarf thil hvsa edur ad Bvhlutum ad giora. Eigi skal hann selia vr skogum nema til stadarbota sie lagt. edur annat fie sie ella lagt j stadinn. hann skal hafa tijundir allar og legkaup aull. Enn allt þad sem meira er giefid med lijk-um en suo. enn annars kostar gefid. þā ā stadur þad þess kostar. ad sā skal ā kueda og lysa fyrer presti og nābvum er til giefur til huðrs ad vill þad fie fara lāta. Riett er þui fie ad veria til Boka oc messuklæda og annarar kyrekiuprydi.

Glodarkier vond og Ellðbera ā kyreikian og. iij. kapla.

Kyrekiudagur ad Vincula Petri.

Tijund kyrekiuhluti ā þui ari halfur fiortandi Eyrer.

lxix. Helgastada kyrckia.

Kyrekia ā Helgastodum er helgud vorre frv sancte Mariæ og hinum heilaga Nicholao.

Hun a allt heimaland og selfaur j Hawksdal. þingey halfua og þingstōd vm framm. afriett j Nättfaravijk. og er þar jtala fra Greniadarstad og mvlastad. hun ā Hamra land halft. Enn allt foss land.

þetta jnnann kyrekiu. krossar. ij. smellter. Einn osmelltur.

mariu líkjneski. Nicholai líkjneski. sloppur vondur. kantara-
kapa blá. messuklæða leppar vonder með hokli slitnum. allt-
arisdvkar. ij. vonder oc hofudljn slitid. hokull grænn
slitinn víjða. corporalia. iij. og. j. j. sundr. fontur með vondum
Bvnadi. Glergluggur og þriar merkr j víði kyrkiulægum. Biorar
ij. með sotdript. Tíalld vondt karla megin vinn frammkýrkiu.
Blamercktur dvkur yfer Nickolas líkjneski. Brijk steind. altaris-
klæði fiogur. allvond. altaris steirn fastur. og annar laus. ka-
leykur brotinn og patijna rifin. jarnstyka stor brotin og bundin
saman. og adrar fiorar stykur með jarn. Ellðbera kier vondt.
kluckur. iij. og ein rifin j barminn. vr einni kolburinn og á.
ij. Þorur og hlíðlaus lítil Bialla brotin. sequentiuBækur. ij.
paskaBok. Grallaraskrá. Enskar Bækur. ij. paskaBok og Domi-
nicn til aduentu. aunnur fra aduentu og framann til
paska. pistlaBok og Gudspialla j selskinni. psalltarar. ij.
forner. Nicholaus saga. enn skrár nockrar. kyrckinkietill. Glod-
arkier og paxblad forndt. spialld steindt. sacrarium handklæði.
og dvkr ovíjgdur. kistill. stolar. ij. lectarar. ij. reliquiæ j
þremur pungum. mercki. ij. vond. saluns leppnr. Ellðberi.
salun.

Þetta j kuikfie. kyr. víj. asaudar kugilldi. vj. Gíeldfiar-
kugilldi. víj. hundrads bross. kuijga tuævetur. og skip vondt
fyrir annad bross. er kyrckian átti.

J virðingarfi jnnann veggia halft. vja. hundrad.

Jn summa allt sampt halft. viij. hundrad og. xx.

Dedicatio Ecclesiæ Festum Egidij.

Var þar metinn stadurinn og reyknad. c. portio.

Þar er prestz skýlld og diakns. tekur prestur heima. iij.
merkur. enn mork vtann gards.

Heytollur og lysistollur af. vj. bæium.

Tijund tali Anno.

lxx. Stadur j kinn.

Kyrckia ad stad j kinn er helgud Mariæ Drottningu. oc
hinum heilaga Nicholao Erchibiskupi.

Hun á allt heimaland. Ofeygstadi. Torfunes. og Tiarna-
huerfi eystra og hid vestra. halfs hundrads skogur j manafelli.

styka fyrer mariu. alltarisdvukur nýtur og annar forn. alltarisklædi líftid.

Reki j vijk vt. þridiungur af toltfengi alls huals. síjdann skal þridiungur alls huals til þessar kyrkiu. aull trie skemri enn. xx. feta. Tueyr hluter hins stærra vidar vt fra Ofeygshelli til miosyndis halfur attungur hualreka og vidar og j flutningu¹⁾ millum Osabals. halfur attungur huals og vidar huort sem er fluttur eda rekinn. Vestur fra Biarnarå til Senn-ingarvijkur. halfur attungur huals og vidar huort sem er fluttur eda rekinn.

Torfskurd j Bergstada land fiorer. xij. fedmingar.

vidun j stadarholtt.

þetta jnnann kyrckiu. J fyrstu messuklædi forn og þo sæmilig. aunnur vond og slitin. corporale. eitt. alltarisklædi líftid og annad faneytt. alltarissteirn stor kassadur. Blæia forn å alltari. kaleykur og patina bætt. Glodarkier. ij. Ellðberi vondur. fontur með vondum Bvnadi. tialld dyklaust kalla meginnn vm kyrckiu. mercki. ij. kluckur. ij. þridia Bialla. glergluggar. iij. Brijk og Tabulum huortueggia slæmt og vija brostid og ein brijk laus steynd. almarium læst. half mork vax. Cantoris kåpa. skrijn. krossar tueir með vnderstodum og dvkur yfuer audrum. þridie lijkakross. mariu lijkneski. Nicholaus lijkneski. og dvkur yfuer. Blad með vppkasti. paxspialld steindt. annad með Bokfell. trielampar þrir og einn með Eyr. jarnstykur. ix. paskablad með vnderstodu. Bior slitinn blåmercktur yfer alltari. og annad fornt og líftid af hægindisveri.

þetta j Bokum. Nicholås saga. mariu saga forn. lesbækur. ij. de tempore per Annum. messubækur. ij. de tempore per Annum. Sermonis skrár. psalltara skrár. iij. sequentiuBok forn. Grallari vondur. De sanctis Bok. Missale per Annum. Matutinale de sanctis fra andriesmesso til pascha ad saung. Bok de tempore fra Aduentu til nijuvikna faustu. og les með framm yfer Jol. kuer framann af Grallara. annad kuer historia Nicholai. aklædi hierlendt.

þetta j lausagodzi. kýr fimm. asaudar kugilldi fimm. Giellðfiar kugilldi. iij.

¹⁾ flutnings, ndr.

J virðingarfie. ij. hundrud.

J slátrum hundrad.

hestur og merhryssi að lægi.

Ecclesia non dedicata.

Var þá metinn statur og portio vð flogur aar. anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o.

þar er prestzkýlld og diakns. tekur prestur vtann gardz halfua flordu morck. heima florar merckur.

Heytollur aff. xj. bæium og lysistollur og Tíjund tali anno. xij. aurar.

lxxi. Mvlastatur.

Kirkia i mvla er helgvt gvdi oc varre frv Marie oc en-vm heilaga nicholao.

[Til kirkiv liggir allt heima land¹⁾ millvm savrlækjar oc eyvindarlækjar. laxar oc kalfalækjar. stad fylger hafrey. skaley. hrisey. mioey med avllvm vestrholmvð oc avstrholmvð oc níð holmar flirir nedan eingey. oc veidr avll i laxa fra kalfalæk oc ofan vð eingey. þar fylgia einarsstader oc jngiridarstader. skarastader. biarkastader. skeids land. kravmastader²⁾. fotaskinn. fiallz land med avllvm valahrisvð. teiga eiga menn i valahrisvð en avngva beit. þeistareykia land oc mælifell. barkahris³⁾ i kelldv-hverfi. lambarekstr æ hvamsheidi. gavmly fie i nattfaravik. c. oc lxxx. veidr vestr i vatne med slyvð oc holmvð. reka skal smala þadan til skiola i vatzhlid iafnann er vill. þar fylger bryggvteigr⁴⁾ oc karateigr. stad fylgir allr reki æ flíotzsandi millvm [greniadarstada reka⁵⁾ oc myrarreka. halfr Eyra⁶⁾ reki⁷⁾ tveim megvð laxaross [med flvtningvð⁸⁾. flordvngi i langareka. attvngi i kelldvnesreka. oc allr vidreki oc avll flvtning oc sextan vætter af oskiptvð⁹⁾. halfr hardbaks reki oc halfr bestanes reki. halfr hvalreki oc vidreki oc flvtning i havskvllznesi. a hvndznesi allr vidreki oc flvtning nema toltvngi. tveir hlvti i kollavik oc flvtning. oc suo i krossavik. halfr sævar-

¹⁾ [Liggur allt heimaland til. kyrckiu 3. 4to; ²⁾ kravmastader 27 3. 4to;

³⁾ Barkær hrijs 3. 4to; ⁴⁾ Bryggvteygur 3. 4to; ⁵⁾ [Greniadar reka 3.

4to; ⁶⁾ sl. 273; ⁷⁾ med flutning b. v. 3. 4to; ⁸⁾ [sl. 3. 4to; ⁹⁾ oskipta

3. 4to.

landz reki oc flvtning millvm æ. fiordvngv hvalreka oc flvtning firir brekna lavnd bædi. fiordvngv hvalreka oc flvtning firir gvdmvndarloni. millvm steins oc stavrs. halfer þrir hlvtv hvalreka. en þadan fra halfer hvalrekar oc flvtningar til motz¹⁾ vit saudanesmenn. firir brosavavllvm toltvngv hvalreka oc flvtningar. mvlastadr eigr²⁾ þridivng i avllvm klifshaga rekvm til motz vit greniadarstad. item eigr²⁾ kirkian þridivng i eingey med. viij. holmvvm.

þetta innan kirkiv. sex manna messuklædi ath avllv bædi³⁾ slitenn oc vond. x. havklar vander⁴⁾. corporalia. vj. i þremr hvsvv⁵⁾. kantarakapur. ij. slitnar. dalmatika oc svbtill. [alltarisklædi. iiij. vand⁶⁾. brikarklædi þriv vand. alltaresdykar. vij⁷⁾. blæivleppr. lektaradvkr. sloppar. iiij. vander. handklædi. iij. salvn eitt. fontr med bvnadi. krossar. iij. oc en fiorde med vnderstavdvm. marivskript stor. nikolas likneski. tomaslikneski. skrin. ij. texte. propiciatorivm lited. alltaressteinar. iij. paxspialld gvllagt. paxspiavlld⁸⁾. ij. brik. merki. ij. iarnstyr. iiij.⁹⁾ en fimta stor. biarnnferlli. ij. skrvdakista. bokastokkr. lektarar. iij. stolar. ij. oc sessa. sakrarivm mvnnlavg. kirkivketell. messingarstikr. ij. kalekar. iij. oc er einn lestur. ferllestokkr. klokkr. iij. oc enn fiorda lest. biolr. ij. paskaspialld nytt. kirkivstigi brottenn. byðkar. ij. hvrðarhringr. tialldaleppar. iiij. glodarker vant. broddr. bord oc kavnnvstoll. er kirkian æ.

þetta j bokvm. bok fra adventv oc fram¹⁰⁾ til paska med savng de sanctis de tempore. bok fra paskum ath savng oc lese de sanctis oc de tempore fram ifer trinitatem¹¹⁾. savng-bok [de sanctis¹²⁾ fra jonsmessv baptiste oc til adventv. lesbækr. ij. de tempore per anni cirkvlvm. lesbok de sanctis per annvm. grallari. seqvencivbok. messvbækr fimm ath avllv per annvm. oc enn fimm messvbækr de tempore per annvm. laga-savngvabok forn¹³⁾. salltarar. iij. vonder¹³⁾. capitvlarivs. martirilogivm¹⁴⁾. sermones avgvstini. exposiciones¹⁵⁾ gregorij æ tveimr bokvm. sermo pastoralis¹⁶⁾. heilagra manna savgr

¹⁾ marks 3. 4to; ²⁾ a. 3. 4to (alstaðar); ³⁾ aull 3. 4to; ⁴⁾ og voru aller slitner 3. 4to; ⁵⁾ lietttum b. v. 3. 4to; ⁶⁾ [alltarisklæda leppar florer fähæfer 3. 3to; ⁷⁾ vj. 3. 4to; ⁸⁾ paxblod 3. 4to; ⁹⁾ og b. v. 3. 4to.

¹⁰⁾ framan 3. 4to; ¹¹⁾ trinitatisdag 3. 4to; ¹²⁾ [sl. 273; ¹³⁾ sl. 273;

¹⁴⁾ martyrologium 3. 4to; ¹⁵⁾ exposicionis 273; ¹⁶⁾ pastoralis(!) 273.

æ þremr bokvm. sermon¹⁾ af vorri frv. actvs apostolorvm. kirialar. ij. brvttsavngvabækr. iij. vita patrvm. item skrar fornar [og faneytar²⁾]. xij. ath tavl v oc enn hver. iij. seqvencivskra j³⁾ kvaternvm. ordo er sira jon gaf.

Jtem eigr⁴⁾ kirkian sex hvndrvt j sævarlandi oc fagranes land allt i reykiardal. er sira jon lukte firir. xxx. hvndrada i virdingarfie. item alltaresklædi. blamerkt dvkr. [alltarisdvkar ij. med Bvnadi.

þar er þriggia presta skyld og tueggia diackna. taka heima j leygu fiorar merckur. enn vtann gardz adrar fiorar ef ecki lyckst af þeistareykium.

Liostollur og heytollur af. xj. Bæium.

Ecclesia dedicata.

Tijund kyrekiuhluti a þui ari morck.

þetta j lausagodzi. kyr. xx. og. vij. asaudar kugilldi. xv. Giellðfiar kugilldi. xiiij. hross. viij. J virdingarfie halft. viij. hvndrad. var þa metinn stadur og reyknud portio.

Aukid. vij. kvm og asaudar kugilldi og tueymur hestum ad reykningi þorsteins þorgeyrssonar. ad gefist hafui j plägunne⁴⁾).

lxxii. Greniadarstadur.

Kirkia a greniadarstavdvm⁵⁾ er helgvt [gvdi oc envm signada martinvm⁶⁾].

hvn eigr⁷⁾ allt heimaland med avllvm vmmerkivm. brvarland. asgeirsstade. birnvstade. hrisa land. klambrar land. sila-

¹⁾ sermo 3. 4to; ²⁾ [sl. 273; ³⁾ a, 3. 4to; ⁴⁾ [vantar í 273, því að niðrlag máldagans hefir átt að standa efst á næsta blaði, sem nú er glatað, svo að þessi máldagastúfr stendr nú síðastr á þessu broti úr Pétrsmáldaga, en hér hefir aldrei verið meira ritað af þessum Málamáldaga, eins og Árni tekur fram á sedli, sem liggir við afskrípt hans (Nr. 31): «Þetta dukr byriar línu á bokfellenu og er so eckert meira skrifad á þeirre linn. hefr so þesse Maldage hier alldreí leingre vered. hann endast nedst á sidn. og hefur efst á epter komande hægre handar sidu byriast nyr maldage. sem nu er burtu».

Síðasta klansa máldagans mun vera frá 1404 eða 1406, sbr. Grenjadarstaðarmáldaga.

⁵⁾ Greniadarstad 3. 4to; ⁶⁾ [Martino Biskupi 3. 4to; ⁷⁾ a 3. 4to (alstaðar).

læk. eyjar land. geitafell. breidavík með avllvm gavgnvm. vatey¹⁾. knappey. anngerdarey²⁾. odeilvholmur³⁾. torfkroks-holmar. graslavg[s]holmr⁴⁾ oc sma holmar aller. lækiar teigr. desiarteigr⁵⁾. gardhverfa. krakvvavllr⁶⁾. breidavavllr. soleyiar-teigr. ketelsteigr. finnzteigr. þorvnnarey. holmr mykle. hvsa-bakki. eingimyr. eskeey. selfavr til kringlvvat. selfavr half i skarde vppi. sex hrossvm hage æ æfre mela. en fiorvm æ nedre⁷⁾. afriett i nattfaravikr⁸⁾ halfv fiordv⁹⁾ hvndrade savda. helming¹⁰⁾ i þingey við einarstade oc bakkaland. fiordvng or hvalreka firir alla nattfaravik oc avll flvtning firir yzta¹¹⁾ bol. en firir midbol half oc suo vidvm¹²⁾. fiskver ath helmingi þar oc suo [fiskiskala¹³⁾]. reki a sandi tolf hvndrvt fadma með avllvm fridendvm. halfr tvngvreki með avllvm fridendvm. þridivng¹⁴⁾ hvalreka æ hiallanesi. fiordvng or langareka. attvng hvalreka a kallbak með flvtningvm. laxveidr i ose tveir hlvtir vnz sex hvndrvt erv. en þadan fra avll. halft eggver i ose. selveidr avll i fiote oc reki með avllvm gavgnvm asandi er gvd-mvndr gaf. vidreki æ sandi er fylgt hefer gardz landi. fiordvng or hvalreka. en flvtning¹⁵⁾ halfv minne i litlv fiorv oc wt til svinar. rekar þesser hafa fylgt klifshaga. enn nv eigv stad-erner bader saman greniadarstadr tvo hlvti þeirra allra. en mvla stadr þridivng. sex vætter i kleifar reka ef æ erv. xx. vætter. iij. ef minna er. ekki ef minna er en. x. vætter. af hlvtu þeim sem att hafði einar prestr havskvldzson. gygiarhorn skal liggia vit gnvpen. þat er rekamark. sia afreizla er þar hvort sem er flvttr edr rekr. sex vætter ef æ erv. xx. vætter. en. iij. ef minna er. ekki ef minna er en. x. vætter. hvort sem rekr edr er flvttr. j leirhavnn attvngi minna en halfr hvalr ef rekr. ekki ef flvttr er. j griotnesreka halfr hvalr huort sem rekr edr er flvttr. afreizla er þar. xij. vætter wt fra havfdaskala af oskiftvm ef rekr. ella ekki. sa reki geingr wt i gia i ravdagnvp. i vellankavtlv vestri halfr hvalr ef flvttr er.

¹⁾ Vatzey 3. 4to; ²⁾ arngierdarey 3. 4to; ³⁾ Odæluholmur 3. 4to;
⁴⁾ Graslaugzholmar 3. 4to; ⁵⁾ dysiarteigr 3. 4to; ⁶⁾ kräkuvollar 3. 4to;
⁷⁾ mela b. v. 3. 4to; ⁸⁾ vijk 8. 4to; ⁹⁾ fiorda 3. 4to; ¹⁰⁾ helmingur 3. 4to;
¹¹⁾ ystu 3. 4to; ¹²⁾ og b. v. 3. 4to; ¹³⁾ [fyrir skala 3. 4to; ¹⁴⁾ þridlung
vr 3. 4to; ¹⁵⁾ flutningar 3. 4to.

en ef rekr fiordvngenn oc sex vätter. en i eystri vellankavtlv halfr hvalr hvort sem rekr eda er flvtr. af oskiftvm hval skal reida. xij. vätter. a hestanesi sex vätter ef adr hefr mylastadr helming sinn. oc sie þa epter. xx. vätter edr meira. en. iij. vätter ef minna er. ekki ef minna er en. x. vätter. j stravmloni reka oc flvtning med avllvm gavgnvm oc suo firir sigvrdarstavdvm. þui at¹⁾ staderner eigv lavndenn bædi oc suo þorbiarnarstadi. þessi er reki avstr fra stravmlonsosi oc til oss ens forna. hier fylger oc eggver. half flvtning medal osa. a rifsreka. vj. vätter. ef a erv. xx. vätter. iij. ef minna er. suo i skinnaloni. suo ath tiornvm. hvort sem rekr edr er flvtr. a hardbak. xx. vätter ef flvtr er. oc sie a hvndrad vætta envm fysta. en. vj. vätter þadan fra. iij. vätter ef rekr. skotmannz hlvr er þar at helmingi med þeim reka. a asmvndarstavdvm fiordvngv hvals ef rekr. i avrfireseyiv fimtvngv hvort sem rekr edr er flvtr. oc af oskiptvm þeim fimtvngi²⁾ siettvng. en giallda af en sextanda hlvt ef rekr af oskiptvm hval. j ravfarhavfnn helmingr ef rekr. oc giallda af attvng af avllvm saman oc. iiij. vätter oc. xx. a hvndznesi en. xij. hlvr ef rekr. j krossavik. vj. vätter. ef æ erv. xx. vätter. iij. ef minni er. ekki ef minna er en. x. vätter. hvort sem rekr eda er flvtr. j kollavik slikt et sama. slikt oc i flavtafellzreka. slikt i heriolfsvik ef rekr. af þeim hlvtu er einar prestr atte.

Jtem eigr greniadarstada kirkia liotzstade. bravn. ravf. brekkvhol. flavgr hvndrvt oc tvrtvgv i laxamyre³⁾. ella skoga land til leigvbrdar.

þetta innan kirkiv. i bokvm. tvær bækr fra iolv⁴⁾ til paska de tempore oc de sanctis. tvær bækr fra paskv⁴⁾ til adventv de tempore oc de sanctis. commvne svbfragivm. grallare med seqvencivm oc annar godr. seqvencivskrar tvær ofvllar. lagasavngvabok sæmilig. og avnnur fornn. gvdspiallabok stor per annvm. [kollectarij. ij. vandir⁵⁾. kommvne missale. kaptvlarivs godr. salltarar. ij. forner. jmnarius vandr. orda gavmvl. martirilogium⁶⁾ fanytt. martinvs saga æ latinv. avnnvr⁷⁾ a norrænv. passiones⁸⁾ apostolorvm. mirakvla beate virginis⁹⁾.

¹⁾ sl. 273; ²⁾ fiordungi(!) 3. 4to; ³⁾ myri 3. 4to; ⁴⁾ og b. v. 3. 4to;

⁵⁾ [kollectarivm tvav vand 273; ⁶⁾ martyrologium 3. 4to; ⁷⁾ og 3. 4to;

⁸⁾ passionis 273; ⁹⁾ virgine 273.

dialogvs. omeliae¹⁾ gregorij æ tvennum bokvm. sermones avgvstini. lesbækvr siav per annvm. allar ofvllar. savgvr heilagra manna æ premr bokvm. processionale. jstoriale²⁾ martini fornt. handbok. artidaskra oc en faneytar skrar adrar margar. [dextera pars et sinistra pars³⁾ æ einne bok.

þetta i messvklæðvm. siav⁴⁾ manna messvklæði ath avllv [oc vantar. ij. stolvr⁵⁾. fern⁶⁾ betri oc þrenn lettari. fimm betri havklar. en. iiij. liettare. [balldekins havklar⁷⁾. ij. pellzkapvr tvær oc. iiij. kapur liettare. ij. alltaresklæði betri oc þriv liettare. oc þo avll sliten. eitt brikarklæði gott⁸⁾. oc. ij. vand. alltaresdvkar iafnmmarger messvklæðvm. blævr. ij. slitnar oc. ij. lektaradvkar vander. dalmatíkur tvær. subtilar⁹⁾. ij. sloppar. ij. dvkr vandr. handklæði. ij. liett. paxspíavlld. ij. sakrarívm mvmnlavg. ketell oc fontr með vandvm vmbvñadi. lektarar. iiij. kirkivkola. koparstíkr. iiij¹⁰⁾. [oc fíorar með íarn¹¹⁾. elldberi liett. glodarker. ij. almarívm. messvfatabírdzla. kaleíkar fimm [oc einn af þeim patínvlav¹²⁾. corporalia. vij. i fimm hvsvm. propiciatorívm stort oc annat líted. krísmaker. sílfrkross. skrin. texte. krossar. vj. oc enn síavnde með vnderstavðvm. kopar kross lítell. marívlíkneski. martínvs líkneski. smalíkneski. iiij. oc en marívlíkneski slíett pentad. [salltker¹³⁾. baxtríarnn. glergluggar fimm. klókkar fimm i stavpli. ein bíalla oc avnnvr brotenn. [bíarnferli. ij. sliten¹⁴⁾. kísta stor íarnvt.

þetta befer síra steinmodr til lagt. texta spíalld forgyllt. lesbok nýia. kólléktarívm nýian. salltara. iiij.¹⁵⁾ goda. orðv¹⁶⁾ goda. paskablad. fonnz vmbvñat. merai. ij. níkulas líkneski. íarnstíkr. iiij. koparstíkr. ij. [dvkr glítadr godr¹⁷⁾. íordena æ holmavade með fimm kvgílldvm.

Jtem æ kirkían corporalia hvsv tvav oc handlín. ij.

Híer skvlv vera prestar. ij. oc enn þrídie ef þíng fylgía til reykie. díaknn oc svbíaknn oc tveír klerkar adrér. þeir er

¹⁾ omelia 273; Homiliae 3. 4to; ²⁾ jstoria 273; Historiale 3. 4to;

³⁾ [sinistra pars et dextra pars 3. 4to; ⁴⁾ níu 3. 4to; ⁵⁾ [sl. 3. 4to;

⁶⁾ flognr 3. 4to; ⁷⁾ [Balldikinndz hokapur 3. 4to; ⁸⁾ betra 3. 4to; ⁹⁾ subtilur 3. 4to; ¹⁰⁾ iiij. 3. 4to; ¹¹⁾ [Jarnstýknr iiij. 3. 4to; ¹²⁾ [sl. 3. 4to;

¹³⁾ Salltkross(!) 3. 4to; ¹⁴⁾ [Biarnfella slítri. ij. 3. 4to; ¹⁵⁾ ij. 3. 4to;

¹⁶⁾ ordinem 3. 4to; ¹⁷⁾ dvk glítadann godann 3. 4to.

lesa mega i tidvm. taka prestar heima oc vtangardz i leigv. iiij. hvndrvt.

Hier skal oc¹⁾ vera þriggia marka kristfiar omage oc stendr firir geitaferll, adaldæler skvlv fa omaga vm iol kvenngilldann. en reykhverfingar vm lannga favstv. hier eigr oc ath vera veizlvnadr kvengilldr. hallda biarga brvn.

heilagt er hier ath fornv ad vinkvla petri oc teodorij messv. vincencij messv. avgvttv²⁾ messv.

liostollr oc heytollr ath fornv af nitian bævm.

[kirkivtivnd æ þui are³⁾. xij. avrar.

dedicatio ecclesiæ festvm⁴⁾ egidie.

þetta i lavsagodze. kyr halfr fiordi tvgr. asavdar kvgilldi xl. geldfiar kvgilldi. lx. oc atta. j vavrv oc virdingarfie oc hafnarvadvn niwtiger hvndrata oc. iiij. hvndrvt. erv þar i nitian hvndrvt i virdingarfie. lvkt porcio oc fyrnder allar anno domini 1000. 1000. 1000. 1000.

þetta lagdi sira steinmodr sidar til. altare. ij. med bvn-adi. vængi. iiij. med teinv⁵⁾ oc. iiij. stikr litlar. eitt varar frv blad. oc annat med crvcifxvm⁶⁾. sequencivbok per annvm oc einn kavgr. eitt gler.

gaf katrin gvdmvndardotter tvo hlvti i eingey. en⁷⁾ solveig salltara oc eitt litid⁸⁾ hannklædi. Jtem⁹⁾ efter arna einarsson. x. kvgilldi halft hvort i asavd oc kvm. gaf þorleifvr son hans messvklædi er matvzt firir. xij. hvndrvt. afhendi fyrnefnur⁸⁾ þorleifr alla peninga Greniadarstadar⁹⁾ efter þui sem registrvn til stod. [anno domini 1000. 1000. 1000. 1000].

[Greniadarstadr eigr oc yzta hvamm oc veggina bada i keldvhverfi. er sira jon biarnarson lukti firir mortualia oc porcionem medan hann hieilt stadenn¹⁰⁾.

lxxiii. Husawijk.

Kirkia i hvsavik a allt heimaland. xv. lamba elde. item

¹⁾ sl. 273; ²⁾ agathn 3. 4to; ³⁾ kyrekin tjundar hlnti tali anno 3. 4to; ⁴⁾ in festo 3. 4to; ⁵⁾ reinvm 273 (Árni leiðr.); dæmum 3. 4to; ⁶⁾ hér skýtr 3. 4to aptr ranglega inn: „jörd að Holma vadi með. v. kugilldum“; er það komið að; ⁷⁾ jtem 3. 4to; ⁸⁾ sl. 273; ⁹⁾ [vantar í 273; ætti að vera 1406; ¹⁰⁾ [vantar í 3. 4to, en er í 273 með sömu hendi og hitt; þetta mun vera viðbót frá c. 1416—27.

flutning hvala¹⁾ æ bringvere²⁾. skvlv³⁾ bændr⁴⁾ abyrgiazt [lavmb vit þann⁵⁾ er æ stad byr [j millvm⁶⁾ [bildzlækjar oc biarnarar⁷⁾. en þeir adrer bændr er þingfararkavpi eigv ath gegna. þa skvlv gjallda presti fiordvng vættar fiska hvert havst. þeir bændr er minna fie eigv. fae preste fiordvng. kirkia eigr⁸⁾ siettvng i hvalreka oc flvtingar firir kalbaks⁹⁾ landi mille svarthamars oc forvada. þridivng i bakkareka oc suo flvtingar mille bakka gardz oc reyðarar. i hvalreka skal eigi minna til kirkju skrvdz¹⁰⁾ vera af þessvm hval hvorum tveggia en fimte hlvr.

þetta junnar kirkiv. krossar. ij. smellter. skrin. alltaressteinn. oc ij. lauser. vm annan silfr. marivlikneski. ij. annat nytt en annat fornt. magnvs likneski oc iferdvkr [halfur med sprang enn halfur med glit¹¹⁾. merki. ij. iarnstikr. iiij. fimta med kopar. kalekar. iij. aller¹²⁾ lester. messvklædi god med smatt lierept oc pelzhavkvll slitenn. tvenn messvklædi fornn oc slitenn huortueggie¹³⁾ oc þar med havklar. [annar med liereptt. enn annar raudur. bader¹⁴⁾ slitner. alltaresklædi. iiij. oc tvav slitenn af þeim. bladkrossar. ij. skrvdakista vand. [med lausu vætti¹⁵⁾. þaxblad steint. oc ij. med blek. sloppr¹⁶⁾ slitenn. lektare. fontr med bvnadi vandvm. stolar. ij. litler. lokarar¹⁷⁾. ij. rydgader. ferlistokkr oc¹⁸⁾ kista stor læst. glodarker. elldbere lestr med kopar. sakrarivm mvnnlavg. brijkar[klædi¹⁹⁾. ij.

messvbok per anni circvlvm de tempore oc de sanctis. lesbok de sanctis fra jonsmessv oc fram ifer annvnciationem sancte²⁰⁾ marie virginis²¹⁾. songbok god fra adventu oc framm til paska de sanctis oc de tempore. savn[g]bok de sanctis fra jonsmessv oc til andriesmessv. seqvencivbok. magnvssaga. texte. lesbok vand fra niv vikna favstv oc til paska. salltarar. iij. vander²²⁾. grallara skra. capitylarivs. klokkena malmr brot-enn oc ein bialla. kantara kapur. ij. hvortveggi med salvn. bokaskrar. viij.

¹⁾ halfa 3. 4to; ²⁾ Lamba elldi liggur hier til b. v. 3. 4to; ³⁾ þeir b. v. 3. 4to; ⁴⁾ ala og b. v. 3. 4to; ⁵⁾ [er sa vill 3. 4to; ⁶⁾ [sl. 273; ⁷⁾ [Biarnarar og Bildslækjar 3. 4to; ⁸⁾ a 3. 4to; ⁹⁾ kalldbakz 3. 4to; ¹⁰⁾ skrvdz(l) 273; skrautz 3. 4to; ¹¹⁾ [sl. 273; ¹²⁾ slopptautur 3. 4to; ¹³⁾ lokrar 3. 4to; ¹⁴⁾ sl. 3. 4to; ¹⁵⁾ Beatæ 3. 4to; ¹⁶⁾ forner 3. 4to.

þetta j kvikfie. kyr. xj. [asaudr. xxx.¹] i gelldfie. vj. kugilldi. tvav hvndrvt i virdingarfie. mork vax. brvn vm halfann kor. tialld²) vm kirkiv fyrir svnnan fram. [hvortveggia dyklavst³).

þar er tveggia presta skyld. tekr j leigv heima oc vtan gardz tolf merkr.

Lysestollr. oc heytollr af. xvij. bæivm.

Ecclesia non dedikata.

[Kirkivtiund⁴) æ þui are. xij. avra[r].

Jtem⁵) krakr einn oc grillare oc. x. avrar vavrvirder. hvndrad i slatrvm.

lxxiv. Reykiablið.

Kyrkia j Reykiablið er helgud med Gudi hinum heilaga Laurentio.

Hun a halft heimaland med ollum gognum og giædum. Hrauney fyrer vestann vatn. halfann fretvog. landid halft æ Geytureyri. og kalfsholm. hautt og vótt og kiukur⁶).

þetta jnnann kyrkiu. j Bokum psalltari. aspiciens Bok til paska. Capitularius. messu Bok tekur til ad paskum. og framann til aduentu. Aspiciens Bok storritud. Vorbok ad saung og lesi. sequenciuskra. Lāgasongua skra vond de sanctis. processionale. Eru j reynkader⁷). x. aurar j Bokum er kyrkiann ætti.

Jtem messuklædi tuenn ad aullu og eru onnur vond med tuennum corporalibus og. v. hoklum. Brijkarklædi steyntt. alltarisklædi. ij. sloppur. Tialldaleppar vm alla kyrkiu. mercki. ij. krossar. iij. mariu lijkneski. Brijk. paxspialld. kiertistykur. iiij. og hin fimta stor med jarnlampi. kyrekiukola. kietill. Glodarkier. Ellðberi. kluckur. iij. og er ein kolflaus. almarium. kista med lausu loki. vog lijtill. Broddstafur. fontur hinn efri. sotrriptar leppar. ij. stolar. ij. petursblad. munnlaug vond. Glergluggur brotinn. þriar merkur vax. aklædi.

þetta j lausa godsum. vj. kyr. xvij. ær. kugilldi er gafst epter þorolf. hundradz bestur. hundrad voru. halft fiorda hundrad j vadmálum og virdingarfie. Jtem halft þridia kugilldi. og halft þridia voruvyrðt. er giordust i stadarspiell af Bessa.

¹) [xxx asaudar 3. 4to; ²) Tialld 3. 4to; ³) [duklaust huortueggia 3. 4to; ⁴) [kyrkiu hluti tjuund 3. 4to; ⁵) sl. 273; ⁶) þetta sýnir, að eg hef lesið rétt Dipl. Isl. II, 330 nóta 4: kiugur, en ekki kiugur; ⁷) reynkadar, hdr.

þar er prestsskyld. tekur prestur heima. iiij. merkur. Enn vtann gards half[a] fiordu mork.

heyttollur. lysistollur. skiædatollur og osttollur af. vj. Bæium. Jtem reyknaðist af Bessa j portionem Ecclesiæ hundrad voruvirdt.

Dedicatio Ecclesiæ in festo Sexti papæ.

lxxv. Gardskyrkia.

Kyrkia j Gardi er helgud vorri frv. Jone postula. og Thomase postula.

Hun á allt heimaland med aullum gognum og reka þeim sem Gards landi fylgia. Gardsmenn eiga Beyt j Byrgis land. alls fiar a sand wt.

þar æfinliga omagavist er Bergur gaf. og skal á vera hinn skyldasti kuennigilldr vr hans ætt.

þetta junnann kyrkiu. messuklædi oc hokull laus. alltarisklædi. ij. Glodarkier vondt. fontur med vondum vmbunadi. mercki eitt vondt. jarnstykur. ij. litlar. klucka ein og aunnur brotinn og malmur nockur. krossar. ij. mariu lijkneski. Thomas lijkneski. þorlaks lijkneski. stolar. ij. paxblad. tiu skrar faneytar.

þar er prestsskyld og tekur heima fiorar merkur. vtan þriär merkur ef luckt er af kielldunesi.

Liostollur og heyttollur af. vj. Bæium.

Tijund kyrkiuhluti a þui ari halfur siaunde Eyrer.

þetta j kuikfie. kyr. iiij. ær. xij. Gielldfiar kugilldi eitt. hross eitt. j virdingarfie. vj. hundrud. og half mork og ad auk. cc. ad þorfinni presti.

Ecclesia non dedicata.

lxxvi. Askyrkia.

Kyrkia j asi er helgud med Gudi hinum heilaga Thomase Erchibiskupi.

hun a þridiung i heimalandi. þridiung j vidreka a hardbak. fiordung j vellankotlu ef rekur. enn ella ecj. og skipan ad þeim hluta. hinn tijundi hlutur j hvalreka af vermsla reka. og skipan ad þeim hluta. og allann reka á sande vt. þuilijkan sem ad fornum lands merkium hefur fylgt. Hier fylger Botnateygur og skafrofa. og half alftveidur er fylgt hefur Byrgislandi.

Kyrkia j asi a lamba elldi. vm allt huerffui ofann vnder fioll.

þetta junnann kyrkiu. messuklædi ein vond. og hofudlijn ad auk. sloppur. alltarisklædi. iiij. merki. ij. sotdrypt yfer allt-

ari. Tialda leppar. iij. vonder. fontur með vmbvñadi. kaleykur með corporale. alltari steinar tueyr. Glodarkier. Brijk og spialld yfer alltari. munulaug. kiertistýkur. iiij. með jarn. og ein með kopar. skiolldur. lectari. (stolar. iij. klofi. kluckur. v. paxblod. ij. glergluggur lestur. Biarnfell. krossar¹⁾. ij. mariu lijkneski. Jons lijkneske postula. Thomas lijkneski Erchibiskups með dvk.

Þetta j Bokum. saungbok de sanctis á sumarid frá Jonsmessu Baptistæ og til Clemensmessu. Commune missale að saung og lesi. saungbok frá niúvykna föstu og til páska. Thomas historia. psalltari. Thomas saga væn og aannur forn. og enn skrá totra nockura.

Þar er prestskýlld og tekur heima j leigu fiorar merkur. enn vtann gards. xij. aurar.

[Liostollur og heitollur af. vij. bæium.

kyrkiu hlute af tíjund a þui are. x. aurar¹⁾.

Þetta j lausagodzi. þrettán kugilldi. viij. hundrud j vadmálum.

Jtem reyknadist j portionem Ecclesiæ vm. v. ar tuo hundrud. anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. ix^o.

lxxvii. Skinnastada kyrckia.

Kirkia æ skinnastavdvm er helgvt með gvdi petro²⁾ et paulo³⁾.

hvn eigr⁴⁾ allt heimaland og reka allann millvm skoga-reka og ærlækjar reka. i vellankavtlv vestri⁵⁾ fiordvng i hval ef rekr. og suo i vidreka. i rafarhavfnm hinn sextandi hlvt i hval ef rekr og eggver. fiordvng i vidreka i mille brvtavags og holsar.

kirkia æ oc. iij. vætter af avllvm rekvm ketils helgasonar i hverivm hval er kemr. ef hann eigr⁴⁾ xij. vætter edr meira. avstr frá Gið⁶⁾ til oddzatada osa eigr⁴⁾ kirkia. iij. vætter. er Brandr gaf.

kirkiv fylger ath rada firir skotmannzhval ath helmingi æ griotnes reka er⁷⁾ gaf Erlendr sem⁸⁾ bio ath⁹⁾ æ akrhofda.

Þetta inan kirkiv. messvklædi tvenn ath avllv. oc vm fram

¹⁾ [á spassiu; ²⁾ petri 273. 4to; ³⁾ pauli 273. 4to; ⁴⁾ a 3. 4to; ⁵⁾ eystri 3. 4to; ⁶⁾ sl. 273; ⁷⁾ þad 3. 4to; ⁸⁾ er 3. 4to; ⁹⁾ sl. 3. 4to.

tveir havklar vander. corporalia. iij. kalekar. ij. oc kalegs brot. alltaresklædi. iij. vand oc sloppar. ij. vander. kapur. ij. tialld vant. fontr med vmbvnadi. baxtriarn. elldberi. glodarker. iarnstika stor oc adrar. ij. smar. kistv þrvm¹⁾. stoll. lika aklæde. krakr oc broddr. sakrarivm mvnnlavg. merki vand²⁾ tvav. pax spiolld. ij. skrinbrot. koparkross litell oc adrer krossar. iiij. mariv lijneski. petrs lijneske oc pals. tvav spjavlld med hvrdvm. mariv likneski a bladi. brik vand a alltare. klok[ku]r. ij. oc avnnvr lest.

þetta j bokvm. lesbækr. iiij. per annvm de tempore oc de sanctis ofvllar. [savngbækr. iij. per annvm de tempore oc de sanctis³⁾. messvbækr. ij. ennskar per totvm. grallare. seqvencivbok. sermons bok i norrænv. messvbok in svmmis. martirilogivm. aspiciensbok. [j skinne⁴⁾. ordoqver. commvne⁵⁾ vant oc annat i spiolldvm. kapitvlarivs vandr. saltare oc marivsaga.

þar er tveggia presta skyllid. tekr heima prestr. iiij. merkr. [j leigu⁶⁾ en annar af. vij. bænhvsvm. af einv. xij. avra af avdrv. vj. avra. af .ij. mork af hvorv. af einv fimm avra. af klifshaga. iiij. merkr.

Liostollr oc heytollr af. xvj. bævm.

[kirkivtivnd⁷⁾ a þui are. x avrar.

Ecclesia non dedikata.

þetta i lavsagoze. kyr. viij. asaudar kvgilldi. ix. gelldfiar kvgilldi halft siavnda. bross fimm [hvndrat hvert⁸⁾.

i virdingarfie oc vadmalvm sextann⁹⁾ hvndrvt oc atian avrar.

Jtem brast kirkivnne i fornan reikningsskap. xv. hvndrat hia þordi miofa. er¹⁰⁾ þar þa i reiknvt atta hvndrvt hia asbirne skeggiasyne.

Jtem eigr¹¹⁾ kirkian. iiij. hvndrvt i sævarlandi. glerglvgar. ij.

Jtem reiknadezst i porcionem Ecclesie er¹²⁾ sira kare bio vm tvav ar. hvndrat.

¹⁾ punktr eptir «þrum» i 3. 4to; ²⁾ slitri 3. 4to; ³⁾ [sl. 3. 4to; ⁴⁾ [sl. 273; ⁵⁾ commvn 273. 4to; ⁶⁾ [sl. 273; ⁷⁾ [kyrkiuhluti tjuud 3. 4to; ⁸⁾ [so gott huortt sem huudrad 3. 4to; ⁹⁾ xv. 3. 4to; ¹⁰⁾ eru 3. 4to; ¹¹⁾ a 3. 4to; ¹²⁾ medann 3. 4to.

Jtem reiknadezt¹⁾ i hrærekstada verd. ij. kvgilldi oc halft fiorda hvndrat fridvirt.

[Kirkivdagvr æ skinnastavdvm næsta dag firir michaelis messv²⁾).

lxxviiij. Svalbard j þistilfirði.

Kirkia a svalbarde i þistelsfirde er helgvt med gvdi enum heilaga petri³⁾.

hvn a allt heima land oc hialmarvik oc brecknakot.

þetta i rekv. fra svalbardzose oc til valldals hins vest-azta oc steinn firir vtan. allr reki hvals oc vidar oc fivtningar allar. millvm savrveisna lækiar oc stavdvslækia allr vidreki fra beine i þvfv oc til grofar a bokkv allr vidreki. kirkia eigr⁴⁾ oc fyllan skvrd vm avll þing hvar sem hvalr kemr þar æ⁵⁾. vervist⁶⁾ i vidiarvik oc skalagiord oc sodhvs oc badstofv oc taka torf til hvar sem vill i siouarlandz iordv. elldi-brand oc hiallvid [skipvid til bota⁷⁾ ef brotna kann oc aratrie. lamba⁸⁾ elldi af hverivm bæ i þingvnm⁹⁾.

þetta innan kirkiv. messvklædi tvenn ath avllv med dvkv. corporalia. ij. i [hvsvm tveimr¹⁰⁾. kalekr. fontr med vandvm þvnadi.¹¹⁾ sloppslitur¹²⁾. alttarisklædi. ij. glerglvggr. klok[ku]r. ij. glodarker. handklædi. krossar. ij. mariu likneski oc petrs likneske. paxblad. tiavlld tvav dvklavs oc biarnnferli¹³⁾ vant. koparstika ein. iarnstikur. ij. bior i kor. dvkr ifer petri¹⁴⁾.

þetta i bokvm. aspiciensbok vand. lesbok fra paskvm til adventv de tempore. savngbok de sanctis fra jonsmessv baptiste oc til andriesmessv. grallare. messvbok fra nivvikna favstv til paska samsett. savngbækr. ij. a svmar¹⁴⁾ eigi efter ordv. lesbok a vetrenn de tempore. lektarar. ij. dominikvbok æ svmar¹⁴⁾ samsett. marivsaga. salltaraskra. oc enn skrar nockurar fa-neytar.

þetta i lavsagotze. kyr. vij. asavdar kvgilldi fimm. gelldfiar. ij. tueggia marka kapall. i virdingar fie fiogr hvndrat.

¹⁾ ð kyrckau 3. 4to; ²⁾ [vantar í 3. 4to og er ritað inn í 273 með öðru bleki; mun vera viðbót frá c. 1520; ³⁾ Petro 3. 4to; ⁴⁾ a 3. 4to; ⁵⁾ sl. 3. 4to, er 273; ⁶⁾ sl. 273; ⁷⁾ [skipabætur 3. 4to; ⁸⁾ lambs 3. 4to; ⁹⁾ þingum 3. 4to; ¹⁰⁾ [tueim hvsum 3. 4to; ¹¹⁾ vmbvnadi 3. 4to; ¹²⁾ sloppslitri 3. 4to; ¹³⁾ Biarnfell 3. 4to; ¹⁴⁾ sumar 3. 4to.

Jtem reiknadezt i porcionem ecclesie vm siav ær er sira Eyiolfur hafde bvet. halft fiorda hvndrat.

þar er prestskyld. tekr prestur heima i leigv. iiij. merkr. en vttan gardz af fiörvm bænhvsvm sex avra af hveriv. en af env fimta mork.

Heytollr oc liostollr af tolf bævm.

Kirkivtiund¹⁾ æ þui are halfr þrettaandi eyrir.

Ecclesia non dedicata.

Jtem æ kirkian þriv hvndrvt i brekna verd.

Jtem eigr²⁾ Svalbardzkirkia halfan hvalreka i flavtafellz reka. þa mvle hefer afreizlv sina.

lxxix. Hafrafells Tunga.

Kyrkia j Hafrafells Tungu er helgud med Gudi vorri frv og Jone postula.

hun æ og halft heimaland. alla reka æ huijtasandi vidar. og fiordung j vidreka j Ormarslóni. þa af eru afdrætter. allann vidreka og þria hluti hualreka a sandi millum Kleyfar reka og Ærlækjar reka. kyrkia a og skog j lækiardals landi. og Teyg þann er leýstur heýter a Gnupzmyre og Ormnes. æ sandi tueggia manada verck.

þetta jnnann kyrekiu. messuklædi tuenn ad aullu og ad auk hokull vondur. krossar. iij. mariu lijkneski. Jons lijkneski postula. spiollid. ij. þaxblad. kiertystykur. iij. fontur med vondum Bvnadi. alltaris klædi tuo. kaleykur. kluckur. iij. og hin fiorda brotinn. Glodarkier. mercki slitri eitt. Aspiciens voknad. og saungbok fra niju vikna fustu til paska og enn skrär faneytar.

þar er prestz skyld j landi. tekur hann heima fiorar merkur. og adrar fiorar ad ærlæk.

þar j Hafrafellstungu er heima manna groptur.

Dedicatio Ecclesiæ. iiij. nottum effter mariumesso fyrre³⁾.

[Kirkiu tivnd⁴⁾ æ þui are fimm avrar.

þetta j lavsa goze. kyr ein milk⁵⁾. vij. hundrut j flytiande⁶⁾ eyre. reiknadezt i portionem vm. ij. vetur er ketill hafde þar⁷⁾ bvet mork⁸⁾).

¹⁾ Tíjund. kyrekiu hluti 3. 4to; ²⁾ a 3. 4to; ³⁾ nú byrjar brotið i 273; ⁴⁾ [Tíjund kirkiu hluti 3. 4to; ⁵⁾ sl. 3. 4to; ⁶⁾ flytianda 3. 4to; ⁷⁾ sl. 3. 4to; ⁸⁾ þetta er hið síðsta af Hafrafellstungu Maldaga (AM. dipl. afskr. 32).

lxxx. Jllugastada kyrkia.

Kyrkia á Jllugastodum j fnioskadal.

hun á jannann sig þrenn messuklædi að aullu. kaleyk lijtinn. alltarisklædi flogur. cantara kapa. alltarisblæia ovijgd. tiolld vond tueým meginna vm kyrkiu veggi. og miog so vm allann kor. sotdript yfer alltari. merki ij. skrija med helgum domum. pionustukier med sýlfur. krossar. iiij. fimti lijka kross. mariu lijkneski. Nicholas lijkneski. Brijk. paxblad. annað med vppkast. sacrarium munnlaug vond. kaunnu brot til vijgdz vatns. Glodarkier. Elldberi. Baksturjarn. jarnstykur. iiij. messingarstikur. ij. skruda kista ojarud. fontur med sumum Bvnadi. dvkur yfuer Nicholao. kluckur fiorar. formi einn og lectari. stolar. ij. stodu yfuersloppar tueýr j fornu registro og voru nu eigi til.

þetta j Bokum. Textus Euangeliorum. Missale per Anni circulum de tempore & de sanctis. legendo Bækur tuær per annum de tempore & de sanctis. Lágasaungua Bok. Capitularius og Hymnarius á einni Bok. Commune suffragium. de sanctis Bok. matutinale fra Jonsmessu til páska. JolaBok. Bok fra páskum til Trinitatis dags. SequentiuBok. psalltarar. ij. annar vondur. og enn forn Bokarskrá. Lijka abreydsl. Nicholas saga.

þetta j kuikfie. þrettan kugilldi þridiungarfie. hross 3. fimtan aurar tijunda hundrads j flytianda Eyri.

Hier med reyknadi sýra Loptur j portionem kyrkiunnar vm þau. xij. sem hann hafdi átt. ix. hundrud og halffmork. halft huort kugilldi og flytianda Eyre.

þar er tueggja presta skyllð. taka þeir heima fiorar merkur. vtann gards halfua siottu mork.

liggur þar vnder heytollur og lysistollur af. ix. Bæium.

Tijund tali Anno. xij. aurar.

Regijstur þessa máldaga.

A.	B.
Aas j Kiellduhuerfe lxxvi.	Backe j Øxnadal vii.
Arskogur v.	Blöndudalsholar xxxv.
Asgeirsaa xliij.	Bergstader xxxvi.
Audkula xxxiv.	Bolstadahljð xxxvii.
Audbrecka xi.	Bæissaa viii.

D.
 Diupedalur xvi.
 Draffastader lxxvii.

E.
 Einarstader xlix.
 Eyiadalsaa liii.

F.
 Fagraues lix.
 Fell lviii.

G.
 Gardur lxxv.
 Glaumbær lxi.
 Glæsebær x.
 Goddaler lx.
 Grund xiv.
 Greniadarstadur lxxii.
 Griinjstungur xxxiii.
 Grytnacke lxvi.
 Gunnsteinsstader xxxviii.

H.
 Hals j fuioskadal lxviii.
 Hafrafellstunga lxxix.
 Helgastader lxx.
 Hof a Höfdaströnd xx.
 Hoff a Skagaströnd xlv.
 Hofdi j Höfduhærfi lxiv.
 Holar j Eyiafirde xvii.
 Holtastader xxxix.
 Hoskuldstader xxv.
 Huammur j midfirde xli.
 Husavíjk lxxiii.

J.
 Jllugastader lxxx.

K.
 Knappestader lvii.

L.
 Laufaas lxvii.
 Laugalaud xii.
 Liosavatu liv.
 Logmans hlijd xiii.
 Lundarbrecka lv.

M.
 Melur xxviii.

Miklebær j Blöndublijd lxii.
 Mirkaa xviii.
 Möðruvellir j Eyiafirde vi.
 Mule lxxi.
 Mælefell xxiv.

N.
 Nes lii.
 Nupur xxx.
 Nnpufell xix.

P.
 Prestholar xlvii.

R.
 Rafnagil lvi.
 Reyker xxiii.
 Reykiablijd lxxiv.
 Ríjpnur xxi.

S.
 Sandanes xlviii.
 Saurbær xv.
 Silfrastader ix.
 Sioarborg xxii.
 Skinnastader lxxvii.
 Skutustader li.
 Spakonufell xlv.
 Stadur j kinu lxx.
 [Stadarbacke xix].
 Stadur j Rutafrde xlii.
 Svalbard j þistilfirde lxxviii.
 Svalbard a Svalbardströnd lxx.
 Stíjnavatu xxvi.

T.
 Tíorn a Vatnsnes xlv.
 Tíorn j Svarvadardal iii.

V.
 Valluer ii.
 Vesturhópsþolar xl.
 Undenfell xxxii.
 Upsar iv.
 Urder j Svarfadardal j.
 Vífðeveller xxvii.
 Vífðalstunga xxxi.

Þ.
 Þveraa L.

499

1394.

i Viðidalstungu.

MÁLDAGI Jóns kirkju skírara í Viðidalstungu, er Pétur biskup setti Nikulásson.

AM. dipl. afskr. Nr. 520, afskrípt með hendi Páls Vídalíns frá 1699 og er henni fylgt hér. AM. dipl. afskr. Nr. 521 „ex transsumto“, staðfest afskr. frá 1693; Páll segist skrifa eptir kálf-skinnsblaði blökku og ill-læsilegu en ekki mjög gömlu, og sé það nú komið til [Björns] biskups. Jón Sigurðsson segir um 1850, að þessi máldagi sé á fjórum skinnblöðum í Ny kgl. saml. Nr. 1265. Fol., en nú eru þau blöð þar ekki, heldr hafa þau slæðzt til Íslands með safni Jóns Sigurðssonar. Það er nú skorið töluvert af þeim og sjálf blöðin eru ekki eldri en frá 17. öld. Þó að svo megi heita sem þessi máldagi sé samhljóða þeim, er stendr í máldagabók Péturs biskups (xxi), er þess þó meiri von, að þetta sé heimamáldagi kirkjunnar, og virðist upphaf máldagans beint benda á það.

Vydedalstungu kyrkiu maldage.

Anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. iiij^o. j fyrstann tíma er herra pietur visiterade nordann lands reiknudust þvilyk ornamenta og eigner j fōstu og lausu kyrkiunnar að Vydedalstungu sem hier filger.

Kyrkia i Vydedalstungu er helgud hinum heilaga Johanni Baptistæ. Hun a pridiung j heimalande og j Tindahraune¹⁾. rædur landeign Vydedalstungu fyrir vestann fytia æ hinn vestaste farvegur, allt nedann fra brutanese. hia asgeirsarmelum, alla leid og uppi Ey[r]arsyk [og suo Eyrarsik] upp a Torfnæs. og suo j [mids-morgunzhol²⁾] fra svolustodum. þaðann i svolustada steina. þaðann j hestholt. so sudur effter Tunguase. sem sier heimann fra Valldarase. og þaðann riettsyni sudur a vestannvert Saudholt. og þaðan j botnenn Tiarnarhola kvyslar. sydann rædur hun ofann j fitia a. þaðann rædur fitia a alla leid sem hana dregur leingst austann afsöndum. rædur ur hrutanese hinn forne farvegur Vydedalsar. hinn austaste. fram til Varmalækjar. þa rædur Varmalækur upp i drög og þaðann j Blyksvordu. og þaðan j Geylarbotna. og þaðann j hestagilsbotn hinn sydra. og so rædur hestagil

¹⁾ Landahrauni, báðar afskr., en leiðrétt í báðum á spássiu, og segir Árni, að svo eigi að vera í Hólakopium og Bessastaðamáldögum;

²⁾ midian Grijsbol, báðar afskr., leiðrétt á spássiu.

ofann j Vydedalsæ. rædur Vydedalsæ þadan fra framm til kvijsla. þa rædur hin stærsta Vydedalsar kvijsl su er ofann fellur fyrir nordann Sandfell og so austur a sand sem leingst dregur vatn að. Er fjarrekstur j Vydedalstungu jord umm allann breppenn. ut að Gliufura. og luka lamb af rækstre til þess eru sixtyger. og so með sama upp þadann. effter þui sem urskurdarbrief Rafns lögmanns. og stadfestubrief þorsteins lögmanns. þar umm giör votta. Kyrkiann a þridiung j veide fyrir heimalande. fiordung j veide j steinkerum. alla veide j midkerum. Basum. streing. forse og kiera fliote. fiordung j veide j fitia æ ofann fra kerum. þridiung j veide j Triekere j Vydedalsa. er Jon Bonde Hakonarson þefur tillagt. enn hvarf a fimtung. enn heima land j Tungu þad sem meira er. Þetta j lausagodse. ix kyr. þriu asaudarkugillde. x aura kvika. halft atta hundrad vöru. og iiij. asaudar kugillde. er Hakon bonde Gissurarson gaf kyrkiunne a audunarstöðum með fullu afgiallde enn herra Petur biskup skipade kyrkiunne j Vydedalstungu til fullrar eignar. enn kyrkiubonde þar luke arlega vij. aura j koste hinum nanustu fatækum frændum Hakonar heitens. og segiz¹⁾ salumessa hvört ar artidardag hans með ollum salutjídum. a kyrkiubonde að taka lýsistolla og heytolla af þessum bæum ef bygder eru. þoreyargnupe. Vatnshornshole. Vatns-horne. hrijsum. nedrum fitium. hoole og er hann j audn. Valldarase. Svolustöðum. Backa. hlijd. auxnatungum. Gafle. Rafnstöðum. Avalldsstöðum. Kolugile. hvarfe. Gia. og avalldsdæle. er hun og hlijd j audn. so og tekur kyrkiann týund af þessum bæum og alla þa tiund sem er Skifftetiund. og alla Biskupstiund. þa sem minne er enn eyrir söluvodar. með Biskups tiundum. skal bonde fyrir heytoll lia preste færann hest j þyngenn til siukra manna og burtsaungs. skal presturenn abyrgiast hestenn a medann hann fer með hann. skilur Tungu þing og asgeirsar þing að jardareign. steinar þrir²⁾. er standa j asnum fyrir nordan forna farveg Vydedalsar. og austur ur riettsýne j asgeirsa. so rædur griotskrida upp i hafiall. Er þar jnnan kyrkiu kaleikur. messuklæde tvenn. með einum hókke. krossar ij. Alltarisklæde iiij. Glodarker. kluckur tvær. og hin

¹⁾ leiðr. Árna; sagdest 520, 521; segir Páll að sagdest hafi staðið á kálfekinnsblaðinu; ²⁾ ij. Pétursmáld.

pridia lytel. fonts umbunadur. messubok forn per anni circulum. Aspicieus bok per usum. Jonslykneske Baptistæ. mariuskristt forn er Gissur gaf. Þessa hlute lagde Jon bonde Hakonarson til Vydedalstungu kyrkiu. meður þeim skilmála. að hann lukte j portionem Ecclesiæ og firir firnd kyrkiunnar og a hennar ornamentis. umm so lanngann tyma. sem hann a fyrir að svara. Er það j firstu afriett framm fra kalldadal ytsta. rædur fyrir vestann Borga framm j Borgarvatn. og þaðan riett-syne j hinu synstu Gliufurar drög. þa rædur Gliufura [ut j rofuskardsa. enn þa rædur hun uppa fiáll. Jtem j jardar eign Tungur allar millum kalldalslækjar. og reidalækjar ut að blöðufalle. og halfmanudur eingeteig a blöðufalle. Enn þa er læk-enn þrytur fyrir vestann. rædur midfiardarvatn. og ur því riett-syne upp i Kagadarhol. og þaðann j Bessaborg vestannverda. og so yfir j kalldalsdrög. Og þetta j rekum. allan vidreka fyrir þreme. Saudadalsa. jllugastöðum og Geitafelle. halfann vidreka a Sydru stöðum. enn fiordung fyrir ytrum stöðum. hvalreka fyrir öllum þessum jordum. effter því sem jordunne hefur tilborid og jon varð eigande að effter sem godra manna skilryke þar umm votta. Tekur prestur þar heima iij merkur. og syngja allar tijder. hvorn dag helgann. enn j langaföstu tvo daga rumhelga j hvörre viku messur. og fíora j efstu viku. og allar postula messur og alla j mbrudaga og in decollatione johannis Baptistæ. alla páska viku. og hvíta sunnu viku. og tvo daga j viku um jólaföstu og festum felicis mariæ virginis. enn ef bonde vill að prestur syngi hvorn dag messu a xij manudum skal hann skyldur að giðra. með því að bonde luke honum þriu hundrud kaupss alls. með þeim fiorum mörkum sem adur falla. enn ella þvíj minna. sem bonde lætur messa færri. meiga þar vera tvö alltare j kyrkiunne. annað en haalltare. og ey sidur að þeir prestar messe þar sem bonde vill og saung hafa. Svo og ey sidur hefur Jon bonde lagt til kyrkiunnar lytenn kaleik og lereptshökul með buninge. Glerglugg. vatnzkarl. höfudlyn. og kertistiku. Skal þetta og það fleira sem Jon kann tilleggia kyrkiunnar snuast j portionem Ecclesiæ kyrkiunnar og firnd a henne kyrkiunne og hennar ornamentis. og ey sijður lagde hann til kyrkiunnar lambsellde af hvörrium bæ þar j þyngum. og so ey sijður lambsellde af

Þessum bæum utann þynga. Gnupsdalstungu. hnausum. Biarga-
stöðum. nedra gnupe. haug. þvera. skeggallðsstöðum. Dal-
geirastöðum. kolluforse. hlyd. fallandastöðum. þoroddsstöðum.
Asgeirsa minne. melrackadal og Geitafelle.

500.

17. April 1395.

á Helgafelli.

VITNISBURÐR Orms Snorrasonar um skógarítak það, er Hross-
holt á í Kolbeinsstaða jörð.

AM. 252. 4to bls. 4—5 papp. skr. c. 1660 (Jón Steindórs-
son); AM. dipl. afskr. Nr. 1564.

Vm skogarjtak sem Hrossholt a j Kolbeýnstada jordu.

Það giðre eg Ormur Snorrason godum monnum kunnigt
med þessu mijnu opnu brieffe ad eg medkiennest ad eg keipte
med þeim skilmala jordena a Kolbeinsstodum. aff Ara þorlakz-
sine. ad jordinn j Hrossholtte atte jtak j skog firer sunnann
Haffiardara j Kolbeinstada jordu j Eýnbuaholt. j millum gatna
tueggia. so sem þeir villdu haffa. sem j Hrokzholtte¹⁾ biuggu
arlega: og med so felldum skilmala selldo eg Kolbeinstade Einare
þorlakzsine. og med þessu jtake lðngum tijma sijdar. keypte eg
þrossholtzjord. og selldo sijdann. og so heffur staded vm halff-
ann fimta taug [ar]a²⁾ sijdann eg man. ad einginn heffur afrijad
so ad eg veit ad þrossholt eýge eý þetta jtak. og til sanninda
hier vm sette eg mitt jncigle firer þetta brieff skrifad a Helga-
felle laugardagenn j þaskauiku Anno Domini 1395.

501.

20. April 1395.

í Dal í Eyjafirði.

STEFÁN Gunnlaugsson selr Einari Bjarnarsyni alla jörðina Ytra-
Dal í Eyjafirði fyrir jarðirnar Stokkahlaðnir og Merkigil í Eyja-
firði.

AMagn. Dipl. Isl. Fasc. V, 17, transcriptum tveggja manna
á pappír frá 31. Augúst 1589.

[bref vm eingiteig ed stockahladner eiga firir handan æ³⁾].

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda
Jon prestur illugason. gudmundur þorsteinsson. gudmundur

¹⁾ = Hrossholti; ²⁾ tauga, hðr.; ³⁾ [aptan á bréfinu.

ketilsson. Jon þorgilsson oc halldor knutsson Q[uedin] G[uds] oc
sina kunnigt giorandi að þá lidit var frá hingað burd vorz
herra Jesu christi O eee xc oc v ar a manudaginn næstan
epter paska viku¹⁾ a eyuindar stodum j eyiafirdi vorum vær j
hia saum oc heyrðum a ord oc handaband þeirra einarz biarn-
arsonar af einni alfu oc steffanz gunnlaugssonar af annari að
suo firir skilldu að nefndur steffan selldi einare alla iord j
ytra dal j eyiafirdi til fullrar eignar med ollum gognum oc
giædum sem henni atti að fylgia að fornu oc nyiu oc hann
hafði fremst eigande að ordit að tilreiknðum eingi teig i
huassafellz iord med vmm merkium oc skogi j nupu fellz iord
oc manudar beit j dalz iord allri malnytu i bædi mal. Hier
j mot gaf greindur einar steffani jarðir stockahladner oc merki-
gil i eyiafirdi med ollum sama skilmala med eingiteig firir
austan eyiafiardar a oc þar til xx kugillde oc luka vt haft xiiij^a. a
næstum fardogum. enn leiga fullri leigu þau sem epter stædi.
sagði steffan til prests skyllðar a dal oc annara jtalna oc suo
einar a stockahlodum. skyllði oc einar abyrgiast fyrnd a kirk-
unne j dal oc hennar ornamentis. þa sem vard i medferð
steffanz. Sampycktu husfreyiur greindra manna vigdis oc oluf
med handabande þetta iarda kaup. skyllði huor abyrgiast laga
riptingar a þeirri iordu er sellt hafði enn sa hallda til laga
er keypti. Oc til sannenda her vm setium vær nefnder menn
vor innsigli firir þetta kaupbref giort i dal i eyiafirdi a sama
ari deigi sidar enn fyr seigir.

502.

1395.

REKASKRÁ Mariukirkju að Hvoli í Saurbæ.

AMagn. 264. 4to bls. 20. papp. skr. 1606 (skjalabók Helga-
fellsklausturs). Það gæti legið nærri, að skoða þetta sem ágríp úr
Vilchinsbók, en þó mun það varla vera, því að hér stendr ártalið
1395, en framan á Vilchinsbók stendr ártalið 1397. Ef þetta væri
tekið eptir Vilchinsbók, hefði því hér átt að standa ártalið 1397.

Mariu kirkia að huole j saurbæ æ settung j hualreka med
Ennis²⁾ landi oc firir Brecku landi millum hundzvaurlu oc

¹⁾ Þ. e. 19. Apríl; ²⁾ Ennis, Gyrðsmáldagi (Dipl. Isl. III, Nr. 38)
og Vilch., en hér stendr: Lonz, sem mun rangt.

stiga¹⁾ enn þridiung j vidreka millum hundsvaurdu oc kyrkiu-lækjar. Anno 1395.

503.

1395.

SKRÁ um kvikfé og leigumála á jörðum Viðeyjarklausts.

Hér er skrá þessi prentuð eptir AM. 238. 4to bl. 50a—b (Bessastaðabók skr. c. 1570), sem hefir hið mesta af skjalasafni Viðeyjarklausts, er vér nú þekkjum. Skrá þessi er færð inn í Vilchinsbók og einnig tekin upp í AM. 263. Fol. skr. 1598, og er Vilchinsbók höfð hér til samanburðar. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. VI, 85—86.

[Hier epter fyllger hvoriar jarder at klavstrid j videý atti ok hvad leiga æ þeim var þa mann skrifade M. ccc. xcv.²⁾

Anno Domini M^o. ccc^o. xc^o. v^o.

[So mikil kuikfe a leigustodum. c. kua. xx. oc. vij. kyr. oc asaudur. lx. kugillda oc. ix. kugilldi. i stadarins abyrgd. l. kua. cc. asaudar. Gelldingur gamall oc tævetur c. weturgamallt c.³⁾

Þessar jarder æ klavstrid j avlfvsse⁴⁾.

Hvamur. [med] iiij. marka leigv.

Hvoll. iiij. marka leiga.

Hvsatopter. cc.

Hafner. cc.

Starnes⁵⁾. iiij. c.

Hafvrbiarnnarstader. iiij. c.

Kolbeinstader. j. c.

Brvnnastader. iiij. c.

Hvaleyre. iiij. c.

Vnnolfsstader. iiij. merkur.

J Haga. iiij. merkur.

J Hvamme. iiij. merkur.

J Digranesi. j. c.

æ kleppi. ij. c.

J Grof. j. c. ok. xij. alner.

æ⁶⁾ kieldum. xij. avrar.

¹⁾ eyða í hdr.; fyllt eptir Vilchinsbók; ²⁾ [þessa klausu vantar í Vilch.;

³⁾ [þessa klausu vantar í 238; ⁴⁾ „í Ölfusi“ á einungis við tvær fyrstu jörðirnar; ⁵⁾ leiga, b. v. Vilch; ⁶⁾ ad, Vilch.

J Holhti. j. c. ok. xij. alnar. at Eidi. ij. c.
 at Vatzenda half fiorda mork. a fitvm. j. c.
 at vatnni. iij. c.¹⁾ a Hradastodvm³⁾. iij. merkur.
 at Osi. ij. merkr. a vollvm. iij. merkr.
 a bleikastodvm²⁾. ij. merkur. at mogilsa. ij. c. ok. v. avrar.
 a kortelfsstodvm. ij. c. J Saltvik. j. c.

J movm. j. c. ok. vj. avrar.

at tveimur⁴⁾ vallam. iij. c. landskuld⁶⁾.

[Jn summa halfr sietti tugur hundrada.

Jtem Esiuberg. Gufunes.

Jtem eydijarder. þorbiarnarstader. Hellar.

Þangad liggur osttollur millum Bozår oc Hvijskeggshvams
 af skattmonnum oc buprestum⁶⁾)

504.

1395.

SKRÁ um jarðir þær, er komið hafa undir Viðeyjarklaustr
 síðan Páll ábóti kom til Viðeyjar.

AM. 238. 4to bl. 50b, Bessastaðabók, skr. c. 1570. Skráin
 er tekin upp í Vilchinsbók og AM. 263. Fol. skr. 1598.

Anno domini M. iij. xc ok v.

Svo margar jarðer hafa vnder komit síðan páll aboti kom
 til víðeyjar.

[Vtskalahamar⁷⁾. xvj. c⁸⁾.

mýdalvr. xx. c.

Valla. xx. c.

lambhage. xx. c.

Skeggiastader. xij. c.

Holmvr. xxx. c.

Hellgadalvr. xij. c.

breidholt. xvj. c.

Varmæ. xxx. c.

Reydaræ. xvj. c.

lagafell. xx. c.

Hofstader. vij. c.

Halfer brvnnastader. xxx. c.

Hlid. xvj. c.

Hals. xvj. c.

midengi. xl. c.

gomvl⁹⁾ navt xxx.

tvævetvr ok veturgomvl. lxxx.

kalfar. xxx.

¹⁾ halft þridia hundrat, Vilch.; ²⁾ Blikastodum, Vilch.; ³⁾ Hrodastod-
 um, Vilch.; ⁴⁾ tvennum, Vilch.; ⁵⁾ sl. 238; ⁶⁾ [sl. 238; ⁷⁾ Vtskalahamar
 238; Vilchinsbók fer vilt hér og les: síðan Páll ábóti kom til Útakála og
 nefnir svo fyrstu jörðina Hamar; ⁸⁾ [utan um þetta eru í 238 slegnir
 svigar; ⁹⁾ gomllvl, 238.

505.

2. Juli 1395.

á Höskuldstöðum.

MÁLDAGI Mariukirkju á Höskuldstöðum, þá er Pétr biskup Nikulásson vígði kirkjuna.

Frumskráin á skinni AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 12; máldaginn er skrifaðr öðrn megin á blað úr foruri messusaungsbók latínskri, sem verið hefir eign Höskuldstaðakirkju; blaðið er nú götugt og mjög víða máð og virðist blek hafa farið niðr á það; AM. afskrift Dipl. Nr. 386 eptir þessu blaði, sem Árni kallar „authentică pagina templi Hoskuldstadensis“, og er með hendi Árna. Sbr. Pétrsmáldaga hér að framan bls. 532—33, og er máldaginn þar styttri og öðruvísi.

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. quinto. jn festo sancti suith-
uni episcopi secunda die mensis iulii war kirkia a hoskullz-
stodum vigð oc helgut hælagri guds modur marie oc binum
heilaga petro postola oc paulo af wirdolighum herra herra
petre biskupi a holum. er þar tueggia presta skýlld. syngia
annan huern dag helgan til tungu oc taka þar. ij. marka kaup.
til eyiar slikt it sama. vij. messor oc. xx. til backa. oc mork
kaups. slikt it sama j va[t]na huerfi oc slikt it sama a hafrs
stodum. xvj. messor a kirkiubæ. oc mork kaups. xij. messor
til manaskalar. kirkia a allt heima land. oc allt land a ytra
holi. skal þar af lukazst fatækum monnum halft annat hundrat
j kristfee. sydra hol allan gaf sira martæinn halfuan j testa-
mentum sitt en halfr eyrer gior kirkiuni fyrer þa hrórnan sem
a henne hafde vordit j abud sira martæins firer þa luti sem
brustu jnnan kirkiu. þuera alla. solua [backa hinn]¹⁾ jtra half-
an oc alla svansgrund. slættardal allan fra kallda læk[til marks
wid nialsstad[amenn]²⁾. j rekum. spakonu arfr firir fornu wór oc
vestr til dæilldar hamars. þa næst reka millum laxár oc forsár.
þa er enn spakonu arfr fra raudaskridu til rafus ár. [þa fra]
hellis wík til marks. wid finnzstade. firir finzstodum fimdeilðr.
nuerfua þrir h[luter til] spakonu arfs. en tu[eir] til lands. firir
arbacka er spakonu arfr ath ollum luta. en ecki imillum finnz-
stada oc arbacka. þar næst jnn fra þorlaugar dýs. oc jmidia
seluik. j spakonu arfui a hoskulldstada kirkia fimtunge minna

¹⁾ Eptir máldagabókinni; ²⁾ eptir Auðunarmáldaga; máldagabók Pétrs hefir nialsstadi, en á skinnbl. er eyða fyrir meira en einum staf.

en helmingh. fiordung allz reka [j basvm]¹⁾ oc þat meira sem profuazst ath benedikt kolbeinsson hafui att. widreki ath brauni fra fornu wôr til þriggia stæina helmingr. en j hinni vestri hóps vik fiordungur. Þetta jnnan kirkíu. messo klæde þrenn oc oll vand. hōklar. ij. kaleikar. ij. altarisklæde fim. brikar klæde. ij. brikr ij. oc tabula. kapur iij vandar. sloppatotrar. ij. elldbera brot. glodar ker. fonz vmbunadr. vatnketill. sacrarium munnlaug oll slitin. messingar stikur [iij]²⁾. jarnstikur iiij. tapetum. skruðe. kista litil olæst. þænustu hus meðr sylfr. skrin. kistill. oc krismaker. glergluggar [vj]³⁾. oc allir lestir. paxspialld ij. wax og reykelse vij merkr. bakstr jarn. broddstafur. klockur⁴⁾. iiij. dukar ij glitader. oc. iij. ovigder. lectari. oc lectara dukr. kōgurr oc lika salun allvant. Mariu likneski. peturs likneske. [nikolass likneski⁵⁾]. krossar ij. bækr per anni circulum vandar oc ath auk ij spalltara⁶⁾. Mariu saga. peturs saga. thomas. s[aga]. orða. þetta jnnann veggia j kosti. ij. vætter skreidar. wætt mōrs. wætt kiotz. bytta skyrss. x hundrat jnnan veggia j virdingar fe. oc viij hundrat j flytianda eyri. Þetta j kuikfe xx⁷⁾ kŷr oc iij. asauðr xl. oc vj ær. vetr-gamler sauder. v. ross iiij. tiund. lŷsis tollr oc heytollr af vj bæium oc xx.

dedicacio ecclesie. secunda die mensis iulij jn festo sancti suithuni episcopi.

A þeim sama degi er kirkian war vigð war alitid kirkivna a hōskulldzstodvm. oc reiknud porcia ecclesie. vard kirkian þa skyllðug sira þorde. halft þridia hundrat. gaf sira þordr kirkivnni æfl[a v]m framkirkíuna. þo suo ef hann [kynni sidarr⁸⁾ meirr] kirkíunne nockura peninga skulldo[gr verd]a i porcionem edr hrōrnan stad[arins þa sk]yllde þat þar vpp j snuazst sem þa⁹⁾

Jtem forkirkíu efni þat sem sira marteinn hafde latit¹⁰⁾ stofna með fām fiolum er þar woro þa til virdt firir halft fiorda hundrath¹¹⁾.

¹⁾ verðr ekki fyllt eptir máldagab., heldr eptir Fase. V, 13; ²⁾ máldagab.; litil máð eyða í skbl.; ³⁾ eptir máldagab.; ⁴⁾ óljóst í skbl.; ⁵⁾ [úti á spássu og vísað inn; ⁶⁾ þannig skbl.; r. psalltara; ⁷⁾ óljóst í skbl.; Árni les X; þannig máldagab.; ⁸⁾ Árni setr inn framarr; þannig máldagab.; ⁹⁾ gat fyrir svo sem 5 stöfum; ¹⁰⁾ óljóst í skbl.; ¹¹⁾ hér þrýtr afskr. Árna.

Þetta hefuer gefuizst til kirkiunnar síðan reiknad var
[næst. sigridr(?) ku.¹) þorfinnr ku. einar ku m. eirekr
ku²)

Þetta hefver gefizt [til] kirkiunnar meðann síra magnvs
hieltt. oc Eir hann sialfr kwgilldi dr laka(?)
son kwgilldi en a[t] uidrlagi gaf síra magn[us]

506.

1395.

REKASKRÁ Höskuldstaðakirkju.

AMagn. Dipl. Isl. Fasc. V, 13, skinnblað ekki gamalt, sem aldrei
hefir verið innsiglað.

1395³).

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. quinto et cetera.

A kirkia a hauskullstaudum þetta j rekum.

Spakonu arfur firir fornu uor ok uestur til deilldar ham-
ars, þar næst uestur æ millum laxa ær ok fors ær. þa er en
spakonu arfur fra rauda skridv til Rafns ær. þa firir hellisuik
til marks uid finnstadi. firir finnstaum fimdeilldur. huerfa
þrir hlyter til spakonu arfs en tueia til landz. firir ærbacka er
spakonu arfur ath ollum hluta. en ecki æ millum finnstada ok
ærbacka. þa næst jnn fra þollangar dys og j midia selnik. j
spakono arfe æ hauskullsstada kirkia fimtungi minna en
helming. fiordung allz reka i basvm oc þath meira sem prof-
azt ath Benedickt Kolbeinson hefur att. widreki ath braune fra
forv uor til þriggia steina helmingur. En j hinne uestri hofs-
uik fiordungur.

Allt land æ sydra hole ok ytra hole. allan slettardal fra
kallda læk til marks uid nialstadi. efre myrar allar. halfan
Solua backa en ytra ok alla suans grund. þuera alla.

507.

5. Juli 1395

á Þingeyrum.

ÞÉTR biskup á Hólum kaupir jarðirnar Bakka og Læk undir
Hólakirkju af Haldóri bónda Arngeirssyni fyrir jarðirnar Syðri-
og Ytri-Brekkur.

¹) [mjög óljóst og ekki alveg víst; ²) hér tekr við yngri hönd;

³) aptan á skinnblaðinu.

Frumbréfið í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 15, á skinni; 3 innsigli fyrir.

[Um backa og læk j vidvikurþingā 1395¹⁾].

Ver broder petr med guds oc postolighs sætis nād biskup a holum kunngerum þat godum monnum þetta bref seandum edr heyrandum. ad sub anno gracie. M^o. ccc^o. xc^o. quinto pridia dag næsta eftir festum corporis christi²⁾ ath barde j flotum. keyptum wer suo felldu kaupi med handabande wid halldor bonda arngeirsson. j fyrstu. selde halldor stadnum a holum oc oss til fullrar eignar jardir backa oc læk j vidvikur þingum med ollum gaghnum oc gædum sem hann ward fremst eighande ath oc þeim jordum attu ath fylgia. ath sierliga til æiknudum fiordunginum j seliadal. her j mot gafum weer halldore til æfuinlighrar eignar jardir brecku sydri oc ytri j oslandshlið med ollum þeim lutum oc hlunnendum sem hola stadr ward eighande ath oc þar hafa fylgt ath fornu oc nyiu med þeirre jtolu ath backa kot a manadarbeit vm svmar huart tueggia dōghr. ella tueggia manadar beit³⁾ annat huert dōghr ollum fenade j brecku iord ath skadlausu tōdum oc eingium. oc slika somu jtolu eighu midhws enn j brecku jord ytri. en her j móti a brecka ytri tua fimtunga j ollum æka firir backa jordu. en backi sealfir þrea. huals oc wida oc alltz þess sem betra er ath hafua en missa. Her med jattudum wer halldore ath gefua honum j milli jardana suo marga peninga sem goder menn giorde þeir sem wer nefndum til a ath lijta huarar-tueggju jardirnar oc ei sijdr skylldu þeir somu menn meta brecku jardir halldore til tiundar giordar oc þar med a rijda oc setia stodugh landamerki millum ytri brecku midhwsa oc backa ath suo fullu sem veer sealfuer. oc saker þess at veer steinmodr þorsteinsson hola kirkiu radzmadr. halldor loptzson prestar. þorsteinn suartr hallzson. þorsteinn steinmodzson oc þornalldr oghmundarson leikmenn vorum wid þetta kaup. þui settum veer vor jnzsigli med biskupsins jnnsigli firir þetta bref giort ath þingeyrum næsta dagh eftir translacionem beati martini a þui are sem fyrr segher.

¹⁾ [Aptan á með yngri hendi; ártalið er með hendi Árna; ²⁾ þ. e. 15. Júní; ³⁾ þannig.

508.

5. Juli 1395

á þingeyrum.

SKODUNARGJÖRD sex manna á jörðunum Læk og Bakka og Syðri- og Ytri-Brekkum og landamerkjasetning á milli þeirra.

AMagn. Dipl. Isl. Fasc. V, 16, frumbr. á skinni með sömu hendi og bréfið hér næst á undan; brot af einu innsigli fyrir.

[Um Backa og læksem og brecku sydre og ytre¹).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda steinmodr prestr þorsteinsson holakirkni radzmadr. þordr þordarson. halldor loptzson prestar. þorsteinn suartr hallzson. asgrimr snorrason oc audun ketilsson leikmenn Q[uediu] G[uds] oc sina kunnicht gerande. ad sub anno gracie. M^o. ccc^o. xc^o. v^o. manadagh næsta firir jons messo baptiste²) vorum ver til nefndir af heidrighum herra petri med guds nad biskupi a holum ath skoda oc meta jardir backa oc lók som halldor arngeirsson selldi hola stad oc ei sijdur brecku sydri oc brecku ytri sem biskupinn selldi halldori huer mismunr wera skyldi jardanna med ollum þeim skilmala oc vnderlaghi biskupsins veghna oc halldors sem þat kaupbref þeirra vottar sem her er med fest³) þessu voru brefui ath þui serligha til logdu ath huar skyldi hallda þeim jordum til lagha sem keypt hafde. en sa abyrgiazst lagha riptingar er sellt hafde. en huar ganga apter ath sinum jordum jamgodum ef nockut kynni j ath bregdazst. oc þui ath huarumtueggium jordunum skodudum⁴) af oss innwirdiliga giordum ver allir fyrr sagdir menn sattsamliga halldore til eignar af stadnum a holum seau kwgilldi a næstum eftir farandum fardoghum j mismun jardanna. Jtem virtum ver eftir biskupsins bode brecku sydri oc brecku ytri til tiundar giordar firir fioratigi hundrada oc þriu hundrut. en landa merki millum brecku. midhwsa oc backa giordum ver þessi eftir þui sem wer freghudum af oss ellrum monnum oc oss synduzst allar samt jardirnar skadlausar af. j fyrstu vttan or gyghiar hamre alla leid med grofinne oc sudr j gardstadinn oc suo nidr med honum heim j steininn oc þadan j vorduna a holnum. þadan j klofasteina firir nedan grafuer oc suo ofan j

¹) [Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²) þ. e. 23. Júní; ³) Nr. 507; ⁴) skodunum(l) frbr.

jardkrossinn a bockunum oc suo ofan j hinn störra steininn i fiorunni. oc saker þess ath herra biskupinn villde þessa alla giord firir sigh oc sina eftirkomendr stodugha hallda. þui settum ver vor jnzsigli med biskupsins jnsigli firir þetta bref giort ath þingeyrum einni nátt eftir translacionem beati martini a þui ari sem fyrr segher.

509.

18. September 1395.

á Hólum.

STEINMÓÐR prestur Þorsteinsson gefr frá Ingibjörgu abbadisi að Stað í Reyninesi jörðina að Brúarlandi í Skörðum.

AM. 280. 4to bls. 4–5 með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640 (Liber copialis Bessastadensis); AM. 277. 4to bls. 35 skr. 1640 (með eitt jnnsigle-), með hendi Guðmundar Andréssonar.

Bref vmm Brúarland j Skörðum.

Eg Steinmodur prestur Þorsteinsson kiennest með þessu minu breffe. að eg heffur¹⁾ gieffed til fullrar eignar fru Ingebjörgu [med Guds naad²⁾] abbadise að stað jörðena [að Brúarlande³⁾] í Skörðum og þar með flögur kugillde með öllum þeim gögnum og giædum sem þeirre jörd á að fylgia og eg varð fremst eigande að aff Bóduare Benediktssyne. Skal greind jörd abbadisar eign vpp frá þessum deige. og⁴⁾ kugilldenn skal eg vt-luka⁵⁾ i vor á⁶⁾ fardögum [þeim i bónd sem fru abbadis skipar að með skal taka⁷⁾]. Og til sannenda hier umm setta⁸⁾ eg mitt jnnsigle fyrir þetta breff [er giórðt var á holum in crastino beati Lamberti Martiris Anno Domini m^o. ccc^o. xc. quinto⁹⁾].

510.

23. Oktober 1395. á Völlum i Svarlaðardal.

BJÖRN Einarsson selr Haldóri presti Loftssyni hálfa jörðina á Grund í Eyjafirði.

AMagn. Dipl. Isl. Fasc. V, 14, frumrit á skinni; öll innsiglin dottin frá, nema eitt.

¹⁾ hef 277; ²⁾ [sl. 277; ³⁾ [Brúarland 277; ⁴⁾ enn 277; ⁵⁾ luka 277; ⁶⁾ að 277; ⁷⁾ [sl. 277; ⁸⁾ set 277; ⁹⁾ [giort á holum messudag lamberti Anno Christi 1345(!) 277.

[bref vm grvnd j eyjafirði¹⁾].

Aullum monnum þeim sem þetta bref sia edr beyra senda skeggi prestr elldiarnsson. jon olafsson. geir arnason. hialmr aurnvlfsson. þordr kolbeinsson ok arnbiorn orrnsson leikmenn kuædiu guds oc sina. kunnigtb gerandi ath sub anno gracie M^o ccc^o xc^o quinto nívnnda kalennndas octobris²⁾ æ grunnd j eyjafirði woro weer j bia sám oc heyrðum æ ath sira halldor lopzson keypþhi med handabannde³⁾ ath birni einarssyni balfua jorð æ grunnd j eyjafirði med aullum þeim gaugnum oc giædum sæm jorðunni hefer fylgt ath fornu oc nýiu oc hann vard fremst eighannði ath. sagði fyrr nefndr biorn ath grunnd ætti suo mikinn torfskurd j bamars jorð ena meiri. arlegba sem þeim þarfnadiz ær æ grunnd býggi oc lamba rekstr oc gellðfiar j þriustunghur⁴⁾ oc suo mikil kol af gnupufellz skogbi arlegba sæm suaradi fim brossa gaungu oc skogarpart a fagra bialla ær þeir þottuzst eigbi finna med wm merkium einar eigilsson oc olafr petrsson. her til sagði hann ath vera æthi æ grunnd prestz skyllð oc diakns oc kuengyllðz⁵⁾ omagha ens skyllðazsta af ætt fru vilborgar oc lamba elði af stadnum munkapuera arlegba. ber j moth gaf sira halldor attatighi hundrada j iordum oc xix bundraud ær nefndr biorn kuadz vera kirkiunni skulldugr enn sira halldor geck j borgan ath luka. kynni sira halldor vpp atb spyria kirkivnnar godz a grund framar enn æiknadi eda kendizst atb hann hefði tekit þa skyllði sira balldor efter tala við þa sem þat ætti ath luka. enn vm porcionem oc fyrnd æ kirkiu oc hennar ornamentiss skyllði biorn luka firir suð marga peningha sem hann willdi. Oc til sannænnda her vm [settum] vær fyrr skrifbadir menn vær jnnsigli med þeirra innsiglum sira balldors oc biarnar fyrir þetta bref ær giorth war æ vøllum j suarfuaðardal in festo siruini⁶⁾ martiriss æ þij ari sæm fyr seger.

¹⁾ [Aptan á bréfinn með fornri hendi; ²⁾ þ. e. 23. Sept.; ³⁾ handabanna, frumbr.; ⁴⁾ stringstungur, afskr.; Fasc. V, 22 (2. Febr. 1398) les: þrugstungur; ⁵⁾ eiginlega stendr: fyllðz; ⁶⁾ ógreinilegt í frumbr.; afskr. les ekki nafnið; = seruini.

511.

2. Maí 1396.

á Hólum.

SKRÁ yfir eignir Hóla­kirkju í Hjaltadal, þá er Pétur biskup Nikulásson bjóst til skips.

Frumskráin í AMagn. Dipl. Isl. V, 18, á skiuni með sömu hendi sem Nr. 507 og 508 hér að framan; öll innsiglin döttin frá AMagn. Dipl. afskr. Nr. 322, tvær afskriftir, báðar eptir frumskránni; IBfél. 126. 4to bls. 19—23 með hendi séra Gísla Ísleifssonar; Landsb. 115. 4to, 169—174; Bréfasafn Þorláks biskups frá 1641—42 í Biskupsskjalasafninu á Íslandi Nr. 3, Fol. Sbr. Nr. 235 hér að framan.

Það er einkennilegt, að hvorki þessi máldagi né sá, sem prentað er hér áður sem Nr. 235 í safni þessu, né heldr rekaskrár staðarins, geta þess, hverjum staðrinn sé helgaðr. Í drögum til lýsingar á Hóla­kirkju eptir Árna Magnússon er þessa þar á móti getið. Eins og vænta má er þessi lýsing æði fróðleg og skýrir auk þess mál í safni þessu, og úr því hún hefir aldrei verið prentuð, mun eingum fróðleiksmanni þykja fyrir að hún sé prentuð hér. Hún finst nú með eiginhendi Árna í Ny kgl. saml. 328. Svo í bókhöfðu konungs í Kaupmannahöfn. og er gerð á árunum 1720—25. En lýsingin er svo:

Ad describera þa gömlu viðd Hóla kirkin.

Domkirkian á Hólum er helguð með gude vorre fru Stæ Mariæ og Ste Johanni Baptistæ¹⁾.

Communicavit mihi Dominus Enarius Thorstenius Episcopus Holensis.

J Laurentius sögu stendur að hann kans sier legsstad j kornum bakvið altared. þegar Mag. Jon Vigfússon var grafinn milli múrsins og kórsins (hvar hann hafði yfir bygging gíðra lated. fyrr var það oped plats) funduz þar manz bein, sem meinast vered hafa Laurentii: Er það²⁾ argument að muren hafi þá hann var grafinn, constituerat partem posticam chori.

Gullkaleik sem veiged hafe 9 merkur seigia Nordlensker, að herra­mennerner hafe tekid frá Hóla kirkiu efter biskup Jon Arason aftekinn. hafde biskup Jon þann sama til kirkiunnar lated si fides communi Nordlenskra relationi³⁾. etiam senum, ut Halldors Þorbergssonar⁴⁾, Sra Jons Gunnlaugssonar⁵⁾. og annara fleire.

¹⁾ Ego id perperam dictum pnto. Hún er oefað helguð Johanni Ogmundi Episcopo Holensi. Vide Campanas. (AM.); ²⁾ posito að þetta hafi vered bein Laurentii, de quo dubitari possit. (AM.); ³⁾ það er nanmast trúlegt, að Jón biskup Arason hafi lagt þennan kaleik til kirkiunnar. Þetta er líklega eitt og sami gullkaleikr og annar þeirra er þessi skrá nefnir eða þá sá, sem dómkirkjan á Hólum átti um miðja fjórtánda öld, þó hann reyndar vægi ekki meira en «vart tvær merkr». Hafði Ormr biskup gefið hann Jóni biskup Signrðarsyni sem veð fyrir 23 hundruðum. En Jón biskup skalli heimti kaleikinn apr og galt féð og gerðu þeir samning með sér um þetta hann og Gyrðr Skálhótsbiskup 20. Júlí 1360 í Skálholti. (Dipl. Isl. III, Nr. 111); ⁴⁾ lög­réttinnmaðr á Seilu; ⁵⁾ prestur á Mælifelli.

Brikena goðu ætludu þeir og (sem sagt er) að flytja burt, enn þar sligudust under nockrer bestar og so blef hnn til baka.

Vid Hola Domkirkju er bok i 4to a perment, vel skrifud og eigi ny. Eru þar á qvatuor Evangelistæ (nunc t[ame]n mutilati) versionis Hieronymi, atqve cum illius præfatione. fremra spiallded er utbolad og i cavitare utdrifenn messing, sem hefur vered forsilfrud, hvar á er Christus in cruce og Josepb og Maria nedan under, vidi.

Hola kirkju fylger aflangur strimill, bordyradr að badum iðdrum, og sköeidur badum meigenn þá madr leggur hann um halsenn. nedan til i bada endana breidkar hann nockud, og er þar á bordyrad: Sanctus Petrus á annann endan, enn á annann Sanctus Paulus, vidi.

Þeir seigia það sie linde til að styttu slopp med, og það mun so vera.

Hola Domkirkja fylger ein prydeleg korkapa, af rauðu flöjele, kostulega bordyrud nidur að barminum¹⁾ beggia vegna, og á kraganum. seigia menn að biskup Jon Arason hafi hana til kirkjunnar lagt, og það truest almennelega²⁾. vidi.

Jnnani alltarenu i Hola Domkirkju er Cavitas, sem köllud er enn i dag Karina. Það seigia menn vered hafa eitt slags fängelse. alltared er af steine og iarnhurd firir bak[a] til.

Dalmadika er utanbafnar messuklæde (so sem fyrerhökul) af mislitu silketöje, eða ödru soddan. Er ecki giörd eins og hökull heildur er hun iafnsid allt um kring, og a mynd sem sidhempa orykt á öxlunum, sem skorin være so batt uppi þaðar hlidað, að stiglen næde allagötu upp under handveige. Ermar eru hier vid örstuttar, og eitt balsmäl, sem ganga á ofan yfir höfuded, því eckert op er framan á annad, eða neitt skored ofan i barmin. Einginn er kross á baki dalmadikunnar eins og á hökli. Ecki er stigl neitt framan edur aptan i bodangana, helldr alleina i hlidarnar upp under bendr, sem adr er sagt. vidi binas. eina á Holum og adra i Skalhollte.

A þeirri dalmadikunni sem i Skalbolti er, er lagdur breidnr bordi fra öxlunum og ofan að falldi bædi i bak og fyrer. Er þesse borde i einu lage fra falldinum, upp á öxl og so ofan að falldi hinumeigen. og eru so tvær rader borda a huerium bodange riett nidurundan öxlunum, aptur er lagdur borde yfir um þvert, gengur hann yfir um bakbodangenn allagötu upp vid balsmaled og so ut á ermarnar fremst, og giörer so 2 krossa á öxlunum giæter þessa aptan til, enn framan til eru einger krossar³⁾, enn framar er þesse borde lagdur, framan til nm halsmaled. (aptantil

¹⁾ 3: á uppslögnum framan til (AM.); ²⁾ þetta mun vera kápa sú, sem fylgir biskupsdæminu á Íslandi eða dómkirkjunni þann dag í dag og biskup skryðist þegar mest er viðhaft. Annars hef eg heyrt að páfinn hafi átt að senda Jóni biskupi Arasyni þenna kjörgrip að gjöf;

³⁾ Hér hefir Árni dregið upp bakbodanginn.

vard það eckj því þverbordenn sem gengur ut á ermarnar tekur það af) framan um ermarnar, sem eru helldr enn ecki vidar. ofan með þeim stóru stiglum beggia meigen, i báðum hlidum. og nedan um báða boðangana. Enn þesser bordar minner mig ecki sieu á Hóla dalmadikunne.

Alltaris briken (tablan) i Hóla Domkirkiu er prydeleg, gefen af biskup Jone Ara syne, ut refertur. vidi. á henne er historia Christi kostulega giðrd, af agiætu Bildhuggerie.

Ample er lítil vambarkanna, loklaus, með handar halide, meinast hafa vered brukad til vatns sem blandadezt i kaleik. Einn fylger Holadomkirkiu, er af silfre. vidi.¹⁾

A tialldi Hóla Domkirkiu með Refelsaum²⁾.

Gramur skop hæstra heima
heims fegurd oc kyn beima
frægur hefur sett með sigre
Sigursvalldur skipan alldar
spenur³⁾ i sælu sína
sin börn iðfur stiðrnu
þvi er elstiller allra
allsannur fader manna⁴⁾.

1594 er tiallded saumad.

Kvennamegin við altarid i Dómkirkiunni á Holum er vængur (tialld) saumadur af lerepte, kvar á stendur að ein kona (hver þar nefnest sine anno) hafe hann saumad fyrir Mariu. vidi.

ad lata þennann væng betur describera. habeo 1725.

Jtem tiallded framme i kirkiunne hvar á stendr:

Gramr skop hæstra heima zc.

Timburstofuna á Holum selgia menn Audun biskup Raude hafe láted hōggva i Noregi og ut flytia á Eyrum og þaðan norður og

¹⁾ Á fol. 12a stendr þessi klausa, sem sýnist varla eiga hér heima: •Extat hæc eadem Tabula Tomo K. Bartholiniano, exarata manu mea Arnæ Magnæi, et eadem Thormodi Torfæi Apographo•; ²⁾ Á fol. 14a er vísan með hendi Guðmundar Steinssonar Bergmanns og segir hann: •Vijsan er alldællis stafriett efter tialldenu utskrifud, er á því skrifad lofrur. og svo sier hver þau tejknu sem . . . sest her með, enn eingenn fleire.

Guðmundur Bergmann

1722•.

Nafnið er með hendi Árna; ³⁾ þannig Árni upphaflega; Guðm. les: •spener•, og hefir Árni svo gert úr sínu •spener•; ⁴⁾ Vísu þessi er áðr prentuð i Eighu (Hafn. 1809 bls. 273) og aptan við Snorraeddu út-g. Sv. Egilssonar Rvk. 1848, en á hvorugum staðnum er hún alveg rétt. Ennfremr er hún prentuð i riti mínu Om digtningen på Island i det 15. og 16. årh. Kh. 1888 bls. 194.

hafa viderner um veturinn leiged við Grettis skála á midium kiðl. Hun er af heildygrum stockum saman sett, vide Laurentius sögu.

Þessa timburstofu liet H[erra] Þorlakur skrufa upp í sama sinn sem nýja hused.

Nýja hused á Holum hefur sal. H[erra] Gudbrandur lated flytia út frá Kaupenh[afn] stendur ífer þess dyrum þesse inscription:

Hæc domus excisa est Hafniæ sumtn et expensis Reverendi viri, Domini Gudbrandi Thorlacii Episcopi Holensis anno Domini 1587.

Sal, H[erra] Þorlakur hefur það síðan uppskrufa lated.

Jn campana Holensi, qvæ et secundæ magnitudinis:

Hera Olaf heidurs manu
ed hieilt með pryði Holarann
meta kluck innt stadarins torg
meta maka liet¹⁾ in Hamborch
MVCLviiij²⁾).

Jn latere ejusdem campanæ sub imagine Christi crucifixi.

J. P. A.

H. B. P.

1556.

Alibi in latere

Hans Altena.

Campanarum Holensium minima, fusa est anno M.cccccc.xxxviii. prout ex inscriptione illius liqvæ, qvæ præter hæc et fusoris nomen nil continet.

Jn maxima campanarum Holensium in Islandia³⁾: Jsta campana pertinet sancto Joanni episcopo Holensi in Islandia facta in Hamborch anno Domini M.cccccc.xx.vi. in dem namen Jhesu Cristi ghoet Hinrick Kock mi. Hæc campana rupta est et nunc ulterius non pulsatur.

Jn tertie magnitudinis campana Holensi:

Jsta campana pertinet sancto Johanni episcopo Holensi in Islandia facta in Hamborch anno Domini M.CCCCC.XX.V. Hinrick Kock me fecit.

Jn marmoreo cippo 3. circiter pedes longo in templo Holensi

¹⁾ fiet eða fiet; rétt er liet. ²⁾ = 1558. Jón Espólin hefur þessa vísu svo:

Herra Ólaf heidursmann,
er Hóla kirkjinn stýrir rann.
stóra klukkinn á stadarins torg
steypa lét í Hamborg.

³⁾ þetta mun vera „Likabann“, en það er eins og það nafn hafi ekki verið komið upp á dögnm Árna, úr því hann getr þess ekki.

(karlanna megin) Effigies Episcopi, sinistra baculum tenentis, dexteram elevantis, ad pedes illius sculptum:

Joh. bp. vidi.

putatur esse Johannes Skalle, sed mihi id incertum videtur. Alii Episcopum Holensem natione Anglum ibi jacere referunt. An Johannes Holensium Episcoporum quidam Anglus fuit?¹⁾

Jons biskups Arasonar, Ara, og Sr. Biarnar leg eru under kirkiu þreskyldinum, og half i stöplenum. Þá þeir voru grafuer, voru þan innan kirkiu, sem sidan min kud er ad framanverdu.

Olafr biskup Rögnvalldzson meinast ad liggia midt á kirkiugolfinu á Holum. Þykist Halldor Þorbergsson i sinu ungdæme lesed hafa á hans legsteine, sem menn þar syna og liggur flatur, nu ölas.

Mogrioted, sem muren umkring Holakirkiu er af, er tekid ur Rauduskridu, sem er i Holabyrdu firir framan stadinn. Menn seigia Audunn Raudi hafi lätad hann hyggia, og ætlad ad giðra muurkirkiu, enn ei endst til²⁾. Ef það er satt sem eg annoterad hefi um sepulturam Laurentii Episcopi. þá hefr þesse mur an efa constituerad chorum.

A Vangnum kallmanna-meigin vid alltared³⁾.

hiedann af oss.	Heidur sis guds him	num a hœdsk hœff Gtrr naad sinu ad piapro nobis virgo.	A. Gloria Patri et	fili cum sancto Spiritu in Semp.	
	Effigies Columbarum.		Effigies Columbarum.		
Puer natur est Deo	St. Spiritus et fili	piapro nobis virgo. ihesus Marie filius sit nobis clemens et Propitius, ora voce	Kann eg eigs	ad kiosa . . .	
	Effigies Cervorum.		Christur		Effigies Aquilarum
			... a . . . na . . .		

¹⁾ Væri ekki líklegast, að þetta hafi verið mynd af Jóni biskupi belga Ögmundarsyni? ²⁾ Það er auðsied á vindangunum að það hefr att múrhús að verda, því þar eru innmuradar iarneteingur, jtem vindeltröppur, minner mig. (AM.) ³⁾ Það, sem eptir fer, er ekki með hendi Árna. Hann segir um það: „accepi 1725“.

A Vangnum kvenna-meigen við alltared.

ihs. u. r. i.

Effigies

crucis

Substantibus Johanne et Maria

St. Petrus | Nicholaus. St. johannes | St. Godmundus.

Effigies Petri Effigies Nicolai Effigies Johannis Effig. Godmundi.

St. Olavns | Magdalena

Effigies Olavi Effig. Magdalens.

Þóra túmasdóttir hefur

samnad vengena Mariu¹⁾.

[Registra bolastadar. modruualla oc þingeyra oc reynines-
stadar. 1396²⁾].

Anno domini. M^o. ccc^o. xc^o. vj^o. næsta dagh firir kross-
messu a varit ath giorfum reikningi sira stæinmodar radz-
mannz oc af reiknudum ollum skulldum þeim er lwkazst
attu a næstum fardoghum. enn til reiknadum ollum jnn-
tektum þeim er takazst attu smam | oc storum ræikn-
adizst suo mykit godz kirkiunnar a bolum er virdolighr
herra herra petr med guds oc postoligbs sætiz nad biskup
a holum biodzst til skips. en sira stæinmodr tok med stadn-
um oc ollu þui er honum fylgdi vnder ofuer syn | greindzst
herra peturs. þordar þordarsonar officialis. halldors loptzsonar
profastz. einars þoruardzsonar. sueins magnhussonar. jons þord-
arsonar. þorarins suæinssonar presta. jons bakonarsonar. biarnar
brýniolfssonar. jons sigþuatzsonar. eireks jorþundarsonar oc jons
þiornssonar³⁾ leikmanna.

J furstu sacristia. xx. boklar betri. oc. xx. lettare. kapur.
ij. fátt j fimtighi. dalmatikur oc subtilar allt samt betri oc
lettare. xl. oc viij. messoklædi. xx. betri oc fern lettari. war
þessi skrwði flestr miok slitinn | gullkalekar. ij. gylldir kalekar.

¹⁾ Þetta er eflaust Þóra dóttir séra Tómasar Eiríkssonar á Mæli-
felli, en systir Ólafs skálds Tómassonar á Hafgrímsstöðum (d. 1595).
Maðr hennar var Jón Grímsson á Ökrum, en móðir hennar var Þóra
Ólafsdóttir og Helgu Sigurðardóttur fylgikouu Jóns biskups Arasonar,
og hafði Helga átt hana áðr hún tók saman við Jón biskup. Vængri-
inu er því frá hér um bil 1535—50. ²⁾ [Aptan á skránni; ártalið með
yngri hendi; norðrklaustraskrárnar hafa áðr legið hér með; ³⁾ þannig
frumskráin.

vij. ogylldir kalekar. iij. corporalia betri. x. en. v. lettare. sudaria. iij. budkr oc punkr med reliquiis. stettarker gyllt. propiciatorium litid. altaris steinar. ij. bwner. gull. v. silki punkr. kross litill. racion | alia. ij. silfr amplar. ij. mensura. sylfr budkr. Acera smellt. sylfr sponn litill. glofuar iij. kambr oc busa. amplar ij med tin oc ij. med kopar. munnlaughar. vj. smelltar. fiorar alner strýk. stolubwning[a]r. iij. buningr a dwk. hofudljn. sto | la. handljn. mannlikan. ij. gyllt med kopar. tannbaghlar. iij. einn koparbaghall. oc einn med sýlfr er herra Petr lét gera. elldbóllr. sandalia fern. mitrvr. iiij. ordinalia. ij. benediccionale. raketum. handklædi. viij. knia-dwkr | mensura med sýlfr. fontz vmbvindr. skinanda klædi fiorar alner. klædi med balldikinn half sietta alin. pellz klædi half fiorda alin. glodar ker þriu med sýlfr. oc tuð med kopar. koparstickur. v. jarnstickur. v. kirkiu ketill med | munnlaugh brotid huarttueggia. haalltaris klædi. v. wtalltaris klædi. iiij. brikar klædi. v. sessur. iiij. litlar. tapeta. ij. skringdwar. ij. stafuer. ij. palmadaghs dwkar. ij. lektara dwkar. iij. glitader. textar iiij. oc hinn fimti med | tann. ferda texti. bakstr jarn. v. oc saaða jarn. sloppar x. slitner. hwfur. iij. paxspjöld. v. kistur. ij. jarnstoll nyr. halfr fimti tughr boka j spjöldum. en spjalldalausar. lx. allar de sacra scriptura. vtalldar skrar j einu golfui | halfr þriditughr onýttar¹⁾ tija skra. biskups bókr. gradlare. sequenciarium. collectarium. mariu psalltarar. psalltare. brefuer per annum. oc annat vm sumar. rationale. j chorum fernar tolfmanada tider at song. lesbókr. v. per annum. les | bok jnsummis oc onnur stor. lesbok ny de sanctis oc titla. gudzspiallabok. formessu bok. altaris bókr. iiij. ferdabok biskups. frammistodu bókr. ij. martirilogium. wersagradall. proccionalia iij. collectarium med gróðlum. brefuer. ij. nótuð. | psalltarar. iij. goder. ferdabrefuer. ij. notuð. vitta patrum.

Þetta j fatabwri. ecclesiastica hýstoria. a tueymr bokum. dialogus. glosa psalltarij æ sæu²⁾ bokum. flores virginis. sermocionarij. ij. exposiciones ewangeliorum. formularius. | Þessar de iure. decretales. decretum. gofredus. casus bernardi. casus johannis. clementini. dextra pars. oc sinistra pars. a einni bok. remundus. decretorum. sextus. decretalium. Gregorij. summa

¹⁾ þannig; ²⁾ eða: sæu.

remundi, jtem gofredus a tueimr bokum, liber job a tueimr
bo | kum, psalltarar, iiij. Þessar skolabökr, doctrinalia, ij, brita. a
tueimr bokum, huguicio¹⁾ grecismus, ysodorus ethymologiarum²⁾.
proprietaryum, strepitus iudicij. Þessar soghu bökr. Mariu sagha
guds modur, olafuanna soghur, karla maghnus saga, | thomass
soghur, ij, jacobi sagha, anndress sagha, Gudmundar sogur, ij,
thorlaks sagha, liber regum, barlams sagha, Riddara sogur a
tueim bokum, postola sogur, jons sagha holabiskups, Suo mikid
j sylfri, sýlfr rosir, xxx. oc, ix, sylfr | spöner, xvj. oc einn brot-
inn j bolli med swijk³⁾ oc annar minni, bikarar, iiij, med
einu loki, oc þrir litlir, sýlfr skalir storar, viij, spirur, viij,
gyldar oc ero, ij, med loki, huitt skurn gyllt med loki brotid,
jons bolli med loki, oc mqsur|ker, iiij, tuð af þeim med lokum,
stettarker, v, gyllt oc eitt af þeim loklaust, oc þriu ogyld med
lokum, spirur, vij, ogyldar, skurner, viiij, swartar oc ein med
loki, vatnskarlar, iiij, oc er hinn fimti med tin, laughr, horn,
xiij, | bwin, munnlaughar, iiij, meta skalir tuennar, bismare,
grinda jarn tuenn, borddwkar, vj, skinnfelldr, reykelis, xj,
merkr, vax, iiij, fiordungar oc gullhlöd nøckur, aklædi, v, koddar,
ij, kullt, v, kistur, v, skuiara⁴⁾ knifua, v, hār|knifuar, kambr oc
skæri, ormstunga buin, reffar hundrat alna oc morg tiallda
slitr, einn refuill nypeladr, ein ferskefta, brwner, iiij, oc dwkr
glitadr, biarnfell, viij, swardreipi⁵⁾ nøckur, aalreip, sessur, ij,
langar, crvcifixum, fin|graiarn tuenn, iarnstika med skipi, sessur,
ij, illar, balsjarn, messubrefuer, ij, ýmnarius nyr, bly af kirkju
oc glergluggabrot, bekfelli nøckur.

J skemmu reckiu klædi, höghindi, v, oc, xx, med faneyt-
um, dynur, v, oc, xx, oc at auk, vj, | faneytar, reckiu voder, v,
oc, xx, oc, vj, faneytar, skinnbeder, xviiij, bolstrar, xviiij,
abræidzl, xvij, oc huitlar, iiij, salwn, v, teffingsver, vij, blæiur,
vij, munlaugh, vatnkarlar, ij, woro linlokin oc höghindis werin
oll slitin, kistur ij, læstar, |

Þetta j prestabwri, dynur, vij, höghindi, vij, bolstrar, vij,
skinnbeder, v, reckiuvoder, xij, abreidzl, v, potttr, munnlaugh,
kista stor læst.

¹⁾ huguicō, frskr.; ²⁾ ethiæ, frskr.; ³⁾ þannig, frskr.; ⁴⁾ þannig, fram-
skr. = skwara = skúara; ⁵⁾ swardreidi, hdr.

J bordhwsí morteel. panna. rist. stæikiteinn. tindiskar með fótum. x. salltfót. xix. katlar. iij. forner. pottir einn oc þrir faneyter.

J skyrbwri storkerolld. ix. at tþlu. katlar. iiij. forner. pottar. v. skyr. ix. tigher skiolna.

J karlaskala wll mikil opueghin. boloxar. vj. oc enn annbøð nockur oc lausauidr.

J bræidabwri. lxxx. | vétta skreidar. ein kista. bwder. xvj.

J langabwri. smior halft annat hundrad vétta. nauta limer halfr fiordi tughr. sijdur halfr þridi tughr. oc enn aftr rygger nockurer. krof fimtigher með skammrifum oc enn lausa matr nockur j einum klefua. | morr uel. xx. vetter. flot. xiij vætter.

J kiallara fatkonnur alltz ath tali. xiiij. hæitukerolld. ij. vond. katlar. ij. storer. erv nu vreiknut smabwsgoghn oc annbøð heima oc [at]wtbwim oc enn katlar nockurer at stadar bwnum.

Þetta j kuikfee | heima oc at wtbwim. fiogbur hundrut kwgillda. xl. oc. iij. kwgilldi. kalfar. lx. En vttan gardz kwgilldi millum hofdabola brauns a skagha oc vodlahæidar með miklagarde. vj. kwgilldum fatt j. vj. hundrut kwgilldi.

J neýrðsta vm|bodi hundrat kwgillda oc lxxx. kwgillda.

J fliota vmbodi hundrat kwgillda oc halfr fimti tughr kwgillda. bross hæima oc at wtbwim fimtan tigher oc vngryssi xxx.

J laugh jarda¹⁾ vón vadmala ath luktum öllum vitavorskulldum sextighi hundrada.

hæy hæima oc vttangardz nærri florum tighum fadma taudu. en miogh suo eingi wthæn²⁾).

Þetta j skipum feria. oc karfui. huartueggia vont með batum. drangeýiar far. ackier. ij. oc reidi með | skipunum.

eru nu oreiknut sum ornamenta kirkiunnar kirkiubrotz. vidrinn. og bwdzu efnit.

Ok saker þess ath wer fyrr græinder menn vissum oc trwm þenna reikningskap sannan wera allan saman. þui settum wer vór jnnzsighli með biskupsins | jnnzsighli firer þetta inventarium sem giort var a holum feria sexta post ascensionem domini. a þui áre sem fyrr segher.

¹⁾ Hér er autt bil fyrir svo sem 15 stafi, og svo er í afskrift þorláks biskups; ²⁾ = útheyn = útheyin.

512.

27. Júní 1396.

í Skálholti.

SKIPAN Vilchins biskups, er staðfestir skipanir hinna fyrri biskupa Magnúsar Gizurarsonar, Árna Þorlákssonar og Jóns Sigurðarsonar, og skipar fýmsa hluti af nýju.

AMagn. 354. Fol. bls. 64—66, skb. c. 1400; AM. 42A. 8vo bls. 221—22, hér að eins § 4—§ 9; Ny kgl. saml. Nr. 1938. 4to (afskr. af AM. 354. Fol.). Prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 137—139.

Her ero skipaner herra vilkins með guds náð biskups j skalholti¹).

Anno domini M^o. ccc^o. xc^o. vj^o. tueim nattum firir petr Messo j skalhollte. jn synodo voru þessi bod sett af virdulighum herra herra vilkin meðr guds náð biskup j skalholti oc j samþýkt tekin af ollum lærdum monnum.

1. Jn primis at þær constituciones er giðrt hafua godrar aminningar skalholltz biskupar Magnús. arne þorláksson oc ion sigurðarson sýnast oss skynsamligar oc vel halldandi. Serliga at prestar late j brottu sínar opinberar barna möðr ok frillur af sino heimile ok þingum innan halfs manadar nesta.

2. Jtem at prestar uande alla lute sem reinligaz til guds þionostu. vin ok bakstr ok adra hlute. ok geými heilaga krisma ok ewcaristiam j hreinligri hirdzlu læstri ok halldi hrein corporalia Messuklædi oc sacrarium handklædi. lesi dags tidir heima forfalla laust j kirkiu dagliga. en sýngi helga dagha ok hatidis [ok a]llar tidir ok halldi huer prestr sinne vist. xij. manudi forfallalaust.

3. Jtem at allir prestar predike alla þa daga sem j xvj daga halldi ero. ok j onduerdri iolafostu ok langaföstu ok j mote paskum. heýri innvirdulega skriptamal ok godfuslega ok kenni sinum soknarmonnum huersu þeim ber at skriptaz innvirduliga með allri godfysi ok sannri einord með vidrkomningu biartans ok fullum huga til vid at skiliaz sýndirnar. segi til viku halldz huern sunnodag sua hætt ok skilit at tida soknar-menn heýre. leggi prestar af alla lausung ok leikaraskap bædi j klæda bunadi ok vapna burdi. taki prestar saman romaskatt

¹) vilkins skalholts biskups 42.

ok geyme truligha, ok afhendi profastinum allan oskerdan ok vm skipte hann ecki. ok fordiz sua þa þino er þafi leggr þar meðr.

4.¹⁾ Jtem allir prestar þeir sem tuzar soknar kirkjur hafua syngi rumhelga daga at vtkirkium ok bõnhusum.

5. Jtem at allir prestar ok bõndr þeir sem soknar kirkjur hallda. taki með biskups tiundum ok af hendi sua profastinum²⁾edr þeim sem hann til skipar. halldi kirkjur ok bõnhus sæmiligha ok vel geýmd suo at eigi megi fenadr inn komaz. giorizt³⁾ vpp kirkjur ok bõnhus innan. xij. manada ella luki iij merkr firir halfkirkju. en xij aura firir bõnhus.

6. Jtem at bondr þeir sem kirkjur hallda se skylldugir at giora reikning⁴⁾ proføstum af ollum eignum þeim er þeirra kirkjur eiga. tiundum ok øllum odrum þeirra eignum ok af hendi tiundir kirknanna þa er þeir með skiliaz og sýni eigi sidr allt kirkjunnar godz þa er þeir skiliaz með iord. Sua⁵⁾ eigi sidr þeir sem vtkirkjur hallda leggi eptir kirkju tiunder ok se sýnt kirkjunnar vmbødsmanne edr þeim sem hann til skipar.

7. Jtem at firir launfesting setiz þvilik skript ok fesekt⁶⁾ sem firir opinberan hordom.

8. Jtem at opinherum frillulifuis monnum gefuizt eigi guds likami vtan þeir skiliz vid ok bõti ýfer.

9. Jtem at þeir menn sem hlaupaz profastdøma j millum stefnizt afr af þeim profasti j huers vmhodi þeir brutu ok retti sa yfuer þeim⁷⁾.

513.

27. April 1397.

á Bessastöðum.

KAUPMÁLABRÉF Vigfúsar Ívarssonar og húsfrú Guðríðar Ingi-
mundsdóttur.

Frambréð á skinni í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 20; innsiglin hafa verið átta, en eru öll dottin frá.

[kaupmala bref hvstrv gvdridar 1397⁸⁾].

Aullum monnum þeim sëm þetta bref sea edr heýra

¹⁾ 42 byrjar hér; ²⁾ profaustum 42; ³⁾ eiori 42; ⁴⁾ reikningskap 42;

⁵⁾ ok 42; ⁶⁾ fepina 42; ⁷⁾ sl. 42; ⁸⁾ aptan á bréfinu.

sænnda þorstæinn æyiofsson laugmadr. arne æinarsson. gunnlógr maghnusson. æinar olafsson. andres þoralfsson oc helghe biarnarson. bardr arnorsson oc teitur kolbeinsson Q[uediu] G[uds] oc sina kunneght giorande. ath þaa ær lidit war fra burd wors herra jehsu christi M. ccc. xc oc vij ær friadaghinn j paska vichu æ bessastôdum æ alfta nese worum wær j hia ath ærlighr mann wighfus jfuarrsson kenndiz firer oss ath gudrid jnnghimundz dotter hans kærligh husfru æ j hans garde priu hundrôth hundrada a jslande eda j noreghe eftir forngilldu marka tale. þar til fiordunngs giof af ôllu sinu godze fôstu oc lausu. Reichnadi wighfus bonnde þaa sitt godz viij hunndrôth hunndrada. werdr þi hennar godz j gardinum allz fimm hunndrath hunndrada. Ogh til sannynða hîær wm settum wær fya næfndir menn vor jnnsigle fyrer þetta bref giorth j saugdum stad deghi oc ære sêm fya seger.

514.

6. Mai 1397.

i Garði.

VITNISBURÐR Jóns Grímssonar og Arnórs Jónssonar um landamerki Tjarnar og Garðs í Aðaldal.

Biskupsskjalasafn Nr. 3. Fol. bl. 98, bréfabók, sú er þorlákr biskup lét rita 1641—42, og er bréfið þar tekið eptir transcripto frá 4. Júní 1491; AMagn. Dipl. afskr. Nr. 39, eptir nefndri bréfabók, að því er virðist með hendi Orms Daðasonar.

Landamerke Tiarnar j Adaldal.

Þetta er vitnisburdur þeirra Jons Grijmssonar og Arnors Jonssonar um jardareign Tiarnar i Adaldal. að fyrer sunnann rade gardur sa er geingur fyrer sunnan gierdesvöllenn að Tiörn. og heim j horned a tungardenum j Garde. og sijdann rædur vallargardurinn. og sa gardur er geingur ur hõnum vestur i Gnup er geingur upp ur Marckklett. fyrer vestann Gnup. enn sijdann Marckgata su er geingur fyrer vestann Gnupsenda. austur að þeirri gautu er geingur ut af Gnupsenda. rædur þa su gata þar til. er hun kiemur nidur a þeirri götu. er liggur ofann til vestre hellu. enn fyrer utan rada hraun. austur að Sveinum. en ur Sveinum austur i Micklaholtt. Micklaholtt allt með veide og jardar eign ut i braun það. og griot

gard. er geingur fyrir utan holltid. rædur fyrir austan gata su er liggur ofan frá Nese út að ytra Selgarde. Sögu þeir að Tiörn ætte þriggja tolfedminga torfskurð í Bruajörd. og einn í Botar jörd. ef hiner være aður skörner aller. Sögu fyrrnefnder menn. að Tiörn ætte beit á Hrutalækjar flautu. hvort er helldur villdu maðað huortueggja dægur. eður tvo maðaðe annað dægur. Sögu þratnefnder menn Jon og Arnor að þeir vissu að Hakon Þormodsson og Reginleif söru að Tiarnar jörd ætte þessa beit. vissu tíðtnefnder menn. að þeir Arne Ofeigsson. og Biörn Arnason söru þann gard mark í millum Gardz og Tiarnar. er geingur úr vallargardenum í Garde. og vestur í Gnup. Sögu aður greinder menn að Tiörn ætte vj. vickna verck á Eingebacca. Og til sannenda hie um settum við okkar jnsigle fyrir þetta vitnisburðar bref er giört var í Garde í Adaldal drottensdagenn næsta epter krossmessu á vor. þá er lided var frá hingadbud vors herra Iesu christi þusund ccc. niutiger og sið ar.

515.

[12. Mai!] 1897.

í Bólstaðarhlíð.

DÓMR sex manna útnefndr af Einari bónda Dálkssyni [sýslumanni í] Húnavatnspingi um erfðamál milli séra Einars Þorvarðssonar og Guðrúnar nokkurrar.

AM. Fasc. LXXIII, 6. brót af frumritinu á skinni. „Þetta eru innsiglareimar undan arfleidslu brefe 3ia dætra Þorleifs Björnssonar og Yngueildar Helgadóttur, giördu af 9. mönnum 1490 fiörda dag í paskum á Sydrum Ankrum í Blönduhlíð. Originalbrefed hefi eg feinged til eignar frá þeim mæðgum í diupadal í Blönduhlíð. Guðrunu Stefansdóttur og Sesseliu Sigurdardóttur. Eg hefi þetta uppskrifad hia fyrsögu brefi.“ (AM.) Aptan á þessar reimar, sem eru límdar á pappírslað, ritar Árni: „Jnsigla reimar 1490“.

Ollum monnum þeim sém þetta bref sia ædr hægja sændu dalkur æinarsson. þorger boduarsson. þorðr bæss[ason]. æinar þorarinsson. æyilfulur biarnarson ok magnus jonsson quædiu guds ok sina kunnicht gerandi. ath á attá ari rikiss virðvlighs herra æiræks með guds nað norægs kongs langardagh næsta fyrir [. . . halluar?]di martiris í bolstadarhlíð í langadal voro ver til næfndir af æinari bónda dalkssyni [sýslumanni í] huna-

vadzþingi at dæma millum síra æinars þoruardssonar af æinnæ
 halfu gudrunar af annari vm þann arf
 sinnæ

516.

15. August 1397.

i Reykjaholti.

KAUPSAMNINGR Brands Haukssonar og Guðrúnar Vermundar-
 dóttur um jörðina Skáney í Reykholtssdal.

Frumbréfið á skinni í AMagn. Dipl. Isl. Fasc. V, 21; fjögur innsigli
 hafa verið fyrir bréfinu, en eru döttin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sía edr heyra senda steinn
 þordarson. páll steinsson. gvnnavgr þorvardzson oc jon halldors-
 son kvediu guds oc sína kunníkt gerandi at þa .er lídít var
 fra hígat býrd vors hera íehsv christi þvsvnd þrív hvndrat
 nívtiger oc víj ær jn assumeione sancte marie virginis j reykia-
 holti j reykíadal vorv vér j hía sámm oc heýrdvm ord oc
 handaband brandz havks sonar oc gvdrvnr vermvndardóttvr.
 at nefndr brandr handlagdi fýrnefndri gvdrvnr kvítt oc lídvgt
 æ sínnu vegna vm þann Mæla hennar sem havkr fadír hans
 lagdi vpp j jorðina at skaney halfa. ok j sama handabande
 jatadi þratt nefnd gvdrvn greíndvm brandi sínn hluta j jorð-
 inne fýstvm til kavps þa hvn vílði selía firir xx kvgíllði oc tív
 hvndrat kvgíllða vírt. Met samri greín skýllði gvdrvn kavpa
 af opt nefndum brandi hans hlvtá j jorðinne ef honum veri
 favl oc veri hvn vgípt met sama héd oc fríðleíka eptír rettri
 tiltavlv. Ok til sannenda her vmm settvm ver fýr nefndír
 menn vor jnsígli firir þet bref er górt var j sógdvm stad degní
 oc ærí sem fýr segír.¹⁾

517.

9. September 1397. á Grund í Eyjafirði.

HALDÓR prestur Loftsson selr Bøðvari djákna Ögmundarsyni
 Krossanes í Kræklingahlíð fyrir Skríðuland og Hallfríðarstaði
 með tilgreindum landamerkjum og ítökum.

¹⁾ Aftan á bréfinu stendr með sömu hendi og bréfið:
 her var j hía gvnnavr gíllsson páll pállsson.

Frambréfið á skinni í AMagn. Dipl. Isl. Fasc. V, 19; inusiglin dottin frá.

[Kaupbref krossanes j kræklingahlíð 1397¹).

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda þorðr hialltason, jon þordarson, hoskulldr hughason oc arngrimr gudmundzson Q[uediu] guds oc sina kunnigt gerande ath þa er lidit var fra hígat burd vars herra iehsu christi Qccc nio-tighir oc seau ar in profesto gregorij pape²) a grund i eyia firde voru uær j hia sãm oc heyrdum a handaband sira hall-dors loptzsonar af einne halfu enn boduars diakna ogmundz-sonar af annare ath suo firir skildu ath sira halldor selde bôðuare jordina alla j krossanese j kræklinga hlíð med aullum þeim gognum oc gædum er hann vard fremzst eigandi med þessum ummerkium. rædr gardz stadr firir sunnan nedan or sio oc upp j tungard milli krossanesia oc þadan rettsyni upp i sunnan-uerda hundatiorn oc þadan rettsyni upp j berghol sunnan-uerdan er stendr firir nedan lonith oc þadan í kelldu sogit er geingr sunnan j lonit firir sunnan upptoku enn firir ofan lon er stor steinn oc þadan rettsyni upp j hraukbæiar grafer utan-uerdar oc þadan rettsyni upp j steina firir sunnan læk þann er sudr er fra krossaness seli oc þadan rettsyni j bagagard. sidan rædr hann firir ofan oc ut j gardzstad firir sunnan sam-tyni rædr þa þadan gardzstadr ofan j lon firir utan hrafna-biorg oc sidan lon ut j sio. a krossanes ollo gelldfe rekstr oc lombum j glerardal. eiga þeir at hallda garde med odrum bygðarmonnum þeim sem þagat eiga rekstr. tueggia manada rekstr j annat mal upp j hraukbæiarfiall ollu bufe edr manadar rekstr bæde dægr. sagde sira halldor til halfkirkiuskylldar a iordunni oc s[k]ilde sira halldor a bauduar ath abyrgiazt fyrnd a kirkiunni oc hennar ornamentis oc at svara porcione. her a mot gaf boduarr sira halldori iord alla a nedsta skridulande j auxnadal med aullum þeim gognum oc gædum sem hann uard fremst eigandi ath med þessum wummerkium. rædr firir sunnan wordur ij hia midskridulandz garde oc ur þeim rettsyni wpp j fiall oc nidr j æ enn firir wtan lækiar gil rettsyni wpp æ fiall oc yfer j wallargard yttra a skialldarstodum. oc halfa jord

¹) [Aptan á bréfinu; með yngri hendi: bref vmm krossanes hall-fríðarstadi oc nedzsta land; ²) p. e. 11. Marts.

æ hallfridarstodum með öllum þeim gögnum og gæðum sem hann værd fremdiz eigandi ath og henni hefer fylkt ath fornu og nyiu með þessum wmmmerkium. ædr gardr firir uttan og wpp j læk enn steinn storr j millum auxna hols og hallfridarstada wid sydre skridu og rettsyni or bonum wpp og ofann eiga hallfridarstader þessi jtok j annara manna jarder selfor j myrkardal arlega tiutigum asaudar. ij kum. ij. rossum af jordunni. skogr j tungu jord með þessum wmmmerkium. warda a halsinum firir sunnan stiga dæli og rettsyni nidr [j] drangstein uid skugga gautu og ædr hann sidan ut a hals firir nedan forin¹⁾. sagde banduarr til bænhu[s]skylldar a badum iordunum enn skilde ath sira halldorr skyllde abyrgiaz fyrnd a badum bænhusunum. skyldu huar hallda til laga þeim jordum er keyptte en þann²⁾ suara logripttingum er selde. og til sannenda her wm settum wær fyrr nefnder menn war jnsigle firir þetta bref giortt j sogdum stad og are crastino natiuitatis beate wirginis.

518.

1. Nóvember 1397.

á Holtastöðum.

EINAR prestur Þorvarðsson selr hústrú Ingiríði Þórdardóttur jörðina alla á Holtastöðum í Langadal með gögnum og gæðum fyrir lausafé.

Biskupsskjalasafn Íslands Hol. Fasc. II, 2, frumritið á skinni; öll innsiglin, sem hafa verið sex að tölum, eru nú döttin frá. Miðbik bréfsins er máð, svo að nú verða ekki lesin nokkur orð í því, og eingar afskriftir hafa orðið á vegi mínum af bréfi þessu gerðar áðr bréfið var orðið slitið sem það nú er, svo að fylla mætti eyðuna eptir þeim, og annars veit eg eingin rök til, að bréf þetta hafi nokkurn tíma verið afskrifað fyrri en nú, en hér er það prentað eptir stafrétttri afskrift, er cand. theol. Hannes Þorsteinsson hefir gert fyrir mig. Ritháttur bréfs þessa er einkennilegr og svo sem bréfið væri miklu yngra, og uppskafningr. Bréf þetta er því grunsamlegt og varhugavert.

Kaup Brief sira Einars Þoruarsonar og hustru Ingerijdar Þórdardotter vmm holtastade Anno 1397.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra

¹⁾ f^om, frbr. og má gera bæði úr því: förin og form; ²⁾ svo frbr.

sender Einar prestr snorrason, þorgeir Boduarsson, þorsteinn Ber[g]sson, petur palsson, jón þorgeirsson, þorarinn gudmundsson, leikmenn, kuediu guds ok sjína kunugt giðrandi, að þá er lided var frá hingadbúrde vors herra jesu christi [m. 3c. 9° og sio Ar¹) á holtastodum í langadal á allra heilagra messu vorum vier [i] hía ok heirdum ok saum a handaband þeirra Einars þornarsonar af eine alfu, enn hustrur jngerijðar þordardotter af annare að so firir skilldu, að sira Einar selde jngerijde jðrdina alla a holtastodum í langadal, með öllum þeim gøgnum ok giædum sem jordunne fílt hafa að fornu ok nyu ok hann haf[d]i fremst eigande að orðed ok petur biskup hafe sier selt, enn kirk[i]unnar eign sieu þessar jardar, huamr, kirk[i]uskard, hamraland ok halfr kagaraholl, eirnenn filge holtastodum ok heennar eignum alt land firir sunnann holsdæld sudr í þann garð sem liggr næst gunnfrijðarstodum ok vpp í tínd ok þadan vt a torfhola, ok so í hlöndu, eirnenn halfa selueide í hlönduos a mots við hialtaha[c]ka kirkiu ok ueidesyke í hlöndu firir vtan hniukakot, jtem reka vt a deple, skogarhogg í hola huamm²) hier í mot gaf jngerijðr sira Einare nyutyu hundrud með þessum fridleika, fimtan kyr, fimtan asaugar kugillde, tíju gielldfiar kugildi, halft huort í nautum ok saudum, þrettan hundrud voru, tolf hundrud í hafnarvodum ok tolf hundrud í hrossum ok til þrettan hundrada í slatrum ok skillde þetta vt lukast a þremr arum, nema jngerijðr vilie skiotara vt luka, enn þat sem ecki líkist ut skillde standa með tolf alna ahata huort hundrad frítt af frijðu, en ofríjtt af ofríjðu, jtem skillde jngerijðr a sira Einar að hann skillde lata giora upp kirk[i]una a holtastodum a sialfs sjíns peninga kost, og hafa þar firir þaug fimtan hundrud sem geord voru a kirk[i]una ok henar ornament síðan sira Einar keipte að herra petre biskuþe, enn ef nockud kinne a að hresta upp a kirk[i]unar bigging þá skillde sira Einar eðr hans erfingiar luka jngerijde frísogd fimtan hundrud, sio kugillde, átta hundrud j uoru, skillde sira Einar ahirg[i]ast laga rípting a greindri jordu, en jngerijðr hallda til laga.

¹) [þannig afskr. Hannesar; ²) [þetta er mjög óljóst í bréfinu, en þó eðlar Hannes, að víst muni þetta standa þar, svo sem hér er lesið, en þar á eptir verðr ekki lesið „eitt orð og ef til vill annað smáorð“.

Ok til sannenda hier umm setium vier firgreinder menn vor incigle firer nedan þetta brief.

519.

2. Februar 1398.

á Grund.

Jón Hákonarson selr séra Haldóri Loftssyni hálfa jörðina Grund í Eyjafirði með Holti fyrir tilteknar jarðir.

Frumbr. á skinni í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 22; innsiglin dottin frá. Afskr. í bréfab. séra Skúla á Grenjadarstað AM. 255. 4to bls. 300—301. Frumbréfið virðist vera með sömu hendi og Nr. 510 hér að framan (23. Okt. 1395) og mun það án efa vera bænd séra Haldórs Loftssonar, því einginn annar, af þeim sem nefndir eru í bréfunum, kemr við þau bæði.

[grundar Bref gamallt.

kuittantia vm hálfa grund Jonz Hakonssonar¹).

Þeim godum monnum sem þetta bref sœa ædr heýra senda eirekr þorleifsson. biarni kolbeinsson. þodr hialtason oc þorkell raudr sueinsson quediú guds oc sína kunnikt gerandi ath þa er lidit uar fra bigat burd uars herra iehsu christi ☩ ccc xc oc atta ær in purificatione²) beate uirginis a grund i eyjafirði vorum ver i hea sãm oc heýrdum æ ath þeir síra halldor loftzson oc ion hakonarson kenduþt med handabandi at ion hafði sellt síra Halldori alla halfua iordina a grund i eyjafirði oc allt hollt i eyjafirði med ollum gædum oc hlunnendum sem þeim iordum hefer fýlkt ath fornu oc nýiu ath ongu fra-skildu þij ion uard fremzt eigandi ath med halfum þrugstungum oc torbskurd i hamar iord meiri epter þij sem þeim þarfar er æ grund bua. kol af nupufellz skoghi sem þarfar bui a grund j mot skogar part er grund hefer att j nupufellz skogha oc stodhrossa gongu i grundar iord. sagði ion til kirkiu skyllðar oc ath vera ætti prestur oc diakn oc kuengilldr vmaghi a allri iordinni. her j mot gaf síra halldorr j fýstu oc hafði afbent oc uth lukt iord i huammi j skaghafirði firir florathighi hundrada oc iord ath hrauni i slettabliþjð firir tuttughu hundrath oc þar til sexthighi kugillda. oc saker þess ath þetta goz var ædr longhu lukt giorde nefndr ion ædrnefndan síra halldor ollungis kuittan af ollum fýrsaugdum iardar verðum

¹) [Aptan á bréfinu með annari hendi, og stendr neðan við NB;]

²) Í þessu orði er skrifað latínékt f.

firir sigh oc sina epter komendr j sama handabandi. Ok til sannenda her um oc þess meiri stadfestu setti ion hakonarson sitt insigli med varum insiglum firir þetta bref giorth j saugð-um stad deghi oc æri sem fyrr seghir.

520.

28. Februar 1398.

á Sámstöðum.

HALLR Svarthöfðason selr Jóni Gilssyni jörðina í Kalmanstungu í Borgarfirði, en Jón lætr í mót jarðirnar Sámstaði, Skarðshamra og Kleppstfu, allar með tilgreindum ummerkjum, og fer þetta fram með samþykki kvenna þeirra beggja.

Bisk. Skalh. Fasc. VIII, 15, frumbréfið á skinni; AM. dipl. afskr. Nr. 2602 er accuratissime confererad við originalin, sem liggur í Skálholti og ber ecke á mille um ord, stöfum, band edr punct*. Afskriftir af bréfinu eru og í AM. 258. 4to bls. 284—89 (gerð fyrir Brynjólf biskup 1. Aug. 1659) og í Landsb. 115. 4to I, bls. 201—205 (gerð eptir 258 í Reykholti 28. Sept. 1721).

In nomine domini amen.

uar þetta kaup þeirra hallz suarhofdasonar af annari hálfrv enn jons gilssonar af annari. ath hallr selr nefndum joni jordina j kálmantzunghu j borgarfirde med ollum gognum oc gædum sem þeirri jord eighr ath fylgia ath fornu oc nýiu oc [ei] er med loghum fra komit oc hallr vard fremst eigandi ath med þessum vmmerkjum. rædr hafr ær gil or jokli oc framm j huita. enn huita rædr ofan til gunnlaughs hofda enn vestr kuisl rædr vpp til hafa rauns. fra hafa brauni oc vpp at vidgelmi. fra vidgelmi oc j gilit firir nedan kleppa skogh. or gilinu oc j hamartiorn. þa or hamrinum er stendr firir vttan hamartiorn oc j axlartiorn. þa rædr gilit or axlartiorn oc framm j dalsa. þa rædr dalsa oc vpp j þoruardzstada vautn. or þoruardzstada votnum oc vpp j arnarstein. þa j suinalæk. þa j vlfsvatnzar lon. þa rædr wlfswatnza vpp ath gnupdæla gotum. þa gnupdæla gautur nordur j lækinn er fellr or leirutiorn enni nyrdri. þa austr eptir rýggium j vorduna firir nordan torfavautn. þa or vordunni sionhendingh j millum torfavatnz hit efsta oc blijdar vatnz fyrir nordan hauada vatn vpp j vestr hæd. þa or hædinne austr j endann j rettavatni enu

sýdra. þá austr eptir heidi fyrir nordann ælftavautn j jokulsenda. þá ræða joklar fyrir sunnan balljokul j hafrærgil.

Ero þessi jtok j jordina. gilsbacki æ skogh ofuan frá hæfua rauni með vestrkuisl. enn flíotz tungu menn vpp frá hæfua rauni oc til Rissgautu gegnt nafna biargargili oc hris-hogg j kleppaskogh annat huart til sels ædr stecka oc eigi lenghr enn kálmanstunghumonnum endiz til sels. sambeit æ flíotztungu hals vpp ath læk þeim er fellr or þorgeirs tiorn fram j flíot [eiga biarnarstadir ok hálkelsstadir skog¹] j millum norðr klífs oc skrídu vpp af selia tungu.

Her j mot gefr fyrir nefndr jon ædr greindum halle jordina samsstade j huitar síðu. jordina skardzhamra oc jordina kleppstíu j norðrardal með öllum þeim gaughnum oc gæðum sem þeim jorðvm eighu ath fylgia ath fornu oc nýiu oc jon varð fremst eighande ath. Eru fyrir nefndir samsstadir með þessum vmmerkíum. ædr teigs[gil]²) framm j huita. oc vpp j hæfua fellz vatn hit ýtra. þaðan norðr ath gautu þeirri er liggir til neýkiaholltszels af samsstada selia gautu. þá ædr þuerlækr fram j kiaræ. fyrir norðan kiaræ. ofan ath merkigili oc vpp ath grof þeirri er næst er fyrir nedan haukagils sel. oc suo langt norðr æ sem vatnfaull deila. fyrir sunnan ana vpp ath míofoa vatnzlæk suo súdr yfir siall ofuan ath merkigrof. torfskurd ýfuer j sýgnýiarstadanes. oc tueggia torfrossa beit. oc her ofan æ flíortan kwgillde hálft huart. oc þar til þrettan kýr oc hálft niunda asaúdar kwgillde. tuau gelldíar kwgillde oc flíortan aua hins þríðia hundrads oc hundrat vóru. vj. ross. vij. hundrath j voruvírdum vadmalum.

Sampýektu þetta þeirra jardarkaup hwsfrwr þráttnefndra manna hallz oc jons. jngigerdr oc katerin með handabande. lagde títtnefndr hallr mæla jngigerdar konu sinnar vpp j sína beztu eighn þá er hann ætti. ædr eigandi ath ýrði. voro þat

¹) [•þesse ord j originalnum rituð með annari hende enn æ hinu er j breifnu, og með gnlara bleke. Hefer hier andsynelega eitthvad utskafid vered, og þetta sett j stadiinn þess ntksafna. Þo er honden æ þessu utstrikada að vísu gömml. og kannskje áliþka gömml sem brefed sialft. annars er líklegast hier muni einhverier pretter under bua. (AM.); ²) gil, seinna viðbætt; þefir npphaflega gleymzt úr í frbr. Árni segir það muni eiga að standa gil.

attatighir hundrada. kynni oc nockut at riptaz vpp j jordina æ samsstaudum. skilldi hallr ser jafnmörgh hundrut aptur j jordina j kalmans tunghu joni til orlausnar. ædr hans erfingium. helminghar goz. suo oc ei sidr skildi jon sér aptr pilika penningha sem hann lagdi j ef nockur brigð kæmi æ kalmanstunghu. Skal huarr suara lagha riptingum æ þeim jordum er selr. enn sæ halda til lagha er kaupir.

for þetta kaup fram med handabande j reykiabollte j borgharfirde drottins daghinn næsta firir cathedracionem petri apostoli. þessum vottum hiaverondum gunnari presti gilssyne. arna presti þordarsyni. sælomoni brandzsyni. hauki finnzsyni. halldori pælssyne. pæli steinssyne oc morghum audrum godum monnum.

Ok til sanninda her um settu fyrr nefndir menn sin junnigle firir þetta kaupbref. skrifuat æ samstodum. fimta daghinn næsta fyrer festum johannis holensis þa er lidit var fra hingat burd vors herra iehsu christi pushundrat ecc. niutighir oc atta ær.

521.

26. Marts 1398. á Grenjaðarstöðum.

STEINMÓÐR prestr Þorsteinsson gefr Jóni bónda Björnssyni og Þorgerði húsfreyju hans fult umboð um tólf mánuði yfir öllum eignum sínum fyrir norðan Öxnadalsheiði og sérlega yfir staðnum á Grenjaðarstöðum.

AMagn. Dipl. afskrr. Nr. 3. með hendi Jóns bróður Árna „ex originali“, sem var á kálfskiinni; innsiglið var brákað; afskriptin er stafrétt og mjög nákvæmleg.

Öllum monnum þeim sëm þetta bref sia ædr hæyra sænder steinmodr prestr Þorsteinsson kuædiu guds oc sina. kunnigh giðrandi ath æk hæfer fæingith minum godum win. joni bonda biörnssyne oc þorgerði konu hans. med handabandi fullt oc laughtlight umbod mitt yfer ollum minum goozsum faustum oc lausum fridum oc ofridum. þeim ær æk a. ædr wærnd yfer hæfer. firer nordan auxnadals hæidi. oc sierligha yfer stadnum a græniadarstöðum oc öllu þui sëm þar stændr saman. skal jóón jardir minar byggia oc landz skyllidir oc bufiar læighur vppbæra miær til æighnar. oc þar med allar þær skulldir sëm

med laughum æru a mitt goozs hæimtar oc æi sidr. aullum þeim kaupum kaupa sœm honum sýnazst minu bui nýttliggh væra, hîær med skal hann, alla þa þæningha, vthæimta sœm adrir menn æru miær skulldughir, bæida oc kræfia oc sakir á gæfa æf halldit ær vriættliggha oc æfter kiæra. ath suo fullu sœm æk sialfr þar til sœm fullriætti mitt snærtr. jtem skal jóón hafa vmbod yfer ollum rækum stadarins a græniadarstôdum oc minum huat hælldzt sœm a kann ath bæra. þat mier bær til halldz ædr æighnar, oc hafa af huaulum æf koma kunnu siær til æighnar afhlaup skurda oc mægringar, bæin oc sæymi. jóón skal oc hafa suo margha menn a minn kost sœm honum pikir siær hænta huart þath ær hælldur bôrn hans ædr adrir menn. Jtem skal hann mægha umbod fa audrum monnum vt af siær. yfir minum goodzum þar sœm honum pikir þurfa, skolo þeir oc allir kuitter minna wægha sœm hann tækr þæningha wt af, skolo græindir menn joon oc þorgerdr þæssum minum umbodum hallda. um næstu toolfmanadi, oc þat læinghr sœm oss likar, oc standa i aungum abyrgdum um min goodz, utan vm vænda þeim miær til gooda sœm þeim likar oc til sanninda hîær um sætta æk mitt jnzigli firer þetta bref giôrth a græniadarstôdum, æinni nátt æpter mariumæssu j faustu anno domini: M^o. ecc^o. xc^o. viij.

522.

29. Marts 1398.

á Möðruvöllum.

ÚRSKURÐR Steinmóðar officialis Þorsteinssonar um mál Erlands Bergþórssonar, er setið hafði heimildarlaust á Hnúki í Skíðadal, jörð klaustrsins á Möðruvöllum, og þar með haldið ófrjálsum kúgildum klaustrsins.

IBfél. 125B. 4to nr. 192, dóma og bréfabók frá c. 1670—80 mjög fúin. MSteph. 61. 4to bls. 5—6 og fyllir það nokkurnveginn skallana í 125, skr. c. 1800, en sú afskrift er í sjálfu sér lakari en 125.

Domzalit ef madr sitr a otekinne jordu.

Þad giorer Steinmodr prestr þorsteinsson Holakirkju offi-

cialis kunnigt¹⁾ at anno [M^o. ccc^o. xc^o. viij^o.²⁾] fostudaginn firir palmasunnudag a Mōdru[vollum] kom a stefnu firir mig sira sueinn Magnússon j fullu um[bodi] klaustrsins a Mōdru-vollum oc herra petr biskup af einni alfu enn Erlendr bergþorsson af annare. hverir þar logdu vndir minn vrscurd med handabandi huilakra suara oc sekta greindr Erlendr væri skyldugr klaustrinu a Mōdruvollum firir þa sok er sira Sueinn kærde til hanz sem var ad hann hefði setid a stadarinz jordu otekinni ad heimilld er hniukr heitir oc halldid þar med viij kvigildum heimilldarlaust firir stadnum fra næstkomandi fardogum oc þar til þa var komid. Nu saker þess ad Ellendr gat ongua votta leitt ad. ad sira Sueinn hefde bygt honum þa jord edr kugilldin vm firsagdan t[ima] oc annars ad sira Sueinn sor fullan bokareid med huilikum skilmala hann hefde bygt Ellende sagða jord firra arid oc huert fortak hann hefde þar med sett. huer bygging mer leizt eckert afl hafa Ellende til frelsis edr asetu a sagdri jordu. so oc let sira Sueinn sueria ad hann hefði krafid oc beidst sagðrar jardar at næstkomandi fardogum er var oc so kugilldanna af Ellende oc ofrelsad honum það allt til asetu oc medferdar enn feingid þa ecki. So oc var þar svared firir mer at sira Sueinn hefde sagt Ellende vm haustid ad hann villde ecki Ellendr bygge leingr a sagdre jordu enn til næstkomandi fardaga effter. medkendest Ellendr ad hann hefde a firr[nefndri] jordu setid sidan fardaga oc til þess nu er komid oc so stadrinn ætti so morg kugilldi [hia ser sem sira Sveirn sagde. Þvi i guds nafne seige eg med fullum laga urscurde oc³⁾ samþycke oc rade þeirra be[stu] manna sem hia mer voru greindan Ellend sitia oc setid hafa a³⁾ [o]tekinni jordu oc ofrialsre heimilld[arlaust]⁴⁾ [jordu Hniuke⁵⁾] oc allar þær landsnitkaner oc avoxtu af [sagdri jordu oc kugilldum oheimilar⁵⁾] haft hafa a þessum tima ollum sem sira Sueinn kærði um⁵⁾ oc hann⁶⁾ þar firir fallinn j bann af sialfs sins⁶⁾ verkum oc skyldugann [at taka lausn oc³⁾] skripter. her med dæme ec Ellend skyldugan ad hafa [flutt] fra jordunne hniuke

¹⁾ Öllum monnum þeim sem þetta bref sia edur heira senda Steinmodr prestr Holakirkju officialis q. g. oc sina. kunnigt giorande 61;

²⁾ [1398, 125; ³⁾ fáið úr 125; ⁴⁾ þetta orð vantar í 61; ⁵⁾ Ellend 61.

⁶⁾ b. v. 61.

med allt sitt jnnan. v. natta heðan j fra enn klaustrinu a
 Möðruvöllum dæme ec oll þau hey til eignar oc torf sem
 saman standa a tedre jordu hniuke oc þar a ofan luke
 Ellendr klaustrinu xv merkur j sitt fullretti ad næstum far-
 dogum oc xij aura j landnam oc þar til averkabot eptir
 giord vj manna er ec þar til nefne. Jtem firir hey oc torf
 þat sem hann hefr gefid oc ellt. skal hann luka stadnum suo
 marga peninga sem godir menn giora ad það hefr vert verid
 þegar sed verdr huersu vitt ad slegin hefr verid jordin oc so
 torfgrafir huersu vidar vera kunna. skylldu allir þessir peningar
 vpp lukaz ad [næstkoman]di fardogum. med sama vrskurde
 sagdi ec Ellend skylldugan ad afbenda sira Sueine oll þau ku-
 gillde sem hann hafde med þeirre jordu halldid nu jnnan fir-
 sagdra. v. natta heima ad hniuke. enn j avortu þar af skylldi
 hann luka stadnum ad næstu fardogum vetr gamlan saud epter
 hueria a oc kalf af huerri ku. enn xij alnir fridar af hueriu
 gellðfiar hundradi oc þar til skyr. smior oc syru oc vll af mal-
 nitunne so mikid huert vm sig sem godir menn giora oc nefni
 til so langan tima sem hann hefr kugilldunum ofrialsum
 halldid. enn adra peninga her firir ef ecki er skileyrir til.
 dæme ec adrnefndan sira Suein skylldugan ad vera kominn til
 hniukz jnnan. v. natta þessa peninga ad med taka nema þeim
 semi her vm annad sin a millum. Oc til sanninda her vm
 [setta ec mitt officiolatus jnnsigli firir þetta vrskurdarbref].

523.

11. Juni 1398. á Hnúki í Skiðadal.

SEX menn, votta, að þeir hafi verið tilnefndir af Steinmóði Þor-
 steinssyni, officialis Hóladómkirkju, til að meta hve mikið Er-
 lendr Bergþórsson væri skyldugr klaustrinu á Möðruvöllum
 fyrir slátt og torfskurð í Hnúksjörð á fyrirfaranda ári.

IBfél. 125B. 4to nr. 193, dóma og bréfabók á pappír frá c.
 1670—80 mjög fúin. MSteph. 61. 4to bls. 6—7 ágríp skr. c.
 1800.

Su seinne alyktan þessa malefnis¹⁾.

Þat gerum ver jon Þordarson. jndridi asgrimsson. eyiolfr

¹⁾ Á undan er úrskurðr séra Steinmóðar frá 29. Marts 1398 (= Nr. 522).

Jonsson. prestar. [pe]tr gunnarsson. jon þorgilsson oc þorsteinn botolfsson leikmenn godum monnum kunnigt. at a því ari [∞^o. ccc^o. xc^o. viij^o.¹⁾] fimtudaginn j fardogum at hnioki j skidadal vorum ver tilnefndir af sira steinmodi þorsteinssyni hola domkirkju official[is] at meta. virða oc alita huersu marga peninga erlendr bergþorsson væri skyldugur klaustrinu at modruvollum firir þau oll. er hann hafde slegid a jordu þeirri þat firirfarandi ar oc torf þau [er] hann skorid hefdi a somu jordu oc firir beit. er hann hafdi haft a þeirri jordu fyrnefndan tima. firir hvað alt eitt med odru at ver gerum full xve. halft voru. en firir averka. sem hann hefir gert a sagdri jordu gerum ver v^o j hafnarvodom edr odru fridvirtu fe. en firir vll af. xv. am oc. x. saudum. viij. fiordvnga vllar. en smior af greindvm am oc. iiij. kum gerum ver. xxxvj. fiordvnga. en skyr xxxix skiolur oc þar til halfa ena fiordv tvnnv syru. en ef allr þessi skileyrir er ekki til gerdum ver þar firir. iiij. kugilldi oc. ijc. vadmala. oc verða nu þeir peningar allir eptir vorri giord. sem erlendr bergþorsson er klaustrinu skyldugr halft tolfsta kugilldi viije voru oc halft siovrda hvndrad vadmala edr annað fe fridvirt. ef þessi skileyrir er ekki til. Oc til sanninda her vm [settvum ver fyrgreindir menn vor jnnsigli. firir þetta bref]²⁾.

524.

Sumarið 1398.

i Kálfanesi.

URSKURÐR Þorsteins lögmanns Eyjólfssonar um landamerki milli Hróbergs og Víðivalla í Steingrímsfirði.

Pappírsafskript meðal draga Jóns Sigurðssonar til Fornbréfasafnsins, og er hún með hendi Þórðar kammeráðs Guðmundssonar, þá sýslumanns Árnesinga, og mun vera gerð eptir vidimus frá 1737, sem gert var eptir vidimus frá 1695, en það vidimus var gert eptir vidisse Odds Pétssonar og Andrésar Guðmundssonar frá 1490, sem gert var eptir frumritinu sjálfu og var þá innsigli Þorsteins lögmanns fyrir bréfinu. Afskriptarvottorðin hin þrjú síðustu hljóða þannig:

So látandi Brief sem hier fyrer ofann skrifad stendur hlíodandi

¹⁾ 1398, hdr.; ²⁾ Og til sannenda etc. etc. a Vellum i Svarfadar-dal 61.

um landamerki á milli Hróbergs og Wydevalla hofum vier sied og yferlesed á kalfskinn nockud lasid enn þó læsilegt med underhangande Jnnsiglum Oddz Peturssonar og Andresar Gudmundssonar til merkis vor nöfn underskrifud og Jnnsigli fyrirfest ad Arnarstapa. Anno 1695 þann 18. Aprilis.

Jacob Benedixsson. Bödvar Jonsson. N Grijmsson.

Þetta hier fyrir ofannskrifad er riett Copie af því Forskriftar-briefi a Pergament med tveimur hangandi Jnnsiglum, sem vier sáum Biskupinn Magister Jon Arnason hafde under höndum i Skalhollte. þad þridia Signetid var i burtu enn annad af þeim sem epter voru losnudu fra þegar verid var ad fara med Briefed og lesa þad saman vid þessa utskrift, so nu er ecke nema eitt Jnnsigli eptir fast vid Pergamentsbriefid, þo skert. Nöfnin tvö skrifud fyrir ofan Jnsglinu urdu lesenn so sem her er ritad, enn þridia ecke nema fôðurnafned. Til merkes ad Skalhollte d. 3. Junij Anno 1737.

Runolfur Runolfsson. Einar Jónsson. Olafur Brynjulfsson.

Rétt afskrifad eptir handriti med fornri hendi.

Th. Gudmundsen.

Þad giðre eg Þorsteinn Eyolfsson laugmann nordann oc vestann á Jslande godum mönnum kunnugt med þessu minu opnu Briefe. ad á Stad j Steingrimsfyrde kom firir mig Jon Jonsson og klagade um þann ójöfnud. er hann þottist fa af sira Biarna Þordarsyne er þa hieilt Stad j Steingrimsfyrde. um þad hann hieilde og eignade [ser] af sinne jördu Hroberge land a mille kugilldislækjar oc Raudaskridu. krafdest eg þa adur-skrifadur lögmann af sira Biarna þordarsyne kyrkiunnar skil-rikkis um greind landamerke. hvor hann sagdest eingen hafa utan annara manna sögn. Lagde þá áðurnefndr Jon Jonsson fram Brief Einars Þorbiarnarsonar med hans heilu og oskôddudu hangande Jnnsigle. sem att hefde badar jardernar Hroberg oc Wijdevelle. so latande. ad milli fyrskrifadra jarda Hrobergs oc Wijdevalla riede sa lækur. sem kendur er kugilldislækur. land-areign af fialli ofan til reidgatna og sijdann sionhending yfir um þverar eyrarnar i Stadara j enn forna farveg oc alldrei seigist hann vitad hafa önnur landamerki mille greindra jarda. Þvi i Guds nafne amen. urskurda eg greindur lögmann. med fullum lagaurskurde. þesse landamerke j allann máta skialleg og myndug. oc Jon Jonsson [mega] brúka og byhallda j prattskrif-adan Kúgilldislæk. eptir því sem Brief Einars Þorbiarnar-sonar innehieilt.

Og til sanninda hier nm set eg þráttskrifadur lögmann mitt jnncegle fyrer þennann minn laga urskurð hvor skrifadur var j Kálfanese um sumarid þá lided var frá Gudz Burd M. ccc oc ix tyger og viij ár.

525.

1398.

SKRÁ um góss það, er séra Pontianus Ólafsson tók við og átti Oddr Ásbjarnarson.

British Museum Add. 11,245. 4to bl. 224b (FM. 402), tekið upp í málðagabók Odds biskups frá 1590, eptir mjög rotinni skrá kirkjunnar í Kálfholti (sbr. Nr. 339 hér að framan).

[Kálfholt].

Anno domini m^o. ccc^o. xc^o. viij^o. tok eg við suo miclu gotzi sera pontianus Olafsson er atti Oddr asbjarnarson.

Jn primis attatijger asauder og tuær ær giellðar. xij sauder tuævetrer. x. gamler með hrutum. xl. veturgamler og einn saudur. iiij. kyr. þreuet naut og annat tuævett. ij. veturgomul. iij kalfar. iij hross og hit fiorda tuævett.

trog. strockur. viij kerolld. ij. askar. einn diskur. iij. skaler. ij. kistur. kambar. veftrie. vog. vond augs. einn liar. þrenn reip. ij. klifberar. ij. hriðfur. litill pottur og einn pottur vnder. einn ketill bættur þrimur botum a botne. einn heill annar-stadar. eitt liene og reckin¹⁾ leppur vondur.

526.

1398.

REKASKRÁ Helgafellsklaustrs.

A.

AMagn. 264. 4to bls. 22—23 papp. skr. 1606; AM. dipl. afskr. Nr. 1628 með hendi Árna Magnússonar. Vilchinsbók er höfð hér til samanburðar. Sbr. Nr 70 hér að framan.

Helgafellz maldagie umm neka a Straundum.

Þessa neka a stadurinn að Helgafelle nordur a Straundum.

¹⁾ Dálitið óljóst, en sýnið þó eiga að vera þetta orð; mun eiga að vera: reckiu vodar.

J Basa halfan reka.

allann j millum hr[ute]ý[ar]¹⁾ kleifar oc merki hamarz.

A kalldadarnese fiordung j aullum reka oc fiordung j aullum agoda ad afteknu puesti oc beinum med halfum fiordungi oc ad auk kiaurtrie j þrijtuteig²⁾.

J hljįdarlandi attungur j hualreka.

Ad melum enn sextandi³⁾ hlutur j hual.

Millum skardz oc knarrarness allann vidreka oc hualreka.

Enn millum skardzaross halfan hualreka. oc ad auk þann þridiung ur helminge er þordur Narfason gaf.

Attung j hualreka oc vidreka aullum med agoda oskierdan fra rauf til knarrarness. er Jon b[ondi] huammur gaf. skilur rekamark sa hinn jnnre⁴⁾ forvadi er geingur [j sio] ut.

æ Reikianese fiordung j vidreka oc hualreka oskierttann. oc at audru⁵⁾ attungur ur þeim fiordungi sem Gudmundur hefur att.

J [Akur]vijk millum [sp]jrdz oc Varmalækjar helming j hualreka oc vidreka halfann.

J R[ifsker]jum fiordung j aullum reka.

Ad giogre attungur j hualreka.

J kerzvogie oc fiordungur j aullum reka.

[Ad kambi hinn] sextanda partt j hual.

[J Veidileysu oc] Rekavijk allann reka oskerdan med agoda.

Tolft[ungur j hualreka] j býrgisvijk oc settung j vidreka.

Attung j Kaldbak [oc Saur]a reka alltt mille kolbeinz ar oss.

[Ad kle]ifum fiordung j aullum hualreka agodalaus[n]. er þromundur jngialldzson gaf.

J Kleifarvijkum allan hualreka oc allan vidreka.

J ey enne [ytte] halfur hualreke oc suo j kasarholme med ar[va sker].

attungur j hualreka j aspar vijk.

attungur j hualreka [j Biarnarnesi].

J Bæ j steingrimzfyrde halfur hualreke oc þridiungur j vidreka.

¹⁾ Hér hefir verið fáið úr Helgafellsmáldagabókinni fornu, þegar skrifað var upp 1606; ²⁾ þrætuteig, Vilch. og Gyrð.; ³⁾ sextanda, hdr.; ⁴⁾ ysti, Vilch.; ⁵⁾ auk, Vilch.

æ drangznese fiordung j aullum reka.
 J Akranese allan vidreka oc hualreka.
 Laxveidur alla j straumfiardara.

B.

AM. 264. 4to bls. 23 papp. skr. 1606. Er þetta hér sem viðbót við rekaskrá Vilchins, og er að nokkru leyti tekið úr rekamáldaga Þórðar Sturlusonar frá 1280 og rekaskrá Gyrðs frá 1355, en niðr-lagið er merkilegt. AMagn. Dipl. afskr. 1629.

Jtem a klaustrid þessa reka að auk þess sem fyrr seiger.

Jn primis j þ[or]p[um] millum grindar¹⁾ oc Karahafnar að helminge við Tungustað²⁾ [hinn tolfta hlut]³⁾ j aullum hualrekum.

millum hafnarness oc hollslækiar helming vidreka.

[Fyrir Gufu]⁴⁾skalum allann reka oc renningar oc flutning.

[Fyrir]⁵⁾ Bakka firir sunnann heide fra Hraunzhelle⁶⁾ oc ut þar thil saman liggur [diupsker]⁷⁾ oc landzskier. Þa er maður stendur æ mel uppi hia stein[um þeim er]⁸⁾ sionhending taka j vedrafoss.

Jtem samþýcti oc stadfeste þennann reka maldaga herra Gyrder biskup j Skalholtte Anno cio ccc l v. Saumuleidiz samþýctte hann Sýgurdur laugmaður æ nijunda are oc pritugasta virduligz herra magnusar kongz⁹⁾.

527.

21. Juli 1398.

í Skálholti.

Þeir prestar transkribera rekaskrá Helgafellsklaustrs.

AM. 264. 4to bls. 22—23 papp. skr. 1606; AM. dipl. afskr. Nr. 1628.

Aullum goðum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra kunngiaurum vij þorsteirnn prestur Suarthofdason of-

¹⁾ grundar, hdr.; ²⁾ Tungustadi, hdr.; eingin eyða hér í hdr.; ³⁾ eyða; máldagabókin forna hefir eigi orðið lesin fyrir fúa 1606; ⁴⁾ rétt: Hrafnshelli; ⁵⁾ = 1358, sbr. Nr. 70 hér að framan.

ficialis heilagrar Skalholtz kyrkiu Halldor prestur Jonsson radzmann oc Saulmundur prestur Jonsson. ad vi saum oc ýferlasum j maldagabok kýrkiunnar j Skalhollte rekamaldaga klausturinz æ Helgafelle suo latande sem her skrifad stendur [Hér kemr sama rekaskráin og Nr. 526A]. Og til sanninda [et-cetera]. Skrifad j Skalhollte næsta dag epter þorlaksmessu Anno Domini cio ccc xc viij.

528.

7. Október 1398.

á Ási i Holtum.

RUNÓLFUR Jónsson, Björg Skeggjadóttir kona hans og Hallr djákni sonr þeirra selja Árna Einarssyni jörðina Gunnarsholt á Rangárvöllum með gögnum og gæðum, ásamt Kotbrekkum og Grákollsstöðum.

AM. dipl. afskr. 2157, eptir transcripto á pappír frá 26. Apríl 1679; tvær afskriftir; transscr. var hjá séra Þorsteini Oddssyni í Holti. Bréfið var lesið upp á Heggstaðapingi í Andakíl 26. Apríl 1679 og votta það Þorvarðr Magnússon, Böðvar Jónsson, Jón Jónsson, Guðmundr Marteinsson, Jón Benediktsson, Snorri Marteinsson og Jón Þórðarson.

In nomine¹⁾ Domini Amen.

Giordest so felld[t] kaup j millum Arna Einarssonar af eirne alfu og Runolfs Jonssonar. Biargar Skeggjadottur hustru hanns. og Hallz diakna sonar þeirra. af annarre. ad nefnder menn Runolfur. Biörg og Hallur. selldu greindum Arna jardernar Gunnarshollt. Kotbreckur og Grakotllstadi²⁾. með öllum þeim gögnum og giæðum sem þeim jörðum eiga ad fylgia og hafa fylgt ad fornu og nýiu. og ej er með lögum undan komid. Sagdi nefndur Runolfur ad j Gunnarshollte ætte ad vera prestur og diakne. og kirkian ætte þar fiordung j heimalande j Kotbreckum og xij. kyr. xxx. asaudar. iiije. j vadmálum og hrossum. skilide hann og af sier kirkiu reikning allan smáan og storan. og það sem ornamentum ber til. um so langan tima sem hann hafde bued j Gunnarshollte. og Oddur Arnason hafde a hann skilid i þeirra kaupe. Hier j mote gaf ádurnefndur

¹⁾ nomini, hdr.; ²⁾ þannig báðar afskr.; Grákollsstadir, stendr i Gunnarsholtsbréfi frá 12. Júní 1475.

Arne xl kugillde og xlc j vadmálum. slátrum og brossum. allt samt vóru virðt. Skyllde greindur Runolfur taka under sier j landzverdid það ádurgreint lausagotz sem kirkian átte. og það gotz með sem þau höfdu ádur jätad ádurgreindum Arna. Enn það meira er skyllde hann utluka a tveimum aarum jafnmikid a hvoru. Sagde og þrattnefndur Runolfur að Gunnarsholt ætte attrædar torfgrafer til moskurdar árlega j Helluvadz jörd. og fiskveide j Hroadzlæk. tvo daga j viku fyrir hvörs manns jörðu ofann ur vatne og ut j á. þá sem sá kys er j Gunnarsholte býr. og stinga torf til vatznupptöku j meire Breckna jörðu á vetur j Gunnarsholte sem þarfuaft. tveir skogar j Næfurholitz jörðu. Fiara með ummerkium fyrir Stackholte og Backa. eru þau örnefne hin eystre: Ellding j millum Biarnareyiar og Ellidaeyiar uppe. Enn hin vestre fiðrumörk að Sudurey á að brydda framm undan klett. Hellunam er ur Gunnarsholte j eystre Kirkiubæar iörd sem þarfuar og v. hrossabeit j ytre Kirkiubæiar iörd á sumar enn x á vetur. og gefa alin til geymslu á hvort hross. Gunnarsholt á og ey er liggur j Rangá fyrir ofan Baulversfoss. honum hina næstu. Ollu gielldfiar rekstur ur Gunnarsholte j nordurkinn. og hallda þar nautgarde með öðrum mönnum þeim sem þangad eiga rekstur. og fá mann i safn á hausted. Skyldu þrattnefnder menn Runolfur. Biörg og Hallur son þeirra svara öllum laga-riptingum og brigd ef á kynne að koma þratt sagdar jarðer. enn greindur Arne hallda þeim til laga.

Var þetta bref giort j Ase j Holtamanna brepp. manudaginn næstan fyrir vetur. þá lidid var frá hingadbúrd vors herra Jesu Christi þushundrad. þriu hundrud niutige og átta ar.

Vottar að þessu ofanskrifudu kaupbreffe voru þar og under-skrifader¹⁾.

Pontianus Olafsson. Eysteinn Þorkelsson.

Þorsteinn Þorðarsson. Andres Svartzson.

Halldor Jseifsson. Magnus Sveinsson.

Olafur Olafsson.

529.

28. Oktober 1398.

á Reynistað.

STEINMÓÐR prestr Þorsteinsson lýsir því að hann og Ólafur

¹⁾ Það er mjög einkennilegt, að bréf þetta er undirskriðað í staðinn fyrir innsiglað.

bóndi Sigurðarson hafi orðið ásáttir um það, að Ólafr léti staðinn á Hólum fá jörðina Yzta-hól í Sléttuhlíð upp í það flag, er staðrinn átti í Sölvanesi, alls tíu hundruð, og nefnir hann menn til að meta jörðina.

Bisk. Hol. Fasc. III. 1, frumritið á skinni, og er eitt innsigli fyrir bréfinu, en annað er dottið frá. AM. dipl. afskr. Nr. 3569 með hendi Snorra Jónssonar eptir frumbréfinu. Hér er prentað eptir afskrift Hannesar cand. theol. Þorsteinssonar, og er af samamburði afskriftar hans við 3569 auðséð að séra Snorri hefir ritað bréfið nákvæmlega. Afskriftir eru í Bisk. 2. Fol. bls. 23—24 og Landsb. 18. Fol. 33—34, en þær eru hvor annari verri.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sæa ædr heýra sender stæinmodr prestr Þorsteinsson hola kirkiu radsmann Q[uediu] guds ok sina kunnicht gerannde ath saker þers ath olafr bonnde sikhurdarson hæfer sellt stadnum a holum jordina a yzta hole j slettahlid ok wid hófum asatter wordit at stadrinn skal taka hana suo dyrt sem þeir sex menn meta sem ek nefner til j moti þui tíu hunndrada jlaghi sem stadrinn atte j söluanes. woro þat tíu hundrath wöru. þui nefnner ek persa menn til at meta sagda jord a yztahole huersu dyrt stadrinn skal taka hana j moti fyrr græindu jlaghi. Þorstein prest gunnarsson. Þorstein stæinmodsson. asgrim snorrason. stæinþor ormsson. karl olafsson ok arna a midhole. skulu þessir menn til koma græindrar giordar j þann dagh sem fader minn werdr lidugr hæima a yzsta hole. en ef nockurr fyrr sagdra manna kann þa æigi til koma. skal Þorsteinn adra j nefna j kirkiunnar wmbode ok mino. ok saker þess at ek olafr sikhurdarson kennizst þetta satt wera þui setta ek mitt jnnicighli med jnnsighli sira stæinmodar firir þetta bref giort ath stad j Rænisnesi jn festo simonis et jude. anno domini M^o. ccc^o. xc^o. viij^o.

530.

9. Nóvember 1398.

á Skarði.

ORMR Snorrason vottar um kaup sitt á jörðunni að Hrísum í Helgafellssveit og um landamerki jarðarinnar.

AMagn. 264. 4to bls. 13 papp. skr. 1606; AM. 252. 4to bls. 54—55 skr. c. 1660, sbr. bls. 52 sama handrits, þar sem er ágrip af

bréfinu; AM. 430. bls. 13, séra Jón í Hítardal c. 1730 (ágrip); bls. 15—16 (heilt); AM. dipl. afskr. Nr. 1565 (ágrip), Nr. 1566, Nr. 1627, Nr. 1640 (ágrip), Nr. 1662.

Kaupbrief firir Hrijsum og suo maldagie þeirrar jardar¹⁾.

Aullum godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sender Ormur Snorrason kuediu Gudz oc sijna kunnigt gjaarandi ad Marteinn bonde Þorleifsson selde mier landid²⁾ j hrisum med natthaga. oc suo hafde eg akallzlaust alla tijma. oc med þui selde eg Odde Ketilssyne Hris³⁾ med natthaga. oc ad Hrijs⁴⁾ atte alla jaurd oc beit firir ofann girdingar⁵⁾ til motz vid Karstadi⁶⁾. Ek keypta oc Suelsaa af fyrrnefndum Oddi. oc fylgde ecke natthage. og med þui sellda eg suelgzaa Magnuse. Ek atta oc Karstade j Alftafyrde oc hellur. oc hefvr eg alldri hellum heýrtt eignad eingid⁷⁾ hardmagie. oc alldri tuimæli aa ad Karstader sette hardmaga. Og þetta vil eg framar sanna ef þurfa þiker. Og til sanninda et cetera. gjaarutt ad Skardi in festo Theodori martýris Anno cio ccc^o nijetijger oc atta ar.

531.

10. Növenber 1398.

á Bessastöðum.

ÓLAFR bóndi Jónsson selr Guðmundi presti Þorsteinssyni jörðina Bessastaði í Fljótssdal fyrir Torfastaði í Vopnafirði með tilgreindum landamerkjum.

AMagn. Dipl. Isl. Fasc. V, 23; transcriptum fjögurra manna á skinni frá 20. Apr. 1487. Í Lögþingisbókinni 1779 bls. 17, þar sem geinginn er dómr um reka Refstaðakirkju í Vopnafirði, er getið um „Mældaga Jardarennar Torfustada af Dato 1298. Hvarinne Bænhwsenu þar er eignaður Vidar. og Hvalreke fyrir Liosalande.“ Af því sem stendr hér í bréfinu er það auðsætt, að það er sama bréfið og þetta; ártalið er einungis rangritað (rangprentað) 1298 fyrir 1398.

[Vm torfastade j Austfiordum 1398⁸⁾]

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda jon prestur odzsson. jon finbiarnarson. þorkell snorrason. hraf[n] bergfinzson. jon andresson kuediu guds oc sina kunnigt gerandi

¹⁾ 252; ²⁾ allt, b. v. 252; ³⁾ hier(?) 252; ⁴⁾ Hrijsar 252; ⁵⁾ g'dingar, 264; girdingar 252; ⁶⁾ Karstada menn 252; ⁷⁾ eyngiar 252; ⁸⁾ [Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

at þá er lídít var frá hingatburd vors herra jehsu christi ☩^o
 ecc. niutiger oc átta ár vorum ver jhía. saum ver oc heýrdum
 á sunnudagh næsta fyrir marteins Messo á bessastodum j
 flotzdal at olafur jonsson selldi gudmundi prest þorsteinssyni
 með handabande til fullrar eignar jord á bessastaudum j
 flotzdal með vpplage og samþýcki jngunar husfreyiu sinnar.
 með öllum gögnum oc gædum sem fur greindri iordu fylgde
 oc hann varð fremst eigande at. her j mot gefur gudmundr
 prestur þorsteinsson fur greindum olafe jonssyni iord at torfha-
 stodum j uopnafirde oc þar með jarðer tuær er skalanes heita
 með öllum þeim gögnum oc gædum sem öllum þessum fur
 nefndum jordum fylger. oc hann varð fremst eigande at. oc
 þar á ofann xx kugildi. eru þessi landamerke á mille torfha-
 stada oc liotstada at læk þeim ed fellr¹⁾ næst fyrir vtan tun-
 gard á liotstodum oc suo ofan j á. oc at götum þeim er
 liggja til asbrandzstada. eru þessi landamerki j mille skalanes
 ens eystra oc asbrandzstada jnn at draungum þeim sem standa
 næst fyrir vtan brunna. seljord j selárdal er leifstader heita.
 skogarteig j nipsmo enn sydra. elldetorfs jord i liotzstada
 merke epter því sem þeim þarfaz er á tórfastódum býr.
 fylgia bænhusinu iij kugildi oc hundrad ofritt. halfr hualreke
 oc vidreke fyrir liosalande. stillisveidr j ose j vestra dal fyrir
 nipsande. skal fur nefndr gudmundr suara tiundar²⁾ æikningi
 víð kirkiuna á bessastodum þuilikum sem olafe ber til amedan
 hann hefer halldit kirkiuna. en suo morg hundrut sem æyn-
 azst j torfastodum. eda skalanesium þá skal olafur eda ingun
 taca suo morg hundrut vpp j bessastade. skal sira gudmundr
 suara fyrnd á kirkiunni á bessastodum meðan olafur bonde
 hefer halldit. sagdi opt nefndr gudmundr þessi landa mork á
 mille fur greindra jarða sem her er skrifat. oc til saninda
 her vm settu gudmundr prestur þorsteinsson [oc] olafur jons-
 son sin jnnsigli með vorum jnnsiglum fur þetta bref gert j
 stad dege oc are sem fur seger.

¹⁾ fullr, skbr.; ²⁾ tiundundr, skbr.

532.

17. December 1398.

að Svinavatni.

HALDÓR Eldjárnsson selr Ívari Nikulássyni hálfa jörðina að Svínavatni á Ásum í Húnavatnsþingi.

AM. dipl. afskr. Nr. 4064 «ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. «Brefed er a kalfskinn. hafa vered fyrer 6. Jnnsigle. eru oll i burt. en epter eru aller þveingerner».

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edr heyra senda eyiolfr biarnason. finnr jonsson. boduarr gilsson. sueinn ionsson. arnbiorn eireksson. snorri gilsson q[uediu] guds oc sina kunnigt gerandi ath þa er lidit var fra hegatburd vors herra iesu kristi þushundrat þriuhundrat niutiger oc átta aar tueim nottum efter festum lucie virginis at svinavatni æ asum vorum ver j hia oc sam áá handaband þeirra jfuars nikulassonar oc halldors elldiarnssonar at suo firir skildu ath nefndr halldor selldi greindum jfuari til fullrar eignar jörd hálfa ath suinavatni með ollum þeim gögnum oc gædum j jördu oc æ er sagdri halfri jördu hefir fylgt ath fornu oc ath nýiu oc halldor vard fremst eigandi ath til vmmerkia þeirra er adrar næstu iardir ááttu þar til mozt ath til reiknadri selför undir lógarhol j audkulustada jörd oc sambeit vit tungunes iörd. her j moot gaf optnefndr juar sögdum halldori j fyrstu niu kugilldi oc atta hundrut vöru oc atta hundruth j hafnarvöðum oc lukazt vt áá næstum fardögum kugilldin öll oc fiðgur hundruth vöru en áá öðrum fardögum efterkomendum þat sem efter stædi oc tolf alner af hueriu hundradi i aabata. skilldi þráttnefndr halldor af sier alla fyrnd vm kirkiu oc kirkiugoz oc jardar oc husum skilldi tijttnefndr halldor suara laparíptingum áá sitt goz ef jörd rip[t]az en yfuar hallda jörduinni til laga. Ok til sanninda herr um settum ver fyrr nefndir menn vor innzsigli fyrir þetta bref giört i sögdum stad oc aari tueim nottum sidar en fyr segir.

533

10. Januar 1399.

á Flugumýri.

PRÓFENTUSAMNINGR Arnórs prests Jónssonar og frú Ingibjargar abbadísar á Stað í Reyninesi.

AM. 280. 4to bls. 13—15 skr. af Hákoní Ormssyni c. 1640 (Liber copialis Bessastadensis).

In nomine Domini Amen.

Giördest og stadfestist með handabande so felldt kaup millum fru Jngebiargar með Guds naad abbadisar að stad með samþykke hennar conventu systra aff einnre halffu. enn sira Arnors Jonssonar aff annare. at sira Arnor gaff stadnum með sier til æffenlegrar provendu halffuann fimta tug hundrada. á þann haatt. að hann lukte þá þegar þar vt í eitt hundrad og tuttugu sem hann aatte vnder stadnum epter riettum reikninge. og þar til skyllde hann luka á næsta vore epterkomanda níu hundrad. halfft huort kugillde edur vöruvirdt gods. enn fimtan hundrud þaug epterstæde. skyllde hann vt luka eige seirna enn á þremur árum. enn halfft huort kugillde edur vöruvirdt gods. skyllde stadurinn eignast æ suo myked aff godsenu sem luckt være huort sem sira Arnor lifde leingur edur skiemur vpp frá þeim deige sem profendukauped for framm. hier í mote skilde sira Arnor sier æffenlega vist á stadnum í Reynisnese og bordhallð sem raadsmadur. og þionustu sem frialsum manne tilbære. hann skyllde og taka til klæda sier aarlíga aff stadnum hundrad vadmála edur tuijtuga vod og sex alner lierept. Sira Arnor skyllde og haffa til stadarins vadmals sæng. og stadurinn halda henne medan hann lifde. enn eiga hana epter hans dag. voru þesser kaupvottar. þordur þordarson. Steinmodur þorsteinsson. Einar Þoruardsson prestar. Þorgeir Boduvarsson. asgeir arnason og Gudne Sæmundarson leikmenn. huorier sín jnsigle settu með capitula jnsigle greinds stadar fyrer þetta breff. giördt á Flugumyre í Skagafyrde in festo sanctorum Marij et Marthæ. anno Domini. M^o. ccc^o. xc^o ix^o.

534.

13. Marts 1399.

á Møðruvöllum.

STEINMÓÐR prestr Þorsteinsson endrýfjar það umboð, er hann hafði árið áðr (26. Marts 1398) gefið Jón bónda Björnssyni.

AM. Dipl. afskr. Nr. 4 »ex originali» með hendi Jóns bróður Arna, og var frambréfið á kálfskinni; innsiglið var dottið frá; afskriptin er stafrétt og mjög nákvæmleg.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sæa ædr hæyra

sender stæinmodr prestr þorsteinsson. Q[uediu]. G[uds]. oc sina kunnicht gerannde ath enn framlæidis hæfer ek styrkt stad-fæst oc enndrnyiat med handabande oll¹⁾ þau vmbod sem jon bonde biörnsson oc þorgerdr hwsfreyia hans hafa haft ifuer minum pæningum med ollum sama skilmala oc græin sem þat bref váttar er þau hafua adr af mer haft til vmbodanna vm firirfaranndi tíma ath þui tillogdu at jon skal taka arligha i læigu sina fimm hundrad halft huart fridt edr vfridt oc dugh-aunda hæst. skal þetta hans vmbod standa vm næstu efter-farande tolf manade oc suo læingi þar vpp af sem wid gerum æigi annan wægh vpp á. oc til sanninda her vm setti ek mitt jnnsighli firir þetta bref gert a modruollum i horgardal in crastino beati Georgii pape. anno domini. M^o. CCC^o. xc^o. nono.

535.

7. April 1399

4. Marts 1400.

i Saurbæ.

EINAR Guðmundsson selr í umboði Guðmundar prests föður síns Runólfi Sturlusyni jörðina á Laugalandi í Hörgárdali með tilgreindum ískyldum.

AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 28. frumbréfið á skinni; innsiglin dottin frá; Dipl. afskr. AM. Nr. 157 (eptir frumbr.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sænda halldor prestr loptzson. eyiulfr prestr eireksson. biarne prestr brannzson. jonn petursson. jonn olafsson. biornn einarsson leikmenn quediu guds ok sina kunikt gerandi at sub anno domini M^o CCC^o xc^o ix^o in octava pasce j saurbæ²⁾ j eyiafirdi voru viær jhia sam ok heyrdum a handaband þeirra einars guðmundzsonar af einni alfu en runolfs stillusonar af annare ath suo firer skildu at einar selldi nefndum runólfi jordina laugaland j haurgardal j fullu vmbodi guðmundar fodur sins med ollum þeim gögnum ok gædum er henni hafa fylgt at fornu ok nyiu ok sira guðmundr varð fremzst ath eigandi. sagdi hann at jordin ætti halfsm[an]adar teig j audbrecku jord. annan halfsm[an]adar teig j mödruvallastadar nesium ok sagdizt einar eeki uilia abyrgiazst þott hann uæri spilltr edr brotin af

¹⁾ ollum, afskr.; ²⁾ þannig: saurbæ, frbr.

anne. þridia teig fim daga slattu sagði hann at iord kirkiunar a lögalandi ætti er griott gardr heiter enn j möðru ualla stadar jord ei sidr at jordin lögaland ætti gellðfiar rekstr inn under brottu brecku j hörgardal ok dagslattu af dauda tiorn j möðro ualla stadar jordu. sagði hann til kirkiu skyllðar æ jordunne ath þar ætti at uera prestr annath huert ær ok biskups gist-ing j annath huert sumar ok at kirkian j glæsibæ ætti man-adar rekstur¹⁾ a sumar j bædi mal bufe ella tueggia m[an]-adar rekstr j annath mal. her j mot gaf runolfr fíora tigi kú-killða²⁾ og grip slikan sem hann uillði til lata ok luka ut æ þremur ærum. fimtan kugillði a fyrsta ari þridiungar fe ok fimtan æ öðro. tíu æ þridia æri allt saman þridiungar fe. leggi tolf alner fridar epter hvert hundrat medan ei uæri allt lukt. Ok til saninda her um settum uær fyr nefnder menn uær in-sigli firer þetta bref giort j sögdum stað in crastino transla-cionis johannis episcopi holensis æri sidar en fyrr seger.

536.

16. April 1399.

i Bólstaðahlið.

ÞORÐUR Þórðarson og Steinmóðr Þorsteinsson officiales skipa Þor-
steini svart Hallssyni kirkjuhlutann í Knappstöðum í Fljótum.

AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 24, transskript á skinni frá 13. Júní 1479.
Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 220—221.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda þorður þórðarson oc steinmóður þorsteinsson prestar holakirkiu officiales quediú guds oc sína kunnigt giorandi ath saker þess ath þorsteinn suartur hallsson eigur hálfa iordena æ knapp-stodvm j fljótum. þui hofum uid ueitt oc skipath sögdum þor-
steine suartt til meðferdar kirkiu helminginn j knappstodum oc hunstade oc þar með allt lausa goz sagðrar kirkiu æ þann mata ath hann skal hafa greintt goz sier til nytia oc eignazt auoxst af. en suara ollum skyllðum fyrir kirkiuna oc standa j ahyrgdum vm hana oc hennar goz. skal þessi ockar skipan standa suo leingi sem þorsteinn suartur eigur eignar hlvtann j knappstodum. Ok til sannenda hier vm settum uid officio-

¹⁾ Resktur, frbr.; ²⁾ þannig, frbr.

latus incigle firir þetta bref giort j bolstadahlid in festo magni comitis anno domini M^o ccc^o xc^o ix^o.

537.

16. April 1399.

i Bólstaðahið.

ÞORSTEINN svartr Hallsson kaupir hálfa jörðina Knappstaði í Fljótum.

AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 24; transskr. á skinni frá 13. Júní 1479. Sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 221.

[Vm nappstade j fliotom. halfer keypter firir xvje. enn kaupa hlute er xxx^e. þui ber þetta enn vitne. ad þar ed nefner j gomlum brefum hálfa jord. þa meina þeir hálfan kaupa hluta¹).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda þordur þordarson oc steinmodur þorsteinsson prestar hola kirkiu officiales quediú guds oc sina kunnigt giorandi ath vid hofum sellt til fullrar eignar þorsteine suartt hallzsyni hálfa iordena æ knappstodvm j fliotum með ollum þeim gogum oc giædum sem þeim iardar helmingi eiga ath fylgia fremstz ath logum. hier j moti skal sagdur þorsteinn luka kirkjunne þar æ knappstodum æ næstum fardogum atta kugilldi oc atta hundrut uoru edur uoruvirtt goz. Ok til sannenda hier vm settum uid officiolutus incigle firir þetta bref giortt j bolstadahlid jn festo magni comitis. anno domini M^o ccc^o xc^o ix^o.

538.

29. Juni 1399.

i Haganesi.

VITNISBURÐR Marteins Ívarssonar um landamerki Molastaða.

Frumbréfið í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 25, á skinni; innsiglið er dottið frá. Prentað eptir frbr. í Tímariti Jóns Péturssonar I, 37—38.

Vitnisburður um landamercke molastada 1399²).

Þat giðri ek martein ivarsson godum monnum kunnikt at medan ek var heima æ molastodum hia föðvr minum fra þi

- ¹) [Aptan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups; ²) [Aptan á með yngri hendi.

sem ek má fremz muna ok til þess ek for þadan fulltíða heilt
 ívar fader minn þessi landamerki ok einghan víssa ek at
 finna at gærðstær sa er vpp geingr fyrir vtan molastadi
 neðan frá æ ok vpp at hlíðar górdum ræðr en síðan rettsyni
 vpp í biarnar gíls læk en hann vpp í fíall. en fyrir sunnan
 ræðr læk sa er ofan fellr or fíalli fyrir sunnan míofoa rygg
 ok fyrir vtan broða gerði at gærði þeim sem liggir ofan eftir
 myrinni fyrir sunnan Molastada torfgræfuer ok ofan æ hafua
 bækkann ok ofan at æ. hafði fader mín steck fyrir neðan
 langhagærðin¹⁾. fyrir vtan hafua bækkann torfgræfuer sem sea má.
 neðir smáranes. hýlinn búrhýl ok allar landznytíar með eign í
 þessum takmörkum vpp í fíall ok ofan at æ. má ek hér fullt
 vítni vm bera ef þýrfa þíker. ok til sannínda hér um setta ek
 mítt ínzíglí fyrir þetta bréf górt í haghanesi syðra æ petr-
 sso ok þals þa er líðir var frá búrd crístz. Mccc xc ok níu ár.

539.

1399.

MÁLDAGI Hvammskirkju í Norðrárdal.

AM. 257. 4to skbl. þetta er skr. c. 1450; AM. dipl. afskr. Nr. 2235 með hendi Árna; JSig. 143. 4to. bls. 330 skr. c. 1600.

Huammur j nordurárdal²⁾.

Anno domini M^o. ccc^o. nonagesimo nono. Medkendist
 hallur suarhofdason. at hann hefði suo mikít lausagoz tekt
 kirkíunnar í huammi í nordrárdal sem híer seiger.

Jn primis xv. kyr oc xv. ásaudar kugíllde. cccc. hundrut
 í hrossum.

Jtem sextíge hundrada oc halft síaunda hundrat voru eða
 voruvírt goz.

Jtem lannd æ hólí oc froða eingí.

hafa þessar íarder lukzt kirkíani firir aðrgreínda penínga.

krokr. harekstader. klepstia [oc half desey firir fimtíge
 hundrada³⁾].

¹⁾ langhagærðin, JPétrsson, rangt; ²⁾ 143; ³⁾ [sl. 143.

540.

1399.

BRÉFSÁGRIP um Bøðvarsholtsreka í Staðarsveit.

AM. 252. 4to bls. 50. skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 10, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1567; Afskript séra Þorkels Eyjólfssonar staðfest 24. Febr. 1887 eptir skjölum Staðastaðarkirkju.

Halfur Bøðuarsholl[t]s reke¹).

Það vottar Kristijñ Guðmundardotter að Jffar Þordarson hæffe lyst frirer sier. að hann hæffe feinged og geffed herra Guðmunde abota að Helgafelle halffann Bøðuarsholltz reka. þennann vitnizburð gieffur hun vt Anno 1399.

541.

9. Juli 1399. i Bæ i Borgarfirði.

ÞORSTEINN lögmaðr Eyjólfsson staðfestir máldaga klaustrsins á Helgafelli (líklega rekamáldaga Vilchins).

AM. 264. 4to bls. 23. papp. skr. 1606; AM. dipl. afskr. Nr. 1628.

A[u]llum monnum þeim sem þetta breff [sia edur heyra] sender Þorsteinn Eyjólfsson laugman nordan oc vestan æ Jslandi Qvediu Guðz oc sijna kunnigtt giaurandi. að það sama máldaga bref kirkjunnar að Helgafelle sem þetta mitt bref er með bundid, sýnist mier sannligtt oc truligtt. oc obrigdulega halldast eiga kirkjunne til halldz oc eignar. þar til er fullkominn fratakzvitne ganga j mote audrum til eignar. Og til þess meire styreksz oc staðfestu etcetera. Skrifad j Bæ j Borgarfirði næsta dag epter seljamanna²)messu Anno 1399.

542.

26. Juli 1399.

i Hvalfirði.

BJÖRN Einarsson Jórsalafari selr Árna Einarssyni ýmsar jarðir í Rangárþingi fyrir jarðir í Húnavatnsþingi.

¹) 430; ²) þ. e. Seljumanna.

Frumbréðð í AM. Dipl. Isl. Fasc. V, 26, á skinni, með norskri hendi; brot af þrem innsiglum er fyrir; fimm eru döttin frá.

[jardakaupa bref fyrir stærri borg 1399¹).

In nomine domini amen.

var þetta kaup þeirra biærnar einarssonar meðr samþykkt solueighar þorsteinsdottur konu hans af annare halfu en af annare arna einarssonar ath nefndr biörn selldi sagðum arna þessar jarder er sua heita efra hual midhus oc vindaas er liggia j hualrepp kirkiulæk j flodzhlid oc nærflost er liggj a averia-repp med ollum þeim gögnum oc giædum sem þessum jordum hafa fylkt oc fylgia fra fornu oc nyiu oc biörn hafer fremzst vordith eighande med skóghum oc rekum oc odrum lunnendvm engum undan teknum oc þar med halfan attatugh kugillda med rossum oc tutughu hundrad er æinar buttr vard honum skylldughr eppter einar haleggh. Her j mote selldi adr nefndr arne sagdvm birne ytri borg h j vididal oc þar med halft asbiarnar-nes pridiunghinn j vazenda þnerar tuær oc OYr er liggia j vestrhope krossanes oc halfa vik aa vaznesse oc fiordunghin j mela-landi med ollum þeim göghnum oc giædum sem þessum jordum fylgia oc fylkt hafa fra fornu oc nyv oc arni hefer fremzst eighande ath vordith med skoghum oc rekum oc ollum odrum lunnendum ænghum vndan teknum særdeilis til tekit selfor oc afrett j heydal liggj er borg h skal fylgia firer ofan þnerar oc her til atian kugillde oc tuttughu. Her til skal biörnn adr nefndr luka saugdum arna j skakka millum fyrr græindra péngha fimmtan kugillde æ rangharvollum edr fimmtan hundrada jord oc luka firer nefndan arna jorunne biarnardottur tiu hundrad er arni er henne skylldughur. skulu opptnefndir menn biörn oc arni huaar firer sigh suara lagha rypthingum¹ firer adr græindum jordum en huar halldi sinv kaupi til lagha oc taka jardinar huaar vm sigh med ollum jskylldvm huart þær eigha j annarra manna jardir edr ligia jskylldir j þær af annara manna halfu osækir huarer vm sigh þo ath æng hi seg hi til saker vminniss edr vangoymslu kann oc nöckur brigd a koma huars jardir vm sigh þaa skulu mætazst oc appt gangha þeirra þessar bezstu eigner aa badar halfur ef nöckur riftingh

¹) [Aptan á bréfinu.

ædr brígd kann aa ath koma en hinar odyrrer odyrrum j mote skal þesse allr saman kaupmale haldazst oc standa obrígduligr vndir jafna hand aa badar sídr. vorv þe[ssir¹)] kaupa vaattar sira hoeskulldr jonsson. gisli andresson. guðmundr þorgeirsson. krakr jonsson²). halldor gunnarsson. ottar biarnarson huerer sin inzsigli settu med þeirra godra manna biarnar oc arna sem fyrr nefnazst jnzsiglum firer þetta bref er giort var j hualfirde æinne naat æppter jacobs messu degði sidar en þetta kaup for fram j sagdan stad þa er lidith var fra hingath burd vors herra ieshu christi þushundrað þriu hundrad niutiger oc niu aar.

543.

10. September 1399.

i Vatnsfirði.

ÚRSKURÐR Óla Svarthöfðasonar officialis Skálholtskirkju um hvalreka Vatnsfjarðarkirkju á Almenninum.

AM. Dipl. afskr. Nr. 898 «ex orig. Vatzförd. accurate». Árni segir bréfið hafa verið með norskri hendi; dregr upp iunsigli officialis. Tilfærir á lausum miða «diffinitæ ur copiuqverenu Vatzfiardar kirkiu 4to membrana».

Ollum monnum sem þetta bref sea edr heyra sender sira oli suarthofdason officialis heilagrar skalholz kirkiu [kvediu gudz oc sina kunnigt gerandi] at sub anno gracie M^o ccc^o xc^o) nono j vazfirde næsta dagh eppter natifitatem beati(!) virginis⁴) kom aa stefnu firir mik biornu einarsson af einne alfu oc kærði til jllhuga guðmundzsonar oc marteins petursonar ath þeir hefde ath ser tekith hual kirkiunnar j vazfirde sem rekith hafði aa almenningha en æfinligh eign er kirkiunnar j vazfirde fíorer tiger vætta af ollum h[u]aulum⁶) sem rekr aa almenningha en ef minne kemr kærde biorn ath einghi lagha skippte hefde aa geingit sagdann hual oc þeir ólagum brott fært oc eingi aa hans vegna edr kirkiunnar til lagha skiptis verid. hafði oc laghligur vmbodzmadur kirkiunar beitt oc kraft nefnda menn lagha skipptis oc feingit æghi. Þij j guds nafni amen sagda ek med fullum domi oc lagha vr-

¹) frá [og út svartara blek; ²) = Krákr gamli i Skarði; ³) þannig Copiub.; cx, frbr., sem er rangt; ⁴) þ. e. 9. Sept.; ⁵) haulum, frbr. (rangt).

skurde kirkiunne j vazfirde flora tighe vætta til eignar af adr greindum hual oc eppter reittum¹⁾ reikninkskap¹⁾ skyldugha ath luka apptir kirkiunne j vazfirde greint huals verd florar vætter til hundraz. vtan þeir profi med fullu skilrike at heim hafi komit til vazfærðar firir fardagha. oc her til rett kirkiunne j vazfirde firer vlaghlegha medferd oc rangligha brottfærslu hualsins þrettann merckr. skal allt þetta goz lukazst aa næstum fardaugum heima j vazfirde eppter ifirsion þe[i]rra godra manna sem ek þar til nefnir. Ok til saunnya her vm sette ek officiator¹⁾ jnzsigli firir þetta mitt vrskurðar bref skrifad stad oc ari deghi sidar en fyrr seger.

544.

31. December 1399.

[á Svinavatni].

ÞORFINNR Hallfredarson selr Nikulási Ívarssyni jörðina Ytri-Laungumýri í Húnavatnspingi fyrir lausafé og tilgreinir landamerki.

Biskupsskjalasafn Íslands Nr. 2. Fol. bl. 13—14, skjalabók rituð eptir 1693 á pappír. Landsbókasafn 18. Fol. bl. 34—35, skjalabók á pappír rituð á 19. öld. Er hér farið eptir afskrípt cand. theol. Hannesar Þorsteinssonar af hinu fyrnefnda handriti, en hitt hefir verið haft til samanburðar, og er samhljóða.

Kaup Brief Jvars Nichulassonar og Þorfinns Hallfredarsonar á lāngamýre. fyrer lausafie. Daterad svijnavatne 1399 D[rottensdag] nærstann epter Michaelsmessu med 4 Jnciglum til forna. Oll glotud.

Þeim Goodum Monnum sem þetta Brief siā edur heýra senda þordur prestur þorlæksson. Ellðjárn Eiríjksón. Bardur Þorleifsson. Leijkmenn. kuEDIu Guds og sijna kunnigt giorande þā er lided var fra hijngadbурde vors herra Jesu Christi þusundrat þriu hundrud niřtiju oc niřu ār. Drottensdag nārsta epter Michaelismesso²⁾. ad Svijnavatne ā āsum vorum vier i hiā og sāum ā handaband þeirra Jvars Nichulassonar og Þorfinns Hallfredarsonar. ad so fyrer skyldu. ad nefndur Þorfinnur selde greyndum Jvare til fullrar eignar jōrd er ā Jtre langamýre heiter med ōllum þejm gōgnum og giædum i jōrdu og a

¹⁾ þannig; ²⁾ þ. e. 5. Október.

er sagdre jörðu hefr fylgdt að fornu og nýu og Þorfinnur varð fremst eigandi að til ummerkja þess[a]ra. að gardur rædur í mille langamýrar norðann úr Blöndu og uppá ás til mots við dalstöðrn. enn þesse landamerke utan að. ríettisyne úr midre tíðrn. og uppá sand. og þaðann súður eptir ase. enn þess a midlum tunguness og lāngamýrar ríettisyne úr Krossholte og ofan í Blöndu. og a upp ása til mots við svíjnavatn. sagde Þorfinnur adurgreindur. að torfskurður være úr Tungu til lāngamýrar attfedmingsskurður. enn skyllde ecke aByrgiast þott meijra jrde.

Hier í mot sagde þrattnefndur þorfinnur að langamyre ætte Beijt öllu saudfie í tungu jörd ef hus hefde. enn tveggia manada beijt ef eingin hefde hus. sagde hann og til Bænhuss skulldar á firr sagdre jörðu á langamyre.

Hier í mot gaf opt nefndur Jvar sögdum þorfinne. Í fyrstu sið kyr og ellefu asaugar kugillde. tvö naut tvævetur og tíju saude veturgamla. kugilldes hest. Jtem tvö hundrud vöru og tvö hundrud vöruvirdt. tvö hundrud í slátrum. skyllde lukast út a næstum fardögum. fimm kyr og ellefu asaugar kugillde og hestur. a öðrum fardögum kyr og gelldfiar kugillde. tvö hundrud vöruvird og hundrad í slátrum að hauste. a þridia hauste enn ein kyr og gielldfiar kuillde og tvö hundrud vöruvird. hundrad í slátrum að hauste að tíjundar lage. skyllde hann taka .xij. alner eptir huort. c. það sem ej lýkst nu að nærstum fardögum. skyllde þrattnefndur þorfinnur svara laga niptingum a fyrir sagdre jörðu. enn Jvar skyllde til laga hallda jörðenne.

Og til sannenda hier um sagdt jarkakaup settum vier fyrir nefnder menn vor Jnncigle fyrir þetta Brief in festo silvestri pape á áre sem fyrir seiger.

545.

[um 1400].

SKRÁ um eignir Helgastaðakirkju, þá er Þórúlfur Bjarnarson tók við.

Stockholm. Isl. membr. Nr. 16. 4to bl. 61b; þetta er skrifað c. 1400 og er með norsku handarlagi og sem bréfhendr frá þeim

tímum. Prentað áðr í Heilagramannasögum útg. af Unger Chria 1877 I, formáli xvij.

Suo mikid reiknadiz godz helgastada kirkiu þa ær þorulfr biarnarson tok með.

jn primis. vij. kyr. vj. asaudar kugilldi. vij. gellða vetr unga¹⁾ ij. hross fyrir. c. huort. j virdingafæ vj. hunndrad [þat af]²⁾ því ær til fleckz.

jnnan kirkiu mariu likneski. nicholaus likneski. ij. krossar smellter. oc einn vsmelltr. sloppr alluanndr. kanntara kapa. messu klæða læppar vandir med grænum hockli slittnum. alltaris ducar. ij. slitnir oc höfudlin alluant. alltaraducr uslitin. messuserkr. handlin. corporalia. iij. eitt slitit. fonntbunadr vandr. glergluggar. ij. oc annar brotinn vida oc j brott or glerid. biorar. ij. med sotdrift. tialld uant kalla megin vm framkirkiu. blamerkr dukr slitinn jfir nicholas likneski. brik steind. alltarisklædi. iij. allvand. alltarissteinn. kalekr lest[r] oc patæna. jarnstika stor brotin oc adrar. iij. stikur med iarn. ij. frame oc. ij. innar. eldbere. ker alluant. klockur. iij. oc ein rifin j barminn or hinni þridiu kolbrin oc æ. ij. borur oc hlíodlaus. oc litil bialla brotin. sequenciubækr ij. paska bok. grallara skra. enskar bækr. ij. paska hoc oc gudspialla. j selskinni. sallterar. ij. fornir. nicholas saga. og enn skrar nockurar. kirkiuketill. glodar ker. paxblad fornt. spialld steinnt. sacrarium handklædi. kistill. stolar. ij. lectarar. oc reliquie j þremr pungum. merki. ij. uand. saluns leppr.

546.

[um 1400].

MÁLDAGI og landamerkjaskrá kirkjunnar í Hafrafellstungu.

AM. Nr. 136. 4to bl. 287a—b, skb. Skinnastaðabók af Jónsbók, þetta skr. c. 1500, og er þetta mjög máð sumstaðar og skorid af blaðröndinni að auki. Sama skrá er og á fyrstu blaðsíðu sama handrits, skr. c. 1600, en er þar enn þá máðari og að miklu leyti ólæsileg. Pétrsmáldagi frá 1394 telur kirkjunni fjórðung viðreka í Ormarslóni og afdráttu að auk. Hjá Pétri á kirkjan alla viðreka og þrjá hluti hvalreka í Sandi, en hér alla reka; mun því þessi máldagi vera í við yngri.

¹⁾ máð og óljóst, ²⁾ gat á blaðinu og auk þess máð.

J Gvds nafni amen.

kirkian j hafrafellstungu er helgud gvdi vorri fru oc Johanne postula.

hun a skoginn j sliettafelli riettsynis vth epter fells lag firir vestan tungu [fra] nonvordu vth [j] branslæk. Enn fur ofan rædur gardur sa er liggur vt vr s[o]mu nonvordu j branslæk sem er smiorhols landamerkis gardur. Enn hafrafells tungu oc arlækjar¹⁾ landamerki skilur gardur sa er geingur vm þuera tungu j motz vid smiorhols lag j sliet[t]a felli. hun a skoginn j lækjar dals landi. te[i]ga(!) a gnups²⁾ myri er leist[ur] heiter. halfs manadar verk. riettsynis vestur fra lomatind j hlass huort uiku verk inn af audru j motz vid gunnsteins stada teig. hun a ormsnes a austara sandi.

Reka med aullum gognum vt a sande. skal þa hafrafell frammi liggia vid gnupinn oc ganga þar til ad frammi er øxlin a sandfelli.

allann reka a huita sandi med aullum gognum.

hun a tueggia hrossa afdratt arliga med vnninn vid j ormarz lonz landamerki vr fiordungs³⁾ hol j þuerfell. þadan riettsynis framan vid mosfell austur j sauda. enn hid fremra rædur vrdar as. reyda j motz vid hol a fialli.

547.

[um 1400].

KIRKJUREIKNINGR á Eyri í Skutilsfirði.

AM. 249E. Fol. skb. Rimbók með ártíðaskrá frá Eyri í Skutilsfirði. Þetta er á bl. 1a með hendi frá c. 1400.

Suo mikít portio fell a eyri j skutilsfirði hia kolbeini biarnasyni.

jn primis halfr siavndi eyrir.

annat ar siav avrar.

þridia mork.

¹⁾ ærlækjar, afskr. 1600; ²⁾ þannig Pétur máldagi 1394; gnuds(!) hdr.; ³⁾ óglögt.

548.

[um 1400].

SKRÁ Holtastaðakirkju um Spákonuarf.

AM. dipl. afskr. Nr. 504, tvær afskriftir eptir sama frumriti á skinnleingju ónnisglæðri, og eru báðar staðfestar, önnur í Skálholti 8. Maí 1711 (= a), en hin í sama stað 2. Sept. 1712 (= b). Það vottum vier¹⁾ undirskrifader, að vier¹⁾ hofum sied og lesed gamla kalfskins skrá svo hlíðande²⁾ sem hier firir ofaun og framan skrifad stendur. Var [audsyneligt að³⁾ alldrei höfðu þeirre skrá nein Jónsige fylgt. Enn af skriftaformenu [virdtist mier Arna Magnus-syne og mier Þorde Þordarsyne (vær adrer underskrifader kunnum eigi neitt vist hier um að dæma)⁴⁾ að sögd kalfskins skrá munde ritud vera hier um Anno christi 1400. eda nokkru sidar. Eitt ord í skránni (frá⁵⁾ þá og hellisvík) var svo að seigia olæselegt, og er j þessare nærverande utskrift sett meir epter gátu enn skirre sion. J öllu öðru ber þessare utskrift saman við optnefnda kalfskins skrá, bæði að ordum, stöfun, höndum, strikum og punctum. Þau ord: gaumul skrá um Spákonuarf, sem hier standa á fyrstu sidunni stödu utan á kalfskins skránni, skrifud með miklu nýrre hende, enn þeirre sem var á síðlfre skránni innan til. Öllu þessu til sanninda merkes setium vier⁶⁾ vor nöfn hier firir nedan j Skálholte þann 8. Maí Anno Christi 1711.

Arne Magnusson. Þorleifur Arason. Þordur Þordarson. Grimur Magnusson. Magnus Einarsson.⁷⁾

Árui ritar ennfremr um þessa skrá: „Skrána sem hier er uppskrifud atte Anno 1711 Biarne Sigurdzson á Heynese, eigande Holtastada. og hefur sögd skrá leingi fylgt Holtastadaskiðlum.

Biarna Sigurdzsonar um Spákonuarf.

Skræn er skrifud á oformeliga skorinn kalfskins geira, og er audt bil nedan við skriftena so að þar af er vist að alldri hefur su skrá leingre vered. Þesse skrá er nu næsta miðg tekin til að rotna, og forgeingur innan skams. Nedan á hana, til vinstre handar, firir nedan skriftena er, antiquo calamo, rissud figura⁸⁾, sem Árni dregr upp og var sú neðst niðr við neðri röndina.

„Schedula pergamena Biarna Sigurdzsonar um Spákonuarf, er ritud með sömu hende sem önnur Schedula pergamena um Spákonu-
arf, hver fyrrum hefur tilheyrt Hóskuldstada kirkju. contuli accurate“.

Þessi skrá Hóskuldstaðakirkja, sem Árni á hér við, er enn til í frumriti (AM. Fasc. V, 13) og er frá 1395 (Dipl. Isl. III, 506).

¹⁾ vid, b; ²⁾ ord eptir ord b. v. b; ³⁾ [Var á þessu bokfelle audsynilegt, að alldri hafde skráin leingre vered, en so sem hier stendur, og b; ⁴⁾ [syndest ockur, b; ⁵⁾ mille b. v., b; ⁶⁾ vid, b; ⁷⁾ undir b rita að eins Árni Magnússon og Þórðr Þórðarson.

Gaumul skra vmm Spakonuarf.

J helminga skal skipta spakonuarfe. Eiga þar annan hlut hauskauldzstadamenn ok spakonufellzmenn.

Þa skal en skipta j tuo stade. Eiga þa mvnkar. annan hluta.

Þa skal skipta en j tuo stadi. eiga þeir fra suinavatne ok holtastódum annan hlut ath helminge huorer. En eiga þa marstadamenn annan hlut. En mvkar ok þeir va huamme halfan ath helminge huorer.

En spakonuarfr er fra fornv vor ok uestur til deilldarhamars.

Þar næst uestur æ mille laxar ok fossar.

Þa er en spakonvarfur fra raudaskridu til hrafnsar.

Þa fra hellisviyk til marks við finnstadi.

Fyrir finnzstódum. fimmdeildur. huerfa þria hluter til spakonvarfs. en tueir til landz.

fyrir ærbacka er spakonv arfur ath ollum hluta.

Þa næst jnn frá þollaugardys ok j midia seluiyk.

J spakonu arfe æ hauskauldstada kirkia flintunge minna en helming.

549.

7. September 1400. að Holum i Eyjafirði.

Jón prestur Þórðarson fær Haldóri presti Loptssyni jörðina Grísará og hálf Nýlendi til fullrar eignar.

AM. Fasc. I, 1. transskript á skinni frá 7. Júlí 1461. Það hefir auðsjáanlega gleymzt hér nokkuð af ártalinu hjá þeim, sem hafa transskriberað bréfið, svo að árfærsla þess er nú ekki alveg viss. En það er víst að ártalið 1300 fær ekki staðizt og að ekki getr bréfið verið yngra en 1403, því að þá deyr Haldór prestur Loptsson. Sennilegast er að hér hafi að eins gleymzt úr eitt c, því að sú misskript gat hæglega orðið.

grisara[r] bref¹⁾.

Þath gere ek jon prestur þordarson godum monnum kunnigt ath ek hefer feingit síra halldore lopzsýni til fullrar eignar jordena grisara ok halft nylende med þeim gaugnum ok giædum er þeim hefir fylgt ath fornu og nýiu ok ek ward fremst eigande ath. Ok til sanninda her wm setta ek mitt jnnsigli

¹⁾ Aptan á bréfinu.

fyrir þetta bref er giort war ath holum j eyiafirde. ju festo gorgonij martiri[s]. anno domini. M. ccc[c].

550.

fyrir 1401 og síðar.

á Skarði.

MÁLDAGI Maríukirkju á Skarði á Skarðsströnd um daga Orms Snorrasonar.

Frumrit þessa máldaga er nú að finna í Philipps safni í Thirlestaine House í Cheltenham á Englandi Nr. 10,442 (16,504) Fol., og er hann ritaðr á aptasta (94.) blað forrarr skinnbókar af Postula sögum (Codex Skardensis). Er hér farið eptir stafrótttri afskrípt af frumritinu frá meistara Eiríki Magnússyni í Kambryggju á Englandi, og annari afskrípt nákvæmri meðal fornbréfaafskrípta Árna Magnússonar Nr. 1525 með hendi Árna sjálfs; skrifar hann á hana: «Maldage Skardz kirkiu ritadr aptan við postula sögurnar þar, með þremur diversis manibus». «Kynne vidimerast af mler, þordi þordarsyne, Pale Hakonarsyne. Orme Dadasyne. legimus enim et contulimus». Aptan við stendr og: «Vidimus et contulimus Scalholti d. 18. Decembr. Anno 1710. — Arne Magnusson. Þordur Þordarson. Ormur Dadason». «Framan af þessum maldaga allt að α (= hér nota 4. bls. 657) er ritad með einne heude, illa og miðg viðvæningslega skrifadre, verdr þo að vera elldre enn 1400. eða að visu um það bil. vide það sem noterad er um hinar tvær epterylgiande hendurnar. annars sier hun ei so gamallt ut. hana mun hafa skrifad einhver sem hefur vered að læra» (AM.). Á sama stað er önnur afskrípt af þessum máldaga með hendi eins af skrifurum Árna (Páls Hákonarsonar?), en hún sýnist einungis vera afskrípt af afskrípt Árna. Skinnbókin hefir nú geingið af sér síðan um daga Árna og eru því eyðurnar fyltar eptir afskrípt hans.

Mariv kirkia ath skardi a skards strond er helgut oc uigd gudi als vandanda. jvngfru sancte marie guds modvr oc hinum blezada petro postola. marie magdalene oc ollum guds heilaugum monnum.

kirkia ath skarde aa halft heimaland með geirmundarstaudum¹⁾ ok allt land ath aa. rufeyiar²⁾ með kalfum. langey³⁾.

¹⁾ «Hier er utskafed eitt ord og þar firir nu eyda i maldaganum. líkast hafe i fyrstu misskrifast og vante so eckert» (AM.); ²⁾ «Hier er i sama mata litel eyda og utskafed lited ord, mun þo eckert vanta» (AM); ³⁾ «Hier er og utskafed nockud, kann eigi plateins vegna hafa vered annad enn oc» (AM).

halfa kavngvrs¹⁾ey. olafseyiar halfar oc sigridar²⁾holm allann. avrfyrseyiar halfar. Olafsey in litla half.

þria hlute i vidreka firir þorpum ok hvalreka milli kara-hafnar oc grindar³⁾. ath þeim vidreka fraskildum sem felz kirkia oc tungu kirkia eigv. oc [tve[ir] t[o]lf[t]vngar⁴⁾ i hualreka er annan a tungu kirkia enn annan [huams kirkia]⁵⁾ i [greindum]⁶⁾ takmavrkum. ok [þeim vid]⁷⁾ reka sem bænhsit a af bænhsvik i þorpum. eru þath sex alna tre ok þadan af minne. En staduren⁸⁾ i skalholte a fiordung i h[valrek]a⁹⁾ oc i vidreka¹⁰⁾ i greindu tak¹¹⁾marki iafnt vid Skardskirkju.

Jtem aa kirkia ath skarde halft breckvland i bitrv med hvalreka oc vidreka til hvnz¹²⁾vavrdv ok kiavrtre aa hun a hverium tolf manvdvm vnder gvdavgv havða inn til stikv hvar sem kemvr er halldis ath gnip gaf kirkiunni ath Skarde.

kirkia ath skardi aa tvtygv kyr. flora tigi asaudar oc tvær ær. vxa fiogurra vetra. hest oc tvav merhryssi. sioferan selabat. fertvgar nætur¹³⁾ copheldar. fiogvr¹³⁾ hundruth alt saman til vadmala oc frids halft hvort.

Þetta aa kirkia firir innan sig. jn primis tvo krossa yfer haaltari oc einn gvllagdan i midiv med altarsbrik. Jtem mariv likneski tvav a kor. petri likneski. jacobi. pauli oc marie magdalene¹⁴⁾ font klædi fornt med crosse. pascha kerte. kertistikvr¹⁵⁾ tvær fornar aa altari oc lectari oc pax spiold þriv. amplar

¹⁾ *So stendr hier enn eigi kaungrs (AM.); ²⁾ *sigridridar stendr þar (AM.); ³⁾ hér stendr grindar í skb. og hefir Árnileiðrétt; ⁴⁾ [Þetta er raderad, verdr þó auðveldlega lesed. (AM.); ⁵⁾ *so er það skrifad, og verdr vel lesed, enn er þó raderad, oefad med vilia. (AM.); ⁶⁾ *þegar menn bera þetta ord saman vid greindu sem sidar stendr, þa verdr það allæst, annars er það grantraderad. (AM.); ⁷⁾ *þetta er miðg so raderad, og því varla læst, þó syna redvi ductus að það hafi so verid. (AM.); ⁸⁾ *so er það, enn ei stadren. (AM.); ⁹⁾ *þetta ord er öldungis burt skafed, siest þó grant til h a. (AM.); ¹⁰⁾ *þetta [i vidreka] stendr uppi yfir linunni, þó med somu hendi. (AM.); ¹¹⁾ *hier a mille er raderad, so mikid sem einn bokstafur, hefur ofskrifast, og vered so giort strax i fyrstu. (AM.); ¹²⁾ má og lesa huuz, segir Árni; ¹³⁾ *so stendr hier enn ei nætr. fiogr. (AM.); ¹⁴⁾ *hier eru utskafner 2 bokstafer. synezt hafa vered mz eða fo. (AM.); ¹⁵⁾ *hier er og raderadur burt einn bokstafur. synezt vered hafa oc. hefur vered skafed strax i fyrstu. (AM.)

tveir, lektare j kor. glergluggar fim með hvrðvm. forn tiavld rotin með dvkv m framkirkiv. tveir tialda leppar vm kor oc dvkv¹⁾ vnder avdrv. klykkv sex oc tvær smaklvkkur oc ein bialla. messu fata kista inlæst. Jtem v²⁾ fornar bækr vondar per vsvm. Jtem aspiciensbok til nivvikna favstv oc de sanctis nema vm adventv. Jtem bok fra paschvm. ottvsavngvar oc til adventv de sanctis oc de tempore samsett de tempore en ath savng de sanctis. jtem altarisbok með lagasavngvm. missale samsett ad pistlv. seqvencivm oc gudspiollvm de tempore fra paschvm til adventv. jtem de sanctis bok. missale oc commvne per annvm. Jtem commvne svffragivm með jmnario oc capitulario per annvm. Jtem graduale per annvm de tempore. Jtem seqvencivbok per annvm de sanctis et de tempore. Jtem lesbok de sanctis³⁾ et de tempore per annvm. Jtem kirialskuer. Jtem processional. Jtem a kirkia lagasaungva kver fornt. Jtem salltarar tveir annar stor forn⁴⁾.

skipstodu kvitta i Biarneyum með⁵⁾ budarstod oc hialli [iiij oc .xx⁶⁾ manna iferd i saurbæjar floru. budarstad oc hrossabeit⁷⁾ wid stadarm i tialldaness landi medan florufor stædi yfer er halldora narfadotter gaf kirkiu⁸⁾ þa er hon atte tialldanes.

Jtem steintiaulld wm kor er Brandr gaf wandradsson kirkiunni.

¹⁾ «so stendr þar enn ei dukr» (AM.); ²⁾ «þesse figna stendr uppi yfir linunnu milli Jtem og fornar. Eg veit ei hvert það a ad merkia v. (x) eda og kanske það þyde ecki neitt þo eg það ecki ætla» (AM.); hin afskr. sleppir tölunni; ³⁾ «hier er utskafed heilt ord, og eyda firir því i skráanne. mun hafa ofskrifast» (AM.); ⁴⁾ «hier eru handaskipte; endast hier vidvæningshönden, enn tekr til hönd með krokottum bokstöfum ei fallega pingerudum. þo get eg ei annat sied enn hun sie de anno 1400 vel circiter, kynne iafnvel ad minum domi, noekrn elldre vera, — enn þo eingin klausa, helldr byriaz skipstodu i sömu linu, sem forn er framan vid, og er eckert bil ä mille nema so sem mille orða» (AM.); ⁵⁾ «þetta med stendur yfir linunni, enn undir því i linunne stendur. j. liet eg það nt, því það er manifeste misskrifad» (AM.); ⁶⁾ [«þesser numeri eru audsýnelega raderader, og med nyrre hendi skrifad i aptur eins og hier er pingerad. falsarenn hefur ætlad til það skyllde lesazt iiij oc xx» (AM.); ⁷⁾ hér stóð i i skránni, sem Árni kveðr ofaukið; ⁸⁾ «hier ern utskafner 2 hokstafer, synist i fyrstu ritad hafa vered kirkiuni» (AM.).

Jtem æ hon hardla sæmiligt salun oc annat þat er hafa skal yfer likum [er ormr gaf¹). þridia fornt oc rotit.

Jtem biav[rn] fell².

Jtem gellð æk ormr hæilagri skardzkirkíu. jn primis fioritigi asaudar oc tuær ær. oc eina ku er af fram hliop af þeirri tolo er fleira war med londum olafs en til berr oc þar til sextigi gælldings gamals. fimm wxar j eyium firir sæx hundrath. enn sætta wxa gælld ægh kirkíunni þann sem bæzstur³) er oc þar til þriu kugilldi j weturgomlum saudum. skal þetta mitt gialld suo skilia ath nefndr olafr gwdmundzson skal luka kirkíu ath skardi suo margar kýr oc suo margar ær þat i hueriu [er]⁴) kirkian æ. en taka ser til æignar þetta fyrrnæf[n]t goz suo morg kugilldi at hann hafi fulla sina tolu at kugillda tali ræiknar æk hann þa hafa fall sæx hundrat hundratha oc heilaga kirkíu allt sitt goz⁵) oc allann reikning af mer. Jtem lýk ek kirkíunni gradan best er heiter stlædæ⁶) oc tuo merhyrssi anat blæickt. anat raut⁷)

Anno Domini M^o. cccc. primo gaf ormr snorrason oc afhende kirkíunne ath skarde. jn primis postola sogur i norrænu De sanctis bok per annum⁸). byriaz med salutidum. alltaresbok med laga sǫngum chotedianis et collectis. ordobok. nyiahallz

¹) [•bæc in margine manu eadem vel admodum simili, certe eiusdem ætatis• (AM.); ²) [syndist vera með öðru bleki, og byrjar hér ný klausa; •er þetta nedst a þeim fyrra dalkinum. enn það sem eftir klemur byriaz efst a þeim eftir fylgiande dalke, er þó með rétt hinne sömu hende• (AM.); ³) •So stendr hier enn ei bæzstr. Jtem posterius wetur• (AM.); E. M. segir hér og standa: bæzstur; ⁴) vantar i skrána; Árni bætir því við; ⁵) •bier a mille hefur eitthvad stutt ritad vered i skranni. og synest vera parad i. so eigi yrdi lesed vantar og ecki neitt i sensum, og ecki trui eg þetta litla ord merki neitt. Þad verdr og ecki neitt ur því giort nema ef vered hafe jn eða jtem• (AM.); ⁶) slede, les AM.; ⁷) •Hier endar þessa haund, sem er allt fra α (= hér nota 4 bls. 657) og get eg ei annad dæmt enn ad hun sie af anno 1400. vel circiter. staferner eru krokotter med aungum ut ur, osetter og a mynd sem illa ritad norska, er þó upp a sina visu accurate skrifud, og nockud i stærra lage. Mille þessa og Anno Domini sem næst eftir kemur, er so sem líau bil a bokfellenu audt, stendr þó a sama dalkinum. og er þetta sem eftir fylger ritad med annare hende sem manifeste er (so vidt mig skyniar) comæva oc vel skrifud af því slage. Eru staferner krokotter med norsku skriftarforme• (AM.); ⁸) Hér hefir staðis d eða annað því líkt i skránni, en því hefir verið ofaukið.

kuer. Mæri sequenciur æ kueri. kirnæls kuer. ein messoklæde. Jtem lauk hann j porcionem olafs liknæ[s]kæ. sæx merkr vax. þriar merkr reyknælses¹⁾.

Jtem afhendu arvar orms kirkiunne ath skarde sæx manna Messoklæde ath ollu. eru þar j æin forn bætt oc sliten. tuæn forn osliten. ænn oll onnur sæmælæg. oc erv ein ný j þeim. Jtem ný messoklæde ovigd hokolslaus med tuænum stolum. Jtem ij. Mærke. Jtem allt þat ær stendr j þeim maldaga ær sira Eilifr²⁾ hefer skrifat. Jtem ij. god æklæde. Jtem gaf Olof hu[s]freia³⁾ orms nýian kalek ovigdan oc afhende kirkiunne⁴⁾.

Var þetta allt goz afhent sira olave kolbeinssyne⁵⁾ ær þa var profastr. æn hann afhende olavæ gudmundzsyne oc þordise modur hans⁶⁾.

551.

1401.

BRÉF Orms Snorrasonar að hann afhendir fjárhaldsumboð sitt Ólafi Guðmundssyni bróðursyni sínum.

Bréf þetta þekkjum vér nú ekki öðruvísi en í ágripi einu dönsku eins og Magnús sýslumaðr Ketilsson (d. 1803) hefir tekið það upp í rit sitt um kirkjur á Íslandi (Om Kirker), sem nú finst í Raskssafni á Háskólabókhöðunni í Höfn Nr. 66. 4to og er það þar á bls. 151—52.

Afkaldsbrev paa Pergament, som har alle Kjendemerker til at være autentisk og original — som Lovmand Orm Snorresen lod gjøre 1401, da han overleverede sin Brodersøn Olav Guðmundsen de faste og løse Godse, som han som Formynder, havde havt under Hænder og selv forvaltet. Jeg vælger helst dette Document, fordi det indeholder for det meste Jorder paa Skarðsstrand, hvorom jeg har den bedste locale Kundskab.

¹⁾ «hier er aud half lina því hier er klausa» (AM.); ²⁾ «mun það eci vera maldagenn sem hier er firi framan?» (AM.); ³⁾ «so stendr þar enn eci freyia» (AM.); ⁴⁾ «hier a mille er bil a dalkenum so sem tveggja fingra breidt er þo med sömu hendi, það sem epter kiemur» (AM.); ⁵⁾ Ólafr Kolbeinsson var prestur á Staðastað; ⁶⁾ «hier endar þetta, og er allt fra γ (= hér nota 7 bls. 658) med sömu hende, nogu fallegre af því skriftarforme, og audsynelega, að mier virdest, þeirrar tídar. Er so þar af anddæmt, að hinar tvær firifarande hendurnar eru að visu eins gamlar ef ecke elldre. því þetta sidasta er sidarst ritad» (AM.).

Efter dette Document forholder dette sig saaledes:
Paa Skardstrands i Dale Syssel.

	Qvilder	
	i det 14. Aarh.	i det 18. Aarh.
Med Raudseyjum; er nu er af Skards Hjaleier.	8	4
— Saudhúsum.....	4	»
— Geirmundarstödum, Skards Hialeie	6	4
— Manheimum, Skards Hialeie.....	3	2
— Á, Skards Kirkejord.....	12	4
— Krossi, Bøndergods.....	4	4
— Frackanesi, Bøndergods.....	10	4
— Reinerkeldu, Bøndergods.....	10	3
— Knuk, Bøndergods.....	9	3
— Langeyjarnesi, Bøndergods, nu öde	6	1
— Kvennahvoli, Bøndergods.....	12	4
— Langey, Bøndergods.....	8	3
— Arney, Bøndergods.....	6	3
— Dögurdarnesi, Bøndergods.....	6	»
— Svíney [= Purkey].....	4	4
— Arnarbæli, Bøndergods.....	10	4
— Vogí, Bøndergods.....	12	2

I Strande Syssel.

— Einfætugili, Bøndergods.....	8	3
— Hvítuhlíð, Bøndergods.....	10	3
— Brecku, Bøndergods i de Tider.....	10	3
— Kollafiardarnesi, Bøndergods.....	7	4
— Hvalsá, Bøndergods i de Tider.....	5	2
— Þorpum, Bøndergods.....	10	5

Med Skard regnes ingen Qvilder, »thi det have altsammen været Kirkeqvilder«.

552

12. Januar 1401.

i Vatnsfirði.

BJÖRN Einarsson selr Sighvati Ísleifssyni jörðina Fell í Kollafirði fyrir áttatigi hundraða með forgangsrétti til kaups, ef aptr verði seld; skyldu Kálfárvellir koma upp í fjóra tigi hundraða.

AM. dipl. afskr. Nr. 771, með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna: »Ex originali. Brefed er á kalfskinn með 2. Jnnsiglum og einum lausum þveing. Jnnsiglenn eru ljítel, og einginn skal utannum, bæde so oskir, að á hverigt verðnr lesed«.

In nomine Domini amen.

var þetta kaup þeirra biarnar æinarssonar oc signatz js-læifssonar ath biorn æinarsson sælði nefndum signuati jordina fell j kollafirði með aullum þeim gögnum oc gædum sem henni höfðu fylgt ath fornu oc nyiu fyrir attatighi hundratha. j suoddan mæta ath greindr biorn lauk fyrsogdum signat her ut af fioratighi hundratha fyrir iordina a kalfarwöllum sëm hann feck honum fyrr æn þa fioratighi kugillda sëm þa stodu epter. skyllde hann wt luka a næstum fardögnum en þau sëm þa yrði æigi lukt skylldu standa með tutthugo alna abata. skildi tittnefndr biorn wpp a fyrrsagdann signuat aull þau kirkiuspell sëm þa woru wordin a kirkiunni. suo hann skyllði eingha tiltolu hafua þar wm til nockurs manz huerr sem þeim ætti ath suara. æn bæta kirkiuna wpp a sina peningha. skilldi oc sagdr signuatr æingnum manni selia edr gefua græinda jörd fell wtan þratnefndum birni þa er hann þyrfti edr villði selia. taladi hann oc wel wm fyrir handaband þeirra ath biorn skyllði aftr eigha sagda jörd þa er hann willði fyrir lika peningha.

woru þessir kaupwottar. liotur jonsson. þorðr þorleifsson. jsleikr tæitsson oc þessi þorsteinsson sëm sin jnzsigli með ockrum jnzsiglum sættu fyrir þetta bref er gert var i watzfirði æinni nött firir geisladagh anno Domini M^o quadringentesimo primo.

553.

22. Marts 1401.

i Ytra-Djúpadal.

Dómr tólf manna um Dalsskóg í Eyjafirði milli Bjarnar Einarssonar og Magnúsar Hafliðasonar.

AM. Fasc. VI, 1, frumbréfið á skinni; tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. Fasc. VI, 2b, annað frumrit á skinni, sem hefir verið innsiglað; hefir það einhvern tíma verið haft til bókbands og er nú skorinn af því helmingrinn þvert yfir (= b).

Domur wm Dalss skog j Nupufells skogi¹).

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda arnnorr sturluson. þoralf²) eilijfsson. Maghni egilsson. æirekr gudmundzson. gizorr juarsson. þorsteinn Martæinsson. haralldr audunarson. beornn sighuatzson. þorsteinn jonsson. halr þorhallzson. grimr eyjulfsson ok gunnstæinn Martæinsson quediú guds ok sina kunnikt georande. At þa er lidit var fra hegath burd

¹) Aptan á b með hendi frá c. 1600; ²) þorhalfr b.

uors herra jehsu christi þushundrath fioghur hundrat ok æitt ær freadagh næsta eftir upptökudagh jons hoolabiskups j dals skoghe er stendr æ gnupufellz jordu. vorum uær til nefndir af birnne æinarssyni er þar hafde laght lōghfestu ok fimtarstefnu vid Magnus hafidasson ath virda vithne sin þau sem hann tede oss vm halld ok æighnn æ greindum dalskoghe. Ok sakir þess ath þeim funduzst æinghe lōghligh motikōst þau ath þeir mætte æigi vithne bera j greindu mæfne. hins ok annars ath sagdr beornn leth sueria tuo skilrika uotta ath hann hefde lōgfæst greindan dalskogh til þeirra yzstu vmmerkia sem hann hafde ádr godum monnum sýnt ok laght þar eftir fimtarstæfnu vid ádr nefndan Magnus eftir þij sem [lōgh gera¹⁾ rād firir. Þij mátum vér og dæmdum hans lōghfæstu ok fimtarstefnu huorth vm sigh lōghlight ok beornn frealsligha taka megha ðll þau prof sem hann hefde ser til frelsis ok æighnar vm sagdan skogh. Suo æigi sijdr um auerka þa sem metnir hōfdu verith æ ofth nefndum skoghe. Ok ath þessu fram fōrnnu bæidde ofth nefndr beornn tuo skilrika votta er suo hæita jōn þorgilsson ok þorgils þorarinsson er þar soru fullan bokaræid. ath stefan gunnlaugsson hafde sællth æinare bearnnarsyni jordina j ytra diupadal j eyiafirde ath til æaiku-adum þæim skoghe er stendur æ gnupufellz jordu. efter þij sem æinar mætte fremzst æighande ath werda ofthnefnndum skoghe efter loghum. sagdizst stefan æinghe endimork [uita ðnnur²⁾ j þeim skoghe en þau forn Mōrk sem hann hafde adr godum monnum sýnt. Ok j þij sama handabande hand-lagde olof æinarssdottir þrætt nefndan skogh fōdur sinum til fullrar æighnar [eftir þij³⁾ sem hōn vard fremzst æighande ath. Ok æ þeim sama deghe hefde æinar sellth birne sýne sinum adr greinda jord j dal medr þij fremzsta sem hann var þa æighande ath vordinn.

Jtem j annnarre grein soru tuær skilrikir vottar er suo hæita þodr andresson ok arnne gudmundzson med fullum bok-areide ath þridea dagh næsta eftir Mariu Messo sidarre j fyrra sumar. þa er tittnefnndr beornn var bodinn af jone olafssyne ath sýna Mork mille dalskoghs ok gnupufellzskoghs j umbode sighurdar ok maghnus eftir þij sem þeir kennduzst⁴⁾ huer um

¹⁾ [bok gerir, b; ²⁾ [ðnnur vita, b; ³⁾ [med ðllv þvi, b; ⁴⁾ allir b. v., b.

sigh ath nefndr beornn hefde saght ok sýnt suo felld Mork skilia greinda skogha. Ath steinakross ædr firir vtan ath ofanuerdum skoghinum ok padan nettsýne wth ok ofan eftir midium holunum j gardstad er gengr ofan j móðrualla gothu hina fornnu. ædr padan nefnd gatha sudr ok upp j jardkross ok padan nettsýne upp j klofastæin ok suo upp j lambastæina gôthu er sijdan¹⁾ ædr alla læid wth j stæinakross.

Jtem hafde ok suo felld Mork vottat opith bref olafs bonda petrssonar mille þræth greindra skogha þath sama sem Mægnus bonde oft nefndr leth lesa þann sama dagh ath adr nefndr olafr bonde hafde frealsath gunnlaughe stefanssýne tijth nefndann skogh eftir godra manna tilsôghn þa er hann bio j gnupufelle firir sigh ok sina erfingea.

Jtem ath Mæghnus lýsti þar ath þath sama bref helldr hann firir fullt skilrike ok sidan hefde Mæghnus [lýst allann þenna skogh sina æighnn vera ok leth sina menn hoggua þann sama dagh ofth nefndann skogh. en beornn firirbaud²⁾ ath hoggua skoghinn nema hann sýnde ath hann ætthe hann eftir lôghum.

Jtem soru fyrr greindir menn þorðr ok arnne ath sex skýnsamir menn hefde metith þann auerka sem Mægnus hafde þa hoggua latith j dals skoghe firir tuær Mærkr annars hundraths vöru edr vöruirthu godzse. En hinn sidarre auerki er Mægnus³⁾ hafde vinna⁴⁾ latith j dals skoghe þeim er hann lýste sina æighnn vera en⁵⁾ birnni var suarinn sidann hefde Mættinn verit af vj skýnsomum monnum firir halft annath hundrath vöru edr uöruirth godz. æigi Mæirr en æinn grip til hundrads en annan til x aura.

[Ok ath þessum profum teknum let ofth nefndr Mæghnus lesa⁶⁾ þar sin skilrike ok uottade huorke vm sith⁷⁾ nokkurinn part þrætuskoghs jnnan greindra skoghar takMarka með nôkkurum vmmerkium ok æigi helldr uændizst hann nokkurum profum þar vm suo ath ver heyrðim.

¹⁾ padan, b; ²⁾ [. heyrðv þeir ath biðrnn las þat bref. at stefan hafde sellt einari fôdur hans iðrdina j ytra dinnadal at b; ³⁾ kennidizst ath hann b. v., b; ⁴⁾ hoggua b; ⁵⁾ sidan b; ⁶⁾ [Jtem heyrðvm vær at mægnns las b; ⁷⁾ óljóst í a; skorið úr b; sýnist vera ofankið.

Jtem krafde¹⁾ tíjth nefnndr beornn ok bæidde oft nefnd ann Māghnus ath nefna halft Mæt edr doma huert vm sigh ef hann ætti þath med lōghum ath geora en Māghnus næitade þij þuerligha. ath finna uottum serhuerium ok domsmonnunm loghlig motikost ef þeir mætte æigi vithne bera edr dom sithea j þessu male ath lōghum. huath er ver heyrðum æigi Māghnus framme hafa ath þij sinne.

Ok þij krafde ok bæidde þrattnefnndr beornn oss alla saman ok serhuern nefndra domsmanna ath dæma. huorth hann mætthe med lōghum æighnazst titt nefndann skogh med greindum auerka botum ok landnamum edr æigi. edr huilika rettu hann skyllde framar a taka greindum skoghar auerkum.

Nu med þij ath lōgbok vottar ath nyuerk [ma iafnann sækia þau er verda²⁾]. hins ok annars ath [þar er maðr brýtr loghin er hann j þeim greinum æigi verdughr þeirra priuilegia ath niota. sýntizst oss ok³⁾] [þessir domar⁴⁾] med firirfarande þroftōkum vera til fridar ok sættar mille þrath nefndra manna bearnnar ok Māghnus. þess hins þridia ath oss læitizst beorn fullth þrof ok skilriki læitt hafa ser til frælsis a tíjtt græindum dalskoghe. Ok þui dæmdum ver samþykkiligha tíjtnefndan dalskoghe birne æinarssyne adr skrifadum til halldz ok fullrar æighnar eftir sua felldum þrofum ok Māghnus haflidason skýlldugghan hæim at flytia til ýtra diupadals j eyiafirde jnnan fim natt ath dominum heyrðum alla þa auerkaboth huora um sigh sem metin hefir verith af skýnsōmum monnum a greindum skoghe med þeim uexste ok fridlæika sem suarith var ok adr er skrifath. En half Mōrk j landnām a huorum auerk[a] ok luka j saurbæ a næstum fardōghum j voru edr voruvirdu godze. En huilikann retth edr retthu beornn skal a hafa sōgdum æuerkum dæmdum ver til loghmannz ath hann seghe þat med orskurde j mōghulighan tima.

Ok til sannýnnda her vm setthum ver fyrr nefndir menn uor jnsighle firir þetta bref er gorth var j ýtra diupadal j eyiafirde æinne natt eftir benedictus Messo a þui ære sem fyrr seghir.

¹⁾ ok beiddi b. v., b; ²⁾ [þau er verda ma iafnann sækia, b; ³⁾ [sl. b; ⁴⁾ [þessi domr, b.

554.

9. April 1401.

á Skarði.

OTTAR Bjarnarson handlegr Ormi Snorrasyni til fullrar eignar þau tuttugu hundruð, er hann átti að heimta »í vor« af staðnum í Reyninesi, og verið skyldi hafa forgípt Brigitar dóttur hans, ef hún staðfestist þar í hreinlífi.

Frumbréfið í AM. Dipl. Isl. Fasc. Lxxiiij, 5a (= VI,5) á skinni, mörkið og götugt; fyrir því eru tvö innsigli, en fjögur döttin frá; afskrípt frá 17. öld er í AM. 280. 4to bls. 15—16, og eru eptir henni fyltar eyður frumbréfsins.

[Orms bref Snorrasonar 1401.

R[eynistaðar]kl[austursbréf]¹⁾.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra. sender ottar biarnar son q[vediu] g[uds] oc sina kunnegt giorande at ek kennunz med þessu minu brefe at ek hefi han[d]lagt ormi snorasyini til fullrar eignar þau xx hundrud [er ek attu ut²⁾] at heimta i uor af [st]aðnum reyninesi oc uerit skyldi hafa forgípt brigitar dottur minar ef hun hefði þar inn geingit oc stadfest þar sitt rad j hreinlífi. eru þat v asaudar kugilldi oc tiu hundrut uoru oc v [h]undrut i hafnaruodum. tuær [hafnar]uoder firir huert hundrat. er stadrenn atte mer at luka. jattade ormr mer her jmot [fimm a]saudar kugilldi [oc x kugillde o]skerd oc v hundrut j hafnar vodum iafnfrid. oc þui giorer ek adr nefndann [stad j reyne]nesi [oc hans vmbod]smenn ollongu³⁾ kuitta oc liduga firir mer [oc] minum erfingium af ollum fyrr greindum [peningum oc] þui [gotse er eg heffer] stadnum af hent. ok af hende latid minna vegna j forgípt nefndrar brig[itar] oc⁴⁾ [vtann kalls ne kjærur]. voru þesser vottar vid sigmundr marteinsson. halldor gudmunzson. þorðr ingialldzson. þo[rgei]r samsson oc marger adrer goder menn. oc til sannenda her um sette nefndr ormr oc fyrr nefnder menn med minu incigli sin incigli firir þetta bref er giort uar at skardi a strond langardagenn j paska uiku þa [er

¹⁾ [Aptan á bréfinu; ártalið og seinni línan með hendi Árna; hitt með sömu hendi og bréfið; ²⁾ [tvískr. í frumbr.; ³⁾ ollongu, frbr.; ollungis, afskr.; ⁴⁾ sl. í afskr.; eptir oc kemr í frbr. ecki, sem svo er strykað yfir.

liðit uar fra holldgan uors hera iehsu christi þusvndrat flogur hvndrat oc eitt ar.

555.

13. April 1401.

á Skarði.

ORMR Snorrason gefr guði allsvaldanda, hans signuðu móður og öllum guðs heilögum mönnum þau tuttugu hundruð, er Óttar Bjarnarson hafði honum selt, og sem hann hafði átt að staðnum í Reynisnesi.

Frumbréfið AM. Dipl. Isl. Fasc. Lxxij, 5b (= VI,6), meirt og götugt; innsiglið er dottið frá; afskript frá 17. öld er í AM. 280. 4to bls. 16—17.

Þat giorer ek ormr snorrason godvm monnvm kvnnigt þeim sem þetta bref sea edr heyra oc vardar at vita at ek hefer gefit gvde allsvalldanda ok hans signvðv modvr ok ollvm gvðs helgvvm monnvm þau tvttvghv hvndrvt er ottar bear[nar]son hefer mer sællt oc hann atti að stadnum i ræynisnese sem bref hans þar vm giort vottar oc ek hefer þetta mitt bref med bvndit svo at stadrinn j reynisnese skal þessa peninga eiga qfinliga. ok med samri grein þav tiv hvndrvt sem ek lagde til fyrnefndz stadar til fvllrar eignar j forgipt brigidar ottarsdottur huort sem hvn stadfestiz i hreinlife eda æigi oc fader hennar hefer forvndt stadnvm a trvskap a minna veghna. ok til sanninda her vm sett[a] ek mitt inzsigl[e] firer þetta bref er giort var at skardi a strav[n]ð midvikvdaghinn næsta epter pascavikv. þa er lidit var fra holldgan vars herra iehsv christi þvshvndradh flogur hvndrad ok eitt ar.

556.

2. Juni 1401.

á Þingeyrum.

TÓLF menn votta, að Einar prestur Þorvarðsson hafi ættleitt börn sín Magnús, Arngrím og Guðrúnu til alls fjár eptir sig, feingins og ófeingins, og skyldu öll taka jafnmikið.

AM. Fasc. VI, 3, frumbréfið á skinni; tólf innsigli hafa verið við bréfið, en þau eru nú döttin frá, nema 1. 3. 5. og 8, sem eru enn við, en meira og minna brákuð. AM. dipl. afskrr. 1446 (eptir frumbréfinu).

arfblaëidingarbræfit Anno 1401¹⁾.

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heýra senda þodr þordarson. arngrimr snorrason. saulvi brandzson. eyolftr aslaksson prestar. einar dalksson. jon jonsson. sniolfr gudmundarson. vlfr steffansson. jon skalle jonsson. olafr arason. steinn jonsson ok arnor gudmundzson leikmenn. quediú guds ok sina kunnigt gerande ath þa er lidit var fra hegath burd vars herra iehsu christi þushundrat flogur hundrat ok eitt ár manadaghin j huitasunnu viku ath þingeyrum j vazdal vorum vær j hia sam oc heyrðum æ ath sira einar þoruartzson ættleidd baurn sin sua heitande Magnus. arngrim ok gudrunu til allz fiar sins feingins ok ofeingins ok arfs eptir sig aull til jammikils. suo ath sinn þridiung skillde huert þeirra taka [u]r arfinum. Stodu þesser menn aller firer kirkiudýrum j adr greindum stad ok helldu aller æ einne bok. sira einar þoruardzson er ættleiddi. jarngerðr ok gudrun systr adr nefndz sira einars skilgetnar er lofudu ættleidingina ok þa voro hans. laugharfuar ok baurnin opt nefn[d]z sira einars Magnus. arngrimr ok gudrun er ættleidd voro. Talade þratt nefndr sira einar suo felldum ordum.

Ek ættleider her j dag born min þesse Magnus. arngrim ok gudrunu til fiar þess er ek gef þeim ok allz arfs eptir mik til giallz ok til gíafar til sess ok til sætis ok til allz ættar þess er ættleidingr æ ath hafua ath laugum gefande serhueriu barninu sæmilighann grip j ættleidinginni. Magnusi silfrbikar. arngrimi silfrkross með virnum. en gudrunu sylgiu.

Tiundade sira einar þa ær þesse ættleiding for fram tuau hundrat hundrata ok halfan fimta tang hun[drada]. En leysti adr allann arfinn með handabande við jarngerði ok gudrunu systr sinar adr nefndar firer siau tigi hundrata ok tuau hundrut j fridu fe halft huorre þeirra. Samþykte ok narfi bonde þalsson með handa bande við sira einar þessa arflausn firer haund gudrunar hustru sinnar.

Ok til saonnenda her vm settum vær fyr nefnder menn vár jnzsigli firer þetta ættleidingar bref skrifath j fyr saugðum stad jn festo corporis christi æ þij ære sem fyr segir.

¹⁾ Aptan á bréfinu með nokkru yngri hendi.

557.

3. Júní 1401.

á Hólum.

STEINMÓÐR Þorsteinsson officialis heilagrar Hóla­kirkju úrskurðar löglega þá fimtarstefnu af kirkjunnar hálfu, er Björn Einarsson stefndi Magnúsi Haf­íðasyni og eins réttarprófin í máli þeirra um Dalsskóg, þó að þetta hafi fram farið á langa­föstu.

AM. Fasc. VI, 2, frumbréfið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Bundið saman við Fasc VI, 1. frá 22. Marts 1401 (Nr. 553 að framan).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sæa eðr hæyra senn­dir steinmodr prestr þorsteinsson hola kirkiu officialis quediu guds ok sina kunn­ight gerannde at ek hæfir séd ok ifuirlesit opit bref godra manna huert her er með bundit þesso mino brefui j hueriu vattar at biörn einarsson hafui stefnt maghnusi hafíðasyni fimtarstefnu j langa föstunni firir þau malafelli sem j dómsbrefuino stannda. nu sakir þess at mer leizst kristinn réttir fylliliga akueda at þuilikar sakir sem maghnus hafde við biörn gert firir auerka j skoghinum þann er j langaföstunni war giðr megu vel sækiazst j þeim sama tima með þeim ollum mala tilbunade sem biörn hafde þar vm fram farit. Þess annars at biörn bæidde mik orskurdar a huert þessi fimtarstemfna war j moti kirkiunnar lög­hum eðr ægi. þui j guds namfni amen sagdi ek með fullum lagha orskurðe sagða fimtarstefnu kirkiunnar veghna með loghum giðrfua ok hana ægi meg­ha aftr segiazst ne vnytizast af nockurum kirkiunnar vmbodsmanne. ok ei sidr rettar proftokur ok doma j þessum malum eftir loghum hafua mátt fram fara j alla staðæ sakir græindz tima. ok til sanninda her vm setti ek officia­latus jnnsighli firir þetta bref gert a holum jn crastino mar­cellini ok petri. anno domino M^o. quadringentesimo primo.

558.

1. Júlí 1401.

á Þingvelli.

ÞORSTEINN lögmaðr Eyjólfsson úrskurðar löglega ættleiðing þá, er Einar prestr Þorvarðsson hafði ættleiðd börn sín Magnús, Arngrím og Guðrúnu.

AM. Fasc. VI, 4 frumbréfið á skinni; innsiglið er dottið frá. AM. dipl. afskr. 1447 (eptir frumbr.).

Vrskurdur þorsteinz [ogmanz] vm ættleiding Anno 1401¹).

Öllum monnum þeim sem þetta bref sæa eðr hæyra sendir þorsteinn eyuulfsson loghmann nordan ok austan a jslandi Q[uediu] G[uds] ok sina kunnicht gerannde. at þa er lidit war fra burd vors herra jehsu christi þushunndrat flogur hunndrat ok eitt ar næsta dagh eftir peturs Messo a alþingi kom firir mik sira stæinmodr þorstæinsson j vmbode sira einars þoruardzsonar. bæidande mik orskurdar a huart su ættlæiding væri logligh eðr æigi sem sira einar hafde ættleitt born sin. maghnus. arngrim ok gudrunu ok at ættleidingunni af mer jnnuirduligha skodadre leizst mer hon eftir ollu laghanna formi gior wera fra vpphafi ok ennda. þui j guds nafni amen sagde ek med fullum lagha orskurde ok samþyeki allra loghrétu manna adr sagda ættleiding j alla staðe löghligha ok vbrigdliga halldazst eigha vm alldr ok æfui ok maghnus. arngrim ok gudrunu alltz þess rettar niotande eigha at werda sem loghin lofua fræmzst þeim sem eftir loghum er ættleiddr ok þat bref stadught med sinum græinum ok articulis sem her er med fest þesso mino brefui. ok til sanninda her vm setti ek mitt jnn-sighli firir þetta bref gert a þinguelli deghi sidar en fyrr seghir.

559.

27. August 1401.

i Helsingborg.

EIRÍKR konungr af Pommern lýsir gjöfum Margrétar drottningar Valdemarsdóttur til ýmsra klaustra og kirkna í Svíþjóð og Noregi. »Datum Helsingborgh Anno Domini MCD primo Sabbato proximo post diem beati Bartholomei apostoli«. Meðal fjölda stórmenna, sem eru við þenna gjörning, eru nefndir »Biscop Þædher af Holla af Jsland« og »Biscop Wilchen af Schalholt«. Bréfið kemr Íslandi ekki við að öðru leyti.

[Prentað í Doktors promotions progr. í læknisfræði fyrir Lauritz Walter Hafn, 1796. Fol. og Nye Danske Magazin V, 2—8, eptir frumritinu á skinni, götugu og sködduðu, sem áðr var meðal danskra frumbréta Arna Magnússonar Fasc. XXIII, 1, en er nú fyrir laungu komið í Ríkieskjalasafnið].

¹) með yngri hendi aptau á bréfinu.

560.

10. Október 1401. á Gnúpi í Dýrafirði.

VITNISBURÐUR um hálfkirkjuna í Alviðru í Dýrafirði (Falsbréf).

AM, dipl. Isl. Fasc. VI, 8 á skinni, sem er uppskafningr, og er bréfið falsbréf; er það með sömu hendi sem bréfið frá 18. Febr. 1390 (Dipl. Isl. III, Nr. 375). Árni Magnússon fer þessum orðum um bréfið: »Jnnsiglen eru gömul. brefed sialft er falsbref. Er skafen gamla skriften, og skrifad so á aptur með nyrre hendi. Eeki vil eg tilgeta að E[ggert] H[annes]s[on] L[ög]madur hafi þetta giort. enn æred liker eru ductus þo þetta sie affecterud hönd ad fingen-dam antiquitatem«. Nöfnin eru hin sömu og stadið hafa í hinu forna bréfi, því að sömu innsiglin eru notuð.

bref sem seiger að hálfkirkian í aluidru eigi fiallaskaga¹).

[1401 f[als] b[ref].²]

Það gijorum wijer sijra ppall bijarnarson sijra Magnús bijornsson. ijon þorgijlsson. þordur þorleijfson. sueijrn ijonsson. Helge steinolbson. godum monnum kunniyggt með þessu woru breñij ad sub anno Gracije M^o cccc^o pprijo festum gereonis martirijs worum wijer þar wijd stadder sáim(!) og heyrdum þar vppa ad Are bondij gudmundson galltt og greyddij hustru þorgerdij olafsdottur kuijnu synne fyrer þær hennar ijarder sem hann hafdij ij burtu feijngijð gnupp og aluijdru ij dyrafirðij og þar með alla ijordena fíjallaskaga sem hálfkirkian ij aluijdru war þa eijgandij ad wordijn eppter þuij sem bref þar vmm vtuijsadij skyllðij og koma wppij gnupp og alluijdru tijnlijof og bekkijargijof hustru þorgerdar olafsdotter. for þessij gijorn-ijngur framm wnder gnuppij ij dyrafirðij og tijn sannijnda hijer vmm þa festum wijer fyr skrijfader menn vor ijncijglij fyrer þetta gijornijngs bref huertt skrijfad var ij fyrgreijndum stad a sama are og deijgij sem fyrr seger.

Annað og þriðja innsiglið er dottið frá; hin eru fyrir bréfinu.

561.

30. Nóvember 1401. á Gnúpi í Gnúpsdal.

SÁLUGJAFABRÉF Margrétar Þorvaldsdóttur.

AM. Fasc. VI, 7 transskriptarbréf á skinni frá 30. Maí 1487,

¹) Aptan á bréfinu með annari hendi; ²) [með hendi AM.

sem komið var frá Torfa í Flatey til Árna Magnússonar 1712. IBfél. 126. 4to qls. 23—24; Landsb. 18. Fol. bls. 36; Landsb. 115. 4to bl. 71—72.

J nafne fávdr ok sonar ok heilax anda gerir ek margret þorvalldzdottir heil ath samviskv þetta testamentvm firir mier ok minne sál sem hier fylgir.

j fyrstv er ek gef mic ok mina sál j vernd ok geymslv vorvm herra jesv christo ok til arnadar ordz vorri frv sancte Marie gvdz modvr ok hinvm heilaga thoma minum hinvm elskvlegazsta patrono kiosanda minvm likama huilld ok legstad ath gnupi j nupsdal hia jone minvm gefande þar kirkjunemed mier. iij. vdir ok. j. saltara. preste þeim er mic oliar ok sjngur til molldar hvndrat. gefur [ek] ok halfvan allan rekan er firir moskogvm er hvals ok vidar ok flvtinga vr midri latvrholavik inn til mozt vid ýshta mo mariv minne magdalene ok hennar bænhusi ath reykium j flokadal því til vpphelldis. backa kirkiv j avxnadal. ij. vdir. ij. vdir arna jonssyne. ij. hvndrvd fatækvm monnvm. hvndrat havskaullde brodr minvm. iij. hvndroth svanhillde. hvndrat.¹⁾ þvride hvndrad. beide ek alla god[a] menn sierliga modvr mina ok brædr ath þier firirlatet mier ord edr verk ef ek hefe j mote ýdr giort. vil ek avllvm firirgefa ef j mote mier hafa nockot giort.

Ok til sanne[n]da her wm setta ek firir þetta bref mitt jncingle(!) giort a gnupe j nufsdal jn festo andree apostoli. anno domini. M^o. cccc^o. j^o.

562.

1401.

á Auðkúlu.

TVEIR menn transskríbera úrskurð um landamerki Hvamms og Móbergs frá 24. Júlí 1379.

AM. Fasc. III, 12. Frumtransskriptið á skinni. AM. dipl. afskr. Nr. 394 (eptir transskr.).

Þath giorum uith arnor biornsson ok jon teitzson aullum godum monnum heyrinkunnikt med pesso ockro brefi ath uith hofum sied ok yfer lesed suo latande bref sem hier seiger med

¹⁾ þannig.

heilu ok oskoddo hanganda jnscigli [Hér kemr úrskurðr um landamerkimilli Hvamms og Móbergs 24. Júlí 1379, Dipl. Isl. III, Nr. 282]. Ok til sannz uitnisburdar hier vm þa setium uith fyrr skrifadir menn ockr jnnscigli firir þetta transkriptarbrief er skrifat uar æ audkulu j suijnadal arum efter hijngatburð uors herra ieshu christi þusund cccc ok eitt ar.

Innsigli Arnórs er dottið frá, en innsigli Jóns er enn við og heilt að mestu.

563.

8. Marts 1402.

i Hróarskeldu.

BRÓÐIR Augustinus de Undinis, legáti og syndalausnarsali páfans, leyfir Vigfúsi Ívarssyni birðstjóra á Íslandi og hundraði manns, karla og kvenna, í fjarrum hlutum Noregsveldis, að velja sér skriptafóður, er leysa mega af öllum syndum, en mælist um leið til, að þeir leggi nokkuð til styrktar heilagri kristni, og hafi goldið það í Hróarskeldu fyrir lok Máimánaðar eða leggi það ella til guðspakka, og að þeir gangi í samfelda sjö dagá til fjögurra kirkna.

Dipl. Norv. V, 415 eptir afskrift frá 15. öld í bréfabók Vadstenaklausturs í Svíþjóð, og er hún nú í Konungsbókhöfðu í Stockhólmi.

Pro illis qui personaliter venire ad indulgencias nequeunt vel etiam ad legatum apostolice sedis — indulgenciarum litera.

Frater Augustinus de Vndinis ordinis sancti Benedicti apostolice sedis nuncius ac extra Romanam curiam sanctissimi domini nostri pape penatenciarius, dilecto¹⁾ in Christo filio²⁾ Wichfrido³⁾ Ywari illustrissime principisse domine Margarete Dacie Swecie et Norwegie regine in Jslandia prefecto salutem in eo qui est omnium vera salus.

Supplicasti nobis quatinus pro salute anime tue et etiam centum aliarum personarum vtriusque sexus. quas asseris in remotis partibus regni Noruegie precensialiter habitare. adeo quod gracie consequende plenissime indulgencie ad nos personaliter durantibus nostris commissionibus venire non possunt, dignaremur auctoritate apostolica qua fungimur iuxta nostrorum

¹⁾ dilectis, hdr.; ²⁾ filiis, hdr.; ³⁾ p. e. Wichfuso.

privilegiorum tenorem. tibi et ipsis eligendi proprios confessores plenarie concedere facultatem. Nos autem vt anime tue et ipsarum per te eligendarum animabus salubriter consulatur. tibi et ipsorum cuilibet eligendi proprios confessores ydoneos. qui peccatis vestris diligenter auditis absoluant vobisque penitentiam salutarem et condignam iniungant et alia que de iure fuerint iniungenda. nec talia forent propter que sedes apostolica merito fuerint consulenda. et illam plenissimam indulgentiam et remissionem omnium peccatorum vestrorum concedant. quam ecclesia dei concedere consuevit proficiscentibus vel subsidium ministrantibus in auxilium Terre sancte. auctoritate apostolica. qua in hac parte fungimur plenaria. tenore presentium concedimus facultatem. committentes eisdem confessoribus vestris per te et ipsorum quemlibet eligendis secundum tenorem nostrorum privilegiorum apostolicorum hac vice semel duntaxat totaliter et plenarie vices nostras. super quibus omnibus ipsorum confessorum in predictis conscientias oneramus. Volumus tamen quod omnes et singule persone. quas sic duxeris eligendas. pro subsidio christianitatis mittant huc, videlicet in Roskildis. ad cistas et loca deputata illud quod commodose possunt secundum facultates suas et deuotionis effectum per totum mensem Maji inclusive. quod si nequierint prout perfertur infra dictum terminum destinare. volumus. quod illud quod mittere debuissent distribuunt pauperibus Christi et in alia opera pietatis secundum suorum consilia confessorum. Insuper volumus quod tu et dicte centum persone per te eligende visitare debeatis septem diebus continuis quatuor ecclesias in signum vere peregrinationis et penitencie presentibus post totum mensem Maji minime valituris.

Datum Roskildis anno domini m^o cd^o secundo die octaua mensis Martij nostris sub officij sigillo presentibus appenso pontificatus sanctissimi domini nostri Bonifacij pape noni anno terciodecimo.

564.

6. Mai 1402.

á Sólheimum.

VITNISBURÐR tveggja manna um landamerki Valadals í Skagafirði.

AM. Fasc. VI, 12 frumbréfið á skinni; annað innsiglið er fyrir bréfinu. AM. dipl. afskr. 282 og 746. (eptir transskr. frá 1603).

Þath giorum vid biarne jonsson ok skegge ionsson godum monnum uiturligt med pesso ockru brefe ath uid medkennumzt þath ath vid heyrdum ockur ellre menn sueria at ualadalur ætte kuarinngsdal ok selfavrena med er þar stendur ok suo ok ei sidur heyrdur uid ath ormur prestur magnusson hefde leigt selfor j adur greindan kuarinngs dal ath ualadalsmonnum þeim saumum sem honum bygdi þar þa samtida ok lukte leigur eptir þa hann hafde. Suo ok medkennumzt uid ath uid heyrdum ath ualadal uar eignat framyfir klupter ok þorleifr arnason sem gud hans sæl hafe eignade sier ok lede þangat hrisrif bændum ur suartardal ok uestur æ fiall til moz uid þa sem uestan eiga ath. myrena fyrir nedan eiriksstada sel ok rettsyne ut j mitt arnarvatn ok suo þadan at læk þeim er er fellur ur arnarvatne ok j uazhlidarvatn ok ath læk þeim sem fellur ur hlidaruatne ok ut gegnt uazskarde ok ur utedyrunum æ uazskarde ok þuert yfir j fiallz auxlena.

Ok til meire sanninda hier um settum [uid] fyrrgreinder menn ockur jnzigle fyrir þetta uitnesburðarbrief skrifat j solheimum j sæmundarhlid æ laugardaginn næsta eptir ascencionem domini. anno domini m^o quad[rin]gentesimo secundo.

565.

17. Júní 1402. að Ærlæk i Öxarfirði.

ÚRSKURÐARBRÉF Þorsteins lögmanns Eyjólfssonar um ferju á Jökulsá í Öxarfirði.

AM. Dipl. afskr. Nr. 4384. Hér eru fjórar afskriftir bréfsins allar gerðar um sama leyti: a, »Epter apographo sira Skula á greniadarstad og seger sira Skule að það sie riett skrifad epter originalnum. communicavit Jonas Einari» (AM.); b, »Þetta æ tveimur bladsidum fyrir framann og ofann er riett samhloda því Transcriptar-briefe, sem vid underskrifader säum og saman læsum að Laufäse vid Eyðafjörð d. 3. Julij Anno 1708. Til merkess. Marchus Jonsson manus propria, Jochiem Jonsson m. e. h.« »Vidisse það, sem þesse copia er epter skrifud, sende sira Geir Markusson Mag. Birne á alþing 1708» (AM.); c, »Brief Þorsteins Eyjólfssonar Lögmanns nordann og vestann á Jslande. Vmm ferju og flutningj æ Jökulzä. Daterad Ærlæk i Öxarfirde 1402. æ sialfa Botbolfsvoku. sem innfellur 17 Junij Transcriptad eftir því Briefe sem liggur á Greni-

adarstöðum. Þessi tvö blöð eru í 4to og er á blaðatal 33—34, svo að það mun vera partr úr skjalasafni. Utan á því stendr: „Urskurður Þorsteins Lögmanns uppa feruuna að Jökulsá“; d, óstaðfest afskrípt frá sama tíma og hinar afskiptirnar. Í Svartskinnu Magnúsar konferenzráðs Stephensen Nr. 27. 4to í safni hans er á bls. 423 afskrípt af þessu bréfi frá c. 1730 og er þar ártal bréfsins rangt 1410; er aðséd að Espólin hefir haft þá afskrípt fyrir sér (Arb. II, 6), enda er bókin komin úr eigu Jóns sýslumanns Jakobssonar föður hans.

feriubrief Þorsteins Eyjolfssonar lögmannz 1402¹⁾.

Ollum mönnum þeim²⁾ sem þetta bref sia edur heyra sendir Þorsteirn Eyjolfsson lögmann³⁾ nordan og vestan á Jslande kvediu guds og sina⁴⁾. kunnugt giorandi. að þa ed⁵⁾ lidid var fra hingadburd vors herra Jesu Christi [þusund flögur hundrud og tvö⁶⁾ ar næsta dag fyrir botolfsvöku⁷⁾ a Skinnastodum i Oxarfirde komu a stefnu fyrir mig sira Steinmodur Þorsteinsson Hola kyrkiu officialis og profastur i þingeyarþinge af einre halfu. en þeir hreppstiorar or Oxarfirdi af annare. kærði sira steinmodur kirkiunnar vegna a holum og⁸⁾ almugans að⁹⁾ feria og flutningur a Jökulsá i Oxarfirdi haldest ei epter þui sem vera ætte að lögum. Nu saker þess að aller adurgreinder menn logdu med handabandi sattsamliga under minn orskurd. huorsu greind malefne ætte að fara. þess annars að lögbook vottar so. að bændur eru skylduger að giðra færa vegu um þver heróð og endelóng. þess þridia að christfied¹⁰⁾. hæde jórd og kugillde. sem til heyrer flutningunum¹¹⁾. liggur i Oxarfirde. og ferian hefur af þeim bændum. sem þar bua. haldest og skipast bæde að fornu og nyu. Þui i guds nafne amen. sagda eg med fullum laga orskurdi og samþycke allra þeirra¹²⁾ bestu manna er [nær mior¹³⁾ voru. alla hreppstiora i Oxarfirde skylduga að hallda upp að giðra og byggia jórdena að Vadi i Oxarfirde. og allt það lausagotz sem til heyrer feriubackanum og ei sidur lögferiu a¹⁴⁾ Jökulsá a þann hatt að hid sama skip skal ei leingur a vera enn þriu ar. þeir skulu og [fa mann til skipsflutningsens þann¹⁵⁾ vel sie til fær bade¹⁶⁾ vetur og

¹⁾ Árni ritar þessa fyrirsögu utan á afskiptirnar; ²⁾ sl. a, b, d; ³⁾ lögman, a; lögmannnm(1) c; ⁴⁾ hier med, b. v. a, d; ⁵⁾ er, c; ⁶⁾ [MCCCC ij, a, c, d; ⁷⁾ = 16. Júní; ⁸⁾ að, a, d; ⁹⁾ sl. a, d; ¹⁰⁾ christfie, b; ¹¹⁾ flutningum, b; ¹²⁾ sl. a, c, d; ¹³⁾ [nærre, b; ¹⁴⁾ að, b, c; ¹⁵⁾ [mann tilskicka flutningsens sem(1), b; ¹⁶⁾ bædi, b, c, d.

sumar under lika¹⁾ toll sem að gömlu vered hefur af öllum utan hierads mönnum. J sama urskurde sagda eg alla bændur ríka sem öríka í²⁾ millum Ormarsar a³⁾ sliettu og fíalla í kelduhuerfe skylduga að leggja til ferugiðrdarinnar halfan fiordung smiors hvor⁴⁾ þeirra hið þriðja hvort ár. og afhenda hreppstiorum í Oxarfirði eður þeim sem giðra rad fyrir og og skulu greinder bændur þar fyrir flytiast kauplaust og þeirra varnadur nær sem þeir þurfa. Hreppstiorar í Oxarfirði skulu og að sier taka hið gamla skiped til eignar jafnan þa er⁵⁾ um skiptest. enn bæta upp feruþackann og halda uppe⁶⁾ husum leigufærum. og ei sidur lausa gotzunum oskerdum. enn þann skada og oriett sem a hefur orded þessu öllu saman hingað til skulu þeir sækia sem fuller eignarmeun [a þa sem að lögum eiga að suara⁷⁾].

Skipar⁸⁾ eg að þetta mitt orskurdarbref ligge jafnan a Greniadarstöðum [í Reykiadal⁹⁾] under þess geymslu sem þar byr. en bændur í Oxarfirði og kelduhverfe hafa transscriptum hia sier hier ut af þeir sem vilja.

Og til sanninda hier um setta eg mitt insigle fyrir þetta orskurdarbref. giðrt að Ærlæk [a sama are¹⁰⁾] deige sidar enn fyrr seiger.

566. 13. November 1402. á Höskuldstöðum.

REIKNINGSKAPR séra Þórðar Þórðarsonar og Valdísar Helga-dóttur barnamóður hans.

AM. Fasc. VI, 9 frumbréfið á skinni; sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú döttin frá, nema hvað eptir er 2., 3. og 6. innsigli meira og minna brákað. Landsb. 18. Fol. bls. 39—40; Landsb. 107. 4to bls. 57—59; Bisk. 2. Fol. bls. 83—84, en allar þessar afskriftir eru verri en ónýtar.

eyarbref¹⁾).

Þeim gödum mönnum sem þetta bref sia eður hæyra senda æyiulfr ok biörn aslaks synir prestar. þorstein bergson. þorger

¹⁾ líkan, a, c, d; ²⁾ sl. a, c, d; ³⁾ að, a, d; ⁴⁾ til (!) b; ⁵⁾ eð, b; ⁶⁾ upp, b; ⁷⁾ [sl. a, d; ⁸⁾ Skipa, a, c; ⁹⁾ [sl. b; ¹⁰⁾ [sl. a, c, d; ¹¹⁾ aptan á bréfinu með yngri hendi.

brandzson. æyiulfr gammur biarnarson. arnor gudmundarson ok Jon borgersson quædiu guds ok sina kunnickt gerande ath þa er liðet var þa hegat burd vars herra iehsu christi þushundrat ara flogur hundrat ok tinnau ar. þridiudagh næsta eftir allra hæilagra Messio¹⁾ a hoskuldzstodum a skrastrond varum vær j hia ok heyrðum a reiknings skap þeirra sira Þordar þordarsonar ok valdisar helgadóttur barnamodur hans.

j fystu reiknade valdis ath sira Þordr hefðe tekeu und skyllð af jorðu hennar sydre æý vm en næstu atta ar.

j annare grein ath hun hefðe onguan auoxt tekid af halfum fimta tighi kugilda vm morg er ar sira Þordr hafðe með fareð.

kendezt sira Þordur þetta ok satt vera ath hann hefðe ath ser tekeð eða rað fyrer giort læiguburd af jordunne ok kugilldunum vm sua langan tima ok micklu læingur kugillða læigurnar. æigi siðr þottez valdis peninga verð fyrer forgang sinn en sira Þordur þottez hafa klætt hana þar fyrer. vissu ver ok þath sannynde vera ath sira Þordur bygde iafnan jordena fyrer sex hundrud frid þa er hann lieðe hana æigi þi j þessa peninga landskyllðernar lauk sira Þordr valdise með handabande til fullrar æignar alla jorðena at ýtre æý fyrer þriathige hundraða með ollum þeim gognum ok giædum sem jordunne hafðe fýlkt ath fornu ok nýiu ok hann hafðe fremst æigande ath orðet. þar til fimm kugillðe. kendezt sira Þordr ok j handabandenu ath longu fýr hefðe hann lukt henne til fullrar æignar með handabande j fornar kugillða læigur þa litlu æý eða holma er þar liggur fyrer iordunne. sagðe þo ath valdise brast miket j sinn reiknings skap ok liezt betra mundu þo ath sidar være. vard nu skullden sira Þordar við valdise fimtheget kugillða. sagde sira Þordur með jordunum þessum standa siau kugillðe ok tutthogu ok þath sem þar yrðe gillt af a fardogum þa skilðe valdis taka þat fyst j sina skulld ef hun villðe.

Jtem kendezt sira Þordur ath þuilikt kuenglys sem hun hefðe ath gæima j klædnaðe eða brendu silfre þat ætte hun sialf einn silfurþikar ok alliten bolla. her með fiorar kistur. þetta jnnan veggia. ketil. tua potta. þriu storkerolð. vppgiordar kerolð sex ok tuthogu. trog fiortan ok hefer hun sialf gæymslu

¹⁾ = 7. Nóv.

yfer þessu. munlog ok kamba. stóðhross ok hesta nockura er hun hefer j sinne abyrgð ok fim sængur.

Ok til sannenda her ṽm settum uer fyrr nefndir menn var inzigle fyrer þetta bref skrifath a hofuuldstodum jn festo beati brikei episcopi a þi are sem fyrr seger.

200

20. November 1402. á Mel i Miðfirði.

KAUPMÁLABRÉF Jóns Gunnlaugssonar og Þóru Ketilsdóttur.

AM. Fasc. VI, 10 frumbréfið á skinni; öll innsiglin eru dottin frá. AM. dipl. afskr. 357 (eptir frumbréfinu).

Gamallt kaupmála breff¹⁾.

Jn nomine domini amen.

Var sua fellt kaup stadfest a reykium j midfirði millum jons gunlaugssonar ok jons brodr hans af einne halfu enn ketills skeggiasonar ok þóru dottur hans af annari at suo fyrir skildu at adr nefndr ketill skilddi kiosa fyrir hönd þóru dottr sinar huort honn uæri helmingarkona eda malakona af suo miklum peningum sem fyrr nefndr jonn reiknadi seir²⁾ til kaups vid þóru ketillsdottr. uar þat fimtigir hundratta tíundar uirt. her j mot gaf ketill þóru dottr sinne jord halfa a torfustodum j midfirði fyrir halfan þridia tog hundrada. jtem reiknadi jonn seir²⁾ þriu born at hann ætti. borgadi jon brodr hans þessa omagda³⁾ a sina peninga enn ef hans misti skilddi þau eiga jordinna grof j sokkolfssdal med fiorum kugilldum. þui med suo felldum skildaga kiori ketill bondi skeggiason þóru dottr sina hellmingarkonu j gard jons af feingnu fe og ofeingnu. skilddi þóra eignaz yfir helming ef þau dei barnlaus beckiargiof sina. uirdtist hann þar þa af iij monnum. xij. hundrut kugillda uirt. uoru þessir kaupuottar³⁾ a brudlaupsdegi sira grimr þorarinson. þosteinn skeggiason. jonn⁴⁾ Magnússon prestar. oddr þordarson. oddr kolbeinsson. magnus söluason ok olafr marteinsson leikmenn.

Ok til sanninda her settum vær fyrnefndir menn vor jnn-

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²⁾ þannig; ³⁾ tvískr.;

⁴⁾ eiginl. skr. jañ.

sigli fyrir þetta bref er giort uar a mel j midfirði tueim nottum fyrir cecilíu Messo. þa er lidit uar fra higat burd uors herra iesv christi þushundrat ok fiogr hundrat ok ij ar.

568.

29. November 1402. á Svertingsstöðum.

KAUPMÁLABRÉF Brands Sölvasonar og Guðlaugar Ketilsdóttur.

Frumbréfið í AM. Dipl. Isl. Fasc. LXVI, 3, á skinni, gott og heillegt, en innsiglin eru dottin frá.

[Hionabands giornings brief gamallt með gíofum í meýra lage¹).

Jn dei nomine amen.

Var sua felkt kaup stadfest a reykiu j midfirði millum brandz soluasonar ok þordar prestz þordarsonar j umbodi solua prestz brandzsonar af einne halfu en ketils skeggiasonar ok guðlaugar dottur hans af annari at suo fyrer skilldu at fyr nefndr brandr handlagði til kaups uid guðlaugu ketilsdottr sextigi hundrada tíundarvurt. her imot gaf ketill guðlaugu dottr sinne til kaups uid brand jord a heggstodum með ollum gaugnum ok gædum þeim sem hon hafði át at fornu ok nyio fyrer xij hundrud ok þar ofan a atian kugilldi eda kugillda vurt. þui skyllði þrat nefndr ketill kost a eiga at kiosa fyrer hond guðlaugar dottr sinnar huort hon væri malakona eda helmingar kona af fyr greindum peningum. þi kiorri ketill bondi guðlaugu dotr sina þar þa a brudlaupsdegi þeirra hellmingarkonu af feignu fe og ofeignu vtan þa þratigi hundrada sem brandr atti at auk ok ei kom til kaups með hana. skilldu þeir standa auaxta lausir j gardi þeirra. skilldi þrat nefnd guðlaug eignaz bekkjar gíof sina at auk helmingis ef þau dei barnlaus. lýsti þrat nefndr brandr at hon skilldi vera .xv. hundrut tíundarvurt. skilldi brandr seir²) aftr þessa bekkjar gíof ef hann lifði hana. þessum uottum hia uerandum sira grimi þorarinssyni. arngrimi snorrasyni. þorsteini skeggiasyni prestar²). þordar²) asmundarsyni. einari dadasyni ok jonne arbiarnarsyni²) leikmonnum. Ok til sanninda her um settum wær fyr nefndir menn

¹) [Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ²) þannig, frbr.

vor jnnsigli fyrir þetta bref er gert uar a suertingstodum j midfirdi in vigilia sancte andree. þa er lidit uar fra hegat burd uors herra jehsv christi þushundrat flogr hundrut ok tuo ar.

569.

25. December 1402. á Grenjaðarstöðum

HEITBRÉF Norðlendinga, þeirra er saman voru komnir að Grenjaðarstöðum á fyrsta dag í Jólum, guði til lofs og hans sætustu móður jungfrú sancte Mariæ til heiðrs og virðingar, en fólkinu til sáluhjálpar og syndalausnar og sérlega mót þeirri ógrlegu drepsótt, sem þó fór vestan eptir landinu (svartadauða) og fólk hafði svo unnvörpum dáið úr, að víða varaleytt bæði að prestum og leikmönnum.

British Museum Add. 11,242 (FM. 206. 4to) bl. 67b, syrpa séra Gottskálks Jónssonar skr. 1543—91. Heitbréf þetta hefi eg hvergi getað fundið, nema á þessum eina stað. Heit þau, sem Jón Espólin (Arb. I. 122—23) getr um, að gerð hafi verið fyrir plágunni, koma lítt saman við þetta bréf, og mun hann fara eptir Nýa annál.

heit j fyrre plagvne.

Anno domini M^o. cd^o. ij^o. æ joladag fyrsta a greniadarstodum var heitid svo felldv heite af ollvm almvga þeim sem þar var þa staddur. Gvdi til lofs oc hans sætvztv modur jvngfrv sancte Marie til heidurz oc virdingar enn folkinv til saluhialpar oc syndalausnar oc sierliga mot þeirre ogurligri drep-sott sem þa for vestan epter landinv j hverre micill fiolldi lærdra oc leik[r]a. rikra oc fatækra firir svnnan land. j hvnavazpingi oc j skagafirde þa þegar med fliotvm atbvrdum andaz [hafdi] svo vida varaleytt bædi af prestvm oc leikmonnvm.

J fyrstv skylldi hver sa madr er alldr oc heilsv hefdi til þvrfasta ævenliga firir hinn dyradag. ef ei ber jonzmesso baptista [a] næsta dag firir.

Hier med skylldi menn ævenliga vatnfasta firir allar mario-messor þær ei ber æ manydag. Enn þeir adrar nær jafnmargar sem hitt hefði adr lofad edr j vana tekit æ hveriv are. oc lesa med hverre votnvarnott fimtigi sinnum pater noster oc ave maria med knefalle. medan menn lifdi. Enn gefa malz-

verð vm fim ar sa til hefr með hverre þeirre nott sem hann heiter að vatnfasta.

Hier með skyldi hver sa madr sem minna fe ætti en .ve. gefa malsverð vtegangzmonnum vm eitt ar með rade prestz oc hreppstiora. Enn þeir sem meira eigu skulu gefa alen af hverivm .ve. þeim sem j þve liggia oc mest þvfa enn með rade prestz oc hreppstiora um eitt ar j mat edur fridu.

Jtem skal ganga til mvnkapverar j mille reykhliðar oc vodluheidar. enn vr eyiafirde oc hvnavazþingi til hola. vr skaga-firdi til mvnkapverar edur þingeyra. firir nordan reykhiaheidi til myla oc lesi hver madr sem geingr .xv. tigum sinna¹⁾ ave maria með knefalle firir likneski vorar frv.

570.

4 Januar 1403.

á Svalbarði.

SÆMUNDR Þorsteinsson kaupir að Þórálfi Eilífssyni jörðina Sigluvík, en geldr aptir Þórálfi jarðirnar Tungu í Bárðardal og Öxará og nokkurt lausafé að auk.

AM. Fasc. VI, 11 frumbréfið á skioni; sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru þau öll döttin frá, nema hið 5., og er þó gallað; „fra Eggert Snæbiörnssyne a Kirkiubole“.

Bref fyrir Sygluuijk²⁾).

Öllum monnum þeim sem þetta bref sea edr hæýra senda skule þorsteinsson. bergr skeggiason prestar. þorgijls petursson. bergr gudmundszon. þorkell bergzson ok þorbiorn augmundzson leikmenn Q[uediu] G[uds] ok sina kunnigt giorande. at sub anno gracie. M^o. cd^o. secundo mana dagh næsta eptir festum tiburcij ok valeriani martirum³⁾. at sualbardi a eyiafiardarströnd. worum wer j hia. sam ok heýrdum æ handa band þeirra sæmundar þorsteinssonar af einne hálfu. en þoralfs eilífssonar ok helgu kolbeinsdottur hustrv hans af annarri. at suo firir skildu ath nefndr þoralfs selldi með sampýcki helgu hustrv sinnar sæmundi til fullrar eignar jordina alla j sigluvík með öllum þeim gögnum ok giædum sem þeirre jordu hefir fylgt at fornu ok nýio ok hann ward fremst eigandi ath. Hier j mot gaf

¹⁾ sinnum, hdr.; ²⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ³⁾ þ. e. 17. April 1402.

sæmundr þoralfui. jardir. tungu alla j bárdardal ok auxara. ath fra skildum sið hundradum sem sæmundr sagdi þorkel þoruardzson þar j eiga. ok hier til fimm kugillde huer ath sæmundr lukte þoralfi j sama handabande og stodu med jordunne j tungu. sagdi huerr odrum til þeirrar kirkju skylldu er a þeirri jördu war er selde ok allra þeirra jtalna er þeir wissu. En huarqe skýllði abyrgiazst þo at fleiri jtölur profadzst. sijdar meir. skyllði huarr suara kirkio fyrnd a þeirre jord sem keypti. ok hallda jord til laga ef nockur akizardi. en sa abyrgiazst lagha riptingar er selldi.

J sama stad ok dagh handlagdi þoralfi helgu konu sinne til fullrar eignar wpp a iardirnar tungu ok auxara. suo mykla peninga sem hun atte j hans garde eftir riettri tiltölu.

Ok til sannenda her wm. settum wer fyrrnefnder menn war jnnzsigli firir þetta bref skrifad j sögdum stad jn octaua sanctorum jnnocencium martirum are sijdar en fýa seghir.

571.

16. Januar 1403.

að Munkaþverá.

HEITBRÉF Norðlendinga gert að Munkaþverá til vors sæta lausnara Jesu Christi og hans háleitrar móður Mariæ og hins góða Guðmundar biskups og allra guðs heilagra manna móti þeim hræðilega manndauda, sem þá stóð hardast yfir (svarta dauða).

British Museum Add. 11,242 (FM. 206. 4to) bl. 68a, syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ rituð á árunum 1543—1591, og kemr þetta bréf rétt sem áframhald af heitbréfinu 25. Dec. 1402 (Nr. 569). Ekki hef eg getað fnndið afskipt af þessu heitbréfi annarstaðar en í syrpu séra Gottskálks. Jón Espólin (Árb. I, 122—23) þekkir ekki þetta bréf, en fylgir Nýa annál.

Jtem var heitid at mvnkaþvera a næsta are epter komanda jn festo marcelli pape. af lærdum monnum oc almenningi med sambæn til uorz sæta lausnara jesu christi oc hans haleitrar¹⁾ modr marie oc hins goda guðmundar biskups oc allra gudz heilagra manna j mote þeim hræðilega mandavda sem þa stod hardaz yfer. at gud med sinni nad skyllði þar nockra myskun [a] giora.

¹⁾ haleitre, hdr.

J fyrstu j heidr jesv christi oc hanz modr skyldi allir prestar syngia epter hveria messo vtan salomessor um sinn gaade¹⁾ virgo mater christi.

Jtem j heidr vid hinn goda gudmund biskup jatudu aller at gefa alen af hveriu hundrade j hentiligum peningum til þess at sendibod greiddiz til pafans edr þess er endiz¹⁾ at pafen med gudz hialp orlofadi at fyr nefndr enn godi gudmundr biskup arason være teken j samlag heilagra manna med ollum þeim opinberum heidr sem sonnum vorz herra vinum lofaz at veitaz æ jadríki. þar med honum til skringiordar med þeirre grein at skilríker menn lærder oc leiker ueldiz sagt eryndi fram [at] flytia oc med peningum at taka. Yrði þar oc ongver til sem gvd vnne oss at ei uerdi þa skyldaz ongver til þessa peninga vt [at] lyka. vtan þa giore huer slika olmuso sem gud skytr [honvm] j hvg.

Jtem lofudu aller [at] vatnfasta um næstu. u. ar þeir alldr oc heilsu hefði til vtan messodagen ber[i] æ manudag. þa fasti adra nott j staden.

572.

28. Juli 1403.

i Hvalfirði.

EILÍFR Ólafsson vottar, að Valdis Helgadóttir hafi pláguvetrinn gefið Þingeyrakirkju í sitt testamentum jörðina Ytriey á Skagaströnd, ef hún andaðist úr [þeirri] sótt, er þá gekk yfir landið.

AM. Fasc. VI, 13 transskriptarbréf frá 6. Júní 1517 (1527?) á skinni; Landsb. 107. 4to bls. 59 (lök afskrípt).

eyiarbref.

ytre ej giefenn til þingeyra²⁾.

Þat giörir ec eilifr olafsson godum monnum viturligt med þessu minu opnu brefi. at æ höskulldzstöðum æ skagastraund tueim nottum firir marteins messu³⁾ uar ek j hia plaguueturin at valdis helgadóttir gaf kirkjunne æ þingeyrum j sitt testamentum jörðina ytri ey er liggr æ skagaströnd j höskullzstada þingum til fullrar eignar med öllum þeim gögnum rekum oc

¹⁾ þannig; ²⁾ aptan á bréfinu; ³⁾ = 9. Nóv.

hlunnendum sem greindre jórdu fylgir oc fylgt hefuer at fornu oc nyu oc hun uard fremst eigandi at ordin eptir þui sem sira þordur þordarson hafði henni fremst til eignar feingit með þeim holma er þar la firir landinu suo framt sem hun andadizt vr sott er þa gieek um landit.

Og til sanninda hier vm setta ec mitt jnscigli firir þetta bref er giórt var j hualfirde næsta dag firir olafsmesso fyrre anno domini M^o cd^o tercio.

573.

8. December 1403. á Mōðruvöllum.

SÁLUGJAFABRÉF Haldórs prests Loptssonar.

AM. Fasc. VI, 14, transskript Lopts ríka og fleiri manna á skinni frá 26. Febr. 1417. Bréfið er prentað í Tímariti Jóns Pétssonar IV, 76—80, að því er virðist, eptir einhverri pappírsafskript. AM. dipl. afskr. 625.

testamenttum bref sijra Halldors loptzsonar¹⁾.

Jn dei nomine amen.

Ek halldor prestr loptzson heill at samuizku þo krankr j líkama vndir gefur ek migh miskunar dom drottins mins ieshu christi þess kennandiz at ek er honum skyldugr firir marga uelgerninga er hann hæfir mer veitt overdugum j þessum hæimi hwersu ek hefir eigi neýtt eptir þui hofui ok stillingu sem vera ætti, nu sakir þess at grimmr daudi er viss gripandi manninn optliga með skiotum atburð sua at hann getur æigi sina tilheýrilega skipan gert verandi allt eins oviss nær ær hann kæmr. þui at drottins mins nædh til kalladri gerir eg þuilíkt testamento[m] firir mer ok minne sæl sem her fylgir.

¹⁾ Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Með hendi frá 17. öld stendr þar og:

•gaf Holastad Brecku j Olafsýrde og slettu j flíotum•

og enn með annari hendi:

•Hier með eru með vrskurder gamler domar oc skipttabref þeirra bryniolfzsona aa ankram oc vik oc allra handa bref•.

Árni lætr skrifa aptan á bréfið: •er að öllu búað, enn þarf þo aptar að síaast•.

j fyrstu at ek vnder gef mig miskunardom drottins mins herra íehsv christi með rettri tru ok sannri van til hans hialpar verndar ok varðueizlu heilagrar guds modr Marie ok hins blez-ada olafs kongs laurencij nikolái cecilíæ ok allra guds heilagra manna kiosandi minum líkama lægh j kirkiugardinum æ hol-um j hialltadal þar hællz sem kirkivnar formann vill til skipat hafa gefandi þar til kirkiunni jarder ær sua hæita, sletta j flitum ok brecka j olafsírdæ firir sextige hundrat. xl. kugilde. xx. hundrat j hafnarvædum. koma adrir. lx. hundrata af þessum j mitt testamentum. enn adrir j þath æf æk hæfir nauckurar oftekiur haft j stadarins godzi læynt edr liost.

klaustrinu æ þingeyrum compendium teologie dexteram partem et sinistram partem.

klaustrinu at stad kugillde.

klaustrinu æ maudrvvolum tuitugan ræfil ok mork brænda.

klaustri æ þuera tuitugan ræfil ok bækr summa viciorum hugecionem ok brittone.

klaustri j videy þriu hundrat j smiore ok vxa gamlann.

klaustri æ helgafelli þriu hundrat uadmala.

kirkiu æ völlum j suarfadardal jordina æ selæ ok sua mikin bordvid ok langbaund og spærrur sæm nægir firir nordan framm æ midkirkiuna.

kirkiu j saurbæ jord æ krinastaudum ok þuilika bot sæm ek hefir æ stadnum. ok sua mikit j tidabokum vel fæ[r]um sæm kirkian hefir æigi ædr tolfmanada tidhir æ þann mæta at ærliga sýngiz þar artidardag minn sælutidir með commendacione ok messu ok gefiz vætt matar ok tiu aurar j vadmalum ok skæðum fatækum monnum.

kirkiu æ grvnd j æyiafirdi. lx. ýxnarek[s]tur j bleiksmýrardal. ok reka þa alla ær ek æ æ tíðrnnæsæ huala ok vidar með flutningum ok halld æ skýta hlut eptir þui sæm sw gaumul skra vattar sæm þar ær wm giðr vtan þa sæm fylgir hæðinshauða.

kirkiu j hlid þat ær hennæ brestur æ tolfmanada tidir ok þar til halfann gædmanna ræka með flutningum.

kirkiu æ þaunglabacka iord æ flardarbotni með þeim kugildum sæm þar standa með.

jórdina æ saudanæsi skipar ek aptur vndir kirkiuna eptir þui sæm hun var adr ær ek kæýpti hana. gæfur æk hennæ þar til þuilikt sæm ek æ j hlidar rekum.

Þessum kirkium kugilldæ serhuerræ.

holttzkirkju j flötum.

hnappstada kirkju.

kuiabeckiar kirkju.

tiarnar kirkju.

vfsa kirkju.

ærskogs kirkju.

flataeyiar kirkju.

nes kirkju j adaldal.

gardz kirkju j kælldu huerfui.

hola kirkju.

sualbardz kirkju j þistilsfirdæ.

Reykjarhlidar kirkju.

eyiardalsarkirkju.

hrafnagils kirkju bakstrjarn.

kirkju æ jllugastaudum kugilldæ.

presti þeim ær mig olíar ok sýngur til molldar tuð kugilldæ. ænn hinum huerium ær ýfir stændr tolf aura.

diaknum þeim ær ýfir standa sex aura.

fataekum monnum jnnan siaundar fimm hundrat j kosti vadmalum ok fimm hundrat j slatrum æ næsta hausti.

landsætum minum aullum firir oftækiur kugilldæ særhuerium.

sýstkænum minum laungætnum þorde ok biorgu tíu hundrad huarv. halft huart kugilldæ ok flytianda eyri.

bræð[r]um loptz arfinn allann æf mer hæfir fallit eptir hann enn elligar tíu hundrat hueriu[m] þeirra.

fauðr systrvum minum sunnifu ok tofu. oláfe brandzsýni. aunæ baudvarssýni. jngibiðrgu ingimundardotr. bergdori halldorssýni æfinligt bord serhueriu ok klædi.

þordæ garp loptzsýni. jonæ andressýni. audunæ jonssýni mat ok klædi þar til ær þeir mega biarga ser.

ok þar með þoru þorgilsdottr. þorgerdi pælsdottr tuau kugilldæ.

baurnum kristifori ok baurnum vilhialms. arasonum ok audrum dætrvum sunnifu tíu aura hueriu.

auræigha skulldir allar gefur æk wpp huerium þeim manni sem mer æ at luka hundrat ædr minna vtan landsætar hafi þuiliht sem fyrr segir.

æiriki litla sýni þorsteins bergssonar bord ok klædi þar til sëm hann ær af omaga alldri nema arfar minir vilæ hælldr luka vt. xu. kugilldæ.

ælenu. v. kugilldæ af þeim fiorum tigum hundrada sëm ek erfda eptir kolfinnu sýstr mina enn halfur fiordæ taugur hundrata standi til skullda þeim monnum sëm ek [hefi] oftækiur vid haft edr þær skulldir heimtiz sidar sëm ek minnumz æigi æn þær af geingr leggiz til fatækra bymanna serliga arnarsona ok annara frenda minna.

hælga andressýni kugilldæ ok hest.

hafgrime hest. kugilldæ j arskogi ær biarnæ prestr gaf mer.

hauskaulldæ frenda minum hallzsýni tuð naut tuævætur edr asaadar kugilldæ j aubbrecku ær biorn hallzson gaf mer.

þorde kalfssýne. ccc. hundrat.

aurfum þorstæins æinarssonar. ccc.

þorgilsæ skýgn. ccc. allt saman halft hvart fritt edr vfritt.

gunnstæine marteinssýni kugilldæ.

barnæ þui ær gýða geingr med salomonsdottir ok kæmr þat lifs j lios ok fær skirn gefr ek jordina vndir huassafelli ok halfan hlæidrargard. lx. kugilldæ ok. xxx. hundrata j uoruuirdu godzi.

Jngiridæ dottr minni jordina maudrufæll at auk hennar æikningsskapar silfurbolla ok træbolla annan buinn er sira steinmodr gaf mer j testamentum sitt.

sextigi hundrata skipar æk j auaugst huorri dottr minne hælgu. ceciliu ok þar til gefur æk hælgu diassn ok spennzl enn ceciliu silfurkross minn ok þeim badum saman þria gullbauga.

gydu salomonsdottr þat sëm æk æ mæira j brendu silfre. tu[j]tugan ræfil þann ær hun kýss ok þria hæsta þæ ær ek æ bezsta.

Her med stadfestir ek j þessu minu testmento allar þær giafir sëm ek hæfir adr gefit af minu¹⁾ godzi einkanliga dætrvm minum jngiridæ. helgu. ceciliu.

skipar ek þa executoris mins testamenti sira jðrund æiriks-son gefandi honum þar til vasstack fotsidan med skinum er biarnæ brodir minn²⁾ hefir att ok skipar ek gydu at afhenda

¹⁾ minum, skbr.; ²⁾ mins, skbr.

hobum hann. annan æirik þorlaifsson. þridia þorstæin suart gefandi þar til sinn panzara huerium þeirra.

brýniölfæ frenda minum panzara. jarnhatt ok stalhanzka. ermastack halflitann.

suaëinum minum aullum bord til krossmessu ok hundrat huerium þar med.

skal þetta mitt tæstamentum ok ei sidr þær giasfir ok minningar sëm ek hæfir gert obrigduliga halldaz ok laugin lofa framaz kristnum manni firir sier at gera æ siduztum daugum.

bidr ek audmiukliga alla þa menn sëm ek hæfir nœckura hluti j moti gert j ordum edr gerdum sem ek kænnumz at badi er mart ok stort at þeir geri nu firir guds skulld ok firir-gefi mer virdande þar til meirr lausnara varn ok skapara ok sialfs sins godfýsi enn minn hardligan tilgerning. serligba bidr æk alla godba menn þa sëm mitt andlat fretta edr ýfir standa minum greptri at þeir bidhi til guds firir [minni] sæl at hun mætti mæire nædir fæ enn æk veit mig sialfan verðskýlldat hafua takandi þar firir aumbaun af allzualldanda gude þeim sem alla godba blutæ lýkr margfalligaz aptr.

Ok til sanninda her wm ok sannrar stýrkingar wm þetta mitt testmentum setta ek mitt jnzsigle firir þetta bref gert æ maudruvolum j haurgardal in conceptione mariæ virginis. anno domine 1404. edº. terciº.

574.

30. Juni 1404.

á Þingvelli

14. Mai 1405.

á Melum i Melasveit.

NARFI Sveinsson lögmaðr sunnan og austan á Íslandi vottar, að Sigurðr Þórðarson hafi í lögréttu 30. Júní 1404 leitt próf sín að því, að Þórðr Filippusson, sem er réttir erfingi að Haga á Barðaströnd, lagði Þórði Gíslasyni föðurbróður sínum aptr þessa jörð með samþykki Guðrúnar móðurmóður sinnar og Jörundar sonar hennar.

AM. dipl. afskr. Nr. 1093 «Ex orig. fra Haga a Bardaströnd accuratissime» (AM.). «Vid brefed er fast innccigle Narfa Sveinsonar lögmannz» (AM.). «Bæde þesse bref (þ. e. þetta og bref frá 30. Júní 1407) eru ritud med krokottum angastofum alika og Norsk bref. þo er það sidara med nockud settare skrift» (AM.).

Þath gerer ek narfui sveinssonn loghmaunn austan ogh sunnan æ jslandi godum monnum kunnekth med þessu

minu brefi ath ek var j hia j logrettu manadagin næsta epter peturs Messo þa er lidit var fra hingatburð vors herra jehsu christi þushund flogur hundrut ok flogr ær. ath sygurdr þordarson leid[d]i prof sin þau er suo baru. ath þorðr filipuss sonn sem rettr erfinghi var ath haga æ bardastrond lagdi aptur til æuenligrar eignar þorði gislasyni fodurbrodr sinum ok hans erfingium jordina fyr nefnda j haga ath hia veranda ok samþykjanda gudrunu modr modr fyr nefndz þorðar filipuss sonar ok hans. var [hun] þa rettr erfinghi ok jorundr sonn hennar nærverandi oc samþykjandi. veit ek ei annat sannara þott ek skylda segja milli guds [ok] manna en þessi fyr nefnd giord meghi obrigðilig standa fyrir þan skulld at ek vissi fyrir sannendi ath þorðr gislason var rettr erfinghi eptir fodr sinn ok modr til fyrnefndrar halfrar jardar þott hann med goduilia vpplegdi med brodr sin filipuss ok þij matti hann vel med goduilia aptur fæ. heyrda ek ok filippus gislason lysa þui fyrir mic ok morgum fleirum godum monnum at hann hafði aunga peninga lvekt þorde brodur sinum fyrir halfan haga ok þui ætte hann peningha j hans gard edr hans erfingia fyrir opt nefnda halfa jord vm¹⁾ ef þorðr gilsason villde æikna. nu saker þess at ek vil yfer einskis manzs sannindum þegja þat sem ek veit fyrir gwde at satt er þa vil ek þenna vitnisburð bera þegar ek em til beiddr ok ek em nær.

Ok til sanninda her vm setta ek mitt jnzcigle fyrir þetta bref sem giort var æ mellum j mela sueit þorsdagh næstan fyrir hallvards Messo are seinna en fyrr seger.

575.

1404.

à þingvelli.

ALDINGISSAMÞYKT um vinnufólk og fiskimenn.

Samþykkt sú, sem fer hér á eptir, er venjulega kend við Vigfús Ívarsson (Hólm), sem þá var hirdstjóri og hefir geingizt fyrir því að hún væri leidd í lög; er hún til í sæg af afskriptum, einkum á pappír frá seinni öldum og eru flestar þeirra til einskis; hér eru því einungis notuð elztu og beztu handrit þau, sem hún er til í, og eru þau flest á skinni, og ekki þekkjum vér fleiri skinnhandrit af henni en nú hafa verið notuð. Eptir handritum þessum greinist samþykktin í sex flokka eða öllu heldr fimm, því að **C** og **D** eru samkynja, þó að afskriptamunrinn sé nokkuð mikill. Af text-

¹⁾ þannig.

um þessum hafa **B** og **E** áðr verið prentaðir eptir öðrum afskriftum en þeim, sem hér eru notaðar; **B** í Lagasafni handa Íslandi, en **E** í Jónsbókarútgáfum, en hinir aldrei. Það er einkennilegt við **C** og **D**, að þar segir að samþykktin sé gerð «eptir boði og skipan virðulegs herra Eiríks kongs Magnússonar», en eins og nærri má geta fer það á milli mála, að alþingissamþykkt frá byrjun fimtándu aldar geti verið gerð að undirlagi Eiríks konungs Magnússonar, sem lézt 1299, og var því dauðr fyrir meir en 100 árum. Til þess því að þetta gæti komið saman þá yrði samþykktin að vera frá árinu 1300 og ekki síðar og ætti þá ártalið 1400, sem sum handrit hafa, að vera misskript fyrir 1300 og væri það í sjálfu sér hvergi nærri ómögulegt. Þá ætti og sá Vigfús Ivarsson, sem hér er nefndr, að vera Vigfús Ivarsson eldri, að Vigfúsar Ivarssonar, þess er uppi var um 1400. En sá er agnúi á því, að vér vitum ekki til þess að Vigfús eldri hafi nokkru sinni verið hirðstjóri. og einmitt í upphafi 14. aldar greina annálar frá því, að Ívar Jónsson Hólmr faðir hans hafi komið út með konungs erindi (1307 og 1312), svo að eingin líkindi eru því til, að Vigfús hafi farið með hirðstjórn um 1300. Þó hefir hann þá eflaust verið orðinn fulltíða maðr. En Ívar Hólmr gamli mun vera sá maðr hinn sami og Ívar Jónsson, sem var ráðsmaðr Viðeyjarklaustrs um 1284 (Dipl. Isl. II, 195) og hafa Hólmarnir án efa verið íslenzkir menn að ætt og, ef til vill, feingið kenningarnafn af Hólmi á Rosmhvalanesi. Eitt er það enn, sem mælir gegn því, að samþykktin geti verið frá hér um bil 1300, og það er, að hún finst ekki í fornum handritum af Jónsbók, en væri hún svo gömul, ætti hún jafnvel að standa í ennm elztu Jónsbókarhandritum, er vér höfum nú. Það er því ekki ósennilegt að misskrifast hafi konungsnafnið síðar í afskriftum og hver tekið eptir öðrum, svo að hér ætti að standa nafn Eiríks konungs af Pommern, sem þá sat að rikjum, en hann var ekki Magnússon, heldr sonr Vratislavs hertoga í Pommern. Um ártalið á samþykktinni er þess enn að geta, að í elztu afskriftum, sem til eru af henni, er ártals annaðhvort ekki getið, eða þá að það er 1400 eða 1404¹⁾ og þykir oss síðara ártalið sennilegra, því bættara er við menn hafi í afskrift hlaupið yfir iiij (iv), en að þeir hefði bætt þeim við. Eitt af þeim handritum, sem hér er notað, hefir 1500 að ártali, en það er augljós villa. Í hinum yngri afskriftum leikr ártalið mjög á reiki, og er eingar reiður á því að henda. Sum handrit hafa ártalið 1438, svo sem AM. 238. 4to, 194. 4to ofl., en rangt er það, og ekki er réttara 1428, sem getið er upp á í Safni II, 650 að rétt muni. Þessi samþykkt er að því leyti merkileg að sum ákvæði hennar gilda enn. Greinatalan er sett af útgefanda.

¹⁾ Sjá Jón Haldórsson getr um, að sum handrit hafi ártalið 1402 (Safn II, 636).

A.

AM. Fasc. VIII, 23, aptan á frumbréfi á skinni frá 1428 og er þetta ritað með fornri hendi og ekki miklu síðar, en er máð. Er þetta langeltz afskrípt, er nú þekkjum vér af þessari samþykkt.

Jn nomine¹⁾ domini amen.

var þetta samþykkt af hirdstiora lögmonnum oc lagrættummonnum bæðæ vtan vebanda oc jnnan æ axar[ar]þingæ.

1. fyrst ad þeir menn sëm ræðazt með tvæimr ædr þrimr sæ rætt fangadær af syslumanni ædr bændym vundær þuillika ræfst sëm domr dæmer oc væræ sëm adr þar sëm hann var fyrst ræðæn.

2. skal þat lagarad sëm vid gæingid ær vid vatta ædr ær fæ til tækid ad þiona ædr verid iij nætr j vist.

3. skulu aller vinnumenn væra komner til sumar vistar sinnar ad krossmæssu forfallalavst ællægar sæ þeir sötter ad osækiu.

4. huar sëm æru þeir oc vinnumenn sëm eigi vilia vinna fyrer bændur þa fyrerbiodæ bændr þann [at] hysa ædr hæimalia ædr læiga þeirra fænadæ hagabæit.

5. jtæm fiskæmenn sëm æigi gæta lukt skræidher skulldær vinnæ fyrer skulldænnæ til þæss ær lukt oc suo huerer sëm minna vinna æn þeir hafa vpp borid oc a sig [keypt] oc skilt.

B.

AM. 151. 4to bls. 260, skinnbók c. 1490; AM. 458. 12mo bls. 37—38, skb. c. 1570; AM. 136. 4to bls. 288, skb. (Skinna-
staðabók), þetta skr. c. 1570. Þessi texti er prentaðr í Lagasafni handa Íslandi I, 34—35 eptir skinnbók í Uppsalasafni Nr. 9. 4to frá c. 1587 (lögboók séra Sigurðar Jónssonar á Grenjaðarstað).

Sattmale er gior var a þing[velle]²⁾.

Jn nomine domini amen.

Ad sub anno gracie. M^o. cd^o. quarto var þetta samþýgt af hirdstioranum vigfuse jvarssyne oc laugmonnum sunnann oc nordan æ jslande oc laugrettummonnum bæðæ³⁾ vtan vebanda oc jnnan a auxararþinge.

¹⁾ nomini, skbl.; ²⁾ 458; ³⁾ sl. 458.

1. fyrst at þeir menn sem sig rada með tvennum¹⁾ edur fleirum seu rettfangner af syslumonnum edvr bændvm [ef þeir eru eige nær²⁾] vnder þulika refsing sem domur dæmer enn vere sem adur þar sem þeir voru radner fyrr.

2. skvlv þat lagarad uera sem uit er geingit firir vottum edur fe til tekit at þiona edur verit j uist þriar nætur.

3. skulu aller uinnumenn komner til sinnar sannrar³⁾ uistar at krossOesso forfallalaust elligar seu þeir sotter at osekiu hvar sem þeir erv.

4. Þeir oc uinnumenn sem eigi uilia vinna með bændum þa firirbiode bændr þa [at] hýsa edur heima lia edur leiga edur lofa þeirra fienade hagabeit.

5. Jtem þeir fiskemenn sem eige geta lugt skreidarskulder uinne firir skulldinne til þess lugt⁴⁾ er oc suo hiner sem uinna minna enn þeir hafa upp⁵⁾ borit oc æ sig skilit oc keypt at uinna.

Enn hver sem fyrr [greint articulis⁶⁾] brytur edur ryfur j mot þessare samþyckt svare sem hann rivfe laugrettumanna dom [edur laugmanz urskurd⁷⁾].

C.

AM. 128. 4to bls. 145, skb. c. 1500 (lögþók Andrésar lögrettumanns Magnússonar); er þetta ef til vill með hendi Björns Guðnasonar eða Jóns Sigmundarsonar; Rask 72A. 8vo bl. 83a—b., skinnþók skr. c. 1500 eða fyrri.

riettarbot eireks kongs⁸⁾).

in nomine domini amen.

Q^o cd^o. war þetta jath oc samþykt af hirdstioranum vigfusi juarssyne. af lagvmonnvm oc lagriettumonnvm oc aullum almuga æ jslande eptir bode oc skipan wors virduligs herra Eirek[s] kongs magnussonar bædi⁹⁾ jnnan vebannda oc vtan. j lagriettv a augxarar þingi.

1. j fystu adh þeir menn sem sig rada hia tueimr edr fleirum sie riett fangader. af syslumonnvm edr bændum ef þeir

¹⁾ tueimur 458; ²⁾ [sl. 458; ³⁾ sl. 458; ⁴⁾ lokin 458; ⁵⁾ lokid edur b. v. 458; ⁶⁾ [greindan articulos 458; ⁷⁾ [sl. 458, 136; ⁸⁾ 72; ⁹⁾ b. v. 72.

erv eigi nær vnder þvilika refsing sem domur dæmer enn vera sem adr þar sem hann var fyst raden.

2. Skulu þat oc vera lagarad uid hion sem uid er geingit fyrir wottum eda er fie til teked adh þiona. edr vered j uist þriar natur.

3. skvlv aller þesser menn komner til sinnar uistar ad krossmessu [ed seinsta¹⁾] forfallalaust ella sie þeir sokter ad osekiu huar sem þeir erv.

4. Svo oc þeir uinnumenn sem eigi uinna med bændum þa fyrirbiodum ver bændvm ad hysa þa edur heima lia edur lofa þeirra fienade hagabeit.

5. Jtem fiskemenn þeir sem ecke geta gollded sinnar skreidar skyllder. vinne fyrir skulldv til þess. adh lokit er. oc so huerr hinna er minna vinna en þeir hafa vpp bored. edr a sig skilit ad vinna eda giallda aptur kavpit.

Enn hver sem fyr skrifada articulis brytur eda ryfur oc vill eigi halda þessa kongsins skipan. oc almugans samþykt sie sekur fiorum maurkum suo sem þeir riufe laugmanz urskurd.

D.

Uldal. 322. 4to bls. 407—409, skinnb. c. 1570, sem átt hefir Kofod Anker; AM. 170A. 4to bls. 17—18, skinnbók frá hér um bil 1565—70; Thott. 2099. 4to bls. 407—409, skinnbók rituð 1581; AM. 147. 4to bls. 201—202, skinnbók (Heynesbók), og er þessi kafi hennar ritaðr eptir 1598; AM. 45. Svo bls. 25—28 skinnbók frá c. 1570 eða nokkru síðar.

Samþyekt allra Íslendinga²⁾.

Jn nomine dominj amen.

anno dominj M. cccc. var þessu iatad oc samþyekt af hirdstioranum vígfuse juarsyni³⁾. lögðonnum og logriettu ðonnum. oc af ollum almuganum a íslandi epter bodi oc skipun vors⁴⁾ virduligs herra Eireks noregs kongs magnussonar bædi vtann viebanda oc jnnan j logriettu a almenniligu auxararþingi.

1. J firstu at aller þeir ðenn kallar og konur sem sigrada j vist hia tveimur edur þremur edur fleirum sie riett fangader

¹⁾ [sl. 72; ²⁾ 45; Samþyekt 170. Hin hafa einga fyrirsögn; ³⁾ [hier efter er skrifad og samþigt 147; ⁴⁾ 170, 45; hin sleppa því.

af sysluðmanni edur bændum ef eigi er kongs vmbodsmadur nærre vnder þuilljka refsing sem domur dæmer. enn vera siyd-ann epter þar j vist sem hann var first radin.

2. Suo oc skulu það vera full og öll laga rad. vid uerk-ðenn. pionustuðenn. konur oc kalla hiedan j fra sem þeir veita vidgöngu sialfer. eda hafa [veitt med¹⁾] vottum. og verdr það vitnisfast. edur hitt annad ef þeir hafa fie. edur peninga wt j hönd tekit firir fram at piona til. edur verit j vist þeirre. iij. nætur j samt.

3. Skulu oc aller vinnumenn komner til sinnar vistar krossðesso a vor forfallalaust. þeir sem þau rad hafa giort oc eiga so huor j þann tijma sem þeir hafa lofad og asatter ordit j sijnum skilmala ella sie þeir sokter at osekiu huar sem þeir eru.

4. Suo oc þeir vinnumenn er ei vilia vinna hia bændum. firirbiodum vier bændum at hijsa þa og heima lia. edur leyfa fienadi þeirra hagabeit.

5. Þeir fiskiðenn sem ei geta lokid sijnar skreidarskullder vinne firir skulldinne til þess at lokid er. og so huer hinna er minna vinna en þeir hafa adur peninga firir vppborit edr a sig skilid og lofat at vinna.

Enn huer sem rjfur firskrifada articulos. edur brytur j möti þessari kongsins skipan. hirdstiorans²⁾) og logriettu ðanna oc almugans samþýkt³⁾) a greindu auxararþingi þa sekist sa. iijj. morkum vid konung so sem hann riufi logmannz wrskurd.

E.

Thott. 2100. 4to, skinnbók c. 1560, ágætlega skrifuð; AM. 55. 8vo bls. 60—61, skb. c. 1570; Thott. 2101. 4to bls. 241—242, blöð aptan við á pappír skrifuð nm 1589; Uldal. 320. 4to, bl. 128b—129, á pappír skr. 1603 af Birni Grimssyni málara og segir þetta alþingisdóm frá «c. 1500» (!); Gl. kgl. Saml. 3274A. 4to bl. C73—C74 á pappír skr. c. 1620 (lögboek Gísla lögmanns Hákonarsonar). Þessi texti er prentaðr í öllum hinum sérstöku útgáfum Jónsbókar, Hólum 1578, 1580, 1582, 1707, 1709 og Akreyri 1858; sömuleiðis í dönsku þýðinguinni af Jónsbók Kh. 1763 bls. 378—380.

¹⁾ (lýst fyrir 147; ²⁾ logmanna b. v. 147, 170, 45; ³⁾ hier b. v. 170, 45.

vmm vinnufólk¹⁾.

[J Gudz nafne amenn²⁾].

war þessu jætad og samþykkt af hyrdstioranum vygfuse yvarssyni logmonnum og logriettumonnum og af ollum almuga á islandi bæði wtann viebanda og jnnann³⁾ á almenneligu auxararþjngi.

1. i fyrstu aller þeir menn karlar edur konur sem sig rada i wist hia tueimur edur þremur eda fleirum sieu riettfangader af syslumonnum⁴⁾ edr Bændum ef eigi er konungz vmbodsmadur nær vnder þvilyka refsing sem domr dæmir. Enn vera sydann i wist þar sem hann war fyrst radinn.

2. Suo og skulu þad⁵⁾ wera full⁶⁾ lagarad vid verkmenn. pionustumenn. konur sem kalla hiedan i frá sem þeir veita vidgongu sialfer eda hafa veitt fyrir vottum og verdur þad vitnisfast edur hitt ef þeir hafa fie edur peninga wt i hand sier tekid fyrer framm ad piona til edur verid j wist þeirri. iij. nætur i samtt.

3. skulu og aller verkmenn⁷⁾ komner til sinnar vistar crossmessu á wor þeir sem sier hafa þav rad tekid forfalllaust suo og huor i þann tyma sem þeir hafa [rad tekid⁸⁾ og asatter vordner i synum skilmala ella sie þeir soktter ad osekiu huar sem þeir ero.

4. Suo og þeir vinnumenn er ei⁹⁾ vilia vinna med Bændum fyrerbiodum vier Bændum ad hysa þa edur [heim lia¹⁰⁾ edur leyfa fienadi þeirra haga Beit.

5. Jtem fiskimenn þeir sem eigi geta golldit synar skreydar skullder vinne fyrer skulldine til þess er lokinn er og suo huor hinna er minna vinna enn þeir hafa adur peninga wpp fyrer Borit edur á sig skilt og lofad ad vinna.

Enn huor sem ryfur fyrskrifada articulos edur Brytur i moti þessari hirdstiorans og logmannanna og logriettunnar og almugans samþykkt hier á greindu almenneligu auxararþyngi

¹⁾ Sattmali logtekin af ollum ærmonnum a alþingi vm vinnufolk 55; ²⁾ [sl. 320; ³⁾ j logriettu b. v. 55, 2101, 320, 3274; ⁴⁾ syslumanni 55, 2101, 320, 3274; ⁵⁾ nn b. v. 55, 2101, 320, 3274; ⁶⁾ og oll b. v. 55, 2101, 320; ⁷⁾ vinnumenn 55, 2101, 320, 320, 3274; ⁸⁾ [lofad 55, 2101, 320, 3274; ⁹⁾ vinna eda 55, 2101, 3274; ¹⁰⁾ [heimila 2101.

þá sekizt sa florum morkum við konung suo sem hann riufi logmanns wrskurd.

F.

AM. 128. 4to bls. 165 skb. c. 1500; AM. 37. 8vo bls. 275, skb. c. 1500.

[P]esse var samþyggt hirdstiora oc lavgmanna æ alþingi oc eidsvarinna oc nefndra manna oc alltz allmvgans j lavgrettu vm vinnvmenn.

1. Þott þeir radest hia tveimur edr þrimur. þa skvly bændur veita þeim stýrck til. ef syslumadur er eigi nær. að færa monnum þa. er fyrst ero þeir med. ef þar uorv vitne vit.

2. Jtem þat hofvm vier samþyggt at hver madur sem hleypr vr vist sinne. seckur. iiij. morkvm. vit þann er hann hliop fra. enn sa fvllette er hann helldur oc skada þann er hann fær af hans vinnumisse.

3. En þat er samþyggt laugrad. ef madr er .iiij. nætur samfapt. þar sem hann hafe talad til rada adur til vit hvsbondann. edr hvsbondinn vit hann. þat er oc lograd fvll ef madr lyser fyrir vottvm. ij. að hann sie radenn med manne. valete.

576.

[1404].

ERINDISBRÉF Margrétar drottningar Valdimarsdóttur handa Eiríki konungi af Pommern á ferð þeirri, er stóð til að hann færi til Noregs.

Dipl. Norv. XI, 110; Nye Danske Magazin VI, 247—64. Frumrit bréfsins á pappir er í Ríkisskjalasafni Dana og er stórskemt. Bréfið getr þess sjálft, að Eiríkr konungr ætti að vera kominn til Noregs 15. Febr. 1405 og er því auðsætt, að bréfið muni vera gert göðum tíma áðr. Norðmenn ætla «Novbr. 1404(?) Jónköp-
ing(?)». Hér eru einungis teknir þeir kaflar bréfsins, sem snerta Ísland.

. Jtem vm nogher clærk eller leghman kommer til hanom oc bether hanom vm nogher priuilegier eller friheet. frælsebreff eller worthnethebreff. eller breff vm nogher schipp [til Ísland¹] eller nogher schiprether. eller sysler eller vm gots

¹) [Þetta er ritað milli línanna í frumritinu.

at læne. at høre tha there mening ther vm wt. oc swarer swa

Jtem vpa then tidh som biscopen aff Berghen foor sinn-ist hem fran os tha befelde wy hanom at kallæ j gen alle worthnedhebreff oc frælsebreff. oc breff som vpa schip til Ys-land woræ gifnæ. swo wide wy wel. at han oc giort hauer oc at hwo som swodan breff wil haue han scal haue thøm vpa ny aff wor søn eller os. thy vm nogher kommer nw til hanom j Norghe meth gamlæ breff som konung Magnus. konung Ha-kon eller wy eller andræ haue wtgifuet vpa goths læn. eller friheet. [eller schip¹⁾] eller nogher swodan styckæ. oc bethis stadhfæstilsæ breff aff hanom ther vpa at han tha swo swarer. at han wed ey aff hwat som the haue vnt før æn wy ther til kommæ

577.

1. April 1405.

i Skálholti.

VILCHIN biskup í Skálholti skipar séra Þorstein Svarthöfðason til að dæma milli Guðmundar Einarssonar á Hrafnabjörgum og Vermundar ábóta á Helgafelli um það, er Guðmundr tók hest undan söðli ábóta.

Frumbr. í AM. Dipl. Isl. Fasc. LXVI,4, á skinni; innsiglið dottið frá.

[Bref Biskup vilchinn[s] þar gripenn var hestur undan
sodle 1405²⁾].

Uær brodir wilchin medr guds næd biskup j skalholli hæilsum ydr sira þorstæinn suarthofdason medr guds kuediu oc worri.

Sakir þess ath vor kiær son herra vermundr medr guds næd aboti ath helgafelli hefuer kiært firir oss ath gudmundr æinarsson sëm býr ath hrafnabiorgum j dolum greip hæst vnndan sodli hans af kirkiugardinum j snoksdal oc af þui ath wer erum æigi liduger edr vor officialis ath gera endiligann vegh æ sogdu mælefni. þui skipum ver ydr sira þorstæinn

¹⁾ [Þetta er ritað milli linanna í frumritinu; ²⁾ [aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

suarthofdason domara vm græindan æskilnat j millum fyr sagdra manna. biodum wer ydr ath þer temprit yduarn dom medr iafnri riettlætis vogh suo maninn verdi æigi ofsottr. en klaustrit oc abotinn fai sinn riettt oc fulla sæmd firir suo stort vanrietti. suo ath odrum þeim sæm slíka hluti dirfæzt ath gera sie til varý[g]dar oc vidsionar. Oc til sanenda her vmm settum wer vort jnnzsigli firir þetta bref skrifuat j skælbholtti miduikudagh næsta firir dominica passionis anno domini 1405. cdº. quinto.

578.

26. April 1405.

í Vatnsfirði

KRISTÍN Björnsdóttir lýsir því, að hún hafi galdið Jóni Sigmundssyni hálfa Hænuvík á Barðaströnd í hans þjónustulaun, en selt honum hálfa, ellefu hundruð, og kvittar fyrir andvirði og lýsir landamerkjum.

AM. dipl. afskr. Nr. 1364. eptir frumritinu. „Jnnsigled er burtu. enn þvengrinn er fastr við bresed. Er hann skorinn nedan af sialfu bresenu, og dreiginn í gegnum æs, sem er á bresenu, til styrktar, svo eigi skyldi fra rífa. Þetta Kristinabref 1405 synezt at skriftarlaginu að vera nýrra enn þessu ártale sambydur. Eg er þó næst því, að það mune ofalsat vera“ (AM.).

Það giorer eg kristinn björnsdotter godum monnum kunnigt med þessu mínv opnnv brefi ath ek medkennumzt at eg hefur gollðit jonne sigmundszýne jord mínna hálfa hænnuvík j sinn þionvztv lavnn enn selde honvm hálfa ellefv hundrut er ligur j savrbæiar kirkiv soknn æ raudasande med greindum landamerkvim j griottgarden jn j steka¹⁾ nypen ok ut j storgia æ ýtre hlid med ollum þeim gognum ok gædum sem greind[r]e jordu hefur fyllt att fornnv ok nýu ok eg vard fremz eigande att. medkennvmzt eg ath eg hefur fulla ok alla peningga uppborit suo mier vel anæger af fyrnef[n]dum jone sigmundszýnne firir adr greinda jord ok þui giorer ek hann aullungess kuittan ok akærolausann firir mier ok aullum minum efterkomendvm. Ok til saninda hier [vm] setta eg mitt insigle firir þetta bref er skrifat var j vazfirde j isafirdi sunnvdaginn fir crossmessu æ uorit þa lidit var fra hinngat bvrð vors herra jesu christi þushunnd cecc. ok fim ar.

¹⁾ þannig.

579.

16. Juni 1405.

i Feitsdal.

SÖRLI Vilhjálmsson og Einar Þorsteinsson votta, að séra Jón Steinólfsson lýsti fyrir þeim, að hann hefði verið við, þegar Þórðr Filippusson lagði Þórði Gíslasyni aptr hálfan Haga á Barðaströnd þann, sem hann hafði áðr feingið Filippusi bróður sínum til kvonarmundar, m. fl.

AM. dipl. afskr. Nr. 1095, eptir frumritinu; „2. innsigle hafa hangt við brefed, eru nu bæði burtu. Brefed er ritad med krok-ottre oiafure skrift, likre þeirre sem finntz i norskum brefum“ (AM.)

Þath gervm vid savrle vilhjálmsson ok einar þorsteinsson godum monnum kwnnigh med þesso ockro brefe ath vid worum hia ok heyrdum æ at sera jon steinolfsson lyste því fyrer. ockr ok morgvm fleire godum monnum ath hann sagdizst verith hafa j haga æ bardastrond ok fyrer sagth handabande þeirra af einne alfo þordar gislasonar enn annare þordar filippussonar ath svo fyrer skildo ath þorðr filippusson lagde aptr þorde gislasyne halfa jord fyrrnefndan hagma þann sem hann hafde adr feingith broður sínum filippus til kvonarmvndar en halfan hagma feck titt nefndr þorðr filippusson oppt nefndum þorde gislasyne fyrer þann peningha misse er þorðr gislason hafde haft sidan filippus broder hans giptizt. reiknadezst þat sex hvndruth fatt j hvndrat hvndrada j abata af halfre fyrr nefndre jord vppæ xvij vetur ok xx^a j einfalld[a]r leigur. giordo þæ fyrr nefnder menn þat staudugth med ser ath þeir skylldo vera alsattum satter vm allan þann reikningsskap sem millum þeirra brædra hafde farit fra fyrsta tima sidan peningha skipte til tock med þeim frændum til þess þæ var komith j svo mata ath þorðr filippusson hanlagde þorde gislasyne faudur broður sinum jordina j haga æ bardastrond til æuenligrar eignar honum ok hans erfinghium en vndan sier ok sinum erfinghium. geck her til handabandz ok samþycktar gwdrun snorradotter er þæ var rettr erfinge þordar filippussonar og jorvndr son hennar nærverande ok samþyckjande. lofvdv þau bæde fyrrnefnd mædgen þessa alla fyrrsagda giord þeirra frænda staudugha ath hallda. lyste fyrrnefndr sira jon þesse þeirra giord ok sinne nævero þar hia fyrer ockr adr nefndum monnum ok morgum fleirum godum monnum.

Ok til sanninda her vm settum við fyrrnefnder menn okkr jnzcihple fyrer þetta bref er giort var j feitzsdal æ kirkiobole tyrsdagh næstan epter sancte de trinitate þæ er lidith var fra hinghath bwrð vors herra jesv christe þwsvnd flogur c^{mt} ok. v. ar.

580.

25. Juli 1405.

i Hvalfirði.

SÁLUGJAFABRÉF Bjarnar Einarssonar Jórsalafara.

AM. dipl. afskr. Nr. 978, stafrétt eptirrit af frumbréfinu staðfest í Hvammi í Hvammssveit 5. Júní 1710 af Arna Magnússyni og tveim öðrum. Árni lýsir stafagerð bréfsins og dregur upp innsiglið, sem á hefir staðið: S. BERONIS EINARI og lilja í miðju. Árni lýsir frumbréfinu og afskipt sinni svo: „þetta innlagt testamentum Biarnar Einarssonar er accuratissime et sæpius collatum cum originali og concorderar quod ad literaturam, abbreviaturas, distinctiones, puncta, apices, formas f. et s. 2 et r. a et æ. in summa nihil differt. Stærdenn æ innsiglenu er og ríett og formæ literarum enn þær þriar liljur (eda hvad það er) innani, eru nockud so slitnar i originalnum“. „er þrefed ritad med smærre hende, osettre, þo eigi illa skifadre af því slage“. Transskriptarvottorð Arna hljóðar svo:

„Þetta fyrir framan og ofan skrifad bref er ordrett og stafrett ritad epter heilu og læseligu originalbreffe, skrifudu æ kálfskinn, osköfnu, oskornu, og j allann mæta fals og gallalausn, hvar under hanger litid kringlott jnnsigle heillt og læseligt med þessarre Jn-scriptione: S. BERONIS EINARI. Brefed sialft er ritad med osettre krokottre skrift þess slags sem almenneliga finnst j gömlum brefum ritudum j Norege. Jtem mörgum Jislenskum skrifndum um þá somu tid sem þetta bref er daterad og 20. ára tima þar fyrir. Aptan æ brefed er skrifad med nyrre hende þetta sem epter fylger, og eru þau 7. manna nöfn sem þar under standa ritud med þeirra eigen höndum:

Anno 1639. þann 5. dag Septembris a Berusiardarþjngi var þetta Testamentisbref Biorns einarssonar uplesid yfersied og myndugt dæmt: svo vijtt það tekur. Enn þau vatnzfiardar brief, vitnisburder og domar sem hlíoda a moti þessu brieði um alla tolla j bolungarvijk vorn hialögd og onytt ad vitni þeirra þjngmanna hier under skrifa

Jens Söfrenson E. hand. Þordur Henriksson E. H. Eggert Biornsson m. e. h.

Jon Sigurdsson E. H. Torfi Erlendsson med e. h. Hans Pedersson Egen hende

Sigurdur Jonsson eigen hende.

Þetta allt og sierhvat vottum vier underskrifader sem originalbrefed säum, med adgætne hier vid saman bärum, og samhlioda fundum. Hueriu til sannendamerkis vier vor nöfn og signet hier

under setium j Hvamme j Hvammssveit þann 5. dag Junij Anno Christi 1710.

Arne Magnusson. Þordur Þordarson. Ormr Dadason..
Það er auðséð að Árni hefir ekki viljað láta til sleppa með þetta bréf, því hér aptan við lætr hann setja þessa yfirlýsing:

„Þetta hier fyrir framan skrifada gamla bref, ásamt því er þar aptan á stendur undir 7. manna höndum er ordrett samhlöda við originalana. Til merkis ockar nöfn hier underskrifud, j sama stad äre og dege sem næst fyrir framan skrifad stendur.

Magnus Magnusson profastur i Dalasyslu.

Þorsteirn Sigurdsson..

Önnur afskrift af bréfinu er meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 974 gerð eptir transskripti frá 13. Nóv. 1565. Fer Árni um það svo feldum orðum: „þar sem þetta transscripti transscriptum, differerar fra meo transscripto originalis, þá er það rängt (þo ríett epter transscripto) því mitt transscriptum originalium er accuratissimum. Utan á brefed er skrifad með hendi Arna Gíslasonar (á Hlidarenda sidann)*. Enn transkriptarvottord skrifara Árna hljóðar svo:

„Svo hlíðandi transskriptarbrief sem hier fyrir framan og ofan skrifad stendur höfum vier underskrifader mennu síed og lesed. Var það ritad á kálfskinn, með underhangande 5 heilum og læselignm jónsiglum þeirra manna sem fyrir þetta transscriptum skrifader eru. Briefed sjálft var heilt og læseligt, oskafed, oskored og j allann mæta falslaust, svo mikid sem oss kunne að skynia. Til sannenda vitnisburdar setium vier vor nöfn og signet á þetta vort transskriftar bref er giort var j Skálhollte þann 26. Januarij Anno Christi 1711.

Þorleifur Arason

Gisle Bjarnason

Skolameistari i Skálhollte. prestur til domkirkíunnar að Skálhollte.

Vígfus Johannsson Þordur Þordarson. Ormr Dadason.

prestur að Utskálum.

Sjálfst transskriptarbréfið frá 13. Nóv. 1565 er nú i Landsbókasafninu á Íslandi Fasc. XXIX, 9. Af þessu bréfi eru til margar afskriftir á pappír, en þær eru allar einskisvirði, úr því að frumbréfið er svo gott sem til.

In nomine domini amen.

gerir ek biornn æinarsson hæill ath samuite ok likam suo fallit mitth testamentum guði allzuallðanða til lofs ok dyrdar ok hans blezuðu moðr ok mæy jungfru sancte marie ok serlegha hinum hæilaga olafve kongi ok ollum gvðs helgum monnum til hæidsr ok virdingar enn mer syndugum til syndalausnar ok saluhialpar ok ollum þeim sem gud lofar ath sia olmosa þigg izt fyrir.

Jnn primis jatar ek mig gudi syndugan. gefur ek mik ok mina saal j walld ok vernð skapara ok lausnara mins herra iehsu christi ok skiol ok miskunnar faðm hæilagrar kirkíu ok

wnder arnadar orð allra guðs hæilagra manna æinkanlega worar fru guðs moðr hins hæilaga petrs postola ok hins blezaða olafs kongs.

her með kys ek minvm likama legstað j forkirkjunne j watzfirðe gefandi þar til kirkjunnar halfuan allan skræidar toll j bolvngarvíkj ok þriðjung j drangareka ollum ok siottung j aullum reka j rekavík aa bak latrum.

Jtem gefur ek kirkjunne skogarhaugg j¹⁾ jsafiardarbotn suo sem henne þarfuaazst.

Jtem skal þann²⁾ j warzfirði byr lata segia æuenlegha. wpp æ artijðar dag minn saalumessu meðr saalu thidum ok commendacionibus og gefua fataekum monnum hundrath j kosti ædr vadmulum huort sem nægra er til. gefr ek her til kirkjunne jordina halfua j suanswik ok þar með þriv kugilldi meður þeim peningum sem ek hefuir adr gefuith enn halfua lykr ek henne j kirkjuspell ædr porcionem ef min missir með ok þar með þriu kugillði.

Jtem gef ek kirkjunne brik þa er ek flutte wth ok þar til tabulam [er ek³⁾] skipaða solvæigu minne ath kaupa j norege enn ef hunn kemr ægi til kirkjunnar þa kaupe erfingiar minir adra sæmilega ella luke verd fyrir.

Jtem gefr ek kirkjunne j skalholtti fimmm hundruth ok kirkjunne æ grund j eyiafirdi fim hundruth svo framt sem ek fær æi wiðu til ath þækia æ henne korenn. ok fa til windskæidrnar adr enn ek deyr.

Jtem gefur ek kirkjunne j sudawijk raptwidarhaugg ok kolagerðar j svarfhols skog j alptafirði suo mikith sem suðawik þarfuaazst til buneytnar arligha.

Jtem ragnæiði sýstr minne ævænlegth borð.

Jtem erfingium jngigerdar nichulaasdottr þriu hundrut.

Jtem ærfingium þoru nichulasdottr. cc.

Jtem wskyllðum fataekum monnum fim hundrath.

Jtem gefur ek hundrat presti þeim mic syngr til molldar. skal þat æiga minn hæima prestr.

Jtem gefur ek kirkjunne j watzfirdi tolf stikr með

¹⁾ j, hefir vantað i frumbréfið og segir Árni það hafi staðið þar svo: *skogar haugg j þa fiardar botn suo. ita disjunctim*. j stendr i transskriptinu; ²⁾ sem b. v. transskr.; ³⁾ [ek er, stóð i frumbréfinu; ec og. stendr i transskr.

blæikth lærepth til messuklæda ok þar til haukulsefne ef gud gefur migh eðr soluæigu lifua.

Jtem gefur ek kirkiunne æina koparkolu sexhýrnða ok eina kertistiku með kopar.

gerir ek æi framar þetta mitth testamentum enn þath se j minu wallði af ath taka ok með at leggja sem ek vil gerth hafua. enn ef ek breytir því ecke þa byðr ek erfingium minum ath luka ok hallða þessa mina skipann eptir skylldu hælilagra laga suo sem þeir wilia fordazst haska sinna sálna ok þer ogurleghu þínur sem þeir hafua er hallða offr andaðra manna.

Jtem er ek skylldugr ath ganga til sanctum¹⁾ jacobum. byðr ek aurfum minum ath þeir leyse þessa skulld með biskups radi eðr formannz hælilagrar kirkiu ef ek hefvir æi aðr leyst enn guð kalle migh j fra.

Jtem hefvir ek gefuith æinne olmosu kerlingu bord.

biðr ek alla ok serhuern wine ok wvine rijka ok æinkum fataka menn guds ath fyrirgefui mer alla hlute þa er ek hefir með þeim brotið. fyrir gvds sakir. wil ék giarna huerium manne fyrirgefua þat sem við mig hafua brotið. þackar ek aullum minum winum fyrir allth meður migh wel gerth ok bidith nu til guds fyrir mer með æinne pater noster ok wersinu aue maria ok finnumzst j paradisu með gleði aller samann fyrir miskunnar dome wors herra iehsu christi. biðr ek almatkann gud ath þath komi fyrst ok sidarst til hialpar aullum þeim sem mer sýna ok gera til goða ok minne syndugri saalu til friðar ok naða suo ath allðri þrottne þat þeim til syndalausnar ok gleði af lifanda guds syne iehsu christo er með feðr og helgum anda liffuir ok riker wm allar allðir verallða amen.

Ok til sanninða her wm setta ek mitth jnzsigle fyrir þetta bref gerth j hualfirðe jacobsmessu aptann. þa er liðit war fra hegat burð worss herra jehsu christi pushundrut fiogr hundruth ok fimm aar.

581.

25. Julí 1405.

i Hvalfirði.

Jón ábóti í Þykkvabæ vottar, að hann hafi séð bréf Gríms lög-

¹⁾ sanctum stóð i frambréfinu.

manns Þorsteinssonar [frá 1346, Dipl. Isl. II, 514] með heilu innsigli, þó að það sé nú fyrirfarið.

AM. 238. 4to bl. 36b skr. 1570—80 (í transskr. frá 1475); AM. dipl. afskr. Nr. 1790 (eptir 238); AM. 65. 8vo (eptir 238).

Eg broder jon med gudz nad aboti j þýckvabæ gervm godvm monnum kvnngtt med þessv minv brefi at þetta bref herra gríms þorsteinssonar riddara. sem hier er med bvndit sa ec ok yferlas vnder hans heilv ok! oskoddv hanganda insiglle. þo at þat sie nv fyrer farith ok hier epter vill ec sveria ef þvrfa þicker.

Og til sannenda hier vm setta ec mitt insiglle firir þetta bref skrifad j hvalfirde æ jacobz Messo dag anno domini M^o. cd^o. v. ar.

582.

26. Juli 1405.

i Hvalfirði.

FJÓRIR menn votta um jarðaskipti og jarðakaup þeirra Þorgíls Jónssonar og Ingunar Brynjólfsdóttur konu hans, Benedíkts Brynjólfssonar og Bjarnar Einarssonar.

AM. Fasc. VI, 16, frumbréfið á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru öll dottin frá, nema 2. innsiglið, sem þó er brákað.

vm kirkivbol j jsafirdi ok fleiri jardir adrar¹).

Aullum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra sænnda jon wfægsson. juar hafidason. Eyuindr ketilsson. olafr æinarsson quediu guds ok sina kunnigt geranðe ath þar vorum wer j hia saam ok heyrdum æ j badstofunni a vidimýre j skagafirdi. vm vorit eftir þaskir þa er lidit war fra burd vors herra jehsu christi þushundrat flogur hundrat ok flogur ær att þau þorgýls jonsson ok jngunn kona hans bryniulfsdottir sælldu benedikt bryniulfssyni suo margar jardir j jsafirdi sem her sægir.

jn primis kirkivbol j langadal. backa ok annan. brecko ok annan backa. laagadal. nauteýri. hafnardal. vnadsdal ok sandeyri.

¹) Aptan á bréfinn með fornri hendi.

med ollum þeim gognum ok giędum sęm þessum jordum fylgt hefir fra fornu ok nyiu.

Hęr j mot skyllđę nefndr benedigt gefa sogdum þorgylsi ok konu hans jnguni þęr jardir jafndyrar nordan lanz sem hann villđę.

jtem her eftir keypti biorn einarsson af benediktt bryniulfs-syni med handabande allar fyrr sagđar jardir. en biorn gaf honum j mote þessar jardir hol. rafnstade ok garzhorn j fulakinn. ok þęr til skyllđe biorn til leggja suo marga þęninga sęm til kuęmi eftir řęttum řęikningi. woro þau þę oll j řeinu handabande benedik[t]. biorn. þorgyls ok ingunn sęm samþęcktu þetta þęirra kaup.

jtem skiptu þęir vm xxx kugillđa. skyllđe biorn taka vestr ęn bęnedikt nordr. suo ok skiptu þęir vm smer ok busgagn þat sęm huorr til hefđe biorn nordr en benediktt vestr vpp[a] řęttan řęikningsskap. skyllđe huor odrum trva þat sęm sagđe vpp a sinn saný[n]đe þat sęm huar sęgđe þat sęm hann tęke. ęn huargi odrum ęida silia¹). skyllđę ok huor taka þęr sęm stęde þę þęninga sęm þęir vm skipto þott ęngin afuęndi.

Ok till sannynđa her wm sętta egh wer¹) vor inęigli firir þetta bref gertt j hualfirdi nęsta dagh eftir jacsMESSO anno domini M^o cd^o quinto.

588.

17. Oktobęr 1405. ą Valþjofstōđum.

KAUPMÁLABRÉF Arnodds Brandssonar og Sigrīđar Guđmundsdōttur.

IBfél. 67. 4to bl. 41, með hendi sęra Eyjólfs Jónssonar ą Völlum (đ. 1745). MSteph. 60. 4to, ągrip með sōmu hendi.

[Utskript] af kaupmálabrefi Arnodds Brandssonar og Sigrīđar Guđmundardōttur.

In nomine domini Amen.

Var þessi skilmali lyster ok fullgior ę brudkępsđegi þęirra Arnodds Brandssonar ok Sigrīđar Guđmundardōttur ę Valþjofstōđum j fiotsdal sunnudaginn nęstan fyrir CalixtusMESSO²)

¹) þannig frbr.; ²) = 11. Okt.

anno M. cccc. ok. v. ár. at sira Gudmundr Þorsteinsson kiðri Sigríði dottur sína malakonu í garð arnóðs brandssonar. ok gaf henni. lxx. j sína heimanfylgiu með þessum fríðleika. jörðina a Vidivöllum hinum ytri j flotsdal. ok þar til. xxc. j búfe. en arnóðr af. j cc. sem hann atti ok hann til kærps hafði með Sigríði. gaf henni j tilgiðf. xxxc. ok þar til. xxc. j brendu silfri ok klædnadi. ok .xc. j morgingiof. skal þetta allt saman vera virt ok reiknaz in summa hennar máli j garð arnóðs til eignar og fevaxtar. at utreiknadri heimanfylgiu. bekkjargiðf. tilgiðf ok morgingiðf. j cc. lagði arnóðr brandsson þá alla peninga uppi sína beztu eign þá er hann ætti edr eigandi at yrdi. fasta ok lausa. henni til eignar. þar til hun hefði sinn fullan mala.

voru þessir vitnismenn og brudkaupsvottar. Jon Þorgrímsson. Oddr Þorsteinsson. Jon Þorsteinsson. arngrímur magnússon. oddr sigurðarson. prestar. Ólafr brandsson. Jon Sævarsson. einar hallvarðsson. leikmenn. hver er settu sín innsigli með sira Gudmundar og arnóðs innsiglum fyrir þetta kaupmálabref. giort æ Valþíofsstóðum j flotsdal laugardaginn næstan eptir Calixtusmessu æ sama ári sem fyr segir.

584.

5. Februar 1406.

á Ósi í Miðfirði.

EINAR Daðason selr Ásgrími Snorrasyni alla jörðinu Kirkjuhvamm í Miðfirði með gögnum^r og gæðum og tilgreindum landamerkjum fyrir lausafé.

Biskupsskjalasafn Íslands 4. 4to, dóma og bréfabók á pappír með hendi Guðbrands biskups, skr. fyrir 1611. Bréfið er prentað í Timariti Jóns Péturssonar I, 1869, bls. 36—37.

Bref vm kirkjuhvam vestra.

In nomine Domini Amen var þetta kaup þeirra Einars Daðasonar og Ásgríms Snorrasonar með handabannði. að nefndur Einar selldi áður greindum Ásgríme jörð alla j kirkjuhvamme j miðfirði með öllum þeim fonngum og gæðum. rekum og hlunnendum sem jordenne hafa filgt að fornnu og nyiu. og hann varð eigannði að. að onnguu fraskildu. Sagði Einar að vere j Hvamme graprar kirkia og fæða prest. og giallda. iiij.

merkur og tíunnd biskuþe annaðhvortt ár. og ætti kirkian. vj. kyr og. vj. ær. vjc. voru. iij. hross. Jtem síðan Einar kom gafst kirkíunne. ij. kyr. ix. ær og. ij. hestar. iije. voru. Jtem j portione ecclesiæ er reiknnast. iijc. voru enn fyrstu. ix. ár. er einar bio og að auk hundrad er síðra grimur gaf. og skildi fyrnefndur einar af sér alla þá fyrnd og hrónnan sem ordit hefði a so löngum tíma og alla abyrgð a kirkíunne.

Hier j mot gaf fyrgreinndur Asgrimur fimmtíge hundrada með þessum solum og frídleika að næstum fardogum. xxx. hundrada. og taka under sialfum sér þau. xxx. hundrada sem Einar var kirkíunne skyldugur eptir þui sem aður vottar j brefinu og Asgrimur batt sig unnder að luka so fellda penninga kirkíunne sem Einar var henne skyldugur. hier a ofan skyldi þrattnefndur Asgrimur luka einare. vj. kyr og. v. asauðar kugildi. vc. j slatrum tíundarvirtt og. vc. j vadmálum og skreid og lukast út j. iij. árum. leigia tolf alnum eptir hvortt hundrad sem eigi lukast j fardogum enum næstum.

Sagði einar þesse löndamerke mille synsta hvammz. að lækur sa riedi að fielli j mille nausta ofan j sío og upp ríett-sýne j lækiarbug. og vr lækiarbug j hagagardz ennda og þadan út j a. enn áen upp þadan a fiáll. og kirkíuhvammur ætte manadar beit a veturinn öllum fienaði j synnsta hvammz jörd. enn synnsti hvammur ætti hier j mot beit fyrir ofan keldu j kirkíuhvammz fiáll annað hvortt dægur öllu búfe krossmessnna a mille a sumarid. Jtem sagði einar at efsti hvammur ætte tveggja áttfedminga skurd a hvammsholltt j hvamms kirkíu jörd og þar være þíngstáður.

skildi einar svara laga ryftingum a jördunne j hvamme enn Asgrimur halda til laga.

For þetta kapp framm a þíngseyrum j vatsdal þrettánnda dag jóla. þá líðid var frá þíngaðbúrd vors herra Jhesu Christi þushundrud. iij. hundrud [oc]. vj. ár. þessum monnum hía veronndum¹⁾ Broður asgríme vígfússýne þrofaste. loptur guttormsson. Eyolfur þorvards-son.

Og til sannínda hier umm setti Einar Dadason og as-

¹⁾ þeyronndum JP.

grimur Snorrason sijn innsigle med vorum jnnsiglum fyrir þetta bref er skrifad var ad ose j midfirði jn festo agate¹⁾ virginis a sama are sem fyrr seiger.

585.

28, Marts 1406.

á Helgafelli.

VERMUNDR ábóti á Helgafelli og officialis heilagrar Skálholtskirkju staðfestir þá skipan Gyrðs biskups, séra Snorra Þorleifssonar og séra Ola Svarthöfðasonar, að af níu bæjum sunnan Hítarár megi færa lík til Akra, þegar eigi sé fært í Krossholt, og gjalda lýsitolla og hált líkaoftr til Akra.

AM. Fasc. LXV.17, transskript á skiuni frá 1. Apr. 1513; AM. dipl. afskr. 1671 eptir transskr.

Brodur vermundur med Gudz nad aboti a helgafelli. heilagr ar skalholl[t]skirkiu officialis. Giorir godum monnum kunnugt.

Gudrun styrsdottir kom fyrir mic. oc tiedi mier bref sijra þorlaks nafasonar oc halfðanar prestz Guttormzsonar huortt suo var latandi. ad herra Gyrd godrar minnijngar. skalholltz-biskup. hefði þuijlikan mældaga giortt millum krossholltz-kirkiu ok akrakirkiu. j suo mæta. ath af þeim niu bæum. er fyrir sunnan hitaræu eru. sem til krossholltzkirkiu liggia skyllði færa lík til akra jafnan er ei vel er fært til krossholltz. oc helmijngur skyllði leggiast til akra af ollum hlunnindum sem fylgia líkum af þessum bæum huortt sem færd e[r]u. oc til akra skyllði leggiast alhr lysistollar af eyriks[stodum]. jsleifarhusum. hualseyum. wr vogi ok skutilzey. wr laxarholtti ok hœmrum. skjdzholtti ok kœnfalæk.

J annare grein tiedi hun mier bref sijra snorra þorleyfssonar er þa var heilagrar skalholltzkirkiu officialis. huortt suo var latandi ad su giord herra Gyrdar skal standa obrygdulig epttir þui sem nefndir prestar bera vitni vm j sijnu brefi. þar til er skalholltz kirkiu biskup vill adra skipan æ giora. kallandi aptur þat bref sem hann ædur hefur þar wt vm gefit.

J þridiu grein tiedizt oss bref sijra ola suarthofðasonar heilagrar skalholltzkirkiu officialis huort suo er lætandi ad hann skipar stadfastliga j sijnu brefi ad ædur greindar skipaner herra Gyrdurz ok snorra skulu obrygdanliga standa.

¹⁾ agati JP.

Nu sakir þess að þilijkir formenn heilagrar skalholltz kirkiu. furst biskupinn. sijra snorre ok sijra ole. hafa ecki viliad aðra skipan æ giora enn aður hefur giorð verit. þui skipar ok stadfesti ec að lysitollar ok lijkaoffur af furnefndum. ix. bæum skal lukazt til akrakirkiu oc obrigduliga standa þar til sierligur formann heilagrar skalholltzkirkiu vill aðra skipan æ giora. nema adrir mældagar finnest serligir j skalholtti. Skulu bændur af adurgreindum bæum sektalaust sækia tijdir til akra. að vndanteknum hinum stæstum hatijðum.

Oc til sannenda hier vm setta ec officialis jnn cigli fur þetta bref skrifat æ helgafelli quintta decima¹⁾ kalendas aprilis anno domini M^o. cccc^o. sexto.

586.

8. Maí 1406.

á Munkaþverá.

LOGI prestr Stígsson og fimm menn aðrir votta að þeir hafi séð sálugjafabréf Steinmóðar prests Þorsteinssonar og tilfæra úr því kaffa.

AM. Fasc. VI, 20, framritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þrjú af þeim eru nú dottin frá.

vm testamentum²⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sæa edr heyra senda sira loge prestr stígsson. officialis heilagrar holakirkiu. ærlendr ormsson. kare bergþorsson. prestar. finbogæ jonsson. gamle martæinsson ok arnæ einarsson leikmenn quediu guds ok sina kvnight gerande ath vær sam ok ifuir lasvm opit testamentum bref steinmodar prez þorsteinssonar Med hans heilu ok vskóddu hanninganda inn cigle huert er þuiliika articulos hafde j sær sem hæR sæger.

j fyrstu. at hann kiore sinum likam legstad heima æ holum j hialltadal þar vt j kirkjugardinum sem kirkiunnar formadr giorir nad firir sem hann andadiz æ islandæ fvrir vestann edr svnann auxnadals heidæ. en æf hann andadizst firir nordan ædr austan græinda heide villde hann vera grafinn heima æ græinadarstøðum mitt nidri vndir stauplinum. gaf hann kirkiunne æ holum horn buit þat bezta horn er hann atte. spiru

¹⁾ detima, transekr. r: quinto decimo; ²⁾ aptan á bréfinn.

gylda med loke. skurnn suarta med huitu silfurloke. ræfil sem æ er nickulas saga med glitudum duk. kónnur fíorar þær er hann atte bezstar ok þar til skipade hann holastad til eignar af sinu goze tuttugu kugillde. tuttugu hundrat vadmala ok tuttugu hundrut j slatrum med þeirri grein. ath ef hans erfiingiar kynne kirkiunne nockura peninga skyllðugir verða j reikninghskap eftir han skylldu þessir sex tigr hundrada þar fyrst vpp j suaraz enn ella gefaz kauplaust.

Hinum hælaga Martino ok stadnum a greniadarstöðum gaf hann alla þa bot sem hann hæfir giorth þar vtan kirkiu ok innan ok allth þat er hann hefir til laght kirkiunnar fyrr edr sidar þar til sæm hann skildiz vid stadin med þeim skilmala sem registrum hola kirkiu ok bref þar vm giort votta. jord at holmavade med fim kugilldum gaf hann kirkiunne þa hun var vigd en nu skipar hann henne til eignar jordina j yzta huami ok sellatr ok sker ð breidavik.

Modruvallaklaustri silfrskal er vegur Mörk.

Ok til sannýnda her vm settum vær fyrr nefndir menn vor inciglæ firir þetta þetta bref. skrifuat ath munkapuera in profæsto translacionis nichulai aachiepissopi anno domini M^o. quadringentesimo sexto.

587.

19. Mai 1406.

à Grenjadarstöðum.

AFHENDINGARBREÐ Loga officialis Stigssonar fyrir staðnum á Grenjadarstöðum, þegar Þorleifr Árnason slepti, en Rafn Guðmundsson tók við.

AM. dipl. afskr. Nr. 119 »Ex original. greniadarstad. accurtissime» (AM.). Árni lýsir frumritinu mjög nákvæmlega og eru orð hans á þessa leið: »Þetta Loga Stigssonar bref er ritad med skrift helldur enn eigi krokottre þo ecki so sem norsk bref eru, helldur med nockru settare hendi. Nedan á brefinu er eingin plica, helldr er innsiglisreimin skorin nedan af brefinu, og hanger fóst vid það til vinstre handar. Junsigled er kringlött, ecki illa stungit. Er ad vexti, giord, og bokstafa forme allt eins og Jnnsigle Jons abota a Þingeyrum, officialis Holensis, de anno 1452. og á eg það sama innsigle Jons abota, officialis, afrißad. Nockur differentia virdest mior vera a mille innsiglanna, hveria eg annoterad hef hia Jons abota officialatus innsigle. Skriften á þessu sira Loga innsigle hefur vered + SOFFIC[1]ALATUS HOLEISECCE. + S er nu burt broted. El er nu oskirt, er þo synelegt ad so hefur það vered, enn

eigi EN. CCE. er nu, so að seigia olæselegt. allt annað in inscriptione er skirt og liost.

Ek loghe prestr stighson officialis heilagrar hoola kirkiw kvnngiorer ollvm godvm monnvm þeim er þetta bref sea edr heýra at ek hefver afhennnt rafne gvdmvndzsyni þa er hann tok greniadastad er þorleifr arnnason slepti.

j fyrstv tvav hvndroth asavdar. halfr fiordi toghr kva. gellfiar kvgilldi fimtigi ok atta. tiv hross. tiv kvgilldi er arnne einarsson gaf.

Þetta j lavsa godzi. martinvs refill med bior. fíorer vender j stofw. tveir vannder reifar. þriv þallklædi. tveir pallkoddar. seav konnvr. þriv vatzkallar. þriv tindiskar. saltfat. mvnnlavgar tvær. sextan liaer. þriar kolvr. tveir þalar. fíorer hardsteinar. hnóðhamar. fiskasleggja. þriar rekv. eirnn þvndari. ravda smidia at ollv. fíorar avxar. nafar. tvær erkr. fimtigher vatta smior. sex kistvr. einn stockr. þriar smiorkistvr. stockaker eitt. norænnnt fat. sex storkiorolld. selia. byttvr tvær ok tveir strockar. fimm pottar. halfr fiordi toghr trogha. halfr þridi toghr vppgiordar kerallda. fimm kattlahrof.

Þetta j sænnarklædv. fíorar dynvr ok xx. hæginndi tvav ok xx. niw aklædi jslensk. þriv aklædi þýversk. þriv bolstrar. einn skinnbedr. eirnn hvitill. reckiwwader xvij. eitt beds ver.

virtizst þetta lavs[a]godz fra teknnw kvikfie nirtigher hvndrada ok þriv hvndroth. geck adr greindr rafnn j borgan at lyka stadnwm æ greniadastodvm þessa somv penninnga edr adra jafungooda ef þesser væri eigi til þa er hann skildizst medr opt greindan stad æ greniadastodvm.

Ok til sannennnda her vm setta ek officiolatvs junsigle fyrir þetta bref skrifvat æ greniadastodvm jn festo dvnstani episcopi et confessores¹⁾ anno domini M^o. cccc^o. sexto.

588.

22. Maí 1406.

Jón Geirsson lýsir landamerkjum Seilu í Skagafirði fyrir Steinmóði presti Þorsteinssyni.

AM. 255. 4to bls. 244—45, bréfabóka séra Skúla Þorlákssonar á Grenjadarstað, skr. 1687—89. Það er alment talið (Esp. Árb.

¹⁾ þannig.

I. 124; sbr. og Nr. 586 hér á undan), að Steinmóðr prestur Þorsteinsson dæi í svartadauða 1403; er því annaðhvort að bréfið er gert nokkru síðar en áreiðin var gerð, ellegar þá að séra Skúli hefir ranglesað ártalið á þann hátt, að hann hefir lesið uj úr iij.

Annad¹⁾ vitnissburðarbréfið vm landamerke Seilu.

So felld landamerke sagde Jon Geirsson sira Steinmode þorsteinssyne vm jordena að Seilu. þa er þeir ridu vm kring heima jordina.

J firstu sagde hann rada fyrer sunnan nidri vid kuisl sandeingiss skurd og þadan riettsyni vpp j steinen j neik[i]arhole. og þadan riettleide vestur yfer Vjldemyráraa. þar sem hann sagde vered hafa klofasteina og þa ofan fallna. og þadann j fuglstafa²⁾ þufu j hole fyrer nedan jþisshol og þadan j hollted fyrer vtann forna steckiu²⁾ staudu fra Jþisshole og so riettleidiss j landgrafar horned sýnsta fra fialle og þadann reittsyne vestur j Sæmundaraa. og so vt med anne til vads-gatna fyrer vtann Skardsaa og þadann heim med sælgötunne fra gielldingaholte fyrer sunnann Selsholt og þadan j gardstad j hollte og so þadan riettsyne a brunena fyrer sunnan Bardarstade jafngiegt gardstadnum og so sudur med brunenne. j gardstad fyrer vtann Seylu og þadan j lækenn ofann. en þa sagdest Jon ei vilia abirg[i]ast. huort stadurenn edur Seyla ætte brottgeýra þann er geingur millum læk[i]arens og dældar þar fyrer sunnan. og þa sagde hann enn rada lækenn sudur j skiplæk og hann ofan j Selseyarsijke. enn sijkid ofan j holltskuijsl. og kuijslena alla leid sudur j Sandeingis skurd þar sem til tekur j firstu. og enn sagde hann Seylu eiga holma nockra þa sem standa j holltskuijsl. sagde hann og at Seyla ætte halfa laxveide vnder fosse j Sæmundaraa. enn fiall þar j mot ætte fedmings torfskurd eda tueggia arlega j Seylujord. Sagdest Jon hafa sellt sira Steinmode halfa Seylu med þessum vmmerkium. vm jardernar heima. enn jatade. at rijda j Reykiaskard. og seigia þar merke vm Seylu eign þegar sira Steinmodr villde.

Voru þesser vottar hier vid og rydu á oll morkenn med þeim. Þiodolfr prestur arnorsson. Þorgeir Sugurðarson. Kolbeinn Þorgeirsson. Jón Sæmundsson. Halldor Bjornsson. Þor

¹⁾ Á undan er bréf frá 1563 um sama efni; ²⁾ þannig.

steirn Jonsson. are Eyrikksson. og Gunnar Hakonarson. huorier
sijn jnnsigle settu hier fyrer. M. iijc og vj laugardægin næst-
ann epter vppstigningardag.

589.

25. Mai 1406.

i Odda.

ARFSKRIPTAGJÖRD þeirra Vigfúsar prests Þorbjarnarsonar, Þor-
leifs Árnasonar og Jóhanness Arvidssonar eptir Gunnar
Eyjólfsson.

AM. Fasc. VI, 17, transskript á skinni frá 20. Sept. 1508.

Audbreckobref¹⁾).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda
jon gudlaugsson. guttormur juarsson. brandr jonsson. gvdmvndur
þordarson. dadi odsson ok jon grimsson quediú guds ok sina
kunnigt gerande at sub anno domini²⁾ M^o. cccc^o. vj. æ upp-
stigningar dag j odda æ rangaruollum uorum uær j hia saum
ok heyrdum æ ord ok handaband þeirra sira vigfus þorbiann-
arsonar af eirne alfu þorleifs³⁾ arnasonar af annare. johannes
arvidssonar j umbode jngunar gunarsdottur konu sinnar ok
gudrvnar systur hennar af þridiv ad suo fyrir skildv ath þeir
skipptv sin j mille eignar skippti æ ollum þeim arfui sem
falled hafde epter gunnar eyjólfsson. arna einarssyni til erfdar
ok ragneidi sæmvndardotter j fyrstu en sidan þorleifvi epter
favdur sinn en sira posteine. biarna ok adur nefndum systrv
jngunne ok gudrunu epter ragneide modur sina en sira uigfvse
epter gvdrvn[v] dottvr dottvr sina en dottur biarna þan arf
allan sem nefndum biarna fallid hafdi.

jn primis tok þorleifur halfa audbrecku. halfan kirkiulæk
ok halfa steinstade ok lausa goss til helftar æ ollu saman.

jtem tok johannes ath sig j erfd epter sira postein heitin
flora tigi hundrada j audbrecku en sira uigfus tuttugu hundrud
j audbrecku fyr nefndre ok halfan kirkiulæk.

jtem tok iohannis³⁾ ath sig æ uegna fyr nefndra systra xv
hundrud j steinstaudum ok þriatigie hundrada j lausagose.
hueria þorleifur skyldo afenda af fyr greindum arfe.

¹⁾ Aptan á bréfinu, og á það við öll bréfin sem eru í transskriptinu;
²⁾ domino, skbr; ³⁾ þannig.

jtem medkendist iohannis ath hann hafde selt þorleife þa fioretije hundrada sem hann ad sig tok uegna sira posteins j aubbrekku en sira uigfus samþygte þessa iardarsaulu stadlega æ þann mata ad iordin adur greind skylde uera þolleifs eign vbrigdileg en iohannes fyr greindur skyldvgur ath luka sira uigfuse fioretigie hundrada jord eda suo miked lausa gosz ef han leiddi ei þau prof ath sira postein hefde lifad biarna.

jtem selde adur greindur sira uigfus nefndum þolleifi tuttugu hvndrud j aubbrekku en greindur þolleif[ur] gaf med halfan kirkiulæk skyldu þui iardernar uera quanta lausar badar sira uigfuse tittnefndum allur kirkiulækur en þratt greindum þorleife aull aubbrecka ok ath þessu aullu hauldnu gaf huer þeirra vm sig annan avldungis kuittan fyrir sier ok sinum erfingium vm fyr greindan arf.

Ok til sannenda hier vm settu fyr nefnder menn sira uigfus þorleifur ok iohannes sin insigle med uorum insignlum fyrir þetta brief¹⁾ skrifad j odda æ þridia dagin i helgu viku a sama are sem fyr segier.

590.

9. December 1406.

á Hólum.

Jón prestur Broddason kvittar Kolla bónda Magnússon fyrir að hafa goldið hálfa Skálá með tilgreindum hlunnindum í prófentu Ingibjargar Þorláksdóttur húsfreyju sinnar (falsbréf).

AM. Fasc. VI, 21, uppskafningr á skinni og er bréfið falsbréf, enda ritar Árni Magnússon aptan á það «fb». Fyrir hinu forna bréfi, sem upp hefir verið skafið, hafa verið þrjú innsigli, það sýna förin, og er það eitt ærið til að sýna að hér er fals, því að eptir því sem bréfið hljóðar nú ætti hér ekki að hafa verið fleiri manna innsigli fyrir en Jóns Broddasonar. Falsarinn hefir og verið svo illa að sér, að hann hefir ekki vítað hvenær Jón Broddason, sem hann kallar í öðru orðinu Broddason, var uppi og ártærir því bréfið svo sem nær einum mannsaldri áður en séra Jón fæddist. Falsbréf þetta er auðsjáanlega gert nálægt 1600. Það, sem Espólin segir um Skálá (Arb. II, 82) mun stafa frá þessu bréfi.

Skalarbref.

Það giore Eg Jon prestur boddason officialis holabiskupsdæmis Godvm monnum kvnnvgt med þessv mynu brefe at ec

¹⁾ breif, skbr.

med kennvnt at kolli bonde magnusson luckte og mier af-
 uente holadomkirkiv vegna suo vordna pening J profenttu yngi-
 biorgar pollakxdottur hvsfregu sinar er það J fyrstu iordenn
 half skala j sletta hlid er liggur j fellz kirkiu sokn firir xx
 hvndrud med ollvm þeim gognum og giædum ækum og hlunn-
 endvm sem greindre jordu hefir fylgt at fornu og nyiu og hann
 uard fremz Eigande at med til Greindvm reka skalarkirkia æ
 fra hladberge sem er inn fra Myravik ed næsta og at skarfa-
 steine bæde hualz og vidar J annare grein lukte hann mier og
 hola kirkiv x malnytta kugillde og xij hvndrud j gellðvm pen-
 ingvm því gef Eg adur nefndur Jon prestur broddason fyr
 nefndan kolla honda Magnusson olldungiss kvittann og akiæru-
 lausan um fyr greinda peninga hola kirkiv vegna firir mier og
 ollvm riettum domkirkiunnar formonnum og eptirkomendvm og til
 saenda(!) hier um set Eg mitt officialis innsigle firir þetta kuitt-
 anarbref skrifa(!) æ holum j hialtadal nyvnda dag desembre(!)
 manadar [M ecce vi¹).

591.

28. Januar 1407.

á Hólum.

ÞORVALDR Eiríksson vottar að hann heyrði Einar Þorbjarnar-
 son lýsa því í Fornhaga í Hörgárdal pláguárið (1403) að Ingi-
 ríðr Bóðvarsdóttir gaf Hólakirkju í Hjaltadal jörðina Keldu-
 land í Skagafirði.

AM. Fasc. VI, 22, frumbréfið á skinni; innsiglið er dottið frá.

Kiellduland giefed Hoolakirkju²).

Þat gerir æk þorvalldr eiræksson godvm monnvm kvnnigth
 þetta bref seandum edr heyrandvm ath þar var ek j bæa ok
 hæyrði æk æ plágværeth j fornhagha j hörgardal ath einarr
 þorbiarnarson lýsti þij firir mer ath hann samþýkti þa testa-
 mentvm giöf sæm ingirid bodvarsdottir modir hans gaf hei-
 lagre hola kirkiv iordina keldvland j skagafirde ok hana j all-
 ann mata logligha ok vbrigðilega hallða ok æi sidr samþýkti
 þorlavgh nikvlasdottir kona hans sagða giof. vil æk her sveria

¹) (með móleitaru bleki, og auðsjáanlega bætt við seinna; ²) aptan
 á bréfinu með hendi frá 17. öld.

eftir ef þvrfá þickir. ok til sanninnda her vm sætti æk mitt junnzsigli firir þetta bref giorth ath holum j hialltadal friadagh næsta eftir pálsmessv þa ær lidit var fra higath byrd vors herra jehsv christi þvshvndrat. cccc. ok vij. ar.

592.

26. Mai 1407.

i Núpufelli.

ARNI Einarsson fær Höskuldi Runólfssyni til fullrar eignar jörðina Grísará í Eyjafirði og kvittar fyrir andvirðið.

AM. Fasc. VI, 23, transskript á skinni frá 7. Júlí 1461. Dipl. afskr. AM. 135 eptir transskr.

vm grisara¹⁾).

Þath gerir ek arne einarsson godum monnum kunnigth með þessw minu brefe ath ek hefir feingith hauskulde runolfssýne til fullrar eignar jordina grisara j eyiafirde með aullum þeim gaugnum ok giædum sem ek ward fremzst eigande ath. hefir hann mier hier fulla peninga fyrir wnnth suo mier wel anægir. Ok þui giorir ek fyr greindan hauskulld aulldungis kuittan fyrir mier ok minum erfingium afh aullu fyrr nefndo jardar uerde. Ok til sanninda hier wm setta ek mitt jusigli fyrir þetta bref giort j nupufelli. jn festum corporis christi. anno domini. m^o. quadringentesimo. wij^o.

593.

30. Juni 1407.

á Þingvelli.

HALLR Kálfsen lýsir því, að hann hafi verið við í Haga á Barðaströnd, er Filippus Gíslason lýsti því bæði fyrir honum og Narfa lögmanni Sveinssyni, að hann hefði einga peninga lukt Þórði bróður sínum Gíslasyni fyrir hálfan Haga.

AM. dipl. afskr. Nr. 1094 «Ex orig. frá Haga á Barðaströnd, accuratissime» (AM.). «Þesse vitnisburður er með þveingnum samstunginn við bref Narfa Sveinssonar lögmanna» [(AM.); = Nr. 574 hér að framan]. Arni lýsir innsigli Halls.

Þath gerer ek hallur kalfssen ollum godum monnum kwnn-

¹⁾ Aptan á bréfiu með fornri hendi.

igt med pesso mino brefe at ek var hia j haga æ bardastrond ok heyrda æ æ sama vættwanghe er narbe bonde sveinsson loghman fyrir avstan ok svnan æ jslande heyrde lýsingh filippus gislasonar at hann lýsti fyrir badum ockur ok fleire godum mounum hiaverondum ok æheyrondum at hann hafde eýngba peningha lwekt þorde gislasyne brodur sinum fyrir halfa jordina hagha æ bardastrond.

Ok til meire stadfesto ok til sanninda her vm minnar nærvero ok heyrnar setta ek mitt jncighle fyrir þetta vitnisbwrðar bref er giort var æ þinghwelle fimtodagh næstan epter peturs Messo vm sumarþ anno domini M^o. cccc^o vij^o.

594.

26. Apríl 1408.

à Reynistað.

ARHENDING Reynistaðarklaustrs undir yfirsýn Loga officialis Stigssonar, þegar séra Björgólfr Illugason lét af ráðsmensku, en systir Þórunn Ormsdóttir og systir Þuríður Haldórsdóttir tóku við staðnum.

AM. Fasc. VI, 27, frumbréfið á skinni, fúð og sköllótt, og er það. sem í eyðu er þar, fyllt eptir AM. 280. 4to bls. 17—20 skr. c. 1640 með hendi Hákonar Ormssonar, og AM 277. 4to bls. 23—25 skr. 1640 af Guðmundi Andréssyni (•skarnrangt skrifad., segir Arni). Á seðli sem liggir við frumbréfið segir Arni: »Þetta bref (Juventarium) 1408 er ólldunges klárt, og accurate afskrifad, etiam sigilla diligenter annotata. Eg þarf það allðri optar ad skoda». Afskript sú er meðal forubræfa afskrípta Árna Nr. 333.

Anno domini M^o. cccc^o. viij^o. jn festo marci ewangeliste reiknadvzst svo mikil goz klavstrsins j reynisnesi þa ær sira biorgolfr jllvgason liet lavs rædin þar en systir þorunn ormsdóttir ok systir þvrid halldorsdottir med tokv stadinn til forstodv ok ollvm klavstrsins eignvm.

in primis jnnan kirkiv. x. manna messvklædi. v. hõklar sæmiligir. iij. liettare. iij. liettazstir. vj. kantarar kapur betri ok liettaræ. dalmatica. svbtill. x. altarisdvkar. erv þar af. vij. bvnir en iij. vbvnir. alltarisklædi. iij. brikarklædi. iij. lektara dvkar. iij. er einn vslitin en. ij. slitnir. corporalia. ix. betre ok liettaræ. kalekar iij. ok en fimtæ lestr. glodarker. iij. med kopar. bakstrjarun tvenn. klockvr. vj. biðllvr. ij. gvll. vij. ok eitt fingrsilfr. silfrskaler ij. ok adrar ij. lestar. bikar. spira gýlld med

loki. krossar. ij. litlir með sýlfr ok slitnvm festvm. hornker með silfrstíett ok eitt salvn vont. pvdare ok klofavóg. tannbagall bvin med silfr. solarsteinn. skælar og met. spegill ok iij koffir semiligh. vilar. vij. vslitnir. adrir. vij. slitnir ok óngv hæfir. móttvlsleppr slitinn ok skorinn. vatnkarl fotbrotinn. mvnlavgar ij. heilar ok. iij. lestar. iij. kistvr læstar. en x. vlæstar. kavgvr slitinn. reftar. ij. með lindvkv. vj. alnir ok xx. badir samt sæmiligir ok þó víða slitnir. brvnir. ij. með vllþel dvklauser .xvj. alnir badar saman slitnar ok fanytar. reftar ij. með vllþelvm. xvij. alnir badir samt slitnir. refiltótvr. xij. alna. refil-fai. xij. alnir. pallklæði með vll átta alna.

Þetta j sængar klæðum. iiij. dynvr fornar ok. vj. vfærar. xij. hægingisleppar ath tólv. v. hvilvödir. iij. abreizl forn ok. ij. slitin ath avk. ij. bolstrar. iij. hægingisver forn ok oll oflitil. ok en eitt slitith. iij. aklæði ok [ei]tt fornt ok felavst.

Þetta j bvsagani. xl. troga fært ok fiortan vfær. vppgerdar keröld halfr fiordi tvgr [en] erv. xiiij. vfær. strockar. iij. með einne byllv. diskar halfr fiordi tvgr allt saman fahæft. ker ok bollar. vij. hæft. stafaskr ok. iiij. smaaskar. xx. bolla-brot óngv nýt xj. spænir ok. iij. silfrspænir ok enn fiordi brotin. ein kanna ok. v. brotnar. tin[diskar. iiij. salsier. iij.] pottar heiler ok. ij. handarhölld. pottir bættir ok pýtla. þrenna¹⁾ kamba brot ok einir færir. v. vættir fiska. smior. xvij. vættir. flot ok mavrr .viiij. væ[ttir. iiij. kolvr.] einn ketill litill ok bættir ok. ij. stærri botnlavsir. fiskasleggja. þáll. torfskeri. brythógg. víðaravx ok mannsox²⁾. eitt hardsteins brýne. vakabroddr stafavss. xij. merkr jarnn.

Þetta j kvikfiam [ky]r. xxij. oxar gamler. ix. ok. xx. vij. navt tvévetr ok. ix. vetrögmvl. kalfar. vij.

Þetta með jorðvm. kyr. viij. ok. xx. ok ellifv asavdar kugilldi. en j landskýllðir ath heimta halft sionda hvndrath.

þijlikt vtan gardz.

hea hafíða kvgilldi.

hea ereki j vik kvgilldi.

hea eireki þorleifssýni kvgilldi.

hea arnfinne. v. kvgilldi.

hea jóni a silfrastodvm. viij. kvgilldi.

Ok sakir þess ath vær brodir asbiorn vígvss son ok hos-

¹⁾ þannig; ²⁾ þ. e. mansöx.

kvíldr prestur hákonarson. geirr arnason. olafr eyolfsson. eyolfur þorvaldzson ok jón landbiartzon leikmenn voru til nefndir af síra loka offíalí heilagrar hola kirkiv nærri at vera skoda gozin ok heyra reikningin hvath er var giordum fyrir hans bæn ok með því ath ver hyggivum hann ríettan ok sannann settum var vor junnzislæ fyrir þetta inventarivm klavstrsins ath stad j reynisnesi giort a sama are degi sidarr en fyrir segher.

28. Maí 1408.

i Eingihlíð.

595.

22. Apríl 1412. á Skarði i Langadal.

EINAR Bessason kaupir að Gunnari Gunnarssyni þrettán hundruð i jörðunni Finnstöðum, 28. Maí 1408, og votta það fimm menn fjórum árum síðar.

AM. Fasc. VI, 26, frumbréfið á skinni; öll innsiglin dottin frá. AM. dipl. afskr. 588.

finnstadabreffi¹⁾).

Þeim góðum monnum sem þetta bríef síá eðr heyra senda eyiofr þorualdzson. gizur biarnarson. ión iónsson. arnor iónsson. ión snorason kuediu guds ok sína kunnigt giorandi að þá er lidit uar fra higatburð uars herra iesu kristi þushundrad fiogur hundrad ok viij²⁾ ar uorvm uer i hía sam ok heyrdum a i eingihlíð i langadal manadaginn epter gagndaga viku að einar bessason keypti að gunnari gunnarssyni ok vilborgu petursdottr þretan hundrud i iorduni æ finzstavdum ok gaf við síav hundrud er stod under þeim síalfum ok þriv kvgilldi til. uoru þesser aller adurnefnder menn i einv hanndabandi oss hiaverandum. skilldi einar halda iordunni til laga en gunnar suara lagaríptingum ef a kynni falla. ok til sanninda hier vmm setu uer fyrir nefnder menn uor inzigli fyrir þetta bríef skrifad að skardi i langadall sunnudag næsta fyrir iónsmessv hola byskvps fiorm arvm síðar en fyrir segir.

596.

29. November 1408.

i Ytra-Djúpadal.

ARNI Einarsson og tveir menn aðrir votta, að Valgerðr Erleendsdóttir handfesti séra Höskuldi Hákonarsyni fullan bókar-

¹⁾ Aftan á bréfinu; ²⁾ þannig les Arni Magnússon; talan er annars svo óljós að afskríptin les: níu.

eið, að hún var hjá pláguárið, að Ingiríðr Bøðvarsdóttir gaf kirkjunni á hólum í Hjaltadal jörðina Kelduland í Skagafirði.

AM. Fasc. VI, 25, frumbréfið á skinni með öllum (þrem) innsiglium.

bref vm keldulandh¹).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sœa ædr heýra sennda árne einarssen. hæringr gvdmvndarson ok jon þordarson quediú guds ok sina kvnnigh geranndi ath þar vori²) vær j hea sám ok heyrðvm a næsta dagh firir andressmessv postola j ytra divpadal j eyiafirde er valgerdr erlendzdóttir handfesti sira hoskvllði hakonarsýne fyllan bokar eid ath þar var hvn j hea plágværeth j fornhagha j hörgárdal ath ingiridr bōðvarsdóttir gaf kirkivne ath holvm j healltadal jordina a kelldvlandi j skaghafirdæ med þeim fasteignvm sem þar fylgdi. svo ok ei sidr sagdiz hvn bera vilia med fvlvm bokar eidi ath einar son nefndrar jnghiridar ok logligr arfi lysti þij ath hann villdæ þessa gíof hallda ok samþýckia vbrigdiliga vid kirkiuna. Ok til sannenda her vm settvm vær vor jnnzsigli firir þetta bref skrifat j sōgdvm stad ok deghi þa ær lidith var fra higatbvrd vōrs herra jehsv christi þvshvndrat. cccc. ok viij ær.

597.

19. April 1409. i Gōrðum á Grænlandi.

EINDRÍÐI Andræsson officialis á Grænlandi og séra Páll Hallvarðsson votta, að þeir hafi lýst í kirkju þrjá sunnudaga hjúskaparbandi milli Þorsteins Ólafssonar og Sigríðar Björnsdóttur, og hefði einginn vitað þar á neina meinbugi.

Ríkisskjalasafu Dana, Supplem. Grænland Fasc. I, 1, afskrípt frá 1625, staðfest af Oddi biskupi Einarssyni. Prentað í Grönlands hist. Mindesmærker III, 148—150.

Þess kennunst ek sira Eindridi andresson offissialis á grænlande. og sira Paal Halvardsson. at wit hofum lýst hjúskaparbande millum þeirra Þorsteins Olafssonar oc Sigríðar Björnsdóttur i heilaghre kyrkiu iij sunnudaga mörgum dandemanne aðerande bade vtlandskum oc jnnlandskum. var sa enge

¹) Aftan á bréfinu. Þar stendr og: „bref kielaland“; ²) þannig.

þar. at nokkorra meinbughe viste þar vpa. ogh ad þat mætte ege med gudus¹⁾ lögum samanbinda. Ogh þil²⁾ sannenda hier vmm settu vid okkur jnnsigle fyr þetta breif³⁾. er giort var i gørdum. friadaghinn næsta. eptir Magnusmessu. þa er lidet var fra burd vorz herra jehsu christi þw[s]hundrut aara. oc iiij hundrut oc ix ár.

Þetta bref er líka skrifad a Bokfelle. suo sem þad fyrra³⁾. og samslunged med þni.

598.

6. Júní 1409.

á Þingeyrum.

Fjórir menn votta, að Höskuldr Runólfsson seldi Jóni Sigvatssyni 1404 jörðina að Hvoli í Vestrhópi fyrir Tungufell í Svarfaðardal.

AM. Fasc. VI, 15, frumbréfið á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir því; hið fyrsta er dottið frá; helmingrinn er eptir af öðrn; þriðja og fjórða eru heil.

tungufell einsomul 1404⁴⁾.

In dei nomine amen.

Var þetta kapp þeirra höskulldar runólfssonar ok ions sigvatzsonar að adr nefndr höskvldr selldi fya nefndvm ioni með

¹⁾ Þannig hefir staðið í frumbr. því afskr. setr ! fyrir ofan þetta orð;

²⁾ Þannig; ³⁾ þ. e. bréf frá 4. Sept. 1424. Jón Guðmundsson lærði (d. 1651 eða 1658) getr þess í •Tidsfordrif• 1644, að hann hafi séð öll þessi bréf á skinni í Skálholti hjá Árna Oddssyni 1625. Árni Magnússon hefir þýtt þetta bréf á þýzku og er þýðing hans svo:

(Ríkisskjalasafn Suppl. Grænland Fasc. I, 1, með hendi Árna Magnússonar 1725).

Das gestehe ich Herr Eindrid Andreassohn, officialis auff Grönlandt, und (ich) Herr Paul Halwardsohn, dass wir haben abgekündigt das Ehe-verlobniß zwischen diesen (persohnen) Thorstein Olafsohn und Sigrid Biörnstochter in der Heiligen kirch. an dreyen Sonntagen, in gegenvart vieler Ehrlicher männern so ansländischen als einheimischen. War niemand da, so einige hindernissen darin wüste, oder dass diese (Ehe) nicht könnte nach Gottes gesetze zu-sammen gebunden werden. und zum Schein der warheit hie von. setzten wir unsere Jnnsiegele vor diesen brief, der gemacht ist in Garde, den freytag nächisten nach Sancti Magni (comitis orcadensis) als von geburt unsers Herrn Jesu Christi vergangen waren tausend Jahr und vier hundert und neun Jahr.

⁴⁾ Aptan á bréfinn með hendi frá 17. öld.

handabandi iordina at hvoli i vestropi med ollvm þeim gognvm ok giædvm sem iordvnni hefir fylgt at fornv ongv fra skildv. Her i mot gaf nefndr ion iordina at tvngufelli i svarf-adardal med ollvm þeim gognvm ok giædvm sem iordvni hefir fylgt at fornv ok nyu¹⁾ ok hann vard fremz eigandi at ongo fra skildu. sagdi ion til þessara itaka at kirkian at wrdvm ætti attfedmings torfskurd i tvngvfellz iord firir utan þvergard en kirkian á vøllvm lambseidi ok at tvngvfelli veri bænhvskýlld. keyptv fyr nefndir menn þessum iordum²⁾ iofnvm. skyldi huer sværa lagaríptingum a þeirri iðrdv sem huor selldi odrum ok huortveggi hallda til laga þeirri iðrdv sem hielldi. samþýkti gudny posteinsdottir hustrv þratt nefndz hoskvýldar med handabandi³⁾ þetta iardakaup er hoskulldr selldi. for þetta kaup fram at mardargnupi i uazdal fostudagin i paschavíkv er lidit uar fra hingat býrd vorss herra þvshvnd fiogur hvndrat fiogur áur⁴⁾. þessvm monnvm hia uerendvm solmvndi gvdmvndzsyni. einari dadasyni. hogna þorsteinssyni ok odda ionssyni huerir er sin incigle settv firir þetta iardakavpsbref er gert var at þingeyrum i vazdal a festvm corporis christi fimm arvm sidar en fyr segir.

599.

3. Juli 1409.

á alþingi.

ÚRSKURÐR Odds lögmanns Þórðarsonar um flutning á konungs gózi til Noregs með kaupskipum frá Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana -Island og Færøe- Fasc. I, 1 og I, 2 í transskripti á skinni frá 13. Júlí 1409 (Nr. 601) og 13. Sept. 1409 (Nr. 602). Prentaðr í Safni til sögu Íslands II, 169—170.

vm konungsdelen j jslandsfarer⁵⁾.

Ollum godvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senndir oddr þordar son lögman avstan ok fyrir svnnan a jslandi Q[uediu]gvds ok sina kunnight geranndi. at Anno domini. M^o. cccc^o. nono. a tysdaghin næsta eftir peters Messo j lögrettv krafði mik ok beiddi erlighr mann ok velborin vighfus jfuar son hirdstiori yfir allt jsland lagha orskvrdar vm mins herra kongsins parta huort hann ætti þeim at missa edr eigi. en godz hans læghi her j landit eftir ok forgengi ok forsomadizt svo at þat

¹⁾ nyi, skbr.; ²⁾ bér er klest ofan í eitt orð sem virðist vera ofankið;

³⁾ handabanda, skbr.; ⁴⁾ þ. e. 4. Apríl 1404; ⁵⁾ Aptan á transskriptinu.

mætti eigi fram komast. er þat ollum góðum monnum vitrlígt ok kunnígt at minn herra kongrinn eighr fiordunng j hueriv skipi þui sem geingr j millum jslanz ok noreghs þeghar þat hefir geingit sina fyrstu reisv.

þvi at til kölludum ok nefndum hrafni bonda lögmanni fyrir nordan ok vestan a jslandi ok þeim beztvm monnum sem ek til nefnda með mer sem sidar meir nefnast j bresinu samþykkiandi. Seghir ek oddr lögmaðr fyr nefndr. J gvd's nafni Amen. með fullum lagha orskurdi minvm herra konginvm ok krunvnni j noreghi j hueriv jslanzfari þvi sem liggir her j landith ok gengith hefir sina fyrstu reis[u] j milli jslanz ok noreghs kongsins goðz eigha þar j at leggiast vtan þeir syni sem halda at minn herra kongrinn hafi þeim vunt eða hans löghlighr vmbodsmadr.

Ok til meiri stadfestu ok sanninnda þessv minv orskurdar ok doms [bresi] settu þessir goðir menn með mer til sanninnda sinnar samþycktar her vm er svo heita

hrafn gyðmýnds son fyr nefndr lögmaðr.

gisli andres son. hallr olafs son.

Þorsteinn sikhurðar son. Þorkell maghnus son.

avðv salomons son. Jon gils son.

arni arna son. arni einars son.

olafr eygiolfs son. gupþormr biarna son.

arni hergeirs son. kápmenn.

Einar heriolfs son. Jon dekn Þordar son.

solmýndr guðmundz son. olafr Jons son.

Jon biartz son. Jon biorns son.

sikhurðr Þordar son. Mattevs peturs son.

Jon hallz son. barðr odds son.

havardr peturs son.

sín jnsighli með minv jnsighli fyrir þetta mitt orskurdar bref. giort j stad degi ok ari sem fyrr seghir.

600.

7. Júlí 1409.

i þerney.

ÓRSKURÐAR Odds lögmanns Þórðarsonar um flutning á konungs gózi frá Íslandi með kaupskipi, sem konungr átti part í, en var öðrum leigt.

transskript á skinni frá 13. Júlí 1409 og 13. Sept. 1409. Prentaðr í Safni til sögu Íslands II, 171—72.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senddir oddr þordar son lōghmadr avstan ok svnnan a įslandi. Q[uediu] gvds ok sina

kunight gerandi at lavghar dagh hinn næsta fyrir seliv manna vauku. Anno domini. M^o. cccc^o. nono. j þerney kom fyrir mik a almenniligha stefnu nær veronndum heidarlighum herra ok anndalighum fedr herra joni med guds nad biskup j skalholti af einni alfu ærlighur mann ok velborinn vighfus jfuvar son hirdstiori yfir allt įsland. en annari helgi biorns son lōghliga fyrir komnir. kærði þa vighfus jfuvar son vpp a helga biornson fyrir nefndan vm þann kongs part sem hann hafdi j þorlaks sudinni ok sira biorn svmmars þorp korsbrodir at krist kirkiu j berguin hafdi honum byckt¹⁾ sem hans bref þar vm gert vottar ok fyrir mik lesit var. því beiddi mik ok krafði adr nefndr vighfus lagha orskurdar ok doms huort fyrr sōghd bygging mætti med loghum halldazt edr eigi en kongsins godz læghi her j landith ok forsomadizt ok forgenge. því med radi ok samþeykt þeirra godra manna ok fleiri annarra er sidar meir nefnaz j bref-inv sem ek til kallade med mer at skoda vm ok dæma þetta. huat er þeim ok mik synndizt bref helga biornsonar eigi fulla makt hafa til loghlighrar heimilldar vm adr sagdann part af því at loghbok vor seghir svo. at einginn skal annars vmbod til skada hafa. huat er oss syndizt kongdominv ok krunonne j noreghe stor skadi vera j gerdr ok olavghliga at byggia svo burt mins herra kongsins parta at hans godz liggi her j landit farlavst ok forganngizt. þess ok annars at helgi biorn son oft nefndr hafdi eigi ne tedi fyrir oss vors herra kongsins bref vpp a oft nefndann part eda þess sem af konginv sialfvm hafdi lōghlight vmbod til at byggia hans part honum til nytta.

Þvi j gvds nafne amen seghir ek oddr þordar son loghmadr sama stada[r] minvm herra konginv j noreghe oft sagdann part ok hans godz þar j eigha at leggiast med því at hans heimilld synndizt oss eingva makt hafa til laghligrar heimilldar vm partinn. Ok þo helga biorn syne þratt sōgdvm settar eid ofvan a at hann þeinkti at sira biorn fyrr nefndr være honum fullr heimilldar

¹⁾ = bygt.

mann fyrir partinum. svere eidinn eftir lögvm. en eidinv svornum ok fram komnv þa orskurdar ek ok dæmir tittnefndan helga biorns son kuittan vm medferd a partinv til þessa daghs.

Ok til meiri stadfestu ok sanninnda her vm setto þessir godir menn er svo heita.

sólmunndr gudmunnds son. olafr jons son.

sighurdr þordar son. ormr jorunndar son.

havkr kolbeins son.

Jtem radmenn j bergvin jon biartz son ok jon egils son ok þessir kavpmenn.

jon erlindz son. þordur vebrandz son.

þorstein ragnar son. jon kerling olafs son.

arni grims son. ok þorlacr jons son.

er samþycktv þenna minn orskurd ok dom met mer loghliga til kalladir af hirdstioranum ok med sinjsighli med minv jnnsigli fyrir þetta mitt orskurdar bref sem giort var j stad deghe ok are sem fyrr seghir.

601.

13. Juli 1409.

á Bessastöðum.

ÞRÍR menn transskribera tvo lögmansúrskurði frá 3. Júlí og 7. Júlí 1409 (Nr. 599 og 600 hér að framan).

Ríkisskjalasafn „Island & Færðe“ Fasc. I, 1., frumtransskriptið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. Fasc. I, 2 transskript af þessu transskripti frá 13. Sept. 1409 (= Nr. 602).

Öllum godvm monnv þeim sem þetta bref sia edr heýra senda jon biartzson radmann j bergven þordr vebrandzson oc jon olafsson Q[uediu] gyds oc sina kunight gerandi. at sub anno gracie. M^o. cccc^o. nono. Vorum ver j hia sam oc heyrdum ýfer lesit [bref] med heilvm oc vskavddvm hanngandvm jnnsighlum Margetar Messo dagh a bessastavdum a alftanesi svo latanda ord fyrir ord sem her segher.

[Hér kemr úrskurðr Odds lögmans Þórðarsonar frá 3. Júlí 1409, Dipl. Isl. III, Nr. 599].

Ok til sanninnda her vm settvm ver fyrrnefndir menn vor jnnsighli fyrir þetta transtriptvm bref er giort [var] j stad dæghi oc ari sem fyrr segir.

Öllum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra

senda adr fyrr nefnder menn Q[uediu] gyds oc sina kunight gerandi j sama stad degði oc ari sœm fyrr segher.

[Hér kemr úrskurðr Odds lögmanns Þórðarsonar frá 7. Júlí 1409, Dipl. Ist. III, Nr. 600].

Ok til sanninnda her vm settvm ver fyrr nefnder vor junn-sighle fyrir þesse transskriptvm bref er giord [voru] j stad dæghæ oc ari sem fyrr segher.

602.

13. Sepember 1409.

i Björgvin.

FJÓRIR menn transskríbera transskript frá 13. Júlí 1409 af úrskurðum Odds lögmanns Þórðarsonar frá 3. og 7. Júlí 1409.

Ríkisskjalasafn «Island & Færøe» Fasc. I, 2, transskriptið á skinni með öllum innsiglium.

Transscriptum aff twimr norusche breff som ludde vm
jslandsfarer¹).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sender amundi suarson. þor birgisson. jon gudlaugsson oc sighfuss palsson Q[uediu]. G[uds] oc sina kunnækt gerandi ath wer saghum oc yfirlasum opin bref þessara godra manna er sua heita jon biartson radmann j bergwin. þodr vebrandson oc jon olafsson med þeirra heilum oc oskaddum hangandum jnsiglium suo latanda ord eftir ord sem her segher.

[Hér kemr Nr. 599, 600 og 601 hér næst á undan].

Ok til sannenda her vm settum [ver] fyrr skrifuadir menn wor jnsigli fyrir þesse transkriptum bref er giord voru j bergvin a kross Messo aptan vmm haustit. anno domini M^o. cd^o. ix^o.

603.

16. Október 1409.

á Þingeyrum.

VOTTORÐ tveggja manna um peninga þá, er Guðrún Sæmundardóttir erfði eptir Þórð prest Þórðarson.

AM. Fasc. VI, 28, frumbréfið á skinni, brot af síðara innsiglinu er fyrir bréfinu.

vitnisburdabref um peninga gydrunar sæmundardottur¹).

Þat giorvm uid biorgolbr prestur illugason og gudmundr

¹) Aptan á bréfinu.

landbiarzon godum monnum viturligt með þessu ockru opnu brefi at þa er lidit var fra hingat byrd vors herra jehsu christi þusund fiogr hundrut ok níu ár. á þriðjudagin næstan eptir kalixtusmessu á holavade j vadzdal vorum vid j hia ok heyrdum á at þat var suarit af tueimr skilrikum vottum fyrir rafni gudmundarsyni logmanni. at þorðr prestur þordarson hafde tiundat sina peninga at af reiknudum annara manna peningum þeim hann hafde vmbod yfir þat sama haust er hann deyde eptir vm veturin tolf hundrut hundrada. Enn gudrunu sæmundardottur hafde fallit j arf ok til fullrar eignar fiordungurinn j burt or ollum arfi þeim sem fiell eptir adr greindan þorð prest eptir þvi sem orskurdarbref rafns gudmundarsonar logmanz þar vm giort vottar. Ok til sanninda hier vm settum vid fyrr nefndir menn ockr insigli fyrir þetta bref giort æ þingeýrum í hunauadzþingi æ sama áre en degi sidar en fyrr segir.

604.

16. Nóvember 1409.

á Hólum.

SIGURÐR Þorvaldsson selr Ólafi Hallsyni hálfa jörðina Brúarland í Deildardal fyrir fjórtán kúgildi.

AM. Fasc. VI, 29. frumbréfið á skinni; sjö innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er hið þriðja og hið sjötta dottið frá.

brvarland¹⁾.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda höskvilldr prestur hæonarson. eirækr þorleifsson. asgrimr snorrason. arne gudbiartzson. gudmundur asmundarson. þoruardr olafsson quediú gudz ok sina kvnnight gerandi at þa er lidit var fra hegatbyrd vorrs herra iehsv christi M. cccc. ok ix ár þriðia dag hinn næsta eftir marteinsmessu at hofi æ höfdaströnd vorvm ver j hia sám ok heyrdvm æ at sigurdr þorvaldzson ok olafr hallzson tokv höndvm saman at svo firir skildv at nefndr sigurdr kendiz at hann hefdi sellt greindvm olafi hálfa iordina at brvarlandi j deilddardal með ollvm þeim gögnvm ok giædvm sem halfri iordinni hafdi fylgt fra fornv ok nyiv sem hann vard fremzt eigandi at firir fiortán kvgilldi ok þæ væri lvt sv at honvm vel anægdi þi gerdi oft nefndr

¹⁾ Aptan á bréfinu.

sigurdr þratt greindan olaf öldvngis knittan ok lidvgann firir sagt iardar verd. Ok til sannynnda hier vm sette tidt nefndr sigurdr sitt inncigle med værvn inciglvn firir þetta bref gert æ holvm j hialltadal æ sama ære fiorvm nættvm sidar en fyrr seger.

605.

[1410.]

BRÉFSÁGRIP um Hellsu og Örlögstaði, er Helgafellsklaustr fær í prófentugjöf.

AM. 252. 4to bls. 51, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 12, séra Jón Haldórsson c. 1730; AM. dipl. afskr. Nr. 1568 og Nr. 1643.

Hella og Örlögstader¹⁾.

Jon Ønson²⁾ og Järijður³⁾ þordardotter kona hans gaffu abota Vermunde og klostrenu med sier j profihentu tuærjarder Hellsu og Örlögzstade firer XXc. og XXc j lösafie Anno 1400⁴⁾.

606.

[um 1410].

VITNISBURÐR Þorleifs Snorrasonar og Þorvalds Auðunarsonar um landamerki Sælingdalstungu.

JSig. 143. 4to bls. 298, á pappír skr. c. 1600. Helgi Guttormsson dó 1427 (Nýi annáll).

So felldann vittnisburd handlægðu þeir þolleifr Snorrason oc þorvalldur Audunarson Helga Guttormssyni vottum hia-verande Einare Dadasyne oc þorde Jonssyni. Halldoru Snorraddottur oc Helga þorvalldzsyni. að þar voru þeir j hia oc heyrdur æ að Ketill bonde Asgrijmsson⁵⁾ eignade sier oc atte að søgn

¹⁾ 430; ²⁾ Auðunarson 430; ³⁾ þannig hðrr. = Jóriðr?; ⁴⁾ þannig hðrr., en það er vilt, því Vermundur varð ábóti 1405; hér er að ágizkun sett 1410; ⁵⁾ Ketill mun vera sonr Ásgríms Snorrasonar, er bjó í Sælingsdalstungu 1337; Ásgrímr hefir þá hlotið að vera ungr (f. c. 1312 eða svo) og orðið gamall maðr; það gæti verið hann sá Ásgrímr Snorrason, sem nefndr er í bréfi 1373, og hefði þá Ketill verið fæddr seint (svo sem 1360). Helgi Guttormsson hefir án efa verið sonr Guttorms á

sier elldri manna Suijnadal allann bædu meigin frá sneisargili oc vestur j miosyndi ad rauda steini. lýsti kietill ad hann ætti alla riett oc riettarstad j Suijnadal hia miosyndi oc hieilt fyrer lögriett sijna oc huamsueitinga. heyrdur vid hier ecki tui-mæle æ ad nockur madur eignadi sier eda tilkall veitti þessari jordu edr riett j suiynadal nema kietil. en þat gil er kallad sneisargil er skilur landamerki millum tungu oc leysingiastada ad er fyrer nedan er samann koma suiynadalsæ oc diupadalsæ leysingiastada meigin. eru þat xxx. vetur eda leingur ad vier heyrdum ønguann mann akall veita æ þessa jörd eda sier eigna nema kietil Asgrijmsson. oc hier eptter suerium vid ef þurfa þiker ok þessa jörd eignadi hann sier oc atti oc Sælingsdals-tungu ad sögnn sier elldri manna.

607.

[um 1410].

VITNISBURÐR Þorleifs Snorrasonar og Þorvalds Simeonssonar um landamerki Sælingsdalstungu.

JSig. 143. 4to bls. 300—301 á pappír skr. c. 1600.

Þetta er framsögnn Þorleifs Snorrasonar oc Þorvaldz Simeonssonar. ad þar voru þeir j hia [oc] horfdu vppa. ad kietill asgrijmsson eignadi sier allann suiynadal bædumeiginn frá sneisargili oc vestur j miosyndi. lýsti kietill Bondi ad hann ætti alla riett oc riettarstad j suiynadal oc hieilt firir lögriett huamsueitinga oc sijna. heyrdur vid fyrrnefndir menn hier ecki tuijmæli æ ad nockur madur eignade sier eda tilkall veitti þessari jordu eda riett j suiynadal nema kietill. Enn þat gil er þui kallad sneisargil. ad er firir nedan amot er rennur diupadal leysingiastada meiginu. eru þat xxx vetur edur leingur ad vier heyrdum ønguann akall veita þessari jordu eda sier eigna nema kietill asgrijmsson.

Og hier eptter vilium vid sueria ef þurfa þiker ad þessa jörd eignadi hann sier oc Sælingsdalstungu.

Staðarfelli, Örnólfsasonar, en faðir Þórdar, föður Starlu, föður Orms, lögmanns, og befir hann tæplega verið mjög gamall maðr þegar hann dó 1427, þó gat hann hafa verið um sextugt eða rúmlega það.

608.

10. Marts 1410.

í Skálholti.

Jón biskup í Skálholti samþykkir og staðfestir bréf Vermundar ábóta á Helgafelli frá 28. Marts 1406 um sóknarskipti milli Akra og Krossholts (sjá Nr. 585 hér að framan).

AM, Fasc. LXV, 17, transskript á skinni frá 1. Apríl 1513; AM, dipl. afskr. 1671 eptir transskr. — Vér skulum, af því að Jón biskup þessi kemr lítið við íslenzk bréf, nota hér tækifærið til að skýra nokkru gjör frá honum eptir norrænum bréfum, og getum vér þar með komið hjá því, að taka upp sitt á hverjum stað hér í safninu, tilvísan til þessara bréfa. Öll hin eldri biskupatöl alt fram til Finns biskups hafa slept þessum biskupi, en Nýi annáll skýrir tiltölulega vel frá honum, og getr þess, að hann hafi verið «ábóti at Munklífi í Björgvín». Vér finnum Jóns biskups fyrst getið í bréfi frá 20. Maf 1385 og er hann þá orðinn ábóti í Munklífi; vottar þar «broðhir Joon meðh gudz nad ahote at Munkalífue i Biorgwin» ásamt konventbræðrum um prófentugjöf Ögmundar Ögmundssonar til klaustrsins (DN. XII, 115; Cod. Munk. Christianiæ 1845 bls. 58). Hinn 23. Júní 1388 geingr dómr Ívars lögmanns Sveinssonar um jörðina Straumland á Lista, milli þormóðar Hallvarðssonar og «erlighen herra herra Jon abota at Munkliue i Biorgwin» (DN. XII, 117; Cod. Munk. bls. 118—19). Hinn 18. Okt. 1391 útgefr Jakob Björgynjarbiskup jarðaskiptabréf «medh heidhirligom manne herra Jone medh gudz miskun abota at Munkliue» (DN. XII, 121; Cod. Munk. bls. 65). Hinn 13. Júlí 1399 skýrir Petrus Haghedorp notarius frá afliðsbréfi Bonifacii páfa hins IX. og standa þar þessi orð um Jón biskup: «coram religioso patre videlicet domino Johanne abbate monasterij Munkliue ordinis sancti Benedicti». (DN. XII, 132; Cod. Munk. bls. 91—92). Þann 19. August c. 1400 votta þrír menn um samning «erligx herra herra Jons abota at Munkliui oc Olafs Haldorssonar» (DN. XII, 134; Cod. Munk. bls. 32). Hinn 3. Nov. 1402 lýsa tveir menn vitnisburði Ellnar Erlingsdóttur fyrir «heidhirligom manne herra Jone medh gudz nadh abota at Munkliufe i Biorgwin» (DN. XII, 137; Cod. Munk. bls. 92—93). Þann 26. Apr. 1403 votta tveir menn um nokkrar jarðir, er Þjóðhildr Helgadóttir gaf «heidhirligom herra herra Jone medh gudz nadh abota at Munkliui i Bergwin» (DN. XII, 138; Cod. Munk. 97—98). Hið síðasta bréf, er hann kemr við í Noregi áðr hann yrði biskup í Skálholti, er frá 8. Júlí 1405, þar sem «broðhir Jon aboth at Munkliui medh gudz nadh» vottar um afhending nokkurra húsa Munklífs, er það átti í Feðju (DN. XII, 140; Cod. Munk. 67). 1408 segir Nýi annáll, að Jón biskup «er verið hafði ábóti at Munklífi í Björgvín», hafð komið út og sungið fyrstu messu sína í Skálholti in nativitate gloriosæ virginis (= 8. Sept.), og þá hafð verið haldið þar veizla mikil, en einginn ábóti er nefndr í Munklífi sem eptirmaðr Jóns fyrri en 5. Sept 1410 (DN. XII, 145; Cod.

Munk. bls. 71—72), að þar er kominn Steinn ábóti, en ráða má þó af verndarbréfi Eiríks konungs af Pommern fyrir klaustrið frá 29. Okt. 1408 (DN. XII, 142; Cod. Munk. bls. 16) að þá hafi Jón með vissu verið farinn og annaðhvort áhótalaust klaustrið eða Steinn ekki enn vígðr, því að nafns ábóta er látið ógetið í bréfinu. 1409 getr Nýi annáll þess, að Jón biskup hafi riðið í vísitazíu norðr um land og verið vel tekið. Á Íslandi kemr og Jón biskup fyrst við gjörning, svo að vér nú vitum, 7. Júlí 1409 (sjá Nr. 600 hér að framan) og þar næst hinn 10. Marts 1410, og er það eptirfaranda bréf. En 5. September 1410 í Björgvin dæmir Áslákr Bolt erkibiskup Munkalífsklaustri 18 mánaða matahól í jörðinni Vang í Sogni, er Sigurðr Björnsson hafði haldið í fjórtán ár: «spurðum ver þa han hwat beuissning hann hafðhe fire sek till fœrnempda iordh klostirsens. sagðhe þa werdhe[li]kin herra Jon biscop j Scalaholt hafðhe giorth eith skifte meðh honum þa han aboth var j Munklif i þesso matho at han gaf honum þe fœrnempda iordh fire eina tuft som Griisen heitir oc liggir í Marteins kirkíu sokn i Bergwin». En ekki sagðist Sigurðr hafa bréf fyrir þessu en lifandi votta (DN. XII, 145; Cod. Munk. bls. 71). Hinn 9. Oktoher 1410 lýsir Jón Eiríksson kanoki í Niðarósi kaupí Eiríks Rögnvaldssonar föður síns «gudh hans sall hafue: «vidh erlighin herra oc andelighan fadhír herra Jon meðh gudz nadh biscop i Scaalholte a Jslande» á jörðunni Dúfuhúsi í Björgvin, er ábóti lét, en gjörningrinn var aldrei bréfaðr (DN. XII, 147; Cod. Munk. bls. 53—54). 1411 getr Nýi annáll um Oddamál, þar sem allar eignir séra Vigfúsar Þorhjárnarsonar voru dæmdar undir Jón biskup og presti ger suðrganga. Hinn 12. Febrúar 1412 transskríberar Jón biskup í Skálholti með fleirum mönnum máldaga Breiðahólstaðar í Fljótshlíð frá 1371. Hinn 14. Febrúar 1413 í Björgvin er enn gefið út bréf um það jarðaskipti («Griisen»), «som longo adhir giort var mellom vryðheligx fadhirs hiscop Joons i Skallholte a Jslande som þa ahothe var i adhir nempdo klostre» (o: Munklif; DN. XII, 150; Cod. Munk. bls. 74—75). 21. Aug. 1425 er enn gefið út bréf um þessi jarðaskipti, en þar er Jón ekki nefndr (DN. XII, 179; Cod. Munk. bls. 72—74), og aptr er enn 18. Okt. 1426 gefið út bréf um sama jarðaskipti «medh andelighom fadhír broðhir Jone meðh gudz nadh abota i Munklifue gudh hans saall hafue» (DN. XII, 182; Cod. Munk. bls. 74). Nýi annáll getr þess, að Jón biskup hafi dáíð 1413, en á lífi var hann 25. Júlí 1413. Því að þá gaf hann út bréf um reka Viðeyjarklausts. Eptir því sem ráða er, virðist Jón biskup hafa verið röggssamlegr maðr.

Wier brodir Jon med gudz nad biskup j skalholtti heils-um ollum þeim sem þetta bref siæ edur heyra med gudz quediu ok vorri. kunnugtt giorandi at gudrun styrsdottir kom fyrir oss oc tiedi fur oss opid bref herra vermundar abota med samri nad abota a helgafelli. j huoríu ad stod. ad hann henni hefði skipat. þa hann var j heilagrar skalholttz kirkíu officialis

starfi. hafandi fur sier skipan og giord herra gyrdz godrar minnijngar skalholtz biskups vorz foruerara fordum, ad kirki-unni a ekrum skyldi obrygduliga fylgia. hafa ok hallda pann maldaga. sem hanz bref þar um giortt wtskyrir ok greinir sem med þetta vort bref er fest med øllum sijnum greinum oc articulis oc þeirra fleyra heilagrar skalholtzkirkiu formanna skipan oc giordir hier vm votta j þeirra brefi oc sijdan j þessu voru nefnast.

Nu af þui ad þessi hans skipan oc giord synest oss ecki j nockrum hlut oskiallig vera. oc eingin loglig motkost hafa fur oss komit hier j moti af nockrum manne oc ei finnum vær sialfir eda megum hier j moti læta koma annat sanara enn sem fur nefnd Gudrun tiedi vm þetta mæl. þui stadfestum vier med þessu voru opnu brefi. fur nefntt bref herra vermundar abota med øllum sijnum greinum oc articulis sem vottar vm maldaga millum krossholtz oc akra kirkiu. huorsu þat greinir nefndra kirkna j millum. huat huor þeirra skyldi eiga til renttu. af þeim bæum sem þar til skyhazt med lysitollum oc lijkaoffrum. er suo heita. Eyriksstodum. jsleifarhusum oc hualseyum. wr vogi oc skutilzey. vr laxarholtti oc hømrum. skjldzholtti oc kalfalæk. þui skipum vier enn ad nju biskup jon med þessu voru opnnu brefi. og stadfestum giordir oc skipaner vorra forverara heilagrar skalholtz kirkiu formanna. furst biskupa. sijra snorra oc sijra ola. sem ecki hafa viliat adra skipan æ giora enn aadr hefur verit. ad lysitollar oc lijka offur af furnefndum bæum skal lukast til akra kirkiu æuenlega hiedan af vm alldur oc æfi obrigdanliga standa skulandi j suo mæta sem til skilur j optnefndu brefi herra vermundar abota tijttnefndz¹⁾ hier med festu vndir bannz þijnu oc jnnngengu heilagrar kirkiu oc afsetnijngu hennar sacramentorum huorium sem þessa skipan oc giord dyrfast ad riufa. hindra eda talma afløgliga fur nefndri akrakirkiu. skulu furnefndir bæir sækia tijdir til akra sektalaust vndan teknum enum stæstum hætiðum. Skipum vier oc med þessu voru opnu brefi ad ecki skal meyra lukast j afgialld af akra kirkiu enn vj aurar æ huoriu ari hiedan af vm alldur oc æfi til krossholtz kirkiu obrigduliga fast oc stødugt standa skulandi.

¹⁾ tijttnefndz, transkr.

Oc til meiri sanninda hier vm. setium vier vortt junsigle fur þetta bref er giortt var j skalholtti manudaginn næstan fyrir Gregoriusmess anno M cd decimo¹).

609.

3. April 1410.

á Hrafnagili.

DÓMR sex manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundssyni um arf eptir Guðrúnu Þorgilsdóttur, og dæma þeir, samkvæmt réttarbót Hákonar konungs frá 23. Júní 1305, Þorkel Bergsson og Guðrúnu lögleg hjón og börn þeirra skilgetin og eiga að setjast í arfinn.

AM. Fasc. VI, 30, frumbréfið á skinni; hafa verið 6 innsigil fyrir því, en þau eru nú öll dottin frá. Um bréfið segir Árni: „Anno 1715 feinged fra Monsr. Þorsteine Sigurdzsyne, hier i Kaupenhavn. Enn hann hafði feinged nordan á Jslande, af Sr Sæmundi Hrolfssyne“. AM. dipl. afskr. 609 (eptir frumbr.).

domr²).

Þeim godvm monnvm sem þetta bref sea edr heyra senda gamle marteinsson. finnbogi jonsson. arni einarsson. steffan gvnnavghsson. rvolfr sturlvson ok hallr olafsson kuediv gvds ok sina kvnnigt geranndi at þa er lidit var fra hegat byrd vars herra iehsv christi þvshvndrath flogvr hvndrad ok tiv ar midvikvdag næstan fyrir ambrosivs Messa at rafnagili j eyiafirdi vorvm wer j dom nefndir af rafne gvdmvndz syni logmanne at dæma j millvm þorleifs bonda arnasonar j logligv vmbodi gvnnavghs teitzsonar ok þorbiargar gvdmvndardottvr er sier kollvðv allann arf eptir gvdrvnm þorgilsdottvr en af annare halfv þorkels bonda bergssonar er þar var lögliga fyrir stefndr.

jtem j fyrstv grein let nefndr þorkell sveria tva skilrika vatta er sva hietv eyiolfr þorsteinsson ok eirekr gestson at þeir vissv firir fvll sannendi at þat vorv ellefv vetr fra því er nefndr þorkell kom asamt med gvdrvnm þorgilsdottvr ok til þess er hvn andadizst. vissv þeir ok at þav hielldv sigh firir loghlig hion vm allann þann tima æ millæ er hann var hier æ landi. var þorkell her æ jselandi enn tivnda vetrin ok woro

¹) detimo. trannssk.; ²) aptan á bréfinu.

pav þá enn ásamt. heyrdu þeir þat alldri bygðarflejgt vera at hwn veri hans frilla edr horkona heldr heyrdu þeir þat marga menn segia at þav veri loglig hion. vndir somv grein sor nefndr eirekr at hann heyrði þorolf biarnarson því lysa fyrir sier at hann hefði heyrtt þorgils bonda petrsson því lysa fyrir sier að hann hefði hia verit at þorkell bergsson hefði fest gvdruv þorgilsdottur heima æ þoroddzstodvm.

j þridiu grein sor gvdruvndr steingrimsson at hann hafði heyrð þorgils bonda petrsson því lysa fyrir sier að opt nefndr þorkell hefði fest gvdruvndr dottur hans ok þav veri logligh hion.

j fiordv grein sor jon sigvrdarson ath þar hefði hann hia verit sied ok heyrð æ æ þoroddzstodvm æ svalbardz strond j skalanvm at tittnefndr þorkell festi gvdruvndr þorgilsdottur sier til eighinkonv at gvds logvm þessvm monnv hiaverandvm þorgils bonda fodvr hennar. þorolfi bonda biarnarsyni. klærw ormsdottvr ok þorbiorghv gvdruvndardottvr ok fleirvm odrvm godvm monnv.

Nw sakir þess at rettarbot hakonar kongs¹⁾ seghir svo at þav hion er ásamt erv tív vetr ok halda sigh fyrir logligh hion ath þeirra bornn skolv j arfb setiazst ok halldazst fyrir skilgetin ok því dæmdvm vær bornn þorkels bergssonar þav er hann hefvir ætt med gvdruvndr þorgilsdottvr skilgetin ok logligha til arfbs komin eptir fodvr sinn ok modvr ok adra frændr sina eptir því sem loghbok giorir ræd fyrir j erfdataali ok skilgetnir menn eighw ath taka.

Ok til sannenda her vm settvm wer fyrnefndir menn vær jncigle fyrir þetta domsbref er giortt var j sama stad ok ære deghi sidar en fyr segir.

610.

19. Juni 1410.

á Grund i Eyjafirði.

JÓN Jónsson vottar, að Hálfðán Einarsson gerði testament sitt í Kristnesi í Eyjafirði og gaf Katli syni sínum hálfa jörðina Nes í Höfðahverfi, en helminginn Hallgrími syni sínum.

AM. 255. 4to bls. 484. Bréfabók séra Skúla Þorlákssonar á Grenjaðarstað skrifuð á árunum 1687—89.

¹⁾ Sbr. réttarbót 23. Júní 1305 § 6 (Dipl. Isl. II, 344).

Vitnissburður Jóns Jónssonar vppa Testamentissgiöf Hálfdanar Eynarssonar Katle og Hallgrijme sonum sínum giefna 1410 eftir sinn dag.

Það giorer eg Jón Jónsson goðum monnum vitanlegt með þessu mínu opnu bríefe. að þar var eg j hía. sá eg og heyrði eg á að Hálfdan Eynarsson giordi sitt Testamentum j Kristnesi j Eyafirði. og gaff Katle syne sínum jordena halfa nes. er liggur j Hoffdahuérfe j laufass kyrkiu sokn. og þar til tíu malnitu kugillde. og suo þar með tye. suerd og hanska. best og reidskap. En annann helmíng jardar gaff hann Hallgrijme syne sínum og þar með tíu kuillde með þeim skildaga. eff fir nefndur kietill lifði Hallgrijme leingur þá skilðe Kietill eignast alla jordena Nes. Enn þang x sem Haldan gaf Hallgrijme skilðe falla aftur til erfíngja. og hía eftir vil eg sueria fullann bokareyd. ef þurfa þíker. Og til sannenda hía wmm setta eg mitt jnncegle fyrir þetta vitnissburðar bríeff. skrifðað á Grund j Eyafirði. fimtudagenn næstann fyrer Jónsmessu Baptistæ Anno Domini M. cd. x.

611.

31. December 1410.

að Sauðhúsum.

BJARNI Ljótsson vottar, að hann var hjá, þegar Filippus Gíslason gerði sitt testamentum, heill að vitmunum, en kránkr í líkam, og lýsti því, að Þórðr bróðir hans skyldi ganga að hálfum Haga og samþykki Guðný Þórðardóttir kona hans það; kvað hann og Þórðr eiga meiri peninga í sinn garð, ef reiknað væri.

AM. dipl. afskr. Nr. 1096, eptir frumbréfinu. Árni lýsir inn-síglínu. „Skripten á bresenu er krokott, alíka og í norskum bresum“ (AM.).

Þath gerer ek bíarne líotzson goðum monnum kwnnígt með þessu míno bresu ath ek var j hía j hagma á bardastrond þá er ílepus gíslason gerde sitt testamentum heill at vítzmunum en krankur j líkam. lýste hann því þá fyrer ollv því goðo folke sem hía var at hann hefde eýnghva peningha feingit þorðe gíslasyne broður sínum fyrer halfa jorðina hagma á bardastrond fyr nefnda. gerde hann þá ok suo næð fyrer ath þorðr gíslason broðer hans skwllde gangha aptur at jorðu sinne

optnefndum halfvm haga æ bardastrond ok þessa hans gerd samþýckte gwdný þordardotter hwstro adrnefnds fylipus gislasonar ok gisle son hans sem þæ var komin til æra sinna. gerdo þav þetta oll saman med handabande at þorðr gislason skwllde eiga tijttnefnda jord halfan haga æ bardastrond frialsa ok ækeýrolavsa ok aller hans erfingiar fyrer optnefndum filipus ok ollum hans erfingivm. lýste filjeþus gislason þo þvi at þorðr broder hans ætte meire peninga j hans gard ok hans erfingia vm ef hann villde reikna. vil ek adr nefndr biarne her epter sveria ef þýrfa picker. Ok til sanninda her vm þenna minn vithnisbwrð setta ek biarne liotzson mitt jnzcgile fyrer þetta bref sem gert var at savdhwsum j laxardal ata kveld jola anno domini 1000° 000° x^o.

var ek adr nefndr biarne nær þvi at þorðr gislason feck gisla broðursyne sinum halfan haga til kvonarmundar j svo mata at hann skilde sick aptur jord sina vm ef gisle deýde barnlavs.

612.

10. November 1411. á Vaðli á Barðaströnd.

DÓMR sex manna útnefndr af Ara Guðmundssyni »kongs umboðsmanni yfir Vestfjörðum að Gilsfirði og Hrútafjarðará«, þar sem þeir dæma að Sigurðr Þórðarson hafi stefnt Jörundi Þórðarsyni löglega stundarstefnu, og að Guðrún Þórðardóttir mætti bera Sigurði Þórðarsyni sannindavitni, ef hún vildi.

AM. dipl. afskr. Nr. 1099, eptir frumritinu. Voru þrjú innsigli dottin frá, en þrjú voru fyrir og lýsir Árni þeim og dregur upp innsigli Auðunar Magnússonar; er í því hægri hönd er heldr á öxi.

Þeim godvm monnum sem þetta bref sia edr heyra senda bavgvarr rafnsson. olafr brandsson. þorðr svartsson. avdvñ magnusson. jon þordarson ok hallr kalfsson q[uediu] g[uds] ok sina kunnigt gerandi ath ver vorvm j dom nefndir af ara gvd-mundssyni kongs vmbodsmanni yfver vestfiordvm ath gilsfirði ok hrvtafiardara ath vadli a bardastravnd a almenniligr heradspingi at dæma hvart sigurdr þordarson hefði stefnt javrvndi þordarsyni lavgliga stundarstefnu eda eigi ok þvi saker þess

ath kongs umbodsmadr hafði fengið fyrir nefndum sigurði vmbod með handabandi ok vottvum demðvum ver aðr nefnder menn stefnv[na] lavgliga.

Jtem j annari grein voro ver tittnefnder menn j dom nefnder af kongs vmbodsmanni ath dēma hvart gvdrvn þordardotter mētti bera sigurði þordarsyni sanninda vitni eða eigi. þvi saker þess ath ver vissvm hvarki frendsemi ne avnnvr venzl j millvm þeirra dēmdvm ver optnefnder menn fyrnefnda gvdrvnn mega bera fvlann vitnisbvrð ef hon villði. Ok til sanninda her vm settvm ver fyrnefnder menn var jnsigli firir þetta domsbref gert a vadli a bardastrond þridiag næsta firir marteinsmessos anno domini m^o. cccc^o. xj.

613.

10. November 1411. á Vaðli á Barðaströnd.

VITNISBURÐR Þrúðar Árnadóttur og Guðrúnar Þórdardóttur um að Þórðr Filippusson lagði Þórði Gíslasyni aptur hálfan Haga, sem hann hafði feingið föður hans til kvonarmundar, en hálfan lét hann fyrir peningamissa, og samþykkti það Guðrún Snorradóttir og Jörundur Þóðarson, sonr hennar, sagði fyrir handabandi þeirra.

AM. dipl. afskr. Nr. 1100. eptir frumritinu. Innsigli Ara og Ólafs Brandesonar var fyrir bréfinu, en hin voru döttin frá. «Brefed hefr alldrej vid neitt annad samanstungid verid. a því er krokott skrift alika sem finzt i norskum brefum».

Jn primis er þetta vitnisbvrdr þrwdar arnadottur ok gwdrunar þordardottur at þær sá æ handaband þeirra þordar gislasonar ok þordar filippussonar. íalst þat vnder þeirra handaband[i] at þórðr filippusson lagde aftur halfan haga þann sem þórður gislason hafde feing[it] föður hans til kvonarmundar en halfan haga feck fyrnefndr þórðr filippusson þorde gíslasýne fyrir þann peninga missa er tittnefndr þórðr hafde haft síðan filippusson broder hans gifthizst til æfinligrar eignar honum ok hans erfingium. geck her til handabandz ok samþýcktar gwdrvn snorrardotter er þa var rettur erfinge þordar filippussonar ok jorundur þordarson fyrersagde handabande þeirra modur sinnar ok þordar gislasonar ok samþýckte alla þessa fyrnefnda gerd. lyste ok fyrnefndr þórðr filippusson því at þórðr gislason

ætte meire peningha j hans gard ef hann villde reikna oc suo hefde hans fader honum sagth. var opt nefndr þordr fjilippusson þa heill at vithe ok vizmunum þa er hann gerde þenna gerningh. beidde are gwdmundsson sýslomann jorund þordarson at leida sin prof þav hann til hefde ok ædr nefndr jorundr hafde adr heim vænzst j herad af logpinghe ok baud sick til at tacka a þeim. en titt nefndr jorundr sagdizst þar eingin vithe hafa ok því soru fjrnefndar kwinnur þrudr arnadotter ok gwdrun þordardotter fwllan bokareid fyrer ara gwdmunds-syne sýslomanne ýfer vestfiordum epter því sem þeirra fjrr skrifadr vithnisbw[r]dr til seger.

Ok til sanninda her um setta ek are gwdmundsson kongs vmbodzmenn mitt jncigle ok olafr brandzson. boduar rafns-son. þordr suartzsson ok hallur kalfsson sin jncigle med mino jncigle fyrer þetta vithnisbwrdarbref sem gert var at vadle æ bardastrond týrsdagh næstan fyrer marteins Messo anno domini M^o. cccc^o. vndecimo.

614.

17. November 1411.

á Reykhólum.

HALLR Kálfsson og Bjarni Ljótsson votta um vitnisburð þormóðar Ónundarsonar og Þrúðar Árnadóttur, sem kemr hér næst á eptir.

AM. dipl. afskr. Nr. 1101, eptir frumritinu. Árni segir að innsigli Halls Kálfssonar hafi verið fyrir bréfinu, en innsigli Bjarna hafi verið slitið frá.

Þath gerer¹⁾ við hallur kalfsson ok biarne liotzson godum monnum kwnnight med pesso ockro brefe ath við vorum hia sam ok heýrdum æ ath þormodur aunondarson ok þrudr arnadotter handlogdo sigurde þordarsyne suo felldan vithnisbwrd sem sw skra til seger sem her er med bvndin pesso ockro brefe. Ok til sanninda her vm settum við ockur incigle fyrer þetta bref sem gert var æ reýkholum æ reýkianese týrsdag næstan fyrer octauo sancti martini episcopi et confessores¹⁾ anno domini M^o. cccc^o. xj.

¹⁾ þannig.

615. [17. November 1411. à Reykholum].

VITNISBURÐR Þormóðar Önundarsonar og Þrúðar Árnadóttur, að þau hafi verið í skálanum í Haga á Barðaströnd manndaða haustið »seinnara« og heyrt á, að Þórðr djákni Filippusson gerði sinn reikningsskap heill að viti og skynsemi, og gjörning þann, er hann gerði við Þórð Gíslason föðurbróður sinn, gerði hann áðr hann væri olíaðr, og lofuðu þau að eiðfesta frambnrð sinn, ef Sigurðr Þórðarson krefði.

AM. dipl. afskr. Nr. 1102. »Ex avthentica pagina pergameni« (AM.). »Under þessare skrá hafa alldregi nein innsigle vered, heilðr hefr hun i öndverdu samanstungin verid vid vitnisburd Hallz Kalfssonar og Biarna Liotzsonar dat. ad Reykholum tyrsdag næstan fyrer octavo sancti Martini Episcopi et confessoris 1411 (= Nr. 614). Samanstungin, seige eg, á þann máta, ad þveingerner i þeirra innsiglum ganga i gegnum nedsta iadarinn á skránn. Sidan hefr hun á ny saman stungin vered vid vitnisburd Magnuss Hallzsonar, Hallz Kalfssonar, Þorsteins Gudmundzsonar og Jons Helgasonar um það sem fram for a Berusfardarþinge 1412 þridindagin næstan fyrir Jonsmessu baptiste« [(AM.) = Nr. 621].

Jn primis er þetta vitnisbwrdr þormóðar önundarsonar ok þrúðar árnadóttur ath þau saugðozst verit hafa j skalanum j haga á bardaströnd mandeyða haustit seinnara friadagh næstan fyrer mario Messo sijðare vm haustit¹⁾ ok hia verit ok hejrtt æ at þórðr di[a]ekne filippusson gerde sinn reikningsskap heil at vithe ok skýnseme en krankur j líjkama ok allan þann gerningh sem hann gerde med þórðr gíslason födurbróður sinn ok suarin vætte hafa vmgeingit gerde þórðr fjilippusson fyr en hann var olíjadur ok her epter sogðozst fyrnefnder menn þormóðr ok þrúðr villdo sveria ok lofodo sigurde þórðarsyne sinn vijtnisbwrdr her vm þegar hann þeim med logum til beidde med fwlo handabande.

Jtem ok eýnghua gerd gerde þórðr di[a]ekne epter þath er hann var olíjadur wtan hann gaf sira ærna eyiolffssyne einn borinn voskýrtil ok hetto ok hosur sick til bænahalldz.

¹⁾ mun vera 5 Sept. 1404.

616.

18. November 1411.

à Reykholum.

ARI Guðmundsson sýslumaðr yfir Vestfjörðum og þrír menn aðrir votta, að Jörundr Þórðarson og Sigurðr Þórðarson höfðu handsöl að því að koma á næsta vorþing, sem Ari setti þeim, með öll sín vitni og próf og svo skyldi þeir koma til næsta alþingis eða umboðsmenn þeirra í lögrétta næstan særan dag eftir Pétrs messu og Páls, undir dómnefni lögmanns.

AM. dipl. afskr. Nr. 1097, eftir frumritinu. "Fyrer brefinu hafa vered 4 Jansigle, eru nu öll burtu" (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda erligur mann are gwdmundsson sýslomann yfer vestfiordum olafr brandsson. boduar rafnsson ok hallur kalfsson Q[uediu] G[uds] ok sina kwnnigh gerande ath manodagh næstan fyrer marteins messo¹⁾ at vædle æ bardastrond anno domini M^o. cccc^o. vndecimo æ almennegho heradspinghe vorum vær hia ok sam [ok] heyrdum æ at þeir hielldo hondum saman af einne alfo jorundr þordarson en anare sigurdr þordarson. falzst þat vnder þeirra handabande at þeir lofodo sick bæder æ þat næsta vorþingh sem are gwdmundsson sette þeim þegar sigurdr kvæme sunnan um land. skwldo þeir þæ bæder þar komner sem stefuðer med oll þau vithne sem þeir til hefde ok þeim matte til bata verda j þeirra mafaferlum ok eighe voro adr teekin en þau sem þar være þæ eighe komin ok j herade mætte leidazst þæ skýlldo þau æ huorga sido seinar meir heýrazst ok ecke afl hafa.

Jtem lofudo fyrnefnder menn jorundr ok sigurdr ok logdu sick j sama handabande til næsta loghþinghis j logretto næstan særan dagh epter petursmesso at sumre komanda vnder þann dom sem loghman þar yfer nefnde ok hans o[r]skurd med oll þau prof og skilrike sem þeir framazst til hefde vm þeirra mal en oll þau þar være þæ eighe komin þæ skwllde þeim forskothit ok ecke sidar meir heýrazst eigha. Være suo ath þeir mætte sialfer ecke til þings komaz sacker forfalla þæ skwlldo koma þeirra loghliger vmbodsmenn suo þar mætte til amsættis

¹⁾ þ. e. 9. Nóvember.

vegur ær gerazst titt nefndra manna j millum jordundar ok sigurdar.

Ok til sanninda her um settum vær fyrrnefnder menn vor jnzcigle fyrer þetta bref skrifat æ reykholum æ reykianese mid-uikodagh næsta fyrer ceciliomesso æ því ære sem fyr seger.

617.

16. December 1411. à Hólum i Hjaltadal.

LOGI prestur Stigsson officialis heilagrar Hólakirkju leggr hálfa jörðina á Torfalæk til Reynistaðarklaustrs af því að klaustrinu hafi hingað til eingir peningar komið fyrir hana, og bannar hann Ólafi Loðinssyni að nota hana.

AM. 280. 4to bls. 21 skr. c. 1640 með hendi Hákonar Ormssonar; AM. 277. 4to bls. 40 skr. 1640 af Guðmundi Andræssyni; JSig. 143. 4to bls. 385 með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640. »Novum festum» sbr. hið nýja hald, Dipl. Isl. III, Nr. 305.

Torffalækur¹⁾.

Eg Loge prestur Stigsson Holakirkju officialis kunngiðrer godum mönnum þetta breff siaendum og heyrendum.

Saker þess að önguer peningar haffa fyrer komed stadnum i Reyninese fyrir hálfa jörðena að Torffalæk epter því sem loffað var fyrr sögdum stad. því skipar eg aptur fyrrgreinda hálfa jörð Torffalæk optneffndum stad og klaustrenu til fullrar eignar og notar og stadarins eign vera og vered haffa upp frá því er hönum var gieffenn og ei voru peningar fyrer lukter. Því fyrerbyð eg þier Olaffur Loðensson að haffa eða haffa laata tjiðtneffnda hálffua jörð þier til nockurrar notar. vpp fraa heyrdum þessu minu breffe nema radsmadur þrattneffnds stadarins vilie frelsa þier. Byð eg þorde Hrafinssyne að lesa þetta mitt breff fyrer neffndum Olaffe Loðenssyne. vottum hiaverandum.

Ög til sannennða hier vmm setta eg officiolutus jnsigle fyrer þetta breff. skriffað á holum i hialltadal in ocktafa nofi festi²⁾ Anno Domini M^o. cccc^o. xj^o.

¹⁾ Torffalækjarbref 143; ²⁾ festus(!) 280: bendir það á, að Hákon Ormsson muni ekki hafa verið latinulærðr.

618.

12. Februar 1412.

í Skálholti.

JÓN biskup í Skálholti, tveir prestar og þrír leikmenn transskríbera máldaga Breiðabólstaðar í Fljótshlíð.

AM. dipl. afskr. 2110 »ex originali Breidabolst. Fljótzhlið«. Þrjár afskriftir.

Avllum monnum þeim sém þetta bref sia æðr hæýra senda broðir jon visitator ýfuer allt jslanð. jon þorstæinsson radzmann j skalholhti. broðir þorfinr bæinisson. prestar. jon egilsson. grimr egilsson oc suorri jonsson leikmenn kveðiu guðs oc sina kunnigt gerandi ath wer sém oc yfuer læsum mældaga kirkiunnar æ breiðabolstað j fljótzhlið suo sem hann stendr skrifuaðr j mældagabok kirkiunnar j skalholhti oc suo latanda orð epter orð sem hær segir. [Hér kemr máldaginn frá 1371, Dipl. Isl. III, 223].

Ok til sannenða oc mæiri auðsyningar hær vm setti vorr virðuligr herra oc andaligr faðir herra jon meðr guðs næð biskup j skalholhti sin jnnzsigli med worum inuzsiglum fir þetta mældaga bref gert j skalholhti pridie ýðus februarij anno domini M^o. cd^o. duoðecimo.

619.

22. Juni 1412.

á Reykholum.

ARI Guðmundsson kongs umboðsmaðr í Vestfjörðum vottar, að bæði hann og Sigurðr Þórðarson hafi krafizt Jörundar Þórðarsonar eða hans löglegs umboðsmanns á þingi, eptir því sem þeir Sigurðr og Jörundr höfðu skuldbundið sig til að mæta, en af því Jörundr mætti ekki og einginn fyrir hans hönd, tók Ari eið af Halli Kálfssyni og Þormóði Ólafssyni.

AM. dipl. afskr. Nr. 1098 eptir frumritinu. »Jnnsigle ara guðmundzsonar fylger brefene og hafa med því bæde þesse bref samanstungin vered« (AM.). Þ. e. þetta bréf og bréfið Nr. 616. Um þau bréf önnur, sem með þessu bréfi hafa bundin verið, fer Árni þessum orðum: »Þesse eidur Hallz Kalfssonar og Þormóðar Olafssonar, sem vid þetta bref Ara Guðmundzsonar hefur samanstunginn vered, er nu burt fra brefenu, og solundadr. hafa «o i fyrstu 3 brefen samanfest vered med innsiglesþveing Ara. 1. Bref Ara, Olafs, Bóðvars og Hallz (Nr. 616). 2. Eidurenn sem nu er burtu. 3. Þetta bref Ara dat. 1412«.

þat gerer ek þre Gvdmundsson kongs vmbodsmann vm vestfiordo godum monnum kwnnigth med þesso mino brefe at anno domini M^o. cccc^o. dodecimo pridiudagh næstan fyrer jonsmesso baptiste¹⁾ i berofirde æ almennilegho pinghe því sem ek setta jorunde þordarsyne ok sigurde þordarsyne at leida sin pro[f] þau sem þeir mætte i herade leida ok þeir fyrnefnder menn hofdo adr med handabande med lofadzt því beidde ek ok krafde jorundar þordarsonar edr hans loghligs vmbodsmannz svo ok ei sidr beidde ok krafde sigurdr þordarson jorundar þordarsonar edr hans loghligx vmbodsmannz. nu medr því at þar kom ecke ofthnefnder jorundr ok einghe hans vmbodsmann til at finna loghmætar saker þeim vottum sem sigurdr baud þar fram ok bad mic þar tacka ok því tok ek af halle kalfs-syne ok þormode olafssyne suo felldan bokareid sem þeirra bref er liodande sem her er med bwndith þesso mino opnu brefe.

Ok til sanninda her vm setta ek mitt jnzeigle fyrer þetta bref sem gerth var æ Reykholum æ Reykianese deighe seinna ok æ sama are sem fyr segher.

620.

22. Juni 1412.

á Reykholum.

SEX manna dómr útnefnder af Ara Guðmundssyni kongs um-bodsmanni í Vestfjörðum, þar sem þeir dæma, að Þormóðr Öndarson, sem hafi meðkent frændsemi við Jörund Þórðarson, en sem sé í eingum sifskap né frændsemi við Sigurð Þórðarson, sé Sigurði fullgilt lagavitni.

AM. dipl. afskr. Nr. 1104, eptir frumbréfinu. Árni lýsir inn-siglunum. »Brefed er ritad med krockottum oiðfnum stöfum, alika sem er i norskum brefum» (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda besse helghason. boduar rafnsson. magnus hallzson. hallur kalfs-son. audun magnus[son] ok þorsteinn gwdmundarson Q[uediu] G[uds] ok sina kwnnigth gerande at anno domini M^o. cccc^o duodecimo pridodagh næstan fyrer jonsmesso baptiste vm sum-

¹⁾ þ. e. 21. Júní.

arit¹⁾ j berofirde æ almenniligho þinghe vorum vær j dom nefnder af heidarligum manne ara bonda gvdmundssýne sem þæ hafde kongs vmbod vm vestfiordo at dæma huort þormodr aunondarson matte gangha sigurde þordarsýne fyrer lægha vott edr eighe j malafærlum þeirra jorundar þordarsonar. nu saker þess at fyrnefndr þormodr kenndizst frændseme med adr nefndan jorund en vær vissum huorke frændseme ne sifskape med þeim sigurde þordarsýne og þormode aunondarsýne ok þui dæmdo vær þormod tittnefndan megha Med retto bera sigurde þordarsýne fwlfnadarvithne eftir þui sem hann hafde adr sigurde lofat ef hann villde bera.

Ok til sanninda her vm settum vær fyrnefnder menn vor jnzcihgle fyrer þetta bref sem gert var æ reykholum æ reykia nese deghe sidar ok æ þvi ære sem fyr segher.

621.

23. Juni 1412.

á Reykholum.

MAGNÚS Hallsson og þrír menn aðrir votta, að Þormóðr Önundarson og Þrúðr Árnadóttir handfestu Sigurði Þórdarsyni vitnisburð sinn frá 17. Nóv. 1411 (Nr. 615) og vildu sverja, en hvorki Ari Guðmundsson kongs umboðsmaðr né Árni prófastr Eyjólfsson vildu þessi próf taka.

AM. dipl. afskr. Nr. 1103, eptir frumritinu. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en ekki voru eptir nema innsigli Halls Kálfsssonar og Þorsteins þegar Árni lét afskrifa bréfið. „2 af þessum innsigla reimum nefnelega þess 2ars og 3ia eru stungnar i gegnum þa skrá er fylger vitnisburði Hallz Kálfsssonar og Biarna Liotzsonar, so að hun fóst er við þesse tvenn originalbref, og þesse 3 bref so samfóst.“ (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda magnus hallsson. hallur kalfsson. þorsteinn gwdmundarson ok jon helgason Q[uediu] G[uds] ok sina kwnnigt gerande at þridiudagh næstan fyrer jonsmesso baptiste vm sumarit¹⁾ anno domini M^o. cccc^o. dwodecimo j berofirde æ almenniligho þinghe sam vær ok heýrdum æ at þormodr aunondarson ok þrúdr arnadotter handfestu sigurde þordarsýne svo felldan vithnisbvrð sem sv skra er liodande sem her er med bwndin þesso voru

¹⁾ = 21. Júní

brefe ok þau fyrir nefndir menn þormodr ok þrudr voru þar til reido æ þinghino at sueria epter sinum frambwrð fwllan bokareid því sigurdr þeim þar med logum til beidde en are bonde gvdmundsson kongs vmbodsmann villde þesse prof ecke tacka því hann sagde til bera kirkiunar vmbodsmanne at taka profin ok þa beidde sigurdr þordarson ara gvdmundsson nefna dom yfer hvort honum bære til at tacka pro[f]in edr eige. en hann villde þat ecke. þa beidde sigurdr þordarson sira arna eyjolfsson profast at hann segde o[r]skurd yfer hvort honum bære til at tacka tittnefnd prof edr eighe enn hann villde þat ecke ok sagde sick þo ecke til bera at tacka profin ok því soru eighe optnefnder menn þormodr ok þrudr at hvorge villde þeirra eid tacka are bonde gvdmundsson edr sira arne eyjolfsson profastur.

Ok til sanninda her vm settum vær fyrrnefnder menn vor juzcigle fyrir þetta bref sem gert var æ reykholum æ reyki-nese fimtodeg næstan fyrir jonsmesso baptiste æ því ære sem fyrir seger.

622.

1. Juli 1412.

á Öxarárþingi.

ALÞINGISDÓMR tólf manna útnefndr af Hrafni lögmanni Guðmundssyni, þar sem Sigurði Þórðarsyni er dæmd jörðin Hagi á Barðaströnd til æfinlegrar eignar, en öll próf og skilríki Jörundar Þórðarsonar dæmd ónýtt og ekki heyrast eiga héðan í frá.

AM. dipl. afskr. Nr. 1105 eptir frumritinu. Arni lýsir inn-sigltunum, sem hafa verið tólf og stafagerð bréfsins. „Hónden a þessum badum bréfum er riett hin sama, skriften er osett, eg lik-are norsku skriftarforme“ (AM.); var þetta bréf stungið saman við úrskurð Rafns lögmanns frá sama degi (Nr. 623). AM dipl. afskr. Nr. 1107, eptir transskripti frá 25. Aug. 1412 (Nr. 624); ber þessum afskriptum ekkert á milli, nema smávegis í rithætti. Transskriptið hefir t. a. m. Sigurðr, en frumritið Sygrðr.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra sennda audun salomonsson. asgeir arnason. geir arnason. mattheus petrsson radmann j berguin. þorsteinn syg[u]rdzson. eyjolfr þoruardzson. einar bergþorsson. illhugi biorgolfzson. ion jonsson. olafr eyjolfsson. biorn audunarson ok arni gudbiartsson kuediu

guds ok sína kunnikt gerandi ath sub anno domini M^o. qcccc⁰¹) duodecimo fimtadag næstan efter petrsMesso æ auxarþingi vorum ver j dom nefndir uth af logrettu af erlighum manni ok velbornum hrafni bonda gudmundssyni logmanni nordan ok vestan æ jslandi ath dæma lög ok rett millum þeirra iorundar þordarsonar af einni halfu ok sýg[u]rdar þordarsonar af annari vm þa akiæru ok tiltolu sem adrnefndr sýg[u]rdr hafði til iard-arenar haga æ bardaströnd ok þeir fyr nefndir menn hofðu adr med handabandi undir lagt nottum hiaueruðum til lögrettu æ alþingi med oll þau prof og skilriki sem þeir adrnefndir menn iðrundr ok sýg[u]rdr hefði edr þeirra umbodsmenn sig til bata vm týrgreind malefni ok þui at teknum ok skodudum ollum þeirra profum ok skilrikium dæmdum ver fyrnefndir menn optnefndum sýg[u]rði þordarsyni jórdina haga æ bardaströnd til æfinligrar eignar kuitta ok akiærvlausa firir adrnefndum jorundi þordarsyni ok ollum hanz efterkomindum ok erfingium nu at næstum fardoghum ok ollum profum jorundar þordarsonar ok hanz erfingia forskotith ok eeki heýrazt eiga hedan j fra vm opt nefnda jord haga æ bardaströnd. Ok til sanninda her vm settum ver fyr nefndir menn uor inuzsigli firir þetta domsbref skrifath æ þinguelli æ sama ari degi sidar enn fyr segir.

623.

2. Juli 1412.

á Öxarárþingi.

HRAFN lögmaðr Guðmundsson staðfestir alþingisdóm tólf manna um Haga (Nr. 622), þar sem hann er dæmdr Sigurði Þórðarsyni til eignar.

AM. dipl. afskr. Nr. 1106 eptir frumritinu. - Jónsígla Hrafnas lögmannz hefur fyrir bresenu verit og hefur med þess þveing 12 manna domurinn samanstunginn vered við þenna lögmannz urskurd. Nu er innsigled slitet fra bresenu (AM.). AM. dipl. afskr. Nr. 1107 eptir transskripti gerðu 25. Aug. 1412 (Nr. 624) og ber þeim ekkert á milli, nema litilsháttar í rithætti.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heýra sendir hrafni guðmundsson logmann nordan ok uestan æ jslandi kuediu guds ok sína kunnikt geranndi ad sub anno domini M^o. qcccc⁰.¹) duodecimo fimta dagh næstann efter petrsMesso j

¹) þ. e. quadringentesimo.

logrettu æ alþingi kom fyrir migh syg[u]rdr þordarson og beiddi migh ok krafði laga orskvrdar vpp æ þann tolf manna dom sem ek adr vthnefndi af logrettu ath dæma log ok rett j millum þeirra jðrundar þordarsonar af einni hálfu ok adrgreinds syg[u]rdr af annari vm jordina haga æ bardaströnd ok saker þess ath syg[u]rdr þordarson hafði leitt þau prof heima j heradi fyrir ara gudmundzsyni kongs umbodsmanni ath þorðr philippusson sem rettr erfingi var ath haga æ bardaströnd efter fodr sinn ok modr ok systkin sin lagde aptr halfan haga æ bardaströnd þorði gislasyni fodrbroðr sinum er þorðr gislason hafði led filippus broðr sinum til kuonarmundar en halfan fyrir þann peninga missi sem tittnefndr þorðr gislason hafði haft síðan filippus broðir hans giftizt til æfinlegrar eignar honum ok hans erfingium at næruerandi ok uppleggiandi með fullu handabandi gudrunu snoradottr sem þa stod næst til erfðar efter þorðr diakna philippusson ok iðrundr þordarson firirsagði handabandi modr sinnar gudrunar ok þordar gislasonar ok samþykkti alla þeirra gerd þessa ok þui ath til kölludum ok samþykkiandum þeim bezstum monnum er hia migh voro j logrettu sagða ek hrafn gudmundzson logmadr j guds nafni amen með fullum laga vrskurdi adrgreindann doma j alla stadi logligann ok obrigðiliga halldazt eiga þann sama sem her er með bundinn þessu minu orskurdar brefi. Ok til sanninda her um setta ek mitt inzigli fyrir þetta mitt orskurdar bref sem gert uar æ þinguelli sama ari degi sidar en fyrr seger.

624.

25. August 1412. à Eyvindarslöðum.

Vígfus Jvarsson hirðstjóri og fimur menn aðrir transskríbera tvö bréf um Haga á Barðaströnd frá sama ári.

AM. dipl. afskr. Nr. 1107, með hendi Árna Magnússonar eptir frumritinu. »Under þessu transcripto hanga. 1. Jnnsigle Vigfuss Jvarssonar Hirdstiora, hvar i sperra með 2 stiörnum. og brennande hiarta, sem synest. 2. S. IOHANIS. KARONIS. PRESBI. er oval, af minna slage, þar i Sanctus einhverr i hussdyrum. 3. 4. innsiglen eru burtu. 5. S. ASBERNI THOD. 6. S. SIGVRDI HAFL. Þessi eru litil og vel stungin. Brefed er ritad með krokottu osettu skriftarlage, eige olikre norskre skrift, sem um þá tid og nockru fyrr brukanleg var« (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda erligir mann ok velborinn vighfus bonde juarsson hirdstiorer yfer allt jsland. sjra jon karason. andres arnorsson prestar. steinþor andresson. asbiorn þordarson ok sigurdr hafidason leikmenn Q[uediu] G[uds] ok sina kwnnightr gerande at vær sægum ok yferlasum opith bref xij loghrettomanna ok loghmanz o[r]skurd þar med bvndin hverir ath seinar nefnazt i þesso brefe med þeirra heilum ok oskoddum hanghanda jnz ciglum suo liudanda ord epter ord sem her seger.

[Hér kemr:

1. Alþingisdómr frá 2. Júlí 1412, Nr. 622.

2. Úrskurdr Rafns lögmanns frá 2. Júlí 1412, Nr. 623].

Ok til sanninda her vm settum vær fyrnefndir menn vor jnz cigle fyrer þetta transskriptabref sem gert var æ eyuindarstodum æ alftanese fimtha dagh næstan epter bartholomeus messo æ sama are sem fyr j brefno seger¹).

625.

21. Oktober 1412.

að Myrká. -

SIGURÐR Jónsson selr Þorleifi Brandssyni hálfa jörðina Hleiðrargarð i Eyjafirði fyrir þrjátigi hundrada.

AM. Fasc. VII, 1. frumbréfið á skinni; fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu; hið síðasta af þeim er dottið frá.

Umm Hleinargard j eiafirde²).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda biorn jonsson. steingrimr bergfinzson. jon þordarson. ok þorir einarsson Q[uediu] G[uds] ok sina kvnnikt gerandi. at vær vorum i hia sam ok heyrdum æ handaband þeirra sygurdar jonssonar ok þorleifs brandzsonar med sua fyrir skildu at fyrnefndr sigurdr selldi adr nefndum þorleifi jordina hálfa hleiðrargard j eyjafirði med ollum þeim gögnum ok gædvum sem þeirri jordv fylgir ok hann varð fremzst eigandi at. her j mot gaf þorleifr þriatigi hundrada. vorv þat fyrst fimtan hundrat er stodv vnder honvm sialfvum. ok þar til fimtan kvgilldi med sua felldvum frid-

¹) þ. e. í alþingisdóminum og lögmannsúrskurðinum; ²) aptan á bréfinu. þar stendr og „Num. 229“.

leika. fim asaundar kvigilldi. fim kyr. þriu gelldfiar kvigilldi. ee. vadmala. lvkazst vt æ þrem ærum nema þeim sealfum semdi odru vísv. sagdi sýgurdr til bænahvs skylldar a jordvnni. skylldi sygurdr suara lagariptingum a sagðri jordv en þorleifr hallda til laga. Ok til sannenda her vm settvm vær fyr nefndir menn var jnzsigli fyrir þetta bref skrifat at myrka j horgardal fostvdag fyrstan j vetri. anno domini 10° quadringentesimo dvodecimo.

626.

21. Juli 1413.

i Skálholti.

JÓN biskup i Skálholti staðfestir máldaga Viðeyjarklaustrs frá 1284 (sbr. Dipl. Isl. II, Nr. 119) og skipar um reka klaustrsins.

AM. 238. 4to bl. 35—36 skr. 1570—80 (i transsskr. frá 21. Júní 1475); AM. 65. 8vo (ártal 1530!) bls. 1—7; AM. dipl. afskr. 1791 (eptir 238); IBfél. 126. 4to; Landsb. 108. 4to bls. 310—12 (ártal 1430, en leiðrétt) og bls. 309—310 (ágrip); British Museum Add. 11,154. 4to, bók með hendi Hákonar Ormssonar skr. c. 1640, er átt hefir »hera Olafur Gislason« (biskup); ártal 1430. Þar er og ágrip bréfsins.

Vær broder jon med gvdz nad biskup j skalholhti heilsum ollvm godvm monnum þeim sem þetta bref sia edvr heýra med gvdz kvედiv ok vorre.

vær villvm ýdvr [vitvrlígtt giora¹⁾ at vær stadfestvm ok samþyckívm med þessv voro opnv brefi med radi ok samþycki þeirra godra manna sem sídar nefnnazt j þessv voro²⁾ brefi þann maldaga sem brodir bjarne med samri³⁾ nad aboti j vídey [birte⁴⁾ firir oss ok liet lesa ok skoda af sogdvm godvm monnum. er samhliodande [er víð⁵⁾ vora maldaga ok vorrar kirkívm [i Skálholhte⁶⁾ er svo vottar:

Þesse jtok æ stadvrinn j vídey j jardiir annara manna. fiordvng j hvalreka j krýssvík. hellming vídar ok hvala med hravns laudi j grindavík.

hier meðvr samþyckívm vær [eigi sídvr⁷⁾ med þessv vorv sama brefi at samreke sie j millvm [greindrar halfrar⁸⁾ jardar: halfs hvalreka [at hravns lande adur sogdv epter jardar magni

¹⁾ [vita láta 108; ²⁾ opnv b. v. 108; ³⁾ guds b. v. 108 (eflaust ranglega); ⁴⁾ [byrte 108; AM. hefir fyllt út eyðuna i 238 með: hafdi; ⁵⁾ [hornið rífið af 238; ⁶⁾ [i Skálholhte, b. v. 108; ⁷⁾ [ecke ad síður 108; ⁸⁾ [halfrar greindar 108.

vidvr¹⁾ adrar vorar jarder j adursogdvm stad hvar sem þar rekrv sem adur hefer þar vane logligvr ok nýr til verid af avllvm þeim jordvm sem þar liggia annara manna²⁾ sem vorra³⁾ æfinliga hiedann af firir oss ok alla vora logliga epterkomendur. Greindvm herra biarna abota j videy ok avllvm hans logligum epterkomendvm þess klavstvr til æfinligrar eignar ok frials for[r]ædis. Enn þeir rekar sem biarne aboti þickizt meire eiga nær greindvm takmorkvm blifi ok veri epterkomendur skýring ok vnderstodv sem þetta bref vottar er meðvr þetta vortt bref er fest. vtann oss ok vorre kirkiv berizt odrv vis sidar meir með lavgvm ok riettv vm alla greinda reka þeim vitnvm⁴⁾ forskiotvm vier eigi aleidis.

og til meire⁵⁾ stadfestv ok sanninda⁶⁾ hier vm settvm⁷⁾ vær vortt⁸⁾ insiglle ok þessir goder menn sin insigle með vorv. stadfestv sinnar⁹⁾ samþycktar¹⁰⁾ með vorre er svo hietv: brodur¹¹⁾ vermundur með samri náð aboti [ad Helgafelli¹²⁾]. vígfv sjarsson hirdstior yfer alltt Jsland. oddur jonsson. Einar havksson vor radzmadvr. þorstein svartthavfdason. liotur andresson ok pall biarnnason prestar vorer firir þetta bref er giortt var j skalholte fostv dagenn næsta epterkomendur sancti thorlaci [episcopi et confessoris¹³⁾] anno domini m^o cd^o. xiiij ar.

626.

10. Október 1413.

i Lýbiku.

JÓHANNES biskup i Lýbiku vottar, að hann hafi i umboði Jóhannes páfa 23. vígt Árna [Ólafsson] til biskups i Skálholt i dómkirkjunni i Lýbiku i viðrvist tveggja nafngreindra biskupa og margra annara góðra manna.

AM. Fasc. Lxvi, 5 i transskripti Jóns Hólabiskups á skinni gerðu i Björgvin 28. Sept. 1414. Aptan á bréfinu stendr með forni hendi:

»Exemplar literarum continentium promotum quendam Episcopum Schalaltensem ab episcopo lubecensi«.

¹⁾ [og triä með laudi ädur sögdu efter iardar megne vid 108; ²⁾ manna b. v. 108; ³⁾ voru(!) 108; ⁴⁾ vitninn 108; ⁵⁾ meira(!) 238. »vitmeire« 108; ⁶⁾ skr. »haninda«(!) 238; ⁷⁾ setium 108; ⁸⁾ vor 108; ⁹⁾ hianar(!) 108; ¹⁰⁾ samþyckter(!) 238; ¹¹⁾ broder 108; ¹²⁾ [ad Helgafelle 108; j videy 238(!); ¹³⁾ [sl. 108.

Árni ritar. aptan á bréfið: »Johannis Episcopi lubecensis litteræ testimoniales de consecratione Arneri Episcopi Schalholtensis in Islandia 1413 transsumtæ per Johannem Episcopum Holensem 1414.« AM. 22. Fol. bl. 135, afskr. á pappír skr. c. 1600.

Episcopus scaleholtensis consecratus ab episcopo Lubecensi¹⁾.

Vniuersis et singulis ad quos presentes nostre litere peruenierint Johannes dei et apostolice sedis gracia episcopus Lubicensis salutem in domino et presentibus fidem indubiam adhibere. noueritis quod nos sub anno domini Millesimo quadringentesimo tercio decimo iudictione sexta. pontificatu sanctissimi in christo patris et domini nostri domini johannis diuina prouidencia pape vicesimi tercij anno quarto die uero dominica qua cantabatur in ecclesia dei Justus es domine et cetera que fuit decima dies mensis octobris in ecclesia nostra katedrali Lubicensi missarum sollempnia celebrantes. ex commissione et licencia prefati sanctissimi domini nostri domini johannis nobis super hoc generaliter factis in multorum fidedignorum presencia et specialiter reuerendorum in christo patrum et dominorum uidelicet Detleui Ratzeburgensis ac fratris Marquardi Gallipolensis ecclesiarum eadem gracia Episcoporum protunc nobis assistencium et consecrancium. venerabili viro domino Arnero per prefatum dominum nostrum papam alias ad ecclesiam Scalotensem electo atque promotu iuxta formam et consuetudinem sancte Romane ecclesie in talibus obseruari consuetas Munus consecrationis impendimus ipsamque in episcopum duximus consecrandum sibi per ordinem insignia pontificalis dignitatis et ordinis conferendo.

In cuius rei testimonium et dicti domini Arneri cautelam has nostras patentes literas exinde sibi fieri fecimus quas nostri pontificalis sigilli iusimus appensione muniri.

Datum et actum anno iudictionis pontificatu die mense et loco preexpressis.

628.

28. Oktober 1413.

à Reynistað.

Stíra Björgólfr Illugason gefr í klaustrið á Stað í Reynisnesi

¹⁾ 22.

undir reglu hins heilaga Benedicti Steinuni dóttur sína og Sig-ríði Sæmundardóttur frændkonu sína og gefr klaustrinu fimm tigi hundraða í forgipt.

AM. Fasc. VII, 2 frumbréfið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú dottin frá. Árni segir að þetta sé Reynistaðarklaustursbréf.

In nomine domini amen.

gerðiz sua felkt kaup millum klaustrsins a reynisnesi af einni halfu ok sira biorgolfs jllöghasonar af annarri halfu. ath sira biorgolfr gaf j klaustrid steinunni dottur sína. ok sigridi sæmundardóttur frændkonu sína til þess ath þær skyldu verða systir vnder reglu hins heilagha benedicti. gaf nefndr sira biorgolfr klaustrinu adr nefndu fim tighi hundrada j forgift fyrir fyrgreindar sínar frændkonur. halfr þridi tógr kugillda. fimtan hundrath j slatrum. sex tighi vætta skreidar. luka vth æ þrimr ærum. var ok sua fyrir skilt þo ath meyiarnar deydi jnnann þriggia ára skildi klaustrid eignaz þessa peninga. sua ok þo ath steinunn dottir hans uili venda sigh aptr til veralldar lifs þa er hon kemr til sinna æra sua at hon æ sialf ath ráða ser skal klaustrid godz sith eignaz sem fyrr segir. skildi sira biorgolfr pikunum læring af klaustrinu. ok tuitöggha hafnar vod huarri þeirra til klæða ser arligha. var ek broder jon officialis heilagrar hola kirkju nærri heima ath holum æ ærtidardagh hins goda gudmýndar¹⁾ sub anno domini m^o. cd^o. xiiij^o. þa er þessi gerð for fram ok systir þorunn ormsdóttir var priorissa fyrir greindu klaustri. ok margir adrir dughandi menn lærdir ok leikir samþykkiandi alla þessa gerð. Ok til audsyningar ok meiri stadfestu her vm setta ek officialatus jnsigli. ok systir þorunn kapitula jnsigli. ok sira biorgolfr sitt jnsigli fyrir þetta bref scrifuath j reynisnesi jn festo sanctorum apostolorum simonis et iude. æ sama æri sem fyrr segir.

629.

30. Januar 1414.

i Helsingborg.

ÁRNI biskup í Skálholti og Steinn ábóti í Múnlífi í Björgvín transskribera vitnisburð Magnúsar Beintssonar um erfðarétt

¹⁾ þ. e. 16. Marte.

eptir Ögmund dróttseta Finnsson frá 17. Janúar 1414 (Dipl. Norv. I, 640).

AM. Orig. Dipl. Norv. Fasc. xxxix, 16, frumritið á skinni. Innsigli dottin frá. Dipl. Norv. I, 641).

Ollum monnum þeim sem þetta bref see edr heyra senda arne með gudhz nædh biskup j Skalaholte ok Stein með samre nædh abote j munklife j berguen quedio gudz ok sina kvnigth gierande ath vij saghom ok ofer lasom opid bref sira maghnus með hans heilo ok vskaddo heinganda jncighli so ludhanda ordh efter ordh sem her segir. [Hér kemr bréfið frá 17. Jan. 1414]. Oc til meire visso ok sanninda her vm setom vij vor jncighli firir þessa transcriptum sem giordh var j helsingiaborgh æ tyrsdaghin næst firir kyndils messo anno domini m^o. cd^o. xliij^o.

630.

8. April 1414.

á Munkaþverá.

FINNBØGI Jónsson selr Einari Berghþórssyni jarðirnar Sökku og Skáldalæk í Svarfaðardal með kvöðum og hlunnindum, en Einar selr Finnboga í mót jarðirnar Klifshaga, Hafrafellstungu og Þverá í Öxarfirði með gögnum og gæðum.

AM. Fasc. VII, 4a, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir því, en þau eru nú öll dottin frá. Árni segir um bréfið: „Mitt fra Sr. Jone Þorarenssynne j Hiardarholte 1708“. Fasc. VII, 4b, transskript á pappír frá 17. Sept. 1563.

Hafrafellstungubref¹⁾.

In nomine domini amen.

gerdizst suo feltt jarda kaup með finnbogha jonssyni ok einare berghþorssynne ath mvnkapuera j eyiafirði æ mariu Mersu j langhafaustu ath finnboghi selldi einari berghþorssyni iardir j suarbadardal er suo heita sacka ok skalldalækr með þeim gaughnum ok gæðvm sem iaurdvnm hefvir fylght at fornv ok nýiu ok hann ward fremzst eigandi ath. sagði finnboghi til bænwss skýlldar æ jaurdvne ok sitt lambselde æ huori jaurdvne

¹⁾ Aptan á frumbréfinu með yngri hendi. Utan á transskriptinu stendr: „Kaup Bref vm Socku og Klyfshaga“.

er valla kirkia æ ok til halfsmanatar teig j skalldalækjar jaurd er hals ætte. valla teighar ok vpsateighar slikir sem profazt j sauckv jaurd. Her j mot selldi einar finnbogha jardir j auxarfirdi er suo heita klifshaghi. hafrafellstunga og þvera med aullvm þeim gaughnum ok gædvum sem jaurdvnum hafva fylght ath fornv ok nýiu med taudvm. einghium ok skoghvm. weidvm ok hælfann skogha reka bædi huals ok vidar er fylghir klyfshagha ath fraskildvm þriggia ælva vid og þadan af smærna ok twnghv neki æ sandi vt westr fra kleifvar reka ok neki æ sléttv kalladr er æ huitasandi er fylghir twnghv med gavghnvm ok gædvum. ormsnes æ sandi. teiga æ myri þulika sem ath fornv hafva werith med jaurdvnum. jardar eign æ sand firir westan brvnnæ er fylghir jaurdvnum klyfshagha ok þvera. skildi einar af sier ath suara porcionem kirkiunnar j twnghv vmm suo langhan tima sem sira kare hafdi ætt. en finnboghe skildi sier þar j mot allann halfan vidinn er æ rekvnum væri edr reka kynni til fardagha ok ei sidr ef nauckvth hefði werith brotid med kirkiuna medan sira kari ætte ok eigi er laughligr sættmali æ komin adr. skilldi huor þeirra suara lagharptinghv æ þeim sem selldi. en sa hallða til lagha er keypte en hvors peninghar megha frialsligha standa eftir fardagha. finnboga ath sauckv en einars j twnghv eftir þui sem huorvm hentadi. skilldi einar loka finnbogha ætta kv-gilldi firir lausagoz kirkiunnar j twnghv er hennar forn eighn var nema meira profizst þa fer þat eftir nettvm taulvm. kv ok æsaudar kvgilldi kirkiunne j klyfshagha. sagdi einar ath prestskylld war j twnghv ok luka honum fiorar Mærkv kaup en sýngia huern dag helghann j klyfshagha ok tekvr prestvr þar enn fiorar Mærkr. sagdi einar sambeit med klyfshagha ok sandfelldzhagha ok klyfshaghe ætte ærligha torfskvrð j sandfelldzhagha jaurd tuo tolfedmingha.

woro þessir kaup wottar ærne einarsson. forsaghnar wotr. hauskvldr æwnolfsson. steffan gunnlaughsson. þorkell berghsson. Mæghnus þorberghsson ok jon jonsson ok þui settv wær nefndir menn wor junsighli firir þetta kaupabref skrifath war ath mvnkaþvera j eyiafirdi annan dag j þæskvmm þa lidit war fra hinghat bvrð wors hera jehsv christi þvsvnd sioghvr hvndrat ok fiortan ær.

631.

23. April 1414.

á Holum.

VITNISBURÐR Jóns Jónssonar og Þorkels Blæ[n]gssonar um
jörðina Brúarland í Deildardal.

AM. Fasc. VII, 3, frumbréfið á skinni. Bæði innsiglin fyrir.

Brief umm brvarland halft¹⁾

Þeim godum monnum sem þetta brief sea edr heýra senda
velkender menn jon jonsson. þorkell blæggsson²⁾ kvediv gvds
oc sina kvnnickt gerandi. ad vid vorum j hia ad holum j
hialltadal j kirkivgardinv. in primo die pa[s]ce. samv oc
heýrdv a handaband þeirra olafs hallssonar af einni alfu.
gvdmvndar þorsteinssonar oc þorgils þorvardzsonar af annari.
ad svo fyrir skildv ad þeir handlogdv fyr nef[n]dv olafi ad
sveria svo felldann vitnisbvrð huonar sem hann med þirfte.
sagdizt fyr nefndr þorgils hia hafa verid ad hofi a hofdaströnd
ad sira steinmodr þorsteinsson handlagdi eriki biarnarsyni j
modrarf sinn halft brvarland er stendr j deilldardal fyrir xx
hvndrvt. leysti adr nefndr sira steinmodr vr jordvne a hofi a
hofdaströnd þessi xx hvndrvt. voro j þessv handabandi biornn
þorleifsson fadir adr nefnz eiriks ok biorn biarnarson brodir
hans. ketill þalsson er atti sýstr optt nefnz eiriks oc sidann
hellit jordina a bruarlandi j omaga goz. jtem sagdizt fyr nefndr
gvdmvndr hafa biorn heýrt lýsa oc ketill þalsson ad eirikr
biarnarsson ætti halft brvarland. oc ketill sagdizt halda þat a
titt nefnz eiriks vegna j omaga eyri. svo oc heyrdu vid fyr
nefnder menn jonn oc þorkell a miklabæ j oslandzhlid ad
þesser menn snori jonsson oc jngibiorgh bardardottir handlogdv
olafi hallzsyni svo felldann vitnisbvrð ad þav vissv ad stein-
modr þorsteinsson luckti halft brvarland eiriki biarnarsyni oc
leysti þav xx hvndrvt or hofi enn med tok ketill þalsson halfv
brvarlandi j deilldardal oc hellit a eiriks vegna j omagaeyri oc
her villdv þav sveria eptir ef þvrfa þætti.

Oc til sanenda her vm settvm vid fyr nef[n]dir menn
ockr jnsigli fyrir þetta bref er gert var a holvm j hialltadal

¹⁾ Aptan á bréfinu; ²⁾ blæggss., frbr.;

in festo sancti johannis holensis episcopi [anno domini 1414.
edº. decimo iiij.¹⁾]

632.

11. Mai 1414.

á Ökrum.

BRANDR Haldórsson og þrír menn aðrir votta, að þeir hafi 16. September 1408 verið við brúðkaup Þorsteins Ólafssonar og Sigríðar Björnsdóttur í Hvalsey á Grænlandi og að Þorsteinn hafi þá löglega fest sér Sigríði.

Ríkisskjalasafn Dana, Supplem. Grænland Fasc. I, 1, afskr. frá 1625. Prentað í Grönlands historiske Mindesmærker III, 152—54.

Öllum monnum þeim sem þetta bref sæ ædr hækra. senda Brandur Halldórsson. Þordur Jorundsson. Þorbiorn Bardarson ok Jon Jonsson. kuædiu Gudz ok sina. kunnugt gerande. þa ær [lidit] var fra hingatburd vars herra jehsu christe þushundrat flogur hundrat ok atta ár worum wær i hiá sãm ok hæyrðum a i Hvalzæy á Grænlande sunnudagenn næsta æpter crossmæssu vm haustid²⁾. at Sigrídur Biornzdóttir giptiz þorstæinæ olafssýni met radi ok samþiktt Sæmundar Oddzsonar frænda sijns. suo ok æi sidr voru vær fyrnæfndær menn nær i sama stad ok dagh ath adr næfndr þorstæinn³⁾ olafsson fæste fyrrgræinda Sigríde Biornzdóttur sig til æiginkonu. ad Gudz logum ok hæilagrar kirkíu. Ok til sanninda hær [vm] sættu vær fyrnæf[n]der menn var innsigle firer þetta bref. gert at ökrum i Skagafyrde frædaghin næsta firer Hallvardzmessu anno domini 1414. edº. xiiij.

Þesse þriu fyrrskrifud bref eru skrifud a Bokfelle med gamla skrift þo orasurada og anll samannslungenn og med;fiornm gomlum hængande innsiglum allz. enn fimta var brakad. þa vær lasum þau i Skalhollte 20 Augusti anno 1625. huor bref. þa voru hia Arna Oddssyne. sem þa var Skalhollttz ráðzmadur.

Oddur Einarsson
med eigenn hennde⁴⁾.

¹⁾ [er með danfara bleki og annari hendi, en alt mnn þó falslaust; ²⁾ = 16. Sept. 1408; ³⁾ þorstæins(l), hdr.; ⁴⁾ undirskriptin er með eiginhendi Odds biskups; á þessi klansa við öll bréfin: þetta og það frá 19. Apr. 1409 og það frá 4. Sept. 1424.

633.

28. September 1414.

i Björgvin.

JÓN Hólabiskup transskríberar vígslubréf Arna Skálholtsbiskups Ólafssonar.

AM. Fasc. LXVI, 5 transskriptum á skinni. Innsiglið er dottið frá. Afskrift á pappír i AM. 22. Fol. bl. 135, ekki nákvæm, frá c. 1600.

Vniuersis et singulis ad quos presentes nostre litere peruenierint Johannes dei et apostolice sedis gracia episcopus Holensis salutem in domino. literas venerabilis viri domini Johannis Episcopi lubicensis eius vero et saluo sigillatas sigillo appendente non cancellatas non abolitas nec in aliqua sua parte suspectas aut viciatas sed sanas integras et illesas et omni prorsus vicio et suspectione carentes noueritis nos uidisse ac diligenter perlegisse quarum tenor sequitur in hec uerba.

[Hér kemr vígslubréfið frá 10. Okt. 1413, Nr. 626, hér að framan].

In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes literas per infrascriptum notarium publicum iussimus subscribi nostrique sigilli fecimus appensione communiri. Acta sunt hec Bergis Anno domini millesimo quadringentesimo decimo quarto jndic[t]ione septima mensis Septembris die xxviiij hora quasi sexta pontificatu sanctissimi in christo patris et domini nostri domini johannis prefati anno quarto. presentibus discretis viris olauo haquini ausloensis et johanne ýwani Bergensis diocesis laicis testibus ad premissa specialiter vocatis et rogatis.

Et ego johannes dictus schutle clericus hildesemensis publicus imperiali auctoritate notarius huiusmodi literarum productionis perlectionem omnibusque alijs et singulis premissis dum sic ut premittitur fierent et agerentur vna cum dictis testibus presens interfui eaque sic fieri vidi et audiui jdeoque dictas literas transsumpsi transscripsi nichil addendo uel minuendo quod earundem substanciam variet et intellectum mutet in hanc publicam formam redegí ornaui signo manu nomineque meis solitis et consuetis vna cum prefati reuerendi in christo patris domini johannis Episcopi holensis appensione sigilli signaui rogatus et requisitus in fidem et testimonium premissorum.

Til vinstri handar við þessa klausu stendr merki notarii og neðst í því: „Johannes schutle“.

634.

4. Apríl 1415.

á Brjánsæk.

SVEINN Brandsson og Þóra Þorsteinsdóttir kona hans kvitta Einar Jónsson fyrir andvirði jarðarinnar Hvylftar í Önundarfirði.

AM. Fasc. VII, 6, transcript á skinni frá 24. Marts 1471 «fra Sæmundi Magnussyne a Hole i Bolungarvik».

Þat giorer eg sueinn brandzson godum monnum viturligt með þessu minv opnv brefi að eg hefi wpp borit af einare jonssyni svo marga peninga sem hann lofadi mier fyrir jordina hvilt j auuvndarfirði er ligur j holtz kirkiv sokn suo mier j alla stadi vel æ nægdi. oc þui giorir eg sueinn brandzson oc þora þorsteinsdottir kuinna min optnefndan einar jonsson kuittan oc ækærulausann fyrir mier oc minum erfingium oc eptirkomendum vm opt nefnt allt jardar verd. suo titt nefndur einar jonsson skýlði eiga jordina hvilt frialsa oc ækærulausa oc hans erfingiar.

Og til sanninda hier wm setta eg opt nefndr suein brandzson mitt jnsigli fyrir þetta kuittunarbref er skrifad war æ brianslæk æ bardastrond miduikvdagin j helgv vikv. anno domini M. cccc^o. quinto decimo

635.

20. Maí 1415.

á Ósi.

BRÓÐIR Asbjörn Vigfússon og sex menn aðrir votta, að þeir hafi verið til nefndir af bróður Jóni Hallfreðarsyni officialis heilagrar Hóla kirkju að meta staðinn og kirkjuna á Mel í Miðfirði.

AM. Fasc. VII, 7, frumbréfið á skinni. Öll innsiglin eru döttin frá. AM. dipl. afskr. 1448 (eptir frumbr.).

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder asbiorn wigfusson. sigurdr jonsson. prestar. þorleifr marteinsson. jon þalsson. jon þorgrimsson. þorsteinn brandzson. Matheus petrsson. leikmenn kuediv gvds ok sina kunnikt gerandi. at sub anno domini M^o. cd^o. xv^o. fimta dagh nærsta fyrir huitasunnu dagh¹⁾ æ mel j miðfirði vorum ver til

¹⁾ Þ. e. 16 Maí.

nefnder af brodur jóni hallfredarsyni officiali heilagrar holkirkíu ath að sía skoda ok meta fyrr nefndan stad mel. herbergi ok vthysi, taudur ok garda, mætum vær suá ok urdvm asattir ath allr stadriinn matti ej uerda vel standandi fyrir minna tillagh en fimtigi hundrada j voru edr uauru virdu godzi. en kirkian fyrir fimtan hundrath. ok til audsyningar ok meiri stadfestu her vm þessa vora gerð settum vær fyrr nefnder menn voor jnsigli fyrir þetta bref skrifuath ath osi j midfirdi manadagh j huitasunnu uiku æ þvi æri sem fyrr seger.

686.

1. Juni 1415.

Vallholti.

Dómr tólf manna útnefndr af Þorleifi bónda Arnasyni sýslumanni í Hegrannessþingi um skuldamál milli Ásgeirs Árnasonar og Guðfinnu konu hans af einni hálfu og Sveins Hallvarðssonar og Ástríðar konu hans af annari, út af gjöf séra Einarar Ólafssonar til Rannveigar dóttur sinnar.

AM. Fasc. VII, 8, frumbréfið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Síðari helmingr bréfsins hefir verið ritaðr með mjög dauðu bleki og er því sumstaðar nær ólæs.

Ollum monnvm þeim sem þetta bref sía edr heýra senda ion ofeigsson. olafur eyiolffson. illvghe biðrgolfsson. arne gudbiarzson. sigurdr þorvalldzson. sveinn biðrnason. isár¹⁾. þorsteinn gudmundzson. gunnar anndresson. ormur brandzson. vigfvss gvnnarsson ok ion lannbiarzson kvediv gvds ok sina kvnnight gerande at þa er lidit var fra hegathvrd vors herra iehav christi. M. cccc. xv. ár. fimta dag hinn næsta fyrir hvita svnnv²⁾ at ökrum j skaghafirde a almenniligu þinge voru ver til nefnder af erligum manne þorleifi bónda arnasyni er þa hafde syslv vm hægranesþing at dæma millvm asgeirs arnasonar vegna gudfinnv konv sinnar af einni halfv en sveins hallvardzsonar ok astridar konv hanz af annarre. kíærði sveinn til asgeirs eftir þeim þremur kvgilldvm sem hann skillde skvilldvgr hafa vordit sira einari olafssyne³⁾ [ok tueim ærvvm rann-

¹⁾ þannig (isár) frbr.; ²⁾ þ. e. 16. Maí; ³⁾ hér hattar alt í einu fyrir og er alt það, sem eftir fer, afarmáð, og sumt alveg ólæsilegt.

veigv¹⁾ dottvr hans en hann hafde kraft ok beitt eftir þui sem brefit uottar en asgeir með kennz skvöldina fyrir einare vottvm hiaverandvm synde. asgeir þat bref at [hann] hefde [lukt] honvm fim hvndrot. þui sakir þess at asgeir hafdi kennz sidar skvöldina er kvittanar brefinv til heyrde ok þo samhliodade eigi avoxtur peninganna þui dæmdv ver fram j'logriettu [manvdagin næsta epter petri ok pauli²⁾] vndir lögmannz vrskurd huort su kuittan skilldi nockvt afl hafa. verdur ok þessi kvittan eigi loglig fyrir þessum peningvm þa dæmdvm vier asgeir skyldvgan at lvka [sira einare] ok rannveigv þriar ær ok kv ok halft allt ergillde ok gellðfe ok þar með fyllan avoxt fra þui er sira einar krafðiz til þess er hann deyde en fra þeim næstvm fardögvm með [ær abaata a hveriv³⁾] kvgillde ath riettre tiltölv ok lvka halft hvort bvðe ok giellðfe. en þar sem asgeir kiærde eftir peningvm sem sira einar skillde gefit hafa rannveigv kenningardottvr sinne eftir þui sem þat bref vottar er þar var lesit at þessir peningar skilldv hennar obrigðilig eign vtan sira einar villde sidar meir annan veg æ gera. vændiz astrid þess at þat hefde suarit verit at sira einar hefde tekit j hond rannveýgar dottvr sinnar ok skilit aftur vndir sig edr sina erfingia alla þa peninga er hann hafde henne gefit af [he]nde fyrir fardaga. skilldv þessi prof leidaz heima j herade jnnan halfs manadar at þat hefde svarit verit ok sidar fram j logriettv vndir logmanz vrskurd hvort meira afl skyllde hafa edr afturkall gíafarinnar. verdr ok giofin loglig þa dæmdvm ver asgeiri til eignar svo marga peninga vpp j iardirnar sydra vallholtt og borg j tvngvsveit sem hann mætti eignaz með logvm ok lvkaz æ fardögvm ok þar með tiv hvndrvt j abata halft hvort fritt ok ofritt.

Ok til sanninda hier vm settv fyrnefndir menn sin inn-cigle fyrir þetta bref gert j sydra vallholte j holme lögardaginn j fardagavikv æ sama ære ok fyrr seger.

637.

19. Juli 1415.

i Skálholti.

ÞORKELL Ólafsson og þrír prestar aðrir votta, að Ingunn

¹⁾ [mjög óljóst og ekki alveg víst; ²⁾ [er mjög óljóst, en sýnist þó vera svo; ³⁾ [mjög óvíst.

Gunnarsdóttir hafi feingið Árna biskupi Ólafssyni fult umboð yfir jörðunni Hvalsnesi á Rosmhvalanesi og öllum öðrum eignum sínum.

AM. dipl. afskr. Nr. 5620, »Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. »Brefed er á pergament, með tveimur oskirum Jusglum, og tveimur lausum þveingjum».

Ollum godhum monnum þeim sœm þetta bref sea edr heyra senda þorkell olafsson. jon biarnarson. jon þorgrimsson. oc Einar hanksson. prestar. Q[uediu] gudz oc sina kwnnikt gerandi ath mer¹⁾ worum þar i hia saghum oc heyrdum wppa i biskups stofuone j skalholti sancti thorlaksMESSO aftan vix sumaren¹⁾ anno domini. M^o. cd^o. quinto decimo ath hustru jnghunn gunnarsdotter meðr fullo handabandhi fek Erlighum herra oc vorum andhalighum faudr herra arnna med gudz nadh biskup i skalholti sitt fullt oc loghligt æighnar vmbodh yfuer hualsnesi a hrosmalanesi oc yfer ollu odru sino godze i lauso oc fausto j fridu oc vfridbu meðr erfðhum oc odolum ædhr vmbodhum a sína veghna ædr sinna frænda kann med loghum vnder hana bæra a jslandhi ædr odrum stadh. vnder batt hon segh þat alt halda oc haura obrighdiligha sœm hann gerir loghligha i þesso hennar vmbodhi sœm hon sealf gerdhi. oc til mæiri stadfestu oc sanendha her vm selto mer¹⁾ furnefnder mænn wor jnsigli firir þetta vmbodzbref er gert war j stadh deghi oc are sœm fur sæghir.

638.

22. August 1415.

að Munkaþverá.

JÓN prestur Bjarnarson, Loptr Guttormsson og sjö menn aðrir votta, að Benedikt Brynjólfsson og Margrét Eiríksdóttir kona hans handlögðu Árna biskupi Ólafssyni alt það góz, er hún erfði eptir systursyni sína, en þeir erfðu með ættleiðingu eptir séra Steinmóð Þorsteinsson föður sinn.

AM. Fasc. VII, 5, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Frumbréfið fékk Árni frá séra Skúla Þorlákssyni á Grenjaðarstað. AM. dipl. afskr. 629 (eptir frbr.).

¹⁾ þannig.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sæa ædr hækra sækda jon prestur þiarnarson. lopttr guttormsson. hallr olaafsson. hauskulldr runolfsson. auðun kætillsson. hælgi guttormsson. asbiornn þorðarson. halluaurð magnusson ok brandr þorgilsson quædiu guðs ok sijna kunnickt gieriandi at vier vorum þar j hæa j abotastofunni at munka þuera j æja firði þorsðaghinn næsta fyrir bartholomeus Messo anno¹⁾ domini M^o. cð^o. xu^o. sam ok hækrdum vpp æ ath þau hækðu honðum saman hækðarligur heka ok anndalighr fæðir herra arnæ með gvths naað biskup j skalholli af æinni alfu ænn bænaeðict brýniolfsson ok margræt æiræksðottir hans æigin hustru af annarri halfu. skilðiz þat vnrðir þeirra handaband at fyrir næmð hion benedict ok margræt handlögðv fyrir næfndum biskupi arna allt þat goz fast ok laust sam fyrir næfnd margræt ærfðæ æftir sina systersonv ok þeir hafðu fyrir ærft með ætlæiðingu æftir syra stæinmod þorstæinsson faurð sinn sem var raðzmadr hæklagrar hola kirkiu ok officialis honum til fullrar æignar ok æftirsoknar. kynni ok lopti gutthormssýni at ðæmaz af þeim giofum sem fyrnæfndir sýnir syra stæinmodar ærfðu æftir aðr næmðan stæinmod fæðr sinn j brænðu silfræ borgaði aðr næmðr benedikt ok margret hans hustru herra arna ath luka aðra þæningha jammarga j þui gozsi sem þeim hænnar bæði at lata ok honum við at taka. hier j móti lofaði sagðr herra arnæ at luka tæstamentum sijra stæinmodar aðr sagðz suo mikit sem sagðum hionum a sinn part til kæme ok hæklagri hola kirkiu j þann rækningsskap ærgreindr stæinmodr varð hæni skyllðugur. jtem at luka ærkibiskupinum at niðaross kirkiu suo mikla þæninga sem hann var honum skullðugur ok oðrum kirkium ok þær skullðær aðrar sem hann var með riettu oðrum skullðugr. skilði benedikt bonði [aðr sagðan²⁾] gæir arnason frænða sin kuittan væra með sagðan herra arna æf hann hæfði nöckuth goz syra stæinmodar at sier tækitt. Ok til mæiri staðfæstu ok sanækða hier vm sætti fyrir næmðr benedikt brýniolfsson sitt jnzsiggli með vorum jnzsiglum fyrir þetta bref ær [gert] var j stað ðæggi ok ari sem fyrir sæghær.

¹⁾ anni, frbr.; ²⁾ [þannig.

639.

5. September 1415.

i Slagelse.

VERNDAR- og umboðsbréf Eiríks konungs af Pommern handa Jóni biskupi á Hólum og heilagri Hólakirkju.

Bréfið er hér tekið eptir afskrift í Ríkisskjalasafni Dana með hendi Gríms Thorkelíns „Ex membrana autographa“. Þar með er önnur afskrift með hendi Jóns Marteinssonar „Juxta vetus apographum chartaceum“, og er hér tilfærð orðamunur eptir þeirri afskrift (= b). Afskrift af bréfinu er ennfrems í Biskupsskjalasafni Íslands Nr. 2. Fol. bls. 285 í skjalabók á pappír ritaðri eptir 1693. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 226—27, og er sá texti hér um bil orðrétt samhljóða afskrift Jóns Marteinssonar. Arngrímur Jónsson getr þessa bréfa í Crymogæa Hamb. 1610 lib. III, 134, og hefur frumritið þá líklega verið í bréfasafni Hólastóls, en í handritasafni MSteph. 13. 4to, sem ritað er 1715, er þess getið, að þá sé bréfið ekki leingr til í skjalasafni Hólabiskupsdæmis, og er því óvíst hvar Thorkelín hefir séð frumrit bréfsins.

Eric med gudz nadh Noreghs. Danmarchs. Swerigs og Gota koning¹⁾ og Hertug i Pomeran sendir ollum monnum them som thetta bref se eder heyra quediu guds og sina.

Saker that at virduleger herra og andlik fader og vin vor hin kærasta²⁾ her Jon met guds miskun³⁾ Biskop at⁴⁾ Holum a Jslandi far nu heim til sit Biskopsdöme, thi⁵⁾ bidium vy allan varn almuge⁶⁾ a sama Jslandi oc biudhom [ther se⁷⁾ hanom till hialp og til styrks i alla sina naude. till ratha⁸⁾. so offta som han tilsigher og han tarnast einkanlega biggiande og buande i Hola biskupsdöme veiter honom heider og virding og alle the liudne som j bör⁹⁾ a guds vegna og [jere¹⁰⁾ skyllduge idhra retta biskup¹¹⁾ at veita og viliom vij at ther vitid at ver havom teked andelikan fadher og herra Biskup Jon fornefndan. Holakirkiu og alt hennar og hanz gotz badhe i lausu og fastu¹²⁾ vardnade og sueina og hion hans i guds vald og vora vernd og virding lika traust fullkomelika. forbiudande hvorom manne einkanlega alla vora umbudsmen lõghmen, fogetom Biskup Jon at [forurolige¹³⁾. unade alla yfer sueina. alla varnada. alla hion

¹⁾ konning, b; ²⁾ kære, b; ³⁾ miskund, b; ⁴⁾ a, b; ⁵⁾ the, a; ⁶⁾ alhiud, b, en setr til skýringar á spássiu „forte alhiud“, = alþjóð = alþýða; ⁷⁾ [sl. a; ⁸⁾ rata, a; ⁹⁾ eren, b, Hist. Eccl.; ¹⁰⁾ [vor, b, Hist. Eccl.; ¹¹⁾ biskop, b (alstaðar); ¹²⁾ faustu, b; ¹³⁾ [sl. b, Hist. Eccl.

hans doma alla. theim stefna for han oc ey umbodsman ether loghman varn. nema biskup scal sialfuer alla lauglika umbutzmen tilsetia at dæma af tolda oc sekta vora vegna som [oc y'ler sina¹⁾ sveina. varnada oc hion. Hvor sem er i mote thessare varre skipan giðrir eder geinger meth thriotzske oc ulydigheit have vora reide oc refsing efter tolf mana dome oc fornefnd Biskup Jon eter hans loglika vmbodzm²⁾ann²⁾ over sagen [etter loghom³⁾] oc them fullretti sit som brotid er vid. luke oc heilagre Holakyrkio tvogyllt fullretti. Sua viliom vij oc alla men vita at vij stadfestum meth thesso sama vore opne brefe alla the privilegia oc frelse som Norigs⁴⁾ konunga i fyrrum tijma gifvit hafa oftnefnda Hóla kyrkeiu oc Biskupum a Holum. viliom vij ath the standa ubrigdanlega med alla sina articulis oc greina i alla mata som the utgefna varo at fyrsta.

Datum in villa nostra Slaulosia Anno domini millesimo quadringentesimo quinto decimo mensis Septembris die quinto nostro sub secreto nobis⁵⁾ presentibus appenso.

640.

7. Oktober 1415.

i Kantarabyrgi.

JÓN príor Kantarabyrgiskirkju hins heilaga Thomæ erkibiskups á Englandi og klerkaráð sama staðar taka Vigfús Ívarsson frá Íslandi ásamt móður hans, konu og börnum, sem öll eru nafngreind, undir bænahald heilags Thomæ.

Canterbury Cathedral Register, R. 19. fol. 83. Literæ Cantuarienses III, 1889 Nr. 995 bls. 137—38; Thomas saga erki-biskups ed. by Eiríkr Magnússon, 1883, II, 293—94.

Littera fraternitatis concessa Wytfrido filio Juarij de Jsula de Jsland.

Omnibus Christi fidelibus ad quos presentes litere pervenerint Johannes sanctæ Cantuariensis Ecclesiæ Prior et ejusdem loci Capitulum salutem in Domini sempiternam.

Cum non deceat devotionis odoriferam famam sub modio

¹⁾ [a sina yver, b, Hist. Eccl.; ²⁾ mann sl. a; ³⁾ [æfte laahen, b; ⁴⁾ norigh, b; Norig, Hist. Ecc.; ⁵⁾ sl. b.

occultari quæ cotidie in Martyre glorioso Sancto Thoma, etiam in ultimis terræ finibus, miraculorum fama clarius et crebrius elucescit, mentesque hominum ad supernæ claritatis aciem alicit et invitat, ad communem omnium hominum notitiam eo ferventiori desiderio cupimus pervenire, quo nonnullos credimus ea occasione ad majoris devotionis gratiam incitari; et ut ipsius patroni nostri beati merita prosequamur, et in ejus meritis confidentibus, subsidium pietatis divinæ, quantum ad nos attinet, caritative impertiamur; hinc est quod nos, Prior et Capitulum præfatæ Ecclesiæ, dicti Martyris ministri humiles et devoti, ob devotionem et precum instantiam quibus penes nos vir venerabilis Wytfridus filius Juarij de Jsula de Ysland, pro se, matre, uxore et liberis suis institit¹⁾, et ob favorem quo dictam Ecclesiam nostram et Martyrem gloriosum devotissime reveretur; et cujus propagationis linea se asserit descendisse, caritatis intuitu, sibi, suisque matri, uxori et quos nunc procreavit, aut in posterum procreabit, omnium devotionum participationem quæ in dicta sancta Ecclesia Cantuariensi die ac nocte in conspectu Altissimi exercentur, aut fient imperpetuum, tam in vita quam in morte, elargimur: Teque Wytfridum, in domo nostra capitulari una nobiscum præsentem, unanimiter, Margaretam matrem tuam, Gutredam, uxorem tuam, Juarium, Edmundum, Ellendrum, Thurlacum, Ceceliam, Ulfridam²⁾, Margaretam, Jngeridam liberos, licet absentes ad nostrarum orationum suffragia et alia pietatis opera, ac in fratres et sorores nostros, tenore præsentium, specialiter acceptamus.

In cujus rei etc.

Datum Cantuariæ in domo nostra capitulari vij^o die mensis Octobris, secundum cursum et computationem Ecclesiæ Anglicanæ anno Domini Millesimo quadringentesimo quintodecimo.

¹⁾ instetit, hdr.; ²⁾ mun vera sama og: Hól(m)friðr, og eptir henni hefir heitið Hólmfriðr Erlendsdóttir (sbr. bréf frá 1467, 1471, 1475). Hólmfriðr Vigfúsdóttir hefir átt Eingey og mun hafa búið þar. Hólmfriðr Vigfúsdóttir var enn á lífi 1475. Hún er dáið 6. Febr. fyrir 1497.

541.

5. November 1415.

i Skálholti.

ODDR leppr Þórðarson lögmaðr gefir Arna Skálholts biskupi Ólafssyni í prófentu sína allar eigur sínar, en sérlega eignir þær, sem hann hafði erfð eptir Skúla bróður sinn, og Magnús konungr Eiríksson hafði gefið Skúla.

AM. Fasc. XII, 21, eptir transskripti á skinni frá 18. Júlí 1449, sem gert er eptir transskripti frá 18. Febr. 1443. Sbr. Nr. 234 og 238 hér að framan.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. senda þorarinn prestur andresson. oddur jonsson. einar magnusson. einar þordarson oc niculas þordarson quediu guds oc sina. kunnigt giorandi at þar worum wær j hia saum oc heyrdum wpp a ath þeir hielldu haundum saman ærligur herra herra arne med guds nad biskup j skalhollte af eirne halfu oc oddur laugmadr þordarson af annari en þat skildizt wndir þeirra handaband ath fyr nefndur oddr gaf sig j profentu til adr- nefndan biskup arna med suodan skilmala at hann gaf biskup- inum alla þa peningha fasta oc lausa sem hann atti j minna hlut oc meira oc hann matti fremstz med laugum gefa oc sier- ligha þær jarder sem hann erfði efter skula brodur sinn oc wor nadugh herra magnus medr guds nad noregs oc suia kongr gaf honum sem suo heita langadal. klungurbrecka. os- waudufell oc billduholl oc þar med þær eyiar er liggia fyrir skogarstraund oc rekan j skialldarbiarnar wik med aullum þeim greinum oc artichulis sem wors herra kongsins bref þar wm giort wottar. Ok til sanninda hier wm settum wær fyrr- nefndir menn wor jnsigle fyrir þetta bref giort j skalhollte feria terciã post festum omnium sanctorum. anno domini mº. cdº. quinto decimo.

642.

8. November 1415.

i Westminster.

JÓHANNES hertogi af Bedford og jarl af Richmond ritar Eiríki konungi af Pommern og skýrir honum frá, að Jakob Óslóar- biskup og Andrés de Lossen riddari hafi tjáð sér fyrir hans

hönd um óskunda og ágang, er enskir þegnar hafi gert á nokkrum eyjum, er lúti Noregsveldi, en einkum á Íslandi, og býðr hann því í fjarveru konungs, að um eins árs bil fari eingir sinna þegna til Íslands til fiskiveiða.

Prentað hér eftir afskrípt með hendi Gríms Thorkelíns, sem nú er í Ríkisskjalasafni Dana „Island & Færøe“ Supl. II, Fasc. II, 1. og er sú afskrípt gerð „Ex autogr. chartac. Biblioth. Cotton. Nero B. III. p. 29 Pl. A IV D.“. Úti á spásslu handritsins stendr: „An. 3. Henr. 5.“ og ætlar Thorkelín það 1416 eða 1417, sem ekki fær staðigt.

Serenissimo Principi Erico dei gracia Regnorum Dacie Swecie etc. Regi fratri nostro carissimo Johannes filius et frater Regis Anglie et Francie ac domini Hibernie Dux Bedfordie, Comes Richemundie, Gubernator Anglie Salutem et fraterne dileccionis continuam vbertatem.

Serenissime Princeps fraterque carissime. Accedentes nouiter ad partes istas. venerabilis in Christo pater Jacobus Asloensis Episcopus et Andreas de Lossen miles vestri regnique vestri Norwegie consiliarij ex parte vestra nobis exposuerunt officio viue vocis quasdam iacturas iniurias atque dampna vobis ac subditis vestris nouiter illata per aliquot metuendisimi domini mei Regis ligios et subiectos quasdam vestras Insulas specialiter Islandiam nauigaliter frequentantes. qui in piscaturis et aliis inibi aliter quam antiquatis temporibus fieri consuevit. quedam in vestrum vestrorumque preiudicium debuissent vt adferitur attemptasse. desiderantes et petentes ydem vestri consiliarij quatenus super premissis vellemus de remedio congruo prouidere. Super quo scire velit vestra serenitatis dilecta fraternitas. quod ad euitandum quantum in nobis est occasiones atque causas per quas inter domos regales Anglie et Norwegie queuis dissensionis aut discordie materia quod absit possit visilis suscitari. matura deliberacione prehabita ordinauimus quod exnunc vsque ad vnus anni terminum proxime iam venturi nullus de ligiis aut subditis domini mei prelibati versus prefatas Insulas vestras et precipue versus dictam Islandiam piscandi causa seu alias in vestre corone seu iurium vestrorum peruersionem aliter quam antiquitus fieri consuevit accedere presumat. infra quem quidem terminum deo dante. idem dominus meus Rex ad suum Regnum Anglie

verisimiliter veniet. qui iuxta ipsius et sui consilii discreciones providas et maturas. taliter super premissis ad vestre serenitatis instanciam prouideri faciet vt speramus. quod ipsa vestra fraternita[ti]s serenitas exinde debebit merito contentare.

Dat. sub sigillo Regis in palacio Westmonasterij viij die Novembris.

Ad mandatum domini Locumtenentis de auisamento et assensu Archiepiscopi Cantuariensis necnon Dyncomen.

Cancellarij et Lichefeldensis Episcoporum.

necnon custodis priuati sigilli Domini Regis Anglie.

643.

[28. November 1415.]

SKÝRSLA [Jakobs Oslóarbiskups og Andrésar de Lossen riddara] sendiherra Eiríks konungs af Pommern fyrir Henríki Eingla-konungi hinum fimta um fiskiveiðar og verzlun á Íslandi og í öðrum skattlöndum Noregs konungs.

Hér tekið eptir afskrípt með hendi Gríms Thorkelíns í Ríkis-skjalasafni Dana »Island & Færøe« Supl. II, Fasc. 2, og er sú afskrípt gerð »Ex Autographo Chart. Bibl. Bodl. Nero III. B. p. 30. Pl. A. IV. D.« Á spássiú stendr »An. III. Henr. 5. 28. Novembr.« Kafi úr þessari skýrslu er prentaðr í Seldens Mare clausum, Londini 1636 bls. 493—94, en með röngu ártali 1453. Sami kafi er prentaðr í Nýjum Félagsritum XXII, 117—118 með íslenzkri þýðingu. Sbr. Grönl. hist. Mindesm. III, 161 og Nord. Tidskr. for Oldk. II, 114—115.

Sub hac forma verborum habemus in commissis proponere terram Insularem Yslandie et alias Insulas intermedias ad regnum Norwegie pertinentes continens in precencia Inclitissimi domini Henrici Anglie et Francie Regis et domini Hybernie et sui sapientissimi consilii ex parte serenissimi Principis domini nostri Erici Regnorum Norwegie Dacie Suecie Slauorum Gothorumque Regis et Ducis Pomeran[i].

Inclitissime¹⁾ Rex Anglie etc. scire dignemini quod graciousissimus dominus noster Rex Norwegie etc. prefatus habet alias Insulas videlicet Yslandiam feroy Hietland et alias plures ad regnum suum Norwegie pertinentes ad quas nulli ab antiquo

¹⁾ Invictissime, Selden.

solebant accedere de terris alienis ex quibuscunque causis siue piscandi siue mercandisandi sub pena vite et bonorum non magis homines regni Norwegie pertinentes quam aliarum terrarum preter specialem licentiam regie maiestatis nec de aliquo alio loco post obtentam licenciam exire licebat quam de ciuitate Bergensi nec redire nisi ad eundem locum cessante ineuitabili necessitate. Vbi eos custumas et alia jura ad regium fiscum exsoluere oportebit iuxta antiquam regni Norwegie consuetudinem sine aliqua hominum in contrarium memoria penitus obseruatam. Nunc Rex iunctissime contra premissa nauigacio quedam nouiter est incepta de vestro regno Anglie exeundo et illuc redeundo a vestre maiestatis hominibus ad prefatas insulas et specialiter ad Insulam Yslandie in prefati domini nostri Regis et regni sui Norwegie et suorum hominum iurium diminucionem et dampnum et iuramenti Regii derogacionem prout ex verbis premissis considerari poterit luculenter. Qualia iniunctissime Rex nunc quod contingere solebat nisi postquam ipse serenissimus dominus noster Rex Norwegie per matrimoniale fedus contraxit amicitiam singularem cum excellentissimo principe Petre vestro Reolende memorie et vestra regia Maiestate. Ex quo contractu dominus noster sepe nominatus et sui magis sperabant sibi adiutorii promptitudinem et in omnibus necessitatibus et iurium suorum obseruacionibus firmam assistenciam, quam quod aliqui de uestro regno presumere deberent sue magnificencie et suis Regnis ac hominibus tam magnam verecundiam facere iniurias atque dampna. Que tamen omnia satis confidit dominus noster Rex prefatus preter Regie vestre maiestatis vestrique sapientissimi consilii scienciam et voluntatem omnino esse attemptata. Quare excellentissime Rex petit dominus noster sepe nominatus vestram sibi carissimam fraternitatem contra premissa tale et tam efficax adhibere remedium ut talia de cetero nulla fiant et ut emenda debita huiusmodi corrūdeat attemptata.

644.

28. November 1415. i Westminster

BRÉF Henriks Einglakonungs hins fimta til forráðamauna ýmsra borga og verzlunarstaða á Englandi þar sem hann bannar

þegnum sínum að fara til fiskiveiða til Íslands eða í öðrum erindagjörðum öðruvísi en forn vani hefir verið.

Rymeri Foedera ed. Holmes IV, II, 150.

Super piscando in partibus Dacie.

Rex Vicecomitibus, Londoniæ, Salutem.

Quibusdam certis de Causis, nos specialiter moventibus, vobis Præcipimus, firmiter Injungentes, quod, in locis Civitatis prædictæ, et Suburbiorum ejusdem, ubi magis expediens fuerit et necesse, publice, ex parte nostrâ, proclamari faciatis,

Quod nullus Ligeus noster, usque ad Finem unius Anni, proximo jam venturi, ad partes Insulares Regnorum Daciæ et Norwegiæ, et præsertim ad Insulam de Jsland, Piscandi causa, seu aliis Causis, in Præjudicium Regis Regnorum prædictorum accedere præsumat aliter quam antiquitus fieri consuevit,

Et hoc nullatenus omittatis.

Teste Rege apud Westmonasterium vicesimo octavo die Novembris [Anno Regni nostri tercio]. Per ipsum Regem.

Consimilia Brevia diriguntur subscriptis, in Locis subscriptis, sub eadem Data, videlicet:

Majori et Ballivis Villæ Magne Jernemouth.

Ballivis Villæ de Sancto Botulpho.

Majori et Ballivis Villæ de Lenn.

Ballivis Villæ Gippenwici.

Majori et Ballivis Villæ de Kyngeston super Hull.

Ballivis Villæ de Scardeburgh.

Majori et Ballivis Villæ Novi Castri super Tynam.

Ballivis Villæ de Orwelle.

Ballivis Villæ de Grymesby.

Ballivis Villæ de Whithy.

Ballivis Villæ Berewici.

Ballivis Villæ de Blakney.

Ballivis Villæ de Bornam.

Ballivis Villæ de Craumer.

Ballivis Villæ de Dersingham.

Et Mandatum est Thomæ Comiti Dorsetiæ Admirallo Angliæ et ejus Locumtenenti, quod in singulis Portubus Regni Angliæ, ac aliis Locis, ubi magis expediens, et cetera ut supra.

Teste ut supra.

Lagfæringar og viðaukar.

Bls. 4²². með l. með; 6¹²⁻¹⁹ eptir Athra og á undan Heremeth á að koma: Itiran (fodur Athra, fodur Itiran, fodur Heremeth); l. 21 var falli burt; l. 22 Vaden l. Voden; l. 23 fodur á að vera fader (sbr. bls. 11); 9²⁴. fyrir falli burt; 13²⁶. FJARDATLA (í sumum ein-tökum) l. FJARDATAL; 19¹⁶. ulfdalafíollum ²⁾ l. ulfdalafíollum ³⁾; 20². dögum l. dögum; og: ²⁾ Íslendingr l. ³⁾ Íslendingr; 25⁷. hokon l. hakon; 29¹⁴. í 2. dálki: steinvn ætti að vera steinvegr (skb.: steinv = steinvn!); 31⁵. Birgis l. Birgir; 33—34, Nr. 14. Skrána um lög-mannstoll hefi eg nú fundið í ýmsum fleirum handritum en því, sem fylgt er í útgáfunni, svo sem FM. í Bodl. í Oxf. 55. 4to bls. 50 skr. c. 1680—1690 og Add. British Mus. 4882. 4to (Bankssafn) bl. 188a skr. c. 1650, og víðar, en á þeim afskriptum er ekkert sérlegt að græða. Öðru máli er að gegna um syrpu séra Gottskálks í Glaumbæ (Add. Brit. Mus. 11,242. 4to, skr. 1543—1590), því að þessi skrá finst þar líka. Af afstöðu hennar í því handriti er það að ráða sem hún sé með vissu ekki yngri en frá dögum Torfa hirðstjóra Arasonar (c. 1450), eða jafnvel miklu eldri. Stendr þar fyrst þessi skrá, og síðan með nokkuru millibili á sömu blaðsíðunni skýrsla um sýslugjöld á Íslandi í tíð Torfa, eptir frásögn Stranda-Kols. Á öðrum stað stendr og í bókinni önnur skýrsla um sýslugjald og þriðja um skattgjald, sem báðar eru nógu merkilegar, og læt eg nú þessar klausur koma hér eins og þær eru:

I.

[Add. British Museum 11,242 (FM. 206. 4to) bl. 69a].

logmanztollr af nordlendinga fiordvngi halft. v^c.

af avstfirdinga fiordvngi halft þridia. c.

af svnlendinga fiordvngi iij^c.

af vestfirdinga fiordvngi iiij^c.

af kongz viseyrer (j^c) vnder afgreizlu hirdstiorans.

gaf hver sýslumadur. c. firir hvert þing j hverre sýslo svo lengi torfi arason var hirdstiore. j navtum oc savdum oc god-um hestum.

Sogn stranda [kols]. var hann leingi med torfa.
er þetta gamallt.

II.

[Add. British Museum 11,242 (FM. 206) bl. 66b].

at giallda firir syslv ooc fiska til tals.

xl fiskar til tals firir hvern skatt.

Erv iij fiskar gillder firer hveria alen j skatti.

Reiknaz þa iij oc xx fiskar j hvern skatt.

J sydra logmannzdæmenu v nefndarmenn oc xl. en nordan xij oc xx.

III.

[Add. British Museum 11.242 (FM. 206, 4to) bl. 69a].

jesus christur.

c. skattbændr giora. viij. voder oc xl.

xx. skattbændr giora viij voder.

x. iij.

v. ij. voder.

vj. skattbændr iij voder firir. c.

v. voder firir ijc.

x. voder firir iijc

xx. voder firir viijc.

xl voda giora xvjc.

viij voder oc xl. xxc.

Bls. 36¹⁸. sbr. 41¹⁹. Annála greinir á um dácaarár Magnúsar biskups í Hamri; Gottskálksannáll setr það 1380, en Lögmaunsannáll 1381; 43²⁰. orkønyium, l. orknøiyum; 50. nóta *. Vigr er nefnd í Orkney-ingasögu og ætti því nótumerkið að vera Vigur *); 51²¹. 1220 l. 1320; 52²². mikla það, l. það mikla; 55. tenamini, l. teneamini; 62²³. ordinariorum l. ordinariorum; 63²⁴. mensas l. menses; 64²⁵. pūte kynni vera að mætti leysa upp í pentecoste; í 14. l. genaliter, l. generaliter; 66²⁶. það mun réttara að orði komist, að Úlfsdalir sé milli Fljóta og Siglufjarðar heldr en í Fljótum; 67²⁷. til ok, l. til fialls ok; 74²⁸. fullmæl, l. fullmæt; 77. í 1. nótu sbr. bls. 154. Annála greinir á um dánarár Eyjólfis ábóta Pálssonar; sumir telja það 1377, en aðrir 1378; hið fyrra mun falt svo rétt; 96²⁹. j flysiuhuerfi falli burt; 97³⁰. kiosviyk; kiolsviyk stendr hjá Vilchni; 99³¹. c. 1600 l. 1660; 106³². grindar (hðr.), á að vera grindar; 118³³. grenianadarstodum l. greniadarstodum; 123³⁴. vr jnnra felli, mun eiga að leysast svo upp: vnder jnnra felli; í neðstu línu á sömu bls.: Svarfartungur, mun eiga að vera Hvarfartungur (Hvarfsártungur); 125—126, Nr. 91. Þess er er að geta, að Grjóteyrarmáldagi þessi finst og í AM. 263. Fol. bls. 70 (skr. 1598), og er þar kallaðr »gamall maldage«. Ennfremr er afskript af honum í Biskupsskjalasafni 2. 4to, gerð c. 1750 eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar í Bínarsnesi (d. 1677); en í hvor-

ugu þessu handriti er svo sem neinn orðamunur frá því prentaða, nema hvað B2 sleppir því seinasta, og að 263 hefir: halfv tíjvnd (5. lína) og B2: hálfá tíand; 127^{10.11}. Þorsteni l. Þorsteini, og: í Krækl-ingahlið, l. Ólafsfirði; 135^{9.10}. Það er líkara að »frú hertoginna« sé fremr Vilborg kona Eiríks Sveinbjarnarsonar í Vatnsfirði, heldr en Ingibjörg Hákonardóttir (sjá Obituaria Islandica Kh. 1893—96 bls. 242); ef svo væri, ætti skráin að vera nokkuru eldri en sett er hér í safninu, eða frá svo sem 1340, og ekki síðar; 139—142. Landamerki Hraunskarðs og Gufuskála. Af atviki vildi það til, að orðamunur eptir handriti Sigurðar í Skógarnesi (AM. dipl. afskr. 1658) komst ekki með í útgáfunni af þessari skrá, og afskrípt sú af B-textanum, sem eg hafði fyrir mér af Landsb. 108. 4to og annar maðr hafði gert, hefir heldr ekki verið vel nákvæm; en síðan hefi eg haft það handrit sjálfr undir höndum og borið það saman við hið prentaða, og skal eg nú tilfæra hér hinn allra helzta orðamun og aðrar leiðréttingar við þessa skrá: bls. 139s. er j Arnarstein l. og j Arnarstein; í 3. línu: þaðan j mykluborg l. þaðan og j mykluborg; 140². stackagardi: stackardi 1658; þa er: þa ed 1658; 5. l. eigu nattbol 1658; 14. l. máldage l. máldaga; 20. l. á Breckum: á á Brekkum 1658; 23. l. Melabránunum 1658; 25.—26. l. þæfesteinn 1658; 28. l. giallda l. giallde; 30.—31. l. Hraunskerdingar tilseigia l. Hraunskerdingar þeim tilseigia; í síðustu línu neðanmálsgreinarinnar á vard ekki að standa í hornklofum; 141⁴. Kjölveg 1658; 6. l. til vi vikur l. til þess vi vikur; 7. l. hjallstæði 1658; 8 l. eða geta ecke: að(!) geta ecke 108: og geta ekki 1658; 9. l. vatna: vatn á 108: vatn 1658; 9.—10. l. Gufuskálalandi 1658; 15. l. ef rekir koma á 1658; 16. l. önýtan l. öngvan; 18. l. með uppsátre: og uppsátr 1658; 27. l. [er] sl. bæði hðrr.; 30. l. byskups Stephans: yfir Skálholti b. v. 1658; út-[visar] l. útvisar; 33. l. skrifadest: var 1658; 142². og garda: garda og 1658; bls. 148¹⁴. ábótalið, l. ábótatalið; 19. l. Islandingabók l. Íslendingabók; bls 161. Hardalstunga l. Kardalstunga; 167¹⁷. Hundarbak, l. Hurdarbak; 169¹⁸. hrossanes l. krossanes; 170³. hulfann l. halfann; 2. l. n. helgad l. helgud; 171s. umbunadar l. umbunadur; 179r. Exemplaria l. Exemplaria; 183s. attum l. nattum; 184¹². seruini l. seuerini; í 16. l. nocholas l. nicholas; 191¹⁷. eystra l. eystre; 194¹⁸. gregorius l. gregorius; 195³. saudeyar l. sandeyar; 202s. greindan ²) l. greindan ³); 203¹¹. filio l. filo; 204s. i presentes l. si presentes; 216—217. Þar sem við rómversku tölurnar ix, xi, xvii og xxx er vísað til Michaelsmáldaga 1385 ætti að standa ártalið 1387 (shr. bls. 400—405); bls. 227: Eptir að þetta var prentað, hefi eg fundið í handriti Landsbókasafnins í Reykjavík Nr. 108. 4to bls. 335—381 afskrípt af ágripi Odds biskups úr Hítardalsbók, með hendi Finns biskups Jónssonar; hefir hann gert þá afskrípt á yngri árum fyrir föður sinn, Jón prófast Haldórsson í Hítardal (nál. 1723), og hefir ágrip Odds biskups (JS. 143. 4to) þá verið heilt; fyllir afskrípt þessi

út eyðuna, sem, hér í útgáfunni, og er sá kafli á þessa leið (á að koma inn milli cxxviii og cxxix):

I. Anno Domini Mcccxciv.

Peturskirka under Stadarfelle á x_c i lande.

xxv kugillde.

xiii^c. vóru virðt.

allt annad effter Vichinsbok.

II. Mariukirkia ad Skarde á heimaland hálft.

allt annad effter því sem Vilchinsbok inne heldur.

III. Michaeliskirkia i Budardal á Jórd i Hvarfsdal.

les Vilc.

IV. Peturskirka á Stadarhole á heimaland hálft og Þverdal allan.

les Vilkinsbok.

Enn hier stendur ix kyr og xx. ij hundradz hross. enn nefner ongvann saud.

V. Anno Domini Mcccxciiij.

Mariukirkia j Garpsdal á xx^c i heimalande. brijshogg i bogur(!) et cetera.

les Vilkinsbok.

VI. Kirkia hins h(eilaga) Bartholomæi ad Reikiaholum á heimaland hálft.

kyr ix og átta ær.

les Vilkinsbok, ecki ber á mille utan um ærnar.

j Vilkinsbok eru xiiij. enn hier viij.

VII. Olafskirkia á Stad á Reikianese á heimaland allt og allt land j barme.

les Vilkinsbok.

VIII. Kirkia j Gufudal er helgud gude. hun á allt heimaland.

þad allt effter Vilkinsmældaga.

XI. Laurentiuskirka under mula á Skálmarnese á land ad Urdum og Hvijtingseyar. og Vattardal hinum eystra meigen allt ad sio.

Þad ber allt saman vid Vilkinsbok utan hier greiner Ingunarstade med ódrum bæum sem þangad til mula liggia et cetera.

X. Jonskirka postula i Flatey á xx^c i heimalande og Sandeyar allt eins og Vilkinsbok inneheldur.

XI. Kirkia hins he(ilaga) Gregorii á Briämslæk á heima-land hálft og hálfa Eingey.

les Vilkinsbok.

XII. Kirkia hins h(eilaga) Nicolaj biskups i Haga á Bardaströnd og vorrar fru á Haga hinn minna.

v kugillde et cetera.

Mula land hálft (so helldur su gamla Higtardalsbok).

Jtem slikt i rekum og skogum sem hun hefur átt að fornu. vj kugillde. hross.

ecce annars virðingarfär (ej gietur hier um neinn skog).

annad ber saman.

XIII. Anno Domini M. ccc Lxx. Petursmessudag þá er virðuglegur herra Othgeir með gudz náð biskup i Skalhólte visiterade Vestfirðu og var j haga á Bardaströnd. reiknadist so fallenn kirkiunnar mældage.

i primis. hun á Haga hinn minna. mula land allt.

slikt i rekum og skogum sem hun hefur að fornu haft.

Skogur i Vatnsdal i Ámotum.

Jtem eitt kugillde.

tiöldd um kyrkiu.

Þetta allt ber saman við Vilkinsbok.¹⁾

XIV. Halfkirkia i Midhljód er helgud gude.

les Vilkinsbok.

XV. Mariukirkia og hins h(eilaga) Jons postula i Saurbæ á Raudasande á land j Hvamme. Siaunda. alla Skor og xc frijd.

ii kyr og eitt hross.

allt annad ber saman et cetera.

XVI. Mariukirkia og hins h(eilaga) Nicholaj j Laugardal á land fyrer innann á.

kyr vj. ijc frijd.

les Vilkinsbok.

XVII. Mariukirkia og hins h(eilaga) Peturs j Selárdal á lond öll mille likastapa og Kalfadalzär. skoga i geirþiofsfirje.

les Vilkinsbok því þetta ber saman utan i upphafe stendur bier so:

¹⁾ Sbr. Dipl. Isl. III, 245.

hun a lónd oll a mille líkastapa og Hafragils ens nedra (og er dreiged aftur yfer þesse seinustu ord).

XVIII. Kirkia í Otrardal er helgud allzvalldanda Gude.

hun á allt heimaland mille Hagan . . .¹⁾ og beytishamra. les Vilkinsbok því þetta ber saman.

XIX. Mariukirkia á Alftamyre á heimaland allt með gognum og giædum og Stapadals land allt með gôgnum og giædum (so stendur í gömlu Hitardalsbok).

vij kyr og naut.

annad ber saman við Vilkinsbok.²⁾

240¹⁹. allanu, l. allann; 243⁴. alttarisklæd, l. alttarisklædi; 245⁴. sem skinnkver l. sem er skinnkver; bls. 246⁶. yngri l. eldri; 257, l. nótu: akipan, l. skipan. Í sambandi við skipan Oddgeirs biskups (Nr. 207) má geta þess, að í skinnbókinni AM. 687a. 4to (bls. 11 efst), sem skrifuð er 1479, finst niðrlag af biskupaskipan um staðaveitingar, sem hljóða svo:

. . . valdi þar sem þeirra fedur og foreldrar höfðu reisa latid. og leikmenn ueiti þeim eda skipi þeim sinum sonum edur nockrum audrum.

Kynni að vera, að þetta sé frá dögum Staða-Árna, því að í skinnbókinni taka við eptir þetta skriptaboð hans. — 267¹¹. heimland, l. heimaland; 278⁶. langalandzreka l. laugalandzreka; 283¹². 10⁰ iij⁰ iij⁰., l. 10⁰ iij Lxx⁰ iij⁰.; í 12. l. n. ofafsfirde, l. olafsfirde; 289³⁰. skiastra knifuar: orðið er nokkuð ógreinilegt í handritinu, og því hefir bæði séra Jón Haldórsson í Hitardal og aðrir afskrifarar lesið það svo, og eg eptir þeim. En þegar hetr er að gáð og borið saman við skrána frá 1396 (bls. 613), verður það ljóst, að í þessari skrá stendr og: skwaraknifuar, sem er auðskilið, en skjastraknifar síðr en svo; bls. 293¹². hannn l. hann; 295⁹. midan, l. midiann; 299⁶. dóttursynri, l. dóttursynir; 305 (Nr. 250) í upphafi MÁLDGI, l. MÁLDAGI; í 9. l. n. lauganes l. langanes; 310. l. nóta: hiskupsröðinu, l. biskupsröðina; 311⁴. (meginmál): Andies, l. Andries; 313⁴.: að mitt Hraunskard vt fra, stendr svo í handritinu; bls. 319—320 (Nr. 265—266); frumritin að þessum bréfum eru nú í Landsbókasafninu í Reykjavík (Fasc. xxix, 1—2); bls. 319⁷. yfuir, l. yfuir; 320¹⁴. prefesto, l. profesto; 322¹². (meginm.): dagsetning bréfsins á að vera 15. Okt., en ekki 13. Okt.; 323⁴. sem vard l. sem hann vard; 325¹². Olafþresso, l. Olafþresso; 327¹¹. (meginm.): knararnees, l. knararness; 330⁴. (mm.) tollaus, l. tolllaus; 331⁶. sæmllig, l. sæmllig; 333¹. (mm.): handabanda, l. handabandi; 334³. Biarnarsan, l. Biarnarson; bls. 341 Nr. 286 Ólafr Konráðsson kemr fyrir 1497 í vitnishurði um Viðeyjarklaustarsreka, en að það sé sami maðr og hér, er óvíst, enda stendr ártalið 1379

¹⁾ eyða í hðr. ²⁾ þá kemr Eyri í Arnarfirði.

skýrt í þessu bréfi; 343¹. allvondur, l. allvondar; í 10. l. n. 228. 4to. l. 238; 344. austanuerda l. austanuerdu; 348^{1,2}. jaffmarga l. jaffmarga; í 10. l. n. Skogi, l. skógi; í 8. l. Leytis, l. Leitis; 352³ og ⁹ geil ²) . . . oc ³), l. geil ¹) . . . oc ²); 353: neðanmálgreinin á að falla burt; 357 (Nr. 305), dagsetning bréfsins á að vera 17. Dec., en ekki 16. Dec.; bls. 367, Nr. 315: staðsetningin yfir bréfinu á að vera: í Túnbergi; 381^{1,2} þau x sem l. þau x hundrud sem; 384¹. bonum, l. honum; 400⁴. Wassfirdi⁵), l. Wassfirdi¹); í 12. l. o. fordogum. l. far-dogum; 417^{1,4} (mm.) Seldis-, l. Seldis.; 430. jarngrautt, l. jarngratt; 431 Nr. 265, l. 365; bls. 434^{1,2}. Jólsalafara l. Jørsalafara; bls. 433—439, sbr. Sýslum. II. 158—159; 441. briuul gia, l. briuilegia; 447¹. uppstafningr, l. uppskafningr; bls. 449—464: það hefir hlaupizt við arkaskiptin yfir 377 í bréfatölunni, en hins vegar stendr 390 tvi-vegis, svo að bréfatalan í heild sinni kemr heim; 455, 2. nóta: fððrunafnið, l. fððurnafnið: 460^{1,2}: destitutata, l. destituta; í 21. l.: abstinentibus, l. obstinentibus; bls. 464—465: Ljóstollaklausan úr kveri Jóns lögmanns hefir ekki prentazt allskostar rétt; er hún hér því prentuð upp apr:

Um ljóstolla.

Ef eigi er luktr ljóstollr í vaxi, þá ljúki. xij. merkr smjörð fyrir sunnan og austan á Íslandi, en .xij. merkr fyrir norðan og vestan á Íslandi.

Hálf mörk vax hjónaljósatollr; ij. aurar vax fyrir einhleypa menn.

En ef í tólki er goldið, vegi .xij. merkr, og eins mörk fyrir rökin.

Bls. 465. (mm) lostoll, l. liostoll; 476. (mm.) bolungaruik, l. bolungar-uik; 480; uppi yfir og í 11. l. mm. Skriptabréf, l. Skiptabréf; 486^{1,2}: [ögmundr], l. [þorvalldr]; 5. l. n. heypt, l. keypt; 489 Nr. 403: í sumum pappírsafskriptum þessa bréfs er jörð sú, sem hér er nefnd Rouchooll, kölluð Konuhóll; bls. 491 Nr. 406: Þórðr dannebrogsmáðr Þórðarson á Rauðkollsstöðum sagði mér 1893 eða 1894, að Jón Pétursson hefði prentað þetta bréf eptir afskript frá sér; sagðist Þórðr hafa ritað eptir nokkuð gamalli pappírsafskript, er hann fékk léða innan úr Döllum. Bréf þetta er án efa sá Hrafnabjarga máldagi frá 1393, sem getið er um í Safni til sögu Íslands II. 325—327. Bls. 495. Þar hefir í ættarskránni tvent færzt úr skorðum í prentun. Í fyrsta lagi hefir nafn Guðnýjar móður Sturlusona færzt upp um set svo, að það stendr nú í sama lið og faðir hennar; í annan stað hefir nafn Markúsar Þórðarsonar á Mel-um alveg fallið úr, og nafn Mela-Snorra færzt upp þangað, sem nafn föður hans skyldi standa. Bls. 499. (mm.) ábóti, l. ábóta.

Bls. 501—502, Nr. 412. Staðsetning bréfsins uppi yfir ætti að vera: á Höskuldsstöðum. Annars er þetta bréf mjög tortryggilegt, og mér leizt undir eins illa á það og eg sá það, ekki sízt vegna málsins

á því, og ritaðist eg þá í öndverðu á um það við séra Eggert Briem, er sendi mér bréfið, og hafði gott vit á fornum hlutum; vildi hann halda því til góðra bréfa gildis, og taldi til þess ýms rök. Eigi að síðr ætla eg víst, að bréfið sé fals. Þó að ekki væri annað að því en þessi klausa, sem í því stendr: »með öllum eyjarinnar kringum liggjandi og meðfylgjandi gagnsemdum fyrir tíu kúgilda afgipt af téðrar Valdísar eigindóms jörðu«, virðist mér það eitt ærið til þess að gera það grunsamlegt. Svona málfæri finst ekki á ærlegum bréfum fyrir 1400; séu á þeim smíðalyti, eru þau alt annars kyns. Þess utan virðist bréfið vera búið til út úr gjafabréfi Valdísar Helgadóttur frá 28. Júlí 1408 (bls. 683—84), þar sem hún gefr í svarta dauða (hún hefir dáið um haustið 1402) þingeyraklaustri jörðina Ytriey á Skagaströnd. En það er annað, sem vegr meira en alt þetta til þess að fella bréfið, en það er að transscriptores 1709 — sem einginn veit hverir eru — segjast »uppsetja það með sömu innsiglium« og gamla frumritið. Sé svo, að gömlu innsiglin sé enn fyrir bréfinu — transskriptið, sem enn er til, er á skinni — eða hafi transscriptores látið þau vera fyrir transskriptinu, þá hlýtr bréfið að vera falsbréf, því að flytja forn vaxinnsigli frá einu bréfi á annað, er eitt af því, sem er ómögulegt. Þessvegna var það listin, sem þeir léku, er fólshunga bréf í fyrndinni, að skafa frumritið sjálft, láta sömu innsiglin hanga við, skrifa svo nýtt bréf undir sömu manna nöfnum apr á bókfellið. Þetta gat, þegar frá leið að minsta kosti, blekt þá, sem ekki voru því skjalagloggvari, og menn haldið síðar, að þeir menn, sem áttu innsiglin undir bréfinu, hefðu gefið það út. Þetta var kænlegasta aðferðin. En sú aðferð, sem hér er höfð við þetta bréf, er grunnhyggisleg í mesta máta, því um leið og mennirnir segjast transskribera bréfið undir fornu innsiglunum, segja þeir blátt áfram, að þeir hafi skafið lettrið af gamla bréfinu og skrifað nýtt bréf á sama skinnið apr. Min skoðun er því að bréfið sé óbyggjanlega falsbréf. Eina bótin er, að bréfið kemr líklega ekki upp á mikið nú, en það hefir einhvern tíma ridið eitthvað á því að hafa það svona. Orðin: »sbr. bréf frá 13. Nóv. 1401« eiga að falla burt. — Bls. 503, Nr. 414 í staðsetning: Möðruvillum, l. Möðruvöllum; 504: hornklofinn um: á þingeyrum, falli burt; í neðstu línu (mm.) ábóta l. ábóti; 507, 3. nóta: visitazubréf, l. visitaziubréf; 516¹⁴. kagilldi l. kugilldi; í 3. l n. Sequentiu Bok, l. Sequentiu Bok; 521¹⁵. Capatularius, l. Capitularius; 522¹⁶. Dominiale l. Dominicale; 524¹⁷. aspiciens l. aspiciens; í 1. l. n. cummune l. commune; 525. Jahanni l. Johanni; bls.talið 430 er misprentan fyrir 530; 534: allarisklæði, l. alltarisklæði; 537¹⁸. helud, l. helgud; í 9. l. n. prestsyllð, l. prestskyllð; 538, 2. nóta: rétts, l. rétta; 539, nóta, hið síðara »lesið« falli burt; 544¹⁹. er fallið úr á undan með: er helgud; blstalan 347 er misprentan fyrir 547; 555 í nótu 8: vönturmerki l. vöntunarmerki; 560: s. messaklæði, l. messuklæði; 565 neðst í nótu: örðið l. orðið;

567₁₄ (mm.) forne l. fornre; 570₁ (mm.) sancsis, l. sanctis; 571₇ (mm.) sotript, á að vera sotdript; 581₂ (mm.) merai, l. merki; 582₇. theodorij = Theodori; 590₁₂. xij, l. xij. ár; 596¹⁴. haft l. halft; 608²². kvar, l. hvar; 610 í neðsta ferhyrningum til vinstri handar: natur, l. natus; 619₁₀ (mm.) bekfelli l. bokfelli.

Bls. 621—623, Nr. 518. Bréf þetta um Holtastaði mun víst vera falsbréf, enda er það uppskafningr, en þeirrar sönnunar þarf varla við, því í bréfinu sjálfu stendr, að Pétur Hólabiskup hafi selt Einari presti þorvarðssyni Holtastaði, sem nær eingri átt, af því að biskup gat ekkert hafa átt með þá sölu. Holtastaðir hafa jafnan verið bændaegn, en aldrei staðr (beneficium) út af fyrir sig, og þótt þar hefði verið staðr, þá hefði biskup ekki mátt selja jörðina að heldr.

Bls. 643₂ (mm.) æhyrgdum l. aabyrgdum; 645₂ (mm.) kirkiani, l. kirkíuni; 655₇ (mm.) afskipt, l. afskript; 660². er nu er, l. er nu en; 672₁₀ (mm.) penatenciarius, l. penitencarius; 675⁴. 425, l. 453; 685₂. fiardarbotni. l. fiardarbotni; 687₁₄ (mm.) testmentum, l. testamentum; 689²⁰. gilsason, l. gislason; 690 ff. Magnússon, sem stendr í sumum afskriptum alþingissamþyktarinnar (Nr. 575), kyunn að geta verið mis- skilningsleiðrétting afskrifara fyrir Magnús, sem stundum virðist haft sem einkunn um (Noregs) konunga á fyrri tímum; 700¹¹. afskipt, l. afskript. Við þetta bréf (Nr. 580) má geta þess, að til er í safni Jóns Sigurðssonar (366. 4to) afskript af þessu bréfi frá 1782 með mörgum uppaskriptum, en þær eru þessar:

»Upplesd fyrer lögsettu manntalsþinge að Hole í Bolungarwik þann 29. Aprílís 1746 vitnar Erlendur Olafsson.

Þetta Transskriptar brief alíktast af underskrifudum so gilld og myndugt sem være original. að þingvælle d. 14. Julíi Anno 1749.

C. Pingel. Olafur Gislason. Magnus Gislason. Bjarne Halldorsson. Wigfus Erlendsson. Sigurdur Jonsson.

Upplesed i Log Riettu d. 17. Julíi 1749.

Testerer S. Sigurdsson.

Upplesed fyrer Riette að Hóle í Bolungarwik d. 12. Júníi 1755.

Testerar Thorlakur Gudmundsson.

Framanskrifad Testamentis bref med öllum þess uppaskrifftum so ordrett afskrifad effter því Pergaments brefe, sem tilheyrer Watnsfiardar kirkiu og i hennar Skiölum liggur. Vitna underskrifader að Stad vid Steingrimsfiord d. 25. Aug. 1782.

G. Sveinsson. Jon Sveinsson.

Gisli Einarsson. Gudmundur Jonsson.

705₁₂ (mm.) jachsnesso, l. jacobsnesso; 706₁₄. jörðinu, l. jörðina;

711₂ (mm.) bréfabóka, l. bréfabók; 713³. ARFSKRIP TAGJÖRD, l. ARFSKRIP TAGJÖRD; 725₂. transtriptum, l. transcriptum.

Bls. 728—729, Nr. 606. Afskript af þessu bréfi er og í Landsbókasafni 107. 4to bls. 397 með hendi séra Jóns í Hítardal. Hefi eg nú síðan skjalið var prentað horið þessa afskript saman við það prentaða, og er þessi orðamunr frá því: bls. 729⁴: heyrduð vier; l. 8. það er fyrir; í 11. línu, eptir Asgrijmsson, bætir 107 við: eignade sier og Sælingsdalstungu; í sömu línu: vier, fyrir við.

Bls. 733³. Gregoriusmess l. Gregoriusmesso; 747₁₇. doma l. dom; 766³. gefir, l. gefr.

REGISTR.

- Á** í Rangárfingi 218, 266—267.
Á á Skarðsströnd 660.
á (Á) í Arnarbylisdal 301. — **á** í Arnarfirði 198. — **á**, er fellur úr Ásólfisdal á Skagaströnd 398. — **áin** hjá Osi í Bolungarvík 228. — **á** í Eyjafirði 486. — **á** = Eyjafjarðará 595. — **á** í Eyjahreppi 138. — **á** fyrir austan Fannavöllu á Skagaströnd 398. — **á** = Fitja í Víðidal 162. — **á** í Flekkudal 364. — **á** í Gönguskörðum (= Gönguskarðsá) 497, 498². — **á** upp af Hvítársíðu 625. — **á** = Hörgá 643. — **á** = Jökulsá á Brú 232. — **á** = Jökulsá í Skagafirði 273. — **á** á Meðalfellsströnd 364. — **á** í Miðfirði (Miðfjarðará) 707². — **á** í Óslandshlíð 488. — **á** á Rangárvöllum (= Rangá ytri?) 636. — **á** á Skagaströnd 56, 57. — **á** hjá Snóksdal 226. — **á** í Stíflu 645². — **á** = Straumfjarðará 345. — **á** = Svartá 443. — **á** í Sæmundarhlíð 333. — **á** = Sæmundará í Sæmundarhlíð 712. — **á** í Tálknafirði 196. — **á** í Tungusveit nyrðra 457². — **á** í Vatnsdal nyrðra 254. — **á** = Víðisdalsá 252, 549. — **á** í Vopnafirði 639. — **á** = Þjórsá 380. — **á** í Örfelum = Kotá 401. — **á** = Öxnadalsá 620². — **árfarvegur** í Langadal nyrðra 333. — **árfarvegur** forn á Skaga nyrðra 337. — **árgilsbarmr** 10. — **árgljúfr** 373.
Aarhskógr, sjá **Árskógr**.
ábati 622, 640, 661, 699, 760².
abbadís 154, 334, 354, 372², 381², 498, 604.
abbas, sjá **ábóti**.
Abel sonr Adams 5.
Abel Valdemarsson Danakonungur 30.
Ábótastofa á Munkaþverá 762. — **á** Þingeyrum 201, 275. Sbr. **húsakynni**, **húsaskipan**.
ábóti, **ábótar** (abbas, abbates) 53, 72, 74, 77, 99, 132, 138², 140, 141, 144, 155, 185², 186², 201, 202, 276, 313², 314, 315, 355², 374, 386, 395, 500, 698, 730, 731. — **ábótatal** á Íslandi 28—31, 148, 150—154, 310—312.
Abraham biskup af Armenialandi 148, 149.
ábúandi 53, 141.
ábúð, **ábúnaðr** 420, 532, 599.
acolutus, sjá **akolitus**.
Aðalból í Miðfirði 164.
Aðalbríkt (Adalbrict, Adalbrigttr, Adalbrittr) biskup í Þrándheimi 20, 25, 35, 40, 49.
Aðaldalr í Þingeyjarsýslu 271, 617, 618, 686. — **Aðaldælir** 582.
aðalkirkja 137, 306.
Aðalvík í Ísafjarðarsýslu 229, 366.
Adam 5, 10.
aðili 255.
adulterium (sbr. **hórdómr**) 62.

- adventa, adventa domini, adventus 107, 167, 170, 173, 174, 512², 516², 519, 523, 527⁴, 529², 530, 531², 542, 545², 546, 555, 556², 566², 567, 571², 574², 575, 577², 580, 583, 584, 588, 657².
- afráttir (tjón) 361.
- afráttir (trjá af reka) 589, 651, 652.
- afgipt 501.
- afgjald 538, 593, 732.
- afhlaup skurða og megringa 627.
- aflátsbréf 730.
- aflausn (synda) 55, 92, 94—95, 472, 473.
- aflí (faung, fjáraflí) 436, 472, 475. — aflafé 350.
- Afnir, skipmaðr á Hólum í Hjalta-
dal (1387) 406.
- afrakstr (sbr. ágóði) 331.
- afreiðsla (hvals) 225, 566², 570, 579², 580, 589, 652.
- afreit, sjá:
- afrétt, afréttir 82, 84, 88², 107, 111, 123, 124, 161, 162, 196, 223, 237, 250, 261, 277, 282, 286, 293, 352², 367, 488, 539, 541, 544, 566, 572, 573, 579, 594, 647.
- Afréttir nyrðra 277, 282, 286.
- afsalsbréf 385².
- afsetning heilagrar kirkju 732.
- afskyld (fjár) 32.
- áganga á hval 97.
- Agatha mæðir hin helga 260, 702. — Agauttúkirkja 219. — Auguttumessa 582.
- Agatha Helgadóttir abbadís í Kirkju-
bæ 154.
- Agatha (Agatta) Jónsdóttir (1369)
252—253.
- Agatha Þorlákssdóttir abbadís í
Kirkjubæ 154.
- Agðir í Noregi 300.
- Agnes mæðir hin helga (Agnes virgo)
65, 152. — Agneth(a) secunda
(²⁶1) 523.
- ágóði (sbr. ábati, afrakstr, ávöxtir)
230², 327, 328, 633.
- Akbraut (akbraut) í Blönduhlíð
584.
- akolitus (acolutus) 151.
- Akon 252, sjá Hákon.
- akr, akrar: akrgerði undir Jökli
(á hrauni) 139. — akrgerði í
Skógarnesi í Hnappadalssýslu
82. — akrgerði á Svinanesi í
Barðastrandarsýslu 196. — akr-
land á Loptsstöðum í Árnessýslu
114.
- Akr í Hvammssveit 8.
- Akr á Kólkumýrum 360—361.
- Akranes í Borgarfjarðarsýslu 68,
222, 493, 494.
- Akranes (eyðijörð) í Miklaholts-
hrepp 81, 327², 633.
- Akrar (hvorirtveggja, syðri og ytri)
í Blönduhlíð 425, 484², 564, 565,
611, 618, 684, 756, 759.
- Akrar í Hraunhreppi á Mýrum 86,
225, 250, 708—709, 730, 732—
733.
- Akraslý í Blönduhlíð 564.
- Akrey við Seltjarnarnes 340.
- Akrey(ar) í Helgafellssveit 144—
145, 313². — Akreyingar 144.
- Akrgerði á Vatnsleysuströnd 340.
- Akrhöfði Axarfirði 586.
- Akrvík í Strandasýslu 106, 633.
- ákæra, (-ur) 353, 374, 391, 746.
- alabastr, alabastrum 531, 542, 563.
- Áladóttir: Vigdís.
- Álamýri undir Jökli 140, 141.
- Áland í Þistilsfirði 331, 332, 335,
350—351, 385.
- Álbeiðr, sjá Álfheiðr.
- aleiga 427.
- Alexandersonr Priamus konungs 11.
- Alexandria á Egíptalandi 152.
- Álfheiðr Flosadóttir kona Eyjólfss

Snorrasonar (1390—1393) 393, 492, 494, 495.
 Álfheiðr griðkona á Hólum í Hjaltadal 415.
 Álfheiðr spenna griðkona á Hólum í Hjaltadal (hin sama?) 415.
 Álfheiðr kona Hákonar bónda í Hvammi í Eyjafirði (1390) 449.
 Álfgeirsvellir í Tungusveit 381.
 Álfufuson: Sveinn.
 Álfr biskup á Grænlandi 45, 309.
 Álfr (Adolphus) biskup í Stafangri (1463—1480) 47.
 Álfr Haraldsson, norrænn maðr 369.
 Álfsnes við Kollafjörð syðra 220.
 Álfsson: Árni, Marteinn.
 Algerðarstaðir í Víðvíkrsveit í Skagafirði 409.
 Aligil í Arnarhýlisdal 301.
 álm(!), sjá sálún (kirkja, klæði).
 alin (verðs) 1, 129, 131, 262. — alin geymsla á hverju hrossi 636. — cc. álnir vaðmála lög-sögumannskaup 33. — fríðar álnir 271. — kvikar álnir 359.
 alkirkja 537.
 allir heilagir, allir guðs helgir menn (sbr. omnes sancti) 8, 87, 110, 186, 206, 207, 225, 230, 256, 436, 559. — allra heilagra kirkja 84. — allra heilagra messa 110, 530, 549, 622, 677, sjá festurn.
 Almenningar í Ísafjardarsýslu 319 — 321, 648—649.
 Almennigr í Vestrhópi 167.
 Almennigr (almennigr?) í (úr) Öxnadal 298.
 almenningr (allr almenningr) 682.
 Almenningsgötur í Gönguskörðum 497.
 almúgi 121, 299, 367, 440, 680, 692, 695, 696, 699, 762. — umboðsmenn almúgans 121. — almúgans samþykkt 693, 604, 695.
 álnarkefli 4, 238.

álnarvara 476.
 Áloptsteinn, húskarl á Hólum í Hjaltadal (1388) 417.
 áltir: áltahreiddr (= látareiddr) 114. — áltveiði 161, 585.
 Álptá á Mýrum 84.
 Álptafjörðr í Ísafjardarsýslu 16, 702. — í Snæfellsnessýslu 15, 104, 226, 501, 638. — (hvortveggja) í Suðr-Múlasýslu 14, 234.
 Álptamýri í Ísafjardarsýslu 776.
 Álptanes á Mýrum 87, 225, 494.
 Álptanes í Gullbringusýslu 69, 220, 617, 725, 748.
 Álptarhólmr í Aðaldal 557.
 Álptártunga (Álptatunga) á Mýrum 85, 225.
 Álptaver í Vestr-Skaptafellssýslu 19, 77. Sbr. Ver.
 Álsey (á Vestmannaeyjum) 190.
 alsættisvegr 740—741.
 altari (altar, alteri) 61, 151³, 391³, 422. Sjá kirkja.
 Alviðra í Dýrafirði 447—448; 670. — Alviðrumýrar 447—448.
 Alviðra í Eystrahrepp 379.
 Alviðrisvogr í Loðmundarfirði 240.
 alþingi 357, 377, 669, 696, 740, 746, 747. — á Grænlandi 440. — alþingisdómr 694. — alþingis-samþykkt 464, 475, 689, 690. Sbr. Öxarárþing.
 alþýða 152², 763.
 álögur 76, 114.
 amboð (annboð, sbr. búsgagn, smíðatöl) 614². — hólfur 289. — hrifur 632. — léni (í ljá) 632. — ljáir 632, 711. — pálar 711, 718. — rekur 711. — stafir 522, 571, 612. — torfskeri 718. — vakabroddr staflaus 718. — viðaröx 718. — öx 167, 632, 711.
 Ambrosius episcopus & confessor hinn helgi 352, 367, 568. — Ambrosiusmessa 183, 365, 738. Sbr. festum.

- ámót (Ámót) hjá Sælingsdalstungu 729.
- ámót (Ámót) við Öxnadalshéiði 484.
- Ámót í Vatnsdal í Barðastrandar-sýslu (sbr. Hnjótar) 801, 775.
- Amstelodamum (Amsterdam) á Hol-landi 484, 487.
- Álmúlastaðir (sbr. Vomúlastaðir) í Rangárþingi 218.
- amuleraðr ampull 242.
- Ámundi biskup í Stafangri 22, 26, 37, 42, 47.
- Ámundi Guðmundarson prestur í Borg undir Eyjafjöllum 250.
- Ámundi Svar(ts)son í Björgvin (1409) 726.
- Ánastaðir í Breiðdal 241².
- Ánastaðir í Miðfirði í Húnavatns-þingi 167.
- Anastasia martyr (²²/₁₂) 459.
- Anbjörn, sjá Arnbjörn.
- andaðir menn: offr andaðra manna 703.
- Andakill í Borgarfirði 635.
- andlát 366.
- andlegir hlutir 258. — andlegar sakir 358. — andlegar stéttar menn 258.
- Andor biskup í Björgvin (1506—1522) 48.
- Andreas, sbr. og sjá Andrés.
- Andreas Foes, meistari, biskup í Björgvin 49.
- Andreas Kolding, meistari, biskup í Björgvin 49.
- Andreas de Lossen, riddari (1415) 766—769.
- Andreas Mus biskup í Ósló 42, 46 (sbr. Andrés).
- Andrés Arnórsson prestur nyrðra (1392) 748.
- Andrés Bergþórsson nyrðra (1886) 393.
- Andrés baggi Bergþórsson í Skaga-firði (1392) 479—480 (ef til vill sami maðr).
- Andrés biskup í Björgvin (1455) 48.
- Andrés biskup í Ósló 22, 26, 36, 41, 45.
- Andrés biskup af Ósló hinn síðari 46, sjá Andreas Mus.
- Andrés Dal biskup í Ósló 46.
- Andrés Finnbjarnarson prestur í Grímsstungum, á Bergstöðum og í Bólstaðahlíð (1369—1391) 253, 334, 378, 422, 443—444, 463.
- Andrés gapi (d. fyrir 1391) 463.
- Andrés Gíslason hirðstjóri í Mörk 297.
- Andrés Grænlandingabiskup og um-boðsmaðr Skálholtskirkju (1460—1462) 484.
- Andrés Guðmundsson undir Felli í Kollafirði 630, 631.
- Andrés Hrólfsson í Dal undir Eyja-fjöllum 263.
- Andrés drengur Ormsson ábóti í Við-ey 29, 154, 311.
- Andrés (Andreas) postuli 100, 160, 172, 173², 203, 403, 506, 511, 529², 542, 671, 680. — Andrésfé 173. — Andréskirkja 115², 220, 234. — Andrésmessi 68, 173, 184, 206, 306, 392, 400, 516, 530, 569, 570, 575, 583, 720.
- Andrés Svartsson í Rangárþingi (1398) 636.
- Andrés Sveinsson hirðstjóri 212, 433.
- Andrés Þórálfrsson (1397) 617.
- Andrés Þorgilsson (1377) 319.
- Andrésson: Bjarni, Gísli, Guð-mundr, Gunnar, Hákon, Hallr, Indriði, Jón, Ljótr, Magnús, Snorri, Steinþór, Þórarinn, Þórðr. andvirði jarða 698.
- andvitni 253.
- Anglia, sjá England.
- Anglus 610, sbr. England, enskr.
- Anker, Kofod, lögfræðingr 693.

- annálar 113, 433, 436², 508, 690.
Sbr. bók.
- Annarvatn í Miðfirði 478. Sbr. Aravatn, Haravatn, Ketilbjarnarvatn.
- Anngerðarey, sjá Arnngerðarey.
- annuntiatio beate (sancte) Marie virginis 296, 477, 583. Sbr. festum.
- Antiochia 152.
- apostolus (—i) 55, 56, 556, 578, 580. — apostolica auctoritas 55, 205, 672, 673. — camera apostolica 203, 204 (opt), 460. — literæ apostolicæ 205, 461. — apostolica privilegia 673. — apostolica salus & benedictio 55. — sancta sedes apostolica 203, 460, 672², 673, 751, 757.
- aqua benedicta 61.
- ár, árar: áratré 588.
- Arason: Bárðr, Björn, Grímr, Guðmundr, Helgi, Jón, Ólafr, Ormr, Torfi, Vilhjálmr, Þorleifr, Þorvarðr.
- Arastaðir (nú Harastaðir) á Fellsströnd 364, 384.
- Aravatn 479, sjá Annarvatn.
- Árbakki á Skagaströnd 170, 171, 532, 532, 546, 599, 601, 654.
- Árbjarnarson: Jón.
- archiepiscopus, sjá erkibiskup.
- arðr (sbr. ágóði) 492.
- áreið 54, 273, 379, 602, 712. — áreiðarbréf 54. — áreiðargerð 73 —74. — áreiðarstefna 9.
- Arrennhöfði 242, sjá Brenn(u)höfði.
- Árfadalr (—dalir) á Rosmhvalanesi 221.
- Árfasker í Strandasýslu 106, 633.
- arfi 255, 374, 384, 397, 465, 467, 468, 469, 471, 472, 474, 475², 687, 703. — löglegr arfi 186, 455, 720.
- arflausn 667.
- arfleiðsla 495. — arfleiðslubréf 618.
- arfr 257, 299², 300, 366, 374, 395, 452, 488, 495, 619, 667⁴, 686, 713², 714, 727², 733, 734². — fððurarfr 390.
- arfsvik 358.
- árgangr (= ár) 394.
- argentum (sbr. silfr) 67.
- Ari Eiríksson í Skagafirði (1379—1406) 336, 713.
- Ari Grímsson á Fáskrúðarbakka (1351) 53.
- Ari Guðmundsson á Reykólum (1401 og þar eptir) 670, 736—737, 738, 740—741, 742—745.
- Ari Jónsson lögmaðr 610.
- Ari Þorgilsson fróði 148.
- Ari Þorkelsson 109, sjá Ari Þorláksson.
- Ari Þorkelsson sýslumaðr í Haga 179, 181.
- Ari Þorláksson frá Kolbeinsstöðum (á Saxahvoli, d. fyrir 1395) 109, 595.
- Arild Huitfeldt sagnaritari 432.
- Arlækr, sjá Ærlækr.
- Armenialand 149.
- árnaðarorð (vorrar frú) 206², 671, 702.
- Arnadóttir: Þrúðr.
- Arnaldr biskup í Björgvin (1430—1433) 48.
- Arnaldr biskup á Grænlandi og í Hamri 22, 24, 27, 36, 41, 46, 52, 309. Sbr. Arnhallr, Haraldr.
- Arnarberg við Jökulsá í Skagafirði 272, 273, 564.
- Arnarbýlisdalr á Barðaströnd 301.
- Arnarbæli í Dalasýslu 660.
- Arnarfjörðr vestra 15, 197, 198, 227, 329, 330.
- Arnarhólmr í Borgarfirði 125.
- Arnarlækr í Skorradal 250.
- Arnarstaðir í Helgafellssveit 326.
- Arnarstapi undir Jökli 140, 631. — málðagabók Arnarstapa 140.
- Arnarsteinn undir Jökli 112, 139, 779.

Arnarsteinn, landamerki Kalmans-
tungu 624.

Arnarsynir, frændr Haldórs prests
Loptssonar 687.

Arnartunga í Staðarsveit á Snæ-
fellsnesi 81.

Arnarvatn á Arnarvatnsheiði 165,
537. — Arnarvatnsheiði 162,
549, 625.

Arnarvatn við Mývatn 557.

Arnarvatn í Svartárdal 674.

Arnarvatnslækr, landamerki Vatns-
hlíðar 10.

Árnason: Árni, Ásgeir, Bjarni,
Björn, Eilífr, Filippus, Geir, Guð-
mundr, Hákon, Halli, Helgi, Her-
geir, Jón, Nikulás, Oddr, Þor-
leifr.

Arnastaðir í Loðmundarfirði 240.

Arnbjarnarson: Broddi.

Arnbjörn biskup af Hamri (1420—
1426) 46.

Arnbjörn Eiríksson á Gnúpi í Mið-
firði (á lífi 1398) 165, 640.

Arnbjörn Ormsson í Eyjafirði
(1395) 605.

Arnbjörn Vemundarson ráðsmaðr
í Björgvin (1389) 440.

Arndis kona Ketils á Knappstöðum
561.

Arndisarstaðir í Bárðardal 356.

Arneiðarstaðir í Fljótsdal 240.

Árnes í Staðarsveit á Snæfellsnesi
81.

Árnes í Trékyllisvík 229, 366.

Árnesingar 630. — Árnesingaskrá
300.

Arney fyrir Skarðsströnd 660.

Arnfinnr biskup í Björgvin, sjá
Auðfinnr Sigurðarson.

Arnfinnr Þorsteinsson, Eyjólfsson-
ar, hirðstjóri 386, 392—393,
395—396.

Arnfinnr í Skagafirði (1408) 718
(= Arnfinnr Þorsteinsson?).

Arngeir prófentumaðr á Hólum

(1387—1389 = Arngeir Skúfs-
son?) 405, 416, 428.

Arngeir Jónsson prestur (líklega á
Svalbarði í Þistilsfirði, 1378 og
síðar) 331—332, 335, 350—351,
385.

Arngeir Sigurðarson (1369) 250.

Arngeir Skúfsson í Skagafirði
(1353) 74—75.

Arngeirsson: Haldór.

Arngeirsstaðir í Fljótshlíð 269.

Arngerðarey í Laxá í Suðr-Þing-
eyjarsýslu (nú Klambrey) 579.

Arngrímr ábóti á Helgafelli, sjá
Ásgrímr Jónsson.

Arngrímr Brandsson officialis og
ábóti á Þingeyrum 54—55, 72,
74—75, 77, 132, 179—181, 311.

Arngrímr djákni á Hólum í Hjalt-
dal (1388) 418 (= Arngrímr
Snorrason?).

Arngrímr Einarsson, prests Þor-
varðssonar (1401 og þar eftir)
666—667, 668—669.

Arngrímr Guðmundsson í Eyja-
fjardarsýslu (1397) 620.

Arngrímr Jónsson lærði prestur á
Mæl 434, 437, 439, 763.

Arngrímr Magnússon prestur í Múla-
þingi (1405) 706.

Arngrímr Snorrason prestur í Húna-
vatnsþingi (1401—1402) 667,
679.

Arngrímr Þórðarson á Marðarnúpi
(d. 1392) 480—481.

Arngrímsdóttir: Ingibjörg, Ólöf.

Arngrímsson: Hrafn.

Arnhallr, sjá Arnaldr.

Árni Álfsson prestur í Eyðölum (d.
1737) 460.

Árni Árnason (1409) 723.

Árni Bárðarson (Bárðason) í Ás-
bjarnarnesi í Viðidal (1361)
179—180.

Árni biskup í Björgvin hinn fyrri
21, 26, 37, 42, 48.

- Árni biskup á Færeyjum hinn fyrri 43.
 Árni biskup á Grænlandi 39, 45, 53, 309.
 Árni biskup í Stafangri hinn fyrri 22, 25, 26, 37, 43, 47.
 Árni biskup í Stafangri hinn síðari 38, 47.
 Árni Einarsson vaði erkibiskup í Niðarósi 36, 40, 49, 60.
 Árni Einarsson (Dalskeggr) í Dal í Eyjafirði (1393 og þar eptir) 490, 505, 709, 716, 719—720, 723, 733, 754.
 Árni Einarson faðir Þorleifs (1384—1399) 374, 582, 617, 635—636, 646—148, 711, 713.
 Árni Eyjólfsson prófastr í Vestfjörðum (1411—1412) 739, 744—745.
 Árni Geirsson (1391, líklega sonr Geirs á Seylu, og faðir Ásgeirs og Geirs) 462.
 Árni Gíslason sýslumaðr á Hlíðar-enda (d. 1587) 135, 181, 701.
 Árni Grímsson kaupmaðr (1409) 725.
 Árni Guðbjartsson, Ásgrímssonar (1409—1415) 727, 745, 759.
 Árni Guðmundsson (1375) 293.
 Árni Guðmundarson (1385) 379, 381, 382.
 Árni Guðmundsson í Eyjafirði (1401) 662, 663.
 Árni Gunnlaugsson (1384—1385) 376.
 Árni Helgason biskup í Skálholti 8—9, 24, 31—32, 39, 44, 89, 98, 102, 125—126, 149, 154, 212, 226, 227, 230*, 231, 290, 309.
 Árni Hergeirsson kaupmaðr (1409) 723.
 Árni Hjaltason ábóti á Munkaþverá 28, 153, 310.
 Árni Ívarsson ráðsmaðr í Björgvin 178.
 Árni Jónsson ábóti á Munkaþverá 296, 297—298.
 Árni Jónsson í Eyjafjarðarsýslu (1387) 396.
 Árni Jónsson (frá Gnúpi í Gnúpsdal. 1401) 671.
 Á(rni?) Jónsson 318.
 Árni Jónsson dannebrogsmaðr á þverá í Hallárdal 501.
 Árni Ketilsson, norrænn maðr 65.
 Árni Loptsson nyrðra (1391) 461.
 Árni Magnússon prófessor 12, 13, 18, 20, 35, 40, 57, 71, 93, 97, 116, 147, 179, 180, 181, 184, 199, 201, 202, 236, 237, 238, 247, 250, 251, 252, 272, 274, 275, 277, 291, 292, 308, 310, 321, 335, 336, 351, 355, 356, 357, 359*, 360, 375, 397, 398, 399, 405, 413, 415, 416, 418, 419, 421, 430, 435, 439, 443, 446, 447, 450, 451, 452, 453, 456, 463, 477, 478*—479, 481, 483, 492—493, 497, 498, 499, 502, 503, 510, 511, 582, 592—593, 599, 600, 602, 606—610, 618, 624, 625, 626, 632, 640, 641, 645, 648, 653, 655—658, 660, 665, 669, 670, 671, 674, 675, 684, 700—701, 702, 710, 714, 716, 717, 721, 733, 735, 736, 738, 742, 743, 744, 745, 747, 751, 752, 753, 761*.
 Árni á Miðhóli í Sléttuhlíð (1398) 637.
 Árni Oddsson lögmaðr 721, 756.
 Árni Ófeigsson í Aðaldal (fyrir 1398) 618.
 Árni Ólafsson á Leirubakka (d. 1339) 265.
 Árni Ólafsson, Þorlákssonar (1375) 303, 304.
 Árni Ólafsson hinn mildi, biskup í Skálholti (1413 og þar eptir) 88, 750—751, 752—753, 757, 760—762, 766.

- Árni prestur á Hvanneyri í Borgarfirði (c. 1850—60) 125. Sbr. Árni Þórðarson.
 Árni bóndi á Sauðanesi 156.
 Árni Sigurðarson biskup í Björgvin hinn síðari 26, 37, 42, 48.
 Árni (á Sjóarborg 1377) 173.
 Árni, maður í Skagafirði (1389) 430.
 Árni svæla biskup á Færeyjum 44.
 Árni Þórðarson prestur í Borgarfirði (1398; sbr. Árni prestur á Hvanneyri) 626.
 Árni Þorláksson biskup í Skálholti (Staðar-Árni) 1, 3, 24, 39, 44, 122, 149, 154, 183, 245, 257, 309, 464, 469, 473, 615, 776.
 Árni Þorsteinsson prestur (í Húnavatnsþingi 1388) 423.
 Árni Þorsteinsson frá Ósló 65.
 Arnkelsbrekka í Önundarfirði 324.
 Arnkötlustaðir í Holtum 267.
 Arnlaug á Hofstöðum (1388) 416.
 Arnleif í Holti í Fljótum (1388) 417.
 Arno, sjá Árni.
 Arnoddr Brandsson í Austfjörðum (1405) 705—706.
 Arnólfur, sbr. og sjá Örnólfur.
 Arnólfur biskup (hinn útlendi) 148.
 Arnór Björnsson í Húnavatnsþingi (1401) 671, 672.
 Arnór Böðvarsson (Arnórssonar, 1371) prestur 270.
 Arnór Guðmundsson í Húnavatnsþingi (1401—1402) 667, 677.
 Arnór Helgason ábóti í Viðey 29, 154, 311.
 Arnór Jónsson prestur nyrðra (ráðsmaður Mæðruvallaklausturs 1380; í Skagafirði 1394; prófentumaður á Reynistað 1399) 350—351, 497, 640—641.
 Arnór Jónsson í Aðaldal nyrðra (1397) 617—618.
 Arnór Jónsson í Húnavatnsþingi (1408) 719.
 Arnór Sturluson í Eyjafirði (1401; bróðir Runólfs?) 661.
 Arnór (Ögmundarson?) á Eiðum 496.
 Arnór Özurarson ábóti í Veri 29, 154, 312.
 Arnórsson: Andrés, Bárður, Bjarni, Böðvar, Hermundur, Karl, Markús, Símon, Þjóðólfr, Þorbjörn, Þórður.
 Arnulfuer, sjá Örnólfur.
 Áróf (áróf) í Drangavík á Hornströndum (sbr. Skarð, Skarðs-áróf, Sker) 105², 136, 327², 633.
 Áróf (áróf) á Snæfellsnesi 327².
 Áróf (áróf) í Þorgeirsfirði 512².
 Árreki 169, sjá Árvík á Vatnsnesi.
 Árskógr á Árskógarströnd 392, 507, 508, 515—516, 686, 687.
 Ársskersá 162, sjá Ásgeirsá.
 ártíðir, ártíðir góðra (merkilegra) manna 93², 103, 185, 494, 496.
 — ártíðardagar 103, 167, 366, 391, 392, 453, 538, 571², 593, 685, 702. — ártíðardagr hins góða Guðmundar 752. — ártíðaskrá 391, 494, 652. Sjá kirkja: bækr.
 Árviðsson: Jóhannes.
 Árvík (sbr. Árreki) á Vatnsnesi 160, 550.
 ás (tré) 317. Sbr. tré, viðr.
 ás, ásar (mishæðir) á landi: hjá Finnstöðum á Skagaströnd 398.
 — fyrir neðan fornu lögrétt í Húnavatnsþingi (forna farveg Viðidalsár) 539, 593. — í Loðmundarfirði 240. — við Blöndu 650². — ás = Sauðabólsás 345², 346². — á Snæfellsnesi 112.
 Ás í Hálsasveit 223, 376.
 Ás í Hegranesi 408, 413, 419, 420, 431.
 Ás í Holtum 218, 635, 636.
 Ás í Kelduhverfi 507, 509—510, 585—586.

Ás í Vatnsdal 162, 335, 336.
 Ása Eiríksdóttir, Magnússonar, frá Svalbarði 452—454.

Ása kona Lopts (Þórðarsonar) 512.

Ásar í Eystrahrepp 380.

Ásar í Skaptártungu hinir eystri 402—403. — hinir ytri 235, 403.
 — Ásagil (milli Ása eystri og ytri) 402. — Ásavatn (sbr. Eldvatn 402).

Ásar(nir) í Húnavatnsþingi 640, 650.

Ásbjarnarnes í Víðidal 180, 202, 647.

Ásbjarnarson: Bótólfr, Oddr.

Ásbjörn Geirsson á Barnafelli (fyrir 1380) 356.

Ásbjörn Ólafsson prestur í Reykholti (fram til 1392) 481, 482.

Ásbjörn Skeggjason á Skinnastöðum 587.

Ásbjörn Vigfússon ábóti á Þingeyrum 718, 758.

Ásbjörn Þórðarson, Flosasonar, í Görðum á Akranesi 494, 495, 748, 762.

Ásbrandsstaðir í Vopnafirði 237, 639.

ascencio domini (sbr. uppstigningardagr) 337, 614.

Ásdis Ásgrímsdóttir, Snorrasonar (um 1374) 281, 285.

Ásdísarmelr í pistilsfirði 331.

Ásgarðr í Andakil 125.

Ásgarðr í Hvammssveit 8, 103, 104.

Ásgautr biskup í Ósló 22, 25, 36, 41, 45.

Ásgautr biskup í Þrándheimi 20, 25, 35, 40, 49.

Ásgeir Árnason (líklega: Geirssonar á Seylu, Þorsteinssonar) sýslumaðr í Húnavatnsþingi (1391 og þar eptir, d. nær 1428) 461—462, 641, 745, 759—760.

Ásgeir Þorsteinsson (1390) 449.

Ásgeirsá (hvortveggja) í Víðidal 131, 162—163, 376—378, 382, 384, 386, 463, 539, 540, 549—550, 593, 595. — Ásgeirsármelar 538, 592. — Ásgeirsárþing 539.

Ásgeirsson: Snorri.

Ásgeirsstaðir í Suðr-Þingeyjarsýslu 577.

Ásgrímr faðir Bjarna (1391) 455.

Ásgrímr Guðbjartsson prestur á Bægisá (1379—1399) 335, 349—350, 351, 352, 357, 384—385, 393, 516, 518—519.

Ásgrímr húskarl á Hólum í Hjaltadal (1388) 415, 418.

Ásgrímr Jónsson ábóti á Helgafelli 99, 138¹, 139, 143—144, 201, 312, 313—315, 322—324, 326, 431.

Ásgrímr Jónsson (á 18. öld) 501.

Ásgrímr Sigurðsson prestur í Eyðölum (c. 1367) 241.

Ásgrímr Snorrason nyrðra (í Húnavatnsþingi, 1373—1406) 276, 281, 285, 363, 603, 637, 706—708, 728.¹⁾

Ásgrímr Snorrason í Sælingsdals-tungu (1337) 728.

Ásgrímr Vestliðason ábóti á Þingeyrum 28, 153, 311.

Ásgrímr Vigfússon, bróðir, prófastr í Húnavatssýslu (1406) 707.

Sbr. Ásbjörn Vigfússon ábóti.

Ásgrímsdóttir: Ásdis, Björg.

Ásgrímsson: Bjarni, Brandr, Erlendr, Eysteinn, Indriði, Ketill, Sigfús, Ögmundur.

Ásgrímsstaðir í Hegranesi 425.

Áshildarholt í Skagafirði 173, 529.

Askatin biskup (hinn enski) í Björgvin 21, 26, 37, 42, 48.

Áskell biskup í Stafangri 22, 27, 37, 43, 47.

¹⁾ Það er ekki með öllu víst, að þetta sé elan maðr, en verið getr samt að svo sé, og líklegast er það.

Áskell erkibiskup í Niðrósi (1404—1429) 49

Áskersá 153, sjá Ásgeirsá.

áskilnaðr (ágreiningr) 423, 698.

askr, askar, sjá búsgagn.

askr lýsis 361.

Áslákr biskup í Ósló 22, 26, 36, 41, 45.

Áslákr Harníktsson Bolt biskup í Björgvin (1407—1430) og erki-biskup í Niðarósi (1430—1450) 48, 49, 731.

Ásláksson: Björn, Eyjólf, Jón, Ormr.

Ásláksstaðir í Kræklingahlíð 490, 505.

Áslaug (Sigurðardóttir) drottning 28.

Asloensis, sjá Ósló.

Ásmundarson: Einar, Guðmundr, (Sveinbjörn), Þórðr.

Ásmundarstaðir á Melrakkaslétu 580.

Ásmundr Jónsson prófastr í Odda (d. 1880) 215.

Ásólfssdalr (Ósólfssdalr) á Skógarströnd 398.

Ásólfsskáli undir Eyjafjöllum 216, 261—262.

Asparvík í Strandasýslu 106, 135, 230, 633.

assumptio sancte Marie 247, 619. Sbr. festum.

Ástastífla í Úlfarsá í Mosfellssveit 220.

Ástriðr gríðkona á Hólum í Hjalta-dal (1388) 415.

Ástriðr Jörundardóttir kona Sveins Hallvarðssonar (1415) 759—60.

atföng 472.

Athra (sbr. Attra) 6, 771.

atkeri 614.

Atlastaðir í Suðr-Þingeyjarsýslu 426.

Atli Pálsson (1384) 377.

æquilegia 152.

Attrá (sbr. Athra) 11.

áttefðmings skurðr (torfs) 650.

áltæringr 140.

átölulaus eign 253.

auctoritas apostolica 55, 72², 673.

— auctoritas concilij 60, 61.

Auðbrekka í Hörgárdal 294—296, 507, 509, 521, 642, 713—714.

Auðfinnr Sigurðarson biskup í Björgvin 37, 42, 48.

Auðkúla, Auðkúlustaðir í Húna-vatnsþingi (Kúla) 160, 186, 321, 443, 444, 542—543, 640, 671, 672.

auðnajarðir (eyðijarðir) á Vatns-nesi 169, 550.

Auðnir í Kjálkafirði 325.

Auðólfssstaðir í Langadal 332—334, 477.

Auðun Eyvindarson biskup í Staf-angri (1427—1445) 47.

Auðun Helgason í Þingeyjarþingi (1357) 118.

Auðun Jónsson nyrðra (1403) 686.

Auðun Ketilsson nyrðra (1395—1415) 608, 762.

Auðun Magnússon á Barðaströnd (1411) 736, 743.

Auðun prestir í Grimstungum 542.¹⁾

Auðunráðsmaðr Möðruvallaklaustrs (1378) 331—332, 335.¹⁾

Auðun Salomonsson (Brandssonar) hinn ríki á Hvanneyri (1409,

1412) 723, 745.

Auðun Sighvatsson prófastr í Steðju 205.

Auðun Svertungsson prestir í Skaga-firði (1371) 272.¹⁾

Auðun Þorbergsson rauði biskup á Hólum, Auðunarmáldagar 39, 44, 155, 156, 166, 169, 208, 310, 355, 387, 510, 511, 599, 608, 610.

¹⁾ Ef til vill allt einn maðr.

Audunarson: Björn, Haraldr, Jón, Þorvaldr.

Audunarstaðir í Viðidal 162, 382, 383, 538, 549, 593.

Audwenus, sjá Audun.
audæfi 185.

Augmundr, sjá Ögmundr.

Augr, sjá Ögr.

Augustinus episcopus hinn helgi 277, 328. — regla heilags Augustini 119.

Augustinus de Undinis 672—673.

aul-, sjá öl-.

Aun Bððvarsson nyrðra (1403) 686.

Aurfirisey, sjá Örfirisey.

Aurgumleydi, sjá Örgumleiði.

Aurnólfr, sjá Örnólfr.

Ausló, sjá Ösló.

Austfirðingr, húskarl í Holti í Fljótum (1888) 417.

Austfirðir 14, 17, 214, 236, 321, 638. — Austfirðingafjórðungur 34, 232.

Austmenn 440^a.

Austrey á Færeyjum 52.

Austrhólmar í Laxá í Þingeyjarsýslu 576.

Austrland 130.

Austrsveitaeldr (1783) 402.

Austrvegsvitringar 183.

Ausgill í Langadal í Húnavatnsýslu 170, 546.

Auxará, sjá Öxará.

auxn-, sjá öxn-.

Ávaldsdæli í Viðidal 539, 593.

Ávaldsstaðir í Viðidal 539, 593.

ave Maria 470, 680, 681, 703.

Áverjahreppr (= Rangárvallahreppr) 647.

áverki 629, 662, 663^a, 664^a, 666^a, 668. — áverkabót 630.

Avignon á Frakklandi 55, 56, 203.

Ávík í Strandasýslu 102.

Aviniona, sjá Avignon.

Avlfoss, sjá Ölfos.

Avrfyreseyjar, sjá Örfiriseyjar.

ávöxtr 322, 350, 394, 484, 628, 629, 643, 677, 679, 687, 760.

Axarfjörðr, sjá Öxarfjörðr.

Axlar-Björn (Björn Pétursson í Öxl, tekinn af 1596) 435.

Axlarhagi í Blönduhlíð 409.

Axlatjörn á landamerkjum Kalmannstungu 634.

Axlir í Marðarnúpslandi 253—254.

Aðnundarfjörðr, sjá Önundarfjörðr.

Babilla martyr 336.

baðmaðr (á Hólum 1988) 419.

Baðsteinn undir Jökli 112, 140.

baðstofa (varm stue) 439. — baðstofa (1894) 588. — baðstofa á Viðimýri (1405) 704.

baga (vísa) 484, 435.

Bághús (Báhus) 72.

Bakkafit á Snæfellsnesi 373.

Bakkagrafir á Snæfellsnesi 373.

Bakkahlíð í Viðidal 579.

Bakkamýrar á Snæfellsnesi 112, 373.

Bakkar í Guðmundarlóni 156, 554, 588.

bakkar (Bakkar?) Óslandshlíð 604.

bakkar að Svartá nyrðra 443.

Bakkapýfi í Borgarfirði eystra 97.

Bakki (meiri og minni) í Fljótum 278^a, 282^a, 286^a, 391.

Bakki (Staðarbakki) í Helgafellsveit 138—139.

Bakki í Hólahreppi í Skagafirði 410.

Bakki (Hraunhafnarbakki) á Snæfellsnesi 112, 210, 372, 634.

Bakki í Hrútafirði (Prestsbakki) 165, 231, 549.

Bakki á Höfðaströnd 278, 282, 411, 429.

Bakki (þrjár jarðir með því nafni) í Kirkjubólspingum í Ísafirði 704—705.

Bakki í Landeyjum 192, 636.

- Bakki (Mariubakki) í Fljótsherfi 451.
- Bakki (bakki?) í Núpasveit 553.
- Bakki á Siðu (Prestsbakki) 244.
- Bakki á Skaga nyrðra 171, 337, 424, 532, 599.
- Bakki (Keisbakki) á Skógarströnd 105.
- Bakki á Tjörnesi 579 (í Fnjóskadal, eða Þönglabakki?), 583. — Bakkagarðr 583. — Bakkareki 583.
- Bakki í Vatnsdal 481.
- Bakki á Vatnsleysuströnd 340.
- Bakki í Viðvíksrveit 54—58, 73—74, 601—604.
- Bakki í Viðidal (sbr. Bakkahlíð) 593.
- Bakki í Öxnadal 298, 396—397, 507, 509, 511, 517—518, 671.
- bakstr 615.
- bakstrjárn 686. Sjá kirkja.
- Balafell á Langanesi 156, 554.
- baldikinn, baldikind, baldrkin, baldrskinn, sjá klæði.
- Bálkastaðir í Miðfirði 536.
- Bálkastaðir í Miklaholtshreppi 345.
- ballivi (balivi) 631, 770.
- Balljökull 625.
- balsamum 288.
- bann 94, 628. — bann heilagrar kirkju 182. — páfans bann 120. — banns forboðan stærstu mála. 257. — banns pína 732.
- baptismus (baptisma) 60, 61.
- Barbara mæðir hin helga 482, 502.
- Barð í Barðastrandarsýslu 15, 18^a.
- Barð í Fljótum 65, 66, 602.
- Bárðardalur í Suðr-Þingeyjarsýslu 681, 682.
- Bárðardóttir: Ingibjörg.
- Bárðarson: Arni, Eiríkr, Ingi, Jón, Páll, Þorbjörn.
- Bárðarstaðir í Skagafirði 712.
- Barðaströnd 193, 300, 301, 688, 689, 698, 699, 716, 717, 735, 736, 737—741, 742—748, 758, 775.
- Barderus, sjá Bárðr.
- Barði Sturluson (1378) 332.
- Bárðr Arason í Húnavatnsþingi (1359) 132—133.
- Bárðr Arnórsson (1397) 617.
- Bárðr Björnsson frá Hamri í Nor-egi 65.
- Bárðr Guðmundarson nyrðra (1392) 484.
- Bárðr Indriðason, norrænn maðr 65.
- Bárðr Njálsson (prests á Kálfafelli Þorsteinssonar; 1390) 450.
- Bárðr Oddsson (1409) 723.
- Bárðr Snorrason (1366) 210. (Sbr. Brandr Snorrason).
- Bárðr Þorleifsson í Húnavatnsþingi (1399) 649.
- Barkabris (Barkárhús) í Kelduhverfi 576.
- Barkarstaðir í Miðfirði 164.
- Barkarstaðir í Svartárdal 452.
- barmr: á kaleik 450. — á klukku 574, 651.
- Barmr í Gufudalshreppi 196, 774.
- barn, börn 370, 473. — biskupan barna 152. — barneign 94, 474. — barna feðr 94. — ferming barna 507. — barnfóstra 439. — barngetnaðr 94. — barngælu-ur 437, 439. — barnmenn 228. — barna móðir 615, 677. — barnskírn 151^a, 191. — barnskírnarorð 93.
- Barnabas postuli 55, 256, 353.
- Barnafell í Ljósavatnsþingum 187, 356. — Barnafellsskógr 356.
- Barngælu Einars fóstra 437.
- Barnkerling í Ásalandi í Skaptár-tungu 402.
- Bartholin, K. 608.
- Bartholomeus postuli 133, 506, 515^a, 669, 748, 762. — Bartholomeuskirkja 514, 774. — Bar-

- tholomeus líkneski, sjá kirkja.
 — Bartholomeus(-ei) messa (dagr)
 369, 371, 452, 461, 748, 762.
 bás inn frá Fagrabási 429.
 Básar á Hornströndum 106, 633.
 Básar á Skaga nyrðra 171, 533,
 600, 601.
 Básar í Viðidalsá 538, 593.
 Basilus biskup 251, 320, 528.
 Bassastaðir í Strandasýslu 549.
 Bassus, sjá Basilus.
 bastarð(r), sjá klæði.
 hati (= ábati) 255, 333.
 bátar 140, 614.
 Bauðvar, sjá Böðvar.
 baugr á Djúpa nyrðra 446.
 Baulárvellir á Snæfellsnesi 81.
 Bauluholt (Bauluholltt) á landa-
 merkjum Lágafells og Elliða-
 (sbr. Bálduholt) 347.
 Baulversfoss, sjá Bólverksfoss.
 beðdúkr, beðsver, sjá sængrklæði.
 Bedfordia (Bedford) á Bretlandi
 766, 767.
 beðr, sjá sængrklæði.
 Beðstaðingar (= Bessastaða-
 menn) 3.
 Bedvic (Bedvig) 6, 11.
 bein: beinstökkull 105. — bein í
 þúfu, sem landamerki 588. —
 bein = hvalbein, bein í hval
 105, 327, 627, 633. — bein
 Laurentii Hólabiskups 606.
 Beinagröf á Skógarströnd 349.
 Beinakelda í Húnavatnsþingi 373—
 374.
 Beingarðr í Hegranesi 408, 413.
 Beinisson: Þorfinnr.
 Beintsson: Magnús.
 beit (fjárbreit, geldhestabreit, hag-
 beit, hrossabreit, nautbeit, sam-
 beit, sauðabreit, stóðhrossabreit,
 vetrbeit) 56, 57, 70 (opt), 81,
 83, 97, 101, 112, 114 (opt), 123,
 137², 140, 141, 142 (opt), 144²,
 159, 197, 210, 253², 260, 261, 275²,
 292², 293, 295, 324, 330, 333²,
 356², 372². 398, 423, 457, 491,
 497², 514, 544, 576, 585, 596,
 602², 618², 625, 630, 638, 650²,
 707².
 beit: messingarbeit (á krossi) 515.
 Beitnes í Skagafirði 457.
 bekkjargjöf 670, 677, 678², 706.
 benedictio (apostolica) 55, 64.
 Benedikt ábóti hinn helgi 174, 184,
 185, 562, 672, 730, 752.
 Benedikt biskup í Björgvin 37, 42,
 48.
 Benedikt Björnsson (1637) 332.
 Benedikt Brynjólfsson, Bjarnar-
 sonar, hinn ríki (1389 og þar
 eptir) 442—443, 455—459, 497,
 500—501, 704—705, 761—762.
 Benedikt á Draflastöðum (1399)
 572.
 Benedikt Gizurarson galla (1371 og
 þar eptir) 272, 317—319, 424,
 455.
 Benedikt Kolbeinsson Auðkylings
 171, 184—186, 209, 276—277,
 279, 283, 335—336, 423, 533,
 600, 601.
 Benediktsdóttir: Ingibjörg, Solveig.
 Benediktsmessa 664.
 Benediktsson: Böðvar, Jakob, Jón,
 Kolbeinn.
 beneficium (—ia) 59, 64, 257. —
 beneficiatus 59. — fructus bene-
 ficiorum 59.
 Benudict, sjá Benedikt.
 Berdór, sjá Berghór.
 Berewicum (Berwic, Bervík) á Bret-
 landi 770.
 Bergen, Bergensis, sjá Björgvin.
 Bergfinnsson: Hrafn, Steinn, Stein-
 grímr.
 Berghóll í Kræklingahlöf 620.
 Berghváll Þorleifsson í Þingeyjar-
 þingi (1357) 119.
 Bergis, sjá Björgvin.
 Bergr í Garði í Kelduhverfi 585.

- Bergr Gíslason (1636) 191.
 Bergr Guðmundsson nyrðra (1403) 681.
 Bergr Jónsson, norrænn maðr 208.
 Bergr Skeggjason prestur nyrðra (1403) 681.
 Bergr Sokkason ábóti á Munkaþverá 311.
 Bergr á Tjörn á Vatnsnesi 169.
 Bergr Vigfússon, Víga-Glúmssonar 7.
 Bergr Þorlótsson (1380) 351.
 Bergr Þorsteinsson prestur nyrðra (1365—1377) 207, 316.
 Bergsdóttir: Steinunn.
 Bergsendi (Krýsuvíkrbergs) 212.
 Bergsson: Björn, Hjalti, Teitr, Þórarinn, Þorkell, Þorsteinn.
 Bergstaðir í Aðaldal 575.
 Bergstaðir í Svartárdal 158²—159, 443, 544—545².
 Bergsteinn Bjarnarson lögréttumaðr í Skildinganesi (d. 1726—1727) 341, 354.
 Bergsveinn biskup á Færeyjum 23, 27, 38, 43.
 Bergþór Halldórsson (Loptssonar?) nyrðra (1403) 686.
 Bergþór Höskuldsson bóndi í Þingeyjarþingi (1371—1378) 271, 332.
 Bergþór Jónsson prestur nyrðra (1388—1399; tekr við stað á Bægisá 1399) 393, 503, 518—519.
 Bergþór, maðr í Skagafirði (1389) 431.
 Bergþór Þorleifsson (Bergþórssonar, 1380) 351.
 Bergþórshvöll í Landeyjum 219, 269.
 Bergþórsson: Andrés, Einar, Erlendr, Jón, Kári, Magnús, Runólf, Þorleifr.
 Berjadalsá á Hornströndum 136².
 Berjaness undir Eyjafjöllum 258.
 Berufjörðir í Barðastrandarsýslu 743, 744². — Berufjarðarþing 700, 739.
 Berufjörðir í Suðr-Múlasýslu 14.
 Berunes í Berufirði eystra 233.
 Bervikrgarðar undir Jökli 323².
 Bessaborg í Viðidal 540, 594.
 Bessadóttir: Þórny.
 Bessason: Einar, Marteinn. Þórðr.
 Bessastaðir á Álptanesi 69—70, 221, 616, 617, 725. — Bessastaðabók (AM. 238. 4to) 132, 181, 215, 220, 235, 339, 340, 341², 354, 469, 597, 598. — Liber copialis Bessastadensis 374, 604, 641. — Bessastaða frumbréf 71. — Bessastaðamáldagar 592.
 Bessastaðir í Fljótsdal 240, 638, 639.
 Bessastaðir í Sæmundarhlöð 333.
 Bessi Brandsson (á Eyvindarstöðum 1380) 351—352.
 Bessi Eyjólfsson (1390) 450.
 Bessi Helgason á Barðaströnd (1412) 743.
 Bessi Jónsson (1377) 319.
 Bessi í Reykjahlöð (um 1394) 584, 585.
 Bessi Sighvatsson á Auðólfstöðum (1378) 332—334.
 Bessi Þorsteinsson í Ísafjarðarsýslu (1401) 661.
 betum, sjá klæði.
 beztu menn 178, 389, 723.
 Beytishamrar 776.
 Biasker, sjá Bjasker.
 bifalningsmenn 34.
 bíldhuggeri: historia Christi gerð af ágætu bíldhuggerie 608.
 Bildsey (Bildzey) á Breiðafirði 328.
 Bíldslækr í Suðr-Þingeyjarsýslu 583.
 Bílduhvöll á Skógarströnd 286—287, 294, 348, 349, 766. — Bílduhvolslækr 349.

Birgir Magnússon Sviakonungr 31, 771.

Birgisson: Jón, Magnús, Valdemar, Þorgeir.

Birgitta Böðvarsdóttir móðir Þórdar Sturlusonar (um 1300) 448.

Birningsstaðir í Fnjóskadal 572.

Birnunes á Árskógarströnd 512.

Birnustaðir í Suðr-Þingeyjarsýslu 578.

Birtueingjar í Staðarsveit 81.

biskup, biskupar 9, 52, 65, 66—67, 71—76, 77, 92—96, 98, 113, 117, 118, 120, 122, 126, 128, 130, 131, 132², 133, 140², 141, 143, 145 (opt), 146, 148⁴, 149 (opt), 150 (opt), 151², 152 (opt), 181, 182, 188, 189, 199, 208, 209, 248 (opt), 257—259, 291, 319, 357, 358, 367, 368, 370², 371, 392, 402, 418, 420, 434, 436, 439, 468, 471, 480², 487, 489, 490, 567, 603³, 614, 669², 697, 703, 707, 708², 709, 750, 763, 764². — evangeliskr (luth.) biskup 46, 47, 49, 52. — lýð-biskup 25, 57, 152². — biskup staðfestir máldaga 8. — biskupsdómr 155. — biskupsdæmi 52, 98, 145, 146, 155, 206, 208², 248², 257, 303, 508, 509, 511, 763². — fjárskipti biskupa 145, 146. — biskupsgistingar 103, 143, 248, 261, 266, 292, 453, 507, 510, 525, 643. — biskups innsigli 316. — leyfisbréf biskups 357. — biskupa myndir 152. — biskups orlof 257. — biskups ráð 257. — biskups skipan 122, 257, 304. — biskups skrár 479. — biskupsstofa í Skálholti 145, 761. — biskupsstóll 51, 52, 208, 209, 435, 436, 439. — biskups sveinar 489. — biskupstiund 96, 406, 539², 593², 616. — biskupa-töl 20—27, 35—53, 148—150,

308, 310, 730. — umboð biskups 182, 183. — umboðsmenn biskupa 72, 73, 77, 78, 93, 94, 95, 128. — úrskurðarbréf biskupa 121, 141. — biskups vald 257. — biskups vigsla 436, 439, 479.

biskupan barna 152.

Biskupasögur séra Jóns Haldórsonar 508, 509,

Biskupsvík á Skaga 280, 284.

bismari 290, 613. Sbr. búsgagn.

Bitra(n) í Strandasýslu 96.

Bitrufjörðr í Strandasýslu 16, 231.

Bjaf (sbr. Bjar) 6, 11.

Bjálfason (Bjálbason): Guðmundr, Kveldúlf.

Bjar (sbr. Bjaf) 6, 11.

bjarg (= fuglabjarg) á Snæfellsnesi 112. — bjargfestar 155.

Bjarg í Miðfirði 434.

bjargabrún: at halda bjargabrún 582.

Bjargastaðir í Miðfirði 478, 540, 595.

Bjargasteinn í Stofholtstungum 88.

Bjargsendi (Garðbjargsendi, Vilch.) á Rosmhvalanesi 221.

Bjarkastaðir í Aðaldal 576.

Bjarnadóttir: Guðrún.

Bjarnanes í Hornafirði 234, 241—242.

Bjarnará á Tjörnesi 456, 457, 458, 575, 593.

Bjarnardalr í Mýrasýslu 88.

Bjarnardóttir: Guðrún, Ingunn, Jörunn, Kristín, Málfríðr, Sigríðr.

Bjarnarðr biskup hinn saxlenzki 148.

Bjarnarðr Vilráðsson biskup hinn bókvísi 148.

Bjarnarey í Vestmannaeyjum 189, 190, 191², 636.

Bjarnareyjar á Breiðafirði 195. Sbr. Bjarneyjar.

- Bjarnarfjörðr á Hornströndum 16.
— Bjarnarfjarðará 136.
- Bjarnarfjörðr (annar) í Strandasýslu 16, 89, 230.
- Bjarnarfoss á Snæfellsnesi 210. — Bjarnarfossreki (— rétt) 210.
- Bjarnargilslækr í Fljótum 645.
- Bjarnarhöfn í Helgafellssveit 106 —107, 144, 145, 226.
- Bjarnarnes í Strandasýslu 90, 106, 135, 633.
- Bjarnarson (Björnsson): Arnór, Bárðr, Benedikt, Bergsteinn, Björn, Brynjólf, Eggert, Eilífr, Einar, Eiríkr, Eyjólf, Eyvindr, Gizur, Gunnar, Haldór, Helgi, Jón, Jörundur, Lopt, Magnús, Oddr, Ólafr, Óttar, Páll, Sigurðr, Snorri, (Svarthöfði), Sveinn, Vandráðr, Þorgils, Þorleifr, Þórólfr, Ögmundur.
- Bjarnason: Brynjólf, Einar, Eyjólf, Flósi, Gisli, Guttormr, Jón, Kolbeinn, Þorvarðr.
- Bjarnarstaðir í Hvítársíðu 625.
- Bjarnastaðahlíð í Skagafirði 417, 428, 430.
- Bjarnastaðir í Blönduhlíð 253.
- Bjarnastaðir í Hólahreppi í Skagafjarðarsýslu 410, 431.
- bjarndýr, sjá björn.
- Bjarneyjar á Breiðafirði 656. Sbr. Bjarnareyjar.
- Bjarnharðr (Biarnhardus) biskup hinn enski í Selju (Björgvin) 21, 26, 37, 42, 48.
- Bjarni Andrésson ábóti í Viðey (1405—1428) 749—750.
- Bjarni Arnason prestur nyrðra (1357) 117.
- Bjarni Arnórsson prestur nyrðra (1393) 485.
- Bjarni Ásgrímsson nyrðra (1391) 455—456, 467—468.
- Bjarni Brandsson prestur í Eyjafirði (1399) 642.
- Bjarni Brynjólfsson (1391) 459. Sbr. Björn Brynjólfsson.
- Bjarni Gunnarsson, Eyjólfssonar, frá Auðbrekku (d. fyrir 1406) 713, 714.
- Bjarni Guttormsson bóndi á Út-skálum 220.
- Bjarni Haldórsson sýslumaðr á Þingeyrum 779.
- Bjarni Ingimundarson ábóti á Þingeyrum 28, 153, 311.
- Bjarni Jónsson 210, sjá Björn Jónsson.
- Bjarni Jónsson (1376) 308.
- Bjarni Jónsson í Skagafirði (1402) 674.
- Bjarni Jörundsson (um 1360) 139.
- Bjarni Kolbeinsson biskup á Orkneyjum 23, 27, 38, 43, 50.
- Bjarni Kolbeinsson, Benediktssonar (1377 og þar eptir) 321, 374 — 375, 378—379.
- Bjarni Kolbeinsson í Eyjafirði (1398; hinn sami?) 623.
- Bjarni Ljótsson í Sauðhúsum (1410—1412) 735—736, 738, 739, 744.
- Bjarni Loptsson, Þórdarsonar (d. fyrir 1403) 687.
- Bjarni prestur í Árskógi (1383—1403) 516², 678.
- Bjarni reggstaði í Skagafirði (1358) 74.
- Bjarni Sigmundarson (1369) 255.
- Bjarni Sigurðsson, Arnasonar, á Heynesi (1711) 653.
- Bjarni sælbygg(r), norrænn maðr 208.
- Bjarni Þórdarson prestur á Stað í Steingrímsfirði (1398) 631.
- Bjarni Þórdarson (1385—1390) 385, 424, 449.
- Bjarni Þorgrímsson prestur á Grenjadarstað (1357—1383) 117, 352 — 354.
- Bjarn Þorsteinsson (1371) 271.

- Bjarnvarðr, sjá Bjarnarðr.
 Bjartey Skaptadóttir, Oddssonar, í Marbæli (1898) 488.
 Bjartsson: Jón.
 bjórtunna, sjá búsgagn.
 Bjærne (Biærne), sjá Bjarni.
 björg (= hamrar) 486.
 Björg á Skaga 388—391, 543.
 Björg í Viðidal 180.
 Björg Ásgrímsdóttir nyrðra (1851) 54.
 Björg Loptsdóttir, Þórðarsonar (enn á lífi 1408) 686.
 Björg Sigmundardóttir, kona Þorkels Gunnarssonar (1892) 477—478.
 Björg Skeggjadóttir, kona Runólfs Jónssonar (1898) 635—636.
 Björgólfur Illugason prestur í Hvammi í Laxárdal (1886), á Hrafnagili (1889—1894), ráðsmaður á Reynistað (1408) [enn á lífi 1413] 357, 388, 389, 561, 717, 727, 751—752.
 Björgólfsdóttir: Steinunn.
 Björgólfsson: Illugi.
 Björgvin (Bergen, Bergwin, Bergensis, Bergis, Björgvin) í Norgei, Björgvínjarkaupmenn 21, 26, 37, 42, 47, 48, 51, 65, 67, 98—99, 115—116, 178—179, 208—205, 286, 287, 297, 358, 361, 362, 367, 368, 369, 370, 432, 433, 440, 441, 442, 459, 460, 697, 724, 725, 726, 730, 731, 745, 750, 751, 752, 753, 757, 769.
 Björk á Staðarbyggð í Eyjafirði 517.
 björn, birnir: hann 550. — hvítabjörn 436, 437. Sjá bjarnfell, bjarnskinn (kirkja).
 Björn Arason (1869) 255.
 Björn Arason í Húnavatnsþingi (1872) 275.
 Björn Arason í Aðaldal (fyrir 1897) 618.
 Björn Ásláksson prestur á Hofi og Spákonufelli (enn á lífi 1402) 383, 551, 552, 676.
 Björn Auðunarson ábóti í Viðey 311.
 Björn Auðunarson (1412) 745.
 Björn Bergsson (líklega Sokkasonar) prófentumaður á Munkaþverá (1375) 298.
 Björn Bjarnarson, Þorleifssonar, frá Hofi á Höfðaströnd (fyrir 1414) 755.
 Björn Blöndal Gunnlaugsson læknir í Þingeyjarsýslu 281, 282, 283.
 Björn Brynjólfsson hins ríka á Ökrum (1379 og þar eftir) 336, 388—391, 424, 425—426, 448, 455, 459, 461—462, 477, 484—485, 497, 611.
 Björn í Djúpadal í Skagafirði (1894) 525.
 Björn Einarson 150, sjá Björn Gilsson biskup.
 Björn Einarsson Jörðsalafari (1888 og þar eftir) 366, 399, 400, 427, 432—441, 463, 463, 476, 492—494, 604—605, 642, 646—649, 660—661, 700—703, 704—705.
 Björn Einarsson, Bjarnarsonar, í Djúpadal í Eyjafirði (1401 og þar eftir) 661—664, 668.
 Björn Eiríksson Sviakonungr (871—922) 30.
 Björn Gilsson ábóti á Munkaþverá 28, 153, 310. Sbr. Björn Glúms-son
 Björn Gilsson biskup á Hólum 24, 39, 44, 150, 153, 309. Sbr. Björn Einarsson.
 Björn Glúmsson ábóti, sjá Björn Gilsson.
 Björn Grímsson, Skúlasonar, málari (d. 1634 eða 1635) 674.
 Björn Guðnason í Ögri 692.

- Björn Hallsson, (frændi Haldórs prests Loptssonar, 1403) 687.
- Björn at Haugi, Sviakonungur 30.
- Björn Hrólfsson frá Ám 7.
- Björn járnsíða, Sviakonungur 30.
- Björn Jónsson á Kálfarvöllum (1866—1877) 210, 323.
- Björn Jónsson (1875) 303 (ef til vill hinn sami).
- Björn Jónsson í Eyjafirði (1412) 748.
- Björn Jónsson officialis á Melstað 610.
- Björn Jónsson á Skarðsá 5, 13, 27, 45—53, 181, 308, 309, 310, 434—439.
- Björn Magnússon (1890) 447.
- Björn Oddson (Ottsson) vestra (1887) 399.
- Björn Oddsson (á 18. öld) 501.
- Björn Ólafsson á Hvalsnesi (1858 og þar eptir) 121, 256—257.
- Björn Otisson. sjá Björn Oddsson.
- Björn prestur á Refstöðum 237.
- Björn Sighvatsson í Eyjafirði (1401) 661.
- Björn Summarsþorp, kórsbróðir í Björgvin (1409) 724.
- Björn Valgarðsson, Loptssonar (1380) 355.
- Björn Þorleifsson á Hofi á Höfða-strönd (1395—c. 1414) 528², 755.
- Björn Þorleifsson ríki á Skarði 435, 439—440.
- Björn Þorleifsson biskup á Hólum 592, 674.
- Björn Þorsteinsson ábóti á Þingeyrum og Munkaþverá 311².
- Björnsson, sjá Bjarnarson.
- Bláfældir í Staðarsveit 210, 326, 431.
- Bláfell, skógarland frá Dal undir Eyjafjöllum 263.
- Bláfen í Hnappadalssýslu 83, 305.
- Bláflanzstaðavatn í Flókadal 483.
- Blágil undir Jökli 111, 140.
- Blágil, skógarland frá Þverá á Síðu 244.
- Blágrassdæli, landamerki Bólstaða-hlíðar 421.
- Bláhyll, veiðistöð frá Staðarbakka 71. — Bláhylljarfoss 71.
- Blakney á Bretlandi 770.
- Blámelr í Ljósavatnssþingum 356.
- blámerktir dúkar. sjá hannyrðir.
- Blanda í Húnavatnssýslu 159, 333, 352, 421, 422, 443, 444, 457, 543, 622, 650.
- Blasius hinn helgi 340, 343. — Blasiuskirkja 343. — Blasius-messa 183.
- Blautamýri, sjá Hlöðumýri.
- Bleikastaðir í Mosfellssveit 598.
- Bleiksmýrardalur út úr Fnjóskadal 560, 685.
- blek, sjá paxblað (kirkja).
- Blendingir í Langadal í Húnavatnssýslu (sbr. Blanda) 443, 444.
- Blikastaðir, sjá Bleikastaðir.
- Blikdalsá í Kjálarnesþingi 32, 342².
- bliksteinar (landamerki) 483.
- Bliksvaða, landamerki Viðidals-tungu 538, 592.
- Blótsveinn Sviakonungur 31.
- Blótsveinsson: Kolr.
- blý 330, 613. — blýbulla 303.
- Blængsson: Þorkell.
- Blöndudalur í Húnavatnssýslu 351, 352, 378—379.
- Blöndudalshólar (Hólar í Blöndu-dal) 153, 159, 351, 352, 543—544².
- Blöndugil í Húnavatnssþingi 352.
- Blönduhlíð í Skagafirði 272, 336, 386, 387, 425, 455, 484, 485, 489, 564², 619.
- Blönduós í Húnavatnssýslu 622.
- boðorð(in) 470.
- Boðsteinn 112, sjá Baðsteinn.
- Bogur (rétt: Borg) 774.
- bók, bækr (sjá kirkja) 129, 353,

- 667 (= biblia), 685. — lögbók 486.
 — máldagabók, sjá máldagi. —
 skjalabók Helgafellsklausturs 109.
 — bók, er Kolumbum er kölluð
 313. — bókareidr 54, 377, 378,
 389, 390, 440², 441, 628, 662²,
 720, 735, 738, 743, 745. — bók-
 band 661. — lérept á bók, sjá
 Pétrssaga (kirkja). — messing á
 bókarspjaldi 607. — spennur á
 bók 419. — spjald á bók 607,
 612². — útholað bókarspjald 607.
 — spjaldabók með stórum spenn-
 um 419. — skinn til bókbands
 360², 419. — selskinn á bók
 161, 651. — bókfell 653, 721,
 756. — bókmál 183.
- bókanöfn (sjá kirkja: bækr): Ann-
 alar, Bessastaðabók, liber copia-
 lis Bessastadensis, Britto(ne),
 Búalög, Compendium Theologiæ,
 Eidsifjapingsbók, Flateyjarann-
 áll, Flateyjarbók, Gardabók, Grá-
 gás, Grönlandia þormóðar, Gula-
 þingslög, Hákonarsaga, Heilagra
 manna sögur (sjá kirkja), Heims-
 kringla, Heynessbók, Hitardals-
 bók, Hugocio, Hungrvaka, Hvann-
 eyrarbók, Íslendingabók, Itiner-
 arium (Ferðabók) Bjarnar Jór-
 salafara, Járnsíða, Jónsbók, Kol-
 umbum, Kristinréttir, Krukksþá,
 Landnáma, Langfedgatal, Laur-
 entius saga, Möðruvallabók, Nýi
 annáll, Orkneyinga saga, Páls
 saga biskups, Rímbegla, Sigurð-
 arregistri, Skálholtsbók, Skarðs-
 bók, Skíðaríma, Skinnastaðabók,
 Snorraedda, Specimen Islandiæ
 Arngríms, Sturlunga, Summa
 viciorum, Svartskinna, Syrpa
 Árna Gíslasonar, Tíðsfordríf,
 Vallanessártíðaskrá, Vilchinsbók,
 Þorláks saga.
- bokram, sjá buchram.
- Bolagil í Blöndudal 352.
- bólefni 367.
- Bollastaðir í Blöndudal 352, 422.
- bolli, hollar (sjá kirkja) 677.
- Bollstæðingahylr í Kjós 70.
- Bólstaða(r)hlöð í Langadal 155,
 157—158², 160, 332, 359—360,
 421—423, 443—444, 463—464,
 477, 542, 544, 545, 618, 643,
 644².
- Bólstaðr í Kaldaðarnesshreppi í
 Strandasýslu 230.
- bólstr 613², 711, 718. Sbr. sængr-
 klæði.
- Bolungarvík í Ísafjarðarsýslu 228,
 399, 463, 476, 495, 700, 702,
 779.
- bolöx, sjá smíðatöl, sbr. amboð.
- bóndi, búandi, bændr, búendr 1,
 9, 33, 72, 74, 76, 86, 90, 93—
 95, 99, 103—105, 122, 126, 127,
 128, 130, 131, 157, 206, 235,
 261, 262, 302⁴, 320, 332², 333,
 338², 340, 356², 392, 422, 439,
 444, 464, 465, 466, 467², 463²,
 469, 470, 471², 472², 474, 475,
 507, 539, 540⁴, 544, 565, 583²,
 593, 594, 616², 675, 676, 691²,
 692⁴, 694², 694³, 695², 696, 709.
 — bændaeign 660.
- bónhús, sjá bænhus.
- Bonifacius páfi binn IX. 459—464,
 673, 720.
- bonum, bona 59. — bona bene-
 ficiatorum decedentium 59. —
 bona ecclesiarum 59.
- borð, borðhúnaðr, borðdúkr, borð-
 kerald, borðskutill, sjá hús-
 húnaðr.
- borð, borðhald 180, 276, 405², 498²,
 500, 641, 686, 687, 688, 702,
 703.
- borðhús, sjá húsakynni.
- Borðey á Færeyjum 52.
- borðkerald, sjá húsbúnaðr.
- borðviðr 685. Sbr. viðr.
- bordýring, sjá hannyrðir.

- borg (bær) 152.
 borg, borgir (klettaborgir) 137², 347, 398.
 Borg undir Eyjafjöllum 216, 259.
 Borg á Mýrum 88, 225, 364.
 Borg í Skagafirði (Sjóarborg) 4, 530.
 Borg í Tungusveit 760.
 Borg í Viðidal 180, 647.
 Borgá á Viðidalstunguafrétt 539, 594.
 borgan 368, 370, 422, 453, 605, 711, 762.
 Borgarey í Orkneyjum 51.
 Borgarey Vatnsfjarðarkirkju 229, 400.
 Borgarfjarðarsýsla 222.
 Borgarfjörðr (= Vatnsfjörðr) 147.
 Borgarfjörðr í Austfjörðum 14, 96, 238².
 Borgarfjörðr í Þverárþingi 14, 123, 125, 624, 626, 646.
 Borgarholt í Miklaholtshrepp 345.
 Borgarhöfn í Hornafirði 234, 243, 244².
 Borgarklettir í Ásalandi í Skaptártungu 402.
 Borgarkot, kirkjujörð frá Breiðabólstað í Fljótshlíð 268.
 Borgarvatn á Viðidalstunguafrétt 539, 594.
 Borghildr kona Benedikts Kolbeinsonar (d. fyrir 1363) 185².
 Borgir á Skógarströnd 348, 349.
 Bornam á Bretlandi 770.
 borur á klukku 574, 651.
 bót, bætr: á ketilbotni 632.
 Bót í Suðr-Þingeyjarsýslu 618.
 Bothulphus, sjá Bótólfr.
 botn, sjá Merkgilssbotn.
 botn 491 (= Laugardalsbotn).
 botn Tjarnarhólakvísar 538, 592.
 Botn í Helgafellssveit 312—313, 326.
 Botn í Hrafnagilssþingum 560.
 Botn í Miðdölum í Dalasýslu 227.
 Botnastaðir í Svartárdal 158, 545.
 Botnateigr Ásskirkju í Kelduhverfi 585.
 Botnsá í Kjós 598
 Bótólfr Áshjörnsson í Þjörgvin 65.
 Bótólfr biskup af Hamri 36, 41, 46.
 Bótólfr biskup á Hólum 24, 39, 44, 150, 310.
 Bótólfr biskup í Stafangri 43, 47.
 Bótólfr ábóti hinn helgi 770. —
 Bótólfsmessa 183, 248. — Bótólfsvaka, Bótólfsvökudagr 179, 450, 674, 675.
 Bótólfsson: Hrafn, Þorsteinn.
 Bozá, sjá Botnsá.
 Brakaðargerði (nú Brakandi) í Hörgárdal 295.
 Brandanes við Húnavatn 247.
 Brandr Ásgrímsson bóndi á Holtastöðum (1360) 142—144.
 Brandr Haldórsson, Arngeirssonar, hinn ríki á Barði (1414) 756.
 Brandr Hallsson í Kalmannstungu 224.
 Brandr Hauksson, Finnssonar í Reykholtadal (1397) 619.
 Brandr hestamaðr á Hólum í Hjaltadal (1388) 417. Sbr. Brandr sagine.
 Brandr Jónsson ábóti í Veri og biskup á Hólum 24, 29, 39, 44, 150, 154, 310, 312.
 Brandr Jónsson í Rangárþingi (1406) 723.
 Brandr Ormsson í Eyjafirði (1387—1394) 396—397, 503.
 Brandr Pálsson í Skagafirði (1371—1377) 273 319.
 Brandr prestur á Tjörn í Svarfaðardal (fyrir 1394) 514.
 Brandr prestur á Völlum í Svarfaðardal (fyrir 1394) 513 (ef til vill hinn sami).
 Brandr sagine (sagme) húskarl á

- Hólum (1387—1389) 406, 413, 428.
- Brandr (á Skinnastöðum) 586.
- Brandr skipamaðr á Hólum í Hjaltadal (1387—1388) 406. Sbr. Brandr sagine.
- Brandr Snorrason, sjá Bárðr Snorrason.
- Brandr Svarthöfðason (1385) 386.
- Brandr Sæmundarson biskup á Hólum 24, 39, 44, 150, 309.
- Brandr Sölvason, prests Brandssonar (1391—1401) 454—455, 679.
- Brandr Vandráðsson vestra (c. 1400 eða fyrr) 657.
- Brandr Þorgilsson (1415) 762.
- Brandr Þorleifsson (1381) 359.
- Brandsdóttir: Guðrún, Valgerðr.
- Brandslækr í Axarfirði 652.
- Brandsson: Arngrímr, Arnoddr, Bessi, Bjarni, Eyjólf, Helgi, Jón, Loðmundr, Magnús, Ólaf, Ormr, Salomon, Snorri, Svarthöfði, Sveinn, Sölvi, Þórðr, Þorfinnr, Þorgeir, Þorleifr, Þorsteinn.
- Bran(d)staðir í Blöndudal 352.
- Brattabrekka í Hörgárdal 643.
- Brattavellir í Arnarneshreppi í Eyjafirði 296.
- braut (Braut?) hjá Enni í Skagafirði 74.
- Brautarholt á Kjalarnesi 220.
- bréf: elzt bréf íslenzkt dagsett og árfært 9. — dagsbréf 209. — falsbréf, sjá fals. — forskriptarbréf 631. — frumbréf íslenzk (frumskrár) 54—55, 56—57, 65—67, 71, 73—75, 77—78, 116—120, 127, 131, 142—144, 145—146, 186—187, 199, 205—207, 208—209, 252—253, 254—255, 271—272, 273—274, 276—285, 287—290, 296, 297—298, 315—317, 319—321, 329, 334, 335—336, 351—354, 357—358, 363—367, Dipl. Isl. III. B.
- 371—372, 376, 384—386, 390—394, 395—397, 405—419, 423—424, 426—431, 432—441, 442—443, 449—450, 454—455, 479—485, 485—486, 488—490, 500—501, 502—504, 505—506, 599—601, 602—604, 604—614, 616—617, 618—621, 623—626, 636—937, 642—643, 644—645, 646—648, 650—651, 652, 653—654, 655—659, 661—669, 671—672, 673—674, 676—680, 681—682, 697—698, 700—703, 704—705, 709—710, 715—716, 717—720, 721—722, 725—726, 726—728, 733—734, 748—749, 751—752, 753—756, 758—760, 761—762. — Sbr. dómr, gjafabréf (gjöf), ítakabréf, kaupbréf, kaupmálabréf. — bréfabók Brynjólfs biskups 250. — bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar 506. — bréfabók skrifuð fyrir Þorlák biskup Skúlason 247. — bréfabrot 73, 76, 99, 179, 362, 368, 370. — bréfagerðir 422.
- bréfuer 358. Sjá kirkja (bækr).
- Breiðaból í Skálavík í Ísafjarðarsýslu 197, 330.
- Breiðabólstaðr, sjá Breiðibólstaðr.
- Breiðamýri, torfskurðarland frá Rafnseyri 198.
- Breiðastofa á Hólum 363, 479.
- Breiðavað í Langadal í Húnavatnsýslu 547.
- Breiðavík í Borgarfirði austr 97.
- Breiðavík á Snæfellsnesi 110.
- Breiðavík á Tjörnesi 579, 710.
- Breiðavöllr á Grenjaðarstað 579.
- Breiðdalr í Suðr-Múlasýslu 241. — Breiðdalseyjar 241.
- Breiðdalsfjörðr í Suðr-Múlasýslu 14.
- Breiðholt í Seltjarnarneshreppi 598.
- Breiðibólstaðr á Fellsströnd 334.
- Breiðibólstaðr í Fljótshlíð 188—

- 192, 217, 219, 264*, 268—270, 731, 742.
- Breiðibólstaðir í Hornafirði 244.
- Breiðibólstaðir (hvortveggi) í Reykholtssdal 123.
- Breiðibólstaðir á Söðu 234, 451.
- Breiðibólstaðir á Skógarströnd 137, 326. — Breiðabólstaðarmenn 137.
- Breiðibólstaðir á Svalbarðströnd 452.
- Breiðibólstaðir í Vatnsdal 464.
- Breiðibólstaðir í Vestrhópi 71, 167—168, 179, 274, 275, 392.
- Breiðifjörðir vestra 15.
- Breiðstaðir í Sauðárhreppi í Skagafirði 497.
- brekan, sjá sængrklæði.
- Brekka í Bitru 79, 596, 656, 660.
- Brekka í Blönduhlíð 484.
- Brekka í Breiðdal 241.
- Brekka í Holtum 267.
- Brekka í Höfðahverfi 568.
- Brekka á Ingjaldssandi 187, 330.
- Brekka í Kaupangssveit 412.
- Brekka í Kirkjubólspingum í Ísafjarðarsýslu 704.
- Brekka í Miklaholtshreppi (eyðijörð) 327, 345.
- Brekka í Ólafsfirði 684, 685.
- Brekka fyrir sunnan heiði á Snæfellsnesi (líkl. hjáleiga frá Görðum í Staðarsveit) 327.
- Brekka syðri og ytri í Óslandshlíð 601—604.
- Brekka í Óslandshlíð (sbr. nú Brekkukot) 411.
- Brekka í Saurbæ í Dalasýslu 254—255.
- Brekka í Staðarsveit á Snæfellsnesi 81.
- Brekka (nú Ásgeirsbrekka) í Viðvíkssveit 54, 409, 431.
- Brekknajarðir (undir Brekkum) á Skagaströnd 375.
- Brekknakot í Þistilsfirði 588.
- Brekkuhóll (Brekka, Hóll?), jörð Grenjaðarstaðar 590.
- Brekkujörð = Höfðabrekka 393.
- Brekkur í Blöndudal 352.
- Brekkur (syðri og ytri) í Blönduhlíð 409, 429.
- Brekkur (sbr. nú Brekkukot) í Blönduhlíð 409.
- Brekkur undir Jökli 140, 141, 773.
- Brekkur, kirkjujörð frá Svalbarði í Þistilsfirði 589.
- Brekkur hjá Enni í Viðvíkssveit, sjá Eyvindarbrekkur.
- Brekkur á Langanesi 577.
- Brekkutunga (Brekka og Tunga, sbr. Auðunarmáldaga, sbr. ennfræmr Brekkukot) í Grimstungnaþingum 161.
- brennivín (1636) 191.
- brennusteinstunna 361.
- Brenn(u)höfði í Austr-Skaptafellsýslu (sbr. Árennhöfði) 242.
- Brennusikishólmi í Svarfaðardal 514.
- Bretalækr í Miðfirði 166, 535.
- Brianslækr á Barðaströnd 13, 194, 758, 775.
- Brichius (Brickius) episcopus (18. Növ.) 678.
- brigð 144, 251, 255*, 298, 351, 626, 636, 647, 648.
- Brigida virgo 67, 250, 481.
- Brigíðir, sjá Brigit.
- Brigit (Brigíð, Brigíðir) Óttarsdóttir, Bjarnarsonar (1401) 665, 666.
- Brigit (Brigith) móðir Valgerðar, Cecilu og Ingigerðar Nikulásdætra, frændkona (laundóttir) Einars í Vatnsfirði (1883) 267.
- Brigit (Brigitt) á Gnúpi í Dýrafirði (Böðvarsdóttir) 187, 331.
- brik 422, 702. Sbr. kirkja.
- Brimill skipmaður á Hólum í Hjaltadal (1887) 406.
- Brimnes á Langanesi 156, 554.

- Brimnes í Ólafsfirði 277, 281, 285.
 Brimnes í Víðvíkarsveit 409.
 Britto (Brittone) 685.
 Broddadalsá, sjá: Berjadalsá.
 Broddason: Illugi, Jón, Nikulás.
 broddgeiri (brottgeiri) 423, 712.
 Broddi Arnbjarnarson prófentu-
 maðr á Munkaþverá (1875) 298.
 Broddi Bððvarsson (1869) 254.
 Broddi ráðsmaðr á Hofstöðum og
 Flugumýri (1888—1889) 416,
 428.
 bróðir (að vígslu) 116, 119—121,
 132², 133, 143, 186, 202, 209,
 220, 270, 272², 296, 319, 322,
 335², 354, 392, 490, 498, 505,
 507, 602, 697, 704, 707, 708,
 718, 730², 731², 742², 749, 750,
 752, 758, 759.
 brók, brækr 415. Sbr. klæðnaðr.
 Brók í Aðaldal 557.
 Brók gríðkona á Hólum (1888)
 417.
 Bróklærkr á Skaga nyrðra 276,
 279², 280, 283², 285, 412, 429.
 Bróklærkr, sjá Króklærkr.
 brot 472.
 brú á Blíkdalsá á Kjálarnesi 33, 342.
 — brú á læk í Svarfaðardal 514.
 Sbr. bryggja.
 Brú í Aðaldal í Suðr-Þingeyjar-
 þingi 271, 557², 578, 618.
 Brúará í Strandasýslu 135, 230.
 Brúarfoss í Hraunhrepp á Mýrum
 85, 225.
 Brúarhraun í Hnappadalsýslu 84.
 Brúarland í Deildardal 727, 755—
 756.
 Brúarland í Skörðum 604.
 brúðkaup 756. — brúðkaups (brúð-
 laups)dagur 678, 679, 705. —
 brúðkaupsvottar 706.
 brúnir (fjallabrúnir) 347², 421,
 712².
 Brúnastaðir í Skagafirði 176, 531.
 Brúnavík við Borgarfjörð eystra
 238.
 Brunná á Sandi í Öxarfirði 754.
 Brunnar (Brunná?) í Vopnafirði
 639.
 Brunnastaðir á Vatnsleysuströnd
 597, 598.
 Brúsastaðir í Vatnsdal 251.
 Brúsi frændi, húskarl á Hólum
 (1888) 414.
 Brúsi Ingimundarson (1888) 424
 (líklega sami maðr).
 bryggja (brú) á Garðalæk í Flóa
 114.
 Bryggjuteigr í Aðaldal 576.
 Brynhildr Holtakona, kona Holta
 hirðstjóra Þorgrímssonar 69—70.
 Brynjólfur Bjarnarson hinn ríki á
 Ökrum (d. 1381) 272, 276, 316
 317, 334, 357, 388—389, 457.
 Brynjólfur Bjarnarson 339, sjá Brynj-
 ólfur Bjarnarson.
 Brynjólfur frændi Haldórs prests
 Loptssonar (1403) 688.
 Brynjólfur Sveinsson biskup í Skál-
 holti 250, 308, 402, 403, 433,
 483, 624.
 Brynjólfsson: Benedikt, Bjarni,
 Björn, Daði, Ólafur, Pétur, Þórður,
 Þorleifr.
 Brynjólfssynir (Benedikt og Björn)
 684.
 brythögg 718. Sbr. búsgagn.
 bræðr (ekki munkar) í Bæ í Borg-
 arfirði 124.
 Bræðratunga 114—115, sjá Tunga
 í Biskupstungum.
 bú (sbr. bóndi) 319, 400, 465, 466²,
 467², 468², 469², 471², 472²,
 476², 497, 623, 627, 681. — bú,
 búfé 83, 111, 210, 239, 259,
 260², 265, 271, 291, 292, 295,
 419, 457, 486, 514, 515, 620,
 643, 706, 707, 760. — stað-
 arbú 290. — útbú 406, 413, 416,
 614². — búmenn, búfastir menn
 51*

211, 687. — búfjárleg (búfélag) 466², 467, 468, 471, 472. — búfjárleiga 626. — búgarðr 211. — búlausir menn 206, 464, 473, 476. — búnaðr, búskapr 211, 370, 435, 465, 467, 468, 469, 471, 472, 473, 474, 475. — búnautn 702. — búprestir 181, 182, 598. — búseta 141. Sbr. búsgagn, búshlutir, búsbúhlutir.

Búalög 473.

buchram, sjá klæði.

búð, búðir (atlegubúðir, verbúðir) 140—141. — ítaksbúðir 141. — vetrlæg búð 140. — búðarstaðr 657. — búðarstíð 657. — búðarverð 418. — búðarvörðr 118. — búðarvist 112.

Búðardalur á Skarðsströnd 774.

Búðarhamar (-rar) í Hnappadals-sýslu 53.

Búðahraun (Búðaklettshraun = Klettshraun) á Snæfellsnesi 373.

Búðir á Snæfellsnesi 112, 210, 323, 324, 373. — Búðaós 112, 372—373.

Bugakelda (Bugskelda) í Hnappadals-sýslu 83, 305.

Bugakær í Viðvíkarsveit 54.

Búland í Norðfirði eystra 233.

Búland í Skaptártungu 235, 246.

bulla (páfans) 113, 205.

bulla (í strokk) 718.

Búllduholt 347, sjá Bauluholt.

Bulungarnes í Langadal 378.

Bunkinn á Bjarnarey í Vestmannaeyjum 190², 191.

Búrfellsdalur á Snæfellsnesi 111.

Búrfellsháls í Þjórsárdal 115.

Búrhyll í Fljótum 145.

bursa (pastoris) 61.

burtsöngur 1, 164, 537, 539, 593. — burtsöngvabók, sjá kirkja.

busa 612.

búsgagn, búsgögn, bú(s)hlutir, búsbúhlutir (sbr. amboð, smíðatól,

sængrklæði) 101, 104, 177, 226, 265, 357, 406, 573, 705, 718. — smábúsgögn 614. — álreip (ólarreipi) 613. — askar 632. — smáaskr 718. — stafaskr 718. — bismari 290, 613. — björtunna 100. — brythögg 718. — bulla (í strokk) 718. — busa 612. — busti 288. — byttur 172, 533, 600, 711. — diskar 289, 482, 503, 632, 718. — fat, fót (flát) 614, 711. — fiskasleggja 711, 718. — flatbytna 155. — grindajarn 613 (sbr. kirkja). — grindabrauðsjárn 290 (sbr. kirkja). — handkvern 259. — harðsteinn (hverfisteinn) 711. — harðsteinsbrýni 718. — heitukerald 614. — heituketill 289. — kambar 288, 527, 612, 613, 632, 678, 718. — kanna 353, 710. — fatkanna 614. — ker, kerald (sbr. grjótker, sbr. kirkja) 100, 632, 651, 718. — ker, keröld í jörðu, jarðkeröld 92, 162, 306, 482², 503, 537, 542, 562, 566. — þolker 482. Sbr. stórkeröld, uppgerðarkeröld, uppistöðukeröld. — ketill, katlar 159, 323, 408, 544, 677, sjá kirkja. — kista, kistur (sbr. kirkja) 82, 83, 92, 100, 156, 157, 158, 160, 163, 171, 175, 176, 177, 218, 243, 256, 258, 259², 260, 262, 266, 268, 288, 289, 446, 482², 503², 512, 513, 514, 516, 519, 521, 522², 523, 525, 528², 529, 530, 531, 534, 541², 544, 554, 559, 564, 569, 570, 581, 583, 584, 600, 612, 613², 614, 632, 677, 711, 718. — lýsiskista 515. — smjörkista 711. — kistuþrum (= kistuhró) 550, 555, 560, 563, 587. — kistill, kistlar (sbr. kirkja) 171, 533, 541, 559, 574, 600, 650. — steindr kistill 162. — klifberi 632. — klofavgog

718. — kola, kolur, sjá kirkja.
 — lár 482, 503. — mansöx 718.
 — mensura 288², 612². — met
 metaskálin, skálin með metum
 160, 262, 518, 523, 534, 613,
 614, 718. — morteel 614. —
 panna 614. — pottar 289, 482,
 503, 613, 614², 632², 677, 711,
 718². — pundari 711, 718. —
 pylla 718. — reidíngur 500. —
 reip 632. — rist 614. — salser
 (salsier) 289², 353, 718 (sbr.
 kirkja). — saltfat 614, 711. —
 saltker 581. — sár, sáir 100,
 157, 520, 522, 534 (sbr. kirkja).
 — selja (flát) 711. — skjólur
 614, 630. — skæri 613. — sleggja
 289 (sbr. fiskasleggja). — sliktju-
 steinn (sbr. harðsteinn) 518. —
 spónn, spænir 718. — kopar-
 spónn 518. — silfrspænir 213,
 289, 612, 613, 718. — steiki-
 teinn 614. — stökkaker 711. —
 stokkar 572, 711. — stórkeröld
 614, 677, 711. — stórkerald í
 jörðu 228. — Strandasáir 482,
 503. — strokkar 482, 503, 632,
 711, 718. — svarðreipi 613. —
 tindiskar 289, 614, 711, 718. —
 tréskál 289. — trog 482, 503,
 632, 677, 711, 718. — tunna
 140, 630. Sbr. bjórtunna. tjöru-
 tunna. — tunnuhlutr 482, 503.
 — tvíbytnufat 482, 503. — upp-
 gerðarkeröld 482, 503, 677, 711,
 718. — uppistöðukeröld 482, 503.
 — vogir 526, 584, 632. — örkr,
 erkr 566, 711.
 bússa (skip): bússuefni 614.
 busti 288
 Búason: Kollgrímr.
 Búasynir 291, 294.
 Butraldastaðir í Fljótshlöð 403.
 bygð 370, 437, 439. — bygðar-
 fleygt 734. — bygðarmenn 620.
 Bygghóll í Skagafirði 410.
 bygging (fjár, jarðar) 628, 677,
 724.
 Byjasker á Rosmhvalanesi 221,
 256.
 býr (bær, kaupstaðir) 370.
 Byrgi í Kelduhverfi 585².
 Byrgisvík á Hornströndum 106, 123,
 135, 633.
 Byrningsstaðir, sjá Birningsstaðir.
 Byruunes, sjá Birnunes.
 bytta, sjá búsgagn.
 Bægisá í Eyjafjardarsýslu 349, 350,
 503, 504, 507, 509², 518—519.
 bæn 391.
 bænahald 739, 764.
 bænhus. bænahús (sbr. hálfkirkja,
 kirkja) 9, 78, 80, 81, 82, 89, 90
 91, 92, 94, 100, 101, 109, 110,
 127, 157, 158, 162, 164², 166,
 167, 168, 169, 170, 176², 192,
 235⁴, 237, 239², 240, 241², 242²,
 244, 251, 254, 260, 261, 302²,
 303², 304, 305, 317, 337, 403,
 405, 425², 426, 448, 449, 451,
 491, 492, 497, 499, 500, 504,
 532², 537, 544, 547, 553, 554,
 565, 570, 573, 587, 589, 616⁴,
 621, 638, 639, 650, 671, 722,
 749, 753. — útbænahús 570. —
 bænhuskross 337, 426².
 Bænhuslekr í Bitru 104.
 Bænhusvík 656.
 bær, bæir (bygt ból) 93, 100, 101,
 103, 104, 107², 109², 110, 115,
 122-124², 125, 143, 153², 159,
 160, 161, 162, 163², 164, 165,
 166², 167, 168, 169², 170, 171,
 172², 173, 174², 175, 176, 190,
 193, 194², 195, 197², 229, 230,
 231, 237, 239², 240², 241, 242,
 244, 249, 256, 257, 260, 261,
 262, 267², 270, 301, 305, 306²,
 324, 330, 331, 355, 368, 401,
 403, 404, 426, 436, 447, 498,
 512, 513, 514, 516, 518, 520,
 521, 523, 524, 525², 526, 527.

- 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 539, 540^a, 541, 542, 543^a, 544^a, 545^a, 546, 547, 548^a, 549, 550, 551^a, 552, 553, 555, 556^a, 557, 558^a, 559, 560, 561^a, 562^a, 563, 564, 565, 570, 571, 572, 574, 576, 578, 582, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 708^a, 709^a, 732^a.
- bær (borg, kaupstaðr) 368.
- Bær í Borgarfirði 123—124, 228, 494, 495, 646.
- Bær 114 = Gaulverjabær.
- Bær á Höfðaströnd 412, 419, 420.
- Bær í Kaldaðarnesshreppi í Strandasýslu 89.
- Bær í Óslandshlíð (= Miklibær) 278, 282, 286.
- Bær á Rauðasandi, sjá Saurbær.
- Bær í Steingrímsfirði 106, 633.
- Böðvar Arnórsson bóndi á Marðarnúpi (fyrir 1369) 253—254.
- Böðvar Benediktsson, Gizurarsonar galla (1377—1395) 319, 604.
- Böðvar Einarsson (1385) 387.
- Böðvar Gilsson (1398) 640.
- Böðvar Guðmundarson prestur nyrðra (1363—1371) 186, 247, 270.
- Böðvar Hrafnsson á Barðaströnd (1411) 736, 738, 740, 742, 743.
- Böðvar Jónsson (1384) 374.
- Böðvar Jónsson (í Borgarfirði 1679) 635.
- Böðvar Jónsson (á Arnarstapa 1695) 631.
- Böðvar karfamaðr á Hólum í Hjaltaðal (1887—1889) 406, 414, 428.
- Böðvar keis á Hólum í Hjaltaðal (1388) 418.
- Böðvar Klængsson (1388) 425.
- Böðvar Pétursson (1386) 388.
- Böðvar skipmaðr á Hólum í Hjaltaðal (1887—1888) 406.
- Böðvar Snorrason Húnakappi (1363) 200—201.
- Böðvar Þórðarsson í Bæ 13, 494, 495.
- Böðvar Þórðarsson í Görðum 494, 495.
- Böðvar Þorsteinsson prestur á Grenjaðarstað 65—67, 74—75, 116—119, 134—135, 146, 186—187, 208.
- Böðvar Ögmundarson subdjákn á Mððruvöllum í Hörgárdal (1394—1397) 503—504, 619—621.
- Böðvarsdalsá í Vopnafirði 236.
- Böðvarsdóttir: Guðný, Helga, Ingridr.
- Böðvarsholt í Staðarsveit á Snæfellsnesi 210, 431, 646.
- Böðvarsson: Arnór, Aun, Broddi, Einar, Jón, Steingrímur, Sturla, Þórðr, Þorgeir, Þorgils, Þorsteinn.
- Bölverksfoss í Rangá 636.
- Cain sonr Adams 5.
- Cainan sonr Enos 5, 10.
- Calixtus papa & martyr 323, 324.
— Calixtusmessa 705, 706, 727.
- camerarius 460.
- campanæ (sbr. klukka) 64, 606, 609.
- canceler 179.
- cancellarius 768.
- candelæ 61, 64.
- canones sacri 58, 59, 62, 63, 64.
— canonis missæ 59. — canonici 64, 65, 67, 116, 121.
- Cantuaría, sjá Kantarabyrgi.
- cantica 60.
- capellanus papæ 203.
- capitulum, kapituli 42, 65, 67, 214, 276, 296, 298, 764, 765. — capitularis domus 765. — kapitula innsigli 334, 335, 351, 355, 458, 641, 752.
- cardinales 120, 152, 460^a, 461.
- cathedra (cathedraccio) sancti Petri (sbr. festum) 186, 359, 423, 626.

- Cecilia Haldórsdóttir, Loptssonar (á lífi 1403) 687^a.
 Cecilia mæir hin helga 175, 564, 685. — Ceciliukirkja 524, 557. — Ceciliumessa 679, 741. — Ceciliupatr i Gnúpufellsskógi 524.
 Cecilia Nikulásdóttir (1383) 367.
 Cecilia Sigurðardóttir i Djúpadal 618.
 Cecilia Vigfúsdóttir Hólms (1415) 765.
 Celius (sbr. Chelius) 11.
 Chelius (sbr. Celius) 5.
 Cheltenham á Englandi 655.
 chorus 60.
 Christfé, sjá Kristfé.
 christianitatis subsidium 673.
 Christophorus, sjá Kristophorus.
 Christus, -Jesus Christus 11, 55, 58, 59, 68, 131, 133, 155, 206, 219, 231, 250, 256, 270, 272, 335, 338, 351, 352, 357, 361, 363, 372, 378, 398, 420, 422, 444, 449, 452, 457, 460, 461, 464, 477, 478, 480^a, 484, 497, 501, 504, 596, 602, 604, 607, 608, 609, 610, 617, 618, 619, 620, 622, 623, 626, 636, 639, 640, 645, 648, 649, 653, 662, 666, 667, 669, 670, 672^a, 673, 675, 677, 679, 680, 682, 683, 684, 685, 689, 700, 701, 703, 704, 707, 716^a, 720, 721, 722, 727^a, 733, 751, 754, 756, 757, 767.
 cimiterium 64.
 Ciprus (Ciprur) 5, 11.
 Ciriacus martyr 270.
 cista 673.
 Cisterciensis ordo 205.
 civitas Bergensis 769. — civitas Ollensis 460. — civitas Scalotensis & Holensis 203.
 claustrum, claustra 62. Sbr. klaustr.
 Clemens, sjá Klemens.
 clerici (sbr. klerkr) 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 205.
 Codex Scardensis, sjá Skarðsbók.
 collectores (decimæ) 67, 203, 208, 460.
 collectura 93.
 collegium sacrum 460.
 commendaciones 685, 702.
 commissarius generalis 147^a.
 Compendium Theologiæ 685 (sbr. bók, kirkja).
 compositio inter regnum & ecclesiam 62.
 compotus 151.
 computacio ecclesiæ Anglicanæ 765.
 Conceptio sanctæ (beatæ) Mariæ 378, 456, 688 (sbr. festum).
 concilium Viennense 59.
 concubina (sbr. focaria, frilla) 59. — concubinitus 61.
 confessores (sbr. skriptafaðir) 55, 673.
 consanguineus (sbr. frændsemi) 59.
 consecratio (vígsla) 751^a.
 consiliarij (conciliarij locorum) 63, 767^a.
 constitutiones 615.
 consules 63.
 conventubræðr 144, 180, 185, 275, 296, 298^a, 422—323, 334, 351, 354, 499, 500. — conventusystir 357, 397, 398, 641, 730.
 convolutum 116.
 corona (krúna) 767.
 corporall (corporale, sbr. kirkja) 151, 615.
 corpus domini 151^a. — corpus Christi 69, 160. Sbr. festum.
 crastinus (crastina dies), crastinum (dagrinn fyrir e-a hátíð, gær-dagr) 67, 74^a, 189, 252, 323, 324, 422, 485, 516, 534, 548, 604, 621, 642, 643, 688.
 Craumer á Englandi 770.

Credo in deum 98, 470.

Cretus 5, 11.

crimina 58.

crisma, sjá krisma.

crux (sbr. kross, kirkja) 61.

Crymogæa Arngríms 783.

cura animarum 59, 61.

curia Romana 203, 460, 672.

customæ (gjöld, tollar) 769.

Cutbertus hinn helgi 134 (sbr. Guðbjartr).

Daðason: Einar, Ormr.

Daðastaðir á Reykjaströnd í Skagafirði 485.

Daði Brynjólfsson (1377—1392) 319, 484.

Daði fatabúrsmaðr á Hólum í Hjaltaðal (1389) 428.

Daði Loðinsson nyrðra (1369) 253.

Daði Oddsson í Rangárfingi (1406) 713.

Dacia, sjá Danmörk.

dagr: illir dagar (dismaladagar) 183. — dagsbréf (= stefnubréf) 209. — dagsmörk 402. — dagslátta 485, 643². — dagstíðir 615.

— dagsverk 258.

Dagr Ívarsson í Borgarfirði (1394) 376.

Dagstýggsson: Vigfús.

Dalahólmr í Miðdölum í Dalasýslu 227.

Dalbær í Landbroti 234, 235, 245². — Dalbæingafjara 245.

Dalgeirsstaðir í Miðfirði 540, 595.

Dalir í Arnarfirði 197, 330.

Dalir(nir) í Dalasýslu 108, 697. — Dalasýsla 660, 701.

Dalir(nir) í Húnavatnspingi 443². dalir í Steingrímsfirði 230.

Dálkr Einarsson bóndi á Reykjum í Tungusveit og (eptir 1388) í Bólstaðahlíð 175, 271—273, 319,

421, 444, 477, 545, 618.

Dálksson: Einar.

Dalland í Borgarfirði eystra 232.

dalr(=Rjúpnadalr í Fellshverfi) 243.

dalr (= Fossá[r]dalr í Húnavatnspingi) 159².

Dalr í Blönduhlíð (hvortveggja, sbr. Djúpidalr) 485, 565.

Dalr í Eyjafirði (hvortveggja, Stóri og Litli Dalr, sbr. Djúpidalr) 595—596, 661—664, 668. — Dals-

skógr 661—664, 668.

Dalr undir Eyjafjöllum 1, 216, 262—263. — Neðri Dalr 1.

Dalr í Skagafirði (Djúpi-Dalr eða Héraðsdalr) 418.

Dalr í Tungusveit (Héraðsdalr) 175, 530.

dalrinn vestasti 2.

Dalsá, landamerki Kalmanstungu 624.

Dalstjörðr í Húnavatnssýslu (prentvilla: Dalstörn) 650.

Dalssóknir, beitarnland frá Heynesi 250.

Daminsey (Damisey) á Orkneyjum 50, 51.

dandismenn 720. Sbr. dugandi menn.

Danir 361, 365, 367, 376, 377, 384, 386, 393, 396, 397, 399, 424,

425, 427, 428, 432, 441, 443. — Danakonungar 30.

Danmörk, Dacia 11, 203, 370, 432, 440, 441, 672, 763, 767—

770.

danska 489. — danskr skildingr 33. — dönsk rithönd 489.

Dardanus 6, 11.

Dareth (sbr. Fareth, Phared) 5.

Datzstaðir (= Daðastaðir) í Reykjaðal 353.

Dauðatjörn í Hörgárdal 643.

dauðir menn: söngr yfir dauðum mönnum 131, 464. Sbr. defuncti.

Dauðsmannsskáli í Fjörðum 458, 459.

dautt fé 287.

- decima (sbr. tíund) 62, 96. — decima pars bonorum 64. — decima triennis 67.
- decollatio Johannis baptistæ (sbr. festum) 520, 521, 526, 528, 540, 594.
- dedicatio ecclesiæ 167, 168, 174.
513, 514, 516, 518, 521, 523,
524, 525², 526, 527, 530, 531,
532, 533, 534, 535, 537², 541,
542, 543², 544, 545, 546, 547,
548, 549, 550, 551², 552, 553,
555, 556², 557, 558², 559, 560,
561, 562², 563, 564, 570, 571,
574, 576, 578, 584, 585², 587,
589², 590, 600.
- defuncti (dauðir menn) 1, 68.
- Deild (í Kollafirði) 91².
- Deildará á Skúlmarnesi 196.
- Deildardalur í Skagafirði 727, 755.
— Deildardalsfrétt 488.
- Deildarhamar, rekamark frá Staðastað 81.
- Deildarhamar á Skaga nyrðra 170,
171, 172, 279², 289², 532, 546,
551, 552, 565², 599, 601, 654.
- Deildarholt á landamarkjum Lága-
fells og Elliða (sbr. Hrísholt)
347.
- Deildarsker í Ólafsfirði 458, 459.
- Deildarsker í Þistilsfirði 2.
- Deildartunga í Reykholtssdal 376.
- Demetrius martyr 545.
- denarii sterlingorum 67.
- Depill (sbr. Doplur) á Skaga nyrðra
169, 280, 284, 545, 622.
- de profundis 98.
- Dersingham á Bretlandi 770.
- Desey í Norðrárdal 645.
- Desjarmýri í Borgarfirði eystra 96
—98, 232.
- Desjarmýri á Skagaströnd 398.
- Desjarteigr á Grenjaðarstað (sbr.
Dysjarteigr) 579.
- desjatorf 373.
- de tempore 70, 125, 174, 177, 260,
446, 482, 503, 516², 519, 520²,
521, 523, 526, 527², 529², 530,
531², 542, 543, 549, 555, 556,
558², 559, 560, 563², 566⁴, 569,
571⁴, 573, 575², 577⁴, 580², 583²,
587, 588², 590², 657⁶.
- Detleuus Ratzeburgensis 751.
- Deus misereatur 98.
- diaconus (sbr. djákn) 151².
- dies mala, dies mali 183—184.
- Digranes í Seljarnarneshreppi
597.
- Dimon á Færeyjum 51.
- Dimon hin mikla á Markarfljóts-
aurum 190², 191, 192.
- Diney, sjá Duney.
- diocesani (sbr. lýðbiskup) 59, 61,
62, 64.
- Dionysiusmessa (sbr. festum) 162,
164, 542, 543.
- diskar, sjá búsgagn.
- Diskar á Skógarströnd 349.
- dismaladagar, sjá dies mala.
- divisio apostolorum 394 (sbr. fest-
um).
- djákn, djákni 69, 71, 82, 88, 89,
99, 124, 129, 161, 162, 164, 166,
168, 193, 195, 227, 233, 238,
241, 242², 243, 244, 258, 263,
270, 293, 301, 403, 446, 513,
517, 524, 525, 535, 536, 537,
541, 542, 559, 561, 563, 564,
565, 573, 574, 576, 578, 581,
605, 623, 635, 686.
- djásn 687. Sbr. klæðnaðr.
- Djúpa í Ljósavatnsþingum 356,
446.
- Djúpadæl(i) á Skagaströnd 398,
552.
- Djúpafjörðr í Barðastrandarsýslu
15.
- Djúpagil á Skagaströnd 398.
- Djúpálón undir Jökli 444. — Djúpa-
lónssandr 444.
- Djúpavík á Tjörnesi 4.

- Djúpídalr í Blönduhlíð 618 (sbr. Dalr).
- Djúpídalr í Dalasýslu 729. — Djúpa-dalsá 729.
- Djúpídalr (ytri) í Eyjafirði (sbr. Dalr) 524, 525, 661—664, 719—720.
- Djúpsker við Snæfellsnes 634.
- Dofustaðir í Eystrahrepp 379, 380.
- Dólgfinnr Orkneyjabiskup 23, 27, 38, 43, 50.
- dómadagsundr 183.
- dómari 553. — hinn hæsti dóm-ari 186.
- Domine in tua 107.
- dominica, dominicæ, dominikur 68, 69, 102, 160, 197, 331, 522, 527, 530^a, 751. — dominica passionis 698. — dominica .xi. eptir trini-tatis 191.
- Dominus vobiscum 151.
- dómkirkja 287, 606^a, 607^a, 608^a, 715, 750.
- dómr, dómar 53—54, 99, 116, 119, 142^a, 147, 181, 188, 202, 300, 321, 339, 342, 352, 353 (opt), 358, 362, 377^a, 378, 386, 440^a, 487, 509, 619, 628, 629^a, 638, 661—664, 668, 684, 691, 692, 698, 694, 695, 698, 700, 724^a, 725^a, 780, 731, 733^a, 734, 736^a, 737^a, 740, 744^a, 745, 746^a, 747^a, 759, 760, 762, 764^a. — Flosa-dómr 53. — lagadómr 120. — tólf manna dómr 661, 664. — dómsálit 627. — dómsatkvæði 147, 182, 189, 253, 257. — dóms-bréf 54, 378, 668, 723, 737, 746. — dómlagning 353. — dómnefna 740. — dómsmenn 54, 664. — dómsseti 147, 322, 389.
- donationes 59.
- Doplur 169, sjá Depill.
- Dorsetia á Bretlandi 770.
- Draflastaðir í Fnjóskadal 209^a, 507, 571—572.
- Drageyri, sjá Eyri undir Draga.
- Dragi í Skorradal 138.
- Dranganes á Hornströndum 106, 135, 136, 327, 634.
- drangar fyrir utan Brunna í Vopna-firði 639.
- Drangar á Hornströndum 16, 366. — Drangareki 702.
- Drangar á Skógarströnd 105, 137. — Drangamenn 137.
- Drangaurð á Hornströndum 136.
- Drangavík á Hornströndum 136.
- Drangey á Skagafirði 278, 283. — Drangeyingar 418. — Drangeyj-arfar Hólastaðar 614.
- Drangr í Borgarfirði eystra 97, 238.
- Drangshlíð undir Eyjafjöllum 258.
- Drangsteinn (drangsteinn?) við Skuggagötu 621.
- Drápsker fyrir Barðaströnd 301.
- dreglahúfur 129.
- Drengir Ormsson 154, sjá Andrés drengir Ormsson.
- drepsótt (svartidaudi) 680.
- drepsteði, sjá smíðatöl.
- Dritvík (Drisvík) undir Jökli 445.
- Dritvík á Langanesi (nú optast Fúlavík) 156, 554.
- drottinsdagar 1, 98, 151, 357, 612, 626, 649^a.
- drottning: María drottning 219, 231, 574.
- dróttseti 362.
- drykkir 159, 544.
- Drypttarsteinn, sjá Dýptarsteinn.
- Drög í Viðidalstunguheiði 538, 592.
- Dufgusdalr á Snæfellsnesi 327. — Duggusdalsmenn 345.
- Dúfuhús í Björgvin 731.
- Dufpaksholt í Hvolhrepp 217.
- dugandi menn (sbr. dandismenn) 188^a, 198, 200, 247, 317, 334.
- dúkr glítaðr 710. Sbr. kirkja.
- Duney (Diney) á Orkneyjum 51.

Dunkrskógr í Hörðadal 491.
 Dúnorey á Orkneyjum 51.
 Dunstanus hinn belgi 212, 220, 298, 711.
 Duratindr, ey fyrir Barðaströnd 301.
 Dý, eyðijörð í Suðr-píngeyjarsýslu 353.
 Dýjaskálarbarmr á landamerkjum Vatnshlíðar og Vatnsskarðs 10.
 Dýlækr í Hnappadalssýslu 83.
 dymbilvika 365.
 dýna (—ur), sjá sængrklæði.
 Dyncomen 768.
 Dyonisiusmessa, Dionysiusmessa.
 Dýptarsteinn við Reykjanes 19.
 Dýrafjörðr í Ísafjarðarsýslu 15, 126, 197, 228, 329, 330, 447, 448, 670. — Dýrafjarðarbotn 197, 324, 330.
 dýraveiðar 436.
 Dýrfinnastaðir í Blönduhlíð 409.
 Dyrhólar í Mýrdal 400.
 dýridagr 680.
 Dýrleifarson, búskarl Hólastaðar (1389) 428.
 dýrleiki jarða 75, 141, 314.
 Dysjarteigr, sjá Desjarteigr.
 Dvergasmíði, griðkona á Hólum í Hjaltadal (1388) 416.
 Dvergasteinn í Seyðisfirði 233.
 dægr 457, 514², 602², 618², 620, 707.
 dæl (= Kýrdæl) 180.
 dæld (bjá Seylu í Skagafirði) 712.
 Dælir í Fljótum 65, 66.
 Dögurðardalsá á Hornströndum 273, 274.
 Dögurðarnes í Dalasýslu 660.

Ebrón (dalrinn) 5.

ecclesia (sbr. kirkja) 55, 53, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 673², 751², 765. — ecclesia cathedralis (sbr. dómkirkja) 62, 64, 751. — ecclesia Nidrosiensis 53. — ecclesia

Ollensis 460, 461². — ecclesia Romana 56, 203, 204, 460, 751. — censura ecclesiastica 63. — forum ecclesiarum 62. — ingressus ecclesiæ 64. — iudex ecclesiasticus 61. — libertas ecclesiastica 63, 64. — muri ecclesiæ 61 (sbr. kirkja, bygging). — præpositi, rectores ecclesiarum 61. — ecclesiastica sacramenta 61.

Ector sonr Priamus's 6, 11.
 Edmundr (Játmundr) Vigfússon Hólms (1415) 765.
 Efraból í Steingrímsfirði 231.
 Efríás í Hjaltadal 410.
 Efríhváll í Hvolhrepp 647.
 Efstabúð undir Jökli 112.
 Efstafell í Köldukinn 186—187, 356, 393—394.
 Efstaland í Öxnadal 397.
 efstavika 540, 594,
 Egðafylki í Noregi 29.
 Egg í Hegranesi 318, 408, 413.
 Eggert Björnsson á Skarði 700.
 Eggert Briem prestur á Hóskuldstöðum (d. 1893) 501, 778.
 Eggert Guðmundsson (1709) 501.
 Eggert Hannesson lögmaðr 447, 670.
 Eggert Snæbjörnsson á Kirkjubóli 681.
 Eggertsson: Jón.
 Eggjar bjá Lýtingsstöðum í Skagafirði 318.
 eggver 185, 230, 231, 579, 580, 586.
 Eggvershólmr í Hólmavatni á Langanesi 155, 554.
 Eghildarholt, sjá Eyhildarholt.
 Egidius hinn belgi 99, 574. — Egidiuskirkja 99, 227. — Egidiusmessa 184.
 Egill Eyjólfsson biskup á Hólum 167, 170, 208, 279², 283, 284, 310, 547.

- Egill maðr í Skagafirði (1389) 430.
 Egill Skallagrimsson 13, 494.
 Egill Sölmundarson í Reykholti 13.
 Egilsey í Orkneyjum 50.
 Egilsson: Einar, Grímr, Jón, Magni, Sveinbjörn, Þórðr, Þorsteinn.
 Egiptaland 152.
 Eið í Eiðapinghá 232, 495—496.
 Eiði í Mosfellssveit 598.
 eiðr, eiðar (sbr. bókar eiðr, sbr. juramentum, sjá bók) 10, 54, 71, 74, 113, 118, 120, 189³, 209, 252, 253³, 254, 258³, 272, 277³, 281, 307³, 308³, 321, 322, 341³, 342, 344, 353, 368, 370, 377³, 378, 382, 388, 390³, 423, 440³, 441³, 444, 445, 448, 479, 618³, 628³, 662³, 663³, 664, 674, 704, 705, 715, 725³, 727, 729³, 733, 734³, 736, 738, 739, 742, 745³, 755³, 760³. — eiðfesting 739. — eiðstafr 440, 441. — eiðsvarnir menn 696.
 Eiðsifjapingsbók 40.
 Eiðsker við Seltjarnarnes 339.
 Eiðstaðir í Blöndudal 481.
 •eigindómsjörð• 501.
 eiginkona (eiginhústrú) 734, 756, 762.
 eign, eignir, eigur 56, 131, 133, 134, 145³, 146, 152³, 153³, 185³, 209, 254, 255, 257³, 272, 273, 274, 276, 287, 294, 319, 322, 331, 336³, 337, 339, 353, 358, 359, 361, 363, 366, 372, 374, 375, 378, 385, 388, 389, 390 (opt), 400, 420³, 427, 448, 452³, 453, 454, 455, 462, 463³, 476, 477, 478, 480, 484, 486, 489, 494, 497, 498³, 501, 509, 517, 533, 592, 593, 596, 602³, 603, 604³, 616³, 618, 622³, 625, 626, 627³, 629, 639, 640, 644, 645, 646³, 647, 648, 649, 654, 658, 662³, 663³, 664³, 665, 666, 676, 677³, 681, 682, 683, 684, 689, 699, 706³, 710, 712, 714, 716, 727, 731, 737, 741, 746, 747, 750, 760, 762. — eignarhluti 401, 643. — eignarmaðr 253, 255³, 420, 506, 676. — eignarskipti 713. — eignarumboð 761. — eignarvitni, eignarvottar 119, 189.
 Eilífr Árnason korti erkibiskup í Niðarósi 21, 36, 40, 49, 58, 59, 208, 307, 475.
 Eilífr biskup í Stafangri (1480—1512) 47.
 Eilífr Bjarnarson (1378) 334, 425.
 Eilífr Eiríksson (1381) 359.
 Eilífr Ólafsson nyrðra (1402) 683—684.
 Eilífr prestur á Skarði á Skarðsströnd (um 1400) 659.
 Eilífr (Eileifr) Sveinsson (1669) 483.
 Eilífsá (í Suðr-Þingeyjarsýslu) 458, 459.
 Eilífsdalr í Kjós 70. — Eilífsdalsá 32, 342.
 Eilífsson: Eiríksl, Þórarinn, Þórólfr.
 Einar, er gefr Höskuldsstaðakirkju ká 601.
 Einar Ásmundarson nyrðra (1375) 298.
 Einar Ásmundarson vestra (1387—1388) 399, 427.
 Einar Berghórssson nyrðra (1412—1414) 745, 753—754.
 Einar Bessason á Gunnsteinsstöðum (1408) 719.
 Einar Bjarnarson í Ytra-Djúpadal í Eyjafirði, faðir Árna Dalskeggs (á lífi 1395, d. fyrir 1401) 595—596, 662, 663.
 Einar Bjarnarson (1361) 180.
 Einar buttr (1399) 647.
 Einar Böðvarsson nyrðra (1392) 484.
 Einar Daðason í Hvammi í Miðfirði (1384 og þar eptir; fór að

- búa í Hvammi 1387) 377, 454, 548, 679, 706—708, 722, 728.
- Einar Dálksson, Einarssonar, í Bólstaðarhlöð, sýslumaðr í Húnavatnsþingi (1388—1401) 424, 618, 667.
- Einar Egilsson nyrðra (1395) 605.
- Einar Eiríksson, Sveinbjarnarsonar, í Vatnsfirði (d. 1383) 147—148, 211, 319, 360—361, 365—367, 435, 463, 476.
- Einar Finnsson prestur í Húnavatnsþingi (1392) 477.
- Einar fóstri, skáld 437, 438.
- Einar Gellisson undir Jökli (um 1360) 348.
- Einar Gilsson lögmaðr 74—75, 131, 247, 251—252.
- Einar Guðmundsson vestra (um 1377) 313.
- Einar Guðmundarson í Eyjafirði (1399) 642—643.
- Einar Gunnarsson smjörbakkur, erkebiskup í Niðarósi 21, 25, 35, 40, 49.
- Einar Hafliðason prestur á Höskuldstöðum officialis fyrir norðan land (1351—1392) 56—57, 65, 71, 74, 76—77, 131, 163², 167—168, 201, 202, 252—253, 277, 281, 296 298, 322, 339, 371, 374, 381, 383, 387—390, 420, 445—447, 479—480.
- Einar háleggr (1399) 647.
- Einar Hallvarðsson í Múlaþingi (1405) 706.
- Einar Hauksson prestur og ráðsmaðr í Skálholti (1413—1415) 750, 761.
- Einar Herjólfsson (1409) 723.
- Einar Hermundarson í Þingeyjarþingi (1357) 119.
- Einar Höskuldsson prestur á Grenjaðarstað 579, 580.
- Einar Ingason (1389) 443.
- Einar Jónsson Þingeyringr (1357) 118.
- Einar Jónsson á Snæfellsnesi (1377) 323.
- Einar Jónsson í Ísafirði vestra (1392) 476.
- Einar Jónsson á Barðaströnd vestra (1415) 758.
- Einar Jónsson (í Skálholti 1787, skólameistari?) 631.
- Einar Kolskeggsson prestur í Reykholti (um 1360) 136.
- Einar Magnússon syðra (1415) 466.
- Einar Mársson 163, sjá Einar Njálsson.
- Einar Njálsson ábóti á Munkaþverá 28, 153, 310.
- Einar Oddsson á Auðólfstöðum (1378) 332—334.
- Einar Ólafsson prestur í Húnavatns-
eða Hegranesþingi (1386—1394,
d. fyrir 1415) 389, 501, 754—
760.
- Einar Ólafsson húskarl á Hólum (1388) 414.
- Einar Ólafsson (1397) 617.
- Einar prestur á Hólum í Hjaltadal (1388) 418². Sbr. Einar Ólafsson.
- Einar rípi húskarl á Hólum (1389) 428.
- Einar Sigurðsson, Einarssonar, prestur á Stað í Steingrímsfirði 191.
- Einar Snorrason á Snæfellsnesi (1384) 373.
- Einar Snorrason prestur í Húnavatnsþingi (1392—1398) 479, 622.
- Einar Þórarinnsson í Húnavatnsþingi (1397) 618.
- Einar Þorbjarnarson í Skagafirði (1353) 74.
- Einar Þorbjarnarson í Steingrímsfirði (fyrir 1398) 631.

Einar Þorbjarnarson í Eyjafirði
(d. 1408) 715.

Einar Þórðarson syðra (1415) 766.

Einar Þorkelsson húskarl á Hólum
(1888) 414.

Einar Þorláksson frá Kolbeinsstöð-
um (1862—1877, d. fyrir 1895)
182, 312—313, 595.

Einar Þorsteinsson á Barðaströnd
(1405) 699.

Einar Þorsteinsson biskup á Hól-
um 606.

Einar Þorvarðsson prestur í Gríms-
tungum í Húnavatnsþingi (enn
á lífi 1401) 363, 375, 389, 454,
480, 500, 547, 611, 618, 619,
621—623, 641, 666—667, 668—
669.

Einar Þrasi í Flókadal (1392) 483.

Einarsdóttir: Guðrún, Ólöf, Ragn-
heiður, Rannveig, Vilborg.

Einarstjórnir á Grænlandi 436.

Einarshöfn 56, 57.

Einarsson: Arngrímr, Árni, Björn,
Böðvar, Fjallgeir, Guðmundr,
Hálfðan, Hallr, Helgi, Hrólfr,
Ingimundr, Jón, Leifr, Magnús,
Oddr, Ólafr, Sigmundr, Sigurðr,
Þórir, Þorkell, Þorleifr, Þor-
steinn.

Einarsstaðir í Reykjadal í Suðr-
þingeyjarsýslu 116, 120, 507,
509, 555—556, 576, 579.

Einbúaholt í Kolbeinsstaðalandi
595.

Einbúi, sker í Svartá eða Blöndu
422, 444.

eindagi: heytolls 470. — á leg-
kaupi 466, 467, 468, 469², 471,
472, 474, 476. — á líksöngseyri
466, 467, 468, 469, 471, 472,
474, 476. — eindagi á ljóstolli
465, 466, 468, 469, 471, 472,
474. — tíundareindagi 466, 467,
468, 469, 471, 472, 474.

Eindriði, sjá Indriði.

Einfætugil í Strandasýslu 660.

eing, eingi, eingjar 8, 83², 125,
137, 138, 140², 141², 144, 187,
225, 251⁴, 254², 304, 305, 333,
337, 345², 347², 372, 420, 424,
425, 426², 443, 457, 552, 602, 638,
645, 754. — x. aura eingi 141.
— tveggja faðma (= 40 hesta)
eingi 244. — eingjaspotti 210.
— eingiteigar 244, 453, 535, 594,
595, 596².

Eingey fyrir Barðaströnd 194, 775.

Eingey í Laxá í Suðr-Þingeyjar-
sýslu 576², 577, 582.

Eingey fyrir Seltjarnarnesi 220,
338—339, 340, 765.

Eingibakki í Aðaldal 557, 618.

Eingidalr í Skutilsfyrri 229.

Eingihlið í Langadal í Húnavatns-
sýslu 170, 547, 719.

eingill, einglar: einglamyndir 567.
— eingilleg kveðja 470. — eingla-
kórar 186.

Eingill, skagfyrzkr maðr (1889)
481.

Eingines í Aðaldal, eign Grenjaðar-
staðar 557, 579.

Eingines í Árneshreppi á Strönd-
um 88.

England (Anglia) 20, 655², 764,
766—770. — enskar bæk (sbr.
aspiciensbók, messubók, söng-
bók) 518, 524, 573, 574, 651. —
enskr lítr 482, 502. — enskir
peningar 115, 297. — enskir
þegnar 767², 770.

Einhamrar í Hörðadal 491.

einhleypingr 465. — einhleypir
menn 476.

Einiholt í Hornafirði 234.

eir 575. — eirlampi 156.

Eirekr, sjá Eiríkr.

Eiríkr ársæli Sviakonungur 31.

Eiríkr Bárðarson (1873) 275—276.

Eiríkr biskup í Stafangri hinn síð-
ari 37, 43, 47.

- Eiríkr Bjarnarson Sviakonungr 30.
 Eiríkr Bjarnarson, Þorleifssonar á Hofi á Höfðaströnd. (fyrir 1414) 755.
 Eiríkr bolli ábóti á Þingeyrum 311.
 Eiríkr í Borgarfirði eystra (á 16. öld) 238.
 Eiríkr Eiríksson Danakonungr (d. 1319) 30.
 Eiríkr Eiríksson eymini Danakonungr (d. 1137) 30.
 Eiríkr Eiríksson Sviakonungr 31.
 Eiríkr Emundarson Sviakonungr 30.
 Eiríkr Gestsson í Þingeyjarþingi (1410) 733—734.
 Eiríkr í Glaumbæ 564.
 Eiríkr Guðmundsson í Eyjafirði (1401) 661.
 Eiríkr Guðnason í Skarði (um 1600) 191.
 Eiríkr Hákonarson jarl í Noregi 29.
 Eiríkr Hallsson (1386) 388².
 Eiríkr Haraldsson blóðöx Noregskonungr 29.
 Eiríkr, er gefr Höskuldsstaðakirkju kú 601.
 Eiríkr Ívarsson skrauthanzka, biskup í Stafangri og erkibiskup í Niðarósi 21, 22, 26, 37, 43, 47, 49.
 Eiríkr Játvarðsson hinn helgi Sviakonungr 31.
 Eiríkr Jónsson (1363) 187.
 Eiríkr Jörundarson nyrðra (1396) 611.
 Eiríkr Knútsson Sviakonungr 31.
 Eiríkr Kristophorusson Danakonungr 30.
 Eiríkr lamb Danakonungr 30.
 Eiríkr Magnússon (Magnus), prestabatarí, Noregskonungr (d. 1299) 29, 122, 183, 690, 692, 693. Sbr. bls. 779.
 Eiríkr Magnússon ríki á Svalbarði (d. 1381) 209, 298, 452, 517.
 Eiríkr Magnússon bókaörðr í Kambrýggju 655, 764.
 Eiríkr konungr af Pommern (sbr. Eiríkr Magnússon) 47, 442, 487, 618, 669, 690—695, 696—697, 731, 763—764, 765—769. Sbr. bls. 779.
 Eiríkr Ræfilsson Sviakonungr 30.
 Eiríkr Rögnvaldsson nyrðra (1386) 388.
 Eiríkr Rögnvaldsson, norrænn maðr 731.
 Eiríkr sigrsæli Sviakonungr (922 og þar eptir) 30.
 Eiríkr Skíðason nyrðra (1352) 66.
 Eiríkr bóndi á Skíðastöðum í Laxárdal (1354) 78.
 Eiríkr Sveinbjarnarson riddari í Vatnsfirði 773.
 Eiríkr Sveinsson eygóði Danakonungr 30.
 Eiríkr upsi biskup á Grænlandi 24, 27, 39, 44, 52, 308.
 Eiríkr Valdemarsson Danakonungr 30.
 Eiríkr Þorbjarnarson á Harrastöðum (1388) 423.
 Eiríkr Þorfinnsson prestur á Hólum í Hjaltadal (1382—1388) 363, 418.
 Eiríkr Þorleifsson á Marðarnúpi (1369—1398) 253—254, 374, 480, 623¹).
 Eiríkr Þorleifsson í Vik út frá Stað í Skagafirði (1380—1409) 357, 688, 718, 727¹).
 Eiríkr Þorsteinsson, Bergssonar (í æsku 1403) 687.
 Eiríkr Þorsteinsson prestur á Krossi 191.
 Eiríkr Þorvaldsson rauði 20.

¹) Getr verið alt einn maðr.

- Eiríkr Ögmundarson ráðsmaðr í Björgvin 178.
- Eiríksdóttir: Ása, Margrét, Ragnhildr, Sophia.
- Eiríksfell í Fljótshverfi 234, 244.
- Eiríksfjörðr á Grænlandi 435, 436, 438². — Eiríksfjarðarsýsla 436.
- Eiríksson: Ari, Arnbjörn, Björn, Einar, Eiríkr, Eldjárn, Eyjólf, Gauti, Guðmundr, Hákon, Haldór, Jón, Jörundr, Knútr, Magnús, Pétr, Sveinn, Þorfinnr, Þorkell, Þorvaldr.
- Eiríksstaðir í Hraunhrepp á Mýrum 86², 708, 732.
- Eiríksstaðir í Svartárdal 452, 453, 674.
- Eiríksstefna (hins rauða) 20.
- Elavus, sjá Eilífr.
- eldiðrandr 588. — elditorf 639. — eldiviðr 137, 159, 447², 457, 497, 537, 544. — eldiviðarftak 401.
- Elding (eystri), fjörumark milli Breiðabólstaðar í Fljótshlíð og Holts undir Eyjafjöllum 189, 190², 191², 636.
- Eldjárn Eiríksson í Húnavatnsþingi (1399) 649.
- Eldjárn Finnsson prestur nyrðra (1385) 381.
- Eldjárn á Hofstöðum í Skagafirði (1388) 416.
- Eldjárnsson: Haldór, Skeggi.
- Eldjárnstaðir í Húnavatnsþingi 481.
- Eldjárnstaðir á Langanesi 155, 554.
- Eldvatn(ið) í Skaptártungu 402 (sbr. Ásavatn).
- Elín Erlingsdóttir, norræn (1402) 730.
- Elizabeth móðir Jóns skírara 160, 542, 547.
- Elivágar í Skagafirði 333, 462.
- Ellidæy í Vestmannaeyjum 188², 189², 190⁴, 191², 261, 636.
- Ellidí í Staðarsveit á Snæfellsnesi 346—347. — Ellidatindar 347.
- Ellisvík 170, sjá Hellisvík.
- Ellinghar, sjá Erlingr.
- elztu menn 55.
- embætti: biskups embætti 507. — embætti geistlig 151.
- Emundarson: Eiríkr.
- Emundr Ólafsson Sviakonungur 31.
- Emundr Sviakonungur 30.
- endimörk 566, 662.
- Enni í Bitru 79, 104, 596. — Ennis-höfði 231.
- Enni á Höfðaströnd 411.
- Enni í Viðvíkrsveit 54, 73—74, 409, 429.
- Enoch (sbr. Enon) 5.
- Enon (sbr. Enoch) 10.
- Enos sonr Seths 5, 10.
- enskr, sjá Eingland.
- epiphania domini 71, 313, 420.
- Sbr. festum.
- episcopus (sbr. biskup) 55, 58, 61, 65, 67, 74, 152², 204², 461, 750, 751. — episcopalis dignitas 62. — episcopatus (biskupsdæmi) 203, 204², 460.
- Erconius (sbr. Ericonius, Exconius) 6.
- Ereas (sbr. Eroas) 11.
- Eredeus (sbr. Herecideus, Hererideus) 11.
- Erremeth (sbr. Heremeth, Nere-meth) 11.
- erfð, erfðir 481, 687, 713², 747, 761, 762, 763. — önnur erfð 299. — þriðja erfð 299. — erfðaréttir 752. — erfðatal 734.
- erfingi, erfingjar 207, 255, 287², 329, 358, 390, 391, 397, 400, 463, 506, 622, 626, 663, 665, 689 (opt), 699², 702², 703, 710, 714, 716, 735, 736², 737², 746², 747², 758², 760.
- Erfærisey (= Örfærisey) við Sel-tjarnarnes 340.

- Ericonius (sbr. Erconius, Exconius) 11.
 erindi: erindisbréf 696.
 Eringísil Eilífsson ráðsmaðr í Björgvin (1889) 440.
 erkebiskup (archiepiscopus), erkebiskupar 20—21, 25, 35—36, 40—41, 49, 58, 59, 113, 121, 122, 152³, 209, 441, 762, 768. — erkebiskupsгарðr 441. — erkistóll 152, 203.
 Erlendr í Akrhöfða 586.
 Erlendr Ásgrímsson, Guðbjartssonar (1880) 349—350.
 Erlendr Bergþórsson á Hnúki í Skíðadal (1898) 627—630.
 Erlendr Erlendsson sýslumaðr í Rangárbíngi (á lífi 1491) 495.
 Erlendr Filippusson féhirðir í Björgvin (d. 1407) 297, 362, 369, 432, 433, 440, 441.
 Erlendr Færeyjabiskup 23, 27, 38, 43, 51.
 Erlendr Haldórson prior á Möðruvöllum (1358—1379) 127, 288, 335.
 Erlendr Narfason í Teigi (enn á lífi 1458) 495—496.
 Erlendr Ólafsson sterki, lögmaðr (d. 1312) 7, 494—496.
 Erlendr Ólafsson sýslumaðr Ísfirðinga 779.
 Erlendr Ormsson prestur nyrðra (1406) 709.
 Erlendr Vigfússon Hólms (1415) 765.
 Erlendr Þórðarson, Flosasonar (d. ca. 1449) 494, 496.
 Erlendr Þorvarðsson lögmaðr (d. 1575) 245.
 Erlendsdóttir: Hólmfríðr, Valgerðr.
 Erlendsson: Erlendr, Eysteinn, Haukr, Jón, Magnús, Oddr, Torfi, Vigfús, Þorvarðr.
 Erlingr Jónsson í Nesi (á Strönd) í Selvogi (1967) 212.
 Erlingr Snorrason í Skagafirði (1393) 489.
 Erlingr steinveggr Baglakonungur 29, 771.
 Erlingr Teitsson (1883) 365.
 Erlingsdóttir: Kristín.
 Erlingsson: Magnús, Sigurðr.
 ermastakkr 688.
 Eroas (sbr. Ereas) 6.
 Esjuberg á Kjalarnesi 598.
 Eskiey, eign Grenjaðarstaðar 579.
 Eskifjörðr í Suðr-Múlasýslu 14.
 Eskjuholt á Landi 218.
 Espihóll í Eyjafirði 458—459.
 Ethmundus rex 490.
 evcharistia 51, 615.
 excommunicatio 59, 61, 62, 63, 64.
 Exconius (sbr. Erconius, Ericonius) 6.
 executores testamenti 186, 392, 687.
 exorcista 151.
 ey, eyjar: eyjatal á Færeyjum 51—52. — eyjatal á Orkneyjum 50—51. — xx. hundraða eyjar 104, 226. — ey við Hvítá í Borgarfirði (Stafholtsey) 88. — ey, rekaland Vatnsfjarðarkirkju 135. — ey í Rangá 636. — eyin litla og hólmar fyrir Skagastrand 501, 677, 683. — ey hjá Spákonufelli 551. — eyjar í J. á Bjarnarfirði 89, 135, 230. — eyjar á Breiðafirði 326. — eyjar í fljóti (Skjálfandafjöti) 356. — eyjar, sjá Gunnbjarnarsker. — eyjar á Hrútafirði 166, 535. — eyjar, sem lúta Níðaróss erkistóli 203. — eyjar, sem lúta Noregsveldi 767. — eyjar fyrir Skarðsströnd 658. — eyjar fyrir Skógarströnd 287³, 294, 766. — eyjar (= Vestmannaeyjar) 190, 191. — eyjar (eyja)menn Hólastaðar 413, 415.

- Ey í Landeyjum 191, 216, 264, 269.
- Ey (Eyjaland) í Laxárdal í Suðr-þingeyjarsýslu 579.
- Ey í Skagafirði 408, 413.
- Ey syðri og ytri á Skagaströnd 501, 676—678, 683—684. — Ey fyrir Skagaströnd 171, 532, 551, 599 (sbr. ey: eyin litla).
- Eydalir í Breiðdal 233, 241, 360, 419.
- eyðijarðir 85, 353, 465, 466, 468, 469, 471, 472, 474, 475, 598. — eyðikot 66.
- Eygiulfr, sjá Eyjólf.
- Eyhildarholt í Skagafirði 430.
- Eyin helga í Orkneyjum 50.
- Eyjafjöll í Rangárþingi 1, 188, 216, 258², 259, 260², 261, 262, 297. Sbr. Fjöll.
- Eyjafjörðir 3, 4, 17, 154, 294, 295, 363, 392, 449, 453, 458, 459, 463, 485, 486, 507, 509, 516, 525², 595, 596, 604, 605, 618, 619, 623, 642, 654, 655, 661, 662, 664², 674, 681, 685, 702, 716, 720, 733, 734, 735, 748, 749, 753, 754, 762. — Eyjafjarðará 595, 596. — Eyjafjarðarbakkar 453. — Eyjafjarðardalur 295. — Eyjafjarðarsýsla 506. — Eyjafjarðarströnd 681.
- Eyjahreppir í Hnappadalssýslu 138.
- Eyjar í Kjós 70, 219².
- Eyjardalsá í Bárðardal 507, 509, 558, 686.
- Eyjarsandr fyrir Héraðsflóa (= Húseyjarsandr) 232.
- Eyjólfur Ásláksson prestur nyrðra (líklega í Fagranesi; 1401—1402) 667, 676.
- Eyjólfur Bjarnarson í Húnavatnsþingi (1397) 618.
- Eyjólfur Bjarnarson gammr í Húnavatnsþingi (1402) 677 (ef til vill sami maður).
- Eyjólfur Bjarnason í Húnavatnsþingi (1398) 640 (ef til vill sami maður).
- Eyjólfur Brandsson ábóti á Munkaþverá 28, 153, 310.
- Eyjólfur Brandsson kórsbróðir 116—122.
- Eyjólfur Eiríksson prestur (1399) 642.
- Eyjólfur Glámsson (1379) 335.
- Eyjólfur bóndi á Grýtubakka (á 14. öld) 571.
- Eyjólfur Guðvarðsson (1386) 393.
- Eyjólfur Hallsson ábóti í Saurbæ 31, 154.
- Eyjólfur Jónsson prestur í Eyjafirði (1388) 629—630.
- Eyjólfur Jónsson prestur á Völlum (d. 1745) 294, 349, 705.
- Eyjólfur Pálsson ábóti í Veri 77, 148, 154, 312, 772.
- Eyjólfur Pétursson, Sæmundarsonar (1636) 191.
- Eyjólfur prestur í Fagranesi 562. Sbr. Eyjólfur Ásláksson.
- Eyjólfur prestur á Kvennabrekku (um 1355) 100.
- Eyjólfur prestur á Stað á Reykjanesi (um 1363) 196.
- Eyjólfur prestur á Svalbarði (1388—1394 eða leingr) 589.
- Eyjólfur rúga (hrúga) Ingjaldsson 7.
- Eyjólfur Snorrason bóndi á Hjalla (1386—1393) 395, 492, 494, 495.
- Eyjólfur Steinsson nyrðra (1353) 71.
- Eyjólfur Sæmundarson prestur í Odda 311.
- Eyjólfur Vilhjálmsson (1361) 180.
- Eyjólfur Þorsteinsson Þingeyingr (1410) 733.
- Eyjólfur Þorvarðsson í Húnavatnsþingi (1406—1412) 707, 719²), 745.
- Eyjólfsdóttir: Haldóra, Sigríðr.
- Eyjólfsson: Árni, Bessi, Egill, Grímr, Guðbjartir, Gunnar, Hrafn, Jón.

²) Þorvaldsson (á seinni staðnum) er prentvilla.

- Magnús, Oddr, Ólafr, Víga-Glúmr, Þórðr, Þorkell, Þorsteinn.
 Eyjólfssstaðir í Vatnsdal 481.
 Eyjólfssstaðir á Völlum 307.
 Eyjólfssstaðir, eyðihjáleiga frá Ytra-fjalli í Suðr-Þingeyjarþingi 358.
 eykr 397.
 Eyleifsson, sjá Eilífsson.
 Eymundr biskup í Ósló 26, sjá Eyvindr.
 Eynafylki í Noregi 30.
 eyrar (í ám ofl.) 250, 273, 553, 631.
 Eyrar (Eyrarbakki) 608.
 Eyrará í Eyvindardal í Suðr-Múla-sýslu 237.
 Eyrarhorn í Héraði (Öræfum) 401.
 Eyrarsík í Víðidal 538, 592.
 Eyrarstúfr í Hvalvatnsfirði 457, 458, 459, 576. — Eyrarreki 458, 459, 576.
 Eyri 108, sjá Öndurðeyri.
 Eyri í Álptafirði í Snæfellsnessýslu 104—105, 137, 226. — Eyrarþing 105.
 Eyri í Arnarfirði (Rafnseyri) 198, 227, 389, 776.
 Eyri í Bitru 96, 231.
 Eyri í Borgarfirði eystra 238.
 Eyri undir Draga í Skorradal (Drageyri) 138, 250.
 Eyri út frá Drang í Borgarfirði eystra 97.
 Eyri í Ingólfssfirði 79.
 Eyri í Kjós 32, 70, 342.
 Eyri í Mjóafirði 366.
 Eyri í Seyðisfirði vestra 96, 229, 300.
 Eyri í Skutilsfirði 96, 198, 199, 228, 229, 366, 652.
 Eyri í Trékyllisvík 135.
 Eyrin neðri í Skorradal (Drageyri) 250.
 eyrir, aurar 93, 96, 100, 101, 102, 103, 107, 108², 109, 110³, 127, 129, 131, 132, 464. — þriggja álma aurar 32, 33. — fjórðungr osts eða eyrir 9. — eyrir til klæða 244, 245. — eyristollr 103, 325. — eyrir vax 465. — gyltr silfrkaleikr, sá er stendr ix. aura 32. — eingi til x. aura 141⁵. — auratal 361. — flytjandi eyrir 155, 156, 157², 171, 175, 176, 195, 198, 318, 333, 335, 351, 372, 386, 422, 519, 521, 523, 526, 533, 537, 550, 556, 557, 558, 560, 589, 590², 600, 686. — friðr eyrir 110, 290, 553. — fullir aurar 360. — kvikir aurar 408², 409 (opt), 410 (opt), 411 (opt), 416, 417, 538, 593. — söluvoðar eyrir 593. — vöruvirðr eyrir 364, 584.
 Eyrný Ólafsdóttir í Miðfirði (1392) 478—479. — Eyrnarbréf 478.
 Eysteinn Ásgrímsson bróðir í Veri 77, 90, 116, 119—121.
 Eysteinn Erlendsson erkibiskup í Niðarósi 21, 25, 35, 40, 49.
 Eysteinn Haraldsson Noregskonungur 29.
 Eysteinn Magnússon berfætts Noregskonungur 29.
 Eysteinn Orkneyjabiskup 38.
 Eysteinn Óslóarbiskup 42, 46.
 Eysteinn Þorkelsson í Rangárþingi (1398) 636.
 Eysteinnsson: Ormr, Sigurðr.
 Eystri-Ásar, sjá Ásar.
 Eystri-Dalr 306, sjá Litlidalr.
 Eystrihreppr í Árnessýslu 379, 382².
 Eyúlfr, sjá Eyjólf.
 Eyvindará á Flateyjarðal 566.
 Eyvindará í Fljótum 278, 282, 286.
 Eyvindarbrekkur í Viðvíkrsveit 54, 74.
 Eyvindardalr í Suðr-Múlasýslu 237.

Eyvindarfjörðr í Strandasýslu 16, 136.

Eyvindarlækr í Aðaldal 576.

Eyvindarmúli í Fljótshlíð 216, 404.

Eyvindarson: Auðun, Helgi, Þorleifr.

Eyvindarstaðir á Álptanesi 747, 748.

Eyvindarstaðir í Blöndudal 351—352.

Eyvindarstaðir í Eyjafirði 595.

Eyvindr Bjarnarson austmaðr 7.

Eyvindr Ketilsson í Skagafirði (1405) 704.

Eyvindr Óslóarbiskup 22, 25, 26, 36, 41, 45. Sbr. Eymundr.

Eyvindr Þórarinnsson prestur 13.

Fabianus & Sebastianus martyres 383.

Fagrahlíð í Eyjafjarðarsýslu 295, 515.

Fagranes í Reykjadal nyrðra 576.

Fagranes í Skagafirði 174, 562—563.

Fagratröð í Dyrafirði 447.

Fagravík við Skagafjörð 278, 283.

Fagrey fyrir Helgafellssveit 326.

Fagrhóll í Ásalandi í Skaptártungu 402.

Fagribás á Skaga nyrðra 429.

Fagribás í Viðvíkrsveit 54.

Fagridalur, afbréttarland frá Vallanesi 237.

Fagrihjalbi í Eyjafirði 605.

faldr 437.

Fallandastaðir í Hrutafirði 165, 540, 549, 595.

fals (í bréfi) 478, 479. — falsbréf 292², 447⁴, 670, 714, 778, 779.

fangelsti 607.

Fannavellir á Skagaströnd 398.

far (skipfar) 245.

fardagar 58, 148, 254, 258, 276, 317, 332², 333, 336, 351, 372², 376, 377, 383, 394, 400, 427,

462², 465, 467, 468², 469, 470, 471, 472, 474, 475, 481, 492, 500, 502, 504, 530², 596, 603, 604, 611, 628⁴, 629³, 630, 640², 644, 649², 650², 661, 664, 677, 707², 746, 754, 760². — fardagavika 760.

Fareth (sbr. Dareth, Phared) 5.

farga (sbr. á lat. farga): brik með faurgu 515.

farvegir fornir (á og lækja) 272, 337, 422, 443², 463², 538, 539, 592, 593.

Fáskrúðarbakki í Hnappadalssýslu 537.

Fáskrúðsfjörðr eystra 13.

»Faskruff« (Fáskrúð) 144.

fasta 156, 206, 463, 473, 518, 683. Sbr. föstudagr.

fastaeign, fasteign, fastagóz, fastir peningar 94, 119, 246, 253, 475², 487, 495, 617, 626, 659, 706, 720, 761, 762, 763, 766.

fat, fót (flát), sjá húsagagn.

fatabúr 428.

fátækir menn 86, 115, 171, 206, 207, 358, 362, 366², 367, 392, 453, 599, 671, 680, 685, 686, 702, 703. — fátækir frændr 366.

Faxadalr í Grunnavík 229.

Faxadalr í Þverárþingi 123.

fé (fémunir) 69, 11, 206, 360, 436, 442, 492, 573², 667², 678, 679, 681, 691, 692, 693, 694, 695. — óforborgað fé 370. — fé Andrés postula 173. — féhirdir 362, 368, 369. — féhirdsla Björgvinnar 367, 433. — fépína, fésekt 616, 618. — gangandi fé 315. Sbr. kvikfé, sauðpeningr. — fjárhaldsumboð 659. — fjárheimtumaðr 459. — fjárskipti, féskipti 145. — fjárvöxtr 358, 706.

Feitsdalr (nú: Feigsdalr) í Barðastrandarsýslu 699, 700.

Felix martyr (et Adauctus. 30. Aug.) 184.

Fell (hið innra og ytra) í Árnes-hreppi í Strandasýslu 128, 772.

Fell í Kollafirði 90—91, 96, 281, 356, 660—661.

Fell í Kinn (Efstafell) 186—187, 356, 393—394.

Fell á Langaneströndum 236.

Fell á Nautahjalla í Dýrafirði 228.

Fell í Sléttuhlíð 561—562, 715.

fellistokkr, sjá smíðatöl.

Fellshverfi í Hornafirði 243.

Fellslág (Hafrafellslág) í Axarfirði 652.

Fellsmáli á Landi 218, 266, 291—293.

ferð 507, 696. — ferðabók Bjarnar Jónsalafara 433—439.

ferja (skip) 407, 614. — ferja á Jökulsá í Axarfirði 674—676. —

ferjubakki 675—676. — ferju-bréf 674—676. — ferjujörð 676.

Ferjubakki í Borgarfirði 88, 494, 495.

Ferjuhamar í Hegrænesi 425.

ferming 507.

Feröy, sjá Færeyjar.

ferskepta 160, 289, 301, 613. Sbr. klæði.

Ferstikla (milli Eystri- og Ytri-Ása í Skaptártungu) 402.

Ferstikli (= Ferstikla) á Hvalfjarðarströnd 223.

festi, sjá glóðarker, kross. Sbr. bjargfesti.

festing (—ar) 734³, 756.

festum, festa: festum Agnetæ virginis 708. — Agnetis 202. —

Agnētis secundæ 65, 523. — Alexij 237. — Ambrosij episcopi 367.

— Andreæ apostoli 671. —

Barnabæ apostoli 55, 256, 353.

— Bartholomei apostoli 133,

669. — Basilij (Bassi) episcopi

252, 528. — Botolvi 248. —

Brickij episcopi 678. — Brigidæ

virginis 67, 481. — Ciriaci mar-

tyris 270. — Corporis Christi

602, 667, 716, 722. — Dionysij

542. — Dunstani episcopi 212,

298, 711. — Egidij 574, 582. —

Fabiani & Sebastiani 383. —

Felices 184. — Firmini 166, 534,

536, 553. — Fransisci abbatis

184, 334. — Georgij 384. —

Gereonis 670. — Gorgonij 655.

— Gregorij papæ 425. — Hall-

vardi 208. — Jobannis ante por-

tam Latinam 375. — Johannis

Beuerlacensis 487. — Johannis

episcopi Holensis 385, 626, 756.

— Julianæ virginis 290. — Leo-

nardi abbatis 371. — Lucæ

evangelistæ 375. — Lucie vir-

ginis 360, 640. — Magni comitis

Orchadensis 644². — Marcelli

papæ 682. — Marci evangelistæ

275, 717. — Margarethæ vir-

ginis 393. — Mariæ virginis 540,

594. — Mariæ magdalene 184,

361. — Marij & Marthæ 641.

— Matthei apostoli 184, 456,

459, 525. — Matthiæ 64. —

Mauri abatis 388, 390, 500. —

Mauricij 531. — Medardi & Gil-

dardi 183. — Nerei & Achillei

145, 489. — Nicolai episcopi

273, 443. — Novum festum 741.

— Olai regis 523. — Omnium

sanctorum 766. — Petri & Pauli

354, 385, 442. — Petronellæ

virginis 132, 133. — Philippi &

Jacobi 432. — Polycarpi 381.

— Praxedis virginis 167. —

Proti & Iovinti 253. — iv. Co-

ronatorum 201. — Remigij 290;

490. — Severini 184, 605, 773. —

Silvestri papæ 650. — Simonis &

Judæ 1127, 148, 637, 752. —

Skolasticæ virginis 384. — So-

ciorum in Selio 505. — Suithuni

- episcopi 599, 600. — Theodori 638. — Thorlaci episcopi 238. — Tiburtij & Valeriani 681. — Trinitatis, sjá trinitisdag. — Valentini 896. — Vincencij 430. fides catholica 61. Fiðill húskarl á Hólum (1388—1389), sjá Jón fiðill. Fiðholt ytri og eystri í Landeyjum 216, 269, 404. figura 658. Filippus, sbr. Philippus. Filippus Árnason í Rangárpingi (fyrir 1363) 188. Filippus Gíslason, Filippussonar í í Haga (á lífi 1394) 689, 699, 716—717, 735—736, 737, 747. Filippus Loptsson í Saurbæ á Rauðasandi 193². Filippusson: Erlendr, Gísli, Loptr, Þórðr. fimtarstefna 258, 662³, 668³. fimtidagr (fimtudagr) 754, 746, 748. fimtungaskipti 2. fingr: tveggja fingra breiðir hettustrútar 129. fingrajárn 613. fingrgull 152, 358. Finna þorkelsdóttir (1386) 388. Finnafjörðr í Norðr-Múlasýslu 14. Finnagil í Svartárdal 444. Finnastaðir í Hrafnagilspingum í Eyjafirði 523. Finnbjarnarson: Andrés, Jón, Knútr, Þórarinn. Finnbjörn húskarl á Hólum (1388) 414. Finnbogi Jónsson (gamli, 1393—1440) 485, 709, 738, 753—754. Finnbogi Jörundarson (1394) 501. Finnmörk, afréttarland Hólastaðar 407. Finn (ef til vill réttara: Finnugí) biskup í Björgvin (1464—1474) 48. Finn sonr Guðolofs 6, 11. Finn bóndi í Tungu í Blöndudal (Finnstunga, c. 1380) 443—444. Finn Gyrðsson lögmaðr á Lista í Noregi 440. Finn Jónsson í Húnavatnspingi (1398) 640. Finn Jónsson (á Kálfalæk) 142. Finn Jónsson biskup í Skálholti 75, 98, 99, 148, 306, 311, 318, 439, 509, 730, 773. Finn Magnússon prófessor 432—435. Finn Skúlason (1628) 344. Finnsson: Einar, Eldjárn, Gíls (Gísl), Haukr, Ögmundur. Finn(s)staðir í Kinn 356, 447, 572. Finnstaðir á Skagatrönd 170, 171, 397—399, 423—424, 532, 546, 552, 599, 601, 654, 719. — Finnstaðanes 423. Finnsteigr á Grenjaðarstað 579. Finnstunga, sjá Tunga í Blöndudal. Firðafylki í Noregi 29. Firminus biskup, píslarvottr 166, 534, 536, 553. firnd, hrörn (kirkju) 596, 605, 620, 639, 640, 682, 707. Fiskilækr á Langanesi 156, 554. Fiskitjörn í Loðmundarfirði 240. fiskr, fiskar 71, 162, 438, 453, 549, 553, 718. — ávalr fiskr 92. — fiskafjórðungur 235². — hundrað fiska 361. — vi. hundruð fiska 141. — fiskilækr 156, 554. — fiskimenn 89, 92, 235, 691, 692, 693, 694, 695. — fiskreki 114. — fiskiskáli 579. — fiskatollr 89, 92, 157, 172, 174², 235, 463, 476, 551, 553. — fiskveiði, fiskiveiði (—ar) 247², 252, 272², 515, 564—565. 636, 767, 768, 770. — fisk(i)ver 515, 579. — fiskvirði (á landsvísu) 33. — fiskivist 97. — fiskavætt 583. — xvijj vættir fiska 141. — smáfiskaveiði 185. — fiskasleggja, sjá búsgagn.

fit fyrir Breiðabólstað á Síðu, er Kálfafellskirkja á 451.

Fit undir Eyjafjöllum 262.

Fitja, er fellr í Viðidal 383, 538, 592, 593.

Fitjar á Kjalarnesi 598.

Fitjar í Skorradal 124, 222.

Fitjar neðri í Viðidal 539, 593.

fjalastóll 566. Sbr. húsbúnaðr.

fjall, fjöll 10, 111, 137², 161 (= Grímsstungnaheiði), 254, 301², 318², 328, 333², 337, 349, 356², 359, 364², 398², 407² (= afrétt), 421², 423, 425, 426, 446, 447, 477², 488, 539, 564, 565, 594, 620, 625, 631, 645², 674, 707, 712. — milli fjalls og fjöru 32, 53, 67, 342. — gæði til fjalls og fjöru 316, 331, 375, 443, 455. — fjallsbrún 166, 535. — fjallshorn 477. — fjallsöxl 674.

Fjall í Aðaldal 576.

Fjall (Möðrudalsfjall) 652.

Fjall í Héraði (Öræfum) 401.

Fjall í Kolbeinsdal 410, 429.

Fjall í Sæmundarhlöð 712.

Fjallaskagi við Dýrafjörð 670.

Fjalleyrar í Skötufirði 325.

Fjallgeir Einarsson vestra (1360—1389) 145, 255.

Fjallgeirsdóttir: Þórunn.

fjara, fjörur (sbr. fjall, reki) 32, 53, 67, 114², 188 (opt), 189 (opt), 190 (opt), 191², 192, 196, 219², 235, 243 (opt), 244, 245, 259, 262, 270, 293, 337, 342, 375, 401, 443, 451, 452², 455, 636, 657. — fjörur í Landbroti 245. — fyrir Nýjabæ undir Eyjafjöllum 192. — í Óslandshlíð 604. — fyrir Þangskála 565. — fjöruför 657. — fjörugögn 278 (opt), 279, 283 (opt), 335, 515. — fjörumörk 74, 188², 189 (opt), 190 (opt), 191 (opt), 192², 243, 636. — fjörupartr 190. — fjöru-

stúfr 337. — fjórðungafjara 190², 191. Sbr. sölvafjara.

fjarðanöfn (—tal) á Íslandi 13—17.

Fjarðarbotn í Fjörðum 458, 459, 685.

Fjarðarhorn við Hrótafjörð 165, 549.

Fjarðarhorn í Kollafirði 91, 435.

fjórðungr (= 10 pund) 9. Sbr. ostr.

fjórðungsgjöf 455, 617.

Fjórðungshöll við Ormarslón 652.

fjórðungskirkja 383, 426.

fjós 114, 190.

Fjósir í Svartárdal 452.

Fjöll (= Eyjafjöll) 216, 262.

Fjöll í Kelduhverfi 585, 676.

Fjörðr á Skálmarnesi 195.

Flaga í Skaptártungu 235.

Flangastaðir á Rosmhvalanesi 256.

Flatasker fyrir Barðaströnd 301, 774.

Flatunga í Skagafirði 272, 273, 279, 283, 569.

flatbytna 155.

Flatey á Breiðafirði 154, 194—195.

Flatey fyrir Flateyjardal 507, 508, 686.

Flatey í Orkneyjum 51.

Flateyjarannáll 349, 365, 433, 460, 479. — Flateyjarbók 20, 22.

Flateyjardalr í Þingeyjarþingi 359.

— Flateyjardalsheiði 187, 566.

Flatnefsstaðir á Vatnsnesi 169, 550.

flatsteinar 349².

Flautafellsreki í Þilstilsfirði 135, 580, 589.

flautur, sjá Flötr.

Flekkudalr á Fellsströnd 364. — Flekkudalsá 364.

Flekkuvík á Vatnsleysuströnd 340.

fles 248.

flesk 289.

Fljót í Austfjörðum 240.

- Fljót (= Markarfljót) 189², 190, 191².
 Fljót (= Norðlingafljót) 625.
 Fljót í Norðr-Ísafjarðarsýslu 366.
 Fljót (= Skjálfafljót) 356, 446, 579. — Fljótsós 356, 572. — Fljótssandr 356, 572, 576. Sbr. Sandr.
 Fljót(in) í Skagafjarðarsýslu 65, 66, 336, 391, 406, 602, 643², 644², 684, 685, 686, 772. — Fljótaumboð 614.
 Fljótsdalr(inn) í Múlaþingi 240, 638, 639, 706, 707.
 Fljótshlíð í Rangárþingi 188, 189, 217, 219, 254, 255, 263, 268, 403, 404, 647, 731, 742.
 Fljótshverfi(ð) í Vestr-Skaptafellssþingi 234, 450.
 Fljótstunguháls í Hvítársíðu 625. — Fljótstungumenn 625.
 Flóalækir á landamerkjum Hofstaða og Lágafellanna 345, 346.
 Flóamýri (sbr. Blautamýri, Hlöðumýri) í Skaptártungu 402. — Flóamýrarkrókur 402.
 Flói hinn efri (Efriflói) milli Hofstaða og Lágafellanna 345, 346.
 Flói hinn eystri á Tvidægru 224.
 Flókadalr í Borgarfirði 483. — Flókadalssá 123, 223, 483. — Flókadalshéið 123.
 Flókadalr í Fljótum 671.
 Flosadóttir: Álfheiðr, Valgerðr.
 Flosason: Vigfús, Þórðr.
 Flósi Bjarnason prestur 7.
 Flósi Jónsson (prestr á Staðastad og) officialis (á lífi 1368) 54, 146, 209, 247—248, 493—496.
 Flósi Þórðarson (Flosasonar) 494, 495.
 flot 289, 614, 718.
 flotiur, sjá Flötr.
 Flugumýri í Blönduhlíð 142—144, 252, 415, 416, 428, 430, 640, 641.
 flúrsteinar, sjá flatssteinar.
 flutning, flutningr, flutningar (hvals) 2, 4, 69, 134 (opt), 135, 230, 236⁴, 238, 278⁴, 279 (opt), 280 (opt), 281, 282², 283 (opt), 284 (opt), 285², 286 (opt), 331, 335, 375, 456, 458, 459, 512, 515, 550², 552, 553, 566, 568, 575², 576⁴, 579 (opt), 580 (opt), 583², 588, 634, 671, 685².
 flutningr (= ferja) 674, 675.
 Flysjuhverfi 96, 772.
 flæði 308, 332. — flæðarmál 307², 308. — flæðisker 436, 438.
 flæjel 607. Sbr. klæði.
 Flötr, aftrétt á Snæfellsnesi 82, 83.
 Fnjóská í Fnjóskadal 572.
 Fnjóskadalr í Suðr-Þingeyjarsýslu 134, 453, 454, 520, 568, 572, 590.
 focaria (sbr. frilla) 59.
 fóðr (sbr. hey) 141.
 fógeti, fóviti 34, 370, 752.
 Fofafallsgata á Snæfellsnesi 112.
 forboð heilagrar kirkju 182.
 forgipt 355, 665², 666, 752.
 forlikun 145.
 formenn (staðar, kirkju) 133, 392. — formenn (á skipi) 406².
 Formóðsstadur (nú Þormóðsstadur í Sölvadal) í Eyjaþingarsýslu 528.
 Fornavör austan megin Skagafjarðar 278, 282, 286.
 Fornavör á Skaga nyrðra 170, 171, 279², 280, 283², 284, 532, 533, 546, 552, 565², 599, 600, 601², 654. Sbr. Vör hin forna.
 forngilt markatal 617.
 Fornhagi í Hörgárdal 295, 396, 715, 720.
 fornicatio 62.
 Forníós í Sléttuhlíð (= Hrolleifsdalsárós hinn forni) 278², 281, 282², 285, 286.
 Fornmannaleiði í Ljósavatnssþingum 356.

- fornra manna sögn 254.
 forsagnarvottar 319, 754.
 fortak 628.
 forum seculare 62.
 Forvaðakvisl í Skagafirði 420.
 forvaðar 105, 134, 583, 633.
 forverð (andvirði) 332.
 foss, fossar 380, 402, 712.
 Foss í Aðaldal 573.
 Foss í Fljótshverfi 451. — Foss-
 fjara 451.
 Foss undir Jökli 141, 326. — Foss-
 menn 141.
 Foss á Skaga 442—443.
 Foss í Staðarsveit í Snæfellsness-
 sýslu 81.
 Foss í Vestrhópi 167.
 Foss í Viðidalá, sjá Streingfoss.
 Fossá í Fjörðum 458, 459.
 Fossá á Langanesi 236.
 Fossá á Skaga nyrðra 170, 171,
 172, 375, 582, 546, 551, 599,
 601, 654.
 Fossá í pistilsfirði 2, 134.
 Fossadalr í Húnavatnssýslu 158,
 159, 544.
 Fossar í Skutilsfirði 228, 229.
 Fossdalr í Fjörðum 568.
 Fossfjörðr í Barðastrandarsýslu 15.
 Fosshraunsnef í Ásalandi í Skapt-
 ártungu 403.
 Fosslekr undir Hafnarfjalli 223.
 Fosslekr í Miklaholtshrepp 82.
 Fosslekr á Síðu 244.
 Fossnes í Vopnafirði 236.
 Fossvogslékr fyrir neðan Heiði
 338.
 Fossvöllr í Jökulsárhlíð 232.
 Fótaskinn í Aðaldal 576.
 Fótr í Seyðisfirði vestra 427.
 fráfersla (fráfærur) 497.
 Frakkanes á Skaröströnd 660.
 Frakkaskarö á ländamerkjum Hof-
 staða og Lágafells 344, 345,
 346.
 Frambúðir (sbr. Búðir) á Snæfells-
 nesi 373.
 framferi 180, 314. — framfersla
 392.
 framför (andlát) 186.
 framliðnir (sbr. andaðir, dauðir)
 menn 391.
 Framnes í Blöndublíð 408.
 Francia (Frakkland) 767, 768.
 Franciscus ábóti hinn helgi 168,
 184, 334, 548.
 franskir sjóreyfarar 47, 52.
 Franz Burriq biskup í Ósló 46.
 Frastr (búskarl) á Hólum í Hjaltá-
 dal (1388) 418.
 frátaksvitni 646.
 fraus (svik) 59.
 freki: frekisbréf 696, 697.
 Fretvogr við Mývatn 584.
 fríðendi 579.
 Fríðfróði Fríðleifsson 6, 11.
 Fríðgerðr gríðkona á Hólum í Hjaltá-
 dal (1388) 415.
 Fríðleifr Finsson (sbr. Frjálafr)
 6, 11.
 Fríðleifr Fróðason 7, 12.
 Fríðleifr Fróðason 6, 11.
 Fríðleifsson: Fróði.
 Fríðrekr biskup, er fyrst kom til Ís-
 lands 148.
 fríheit 696, 697.
 fríseglatz 178.
 frilla, frillur 615, 6734. — frillur
 presta 92. — frírlífsmienn 470,
 616.
 frítt fé, fríðar, ólínir, fríðir aurar,
 fríðir peningar, fríðvört fé, fríð-
 leikr tjár 53, 132, 156, 173, 187,
 192, 193, 194, 195, 197, 254,
 255, 258, 275, 280, 334, 335,
 337, 353, 359, 364, 379, 383,
 384, 401, 411, 412, 422,
 449, 453, 456, 461, 478, 480,
 486, 488, 491, 492, 504, 516,
 528, 555, 588, 619, 622, 626,
 629, 630, 642, 643, 656, 664,

- 667, 677, 681, 687, 706, 707, 748—749, 760, 761.
- frjádagr (sbr. föstudagr) 238, 294, 351, 376, 481, 517, 566, 617, 662, 716, 721, 737. — frjádagrinna í fardögum 470. — frjádagrinna langi 465, 466, 468, 469, 471, 472, 474, 476, 529. — langa frjádags verðr 474.
- Frjalaf(r) [sbr. Friðleifr] 6, 11.
- frjálsir menn 641.
- Fróðá á Snæfellsnesi 108—109.
- Fróðaeingi í Norðrárdal 78, 304, 645.
- Fróðason: Friðleifr, Hálfðan, Herleifr, Vermundur.
- Fróðastaðir í Hvítársíðu 224.
- Fróðholt á Rangárvöllum 218.
- Fróði hinn frækni Friðleifsson 6, 12.
- Fróði Hávarsson 6, 12.
- Fróði Hræreksson slaungvanbauga 7, 12.
- Fróði friðsami Ólafsson 7, 12.
- fróðir menn 437.
- frost 206².
- Frostastaðir í Blönduhlíð 408, 429, 431.
- frú 135², 354², 357, 371, 372², 379², 604², 641. — frú hertuginna (= Vilborg Einarasdóttir) 135, 773. — vor frú (María mæri) 113, 193, 212, 225, 441, 527, 529, 534, 548, 550, 573, 576, 582, 585, 589, 652, 671, 681, 702.
- fructus beneficiorum 59.
- frumlag 353.
- fræði, kristileg fræði 466, 467, 468, 469, 470, 472.
- Frændi húskarl á Hólum (1388) 414. Sbr. Brúsi frændi.
- frændsemi 737, 744². — frændkonur (manns) 466, 467, 468, 472, 752². — frændr 756, 761, 762. — fátækir frændr 538, 593.
- frændspell, frændsemisspell 299, 300, 471.
- fugl, fuglar 19, 62, 549. — fuglberg 156, 401, 554. — fuglveidi 515. Sbr. gæs, hreiðrelpt.
- Fuglabjarganes í Norðr-Múlasýslu 236.
- Fuglberg (Krýsuvíkberg) 212.
- fuglstapi, fuglstapar 111—112, 137², 139², 398. — fuglstapapúfa 712.
- Fúlakinn (= Kaldakinn) 705.
- fullnaðarvitni 303, 744.
- fullrétti 99, 120, 627, 629, 696, 762².
- Furufjörðr í Ísafjarðarsýslu 16.
- Furuvík á Tjörnesi 4.
- fusor (steypir) 609.
- fustan, sjá klæði.
- fylgikona 611.
- fylkjatal í Noregi 28, 29—30.
- fæðsla 151. — fæðsla (prests) 249, 262, 293, 302², 470², 706. — fæðsla ölmusumanns 366, 453.
- Færey í Orkneyjum 50.
- Færey önnur í Orkneyjum 51.
- Færeyjar 17, 19, 23, 27, 38, 43, 47, 50—52, 768.
- föðurarfr, sjá arfr.
- fölsun bréfa 651. Sjá falsbréf.
- föng 412².
- föstudagr (sbr. frjádagr) 103. — föstudagrinna langi 103. — föstugangr, föstuingangr 187, 455. — föstunætr 467, 468, 471. — föstutíðir 93.
- föt, sjá klæðnaðr.
- Gaade virgo mater Christi 687.
- Gafi í Viðidal 539, 593.
- gagndagavika 719.
- gagndagrinna eini 427.
- gagnsemdir (í fjöru) 190, 501.
- Gallstöðingar (Galtastaðir) í Tungu 238.
- Galmastunga 224. Sjá Kalmastunga.

Galtalækr á Landi 218.
 Galtará í Arnarfirði 92.
 Galtardalur í Dýrafirði 126, 227.
 Galtargerði í Svartárdal 443, 463.
 Galtargröf í Suðr-Þingeyjarsýslu 356.
 Galtarstaðir í Flóa 114.
 Galtartunga í Hornafirði 242.
 Galti í Grýtubakkahreppi í Suðr-Þingeyjarsýslu 568.
 Gamlaeyri í Hnappadalssýslu 84.
 Gamlahólmur í Hagavatni í Staðarsveit 84.
 Gamlason: Jón.
 Gamli Marteinnsson í Lögmannshlíð (1890 og þar eftir) 523, 709, 733.
 gamlir menn 188, 307², 308, 321, 464.
 Garðabók 3.
 Garðar á Akranesi 68—69, 87, 222, 249, 494, 495.
 Garðar á Álptanesi 220.
 Garðar í Flóa 114. — Garðalækr 114.
 Garðar á Grænlandi 39, 52, 57, 58, 308, 436, 439, 720—721.
 Garðar í Hólahrepp í Skagafirði 410, 429. Sbr. nú Garðakot.
 Garðar undir Jökli 201, 348.
 Garðar (hinir yztu) í Staðarsveit á Snæfellsnesi 327.
 Garðhverfa, teigr Grenjaðarstaðar 579.
 Garðmenn í Kelduhverfi 585. — Garðmannareki 685.
 garðr, garðar (merkigarðar, garðlög) 56, 57, 142, 244, 318, 333, 346, 356², 364, 379², 402, 446, 447, 457, 478, 504, 572, 573, 617, 618, 620, 621, 622, 645, 650, 652², 759. — garðgerð 462. — garðrúst 380. — garðstaðr 278², 282², 286², 318², 398², 603, 620², 645, 663, 712².
 Garðr í Aðaldal 579, 617—618.

Garðr í Dýrafirði 228.
 Garðr í Hegrnesi 278, 283, 408, 413, 419—421.
 Garðr í Kelduhverfi 507, 508, 585, 686. Sbr. Garðmenn, Garðsreki.
 Garðsárdalur í Eyjafirði 458.
 Garðsendi fyrir vestan Arfadali á Rosmhvalanesi 221.
 Garðshorn í Fúlukinn 704.
 Garðshorn á Höfðaströnd 411.
 Garðshyrna, gríðkona á Hólum Hjaltadal (1888) 416.
 Garðsreki við Þistilsfjörð 2.
 Garðstaðir í Aðaldal 557.
 Gáreksey í Orkneyjum 51.
 Garpsdalr í Barðastrandarsýslu 774.
 Gásagil í Höfðahverfi 566.
 gata, götur (sbr. smalgötur) 54, 112, 114, 139, 344², 346², 348, 356, 380, 397, 551, 596, 617², 618, 625, 639, 663.
 Gauksstaðir á Skaga nyrðra 442—443. — Gauksstaðá 337, 426.
 Gaul í Staðarsveit á Snæfellsnesi 81, 344², 346. — Gaularsandr 327.
 Gauldælafylki í Noregi 29.
 Gaulverjabær í Flóa 113—114. — Gaulverjar 114.
 Gautavirki í Langadal 333.
 Gautey eystri og vestari í Færeyjum (sbr. Goðey) 52.
 Gauti biskup í Færeyjum 23, 27, 38, 43, 51.
 Gauti Eiríksson féhirðir í Tónsbergi (d. 1391) 362, 369.
 Gautsgil í Langadal 333.
 gautur, sjá gata, götur.
 geil (Geil?) í Loðmundarfirði 240.
 Geilar í Hvolhrepp 269.
 Geilarbotnar, landamerki Viðalds-tungu 538, 592.
 Geir Árnason nyrðra (1395 og úr því, d. 1421) 605, 719, 745, 762.

- Geir Markússon prestur í Laufási (d. 1757) 674.
- Geiraldur biskup í Ósló 22. Sjá Geirarðr.
- Geirall biskup í Ósló 45. Sjá Geirarðr.
- Geirarðr biskup í Ósló 26, 35. Sbr. Geiraldur, Geirall.
- Geirbjarnargil, landamerki Mjófadals 477.
- Geirdís hústrú (á Reykjum í Tungusveit, líklega kona Dálks Eimars-sonar, c. 1360—1383) 175, 371, 372.
- Geirfuglasker fyrir Rosmhvalanesi 221, 342.
- Geirhólmur (Geirólfsgrúpr) á Hornströndum 135.
- Geirmundarstaðir á Skarðsströnd 655, 660.
- Geirmundarstaðir í Steingrímsfirði 230.
- Geirraudareyri í Álptafirði 501. Sbr. Narfaeyri, Eyri í Álptafirði.
- Geirsá í Flókadal 483.
- Geirsbrekka í Ségundafirði 228.
- Geirsson: Árni, Ásbjörn, Jón.
- Geirþjófsfjörður í Barðastrandarsýslu 15, 198, 775.
- geisladagr 335, 376, 504, 661. geit, geitr 566.
- Geitá í Ljósavátnsþingum 356.
- Geitafell, hjáleiga frá Grenjadarstöðum 579, 582.
- Geitafell í Hreppum 380.
- Geitafell á Vatnsnesi 162^a, 540^a, 594, 595.
- Geitagerði (í Helgafellssveit) 326.
- Geitagil á Vatnsnesi 169, 550.
- Geitahóll í Hrótafirði 165, 548.
- Geitarmúli í Arnarbyllisdal 301.
- Geitaskarð (Skarð) í Langadal 143, 170, 378—379, 497(?) 546, 719.
- Geitastekkar í Hörðadal 492.
- Geitavík í Borgarfirði austr 97.
- Geithelliseyrar í Aðaldal 557.
- Geitland í Borgarfjarðarsýslu 128.
- Geitreyri (rétt: Geitrey) í Mývatni 584.
- Geitþjófsfjörður 91. Sbr. Geirþjófsfjörður.
- geldfé, sjá sauðpeningur.
- Geldfjörður í Dalasýslu 15.
- Geldingadalur í Miðdölum 306.
- Geldingaholt í Skagafirði 280, 284, 371, 424, 461, 712.
- Geldingalæk á Rangárvöllum 269.
- Gellir Þorsteinsson á Briarslæk 13.
- Gellisdóttir: Þórdís, Þórunn.
- Georgius mártir 384.
- Georgius papa (sbr. Gregorius) 642.
- Gerðar (sbr. Garðar) í Flóa 114.
- Gerðhamrar í Dýrafirði 447—448. — Gerðhamradalur 477.
- gerði 295. — gerðisvöllur 617.
- gerði (= Þorgrímsgerði) 250.
- Gerði undir Jökli 140.
- Gerðhamrar, landamerki Mjófadals 477.
- Gereon mártir (10. Okt.) 670.
- Gergaberg í Hegrænesi 425.
- Gerpir, höfði í Suðr-Múlaþingi 14.
- Gerreksson: Jón.
- gestur 439. — gestur og gangandi 370.
- Gestr Jónsson vestra (1893) 492.
- Gestsson: Eiríkur.
- getnaðartíð guðs móður Maríu 206.
- gil 137, 324, 332—333 (= Hlíðugil), 624^a, 729^a (= Sneisargil).
- Gil í Hrafnagilsþingum 560.
- Gil í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði 318.
- Gil í Sauðárhreppi í Skagafirði 580^a.
- Gil í Svartárdal 451, 453.
- Gilá, sjá Giljá.
- Gilbert, sjá Gillibertr.

gildra: gildrubrot 345.

Gillbert biskup í Björgvin 37, sjá Gisbert.

Giljá í Vatnsdal 71, 131, 373—374, 481.

Gillibertr biskup af Hamri 23, 36, 41, 46.

Gils Finnsson á Hömrum í Reykjadal í Borgarfirði (1380—1384) 351—352, 376.

Gils Gíslason, sjá Gísl Gíslason.

Gilsbakki í Eyjafirði 524.

Gilsbakki í Hvitársíðu 224, 625.

Gilsbakki í Miðdölum í Dalasýslu 226.

Gilsfjörðr í Barðastrandarsýslu 15, 736.

Gilsdóttir: Járngerðr.

Gilsson: Björn, Bððvar, Einar, Guðmundr, Gunnar, Jón, Snorri.

Gilsstaðir (•Gislstaðir•) í Vatnsdal 251, 335—336, 385.

Gilstaðir í Steingrímsfirði 230.

Gíppenvicun á Bretlandi 770.

gipting 737, 747, 756.

girðingar 638.

girzkr 152.

Gisbert biskup í Björgvin 43, 48, 58, 203, 204—205. Sjá Gili-
bert.

Gísl Finnsson, sjá Gils Finnsson.

Gísl Gíslason í Höfða á Höfðaströnd (1377—1388) 315—316, 363, 419—421. Sbr. Gils Gíslason.

Gíslason: Andrés, Árni, Bergr, Filippus, Gísl, Hallkell, Hjalti, Oddr, Ólafr, Þórðr.

Gísli Andrésson ríki í Mörk undir Eyjafjöllum (1399 og þar eptir, d. 1428) 648, 723.

Gísli Bjarnason kirkjuprestir í Skálholti 701.

Gísli Brynjólfsson (1637) 332.

Gísli Einarsson (1782) 779.

Gísli Filippusson í Haga hinn eldri (d. 1370) 194.

Gísli Filippusson í Haga hinn yngri (d. 1404) 736.

Gísli Hákonarson lögmaðr 694.

Gísli Ísleifsson prestir í Kálfholti 606.

Gísli Jónsson (1684) 142.

Gísli Konráðsson sagnaritari (d. 1877) 318.

Gísli Markússon á Rauðasandi 13.

Gísli Oddsson biskup í Skálholti 2.

Gísli Sigurðarson (ráðsmaðr Helgafellsklausrs c. 1380) 344.

gisting (sbr. biskupsisting) 248², 438, 439.

Giurdir (Giurdhar = Gyrðir) biskup í Stafangri 38, 43.

Giurðr, sjá Gyrðr.

Gizor, sjá Gizur.

Gizur Bjarnarson galli í Viðíðals-
tungu (1269—1370) 131, 163, 539,
594.

Gizur Bjarnarson í Húnavatnsþingi (1408) 719.

Gizur Hallsson lögsögumaðr 149.

Gizur Ísleifsson biskup í Skálholti 23, 38, 44, 149, 150, 309.

Gizur Ívarsson í Eyjafirði (1401) 661.

Gizur Jörundarson (1367) 212.

Gizur karfamaðr á Hólum (1387) 406, 418¹.

Gizur Teitsson hinn hvíti 148.

Gizur Þorbjarnarson nyrðra (1388—1391) 425—426, 455.

Gizurarson: Benedikt, Hallr, Ísleifr, Jón, Magnús.

Gizurarvellir á landamerkjum Hofstaða 345.

gjá 254.

Gjá í Rauðagnúpi á Sléttu 579, 586.

Gjá í Viðíðal 539, 593.

Gjafaldsson: Ívar.

- gjaf tollr 435, 436.
 Gjafvarðr biskup í Færeyjum (sbr. Hávarðr) 43, 51.
 Gjáholmarnar við Seltjarnarnes 339.
 gjalddagi 399.
 Gjalpandisey í Orkneyjum 51.
 Gjalparstapi á landamerkjum Lágafells og Hofstaða 344, 346.
 gjöf, gjafir 322^a, 350^a, 358^a, 360 (opt), 384, 393^a, 394, 443, 445, 455^a, 457, 481, 561, 571, 573, 599, 604, 667, 679, 685, 687, 688, 715, 720, 739, 741, 760^a, 762. — gjafabréf 294, 494.
 Gjögur á Reykjanesi í Strandasýslu 106, 327, 633.
 gjörð, gjarðir (aurgangr = úrgangr gjarða) 418.
 gjörð, gjörningr 255, 350, 373, 381, 458, 490, 567, 604, 629, 630, 637, 669, 670, 689, 699^a, 708, 731^a, 736, 737, 738, 739, 747, 752^a, 769. — gjörningsbréf 670.
 Gjörfeingr skipmaðr á Hólum í Hjaltadal (1388—1389) 406.
 gjörningr, sjá gjörð, gjörningr.
 Gláma (Glámuvíkukull) 324.
 Glaumbær í Skagafirði 57, 174—175, 183, 318, 509, 564.
 gler 161, 422, 570, 571, 582, 651.
 — glergluggr 422, (sbr. kirkja).
 Sbr. glerkaleikr, glerlampr (kirkja).
 Glerárdalr í Eyjafjarðarsýslu 620.
 Glerárskógar í Hvammsveit 9, 227.
 glit, sjá klæði.
 gljúfr 401.
 Gljúfrá 538, 539, 593, 594. — Gljúfárdreg 549, 593.
 Gljúfrá í Viðvíksveit 409, 429, 431.
 Gljúfrsá í Héraði (Öræfum) 401.
 Gljúfrsá í Vopnafirði 236.
 glófar 152, 238, 612.
 Glombær, sjá Glaumbær.
 Glúmsson: Eyjólfur.
 Glæsibær í Eyjafirði 507, 509, 520—521, 643.
 gnípa 254.
 Gnúpar undir Eyjafjöllum 260.
 Gnúpar á Skagaströnd 552.
 Gnúpárós í Hnappadalssýslu 83.
 Gnúpasveit (Gnúpasúett) í Norðrþingeyjarsýslu 507.
 Gnúpdælagata á Tvídægru 624.
 Gnúpr í Aðaldal 617, 618. — Gnúpsendi 617.
 Gnúpr í Axarfirði (Axargnúpr) 579, 652.
 Gnúpr í Dýrafirði 197, 228, 330—331, 447—448, 670. — Gnúpsá 447. — Gnúpsdalr 447.
 Gnúpr í Gnúpverjahrepp 379—381, 382.
 Gnúpr í Gnúpsdal í Miðfirði 164—165, 537, 540, 595, 670, 671.
 Gnúpr á Skarðströnd 656.
 Gnúpsdalr í Miðfirði 670, 671.
 Gnúpsdalstunga í Miðfirði 540, 595.
 Gnúpsmýri í Axarfirði 589, 652.
 Gnúpufell í Eyjafirði 527—528, 596, 661—664, 716. — Gnúpufells-skógr 524, 605, 623, 661, 662.
 Gnýstaðir í Húnavatnssýslu 162, 549.
 Goðdalir í Skagafirði 176—177, 509, 563—564.
 Goðey, sjá Gautey.
 Godiscalc (»Godiseadr») biskup hinn útlendi 148.
 Gorgonius martyr 655.
 Gormr hinn gamli Danakonungr 30.
 Gormsson: Haraldr.
 Gothar (Gottar, Gotter), sjá Götar.
 Gottormr, sjá Guttormr.
 Gottskálk Jónsson prestur í Glaumbær.

- bæ (f. 1524, d. 1590) ¹⁾ 57, 77, 101, 181, 183, 365, 433, 460, 472, 479, 510, 553, 680, 682, 771.
- góz 73, 94, 95, 117, 119, 122, 127, 143, 193, 201, 207, 255¹, 274, 297², 298, 323, 326, 337², 350, 353 (opt), 354, 355, 357, 361, 364, 366², 368², 369², 370, 371², 372, 376, 379, 391, 393, 394, 400, 422, 427², 440, 441, 442, 450, 453, 454, 481², 484², 485, 486, 487, 500², 502, 573, 623, 627², 632, 636, 640, 641, 643², 649, 651, 658², 659, 665, 687, 696, 697, 719, 761². — grænlenzkt góz 441. — islenzkt góz 441.
- Grafarsandir í Eyrarsveit 107.
- Grágás 33.
- Grakollsstaðir (Grakottlstaðir) á Rangárvöllum 635—636.
- grandi, grandar 272, 273, 457.
- granni, grannar 9.
- Grapstjörn í Þistilsfirði 2.
- gras, grös 136, 139, 164, 230, 337², 401, 536. — upphöggvið gras 159, 337, 398, 426, 462, 544. — grasalestr 253, 515. — grasnautn 3, 141, 210, 324.
- Grasdalsá í Vopnafirði 236.
- Graslaukshólmr (Graslaugs-, Graslaus-h.) eign Grenjaðarstaðar 579.
- Grasleysa (grasleysa²), fjörumark Kirkjulands í Landeyjum 190.
- Gregorius Haldórsson prestir syðra (1367) 213.
- Gregorius páfi hinn fyrsti 102, 194, 425, 620. — Gregorij kirkja 775.
- Gregoriusmessa 72, 112, 733.
- greiði 507.
- Grenjaðarstaðir, sjá Grenjaðarstaðir.
- Grendalir í Flókadal 483.
- Grenjaðarstaðir (—staðr) í Þingeyjarsýslu 116—120, 133—134, 186, 187, 271, 352—354, 485, 507, 508, 509, 510², 573, 576, 577, 578—582, 626—627, 674, 675, 676, 680, 709, 710—711.
- Grensá, rekamark Hofstaða 345.
- Grensholt í Viðvíkrsveit 54.
- greptrun, sjá gröptr.
- Grettisskáli á Kili 609.
- Grikklandshaf 5.
- Gríma(r)sgillsbotn í Eystrahrepp 380.
- Grimesby á Englandi 770.
- Grimkell biskup í Þrándheimi 20, 25, 35, 40, 49.
- Grímkelsgil í Loðmundarfirði 240.
- Grimr Arason nyrðra (1391) 461.
- Grimr Egilsson syðra (1412) 742.
- Grimr Kyjólfsson í Eyjafirði (1401) 661.
- Grimr Helgason (1380) 351.
- Grimr Loðmundarson 12.
- Grimr Magnússon lögsagnari í Langholti (d. 1723) 297, 344, 653.
- Grimr ómagi á Hólum (1388) 418.
- Grimr skjökt á Hólum í Hjaltadal (1388) 418.
- Grimr Skútuson biskup í Skálholti 44, 149.
- Grimr Thomsen dr. phil. á Bessastöðum 215.
- Grimr Thorkelin leyndarskjálavörðr 763, 767, 768.
- Grimr Þórarinnsson prestur á Mel í Miðfirði (1389 og þar eftir; enn á lífi 1402) 166, 207, 535, 536, 678, 679, 707.
- Grimr Þorsteinsson lögmadr 703—704.
- Grimsdóttir: Þorgerðr.

¹⁾ Það er nú víst, að söra Gottskálkr er dafnán fyrir 11. Aug. 1592 og Árni Magnússon segir hann hafa látist 1590 (Fornbr. afskr. 5735, 5048).

- Grímsey (réttara: Gimsey, fyrir Skíðunni í Noregi) 294.
 Grímsey í Orkneyjum 51.
 Grímsnes(ið) í Árnessýslu 113.
 Grímsson: Ari, Árni, Björn, Jón, Ketill, Magnús, N. . . ., Oddr, Ólafr, Páll, Sveinn, Svertingr, Þorvarðr.
 Grím(s)staðir í Landeyjum 219.
 Grímsstaðir í Norðr-Múlasýslu 232.
 Grímsstaðir í Suðr-Þingeyjarsýslu 187.
 Grímsstungur í Vatnsdal 161—162, 541—542.
 Grímsvík í Þistilsfirði 135.
 Grind (•Grund•) á Galmansströnd við Steingrímsfjörð 106, 327, 634, 656, 772.
 grindajárn, grindabrauðsjárn, sjá búsgagn.
 Grindarás í Austfjörðum 238.
 Grindavík í Gullbringusýslu 221², 749.
 grip (sbr. rán, stuldr) 94.
 Gripdeild í Austfjörðum 238.
 gripr, gripir 298, 379, 439, 492², 643, 663. — hundraðsgripr 53, 108. — sámlígr gripr 667.
 Gripsgjá undir Vágshöllum 238.
 grís, grísir (sbr. svín) 324, 439.
 Grísahvoll í Helgafellssveit 326.
 Grísará í Eyjafirði 654—655, 716.
 Grísen í Björgvin 731.
 Gríshóll 538, 592. Sjá Miðsmorgunshóll.
 grjót (sbr. steinn): grjótker, sjá kirkja. — mógrjót í Hólakirkju 610. — altari úr steini 607. — grjótagarð 617—618, 698. — grjótgil 514. — grjótskriða 589, 598. — grjótvardi 398.
 Grjótá (Grjótárland) í Hörgárdal 295.
 Grjótá í Skagafirði 409, 429, 565.
 Grjótreyri í Andakil 82, 125—126, 772.
 Grjótagarðir í Hörgárdal 521.
 Grjótgil fyrir sunnan Skorradalsvatn 250.
 Grjóthryggir á Öxnadalsheiði 565.
 Grjótnesreki á Melrakkasléttu 579, 586.
 Gróa Jónsdóttir nyrðra (1853) 71.
 Gróa Oddsdóttir (1875) 296, 298.
 Gróa Þorgrímsdóttir (1369) 255.
 Gróa í Norðr-Múlasýslu 236.
 Gróhóll í Laxárdal í Skagafirði 337.
 gross (sbr. matr) 289.
 Grossey á Orkneyjum 50.
 Gróuholt í Staðarsveit á Snæfellsnesi 344.
 Gróulekr í Staðarsveit 344.
 Gróutjörn í Staðarsveit 344, 346².
 Grund 634, sjá Grind.
 Grund hin syndzsta í Blönduhlíð 485.
 Grund í Eyjafirði 3—4, 366, 458, 463, 507, 509, 523—524, 604—605, 619—621, 623—624, 685, 702, 734, 735.
 Grund í Skagafirði (sbr. Grund í Blönduhlíð) 408, 413.
 Grund í Svarfærdal 392, 514.
 Grund í Vestrhópi 167.
 Grund í Þorvaldsdal í Eyjafjarðarsýslu 295.
 Grundarbréf 184.
 Grundarfjörðr í Snæfellsnessýslu 15.
 Grundarland á Höfðaströnd 411.
 Grundarrekar 455, 457—458.
 Grundarskáli í Sléttuhlíð 278, 282, 286.
 Grundarfjörðr í Borgarfjarðarsýslu 14.
 Grundnasundsnes í Helgafellssveit 315.
 Grundnavík í Ísafjarðarsýslu 229, 366, 437.
 Grýtubakki í Höfðahverfi 392, 507, 508, 570—571.

græðsla (sjúkdóma) 183.
 Grænady á Skógarströnd 349.
 Grænahlið í Flókadal 483.
 Grænanes í Norðfirði eystra 233.
 Grænhöfði, landamerki Bólstaða-
 hliðar 421.
 Grænilækr í Svarfaðardal 514.
 Grænland, Grænendingar 19, 20,
 24, 27, 39, 44, 46, 52—53, 56,
 58, 308, 309, 432—441, 493, 720
 —721, 756. — Grænlandsóbyggðir
 20.
 gröf, grafir (sbr. torf) 236, 380²,
 394, 566, 588, 603², 625. — tvi-
 tug gröf 292. — fertug gröf 394.
 — grafagerð 484.
 Gröf, eyðijörð í Grímstungnaþing-
 um 161, 541.
 Gröf á Höfðaströnd 566.
 Gröf á Landi 218.
 Gröf í Mosfellssveit 69, 597.
 Gröf í Staðarsveit á Snæfellsnesi
 81.
 Gröf í Sökkólfsdal í Dalasýslu 678.
 Gröf í Viðvíkrsveit 54, 74—75,
 409.
 Grönahlið. sjá Grænahlið.
 Grönlandia þormóðar 439.
 gröptr líka, greptan 103, 159, 161,
 266, 267, 330, 338, 391, 435,
 688, 709. — graptarkirkja 706.
 guð almáttugr (allsveldandi, alls-
 voldugr, guð drottinn, guð faðir)
 8, 87, 89, 100, 110, 152, 161,
 168, 183, 185², 187, 206, 207²,
 212, 218, 219, 221, 222, 223,
 225², 227², 229², 230, 231², 240,
 249, 253, 256, 324, 329, 391²,
 392, 441², 442, 470, 511, 516,
 517, 519, 520, 521², 522, 524,
 525, 526, 527, 529², 534, 537,
 540, 541, 542, 543, 544, 545²,
 546, 547, 548², 549, 550, 551²,
 552, 554, 555², 556, 557, 558²,
 559², 561, 562, 563, 569, 570,
 571, 576, 578, 584, 585, 586,

588, 589, 606, 610, 652, 655,
 666, 680, 682, 683², 688², 689²,
 701², 703⁴, 763². — guðs getara
 jumfrú sancta Maria 186. —
 guðs helgir menn 655, 666, 682,
 683, 685, 701, 702. — guðs
 kirkja 367. — guðs líkami 128,
 465, 467, 468, 469, 471, 472,
 474, 475, 616. — guðs lög 185,
 721, 734, 756. — guðs móðir
 (heilög guðs móðir, guðs signaða
 móðir, guðs háleita móðir, guðs
 sætasta móðir) Maria 170, 172,
 206, 229², 231, 256, 324, 391,
 532, 551, 599, 655, 666, 671,
 680, 682, 685, 701, 702. — guðs
 postular 186. — guðs sacramenta
 470. — guðs sonr (lifanda guðs
 son) 185, 703. — guðspjall 151².
 — guðspjallabók 151. Sjá kirkja.
 — guðs vinir 185, 257. — guðs
 þakkir 672. — guðshjónusta 615.
 Guðbiarðr, sjá Guðbjart.
 Guðbjartir Eyjólfsson prestur nyrðra
 og ráðsmaðr klaustrsins á Þing-
 eyrum (1379—1391) 336—337,
 349—350, 374—375, 385, 387,
 424, 455.
 Guðbjartsson: Árni, Ásgrímr.
 Guðbrandr Jónsson prófastr í Vatns-
 firði 120.
 Guðbrandr Vigfússon prófessor í
 Öxnafurðu 12.
 Guðbrandr Þorláksson biskup á
 Hólum 66, 77, 454, 609, 644,
 706.
 Guðbrandsdalir í Noregi 30.
 Guðdalir, sjá Goðdalir.
 Guðey í Orkneyjum 50.
 guðfeðgin 191².
 Guðfinna Þorgeirsdóttir, kona Ás-
 geirs Árnasonar (1415) 759—760.
 Guðini, sjá Guðni.
 Guðlaug (c. 1530) 152.
 Guðlaug Ketilsdóttir, Skeggjasonar
 (1402) 679.

- Guðlaugr Sveinsson prófastr í Vatnsfirði 779.
- Guðlaugshamar, rekamark Hofstaða 345.
- Guðlaugshöfði í Strandasýslu 656.
- Guðlaugsson: Jón, Sigurðr, Stephán, Sölvi, Vermundr, Þorgils.
- Guðlaugstungur, afréttfrá Eyvindarstöðum 352.
- Guðmundardóttir: Haldóra, Katrín, Kristín, Sigríðr, Solveig. Þorbjörg.
- Guðmundareyjar fyrir Skógarströnd 326.
- Guðmundarlón á Langanesi 236, 577.
- Guðmundarson: Ámundi, Andrés, Ari, Arngrímr, Árni, Arnór, Bárðr, Bergr, Böðvar, Eggert, Einar, Eiríkr, Gunnar, Haldór, Hjalti, Hrafn, Illugi, Jón, Ketill, Magnús, Nafí, Ólafr, Sigmundur, Sigurðr, Snjólf, Sölmundur, Vermundr, Vigfús, Þórarinn, Þórðr, Þorgils, Þorsteinn. Þorvarðr.
- Guðmundr ábóti á Þingeyrum 181, 311.
- Guðmundr Andrésson frá Bjargi (d. 1654) 336, 424, 434—435, 438—439, 604, 717, 741.
- Guðmundr Arason góði biskup á Hólum (d. 1237) 24, 39, 44, 150, 152, 163, 172, 177, 205—207, 309, 550, 562, 611, 682, 683. — ártíðardagr hins góða Guðmundar, jafnleingdardagr Guðmundar biskups, Guðmundardagr 296, 417, 501, 752.
- Guðmundr Arason ábóti á Helgafelli 312, 326, 395, 431, 432, 646.
- Guðmundr Árnason (1386) 389.
- Guðmundr Ásmundarson í Skagafirði (1409) 727.
- Guðmundr Bjálfaðson ábóti í Veri 29, 153, 312.
- Guðmundr Einarsson prestir í Húnavatnsþingi (1359) 131.
- Guðmundr Einarsson nyrðra (1394) 497, 500².
- Guðmundr Einarsson á Hrafnbjörgum í Hörðadal (1405) 697—698.
- Guðmundr Eiríksson (1375) 295.
- Guðmundr Færejabiskup 23, 27, 38, 43, 51.
- Guðmundr Gilsson prestir í Saurbæ á Kjalarnesi (c. 1340) og officialis 82, 342.
- Guðmundr, er gefr Grenjaðarstað reka 579.
- Guðmundr Hákonarson, þormóðssonar, faðir Jóns lærða 436.
- Guðmundr Hallason nyrðra (1351) 54.
- Guðmundr Hávarðsson (1624) 181.
- Guðmundr Hjaltason bóndi á Felli í Kinn (1359—1386) 118, 393—394.
- Guðmundr Illugason vestra (1388) 427.
- Guðmundr Jónsson í Þingeyjarþingi (1363—1371) 187, 271.
- Guðmundr Jónsson vestra í Ísafirði (1387—1392) 399, 476.
- Guðmundr Jónsson prestir í Skagafirði (1383) 371.
- Guðmundr Jónsson prestir í Eyjafjarðarsýslu (1390—1399) 449, 503, 642¹).
- Guðmundr Jónsson (c. 1550) 152.
- Guðmundr Jónsson Hellna- og Helgafellsprestir (d. 1716) 318.
- Guðmundr Jónsson (1782) 779.
- Guðmundr Ketilsson í Eyjafirði (1395) 595—596.
- Guðmundr (kór), prestir í Höfða (um 1394) 569.
- Guðmundr Kristophorusson prestir nyrðra (1371) 271.

¹) Mun alt vera einn maðr; var gamall 1399.

- Guðmundr Landbjartsson nyrðra (1389—1409) 443, 726—727.
- Guðmundr Marteisson (1679) 635.
- Guðmundr á Móbergi í Langadal (1379) 339.
- Guðmundr Ólafson á Ríp í Hegra-nesi (1463) 529.
- Guðmundr Sigurðarson lögmaðr (1302—1318, 1321—1340) 9—10, 251.
- Guðmundr Sigurðsson vestra (1360) 145.
- Guðmundr Sigurðarson »bóndi« í Eyjafjarðarsýslu (1375), líklega sonr Sigurðar lögmanns 296, 297—298.
- Guðmundr í Skagafirði (1389) 430.
- Guðmundr skáld (d. 1330) 633.
- Guðmundr skipmaðr á Hólum í Hjaltadal (1387—1389) 406, 428.
- Guðmundr Snorrason, Narfasonar, sýslumaðr á Snæfellsnesi (d. 1354) 53, 90.
- Guðmundr Starrason (1370) 270.
- Guðmundr Steingrímsson í Þingeyjarþingi (1410) 734.
- Guðmundr Steinólfsson á Hólum í Hjaltadal (1388) 418.
- Guðmundr Steinsson Bergmann, skólameistari á Hólum 608.
- Guðmundr Sveinsson vestra (1360) 145.
- Guðmundr Sveinsson nyrðra (1363—1377) 187, 316.
- Guðmundr prestur á Söndum í Dýrafirði (c. 1358) 126.
- Guðmundr Þórðarson í Rangárþingi (1406) 712.
- Guðmundr Þorfinnsson djákni (1363) 201.
- Guðmundr Þorgeirsson í Teigi í Fljótshlíð (1399) 648.
- Guðmundr Þorsteinsson, Skeggjasonar 12.
- Guðmundr Þorsteinsson (1369) 250.
- Guðmundr Þorsteinsson prestur á Valbjófsstað (1384—1405, eða leingr) 638—639, 705—706.
- Guðmundr Þorsteinsson í Eyjafirði (1395) 595.
- Guðmundr Þorsteinsson í Skagafirði (1414) 755.
- Guðmundr Þorvarðsson ábóti á Helgafelli 30, 154, 312.
- Guðmundr Öundurason (1379) 336.
- Guðnason: Björn, Eiríkr, Jón.
- Guðni Oddsson lepps, á Hóli í Bolungarvík 494, 495.
- Guðni Sæmundarson nyrðra (1399) 641.
- Guðný Bæðvarsdóttir, Þórðarsonar 13, 495, 777.
- Guðný Sölmundardóttir á Holta-stöðum (1360) 142—144.
- Guðný Þórðardóttir, kona Filippuss Gíslasonar í Haga 735—736.
- Guðný Þorsteinsdóttir, kona Höskuldar Runólfssonar (1409) 722.
- Guðnýjarstaðir í Helgafellssveit 107, 144, 226.
- Guðolof (sbr. Guðólfr) 11.
- Guðólfr (sbr. Guðolof) 6.
- Guðríðr Ingimundardóttir kona Vigfúsar Hólms 616—617, 765.
- Guðríðr, arfi Sölva prests Brands-sonar (1391) 455.
- Guðrún Bjarnadóttir, Gunnarssonar (d. fyrir 1406) 713.
- Guðrún Bjarnadóttir prófentukona á Reynistað (1380) 354, 357.
- Guðrún Brandsdóttir í Rangárþingi (1636) 191.
- Guðrún Einarsdóttir prests Þorvarðssonar (1401) 666—667, 668—669.
- Guðrún eldri 191.
- Guðrún (gríðkona) í Bjarnastaðahlíð (1388) 417.
- Guðrún, gríðkona á Hólum (1388) 416.

- Guðrún Gunnarsdóttir, Eyjólfsdóttir (1406) 713.
- Guðrún á Hofstöðum (1388) 416.
- Guðrún á Hofstöðum önnur (1388) 416.
- Guðrún í Holti í Fljótum (1388) 417.
- Guðrún, kona í Húnavatnsþingi (1397) 618—619.
- Guðrún Ólafsdóttir frá Æðey 435.
- Guðrún Rögvaldsdóttir nyrðra (1351) 54.
- Guðrún kona Sigurðar Þorleifssonar (1377) 319.
- Guðrún Skaptadóttir, Oddssonar í Marbæli (1393) 488.
- Guðrún Snorradóttir (í Haga 1404) 688—689, 699, 737, 747.
- Guðrún Stephánsdóttir í Djúpadal (c. 1700) 618.
- Guðrún Styrsdóttir hústrú á Ökrum (1369—1410) 251, 708, 731—732.
- Guðrún Sæmundardóttir í Húnavatnsþingi (fyrir 1409) 726—727.
- Guðrún Vermundardóttir í Reykholtssdal (1397) 619.
- Guðrún Þórdardóttir á Barðaströnd (1411) 736—738.
- Guðrún (eða Sigríðr) dóttir Þórdissar Snorradóttur. Sjá Steinunn.
- Guðrún Þorgilsdóttir, Péturssonar (d. fyrir 1410) 733—734.
- Guðrún Þorsteinsdóttir rangláts 7.
- Guðrún Þorvarðsdóttir, systir Einarss prests og kona Narfa Páls-sonar (1401) 667.
- Guðthormr, sjá Guttormr.
- Guðvarðsdóttir: Þórnyf.
- Guðvarðsson: Eyjólfur, Þorvarðr.
- guðvefr, sjá klæði.
- Gufudalr í Barðastrandarsýslu 366, 774.
- Guðufjörðr í Barðastrandarsýslu 15.
- Gufunes með Sundum 598.
- Gufuskálar undir Jökli 81, 112, 139—142, 326, 634, 773. — Gufuskálamenn 141.
- Gufustaðir, sjá Ljufustaðir.
- Guido de Cruce frá Mirepoix 203—205.
- Guláþingslög 35.
- gull 328. — gullbaugr 687. — brent gull 290. — koparböllr gyldr 288. — (finger)-gull 288, 612, 717. — hani með kopar forgyltr 565. — gullhlöð 288, 613. — gullkaleikar 145—146, 288, 606², 611. — gyltir (silfr)-kaleikar 32, 81, 193, 301, 342, 366, 401. — gullvippaðir klátar 289. — krossar gyltir og gulllagðir 81, 100, 110, 158, 160, 198, 214, 238, 242, 249, 656. — gulllagðir skjöldr 512. — gyldar spíur 212, 289, 613, 717—718. — textaspjald forgylt 581. — gullþráðr 289.
- Gullhellisvík (•Gullhettvík•) á Skagaströnd 398, 423.
- Gullreki á Skaga 280, 284.
- Gunnar Andrésson (1375—1415) 299—300, 759¹.
- Gunnar Andrésson í Rangárþingi (1636) 191.
- Gunnar Björnsson ráðsmaðr í Björgvin (1339) 440.
- Gunnar Eyjólfsson í Auðnbrekku (d. fyrir 1406) 713—714. Sbr. Gunnar Pétursson.
- Gunnar Gilsson, (Finnssonar?) prestur í Reykholti (1393—1398 eða leingr) 82, 502, 619, 626. Sbr. Gunnar prestur í Miklaholti.
- Gunnar Guðmundsson (á Helgafelli 1389) 432.
- Gunnar Gunnarsson í Langadal nyrðra (1408) 719.

¹) Getr verið einn maðr.

Gunnar Hákonarson nyrðra (1406) 713.

Gunnar Hamarsbiskup (1442—1473) 46.

Gunnar Hjarandason lögmaðr í Björgvin 178.

Gunnar Holk biskup í Ósló 42, 45.

Gunnar Ólafsson (1888) 423.

Gunnar Pétursson í Auðbrekku (1371—1394 eða leingr) 294—296, 386, 516, 521. Sbr. Gunnar Eyjólfsson.

Gunnar prestur í Miklaholti (c. 1355) 82. Sbr. Gunnar Gilsson.

Gunnar Þórðarson prestur (í Skaptarþingi 1390) 450.

Gunnar Þorkelsson prófentumaðr á Þingeyrum (1385) 385.

Gunnarsdóttir: Guðrún, Ingunn.

Gunnarsholt á Rangárvöllum 217, 635—636. — Gunnarsholtsbréf 635.

Gunnarsson: Bjarni, Einar, Gunnar, Haldór, Haukr, Pétur, Vigfús, Þorkell, Þorsteinn, Örnólfur.

Gunnarstaðir í Þistilsfirði 2, 331—332.

Gunnbjarnareyjar (—sker) 434, 435, 437, 438, 439.

Gunnbjörn í Gunnbjarnareyjum 439.

Gunnfríðarstaðir í Langadal 622.

Gunnlaugr í Borgarfirði eystra (á 16. öld) 238.

Gunnlaugr Magnússon (1397) 617.

Gunnlaugr prestur (1636) 191.

Gunnlaugr Stephánsson (áðóta) í Núpufelli (á lífi 1363) 209, 663.

Gunnlaugr Teitsson (1410) 733.

Gunnlaugr Þorvarðsson í Reykholtssdal (1397) 619.

Gunnlaugshöfði, landamerki Kalmanstungu 624.

Gunnlaugsson: Árni, Björn Blöndal, Jón, Ólafur, Stephán.

Gunnólfsá í Ólafsfirði 277, 281, 285, 458, 459.

Gunnólfsvík á Langaneströndum 236.

Gunnsteinn ábóti á Þingeyrum (1363—1385) 186, 200—201, 207, 246—247, 251—252, 270, 275—276, 287, 288, 311, 321, 360, 361, 373, 374, 375, 385—386.

Gunnsteinn Marteinnsson í Byjafirði (1401—1403) 661, 687.

Gunnsteinsstaðateigr í Axarfirði 652.

Gunnsteinsstaðir í Langadal 169, 280, 284, 332, 545—546.

Guðreda, sjá Guðröð.

Guttormr biskup í Stafangri 37, 43, 47.

Guttormr Bjarnason kaupmaðr (1409) 723.

Guttormr erkibiskup í Niðarósi 21, 25, 35, 40, 49.

Guttormr Ívarsson (í Rangárlþingi 1406) 713.

Guttormr Jónsson (skræveifu?) á Snæfellsnesi (1366) 210.

Guttormr Örnólfsson á Staðarfelli (1383 og þar eftir) 364—365, 384, 506, 728—729.

Guttormsson: Bjarni, Hálfdan, Helgi, Jón, Loptr, Nikulás.

Gúppormr, sjá Guttormr.

Gyða (á Hólum í Hjaltadal 1388) 418.

Gyða Salomonsdóttir fylgikona Haldórs prests Loptssonar (á lífi 1403) 687².

Gyða Sölmundardóttir 13.

Gyðrún, sjá Guðrún.

Gýgjarhamar í Skagafirði 603.

Gýgjarhorn í Axarfirði 579, gyllini 67.

Gylta 324. Sbr. svin.

Gyrðir, sjá og sbr. Gyrðr.

Gyrðir bóndi á Snæfellsnesi (1854) 99.

Gyrðr Ívarsson biskup í Skálholti (d. 1360) 32, 44, 67—70, 77, 78—96, 99—110, 113—115, 120—127, 128—130, 145—146, 148, 150, 182, 225, 226², 248, 304, 309, 325, 342, 466, 473, 475, 494, 506, 596, 606, 633, 634², 708, 732.

Gyrðr biskup í Stafangri, sjá Giurdir.

Gyrðsson: Finnur.

gæði (itök) 384, 401.

Gæfuarðr, sjá Gjáfvarðr. gæsir 259.

Gæilar, sjá Geilar.

Gönguskörð 496, sjá Skörð í Skagafirði.

Gótar (Gothar, Gothi, Gottar, Gott-er) 361, 365, 367, 376, 377, 384, 386, 393, 396², 397, 399, 424, 425, 427, 428, 443, 768.

Götudalr í Strandasýslu 231.

Götur í Dýrafirði (sbr. Saurar í Vilchinsbók) 330.

Götuvík í Þistilsfirði 2.

Götuvötn á Skógarströnd 349.

Háakinn í Loðmundarfirði 97.

Háamýri 323, sjá Hagamýri.

Háaöxl í Langadal 333.

Háey fyrir Barðaströnd 301.

Háfaberg í Þistilsfirði 134.

Háfafellsvatn í Hvítársönu 625.

Háfagerðseingi í Dufgusdal 345.

Háfahraun, landamerki Kalmans-tungu 624, 625.

Háfahraun í Skagafirði 318.

Háfamöl, reki frá Auðkúlu 160, 542.

Háfaveggir á Múlavatsnshéiði 251.

Haffjarðará, sjá Hafsfjarðará.

Hafgrímr, maðr nyrðra (1403) 687.

Hafgrímsstaðir í Tungusveit í Skagafirði 176, 532, 611.

hafisar 436.

hafjall 337, 539, 593.

Hafliðason: Einar, Ívar, Jústínus, Magnús, Sigurðr, Steinn, Þorkell.

Hafliði ábóti á Munkaþverá 311.

Hafliði húskarl á Hólum (1388) 414.

Hafliði, í Skagafirði (1408) 718 (ef til vill hinn sami).

Hafliði Magnússon prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð (1363—1367) 188—189, 209, 212.

Hafliði Magnússon (1366) 210.

Hafliði Steinsson prestur á Breiðabólstað í Vestrhópi (d. 1319) 167.

Hafliði Steinsson prestur nyrðra (1385) 338.

Hafliði Þorvaldsson ábóti í Hítardal 31, 154.

Hafnardalr í Kirkjubólspingum í Ísafirði 704—705.

Hafnarfjörðr í Gullbringusýslu 14.

Hafnarhólmur, rekaland Staðar á Reykjanesi 196.

Hafnarnes í Strandasýslu (sbr. Hamarsnes, sbr. DI, II, 408) 90, 106, 231, 328, 634.

hafnarvoð (—ir) 78, 100, 159, 164, 169², 172, 174, 176, 177, 225, 227, 275, 298², 306, 317, 318, 333, 334, 337, 379, 406, 407, 408 (opt), 409 (opt), 410 (opt), 411 (opt), 412 (opt), 414 (opt), 415², 416², 417, 418², 424, 426, 430, 431, 462², 477, 478, 480, 486, 488², 504², 513, 514, 515, 521, 527, 529, 536², 545, 546, 548, 556, 562, 563, 566, 567, 582, 622, 630, 640, 665², 685, 752. — hvítar hafnarvoðir 491. — óþefðar hafnarvoðir til ilegu 406.

Hafnir í Gullbringusýslu 597.

Hafnir í Siglufirði 277, 282, 285.

Hafnir (Höfn) á Skaga nyrðra 184, 185. — Hafnabréf 184².

Hafr skipmaðr á Hólum í Hjalta-
dal (1887—1888) 406, 414.

Háfr í Holtum 269.

Háfr í Reykholtssdal 123.

Hafrafell í Axarfirði 652.

Hafrafellstunga í Axarfirði 157,
507, 508, 510, 511, 553, 589,
651—652, 753—754.

Hafragil (hið nyrðra) í Arnarfirði
91, 92, 776.

Hafragil í Laxárdal (austan Skaga)
426.

Hafragjá í Þingeyjarsýslu 456, 457²,
458, 459.

Hafralón í Þistilsfirði 2, 331. Sbr.
Haralón.

Hafrárgil, landamerki Kalmans-
tungu 624, 625.

Hafrbjarnarstaðir á Rosmhvalanesi
597.

Hafrey í Laxá í Suðr-Þingeyjar-
sýslu 576.

hafrhvalr 289.

Hafrsfell í Hnappadalssýslu 82.

Hafrsfjörðr í Hnappadalssýslu 15.

Hafrestaðir í Hnappadalssýslu 86.

Hafrestaðir (Hafstaðir) á Skaga
nyrðra 171, 532, 599.

hafsbótin leingst í norðri 20.

Hafsfjarðará (Hafjardará) í Hnappa-
dalssýslu 84, 595. — Hafjardar-
árós 305.

Hafsfjarðarey (Hafjardarey) í
Hnappadalssýslu 82—83, 225,
305.

Hafuaberg, sjá Háfaberg.

Háfubakkar í Miðfirði í Norðr-Múla-
sýslu 236.

hafvillur 436.

Hafþórsson: Sigurðr.

Hagagarðr í Blönduhlíð 564.

Hagagarðr í Kræklingahlíð 620.

Hagagarðr í Morudal 301.

Hagagarðr á Snæfellsnesi 112.

Hagagarðsendi í Miðfirði 707.

Hagamýri (Háamýri) undir Jökli
323².

Haganes (yttra og syðra) í Fljótum
278², 282², 286², 645.

hagi, hagar 112, 137, 159, 198,
210, 544. — hagbeit, hagabeit
83, 170, 340, 402, 546, 691, 692,
693, 694, 695. — hagagarðr 144,
301.

Hagi á Barðaströnd 193—194, 300
— 301, 688—689, 699—700, 716
— 717, 735—736, 736—741, 742
— 748, 775. — Hagi hinn minni
193, 301, 775.

Hagi í Hraunhrepp á Mýrum 84.

Hagi í Seltjarnarneshreppi 597.

Hagi í Skagafirði 408, 413, 429.

Hagi á Strönd (Árskógarströnd)
513.

hákall 289. Sbr. háskerðingr.

Hákell, sjá Hallkell.

Hákon Andrésson djákni (1880)
351.

Hákon Árnason sýslumaðr í Klofa
(d. 1608) 190.

Hákon bóndi í Hvammi í Eyjafirði
(1390) 449.

Hákon Eiríksson jarl í Noregi (d.
1029) 29.

Hákon jarl galinn 29.

Hákon Gizurarson galla í Viðisdals-
tungu (d. 1381) 538—539, 593.

Hákon Hákonarson ungi Noregs-
konungr 29.

Hákon Hannesson sýslumaðr í Ár-
nessþingi 292.

Hákon Haraldsson góði (Aðalsteins-
fóstri) Noregskonungr 29.

Hákon Jónsson féhirðir í Björgvin
(d. 1391) 369, 432, 433, 440,
441.

Hákon Magnússon (Magnus) há-
leggr, Noregskonungr (d. 1319)
29, 75—76, 116, 135, 733, 734.

Hákon Magnússon, Eiríkssonar,
Noregskonungr (1355—1380) 178

- 179, 209, 252, 255, 273, 274, 294, 297, 299—300, 317, 349, 350, 355, 359, 362, 368, 432, 441, 493, 494, 697.
- Hákon Magnússon Þórisfóstri, Noregskonungur 29.
- Hákon Ormsson sýslumaður Rangæinga (d. 1656) 71, 132, 187, 374, 381, 604, 641, 717, 741, 749.
- Hákon Óslóarbiskup og erkibiskup í Niðarósi 21, 22, 26, 35, 36, 40, 41, 45, 49.
- Hákon Sigurðarson herðibreiður, Noregskonungur 29.
- Hákon Sigurðarson jarl hinn ríki (Hlaðajarl) 29.
- Hákon Stafangrsbiskup 37, 43.
- Hákon Stafangrsbiskup hinn annar 38, 47.
- Hákon Stafangrsbiskup hinn þriðji 47.
- Hákon Sverrisson harmdauði, Noregskonungur 29.
- Hákon Svíakonungur 31.
- Hákon Þórisson biskup í Björgvin 37, 42, 48.
- Hákon Þormóðsson í Aðaldal (fyrir 1397) 618.
- Hákon Þormóðsson, Salomonssonar (d. 1597) 435, 436.
- Hákonardóttir: Ingibjörg.
- Hákonar saga gamla 50.
- Hákonarson: Eiríkr, Gísli, Guðmundr, Gunnar, Hákon, Höskuldr, Jón, Ljótr, Magnús, Ólaftr, Páll, Pétr, Sveinn, Teitr, Þorleifr.
- Haldór Arneirsson, Skúfssonar, bóndi á Barði í Fljótum (1393—1395) 488, 601—604.
- Haldór Bjarnarson (Björnsson) í Skagafirði (1385—1406) 381, 712.
- Haldór Eiríksson prestur í Eyðölum (d. 1707) 360.
- Haldór Eldjárnsson í Húnavatnsþingi (1398) 640.
- Haldór á Flugumýri (1388—1389) 416, 428.
- Haldór Guðmundsson á Skarðsströnd (1401) 665.
- Haldór Gunnarsson (1399) 648.
- Haldór Helgason (1385) 379—381, 382.
- Haldór Ísleifsson í Rangárþingi (1398) 636.
- Haldór Jónsson á Snæfellsnesi (c. 1377—1389) 313, 432.
- Haldór Jónsson bóndi nyrðra (1381) 359.
- Haldór Jónsson prestur og ráðsmaður í Skálholti (1398) 635.
- Haldór Jónsson prófastr í Reykholti 483.
- Haldór Knútsson í Eyjafirði (1395) 596.
- Haldór Loptsson prestur og officialis (d. 1403) 281, 285, 359, 363, 405, 421, 463, 485—486, 510, 524, 543, 602, 603, 604—605, 611, 619—621, 623—624, 642, 652—655, 684—688.
- Haldór Pálsson í Borgarfirði (1398) 626.
- Haldór prestur á Sauðanesi (c. 1380) 555.
- Haldór prestur á Völlum í Svarfaðardal (c. 1377—1394) 513^a.
- Haldór Símonarson (1384) 373.
- Haldór Þorbergsson lögréttumaður á Seylu í Skagafirði 606, 610.
- Haldór Þorsteinsson prestur á Þingeyrum (d. 1642) 181.
- Haldóra Eyjólfsdóttir abbadis í Kirkjubæ 154.
- Haldóra Guðmundardóttir, Hjaltonar (1386) 393—394.
- Haldóra Narfadóttir, (Snorrasonar) í Tjaldanesi 657.
- Haldóra Snorradóttir í Dalasýslu (um 1410) 728.
- Haldóra Þorvaldsdóttir (1364) 201.

- Haldórsdóttir: Cecilia, Helga, Ingridr.
- Haldórsson: Bergþór, Brandr, Erlendr, Gregorius, Höskuldr, Jón, Kort, Ófeigr, Ólafr.
- Haldórsstaðir í Skagafirði 408, 418.
- Haldórustaðir (Halltórustaðir, nú: Haldórsstaðir) í Bárðardal 187.
- Háleygjafylki í Noregi 30.
- hálfaukning kostnaðar 377.
- Hálfðan Einarsson í Nesi í Höfðahverfi (fyrir 1410) 734—735.
- Hálfðan Fróðason 7, 12.
- Hálfðan Guttormsson prestur og officialis (1354—1382) 90, 708.
- Hálfðan Loftsson (1377) 316.
- Hálfðanarson: Hallgrímr, Hallr, Hrærekr, Ketill, Pétur.
- hálfkirkja (sbr. kirkja) 81, 158, 162, 164, 168, 169², 242, 244, 248, 333, 453, 486, 537, 544, 553, 573, 616, 620, 670², 775.
- hálfenda 33.
- Halgoland (Hálogaland) í Noregi 440.
- Halla gríðkona á Flugumýri (1388) 416.
- Halla dóttir Guðrúnar 7.
- Halladalr, Hallárdalr í Húnavatnsýslu 399, 501.
- Hallar, sjá Hallr.
- Hallbera gríðkona á Hólum (1388) 415.
- Hallbjarnarson: Nikulás.
- Hallbjarnarstaðir á Tjörnesi 4.
- Hallbjarnarvörður í Hnappadalssýslu 83.
- Hallbjörg Þorbjarnardóttir kona Eiríks Þorbjarnarsonar á Harrastöðum (1388) 423.
- Halldís að Gnip 656.
- Hallfredarson: Jón, Þorfinnr.
- Hallfríðarstaðir í Eyjafjarðarsýslu 503—504, 619—623.
- Hallgeir Þorgilsson í Þingeyjarþingi (1357) 119.
- Hallgeirsstaðir á Langanesi 2, 156, 553.
- Hallgrímr Hálfðanarson, Einarssonar, í Nesi í Höfðahverfi (1410) 734—735.
- Hallgrímr Jónsson prófastr í Glaumbæ 9.
- Hallgrímr Jónsson djákni (d. 1836) 365.
- Hallgrímr Magnússon í Kerlingardal (1648) 291—292.
- Hallgrímsdóttir: Hólmfríðr.
- Halli Árnason (1885) 381.
- Halli Mársson (í Berunesi, á 14. öld) 233.
- Hallkatla Oddsdóttir, Álasonar 12.
- Hallkell Gíslason prestur (1390) 452.
- Hallkell Magnússon ábóti á Helgafelli 30, 154, 312.
- Hallkell Magnússon, Gizurarsonar (1385) 382, 383.
- Hallkell prestur á Sjávarborg (fyrir og eftir 1377) 173, 530.
- Hallkelsson: Hallvarðr.
- Hallkelsstaðaskógr í Hvítársíðu 625.
- Hallormsstaðir í Skógum 232.
- Hallotta gríðkona á Flugumýri (1388) 416.
- Hallotta Pálsdóttir kona Kolbeins Benediktssonar (1377—1384) 321, 375.
- Hallr Andrésson prestur í Skagafirði (1377—1383) 319, 371.
- Hallr Einarsson, Þingeyingr (1357) 118.
- Hallr á Flugumýri (1388—1389) 416, 428.
- Hallr, formaðr á Hólum í Hjaltaðal (1387) 406.
- Hallr Gizurarson lögsögumaðr og ábóti í Veri og á Helgafelli 29, 30, 153, 154, 312².

- Hallr Gizurarson (1884) 373.
Hallr Hálfdanarson (1880) 355.
Hallr Hallsson í Rangárþingi (fyrir 1863) 188.
Hallr Hrafnsson ábóti á Munkaþverá 28, 153, 310.
Hallr Jónsson lögmaðr 3—4.
Hallr Jónsson á Möðruvöllum 3—4.
Hallr Jónsson prestur í Austfjörðum (1876) 308.
Hallr Kálffson á Barðaströnd (1407—1412) 716—717, 736, 738², 739, 740, 742, 743, 744.
Hallr Kolbeinsson í Hvammi í Norðrárdal (c. 1354) 78, 304—305.
Hallr Magnússon (1880—1890) 355, 448.
Hallr Másson prestur í Bólstaðablið og á Bessastöðum (c. 1360) 159, 463.
Hallr Nikulásson (1860) 143.
Hallr Ólafsson prestur nyrðra (1893) 485.
Hallr Ólafsson nyrðra (1409—1415) 723, 733, 762.
Hallr Runólfsson, Jónssonar, djákni (1393) 635—636.
Hallr Sigmundarson (1390) 449.
Hallr Svartböfðason í Kalmans-tungu og Hvammi í Norðrárdal (1398—1399) 78, 624—626, 645.
Hallr (Hallar) Þorgilsson (1884) 377.
Hallr Þórhallsson í Eyjafirði (1401) 661.
Hallsson: Björn, Brandr, Eiríkr, Eyjólfur, Gizur, Guðmundr, Hallr, Höskuldr, Ingimundr, Jón, Ketill, Ljótr, Magnús, Ólafr, Sighvatr, Sigurðr, Þorgils, Þorsteinn.
Hallsstaðir á Skarðsströnd 364.
Hallsteinn Jónsson prestur (í Hítardal 1393) 491—492.
Hallsteinn Svíakonungur 31.
Hallsteinsson: Filippus, Ingi.
Halltórustaðir, sjá Haldórustaðir.
Hallvarðr biskup í Björgvin 26, sjá Hávarðr.
Hallvarðr biskup af Hamri hinn fyrri 22, 36, 41, 46.
Hallvarðr biskup af Hamri hinn síðari 36, 41, 46.
Hallvarðr biskup af Ósló 42, 45.
Hallvarðr Hallkelsson (á Sævarlandi 1379) 336—337.
Hallvarðr Illugason (1885) 383.
Hallvarðr Kárason (1379) 341.
Hallvarðr Magnússon (1415) 762.
Hallvarðr Oddsson (um 1360) 138.
Hallvarðr Vébjarnarson hinn helgi 208, 618. — Hallvarðsmessa 131, 220, 338, 440, 689, 756.
Hallvarðsson: Einar, Jón, Páll, Sveinn, Þormóðr, Þorvarðr.
Hálogaland í Noregi (sbr. Halgoland) 51.
háls, hálsar 137⁴, 352, 504², 621².
Háls í Eyjafirði 524.
Háls í Fnjóskadal 507, 509, 572—573.
Háls í Hamarsfirði 234.
Háls í Hörðadal 491.
Háls á Skógarströnd 326.
Háls í Svarfaðardal 392—393, 395—396, 411, 754.
Háls í Þingvallasveit 598.
Hálsahreppur (Hálsasveit) í Borgarfirði 376.
Hálsar í Skorradal 250—251.
Hálsrhús í Vatnsfjarðarþingum 366.
hálsjárn 613.
Hálsmannatungur í Fnjóskadal 572.
hamar, hamrar 137³, 345 (= Ostleifahamar), 380, 520, 552, 553, 624.
Hamar í Eyjafirði 605, 623.
Hamar í Fljótum 391.
Hamar í Flóa 114.

- Hamar í Húnavatnsþingi »fyrir vestan Blöndu« 457.
- Hamar, biskupsstóll í Noregi 22, 27, 36, 41, 46, 56, 58, 65, 369. — Hamarstíkti 46, 52.
- Hamar á Skálmarnesi 195.
- Hamar (= Stakkhamar?) jörð Helgafellsklaustr 314.
- Hamari Kaldaðarneshreppi Strandasýslu 89.
- Hamarsheiði í Eystrahrepp 380.
- Hamarsnes 328, sjá Hafnarnes.
- Hamarsskógr á Skógarströnd 137².
- Hamartjörn, landamerki Kalmans-tungu 624.
- Hamborch (Hamborg) 609.
- Hamdisvík (»Hamdysvík«, nú: Hindisvík) á Vatnsnesi 168, 169, 547, 550.
- Hamraá (hvortveggja) í Norðr-múlaþingi 236.
- Hamraendar í Héraði (Öræfum 401.
- Hamraland í Reykhólasveit 196.
- Hamrar í Aðaldal 573.
- Hamrar í Eyrarsveit 108, 226.
- Hamrar í Langadal 170, 546.
- Hamrar á Mýrum (í Hraunahrepp) 708, 732.
- Hamrar í Reykjadal í Borgarfirði 352, 376.
- Hamrar (= Geithamrar) í Svína-vatnshrepp 412.
- Hamrar (nú: Hamrakot) í Torfa-lækjarhrepp í Húnavatnsþingi 622.
- Hámundr landseti Hólastóls (1389) 414, 429, 430.
- handaband 90, 180, 247, 272, 293, 296, 319², 332, 333², 357, 363, 373, 474, 375, 378, 379, 382, 390, 394, 396, 397, 398², 400, 420, 423², 424, 425, 443, 448, 449², 452, 454, 455, 456, 461, 476, 477, 478, 480, 486², 489, 497, 500, 501, 504², 596, 602, 605², 619², 620, 622, 623, 624, 625, 626², 628, 639, 640, 641, 642², 649, 661, 662, 667², 675, 677, 681, 682, 699², 705², 706, 713, 719, 722², 736, 737², 739, 740², 743, 746, 747², 748, 755, 761, 762, 766.
- handarhald (á könnu, potti) 608, 718.
- handatak, handatæki, handtak 27, 231, 274, 727.
- handfesti (—ir) 155.
- handfesting 272, 390, 423, 424, 720, 744.
- handgeingnir menn 76.
- handkvern, sjá búsgagn.
- handlag 74, 131, 143, 255², 274, 298, 295, 317, 321, 334, 335, 336, 344, 360, 371, 372, 374, 375², 377, 381, 385, 400, 427², 448, 453, 454, 462, 480, 484², 517, 619, 662, 665, 679, 682, 699, 728, 738, 754², 762.
- handlin 151. Sjá kirkja.
- handsöl 501, 740.
- Hánefshólar fyrir utan Frakka-skard 345.
- Hánefsstaðir í Hraunhrepp á Mýrum 225.
- Hánefsstaðir í Svarfaðardal 512.
- Hannes Jónsson ráðsmaðr í Björgvin (1889) 440.
- Hannes Þorsteinsson, cand. theol. ritstjóri í Reykjavík 621, 637, 649.
- Hannesson: Eggert, Hákon.
- hannirðir (sbr. klæði, klæðaefti): blámerking, sjá blæja, dúkr (kirkja). — borðyring á kórkapu (strimli) 607². — glit (sbr. dúkr, kirkja) 710. — refilsaumur 608. — sprang, sjá klæði. — útsaumur 608.
- Hans Mule 46, sjá Johannes Mule.
- Hans Pedersson (1689) 700.

- Hans Teiste (Johannes Teste) biskup í Björgvin (1474—1506) 48.
 hanzkar (sbr. glófi, stálhanzkar) 735.
 Haraldr Auðunarson í Eyjafirði (1391—1401) 455, 456, 661.
 Haraldr gilli Noregskonung 29, 46.
 Haraldr Gormsson Danakonung 30.
 Haraldr gráfeldr Noregskonung 29.
 Haraldr Grænlandingabiskup 24, sjá Arnaldr.
 Haraldr hárfagri Noregskonung 29, 31.
 Haraldr hilditönn Hræreksson 7, 12.
 Haraldr prestur á Ökrum á Mýrum (c. 1354) 86.
 Haraldr Sigmundarson nyrðra (1309) 9, 10.
 Haraldr Sigurðarson harðráði Noregskonung 29.
 Haraldr Sigurðarson nyrðra (1309) 9.
 Haraldr Sveinsson hein, Danakonung 30.
 Haraldsson: Álfr, Eiríkr, Eysteinn, Hákon, Hrærekr, Hölg, Ingi, Jón, Magnús, Ólafr, Sigurðr, Sveinn, Sölgi, Þórir.
 Haralónsós hinn forni í Þistilsfirði 134. Sbr. Hafalón.
 Haravatn 479, sjá Annarvatn.
 Hardaskalle, sjá Hörðaskáli.
 Harðbakkur á Sléttu 580, 585. — Harðbakksmöl 553. — Harðbakkreki 576.
 Harðvöllr í Steingrímsfirði 638.
 Harðmagi, eingi í Álptafirði í Snæfellsnessýslu 638.
 harðsteinn, harðsteinsbrúni, sjá búsgagn.
 Háreksstaðir í Norðrárdal 645.
 Harnit Hemingsson ráðsmaðr í Björgvin (1389) 440.
 hárnúfr 613.
 harpon (skutull) 438.
 Harrastaðir (hvorirtveggja) í Dölum 306².
 Harrastaðir á Skagaströnd 398, 422—423.
 Harrastaðir í Vestrhópi 274—275.
 háskerðingar 553. Sbr. hákall.
 hátíðir, hátíðisdagar 92, 93, 207, 242, 306, 307, 615, 709, 732.
 Hátýningameir í Landbroti 245.
 Haufði, sjá Höfði.
 Hauganes við Eyjafjörð 515.
 Haugr í Flóa 114.
 Haugr í Miðfirði 540, 595.
 Haugstaðir í Vopnafirði 236.
 Haukadalr í Dalasýslu 100, 227.
 Haukagil í Vatnsdal 161², 481, 541.
 Haukagilssel í Hvítársíðu 625.
 Haukalækr (Haukslækr) á Ingjaldsandi 197, 330.
 Haukr Erlendsson lögmaðr (d. 1334) 5, 7, 8, 17, 20, 28, 494—495. — ættartala hans 5—8. — Hauksbók 5, 13, 45.
 Haukr Finnsson í Skáney í Reykholtssdal (1384—1398) 376, 619, 626.
 Haukr Gunnarsson á Ingjaldshóli (á Hfi 1356, d. fyrir 1369) 111—112, 255.
 Haukr Illugason prestur nyrðra (1365) 207.
 Haukr Kolbeinsson (1409) 725.
 Haukslækr, sjá Haukalækr.
 Hauksón: Brandr, Einar, Ormr, Páll.
 Haulkná, sjá Hólkná.
 haumpull (hompull, ompull), sjá ampli (kirkja).
 Hausastaðir á Álptanesi syðra 220.

haust 474. — haustlag 32, 196, 223, 323, 491, 492^a. — haustlagseyrir 342. — haustskip 479. Hausthús í Hnappadalssýslu 83, 305. — Hausthúsamenn 83. Háva-, sjá Háfa-. Hávaðavatn, landamerki Kalmans-tungu 624. Hávarðr biskup í Björgvin (sbr. Hallvarðr) 21, 37, 42, 48. Hávarðr biskup í Færeyjum 38, 51. Hávarðr biskup af Hamri 41, 56, 58. Hávarðr Magnússon prestur eystra 97. Hávarðr Pétursson (1409) 723. Hávarðsson: Guðmundr. Hávarr (Hávarðr) Herleifsson hinn handrammi 8, 12. Hávarsson: Fróði. Healli, sjá Hjalti. Héðaralón undir Jökli 494. Héðinsfjörðr í Eyjafjarðarsýslu 17, 277, 281, 285, 407. Héðinshöfði á Tjörnesi 685. hefð 117, 118, 119, 339. — fornar hefðir 252. — xx. ára hefð 402. Heggstaðaping í Andakil 635. Heggstaðir í Miðfirði 679. Hegranes í Skagafirði 278, 283, 419, 420, 425. — Hegranesping 509, 759. Heiðargata í Aðaldal 557. heiðarlegur maðr 744. heiði, heiðar 407 (= Öxnadalshéiði?), 625 (= Arnarvatnsheiði) 634, 709 (= Öxnardalsheiði). Heiði (= fjallgarðrinn) á Snæfellsnesi 327, 634. Heiði á Langanesi 236. Heiði í Skörðum (Gönguskörðum) í Skagafjarðarsýslu 496—499. Heiði í Sléttuhlíð 278, 282, 286. heiðið stykki, sjá klæði.

Heiði út (= Flateyjarðalsheiði) 572. heilagr, sbr. og sjá helgr. heilagr andi 185, 671, 703. Heilagra manna sögur (Ungers útg.) 651. Heiligaland, sjá Hálogaland. heilsa 183. — heilsugjafir 185. heima, heimili 615, 691, 692, 693, 694. — heimafrétt 407. — heimaþóndi 130. Sbr. þóndi. — heimaþórð (sbr. heimaland) 163, 212, 342, 517, 544, 555, 561^a, 712. — heimakirkja, heimilis-kirkja 89, 302^a, 303. — heima-land (land) 3, 66, 70, 79, 80, 81, 82, 83^a, 84, 85^a, 86, 87^a, 88^a, 99—101, 103, 107, 108, 109^a, 110, 114, 115^a, 123, 124, 125, 155, 156, 157^a, 158, 159, 161, 162^a, 164, 165, 166, 167, 168, 169^a, 170, 171, 172, 173, 174, 176^a, 187, 194, 195, 196, 197, 216 (opt), 217 (opt), 218 (opt), 219 (opt), 220 (opt), 221 (opt), 222 (opt), 223 (opt), 224 (opt), 225 (opt), 226 (opt), 227 (opt), 228 (opt), 229 (opt), 230 (opt), 231^a, 232 (opt), 233 (opt), 234 (opt), 235, 236, 237, 239^a, 242^a, 243, 246^a, 249, 256, 258, 259^a, 260, 261, 262^a, 263, 264^a, 265, 267^a, 268, 305, 306, 324, 330, 340, 342, 343, 355, 356, 376, 383, 401, 402, 403, 404, 405, 446, 512, 513, 514, 515, 516, 520, 524, 525^a, 527, 531, 532, 535, 536, 538^a, 540, 541, 543, 547, 548, 549, 550^a, 551^a, 552, 554, 555, 557, 558^a, 560^a, 562^a, 563, 564, 566, 570, 671, 572, 573, 574, 575, 578, 582, 584, 585, 586, 588, 589, 592, 593^a, 599, 635, 655. — heimamáldagi 592, sbr. máldagi. — heimamenn (heimilisfastir menn, sbr. gröþtr, heima

- [heimilis] prestur, tíðir, tíund) 78, 86, 87, 111, 126, 229, 261, 266, 267, 333, 338, 422, 444, 589, 702. — heimareki 568. — heimanfylgja 384, 706^a. — heimanmundr 142. — heimilisfesta 466, 467, 468, 469, 471, 472, 475, 476.
- heimboð 472, 475.
- Heimey fyrir Barðaströnd 301.
- heimild 253. — heimildarmaðr 724—725.
- heimsaldrar 183.
- Heimskringa 20, 21.
- Heimörk í Noregi 30.
- Heinrekr biskup hinn útlendi 148.
- Heinrek cardinali (1391) 459.
- Heinrek Einglakonungr hinn fimti 768—770.
- Heinrekr Kárasón biskup á Hólum 24, 39, 44, 150, 310.
- Heinrek (Hinrick) Kock klukkusmiðr í Hamborg (1525—1526) 609.
- Heinrekr Mæding hirðstjóri 34.
- Heinrekr biskup á Orkneyjum 23, 27, 38, 43, 50.
- Heinrekr biskup í Stafangri 22, 26, 37, 43, 47.
- Heinrek Vilhjálmsón ráðsmaðr í Björgvin (1389) 440.
- Heinreksson: Magnús, Vinaldinn, Þórðr.
- heit 206—207, 680, 682. — heitbréf 206, 680, 682. — heithleifr 269^a.
- heitukerald, sjá búsgagn.
- Helga Bóðvarsdóttir, Jónssonar (1384) 374.
- Helga gríðkona á Hólum (1388) 415.
- Helga Haldórsdóttir, Loptssonar (á lífi 1403) 687^a.
- Helga í Holti í Fljótum (1388) 417.
- Helga Kolbeinsdóttir, kona Þórólfs Eilífssonar (1403) 681.
- Helga Loðinsdóttir prófentukona á Þingeyrum (1394) 499—500, 505.
- Helga Nikulásdóttir, Oddssonar 13.
- Helga Sigurðardóttir fylgikona Jóns biskups 611.
- Helga Sturludóttir 13.
- Helgá í Norðr-Múlasýslu 97.
- Helgadalr í Mosfellssveit 598.
- Helgadóttir: Agatha, Ingvildr, Valdís, Þjóðhildr.
- Helgafell í Helgafellssveit, Helgafellsklaustr, staðr á Helgafelli 30, 53—54, 105—106, 109, 137^a, 138—142, 144—145, 154, 182, 201, 226, 299, 312—315, 322—324, 325—329, 344—348, 366, 395, 419, 431, 432, 444—445, 494, 595, 596, 632—635, 646^a, 685, 697, 708, 709, 728, 730, 731, 750. — Helgafellsréttarbót 299. — Helgafellssveit 312, 313^a, 315, 445.
- Helgason: Árni, Arnór, Audun, Bessi, Grímr, Haldór, Helgi, Ingjaldr, Jón, Ketill, Kormakr, Ólafr, Páll, Sigurðr, Þórðr, Þorgeir, Þorsteinn.
- Helgastaðir í Reykjadal 352, 507, 508, 573—574, 650—651.
- Helgi Andrésson nyrðra (1403) 687.
- Helgi Arason nyrðra (1389—1391) 443, 455, 456.
- Helgi Árnason (c. 1500) 344.
- Helgi belgr í Holti í Fljótum (1388) 417.
- Helgi Bjarnarson nyrðra (1351) 55.
- Helgi Bjarnarson fjörugeymslumaðr í Holti undir Eyjafjöllum (gamall 1363) 188, 189.
- Helgi Bjarnarson (1397) 617.
- Helgi Björnsson austrænn kaupmaðr (1409) 724—725.
- Helgi Brandsson (1360) 145.

- Helgi Einarsson prestur syðra (1863) 188.
- Helgi Einarsson prestur vestra (1883) 366.
- Helgi Eyvindarson hinn magri 7.
- Helgi Grænendingabiskup 24, 27, 39, 45, 52, 309.
- Helgi Guttormsson (Örnólfssonar, d. 1427) 728, 762.
- Helgi Helgason (1869) 250.
- Helgi húskarl á Hólum (1888) 414.
- Helgi Illugason (1374) 281, 285.
- Helgi Jónsson (1390) 452, 454.
- Helgi Magnússon prestur (c. 1500) 344.
- Helgi Oddsson (á Hálsi í Svarfaðardal 1886) 395—396.
- Helgi Óslóarbiskup hinn fyrri 22, 26, 36, 41, 45.
- Helgi Óslóarbiskup hinn síðari 25, 26, 41, 45.
- Helgi Sigurðarson ábóti í Viðey 311.
- Helgi Sigurðarson, Oddssonar (1884) 373.
- Helgi Sigurðarson ráðsmaður í Björgvin (1889) 440.
- Helgi Sigurðsson prestur á Melum (d. 1888) 372.
- Helgi prestur í Stafholti 89.
- Helgi Steinólfsson vestra (1401) 670.
- Helgi Þorvaldsson á Snæfellsnesi (1889) 431.
- Helgi Þorvaldsson í Dalasýslu (um 1410) 728.
- Helgisetr í Noregi 119.
- helgr: helgir dagar, helgi, heilagra daga hald 1, 32, 93, 103, 110, 164, 168, 171, 206, 224, 237, 243, 244², 246, 249—250, 256², 263, 264², 266, 302, 306, 333, 338, 404², 462, 477, 514, 530², 532, 540, 754. — helgi þórsdagur 294. — helgir dómar 436. Sbr.
- kirkja. — nóttin helga 472, 475. — helga vika 351, 714, 758. — helgir staðir 441.
- helgunarorð 470.
- Helgustaðir í Fljótum 391.
- Heljardalsá í Kolbeinsdal í Skagafirði 410, 429.
- Helkunduheiði í Norðr-Þingeyjarsýslu 117.
- hella, rekamark 79.
- Hella (hvortveggja) undir Jökli 84, 141—142, 728.
- Hella á Fellsströnd 364. 384.
- Hellar, eyðijörð Viðeyjarklausturs 598.
- Hellir (Hellisland) í Álptafirði eystra 234.
- Hellir í Flóa 114.
- Hellisfjörður í Múlaþingi 14.
- hellisskjól fyrir fé 97.
- Hellisvík í Borgarfirði austr 97.
- Hellisvík á Skaga nyrðra 170, 171, 532, 599, 601, 653, 654.
- Hellnagata í Vestrhópi 274.
- Hel(l)naholt í Eystrahrepp 380².
- Hellnar (Hellisvellir) undir Jökli 313.
- Helluland í Hegrænesi 425, 530.
- hellunám 636.
- Hellur á Landi 292.
- Hellur í Skagafjarðarsýslu(?) 406.
- Hellusker Miklaholtskirkju 82.
- Helluvað á Rangárvöllum 636.
- helmingargóz 626. — helmingar kaup 488, 678², 679².
- Helsingjaborg í Svíþjóð 441. 442, 669, 752, 753.
- helvitis kvalir 470. — helvítispínur '93.
- Hemingsson: Harnit, Magnús.
- Henrik, sjá Heinrek(r).
- hérað 368, 675, 738, 740, 743, 747, 760. — héraðsþing 736, 740.
- Hérað »millum Sanda« í Austr-Skaptafellssýslu (Öræfum) 401.
- Héraðsflói í Austfjörðum 307.

- herbergi (sbr. hús) 759.
 Herðis gríðkona á Hólum (1888) 428.
 Herðis á Höskuldsstöðum (c. 1860) 171.
 Herðis kona Örnólfs Jónssonar undir Staðarfelli (1888—1885) 364, 384.
 Herðisarvík í Selvogi 3, 222.
 Herecideus (Hererideus, sbr. Ere-deus) 6.
 Heremeth (sbr. Eremeth, Nere-meth) 6, 771.
 Hergeir Árnason (1890) 450.
 Hergeirsson: Árni.
 Hergilsey á Breiðafirði 195.
 Herjólfsson: Einar.
 Herjólfsvík við Þistilsfjörð 580.
 Herkla gríðkona á Hólum (1888) 416.
 Herla (Herlla) skipreiða í Noregi 442.
 Herlacus Kornyngh biskup af Ósló (sbr. Hjörleifr) 42.
 Herleifr Fróðason (Friðfróðason) 6, 11.
 Herleifsson: Hávarr.
 Hermundarson: Einar, Ketill.
 Hermundur Arnórsson nyrðra (1851) 54.
 Hermundur biskup af Hamri 46.
 hertogainna, sbr. frú hertogainna, sjá Vilborg Einarsdóttir.
 Hervi, sjá Hjörvi.
 Hesjuvellir í Kræklingahlíð 522.
 Hessaeingi í Saurbæ í Dalasýslu 254.
 Hestagil, landamerki Víðidalstungu 588, 592. — Hestagilsbotn 588, 592.
 Hestaland í Ásalandi í Skaptár-tungu 402.
 hestamaðr 414, 417.
 Hestanæs á Melrakkaslétta 576, 580.
 Hestey í Færeyjum 51.
 Hesteyra (Hesteyru) á Elliðaey í Vestmannaeyjum 188², 189², 190, 191.
 Hestgil í Gönguskörðum 498.
 Hesthóll (Hestholt) í Víðidal 588, 592.
 Hestfjörðr í Ísafjarðarsýslu 16.
 hetta 337, 739. — hettustrátr 129.
 Hettudalr í Snæfellsnessýslu 111.
 hey (sbr. taða) 1, 100, 142, 143, 157, 614, 629², 630. — nytgæft (hey) 158. — þur hey 500. — heytollr (sbr. lambseldi) 82, 86, 128, 130, 158, 159, 160, 161², 162, 163², 164, 165, 166², 167, 168, 169², 170, 171, 172², 173, 174², 175, 176, 244, 345, 469, 473², 475, 512, 513, 514, 516, 518, 520, 521, 523, 524, 525², 526, 527, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537², 539, 541, 542, 543², 544, 545², 546, 547, 548², 549, 550, 551, 552, 553, 555, 556², 557, 558², 559, 560, 561², 562², 563, 564, 565², 570, 571, 572, 574, 576, 578, 582, 584, 585, 586, 587, 589, 590, 593², 600. — heytorf 144.
 Heydalir, sjá Eydalir.
 Heydalr, afrétt frá Borg í Víðidal 647.
 Heynes á Akranesi 222, 249—250, 653. — Heynesbók 693.
 Hietland (Hjaltland) 768.
 Hilarius biskup í Færeyjum 51.
 Hildesemensis 757.
 Hildibrandsson: Runólf.
 himinríki (himnaríki) 186, 391. — himinríkis fagnaðr (gleði) 93, 470.
 Hinrick (Hinrik), sjá Heinrek(r).
 Hinzey í Orkneyjum 51.
 hirð 34. — hirðbiskup 20, 35. — hirðstjóri, hirðstjórnarmaðr 33—34, 72—73, 287, 672, 689, 691²,

- 692, 693, 694, 695, 696, 725, 771.
— hirðstjórn 209, 690.
hírzla læst 615. — hírzluhús 498.
Sjá kirkja.
historíur heilagra manna 436. —
Sjá kirkja.
Hítará í Mýrasýslu 86², 708.
Hitardalr í Mýrasýslu 31, 84, 142,
154, 215, 224, 225², 303—304,
491, 492, 508. — Hítardalsbók
(máldagabók) 214—235, 240, 244²,
245², 246³, 249², 256, 258, 259²,
260², 261, 262, 263², 264², 265²,
266⁴, 267, 268, 269², 305², 306,
325, 342, 403, 404², 405², 773—
776. — Hítæli 304, 491.
Hitarnes í Hnappadalssýslu 83—84,
225.
hjábúðarmaðr 140. Sbr. búð.
hjáland 568.
hjáleiga 403, 660².
Hjallanes (á Tjörnesi) 579.
Hjallar undir Jökli 140².
hjalli, hjallar 112, 398².
Hjalli í Olfosi 395.
hjallr 657. — hjallstæði 141. —
hjallviðr 588.
hjálparmaðr 152.
Hjálmá í Loðmundarfirði 240.
Hjálmarvík í Þistilsfirði 588.
Hjálmr Ólafsson í Eyjafirði (1395)
605.
Hjálmsaðir í Eyjafirði 486.
Hjaltabakki í Húnavatnssýslu 132,
490, 622.
Hjaltadalr í Skagafirði 252, 285,
287, 288, 405, 419, 420, 429,
448, 480, 486, 489, 606, 635,
709, 715, 716, 720, 728, 741,
755.
Hjaltason: Árni, Guðmundr, Lýt-
ingr, Ólafr, Þórðr.
Hjaltastaðir í Hjaltastaðapinghá
232, 239.
Hjalti Bergsson (1378) 334.
Hjalti Gíslason (1377) 317.
- Hjalti Guðmundarson, Hjaltasonar,
á Felli í Kinn (1363—1386) 157,
186—187, 393.
Hjalti Lýtingsson (1390) 447.
Hjalti prestur í Nesi í Aðaldal (fyrir
1318) 557.
Hjaltland 19, 51, 768.
Hjarandason: Gunnar.
Hjarðardalr innri í Dýrafirði 324.
Hjarðarfell í Miklaholtshreppi 327.
Hjarðarholt í Laxárdal í Dalasýslu
101—102, 227, 364, 365.
hjón, hjú, hjún 32, 130, 342, 367,
473, 693, 763², 764.
hjón, hjón lögleg 464, 465², 467²,
468, 471, 472, 474², 475, 733,
734, 762². — hjónabandsgjörn-
ingr 679. — hjónavígsla 151.
hjúskapr 351. — hjúskaparband
720.
Hjörfi, sjá Hjörvi.
Hjörleifr biskup af Ósló 46. Sjá
Herlacus.
Hjörleifshöfði á Mýrdalssandi 17,
19.
Hjörleifsson: Ólafr.
Hjörsey (»Hjörtsey») 86—87, 225.
Hjörvi biskup í Orkneyjum (vígðr
1246—1248) 27, 50.
hlað, hlöð: silkihlað rautt 289.
— róðukyrtill hlaðbúinn 69.
— hlaðkross 583. Sbr. kirkja,
klæði.
Hlaðberg í Sléttuhlöð 278², 281,
282², 285, 286, 715.
hlasshvalr 2, 236, 553.
Hleiðargarðr í Hjaltastaðapinghá
239, 240.
Hleiðrargarðr (Hleinargarðr) í Eyja-
firði 687, 747—748.
Hlið á Álptanesi 598.
Hlið 417, 428, sjá Bjarnastaðahlöð.
Hlið í Langadal 157, 359—360, 421
—422, 443—444. Sjá Bólstaða-
hlöð.

- Hlíð í Kirkjuhvammshrepp í Húnavatnssýslu 540, 595.
- Hlíð í Kræklingahlíð (= Lögmannshlíð) 507, 509², 522—523, 685. — Hlíðarrekar 685.
- Hlíð í Lýtingsstaðahrepp í Skagafirði (nú Litla-Hlíð) 318. — Hlíðarmenn 318.
- Hlíð í Reykhólasveit 196.
- Hlíð í Skaptártungu 235, 402.
- Hlíð í Strandasýslu 106, 327, 633.
- Hlíð í Viðidal (sbr. Bakkahlíð) 593.
- Hlíðará (Bólstaðahlíðará) í Langadal 421.
- Hlíðarendi í Fljótshlíð 216, 404, 701.
- Hlíðargarðar í Fljótum 645.
- Hlíðarhagi í Eyjafirði 412.
- Hlíðarsel í Steingrímsfirði 231.
- Hlíðarvatn, landamerki Kalmans-tungu 624.
- Hlífatjörn í Viðidal 180.
- hlunnindi 86, 143, 185, 287, 293, 294, 322, 332, 333, 336, 383, 420, 488, 602, 623, 647², 684, 706, 708, 715, 753.
- Hlíðufall, landamerki Viðidalstungu 539, 594.
- Hlíðugil í Langadal 332.
- Hlíðumýri í Skaptártungu (sbr. Blautamýri, Flóamýri) 402. — Hlíðumýrarkrókur 402.
- Hlíðuvík á Hornströndum 386.
- Hnausar í Miðfirði 540, 595, hnísar 553.
- Hnjóskadalr, sjá Fnjóskadalr.
- Hnjótar 301, sjá Ámót.
- Hnjúkr, sjá Hnúkr.
- hnóðhamar, sjá smíðatól.
- Hnotstaðir, sjá Hnústaðir.
- Hnúkakot við Blöndu 622.
- Hnúkr í Skiðadal 627—630.
- Hnútstaðir í Aðadal 271.
- Hnörr, sjá Knörr.
- Hodhuseghlskirkja 358.
- Hof í Álptafirði 234.
- Hof í Héraði (Öræfum) 400—401, 402.
- Hof á Höfðaströnd 509, 528, 727, 755.
- Hof á Rangárvöllum 217.
- Hof í Skagafirði (Hofsjarðir, Lýtingsstaðahrepp) 317—319.
- Hof á Skagaströnd 172, 551.
- Hof í Vatnsdal 250—251.
- Hofdæli (syðri og ytri) í Skagafirði 409, 429.
- Hoffell (Hofsfell) í Hornafirði 126—127, 242—243.
- Hofsá í Loðmundarfirði 240.
- Hofsgerði (Hopsgerði) í Loðmundarfirði 240.
- Hofsós 201, sjá Hópsós.
- Hofstaðir á Álptanesi 598.
- Hofstaðir í Helgafellssveit 326.
- Hofstaðir, torfskurðr þangað frá Hitardal 84.
- Hofstaðir í Miklaholtshrepp 225, 305, 327, 344—345. — Hofstaðarmenn 345.
- Hofstaðir í Skagafirði 415, 416, 429, 430.
- Hofstaðir (í Reykhólasveit?) 437.
- Hofstaðir í Stafholtstungum 88.
- Hofströnd í Borgarfirði austr 97.
- Hofsvík 533, 601, sjá Hópsvík.
- Hólabyrða í Hjaltadal 610.
- Hólagilslækr í Blöndudal 352.
- Hólahvammr í Langadal 622.
- Hólar í Blöndudal 158, 351, 352, 544. Sjá Blöndudalshólar.
- Hólar undir Eyjafjöllum (Eyvindarhólar) 216, 258—259.
- Hólar í Eyjafirði 294—296, 525—526, 654, 655.
- Hólar í Gnúpasveit (Presthólar) 134, 157, 507, 508, 510, 552—554, 686.
- Hólar í Helgafellssveit 315.
- Hólar í Hjaltadal (Hóla biskup, biskupsdæmi, kirkja, staðr, stóll)

- 3, 24, 39, 44, 54, 55, 56, 57, 65, 66, 67, 71—75, 77—78 98, 99, 113, 117, 118, 119, 131, 132, 133, 134², 142, 143, 144, 145—146, 148, 150, 155 fl., 202, 203, 205, 207, 208—209, 252—253, 270, 272, 277—286, 287—290, 296, 315—316, 318, 321, 339, 354, 363, 366, 383, 387—391², 392, 405—419, 419—421, 443, 443, 447, 448, 453, 459—461, 464, 465, 479—480, 485², 486, 487, 489, 490, 498, 499, 501, 505, 506, 507, 508—511, 552, 565, 601, 602, 603, 643, 644, 668, 669, 675, 681, 684, 685, 709, 710², 711, 714—716, 727, 728, 741, 752, 755, 758—759, 763—764. — Hólaupstíur 592.
- Hólar í Hvammssveit 103.
- Hólar á Höfðaströnd (sbr. nú Hóla-kot) 411.
- Hólar (Hólahólar) undir Jökli 201, 444—445.
- Hólar á Skagaströnd (Höfðahólar) 56—57, 398, 551, 552. — Hólamenn 56, 57.
- Hólar í Vestrhópi (Vestrhópshólar) 168—169, 547—548.
- Hólar í Öræfum 243.
- Holberg, Løðvik, barón 433.
- hold og blóð vors herri Jesu Christi 470.
- Hólfjall í Hörðadal 491.
- hólkar. sjá amboð.
- Holkárskarð í Vestrhópi 274.
- Hólkn-, sjá Hólkkn-.
- Hólkot í Víðvíksveit 410.
- hóll, hólar 10, 254, 364, 398, 402, 463, 486², 603, 663, 712.
- Hóll, sbr. og sjá Miðhóll, Yzti-hóll.
- Hóll í Bolungarvík 96, 228, 366, 399, 495, 779.
- Hóll (Hólsland) jörð Biðakirkju 232.
- Hóll á Fjalli 652.
- Hóll neðri í Fljótum (= Reykjar-hóll) 65—66.
- Hóll í Fúlakinn 705.
- Hóll í Hörðadal 491.
- Hóll (= Ingjaldshóll) 140.
- Hóll í Hvammssveit (sbr. Hólar) 9.
- Hóll á Höfðaströnd 411.
- Hóll í Norðrárdal 78, 304, 645.
- Hóll í Siglufirði 277, 282, 285.
- Hóll á Skagaströnd (syðri og ytri) 171, 279, 280, 283, 285, 532², 599², 601².
- Hóll í Staðarsveit á Snæfellsnesi 81.
- Hóll á Svalbarðsströnd 453—454.
- Hóll (hvortveggja) í Svarfaðardal 411, 511, 512.
- Hóll á Tjörnnesi 4.
- Hóll í Viðidal (í eyði 1394) 539, 593.
- Holmannsstaðall (Holmarsstaðall) í Sæmundarhlöð 333, 462.
- Hólmar í Reyðarfirði 233.
- Hólmastaðir í Helgastaðahreppi í Suðr-Þingeyjarsýslu 581, 582, 710.
- Hólmastaðir á Langanesi 155, 554.
- Hólmfríðr Erlendsdóttir, Erlends-sonar 495, 765.
- Hólmfríðr Hallgrímsdóttir á Ferju 292.
- Hólmfríðr Vigfúsdóttir Hólms (1415) 765.
- hólmi, hólmi, hólmar 144, 232, 236, 272, 301, 345, 356, 360, 364, 384, 463², 576², 577, 677, 684, 712.
- Hólmkelsá á Snæfellsnesi (Hólmkila, Hólmkyla) 111, 112.
- Hólmblátr á Skógarströnd 104, 105.
- Hólmi í Guðmundarlóni (Lóni) á Langanesi 134, 236.
- Hólmi hinn mikli, eign Grenjaðarstaða 579.
- Hólmi í Mosfellssveit 598.

- Hólmr á Rosmhlalanesi 221, 690.
Hólmr (Vallhólmr) í Skagafirði 565, 760.
Hólmslækr í Strandasýslu (sbr. Hólslækr DI, II, 508) 90.
Hólsá í Presthólahreppi 586.
Hólsdæld í Langadal 622.
Hólsgerði í Höfðahverfi 568.
Hólsland (Hóllaland) í Hafþjardar-eyjarþingum 82, 306.
Hólslækr (Holzlækr) á Galmans- strönd í Steingrímsfirði 106, 231, 328, 634. Sbr. Hólmslækr.
holt 318, 345—346 (= Sauðabóls- holt), 380, 557, 618, 712.
Holt á Barðaströnd 301.
Holt undir Eyjafjöllum 188—189, 192, 216, 261, 262, 635. — Holts- dómr 189.
Holt í Eyjafirði 623.
Holt í Fljótum 417, 430, 636.
Holt hjá Holmannsvaðli 333.
Holt í Langadal 546, sbr. Holta- staðir.
Holt í Máfahlíðarþingum á Snæ- fellsnesi 111.
Holt(in) í Rangárþingi 635. — Holta- mannahreppur 636.
Holt á Síðu 235, 246.
Holt í Svarfáðardal 514.
Holt, Viðeyjarklaustursjörð 598.
Holt í Önundarfirði 92—93, 96, 228, 324—325, 366, 758.
Holtastaðafjall í Langadal 170.
Holtastaðir í Langadal 142—144, 170, 209, 339, 412, 546—547, 621—623, 653—654, 779.
Holti Þorgrímsson hirðstjóri (d. 1348) 70.
Holtsdalr út úr Svarfáðardal 514.
Holtskvísl í Skagafirði 712.
Holtsvaðsstígur hjá Þjórsárholti 380.
Homlubarði í Miklaholtshrepp 82.
Hóp í Húnavatnsþingi 180, 252.
Hópsós í Húnavatnsþingi 200—201, 202, 252. — Ós miðil hóps ok síófar 252.
Hópsvík á Skaga (Hofsvík) 533, 600, 601.
hórdómr 299^a, 300^a, 616. — hór- dómsmenn 470. — hórkona 734.
Horksadalr, sjá Höggsadalr.
horn búið 709. Sbr. kirkja.
Horn í Austr-Skaptafellssýslu 14, 17, 18^a, 19^a.
Horn í Helgafellssveit 318—314.
Horn á Hornströndum 16, 18.
Horn í Norðfirði í Múlaþingi 18, 19.
Horn í Strandasýslu (sbr. Fjarðar- horn) 91.
Hornafjörðr í Austr-Skapafellssýslu 14, 19^a, 126, 242.
Hornborudæli í Laxárdal í Skaga- fjarðarsýslu 426.
Hornseyri í Austr-Skaptafellssýslu 242.
Hornshöfði í Strandasýslu 91.
Hornstrandir 18, 19, 273.
Hornströnd í Arnarfirði 198, 227.
Hornsteigr í Aðaldal 557.
hosnaklæði 418. — hosur 739.
hostiarius 151.
Hraðastaðir í Mosfellsveit 598.
Hrafn Arngrímsson, Þórðarsonar, á Marðarnúpi (1392—1393) 481.
Hrafn Bergfinnsson í Austfjörðum (1398) 638.
Hrafn Bótólfsson lögmaðr (d. 1390) 376—378, 386, 396, 397, 516, 538, 593.
Hrafn Eyjólfsson á Tjörn í Svarf- áðardal (1386) 387.
Hrafn Guðmundsson lögmaðr (d. 1432) 710—711, 723^a, 727, 733 —734, 745—747, 748.
Hrafn, húskarl á Hólum í Hjalta- dal (1388) 413, 428.
Hrafn Jónsson í Glaumbæ (d. 1342), Glaumbæjar-Rafn 276—277.

Hrafn Jónsson (1888) 420.
 Hrafn (í Kaldaðarnesi c. 1854) 89.
 Hrafn Oddsson riddari 12.
 Hrafn prestur á Stað í Hrútafirði (1860) 165.
 Hrafn á Sandanesi á Langanesi 555.
 Hrafn Snorrason (Andréssonar, 1877) 322—324.
 Hrafn Valgarðsson hinn heimski 7, 12.
 Hrafnabjargará við Þistilsfjörð 236.
 Hrafnabjargargil, skógarmark frá Gilsbakka 625.
 Hrafnabjörg á Hvalfjarðarströnd 223.
 Hrafnabjörg í Hörðadal í Dalasýslu 491—492, 697.
 Hrafnabjörg í Kræklingahlíð 620.
 Hrafnagil í Eyjafirði 366, 452, 453, 507, 509, 511, 560—561, 686, 733.
 Hrafnagil í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 445.
 Hrafnaklettur nyrðra 10.
 Hrafnhöll í Hjaltadal 410, 429.
 Hrafnkelsstaðir í Hraunhreppi á Mýrum 85.
 Hrafnská á Skaga nyrðra 170², 171, 532, 546, 599, 601, 654.
 Hrafnská á Skógarströnd 127.
 Hrafnisdalur í Borgarfirði austr 97, 232.
 Hrafnisdóttir: Steinunn.
 Hrafnseyjar í Hornafirði 242.
 Hrafnsfjörður í Ísafjarðarsýslu 16.
 Hrafnshaugur á Fellsströnd 364.
 Hrafnshellir 81, sjá Hraunshellir.
 Hrafnsson: Bðvar, Hallr, Jörundr, Sigurðr, Sveinbjörn, Þórðr.
 Hrafnstaðir í Fúlakinn 705.
 Hrafnstaðir (nú: Hrappstaðir) í Hjaltadal 410, 431.
 Hrafnstaðir í Viðidal 539, 593.
 Hrafnsvatr Skeggjason prestur (1893) 492.

Hraknessbrunnur undir Jökli 347.
 hrakningr (á sjó) 433.
 Hranastaðir í Eyjafirði 560.
 Hrapaðargjá í Suðr-Þingeyjarsýslu 568.
 Hraukbær í Kræklingahlíð 620. — Hraukbæjarfjall 620. — Hraukbæjargrafrir 620.
 hraun 139², 373, 402, 617².
 Hraun í Dýrafirði 228, 330, 448.
 Hraun í Fljótum 278, 282, 286, 623(?)
 Hraun í Grindavík 749.
 Hraun í Hnappadalssýslu (= Eldborgarhraun) 83.
 Hraun (yzta og Miðhraun) í Miklaholtshreppi 327.
 Hraun í Reykjadal í Suðr-Þingeyjarsýslu 580.
 Hraun á Skaga 279, 280², 283, 284⁴, 412, 533, 600, 601.
 Hraun (undir Hrauni), Staðarhraun í Mýrasýslu 85, 225.
 Hraun í Strandasýslu, sjá Horn.
 Hraun, Suðrhraun fyrir innan Vatnsleysuströnd 340.
 Hraun í Öxnadal 411.
 Hrauná í Loðmundarfirði 240².
 Hraundalr Syðri í Mýrasýslu 210.
 Hrauney við Mývatn 584.
 Hraunfjörður (Hraunsfjörður) í Snæfellsnessýslu 15, 182.
 Hraungarðr (hraungarðr?) á Arnarvatnsheiði 162, 649².
 Hraungrund, sjá Hraungarðr.
 Hraunhöfn á Snæfellsnesi 210, 372—373. — Hraunhafnará 372, 373. — Hraunhafnarbakki 372—373. — Hraunhafnarós 210.
 Hraunlekr í Guðmundarlóni 236.
 Hraunnes á Suðrnesjum 3, 340², 341. — Hraunnessvötn 341.
 Hraunsfjara í Landbroti 245.
 Hraunsfjörður, sjá Hraunfjörður.

- Hraunshellir (Hrafnshellir), rekamark frá Staðastað 81, 634.
- Hraunsmúli í Hnappadalssýslu 84.
- Hraunsmúli í Vestr-Skaptafellssýslu 234.
- Hraunskarð undir Jökli 139—142, 326, 773. — Hraunskarðsmenn, Hraunskerðingar 139, 140^a, 141^a, 142, 773. — Hraunskarðsskip 141.
- Hraunskarð hjá Þórisstaðafirði í Helgafellssveit 313, 776.
- Hreðavatn í Norðrárdal 88.
- Hreiðar biskup í Þrándheimi 21, 25, 35, 40, 49.
- Hreiðarstaðir í Miðfirði 478.
- hreidr 114. — hreidrelpt 356.
- Hreinafylki í Noregi 29.
- hreinflífi 665, 666.
- Hreinn Styrmisson ábóti í Hítardal og á Þingeyrum 31, 153, 311.
- Hreinsstaðir í Hjaltastaðapinghá 232, 239.
- hreppr 464, 538, 593. — hreppstjórar 464, 474, 675², 676², 681².
- Hrifla Þorsteinsson (réttara: Egilsson) 13, 495.
- Hriflugerði í Ljósavatnsþingum 446.
- Hriflun: Skúli.
- Hrifunes í Skaptártungu 235.
- hrifur, sjá amboð.
- Hringaríki í Noregi 30.
- hringing til úða 151.
- Hringver á Tjörnesi 4, 583.
- Hringver í Víðvíksveit 410.
- bris 137, 159, 373, 484, 514, 544, 551, 565. — hrishögg 112, 210, 373, 625, 774. — hrisrif 141, 253, 275, 497, 674. — hrisskógr 491.
- Hris í Flókadal 483.
- Hris í Helgafellssveit 445, 637—638.
- Hris í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarþingi 578.
- Hris í Reykholtssdal 123.
- Hris í Víðidal 539, 593.
- Hrisaskógr (í Helgafellssveit) 141.
- Hrisdalr (hinn auði) í Miklaholtshrepp 305, 327.
- Hrisey í Eyjafirði 507, 508^a.
- Hrisey á Hornafirði 242.
- Hrisey á Hreðavatni 88.
- Hrisey í Laxá í Suðr-Þingeyjar-sýslu 576.
- Hrisgata, skógarmark frá Gilsbakka 625.
- Hrishólmr í Þjórsá 380.
- Hrisholt, landamerki milli Elliða og Lágafells (sbr. Deildarholt) 347.
- Hróarskelda á Sjálandi 461, 672, 673.
- Hróarslækr (Hróadzlækr) á Rangárvöllum 636.
- Hróastaðir í Fnjóskadal 453—454.
- Hróastaðir á Skagatrönd 375.
- Hróberg í Steingrímsfirði 230, 630—631.
- Hróðagerði í Fljótum 645.
- Hróðastaðir, sjá Hraðastaðir.
- Hróðólfr biskup hinn útlendi 148.
- Hróðólfr biskup á Orkneyjum 50.
- Hróðólfr biskup í Þrándheimi 20, 25, 35, 40, 49.
- Hróðrbjargardalr í Mýrasýslu 88.
- Hrófá í Steingrímsfirði 231.
- Hrói biskup í Færeyjum 27, 38, 43, 51.
- Hrokzholt, sjá Hrossholt.
- Hrólf frá Ám 7.
- Hrólfur Einarsson (1376) 307.
- Hrólfsey í Orkneyjum 50.
- Hrólfsson: Andrés, Björn, Sæmundr.
- Hrollaugsdalsá í Sléttuhlíð 278, 282, 286.
- Hrollaugsstaðir í Útmanasveit 238.
- Hrollaugsstadasandr 238.

Hrolleifshöfði í Sléttuhlíð 281, 285.

Hrómundarnautar, eyjar á Breiðafirði 328.

Hrómundr Ingimundarson (Ingjaldsson, 1355 eða fyrri) 106, 327, 638.

Hrosmalanes 761, sjá Rosmhvalanos.

hross 70, 71, 79, 82, 84, 87, 97, 111, 114, 115, 123, 124, 156, 158, 159, 161, 162, 163, 164², 165, 166, 167², 168, 169, 170, 171, 173, 174, 175², 176, 177, 195, 198, 217, 218, 221, 223², 227², 230, 232, 267, 275, 290⁴, 293, 295², 298², 306, 324, 328, 337, 357, 363, 379, 394, 396, 405, 407, 422², 424, 430⁴, 444, 451, 456, 462, 481, 486, 488, 497, 503, 504, 513, 514, 516, 517, 518, 519², 523, 526, 528, 529, 532, 533, 534, 535, 537, 541, 542, 543, 545, 548², 549, 550, 551, 555, 556, 558, 566, 567, 570, 571, 572, 574, 578, 585, 587, 590, 600, 614, 621, 622, 625, 632, 635, 636, 645, 651, 652, 775. — hross með vetrgömlu 401. — vetrgömul hross 163, 268, 324, 407, 430, 550. — tvævetr hross 161, 166, 167, 168, 407, 521, 536, 563, 632. — þrevetr hross 268, 407, 531. — roskin hross 259, 268, 430², 521, 531, 532, 536, 563. — gömul hross 270. — klyfbær hross 238. — hross hafnarvoðarvirð 462. — hross vöruvirð 462². — örkumluð hross 407. — xv. aura hross 562. — tveggja marka hross 83. — hundraðshross 53, 68, 102, 110, 126, 155, 157, 158, 231, 262, 323, 355, 483, 559, 574, 774. — hrosskúgildi, kúgildishross 100, 193, 235,

239, 240, 243. — hrossabeit (sbr. beit) 166, 252, 332, 379, 401, 422, 444, 457, 535, 636, 657. — hrossaganga 97, 356, 605. — hrossageymsla 636. — hrosshagi 579. — hrossahöfn 269. — hrossstöðull 114. — sbr. stóðhross, torfhross. — folöld 97, 114, 430². — hestar 8, 68, 69, 89, 91, 101, 104, 107, 108, 115², 125, 160, 164², 165, 198, 212, 223, 224², 226, 228, 234, 236, 243, 249, 250, 254, 263, 267², 275, 304, 321, 333, 342, 401, 426, 462, 506, 515, 534, 539², 544, 553, 558, 576, 593², 607, 650, 656, 678, 687², 697², 707, 735. — hestahagi 112, 210. — hestr á annan vetr 430. — tvævetrir hestar 214. — rosknir hestar 214, 407, 536. — dugandi hestar 317, 642. — geldhestr 114. — geldhestabeit 114. — graðr hestr, er heitir Stlæðe (= Sleði) 658. — x. aura hestr 85. — hundraðshestr 81, 103, 107, 109², 124, 193, 266, 315, 330, 584. — kúgildishestr 650. — verkhestr 114. — víðarhestr 429, 430. — þinghestr 379. — kaplar 418, 463, 552, 561, 562, 569, 573. — kaplar fjögurra vetra 525. — x. aura kapall 560. — ij. marka kapall 588. — hundraðskapall 172, 504. — merhryssi 544, 576, 656. — merhryssi vetrgamalt 214. — merhryssi tvævetr 214. — merhryssi roskin 214, 536. — merhryssi bleikt 658. — merhryssi rautt 658. — unghryssi (—ur) 114, 614. — reiðskjótar 98, 507. — stóðhross 81, 515, 678. — stóðhrossabeit 114, 269, 292, 293. — stóðhrossaganga 623. — torfhross 625.

- Hrossamýri á Skagaströnd 398.
 Hrossatungur, skógaritak frá Ólafsvöllum 116.
 Hrossavellir á Langanesi 577.
 Hrossey á Orkneyjum 50.
 Hrossholt í Hnappadalssýslu 138, 595.
 Hrossmýrar á Síðu 244.
 Hrossunga á Akranesi 250.
 Hrússholt, sjá Hrutsholt.
 Hrut-, sbr. Rút-.
 Hrutafjörðr nyrðra 16, 165, 166, 281, 454, 455, 478, 535, 548. — Hrutafjarðará 736. — Hrutafjarðarheiði 123,
 Hrutalækr í Aðaldal 557, 618.
 Hrutanes í Viðidal 538, 592.
 Hrutavágr á Melrakkaslétu 586.
 Hrutey í Skjálfandafjöti 446.
 Hrutey í Þjórsá 380.
 Hruteyjarkleif í Strandasýslu 106, 135², 633.
 Hruteyjarströnd á Hornströndum 273—274, 375.
 Hruðhólmur í Aðaldal 557.
 Hrutsholt í Hnappadalssýslu 595.
 hrútshöfuð (vapen) 47.
 hryggir (nautakjöts) 614.
 Hryggir, landamerki Kalmanstungu 624.
 »Hrysabref« (Hrisabréf) 184.
 Hrærekr Haraldsson hilditannar 7, 12.
 Hrærekrhnöggvan(hnöggvand)baugi Hálfðanarson 7, 12.
 Hrærekr slöngvandbaugi Ingjaldsson 7, 12.
 Hræreksson: Fróði, Haraldr, Þórólfr.
 Hræreksstaðir í Axarfirði 588.
 húðir 614. Sjá skinn.
 húfa (mitr) 152.
 Hugason: Höskuldr.
 Hugacio 685.
 Hugleiksstaðir í Hofshreppi í Skagafirði 411.
 Húkr í Miðfirði 164, 536.
 Hull á Englandi 770.
 Húnavatn í Húnavatnspingi 161, 247. — Húnavatnsping, Húnavatnssýsla 316, 386, 509, 618—619, 640, 646, 649, 680, 681, 727.
 Hundatjörn í Kræklingahlíð 620.
 hundr (mynd) 153.
 hundrað: hundrað frítt 82, 677. — hundrað ófrítt 82, 83, 89, 639. — hundraðsgripr 53. — hundraðsketill 33. Sbr. búsgagn, kirkja. — kúgildishross er (eðr) í haustlagi .c. vöru 32. — hundraðs lag í lérepti og víði 68. — xv (xvi) hundruð lögmannskaup 39. — hundraðssæng 155. — hundraðsverð 110. — Sbr. metfé, vaðmál, vara.
 Hundsmöl, réttarstaða frá Breiðabólstað í Fljótshlíð 269.
 Hundsnes á Melrakkaslétu 576, 580.
 Hundsnes(Hnúðsnes) á Skaga nyrðra 279, 283.
 Hundsvarða í Bitru 79², 104, 596, 597, 656.
 Hundsvatn í Þistilsfirði 331.
 Húnljótr, skipmaðr á Hólum í Hjaltadal (1387—1388) 406, 415.
 Húnljótsson: Lýtingr.
 Hungrvaka 148.
 húnn (bjarnarhúnn) 550.
 Húnsaðir í Stíflu 561², 643.
 Hurðarbak á Kólkumýrum 207, 385.
 Hurðarbak í Vestrhópi 167, 773.
 hús (alment og allskonar) 114, 142, 191, 210, 461, 491, 573², 540, 650², 730. — leigufær hús 676. — húsabót, umbætr húsa 412², 516. — húsdyr 609. — húsgjörð 159, 544. — húslega 186. — húsrúm 159, 544, 736. — húsatópt 2. — húsatorf 486.

Húsabakki í Helgastaðahrepp 579.
Húsafell í Hvítársíðu 222. — Húsa-
fellshraun 224.

húsakynni (húsabygging, húsaskip-
an, sbr. grjót, kirkja, múr, viðr):
ásar (í húsi) 317. — Ábótastofa
(á Munkaþverá og Þingeyrum)
201, 275, 762. — baðstofa (varm
Stue) 439. — baðstofa (1394) 588,
(1405) 704. — Biskupsstofa (í
Skálholti) 145, 761. — borðhús
(á Hólum) 289, 614. — Breið-
búr (á Hólum) 289, 614. —
Breiðastofa (á Hólum) 363, 479.
— fatabúr (á Hólum) 289, 428,
612. — fjós 114, 190. — kapi-
tuli (í Viðey) 214. Sjá Capitul-
um. — karlaskáli (á Hólum) 614.
— kjallari (á Hólum) 614. —
klefi (á Hólum) 614. — Sbr. lamb-
hús. — langabúr (á Hólum) 289,
614. — langbönd 685. — nýjahús
(á Hólum) 609^a. — Prestabúr (á
Hólum) 613. — rjáfr 317. —
skáli, skálar 228, 498, 537, 544,
734, 739. — skáladyr 498. Sbr.
skálagerð. — skemma 289, 418,
613. — skrudhús, sjá kirkja. —
skyrbúr (á Hólum) 614. — sperr-
ur 685. — stafir (stöðir) 317. —
stofa 191, 192, 317, 488, 711.
— Stórastofa (á Þingeyrum) 247.
— syllur 317. — timbrstofa (á
Hólum) 608, 609. — úthýsi 759.
— útidyr (á bæ) 674. — vind-
skeiðr 702. — þvertré 317.

Húsatóptir í Grindavík 597.

Húsavík í Borgarfirði eystra 232.

Húsavík á Tjörnesi 407, 507, 508,
510, 582—584.

húsbóndi 436, 696^a,

húsbúnaðr, húsbúningr [sbr. bús-
gagn, hægindi (sjá kirkja), sængr-
klæði] 104, 226. — borð 482,
503, 562, 573, 577. — borðbún-
aðr 329. — borðdúkar 613. —

borðkeröld 418, 482. — borð-
skutill 482, 503. — fjalastóll
566. — pallborð 228, 482, 503.
— pallklæði 353, 482, 503, 711,
718. — pallkoddar 289, 711. —
pallsessur 289. — sparlak 84, 213.
— speglar 564, 570, 718. — stofu-
reflar 290. Sbr. refill, refjar. —
vendir í stofu 711.

Húsey í Hróarstungu 232.

Húsey í Skagafirði 407, 412.

Húseyjarsandr (Eyjarsandr) fyrir
Héraðsflóa 237—238, 307—308.

húsfreyja, húsfra, hústrá 436, 465,
466, 467^a, 468^a, 469, 471^a, 472^a,
474, 475, 565, 617, 625, 642,
670^a, 681^a, 761.

húskarlar 416, 417.

húsmenn 33.

Hússtaðir í Jörundarfirði á Sunn-
mæri 115.

Húsvikingar í Borgarfirði eystra
97.

Hvalá á Hornströndum 273, 274.

Hvaleyri við Hafnarfjörð 597.

Hvalfjörðr inn úr Faxaflóa 14,
360, 361, 392, 393, 434, 435,
438, 646, 648, 633, 684, 700,
703^a, 704^a, 705. — Hvalfjarðar-
strönd 67, 223.

Hvallátr á Breiðafirði 195.

Hvallátr við Ísafjörð 325.

Hvallátr í Suðr-Þingeyjarsýslu 566.

Hvalnes á Skaga 280, 284, 412.

hvalr, hvalir, hvalreki, hvalveiði
(sbr. skotmannshlutr, skurðr) 2,
3, 4, 19, 79^a, 89, 91, 97, 98, 102—
103, 104, 105^a, 106 (opt), 114, 115
(opt), 134 (opt), 135 (opt), 136,
156^a, 161, 162^a, 165^a, 166, 169^a,
172, 180, 185, 192, 196^a, 197,
198, 201^a, 212, 221, 227^a, 237,
238^a, 242, 277, 278 (opt), 279,
280 (opt), 281 (opt), 282 (opt),
283, 284^a, 285^a, 286 (opt), 289,
304, 315, 319, 320, 324^a, 325

- 327 (opt) 328, 330, 331², 335, 336 (opt), 337², 341², 366², 388, 389, 390, 396, 398, 424, 428², 456, 457², 458 (opt), 459 (opt), 500, 512, 536, 540², 543, 545, 549⁴, 550, 552, 553, 554², 565², 566, 568 (opt), 572, 575 (opt), 576, 577 (opt), 579 (opt), 580⁴, 583⁴, 585, 586², 588², 589², 594, 596, 602, 627, 633 (opt), 634 (opt), 638, 639, 648², 649², 651, 656⁴, 671, 683, 715, 749, 754. — hafrhvalr 289. — blashhvalr 2, 236, 553. — hnísur 553. — járnhvalr 280², 284². — ljóshvalr 200—201 — rekhvalr 280, 285. — reyðr (steypireyðr) 435, 436. — smáhveli 91. — Sbr. seymí, spik (matr). — starfhvalr 553. — stórhvalir 458. — svarfhvalr 236. — veggjahvalr 239² (sbr. matr). — þvest 105, 327, 633 (sbr. matr). — áganga á hval 97. — hvalgarnir 436. — hvalgæði 366. — hvalkálfr 375. — hvalskipti 279, 283, 319, 397. — (hval)skurðr 627. — hvalsverð 649. — hvaltiund 89, 230. Sbr. tíund. — hvaltollr 172. — hvalvonir 2, 134.
- Hvalsá undir Jökli 140.
- Hvalsá í Strandasýslu 660.
- Hvalsey á Grænlandi 756.
- Hvalseyjar fyrir Mýrum 84, 86², 707, 732.
- Hvalsnes á Rosmhvalanesi 219, 256—257, 761.
- Hvalsrauf undir Jökli 347.
- Hvalvatnsfjörðr í Suðr-Þingeyjarsýslu 566.
- Hvalvatnsós í Hvalvatnsfirði 568².
- Hvalvík í Borgarfirði eystra 238.
- Hvammr á Barðaströnd 192, 775.
- Hvammr (Syðsti og Miðhvammr í Blönduhlíð) 408, 429.
- Hvammr í Dýrafirði 198. — Hvammskógr 198.
- Hvammr í Eyjafirði 449—450.
- Hvammr (Fífuþhvammr) í Seltjarnarneshrepp 579.
- Hvammr í Hjaltadal 410, 429.
- Hvammr í Hvammsveit 8—9, 12, 13, 102, 103, 106, 227, 328, 452, 656, 700, 701. — Efri Hvammr 8. — Hvammsveit 12, 102, 452, 700, 701. — Hvammsveitingar 729².
- Hvammr í Kjós 219. — Hvamms-ey 219.
- Hvammr í Langadal 170, 339, 412, 546, 622, 671, 672.
- Hvammr hinn yzti í Helgastaðahrepp í Suðr-Þingeyjarsýslu 582.
- Hvammr í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 133, 173—174, 281, 285, 387—391, 411, 461, 462.
- Hvammr í Miðfirði (sbr. Kirkjuhvammr) 166—167, 426, 427, 548, 706—708. — Efsti Hvammr 707. — Synsti Hvammr 707. — Hvammsholt 707.
- Hvammr í Norðrárdal 78, 224, 304—305, 645.
- Hvammr í Skagafirði 623.
- Hvammr í Steingrímsfirði 230.
- Hvammr í Vallanesþingum 237.
- Hvammr í Vatnsdal 162, 540, 654.
- Hvammr á Vatnsnesi 273, 274.
- Hvammr í Ölfosi 597.
- Hvammsfjörðr í Dalasýslu 15.
- Hvammsheiði í Suðr-Þingeyjarsýslu 576.
- Hvammsstúfr (fjara) undir Eyjafjöllum 190, 192.
- Hvamm-Sturla, sjá Sturla Þórðarson.
- Hvanná í Náttfaravíkum 572.
- Hvannadalir í Eyjafjarðarsýslu 277, 281, 285.

- Hvanneyrar í Reykjarfirði 324.
 Hvanneyrarbók 128.
 Hvanneyri í Borgarfirði 125, 126, 223, 251.
 Hvanneyri í Siglufirði 65, 66, 277, 282, 285.
 hvannir, sjá hvönn.
 Hvannstóð á Tvídægru 224.
 Hvarf á Grænlandi 19, 20.
 Hvarf í Ísafjarðarsýslu 197, 330.
 Hvarf í Svarfaðardal 512.
 Hvarf í Viðidal 589, 593.
 Hvarfsártungur (»Svarfartungur«) í Borgarfirði 123, 223, 772.
 Hvarfsdalr á Skarðsströnd 774.
 Hvassafell í Eyjafirði 596, 687. — Hvassafellsskógr 524.
 Hvassahraun í Hraunum suðr 341.
 hveiti 128, 130.
 Hveitishvammr í Vopnafirði 236.
 Hverfi (= Kelduhverfi) 585.
 hvila, hvíluvoðir, sjá sæng, sængtrklæði.
 Hvilft í Öfundarfirði 758.
 hvíta 428. — hvítadagar 552, 571. — hvítasunna, hvítasunnudagr 300, 527, 531^a, 567, 569, 758, 759. — hvítasunnuvika 392, 531, 540, 594, 667, 759.
 Hvítá í Borgarfirði 88, 624, 625.
 hvítahjörn 436, 438.
 Hvítahlíð í Strandasýslu 660.
 hvítar álnir (hvítt vaðmál) 406 (opt), 415 (opt), 416 (opt), 417 (opt).
 Hvítarsíða í Þverárþingi 625.
 Hvítfeld, Arild 50.
 Hvítungseyjar á Breiðafirði 195, 774.
 Hvítisandr í Norðr-Þingeyjarsýslu (á Sléttu) 589, 652, 754.
 Hvítmagafell í Sólheimahéidi 260.
 Hvítskeggshvammr 598.
 Hvolhreppr í Rangárþingi 647.
 hvoll (= Sjónarhvoll) 380.
 Hvoll (= Ingjaldshvoll, -hóll) 112.
 Hvoll í Saurbæ í Dalasýslu 79, 254, 596—597.
 Hvoll í Vestrhópi 721—722.
 Hvoll í Olfosi 597.
 Hvolseyjar 84, sjá Hvalseyjar.
 hvönn: hvannskurðr 515. Sbr. Hvannstóð.
 Hybernia (Hibernia, Írland) 767, 768.
 Hyfartjörn, sjá Hlífartjörn.
 hylr, hylir (veiðihylir) 71, 82, 444.
 hymnus, hymni (ymni, ympni) 60. Sbr. kirkja.
 hýsing (manna) 691, 692, 693, 694, 695.
 hæð = Vestrhæð á Arnarvainsheiði 624.
 Hægindi í Reykholtssdal 123.
 Hæinrekr, sjá Heinrek(r).
 hæitukerald, sjá heitukerald (undir búsgagn).
 Hæll í Flókadal 483.
 Hæll í Húnavatnsþingi 385—386.
 Hænuvík á Barðaströnd 698.
 hæres, hæredes 55, 59. — hæresis 62. Sbr. arfi, arfr.
 Hæringr Guðmundarson í Eyjafirði (1408) 720.
 Höfðabrekka í Mýrdal 291—293.
 Höfðahólahraun á Skaga 614.
 Höfðahólar í Skagafirði 290.
 Höfðahverfi í Suðr-Þingeyjarsýslu 568, 734, 735.
 Höfðaskáli á Melrakkasléttu 579.
 Höfðaströnd í Skagafirði 419, 420, 528, 727, 755.
 Höfði = Spákonufellshöfði 56, 57, 552.
 Höfði í Höfðahverfi 411, 507, 508, 568—569. — Höfðamenn 458, 568.
 Höfði á Höfðaströnd 65, 278, 282, 315—316, 412, 418—420.
 Höfði = Þórðarhöfði við Skagafjörð 278, 282.

höfn (sb. beit, hagi): v. kúgilda

höfn 324. — lambahöfn, sauðhöfn, sjá sauðpeningr.

Höfn í Borgarfirði 97, 238.

Höfn í Gnúpasveit (Leirhöfn) 157, 553. — Hafnarrekar 157, 553.

Höfn á Hornströndum 366.

Höfn á Skaga (Hafnarlönd) 321—322. Sbr. Hafnir.

höfuðkirkja 51.

höfuðkonungur 6, 11.

höfuðsmaðr 34.

Högnason: Þorbjörn.

Högnastaðir í Þverárhlíð 224.

Högni Þorsteinsson í Húnavatnsþingi (1409) 722.

hökull 151. — hökulsefni 703. Sjá kirkja.

Hökustaðir í Norðrárdal í Skagafirði 519.

Hölgi Haraldsson (sbr. Sölgi) 7.

Hölná á Skaga 279, 280^a, 283, 284^a, 565.

Hölná á Völlum eystra 237.

Hölná í Þistilsfirði 2, 134, 331, 335. — Hölnárós 2.

Hölnalækur, landamerki Mjófadals 477.

Hömluholt (Homlaholt) 82, 83.

Hörðaból í Miðdölum í Dalasýslu 227.

Hörðadalur í Dalasýslu 491.

Hörðafylki í Noregi 29.

Hörðaknútr Knúttson Danakonungur (d. 1042) 30, 31.

Hörðaskáli (Hardaskalle, Hörðuskáli) undir Eyjafjöllum 258.

Hörgárdalur í Eyjafjarðarsýslu 294, 335, 351, 385, 393, 396, 397, 449, 450, 490, 503, 504, 506, 507, 642^a, 643, 688, 715, 720, 749.

Hörgsdalur í Skútustaðasýslu 573.

Hörgsdalsmelur á Síðu 245. — Hörgsdælafjara 244.

Hörgslendingafjara á Síðu 245.

Höskuldr ábóti á Munkaþverá 153.

Höskuldr ábóti á Þingeyrum 28, 153, 311.

Höskuldr Hákonarson prestur í Miklabæ í Blönduhlíð (1395—1409 eða leingr) 564, 718—720, 727.

Höskuldr Haldórsson prests í Eyðlum 360.

Höskuldr Hallsson frændi Haldórs prests Loptssonar (1403) 687.

Höskuldr Hugason í Eyjafirði (1397) 620.

Höskuldr Höskuldsson biskup í Stafangri 47.

Höskuldr Jónsson prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð (1399) 648.

Höskuldr í Landeyjum (1636) 191.

Höskuldr Runólfsson í Eyjafirði (1406—1415) 716, 721—722, 754, 762.

Höskuldr Þorvaldsson (1401) 671.

Höskuldsey á Breiðafirði 326.

Höskuldsnes á Melrakkasléttu 576.

Höskuldsson: Bergþór, Einar, Höskuldr.

Höskuldsstaðir á Skagatrönd 132, 170—172, 374, 375, 397, 399, 424, 501, 509, 532—533, 552, 599—601, 654, 676, 677, 678, 688, 777. — Höskuldsstaðamenn 654.

Hötrr, ey í Mývatni 584.

Ídri Hólmr, sjá Innri Hólmr.

íferð (í fjöru) 166, 196, 535, 657.

Ignacius píslarvottr 152.

ílág (í jörðu) 381, 490, 505, 506, 637.

Ílius (sbr. Ílus) 11.

Íllugahaf á Skógarströnd 349.

Íllugason: Björgólfr, Guðmundr

- Hallvarðr, Haukr, Helgi, Jón, Magnús, Páll, Þorsteinn.
 Illugastaðir í Fnjóskadal 134, 507, 509, 590, 686.
 Illugastaðir í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 448.
 Illugastaðir á Vatnsnesi 169, 540, 550, 594.
 Illugi Björgólfsson, ráðsmaðr á Reynistað (1412 og þar eptir) 745, 759.
 Illugi Broddason nyrðra (1375) 295.
 Illugi Guðmundarson í Ísafirði vestra (1399) 648.
 Illugi Guðmundsson prestur í Múla (d. um 1590) 285.
 Illugi gurpr á Narfastöðum í Skagafirði (um 1300) 74.
 Illugi húskarl á Hólum (1388) 414.
 Illugi Þorsteinsson í Þingeyjarþingi (1357) 116—120.
 Ilus (sbr. Ilius) 6.
 imbrudagar 1, 32, 103, 244, 256, 303, 338, 540, 594.
 imperialis auctoritas 757.
 incarnacio domini 578.
 incestus 62.
 Indriðason: Bárðr, Jón, Pétur.
 Indriðastaðir í Skorradal 125, 138.
 Indriði Andrésson officialis á Grænlandi (1409) 720, 721.
 Indriði Ásgrímsson prestur í Eyjafjarðarsýslu (1398) 629.
 Indriði kópi prestur í Vatnsfirði (1383) 366.
 Inga kona Gyrðs í Vatnsholti (1354) 99.
 Ingason: Einar, Skáli.
 Ingi Bárðarson konungur 29.
 Ingi Hallsteinsson Sviakonungur 31.
 Ingi Haraldsson kryppill Noregskonungur 29.
 Ingi prestur í Vallanesi 238.
 Ingi Steinkelsson Sviakonungur 31.
 Ingibjörg Arngrímsdóttir, Þórdarsonar, á Marðarnúpi (1392—1393) 481.
 Ingibjörg Bárðardóttir í Skagafirði (1414) 755.
 Ingibjörg Benediktsdóttir, systir á Reynistað 277.
 Ingibjörg gríðkona á Flugumýri (1388) 416.
 Ingibjörg kona Bessa Sighvatssonar á Auðólfstöðum (1378) 333.
 Ingibjörg Hákonardóttir konungs hálegs, frá 135, 773.
 Ingibjörg Ingimundardóttir nyrðra (1403) 686.
 Ingibjörg Pálsdóttir, Þorvarðssonar 495—496.
 Ingibjörg dóttir Steinunar og móðir Jóns Péturssonar 12.
 Ingibjörg þorláksdóttir kona Kolla Magnússonar 714—715.
 Ingibjörg Örnólfsdóttir, Jónssonar, frá Staðarfelli, systir og abbadís á Reynistað (1378—1399, d. 1402) 334, 496—499, 604, 640—641.
 Ingigerðr kona Halls Svarthöfðasonar í Kalmanstungu (1398) 625.
 Ingigerðr gríðkona á Hólum (1388) 416.
 Ingigerðr Nikulásdóttir í Ísafjarðarsýslu (1383 og þar eptir) 367, 702.
 Ingileif (á Varðgjá, 1390) 449.
 Ingimundardóttir: Guðríðr, Ingibjörg.
 Ingimundarson: Bjarni, Brúsi, Hrömundr.
 Ingimundr bóndi á Öndverðareyri (c. 1355) 107.
 Ingimundr (Einarsson) prestur (á Þóroddsstöðum 1357) 117.

- Ingimundr Hallsson prestur (1372) 275.
 Ingiríðarstaðir í Aðaldal 576.
 Ingiríðr Böðvarsdóttir nyrðra (fyrir 1408) 715, 720.
 Ingiríðr Haldórsdóttir, Loptssonar (á lífi 1408) 687^a.
 Ingiríðr húsfreyja (á Saudanesi c. 1360) 134.
 Ingiríðr Pálsdóttir (á Melstað, fyrir 1395) 536.
 Ingiríðr Vigfúsdóttir Hólms (1415) 765.
 Ingiríðr Þórdardóttir hústrú (1397) 621—623.
 Ingjældr, sjá Ingjældr.
 Ingjældr biskup af Hamri 36, 41, 46.
 Ingjældr Helgason hins magra 7.
 Ingjældr Starkaðarfóstri Fróðason 7, 12.
 Ingjaldshóll (—hvoll) undir Jökli 109, 111—112, 140, 226, 255^a, 315.
 Ingjaldsson: Eyjólfur, Hrærekr, Jón, Þórðr.
 Ingólfsfjörðr í Strandasýslu 16, 79.
 Ingólfshöfði í Örafum 19, 401.
 Ingunarstaðir í Kjós 219.
 Ingunarstaðir á Skálmarnesi 195, 774.
 Ingunn Brynjólfssdóttir, Bjarnarsonar (1405) 704—705.
 Ingunn Gunnarsdóttir, Eyjólfssonar, á Hvalsnesi (1406—1415) 713, 760—761.
 Ingunn húsfreyja Ólafs Jónssonar á Bessastaðum (1398) 639.
 Ingvarastaðir í Svarfaðardal 514.
 Ingvildarstaðir í Hólahreppi í Skagafirði 410, 429.
 Ingvildr Helgadóttir, kona Þorleifs Björnssonar 618.
 Ingvildr Skaptadóttir, Oddssonar, í Marbæli (1393) 488.
 Ingjældr, sjá Ingjældr.
 innanga hellagrar kirkju 732.
 innlenzkir menn 368^a, 370^a, 720.
 Innocencius páfi hinn VI. 67, 113.
 Innri Hólmur á Akranesi 222, 492, 493, 494.
 innsigli 209, 211, 247, 251, 253, 316^a, 317, 321, 359, 365, 392, 394, 396, 397, 421, 477, 486, 499, 648, 660, 700, 710, 716, 736, 742, 746, 747.
 innstæða 419, 486, 528, 568.
 inntektir 611.
 instrumentum publicum 206.
 interdictum 59.
 inventarium 717, 719.
 invencio crucis 486. Sbr. festum.
 Ípishóll í Skagafirði 712.
 Íraklettr undir Jökli 140.
 Írland (sbr. Hybernía) 19. — írskr kross 527. — írskr maðr 148.
 Ís, ísar 441.
 Ísafjörðr í Ísafjarðarsýslu 16, 435, 436, 439, 476, 698, 704. — Ísafjarðará 211, 229. — Ísafjarðarbotn 702. — Ísfjarðarmynni 437.
 Ísárr, maðr nyrðra (1415) 759.
 íshöggsmaðr 407.
 ískyld (í landi) 217, 265, 292, 376, 397, 477, 500, 642, 647^a.
 Ísland. Islandia 13, 14, 17, 18, 19, 21, 28, 34, 67, 72, 75, 76, 113, 116, 119, 121, 148 (opt), 149, 150, 154, 203—205, 209, 215, 287, 297, 308, 310, 350, 361—362, 367—371, 378, 391, 392, 396, 400, 425, 432—441, 442, 444, 465, 487, 493, 509, 510, 563, 606, 607, 609, 617, 637, 646, 659, 669^a, 672, 674, 675, 690, 691, 692, 693, 695, 696—697, 706, 709, 717, 722—726, 731, 733^a, 742, 746, 748, 750, 751, 761, 763—764, 766—770, 777. — Íslandsförr 433,

722—723, 726. — tollr Íslandsfara 361—362, 367—371. — Íslendingar 20, 75, 693. Sbr. innlendir menn. — íslenzk bók 47, 50. — íslenzk (hérland) áklæði 575, 711. — íslenzkr skrifari 287.

Ísleifarhús í Hraunhrepp 708, 732.

Ísleifarstaðir í Hraunhrepp á Mýrum 86³.

Ísleifr bóndi í Ásgarði í Hvammsveit (fyrir 1355) 103—104.

Ísleifr á Bergstöðum í Svartárdal (c. 1360) 158—159.

Ísleifr Gizurarson biskup í Skálholti 23, 38, 44, 148, 149, 309.

Ísleifr Sölvason nyrðra (1394) 501.

Ísleifr Þorleifsson hreims 303, 304.

Ísleifsson: Gisli, Gizur, Haldór, Sighvatr, Þorlákr.

Ísleikr Teitsson í Ísafirði (1401) 661.

Íslendingabók 20, 148.

Ísólfssstaðir á Tjörnesi 4.

ítak 139, 140, 141, 143, 198, 210, 218, 220, 239, 250, 251, 254², 275, 292, 315, 323², 324², 332, 345, 348², 355, 356, 364, 372, 373², 385, 397, 402, 403, 424, 425, 447, 458, 461, 462, 484, 486, 503, 504, 595², 621, 625, 722, 749. — ítakabréf 138, 375. — ítaksbúðir 141.

ítala 143, 168, 187, 293, 316, 317², 318, 326, 397, 453, 457², 497, 547, 552, 557, 566, 573, 596, 602², 682². — ítölulaus eign 66—67.

itinerarium 488. Sbr. ferðabók.

Itiran 771.

Ívar Gjafaldsson (d. fyrir 1391) 463.

Ívar Haflíðason í Skagafirði (1405) 704.

Ívar Jónsson ráðsmaðr í Viðey (1284) 690. Sbr. Ívar Jónsson Hólmr.

Ívar Jónsson Hólmr (1307, 1312) 690.

Ívar Kálísson skrauthanzki biskup í Þrándheimi 20, 35, 40, 49.

Ívar Kolbeinsson (1377) 321.

Ívar faðir Marteins 645.

Ívar Nikulásson á Svinavatni (1381—1399) 360, 377, 456, 534², 640, 649—650.

Ívar skjálgi biskup af Hamri 22, 36, 42, 46.

Ívar Sveinsson lögmaðr í Noregi (1388) 730.

Ívar Vigfússon Hólmr, hirðstjóri (d. 1371) 70, 121, 203—205, 209, 291.

Ívar Vigfússon Hólmr jungkæri (1415, d. 1433) 765.

Ívar Þórðarson bóndi á Snæfellsnesi (1389—1399) 431, 646.

Ívarsson: Árni, Dagur, Eiríkr, Gizur, Guttormr, Gyrðr, Marteinn, Sigurðr, Sigvarðr, Vigfús, Þorgils.

Jafed sonr Nóa (sbr. Japhet) 10. jafnaðargjöf 393. — jafnaðarmáli 363². — jafnaðarreikningr 210. — jafnaðarskipti 320, 484².

jafnleingdardagr (= ártíðardagr) Guðmundar biskups 501.

Jakob Benediktsson (á Arnars'tapa 1695) 631.

Jakob biskup í Þjörgvín 37, 42, 48, 362, 369, 441—442, 459, 460, 730. Sbr. Jakopper.

Jakob biskup af Ósló 42, 46, 766—769.

Jakob faðir Odds og Þórkötlu (fyrir 1309) 9, 10.

Jakob postuli (Jacobus Zebedei). 152, 186, 269, 339, 703. — Jakobs-messa 68, 397, 648, 703, 704, 705.

- Jakob Sviakonungr (sbr. Önundr) 30.
 Jakobsdóttir: þórkatta.
 Jakobsson: Oddr.
 Jakopper, sjá Jakob.
 Janus Jónsson prófastr í Holti í Önundarfirði 311.
 Japhan (sbr. Javan) 10.
 Japhet (sbr. Jafed) sonr Nóa 5.
 jarð-, jarðar-, sjá jörð.
 jarðkerald, sjá búsgagn.
 Járíðr Þórðardóttir á Snæfellsnesi (um 1410) 728.
 Jarlstaðir í Aðaldal 557. — Jarlstaðaholt 557. — Jarlstaðateigr 557.
 járn 80, 102, 125, 160, 161, 262, 265, 338, 482, 502, 512, 514, 515², 521, 522, 531, 534, 555, 567², 572, 574, 581², 586, 590, 651, 718. — fingrajárn 613. — hálsjárn 613. — járnhatt 688. — járnhurð fyrir altari 607. — járnkertistika 263. Sjá járnstika, stika (kirkja). — járnkola 173². — járnlampr 527, 589. — járnskip 446, 542, 559. — járnstóll 612. — járngrátt naut 430. — járnhvalr 280², 284².
 Járngerðr Gilsdóttir, Finnssonar (1380) 351—352.
 Járngerðr Þórðardóttir, Bæðvarssonar 494, 495.
 Járngerðr Þorvarðsdóttir, systir Einars prests (1401) 667².
 Járnsíða 33.
 jarteikn 183.
 Játvarðarson: Eiríkr.
 Javan (sbr. Japhan) 5.
 jejunium vigilið 64.
 Jens Nielsson biskup í Ósló 46.
 Jens Ref biskup í Ósló 42, 46. Sbr. Johannes.
 Jens Riber biskup á Færeyjum og í Stafangri 47, 52.
 Jens Skelderup (Scheldedorp) biskup í Björgvin 49.
 Jens Söffrensson umboðsmaðr á Bessastöðum (1639) 700.
 Jernemouth (Járnamóða, Yarmouth) á Englandi 770.
 Jerusalem 153, 438.
 Jesus Christus (Kistr), sjá Christus.
 Jochiem Jónsson (1708) 674.
 Jófreyr biskup á Orkneyjum 23, 27, 38, 43, 50.
 Jóhannes Arvíðsson (1406) 713—714.
 Jóhannes herlogi af Bedford 765—768.
 Jóhannes Beverlacensis 487.
 Jóhannes biskup í Lybiku (Lübeck 1413) 750—751, 757.
 Jóhannes Martini monachus de Warnem 205.
 Jóhannes Mule biskup af Ósló 42, 46. Sbr. Hans Mule.
 Jóhannes páfi hinn XXIII. 750—751, 757.
 Jóhannes (Jón) prior Cantuariensis 764—765.
 Jóhannes Ref, sjá Jens Ref.
 Jóhannes Schutle clericus Hildesemensis 757.
 Jóhannes Ywani Bergensis 757.
 Jóhannsson: Vigfús.
 jól 156, 167, 175, 242, 363, 398, 519, 520, 527, 544, 558, 567², 569, 573, 575, 580, 582. — jólafasti 1, 68², 69, 159, 160, 161, 165, 174, 194, 206, 242, 256, 301, 306, 357, 484, 519², 520, 522, 527², 540, 543, 564², 566, 567, 569², 594, 615. — jóladagr (hinn fyrsti) 110, 234, 680. — fjórði dagr jóla 255. — fimti dagr jóla 444. — átti dagr, átta kveld 183, 396, 736. — þrettándi dagr jóla 497, 707. — jóla-nótt 255. Sbr. nóttin helga.

- Jón ábóti í Viðey (1364—1369) 209, 311.
- Jón Andrésson í Austfjörðum (1398) 638.
- Jón Andrésson nyrðra (1403) 686.
- Jón Andrésson prestur í Presthólum (1520) 553.
- Jón Arason biskup á Hólum 606, 607, 608, 610, 611.
- Jón Arason prófastr í Vatnsfirði (d. 1673) 147, 199.
- Jón Arason á Mýrum við Hrutafjörð (d. 1706) 478.
- Jón Árbjarnarson í Húnavatnspingi (1402) 679.
- Jón Árnason í Kristnesi (1382—1393) 363, 486.
- Jón Árnason húskarl á Hólum (1389) 428.
- Jón Árnason biskup í Skálholti 631.
- Jón Ásláksson lögmaðr í Björgvin 362.
- Jón Auðunarson (Önson) á Snæfellsnesi (um 1410) 728.
- Jón Bárðarson (um 1380) 347.
- Jón Benediktsson, Kolbeinssonar á Holtastöðum (veginn 1364) 143, 378.
- Jón Benediktsson í Borgarfirði (1679) 635.
- Jón Bergþórsson nyrðra (1393) 486.
- Jón Birgisson biskup í Stafangri og erkibiskup í Niðarósi 21, 22, 25, 26, 35, 37, 40, 42, 47, 49.
- Jón biskup hinn enski á Hólum 610.
- Jón biskup á Hólum (1414 og 1415) 750—751, 757, 763—764.
- Jón biskup í Skálholti (1409—1413) og fyrr ábóti í Munkalífi 724, 730—733, 742, 749.
- Jón Bjarnarson prestur í Skagafirði (1371—1391) 273¹⁾, 336¹⁾, 357, 455.
- Jón Bjarnarson prestur og prófentumaðr á Reynistað (1380) 351²⁾, 354, 357—358.
- Jón Bjarnarson prestur (syðra 1415) 761²⁾, 762.
- Jón Bjarnarson prestur á Grenjaðarstað (um 1420) 582.
- Jón Bjarnarson (á Landi í Rangárþingi 1375) 293.
- Jón Bjarnarson (í Húnavatnspingi 1377) 321.
- Jón Bjarnarson (•Björnsson•) bóndi nyrðra (1375—1399) 295, 396, 397, 449, 453, 611, 625—627, 641—642.
- Jón Bjarnarson í Dalasýslu (1383) 365.
- Jón Bjarnason Stöðlaskáld, prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð (d. 1571) 191²⁾.
- Jón Bjartason ráðsmaðr í Björgvin (1409) 723, 725²⁾, 726.
- Jón Björnsson (1409) 723.
- Jón Boddason, sjá Jón Broddason.
- Jón Brandsson (1385) 381.
- Jón Broddason prestur nyrðra 714—715.
- Jón faðir Böðvars (1384) 374.
- Jón Böðvarsson (1385) 385.
- Jón Eggertsson sýslumaðr á Hvítárvöllum 215.
- Jón Egilsson ráðsmaðr í Björgvin (1409) 725.
- Jón Egilsson (í Skálholti 1412) 742.
- Jón Egilsson prestur í Hrepphólum 439.
- Jón Einarsson lögmaðr 3—4.
- Jón Einarsson (1384) 377.

¹⁾ Þessir staðir geta þó eins átt við næsta mann á eftir.

²⁾ Þessi staðir geta þó eins átt við næsta mann á undan.

- Jón Einarsson konrektor á Hólum (d. 1707) 674.
- Jón Eiríksson skalli biskup í Görðum á Grænlandi og á Hólum (1358—1390) 44, 53, 56, 57, 58, 113, 131—134, 142—144, 145—146, 155, 163, 164, 165, 167, 173, 202, 205—207, 209, 247, 252—253, 270, 271—272, 277^a, 281, 288, 309, 310, 315—316, 321—322, 351, 353, 354, 357, 358, 388, 390, 392, 418—420, 459—461, 479, 480, 485, 510, 520, 559, 606, 610.
- Jón Eiríksson kanoki í Niðarósi (1410) 731.
- Jón Erlendsson á Ferjubakka 494—496.
- Jón Erlendsson kaupmaðr (1409) 725.
- Jón Erlendsson, Erlendssonar, sýslumaðr 495.
- Jón Espólin sýslumaðr 355, 499, 609, 675, 680, 682.
- Jón Eyjólfsson prófentumaðr á Þingeyrum (1394) 499—500, 504—505.
- Jón fiðill, húskarl á Hólum (1388—1389) 418, 428.
- Jón Finnbjarnarson í Austfjörðum (1398) 638.
- Jón bóndi á Fitjum í Skorradal (um 1358) 124.
- Jón Gamlason ábóti á Þingeyrum 710.
- Jón Geirsson, Þorsteinssonar á Seylu (1391—1406) 461, 487, 500, 501, 711—713.
- Jón Gerreksson biskup í Skálholti 305.
- Jón Gilsson (Finnssonar í Reykholtssdal, 1398—1409) 624—626, 723^a).
- Jón Gizurarson prestur í Skagafirði (1360—1365) 143, 207.
- Jón á Gnúpi í Gnúpsdal (d. fyrir 1401) 537, 671.
- Jón Grímsson (1388) 427.
- Jón Grímsson í Adaldal nyrðra (1397) 617—618.
- Jón Grímsson í Rangárþingi (1406) 712.
- Jón Grímsson á Ökrum (á 16. öld) 611.
- Jón Grímsson (1709) 501.
- Jón Guðinason á Knerri í Breiðuvík (um 1355) 110.
- Jón Guðlaugsson í Rangárþingi (1406) 713.
- Jón Guðlaugsson í Björgvin (1409) 723.
- Jón Guðmundarson ábóti í Viðey (1370—1379) 319—321.
- Jón Guðmundsson á Þverá í Laxárdal í Þingeyjarþingi (1385—1394 eða leingr) 556.
- Jón Guðmundsson lærði 433—436, 721.
- Jón Guðnniason 110, sjá Jón Guðinason.
- Jón Gunnlaugsson í Miðfirði (1402) 678.
- Jón Gunnlaugsson annar, bróðir hans (1402) 678.
- Jón Gunnlaugsson prestur á Mæli-felli (d. 1708) 606.
- Jón Guttormsson biskup í Stafangri 47, 52.
- Jón Guttormsson skráveifa, lögmaðr 4.
- Jón Guttormsson, Ormssonar í Hvammi (d. 1403) 440.
- Jón Hákonarson, Gizurarsonar galla, í Viðidalstungu (c. 1360—1398) 163^a, 376—378, 382—384, 538, 539, 540, 550, 593, 594, 611, 623—624.
- Jón Hákonarson í Hvammi í Eyjafirði (1390) 449.

^a) Muna vera allt einn maðr.

- Jón Haldórsson biskup í Skálholti 39, 44, 77, 149, 181, 192, 198—199, 248, 258, 265², 266, 267², 309, 405 466.
- Jón Haldórsson prestur (á Helgafelli 1360—1389) 145, 313, 323, 432.
- Jón Haldórsson í Reykholtssdal (1397) 619.
- Jón Haldórsson prófastr í Hítardal (d. 1736) 69, 95, 99, 111, 138, 144, 181, 182, 201, 206, 215, 247, 312, 313, 314², 315², 322, 387, 395, 420, 431, 445², 508, 509, 638, 646, 690, 728, 773, 776, 780.
- Jón Hallfredarson ábóti í Veri (1405—1422) og officialis nyrðra 703—704, 752, 758—759.
- Jón Hallsson 313, sjá Jón Haldórsson prestur.
- Jón Hallsson prestur (1375) 303.
- Jón Hallsson í Eyjafjardarsýslu (1387) 396.
- Jón Hallsson (1409) 723. Ef til vill sami maðr.
- Jón Hal(l)varðsson umboðsmaðr í Björgvin 297.
- Jón Haraldsson á Á (í Árbæ) í Holtum (um 1370) 267.
- Jón Helgason prestur nyrðra (1354) 77.
- Jón Helgason á Barðaströnd (1412) 739, 744.
- Jón í Holti í Fljótum (1388) 417.
- Jón bóndi hvarmr, sjá Jón Sveinsson.
- Jón Illugason prestur í Gnúpufelli (1380—1395) 352, 527, 595.
- Jón Indriðason biskup í Skálholti 44, 149, 220, 309.
- Jón Ingjaldsson prestur nyrðra (1371) 271.
- Jón hinn írski biskup 148.
- Jón Ísvaldsson, sjá Jón Sveinsson í Hvammi.
- Jón Jakobsson sýslumaðr á Espi-hóli (d. 1808) 458, 675.
- Jón Jónsson (1369) 250—251.
- Jón Jónsson á Hróbergi (1398) 631.
- Jón Jónsson, Guttormssonar 440.
- Jón Jónsson í Húnavatnspingi (1401—1408) 667, 719.
- Jón Jónsson í Eyjafjardarsýslu (1410—1414) 734—735, 754.
- Jón Jónsson skalli í Húnavatnspingi (1401) 667.
- Jón Jónsson (1412) 745.
- Jón Jónsson í Skagafirði (1414) 755, 756.
- Jón Jónsson (c. 1500) 344.
- Jón Jónsson lögmaðr (d. 1606) 4, 464, 474, 777.
- Jón Jónsson (1687) 332.
- Jón Jónsson prestur í Fellsmúla (d. 1682) 291.
- Jón Jónsson (1679) 635.
- Jón Jónsson 318.
- Jón Jónsson lektor (d. 1860) 215.
- Jón Kárasen prestur syðra (1412) 748.
- Jón karfamaðr á Hólum (1387) 406, 418².
- Jón katern (húskarl) á Hólum (1388) 418.
- Jón Ketilsson undir Gnúpi í Dýrafirði (um 1378) 331.
- Jón Kráksson prestur í Görðum á Álptanesi (d. 1622) 285.
- Jón kvarr (knútr, kotir, kotr, kútr) biskup á Grænlandi 24, 27, 39, 45, 52, 309.
- Jón Landbjartsson nyrðra (1408—1415) 719, 759.
- Jón langr (í Skaptafellsýslu 1390) 450.
- Jón Ljótsson ábóti, sjá Jón Loptsson.
- Jón Loptsson í Odda 8, 149.
- Jón Loptsson ábóti í Veri 29, 153, 312.

- Jón Magnússon prestur í Laufási (um 1394) 567—568.
- Jón Magnússon prestur í Skagafirði (1893; ef ekki hinn sami) 486, 487, 489.
- Jón Magnússon prestur í Húnavatnsþingi (1402; ef ekki hinn sami) 678.
- Jón Magnússon eldri sýslumaður í Haga (d. 1641) 399.
- Jón Magnússon sýslumaður í Dölum, bróðir Árna (d. 1738) 250, 272, 351, 352, 392, 421, 443, 456, 463, 477, 497, 498, 626, 640, 641, 660, 761.
- Jón Marteinsson stúdent (d. 1771) 763.
- Jón múli (1888) 488.
- Jón Nikulásson (í Vatnsfirði 1887) 399—400.
- Jón Oddsson (1379) 341.
- Jón Oddsson prestur í Múlaþingi (1398) 638.
- Jón Ófeigsson nyrðra (1405—1415) 704, 759.
- Jón Ólafsson illi á Hólum í Eyjafirði (1372—1401) 294—296, 386¹⁾, 526, 605, 642, 662.
- Jón Ólafsson á Flugumýri (1388) 416.
- Jón Ólafsson í Skagafirði (1389) 443.
- Jón Ólafsson kerling, kaupmaður (1409) 725²⁾, 726.
- Jón Ólafsson prestur í Fellsmúla (d. 1718) 292.
- Jón Ólafsson frá Grunnavík 12, 487, 479, 492.
- Jón Ormsson prestur nyrðra (1309) 9—10.
- Jón Óslóarbiskup hinn fyrri 42, 46, 369.
- Jón Óslóarbiskup hinn síðari 42, 46.
- Jón Óttarsson prestur á Saxahvoli (c. 1370) 348.
- Jón Pálsson á Saxahvoli (c. 1310—1320) 348.
- Jón Pálsson í Húnavatnsþingi (1377) 317.
- Jón Pálsson í Reykholtssdal (1384) 376.
- Jón Pálsson í Húnavatnsþingi (1415) 748.
- Jón Pálsson Mariuskáld 495—496.
- Jón Pétursson prestur 12.
- Jón Pétursson bróðir Ólafs (1375—1399) 295, 642¹⁾.
- Jón Pétursson háyfirdómari (d. 1896) 155, 447, 456, 464, 491, 492, 494, 495, 510, 511, 644, 684, 706, 777.
- Jón postuli (evangelista) 8, 172, 186, 193, 194, 195²⁾, 328, 404, 534, 551, 585, 611, 652. — Jóhannes ante portam Latinam 374, 375. — Jónskirkja 216, 220, 221, 222, 231, 305—306, 340—341, 404, 517, 558, 566, 589, 774, 775. Shr. festum, messa.
- Jón prestur á Hofi á Höfnaströnd (1394) 528.
- Jón prestur ráðsmaður Hólastóls í Norðrumboðum (1389) 480.
- Jón prestur í Hólum í Vestrhópi (c. 1394) 548.
- Jón prestur í Kálfholti (fyrir 1386) 394.
- Jón prestur í Múla í Aðaldal (1394) 578.
- Jón prestur í Nesi í Aðaldal (1392—1394 eða leingr) 558.
- Jón prestur á Ríp í Hegranesi (1390—1394 eða leingr) 529.
- Jón prestur á Tjörn á Vatnsnesi (um 1394) 551.

¹⁾ Þetta kynni þó að vera annar maður; er samt óvíst.

²⁾ Mun einn maður hvar ítvíggja.

- Jón prestur í Vallanesi (um 1370) 238.
- Jón prestur á Völlum í Svarfaðardal (fyrir 1394) 513.
- Jón rauður (rauði) erkibiskup í Niðarósi 21, 25, 35, 40, 49.
- Jón refr prestur í Miklaholti (1393) 82.
- Jón Runólfsson í Dalasýslu (1383) 365.
- Jón Sighvatsson á Sjárvarborg (1377—1409) 173², 381, 529, 611, 721—722.
- Jón Sigmundsson ráðsmaður (þjónustumaður) hjá Kristínu Björnsdóttur (1435) 698.
- Jón Sigmundsson lögmaður (d. 1520) 4, 692.
- Jón Sigurðarson í Ási 8.
- Jón Sigurðarson biskup í Skálholti (d. 1348) 44, 92—93, 126, 128, 145, 149, 242², 246², 248, 258, 309, 473, 475, 606, 615.
- Jón Sigurðarson prestur í Bólstaðarhlöð (d. fyrir 1391) 463.
- Jón Sigurðarson í Þingeyjarþingi (1410) 734.
- Jón Sigurðsson lögmaður á Reynistað 4.
- Jón Sigurðsson prestur á Breiðabólstað í Fljótshlíð (d. 1642) 191.
- Jón Sigurðsson 700.
- Jón Sigurðsson skjalavörð 12, 82, 135, 149, 214—215, 241, 301, 352, 493, 592, 630, 779.
- Jón á Silfrastöðum (1408) 718.
- Jón skipmaður á Hólum (1387) 406.
- Jón skirari (Johannes baptista) 8, 81—82, 101, 102, 103, 159, 160², 163, 164, 168², 174², 175, 186, 193, 197, 238, 265, 266(?), 330, 522, 526, 536², 537, 541, 542², 543², 547⁴, 562, 564², 606. — höfuð Jóhannis 180. — Jóns kirkja 81—82, 218²(?), 223, 225, 226, 228, 237, 266(?), 513, 515, 519, 521, 525, 538, 592. — Jónsmessa, Jónsvaka 9, 68, 155², 156, 159, 162, 164, 175, 242, 289, 488, 516, 520, 523, 530, 531, 537, 542, 544, 545, 554², 564, 566, 569, 570, 577, 583, 586, 588, 590, 603, 680, 719, 735, 739, 743², 744.
- Jón smyrill (Jón Sverrisfóstri) biskup á Grænlandi 24, 39, 45, 52, 309.
- Jón Snorrason í Dalasýslu (1383) 365.
- Jón Snorrason í Húnavatnsþingi (1408) 719.
- Jón Steindórsson á Knerri 53, 138, 344, 345, 346, 347, 372, 595.
- Jón Steinólfsson prestur í Barðastrandarsýslu (1405) 699.
- Jón Steinsson í Húnavatnssýslu (1363) 201.
- Jón Sturluson vestra (1387) 399.
- Jón Sveinsson bóndi í Hvammi í Hvammssveit (d. 1355) 9, 102², 103², 105, 227, 633.
- Jón Sveinsson húskarl á Hólum (1388) 414.
- Jón Sveinsson bókritari (1507) 466.
- Jón Sveinsson prestur á Stað í Steingrímsfirði 779.
- Jón Sæmundsson nyrðra (1406) 712.
- Jón Sævarsson í Múlaþingi (1405) 706.
- Jón Sörkvisson Sviakonungr 31.
- Jón Teitsson í Húnavatnsþingi (1401) 671, 672.
- Jón Tófasen biskup á Hólum 510.
- Jón Vigfússon biskup á Hólum (Bauka-Jón) 606.
- Jón Vilhjálmsson (1369) 250.
- Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum 506, 507.

- Jón Þórarinnsson prestur í Hjarðarholti (d. 1790) 758.
- Jón Þorbjarnarsson húskarl á Hólum (1888—1879) 418, 428.
- Jón Þorbjarnarson (í Hörgárdal 1894) 503—504.
- Jón Þórðarson, Kolbeinssonar (í Rangár-æða Skaptafellssþingi 1875) 293.
- Jón Þórðarson prestur nyrðra og ráðsmaður Reynistaðarklausturs (1877—1896) 316, 371—372, 611.
- Jón Þórðarson prestur í Eyjafirði (1898—1400; gæti þó verið sami maður) 629, 654—655.
- Jón Þórðarson (í Húnavatnsþingi 1884) 377.
- Jón Þórðarson í Eyjafirði (1897—1412) 620, 720, 748.
- Jón Þórðarson »dekn« (1409) 728.
- Jón Þórðarson á Barðaströnd (1411) 736.
- Jón Þórðarson í Borgarfirði (1879) 625.
- Jón Þorgeirsson í Eyjafjarðarsýslu (1894) 504.
- Jón Þorgeirsson í Húnavatnsþingi (1897—1402) 622, 677.
- Jón Þorgilsson í Dalasýslu (1888) 365.
- Jón Þorgilsson í Eyjafjarðarsýslu (1896—1401) 596, 630, 662.
- Jón Þorgilsson lögmaður á Hálóalandi (1889) 440.
- Jón Þorgilsson vestra (1401) 671.
- Jón Þorgrímsson prestur nyrðra (1871) 271.
- Jón Þorgrímsson prestur í Skálholtsbiskupsdæmi (1405—1415) 706, 861¹⁾.
- Jón Þorgrímsson í Húnavatnsþingi (1415) 758.
- Jón Þorkelsson í Skagafirði (1851) 54.
- Jón Þorkelsson Vídalín biskup í Skálholti 96.
- Jón Þorleifsson (í Skagafirði 1851—1852) 54, 66.
- Jón Þorleifsson vestra (1890) 447.
- Jón Þórólfsson nyrðra (1894) 497.
- Jón Þorsteinsson lögmaður 4.
- Jón Þorsteinsson prestur nyrðra (1886) 389.
- Jón Þorsteinsson í Skagafirði (1888) 425.
- Jón Þorsteinsson prestur í Austfjörðum (1405) 706.
- Jón Þorsteinsson prestur og ráðsmaður í Skálholti (1412) 742.
- Jón Þorvaldsson nyrðra (1809) 10.
- Jón Þorvaldsson prestur nyrðra (1886—1898) 389, 480.
- Jón Þrándheimsbiskup 20, 25, 35, 40, 49.
- Jón Ögmundarson hinn helgi biskup á Hólum (d. 1121) 24, 39, 44, 74, 150, 200, 206, 269, 309, 365, 385, 606, 610, 611, 626, 643, 662, 756. — Jónsbólfi 289, 618. — hönd hins heilaga Jóhannis Holensis með armleggjum 269. — Jónsmessa Hólabiskups 183²⁾, 424, 448, 719. — Translacio Jóhannis Holensis 187.
- Jón Ögmundarson (í Húnavatnsþingi 1872) 275.
- Jón Ónson, sjá Jón Auðunarson.
- Jónsbók 38, 299—300, 651, 690, 694.
- Jónsdóttir: Agatha, Gróa, Salgerðr, Steinunn, Þuríðr.
- Jónsnes í Helgafellssveit 326.
- Jónsson: Ari, Argeir, Arngrímr, Árni, Arnór, Ásgrímr, Ásmundur, Auðun, Bergr, Bergþór, Bessi, Bjarni, Björn, Brandr, Bððvar, Einar, Eiríkr, Erlingr, Eyjólf, Finnbofi, Finn, Flosi, Gísl, Gottskálk, Guðbrandr, Guðmundr, Guttormr, Hákon, Haldór, Hall-

¹⁾ Þetta geta þó verið tveir menn.

- grímr, Hallr, Hallsteinn, Hannes, Helgi, Hrafn, Höskuldr, Ívar, Janus, Jochiem, Jón, Kálfr, Karl, Krákr, Ljótr, Magni, Magnús, Markús, Narfi, Nikulás, Oddr, Ólafr, Ormr, Páll, Pétr, Runólfr, Sigurðr, Skeggi, Snorri, Steingrímur, Steinn, Stephán, Stígr, Sturla, Sveinn, Sæmundr, Sölmundr, Torfi, Vigfús, Þórðr, Þorgils, Þorlák, Þormóðr, Þorsteinn, Þorvaldr, Ögmundr. Örnólfr.
- Jórsalir 436. — Jórsalaferð 436. Sbr. Jerusalem, Björn Einarsson Jórsalafari.
- Jórunn Bjarnardóttir (1399) 647.
- Jóseph maðr Maríu 607.
- Jótland 42, 46.
- Judas & Simon, sjá Simon & Judas.
- judicium (sbr. dómr) 204.
- Juliana virgo 290.
- júmfrú, júngfrú, sjá María mæ.
- junkkeri 116.
- Jupiter 5, 11.
- juramentum (sbr. eiðr) 58, 62, 205, 769.
- jurisdictio secularis 59.
- juris peritus 203, 205.
- jus 64, 460, 673, 767, 769³. — jus canonicum 496. — jus patronatus 62.
- Justinus Hassiðason (1375) 293.
- Justus es domine 751.
- Jútland, sjá Jótland.
- Jökulfell í Héraði (Öræfum) 401.
- jökull, jöklar 318, 624—625 (= Ok og Eirfsjökull). — Sbr. sjó-jöklar (hafs) 441.
- Jökull = Snæfellsjökull 111, 139, 201.
- Jökulsá í Borgarfirði austr 98.
- Jökulsá á Jökuldal 97.
- Jökulsá í Skagafirði 272—273, 281, 318, 565. — Jökulsárós 279, 283.
- Jökulsá í Axarfirði 674—676.
- Jökulsfjörðr í Ísafjarðarsýslu 16.
- Jölduhólar á Skagaströnd 398.
- jörð, jarðir 54, 55, 56, 57, 103, 107, 133, 135, 137, 138², 139, 140 (opt), 141 (opt), 143 (opt), 144, 159, 180³, 182, 184, 185², 187², 201, 207², 210, 214, 226, 240², 246, 250 (opt), 251 (opt), 253², 254, 255⁴, 256², 257², 271⁴, 272², 273², 275, 276², 287 (opt), 292 (opt), 293 (opt), 294², 295 (opt), 296 (opt), 298 (opt), 302⁴, 303, 305², 313², 314², 315, 316 (opt), 317 (opt), 318 (opt), 319², 322, 323, 324², 325, 326, 329², 331², 332 (opt), 333 (opt), 334, 335², 336⁴, 337², 339, 340, 342, 343², 344², 351², 352, 353², 354, 355, 359⁴, 361, 363, 364², 365, 366, 368, 372, 373, 374², 375², 376 (opt), 377⁴, 378², 379⁴, 381², 382², 383 (opt), 384, 385, 386², 391, 392, 393², 394², 395², 396², 397⁴, 398², 399², 400, 401, 403, 412 (opt), 419, 420 (opt), 421², 422 (opt), 423², 424 (opt), 425², 426 (opt), 427², 429, 431, 443², 444², 445², 446, 448², 449 (opt), 450, 452², 453⁴, 454², 455², 456², 457 (opt), 459, 461, 462⁴, 463, 465, 466, 468, 469, 471, 472, 473, 474, 477 (opt), 478 (opt), 480², 481, 483 (opt), 484 (opt), 485 (opt), 488 (opt), 489², 490², 491², 492², 493, 497 (opt), 499, 501, 504, 505², 506, 517, 519, 521, 528, 538, 540², 546, 552, 582, 588, 593, 594², 595⁴, 596 (opt), 597², 598, 602 (opt), 603 (opt), 604², 605 (opt), 616, 618², 619², 620⁴, 621 (opt), 622 (opt), 623 (opt), 624², 625 (opt), 626⁴, 628 (opt), 629 (opt), 630⁴, 631 (opt), 635², 636 (opt), 637, 638², 639 (opt), 640 (opt), 642², 643 (opt), 644², 645, 647 (opt), 649, 650²,

654, 659, 661⁴, 662⁴, 663, 670², 675², 677 (opt), 678², 679, 681², 682, 684, 685², 689², 698², 699², 702, 704², 705⁴, 706², 707², 710², 712², 714², 715², 716, 717, 718, 719², 720, 722 (opt), 727², 728, 729 (opt), 730, 731⁴, 735², 736², 741², 746², 747, 748², 749², 750², 753⁴, 754 (opt), 755, 758², 760, 766. — heil jörð og óbrotin 448. — ótekin jörð 627, 628. — bygging á jörðum 407. — samlagsjörð 112. — jarðagóz 868. — jarðakaup (sbr. jarðaskipti) 54, 55, 65—67, 77, 122, 138², 139, 143, 144, 159, 186, 220, 250, 252, 335, 337, 596, 625, 647, 650, 704, 722, 753. — jarðareign 295, 335, 423, 426², 539², 544, 593, 594, 617², 754. — jarðarílag 505—506, sjá ílag. — jarðar magn 122, 749, 750. — jarðarmörk 488. — jarðarreitr 159, 543. — jarðarsala 714, sjá jarðakaup. — jarðarspjöll 561. — jarðarспотtr 352. — jarðaskipti 704, 730, 731². — jarðarteigr 339. — verð jarða, jarðarverð 378, 383², 384, 389, 400², 453, 455, 588, 589, 623, 716, 728, 758. — jarðkerald, sjá búsgagn. — jarðkrossar 380, 565², 604, 663. — jarðríki 683.

Jörgen Eiríksson biskup í Stafangri 47.

Jörgen Lycke, riddari 49.

Jörundardóttir: Ástriðr.

Jörundarfjörðr á Sunnmæri 115.

Jörundarson: Bjarni, Eiríkr, Finnbofi, Gizur, Ormr, Úlfr, Þórðr.

Jörundr Bjarnarson (1372) 274.

Jörundr Eiríksson prestur nyrðra (1385—1403) 385, 687.

Jörundr biskup af Hamri og síðan erkibiskup í Niðarósi 21, 23, 25, 36, 40, 41, 46, 49, 122.

Jörundr Hrafnsson goði 7, 12.

Jörundr Þórðarson í Haga á Barðaströnd (1404—1412) 688—689, 699, 736—737², 740—741, 742—744, 745, 747.

Jörundr Þorsteinsson biskup á Hólum (d. 1318) 24, 39, 44, 74, 148, 150, 310.

Kaðalstaðir í Grýtbakkahrepp 455.

Kagaðarhóll í Langadal 412, 546.

Kagaðarhóll, landamerki Viðidalstungu 540, 594.

Kagarahóll í Húnavatnssþingi 622.

Kainan, sjá Cainan.

Kalanes, sjá Katanes.

Kalastaðir á Hvalfjarðarströnd 235, 303.

Kaldaðarnes í Bjarnarfirði 89—90, 230, 633.

Kaldakinn í Miðdölum 306.

Kaldakinn í Húnavatnssýslu 275.

Kaldalón í Ísafjarðarsýslu 16, 229.

Kaldárdalur í Hornafirði 248.

Kaldbakr á Látraströnd við Byjafjörð 524.

Kaldbakr (Kallbakr) í Strandasýslu 89², 106, 135, 633. — Kaldbakso 106. — Kaldbaksvík 327.

Kaldbakr (Kalbakr, Kallbakr) á Tjörnesi 579, 583.

Kaldbaksá á Öxnadalshéiði 484, 565.

Kaldidall á Viðidalstunguafreitt (sbr. Kaldilækr) 594.

Kaldilækr í Dýrafirði 447.

Kaldilækr (Kaldalækr) í Sléttárdal 171, 532, 599, 601.

Kaldilækr á Viðidalstunguafreitt (sbr. Kaldidall) 539.

kaleikr, kaleikar 128, 129, 130, 151², 366, 383. Sjá kirkja.

Kálfá í Eystrahrepp 380².

Kálfá á Snæfellsnesi 112.

- Kálfadalssá í Barðastrandarsýslu 775.
- Kálfaey í Orkneyjum 51.
- Kálfafell í Fellshverfi 248—244.
- Kálfafell í Fljótshverfi 284, 450, 451. — Kálfafellsfjara 451.
- Kálfafell, landamerki Bólstaðarhlöðar 421.
- Kálfalækr í Aðaldal 576².
- Kálfalækr í Hraunbrepp á Mýrum 87, 708, 782.
- Kálfanes í Strandarsýslu 230², 630, 632.
- Kálfárvellir á Snæfellsnesi 111, 112, 210, 254, 372, 373, 445, 660, 661.
- Kálfatjörn, landamerki Vatnshlíðar 10.
- Kálfatjörn á Vatnsleysuströnd 340—341.
- Kálfaldslækr, landamerki Viðidals-tungu 539, 594. — Kálfalds-drög 540, 594.
- Kálfholt í Rangárþingi 218, 267—268, 394, 632.
- kálfr, kálfar, sjá nautpeningr.
- Kálfr Jónsson prestur í Krýsuvík (1875) 290.
- Kálfr Snorrason (1888) 422.
- Kálfseyri í Svartárdal 158.
- Kálfshólmur í Mývatni 584.
- kálfskinn 142, 359, 456, 477, 497, 626, 631, 640, 641, 653, 660, 700, 701. — kálfskinnsbréf 181, 307. — kálfskinnskrá 653. Sbr. bréf (frumbréf), skinn.
- Kálfsson, húskarl á Hólum (1888) 414, 418.
- Kálfsson: Hallr, Ívar, Laurentius, þórr, Ögmundur.
- Kálfstaðir í Skagafirði 410, 431.
- Kálfsárdalur út úr Svarfáðardal 514.
- Kalmanstunga í Hvítársíðu 224, 624—626. — Kalmanstungumenn 625.
- Kálund, Kr. bókaýrðir 13, 17.
- Kalvík á Tjörnesi 4.
- kambar, sjá búsgagn.
- Kambr í Borgarfirði austr 97, 238.
- Kambr í Holtastaðafjalli 170, 546.
- Kambr (Kampr) í Strandarsýslu 106, 123, 135, 633.
- Kambryggja á Englandi 655.
- Kambsstaðir í Fnjóskadal 572.
- Kampr, sjá Kambr.
- kauna, könnur, sjá búsgagn.
- kanokaembætti 154.
- Kantarabyrgi á Englandi 764—765, 768.
- kapituli, sjá capitulum.
- Kappastaðir í Sléttuhlíð 562.
- Kárahöfn (Kárhöfn) við Steingrímsfjörð 91², 106, 231, 327, 634.
- Kárasón: Hallvarðr, Heinrekr, Jón, þórr.
- Kárastaðir í Langadal 332.
- Kárastaðir í Miðfirði 167.
- Kárateigr í Aðaldal 576.
- Kárdalstunga í Vatnsdal 161, 773.
- karfi (skip) 406, 614. — karfa-menn 406.
- Kárhólmar í Mýrdal 293.
- Kárhöfn, sjá Kárahöfn.
- Kári Bergþórsson prestur á Skinna-stöðum (1356 eða fyrri, til 1394 eða leingr, d. fyrir 1414) 117, 271, 486, 587, 754.
- Kári Runólfsson ábóti á Þingeyrum 28, 153, 311.
- Kári Þorgilsson (1379) 341.
- karina 607.
- Karl Arnórsson á Eiðum 496.
- Karl Junte biskup at Hamri 46.
- Karl Jónsson ábóti á Þingeyrum 28, 153, 311.
- Karl Ólafsson nyrðra (1398) 637.
- Karl Óslóarbiskup, sjá Kolr.
- Karl Sigurðsson biskup af Hamri (1473—1487) 46.
- Karl Sörkviðinn Sviakonungur 31.

Karl og Kerling undir Jökli 444.
 Karlamagnús Frakkakeisari 174.
 karlaskáli, sjá húsakynni.
 karlleggr (ættar) 303.
 karlmaðr (—menn) 473², 474, 476.
 — karlmannsverðr 206.
 Karlsdóttir: Ragnhildr.
 Karlsey í Færeyjum 52.
 Karlsson: Sörkvir.
 Karlstaðavík í Langadal 383.
 Karlstaðir (Kallstaðir) í Arnarfirði
 198, 227.
 Karnastaðagrund 429.
 Kársstaðir í Snæfellsnessýslu 105,
 638.
 Kasarhólmr í Strandasýslu 106,
 633.
 Kasasker á Eyrarbakka 114.
 kassi: kassaðir hlutir 560, 572²,
 575.
 Katanes á Hvalfjarðarströnd (•Kala-
 nes•) 223.
 Katerin, sjá Katrín.
 Katla í Klofa á Landi (c. 1370—
 1380) 405.
 Katrín hin helga 156, 338. — Kat-
 rinarkirkja 224. — Katrinar-
 messa 464, 567.
 Katrín Guðmundardóttir, gefr Grenj-
 aðarstað part í Eingey 682.
 Katrín kona Jóns Gíllssonar í Kal-
 manstungu (1398) 625.
 Kattarhamar á Skógarströnd 349.
 Kaungursey á Breiðafirði 656.
 kaup (sbr. jarðakaup, landkaup)
 178, 187¹, 210¹, 243, 251, 255³,
 271, 274, 275, 291, 292², 298²,
 296¹, 296², 298, 313, 314¹, 315²,
 316¹, 317¹, 318², 322, 323 (opt),
 331¹, 332 (opt), 333⁴, 334, 335,
 336, 337, 350, 351 (opt), 354²,
 357, 358, 359 (opt), 363², 364¹,
 365, 372², 373 (opt), 376², 377
 (opt), 378², 382, 383², 384, 395¹,
 396¹, 397, 398, 399¹, 400, 421²,
 423, 424, 425², 426¹, 427, 431,

440 (opt), 441, 445, 448, 449
 (opt), 452, 453², 454, 455, 456,
 457², 459¹, 461, 462, 476, 477,
 486², 488², 491¹, 492², 493, 494²,
 497, 498, 500, 504², 532², 540,
 594, 595⁴, 596², 599 (opt), 602²,
 603⁴, 605, 619², 620, 621², 622²,
 623, 624², 626², 627, 635², 637,
 638⁴, 639, 640, 641, 642, 644².
 647⁴, 648, 649², 661⁴, 662², 663,
 666, 678², 679⁴, 681, 682²,
 685, 691, 692, 693, 698, 702²,
 704, 705², 706², 707, 710, 712,
 714², 719, 721², 722⁴, 727, 731,
 748, 752, 753, 754². — forn
 kaup 418. — (reka)kaup 4. —
 kaup vinnuhjú 428. — kaup-
 bréf 111, 138—139, 144, 210,
 251, 271, 293, 295, 313, 322,
 323, 364, 378, 385, 387, 396,
 399, 427, 449, 491, 596,
 603, 620, 621, 626, 636, 638,
 649, 753, 754. — kaupahluti (í
 jörðu) 66, 644². — kaupyrir
 185, 368, 406, 417. — kaupferðir
 178, 367², 368². — kauplýðr (=
 kaupmenn) 179¹. — kaupmaðr
 (—menn) 158, 297, 723, 725. —
 kaupmannsskapr 370¹. — kaup-
 mannsstétt 370. — kaupmáli,
 kaupmálabréf 66, 78, 143, 274,
 275, 316, 332, 351, 382, 383²,
 616, 648, 678, 679, 705, 706. —
 kaupsamningr 619. — kaup-
 skatt 368. — kaupskip 368, 722,
 723. — kaupstaðr 51. — kaup-
 vottr, kaupavottr 112, 180, 210,
 275, 276², 291, 293, 334, 355,
 373, 376, 422, 427, 500, 641,
 648, 661, 678, 754.

Kaupangssveit í Eyjafirði 412.

Kaupmannahöfn (Kaupenhavn, höfn)
 52, 179, 606, 609, 733.

Keflabakki á Skaga 176, 279, 283,
 531, 534.

- Keflavík í Fjörðum í Suðr-þingeyjarsýslu 566.
- Keflavík í Hegranesi 278, 283, 408, 418, 429, 530. — Kaflavíkrmenn 430.
- Keflavík í Ísafjarðarsýslu 324, 330.
- Keflavík undir Jökli 82, 314, 499.
- kelda, keldur 56, 57, 333, 345, 346, 380, 483, 620, 707.
- Keldnaeingi í Andakíl 125.
- Keldubakki í Fljótshverfi 234.
- Keldudalur í Skagafirði 318.
- Keldugnúpr á Síðu 234.
- Kelduhverfi í Þingeyjarsýslu 509, 510, 576, 582, 686.
- Kelduland í Skagafirði 715—716, 719—720.
- Keldunes í Axarfirði 585. — Keldunessreki 576.
- Keldur í Mosfellssveit 597.
- Keldur á Rangárvöllum 217, 264—265.
- Kelduvík á Skaga 280², 284², 412, 565.
- kennimenn (sbr. klerkr, prestur) 9, 76, 258. — álögur kennimanna 76. — kennimannaskyld 71, 72.
- kenningardóttir 760.
- kensla 313, 314, 355, 383, 484.
- ker, kerald, sjá búsgagn.
- ker (veidiker, veiðihylr) 117, 162, 163², 549.
- Ker í Fitjá í Viðidal 162, 163, 383, 538, 593.
- Kerafljót, veiðistöð frá Viðidals-tungu 538, 593.
- Kerling í Fjörðum í Suðr-þingeyjarþingi 568.
- Kerling, klettr í Viðidal 180.
- Kerling og Karl undir Jökli 444.
- Kerlingardalur í Mýrdal 291—293.
- Kerlingarfjörðr í Barðastrandar-sýslu 15.
- Kerlingarklettr í Sléttuhlíð 278², 282², 286².
- Kersvogr í Strandasýslu 106, 633.
- kerti 151. — kerti, er standa pund 474. — kertistika 151, 422, 703.
- Sjá kirkja.
- Keta á Skaga 279, 280, 283, 284, 412. — Ketugarðr 280, 284.
- Ketilbjarnarvatn 479, sjá Annarvatn.
- ketill, katlar, sjá búsgagn, sbr. kirkja.
- Ketill Ásgrímsson í Sælingsdals-tungu (fyrir 1410) 728—729.
- Ketill Grímsson (í Hvammi á Vatnsnesi 1372) 273, 274.
- Ketill Guðmundarson, Hjaltasonar, í Felli í Kinn (1363—1386) 157, 186, 187, 393.
- Ketill í Hafrafellstungu (1392—1394 eða leingr) 589. Sbr. Ketill Helgason.
- Ketill Hálfðanarson, Einarssonar, í Eyjafirði (1410) 734—735.
- Ketill Hallsson ábóti á Munkaþverá 28, 153, 310.
- Ketill Hallsson (1367) 212.
- Ketill Helgason (á Skinnastöðum, um 1394) 586.
- Ketill Hermundarson ábóti á Helgafelli 30, 154, 312.
- Ketill á Knappstöðum í Stíflu (c. 1373—1394) 561. Sbr. Ketill Pálsson.
- Ketill Narfason prestur á Kolbeinsstöðum (á lífi 1440) 495.
- Ketill Pálsson í Skagafirði (fyrir 1414) 755.
- Ketill Skeggjason á Reykjum í Miðfirði (1392—1402) 478, 678, 679.
- Ketill Stafangrsbiskup 25, 27, 37, 43, 47.
- Ketill Steinsson (1376) 307.
- Ketill Þorláksson prestur og lög-sögumaðr 303, 304.

- Ketill Þorláksson hirðstjóri 13, 495.
- Ketill Þorsteinsson biskup á Hólum. 24, 39, 44, 150, 309.
- Ketill Þrándheimsbiskup 20, 25, 35, 40, 49.
- Ketilsdóttir: Guðlaug, þóra.
- Ketilsson: Árni, Auðun, Eyvindr, Guðmundr, Jón, Magnús, Oddr, Ólaf, Ormr, Þorleifr.
- Ketilssker Miklaholtskirkju 82.
- Ketilsstaðir í Hvammssveit 9.
- Ketilsstaðir í Jökulsárhlíð 232.
- Ketilsstaðir á Völlum 237.
- Ketilsteigr á Grenjaðarstað 579.
- Ketilvatn 479, sjá Annarvatn.
- Kiðagil 356.
- Kiðey á Breiðafirði 323.
- Kiðhólmar 301.
- Kiepsá í Kræklingarlíð 560.
- Kikasel í Laxárdal í Dalasýslu 101.
- Kilmannateigr í Austfjörðum 237.
- Kinn á Snæfellsnesi 373.
- Kinn (Fúlakinn, Kaldakinn) í Þingeyjarsýslu 393, 507, 509, 572, 574.
- Kirkbæingar í Tungu 237.
- kirkja, heilög kirkja 51—52, 73, 76, 77, 93, 94, 95, 98, 99, 113, 116—117, 120, 122, 126, 128, 129—130, 134², 143, 145⁴, 146⁷, 147 (opt), 152, 155, 181², 182², 186², 187, 188, 189², 190², 199 (opt), 200², 202², 209, 211⁴, 212², 248, 252², 253², 257², 271, 277, 278, 281, 282, 286, 291, 292, 293², 296, 302⁴, 304, 316, 318², 319, 320, 322, 329, 333 (opt), 339², 341², 343, 353, 355, 358, 364, 366 (opt), 375, 376, 378², 383 (opt), 387 (opt), 388 (opt), 389 (opt), 390 (opt), 391, 392, 394², 398, 420², 422 (opt), 442, 445, 447, 449, 453, 454², 462, 470², 475², 477, 478², 480, 483, 487 (opt), 490, 502, 507, 605, 615, 616 (opt), 622 (opt), 623, 631, 635, 636, 637, 639², 640, 643, 644, 646², 648 (opt), 649², 661², 663, 669, 671², 672, 676², 682, 683, 685 (opt), 686 (opt), 701, 702 (opt), 703², 707 (opt), 708 (opt), 709 (opt), 710 (opt), 711, 715⁴, 719, 720², 722, 724, 731², 732 (opt), 741, 742², 749, 750, 752, 754⁴, 756, 759², 762⁴, 763², 764². — kirkjubóndi 465, 466, 468, 469, 470, 471, 472, 474, 538, 539, 593². — kirkjudagr 110, 162, 166, 229, 512, 528, 536, 553, 555, 573, 588. — kirkju eign 121, 200², 209, 212, 302, 318, 511, 564, 649. — kirkju-fjara 3. — kirkjunnar formenn 73, 75, 76, 98, 121, 181, 685, 703, 709², 732². — fullrétti kirkjunnar 120. — kirkna góz (fé) 122, 155, 157, 160, 166, 173², 224, 288, 318, 320, 446, 507, 509, 530², 533, 535, 605, 611, 616, 640. — kirkjuhluti (úr eign, jörð) 66, 401, 513, 514², 517, 520, 521, 522, 524, 526, 531, 532, 535, 541, 543, 544, 545, 546, 547, 548², 549, 550, 551², 552, 556², 557, 558², 559, 560, 561², 562², 563, 564, 570, 571, 573, 578, 584, 585, 586, 587, 589², 643. — kirkjuinnstæða 246, sbr. innstæða. — kirkjuískyld 72, sbr. ískyld. — kirkjujarðir, kirknaland 157, 318, 660. — kirkjukúgildi 660, sjá kúgildi. — kirkjunnar lög 668, 756. — mál-efni heilagrar kirkju 319. — kirkjuprestur 242, sjá prestur. — kirkjureikningur 635. — kirkju-reki. 155, 307, 308, 554. — réttir kirkjunnar 119. — kirkjusókn 51, 52, 53, 93, 94, 95, 129, 340, 465, 467, 468, 471, 472, 474,

- 698, 715, 735, 758. — stríða heilagrar kirkju 182. — kirkjuíund (sbr. tíund) 95, 120, 122, 158², 194, 258, 302, 333, 538, 616. — umboðsmenn kirkjunnar 73, 200, 303. — vald kirkjunnar 120. — kirkju vanrækt 92—93. — kirkjuvígsla 154, sjá vígsla.
- kirkja: sjá aðalkirkja, alkirkja, bænhus, dómkirkja, fjórðungskirkja, graptarkirkja, hálfkirkja, heimakirkja, heimiliskirkja, höfuðkirkja, miðkirkja, sóknarkirkja, útkirkja.
- kirkja, bygging kirkju, hus 2, 8—9, 32, 278, 282, 622. — kirkjubær (kirkjustaðr), sjá hvern mál-daga. — aðbót kirkju 88, 165. — kirkjubót 165, 329, 422, 521, 570, 710. — bráð og brot á kirkju 256, 257, 754. — kirkjubrotsviðr 614. — kirkjubruni 196. — fyrnd kirkju 318, 333², 376, 379, 383², 422², 462, 477, 486, 517, 539, 540, 582, 594². — kirkjugarðr 386, 685, 697, 709, 754. — kirkjugerð 169. — kirkjuhrörnan 422², 532, 599, 600. — kirkjuuppperð 301, 522, 548, 622. — kirkjuspell (spjöll) 158, 250, 528, 529, 661, 702. — kirkjuuppheldi 256. — karla megin um framkirkju 574, 651. — karla-megin um kirkju 575, 610. — kvennamegin við altari 223, 608. — kirkja fyrir sunnan fram 584. — ás (—ar) 518. — bak (bök) 518. — kirkjudyr 151, 498, 567. — chorus 606, 610, 612. — pars portica chori 606. Sjá kór. — dyr 198. — fjalir 518, 600. — forkirkja 355, 559. — forkirkjuefni 600, 702. — framkirkja (yfir fram) 159, 162, 166², 167, 175, 515², 516, 517, 519, 520, 528, 533, 535, 542, 560, 564, 566², 567, 600, 650, 657. — gáttir: innan gátta 89, 108, 232. — gluggi, gluggar 523. — glergluggar 8, 32, 68, 78, 87, 92, 100², 102, 103, 104, 105, 107, 108, 157, 159, 160, 161, 163, 164, 165², 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173², 174, 175, 176, 193, 197, 238, 243², 256—257, 258, 265², 266, 267, 301, 344, 306, 331, 405, 450, 482, 503, 512, 513, 514, 515, 517, 518², 520, 521, 522², 524, 528², 529², 530, 531, 534, 535, 536, 637, 540, 541², 543², 545, 546, 548, 550², 555, 556, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 567, 569, 570², 574, 575, 581, 584, 586, 588, 589, 594, 600, 613, 651. — glergluggar með hurðum 657. — járnsteingr í gluggum 610. — hurðarhringar 514, 577. — lamir (á hurð) 432². — kirkjugólf 610. — kirkjulás 156, 157, 162, 165, 167, 168, 249, 256, 451, 458. — lás 158, 517, 518, 537, 558. — innlás 69. — útlás 622. — klukknahus 257, 547. — kór (sbr. chorus, sönghus) 161, 165², 175, 259, 263, 264, 338, 450, 451, 514, 515², 517, 519, 520, 522, 527, 528, 537, 542, 549, 558, 560, 564, 566, 567, 568, 572², 584, 588, 590, 606², 656, 657². — lausaviðr 614. — mür umhverfis Hóla kirkju 606², 610². — mürkirkja (mürhus) á Hólum 610². — sacristia (sbr. skrudhus) 611. — skrudhus 288, 291². — stafr (dyrastafr) 572. — stokkar (timbrstokkar) 609. — undirstokkr 168 — stöpull 185, 570, 581, 610, 709. — stöpulgjörð 517. — sylla: syllarefni 518. — sönghus (sbr. chorus, kór) 87, 89, 100². — veggir kirkju 590. — veggjapili 567. — innan veggja 155, 158, 167, 171, 176,

[kirkja, búnaðr : ábreiðsl—ampfl].

177, 533, 545, 563, 574, 600. — vídd Hóla-kirkju 606. — viðir kirkju 609. — viðr kirkjulægr 574. — vindauga á Hóla-kirkju 610. — vindiltröppur í Hóla-kirkju 610. — yfirbygging 606. — þil 514. — þreskjöldr kirkju 610.

kirkja, búnaðr kirkju, skróði og áhöld: gripir kirkju 151, 156, 225, 592. — inventarium 223, 246², 402, 403, 614. — kirkju-prýði 573. — kirkjuskraut 583. — kirkjuskruði, kirkjuskruði 213, 450, 583. — ornamenta 539, 540, 594², 614. — skróði 177, 512, 527, 600, 611. — ábreiðsl 32, 194, 291, 482, 513, 613², 718. — ábreiðslskápa 123, 136. — acera smelt 288, 612. — áklæði 482, 503, 562, 584, 613, 659, 718. — áklæði hertent 575. — áklæði íslensk 711. — áklæði þýðversk 711. — almarium (=armarium) 160, 515, 518, 522, 526, 527, 528, 531, 534, 542, 567, 575, 581, 584. — altari 32, 69, 70, 79, 80, 92, 107, 156, 163, 173, 176, 242, 249, 258, 260, 261, 268, 270, 324, 328², 342, 405, 451, 452, 502, 512², 514, 515³, 518, 519, 540, 542², 547, 565, 575, 583, 585—586², 587, 590, 594, 656. — altari úr steini (á Hólum) 607. — háaltari 70, 89, 101, 213, 214, 540, 594, 651, 670, 689. — útaltari 70, 89, 101, 213. — altarisblæja 100, 104, 124, 156, 258, 514, 515, 518, 525, 526, 527, 534, 554, 557, 558, 572, 590. — altarisbrik 101, 108, 305, 325, 338, 608, 656. — altaraklæði, altaris-klæði, alteraklæði 8, 32, 68, 69, 78, 79², 80², 82, 83, 84², 85², 86, 87², 88, 89, 91², 100², 101²,

104, 105, 107², 109, 110, 114, 123, 124², 125, 136, 156, 157², 158, 159, 160², 161², 162, 163², 164, 165², 166, 167², 168, 169, 170, 171, 172², 173, 174², 175², 177², 193², 194, 195², 196², 197, 198, 221, 223, 233², 234, 235, 236, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 246, 249, 250, 256, 259, 260, 261, 162, 263, 264², 265², 266, 267, 268², 270, 288, 301, 304, 305, 306, 324, 325, 330², 331, 333, 340, 342, 343², 401, 403, 404², 446, 450, 481—482, 502, 511, 513, 514, 515², 516, 517, 518, 519, 520, 521², 522², 523, 524, 525², 526, 527, 528, 529², 530, 531, 533, 534², 535, 536, 537, 539, 541², 542, 543, 544, 545, 546², 547, 548, 549², 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560², 561, 562, 563, 564, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 574, 575², 577, 578, 581, 583, 584, 585², 587, 588, 589, 590, 593, 600, 651, 717. — altarisklæði með stein 515. — háaltarisklæði 258, 288, 612. — útaltarisklæði 612. — altarisplötur 567. — altaris-steinna, altarissteinar 69, 78, 84, 85², 104, 107, 108, 159², 160, 163, 172, 260², 267, 304, 403, 404, 503, 520, 521, 523, 528, 534², 537, 543², 549, 553, 560², 561, 562, 563, 567, 572, 574, 575, 577, 583, 586, 612, 651. — altarissteinar búnir, silfrbúnir 124², 214, 238, 242, 262, 266, 288, 401, 405, 450, 482. — altarisstikur 288, 450, 520, 567. — altaristafla 608. — ampli, am-pulla, ömpull, (hömpull, sbr. vambarkanna) 70, 160, 213, 256, 288², 338, 482, 503, 512, 567, 608, 612, 656. — amuleraðr

[hárkja, húmaðr: sampli—buðkr].

ömpull 242. — silframpli 612. — antependium, antependia 70^a, 81, 108, 213^a, 329, 481, 502. — ausa: silfrausa 289. — baculus (bagall) 610. — bagall, baglar: koparbagall 612. — tannbaglar, bagall með tann 213, 288, 612, 718. — hakstr: kirkjubakstr 518. — bakstrbuðkr 514. — bakstrjárn (sbr. oblætajárn) 8, 32, 68, 70, 79, 81, 82, 92, 102, 105, 108, 169, 161, 166, 169, 171, 176, 177, 195, 196, 198, 213, 240, 241, 256, 259, 265, 460, 482, 503, 512, 514^a, 517, 521, 523, 524, 529, 531, 533, 534, 535, 541, 543, 546, 547, 555, 563, 564, 565, 567, 570, 581, 587, 590, 600, 612, 717. — bakstrmunnlaug 288. — barir (bárir, bárrur) 164, 166, 513, 535, 536. beingur (baung = klukka, sbr. líkabaung) 502^a. — beit: messingarbeit (á krossi) 515. — belti: silfrbelti (um röðukyrtil) 69. — benedictionalia 288, 612. — bikar 717. — bikar með loki 613. — bjalla, bjöllur 8, 79, 83, 84, 86, 89, 101, 107, 108, 124, 158, 160, 161, 164, 166, 168, 175, 193, 194, 195^a, 197, 213, 236, 241, 249, 256, 258, 259, 266, 268, 269, 305, 324, 338, 340, 343^a, 382, 502, 514, 515, 517, 518, 519, 520, 523, 526, 527, 528, 530, 531, 534^a, 535, 536, 543^a, 544, 545, 547, 549, 555, 566, 560, 564, 567, 571, 574, 576, 577, 581, 583, 651, 657, 717. — handbjöllur 566, 572. — smábjalla 125. — bjarnfell, björnfell, bjarnskinn 8, 80, 92^a, 156, 157, 160, 168, 171, 235, 290, 324, 451, 513, 515, 517, 521, 522^a, 523, 531, 536, 551, 554, 563, 567, 570, 577, 581^a, 586,

588^a, 613, 658. — bjarnskinn af hún 550. — bjór, bjórar 100, 168, 289, 557, 566, 572, 574, 575, 588, 651, 711. — blys 289. blæja, blæjur 100, 156, 290, 522, 529, 543, 554, 561, 570, 576, 577, 613. — bókakista 32, 69, 240, 241, 251. — bókalektari 92. — bókastokkr 577. — bókastóll 168, 266, 541. — bolli, bollar: bollabrot 718. — bolli með swik 613. — silfrbolli með suik 289. — borði, borðar 84, 213, 289, 517, 534, 566, 607^a, 608. — borðsandr 157. — brautform (= brauðform?) 554. — brik (altarisbrik, kórbrik) 70, 80, 84, 157, 163, 164, 167, 169, 172, 173, 174, 175, 176, 214, 243, 249, 256, 260, 268, 328, 342, 403, 481, 502, 512, 515, 517, 518, 519, 520, 522, 529, 531, 533, 534, 536, 543, 545, 547^a, 549^a, 550, 552, 558, 562, 563, 564, 567, 572, 574, 575^a, 577, 584, 586, 587, 590, 600, 607. — steind brik, brik með stein 197, 324, 331, 515, 651. — brik með faurgu 515. — brikarklæði 87, 123, 124, 125, 136, 156, 157, 158, 162, 165, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 176, 177, 265, 289, 450, 511, 515^a, 522, 527, 528, 531, 533, 537, 541, 547, 550, 554, 557, 558^a, 563, 567^a, 571, 577, 581, 583, 584, 600, 612, 717. — broddr 531, 555, 558, 562, 577, 587. — broddstafr 156, 160, 165, 166, 171, 174, 176, 446, 512, 513, 514, 516, 519, 524, 526, 528, 529, 533, 534^a, 535, 543, 549, 554, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 565, 569, 584, 600. — brún (altarisbrún) 171, 272, 289, 502, 522, 526, 527, 568, 584, 613, 718. — buðkr:

[kirkja, búnaðr: buðkr—fontsumbúningr].

silfrbuðkr 612. — þjónustubuðkr 166, 167, 168, 513, 535, 569. — böllr: koparböllr gylðr 288. — campanæ (klukkur) 606, 609 (opt). — cippus marmoreus (marmarastallr) 609. — corporale, corporalia, corporall 78, 136, 156, 161, 167, 213, 249, 288, 304, 403, 450, 511, 514, 517, 518, 519², 522, 523, 525, 526, 527, 528, 529, 534, 537, 541, 542, 549, 550, 551, 553, 554², 555, 560, 561, 563, 564, 567, 572, 574, 575, 577, 581, 584, 586, 587, 588, 612, 651, 717. — corporale með föðri 171. — corporalia í húsum 482, 502, 555, 557, 577, 581, 588². — corporaliahus; corporalishús 69, 581. — crucifixum 289, 520, 582, 609, 613. — dalmadika, dalmatika, dalmatica 81, 84, 123, 136, 167, 177, 213, 238, 241, 268, 288, 328, 513, 516, 560, 563, 577, 581, 607², 608, 611, 717. — dúkr, dúkar (blámerktir, glitaðir, hvítir, sprangaðir, steindir) 79², 80, 84, 86, 87², 88, 107, 109, 124, 125², 126, 156², 157², 159, 160⁴, 161, 163, 164, 167, 168, 170, 171², 174, 176², 197², 213⁴, 221, 234, 238², 241, 242, 244, 249, 250, 256, 258, 260, 262, 263, 264², 265, 267, 268², 270, 288, 289, 305, 306, 325, 330², 338², 340, 404, 482², 502², 512, 513, 514, 517², 518, 519, 520², 521², 522⁴, 523², 524², 525, 526², 527², 528, 529, 530, 533, 534⁴, 536, 541², 542, 543, 544², 545², 546², 547², 548, 549, 550, 554, 555², 556, 557², 558, 559, 561, 562, 563, 564, 570, 571, 572², 574², 575², 578², 581², 584², 586, 598², 590, 600, 612, 613, 651, 657², 718. — Sbr. lektaradúkr. — Shr.

lindúkr. — knjádúkr 288, 289, 612. — léreptsdúkar 482, 502, 566. — Shr. siridúkr. — Sbr. skrindúkr. — sprangdúkr 542. — dúkr með typing 125. — yfir-dúkr 177. — dymbill 257. — eldheri 8, 32, 70, 79², 80, 84, 85, 87, 89, 91, 92, 100², 102, 103, 123, 125, 156, 157, 159, 160, 164, 165², 166, 167, 168², 170, 171, 173², 175², 176, 177, 193, 194, 195², 196, 213, 235, 237, 238, 241, 242, 243, 244, 249, 256, 265², 267, 270, 325, 329, 404, 446, 450, 482, 502, 512, 513², 514, 515, 516, 517, 519, 521, 522², 523, 524, 525, 526, 528², 529, 531², 533, 534², 535, 536, 537, 541, 543², 546², 547, 555, 556, 557, 558, 559, 560², 561, 563, 565, 567, 569², 570, 571, 573, 574, 575, 581, 583, 584, 587, 590, 600, 651. — eld-beraker 574. — eldberaskapt 161, 541. — eldböllr 612. — eld-ker 171. — feldr 289. — fingra-járn 613. — fingrsilfr, sjá silfr. — fontr (fondr) 157, 160, 161, 162, 163, 169, 331, 482, 502, 512, 513, 514, 515², 517, 519, 520, 521, 522, 524, 525, 527, 528, 529², 530, 531, 533, 534, 541², 542, 547, 749, 550², 552, 553², 554, 556, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 566, 567, 568, 570, 572, 574, 575, 577, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590. — kirkjufontr 559. — font-búnaðr, fontsumbúnaðr, fontsumbúningr (shr. skirnarsár) 78, 79, 81, 82, 84, 85², 89, 99, 102, 105, 107, 124, 125, 158, 159, 160², 161, 163, 164, 165, 166, 167, 168², 169, 170, 171, 172², 173, 174, 175, 177, 194, 195, 214, 238, 241, 244, 249, 256,

[kirkja, búnaðr: fontumbúnaðr—hægindi].

259, 260, 265², 268², 298, 304, 306, 404, 450, 512, 513, 514, 515², 517, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 527, 528, 529, 530, 531, 533, 534, 535, 536, 537, 539, 541, 542, 543, 546², 547, 548, 549, 550, 552, 553, 554, 556, 557, 558², 560, 561, 562, 563, 564, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 574, 575, 577, 581², 583, 585, 586, 587, 588², 589, 590, 594, 600, 612, 651. — fontklæði 8, 70, 92, 100, 324, 330, 342, 526, 560, 656. — fontkross 170, 249, 261, 518, 537, 542. — fordúkar 84, 213², 238, 338, 450. — fítalagðir (fetalagðir = pítallagðir) fordúkar 570. — form, formi (sbr. brautformi) 164², 536, 542, 560, 567, 573, 590. — formdúkr 536. — fóta-klæði 160, 511. — glóðarker, glóðaker (sbr. eldberi) 8, 32, 68, 69, 70, 78, 79², 80, 81, 82, 83, 84, 85², 86, 87², 89, 92, 100, 101, 102, 103, 104, 107, 108, 109, 110, 123, 124, 125, 156, 157², 158, 159, 160, 161², 163², 164, 165, 166, 167, 168², 169², 170, 172², 173², 174, 175², 176, 177, 193², 194, 195, 196, 197, 198, 213, 237, 238, 241, 242², 243, 244, 249, 256, 258, 259², 260², 261, 262, 263, 264, 265², 267, 268², 288, 301, 304, 324, 329, 330, 331, 338, 340, 342, 343, 403, 404, 405, 446, 482, 502, 512, 514, 515², 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522², 523, 524, 525, 526², 528², 529², 530, 531, 533, 534, 535, 536, 537, 539, 541, 543², 544, 545, 546, 547, 548, 550², 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557², 559, 560², 561, 562², 563, 564, 565, 567, 569², 570, 571, 573, 574, 575, 577, 581,

583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 593, 600, 612, 651. — glóðarker með festi 450. — glóv-ar 288, 612. — grindajárn 613. — grindabrauðsjárn 290 (sbr. bakstrjárn). — guðs líkama hús 531, 542. — gull (fingrgull) 288, 612, 717. — hálsjárn 613. — handklæði 32, 100, 160, 213, 235, 256, 267, 288, 289, 325, 515, 517, 520, 522², 523, 524, 528², 531, 534, 555, 558, 560, 568, 570, 572, 574, 577, 581, 582, 588, 612, 651. — handlín 136, 156, 171, 236, 288, 306, 404, 450, 482, 502, 525, 536, 554, 555, 567, 569, 581, 612, 651. — hani með kopar forgyltr 565. — helgir dómar 84, 86, 89, 105, 160, 172, 175, 177, 214, 256, 265, 269, 405, 450, 515, 517, 518, 522, 523, 542, 547, 572, 590. — hönd hins heilaga Jóhannis Holensis með armleggjum 269. — Sbr. svírar. — hirzla með helgum dómum 517. — silfrhirzla 160. — hjálmr (sbr. kertahjálmr) 446, 525. — hjörtr 513. — hnakkr (=knakkr, sæti) 522. — hókápa (sbr. hókull) 581. — horn (sbr. vatnshorn) 528. — horn búin 213, 289, 329, 613. — hornker 289, 329. — hornker með silfrstétt 718. — hringar 547. — húa 612. — hvítlar 613, 711. — hurð fyrir skript 520², 534 (sjá Marfulfneski, spjóld). — járnhurð fyrir altari 607. — hús: þjónustuhús 171, 533, 600. — hús silkisaumað um corporale 519. — corporalia í húsum, sjá corporale. — husker (hulsker, hunzlker) 213, 256, 262, 450, 482, 502, 531, 555, 563. — hægindi 168, 290, 613², 711, sbr. húsgagn. — hægindisleppr 718.

[kirkja, búnaðr: högin-ú-kantarakápa].

- hægindisver 289, 575, 613, 718. — höfuðlin 522, 523, 534, 536, 540, 547, 557, 571, 572, 574, 585, 594, 612, 651. — hökull, höklar 68, 69, 70, 79, 80, 81, 84², 85, 91, 102, 108, 123, 124, 125², 136, 159, 160, 161, 163, 164, 166, 167, 170, 171, 173², 174², 177, 196, 198, 213², 218, 236², 238, 242, 249, 256, 258, 260, 262, 265, 268, 288, 306, 328, 340, 401, 460, 482, 502, 511, 513², 516, 517², 519, 520, 522², 523, 525, 530, 531, 533², 534, 535, 539, 540, 541, 543, 544, 546, 549, 555, 559, 560, 562, 563, 564, 567, 571, 572, 574², 577, 581², 583, 584, 585, 587, 590, 598, 600, 607², 611, 651, 659, 717. — fustanshöklar 81, 102, 168, 167, 173, 544. — guðvefjarhöklar 193, 301. — guðvefjarhökull með betum 107. — léreptshöklar 81, 567, 594. — pellshöklar 81², 102, 583. — Sbr. sálumessnahökull. — tafbyrðingshökull 81. — járnskip 446, 542, 559. — járnstika, járnstikur 89, 157², 158, 159, 160, 164, 165, 166, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 177, 238, 256, 270, 288, 446, 450, 451, 513, 515, 519², 521, 522, 523, 525², 527, 528, 529, 533, 535, 536, 537, 541², 543, 544, 545, 546², 547², 551, 553, 555, 557², 558, 559, 560², 561, 563, 565, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 574, 575, 577, 581², 583, 585, 587, 588, 590, 600, 612, 651. — járnstika með skipi 613. — Jónsbolli (Hólabiskups) 289, 613. — kaleikr, kalekr, kaleikar, kalekar 8, 69, 70, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 87², 88, 89, 100, 101, 102, 104, 105, 107², 108, 113, 123, 124², 125, 136, 156, 157, 158, 160², 161, 162, 163², 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175², 176, 177, 192, 195, 196, 198, 213, 218², 228, 236, 241, 242, 243, 244, 246, 249², 256, 258, 259², 260, 261, 262, 265², 267, 268², 270, 304, 306, 325, 328, 338, 342, 403, 405, 446, 450, 482, 502, 513², 514, 515, 516, 517², 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525², 526, 527, 528, 529, 530, 531, 533, 534², 535, 536, 537, 539, 540, 541², 542, 544, 546², 547, 549², 551, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560², 561, 562², 563, 564, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 574, 575, 577, 581, 583, 586, 587², 588, 589, 590, 593, 594, 600, 606², 608, 611, 612, 651, 659, 717. — glerkaleikr 512. — gullkaleikar 288, 606², 611. — silfrkaleikar 92, 197, 324, 330, 401. — gyltr silfrkaleikr 32, 342, 401. — silfrkaleikr algyltr 193, 301. — kanalestr 159. — kanna, könnur 261, 268, 289, 543, 544, 711, 718. — könnubrot 288, 590. — könnustóll 577. — vambarkanna 608. — Sbr. vatnskanna. — kantarakápa (cantarakápa, cantoriskápa) 8, 32, 68, 69, 70, 79, 80, 83, 84, 85, 87², 89², 91, 102², 105, 107, 108, 109, 110, 124², 125, 156, 160, 161, 162, 168, 169, 173, 174, 175, 177, 192, 197, 198, 236, 238, 240, 241, 242, 246, 249, 256, 258, 259², 260, 261, 265², 268², 305, 324, 328, 331, 338, 340, 342, 401, 403, 404, 419, 446, 450, 511, 515, 517, 518, 519, 520, 522, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 534, 537, 541, 542, 546, 547,

[kirkja, bunnör: kantarakápa—klukka].

554, 555, 559, 560², 562, 563, 569, 570, 571, 572, 574, 575, 577, 583, 590, 651, 717. Sbr. pell, sálún. — skinandi kantarakápa 324. — kápa 78, 82, 136, 159, 161, 164, 166, 167, 170, 171, 176, 195, 213, 244, 260, 262, 270, 288, 304, 481, 502, 513, 516, 523, 531, 533, 535, 536, 541, 543, 546, 564, 567, 581, 587, 600, 607, 611. — kápu-slítti 481, 502. — Sbr. hókápa. — kórkápa 607. — hvít kápa 81. — pellskápa 81, 123, 136, 481, 502, 581. Sbr. baldikinn, sálún. — ker: ker með messing 163. — ker búið 177. — ker lokað 329. — grjótker 92. — koparker 405. — messingarker 8. — Sbr. stéttarker. — Sbr. vatnsker. — þjónustuker 590. Sbr. búsgagn, messing. — kertahjálmr 80, 84, 102, 514, 529, 541, 559, 569. — kertaklofi 100, 156, 157, 159, 164, 165, 168, 249, 257, 259, 261, 514, 528, 536, 543², 554, 563, 569. — kertíkista (kertákista) 528². — kertapípa í staf 572. — kertístika, kerta-stika 8, 32, 68, 69, 70, 78, 79, 80², 81, 82, 83, 84, 85³, 88, 89, 92, 100², 102, 103, 104, 105, 107, 108, 110, 123, 124², 125, 136, 160, 161, 168, 170, 175, 176, 193, 195², 196, 197², 198, 213, 216, 237, 241, 242, 243², 249, 256², 258, 159², 260², 261, 262, 264, 265², 267, 270, 301, 304, 305, 306, 324, 330², 338, 340, 342, 403, 404², 405, 446, 482², 502², 506, 512, 513, 514, 517, 519, 521, 522², 524, 526, 530, 531², 534, 536, 537, 540, 549, 552, 554, 556, 559, 562², 564², 584, 586, 589, 594, 656. — járnkertístika 263. — kerta-

stokkr 160, 264, 534, 567, 569. — ketill, katlar (sbr. vatnaskall, vatnsketill) 32, 100, 102, 156, 170, 173, 289, 446, 482², 502, 503, 513, 517, 522, 523, 531, 546, 557, 564, 570, 581, 584, 614⁴, 632, 718. Sbr. búsgagn. — kallahróf 711. — hundradsketill 32, 342. — kirkjuketill 166, 176, 263, 288, 518², 519, 528, 535, 569, 574, 577, 612, 651. — messingarketill 92, 573. — kistur, kistlar (sbr. messufatakista, messuklæðakista), sjá búsgagn. — klakahögg (klakhögg) 156, 157, 554. Sbr. pelahögg. — klofi (sbr. kertaklofi 265, 571, 572, 586. — klukka, klukkur 8, 32, 69, 78, 79², 80, 82, 83, 84², 85², 86, 87, 88, 89, 90, 91, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 107², 108, 109², 110, 123, 124², 125, 156, 157, 158², 159, 160², 161², 162, 163², 164, 165, 166, 167², 168, 169², 170², 198, 212, 213, 218, 221, 233, 235², 236, 238, 240, 241, 242, 243², 249², 256, 258, 259², 260², 261, 262, 263, 264², 265², 266, 267, 268, 269, 270, 301, 304, 305, 306, 324, 325, 330, 340, 343², 401, 403, 404², 405, 446, 450, 482, 502², 512, 513, 514, 515², 517², 518, 519, 520, 521², 522, 523, 524, 525², 526, 528³, 529², 530, 531, 533, 534², 535, 536, 537, 539, 541², 543², 544, 545, 546², 547, 548, 549, 550², 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558², 559, 560², 561, 562², 563, 564, 566, 567, 569, 570², 571², 572, 574, 575, 577, 581, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 593, 600, 609², 651, 657, 717. — handklukka 81. — samhringjur 70. — smáklukkur 70, 72, 657.

[kirkja, búnaðir : klukka—lektari].

— upphaldsklukkan 123. — úti-
klukka 70. — klukkuhringr 572
— lykkjur á klukku 123. —
klukkumálmr (klukknámálmr) 331,
583. — Sbr. beingur, campanæ,
líkaböng. — klútar gullvipaðir
289. — klæði (sbr. messuklæði)
157. — víj manna klæði 70. —
klæði með erucifixo 289. — klæði
með baldikinn 612. — pellsklæði
612. — skínandi klæði 288², 612.
— Sbr. steinklæði. — koddar
288, 290, 613. — silkikoddar
213, 289. — koffri 523, 718. —
kola, kolur 102, 108, 157², 161²,
166, 168, 169, 243, 521, 530,
535, 541, 542, 546, 570, 711,
718. — dráttarkola 552. — járn-
kola 173². — kirkjukola 85, 123,
162, 168, 174, 258, 265, 268,
340, 515, 519, 522, 524, 529,
541, 545, 560, 562, 569, 581,
584. — Sbr. lýsikola. — krákr
(sbr. líkakrákr) 194, 195, 446,
523, 528, 542, 549, 563,
571, 584, 587. — krisma-
ker (chrismaker, christmaker,
crismaker) 258, 513, 518, 520,
533, 581, 600. — krismaklæði
288. — krókstíka 108, 156, 566,
567. — kross, krossar (cross,
sbr. líkneski) 8, 32², 68, 69², 79²,
80, 82, 84, 86, 88, 89, 91, 101,
104, 105, 107², 109², 110, 125,
156, 157², 158², 159, 160², 161²,
162, 163², 164, 165, 166, 167²,
168, 169⁴, 171, 172², 173², 174,
175², 176, 177, 193, 195², 196,
197², 214, 232, 235, 236, 240,
243, 249, 256², 259, 265², 266,
268, 324, 325, 329, 331, 338,
340, 343, 401, 404, 405, 419,
446, 450, 482, 502, 512, 514,
515, 516, 517, 518, 519², 520,
521, 522², 523, 524, 525², 526,
527², 528, 529², 530, 531, 533²,

534, 536², 537², 539, 541², 542,
543, 544, 545, 546, 547², 548,
549², 550, 551, 552, 553,
554, 555², 556, 557, 558, 559,
560², 561, 562, 563, 564, 565,
567, 568, 570², 571, 572⁴, 575,
577, 581, 584, 585, 586, 587,
588, 589, 590, 593, 600, 612,
612, 651, 656², 718. — kross á
baki dalmatiku 607. — kross
búinn 8, 515. — kross á fati
607². — guðspjallakross 241. —
gull-lagðr kross 238, 249, 656. —
gull-lagðr kross með stalli 242.
— gyltr kross 81, 100, 110,
158, 160, 198, 214. — hlaðkross
583. — írskr kross 527. — kross
klæddr og óklæddr 87, 241. —
koparkross 581, 587. — Sbr.
líkakross. — Sbr. saltkross. —
kross með líkneskjum 100², 107,
110, 124, 162, 170, 197, 214,
241, 243, 246, 249, 268, 305,
306, 328, 331, 404. — messing-
arkross 261. — kross óbúinn
100. — Sbr. róðukross. — smeltir
kross, smeltakross 8, 70, 80, 82,
83², 84, 87, 89, 92, 102, 103,
108, 124, 125, 167, 175, 197²,
198, 214, 238, 241, 249, 259,
261, 262, 265, 267, 269, 328²,
331, 482, 502, 573, 583, 651. —
silfrkross 160, 243, 288, 542,
581. — kult 289, 613. — Sbr.
líkakult. — kögur 289, 533, 582,
600, 718. — lampi, lampr 172,
515, 552, 555. — eirlampi 156.
— glerlampr 241. — járnlampr
527, 584. — messingarlampr 69.
— trélampr 575. — lár 482, 503.
Sbr. búsgagn. — laughr (ílát)
613. — lektaradúkr (sbr. dúkr)
69, 84, 171, 249, 265, 288, 338,
482, 502, 511, 514, 533, 555,
556, 560, 567, 577, 581, 600,
612, 717. — lektari, lektarar 32,

[kirkja, búaðr: lektari—líkneski].

69, 100, 102, 104, 109, 125, 157, 161, 164, 169, 172, 176, 241, 242, 244, 257, 260, 265, 268, 306, 340, 451, 482, 503, 512, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 522², 523, 524. 526, 527, 528, 529, 529, 530, 533, 534, 536, 537, 541, 542, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 554, 555, 556, 557. 559, 560², 563, 566, 567, 569², 573, 574, 577, 581, 583, 586, 588, 590, 600, 651, 656, 657. Sbr. bókalektari. — líkaðbreiðsl 69, 170, 175, 330, 546, 554, 570, 571, 590. — líkaáklæði 587. — líkaböng 502, 609. — líkakrakr 8, 69, 79, 89, 100, 103, 105, 110, 173, 174, 194, 198, 235, 238, 249, 270, 301, 306, 325, 330, 451, 482, 503, 515, 522, 534, 537, 547, 560, 562, 564, 569, 572. — líka-kross 160, 482, 503, 531, 537, 565, 575, 590. — líkakult 168. — líkasálún 171, 511, 533, 554, 566, 600, 658. — líkneski, líkn-eskja (sbr. kross) 79, 81, 84, 88, 100², 107, 110, 124, 161, 162, 166, 168, 170, 173, 176, 229, 238, 241, 261, 516, 519², 520, 529, 535, 547, 558, 559, 563, 569, 570, 572. — glerglugg með líkneskjum 87. — Agötu líkneski 260, 515. — Ambrosius-líkneski 569. — Andrés líkneski 160, 173, 506, 512, 529, 542, 567. — Barbaru líkneski 482, 502. — Bartholomei líkneski 515. — Benedictus líkneski 174, 562. — Blasius líkneski 340, 343. — Brigidæ líkneski 158, 544. — Ceciliu líkneski 175, 524, 557, 564. — Christophorus líkneski 172. — Elizabetar líkneski 160, 542, 547. — Guðmundar líkn-eski 163, 172, 550, 562, 570. —

Jacobi líkneski 656. — Játmund-ar líkneski 522. — Jóns líkneski 32, 69², 168, 266, 518. — Jóns líkneski baptistæ (skírara) 82, 102, 159, 160, 163, 164, 175, 193, 238, 514², 515, 519, 520, 525, 536, 539, 541, 542, 547², 564, 570, 594. — höfuð Jóhannis 160. — höfuð Jóhannis á disk 547, 564. — Jóns líkneski Hóla-biskups 520, 522. — Jóns líkn-eski postula 193, 517, 534, 558, 569, 570, 586, 589. — Laurenti-us líkneski (Lorentius l.) 69, 324, 522. — Magnúss líkneski Eyjajarls 531, 557, 570, 583. — mannlíkan tvö gylt með kopar 288, 612. — Margrétar líkneski 177, 547, 563. — Mariu líkneski guðs móður 32, 69², 156, 157, 159, 166, 168, 169, 170, 172, 446, 512, 515², 517, 519, 522, 524, 526, 527, 528, 530, 531, 533, 535, 541, 542, 543, 544, 546, 547², 548, 550, 551, 552², 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560², 562², 563, 564, 569, 570², 571, 572², 574, 575, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 600, 612, 656. — Mariu líkneski með alabastrum 542, 563. — Mariulíkneski á blaði (= skript) 528, 587. — Mariu-líkneski undir krossi yfir altari 32. — Mariu líkneski slétt pent-að 581. — Mariu líkneski slétt pentað með hurðum 263. — Maríu líkneski magdalenæ 102, 529, 557, 656. — Marteins (Mar-tinus) líkneski 238, 531. — Michaels (Michels, Mikjals) líkn-eski höfuðeingils 158, 175², 527, 530, 545, 564. — Nikulás líkn-eski biskups hins helga 69, 162, 170, 174, 177, 197, 301, 305, 446, 520, 522, 524, 526, 531,

[kirkja, búnaðir: líkneski—messuklæði].

533, 541², 542, 547, 559, 562, 563, 569, 574², 575, 577, 581, 590, 600, 651. — Ólafs líkneski konungs hins helga 156, 158, 169, 172, 504, 512, 522², 523, 526, 527, 529, 544, 546, 551, 554, 557², 565, 570, 572, 659. — Ólafs líkneski á hesti 172. — Páls líkneski postula 87, 521, 525, 542, 549, 587, 656. — Pétrs líkneski postula 32, 92, 157, 160, 163, 171, 175, 233, 264, 265, 325, 482, 502, 521, 525, 528, 533, 534², 549, 550, 555, 556, 560, 561, 562, 564, 567, 571, 572, 587, 588, 600, 656. — smá- líkneski 560, 561. — Stephanus líkneski 534, 570. — Thomas líkneski 529, 558, 577. — Thom- as líkneski erkibiskups 165, 167, 338, 548, 586. — Thomas lík- neski postula 585. — Zachariæ líkneski 160, 542, 547. — Þor- láks líkneski biskups 78, 87, 157, 158, 172, 235, 263, 304, 343, 405, 522, 544, 552, 553, 570, 585. — lindi 136, 450. — lindi til að styttu slopp með 607. — lindúkr 718. — lýsikola 124, 242, 244, 261. — lýsiskista, sbr. kista, sjá búsgagn. — martis skinna feldr 289. — mensura (mæliker) 288², 612². — merki 8, 32, 68, 69, 78, 79, 80, 84, 87, 100, 101, 102, 104, 105, 107², 108, 109, 124², 125, 156, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168², 169, 170, 171, 172², 173, 174⁴, 177, 193, 194, 195², 196, 238, 240, 241, 243, 244, 249, 257, 258, 260², 265², 266, 304, 306, 325, 338, 343, 404, 446, 451, 482, 502, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 522², 524, 526, 527, 529², 530, 534², 535, 536, 537,

541, 542, 545, 546², 547, 548, 549, 554, 555, 556, 557², 558, 559, 560², 561, 564, 566, 567, 569, 570, 572, 574, 575, 577, 581, 583, 584, 585², 587, 590, 651, 659. — merkisleppr 541, 544, 551, 562, 563. — merki- slitri 589. — silkimerki 160. — messuföt 32, 82, 83², 85², 87, 88, 91, 110, 124, 157, 168, 175, 193, 530. — messufatahirzla 581. — messufatakista 80, 81, 84, 92, 102, 108, 123, 175, 193, 243, 249, 450, 482, 502, 515, 524, 567, 572, 657. — messufata- stokkr 244, 259, 261, 515. — messuklæði 8, 68, 69, 79², 80², 81², 84, 87, 89, 100², 102, 103, 104, 105, 107², 108, 113, 115², 123, 124, 125, 136, 156, 157², 158, 160², 162, 163, 164, 165, 166, 167, 169, 170, 171, 172², 173, 174, 175, 176, 177, 192, 194, 195, 196, 197, 197, 198, 213², 217, 218⁴, 220², 221², 224, 236, 238, 240, 241², 242, 243, 244, 246, 249², 256, 258, 259², 260², 261, 262², 265², 266², 267² — 268, 270, 288, 291, 301, 305, 306, 324, 328, 338², 340, 342², 401, 403, 404, 405, 446, 450, 451, 482², 502, 511, 513², 514, 515², 516, 517, 518, 519², 520, 521, 522², 523, 524, 525², 526, 527, 528, 529, 531, 533, 534², 535, 536, 537, 539, 541², 542, 544, 545, 546, 547, 549, 550, 551, 553², 554, 555, 556, 557, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 567, 568, 569, 570, 572, 573, 575, 577, 581², 582, 583², 584, 585², 586, 588, 589, 590, 593, 600, 607, 611, 659², 717. — messuklæði .c. verð 78. — hálf- annars hundraðs messuklæði 110. — messuklæði með bún-

[kirkja, bóknað: messuklæði—rós].

ingi 198. — messuklæðaleppar 161, 552, 574, 651. — messuklæðakista 265, 269, 514. — messuserkr 164, 174, 258, 450, 560, 571, 651. — messustakkr 450, 569. — met, metaskálar (sbr. skálar) 160, 262, 518, 523, 534, 613, 718. — mitra, miftrur 288, 612. — morteel 614. — munnlaug, munnlaugar (sbr. sacarium) 8, 69, 78, 79, 80, 82, 86, 87, 91, 92, 103, 104, 105, 156, 157, 158, 166, 168, 169, 172, 176, 195, 197, 198, 238, 244, 259², 260², 261, 262, 265², 288, 304, 330, 331, 403, 404, 405, 482, 503, 518, 521, 522², 523, 525, 526, 528, 530, 531, 535, 545, 546², 547, 554, 556, 559, 560, 562², 564, 584, 586, 612², 613², 711, 718. — Sbr. vatnsmunnlaug. — mösurker ólokuð 289. — mösurker með lokum 289, 613. — mösurker með silfrloki 213. — mösurskál 289. — möttull: möttulsleppr 718. — oblætajárn (sbr. bakstrjárn) 1. — ordinalia 288, 612. — ormstungur (tvær með silfr) 289, 613. — páll, pálar 711, 718. — pallklæði 482, 503, 711, 718. pallkoddar 289, 711. — pall-sessa 289. — pálmadagsdúkr 612. — panna 614. — páska-bláð (pent) 256, 523, 528, 535, 574, 577, 581. — páskakerti 100, 512. — páskakerti með ómbún-aði 257. — páskakerti af tré 69, 651. — páskakertistika 446, 522, 542. — páskaspjald (pent) 515, 518, 567. — páskastauf 559. — páskastika 555. — patina (pa-tæna) 446, 506, 526, 541, 559, 572, 574, 575, 581, 651. — pax-bláð (pent) 80, 84, 100, 160, 161, 168, 172², 258, 288, 329, 419

446, 450, 522², 526, 528, 534², 541, 544, 552, 553, 557², 559, 560, 562, 574, 577, 585, 586, 588, 589, 651. — paxbláð með blek 583. — paxbláð steint 583. — streingjalaust paxbláð 551. — paxbláð með uppkast 590. — paxspjald 100, 125, 158, 159, 164, 165², 166, 169, 171, 173², 176, 197, 238, 241, 256, 261, 264, 306, 324, 325, 331, 343, 404², 482, 502, 512, 514, 515², 517², 518, 519, 523, 524, 526, 528, 529², 530, 533, 535, 536, 537, 543, 544, 545, 546², 547, 548, 549, 550, 555, 558, 560, 567, 569, 570, 572, 577², 581, 584, 587, 600, 612, 656. — pax-spjald steint 575. — perlur 288. — pípur að sungið er við 565. propiciatorium (—ia) 512, 517, 523, 526, 547, 562, 565, 567—568, 577, 581, 612. — propicia-torium Mariæ 288. — pungr (punkr) 522, 534, 555², 567, 570, 574, 651. — silkipungr 288, 612. — pungr (punkr) með reliquijs 612. — pyttla 718. — refflar 82, 100², 156², 164, 168, 172², 174, 175, 194, 197², 235, 289, 330², 338, 482, 503, 521, 533, 536, 554, 600, 613, 711², 718². — reffill nýpelaðr 613. — hringa-refill 613. — Martinus reffill 711. — reffillfái (= reffiltötr) 718. — reffiltötr 718. — reidustóll 107. — reka 711. — reliquiæ, sjá það orð. Sbr. helgir dómar. — reykselsisker 160, 162, 165, 534, 549. — reykselsistökr 527. — rist 614. — ritstokkr 513. — róða, ródur 482, 503, 557. — ródakross, ródukross 69, 102, 193, 214, 259, 260, 261, 263, 264², 301, 343. — ródukyrtill hlæðbáinn 69. — rós 289. —

[kirkja, bónaðri rós—skript].

silfrósir 164, 212, 613. — sac-
rarium (sbr. handklæði, munn-
laug) 88, 160, 161, 163, 164,
256, 267, 520, 528, 536, 574,
651. — sacrumker 537. —
sacrarium (sacrarij) munnlaug
32, 70, 81, 84, 85, 101, 102, 108,
109, 110, 123, 124², 125, 157,
158², 159, 160, 161, 162, 167,
170, 171, 175², 177, 193, 195,
196, 214, 241, 242, 243, 249,
256, 264², 268, 269, 288, 324,
325, 338, 340, 342, 343, 404,
450, 482, 502, 512, 513,
514, 515, 517, 520, 524, 528,
529, 533, 534, 541, 542, 543,
548, 550, 555, 558, 563, 566,
567, 569², 570, 571, 572, 577,
581, 583, 587, 590, 600. — sáða-
járn 612. — salser (salsier)
289², 718. — saltfat 614, 711.
saltker 581. — saltkross 581. —
sálumessnahökull 569. — sálún:
sálunsstaur 572. — sálunsleppr
574, 581. Sjá sálún, sbr. kápa,
líkasálún, sloppr. — samhringj-
ur, sjá klukka. — sandalia 288,
612. — sár, sáir 100, 167, 520,
522, 534. — kirkjusár 156, 162,
175, 176. — serkr (sbr. messu-
serkr) 170, 546, 569. — sessa,
sessur 517, 523, 526, 528, 534,
560, 566, 567, 577, 612, 613². —
sessuleppr 544. — silkisessa
288—289. — siridúkr 123, 136.
— skál, skálar 289, 503, 632. —
silfrskál 613, 717. — skálar
(metaskálar) 160, 162, 534, 718.
— skari (= skarbitr, ljósaðx, sbr.
skæri) 531. — skinnfeldr 613. —
skjöldr, skildir 241, 522, 554,
586. — skjöldr gull-lagðr 512. —
skírnarketill 78, 214, 256, 270,
304, 450. — skírnarsár 32, 70,
79, 102, 238, 260, 261, 266, 306,
330. — skírnarsteinn 260. —

skriðljós 519. — skrin (sbr.
helgir dómar, tónn) 32, 69, 70,
80, 83, 84², 86, 89, 92, 161²,
162, 164, 165, 166, 168, 169,
171, 172, 175, 177, 193², 214,
238, 241, 243, 256, 258, 259, 262,
265, 269, 301, 305, 329, 401,
403, 450, 482, 502, 515, 517,
518, 519, 520, 523, 524, 526,
533, 535, 536, 541, 549², 552,
560, 563, 564, 567, 571, 572,
575, 577, 581, 583, 590, 600. —
skrinbrot 587. — silfrskrin 197,
198, 331. — tréskrin 547. —
skrindúkr 612. — skript, skript-
ir (litmyndir, pentaðar myndir)
157, 167, 193, 451. — blöð
(pentuð) 512, 520, 529, 553, 563,
572. — blöð með uppkast 514,
574. — páskastika með blaði
555, 558. — Andrés skript 403,
529. — Augustinus skript 328.
— Christi imago crucifixi 609.
— effigies animalium 610. — ef-
figies cervorum 610. — effigies
columbarum 610². — effigies
crucis substantibus Johanne &
Maria 611. — effigies episcopi
610. — Guðmundar skript 611.
— Jakobs skript 269. — Jóns
skript 195, 404. — Jóns skript
baptistæ (skírara) 8, 68, 103,
265. — Jóns skript postula 328,
611. — Jóns mynd biskups Ög-
mundarsonar 610. — mynd af
Jóseph á bókarspjaldi 607. —
Katrínarblað 560 — Krists mynd,
sjá Salvatoris skript. — skript
hins heilaga kross 103. — Laur-
entius skript 102, 195, 249. —
Marius skript guðs móður 8, 68,
69, 70, 78, 79², 80, 81, 83, 84,
85, 86, 87², 89, 101, 102, 103,
105, 107², 109, 124, 125, 158²,
160, 162, 163², 164, 165, 171,

[kirkju, búaðe: skript—stigi].

172, 173, 174, 175², 176, 193, 194, 195², 198, 214, 238, 240, 241, 243², 249², 256, 259, 260, 262², 263, 265², 267, 268, 269; 301, 304, 324, 325, 328, 338, 340, 343, 403, 404, 451, 482, 502, 514, 521—522, 523, 525, 529, 533—534, 536, 537, 539, 541, 545, 549, 550, 565, 567, 577, 594. — Mariuskript með hurðum 160, 520. — Mariuskript hurðalaus 521. — Mariuskript með alabastrum 531. — Mariulikneski á blaði 528, 587. — vorrar frú blað 582. — Mariuspjald 158, 544. — Mariumynd á bókarspjaldi 607. — Mariuskript magdalenæ 88, 611. — María magdalena á blaði 526. — Marteinsskript 105. — Mattheus blað 562. — Michaels skript 260. — Nikuláss skript 70, 83, 89, 92, 124, 246, 451, 611. — Ólafs skript konungs hins helga 68, 91, 104, 125, 196, 249, 256, 268, 261, 268, 328, 611. — Páls skript postula 265. — Páls skript bordýruð á strimil í Hóla kirkju 607. — Pétrsblað 584. — Pétrsskript 8, 79, 80, 87, 101, 198, 249, 262, 265, 343, 611. — Pétrs skript bordýruð á strimil í Hóla kirkju 607. — Salvatoris skript 256. — Stephanus skript 241, 249. — Thomas skript postula 262. — Þorláks skript biskups 80, 100, 125, 242, 246, 451. — Þorlákspjald 261. — skrúðakista 161, 162, 164, 175, 517, 520, 526, 533, 534, 536, 560, 569, 577, 583, 590. — skryðingarkuff 164, 268. — skurnir lokaðar 289, 329, 613. — skurn svört með loki 613. — skæri 613. — sloppr (—ar) 8, 32, 68, 69, 70, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 86, 87²,

89, 91, 101, 102, 103, 105, 107, 108, 109, 123, 124², 125, 136, 157, 159, 160, 161², 162², 163, 164, 166, 167, 168, 170, 172, 176, 195, 198, 213, 238, 241², 242, 244, 246, 249, 256, 258, 259, 260², 261, 262, 265², 268², 288, 304, 324, 328, 338, 340, 342, 401, 403, 404, 405, 460², 481, 502, 506, 511, 514², 517, 519, 520, 522, 523, 524, 525², 526, 527, 528, 530, 531, 533, 534, 535, 536, 537, 541², 543, 546, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 560², 563, 564, 567, 570, 572, 574, 577, 581, 583², 584, 585, 587, 588, 600, 607, 612, 651. — yfirsloppar 156, 171, 177, 513, 516, 568, 590. — óttusöngvasloppr 515, 551. — sálunsloppr 560. — sólarsteinn 482, 502, 524, 718. — sólarsteinn kassaðr 560. — sótdript 157, 161, 164, 176, 451, 512, 513, 514, 521, 527, 531, 571, 572, 574, 585, 590, 651. — sótdriptarleppar 584. — sparlak 84, 213. — spegill, speglar 564, 570, 718. — spíra, spírur 613. — spírur ólokaðar 289. — gyldar spírur, ein með loki 289. — gyldar silfrspírur með lokum 212, 613, 717—718. — spjald, spjöld, steinspjöld (sbr. textaspjald) 157, 160, 162, 163, 164, 520, 523, 526, 531, 540, 541, 542, 553, 563, 571, 574, 586, 589, 651. — spjöld með hurðum 587. — stafr, stafir 522, 571, 612. — steinklaði 91, 92, 100. — steintjöld 70, 157, 159, 161, 213, 235, 249, 519, 520², 521, 543, 545, 563, 657. — stéttarker 213, 288, 612. — stéttarker með lokum 289², 613. — stéttarker loklaus 613. — stigi 69, 259, 482, 503. — kirkju-

[kirkja, bunnar: stigi—vatnskall].

stigi 166, 451, 535, 577. —
 stika, stikur 158², 160, 161², 163,
 164, 165, 168, 169, 170, 171,
 172, 173, 174, 175, 177², 238,
 517, 520, 529², 534, 547, 555,
 563, 565², 574, 575, 583, 651.
 — formessustika 288. — kopar-
 stika 527, 541, 542, 543, 547,
 560, 571, 581², 588, 612. — mess-
 ingarstika 519, 523, 524, 525.
 533, 537, 544, 545, 546², 549,
 563, 568, 570, 572, 577, 590,
 600. — tálknstika 513. —
 stokkr, stokkar, 572, 711. —
 stóla, stólar 156, 163, 171, 174,
 236, 249, 288², 306, 404, 482,
 502, 511, 513, 514, 525, 526,
 536, 554, 569, 581, 612, 659. —
 lausnarstóla 527. — stóluhlöð
 523. — stóluþúningr 288, 612.
 — stóll, stólar 69, 102, 104, 156,
 157, 161, 162, 165, 170, 172,
 173, 174, 175, 249, 257, 258,
 260², 261, 268, 340, 446, 451,
 515, 517, 519, 520, 521, 522²,
 524, 528², 529², 531, 534, 537,
 541², 544, 545, 546², 547, 548,
 549, 550, 551, 552, 554, 558²,
 559, 560², 562, 563, 569, 570²,
 573, 574, 577, 583, 584, 585,
 586, 587, 590, 651. — fjalastóll
 566. — járnstóll 612. — kirkju-
 stóll 169, 514. — stólklaði 288.
 — stökkull (stökkvill), stökkur
 256, 515. — beinstökkull 105. —
 vatnsstökkull 69. — subtil,
 subtilar, 213, 268, 288, 328,
 560, 577, 581², 611, 717. —
 sudarium, sudaria 167, 288,
 612. — svírar 288. — sylgja,
 sylgur 290. — tabulum, ta-
 bula 32, 70, 160, 164, 166,
 167, 168, 171, 172, 173², 175,
 176, 177, 213, 238, 242, 243,
 249, 256, 261, 270, 326, 342,
 405, 450, 512, 516, 521, 529,

531, 533, 534, 535, 336, 542,
 547², 550, 552, 563, 564, 567,
 575, 600, 608. — tapetum, tapeta
 (dúkr) 171, 289, 533, 600, 612.
 — teflingsver 613. — textaspjöld
 smelt 523. — textaspjöld forgylt
 581. Sbr. spjöld. — Sbr. texti
 (undir bókum kirkju). — tjald,
 tjöld (sbr. steintjald) 8, 32, 69,
 70, 78, 79, 80, 82, 85, 86, 87²,
 89, 91², 102, 103, 106, 109, 124,
 125, 157², 159, 160², 161, 163,
 164, 165², 166, 167, 168, 169²,
 170, 173², 175, 176, 193², 196,
 198, 223, 235, 237, 242, 243²,
 249, 256, 259, 260², 261, 262,
 263, 264, 265², 266, 267, 269,
 301, 304, 342, 401, 403, 404,
 405, 446, 450, 512, 515, 516,
 517, 519, 520, 521², 522, 523,
 524, 525, 528², 530, 534², 535,
 537, 542, 543, 547, 558, 559,
 560, 562, 564, 567, 571, 572,
 574, 575, 584, 587, 588, 590.
 608², 651, 657. — tjaldleppar,
 tjaldaleppar, tjaldaslittr (—ri),
 tjald(a)tötr (—rar) 160, 161, 162,
 165, 241, 514, 515, 526, 529,
 531, 534, 536, 541, 545, 546,
 547, 548, 549, 552, 558, 566,
 567², 568, 570, 577, 584, 586,
 613, 651. — heingitjöld 167. —
 kirkjutjöld 513. — sönghústjöld
 258. — undirstöður undir krossi
 92, 160, 163, 256, 338, 482, 502,
 514, 517, 527, 531, 534, 536,
 537, 541, 542, 547, 549, 550²,
 555, 564, 565, 575², 577, 581.
 — upphaldskerti 528. — vatns-
 horn 515. — vatnskall, vatns-
 ketill, vatnskatlar (vatz-, vattz-,
 vatz-, vax-!) 68, 69, 79, 80, 81,
 84, 89, 110, 124, 160, 171, 175²,
 193², 238, 242, 243, 249, 258,
 262², 266, 267, 289, 404, 514,
 517, 524, 530, 533, 540, 561,

[kirkja, bæk:—Barlams saga]

565, 567, 594, 600, 618², 711, 718. — vígðs (vígðr) vatns ketill 70, 123, 125, 126, 256, 304, 338, 450, 482, 502, 512, 513, 525. — vígðs vatns kanna 261. — vatn(s)-ker 92, 260, 268. — vatnsmunnlaug 451, 547. — verkfæri til að grafa lík með (graftól) 78, 304. — þela-högg (sbr. klakahögg) 125, 240, 244. — þráðr: silfrþráðir 289. — þjónustubúðr, þjónustu (þæn-ostu) hús, sjá buðr, hús. — örkr, erkr 566, 711.

kirkja, bæk kirkna (sbr. bókakista, bókalektari, bókastokkr, bókastóll, sjá búnað kirkju og áhöld) 68, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 92, 101, 104, 105, 107, 156, 159, 160, 168², 171, 174, 175², 177², 189, 195², 196, 215, 220, 224, 301, 446², 451, 512², 513, 514², 518², 519², 520, 522², 523, 524², 526², 527, 529, 531², 533, 535, 537², 542², 543, 546², 549, 550, 553, 554, 555, 556, 558, 559, 560², 563, 564, 566, 567, 568, 570, 571, 573², 574, 577, 580, 586, 587, 588, 590, 600. — fornar bæk, bæk með fornum hætti 70, 100, 102, 107, 451, 657. — bæk í hvítum skinnum 360, 419. — skýr bók í selskinni 161. — bæk .iij. í norrænu 512. — fimm bæk og sautján 432. — xvij bæk 528. — xx bæk 68, 69, 503. — hálfir v. tugr bóka í spjöldum, en spjaldalausar Lx. 612. — vj aurar í bókum 240. — tíu aurar í bókum 584. — tíu aura lag í fornbókum 124. — hundrað í bókum 157, 238. — bæk 'ij fyrir hundrað 196. — hálfir annað hundrað í bókum 404. — xv aurar annars hundraðs í bókum 235. — ij. c. í bókum 157, 241, 244, 265. —

ij. c. í bókum 258. — hálfir fjórða hundrað í bókum 243. — xij aurar hins fjórða hundraðs í bókum 263. — cccc. í bókum 265, 269. — vj. c. í bókum 124. — vij. c. í bókum 108. — xxxiiij bæk fyrir x. hundrað 123, 136. — x. bæk fyrir .xv. hundrað 241. — Actus apostolorum 512, 578. — adventubók 558. — Alquinus 512. — altarisbók 166, 168, 260, 268, 451, 521, 522, 535, 545, 549, 554², 556, 564, 566, 612, 657, 658. — Andréss les 530. — Historia Andreæ 569. — Andres saga 173, 613. Andres saga á norrænu 512, — ártiðaskrár 156, 177, 518, 524, 526, 527, 528, 530, 535, 560, 563, 567, 581. — aspiciens (adspiciens), aspiciensbók 100, 125, 156, 160, 163, 164, 165, 168, 175, 177, 193, 197, 262, 306, 331, 512, 518, 522, 524², 535, 537², 539, 554, 563, 566, 567², 571–572, 573, 584, 588, 594, 657. — aspiciens vaknað 589. — aspiciensbók í skinni 587. — aspiciensbók stórrituað 584. — aspiciensbæk enskar í spjöldum 573. — aspiciensbókarskrá 573. — aspicienssskrá 556. — Augustini Homilia 512. — Barlams saga 613. — biskups bæk 612. — bók frá adventu til páska 556. — bók frá adventu og fram til páska 577. — bók um hvítasunnuviku 531. — bók frá Jólum til páska 580. — bók frá Jónsmessu baptistæ til páska 554. — bók frá níuviknaðöstu til páska 556. — bók frá páskum 657. — bók frá páskum til adventu 521, 567, 580. — bók frá páskum fram yfir trinitatem 577. — bók frá páskum til trini-

[kirkja, bæk:—guðspjöll].

tatis 590. — bók frá trinitatis-degi til adventu 581. — bóka-skrár 530, 547, 558, 583, 590. — bókfelli, bókfelli 575, 613. — brefuer, brefueri 612. — nótuð brefuer 612. Sjá ferðabrefuer, messudagabrefuer, vetrarabrefueri. — Brito 613. — bruttsöngva-bók, burtsöngvabók 177, 531, 539, 578. — burtsöngvabók ónót-uð 563. — burtsöngvaskrá 530. — capitularius, capitularium, capitularia 70, 157, 164, 168, 170, 172, 177, 237, 451, 482, 503, 512, 513, 516, 518, 520, 521, 526, 528, 529, 531, 535, 537, 546, 556², 561², 563, 567, 569, 572, 577, 580, 583, 584, 587, 590, 657. — Casus Bernardi 612. — Casus Clementini (&) Johannis dextra pars & sinistra pars 612. — Catharinæ historia 569. — Ceciliu historia 524. — Ceciliusaga 524, 558. — collectarius, collectarium 482, 503, 518, 522, 524, 535, 580², 581, 612². — collectur 529², 581, 556, 571, 586. — collectæ apostolorum 168. — commune 177, 518, 524, 535, 554, 556, 562, 563, 557², 573, 580, 586, 587, 657. — commune sanctorum 531. — commune suffragium 110, 156, 174², 512², 520, 521, 524, 526, 553, 569, 580, 590, 657. — commune í spjöldum 587. — communsbók, communis-bók 198, 451². — de corpore Christi historia 69. — decollatio Johannis 569. — de sanctis bók 160, 174, 262, 304², 306, 331, 482, 503, 518, 520, 521², 524², 566², 567, 569, 570, 573, 575, 590, 657, 658. — sumarbók de sanctis 177. — de sanctis les-bók 541. — de sanctis nova

historia 518. — de tempore bók 531, 575. — de tempore kver 177. — de tempore jólabók 520. — Decretalis 612. — Sextus de-cretalium Gregorij 612. — De-cretum 612². — Dexteræ pars & sinistra pars á einni bók 581. — Dialogus 581, 612. — Dia-logus á tveim bókum 512. — Doctrinalia 613. — dominicale 170, 177, 401, 522, 563, 569². — dominicubók 242, 524⁴ 535, 574, 588. — ecclesiastica historia 612. — epistolarius (sbr. pistlabók) 329, 482, 503. — euangelia, euangeliorum bók 70, 125, 168, 590, 612. — euangelia quatuor 607. — euangelium Matthei 174, 562. — expositiones euangeliorum 612. — expositiones Gre-gorij 577. — ferðabók biskups 612. — ferðabrefuer 612. — ferðatexti 612. — Sbr. Flores vir-ginis. — formessubók 612. — formularius 612. — formælabók, formálabók 92², 451. — forn bók kirkjunnar á Hólum 132², 133. — frammistöðubækur 612. — Glosa psalterij 612. — Goffredus 612, 613. — gradall, gradlari, grillari, graduale 68², 70, 102, 125, 159, 161, 164, 168², 172, 173, 174, 175², 177, 193, 242, 401, 482², 503², 512², 516², 518⁴, 519, 524, 526², 527, 529, 530, 531, 535, 537, 542, 543, 545², 547, 548, 552, 555, 560, 562, 563, 566, 567, 569, 570, 571, 573, 575², 577, 580, 584, 587, 588, 612², 657. — grillaraskrár 527, 560, 574, 583, 651. — Gre-gorij Homiliæ (Omiliæ, Omeliæ) 512, 581². — Omeliæ Gregorij. xx. á norrænu 102. — Guð-mundarsaga (—sögur) 177, 613. — guðspjöll 241, 513, 516, 520,

[kirkja, bæk: guðspjöll—messubók].

529², 532, 556, 571, 657. — guðspjallabók 68, 174, 193, 304, 482, 503, 569, 574, 580, 612, 651. — handbók (—bæk) 32, 107, 170, 177, 193, 301, 512², 524, 527, 529, 556, 563, 581. Sbr. dominicale. — handbókar-skrá 535. — heilagra manna sögur: xvj heilagra manna sögur 567. — heilagra manna sögur á þremr bókum 577—578, 581. — historiur 156, 518, 554. — Huguicio Grecismus 613. — hymnar, ymnar 566. — hymnabók 518², 533, 569². — ymnarius (hymnarius) 68, 110, 164, 168, 170, 451, 482, 503, 516, 520, 524², 531, 537, 556, 563, 567, 573, 580, 590, 613, 657. — hymnaskrá 527, 530. — Jacobi saga 613. — liber Job 613. — Jólábók 520, 567, 590. — Jólábók de tempore 520. — Jólales 531. — Jólaföstubók 446, 521, 559. — Jólamessubók 559. — Jóns saga baptistæ 160, 519, 522, 537, 543. — Jóns saga (baptistæ) í norrænu 514. — decollatio Johannis 569. — Jóns saga Hólabiskups 613. — Jóns historia (postula) 518. — Jóns saga postula 518, 535, 569. — de jure bæk 612. — Karlamagnús saga 174, 613. — kirkjudags-söngur 518, 522, 573. — kirkjubók á Þingeyrum 132², 133. — kórpsallari 213. — krossles 69. — kyriall, kiriall, kirialskver 175, 301, 520, 578, 657, 659. — kyrials quaterni 530. — kver (sbr. quaterni) 514, 524, 526, 532, 546, 547, 573, 575, 578, 659. — kver framan af grallara 575. — lágasöngvar 170, 581, 657. — lágasöngvabók 68², 161, 165, 513, 518, 524, 537, 555,

560, 567, 577, 580, 590. — lágasöngvakver 164, 512, 520, 522—523, 537, 563, 567, 571, 573, 657. — lágasöngvaskrá 527, 532, 584. — latinubæk 177. — latínuskrár 563. — Laurentius (Lorentius) saga 69, 606. — legendur 198, 213, 224. — legendubæk 68, 165, 170, 329, 524, 561, 590. — les 68², 69, 110, 156, 197, 331, 451, 521, 522, 523, 530, 531, 556, 559, 566, 567², 575, 577, 584, 586. — Sbr. Jólales og krossles. — lesbók 69, 70, 107, 156, 160, 161, 162, 164, 166, 167, 168, 174, 177, 193, 237, 242, 260, 401, 446, 451, 482, 503, 512, 516², 517, 518, 520, 521, 522², 523, 526, 527², 530, 531, 535, 537, 541, 542², 543, 546², 549, 554, 555—556, 558, 559, 560, 563, 564, 566², 567², 569², 571, 573, 575, 577², 581², 583², 587, 588², 612², 657. — leskver 571. — lesskrá 161, 526, 530, 531, 542, 569, 571². — Maríu saga (guðs móður) 156, 171, 512, 549, 575, 583, 587, 588, 600, 613. — Maríu saga með jarteiknum 583. — Flores virginis 612. — miracula beate virginis 580. — Maríu sequenciur 659. — Maríupsaltarar 612. — sermon af vorri frú 578. — Historia (istoriale, historiale) Martini 569, 581. — — Martinus saga á latínu 580. — Martinus saga á norrænu 580. — martirilogium, (martyri-logium, martyrologium, martirologium) 68, 70, 107, 161, 177, 516, 524, 542, 563, 567, 573, 531, 577², 580², 587, 612. — matutinale 174, 512, 516, 520², 529, 530, 575, 590. — messa (—ur, á bók) 554, 558, 563, 566. — messu-

[kirkja, bæk: messubók—Remundus].

bók (—bækr) 68², 69, 100, 102, 107, 125, 156², 157, 158, 161², 162, 163, 164, 168, 170², 172, 173, 174, 175, 177², 198, 213, 237, 242, 259, 306, 360, 446, 451, 512², 513, 516², 518, 520, 522, 523, 524, 526, 527, 529², 535², 537, 539, 541, 542, 543, 545, 546², 549, 552, 553, 554², 555, 558, 559², 560, 561, 563², 564, 566, 567, 569², 570—571², 575, 577², 583, 584, 587, 588, 594. — messubók í skinni 571. — messubækrenskar 687. — messubókarkver 573. — messudagabrefer 520, 613. — messusöngsbók 599. — Historia Michaelis 569. — Michaelis saga 92, 527, 530. — miracula beatæ virginis 580. — missale, missalia 174², 519, 520, 529, 535, 562, 566, 573, 575, 580, 586, 590, 657². — missæ pro defunctis 68. — Historia sancti Nicholai 529, 547, 575. — Nikulássaga 92, 156, 161, 176, 177, 446, 451, 512, 526, 546, 559, 563, 574, 575, 590, 651. — Nikulássaga með (á) latínu 162, 541. — Nikulássaga á latínu og norrænu 532. — novum festum (= nýja hald, á kveri) 532, 572. — quaterni novi festi (de novo festo) 559, 569. — nýja hald (á bók) 554. — nýja halds kver 521, 567, 658—659. — nýja halds söngur 528, 546. — ofeiglin. ij. per anni circulum 561. — Ólafanna sögur (α: Ólafs konungs Haraldssonar og Ólafs konungs Tryggvasonar) 613. — Ólafs historia 523. — Ólafs saga (Haraldssonar) 156, 168, 173, 263, 512, 523, 554. — Oraciones 68. — orda, ordo, ordines 164, 170, 482, 503, 512, 533, 537, 567,

569, 573, 578, 580, 581, 600. — ordobækur 168, 658. — ordokver 587. — ordoskrá 527. — óttusöngur, óttusöngvar (á bók) 89, 110, 168, 172, 198, 482, 503, 657. — óttusöngs (-söngva-) bók, -kver 177, 213, 451, 520, 555. — Pálsbók 561. — Pálssaga 521. páskabók 556, 569, 574², 651². — passionales, passionarius apostolorum 512, 524, 556, 580. — per usum bækr 173, 518. — permentsbók 607. — Pétrossaga 160, 171, 533, 534, 535, 567, 572, 573, 600. — pistlar (á bók) 125, 513, 516, 520, 529², 531, 556, 571, 657. — pistlabók (sbr. epistolarius) 527², 567², 574. — pistlabók írsk 567. — plenarium 164, 523, 537. — postulasögur 512, 613. — postulasögur í norrænu 658. — processionale, processional 161, 164, 451, 512, 516, 524, 527, 529, 531, 537, 542, 556, 581, 584, 612, 657. — proprietarium 613. — proprium de sanctis 78. — psaltari, Davíðs psaltari 59, 89, 110, 125, 156, 158, 162, 165, 167, 168, 170, 171, 172, 173², 174, 175, 176, 177, 198, 199, 301, 325, 401, 446, 451, 512², 514, 516, 518, 520, 522, 523, 524², 526², 527, 531, 533, 535, 537, 541, 542, 543², 546, 549, 550, 552, 554, 556, 558, 559, 560², 562, 563, 564, 567, 569, 570, 572, 573, 574, 577, 580, 581, 582, 583, 584, 586, 587, 590, 600, 612², 613, 651, 657. — kórpsaltari 213. — psaltaraskrá 169, 527, 530, 550, 575, 588. — glosa psalterij 612. — quaterni (sbr. kver) 446², 559, 578. — rationale 288, 612². — liber regum 613. — Remundus decretorum

[kirkja, bæk: riddarasögn—Þorláks söngr].

612. — riddara sögur 613. — sálumessur (á bók) 522. — sálutíðir (á bók) 658. — sálutíðabók 401. — sálutíðakver 520, 564. liber sapientie 512. — scriptura sacra 612. — sequencie, sequenciarium, sequenciubók 68, 70, 87, 162, 163, 164, 168², 170, 175, 177, 193, 197, 242, 331, 451, 512², 516, 518, 522², 524, 528², 527, 531, 535, 537, 542², 545², 546, 550, 553, 555, 556, 558, 560², 566, 567, 570, 573, 574, 575, 577, 580, 582, 583, 587, 589, 590, 612, 651, 657², 659. — sequenciusrá 529, 559, 563, 567, 569, 578, 580, 584. — sermones 512, 569. — sermones Augustini 577, 581. — Sermo Eligij 512. — sermon af vorri frú 578. — sermo pastoralis 577. — sermonicinarius, sermonicinarij 556, 612 — sermonsbók, sermonesbók, sermonisbók 156, 177, 543, 554², 563. — sermonsbók í norrænu 587. — sermoniskrá 575. — sinistra pars & dextra pars á einni bók 581. — skólabæk 613. — skrár (með ýmsu móti) 160, 161, 163, 164, 177, 512, 518, 526, 537, 542, 547, 550, 553, 556, 561, 562, 563², 566, 571, 574, 578, 581, 585, 588, 589, 612, 651. — skrá-tötrar 586. — skræður 518. — smábæk 561. — spjalðabók með stórum spennum 419. — strepitus iudicij 613. — suffragium sanctorum 198. — sumarbók 177, 520, 563, 571. — sumarbók ad dominicum 331. — summa ad messum (á bók) 566. — summa Remundi 612–613. — Sylvester saga 156. — sögubæk 156, 613. — söngr (á bók; sbr. nótur) 68², 69, 110, 156², 161,

193, 521, 522, 523, 529, 530², 531, 561, 566, 567², 569², 571², 573, 577, 584, 586, 612, 657. — söngbók 68², 69, 70, 107, 156, 162², 163², 166, 167, 168, 170, 173, 175, 242, 260, 329, 401, 446, 516, 518, 519, 522, 523², 524, 526, 527², 531², 535, 537², 541, 542², 545, 546, 548, 556, 559, 564, 566², 567, 569², 577, 583², 586, 587, 588². — söngbók ensk 524. — söngbókarskrá 527. — söngskrá 569. — texti, textus 107, 166, 213, 241, 249, 258, 262, 265, 288, 329, 338, 419, 450, 482², 502, 512, 516, 522, 524, 525, 577, 581, 583, 612. — texti með búnaði 404. — texti silfrbúinn 124. — textus evangeliorum 269, 590. — Thomas'saga 171, 533, 600 — Thomas sögur tvær 613. — Thomas historia (erkibiskups) 586. — Thomas saga erkibiskups 165, 537, 548, 586, 600. — tíðabæk, tíðagerðabæk 8, 32, 85², 87, 89, 92, 100, 176, 324, 340, 342, 451. — tólf mánaða tíðir 257, 612. — tíðaskrár 523, 612. — titla(bók) 612. — tólf mánaða bæk 343. — versagradall 612. — vetrarbók 572. — vetrarbefueri 553. — vita patrum 578, 612. — vorbók 161, 177, 520, 529, 535, 563, 569, 571, 584. — ymnarius, sjá hymnarius. — Ysodorus Ethymologiarum 613. — Þorláks saga 405, 520, 613. — Þorláks söngr 68–69.

Kirkjuból á Akranesi 222.

Kirkjuból í Arnarfirði 198.

Kirkjuból í Dalahreppi í Barðastrandarsýslu 700.

Kirkjuból í Kolmúladal 91.

Kirkjuból í Langadal í Ísafjarðar-

- sýslu 96, 229, 366, 681, 704—705.
- Kirkjuból á Rosmhvalanesi 221, 342.
- Kirkjuból á Skálmarnesi (Litlarnesi) í Barðastrandarsýslu 195.
- Kirkjuból í Skutilsfirði 198—199, 228, 229^a.
- Kirkjuból í Steingrímsfirði 231.
- Kirkjubængar, sjá Kirkbæingar.
- Kirkjubær á Færeyjum 51.
- Kirkjubær á Rangárvöllum 217, 636.
- Kirkjubær (klaustur) á Síðu 154, 244, 366.
- Kirkjubær á Skagaströnd 171, 532, 599.
- Kirkjubær í Tungu 232, 307—308.
- Kirkjueingi Hvanneyrarkirkju 251.
- Kirkjufljórdalur í Snæfellsnessýslu 15.
- Kirkjuhólf í Viðimýrarþingum 175.
- Kirkjuhólmur í Eyjafirði 486.
- Kirkjuholt í Andakíl 125.
- Kirkjuhvamur í Miðfirði 706—708. — Kirkjuhvamursfjall 707. Sbr. Hvamur.
- Kirkjuland í Landeyjum 190.
- Kirkjulækur, rekamark Hvols í Saurbæ 79, 597.
- Kirkjulækur í Fljótshlíð 216, 263, 269^a, 647, 713, 714.
- Kirkjuréttir Jóns Péturssonar 511.
- Kirkjusandur á Seltjarnarnesi 338, 340.
- Kirkjuskarð í Langadal 170, 379, 412, 546, 622.
- Kirkjusker á Langanesi 156, 554.
- Kirkjuteigur í Eyjafirði 486.
- Kirkjuvögr í Höfnum 221.
- Kirkjuvögr í Orkneyjum 23, 50.
- kirknatal á Færeyjum 51—52.
- kista, kistur, kistlar, sjá búsgagn.
- Kjálardalur í Skilmannahreppi í Borgarfjarðarsýslu 223.
- Kjalarnes í Kjalarnesþingi 31, 32, 215, 219, 241, 242, 316, 317, 354. — Kjalarnesþing 33.
- Kjálkafjörður í Barðastrandarsýslu 15, 352.
- kjallari, sjá húsakynni.
- Kjalvegur undir Jökli 140, 141, 315, 773.
- Kjarrá (Kjarará) í Mýrasýslu 224, 615.
- Kjarvalsstaðir í Skagafirði 410.
- Kjós(in) 70, 219. — Kjósarsker 70.
- Kjósavík í Borgarfirði 97, 238, 772.
- Kjúkur í Mývatni 584.
- Kjölur (Kjalvegur) 609.
- Kjölvarastaðir í Reykholtssdal 123.
- Kjölvegur, sjá Kjalvegur.
- kjörgripur 607.
- Kjörur í Þverárþingi 423.
- kjörtíró 105, 327, 633, 656.
- kjöt 84, 172, 268, 289, 436, 438, 533, 600, 614. Sbr. matr, slátr.
- Klambra (Klömbrur) í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarsýslu 578.
- Klapparárós (Klapparós) í Gnúpsveit 135.
- Klára Ormsdóttir á Svalbarðsströnd (fyrir 1410) 734.
- Klauf á Rosmhvalanesi 221.
- klaustur 99, 669. — klaustur að Helgafelli. — í Munklífi. — að Munkaþverá (Þverá). — að Möðruvöllum. — á Reynistað (Stað í Reyninesi). — í Viðey. — á Þingeyrum. — í Þykkvabæ (í Veri). Sjá hvert þessara orða um sig. — klaustur eignir (góf) 207, 302, 717, 752, — klaustraskjól 357.
- Kleir (Kleir = Kljár) í Helgafellsveit 326.
- kleifi, sjá húsakynni.
- Kleifi á Skaga nyrðra 279, 280, 283, 384, 412.
- Kleifi hin neðsta í Dýrafjarðarbotni 198.

- Kleifar í Dýrafjarðarbotni 197, 228, 330°.
 Kleifar í Kaldbaksvík á Ströndum 98, 106, 135, 327, 633.
 Kleifar í Seyðisfirði í Ísafjarðarsýslu 211, 325.
 Kleifar í Vopnafirði 236.
 Kleifar fyrir framan Öxnahjalla 236.
 Kleifareki í Axarfirði 579, 589, 754.
 Kleifarvík(r) á Ströndum 106, 327, 633.
 Kleifstaðir, sjá Klyppstaðir.
 Klemens páfi hinn VI. (1342—1352) 55—56.
 Klemenskirka hins helga 400—401. — Klemensmessa 580.
 Kleppaskógr á landamerkjum Kalmanstungu 624, 625.
 Kleppr með Sundum 597.
 Kleppstía í Norðrárdal 625, 645.
 klerkr, klerkar, klerkmenn 57, 89, 128, 581, 696. — klerkdómr 76. — klerkavald 496.
 klett, klettur 278, 280, 282, 284, 286, 398, 444³ (= Einbúi). — klettur hinn eystri undan Elliðaey, sjá Hesteyra.
 Klettir í Vestmannaeyjum (Heimaklettir) 190, 191, 192, 636.
 Klettshraun (= Búðahraun) á Snæfellsnesi 112, 210, 373.
 Kleyf, sjá Kleif.
 Klif, sbr. Klyf.
 klif (hamraklif) 463.
 Klif í Húnavatnspingi 490.
 Klif hjá Arastöðum á Fellsströnd 364 384.
 klifberi, sjá búsgagn.
 Klifsa í Eyjafirði 295.
 Klifshagi í Axarfirði 577, 579, 587, 753—754.
 Klifshagi, karfamaðr á Hólum (1387) 406.
 Klifsskógr á Skógarströnd 137.
 Klifstaðr, sjá Klyppstaðr.
 klofasteinar 54, 123, 137, 398², 483, 603 663, 712.
 klofavg, sjá búsgagn.
 Klofi á Landi 190, 191, 217, 405.
 Klofi í Norðrárdal (sbr. klofasteinar) 222.
 klukka, klukkur 422, sjá kirkja.
 Klungrbrekka á Skógarströnd 286 —287, 294, 766.
 Kluptir í Kvaringsdal 674.
 klútar, sjá klæði.
 Klyf í Loðmundarfirði 240.
 Klyfstaðr, sjá Klyppstaðr.
 Klyppstaðr (—staðir) í Loðmundarfirði 233, 239—240.
 klæði, klæðaeefni, vefnaðr, vefr (sbr. steindr) 101, 108, 244, 245, 324, 357, 358, 439, 484, 498, 500, 641, 686², 687, 752. — veftré 632. — klæði gert af purpura hvítum (pallium) 152. — baldikinn (baldekin, balldikind, baldrkin, baldskinn) 79, 108², 136, 160², 174, 242, 288, 481, 502, 513, 534², 581², 612. — baldikinnu kápa 123, 481, 502. — bastard 198, 324. — bet(um) á hökli 107. — buchram (bochram) 173. — ferskepta 160, 289, 301, 613. — flöjel 607. — fustan 81, 102, 110, 158, 167, 173, 236, 401, 544, 564. Sbr. hökull (kirkja). — glit 583, 710. — guðvefr 107, 193, 301. — guðvefjarpell 1. Sbr. hökull (kirkja). — heiðib stykki 513. — lérept 68, 81², 164, 165, 180, 323, 343, 358, 372, 451, 498, 500, 515, 536, 540, 549, 562, 583², 608. — bleikt lérept 702—703. — linvefr (sbr. kirkja) 70. — pell (sbr. kirkja) 70, 80², 81⁴, 83, 101, 108, 110, 123, 136, 192, 193, 236, 261, 288, 305, 324. — pellsklæði 612. — guðvefjarpell 1. — pur-

- puri 152. — sálún (sbr. kirkja) 70, 80, 162², 176, 196, 197, 289, 290, 331, 514, 531, 536, 557, 561, 569, 574, 577, 583, 613, 658, 718. — silki 78, 101, 136, 160, 213, 236, 249, 268, 288, 289⁴, 343, 521, 522, 612. — rautt silki 213. — silkítæu 607. — sindel 174. — skínandi klæði 288², 324, 612. — skorning 515. — sprang 520, 583. — sprangdúkr 542. — stryk (strik) 288, 612. — sæi (= silki) 160, 174, 562. — taflbyrðingshökull 81. — tapetum 171, 289, 533, 600, 612. — tefling 515, 558², 563. — typping 718. — vefr 101, 108, 324. Sjá vaðmál, voð (af öllu tagi).
- klæðnaðr, klæðabúningr, klæðaburðr, klæðsla (sbr. áklæði, kirkja, klæði, sængklæði) 186, 498, 615, 677, 706. — lausung og leikaraskapr í klæðaburði 129. — bak á fati 607. — bakboðangr 607². — barmr á kápu 607. — boðangr (á fati) 607², 608. — brækr 415. — djásn 687. — dreglahúfur 129. — ermar á fati 607², 608². — ermastakkr 688. — faldr 436. — faldr á fati 607². — fóðr 526, 534. — glófar 152, 238, 612. — hálsmaðl á fati 607². — handvegir á fati 607. — hanzkar 735. — hetta 337, 739. — hettustrútr 129. — hlað, hlað á klæði, hlaðbúin klæði 69, 124, 173, 174², 193, 197, 249², 288, 289. — hliðar á fati 607², 608². — hosur 739. — hosnaklæði 418. — húfa 152. — jaðrar á strimli 607. — klútar 289. — koffur 523, 718. — kragi (á kápu) 607. — lúndúkr (sbr. kirkja) 718. — mitr, mítra, mítrur 288, 612. — möttull 718. — sandalia 288, 612. — síðhempa 607. — stígl (á fati) 607², 608. — strimill (á fati) 607. — undirfóðr 175. — uppslög (á fati) 607. — vosklæði 406, 417. — voskyrtill 739. — vosstakkr 687. — þverborði (á fati) 608. — ðxl (á hempu) 607⁴. Sbr. skaut.
- Klæingr, sjá Klængr.
- Klængr smiðr á Flugumýri (1888) 416.
- Klængr Þorgeirsson í Rangárpíngi (1636) 191.
- Klængr (Klóngr) Þorsteinsson biskup í Skálholti 23, 39, 44, 149, 309.
- Klængsson: Böðvar.
- Klömbrur undir Eyjafjöllum 259.
- Klömbrur í Vestrhópi 275.
- Klóngr, sjá Klængr.
- Knappey í Laxá í Suðr-píngeyjarþingi 579.
- Knappstaðir í Stíflu 561, 643, 644², 686.
- Knararnes á Mýrum 84.
- Knararnes í Trékyllisvík 105², 135, 327², 328, 633², 776.
- Knausar, sjá Hnausar.
- knéfall 680, 681.
- Knífsey á Breiðafirði 326.
- Knjúkar í Torfalækjarhreppi í Húnavatnssýslu 275—276.
- Knjúkr í Sveinsstaðahreppi í Húnavatnssýslu 251.
- Knúey í Færeyjum 52.
- Knúkr (Hnúkr) á Skarðsströnd 660.
- Knútr Eiríksson Sviakonungur 31.
- Knútr Finnbogason nyrðra (1891) 456.
- Knútr smiðr Hólastaðar (1889) 428.
- Knútr Steinólfsson prestur á Undinfelli (1381—1394 eða leingr) 480, 541.

- Knútr Sveinnson ríki Danakonungr 29, 30.
- Knútr Sveinnson helgi Danakonungr 30.
- Knútr Valdemarsson Danakonungr 30.
- Knúttsson: Eiríkr, Haldór, Hörðaknútr, Valdemar.
- Knúttstaðir í Aðaldal 559.
- Knúttsvaka 179.
- Knöpp griðkona á Hólum (1388) 415.
- Knörr í Breiðuvík undir Jökli 110, 226.
- koddi, sjá sængriklæði.
- Koðránsdóttir: Brígg.
- Koðránsson: Ólafr.
- kofur 523, 718.
- kol 605, 632. — kolagerð 401, 702. — kolatak 141. — kolskógr 293, 356.
- kola, kolar, sbr. búsgagn, sjá kirkja.
- Kolagata í Geirþjófsfirði 198.
- Kolbeinn Benediktsson, Kolbeinsonar (1359—1375) 131, 207, 253 — 254, 315, 321—322.
- Kolbeinn Benediktsson (1377) 315.
- Kolbeinn (Bjarnason Auðkyflingr) 4, 276, 279, 283.
- Kolbeinn Bjarnason á Eyri í Skutilsfirði (um 1400) 652.
- Kolbeinn húskarl á Hólum (1388) 414.
- Kolbeinn Pétursson (í Ási í Holtum 1886) 394.
- Kolbeinn prestur í Fagranesi (c. 1360) 174.
- Kolbeinn Þorgeirsson nyrðra (1406) 712.
- Kolbeinn Þorgilsson á Borg á Mýrum 88.
- Kolbeinsá í Strandasýslu 106, 635. — Kolbeinsárós 106, 633.
- Kolbeinsárós í Skagafirði 278, 282.
- Kolbeinsdóttir: Helga.
- Kolbeinsey í Orkneyjum 51.
- Kolbeinssker á Vatnsleysuströnd 341.
- Kolbeinsson: Benedikt, Bjarni, Hallr, Haukr, Ívar, Oddr, Ólafr, Teitr, Þórðr, Þorsteinn.
- Kolbeinsstaðir í Hnappadalssýslu 95—96, 225, 595.
- Kolbeinsstaðir á Rosmhvalanesi 597.
- Kolbitsá, sjá Kolbreiðsá.
- Kolbjarnarstaðir í Steingrímsfirði 230.
- Kolbreiðsá (Kolbitsá) í Strandasýslu 166, 535.
- Kolfiuna Loptsdóttir, Þórðarsonar (d. fyrir 1403) 687.
- kólfr (í klukku) 531, 571, 574, 584, 651.
- Kolgrafarfjörðr á Snæfellsnesi 15, 81, 117, 226.
- Kolgrafarhöll í Aðaldal 557.
- Kólkumýrar í Húnavatnssýslu 207, 360, 361.
- Kolla, griðkona á Hólum (1388) 415, 418.
- Kollafjarðarnes í Strandasýslu 106, 328, 660.
- Kollafjörðr í Barðastrandarsýslu 15.
- Kollafjörðr í Kjalarnesþingi 14.
- Kollafjörðr í Strandasýslu 16, 90, 231, 435, 660, 661.
- Kollagötur í Arnarfirði 91.
- Kollason: Þorbjörn.
- Kollar, sjá Kollr.
- Kollavík á Sléttu 134, 576, 580.
- Kollgrímr Búason (1375) 291.
- Kollgrímr Steinmóðsson (1376) 308.
- Kolli Magnússon bóndi nyrðra (á 15. öld) 714—715.
- Kollr á Vatnsnesi 169, 550.
- Kollufoss, sjá Kötufoss.
- Kollugröf í Hörðadal 491.
- Kollungr, húskarl á Flugumýri (1388) 416.

- Kolmúladafr í Arnarfirði 91.
 Kolr biskup hinn útlendi 148.
 Kolr Blotsveinsson 31, sjá Eiríkr ársæli.
 Kolr Þorkelsson hinn íslenski Vík-verjabiskup 22, 26, 36, 41, 45 (sbr. Karl, Kollar).
 Kolskeggsson: Einar.
 Kolstaðir í Miðdölum 306.
 Koltreyjustaðir í Fáskrúðsfirði 233.
 Kolugil í Viðidal 539, 593.
 Kolumbum (bók, c. 1377) 313.
 Koluver í Skaptafellssýslu vestari 245.
 Kolviðarnes í Hnappadalssýslu 83.
 Kolþerna griðkona á Hólum (1388) 415.
 kona, konur 473², 474 (opt), 476.
 Kongsskógr á Skógarströnd 348.
 Kongsstaðir í Svarfadaðardal 512.
 Konráðsson: Gisli, Torfi.
 Konuhóll, sjá Rouchóll.
 konungr, kongr, kungr 34, 51, 72, 75–76, 98, 116, 121, 122, 141, 187, 209, 294, 442, 694, 696, 723², 724², 767. — konungatal á Norðrlöndum 51. — konungsbréf 33, 76, 209, 287, 297, 362, 368², 370, 371², 403, 432, 487, 724², 766. — konungserindi 690. — konungsdómr, kongsdómr 440, 724. — konungsgarðr 440. — konungsgóz 441, 722, 723, 724³. — orlof konungs 440. — konungs partr (í skipi frá Íslandi) 722, 724, 725². — sak-eyrir konungs 34, 74, 76. — skattr konungs 34. — skógr konungs 348. — skipan konungs 693, 694. — umboðsmaðr konungs 178, 441, 694, 695. — vald konungs 202. — varnaðarbréf konungs 487. — viðr konungs 141. — vísaeyrir konungs 34.
 Konungsmúli í Fljótshlíð 268, 270.
 konventubróðir, konventusystir, sjá conventu-.
 kopar 80, 89, 108, 110, 125, 160, 213, 256, 270, 288 (opt), 336, 405, 422, 450, 482, 502, 506, 512, 513, 517, 521, 526, 531², 534, 536, 555², 559, 565, 567, 572, 583², 612², 717. — koparhöllr 288. — hani með kopar forgyltr 565. — koparker 405. — koparkola 703. — koparkross 581, 587. — koparspónn 514. — koparstika 703. Sjá kirkja.
 Kópatjarnir á Snæfellsnesi 141, 348.
 Kópavík í Arnarfirði 92.
 kór 422, 702. — kórbók 180, 190. — kórkápa. Sjá kirkja.
 Kóreksstaðir í Hjaltastaðapinghá 232, 239.
 Kormakr Helgason í Húnavatns-sýslu (1386) 388, 389.
 korn 114. — sáld korns 403. — ij. sáld korns 216, 403. — mælir korns 234, 244, 245². — korn-garðr 114.
 Kornamúlagil í Hörðadal 491.
 kórshróðir 116–121.
 Kort Haldórsson prests í Eyðölum 360.
 Kortólfsstaðir í Mosfellssveit 597.
 kostnaðr 377², 498.
 kostr (matr) 172, 185, 186, 293, 335, 355, 357, 358², 366², 377, 392, 436, 440, 484, 488, 507, 533, 538, 593, 600, 627, 686, 702.
 kot (kotbær) 256.
 Kotá í Héraði milli Sanda 401.
 Kotbrekkur (nú: Kornbrekkur) á Rangárvöllum 635–636.
 Kothraun í Helgafellssveit 313.
 Kothvammr (að því er virðist) í Blönduhlíð 408.
 krafa, kröfur 353, 373, 627, 628, 631, 664², 743², 747, 760.

Krákr Jónsson (gamli) í Klofa (1399) 648.

Kráksson: Jón.

Krákná í Skagafjarðardölum 565.

Krákuvöllr á Grenjadarstað 579.

Kraumastaðir (Kraunastaðir) í Aðal-
dal 576.

Krinastaðir í Eyjafirði 685.

kringla (á altarisstíku) 450.

Kringla í Miðdölum í Dalasýslu
100, 306².

Kringuhólar í Svartárdal 443, 463.

Kringluvatn í Reykjahverfi í Suðr-
þingeyjarsýslu 579.

krisma 128, 130, 615.

Kristbú: á Breiðabólstað á Síðu
234. — í Dalbæ í Landbroti 234,
235, 245. — á Keldugnúpi á
Síðu 234. — í Uppsölum í Land-
broti 234, 245. — á Þverá á
Síðu 234, 235³, 245. — Kristbúa-
fjara 244.

Kristfé 392. — Kristfé á Arneidar-
stöðum 240. — ferja á Jökulsá
675. — á Grimsstöðum 232. —
af Hóli á Skagaströnd 593, 599.
— á Kóreksstöðum 232. — á
Tjörn í Svarfaðardal 514. —
Kristfjárfjörð á Fossvelli 232. —
á Ketilsstöðum 232. — á Sóma-
stöðum 233. — Kristfjármómagi
525, 582.

Kristín Björnsdóttir í Vatnsfirði
(Vatnsfjarðar-Kristín, 1405) 435,
439, 440, 698.

Kristín Erlingsdóttir undir Jökli (c.
1380) 348.

Kristín Guðmundsdóttir á Snæfells-
nesi (1390—1399) 445, 646.

Kristín Oddsdóttir lepps, fylgikona
Lopts ríka 494, 495, 496.

Kristinréttir, kristindómsréttir, krist-
inlaga réttir 75, 76, 95, 98³, 130,
475, 668. — Kristinréttir hinn
forni 466, 467, 468, 469, 471,
472. — Kristinréttir forn og nýr

122. — Kristinréttir Árna bisk-
ups 34, 68, 245, 464, 465.

Kristiphorus Arason nýrðra (1403)
686.

Kristnes í Eyjafirði 363, 485—486,
734—735.

kristni, kristnir menn, kristinna
manna samfélag 93, 120, 152,
185², 186, 470, 672, 688.

Kristophorus hinn helgi 172.

Kristophorus Valdemarsson Dana-
konungur 30.

Kristophorusson: Eiríkr, Guðmundr.

Kristr, sjá Christus.

Kristskirkja í Björgvin 116, 724.

krof (sbr. kjöti, kostur, matr) 614.

Krógsfjörðr, sjá Króksfjörðr.

Króklækr í Miklaholshrepp 346.

Króklækr á Skógarströnd 349.

krókr: tveggja króka (tvö króks)
höld 165, 251, 537.

Krókr í Holtum 394.

Krókr í Norðrárdal 645.

Krókr á Skagaströnd 375.

Króksdalr (Krógsdalr) í Suðr-þing-
eyjarþingi 356.

Króksfjörðr (Krógsfjörðr) í Barða-
strandasýslu 15.

Krókskarð (stóra og litla) milli
Vatnsskarðs og Vatnshlíðar 10.

Krókslækr í Laxárdal í Dalasýslu
101.

Króksstaðir í Miðfirði 164, 536.

Król, sjá Hrói.

Kroppr í Borgarfirði í Reykhols-
dal 222.

kross, hinn heilagi kross, kross-
mark 151, 256, 338, 422, 519,
551. — krosskirkja (á Setbergi)
108, 226. Sbr. Krossmessa. Sbr.
jarðkross, kross(kirkja). — kross-
ær 418.

Kross í Guðmundarlóni 236.

Kross í Hólmi í Skagafirði 565.

Kross í Landeyjum 191, 218.

- Kross í Ljósavatsþingum 356, 446.
- Kross í Norðrárdal í Skagafirði 565.
- Kross í Óslandshlíð 411.
- Kross á Skarðsströnd 660.
- Krossanes í Kræklingahlíð 619—621. — Krossaness-sel 620.
- Krossanes í Skagafirði 408, 413.
- Krossanes á Vatnsnesi 169, 647, 773.
- Krossar í Staðarsveit á Snæfellsnesi 81.
- Krossavík undir Jökli 139.
- Krossavík á Sléttu 576, 580.
- Krossavík (hin syðri) í Vopnafirði 236.
- Krossbrekka undir Jökli 444.
- Krossbær í Hornafirði 243.
- Krosshamrar í Árnesshrepp í Strandasýslu 106.
- Krossholt á Ásum í Húnavatnsþingi 650.
- Krossholt í Héraði (Öræfum) 401.
- Krossholt í Hnappadalssýslu 83, 86³, 215, 225, 494, 495, 708—709, 730, 732—733.
- Krossmessa 308, 530, 581, 707. — Krossmessa á vor 130, 183, 356, 373, 449, 470, 611, 618, 688, 691—695, 698, 756; sem hjúa skildagi: 691, 692, 693, 694, 695. — Krossmessa á haust 356, 726, 756.
- Krossnessreki Hólmakirkju í Reyðarfirði 233.
- Krukspá 291.
- krúna(n) 73, 121, 287, 294, 361², 362², 440, 441, 442, 723, 724.
- kránuvígsla 151.
- Krýsuvík (Krýssuvík) syðra 3, 212, 222, 290—291, 749.
- Kræklingahlíð í Eyjafirði 490, 505, 619, 620, 773.
- Kúabakki í Héraði milli Sanda Kúfr húskarl á Hólum (1388) 415. kúgildi, kuigildi, kvildi 8, 78, 79, 80, 84, 85², 86, 87, 100, 101, 107, 108, 109, 110, 111, 115, 125, 126², 155, 156², 157, 158, 160, 163², 164², 166, 167, 168, 171, 273⁴, 174, 175², 176, 181, 194², 187², 193², 197, 210², 214, 217², 218², 219, 221, 222², 223, 224², 225², 226, 227, 228², 231, 232, 233², 239, 241, 246, 249, 254², 257, 259², 260, 267, 268, 271², 275⁴, 290², 292, 295, 298², 301, 304, 305, 313, 316², 317, 323, 324², 325, 328, 330, 332², 333 (opt), 334, 335², 336, 337, 338, 351², 352², 353 (opt), 355, 357, 359 (opt), 264, 372, 276, 379², 381², 383², 387², 391², 392 (opt), 393, 394², 395, 396², 398, 400, 401, 408², 411², 412⁴, 413², 422, 424, 426², 440², 453, 455², 456, 461 (opt), 477², 481², 483, 484, 486, 488², 491², 492², 498², 500, 501², 503, 504 (opt), 505², 506, 513, 514², 515², 516⁴, 517², 518, 519, 521², 526, 527, 528², 529, 530, 531, 532², 535, 536², 537, 538², 541, 542, 543, 544, 545, 547², 548, 549², 550, 551², 555⁴, 556², 557, 558², 559, 560, 561², 566, 567², 570, 571², 572, 573, 574², 575², 578², 581, 582 (opt), 584², 585, 586, 587², 588², 590², 593², 596, 597², 601², 603, 604², 614 (opt), 619², 622², 623, 625², 628², 629², 630², 636, 639², 640², 641², 643², 644, 645², 647², 650 (opt), 651, 658², 660², 661, 665, 675, 677 (opt), 678², 679², 685², 686 (opt), 687 (opt), 702², 705, 707, 710², 711², 715, 718², 719², 727, 735², 748, 749⁴, 752, 754², 759, 760, 774, 775. — ófritt kúgildi 82. — kúgildaleigur 677².

- Kógildislækr í Steingrímsfirði 631.
 Kúla 186, sjá Auðkúla.
 kumpán 201.
 Kurbr á Skagaströnd 375.
 Kúrsveinslaðir í Höfðahverfi 566.
 Kúskerpishvammr í Blönduhlíð 484.
 kvantalaus, sjá quantalaus.
 Kvaringsdalr í Skagafjarðarsýslu 674.
 kvartel (mál) 288.
 Kveldúlfir (Bjálfasón) 13, 494.
 Kvennabrekka í Dalasýslu 100, 227, 305—306.
 Kvennaholt á Skaröströnd 660.
 kvenglys 677.
 kvenkné 303.
 Kverná í Eyrarsveit 108, 226.
 Kviabekkr í Ólafsfirði 127, 392, 686.
 kviar 114.
 Kviármýri í Héraði milli Sanda 401.
 kviðálar (magálar) 289.
 Kvigendisdalr í Eyjafjarðarsýslu 363, 486.
 Kvigindisfjörðr í Barðastrandarsýslu 15.
 Kvigindishóll í Viðvíkursveit 410.
 Kvigudalr í Einarssaðaþingum 555.
 Kviguvogar í Gullbringusýslu 221.
 kvikfé, kvikt fé 51, 81, 82, 101, 114², 140², 144, 160, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 174, 176, 185, 212, 214, 241, 250, 259, 290, 291, 298, 338, 399, 430, 451, 462, 483, 503, 515, 516, 518, 519, 521, 529, 533, 536², 553, 555, 566, 567, 569, 573, 574, 584, 585, 590, 597², 600, 614, 711, 718.
 kvinna (= húsfreyja) 738, 758.
 kvísl, kvíslar (árkvíslar) 272², 273², 422, 440, 444, 483, 557, 712².
 Kvíslar í Viðaldalstunguheiði 598, 598.
 kvittancia 204, 623.
 kvittun, kvittunarbréf 90, 274, 297, 304, 329, 372, 378, 384, 390, 400, 442, 449, 453, 476, 500, 619, 623, 627, 675, 698, 714, 715, 716, 725, 728, 760², 762.
 kvitr (orðrómr) 318.
 kvonarmundr 699, 736, 737, 747.
 kvongaðir menn 476.
 kvöð (kvaðir) 753.
 Kyndilsmessa 207, 753.
 Kyngestone super Hull 770.
 kýr, sjá nautpeningr.
 Kýrdæli (Kýrdalir) í Viðidal 180.
 Kýrholt í Viðvíkursveit 54, 409. — Kýrholtssendi 54.
 Kætill, sjá Ketill.
 Kænugarðr (= garðar) 5.
 kæra, kærur 116—117, 200², 255², 258, 302, 319, 361, 367², 370, 487, 627, 628², 665, 724, 759, 760.
 Kætill sjá Ketill.
 Köppinnhafn 52, sjá Kaupmanna-höfn.
 Köngursey á Breiðafirði 656 (= Kaungursey).
 köstr (= móhlaði) 114, 394.
 Kötlufoss (Kollufoss) í Miðfirði 164, 549, 595.
 Laðberg, sjá Hlaðberg.
 Lafranz, sjá Laurentius.
 lag (verð): fornt lag 210.
 laga-, sjá lög.
 Lágafell (ytra og syðra) í Mikla-holtshrepp 327, 344—347.
 Lágafell í Mosfellssveit 598.
 lágasöngvar 151.
 Lágheiði milli Ólafsfjarðar og Fljóta 407.
 Lágidalr í Kirkjubólþingum í Ísa-fjarðarsýslu 704—705.
 lagsmáli (kvenna) 296.

- laici (leikmenn) 59, 61, 62, 63, 461, 757.
- Lakason, skipmaðr á Hólum í Hjalta-
dal (1887) 406.
- Laki (maðr?) 601.
- Lambá í Gönguskörðum 498.
- Lambablikastaðir í Hornafirði 234.
- Lambahlíð á Skógarströnd 137.
- Lambakró í Flókadal 483.
- Lambanes í Fljótum 65, 66, 315
—316.
- Lambanes á Langanesi 2.
- Lambastapi á Snæfellsnesi 112.
- Lambasteinar í Núpufellsskógi 663.
- Lambatungur afrétt frá Bessastöð-
um 69.
- Lambatungur Gilsbakkakirkju 224.
- Lambatungur í Vatnsdal 161, 541.
- Lambavötn undir Jökli 444.
- Lambertus beatus 67. Sjá Land-
bertus.
- Lambey í Flótslíð 216, 263—264,
269.
- Lambeyjar í Héraði millum Sanda
401.
- Lambhagavík í Fljótum 278, 282,
286.
- Lambhagi á Álptanesi 598.
- Lambhagi í Dýrafirði 447.
- lambhús 112.
- Lambkárr Þorgilsson ábóti 31, 312.
- lambseldi, lambaeldi (sbr. heytollr)
89, 91, 97, 156, 157, 237, 239,
240, 408 (opt), 409², 410 (opt),
411², 486, 518, 540², 554, 560,
582, 583, 585, 588², 594², 605,
722, 753.
- Lamech 5, 10.
- Lamedon (sbr. Laomedon, Lao-
menon) 11.
- lampi (—ar) 151. Sbr. búsgagn,
kirkja.
- Lámúli á Skaga 279, 280, 283,
284.
- lán 118, 145, 146².
- land = Ísland 98, 118, 142, 148,
149, 299, 722, 723, 724, 733,
740. — lands lög 98, 350. —
landsins vani 121, 122.
- land = Noregr 368², 370².
- land (sbr. jörð) 8, 9, 69, 101, 103,
104, 108, 111, 114³, 123², 124,
125 (opt), 131, 137², 138, 144²,
155, 156, 157, 158, 160², 161,
166, 169, 170, 171, 173², 175,
176, 187 (opt), 192², 195², 196,
201, 210, 211², 212, 216, 218²,
219², 220², 223 (opt), 224², 226²,
227², 228 (opt), 230, 231, 232²,
233, 234 (opt), 235², 238, 240,
241², 247², 254, 260², 266, 270,
274², 278, 279², 280, 282, 283,
295², 301, 302, 304, 305, 313,
317², 322, 323², 328, 330, 331,
336, 337, 338, 340, 341, 343,
345, 351, 352, 356², 366, 375,
376, 398, 401², 426, 446, 447,
457, 458², 459, 484, 491 (opt),
492, 500, 505, 511, 517, 518,
522, 523, 529, 531, 532, 534²,
535², 542, 543, 545, 546, 552,
553², 554², 564, 565, 566, 567,
568, 573, 576 (opt), 577, 578
(opt), 579 (opt), 580, 583, 584,
589, 590², 599², 601², 622, 631,
638, 645, 654, 655, 657, 658,
684, 749², 750. — ix mæla land
3, 222. — landakaup, landkaup,
landkaupsbréf 66, 275, 422. —
landamerki, landamörk, landa-
merkjabréf, landamerkjaskrá 9—
10, 54—55, 56—57, 73—74, 112,
137, 139—142, 210, 272, 273²,
313, 332, 336, 337, 339², 344²,
345², 346², 347, 348, 349, 352,
359, 361, 379, 382², 398, 402²,
421, 423, 426, 444, 447², 477,
478, 483, 491, 497, 503, 535,
602, 603, 617, 619, 630, 631²,
637, 639², 644, 645, 650, 652²,
672, 673, 698, 707, 712², 728,

729. — landamerkjagardr 652.
 — landeign, landareign 10, 372, 425, 588, 592, 631. — landeigandi 2, 9, 32, 112, 342. — landgögn 156, 161, 335, 553, 554. — landleigjandi 351. — landnám 629, 664². — landslagabók 252. Sbr. lögbók. — landsala 296 (sbr. jarðakaup). — landseti 686². — landshluti 550, 565. — landsmerki 232, 239, 585. Sbr. rekamörk. — landsnytjar 159, 275, 544, 645. — landsnytkan 628. — landskyld (—skuld) 51, 78, 141, 322, 406, 598, 626, 677², 768. — landseðlingr 340. — landsverð 555, 636.
- Land(ið) í Rangárþingi 77, 265, 266, 291, 405.
- Landahraun 538, 592, sjá Tindahraun.
- Landbertus martyr 67, 604. — Landberti messudagr 604.
- Landbjartsson: Jón.
- Landbrot(ið) í Skaptafellssýslu 245.
- Landeyjar(nar) í Rangárþingi 404.
- Landfall í Blönduhlíð 564.
- landgrafarkorn 712.
- Landnáma 24.
- Landsker fyrir Snæfellsnesi 634.
- Langabúr, sjá húsakynni.
- langafasta 1, 32, 103, 168, 194, 256, 293, 301, 338, 346, 453, 540, 558, 569, 582, 594, 615, 658², 753.
- Langafjara á Skaga 279², 283, 284.
- Langagerði í Hvolhrepp 269.
- Langahlíð í Hörgárdal 396, 397.
- Langamyri ytri í Húnavatnsþingi 649—650.
- Langamyri í Skagafirði 408, 412.
- Langanes undir Eyjafjöllum 260, 261.
- Langanes í Miklaholtshrepp 305, 327, 776.
- Langanes í Norðr-Þingeyjarsýslu 17, 18², 19.
- langbönd 685.
- Langdælaá í Gönguskörðum 498.
- Langebeck, Jakob 432.
- Langey á Breiðafirði 655, 660. — Langeyjarnes 660.
- langfeðgar 303. — Langfeðgatal 31.
- Langhamrar í Hreppum 380. — Langhamraegg 380. — Langhamraendi 380.
- Langholt (í Hrunamannahrepp) 191.
- Langholt á landamerkjum Gaular og Hofstaða 344, 346.
- Langholt í Skagafirði 462.
- Langidalr í Húnavatnssýslu 332, 378, 421, 618, 621, 622, 719.
- Langidalr í Ísafjarðarsýslu 229, 366, 704.
- Langidalir (hinn innri og ytri) á Skógarströnd 82, 104, 105², 137, 286—287, 294, 766. — Langdælir, Langadalsmenn 137.
- Langireki á Tjörnesi 457, 458, 576, 579.
- Langitangi á Skaga 280², 284².
- Langivatnsdalr í Mýrasýslu 84, 491.
- Languedoc á Frakklandi 203.
- Laomedon (sbr. Lamedon, Laomenon) 6.
- lár, sjá búsgagn.
- latina, latínubækur, latínskr 151, 162, 307, 524, 532, 541, 580. — latínulærdómur 741.
- Látr á Ströndum 702.
- Látr á Látraströnd við Eyjafjörð 18, 455. — Látrareki 458, 568.
- Látrhólavík í Fljótum 671.
- Látratangi á Skaga 280, 284, 520.
- Látravík í Ísafjarðarsýslu 198.

- Laufás í Þingeyjarsýslu 359, 507, 508, 566—568², 674, 735.
- Laufáshagi á Flateyjardal 566.
- Laufhöll í Ásalandi í Skaptártúngu 402.
- Laugaból í Ísafirði 476.
- Laugaland í Eyjafirði 295.
- Laugaland í Fljótum 278, 282, 286, 776.
- Laugaland í Hörgárdal 507, 509, 521²—522, 642—643.
- Laugar í Hörðadal 491.
- Laugar í Sælingsdal 103.
- Laugardalr í Tálknafirði 196—197, 775.
- Laugardalr í Hörðadal 491.
- Laugarhvammr á Barðaströnd 301.
- Laugarlækr á Seltjarnarnesi 340.
- Laugarnes á Seltjarnarnesi 340.
- Laugartjörn í Flókadal 483.
- Laugarvatn í Mosfellssveit 343.
- launfesting 616.
- laungetnir menn 686.
- Lauphellur, fjörumark Holts og Breiðabólstaðar 190, 191, 192.
- laupr: laupshögg (í skógi) 295.
- Laurentius hinn helgi 57, 102, 195, 199, 249, 304, 324, 571, 685. — Laurentiuskirkja 222, 228, 229, 232, 235, 236, 249, 324, 366, 523, 584, 774. — Laurentius-messa 57, 181, 321, 460, 479, 571.
- Laurentius Kálfsson biskup á Hólum 39, 44, 159, 208, 310, 606, 610. — Laurentius saga 606, 609.
- Lauritz Clausen Scalio biskup í Stafangri 47.
- Lauritz Gottrúp lögmaðr 179, 180.
- lausafé, lausagóz, lausaeign, lausir peningar (sbr. flytjandi eyrir) 77, 112, 139, 165, 271, 275, 287, 291, 292, 293, 315, 334, 359, 376, 378, 395, 397, 421, 422, 426, 445, 477, 491, 495, 503, 513, 514, 518², 521, 523, 524, 525², 526, 527, 528², 530, 531, 532, 534, 535, 537, 538, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548², 549, 550, 551², 552, 553, 555, 556², 557, 558², 559, 560, 561², 562, 563, 570, 571, 572, 575, 578, 582, 584, 586, 587, 588, 589, 593, 617, 621, 626, 636, 643, 645, 649, 659, 675, 676, 681, 706, 711², 713², 714, 728, 754, 761, 762, 763, 766, 768.
- lausamatr 614.
- lausamenn 464.
- lausn, lausnir 407, 628.
- lausnari(nn) 256, 338, 682, 688, 701.
- lausung 615.
- lax, laxastangan, laxveiði 71, 84, 88, 116—120, 132—134, 323, 324, 485, 579, 634, 712. — laxaverð 120.
- Laxá í Borgarfirði austr 97.
- Laxá í Laxárdal í Dalasýslu 101.
- Laxá í Leirárvogum 223.
- Laxá í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarsýslu (Laxárós) 116—120, 133—134, 485, 537, 576.
- Laxá í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 133, 337, 426.
- Laxafoss (Laxfoss) í Kjós 70, 219.
- Laxamýri í Suðr-Þingeyjarsýslu 580.
- Laxárbakki í Miklaholtshrepp 327.
- Laxárdalr í Dalasýslu 101, 736.
- Laxárdalr í Hornafirði 242.
- Laxárdalr í Suðr-Þingeyjarsýslu 556.
- Laxárdalr í Skagafjarðarsýslu 133, 171, 173², 270, 281, 285, 317, 336, 379, 387, 389, 411, 424, 425, 448, 462, 477, 532, 546, 599, 601, 654.
- Laxárdalr í Þistilsfirði 331.

- Laxárholt í Hraunhrepp á Mýrum 708, 732.
- Laxárós hinn forni í Þistilsfirði 2, 331. —
- Laxholt í Borgarhrepp á Mýrum 88.
- lector 151.
- leg (legstaðr framliðinna manna) 185, 316, 366, 386, 391, 498, 606, 671, 685, 702, 709. — legstaðr Jóns biskups Arasonar og sona hans 610. — legkaup 131, 338, 464, 466, 467, 468, 469, 471, 472, 473. — legsteinn 610.
- legáti, legatus 49, 62, 120, 203, 672.
- leiðangr 368.
- Leifr Einarsson nyrðra (1885—1894) 387, 497.
- Leifr (húskar) á Hólum (1888) 414.
- Leifstaðir í Selárdal 639.
- Leifstaðir í Svartárdal 158, 544.
- leiga, leigur, leiguburðr, leigumáli 95, 114 (opt), 118, 141², 158, 160, 163, 169², 171, 174², 175, 176, 224, 276, 298, 305, 313, 318, 334, 335, 353, 359, 376, 407, 427, 462, 478, 486, 488², 512, 514, 516, 517, 518, 520², 521, 523, 524, 526, 530², 532, 534, 537, 543², 545, 546, 547, 548², 549, 550², 551, 552, 554, 556², 557, 558², 559, 560, 561², 562, 563, 570, 571, 572, 578, 580, 582, 584, 586, 587, 589, 596, 597⁴, 642, 674, 677, 691, 692, 699, 707. — xij. álna leiga 379, 396, 492. — óleigis 159. — leiglendingr (sbr. landleigjandi) 32. — leigukúgildi 141, sbr. kúgildi. — leigustaðr 597.
- leikaraskapr 615.
- leikmenn, leikir menn, leikmannadómr, leikrúðvald (sbr. laici) 76, 96, 120, 121, 130—131, 143, 181, 182², 200, 201, 202, 206, 209, 247, 248, 253, 257—258², 270, 271, 272, 273, 316, 322, 335, 351, 357, 359, 363, 366, 367, 370, 374, 375, 378, 381, 384, 385, 389, 393, 420, 422, 432, 452, 454, 455, 456, 477, 480², 486, 497, 500, 504, 507, 602, 603, 605, 622, 630, 641, 642, 649, 667, 678, 679, 680², 681, 683, 696, 706, 709, 719, 742, 748, 752, 758.
- Leirá í Leirársveit 223.
- Leirhöfn á Melrakkaslétu (sbr. Höfn) 579.
- Leirmáli í Miðdölum 226.
- Leirubakki á Landi 217, 265—266.
- Leirufjörðr í Ísafjardarsýslu 16.
- Leirur undir Eyjafjöllum 260.
- Leirutjörn, landamerki Kalmans-tungu 624.
- Leistr, teigr frá Hafrafellstungu 589, 652.
- Leiti á Skógarströnd 348, 349.
- Leituland, skógarland frá Þverá á Síðu 244.
- lén 441, 697².
- léni, sjá amboð.
- lending (skipa) 141.
- Lendingarlær undir Jökli 348.
- Lendingarsteinn undir Tindastóli 388², 389², 390.
- lendir menn 367, 368.
- Lenn á Englandi 770.
- Leonardus abbas 371. — Leonardusmessa 184.
- lérépt, sjá klæði, klæðaeefni.
- Lestagötur við Vatnshlíðarvatn 10. — Lestahvammr 10.
- lestrbók (lesbók) 151, sjá kirkja.
- létorf 84. Sbr. torf.
- Leyningar á Fellsströnd 364.
- Leyningar í Miklaholtshrepp 82.
- Leyningardrög á landamerkjum Vatnshlíðar og Vatnsskarðs 10.

- Leyningir í Eyjafirði 295.
 Leysingjastaðir í Hvammsveit 103, 729³.
 Leysingslækr í Gönguskörðum 498.
 libellus (skjal) 116.
 liber, liber capitularis 61, 62.
 liberationis literæ 204.
 Lichenfeld á Bretlandi 768.
 Líðarsel 231, sjá Hlíðarsel.
 lífnaðr illr 94.
 lík (sbr. gröptr, líkami) 86, 90, 125, 540, 565, 573, 708². — líkaoffr 709, 732². — líkmenn 228. — líksöngur 151². — líksöngseyrir 466, 467, 468, 469, 471, 472, 474, 475, 476.
 Líkaböng, klukka á Hólum 609.
 líkami, líkamir 113, 185, 366, 386, 391², 671, 684, 685, 701, 702, 709, 735, 739.
 Líkastapi í Arnarfirði 91, 775, 776.
 Líkhólmur í Blöndu eða Svartá 333, 444.
 líkneski (vorrar frá) 681, sjá kirkja.
 Lindíasskipreiða í Noregi 442.
 línðúkr 718; sbr. klæði.
 línlok 613.
 línvefr 70; sbr. klæði.
 Lista í Noregi 440, 730.
 lites 58.
 Litlafjara frá Grenjaðarstað 579.
 Litlibakki í Viðidal 332, 383.
 Litlidalur (Eystridalur) í Miðdölum 306².
 Litlihóll í Viðvíkrsveit 409.
 Litlilækr á Skógarströnd 349.
 liturgia; sanctorum 438.
 ljáir, sjá amboð.
 Ljósaland í Vopnafirði 638, 639.
 Ljósavatn í Ljósavatnsskard 355—356, 445—447, 507, 509², 511, 559. — Ljósavatnsskard 355, 445. — Ljósvetningar 356, 446, 572. — Ljósvetningareki 356.
 ljóshvalr 200—201.
 ljóstollr, sjá lýsitollr.
 Ljótardalur í Strandasýslu 230.
 Ljótr Andrésson prestur syðra (1413) 750.
 Ljótr Hallsson ábóti á Munkaþverá 28, 153, 310.
 Ljótr Jónsson (gríss, í Ísafirði 1401) 661.
 Ljótr í Sveinatungum (fyrir 1389) 166, 535.
 Ljótr Þorkelsson á Gaul í Staðarsveit (c. 1340) 344.
 Ljótsson: Bjarni, Jón, Þorsteinn.
 Ljótstaðir í Helgastaðahrepp í Suðr.-Þingeyjarsýslu 580.
 Ljótssaðir í Skagafirði 411.
 Ljótssstaðir í Vopnafirði 639.
 Ljufustaðir í Kollafirði 90.
 Loðinn biskup á Færejum 38, 43, 51.
 Loðinn Hákonarson í Hvammi í Eyjafirði (1390) 449.
 Loðinn Skeggjason prófentumaðr á Reynistað (1394) 496—499.
 Loðinn Þórisson kanoki 56.
 Loðinsdóttir: Helga.
 Loðinsson: Daði. Ólafr.
 Loðmundarfjörður í Austfjörðum 14, 239, 240².
 Loðmundarson: Grímr, Sigfús.
 Loðmundr ábóti í Veri 29, 154, 312.
 Loðmundr Brandsson bóndi í Enni á Höfðaströnd (1353) 74.
 Loðmundr Svartsson 8, 12.
 lofmessa 172.
 Logey, skógarland frá þverá á Síðu 244.
 Logi Jónsson, sjá Logi Stígsson.
 Logi Stígsson prestur á Ljósavatni og officialis fyrir norðan land (1380—1411) 355—356, 446, 510, 709, 710, 711, 717, 719, 741.
 lok (á kistu, kónnu) 584, 608. Sbr.

- bikar, Jónsbolli, mäsúrker, skurn, spira, stéttarker (kirkja).
 lokarr, sjá smíðatöl.
 Lómatindr í Axarfirði 652.
 Lómatjörn í Laufáspingum 566.
 Lómstaðalækur í Eystrahreppi 380^a.
 lón 372^a, 373, 620^a.
 Lón 566, sjá Enni.
 Lón hjá Hraunhöfn 372 (sbr. lón).
 Lón undir Jökli 81, 444.
 Lón á Langanesi 2, 155, 236, 554.
 — Lónsós 134.
 Lón í Viðvíkrsveit 54, 409, 429. —
 Lónsós 54, 278, 283.
 Lónafjörðr í Austr-Skaptafellssýslu
 14.
 Lónafjörðr í Ísafjarðarsýslu 16.
 Londonia (London) 770.
 Loptr Bjarnarson (Bjarnason)
 prestur (1856, líklega á Ingjalds-
 hól) 112.
 Loptr Filippusson í Saurbæ á
 Rauðasandi 193^a.
 Loptr Guttormsson ríki ([1403] 1406
 og þar eftir) 494, 495, 496, 684,
 686(?), 707, 761, 762.
 Loptr (1403) 686 [líklega = Loptr
 Guttormsson, er þá mun hafa
 verið erlendis, og menn hafa
 haldið dæinn].
 Loptr prestur á Illugastöðum í
 Fnjóskadal (1882—1894 eða leingr)
 590.
 Loptr Sæmundarson hins fróða 8.
 Loptr Tjörvason vestra (1888)
 427.
 Loptr Þórðarson, Hallssonar (d.
 1855) 512, 568.
 Loptr Þorsteinsson prestur (1875)
 293.
 Loptsdóttir: Björg, Kolfinna, Ólöf.
 Loptason: Árni, Bjarni, Filippus,
 Haldór, Hálfðan, Jón, Sigurðr,
 Valgarðr, Þórðr, Þorlákr.
 Loptssynir 458, 459.
 Loptstaðir á Eyrarbakka 114. —
 Loptstaðamenn 114.
 Lorencius, sjá Laurentius.
 Lorika (—i, sbr. Loritha, —i) 11.
 Loritha (—i, sbr. Lorika, —i) 6.
 Lucas evangelista 376. — Lucas-
 kirkja 219.
 Lucia virgo 360, 640.
 Ludolfus Yrkeslene klerkr í Magde-
 burg 205.
 Lundarbrekka í Bárðardal 507,
 509, 559—560.
 Lundey á Skagafirði 278, 283.
 Lundr í Fljótshverfi 451, 452. —
 Lundarfjara 451, 452.
 Lundr í Lundareykjadal 215, 222,
 248—249.
 Lundr, húskarl á Hólum (1888)
 414.
 Lurkanslækr á Snæfellsnesi 112.
 Lübeck (Lybika) 750—751.
 Ljóbiskup 25, 57, 152^a.
 Lyfkrerstaðir í Bolungarvík 228.
 lyklar 151.
 lykting (skulda) 353^a, 462^a.
 lyngvat (vaðmál) 418.
 Lýsa, á í Staðarsveit á Snæfells-
 nesi 323, 324.
 lýsi: lýsisaskr 361. — lýsiskista
 515.
 lýsing (kirkju) 151, 194, 302, 571.
 lýsing (til hjónabands) 720.
 lýsistollr, ljóstollr 69, 79, 80^a, 82, 85,
 86, 87, 88, 89^a, 91, 92, 97, 100
 —101^a, 103, 107^a, 109^a, 110, 111^a,
 115, 122, 124^a, 125, 126^a, 128,
 130, 143, 158^a, 159, 160, 161^a,
 162, 163^a, 164, 165, 166^a, 167,
 168, 169^a, 170, 171, 172, 173,
 174^a, 175, 176, 194^a, 195, 225,
 229^a, 230, 231, 237, 239^a, 240,
 241, 242^a, 243^a, 244, 256, 262,
 267, 301, 306, 324, 333^a, 403,
 404, 447, 464 (opt), 465 (opt),
 466, 467 (opt), 468 (opt), 469
 (opt), 471 (opt), 472 (opt), 474

- (opt), 475 (opt), 476 (opt), 512, 513, 514, 516, 518, 520, 521, 523, 524, 525², 526, 527, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537², 539², 541, 542, 543², 544, 545², 546, 547, 548², 549, 550, 551², 552, 553, 555, 556², 558², 559², 560, 561², 562², 563, 564, 565², 570, 571, 572, 574, 576, 578, 582, 584, 585, 586, 587, 589, 590, 593², 600, 708, 709, 732², 777. — ljóstollasamþykkt 473. — bjónaljóstollr 465, 777.
- Lýtingr Hjaltason nyrðra (1391) 461, 484.
- Lýtingr Húnljóttson bóndi á Akri í Húnavatnspingi (1368) 246—247.
- Lýtingsson: Hjalti.
- Lýtingsstaðir í Tungusveit 176, 317—319, 532.
- Lækjarbugr í Miðfirði 707.
- Lækjardalr í Axarfirði 589, 652.
- Lækjareingi í Hnappadalssýslu 83.
- Lækjarteigr á Grenjaðarstað 579.
- lækningar 183.
- lækr. lækir 10, 56, 57, 74, 97, 137 (opt), 180, 210, 233, 240², 250, 345, 346², 347², 348, 349 (opt), 356, 364, 372, 380², 457, 477, 478, 483, 604, 514, 565, 620, 621, 624, 625, 639, 674 (opt), 675, 707, 712². — lækjarbotn 372. — lækjargil 620. — lækjarós 332.
- Lækr í Leirársveit 223.
- Lækr í Viðvíkursveit 54—55, 73—74, 601—604.
- lærðir menn, lærdómr 95, 120, 121, 182², 200, 206, 207, 208, 367, 370, 389, 390, 391, 507, 615, 680, 682, 683, 752.
- læring (kvenna) 752.
- lög 99, 111—112, 117, 127, 133, 134, 136, 202, 210, 251, 254, 255, 275, 276, 296, 298, 300, 304, 317², 320, 323, 333, 337², 351, 353, 355, 358, 363, 365, 368, 369², 370², 371², 378, 379, 383², 399, 400, 422, 424, 426², 440, 448², 449, 453, 455, 456², 457², 462, 478, 486, 488, 492, 499, 504, 596, 603, 621, 622, 624, 626, 627, 635, 636, 640, 644, 647, 650, 662², 663, 664 (opt), 667, 668², 669², 675, 676, 682, 688, 707, 719, 722, 724, 725, 739, 745, 746, 747, 749, 750, 754, 760, 761, 764, 766. — lands lög 98, 133. — lög heilagrar kirkju, guðs lög 186, 200, 209, 303, 320, 496, 703, 721, 724, 756. — lög og réttindi 76. — lögarfi 667. — lögbók 98, 178, 309, 464, 500, 664, 675, 724, 734. — lögferja 675. — lögfesta 190², 458, 662. — löggjöf 454 (sbr. gjöf). — lög-helgi 401, sjá löghelgir dagar. — lögleg mótlök 662, 664. — löglegar sakir 441. — löglega stefndr 148, 321. — lögmaðr 33—34, 73, 76, 77, 251², 299², 300, 348, 362, 369, 371, 377, 440, 465, 631², 632, 664, 669², 675, 691², 692, 693, 694, 696, 740, 763, 764. — lögmaðr taki jafnmikið kaup sem allir lög-réttumenn 34. — lögmannsem-hætti 33. — lögmans kaup 33—34. — lögmansstollr 33—34, 771. — lögmansúrskurðr 9—10, 377, 664, 669, 674—676, 692, 693, 694, 748, 760². — lögmál (rétt) 66, 95, 190. — lögrétt (forn) 539, 729². — lögrétta 689, 692, 693, 695, 696, 722, 740, 746², 747², 760², 779. — lög-réttufé 33. — lögréttumenn 34, 299, 691², 692², 693, 694, 695, 748. — lögréttumannakaup 34. — lögsögumaðr (sbr. lögmaðr)

33. — lögsögumannskaup 33. —
lögteknað hátiðir 207, 357. —
lögþingi 121, 209, 299, 738, 740.
— lagadómur 120. — lagaráð,
lögáð 691, 692, 693, 694, 695,
696². — lagaríptingar, lögrípt-
ingar 78, 187, 251, 271, 275²,
296, 298, 313, 317, 333, 359,
364, 376, 379, 383, 396, 399²,
400, 422, 424, 426, 448, 453,
456, 547, 462, 478, 486, 488,
492, 504, 596, 603, 621, 622,
626, 636, 640, 647, 650, 682,
707, 719, 722, 749, 754. — laga-
réttr 98. — lagaskipti 648³. —
lagaumboð 465, 467, 468, 469,
471, 472, 474. — lagaúrskurðir
182, 251, 252, 253, 320, 322,
339, 358, 369, 371, 377, 389,
487, 628, 631, 632, 648—649,
668, 669, 675, 722, 723, 724,
747². — lagavegr 190. — laga-
vitni, lagavottir 743, 744.
Lögarhóll (Laugarhóll) í Auðkúlu-
landi 640.
Lögmannsannáll 349, 365, 460,
479.
Lökr 603, sjá Lækr.
- M**aaiusson: Þorleifr.
Máfahlið á Snæfellsnesi 109, 110—
111, 141.
Máfanés á Langanesi 236².
Magdeburg 205.
Magni biskup í Selju (Björgvin)
21, 37, 42, 48.
Magni, ókunnur maðr 24.
Magni Egilsson í Eyjafirði (1401)
661.
Magni Jónsson prestur syðra (1360)
146.
Magnus (sbr. Magus) 11.
Magnús Andrésson lögréttumaðr í
Árnessþingi (á lífi 1587) 692.
Magnús Beintsson prestur norrænn
(1414) 752—753.
Magnús Bergþórsson, bróðir Einars,
nyrðra (1414) 754.
Magnús Birgisson Svíakonungr 31.
Magnús Björnsson prestur vestra
(1401) 670.
Magnús Brandsson á Svalbarði (d.
1363) 453.
Magnús Einarsson biskup í Skál-
holti 23, 39, 44, 149, 309.
Magnús Einarsson prests Þorvarðs-
sonar (1401) 666—667, 668—
669.
Magnús Einarsson á Jörfa í Hauka-
dal, skrifari Árna Magnússonar
478, 653.
Magnús Eiríksson smek (minni-
skjöldr) Noregskonungr (1319—
1374) 72, 75—76, 98, 135, 187,
207, 209, 210, 286—287, 293,
294, 295, 298, 299, 361, 362,
368, 441, 487, 493, 494, 634,
697, 766.
Magnús Erlendsson Eyjajarl 531.
644². — Magnúskirkja 227. —
Magnúsmessa á Jólaföstu 484,
721.
Magnús Erlingsson Noregskonungr
29.
Magnús Eyjólfsson biskup í Skál-
holti 342.
Magnús Gíslason amtmaðr 779.
Magnús Gizurarson biskup í Skál-
holti (d. 1237) 23, 39, 44, 149,
309, 615.
Magnús Gizurarson galla í Víði-
dalstungu (1360—1385) 163, 382
—384.
Magnús Grímsson á Bjarnastöðum
í Blönduhlíð (1369—1380) 252—
253, 367.
Magnús Grímsson í Eyjafirði (1375;
ef til vill hinn sami) 298.
Magnús Guðmundarson í Húnavatns-
þingi (1375) 274—275.
Magnús Guðmundsson nyrðra (1386;
ef til vill sami) 388.

- Magnús Hafliðason bóndi í Rangárþingi (fyrir 1363) 188.
- Magnús Hafliðason í Gnúpufelli (1401) 661—664, 668.
- Magnús Hákonarson góði (lagabætur) Noregskonungr (d. 1280) 29, 33.
- Magnús Hallsson á Barðaströnd (1411) 739, 743, 744.
- Magnús Hamarsbiskup 36, 41, 46, 772.
- Magnús Hamarsbiskup annar 46.
- Magnús Haraldsson góði konungr í Noregi 29.
- Magnús Heinreksson Sviakonungr 31.
- Magnús Hemingsson (1390) 450.
- Magnús á Holtastöðum (c. 1394) 547.
- Magnús Illugason á Snæfellsnesi (1356—1360) 112, 145.
- Magnús Jónsson í Húnavatnsþingi (1360—1397) 143, 144, 377, 618.
- Magnús J(óns)son (1636) 191.
- Magnús Ketilsson sýslumaðr í Búðardal (d. 1803) 659.
- Magnús á Leirubakka á Landi (Árnason?, c. 1371) 266.
- Magnús Magnússon (1384) 377.
- Magnús Magnússon prófastr í Hvammi (d. 1720) 701.
- Magnús Ólafsson berfættir Noregskonungr 29.
- Magnús Ólafsson ríki (góði) Noregskonungr 29, 30.
- Magnús Ólafsson (c. 1370) 348.
- Magnús prestr á Hóskuldsstöðum (1395) 601².
- Magnús Ruuðlfsson í Gnúpufelli (eptir 1400) 528².
- Magnús Seljubiskup 26. Sbr. Magni.
- Magnús Sigurðarson blindi Noregskonungr 29.
- Magnús Sigurðarson í Húnavatnsþingi (1386—1388) 389, 422.
- Magnús Sigurðarson prestr (í Miklabæ í Blönduhlíð 1386) 386, 387.
- Magnús bóndi í Skál 243.
- Magnús staðarhaldari í Reykholti (um 1360) 136.
- Magnús Stephensen konferenzráð 75, 675.
- Magnús Sveinsson í Rangárþingi (1398) 636.
- Magnús á Svelgsá í Helgafellssveit (um 1398) 638.
- Magnús sysmand (sýslumaðr?, 1369) 254.
- Magnús Sölvason í Húnavatnsþingi (1402) 678.
- Magnús Þorláksson á Melum 228.
- Magnús Þorláksson, Guðmundarsonar 1.
- Magnús Þorvaldsson nyrðra (1369—1387) 253, 319, 396.¹⁾
- Magnússon: Arngrímur, Árni, Auðun, Björn, Einar, Eiríkur, Eysteinn, Finnur, Grímur, Gunnlaugur, Hafliði, Hákon, Hallgrímur, Hallkell, Hallr, Hallvarðr, Hávarðr, Helgi, Jón, Kolli, Magnús, Ólafur, Ormur, Sigurðr, Sveinn. Sæmundur, Þorkell, Þorvaldur, Þorvarðr.
- Magus (sbr. Magnús) 6.
- Mahalaël (sbr. Malaleel, Malalie) 5.
- majores 770.
- mál 353, 390², 507, 664, 668, 732, 740. — málaferli 255², 352, 668, 740, 744.
- mál (bæði og annað mál) 260, 292, 403², 596, 620, 643². — máltíð 358. — málsverðr 234, 680—681². — málnytta, málnytukúgildi 332, 596, 629, 715, 735.
- Malabrúnir undir Jökli 140, 773.
- Malaleel (sbr. Mahalaël, Malalie) 5.

¹⁾ Þetta getur þó verið að sé ekki allt eina máðr.

- Malalíe (sbr. Mahalael, Malaleel)
10.
málari 694.
málatilbúnaðr 668.
máldagi, máldagar 1, 3, 8—9, 31
—32, 67—71, 77, 78—92, 95, 96
—98, 99—111, 113—115, 122—
126, 140, 147, 155—178, 189—
199, 200, 211—246, 248—250,
256—257, 258—270, 287—291,
292, 300—301, 302, 304—306,
320², 324—329, 330—331, 338—
340, 341—343, 355—356, 360,
372, 375, 378, 387, 394, 400
—405, 419, 444, 445—447,
450—452, 459, 481—483, 494,
496, 502—503, 506, 508—595,
596—601, 606—614, 632—634,
635, 638², 645, 646, 650—654,
655—659, 708—709, 710—711,
717—719, 730—733, 742, 749—
750. — heimamáldagi, sjá heima,
heimili. — vigslumáldagi 8—9,
237, 256, 509.
Málfríðr Bjarnardóttir, Brynjólfs-
sonar (1391) 484—485.
máli konu 319, 449, 619, 625, 706².
máli karlmanns 486. — mála-
kona 678, 679, 706.
Malland á Skaga nyrðra 276, 279²,
280², 283², 284², 412. — Mal-
landsskarð 280, 284.
Málmei á Skagfirði 412.
málmr, málmar 101, 163, 570,
585. Sbr. blý, gull, járn, kopar,
messing, silfr, tin.
málmyta 80.
málstofa 335.
Mánafell í Suðr-Þingeyjarsýslu
574.
Mánaskál á Skagatrönd 171, 316
—317, 532, 599.
Mánavíkr á Skaga 174².
Manheimar á Skarðsströnd 660.
manna minni 206.
manndaði 67, 682. — manndaða-
Dipl. Isl. III. B. haustið seinna (svarti dauði)
739.
manneldi 464.
Mannhelgi Jónsbókar 142.
mannsbein 606.
manntalsþing 770.
mansöx 718. Sbr. búsgagn.
Marbæli í Óslandshlíð 408, 413,
488.
marca noricana 60. — marca puri
(argenti) 60. Sbr. mörk.
Marcellus papa 682.
Marcellus & Petrus 668.
Marcus, sjá Markús.
Marðargnúpr í Vatnsdal 161, 186,
253—254, 480—481, 541, 542,
722.
margrátt vadmál 414.
Margrét gríðkona á Flugumýri (1388)
416.
Margrét gríðkona á Hólum (1388)
415, 428.
Margrét Eiríksdóttir, Magnússonar,
hústrú (1415) 761—762.
Margrét mæð hin helga 177, 393,
547, 563. — Margrétarmessa
725.
Margrét Valdemarsdóttir, drottning
(d. 1412) 440—442, 669, 696—697.
Margrét Vigfúsdóttir Hólms (1415)
385, 765.
Margrét Þorvaldsdóttir á Gnúpi í
Gnúpsdal (1401) 670—671.
Margrét Ózurdóttir kona Ívars
Hólms 291, 338, 765.
Maria mæð (júmfú, göfuglig guðs
getara, drottning, sæl Maria guðs
móðir, sancta Maria, beata virgo
Maria) 8, 87, 89, 100, 101, 102,
105, 107, 109, 125, 156², 157,
158⁴, 159, 160², 161, 162, 163²,
164, 165², 166, 168², 169², 170²,
171², 172², 173, 174, 175², 176,
186, 193², 194, 195, 198², 205—
206, 214, 238, 240, 241, 243²,
247, 249², 256, 259, 260, 262².
58

- 263, 265², 267, 268, 269, 288, 296, 301, 304, 324, 325, 328, 338, 340, 343, 378, 391, 403, 404, 446, 451, 456, 459, 477, 482, 502, 511, 529, 530, 531², 532, 533, 535, 536, 537, 541, 542, 543, 544², 545, 546, 547², 549, 550, 551², 552, 554², 558, 559, 562, 563, 564, 571, 573, 574, 575, 576, 583, 599, 600², 606, 607, 608, 610, 611, 619, 621, 623, 648, 652, 655, 671, 680, 682—683, 685, 688, 701, 702. — Mariukirkja 3, 69, 78, 79, 80—81, 83—84, 85², 86²—87², 100², 103, 107, 109², 110, 114, 125, 216², 217², 218², 219², 220, 221², 222², 223², 224², 225², 226², 227², 228², 229², 230², 231², 232², 233², 234², 239², 341, 242², 248, 249², 256, 258, 259², 260, 263², 266, 268, 290, 304, 325, 402, 403, 404, 596, 655, 774², 775². 776. — getnaðartíð Mariu 206. — Mariumessa 110, 129, 156, 191, 194, 357, 470, 473, 475, 524, 680. — Mariumessa á föstu 156, 183, 194, 627, 753. — Mariumessa fyrri 287, 351, 589. — Mariumessa síðari 128, 182, 206, 271, 469, 473, 475, 662, 739. — Mariúvers (Mariævers) 93, 206.
- Maria Magdalena 8, 184, 361, 611, 655, 671.
- Marinus cardinalis 459.
- Mariubakki í Fljótshverfi (sbr. Bakki) 451, 452.
- Mariubás í Borgarfirði austr 97.
- Mariubolli (skip) 288.
- Mariufjara í Borgarfirði austr 97.
- Mariufjara Breiðabólstaðar í Fljótshlíð 189², 190², 191², 192, 270.
- Mariufjara í Fljótshverfi 452.
- Mariuhólmi í Svarfaðardal 513.
- Marius & Martha martyres 641.
- Mariúsandr (Mariesandr) fyrir Héraðsflóa 232.
- Mariutóptir í Ljósavatnspingum 356, 446.
- mark, mörk (landamerki, rekamörk) 3, 54, 55, 95, 278², 282, 283, 286, 307², 345, 398, 421, 532², 546, 552, 599², 601², 618, 654, 662², 663². 712. — markgarðr 295, 352. — marksteinn 139.
- Markarfljót í Rangárþingi 496. Sjá Fljót.
- Markdæl í Fnjóskadal 572.
- Markdæli í Blöndudal 352.
- Markdæli í Skagafirði 318.
- Markgata í Aðaldal 617.
- Markgil milli Hofstaða og Lágafella 345, 346.
- Markgröf í Hörðadal 491.
- Markkelda hjá Hraunhöfn 372—373.
- Markklettir í Aðaldal 617.
- Markklettir á Vatnsleysuströnd 340, 341.
- Marklækr á landamerkjum Hofstaða 345.
- Markskríða á Snæfellsnesi 112.
- Marksteinar á Snæfellsnesi (sbr. marksteinn) 112.
- Markús Arnórsson á Eiðum (1376) 308, 496.
- Markús guðspjallamaðr (evangelista) 74, 152, 275², 717.
- Markús Jónsson (1708) 674.
- Markús Ólafsson (1390) 445.
- Markús Skeggjason lögsögumaðr 149.
- Markús Þórðarson á Melum 777.
- Markús (Þórðarson?) nyrðra (1391) 456.
- Markússon: Geir, Gísli, Torfi, Þorlákr.
- Markvík í Sléttuhlíð 278, 282, 286.
- Marmar-Björn í Skagafirði (1389) 430.

Marquardus Galliopolensis 751.
 Mársson: Halli, Hallr.
 Márstaðir á Skagaströnd, sjá Njálstaðir.
 Márstaðir í Vatnsdal 161. — Márstaðamenn 654.
 Marteininn Álfsson nyrðra (1394) 501.
 Marteininn Bessason prestur nyrðra (1378—1392, að því er virðist á Bergstöðum eða í Bólstaðahlíð) 334, 359—360, 421—423, 477.
 Marteininn (Martinus) biskup hinn helgi 104, 105, 119, 238, 355, 710, 738, 739. — Marteinskirkja 104, 218, 226, 516, 578, 731. — Marteinsmessa 162, 387, 639, 683, 727, 737, 738, 740.
 Marteininn Björgynjarbiskup 21, 26, 37, 42, 48.
 Marteininn Færeyjabiskup 38, 43 (sbr. Matheus, Mattis).
 Marteininn Ívarsson í Fljótum (1399) 644—645.
 Marteininn prestur á Höskuldsstöðum 389, 532², 599, 600. Sbr. Marteininn Þjóðólfsson.
 Marteininn Pétursson í Ísafjarðarsýslu (1399) 648.
 Marteininn Þjóðólfsson prestur í Húnavatnssþingi (1360—1380 eða leingr) 146, 247, 276, 288, 322, 352—354. Sbr. Marteininn prestur á Höskuldsstöðum.
 Marteininn Þorleifsson bóndi í Máfahlíð (c. 1355—1360) 111, 145, 431, 638.
 Marteinsson: Gamli, Guðmundr, Gunnsteinn, Jón, Oddr, Ólafr, Sigmundur, Snorri, Sveinn, Þorleifr, Þorsteinn.
 martyres 67, 253, 675¹.
 Masi húskarl í Bjarnastaðahlíð (1388) 417.
 Mástaðakelda í Miklaholtshreppi 345.

mat, mât 201, 255, 353², 358, 453, 485, 602, 603, 630, 637², 664, 759².
 Matheus Færeyjabiskup 23, 27, 51. Sbr. Marteininn.
 matr (sbr. kostur) 84, 166, 234, 269, 435, 453, 491, 513, 536, 681, 685, 686. — matgjafir 92, 94, 128, 130, 473²—474². — flesk 289. — flot 289, 614, 718. — gross 289. — hafrhvalr 289. — hákall 289. — hvalr 166, 536, 715. — saltaðr hvalr 289. — hvalgarnir 436. — kjöt 84, 172, 268, 289, 533, 600. — (nauta)-hryggir 614. — krof 614. — kviðálar (magálar) 289. — lausamatr 614. — megring (hvals) 627. — mjólk, sjá málsmjólk. — Sjá mjöl. — mör, sjá það orð. — nautalimur 614. — Sjá ostr. — rafabelti 289. — reingi 458. — sauðarbögar (sbr. kjöt) 289. — sauðarbógar (sbr. kjöt) 436, 438. — síður (nautakjöts) 289, 614. — skammríf (sbr. kjöt) 614. — Sjá skyr. — Sjá slátr. — Sjá smjör. — spik (hvalspik) 458. — Sjá syra. — töl, tölkr 465, 572. — undirmörvar (sbr. slátr) 84, 289. — veggjahvalr 289². — Þvest 105, 327, 633.
 matrimonium 62, 63, 769.
 Matheus guðspjallamaðr 174², 184, 562².
 Mattheus Hólabiskup 264.
 Mattheus Pétursson ráðsmaðr í Björgvin (1409—1415) 723, 745, 758.
 Mattheus Swenonis laicus Roskildensis 461.
 Matthías postuli 64, 424, 456, 459. — Matthiasmessa 456, 457, 459.
 Mattis, sjá Matheus.
 Matusalem 5, 10.
 Mauricius hinn helgi 531.

Maurus abbas 388, 390, 500.
 mavrr, sjá mör.
 Meðaldalr í Dýrafirði 330.
 meðalmaðr 32, 342.
 meðalverð 33.
 Medardus & Gildardus 183.
 Meddallr 324. Sbr. Meðaldalr, Nesdallr.
 Meðalfell í Kjós 219.
 Meðalfellsströnd (Fellsströnd) í Dalasýslu 364.
 Meðalnes í Fellum 237.
 Medi (sbr. Modi) 11.
 megring (hvals) 627.
 meinbugir 496, 721.
 Melá í Loðmundarfirði 240.
 Melabrúnir, sjá Malabrúnir.
 Melaland í Húnavatnssýslu 180, 202, 647.
 Melar í Melasveit 223, 372, 688, 689. — Melasveit 395, 688, 689.
 Melar í Norðfirði í Strandasýslu 105, 327, 633.
 Melar efri (æfre) og neðri, hrosshagi frá Grenjaðarstað 579.
 Melasandr í Húnavatnssýslu 179.
 Melatún í Húnavatnssýslu 180.
 Melifellzgill, sjá Mælifellsgil.
 melr (korn) í Skjaldbreið á Síðu 244. — Melteigar í Landbroti 245.
 melr, melar 307², 308², 333, 356, 426, 564, 634.
 Melr í Miðfirði (Melstaðr) 155, 166, 167, 509, 535—536, 678, 679², 758—759.
 Melr í Miklaholtshrepp 305, 327.
 Melrakkadalr í Viðidal 540, 595.
 Melrakkaey & Breiðafirði 108, 328.
 Melrakkapúfa í Loðmundarfirði 240.
 Melshorn á Skaga 337.
 Mennon (Menon) konungr í Tróju (sbr. Munon) 6, 11.
 mensa communis 64.

mensura 288², 612². Sbr. búsgagn.
 mercatura (verzlun) 767.
 merki (sbr. mark, mörk) 10, 313, 345, 988, 420², 712. — merki-garðr 402².
 Merkidallr 161, sjá Merkidæl.
 Merkidæl í Vatnsdal (sbr. Merkidallr) 161, 541.
 Merkigil í Eyjafirði 595—596.
 Merkigil í Göguskörðum 498.
 Merkigil í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 426.
 Merkigil, landamerki Sámstaða 625.
 Merkigilsbotn á Skógarströnd 137.
 Merkigröf, landamerki Sámstaða 625.
 Merkihamar á Hróteyjarströnd 106, 135, 633.
 Merkihólar í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 337.
 Merkihóll, landamerki Marðargnúps 254.
 Merkihrís á Fellsströnd 364.
 Merkilækr, rekamark Staðarhóls 79.
 Merkisíki í Ljósavatnssþingum 356, 446.
 Merkilækr í Reykjafirði á Ströndum 135.
 messa, messur (sbr. sálumessa, víglumessa) 1, 32, 92, 130, 151, 156, 166, 168², 169, 171², 193, 194², 261, 262⁴, 301 (opt), 302², 303, 306, 425, 462, 469, 470, 514, 517, 532², 540⁴, 571², 594 (opt), 599 (opt), 683, 685, 730. — messudagar 68, 129, 156, 307, 325, 683. — Sjá allra heilagra messa, Ambrosiusmessa, Andrés-messa, Bartholomeusmessa, Benediktsmessa, Blasiusmessa, Bótólfsmessa, Ceciliummessa, Calixtusmessa, Dionysiusmessa, Egidiusmessa, Gregoriusmessa, Hall-

- varðsmessa, Jakobsmessu, Jónsmessa, Jónsmessa baptistæ, Jónsmessa Hólabiskups, Katrínnarmessa, Klemensmessu, Krossmessu, Kyndilmessu, Lamberti-messu, Laurentiusmessu, Magnúsmessu, Margrétarmessu. Marínmessu, Marteinsmessu, Matthíasmessu, Michaelismessu, Nikulás-messu, Ólafsmessu, Pálmessu, Pétrsmessu, Postulamessur, Sebastianusmessu, Seljumannamessu, Simousmessu, Sylvestri-messu, Theodorimessu, Thomas-messu, Tiburtiusmessu, Tveggja postulamessu, Vincenciusmessu, Vitusmessu, Þorláksmessu, Ógutu (Augutu) messu, — messubók 360, 483, sjá kirkja. — messudjárn 151, sbr. djárn. — messukleði 128, 129, 130, 470, 615, 703, sjá kirkja — messusöngur 151^a, 251. — messuskrúð 152, sbr. kirkja.
- messing 102^a, 107, 157—158^a, 161^a, 163^a, 164, 165, 168, 169, 170^a, 171, 172, 173^a, 174, 175, 177, 419, 518^a, 514, 522, 607. — messingarbeit 515. — messingarker 8. — messingarketill 92, 573. — messingarkross 261. — messingarlampi 69. — messingarstíka, sjá kirkja.
- met, metaskálar, sjá búsgagn.
- metfé 68, 71, 81, 84, 91, 104, 113, 114, 115, 123, 226, 241, 243^a, 262, 267, 268, 360, 394, 419, 451, 482, 503.
- metorð 452.
- mey, sjá mæ.
- Meyjarhóll 454, sjá Hóll á Svalbarðsströnd.
- miðfasta 161.
- miðkirkja 685.
- miðsumar 172, 174, 551^a.
- Mich(ael) Clauson biskup í Ósló 46.
- Michael höfuðengill (Mikkjáll) 89, 158, 175^a, 260, 527^a, 530^a, 545^a, 564. — Michaelskirkja 77, 88, 218, 219, 225, 230, 235, 260, 774. — Michaelslíkneski 422.
- Sjá kirkja. — Michaelsmessu 9, 130, 261, 272, 470, 930^a, 588, 649^a.
- Michael (Michill) Skálholtsbiskup (1883—1891), Michaelsmáldagar 44, 114, 115, 215, 216^a, 217, 218, 395, 400—405, 433, 773.
- Miðból í Náttfaravíkum 579.
- Miðbæli undir Eyjafjöllum 216, 260.
- Miðdalarninn í Dölum 491.
- Miðdalur í Reykhólasveit 196.
- Miðdegisgil á Skógarströnd 137.
- Miðeingi í Grímanesi 598.
- Miðey á Færeyjum 52.
- Miðfjarðará á Langanessströndum 296.
- Miðfjarðarvatn í Miðfirði 539—540, 594.
- Miðfjörðir í Húnavatnssýslu 16, 71, 164^a, 166—167, 426, 478, 535, 537, 548, 678^a, 679, 680, 706, 708, 758, 759.
- Miðfjörðir í Norðr-Múlasýslu 14.
- Miðgarðar í Staðarsveit 395, 494.
- Miðgötuhold á landamerkjum Hofstaða 345.
- Miðhlíð á Barðaströnd 775.
- Miðhóll í Sléttuhlíð 637.
- Miðhús í Hvolhrepp 647.
- Miðhús, kirkjujörð frá Hvoli í Saurbæ 79.
- Miðhús í Óslandshlíð 278, 282, 411, 602, 603.
- Miðhús í Vatnsfjarðarþingum 366.
- Miðker í Viðidalsá 538, 593.
- Miðkvísl (í Svartárdal) 360.
- Miðlækr í Langadal 421.

- Miðmundaborg á Skógarströnd 349.
- Miðmundafoss í Eldvatni austr 402.
- Miðmundahóll hjá Ásum (Villingshóll) 402.
- Miðskáli undir Eyjafjöllum 261. Sbr. Skáli.
- Miðskógr undir Fagraskógarfjalli 84.
- Miðskógr í Miðdölum 306.
- Miðskriðulandsgarðr (sbr. Skriðuland) 620.
- Miðskytja í Blönduhlíð 565.
- Miðsmorgunshóll í Viðidal 538, 592. Sbr. Gríshóll.
- Miðtindr yfir Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 337.
- Miðtópt í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 426.
- Migandalækr í Dýrafirði 447.
- Migandigröf í Gullbringusýslu 3. 212.
- Mikiall, Mikkjáll, sjá Michael.
- Mikill, eystra á 16. öld 238.
- Miklaborg undir Jökli 139, 773.
- Miklabæjarkirkja 279, 283.
- Miklaholt, örnefni í Aðaldal 617.
- Miklaholt í Miklaholtshrepp 81—82, 225. — Miklaholtshreppr 305, 344, 346.
- Miklagarðsskógr í Eyjafirði 524.
- Miklibýr 336—337, sjá Miklibær.
- Miklibær í Blönduhlíð 271—272, 336—337, 386, 387, 455, 487, 509, 564—566. — Miklabæjarmenn 565.
- Miklibær í Óslandshlíð 55, 411, 755.
- Mikligarðr (Constantinopel) 152.
- Mikligarðr í Eyjafirði 611.
- Miklihóll í Viðvíkrsveit 409.
- Miklisteinn á Skaga 280², 284².
- Mikliteigr í Aðaldal 557.
- miraculum 756.
- Mirapicensis diocesis (Mirepoix) 203.
- missa, missæ 59, 751. Sjá messa.
- missiri: tveggja missira björg 474². — missiristal 151.
- mítra 288, 612.
- Mjóey í Laxá í Suðr-Þingeyjarsýslu 576.
- Mjófavatnslækr, landamerki Sámstaða 625.
- Mjófidalr á takmörkum Dala- og Mýrasýslu 491.
- Mjó(f)idalr í Langadal 333.
- Mjófidalr í Laxárdal í Skagafjarðarsýslu 477—478.
- Mjófjörðr (Mjóvafjörðr) í Ísafjarðarsýslu 16, 366.
- Mjófjörðr (Mjóvafjörðr) í Múlaþingi 14, 233.
- Mjófjörðr (Mjóvafjörðr) í Snæfellsnessýslu 15.
- Mjófihryggir í Fljótum 645.
- mjólk: — málsmjólk 80, 101.
- Mjósyndi fyrir Flateyjarðal 575.
- Mjósyndi í Svínadal í Dalasýslu 729².
- mjöl 166, 269², 289, 536.
- Móar á Kjalarnesi 598.
- Móberg í Langadal 339, 457, 671, 672.
- Modi (sbr. Medi) 6.
- móðurarfr 254, 355², 484, 755.
- Mógil í Flateyjarðal 566.
- Mógilsá á Kjalarnesi 598.
- Molastaðir í Fljótum 644—645. — Molastaðagrafir 645.
- mold, moldir 185, 366, 391, 482, 545, 671, 686, 702.
- Moldbrekka í Hnappadalssýslu 84, 327.
- Moldgil, landamerki Bólstaðahlíðar 421.
- Moldskriðuhull (= hylr) í Laxárdal í Dalasýslu 101.
- monachus 62.

- monasterium (sbr. klaustr) 62, 270, 275.
 moniales 62.
 monticolæ 438 (sbr. tröll).
 morgungjöf 706².
 morteel, sjá húsgagn.
 mortualia 582.
 Morudalr á Barðaströnd 301. —
 Morudalsskógr 301.
 Mosagrund í Blönduhlíð 485, 564.
 mosakelda 398².
 Mosfell við Ormarslón 652.
 Mosfellssveit 343.
 Moshólavarda á Fellsströnd 364.
 Móskógar í Fljótum 671.
 móskurör 83, 140, 636.
 Múkaþverá, sjá Munkaþverá, sbr. þverá í Eyjafirði.
 Múlavatnsheiði í Húnavatnssýslu 251.
 Múlaþing 240.
 Múli á Barðaströnd 301, 77⁶.
 Múli (Múlaaland) í Kjós 70.
 Múli (nú Múlakot) í Lundareykjadal 123, 223.
 Múli í Reykjadal 507, 508, 510², 573, 576—578, 579, 580, 589, 681.
 Múli á Skálmarnesi 196, 774.
 Múli fyrir utan Torfá 515.
 Múli í Þorskafrði 196.
 Munaðarnes við Ingólfsfjörð á Ströndum 105, 123, 327.
 munkar 457, 469, 654² (á Þingeyrum).
 Munkaþverá í Eyjafirði (klaustr, staðr; sbr. þverá) 2, 28, 153, 187, 296, 297—298, 310, 366, 392, 393, 486, 507, 508, 509, 605, 681, 682, 685, 709, 710, 753, 754, 761, 762.
 Munklífi í Björgvin 730—731, 752—753.
 munnlaug 678, sjá kirkja.
 Munon (sbr. Mennon) konungr í Tröju 6, 11.
 múr 52. Sbr. húsakynni, (bygging).
 Myckenes á Færeyjum 51.
 Mýdalr í Kjós 32, 219, 342, 598.
 Myklagarör, sjá Mikligarör.
 mynd (af þorski) 152, (af hundi) 153.
 mýr, mýri, mýrar 240, 345, 402, 545, 674
 Mýr í Vestrhópi 647.
 Mýraland 228, sjá Mýrar í Dýrafirði.
 Mýramenn, Mýramannakyn (ætt) 13, 494.
 Mýrar í Dýrafirði 228, 329.
 Mýrar (nú Ámýrar) í Helgafellsveit 144.
 Mýrar við Hrútafjörð 478.
 Mýrar efri á Skagaströnd 601.
 Mýrar(nar) í Mýrasýslu 56, 87, 88, 225, 250, 494.
 Mýrarholt á Kjalarnesi 220.
 Mýravík við Skagafjörð 715.
 Mýrdalr(inn) í Vestr-Skaptafellsýslu 19, 291, 292, 400.
 Mýri = Gnúpsmýri 754.
 Mýri í Flóa 114.
 Mýri (Laxamýri) í Suðr-Þingeyjarþingi 117, 118, 133, 576.
 Myrká í Eyjafjarðarsýslu 507, 509², 526—527, 748, 749. — Myrkárdalr 504, 621.
 Mælifell í Aðaldal 576.
 Mælifell í Skagafirði 155, 167, 381, 531—532, 606.
 Mælifellsá í Skagafirði 456—457.
 Mælifellsgil í Bjarnardal í Mýrasýslu 88.
 mælihláss 153.
 mæli, sjá korn, land, sæði.
 mæliteigar, sjá mælteigar.
 mæ, mey, meyyar 206, 701, 752.
 — meyyaflokkar (píslarvottar) 186.
 Möðrufell í Eyjafirði 687.
 Möðruskálaholt í Eystrahrepp 137.
 Möðruvellir í Eyjafirði 507, 509,

- 516—517. — Möðruvallabók 153.
— Möðruvallagata hin forna 663.
- Möðruvellir í Hörgárdal (klaustr, staðr) 331—332, 335, 350—351, 384, 385, 392, 393, 449, 450, 490, 503, 504, 505—506, 507, 508, 509^a, 611, 627—630, 641, 642, 643, 684, 685, 688, 710. — Möðruvallastaðarnes 642.
- möl, malir 112, 228.
- mör (sbr. matr, undirmör) 84, 289, 474, 476^a, 533, 566, 600, 614, 618.
- mörk 32, 73, 94, 96, 99, 100^a, 101, 102, 103, 105, 109^a, 115, 127, 128, 129, 130, 277^a, 368, 442, 506. — tveggja marka hross 83. — mörk brend 685.
- Mörk undir Eyjafjellum 1, 297. — Merkríjara 262. — Efsta Mörk 216, 262. — Miðmörk 1, 262. — Syðsta Mörk 262. — Yzta Mörk 1.
- Mörsvambarrið (í Skorradal) 251.
- mösurr: mösurker, mösurskál, sjá kirkja.
- mötillar, sjá klæði.
- N** Grímsson (á Arnarstapa 1695) 631.
- nábúar 573.
- nafar, sjá smíðatöl.
- Nappstaðir, sjá Knappstaðir.
- Narfadóttir: Haldóra.
- Narfason: Erlendr, Ketill, Nikulás, Þóðr, Þorlákr.
- Narfastaðir í Viðvíkursveit í Skagafirði 54, 74, 409.
- Narfeyri 104, sjá Eyri í Álptafirði.
- Narfi ábóti á Helgafelli (1512 og þar eptir) 141.
- Narfi biskup í Björgvin 21, 26, 37, 42, 48.
- Narfi á Borg á Mýrum (c. 1354) 88.
- Narfi Guðmundarson prestur í Hjarðarholti í Laxárdal (d. 1343) 101.
- Narfi Jónsson (um 1360) 138.
- Narfi Pálsson bóndi (1401) 667.
- Narfi Sveinsson lögmaðr 334, 365, 688—689, 716—717.
- Narfi Vigfússon, Flosasonar 495, 496.
- Nasameir í Austfjörðum 307^a, 308^a.
- nativitas beatæ Mariæ 648, 730. Sbr. festum.
- náttbeit 228.
- Náttfaravík(r) í Suðr-Þingeyjarþingi 356, 572, 573, 576, 579.
- náttthagi 638^a.
- Náttmálshæðir á Skógarströnd 349.
- naudreki 141.
- naudsynjar 84.
- Naumdælafylki í Noregi 30.
- naust 114, 141, 356, 707. — nausttópt 243.
- Naustagata í Sléttuhlöð 278^a, 282^a, 286^a.
- Naustahólmur í Hnappadalssýslu 88.
- Naustshorn á Skaga 280, 284.
- Naustvíkr á Ströndum 230.
- nautpeningr 82. — geldnaut (geldnaut), geldneyti 81, 111, 159, 167, 228, 238, 250, 261, 409^a, 516, 536, 544. — geldnaut tvævetr og vetrgömul 214. — geldnaut þrævetr og eldri 214. — geldneytarekstr 81, 484. — geldneytarétt 325. — graðungar, griðungar 69, 212, 219, 407, 430^a. — graðungr á fyrsta vetr 430. — griðungr vetrgamall 261, 417. — graðungr tvævetr 32, 123, 259, 342, 407, 414^a, 417^a, 483, 503, 566. — kálfr 84, 97, 114, 214, 238, 240, 268, 324, 328, 407, 598 614, 629, 632, 718. — kálfbagi, kálfbagi 112, 210. — kálfarekstr 198. — kúnaut 159,

544. — kvigur 430². — vetr-gamlar kvigur 407. — kvigur á annan vetr 430. — tvævetrar kvigur 156, 407, 413², 414, 416², 574. — kviga á þriðja vetr 450. — kýr 33, 53, 70, 71, 78, 79, 81, 82², 83², 84, 85, 87, 88, 89, 90², 91², 97, 99, 100, 101—103, 104², 107², 108, 109⁴, 113, 114, 123, 124², 126, 144, 156, 157², 158², 159, 160², 161², 162, 163⁴, 164², 165², 166, 167², 168, 169, 170, 171, 172², 173², 174, 175², 176², 194, 195, 196², 197, 198, 212, 214, 216², 217², 218⁴, 219², 220², 221², 222², 223⁴, 224², 225, 226², 227², 228², 230, 231, 232⁴, 233², 234², 235⁴, 236, 238, 240², 241², 242, 243², 244², 245², 246², 249, 254, 256, 258, 259, 260, 261², 262, 264, 265², 266, 267², 268, 270, 271, 275², 290, 291², 293², 295, 298, 305, 306, 318, 324, 325, 328, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 340, 342², 343², 359, 363, 373², 376, 381, 383², 387, 392², 394, 396, 401, 403², 404², 405, 407², 408 (opt), 409², 410², 411², 412⁴, 413 (opt), 416, 422², 426, 430², 451, 462, 477, 478, 481, 483, 486, 488, 491, 497, 498, 503, 504², 506, 513, 514², 516², 518², 519, 521, 522, 523, 525, 528, 529, 530, 531, 532, 534, 535, 536², 537, 538, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 548², 549, 550, 551², 552, 553, 555, 558, 561², 562², 563, 566², 567, 569², 571, 572, 573, 574, 575, 578², 582², 584², 585, 587, 588, 593, 597², 600, 601⁴, 621, 622, 625, 629, 630, 632, 635, 645, 650⁴, 651, 656, 658², 707, 711, 718², 749, 754, 770, 775, 776. — geld kýr 416. — mylk kýr 589. — kýrfóðr 401.

— naut 140, 240, 325, 387, 408, 417, 622, 776. — naut á fyrsta vetr 430. — vetrögmul naut 81, 84, 97, 114, 115, 158, 165, 176, 268, 292, 328, 333², 337, 387, 407², 409², 410², 411², 414², 462, 483, 503, 504, 525, 544, 549, 561, 562, 573, 598, 632, 718. — naut á annan vetr 290, 430. — tvævetr naut 83, 84, 91, 114, 264, 268, 292, 328, 333, 337, 383, 392, 407, 408, 409², 410², 413⁴, 414, 416², 417, 428, 462, 505, 547, 598, 632, 650, 687, 718. — þrævetr naut 238, 632. — naut .iv. vetra 114. — gömul naut 598. — járngrátt naut 430. — nautabeit, nautbeit 114, 293. — nautarekstr 565. — nautgarðr 636. — uxar, yxn 333, 337, 414, 430², 658². — uxi á annan vetr 430. — tvævetrir uxar 407². — þrævetrir uxar 82, 84, 413², 414². — uxar (yxn) þrævetrir og eldri 290, 328, 407. — uxar (yxn) fjögurra vetra 68, 156, 238, 241, 268, 333, 413, 415, 435², 566, 656. — uxar (yxn) fimm vetra 238, 268. — gamlir uxar 430, 685, 718. — arðruxi 259. — x. uxa beit 243. — yxnarekstr 685. — vetrungar 409, 430. — geldir vetrungar 651.

Nautabú í Hólahreppi í Skagafirði 410, 429.

Nautabú í Tungusveit 456—457.

Nautadalir á Snæfellsnesi 111.

Nautahjalli við Dýrafjörð 228.

Nauteyri í Ísafirði 704—705.

Nautnes í Aðaldal 557.

navigatio 769.

Neðrabvol í Rangárþingi 217.

Neðriás í Hjaltadal 410.

Neðridalr undir Eyjafjöllum (sbr. Dalr) 262.

Nedstalaud 620, sjá Skriðuland.
nefudarmenn (sbr. lögréttumenn)
34, 772.

Neremeth (sbr. Eremeth, Here-
meth) 6.

Nereus & Achilleus martyres 145,
489.

Nes í Aðaldal 271, 507, 557—558,
618, 686.

Nes 181, sjá Ásbjarnarnes.

Nes (Ferjunes) í Flóa 114.

Nes í Hóðahverfi 566, 734—735.

Nes í Loðmundarfirði 97.

Nes við Seltjörn 340, sjá Seltjarn-
arnes.

Nes á Skaga nyrðra 412.

Nes (nú: Litlanes) á Skálmarnesi
195.

Nes í Skaptártungu (nú eyðijörð í
Ásahrauni) 402, 403.

Nesdalr á Ingjaldssandi 197, 324,
330.

Neshreppr undir Jökli 140.

Nesjasysla (Suðrnes og Inn-nes)
219.

Nesoddi, rekaland Staðar á Reykja-
nesi 196.

Nesskerjaskógar í Arnarfirði 91.
net: netjadráttir 117, 118, 119, 133.
— netjaveiði 118, 119. — net-
lög 189, 339.

Nicholas, sjá Nikulás.

Nicolaus, sjá Nikulás.

Nicolaus cardinalis 46, 49.

Niðarnes undir Ögðum í Noregi
300.

Niðarós í Noregi (sbr. Þrándheimr)
20, 25, 40, 42, 47, 49, 57, 58,
65, 113, 119—121, 203—205,
208, 358, 731.

Niðrvikrá í Vopnafirði 236.

Nielsson: Jens, Sveinn.

níu lestra höld 256.

níu vikna fasta (sbr. langafasta)
170, 306, 516, 523, 529, 556,

558, 569, 575, 583, 586, 588,
589, 657.

Nikulás Árnason biskup í Ósló 22,
26, 36, 41, 45.

Nikulás Bergsson, sjá Nikulás Hall-
bjarnarson.

Nikulás Bergþórsson, sjá Nikulás
Hallbjarnarson.

Nikulás biskup á Færeyjum 38,
43.

Nikulás biskup hinn helgi 124,
156, 161², 162², 170, 174, 176²,
177², 193, 246, 273, 301, 305,
443, 446², 451², 520, 530, 531²,
532, 533, 540, 541⁴, 542, 546²,
547², 550², 562, 563², 568, 573,
574, 576, 600², 611, 685, 710. —
Nikuláskirkja 69, 82—83, 88,
106—107, 124, 126, 216, 217,
218, 220², 221, 222, 224², 225²,
226, 227, 234, 235, 246, 258,
305, 520, 526, 559, 775². —
Nikulásmessa 116, 156, 184, 206,
447, 530, 554. — Nikulás saga
á reffi 710. Sjá kirkja (bækr).

Nikulás Broddason í Máfahlíð (1417)
111.

Nikulás (hinn danski) erkibiskup í
Niðarósi (1381—1386) 49.

Nikulás Glostrup biskup í Ósló
46.

Nikulás Grænlandsbiskup 24, 27,
39, 45, 53, 309.

Nikulás Guttormsson í Eyjafirði
(1394) 504.

Nikulás Hallbjarnarson ábóti á
Munkapverá 28, 153, 310, 311.

Nikulás Hjalmsón (1361) 180.

Nikulás Jónsson, Nikulássonar, í
Ísafirði vestra (1387—1392) 400,
476.

Nikulás Kalib biskup í Ósló 42,
46.

Nikulás Narfason prestur í Hítar-
nesi (enn á lífi 1610) 444.

- Nikulás Pétursson biskup í Selju (Björgvin) 21, 26, 27, 42, 48.
- Nikulás Sveinsson Danakonungur 30.
- Nikulás Sæmundarson, sjá Nikulás Hallbjarnarson.
- Nikulás Þórðarson syðra (1415) 766.
- Nikulás Þrándheimsbiskup (1381—1385) 369.
- Nikulásdóttir: Cécilia, Helga, Ingigerður, Valgerður, Þóra, Þorlaug.
- Nikulásson: Hallr, Ívar, Jón, Pétur.
- Nípsmór í Vopnafirði 639. — Níp-sandr 639.
- Njáll biskup í Stafangri 22, 26, 37, 43, 47.
- Njáll Þorsteinsson prestur í Eyvindarhólum og á Kálfafelli í Fljótshverfi (1363—1390) 188, 259, 451^a.
- Njálsson: Bárður, Einar, Vermundur.
- Njálstaðir á Skagaströnd 171, 532, 599, 601. — Njálstaðamenn 599.
- Njarðvík í Borgarfirði eystra 97, 232, 239.
- Njarðvík í Gullbringusýslu 221.
- Nioskadalur, sjá Fnjóskadalur.
- Noa (Nói) sonur Lamechs 5, 10. nóa 206.
- Nónhóll á Skógarströnd 349.
- Nónvarða frá Hafráfellstungu 652.
- Norðfjörður í Ísafjarðarsýslu 16.
- Norðfjörður í Múlaþingi 14, 18, 19.
- Norðfjörður í Strandasýslu 16.
- Norðlendingar, Norðlenzkir 75, 205, 680, 682. — Norðlendingafjórðungur 16, 34.
- Norðmærafylki í Noregi 29.
- Norðrárdalur í Breiðdal 241.
- Norðrárdalur í Þverárþingi 78, 123, 166, 222, 224, 304, 306, 535, 645.
- Norðrárdalur í Skagafirði 534.
- Norðrkinn, afrétt í Rangárþingi 636.
- Norðrklif, skógarmörk í Hvitársíðu 625.
- Norðrland 130, 203.
- Norðrnes á Rosmhvalanesi 256.
- Norðrreykir í Reykholtisdal 123.
- Norðtunga í Þverárhlíð 224.
- Noregr, Norvegia, Norvagia 17, 18, 19, 20, 24, 25, 28, 29, 45, 46, 51, 52, 62, 72, 76, 98, 102, 116, 120, 121, 122, 178, 203, 208, 209, 210, 252, 255, 273, 274, 287, 293, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 317, 331, 350, 355, 359, 361—362, 365, 367—371, 376, 377, 382, 384, 393, 396^a, 397, 399, 424, 425, 427, 428, 432^a—442, 443, 487, 493, 608, 617, 618, 669, 672, 696—697, 700, 702, 722—726, 730, 731, 763, 764, 766—770, 779. — norrænt fat (flát) 711. — norrænir menn 116, 268. — norrænir peningar 60, 67. — norsk bréf 268, 349, 688, 699, 700, 710, 726, 730—731, 735, 737, 743. — norsk hönd, norskt handlag á bréfum 133^a, 211, 237, 254, 275, 320, 363, 365, 450, 452, 481, 483, 502, 647, 648, 650, 658, 745, 747.
- norræna 102, 152, 512^a, 532, 580, 587, 658.
- nót, nætr (selanætr) 656.
- notarius 204, 205, 757^a.
- nótur, nótaðar bækur, sjá söngur.
- Novum Castrum super Tynam (Newcastle) 770.
- novum festum 741. Sbr. nýja hald.
- Núfsdalur, sjá Núpsdalur.
- nuncius 203^a, 205, 461, 672.
- nunnur 152. — nunnusetur 152.
- Núpr, sjá Gnúpr.
- nuptiæ 64.

Núpufell, sjá Gnúpufell.
 Nýagarðar á Vatnsleysuströnd 340,
 341,
 nýahald 857², 741.
 Nýahús á Hólum 609.
 Nýi annáll 680, 682, 730, 731.
 Nýibær undir Eyjafjöllum 192¹.
 Nýlendi í Eyjafirði 560, 654.
 nýtgæft (hey) 158.
 nýverk (í skógi) 664.
 Næfrholt, Næfrlost á Rangárvöllum
 217, 636, 647.
 næturgisting 436.

Octava, octavæ (áttund helgidaga)
 69, 71, 144, 174, 199, 256, 304,
 313, 319, 322, 357, 476, 481,
 499, 562, 642, 682, 738, 739,
 741, 761.

óðal, óðul 294, 494, 761.

Oddbjörg abbadiis á Reynistað
 (1378—1385) 334, 354, 357—358,
 371—372, 381.

Oddgeir Þorsteinsson biskup í
 Skálholti (1366—1381), Oddgeirs-
 máldagar 44, 58, 65, 67, 78,
 115², 116, 212², 214—215, 216
 (opt), 217², 218², 219², 220, 222,
 224, 225, 227, 235¹, 236, 237,
 239², 240¹, 241², 242, 243, 244,
 246², 248², 249², 256, 257, 258
 —269, 290—291, 300, 301, 302,
 303, 304, 305¹, 306, 309, 319—
 321, 324, 325, 329—331, 338,
 339—340, 341—343, 358, 506,
 775, 776.

Oddi á Rangárvöllum 1, 189, 218,
 239, 292², 713, 714. — Oddamál
 (1411) 731. — Oddaverjar 154.

Oddný kona Glaumbæjar-Hrafn
 277.

Oddr Árnason í Gunnarsholti (fyrir
 1398) 635.

Oddr Ásbjarnarson í Rangárhöfði
 (1398) 632.

Oddr Bjarnarson (1385) 381.

Oddr í Bjarnastaðahlíð (1388) 417,
 428.

Oddr Einarsson í Húnavatnshöfði
 (1377—1391) 322, 377, 463—
 464.

Oddr Einarsson biskup í Skálholti
 109, 126, 191, 215, 235, 239,
 257, 269, 394, 632, 720, 756,
 773.

Oddr Erlendsson (1375) 276.

Oddr Eyjólfsson skólameistari í
 Skálholti 483.

Oddr Gíslason bóndi í Mörk undir
 Eyjafjöllum (1363—1366) 188,
 189, 210.

Oddr Grímsson (1369) 252.

Oddr á Hálsi í Svarfaðardal (fyrir
 1387) 395—396.

Oddr Jakobsson (1309) 10.

Oddr Jónsson í Húnavatnshöfði
 (1391—1409) 456, 722.

Oddr Jónsson syðra (1415) 766.

Oddr Jónsson prestir syðra (1418)
 750.

Oddr Ketilsson (vestra 1398) 638.

Oddr Kolbeinsson í Húnavatnshöfði
 (1402) 678.

Oddr Marteinnsson (1372) 274—
 275.

Oddr Ólason á Söndum 12.

Oddr Pétursson á Hvöli í Saurbæ
 (á lífi 1490) 630, 631.

Oddr prestir á Ólafsvöllum (c. 1356)
 115.

Oddr Sigurðsson prestir í Múlaþingi
 (1405) 706.

Oddr Sigurðsson lögmaðr 236.

Oddr Teitsson prestir í Vallanesi
 (nm 1376) 238.

Oddr Þórðarson leppr, lögmaðr (á
 lífi enn 1440) 493—495, 722—
 726, 766.

Oddr Þórðarson í Húnavatnssýslu
 (1402; ef ekki hinn sami) 678.

Oddr Þorsteinsson prestir í Múlaþingi
 (1405) 706.

Óddr Þorvarðsson, Þórarinnssonar 496.

Óddsdóttir: Gróa, Hallkatla, Kristín.

Óð(d)sey á Bjarnarfirði 230.

Óddsnautar á Breiðafirði 328.

Óðsson: Árni, Bárðr, Björn, Daði, Einar, Gísli, Guðni, Hallvarðr, Helgi, Hrafn, Jón, Sigurðr, Skeggi, Sæmundr, Vigfús, Þorgils, Þorsteinn.

Óðð(s)staðaóssar á Melrakkaslétta 586.

Óððsstaðir í Miðdölum 306.

Óðeiluhólmr (Óðsluhólmr) í Laxá í Suðr-Þingeyjarsýslu 579.

Óðgarus, sjá Óðgeir.

Óðinn (sbr. Voden) 6, 11. — Óðinsdagr 127, 371, 387.

óðir menn 161.

Óðsluhólmr, sjá Óðeiluhólmr.

Ófeigr á Gaul (c. 1360) 344.

Ófeigr Haraldsson (1386) 388².

Ófeigsfjörðr í Strandasýslu 16, 433, 435.

Ófeigshellir í Suðr-Þingeyjarsýslu 575.

Ófeigsson: Árni, Jón.

Ófeigsstaðir í Köldukinn 574.

officialis, officialatus 55, 117, 118, 150, 182, 199, 200, 211, 277, 281, 339, 389, 390, 392, 493, 629, 643—644², 649, 668, 675, 697, 709, 710, 711, 715, 731—732, 741, 752.

officium 59, 60, 61, 63, 129.

offr 122, 302⁴, 303, 703.

ófrítt fé 82, 83, 89 170, 196, 197, 233, 242, 244, 324, 330, 335, 353, 362, 419, 478², 492, 516, 558, 622, 626, 639, 642, 687, 760, 761.

oftekjur 685, 686, 697².

Ófærurekar í Austfjörðum 237.

ójöfnuðr 631.

okr 72—73. — okrkarlar 470.

Óladóttir: Steinunn.

Ólafr Arason í Húnavatnsþingi (1401) 667.

Ólafr biskup í Björgvin (1433—1450) 48.

Ólafr biskup í Björgvin hinn síðari (1456) 48.

Ólafr biskup í Björgvin hinn síðasti (1527—1535) 48.

Ólafr biskup af Hamri 41.

Ólafr biskup í Stafangri 38, 47, 369.

Ólafr Bjarnarson, Brynjólfssonar (1392) 484—485.

Ólafr Björnsson (c. 1380) 346, 347.

Ólafr Brandsson í Austfjörðum (1405) 706.

Ólafr Brandsson nyrðra (1403) 686.

Ólafr Brandsson á Barðaströnd (1411) 736, 738, 740, 742.

Ólafr Brynjólfsson (1737) 631.

Ólafr Einarsson í Skagafirði (1405) 704.

Ólafr erkibiskup í Niðarósi 36, 41, 49, 57—65, 113, 209.

Ólafr Eyjólfsson nyrðra (1408—1415) 719, 723, 745, 769.

Ólafr Gíslason biskup í Skálholti (d. 1753) 749, 779.

Ólafr Grímsson á Leirá (c. 1370) 223.

Ólafr Grænlandingabiskup hinn fyrri 24.

Ólafr Grænlandingabiskup annar 24, 27, 39, 45, 53, 305

Ólafr Guðmundarson. Snorrasonar (enn á lífi 1401) 658, 659.

Ólafr Gunnlaugsson (1380—1384) 355, 375.

Ólafr Hákonarson Noregskonungur (1381—1387) 361—364, 365, 367, —371, 373, 376, 377, 382, 384, 386, 393, 396², 397, 399, 424, 425, 427, 428, 441, 443.

- Ólafr Haldórsson, norðmaðr (1400) 730.
- Ólafr Hallsson í Skagafirði (1388—1414) 416, 727, 755.
- Ólafr Haraldsson hinn helgi Noregskonungr 8, 20, 29, 35, 49, 62, 100, 110, 125, 156², 158, 168, 169², 173², 196². 233, 249, 256², 258, 261, 268², 328, 338, 405, 512, 527, 544, 545, 546², 551², 554², 611, 685, 701, 702. — Ólafskirkja 110, 123, 216, 217², 218², 221, 223, 231, 235, 243, 246, 261, 267, 366, 388, 512, 522, 557, 564, 774. — Ólafslamb 211. — Ólafsmessa 110, 114. — Ólafsmessa fyrri 181, 425, 507, 684. — Ólafsmessa síðari 167, 188, 555.
- Ólafr Haraldsson kyrrri Noregskonungr 29.
- Ólafr Helgason prestur (á Skarði á Skarðsströnd 1369) 255.
- Ólafr Hjaltason biskup á Hólum í Hjaltadal (d. 1509) 453, 609.
- Ólafr Hjörleifsson ábóti á Helgafelli 30, 154, 312.
- Ólafr á Hofstöðum (1388) 416.
- Ólafr Jónsson á Bessastöðum í Fljótsdal (1398) 638—639.
- Ólafr Jónsson (1409; ef til vill hinn sami) 723, 725.
- Ólafr Jónsson locator í Skálholti 483.
- Ólafr kámr 456.
- Ólafr Ketilsson prestur nyrðra (1386) 389.
- Ólafr Kodransson syðra (1379) 341, 776.
- Ólafr Kolbeinsson (1387) 396—397.
- Ólafr Kolbeinsson prestur í Reykholti og á Staðastað og prófastr vestra (1392—1403) 481, 502, 659.
- Ólafr langr húskarl á Hólum (1388) 414.
- Ólafr Loðinsson nyrðra (1411) 741.
- Ólafr Magnússon berfætts Noregskonungr 29.
- Ólafr Marteinsson, syðra (1379) 341.
- Ólafr Marteinsson (staði, Þorleifssonar í Máfahlíð, 1402) 678.
- Ólafr Noregskonungr 31.
- Ólafr Ólafsson í Rangárþingi (1398) 636.
- Ólafr Ormsson (c. 1380) 348.
- Ólafr Pétursson »bóndi« nyrðra og hirðstjóri (1375 og þar eftir, d. 1410) 209², 295, 605, 663.¹⁾
- Ólafr prestur á Desjarmýri (1354) 97.
- Ólafr á Reykjum í Mosfellssveit (1379) 343.
- Ólafr Rögnvaldsson biskup á Hólum 166, 510, 553, 610.
- Ólafr Sigurðsson bóndi nyrðra (1391—1398) 455, 636—637.
- Ólafr Skeggjason í Miðfirði (1388—1392) 426—427, 478.
- Ólafr Snorrason (1375) 295.
- Ólafr Stephánsson í Húnavatnsþingi (1384—1385) 375, 385.
- Ólafr Stephánsson á Hólum (1388) 418.
- Ólafr Stephánsson prófastrí Vallanesi (d. 1740) 96, 355, 356, 446, 559.
- Ólafr Sveinsson Danakonungr 30.
- Ólafr Sveinsson (1380) 353.
- Ólafr sænski Svíakonungr 30.
- Ólafr Thomasson skáld á Hafgrímsstöðum (d. 1595) 611.
- Ólafr Tryggvason konungr 20, 29, 35.

¹⁾ Þetta mun allt vera einn og sami maðr.

Ólafr Þorláksson, Ísleifssonar (1375) 303, 304.

Ólafr Þorsteinsson (1375) 291.

Ólafr Þorvarðsson prestur á Breiðabólstað í Vestrhópi (d. 1721) 179, 180.

Ólafr bóndi í Æðey í Ísafirði (Vermundarson?) 435, 436.

Ólafsdalur í Saurbæ í Dalasýslu 79.

Ólafsdóttir: Eyrný, Guðrún, Þóra, Þorgerðr.

Ólafsey hin litla á Breiðafirði 656.
— Ólafseyjar 656.

Ólafsfjörður í Eyjafjarðarsýslu 17, 127, 277, 281, 285, 458, 459, 684, 685, 773.

Ólafsson: Árni, Áshjörn, Björn, Eilífr, Einar, Emundr, Erlendr, Guðmundr, Gunnar, Hallr, Jón, Karl, Magnús, Markús, Ólafr, Runólf, Rögnvaldr, Þorgils, Þorkell, Þorlák, Þorleifr, Þormóðr, Þorsteinn, Þorvarðr, Ögmundr, Önundr.

Ólafsvellir á Skeiðum 115.

Ólafsvellir undir Jökli 141, 326. —

Ólafsvikrmenn 141.

Ólaus: Oddr.

Ólaus, sjá Ólafr.

Ólaus Haquini (Ólafr Hákonarson) Ausloensis (1414) 757.

oldrmaðr (presbyter) 151.

olean 151, 185, 391, 671, 686, 739.
— oleanarkaup 466, 467, 468, 469, 471, 472, 474.

oleum 288.

Olfos(id) 395, 597.

Óli húskarl á Hólum (1388) 415.

Óli Svarthöfðason prestur í Odda og officialis um Skálholtsbiskupsdæmi (1367—1399, d. 1402) 212, 450, 648, 708, 709, 732.

Olisif (= Ellisif) kona Þórðar Kolbeinssonar (1375) 293.

Ollensis, sjá Hólar.

Ólöf Arngrímsdóttir frá Marðargnúpi (1392—1393) 481.

Ólöf kona Bjarnar Jórslafara 435—436. Sbr. Ólöf Loptsdóttir og Solveig Þorsteinssdóttir.

Ólöf Einarsdóttir, Bjarnarsonar, systir Árna Dalskeggs, og kona Stepháns Gunnlaugssonar (1395—1401) 596, 662.

Ólöf Loptsdóttir ríka 435, 439.

Ólöf kona Markúsar Ólafssonar (1390) 445.

Ólöf kona Orms lögmanns Snorrasonar (á lífi 1403) 657.

Ólöf Vermundardóttir hins vitra 6, 12.

Ólöf Þorláksdóttir (kona Jóns Sveinssonar í Hvammi. enu á lífi 1355) 102.

Ólöfarpaltar á Skaga 276—277, 279, 281, 283.

Ólöfason: Fróði.

ólög 252, 648.

ómagi, ómagar 32, 162, 225², 232, 233, 244, 259, 304, 342, 418, 465, 466, 467², 468², 469, 471², 472², 474, 541, 678. — karlgíldr ómagi 245, 392. — kvengíldr ómagi 32, 69, 223, 234, 244, 245, 327, 342, 486, 552, 582, 585, 605, 623. — ómagaaldr 484, 687. — ómagaeyrir 462, 465, 467, 468, 469, 471, 472, 474, 755². — ómagagóz 754. — ómagavist 182, 243, 303², 304, 486. — ómegð 370.

Omiliæ Gregorij 151. Sjá kirkja.

Omnes sancti 766.

oratio dominica 61.

orca 438. Sbr. reyðr, steypireyðr.

ordines sacri 59, 60, 61, 64, 151

— 152. — ordo sancti Benedicti

672, 730. — ordo Cisterciensis

205. — ordo prædicatorum 460.

órétrtr 676.

orknaðráp 401.

- Orkndælafylki í Noregi 29.
 Orkneyjar 27, 38, 43, 50—51, 772.
 — Orkneyingasaga 50.
 orlof 354, 358.
 Ormar, sbr. og sjá Ormr.
 Ormar prestur á Breiðabólstað í Vestrhópi (c. 1330—1340) 167.
 Ormarsá á Melrakkasléttu 676.
 Ormarslón á Sléttu 589, 651, 652.
 Ormlaugarstaðir (nú: Örlýgsstaðir) á Skagaströnd 375.
 Ormr Arason (á Hvanneyri í Borgarfirði, c. 1358 eða síðar) 125.
 Ormr Ásláksson biskup á Hólum (1342—1356) 39, 44, 55—56, 65, 67, 71—74, 76—77, 98, 117, 118, 131—132, 133^a, 145—146, 310, 487, 489—490, 606.
 Ormr biskup af Hamri 22, 36, 41, 46.
 Ormr biskup í Ósló 22, 26, 36, 41. Sbr. Óttar.
 Ormr biskup í Selju (Björgvin) 21. Sbr. Óttar.
 Ormr í Bjarnastaðahlíð (1388) 417.
 Ormr Brandsson nyrðra (1415) 759.
 Ormr Daðason sýslumaður í Fagradal (d. 1744) 292, 400, 452, 493, 617, 655, 701^a.
 Ormr Eysteinnsson dróttseti (d. 1360) 99.
 Ormr Hauksson prestur í Holti undir Eyjafjöllum (1353—1363 eða leingr) 77, 188—189.
 Ormr í Hólum í Gnúpasveit (um 1360) 134.
 Ormr Jónsson Breiðbælingr 8.
 Ormr (Ormer) Jónsson ráðsmaður í Björgvin (1389) 440.
 Ormr Jörundarson (1409) 725.
 Ormr Ketilsson (1369) 250.
 Ormr Magnússon prestur á Bergstöðum (d. fyrir 1402) 545, 674.
 Ormr prestur á Staðarhrauni (um 1354) 85.
 Ormr prestur á Tjörn á Vatnsnesi (c. 1360) 169.
 Ormr Skeggjason ábóti á Munkaþverá 28; 153, 310.
 Ormr Snorrason lögmadr á Skarði (d. 1403) 166, 209, 254—255, 299, 302, 426—427, 595, 637—638, 655—659, 665, 666.
 Ormr Sturluson lögmadr (d. 1575) 729.
 Ormr Þorgeirsson prestur á Gnúpi í Eystrahrepp (1385) 380.
 Ormr Þorkelsson prestur í Húnavatnsþingi (1354—1365) 77—78, 184, 186, 207. Sbr. Ormr prestur á Tjörn.
 Ormr Þorkelsson syðra og eystra (1375) 291, 292.
 Ormr Þorláksson kanoki í Veri 154.
 Ormr Þorsteinsson electus (biskupsefni) í Skálholti 39.
 Ormsá í Breiðdal 233, 241.
 Ormsá í Presthólahrepp í Norðr-Þingeyjarsýslu 553.
 Ormsdóttir: Klára, Þórunn, Þuríðr.
 Ormsnes (Ormnæs) í Axarfirði 589, 652, 754.
 Ormsson: Andrés, Arnþjórn, Brandr, Erlendr, Hákon, Jón, Ólafr, Steinþór, Stullí, Þorgeir, Þorvarðr.
 Orm(s)staðabrekkur á Snæfellsnesi 112, 210.
 Ormstaðaskógar á Skógarströnd 137.
 ormsungur 289, 613. Sjá kirkja.
 Ormær, sjá Ormr.
 ornamenta 186, 333 (opt), 383, 422 (opt), 462, 477, 511, 596, 605, 620, 622, 635.
 Orný, sjá Oddný.
 Orwille á Bretlandi 770.
 Órækja Sturluson (Óræke Sturlason) á Ingjaldshvoli (1356—1377) 111—112, 315.

ós, ósar 112 (= Búðaós), 202^a
(= Hópsós), 252 (= Hópsós),
277, 281, 285, 337. 372—373 (= Búðaós), 458—459, 553, 579^a,
639.

Ós (í Bolungarvík) 427.

Ós í Breiðdal 241.

Ós (= Gnúpárós?) í Hnappadalssýslu 83.

Ós á Langanesi 156, 554.

Ós (Laxárós) í Suðr-Píngeyjarsýslu 579.

Ós í Miðfirði 706, 708, 759.

Ós á Skógarströnd 286—287, 294, 348, 349, 766.

Ós í Útmannasveit 238. — Ósrekar 238.

Ós Viðeyjarklaustrsjörð 598.

Ós hinn forni á Melrakkasléttu 580.

Ósar á Melrakkasléttu 580.

Ósar á Rosmihvalanesi 221.

Ósháls í Suðr-Píngeyjarsýslu 575.

Ósk í Bjarnastaðahlíð (1388) 417.

Ósk Sigurðardóttir (1380) 353.

Ósland í Óslandshlíð 488. — Óslandshlíð 54, 55, 488, 602. 755.

Ósló í Noregi 22, 25, 36, 41, 45, 46, 56, 65, 369.

Óssker í Selvogi 212.

Ostleifahamar á landamerkjum Hofstaða 345.

ostr, ostar 105. — fjórðungur osts eða eyrir 9. — osttollr 9, 101, 181^a, 182 (opt), 306, 557^a, 560, 585, 598.

Ostvatnsholt (Ostvatzholt) á Landi 292.

Othbeyrgh, Othbieyrgh, Othbiorg, sjá Oddbjörg.

Othgeir, sjá Oddgeir.

Otkell á Skagaströnd (1377) 317.

Otradalr í Barðastrandarsýslu 301, 776.

Óttar biskup í Ósló 45, sjá Ormr.

Óttar hinn íslenski biskup í Selju (Björgvin) 26, 37, 42, 48.

Óttar Bjarnarson (1399—1401) 648, 665—666.

Óttarsdóttir: Brígíðr.

Óttarsson: Jón.

Óttastaðir í Hraunum suðr 341.

Otte Romar (Regmwnzenn, Reimer, Reiner) féhirðir í Þrandheimi 362, 369.

óttusöngur 32, 151. Sbr. kirkja.

Oxafall, sjá Uxafall.

Páfi(nn), papa 49, 52, 55—56, 67, 113, 120, 203, 204, 205, 207, 208^a, 252, 257, 459, 479, 607, 616, 672, 683^a, 751. Sbr. semipáfi.

Pála gríðkona á Hólum (1388) 415.

pálar, sjá amboð.

Páll Bárðarson erkibiskup í Niðarósi 36, 40, 49, 183, 257.

Páll biskup í Björgvin 21, 26, 37, 42, 48.

Páll biskup af Hamri 23, 36, 41, 46.

Páll Bjarnarson (Bjarnason) prestur á Snæfellsnesi (á Ingjaldshóli 1356) 112.

Páll Bjarnarson prestur vestra (1401) 670.

Páll Bjarnason prestur (í Miklaholti 1415 og þar eptir) 750.

Páll Björnsson (1635) 307.

Páll Grimsson (1377) 319.

Páll Hákonarson lögsagnari í Mar-teinstungu, skrifari Árna 202, 247, 275, 325, 375, 382, 397, 479, 655.

Páll Hallvarðsson prestur á Grænlandi (1409) 720—721.

Páll Hauksson 496.

Páll Helgason prestur (1360) 143.

Páll bóndi í Hoffelli 243.

Páll Illugason prestur (1390) 450.

- Páll Jónsson biskup í Skálholti 8, 23, 39, 44, 149, 309.
 Páll Jónsson (1628) 344.
 Páll kjarni abóti í Viðey (d. 1403) 354—355, 598.
 Páll Pálsson í Reykholtssdal (1884—1897) 376, 619.
 Páll postuli 56, 87, 265, 542, 549, 586, 607. — Pálskirkja 217, 264, 521. — Pálsmessi 183, 274, 382, 716. Sbr. Pétur postuli.
 Páll prestur í Árskógi (fyrir 1383) 516.
 Páll prestur í Kirkjubæ í Tungu (1376) 308.
 Páll Runólfsson (f. Gnúpufelli) 528.
 Páll Steinsson (Þórðarsonar) í Reykholtssdal (1397—1398) 619, 626.
 Páll Vídalín lögmaður 179, 273, 325, 382, 437, 478—479, 592, 598.
 Páll Þorsteinsson prestur (1309) 9—10.
 Páll Þorvarðsson á Eiðum (d. 1403) 496—496.
 pallborð sjá húsbúnaður.
 pallium 152⁴.
 pallklæði 353. Sbr. húsbúnaður, kirkja.
 pallkoddur, pallsessa, sjá húsbúnaður.
 pálmásunnudagur 552, 628.
 Pálsdóttir: Hallotta, Ingibjörg, Ingridur, Ragnhildur, Þóra, Þorgerður.
 Pálsholt í Hörðadal 491.
 Páls saga biskups 153.
 Pálsson: Atli, Brandur, Eyjólfur, Haldór, Jón, Ketill, Narfi, Páll, Pétur, Sigfús, Sigurður, Skúfr, Teitur, Þorsteinn, Þorvarður.
 panna, sjá búgagn.
 panzari 688².
 papa, sjá páfi.
 Papafjörður í Austr-Skaptafellssýslu 14.
 Papey (litla og meiri) á Orkneyjum 50.
 Papi í Laxá í Dalasýslu 101.
 Paradisa 5, 703.
 parochia 59, 60. — parochianus 60. Sbr. sókn.
 pascha, sjá páskar.
 páskar, páskir, páskadagur, páskadagar, páskavika 68², 69, 73, 110, 128, 156³, 159, 160, 164, 165, 168, 170³, 173, 174², 176, 194, 207, 242, 297, 300, 306³, 336, 365, 366, 453, 465³, 467², 468², 469², 471², 472², 474, 475², 479, 480, 501, 512², 519, 520, 521, 522², 523, 526, 527, 529², 530, 531³, 537², 540, 543, 545², 546, 549, 552, 554², 555, 556², 558, 560, 564, 565², 567⁴, 569², 571⁴, 573, 574, 575, 577², 580², 583², 584², 586, 588², 589, 590², 594, 595, 596, 615, 617, 657², 665, 666, 704, 722, 754, 755.
 passio domini 316, 446, 558.
 pater noster 93, 470, 680, 703.
 patina 151². Sjá kirkja.
 Patrefjörður í Barðastrandarsýslu 15.
 patriarcha 152, 186. — patriarchastóll 152.
 patrociniu 64.
 patronus 671, 765.
 peccata 55, 61, 673.
 pell, pellsklæði, sjá klæði.
 peningar (sbr. enskir peningar, smápeningar, silfr) 57, 60, 72—73, 115, 141, 143, 180, 185, 187, 255², 274, 290, 319, 350, 360, 361, 370, 378, 384, 394², 397, 399, 422, 427, 443, 453², 462, 464², 475, 480², 481, 485, 487, 490, 498, 568, 582, 600, 602, 605, 622, 626, 627², 629⁴, 630², 642, 645, 647, 661², 665, 666, 677, 678², 679, 682, 683, 689², 694², 695², 698, 702, 705, 706,

- 707, 710, 711, 715², 716, 717, 727², 735, 736, 738, 741 (opt), 752, 754, 758, 760 (opt), 762², 766.
- penitencia 63, 673². — penitenciarus 460, 672.
- pent 263.
- pentecoste, sjá hvítasunna.
- pera (þverpoki) 61.
- peregrinatio 437, 673. — peregrinus 62.
- pergament 359, 419², 420, 501, 631, 659, 761.
- perjurium 62.
- perla 288.
- Petrus, sjá Pétr.
- Petlandsfjörðr milli Skotlands og Orkneyja 51.
- Pétrr biskup í Björgvin 21, 26, 37, 42, 48.
- Pétrr biskup á Færeyjum 23, 27, 38, 43, 51.
- Pétrr biskup af Hamri 23, 36, 41, 46.
- Pétrr hinn danski biskup af Hamri (1426—1441) 46.
- Pétrr biskup á Orkneyjum 23, 27, 38, 43, 50.
- Pétrr biskup af Ósló 22, 26, 36, 41, 45.
- Pétrr biskup í Stafangri 22, 26, 37, 42, 47.
- Pétrr Brynjólfsson erkibiskup í Niðarósi 21, 25, 35, 40, 49.
- Pétrr Eiríksson canceler Noregskonungs 179.
- Pétrr Gunnarsson í Eyjafjardarsýslu (1398) 630.
- Pétrr Hákonarson, norrænn maðr 115.
- Pétrr Hálfðanarson, Andréssonar (1375) 299—300.
- Pétrr Indriðason, norrænn maðr 65.
- Pétrr faðir Jóns 12.
- Pétrr Jónsson, Pétrssonar 10, 12, 13. — ættartala hans 10—13.
- Pétrr Nikulásson biskup á Hólum (1391—1404) 166, 355, 459—461, 464, 465², 473, 474, 475, 479, 487, 489—490, 497, 498—499, 505, 506—507, 508—511, 525, 535, 538, 578, 592, 593, 599, 601—604, 606, 611, 622², 628, 651, 652, 669, 779.
- Pétrr Nikulásson sýslumaðr á Hálogalandi 362.
- Pétrr Pálsson í Húnavatnsþingi (1397) 622.
- Pétrr postuli 1, 56, 100, 101, 152, 157, 160², 163, 170, 171², 175², 198, 233, 249, 262, 264, 265², 325², 343, 402, 461, 482, 502, 532, 533², 534², 549², 550, 564, 571, 572, 586, 588, 599, 600², 626, 655, 702. —^c Pétrssaltari 482, 502. — cathedra sancti Petri 186, 359, 423. — Pétrsfé 539, 593. — Pétrskirkja 1, 79, 216², 217², 218, 219, 220², 221, 222, 223, 225, 227, 229², 262, 264, 265, 340, 341—342², 343, 525, 555, 556, 560, 561², 566, 571, 572, 669, 689, 717, 722, 740, 746², 774², 775. — Pétrsmessa 80, 81, 101, 183, 209, 386, 615, 717, 722, 775. — Pétrsmessa og Páls 385, 443, 645, 669, 689, 740, 746², 760. — Petrus ad viucula 300, 573, 582. — Pétrspeningar 67. — Pétrsskógr í Norðrárdal 123, 222. — Pétrsstóll (Rómaborg) 152.
- Pétrr Sigurðarson, norrænn maðr 115.
- Pétrr Sæmundarson í Ey í Landeyjum (1636) 191.
- Petronella virgo 132, 133.
- Pétrsdóttir: Vilborg.
- Pétrsson: (Axlar)-Björn, Böðvar, Eyjólfur Gunnar, Hávarðr, Jón,

- Kolbeinn, Marteinn, Mattheus.
 Nikulás, Oddr, Ólaftr, Rabel,
 Sveinn, Teitr, Þorgils.
 Petrus biskup af Armenialandi 148.
 149.
 Petrus Haghedorp notarius (1399)
 730.
 Petter, sjá Pétr.
 Phared (sbr. Dareth, Fareth) 10.
 Philipps safn í Thirlstaine House
 655.
 Philippus, sjá og sbr. Filippus.
 Philippus Hallsteinsson Sviakon-
 ungr 31.
 Philippus & Jacobus 432.
 píka, píkur 481, 752.
 píltar Hólastaðar 407.
 pína 616, 703.
 Pingel, Chr., amtmaðr 779.
 pípur að sungið er við, sjá söngr.
 píslarvottar (sbr. martyres) 186,
 338.
 piscatura (fiskl) 767, 769, 770².
 pistlar 151. Sjá kirkja.
 plágan, stóra plága, pláguár, plágu-
 vetr (= svartí dauði, erlendis
 1350; á Íslandi (1402—1404)
 50, 52, 510², 578, 680, 683, 715,
 720.
 plumbum (sbr. blý) 203.
 Polycarpus hinn helgi 381.
 Pommern, sjá Eiríkr konungr af
 Pommern.
 Pontianus Ólafsson prestur í Kálf-
 holti (1386—1398 eða leingr)
 394, 632, 636.
 porcio ecclesiae, porcioreikningr
 115², 165, 176, 193, 194, 195,
 223, 250, 257, 259, 261, 262,
 263, 264, 266, 301², 304, 305,
 318², 329², 339, 343², 404, 405,
 451, 475, 506, 513², 516, 517,
 518², 519, 521, 523, 524, 525²,
 526, 527, 528, 529², 531, 532,
 534, 535, 537, 539, 540, 541,
 542², 543, 544², 545, 547, 548²,
 549, 550, 551, 552, 556², 557,
 558, 559, 560, 562, 563², 570,
 572, 576, 578, 582², 585, 586,
 587, 589², 590, 594, 600², 605,
 612, 620, 652, 659, 702, 707,
 754.
 postuli, postular 151, 186. —
 postulamessur 540, 594. — post-
 ullegt sæti 113, 489, 490, 505,
 507, 509, 602, 611. — postulleg
 trú 470.
 pottr, sjá búsgagn.
 prédikan 92—93, 615.
 prékaralifnaðr 459, 460.
 prerogativa 59.
 presbyteri 58, 59, 60, 61, 64,
 151².
 prestabúr, sjá húsakynni.
 Prestabúra, gríðkona á Hólum
 (1388) 415.
 prestur, prestar (í hverskonar merk-
 ingu) 1, 9, 32, 48, 51, 52, 65—
 67, 69, 71, 74, 76—77, 78, 79,
 80, 82, 85², 86, 87², 88, 89², 90,
 92, 93, 94, 95, 99, 101, 103²,
 105², 107², 109, 110², 113², 118
 —119, 120, 121, 122, 124², 125,
 127, 128, 129, 130, 131, 143²,
 145, 146², 151 (opt), 157², 158²,
 159, 160, 161², 162², 163², 164²,
 165², 166², 167, 168², 169², 170,
 171, 172, 173, 174², 175, 176²,
 185, 186, 188, 189, 193², 194,
 195², 197², 207, 209, 217 (opt),
 218², 219, 223, 224, 227², 228,
 229, 231², 232, 233², 234, 235,
 237, 238, 240, 241, 242², 243
 244², 246², 248, 249², 250,
 251², 258², 261, 262, 263, 264²,
 265², 266², 267², 270, 292, 293,
 301, 302 (opt), 303², 304, 305,
 306², 313, 324, 330, 331, 333²,
 338², 340, 342, 365, 366, 383²,
 391, 392, 403², 404, 405, 418,
 426, 435², 436, 439, 443, 446,
 453, 462, 463, 464, 466, 469²,

- 470 (opt), 471, 472², 473², 474²,
475², 477, 484, 487, 507, 512,
513, 514, 516, 517, 518², 520²,
521, 523, 524, 525², 526², 530
(opt), 532², 533, 535², 536², 537⁴,
539², 540², 541², 542², 543², 544,
545, 546, 547, 548², 549, 550²,
551², 552, 553², 554, 555², 557,
558², 559², 560, 561², 563², 564²,
565², 570, 571, 572, 573², 574,
576, 578, 581, 582, 583², 584,
585², 586, 587², 590, 592², 594
(opt), 596, 599, 605, 615 (opt),
616 (opt), 623, 635, 643, 671,
680, 681², 683, 686, 702, 706,
708, 731, 754. Sbr. heimaprestr,
söngprestr, ölmusuprestr.
- Presthólar, sjá Hólar í Gnúpa-
sveit.
- Prestsbakki Strandasýslu 96.
- prettir 625.
- Priamus höfuðkonungur í Tröju 6,
11.
- primsignir 151.
- prior 186, 764, 765. — priorissa
752.
- privilegia 441, 664, 673², 696,
764.
- processus 179, 180.
- procurator 59, 65.
- próf, próftaka 10, 54, 254, 308,
339, 353, 374², 388, 389⁴, 662,
663², 664², 668, 689, 714, 738,
740, 743, 745 (opt), 746², 747,
760.
- prófastr, prófastsðæmi 52, 93, 94,
128, 129, 130, 257, 303, 319,
362, 392, 465, 466², 467, 468,
469², 471, 472², 473, 474, 616⁴,
659, 675.
- prófenta. prófentugjöf, prófentu-
samningr, prófentumaðr 180, 201,
296, 298, 354², 357², 358, 445,
497², 498², 499, 500², 505², 640,
641, 715, 728, 730, 766.
- profestum, profesta (aðfarardagr
hátiðar) 147, 148, 220, 250,
277, 330, 336, 352, 365, 377,
391, 424, 490, 506, 513, 535,
620, 710.
- Protus & Iacinglus martyres 253.
- próventa, sjá prófenta.
- præbendæ, præbendarius 62, 64.
Sjá prófenta.
- præfectus (hirðstjóri) 672.
- præpositus 52, 205, sjá prófastr.
- psaltari 358, 671. Sjá kirkja.
- pund sterling enskra peninga 67,
115.
- pundari, sjá búsgagn.
- pungur (punkr), pungar 522, 534,
555², 567, 570, 574, 651. — silki-
pungar 288, 612.
- purificacio beatæ Mariæ virginis
66, 623. Sbr. festum.
- purpuri 152.
- Puti, húskarl á Hólum (1388) 414,
417, 418.
- pytla, sjá búsgagn.
- pyttir 111.
- pæingr, sjá peningar.
- pœna 59, 61.
- pœnitencia, sjá penitencia.
- Quantalaus jörð 714.
- quartel, sjá kvartel.
- Quatuor coronati 201.
- Quintinus martyr 365.
- quittancia 204, sjá kvittancia.
- Rabel Pétursson meistari, fyrsti
lutherski biskup í Björgvin 49.
- ráð (ríkisráð) 179, 299², 300, 361²,
367², 370².
- ráð (ráðsmenska) 717.
- Ráðbarðaholt í Hvammssveit, 9.
- ráðgjafi 300.
- ráðskona 500, 501.
- ráðsmenn, ráðmenn 54, 178, 252²,
253, 276, 277, 316², 333, 334²,
335, 357, 372, 392, 405—419,
428—431, 490, 498, 505², 635,

- 641, 690, 725², 726, 741. — ráðs-
menska 717.
ráðspjöll (kvenna) 142².
rafabelti 289.
Ráðuvík, sjá Ráfuvík, Raufvík.
Rafn, sjá Hrafn.
Rafn, sjá Hrafn.
Ráfuvík (Raufvík) á Snæfellsnesi
112, 210.
Ragnar biskup af Hamri 22, 36,
41, 46.
Ragnar biskup í Ósló 22.
Ragnar biskup í Þrándheimi 20, 25,
35, 40, 49.
Ragnar loðbrók Danakonungur 28,
30.
Ragnarsson: Þorsteinn.
Ragnheiðr Einarasdóttir, Eiríksson-
ar (1405) 702.
Ragnheiðr kona Jóns Ólafssonar í
Hólum í Eyjafirði (1375) 296.
Ragnheiðr kona Magnúsar Gizur-
arsonar (1385) 382, 383.
Ragnheiðr kona Ólafs Þorsteins-
sonar (1375) 293.
Ragnhildr drottning 28.
Ragnhildr Eiríksdóttir prests Þor-
steinssonar (f. 1636) 191.
Ragnhildr Karlsdóttir frá Eiðum
496.
Ragnhildr Pálsdóttir, Þorvarðsson-
ar frá Eiðum 495.
Ragnhildr Steingrímsdóttir kona
Andrésar bagga (1392) 479—480.
Ragnheiðr Sæmundardóttir (1406)
713.
rak, rök (kertarök) 465, 474.
raketum 612.
Ramn, sjá Hrafn.
rán 94.
Ranastaðir, sjá Hranastaðir.
Rangá á Ragnárvöllum 636.
Rangagjögur á Suðrnesjum 3, 221,
340, 341.¹⁾
- Rangali í Ísafjarðarsýslu 16.
Rangárvellir 264, 266, 635, 649,
713.
Rangárþing 77, 215², 258, 263, 264,
394, 646.
Rannveig Einarasdóttir, Ólafssonar
(1415) 759—760.
Rannveigarstaðir í Skagafirði 409.
raptviðarhögg 141, 702.
rasura (á bréfi) 399.
Rauðaflag á Skógarströnd 137.
Rauðafoss í Eystrahrepp 380.
Rauðagnúpr (Rauðignúpr) á Slóttu
579.
Rauðalækr í Árneshreppi í Stranda-
sýslu 106.
Rauðalækr í Eystrahrepp 380.
Rauðalækr í Flókadal 483.
Rauðalækr (Rauðilækr) í Héraði
(Öræfum) 401.
Rauðalækr í Holtum 267.
Rauðalækr á Skógarströnd 348.
Rauðaskriða í Blönduhlíð 564.
Rauðaskriða í Hólabýrðu 610.
Rauðaskriða á Skaga 170, 171,
532, 546, 599, 601, 654.
Rauðaskriða í Steingrímsfirði 631.
rauðasmiðja (á Grenjadarstað 1406)
711.
Rauðasteinn í Svínadal í Dalasýslu
729.
Rauðisandr á Barðaströnd 19, 192,
698, 775.
Rauðkolluhóll nyrðra 10.
Rauðsdalshólmar fyrir Barðaströnd
301.
Rauðseyjar á Breiðafirði 660.
Rauðshólar í Vopnafirði 232, 236.
Rauðúlfr, Roðólf, sjá Hroðólf.
Rauf í Húsavíkrhreppi í Suðr-Þing-
eyjarsýslu 580.
Rauf í Raufarbergi 388².
Rauf í Trékyllisvík 105, 323, 633.

¹⁾ Í 11. bindi er það talið í Grindavík, en

af Kálfatjarnar bréfum er að sjá, að það sé
á Vatnsleysuströnd.

- Raufarberg eystra megin Skagafjarðar (í Sléttuhlíð) 278², 281, 282², 285, 286², 318.
- Raufarberg vestanmegin Skagafjarðar (á Reykjaströnd) 337, 388, 390.
- Raufarhöfn á Sléttu 580, 586.
- Raufvík (Raffuvík, Ráfuvík) á Snæfellsnesi 112, 210.
- Raumaríki í Noregi 30.
- Raumdælafylki í Noregi 29.
- raun, Raun, sjá hraun, Hraun.
- refill, refjar 353, 685², 687, 710.
Sjá húsbúnaðr, kirkja. — refilsaumr, sjá hannyrðir.
- Refsá í Suðr-Þingeyjarsýslu 458, 459.
- Refstaðir í Vopnafirði 232, 235—237, 638.
- refst, refsing 691, 692, 693, 694, 695.
- Reginleif í Aðaldal (fyrir 1397) 618.
- registrum (kirkna) 453, 561, 582, 611, 710.
- regla, regluhald 153, 752.
- regnum 62, 203, 672.
- reið (sbr. áreið) 129, 292, 321, 324, 382, 443, 470, 506, 507, 508, 509, 712². — reiðgötur 240, 331, 345, 346, 356, 421, 484, 565, 631.
- reiða (öll) 69.
- Reiðarr, sjá Hreiðar.
- reiði (skipreiði) 614.—
- reiðingr 500.
- reiðr, sjá hreiðr.
- reiðskapr 735.
- Reiðslugil í Skagafjardardölum 565.
- reiðupeningar 241.
- Reikarhöll í Skagafirði 712.
- reikningr, reikningar, reikningskapr 66—67, 145, 147, 187, 195, 290, 323, 355, 365, 405, 441, 481, 506, 523, 525, 530, 533, 535, 537, 543, 544, 550, 557, 561, 563, 570, 574, 578, 584, 587, 588, 590, 605, 611, 616, 617, 641, 649, 658, 677², 687, 699, 705, 710, 719, 738, 739, 762.
- Rein í Hegranesi 408, 413.
- Reinaldr biskup í Stafangri 21, 26, 37, 42, 46,
- Reinallr, sjá Reinaldr.
- reingi (sbr. hvalr, matr) 458.
- Reinhald 46, sjá Reinaldr.
- reip, sjá búsgagn.
- Reisubók (Ferðabók, Itinerarium) Björns Jórslafara 433—439.
- reitr, reitir 197, 251, 330.
- Rekavík á Hornströndum 106, 633.
— á bak Látrum 702.
- reki, rekar, rekabréf, rekagögn, rekamáldagi, rekamark, rekaskrá, rekaskipti, sbr. samreki, trjáreki, viðreki (sbr. hvalr, viðr) 2, 3, 4, 56—57, 65, 81, 82, 83, 84, 88, 91, 97, 102, 105², 106 (opt), 107, 112, 131, 134 (opt), 135, 136, 141, 155², 156, 157², 160, 162, 165², 169, 171, 173, 176, 189, 190², 193, 197, 199, 221², 225, 227, 230, 233, 236, 238, 240², 241, 243, 250, 258, 273, 274, 276, 277 (opt), 278 (opt), 279 (opt), 280², 281 (opt), 282 (opt), 283 (opt), 284 (opt), 285 (opt), 286 (opt), 287, 288, 294, 301, 305, 307², 308², 323, 324, 327 (opt), 330², 331², 332², 335, 337², 338, 340⁴, 341², 345, 348², 351, 356², 366², 374, 375⁴, 387, 388², 389², 390², 393², 396, 401, 420, 431², 444, 455, 456, 457, 458², 459², 484, 500, 512², 515, 520², 531², 533², 534, 540, 542, 548², 549⁴, 550⁴, 552⁴, 554, 555, 566², 568², 570, 572, 575, 576, 579 (opt), 580 (opt), 585², 586², 588, 598, 594, 596, 599², 600, 601², 602, 606, 622, 627,

- 632, 633 (opt), 634 (opt), 635, 638, 641, 646, 647², 651, 652², 683, 685², 702, 706, 715², 731, 750², 754 (opt), 766, 775. — smáreki 387², 553. — rekamaðr 281, 285. — rekaviðr 99, 235. — rekhvalr 280, 285.
- rekkja, rekkjuklæði, rekkjuvoðir, sjá sæng, sængklæði.
- rekstr, rekstrar (sbr. nautpeningr, sauðpeningr) 170, 228, 457², 514, 538, 546, 576, 643².
- Rekun (sbr. Zeckimm) 5.
- rekur, sjá amboð.
- reliquiæ 161, 243, 259, 288, 403, 446, 522², 534, 552, 555, 559², 563, 570, 574, 612, 651.
- Remigius hinn helgi 290, 490.
- renningar (sbr. rekar, viðr) 165, 193, 230, 634.
- renta 732.
- repignoranda 479.
- Reppisá í Ólafsfirði 127.
- rétt, réttir, réttarhald 114, 158, 159, 269, 463², 544, 728. — réttarstaðr 729². Sbr. lögrétt.
- Réttarholt í Skagafirði 408, 429, 431.
- Réttarvatn, landamerki Kalmans-tungu 624.
- réttr, réttarpróf 255, 370, 372, 472, 487, 649, 664, 667, 668, 669, 698, 746, 747. — gamall réttr 178. — réttr kvenna 142². — réttarbætr 75—76, 178—179, 299—300, 361—362, 367—371, 432, 692, 734.
- réttsýni, réttsýnis (sbr. sjónhend-ing) 10, 54, 180⁴, 254², 295, 318⁴, 321, 332², 337, 352, 356², 364², 398, 421 (opt), 446, 477², 504, 538, 539, 540, 564, 592, 594², 620 (opt), 621², 645, 650², 652², 663², 674, 707, 712².
- réttingheit 371.
- Reyðará (nú: Rauðará) við Reykja-vík 598.
- Reyðará í Siglufirði 277, 282, 285.
- Reyðará á Tjörnesi 583.
- Reyðarfjörðr í Suðr-Múlasýslu 14.
- Reyðarlækr, landamerki Víðidal-s-tungu 539, 594.
- reyðr (reyðarhvalr) 435.
- Reykehólar 166, sjá Reynihólar.
- reykelsi 151, 156, 165, 166, 171, 177, 265, 267, 289, 338, 518, 522, 531, 533, 535, 537, 600, 613, 659.
- Reykhólar (Reykjahólar) í Reyk-hólasveit 427, 428, 738², 740, 741, 742, 743², 744², 745, 774.
- Reykholt, sjá Reykjaholt.
- Reykhverfingar í Þingeyjarsýslu 582.
- Reykir í Fljótum 315—316, 617.
- Reykir í Hólahrepp í Skagafirði 410, 429.
- Reykir í Hrútafirði 454, 455.
- Reykir í Miðfirði 478, 536, 678, 679.
- Reykir í Mosfellssveit 220, 343.
- Reykir & Reykjaströnd í Skagafirði 336, 337, 388, 485.
- Reykir í Suðr-Þingeyjarssýslu 581.
- Reykir í Tungusveit í Skagafirði 175—176, 271—273, 319, 509, 530—531, 565. — Reykjamenn 273.
- Reykjadalr (= Lundareykjadalr) í Borgarfirði 222, 248, 249, 352.
- Reykjadalr, Reykjardalr (= Reyk-holtsdalr) í Borgarfirði 371, 619.
- Reykjadalr (Reykjardalr) í Suðr-Þingeyjarþingi 116, 133, 352, 485, 578, 676.
- Reykjaheiði í Suðr-Þingeyjarsýslu 681.
- Reykjahlöð við Mývatn 507, 508, 584—585, 681, 686.

- Reykjahólar, sjá Reykhólar.
- Reykjaholt (Reykbolt) í Borgarfirði 12, 82, 122—123, 136, 211, 222, 224, 481—483, 502—503, 619, 626. — Reykjaholtssel 626.
- Reykjanes í Barðastrandarsýslu 196.
- Reykjanes (Reykkianess) í Eystra-hrepp 380.
- Reykjanes í Reykhólasveit 738, 741, 743, 744, 745.
- Reykjanes á Rosmhvalanesi 17, 18, 19^a.
- Reykjanes á Ströndum 106, 290, 326, 327, 633.
- Reykjardalr, sjá Reykjadalr.
- Reykjarfjörðr í Barðastrandarsýslu 376.
- Reykjarfjörðr á Hornstöndum 16, 135(?), 324.
- Reykjarfjörðr í Strandasýslu 16, 135(?).
- Reykjarhóll í Fljótum 278, 282, 286.
- Reykjarvík í Strandasýslu 135.
- Reykjaskarð, landamerki Vatnshlíðar 10, 712.
- Reykjatunga í Miðfirði 164, 536.
- Reykjavík á Seltjarnarnesi 510.
- Reynibugr í Bernfirði eystra 233.
- Reynifell á Rangárvöllum 219, 269.
- Reynihólar (Reykihólar, Reynshólar) í Miðfirði 166, 535.
- Reynikelda (Reinerkelda) á Skarðsströnd 660.
- Reynistaðr, Reyni(s)ness staðr, staðr í Reyni(s)nesi, staðr (stath) í Skagafirði (Rænines, Ræynines, Ræynisnes), Reynistaðarklaustr 185, 276—277, 280^a, 284^a, 285, 317, 334, 336, 351, 354, 357—358, 366, 371—372, 381, 392, 425, 429, 442, 443, 496—499, 604, 611, 636, 637, 640—641, 665, 666, 685, 717—719, 741, 751—752.
- Reynivellir í Hornafirði 234, 244.
- Reynivellir í Kjós 70—71, 219.
- Richemondia (Richmond) á Bretlandi 766, 767.
- riddari, riddarar 46, 49, 367, 368, 370^a, 704.
- Rif fyrir Barðaströnd 301.
- Rif undir Jökli 112.
- Rífsker við Reykjanes í Strandasýslu 106, 633.
- Rífsreki á Sléttu 580.
- Rífsteinar (sbr. Rífsker) í Strandasýslu 135.
- ríki 121, 178, 362. — ríkisráð 367, 368^a, 369, 370, Sbr. ráð.
- ríkir menn 362.
- Rímbegla 308, 310.
- rímbók 652. Sbr. kirkja.
- rimi, rimar 111, 380.
- Rinanseý (Rinarsey) í Orkneyjum 50.
- Ríp í Hegranesi 507, 509, 510, 529.
- ripting 255, 293, 316, 337, 462, 626, 640, 647. Sbr. lagaripting.
- Risamýri í Blönduhlíð 252—253.
- Risey, sjá Hrisey.
- rist, sjá búsgagn.
- rjáfr (á stofu) 317.
- Rjúpnadalr í Hornafirði 243.
- Roðólftr, sjá Hroðólftr.
- róðr 235.
- Rodserning biskup á Færeyjum 50.
- Rófa í Miðfirði 164.
- Rófá, sjá Hrófá.
- Rófuskarðsá í Viðidalstunguafrétti 539, 594.
- Rói, sjá Hrói.
- Rólfr, sjá Hrólfr.
- Rólfsey, sjá Hrólfsey.
- rolla 382.

Róm, Roma, Rómaborg 55, 162, 487, 459, 460, 461, 672, 751. — Rómferð 436. — Rómaskattr 615.

Roofuahöll, sjá Rovohóll.

Roskildæ, Roskildensis, sjá Hróarskelda.

rosmer, sjá rostungr.

Rosmhvalanes í Gullbringusýslu 221, 256, 372, 690, 751.

Rossatungur, sjá Hrossatungur.

Rosstunga, sjá Hrossstunga.

rostgjörð 82 (= saltgerð? = naustgjörð?).

rostungr, rostungar (sbr. tönn) 436, 488, 550.

Rótafjall í Héraði milli Sanda 401.

Rovohóll (Rouohóll, Roofuahóll) í Skagafirði 489,¹⁾ 777.

Rucia (sbr. Ruscia) 5.

Rúðólfr, sjá Hroðólfr.

Rúfeyjar á Breiðafirði 655.

Rugludalr (Rygludalr) í Húnavatnsýslu 452, 453.

Rulzey í Færeyjum 52.

rámheilagt, rámhelgir dagar 168, 302^a, 540, 571, 594, 616.

Runólfr Bergþórsson prestur í Fagranesi (1889—1894 eða leingr) 488, 563.

Runólfr Hildibrandsson (1860) 146.

Runólfr Jónsson í Gunnarsholti (1898) 685—686.

Runólfr Ólafsson ábóti í Viðey 29, 154, 311.

Runólfr Runólfsson í Skálholti (1737) 681.

Runólfr Sighvatsson ábóti 31, 312.

Runólfr Sigmundarson ábóti í Veri 29, 154, 312.

Runólfr Sturluson í Eyjafirði (1899—1410) 642—643, 733.

Runólfsson: Höskuldr, Jón, Kári,

Magnús, Páll, Runólfr, Þorgrímr, Þorlákr, Þorsteinn.

Rúnuskáli í Borgarfirði eystra 97.

Ruscia (sbr. Rucia) 5.

rúst 398^a. Sbr. garðrúst.

rút-, Rút-, sjá hrút-, Hrút-.

Rygjafylki í Noregi 29.

Rædar, sjá Hreiðar.

Ræfilsson: Eiríkr.

Ræiðr, sjá Hreiðar.

Rækiarhlöð, sjá Reykjabhlöð.

Rænines, Ræynines, Ræynisnes, sjá Reynistaðr.

Rögnvaldr Ólafsson Sviakonungr 31.

Rögnvaldsdóttir: Guðrún.

Rögnvaldsey í Orkneyjum 51.

Rögnvaldsson: Eiríkr, Ólafr.

Sabinensis, sjá Vilhelmus.

Sabínuvík á Fellsströnd 364.

sacerdos (sbr. prestur) 61, 63. — sacerdotale officium 129. — sacerdotium 460.

sacramentum, sacramenta 60, 61, 64, 93, 94, 470, 732.

sacrarium handklæði 615, sjá kirkja.

sacrilegium 62.

Sagine (Sagme) 406, 413, sjá Brandr Sagine.

sakareyrir, sjá sök.

Sakka í Svarfaðardal 753—754.

sal, söl (fyrsta, annað, þriðja og fjórða sal, þriggja ára söl, salatími = eindagi) 53, 337, 377, 378^a, 383^a, 399^a, 427, 462, 487, 707.

sál, sála: sálugjafir 156, 554, 561, 670, 684, 700, 709. — sáluháski 207. — sáluhjálp 386, 680, 701. — sálumessa, sálutiðir 1, 103, 104, 151, 167, 168, 185^a, 366, 391^a, 392^a, 458^a, 524, 588^a, 571, 598^a, 683, 685, 702^a.

sala, sölur, sjá kaup.

¹⁾ Sumar pappírshandskriftir þessa bréfs nefna jörðina Konahóll.

- Salgerðr kona Bjarnar Ólafssonar á Hvalsnesi (1370) 256.
- Salgerðr Eyjólfsdóttir (1369) 255.
- Salgerðr Jónsdóttir frá Ási 8.
- Salomon Brandsson (Haukssonar, faðir Auðunar ríka í Borgarfirði?, 1398) 626.
- Salomon maðr Guðrúnar Ólafsdóttur 435.
- Salomon Þóraldason biskup í Ósló 37, 41, 45, 56, 65.
- Salomonsdóttir: Gyða.
- Salomonsson: Auðun, Þormóðr.
- salser, sbr. kirkja, sjá búsgagn.
- salt 151. — saltfjara 97. — saltgerð 82. Sbr. rostgerð(?). — saltfat, sjá búsgagn. — saltker, sjá búsgagn. — saltkross 571.
- saltari, sjá psaltari.
- Salthólmi í Skagafirði 420.
- Salthöfðafjara í Héraði milli Sanda 401.
- Saltnes í Norðr-Þingeyjarsýslu 552. — Saltnesgarðr 134—135.
- Saltnes á Skógarströnd 348.
- Saltreshólmi í Strandasýslu 230.
- Saltvík í Hrútafirði 165, 549.
- Saltvík á Kjalarnesi 598.
- sálún 418. Sjá klæði, klæðafni.
- sambeit 114^a. 317, 491, 625, 640, 754. Sb. beit.
- Sambeit, rekaland Eydalakirkju 240.
- sambæn 682.
- samhvíla við konu 151.
- samlög 56—57, 273, 316, 375^a.
- samreki 742.
- Sámsson: Þorgeir.
- Sámstaðaskógr vestra 137.
- Sámstaðir í Fljótslíð 219, 268.
- Sámstaðir í Hvítársíðu 624, 625, 626. — Sámstaða sel(jagata) 625.
- Samtýni í Kræklingahlíð 620.
- sancti (helgir menn, sbr. omnes sancti 68^a, 70, 102, 160, 161, 163^a, 164^a, 167, 174—175, 177^a, 193, 197^a, 242, 260, 331, 401, 482, 503, 516, 517, 519, 520^a, 522, 523, 526, 527^a, 529^a, 530, 531^a, 537^a, 542^a, 545, 546, 548, 553, 556^a, 558, 560, 563^a, 564, 566, 567, 569, 571^a, 572, 573^a, 575, 577^a, 580, 583^a, 584, 586, 587, 588, 590^a, 612, 657^a).
- Sandá í Þistilsfirði 2 134, 325. — Sandárós 2.
- sandala 288, 612.
- Sandar í Dýrafirði 126, 227.
- Sandar undir Eyjafjöllum 262.
- Sandbrekka í Útmanasveit 238. — Sandbrekkumenn 238.
- Sandeingisskurðr í Skagafirði 712^a.
- Sandey á Færeyjum 51.
- Sandey í Orkneyjum 50.
- Sandeyjar á Breiðafirði 195, 773, 774.
- Sandeyri á Snæfjallaströnd 704—705.
- Sandfell í Axarfirði 652.
- Sandfell á Stórasandi 538, 593.
- Sandfell, skógarland frá Vallanesi 237.
- Sandfellshagi í Axarfirði 754.
- Sandfellshlíð í Kjós 70.
- Sandfellsmenn í Öræfum 401.
- Sandhaugar í Bárðardal 572.
- Sandgerði á Rosmhvalanesi 255.
- Sandhólar í Eyjafirði 524.
- Sandhólar á Tjörnesi 4. — Sandhólareki 4.
- Sandkrókr á Langanesi 156, 554.
- Sandlækjarós á Skagaströnd 398.
- sandr, sandar 388, 538, 572, 579^a, 585^a, 589^a, 592, 650, 652. Sbr. Sandr.
- Sandr, reka- og beitarland frá Desjarmýri 97^a.
- Sandr (Stórisandr) 538, 593.
- Sandr við Skjálfandafjót(sbr. Fljótsandr) 572, 579.

Sandr (í Axarfirði) 589, 651, 652, 754.

Sandr í Kelduhverfi 585^a.

Sandsendi í Þistilsfirði 2, 184.

Sandshorn í Fjörðum 570.

Sandvík undir Jökli, sbr. Sauðvík, sjá Skarfvík.

Sandvík á Skaga 280^a, 284^a, 520.

Sandvík, rekamark Staðarhólskirkju 79.

sannindavítni 737.

sár, sáir, sjá búsgagn.

Sáta á Skógarströnd 137.

sáttir 53, 116, 664.

sáttmál, sáttmáli 122, 691, 695, 754.

Saturnus á Kritt 5, 11.

Sauðá í Skagafirði 337, 426, 500—501, 530.

Sauðá í Þistilsfirði 184, 652.

Sauðabólssás á landamerkjum Hofstaða og Lágafells 345, 346. — Sauðabólsholt 345, 346.

Sauðadalr, jörð í Húnavatnssýslu 166, 251, 535.

Sauðadalssá á Vatnsnesi 169, 499—500, 505, 540, 594.

Sauðafell í Dalasýslu 99—100, 227.

Sauðanes hvorttveggja í Húnavatnssýslu 275—276.

Sauðanes á Langanesi 2, 184, 165—166, 507, 508, 510, 554—555, 577, 686. — Sauðanes hið syðra 155.

Sauðanes við Súgandafjörð 324.

Sauðanes á Upsaströnd við Eyjafjörð 412.

Sauðatungur í Flókadal 483.

Sauðeyjar fyrir Barðaströnd 301.

Sauðhagi í Vallanessþingum 237.

Sauðholt í Viðidal 538, 592.

Sauðhús í Laxárdal í Dalasýslu 735, 736.

Sauðhús á Skarðsströnd 660.

Sauðhúslækr í Norðrárdal 166, 535.

sauðpeningr, sauðfé, fé, fénaðr, fénaðarhöld. smali, búsmali (sbr. búfé, kvikfé, gangandi fé) 70, 143, 251, 273^a, 407, 491, 497, 552, 585, 602, 616, 650, 691, 692, 693, 694, 695, 707. — fé bælt 552. — gamalt fé 112, 586. — veitgamalt fé 84, 166, 214, 268, 290, 328, 407, 447, 462, 525, 536, 573, 576, 597. — ásauðr, ær, ærgildi, ágildi 68, 69, 70, 71, 81, 82, 83, 84, 87, 88, 89, 91, 97, 100, 103, 104, 107, 108, 109, 113^a, 114, 115, 123, 124, 126^a, 144, 147^a, 156, 157^a, 158, 159, 160^a, 161, 162, 163^a, 164^a, 165, 166, 167^a, 168, 169, 170, 171, 172^a, 173^a, 174, 175^a, 176^a, 196, 212, 214^a, 216^a, 217^a, 218^a, 219^a, 221, 222, 223^a, 224^a, 225, 226^a, 227, 228, 230, 231^a, 232^a, 233^a, 234^a, 235^a, 236, 238, 240^a, 241^a, 242, 243^a, 244^a, 245^a, 246^a, 254, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 267^a, 268, 270, 271, 275^a, 290^a, 291^a, 292, 293^a, 298, 306, 328, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 342, 343, 356, 359, 363, 373^a, 376, 381, 383, 387, 392^a, 394, 396, 403^a, 404^a, 405, 407, 412^a, 413 (opt), 422, 426, 430^a, 446, 451, 462, 477^a, 481, 483, 486, 488, 491, 497, 498, 503, 504^a, 506, 513, 514, 515, 516, 518, 521, 522, 525, 528, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536^a, 537, 538^a, 541^a, 542, 543^a, 544, 545, 548^a, 549^a, 550, 551^a, 552, 553, 555, 558, 561^a, 562^a, 563, 566^a, 567, 569, 571, 572, 573, 574, 575, 578^a, 582^a, 584^a, 585, 587, 588, 593^a, 597^a, 600^a, 621, 622, 625, 629, 630^a, 632, 635, 645, 650,

651, 656², 658², 665², 687, 707³, 711, 718, 749, 754, 760², 774. — málnytukúgildi 332, 735. — ær loðin og lembd 269. — ær snögg og geld 269. — geld ær (sbr. geldfé) 269, 417, 451, 632. — krossær 413. — forustusauðr 236. — geldfé, geldfénaðr, geldfjárgangr, geldfjárrekstr 68, 69, 81, 83, 85², 111, 164, 173, 222, 226, 241, 243, 254, 260, 271, 292, 298², 318, 324, 332, 356², 359, 381, 387, 396, 412, 413², 425, 426, 458, 462, 481, 486, 488, 502², 513, 514, 515², 516, 518, 521, 528, 532, 544, 549, 555, 558, 561, 567, 572, 574, 575, 578, 582, 584, 585, 587, 588, 605, 620⁴, 622, 625, 636², 639, 643, 650², 711, 715, 749, 760². — geldingar (á öllum aldri) 84, 214, 219, 269 (opt), 290, 292, 328, 407 (opt), 413, 415, 417, 428 (opt), 430, 451, 536, 597, 658. — geldingsstiklar 407. — gymbrar 337, 407 (opt), 415. — hrútar (vetrgamlir, tvævetrir, gamlir) 84, 97, 123, 212, 214, 234, 235, 238, 245, 290, 328, 407 (opt), 414 (opt), 415², 417², 428², 430², 451, 483, 503, 632. — hrúthagi 356. — lömb 70, 114, 211², 408, 416, 430², 538, 583, 593. — geldingslömb 430. — lambgymbrar 337. — lambahöfn 70, 552. — lambarekstr 295, 298, 576, 605, 620. — Sbr. lambseidi. — sauðir (vetrgamlir, tvævetrir, gamlir, sbr. forustusauðr, geldingar) 70, 82, 84, 85, 90—91, 92, 111², 123, 140, 157, 159, 160, 165, 167², 171, 173, 174, 176, 177, 210, 221, 238, 268, 269, 292, 295, 324, 333², 337, 342, 401, 407, 411², 413, 414 (opt), 415², 416,

417, 418, 428², 430, 451², 483, 503, 516, 518, 525, 532, 533, 536, 544, 548, 549, 551, 553, 562, 563, 569, 579, 600, 622, 629, 630, 632², 650, 658, 774. — fjármark 32, 261. — fjárbeit, sauðfjárbeit, sauðhöfn, sauðahöfn 83, 87, 141, 160, 250, 305, 345, 380, 447, 457, 542. — sauðaleitir 425. — náttbóli (fé) 140. — fjárrekstr, sauðarekstr 538, 566, 593. Sbr. geldfé. — sauðamenn 159, 210, 410, 418, 544. — sauðamannsvist 112. — sauðaslátr, sauðakjöt 289, 435, 436, 438. — sauðskinn 510. Sbr. ærgjald úr Æðey. Sauðsker á Snæfellsnesi 112. Sauðtjörn á Skógarströnd 349. Sauðvík undir Jökli, sbr. Sandvík, sjá Skarlvík. Sauðvöllr undir Eyjafjöllum 262. Saurá í Strandasýslu 89, 230. Saurar í Hraunhrepp á Mýrum 84. Saurar á Skaga nyrðra 452. Saurar í Strandasýslu 106, 633. saurblað (á bók) 451. Saurbrú (hvortveggja) í Eyjafirði 524. Saurbær(inn) í Dalasýslu 79, 254, 596. — Saurbæjarfjara 163, 196, 535, 657. Saurbær í Eyjafirði 30, 154, 507, 509, 510, 524—525, 642, 685. Saurbær í Fljótum 65, 66. Saurbær í Hólahrepp í Skagafirði 410. Saurbær á Hvalfjarðarströnd 67—68, 219, 223. Saurbær á Kjálarnesi 31—32, 215, 219, 341—342. Saurbær á Langanesströndum 236. Saurbær á Rauðasandi 192—193, 698, 775. Saurbær í Siglufirði 316.

- Saurbær í Vatnsdal 161², 541.
 Saurklif í Svartárdal 443, 463.
 Saurlátr fyrir Helgafellssveit 326.
 Saurlekr í Aðaldal 576.
 Saurriðugerði í Ljósavatnsþingum 356, 446.
 Saurteigr í Saurbæjarlandi í Grims-tungnaþingum (sbr. Sýrteigr) 161, 541.
 Saurveisnastekkr í Þistilsfirði 2, 134, 588.
 Saurveituholt í Flókadal 483.
 Saurkvir, sjá Sörkvir.
 Saxahvoll undir Jökli 109, 226, 322—324, 347, 348.
 Saxhamrar undir Jökli 140.
 saxicolæ 438.
 Scalotensis, Scalotensis, sjá Skál-holt.
 Scardeburgh á Bretlandi 770.
 Scharensis diocesis 205.
 Sebastianus hinn helgi: Sebastian-us kirkja 222. — Sebastianus-messa 566.
 secretum (innsigli) 366, 764.
 Seila, sjá Seyla.
 sekkjagjald 361, 362², 367, 369², 441, 442.
 sekt, sektir 53, 73, 75, 94, 129, 130, 182, 206, 390, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 475, 476, 628, 693, 694, 696², 709, 732, 764.
 sel, selför, selgjörð, selland, selja-gjörð, selstaða 88, 101, 111, 112, 114, 123, 125, 137², 140, 144², 156, 161, 210, 237, 241, 251, 253, 254², 295, 306, 324, 340, 357, 363, 379, 447², 457, 486, 488, 497⁴, 504, 541, 554, 566, 573, 579², 621, 625², 639, 640, 647, 674². — selgötur 712. — seltóptir 259.
 Sel (Seljaland) í Helgafellssveit 144—145, 326. — Seljahöfði 144².
 Sel í Hraunhrepp á Mýrum 87².
 Sel á Seltjarnarnesi 220, 240.
 Selá á Árskógarströnd 515, 685.
 Selá á Skaga 280, 285.
 Selá í Steingrímsfirði 89², 230.
 Selárdalur í Arnarfirði 91—92, 775.
 Selárdalur í Steingrímsfirði 230.
 Selárdalur í Vopnafirði 639.
 Seldis í Holti í Fljótum (1388) 417, 777.
 Selgarðr í Aðaldal 557, 618.
 Selgrímr húskarl á Hólum (1388) 415.
 Selhvammr í Langadal 170, 546.
 selja (viðr) 553.
 Selja í Noregi 26, 505. — Selienses 513. — Sbr. Seljumannamessa. — Sbr. socij in Selio.
 selja (ilát), sjá búsgagn.
 Seljadalur í Viðvíkrsveit 488, 602.
 Seljadalsá í Arnarfirði 91.
 Seljadalsá í Norðrárdal í Skaga-firði 565.
 Seljagrafir í Hnappadalssýslu 83, 305.
 Seljaland undir Ryjafjölum 210, 262.
 Seljaland undir Hafnarfjalli 223.
 Seljalækr í Skorradal 250.
 Seljárdalur í Eystrahrepp 380.
 Seljatjörn (Selatjörn) undir Jökli 139.
 Seljatunga í Hvitársfðu 625.
 Seljumannamessa 377, 512, 646.
 — Seljumannavaka 563, 724.
 Sellátr (sellátr?) á Breiðafirði 710.
 Sellátr í Vopnafirði 236.
 Sellón, ey á Breiðafirði 326.
 Selnes á Skaga, sjá Selsnes.
 selr, selir, selveiði, sellátr, sela fyrirhlaup, selver 83, 141, 185, 197, 228, 230², 305, 325², 330, 339, 348, 364², 384², 420, 438, 553, 579, 622, 710. — selabátr 656. — selskinn 161. Sbr. orkna-dráp.
 Selsá á Skaga 412.

- Seleyjarsíki í Skagafirði 612.
 Selsholt í Skagafirði 712.
 Selskarð á Álptanesi 220.
 Selsker fyrir Akranesi 81.
 Selsker fyrir Eyrarsveit 107.
 Selsker fyrir Skálmarnesi 196.
 Selsnes (Selnes) á Skaga 280, 285, 412, 429.
 Selstaðagröf á Skógarströnd 349.
 Seltjarnarnes í Gullbringusýslu 220, 339, 340.
 Seltjörn á Seltjarnarnesi 338, 340.
 Seltóptir fyrir Öxlum (sbr. seltóptir) 253—254.
 Selvík á Skaga 170, 171, 538, 546, 595, 601, 654.
 Selvogar í Dýrafirði 330.
 Selvogr í Árnessýslu 212.
 semipáfi 152.
 Senningarvík í Suðr-Þingeyjarsýslu 456, 457, 458, 570, 575.
 Serbólf 330, sjá Sæbólf.
 Septem fratres 535.
 Sescep (Sesep) 6, 11.
 sess: til sess og til sætis 667.
 Sesselja, sjá Cecilia.
 Setberg í Eyrarsveit 108, 226.
 Setberg í Hornafirði 243.
 Setberg á Skógarströnd 348, 349.
 — Setbergsá 349.
 Setbergsklettir á Fljótssandi 356.
 Seth sonr Adams 5, 10.
 séttareidr 724.
 Setuhraun, kirkjujörð frá Hítardal 84.
 Severinus episcopus & martyr 184, 605, 778.
 Seyðarfjörður í Norðr-múlasýslu 14.
 Seyðisfjörður í Ísafjarðarsýslu 16, 96, 211, 229, 325, 366, 427.
 Seyla í Skagafirði 606, 711—713.
 seymi (hvalseymi) 627.
 sextán daga hald 306, 615.
 Síða(n) í Skaptafellssýslu 244, 246.
 Síða í Vestrhópi 167.
 síðhempa 607. Sbr. klæði.
 Síðumúli í Hvitársðu 224.
 síður (nautakjöts) 614.
 sífskapr 744.
 Sigfræðr biskup af Osló 42, 45.
 Sigfríðir, sjá Sigfræðr.
 Sigfús Loðmundarson 8.
 Sigfús Pálsson í Björgvin (1409) 726.
 Sigfússon: Sæmundr.
 Sighurðr, sjá Sigvarðr.
 Sighvatr Ásgrímsson í Miðfirði (1392) 478—479.
 Sighvatr Hallsson, Húnvetningr (1353) 71.
 Sighvatr Ísleifsson vestra (1401) 660—661.
 Sighvatr bóndi á Sjóvarborg (1377, d. fyrir 1389) 173.
 Sighvatr Sturluson á Grund 13.
 Sighvatsson: Auðun, Bessi, Björn, Jón, Runólf.
 sigillum 65.
 sigling 178, 362², 368², 370, 436, 438, 439, 440.
 Siglufjörður í Eyja-fjarðarsýslu 17, 316, 772.
 Siglunes við Siglufjörð 18, 277, 282, 285.
 Sigluvík á Hornströndum 366.
 Sigluvík á Svalbarðsströnd 570, 681.
 Sigmundardóttir: Björg.
 Sigmundarson: Bjarni, Hallr, Haraldr, Jón, Runólf, Þorkell.
 Sigmundur Einarsson prior í Viðey 811.
 Sigmundur Guðmundarson prestur (1380) 352.
 Sigmundur Marteinsson á Skarðsströnd (1369—1401) 252, 665.
 Sigmundur Þorsteinsson (1390) 449.
 Signar biskup á Færeyjum 38, 43 51.
 signet 291, 631, 700.
 signing 151.

- Signý Benedíksdóttir kona Snorra Steinssonar (1384) 377—378.
 Signýjargata í Drangavík á Hornströndum 136.
 Signýjarstaðanes ítak frá Samsstöðum 625.
 Sigríðarhólmur á Breiðafirði 656.
 Sigríðarstaðir í Vestrhópi 167. — Sigríðarstaðasandur 179.
 Sigríður Bjarnardóttir, Brynjólfssonar (1392 og þar eptir) 484—485, 720—721, 756.
 Sigríður Guðmundardóttir, Þorsteinssonar, á Valþjófsstað (1405) 705—706.
 Sigríður í Holti í Fljótum (1388) 417.
 Sigríður(?), er gefr Höskuldstaðakirkju kú 601.
 Sigríður, kona í Skagafirði (1389) 430.
 Sigríður Sæmundardóttir, systir á Reynistað, frændkona séra Björgólfs (1413) 752.
 Sigríður Torfadóttir (Konráðssonar, dótturdóttir Hauks Gunnarssonar og systir Snorra á Ökrum, f. 1349, á lífi 1369) 254—255.
 Sigríður kona Valgarðs Loptssonar (1377) 317.
 Sigríður dóttir Þórdísar Snorradóttur, sjá Steinunn.
 Sigtún í Eyjafirði 560.
 Sigurðardóttir: Áslaug, Cecilia, Helga, Ósk.
 Sigurðarregistr 511.
 Sigurðarson: Arngeir, Árni, Ásgrímr, Auðfinnr, Bjarni, Einar, Gísli, Guðmundr, Hákon, Haraldr, Helgi, Jón, Magnús, Oddr, Ólafur, Pétur, Snorri, Sverrir, Þórarinn, Þórðr, Þorgeir, Þorgils, Þorlákr, Þorsteinn.
 Sigurðarstaðir á Melrakkasléttu 580.
 Sigurður (c. 1530) 152.
 Sigurður Björnsson, norrænn maður (1410) 731.
 Sigurður Björnsson, lögmaður 215.
 Sigurður Einarsson prestur á Breiðabólstað (d. 1634) 190.
 Sigurður Erlingsson talsi erkibiskup í Niðarósi 21, 25, 35, 40, 49.
 Sigurður Eysteinnsson nyrðra (1392) 480.
 Sigurður Guðlaugsson lögsagnari í Snæfellsnessýslu 372.
 Sigurður Guðmundarson lögmaður hinn síðari (1358—1380) 105, 209, 349—350, 634.
 Sigurður Hafliðason bóndi í Eyjafirði (1401—1412) 662, 748.
 Sigurður Hafþórsson konungsfrændi 56, 362, 369.
 Sigurður Hallsson prestur syðra (1353) 77.
 Sigurður Hamarbiskup (1380 og þar eptir) 369.
 Sigurður Haraldsson munnr, Noregskonungur 29.
 Sigurður Helgason á Saxahvoli (um miðja 14. öld) 348.
 Sigurður biskup ríki, hirðbiskup Ólafs konungs Tryggvasonar 20, 35.
 Sigurður hirðbiskup Ólafs konungs helga 20, 25, 35, 40, 49.
 Sigurður hjörtr 28.
 Sigurður húskarl í Holti í Fljótum (1388) 417.
 Sigurður Hrafnsson (1376) 308.
 Sigurður Ívarsson prestur norrænn 116.
 Sigurður Jónsson, Loptssonar 8.
 Sigurður Jónsson í Bólstaðahlíð (c. 1360—1388, d. fyrir 1391) 158, 422, 463, 545.
 Sigurður Jónsson lögmaður í Einarsnesi 772.
 Sigurður Jónsson í Eyjafirði (1412) 748—749.

Sigurðr Jónsson prestur í Húnavatnssýslu (1415) 758.

Sigurðr Jónsson officialis á Grenjadarstað 691.

Sigurðr Jónsson (1639) 700.

Sigurðr Jónsson (prestur 1749) 779.

Sigurðr Loptsson prestur (1371) 272.

Sigurðr Magnússon Jórslafari, Noregskonungur 29.

Sigurðr Magnússon á Ferju 292.

Sigurðr monachus hinn síðari biskup í Þrándheimi 25, 35, 40, 49.

Sigurðr Oddsson (1384) 372—373.

Sigurðr ormr í auga Danakonungur 28, 30.

Sigurðr Pálsson lögréttumaður og skáld í Skógarnesi 139, 140, 773.

Sigurðr uppeldissonur Páls lögmanns Víðalíns 437.

Sigurðr biskup í Selju (Björgvin) 21, 26, 37, 42, 48.

Sigurðr Sigurðsson landsþingsskrifari 779.

Sigurðr bóndi á Silfrastöðum (fyrir og um 1390) 519—520.

Sigurðr Stafangrsbiskup (1454—1463) 47.

Sigurðr Þórðarson kalls (kolls), hvítkollur í Ögri (1366 og þar eptir) 211, 432—441.

Sigurðr Þórðarson bóndi á Mýrum í Dýrafirði (1378) 329.¹⁾

Sigurðr Þórðarson (í Ísafirði) (1391—1392) 463.¹⁾

Sigurðr Þórðarson, Gíslasonar í Haga (1404 og þar eptir) 668—669, 723, 725, 736—737, 738²⁾, 740—741, 743—748.

Sigurðr Þorleifsson (1377) 317—319.

Sigurðr Þorvaldsson í Skagafirði (1409—1415) 727, 759.

Sigurðr Þrándheimsbiskup hinn fyrri 20, 25, 35, 40, 49.

Sigvarðr biskup af Hamri (1381—1419) 46.

Sigvarðr Ívarsson 67.

Sigvarðr Þéttmarsson biskup í Skálholti 23, 39, 44, 149, 309.

Sigvarðsson: Karl.

sík(i) 295, 332, 333²⁾, 356, 566, 712.

Sílalækr í Laxárdal í Suðr-Þingeyjarsýslu 578—579.

silfr, argentum 67, 166, 168, 171, 256, 262²⁾, 288 (opt), 289, 315, 329²⁾, 404, 415, 416, 450, 482, 502, 512, 517, 523, 531, 533, 535, 542, 547, 562, 565, 568, 583, 590, 600, 607, 608, 612²⁾, 613, 718²⁾. — brent silfr 212, 677, 687, 706, 762. — altarissteinn bóinn, silfrbóinn 124²⁾, 214, 238, 242, 262, 266, 288, 401, 405, 540, 482. — silframpli 612. — silfrausa 289. — silfrbalti (um röðukyrtil) 69. — silfrbikar 667, 677. — silfrbolli 289, 687. — silfrbuðkr 612. — fingrsilfr 717. — silfrhirzla 160. — hornker með silfrstétt 118. — silfrkaleikar 32, 92, 193, 301, 324, 330, 342, 401. — silfrkrossar 160, 243, 288, 542, 581, 667, 687. — mósurker með silfrloki 213. — ormstungur með silfr 289. — silfrósir 164, 212, 613. — silfrskálar 613, 710, 717. — silfrskrin 197, 198, 331. — silfrspíkur 212, 613, 717—718. — silfrspænnir 213, 289, 612, 613, 718. — silfrþráðr 289. Sbr. og sjá acera, horn, kross, skurn, smelt, textaspjald (kirkja).

Silfrastaðir í Skagafirði 280, 284, 507, 509, 519—520.

silki, sjá klæði.

¹⁾ Það getur verið, að annarhver þessara manna eða báðir sé annað hvort Sigurðr hvítkollur eða Sigurðr í Haga, þótt það verði nú ekki sagt með neimni vissu.

- Silvester, sjá Sylvester.
 Simeon, sjá Símon.
 Símon Arnórsson (1377) 317.
 Símon biskup hinn helgi 350.
 Símon & Judas 127, 147, 148, 350, 637, 752.
 Símon cum socijs 350.
 Símon stylites 350.
 Símon Þrándheimsbiskup 20, 25, 35, 40, 49.
 Símonarson, Símonsson: Haldór, Þorvaldr.
 Símonsmessa 350, 448.
 sindel, sjá klæði.
 Siouarland, sjá Sævarland.
 Sixtus hinn helgi 585. — Sixtus-kirkja 293.
 sjáar- sbr. sjóar-.
 sjáarbakkar 364.
 Sjáarborg í Skagafirði 155³, 172 — 173, 387, 388, 389, 390, 509.
 sjáarflóð 307.
 sjáarföll 183.
 sjáargangr 373.
 sjáargarðr 250.
 sjáarútveggr 373.
 Sjávargarðr á Akranesi 222, 250.
 Sjónarhóll undir Jökli 139.
 Sjónarhóll í Langadal 333.
 Sjónarhvoll í Eystrahrepp 379.
 sjóndeildarstefna 10.
 sjónhending 10, 111, 112, 137 (opt), 139², 190, 191, 192, 224, 226, 240, 244², 245 (opt), 546 (opt), 347³, 349 (opt), 364, 372, 373, 379, 380 (opt), 401, 402 (opt), 444, 624, 631, 634.
 sjór 112, 157, 195, 220, 240, 252, 328, 340, 347, 349³, 359, 370, 436², 501, 565, 620², 633, 707.
 sjóargögn 568.
 sjójöklar 441.
 sjóreyfarar 47, 52.
 Sjóvarfoss í Kjós 70, 219.
 Sjóvargarðr, sjá Sjávargarðr.
 sjúkir menn 151, 539, 593.
 Sjöndá (Sjöundá) á Barðaströnd 192, 775.
 sjö nætr (vika) 93.
 sjöund (vikufrest) 186, 686.
 Skafrofa, teigr Ásskirkju í Kelduhverfi 585.
 Skagafell, afréttarland frá Vallanesi 237.
 Skagafjörðr í Hegranessþingi 17, 23, 78, 290, 317, 351, 381, 388, 390, 487, 488, 501, 623, 641, 673, 680, 681, 704, 711, 715, 720, 756, 759.
 Skagaskógr í Loðmundarfirði 240.
 Skagaströnd í Húnavatnssýslu 56, 57, 172, 375, 397, 398, 423, 424, 501, 677, 683, 778.
 Skagi (Fjallaskagi) við Dýrafjörð 126, 197, 330.
 Skagi nyrðra 18², 174², 185, 279 — 281, 283 — 285, 322, 412, 443, 452, 520, 543, 565, 614.
 Skagi í (Drangavík) Strandasýslu 105, sjá Skarð.
 Skál í Hornafirði 243.
 Skál á Siðu 235, 245, 246.
 Skálá í Sléttuhlíð 714 — 715.
 Skálaholt, sjá Skálholt.
 Skálaland í Gnúpasveit 157, 553.
 Skálanes (hvorttveggja) í Vopnafirði 639.
 Skálar-Brúsi (d. fyrir 1391) 463.
 Skálarteigr í Eyjafirði 486.
 Skálavík í Ísafjarðarsýslu 199, 330.
 Skáldalækr í Svarfaðardal 753 — 754.
 Skáley í Laxá í Suðr-Þingeyjarsýslu 576.
 Skáleyjar á Breiðafirði 185.
 Skálhóll í Eystrahrepp 180.
 Skálholt, Skálaholt í Biskupstungum, Skálholtsbiskupsdæmi, kirkja, staðr, stóll 3, 23, 34, 38, 44, 58, 67, 70, 80, 93, 94 — 95, 120, 121, 122, 126, 127, 128, 130,

- 140, 145—148, 149, 150, 181, 188, 192, 198, 199, 200, 203—205, 209, 211, 212, 215, 220^a, 221, 222, 231^a, 237, 238, 247—248, 249, 259, 275, 287, 291, 292, 294, 300, 301, 303^a, 319, 320, 329, 338, 358, 366, 375, 392, 397, 402^a, 434, 435, 438, 483, 493, 503, 606, 607, 615, 631, 634^a, 635^a, 648, 653, 655, 656, 669, 697, 698, 701, 702, 708, 709, 721, 730, 731, 732, 733, 742, 749, 750^a—751, 752, 753, 756, 757, 760, 761, 762, 766, 773, 776.
- Skálholtsbók forna 128.
- Skálholtsbók yngri 128.
- skáli: skálagerð 156, 165, 197, 330, 356, 537, 554, 588. Sjá húsa-kynni.
- Skáli undir Eyjafjöllum, sbr. Mið-skáli, sjá Ásólfskáli.
- Skallagrímr Auðunarson í Selárdal (d. 1853) 92.
- Skallagrímr Kveldúlfsson 13, 494.
- Skallagrímsson: Egill.
- Skallastaðir, eyðijörð í Miklaholts-hrepp 327.
- Skállárdalur, afrettarland Hólastaðar (sbr. Skállárdalur í Sléttuhlíð) 407.
- Skalli húskarl á Hólum (1388) 416.
- Skálmardalur á Skálmarnesi 195.
- Skálmarmfjörðr í Barðastrandarsýslu 15.
- Skálmarnes í Barðastrandarsýslu 195, 774.
- Skálmholt, kirkjujörð frá Breiðabólstað í Fljótshlíð 268.
- Skammareki á Fljótssandi 356.
- skammrif 614.
- Skáney í Reykholtadal 222, 376, 619.
- Skáneyjar (Skáne) konungr 72, 98, 209, 210.
- Skaptadóttir: Guðrún, Ingvildr.
- Skaptafell í Öræfum 401. — Skapta-fellsheiði 401. — Skaptafellssýsla 402.
- Skaptártunga í Skaptafellssýslu 246, 402.
- Skapholt í Eystrahrepp 380.
- Skapti Oddsson í Marbæli (d. fyrir 1393) 488.
- Skárastaðir í Aðaldal 576.
- Skarð (= Frakkaskarð) 344, 346.
- Skarð, selstaða frá Grenjaðarstað 579.
- Skarð undir Jökli 140, 326. — Skarðsmenn 140.
- Skarð hið ytra á Landi 77, 218.
- Skarð í Langadal, sjá Geitaskarð.
- Skarð í Leirársveit 223.
- Skarð hið eystra á Rangárvöllum 217, 269.
- Skarð á Reykjaströnd í Skagafirði 426.
- Skarð í Rjúpnadal 243.
- Skarð á Skarðsströnd 192, 254, 255, 301—303, 637, 638, 655—660, 774. — Skarðsþing 302.
- Skarð (sbr. Skagi, Skarðsárós, Sker; Skörð II, 116) í Drangavík í Strandarsýslu 105, 327, 633.
- Skarðaurð á Rosmhvalanesi 221, 342.
- Skarðsá í Bleiksmýrardal 560.
- Skarðsá í Sæmundarhlíð 10, 181, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 712.
- Skarðsárós í Drangavík 633, sjá Áróf.
- Skarðsbók (af Jónsbók) 75. — af postulasögum 655.
- Sarðsfjörðr í Austr-Skaptafellssýslu 14.
- Skarðshamrar í Norðrárdal 625.
- Skarðshlíð undir Eyjafjöllum 258.
- Skarðs-Ólöf, sjá Ólöf Loptsdóttir.
- Skarðsskógar á Landi 77.
- Skarðsströnd í Dalasýslu 301, 655, 659, 660, 665, 666.

Skarfanés á Landi 218.
 Skarfasker fyrir Akranesi 250.
 Skarfasteinninn í Sléttuhlíð 278², 281, 282², 285, 286, 715.
 Skarfey fyrir Barðaströnd (sbr. Þórsey) 301.
 Skarfshóll í Miðfirði (sbr. Skarms-
 hóll) 164, 536.
 Skarfsvík (Skarfavík, sbr. Sandvík,
 Sauðvík) undir Jökli 347.
 Skarholt (Skorholt) í Melasveit
 223.
 Skarshóll 164, sjá Skarfshóll.
 Skatastaðir í Skagafirði 408, 413.
 skattr: skattbændr, skattmenn 181,
 182, 192, 325, 772. — skattlönd
 178, 368, 370, 598, 768. — skatta-
 lög 33.
 Skaufhalabálkr 437. — Skaufhala-
 bálkr hinn stóri 437.
 Skaunafylki í Noregi 29.
 skaut (faldr) 436.
 Skealdey (Skjaldey) á Breiðafirði
 328.
 Skeflsstaðir á Skaga 426.
 Skeggaldsstaðir í Miðfirði 540, 595.
 Skeggi Eldjárnsson prestur nyrðra
 (1383—1395) 366, 605.
 Skeggi Jónsson í Skagafirði (1402)
 674.
 Skeggi Oddsson nyrðra (1358) 127.
 Skeggjadóttir: Björg.
 Skeggjason: Ásbjörn, Bergr, Ket-
 ill, Loðinn, Markús, Ólafr, Þor-
 steinn.
 Skeggjastaðir í Mosfellssveit 598.
 Skeggjastaðir á Ströndum 214,
 235.
 Skeið í Aðaldal 576.
 Skeið í Loðmundarfirði 240.
 Skeljabakki í Andakíl 251.
 skemma 289, 418, 613. — skemmu-
 kona 415, 418.
 sker (sem í fjarar) 136, 139, 144,
 227, 364², 710.

Sker í Drangavík (sbr. Skarð, sker)
 136.
 Skermsslalás í Austfjörðum 307²,
 308².
 Skerpir í Húnavatnssýslu 360,
 421.
 skessa 436.
 Skiðadalr í Eyjafjarðarsýslu 627
 —630.
 Skiðaríma 437.
 Skiðason: Eiríkr, Þorsteinn.
 Skíðastaðir í Laxárdal í Skaga-
 fjarðarsýslu 78, 337, 425—426.
 Skíðsholt á Mýrum 708, 732.
 skiladómr 78, 187, 271, 298, 337,
 396.
 skildagi 453, 678, 735.
 Skildinganes við Skerjafjörð 341,
 354.
 skildingar (danskir, enskir) 33, 67,
 297.
 skileyrir 629, 630².
 skilgetin börn 734.
 skilmáli 247, 254, 295, 391, 420,
 448, 453, 530, 539, 571², 594,
 595², 596, 603, 628, 642, 694,
 695, 705, 764.
 skilreiði 182.
 skriki 188², 202, 208, 377, 389,
 540, 552, 594, 631, 649, 663²,
 664, 740, 746².
 skilríkir menn 133², 683.
 skínandi klæði, sjá klæði.
 skinn 152², 355, 405, 450, 592,
 601, 655, 687. — húðir 614. —
 kálfskinn 142, 181, 307, 359, 456,
 477, 497, 626, 631, 640, 641,
 653, 660, 700, 701. — sauðskinn
 510. — selskinn 161, 651. —
 skinnbeðir 289, 613², 711. —
 skinnfeldr 613. — skinn á stól-
 um 573. — martis skinna feldr
 289. — skinn (til bókbands) 360²,
 419, sbr. aspiciensbók, messu-
 bók. — álreip, sjá búsgagn. —
 bjarnskinn, bjarnfell, sjá kirkja.

Skinnalón á Melrakkaslétu 580.
Skinnastaðabók 72, 92, 128, 368,
651, 691.

Skinnastaðir í Axarfirði 117, 507,
508, 510, 586—588, 675.

skip 92, 104, 141, 208, 226, 290,
294, 368², 370², 373, 433², 436,
439, 441², 442, 509, 574, 606,
611, 614², 676, 696, 697², 723. —
skip fyrir iije 91. — skipabætr
588. — skipbrot 441, 588. —
skipsbygging, skipagerð 367, 370.
— skipaflutningr 675. — skips-
höfn, skipsfólk, skipmenn 83,
112, 114, 126, 197, 210, 236,
323², 330, 373, 406, 417, 435.
— skipganga 240. — skipreiða
442, 696. — skipreiði 439. —
skipstaða, skipsátr, skipsuppsátr
140, 141, 156, 323, 324, 356²,
423, 447, 554, 657². — skipviðr
588. — Sbr. atkeri, áttæringr,
hátar, bússa, far, ferja, haust-
skip, karfi, kaupskip, reiði, sela-
bátr, vorskip.

skipan (að hval, reka) 2, 585².

skipanir biskupa: Gyrðs biskups
92—96, 128—130. — Oddgeirs
biskups 257, 301—303, 306—
307. — Ólafs erkibiskups 57—
65. — Pétr's biskups Nikulás-
sonar 464—476. — Vilchins
biskups 615—616.

Skipavík á Tjörnesi 4.

Sipholt í Hrunamannahreppi 115.

Skiplækr í Skagafirði 712.

skiptabréf 420, 480, 684.

skiptifjara 191.

skiptitiund, skiptingartíund (sbr.
tíund) 432, 466, 467, 468, 471,
472, 539, 593.

skírdagr 417.

skírn 470, 687.

Skitinn, húskarl á Flugumýri (1388)
416.

Skjaldabjarnarvík (Skjaldarbjarn-

arvík) á Hornströndum 136, 230²,
286—287, 294, 492—493, 494,
766.

Skjaldargil í Hörðadal 491.

Skjaldarson: Friðleifr.

Skjaldarstaðir í Skriðuhreppi í Eyja-
fjarðarsýslu 620.

Skjaldbreið á Síðu 244.

Skjaldbreið á Snæfellsnesi 111.

Skjaldey, sjá Skealdey.

Skjaldun (Skjaldun, sbr. Skjöldr)
6, 11.

skjól (fyrir fé, sbr. hellisskjól) 112,
576. — skjólgarðr 70.

skjóla, skjólur, sjá búsgagn.

Skjöldr (sbr. Skjaldun) 6, 11.

Skjöldr sonr Óðins 6, 11.

Skógar í Eyjafjarðarsýslu 295.

Skógar undir Eyjafjöllum 216, 258.

— Eystri Skógar 258.

Skógar á Fellsströnd 364, 384. —
Skógaólmr 364.

Skógar í Geirþjófsfirði 198.

Skógar, kirkjujörð frá Grenjaðar-
stað 580.

Skógar í Hvammssveit 103².

Skógar í Stafholtstungum 88.

Skógar (Skógaland) í Steingrímsfirði
(sbr. Hólsland, Johnsens Jarða-
tal Kh. 1848 bls. 215, 4. nmgr.)
231.

Skógareki í Axarfirði 586.

Skógargata í Eystrahrepp 380².

Skógarnes í Miklaholtshrepp 82,
90. — Skógnésingar 82.

Skógarströnd í Snæfellsnessýslu
137, 286—287, 294, 766.

Skógey í Hornafirði 242.

skógr, skógar, skógarflecki, skógar-
högg, skógarítak, skógarland,
skógarpartar, skógarteigar, skóga-
mörk (sbr. hrisrif, raptviðar-
högg) 65, 77, 82, 83, 123, 137²,
138, 180, 187, 195, 197, 198²,
218, 237, 239, 240, 241, 242,
243, 244, 260, 262, 263, 293,

295, 298, 301⁴, 315, 330, 340², 348, 356, 373, 516, 520, 524, 573, 580, 595, 596, 605, 622, 623, 639, 647², 663³, 702, 754, 775. — x. vættir í skógi 573. — skógaráverki 664. — skógr í Arnarbylisdal 301. — í Arnarfirði 198. — Bakkaskógar í Yxnadal 298. — Barnafellsskógr 356. — skógr í Blöndugili 352. — í Burfellshálsi 115. — í Dalasýslu 306². — Dalsskógr í Eyjafirði 661–664, 668. — skógr í Dýratjardarbotni 324. — Fjardarskógr eystra 241. — skógr í Flókadal 483. — í Fnjóskadal 568. — í Geitlandi 123. — Gnúpufellsskógr 524, 621, 662, 663. — Hamarsskógr í Drangalandi 134. — Harastaðaskógr í Vestrhópi 274. — Haugstaðaskógr 236. — Hreinstaðaskógr 232. — Hrisaskógr (á Snæfellsnesi) 141. — Hrisdalsskógr 107. — skógr í Hrossatungum 115. — skógr í Húsafellshrauni 224. — Hvammsskógr 198. — Hvassafellsskógr í Eyjafirði 524. — skógr í Kaldbak 524. — í Kleifum í Dýrafirði 228, 330. — Kleppaskógr 624, 625. — Krossskógar eystra 237. — skógr í Laugarhvammi á Barðaströnd 301. — Lækjardalsskógr 589, 652. — skógr í Mánafelli 574. — Miklagarðsskógr í Eyjafirði 524. — Morudalsskógar 301. — skógar í Múlasýslu syðri 233. — Nesskerjaskógr 92. — skógr í Norðrárdal 123, 166², 222, 306, 535. — skógr milli Norðrkleifar og Skriðu 625. — Næfrholtskógar 636. — Ormstaðaskógr 137. — skógr í Pálsholti 491. — Sámstaðaskógr 137. — Skarðsskógar á Landi 77. — Skóga-skógr í Loðmundarfirði 240. —

skógr í Skorradal 250². — skógr hjá Skriðuvatni 241. — hjá Stapa 270. — í Steinsholti 293. — í Sléttafelli 652. — í Ságandafirði 228. — í Svinadal 219. — í Svöngum 251. — í Tóptadal 126. — Trégrefstaðaskógr 295. — í Trostansfirði 301. — Tunguskógr í Hörgárdal 504, 621. — í Vatnsdal á Barðaströnd 301. — Vatnsleysuskógr 458. — skógar þykkvabæjar-klausturs 293. — skógar á Öxnadalsheiði 484.

Skolastica virgo 384.

Skor í Barðastrandarsýslu 192, 775.

skorningr, sjá klæði.

Skorradalr í Borgarfirði 124³, 138, 222, 250. — Skorradalsvatn 250.

Skorrastaðir í Norðfirði eystra 233.

Skorreyjar á Breiðafirði 328.

Skoruvík á Langanesi 235.

skot 435. — skothlutr, skotmannshlutr (í hval) 2, 4, 435, 580 (= skytahlutr). — skotmannshvalr 553, 586.

Skotland 51.

skrá, skrár (sbr. bréf, máldagi) 272, 276, 277, 281, 546, 552¹, 685.

skraddaracesúr 289.

skreið 91, 166, 172, 192, 268, 289, 315, 326², 392, 411, 412², 428, 533, 536, 566, 600, 614, 707, 752. — skreiðarskuld 691, 692, 693, 694, 695. — skreiðartollr 476, 702.

skriða, skriður 421², 422, 564.

Skriða í Bitru 104.

Skriða í Hörgárdal 504, 621.

Skriðufell í Suðr-Þingeyjarsýslu 356.

Skriðugil í Svartárdal 359.

- Skriðuhylr í Svartá eða Blöndu 422, 444.
- Skriðuhnúkr í Langadal 421.
- Skriðuland í Hólahreppi í Skagafirði 410.
- Skriðuland í Öxnadal 296, 297—298, 619—621.
- Skriðulækr í Grýtubakkahreppi í Suðr-Þingeyjarsýslu 458, 459, 568.
- Skriðuvatn í Breiðdal 241.
- skrin, sjá kirkja. — skringerð 683.
- skript 94, 95, 151, 152², 267, 472, 615, 616, 628. — skriptabók 151. — skriptafáðir 55, 322, 459, 672. — skriptagangr 153. — skriptamál 615.
- skript: piltur lærir að skrifa 437.
- Skrúðhús á Hólum 288, 391².
- Skrúflustaðir í Svarfahardal 511.
- skúarak úfr 289, 613, 776.
- Skúfey á Færeyjum 51.
- Skúfr húskarl á Hólum (1888) 415.
- Skúfr Pálsson nyrðra í Skagafirði (d. fyrir 1351) 54.
- Skúfsbakki í Skagafirði 278, 282.
- Skútsson: Arngeir.
- Skústaðir í Skagafirði 410, 429.
- Skuggagata í Hörgárdal 504, 621.
- Skúlason: Finnur, Snorri, Þórður, Þorlákr.
- skuld, skuldir, skuldamál, skulda-skipti 127, 182, 187², 227, 297², 334, 351, 352, 353, 384, 393, 394, 454², 476, 481, 572, 600, 605, 611, 626, 627, 647², 677², 687², 691, 692, 693, 694, 695, 703, 707, 759, 760², 762².
- skuldahjón 473².
- Skúli Hrifluson (réttara: Egilsson) 13, 495.
- Skúli á Hæli í Flókadal (fyrir 1392) 483.
- Skúli Ingason prestur, ráðsmaður Hólastaðar (d. fyrir 1351) 54.
- Skúli Þórðarson, Flosasonar (d. 1375) 286—287, 294, 492—495, 766.
- Skúli Þorláksson prestur á Grenjadalstað (d. 1704) 116, 623, 674, 711, 734, 761.
- Skúli Þorsteinsson prestur nyrðra (1408) 681.
- Skúmhellir (Skúmuhellir) í Drangavík á Hornströndum 136.
- Skúmsson: Þorkell.
- Skúmstaðir í Landeyjum 217.
- skurður (hvals) 2, 4, 157², 551, 553², 588.
- skurður (torfs og mós) 397. — lértorfnaskurður 84. — áttfeðmings (i.e. áttfeðminga) skurður 295, 337, 707. — tólfeðmingskurður 295, 298, 515. — kastarskurður 70². — stakkskurður 83, 196, 305, 323², 373.
- skurnir (silfrbúnaðar, gyltar) 358, 710.
- Skutlsey fyrir Mýrum 86, 708, 732.
- Skutlstaðir í Ísafjardarsýslu 16, 96, 198, 199, 228, 229, 366, 652.
- Skútuson: Grímr.
- Skútustaðir við Mývatn 507, 508—509, 557.
- skyggjarni (= biskup) 152.
- skyr 140, 172, 268, 533, 629, 630. Sbr. matr. — skyrbúr, sjá húsa-kynni.
- skytahlutr 685. Sbr. skot.
- Skytnadalshöfnaðir í Svartárdal 360, 421, 477. — Skytnadalstorf 421.
- skæði 685. — skæðatollur 192, 557², 560, 585.
- skæri, sjá búsgagn.
- Skörð (Gönguskörð) í Skagafjardarsýslu 9, 497, 604.
- Skörðugil í Skagafirði 408, 413.

- Skötufjörðr í Ísafjarðarsýslu 16, 325.
- Slagelse (Slaulosia) á Sjálandi 763, 764.
- slátr 53, 210, 295, 333, 337, 376, 379, 396, 422^a, 424, 431, 462^a, 477, 478, 488, 490, 504^a, 513, 515, 518, 519, 521, 534, 543, 545, 576, 584, 622, 636, 650^a, 686, 707, 710, 752.
- slátta sláttir 140, 141^a, 144, 373, 462, 486^a, 557, 629, 630. — sláttumaðr 415.
- Sláttukelda á landamerkjum Lágafells og Elliða 347.
- Slaui (í titli Danakonunga) 768.
- Sleðbrjótsmenn (Sleðbrottsmenn) í Jökulsárhlið 237, 307—308. — Sleðsbrjótssandr 307—308.
- sleggja, sjá búsgagn.
- Sléttarimi (= Sléttarimi) í Eystra-hrepp 380.
- Sleittustaðir í Hólahreppi í Skagafirði 411.
- Slétta í Fljótum 684, 685.
- Slétta (Melrakkaslétt) 553, 676, 754.
- Sléttafell í Axarfirði 652.
- Sléttahlíð í Skagafirði 281, 285, 623, 637, 715.
- Sléttanes við Arnarfjörð 227.
- Sléttárdalur í Húnavatnssýslu 160, 171, 532, 542, 599, 601.
- slíkjusteinn, sjá búsgagn.
- Slítandastaðir í Staðarsveit á Snæfellsnesi 81.
- slóði 373.
- sloppr 129. Sjá kirkja.
- slý 576.
- Slyjalækr í Viðvíkrsveit 54.
- Sléttardalur, sjá Sléttárdalur.
- smalagötur 398.
- Smálönd milli Gásagils og Grófar 566.
- Smáranes í Fljótum 645.
- smáreki 387^a, 553.
- smeltr, smelta- (smeltir hlutir), sjá acera, kross, textaspjald (kirkja).
- Sbr. silfr.
- smíðar 163. — smíðir 413, 428. — smíðatöl: bolöxi 614. — drepsteði 324. — fellistokkr (hefill) 520, 577, 583. — hnoðhamrar 711. — lokarr 520, 583. — nafar 711. — steði 353. Sbr. búsgagn, rauðasmiðja.
- Smíðjuvík í Ísafjarðarsýslu 229.
- Smíðshólmr í Laxárdal í Skagafirði 337.
- Smíðslækr (nú: Smíðsgerði) í Hólahreppi í Skagafirði 411.
- Smíðsson: Snorri.
- Smirlaberg í Húnavatnssýslu 379.
- smjör (sbr. matr) 84, 130, 166, 172, 173, 228, 289, 392, 406^a, 408^a, 409, 410 (opt), 411 (opt), 417, 418, 428^a, 464, 465, 476^a, 513, 530, 536, 566, 571, 614, 629, 630, 676, 685, 705, 711, 718, 777. — smjörkista, sjá búsgagn. — smjörleiga 462.
- Smjörhóll í Sléttafelli í Axarfirði 652. — Smjörhólslæg 652.
- Smjörskálargil í Langadal 333.
- Smjörskálarlækr, landamerki Mjófadals 477.
- Snartarson: Þorvaldr.
- Snartastaðir í Gnúpasveit 553. — Snartastaðareki 553.
- Sneis í Langadal 448.
- Sneisargil í Svinadal í Dalasýslu 729^a.
- Snekkja undir Jökli 140.
- sníðgötur 356, 446.
- Snjallshöfði á Landi 217.
- Snjófellsnes, sjá Snæfellsnes.
- Snjófjöll í Ísafjarðarsýslu 229, 366.
- Snjófuglsstaðir í Grímsnesi 118.
- Snjólfur Guðmundarson bróðir Hrafnis lögmanns (1401) 667. Sbr. Snjóúlfr.

- snjör 206², 379. — snjóþyngsli 205.
- Snjóðulfuer, sjá Snjóólfr, sbr. Snjóólfr.
- Snjóólfr Sumarliðason prestur á Grenjadarstað og Hálsi (enn á lífi 1335) 208.
- Snóksdair í Dalasýslu 226—227, 697.
- Snorradóttir: Guðrún, Haldóra, Þórdís.
- Snorraedda 608.
- Snorrason: Arngrímr, Ásgrímr, Bárðr, Bððvar, Einar, Erlingr, Eyjólfur, Guðmundr, Hrafn, Jón, Kálfr, Ólafr, Ormr, Tumas, Þorkell, Þorleifr, Þorsteinn.
- Snorri Andrésson í Bjarnarhöfn (1360—1377) 111, 144—145, 313—314, 323.
- Snorri Ásgeirsson lögréttumaðr á Varmalæk 191.
- Snorri Bjarnarson (c. 1380) 347, 348.
- Snorri Brandsson (1385) 383.
- Snorri Brandsson (á Hrafnabjörgum 1393, ef til vill sami maðr) 491—492.
- Snorri Gilsson í Húnavatnsþingi (c. 1360—1398) 167, 640.¹⁾
- Snorri Jónsson syðra (1412) 742.
- Snorri Jónsson í Skagafirði (fyrir 1414) 755.
- Snorri Jónsson prestur á Helgafelli (d. 1756) 419, 420, 637.
- Snorri Markússon á Melum 495, 777.
- Snorri Marteinsson í Borgarfirði (1679) 635.
- Snorri prestur í Miklaholti (c. 1354) 82.
- Snorri prior á Möðruvöllum (1380) 351.
- Snorri Sigurðsson (1664) 483.
- Snorri Skúlason í Skagafirði (1353) 74.
- Snorri Smiðsson á Saxahvoli (c. 1300) 348.
- Snorri Steinsson bóndi í Húnavatnsþingi (1363—1384) 200—201, 202, 377—378.
- Snorri Sturluson fróði í Reykjaholti 12, 13.
- Snorri Torfason á Ökrum (1369) 250—251.
- Snorri Þórarinnsson vestra (1393) 492.
- Snorri Þórðarson prestur á Snæfellsnesi (c. 1377) 313.
- Snorri Þórðarson undir Jökli (c. 1390; ef ekki sami maðr) 444.
- Snorri Þorleifsson kyngir officialis Skálholtskirkju (d. 1376) 146²—148, 150, 181—182, 199—200, 211, 247—248, 708, 709, 732.
- Snotrunessmenn í Borgarfirði eystra 238.
- Snúðhlíð (sbr. Sundhlíð í Auðunarmáldaga) í Grimstungnaþingum 161, 541.
- Snæbjarnarson: Eggert.
- Snæfellsjökull 19, 20. — Snæfellsnes 15, 18, 19, 80, 81, 111, 139, 141², 226, 348, 444. Sbr. Snjófellsnes.
- Snæfellsstaðir, sjá Snjófuglsstaðir.
- Snæristaðir í Vatnsdal 162, 540.
- socij in Selio 505. Sbr. Selja.
- sodhús 588.
- Sogn í Noregi 731.
- Sokkason: Bergr.
- sókn 94, 95, 122, 206, 250—251, 261, 302, 462, 475. — sóknarfólk, sóknarmenn 93, 615. — sóknarkirkja 93, 94, 122, 128, 306, 307², 616². — sóknarprestur 302, 306. — sóknarskipti 730.
- sókn (málasókn) 492².
- Sokol 147, sjá Sæból.
- sólarsteinn 482, 502, 524, 560, 718.

¹⁾ Mun efna maðr á báðum stöðum; er þó ekki vist.

- Sóleyjarteigr á Grenjaðarstað 579.
 Sólheimakirkja 375.
 Sólheimar í Blönduhlíð 565.
 Sólheimar í Sæmundarhlíð 332 —
 —334, 461—462, 673, 674.
 Solveig Benediktsdóttir, Gizurar-
 sonar galla (1377) 319.
 Solveig Guðmundardóttir, Hjalta-
 sonar (1386) 293—394, 582.¹⁾
 Solveig Guðmundardóttir á Ljós-
 vatni (1390) 446.²⁾
 Solveig Þorsteinsdóttir, Eyjólfsson-
 ar, í Vatnsfirði 439, 647, 702,
 703.
 Sómastaðir í Reyðarfirði 233.
 Sophia Eiríksdóttir, Magnússonar
 á Möðruvöllum (enn á lífi 1399)
 440, 517.
 Sópandaskarð í Mjófadal 491.
 Sorn (Sogn) í Kjós 70, 219.
 sótt (svartidaudi) 684. Sbr. plága,
 svartidaudi).
 Sóttartunga (nú: Marteinstunga) í
 Holtum 218.
 Spágilsstaðir í Laxárdal í Dölum
 101.
 Spakárdalur í Austfjörðum 238.
 Spákonuarfr 161, 170³, 171⁴, 532
 —533, 546³, 552, 599, 601, 653
 —654.
 Spákonufell (—fjall) á Skagaströnd
 56—57, 77, 172, 397, 398, 411,
 551—552. — Spákonufellsmenn
 654. — Spákonufellsþing 56.
 spámenn 186.
 sparlak, sjá húsbúnaðr.
 Spárbyggjarfylki í Noregi 30.
 Specimen Islandiæ Arngrims 434,
 437.
 speglar 564, 570, 718. Sbr. hús-
 búnaðr.
 spell 238, 251. Sbr. kirkja, staðr.
 spensl 687.
- Speorr, sjá Spjör.
 Sperðlahlíð í Arnarfirði 91.
 sperrur (í húsi, 1403) 685.
 spik (hvalspik; sbr. hvalr, matr)
 458.
 spíra (—ur) 185, 709—710. Sjá
 kirkja.
 spiritus sanctus 58, 358, 610².
 Spjör í Eyrarsveit 108.
 Sporðr í Akrvík á Ströndum 633.
 sprang, sprangdúkr, sjá klæði.
 Spræningr (Spreningr) í Ólafsfirði
 277, 281, 285.
 spænis, sjá búsgagn.
 Staðará í Dalasýslu 657.
 Staðará í Staðarsveit á Snæfells-
 nesi 81.
 Staðará í Steingrímsfirði 631.
 Staðarbakkí í Miðfirði 71, 164, 509,
 538—537.
 Staðarfell á Fellsströnd 80, 364—
 365, 384, 506, 774.
 Staðarhóll í Saurbæ 79, 774.
 Staðarholt í Köldukinn 575.
 Staðarhraun 85, sjá Hraun.
 Staðarsveit, Staðarhreppr á Snæ-
 fellnesi 99, 322, 344, 395, 431,
 495, 646.
 Staðastaðr, sjá Staðr á Snæfells-
 nesi.
 staðfestubréf 499, 538, 593, 697.
 staðr, staðir 2, 3, 223, 230, 257,
 776. — staðarafhending 509. —
 staðarbót 165, 573, 685. —
 staðarbú 290, 500², 614. — stað-
 areign 182, 201, 685. — staðar-
 jarðir 407. — staðarspell, stað-
 arspjöll 57, 58, 59, 64, 72, 76,
 196, 387, 516, 555, 568, 584. —
 staðartorg 609². — staðr í Ár-
 skógi, á Bergstöðum, á Breiða-
 bólstað í Fljótshlíð, á Breiðaból-
 stað á Skógarströnd, á Bægisá,
 í Goðdölum, á Grenjaðarstöðum,
 í Grindavík, á Hálsi í Fnjóskadal,
 á Helgafelli, á Helgastöðum, í

¹⁾ Þetta mun alt ein kona.

²⁾ Gæti verið sama kona og hún fyrri; þó er það óvíst.

- Holti undir Eyjafjöllum, á Hólum í Hjaltadal, í Hrútafirði, í Húsavík, í Hvammi í Laxárdal, á Höskuldssstöðum, á Kálfafelli í Fellshverfi, á Kálfafelli í Fljóts-
hverfi, í Kálfholti, í Kinn, í Laufási, á Mel í Miðfirði, á Miklabæ í Blönduhlíð, í Múla, á Munkaþverá, á Mælifelli, á Möðru-
völlum, í Reykjaholti, á Reykjanesi, í Reyninesi, í Skálholti, á Snæfellsnesi, í Steingrímsfirði, í Súgandafirði, á Söndum í Dýrafirði, í Viðey, á Þingeyrum, í Þykkvabæ. Sjá hvern þessara staða um sig.
- Staðr 189 = Breiðibólstaðr í Fljóts-
hlíð.
- Staðr í Grindavík 3, 221². — Staðarmenn 3.
- Staðr í Hrútafirði 165—166, 548—549.
- Staðr í Kinn 507, 509, 574—575, 576.
- Staðr í Noregi 19.
- Staðr á Reykjanesi 186, 774.
- Staðr í Reyni(s)nesi í Skagafirði, sjá Reynistaðr.
- Staðr á Snæfellsnesi (Ölduhrygg) 80—81, 95, 137, 139, 141, 226, 364, 431, 445, 493, 495, 496.
- Staðr í Steingrímsfirði 90, 96(?), 360, 366, 631, 779.
- Staðr í Súgandafirði 366.
- Stafangr í Noregi 21, 25, 26, 37, 42, 46, 47, 49, 52, 65, 369.
- stafaskr 718. Sbr. búsgagn.
- Stafholt í Mýrasýslu 88—89, 224.
- Stafholtsey, sjá ey við Hvítá.
- stafir, sjá amboð.
- Stafn í Deildardal í Skagafirði 411, 429.
- Stafn í Svarfaðardal 512.
- Stafn í Svartárdal 159², 544².
- stafr (bagall) 162.
- Stakkagil í Norðrárdal 123, 222.
- Stakkahlíð í Loðmundarfirði 240².
- Stakkhamar (—rar) í Miklaholts-
hreppi 314, 326.
- Stakkholt í Landeyjum 636.
- stakkgarðr 140, 141, 337, 344, 345², 346², 426.
- Stakksfjörðr í Gullbringusýslu 14.
- stakkskurðr, sjá skurðr.
- stálhanzkar 688.
- Stapaá á Langanessströndum 235.
- Stapagil í Geirþjófsfirði 198.
- Stapadalr í Barðastrandarsýslu 776.
- Stapar í Fjörðum 458, 459.
- Stapar á Vatnsnesi 540, 594.
- stapi, star 137², 344, 346, (= Gjalparstapi), 551.
- Stapi (= Arnarstapi) 444.
- Stapi undir Björgum á Reykja-
strönd 388, 389, 426.
- Stapi (stapi?) á Hrauni á Snæfells-
nesi 139.
- Stapi, skógarftak frá Breiðabólstað
í Fljótshlíð 270.
- starfhvalr 553.
- Starnes (Stafnes) á Rosmhvalanesi 597.
- Starrason: Guðmundr.
- Starrastaðir í Skagafirði 176, 531.
- stath 351, sjá staðr.
- statutum, statuta (sbr. skipun) 58, 60, 61, 63, 93, 120, 128, 183, 464.
- stauðull, sjá stöðull.
- staur í Hólmi 134, 577.
- Stawangrensis, sjá Stafangr.
- steði (sbr. smíðatöl) 353.
- Steði í Reykholtssdal 123, 223.
- Steðja í Noregi 205.
- Steffán, sjá Stephán.
- stefna, stefnudagr, málstefna 74, 116, 147, 148, 209, 252, 321, 377, 388², 389, 440, 616, 628, 648, 724, 733, 737, 764. Sbr. stundarstefna.
- steikiteinn, sjá búsgagn.

Steinakross (steinakross) í Gnúpufellsskógi 663^a.

Steinar undir Eyjafjöllum 219, 260—261.

Steinar í Hornafirði 243. — Steintjara 243. — Steinagata 243.

Steinar í Kollafirði 90.

Steindælafylki í Noregi 29.

Steindór, sjá Steinpór.

Steingrímur Bergfinnsson í Eyjafirði (1412) 748.

Steingrímur Bððvarsson nyrðra (1392) 484.

Steingrímur húskarl á Hólum (1388) 414, 418^a.

Steingrímur Jónsson Hellnaprestur (enn á lífi 1610) 444.

Steingrímsdóttir: Ragnhildr.

Steingrímsfjörður í Strandasýslu 16, 106, 230, 231, 366, 630, 631, 633, 779.

Steingrímsson: Guðmundr.

Steinkell Svíakonungur 31.

Steinkelsson: Ingi.

Steinker í Eystrahrepp 380^a.

Steinker í Viðdalsá 538, 593.

Steinmóðr þorsteinsson hinn ríki prestur á Grenjadarstöðum, ráðsmaðr Hólastóls (1395—1398) og officialis nyrðra (1399—1404; d. 1404) 381, 449, 452, 462, 509, 510, 516^a, 517, 528^a, 529, 530, 531, 556, 581, 582, 602, 603, 604, 611, 626—630, 636—637, 641^a, 642, 643, 644, 668, 669, 675, 687, 709—710, 711—712, 755, 761—762.

Steinmóðsson: Kollgrímur, þorsteinn.

steinn (= lítr) 260, 515^a. — steindr kistill 162. Sbr. og sjá steind brik, steinklæði, steinspjöld, steintjöld (kirkja).

steinn, steinar (sbr. bliksteinar, klofasteinar) 2^a, 54, 134^a, 137, 139, 180, 280^a, 284, 318, 331, 344^a, 345^a, 346^a, 347, 356, 380, 388^a, 398^a, 446, 483^a, 533, 539^a, 553, 564, 565, 577, 588, 593, 600, 601, 603, 604, 620^a, 621, 634, 712.

Steinn ábóti í Munkalífi 731^a, 752—753.

Steinn bóndi á Ásgeirsá í Viðdal (1359) 131.

Steinn Hafðason (prests Steinsonar, 1385) 383.

Steinn Jónsson í Húnavatnsþingi (1401) 667.

Steinn Þórarinnsson (c. 1380) 344.

Steinn Þórðarson í Reykholtssdal (1397) 619.

Steinólfsson: Guðmundr, Helgi, Jón, Knútr, þorgils.

Steinsholt, skógarland frá Kerlingardal 293.

Steinshylr í Svartá 444.

Steinsmýrarfljót í Meðallandi 245.

Steinsson: Eyjólfur, Guðmundr, Hafliði, Jón, Ketill, Páll, Snorri.

Steinstaðir í Torfalekjarhrepp í Húnavatnsþingi 454—455.

Steinstaðir í Öxnadal 396, 397, 713.

Steinunn (= steinveggr) 29, 771. Sjá Erlingr steinveggr.

Steinunn Bergsdóttir 7.

Steinunn Björgólfsdóttir, systir á Reynistað (1413) 752.

Steinunn Hrafnisdóttir, Bótólfssonar (1392) 481.

Steinunn Jónsdóttir, Pétssonar 12.

Steinunn Óladóttir, kona Hauks 5, 8.

Steinunn dóttir Þórdísar 12.

Steinþór Andrésson (1412) 748.

Steinþór Ormsson í Skagafirði (1391—1398) 456, 637.

¹⁾ Það er ekki með öllu víst, að þessir tveir staðir eigi við söra Steinmóð ríka, en þó mun það vera svo.

- Steinþór bóndi á Sauðanesi (á Guðmundarlóni) 156, 554.
- Steinþórsson (Steindórsson): Jón.
- Steinþórstaðir í Reykholtssdal 123.
- stekkr, stekkjaraða 356, 491, 625, 645, 712.
- Stephán ábóti á Munkaþverá og Þingeyrum 311^a.
- Stephán biskup af Armenialandi 148, 149.
- Stephán Guðlaugsson (1380) 449.
- Stephán Gunnlaugsson í Eyjafirði (1390—1414) 452, 595—596, 662, 663, 733, 754.
- Stephán Jónsson biskup í Skálholti 141, 236, 305.
- Stephánsdóttir: Guðrún.
- Stephánsson: Gunnlaugr, Ólafr, Úlfr.
- Stephanus protomartyr 144, 186, 241^a, 249, 476, 535. — Stephanuskirkja 216, 226, 233, 241.
- steypireyðr 436.
- Stigaás í Austfjörðum 238.
- Stigadæli í Hörgárdal 504, 621.
- Stigar, rekamark frá Ásgarði og Hvoli í Saurhæ 104, 596.
- stigl (á fati) 607^a, 608.
- Stígr Jónsson á Ljósavatni 355.
- Stígsson: Logi.
- stíka 108, 180. Sjá lérept.
- Stíka nær Guðlaugshöfða (í Bitru) 656.
- stikkhnífr 129.
- Stikuvík í Bitru 108.
- stillisveiði 639.
- Stiptskistan á Hólum 419.
- Stjórndælafylki í Noregi 30.
- Stlæðe (= Sleði), græðhest Skarðskirkju 668.
- stóð (hvannstóð) 224.
- stofa 191, 192, 317, 488, 711. Sjá húsakynni
- stofutjöld, sjá húsbúnaðr.
- Stokkahlaðnir í Eyjafirði 595—596.
- stokkaker, sjá búsgagn.
- stokkar, sjá búsgagn.
- Stokkhólmur í Svíþjóð 672. — Stokkhólmsbók 24—27, 50, 148—154.
- stóla (—ur) 61. Sjá kirkja.
- stóll (biskupsstóll) 25, 148, 150. — erkibiskupsstóll 152. — Péturstóll 152. — stólfstr biskup 149.
- Stórágjá á Rauðasandi 698.
- Stóragrjót, landamerki Vatnshlíðar 10.
- Stórástofa á Þingeyrum 247.
- Stóraurð við Skagafjörð 337.
- stórhvalir 458.
- stórkeröld, sjá búsgagn.
- stórviðir 308.
- Stranda-Kolr (um 1450—1460) 771.
- Strandasýsla 96.
- Strandhöfn í Vopnafirði 236.
- Strandir (Hornstrandir) 123, 433, 435, 632. — Strandasáir, sjá búsgagn.
- Strandir (Langanesstrandir) 214.
- Strandsel í Ögrspingum 325.
- Straumey í Færeyjum 51.
- Straumeyjar í Adaldal 557.
- Straumfjarðará í Hnappadalssýslu 53, 82, 328, 345, 634. — Straumfjarðarlönd 345.
- Straumfjörðr í Hnappadalssýslu 15.
- Straumfjörðr á Mýrum 15.
- Straumland á Lista 730.
- Straumlón á Melrakkaslétu 553, 580. — Straumlónsós 553, 580.
- Straumlönd á Breiðafirði 328.
- Straumnes í Barðastrandarsýslu 19.
- Straumr á Skógarströnd 348, 349.
- Straumsey í Orkneyjum 50.
- Straumnes í Sléttuhlíð 281, 285.
- Streingfoss í Viðidalsá 538.
- Streingr í Laxá í Dalasýslu 101.
- Streingr í Viðidalsá, sjá Streingfoss.

- Streiti í Breiðdal 241³.
 strokkar, sjá búsgagn.
 Strúgr (nú: Strjúgr) í Langadal 467.
 stryk, strik, sjá klæði.
 Strýta, griðkona á Hólum (1888) 415.
 Strönd í Selvogi 212. — Strandar-kirkja 212. — Strandarmenn 3.
 Strönd (Árskógarströnd) 513.
 Strönd (Skarðsströnd) 665, 666.
 studium 64.
 stuldr 94.
 Stulli Ormsson prestur (á Valþjófsstað 1876) 308.
 Stulli Þorgrímsson nyrðra (1892) 484, 497.
 stundarstefna 736, 737.
 Sturla Böðvarson (1882—1885) 363, 376—378, 383.
 Sturla húskarl á Hólum (1888) 415.
 Sturla Jónsson, Péturssonar, herra 12.
 Sturla Þórðarson í Hvammi (Hvamm-Sturla) 12, 13.
 Sturla Þórðarson, Helgasonar, á Staðarfelli 729.
 Sturludóttir: Helga, Vigdís.
 Sturlunga 148.
 Sturlungar 18.
 Sturluson: Arnór, Barði, Jón, Ormr, Orækja, Runólfur, Sighvatr, Snorri, Sveinn, Valgarðr, Þórðr.
 stýrimenn 362, 440, 441.
 Styrkár Sigurðsson (Bárðarson) á Snæfellsnesi (1884) 372—373.
 Styrmisson: Hreinn.
 Styrsdóttir: Guðrún.
 Stöð í Stöðvarfirði 233.
 Stöðulslekr í Þistilsfirði 2, 135, 588.
 Stöðvarfjörðr í Suðr-Múlasýslu 14.
 stöpull (á kirkju) 185, 709.
 subcollectores 204, 460.
 subdiaconus, subdjákn 151, 168, 314, 581.
 Súðavík í Ísafjarðarsýslu 702.
 Súðey í Orkneyjum (sbr. Guðey) 50.
 Súðrey í Færeyjum 51.
 Súðrey í Vestmanneyjum 190³, 191³, 192³, 636.
 suðrganga 731.
 Suðrland (á Íslandi) 98, 130, 148.
 Suðrlönd 25.
 suffragia 185. — suffraganeus (sbr. lýðbiskup) 58.
 Sógandafjörðr í Ísafjarðarsýslu 15, 228, 366.
 Sugurðr, sjá Sigurðr.
 Suhm, P. F. sagnaritari 432—433.
 suik, swik 289, 613. Sbr. bolli, silfrbolli.
 Sullr húskarl á Hólum (1888) 415, 417.
 Súlufell í Skaptafellssýslu 244, 401.
 Súlunes (hvorttveggja) í Melasveit 395.
 Súlur í Fjörðum 512, 568.
 sumar 332. — sumarsöngur 565 (sbr. kirkja). — sumarvist 691.
 Sumarliðason: Snjóúlfr.
 Sumarliði Þorsteinsson, Eyjólfssonar (1394) 500—501.
 Summa viciorum (bók) 685.
 sund (landamerki og rekamark) 380.
 Sund í Höfðahverfi 568³.
 Sund undir Vágssfjöllum 238.
 Sunndalr í Trostansfirði 301.
 Sunniva Þórðardóttir, Hallssonar (enn á lífi 1403) 686.
 Sunniva hin helga 338.
 Sunnlendingafjórðungur 14, 34, 215.
 Sunnmæri í Noregi 115. — Sunnmærafylki 29.
 sunnudagr 93, 306³, 307, 466, 467, 468, 460, 471, 472, 615, 720.

- Sunnudalsá í Vopnafirði 237.
superintendentes 46, 47, 49.
suspensio 59, 64.
Sueinn, sjá Sveinn.
Suærkuir, sjá Sörkvir.
Svadaðstadir í Skagafirði 409.
Svaði á Hofstöðum (1388) 416.
Svaðshóll við Arnarfjörð 227.
Svalbarð á Svalbarðsströnd (Eyja-
fjarðarströnd) 452—454, 507²,
508, 509, 510, 566, 569—570,
581, 682, 686.
Svalbarð í pistilsfirði 2, 156—157,
588—589. — Svalbarðsá 2. —
Svalbarðsárós, Svalbarðsós 2,
134, 588.
Svalbarði norðr í hafsbotni 19
Svalbarði í Miðdölum 301.
Svalbarðsströnd við Eyjafjörð 452,
453, 454, 458, 569, 734.
Svangar í Skorradal 124, 250,
251.
Svanhildr (Þorvaldsdóttir? 1401)
671.
Svansgrund á Skagaströnd 532,
599, 601.
Svansvík í Ísafjardarsýslu 702.
Svarbakafell undir Jökli 141.
svarðreipi 613. Sbr. búsgagn.
Svarfaðardalur í Eyjafjardarsýslu
387, 392, 393, 395, 411, 507,
508, 511, 513, 604, 605, 630,
685, 721, 722, 753.
Svarfartungur 123, sjá Hvarfsár-
tungur.
Svarfhóll í Hnappadalssýslu 99.
Svarfhóll í Ísafjardarsýslu 702.
Svarfhóll í Stafholtstungum 88.
svarfhvalr 236.
svarin veiði 53.
Svartá í Skagafirði 272, 273, 318.
Svartá í Svartárdal í Húnavatns-
sýslu 422, 443—444, 463—464.
Svartagil í Norðrárdal 166, 535.
Svartárdalur í Húnavatnssýslu 452,
463, 674.
Svartárdalur í Skagafirði 408, 413.
Svarthamar á Tjörnesi 583.
Svarthöfðason: Brandr, Hallr, Óli,
Þorsteinn.
Svarthöfði (Bjarnarson) á Hvals-
nesi (1370) 257.
Svarthöfði Brandsson í Kalmans-
tungu 224.
svarti dauði 43, 47, 50, 52, 67,
510, 680—681, 682—683, 712,
778, Sbr. plága, sótt.
Svartr skáld á Hofstöðum 437.
Svartr (á Reykjum í Tungusveit
1399) 531.
Svartr Úlfsson aurgöða 7, 12.
Svartr Þorleifsson vestra (1387)
399.
Svartskinna (MSt. 27. 4to) 210, 378,
675.
Svartsson: Ámundi, Andrés, Loð-
mundr, Þórðr.
Svefneyjar á Breiðafirði 195.
Sveinar, örnefni í Aðaldal 617.
Sveinatunga í Norðrárdal 166,
535.
Sveinhjarnarson: Eiríkr.
Sveinhjörnábóti á Þingeyrum (1394)
499—500, 504—505.
Sveinhjörn (Ásmundarson á Bessa-
stöðum c. 1200) 69.
Sveinhjörn Egilsson rektor 311,
608.
Sveinhjörn Hrafnsson (1385) 385.
sveinn, sveinar 362², 367, 368, 370²,
436, 440, 441, 489, 507, 688,
763, 764.
Sveinn Alfífuson Noregskonungur
29.
Sveinn Björnsson nyrðra (1415)
759.
Sveinn biskup á Færeyjum 23, 27,
38, 43, 51.
Sveinn biskup í Selju (Björgvin) 21,
26.
Sveinn Brandsson vestra (1415)
758.

Sveinn Eiríksson sviðandi Dana-
konungur 30.

Sveinn Grímsson á Vallá (í Braut-
arholti, 1377) 317.¹⁾

Sveinn Hákonarson jarl í Noregi
29.

Sveinn Hallvarðsson á Ríp (1415)
759—760.

Sveinn Haraldsson tjúguskegg Dana-
konungur 30.

Sveinn Jónsson í Húnavatnsþingi
(1398) 640.

Sveinn Jónsson vestra (1401) 670.

Sveinn karfamaðr á Hólum (1387)
406.

Sveinn Magnússon prestur og ráðs-
maðr Möðruvallaklausturs (1393—
1398) 490, 505, 611, 627—630.

Sveinn Marsteinsson í Máfahlö 111.

Sveinn Nielsson prófastr á Staða-
stað 241.

Sveinn Pétursson spaki biskup í
Skálholti 110.

Sveinn (prófentumaðr) á Hólum
(1387) 405.

Sveinn Sturluson, Þórðarsonar 13.

Sveinn Tainsson [= Tannson?
Camsson (Kámsen)?] nyrðra
(1391) 456.

Sveinn Úlfsson Danakonungur 30.

Sveinn Þórðarson á Bergstöðum
(c. 1360) 158—159.

Sveinn Þorsteinsson (1369) 255.

Sveinn bóndi á Öndverðareyri (c.
1355) 108. Sbr. Sveinn Marteins-
son.

Sveinsson: Andrés, Brynjólfur, Ei-
leifr, Eiríkr, Guðmundr, Haraldr,
Ívar, Jón, Knútr, Magnús, Narfi.

Nikulás, Olafr, Þórarinn, Þorkell,
Þorsteinn.

sveitadúkr 151. Sbr. handlín, sjá
kirkja.

Svelgsá í Helgafellssveit 638.
sverð 735.

Sverrir biskup af Ósló 46.

Sverrir Sigurðarson (Magnusson =
magnus) Noregskonungur 29.

Sverrisson: Hákon.

Svertingr Grímsson 12.

Svertingsdóttir: Vigdís.

Svertingsson: Auðun.

Svertingsstaðir í Miðfirði 454—455,
679, 680.

Sviar (Sweiar) 72, 98, 209, 210,
252, 273, 274, 287, 294, 297,
298, 299, 317, 441. — Sviaríki,
Sviþjóð, Swecia, Swerig 30, 31,
203, 295, 355, 487, 669, 672,
763, 766, 767, 768.

Sviðningr í Hólahrepp í Skagafirði
410.

Sviðningsdalr í Ísafjarðarsýslu
198.

Sviðnur á Breiðafirði 195.

svín 439, 515². — svínarekstr 198.
Sjá grís, gylta.

Sviná í Náttfaravíkum 356, 572,
579. Sbr. Svinin, Svirinn.

Svinadalr í Dalasýslu 729¹. —
Svinadalssá 729.

Svinadalr í Húnavatnssýslu 672.
— Svinadalssá 254.

Svinadalr í Kjós 219.

Svinafell á Skógarströnd 137.

Svinafell í Hornafirði 126—127,
242, 243.

Svinahvoll í Miðdölum 306.

Svinakleif í Reykjarfirði á Horn-
ströndum 135.

Svinakr, landamerki Kalmans-
tungu 624.

Svinanes í Héraði millum Sanda
402.

¹⁾ Þegar eg ritaði það, sem stendr í Ísl.
Artiðaskránni bls. 240, hafði eg ekki tekið
eftir því, að Sveinn Grímsson á Vallá og
Sveinn í Brautarholti væri einn maðr, og a
því tilgátan um fæðerni hans þar að falla
niðr. Í registri við Artiðaskránnar er Sveinn
samt rétti fæðrnið, því að þá hafði eg tekið
eftir því, að það var sami maðr og Sveinn
Grímsson.

Svínanes í Hlíðarlandi í Reykhóla-
sveit 196.
Svínanes á Skálmarnesi 195.
Svínavatn í Húnavatnssýslu 160,
321, 456, 509, 533—534, 640,
649—650, 654.
Svínavellir, fjárbeitarland frá Hey-
nesi 250.
Svínavík í Borgarfirði eystra 238.
Svínbjúgr í Miðdölum 227.
Svíney á Breiðafirði (sbr. Purkey)
301—303, 660.
Svínin, Svirinn 356, sjá Svíná.
Svithun hinn helgi 599, 600.
Svíþjóð, sjá Svíar.
Svölustaðir í Viðidal 382, 383, 538,
539, 592, 593. — Svölustaða-
steinar 538, 592.
Sygnafylki í Noregi 29.
Sygnaskarð á Mýrum 224.
Sygný, sjá Signý.
Sygurðr sjá Sigurðr.
sýlgja 372, 667.
sylla 317.
Sylvester papa 156, 554, 640. —
Sylvestri messa 527.
symoníæ 62.
synd, syndir 55, 470, 615, 672. —
sjö höfuðsyndir 93. — synda-
lausn 680, 701, 703. — synda-
lausnarsali 672.
synodus 93, 128, 129, 148, 615.
sýra 629, 630.
Syrpa Árna Gíslasonar á Hlíðarenda
181.
Sýrteigr 161, sjá Saurteigr.
sýsla, sýslur 209, 438, 696, 717²,
752², 759, 772. — sýslumenn 33,
53, 76, 128, 180, 179, 254, 287,
362, 569², 691, 692², 694, 695,
696, 771.
Sæbjörn prestur í Kirkjubæ í Tungu
307—308.
Sæból á Ingjaldssandi 197, 228, 330.
sæði (sáð, sbr. korn, sæðingur) 210,
372².

sæi (sbr. silki), sjá klæði.
sæðingur (sbr. korn, sæði) 114, 340.
Sælingsdalir í Dalasýslu 103.
Sælingsdalstunga í Sælingsdal 103
— 104, 728—729, 780.
Sæmingsgilslækr á Skagaströnd
398. — Sæmingsgilslækjarós 398.
Sæmundará í Sæmundarhlíð 712.
Sæmundardóttir: Guðrún, Ragn-
heiðr, Sigríðr.
Sæmundarhlíð í Skagaafirði 332,
333, 334, 457, 458, 459, 461—
462, 500, 501, 674.
Sæmundarson: Brandr, Eyjólfur,
Guðni, Jón, Loptr, Pétur.
Sæmundr Hrólfsson prestur í Stærra-
árskógi (d. 1738) 733.
Sæmundr Jónsson í Odda 8.
Sæmundr Magnússon á Hóli í Bol-
ungarvík 399.
Sæmundr Oddsson frændi Sigríðar
Bjarnardóttur (1408) 756.
Sæmundr Oddsson prófastr í Hít-
ardal (d. 1687) 142.
Sæmundr Sigfússon fróði 8, 149.
Sæmundr í Skarði á Landi (1353)
(Andrésson?) 77.
Sæmundr Þorsteinsson á Svalbarði
(1386 og þar eftir, d. 1421)
386, 399, 427, 452—454, 570, 681.
sæng, sængr 482, 498, 678. —
hundradshvíla 157. — vaddbeðr
290. — vadmálsæng 641. —
sængarklæði, sængrklæði, rekkju-
klæði 168, 259, 418, 503, 613,
711, 718. — beðr 289. — skinn-
beðr 289, 613², 711. — beðdúk-
ar 289. — beðsver 289, 711. —
bólstr, bólstrar 613², 711, 718.
— brekan 482. — dýnur 289,
613², 711, 718. — hvíluvoðir
718. — koddar 288, 290, 613.
— silkikoddar 213, 289. — lepp-
ar 331, 562. — línlok 613. —
rekkjuklæði 418, 613. — rekkju-
leppr 632. — rekkjuvoðir 290,

- 482, 618², 632, 711. Sbr. búsgagn, húsbúnaðr, hægindi (kirkja), klæði.
- særingabók 151.
- særir dagar 740.
- Særisvöllr í Suðr-Þingeyjarsýslu 568.
- sæti, sjá sess.
- Sævarland í Laxárdal í Skagafirði 336—337, 386, 387, 424, 426.
- Sævarland (Siouarland) í Þistilsfirði 576—577, 578, 587, 588.
- Sævarsson: Jón.
- sæynd 392 = sjöund.
- söðull 697².
- Söðulsholt í Eyjahrepp í Hnappadalssýslu 138.
- Söffrensson: Jens.
- sök 469, 474, 743. — sakareyrir 489.
- Sökkubakkar í Svarfaðardal 515.
- söl, sjá sölvaðfjara.
- Sölgi Haraldsson (sbr. Hölgi) 7.
- Sölmundardóttir: Guðný, Gyða.
- Sölmundarson: Egill.
- Sölmundr austmaðr 13.
- Sölmundr Guðmundarson (ríki í Teigi í Fljótshlíð, 1409) 722, 723, 725.
- Sölmundur Jónsson prestur (í Hítardal, 1369—1398) 250, 635.
- söluvoð 539, 593.
- Sölvabakki á Skagaströnd 582, 599, 601.
- Sölvadalr í Eyjafjarðarsýslu 528.
- sölvafjara 140, 163, 250, 348, 375, 595 — sölvanám 114.
- Sölvanes í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði 318, 637. — Sölvanesfjall 318. — Sölvanesmenn 318.
- Sölvasker á Snæfellsnesi 112, 210.
- Sölvason: Brandr, Ísleifr, Magnús.
- Sölvi Brandsson prestur nyrðra (1374—1402) 288, 385, 454—455, 500, 667, 679.
- Sölvi Guðlaugsson á Snæfellsnesi (1356) 112.
- Sölvi Söxólfsson í Skagafirði (1393) 488.
- söngur, sönglist 1, 9, 91, 93—94, 103, 105, 109, 110², 115, 122, 181, 143, 151⁴, 164, 167², 168, 171, 172, 185, 199, 224, 237, 243, 244², 246, 249², 256², 261, 262⁴, 263², 264², 266, 267², 292, 302⁴, 306², 307, 333, 338, 366, 391², 404², 453, 462, 464, 466, 467, 468, 469, 471, 472, 477, 514, 517, 524, 530⁴, 532, 540², 565, 571, 594, 599, 615, 616, 671, 683, 685, 686, 702, 730, 754. — söngprestr 548 (sbr. prestr). — nótur, nótaðar bækur (nótnasöngur) 68, 563, 612². — pípur að sungið er við 565.
- Serar, sjá Saurar.
- Serkvir biskup á Færeyjum 23, 27, 38, 43, 51.
- Sörkvir Karlsson Sviakonungur 31.
- Sörkvisson: Jón, Karl.
- Sörlason: Þorsteinn.
- Sörlátr, sjá Saurlátr.
- Sörli erkibiskup í Niðarósi 21, 25, 35, 40, 49.
- Sörli Vilhjálmsson á Barðaströnd (1405) 699.
- Söxólfsson: Sölvi.
- Tabula 702. Sjá kirkja.
- taða, töður (sbr. hey) 457, 552, 602, 614, 754, 759. — mælihluss töðu 408, 411, 513, 519, 545, 566.
- Taðnaskar Miklaholtskirkju 82.
- taðskona 415.
- taflbyrðingur, sjá klæði.
- Tainsson: Sveinn.
- takmörk 331, 456, 549, 645, 656², 750.

Tálknafjörður 15, 196.

Tangahorn á Langanesi 236².

Tannstaðir í Hrútafirði 166.

tapetum, sjá klæði.

taska 129.

tefling(r), sjá klæði.

Teigar í Norð(r)árdal í Skagafirði 534.

teigr, teigar (sbr. eingi, skógr) 8, 56, 57, 333², 356, 378, 446, 462, 486, 534, 551, 564, 572, 576, 589, 642², 643, 652², 653, 754.

Teigr í Fljótshlíð 216², 403, 495.

Teigr í Óslandshlíð 411.

Teigsgil í Hvítársíðu 625.

Teitr Bergsson (1377) 317.

Teitr á Flugumýri (1388) 416.

Teitr Hákonarson í Hvammi í Eyja-firði (1390) 449.

Teitr Kolbeinsson (1397) 617.

Teitr Pálsson umboðsmaðr konungs (1365) 209, 496.

Teitr Pétursson kirkjuprestur í Skál-holti (1670–1672) 483.

Teitsson: Erlingr, Gizur, Gunn-laugr, Ísleifr, Jón, Oddr.

tenaðarmaðr 206.

Terra sancta (Jórsalaland) 437, 673.

Teskill (prófentumaðr) á Hólum í Hjaltadal (1887) 405.

testament, testamentum, testa-menta 62, 184, 185², 186², 281, 285, 291², 305, 313, 322, 336, 358, 365, 366², 391–392, 442, 453, 531, 532, 599, 671, 683, 684, 685, 687², 688², 700, 701, 703, 709, 735², 762. — testa-mentis (testamentum) gjöf 182, 356, 715, 735.

Th. Gudmundsen, sjá Þórðr Guð-mundsson.

Theodorus martyr 582, 638. —

Theodori messa 582, 638, 779.

Thingeyrar, sjá Þingeyrar.

Thirlstaine House í Cheltenham 655.

Thomas Carlsson Vegner biskup í Stafangri 47.

Thomas Eiríksson prestur á Mæli-felli (um 1530) 611.

Thomas erkibiskup af Kantarabyrgi 165², 166, 167, 171, 338², 533, 537², 548⁴, 600, 764–765. — Thomaskirkja 222, 585, 671(?). — Thomasmessa (óvíst hvers) 527.

Thomas greifi af Dorset 770.

Thomas postuli 262, 585.

Thomasson: Ólafr, Þorlákr.

Thoras, sjá Þórir.

Thorfinus, sjá Þorfinnr.

Thrudhiem, sjá Þrándheimr.

Thunsberg, sjá Tünsberg.

Thurlacus, sjá Þorlákr.

Tiburtius píslarvottir 485, 534. —

Tiburtiusmessa 294, 295. —

Tiburtius & Valerianus 681.

Tidike van Lyne, kaupmaðr 297.

tiðir, allar tiðir, tiðagerð, helgar

tiðir 1, 92, 93, 151², 206, 292, 466,

467, 468, 469, 471, 472, 540,

582, 584, 615, 709, 732. — föstu-

tiðir 93. — heimilistiðir 89, sbr.

heimili. — tólf mánaða tiðir 685².

— tiðabækr 129, 685. Sbr. kirkja.

— tiðaoffr 169, 197², 219, 231,

466, 467², 468, 469, 470, 471,

472. — tiðarenta 90, 231. —

tiðaskipan 151. — tiðasókn 89,

230. — tiðasóknarmenn 615.

Tiðsfordrif Jóns lærða 433, 435, 731.

tilgjöf (konu) 142, 296, 670, 706².

timbr 573. — timbrstofa, sjá heim-kynni.

tin 261, 288, 338, 353, 446², 482,

503, 612, 613. — tindiskar 289,

353, 614, 711, 718. Sbr. búsgagn.

Tindahraun í Víðidal (sbr. Landahraun) 382, 383, 538, 592.

Tindastóll á Reykjaströnd við Skagafjörð 388², 389, 390.

Tinnudalsá í Breiðdal 233, 241.

tintinnabulum 61. Sbr. bjalla (kirkja).

Titlingshóll í Loðmundarfirði 240.

tíu laga boðorð guðs 185

tiund, tiundargerð, hverskonar

tiundarlag, tiundargjald, tiundamál,

tiundarvirt fé (sbr. biskups-

tiund, heimatíund, hvaltiund,

kirkjutíund, páfatíund, prests-

tiund, skiptitíund) 9, 32, 33, 69,

73, 78, 79, 80², 81, 82, 85, 86,

87², 88, 89², 90, 91, 92, 94, 95,

97, 98, 100 – 101, 103, 104², 107²,

109², 110, 111², 115, 120, 122,

124², 125, 126², 141², 143, 149,

158 (opt), 159, 160, 161, 163²,

164, 165, 166², 167, 168, 169,

170, 171, 172, 173, 174², 175,

176, 193, 194², 195², 197², 202,

218, 228, 229², 230, 231, 237,

238, 239², 240, 241, 242², 243,

244, 249, 256, 260, 261, 262,

267, 301, 302², 305, 306, 324,

330, 331, 333, 338, 342², 401,

403, 404, 405, 447, 462, 464²,

465, 466², 467², 468², 469², 470,

471², 472², 474, 475², 476, 477,

513, 514, 515, 516, 520, 521,

523, 524, 525, 526, 527, 530,

531, 532, 533², 534², 535, 536²,

537², 539², 541, 542², 544², 545²,

546², 547², 548², 549, 550², 551²,

552², 553, 554, 556, 557, 558²,

559, 560, 561², 562², 563², 564,

565², 570, 571, 573², 574, 576,

578, 582, 584, 585, 586, 587,

589², 590, 595, 600, 602, 603,

616², 639, 650, 667, 678, 679²,

707, 727. — rangar tiundargerðir

72–73. — tíund kemr fyrst í

Noreg (c. 1120–1140) 25. —

tiundargjóf 455. — tíundarhald 182, 470.

tjald: tjaldstaðr 535.

Tjaldanes í Dalasýslu 657.

Tjaldastaðir á Rangárvöllum 269.

Tjaldrseyjar Miklaholtskirkju 82.

tjara: tjörutunna 385.

Tjarnahverfi í Suðr-Þingeyjarsýslu 574.

Tjarnardalur á Skagatrönd 398.

Tjarnarhólakvísl, landamerki Víðidalstungu 538, 592.

Tjarnir í Eyjafirði 295.

Tjarnir eystri í Ljósavatnsskarði 356.

Tjarnir á Melrakkasléttn 580.

tjörn, tjarnir 180, 356², 446², 491, 650.

Tjörn í Aðaldal 617–618.

Tjörn í Svarfaðardal 387, 392, 507, 508, 513–514, 686.

Tjörn á Vatnsnesi 161, 169, 550–551.

Tjörnes í Þingeyjarsýslu 3, 4, 18, 685.

Tjörvason: Loptr.

Tóargil við Arnarfjörð 227.

Tófa Þórdardóttir Hallssonar (enn á lífi 1403) 686.

Tófason: Jón.

tólf mánaða stefna 73.

tólfeðmingr torfs 397, 557², 575.

— tólfeðmingsskurðr 397.

tólg, tólkr 465, 572, 777.

tollr, tollar (sbr. fiskitollr, hey-tollr, lysitollr, lögmánstollr, osttollr) 9, 81, 181, 182 (opt), 198, 306, 330, 361, 476, 676, 700, 764. — tollr Íslandsfara 361, 367.

tópt, tóptir 134², 156², 236, 379, 554,

Tóptá í Þistilsfirði 2.

Tóptadalr í Reykhólasveit 196.

torf, torfrista, torfskurðr, torfstunga, torfstaða, torfvöllr 56, 57, 100,

- 123, 125, 142, 144, 196, 198, 228, 251, 254, 271², 275, 295, 298, 318, 332, 337, 345², 3: 6, 363, 378, 379, 396, 397, 457², 486, 491, 552, 557, 560, 588, 605, 618, 623, 625, 629, 630², 636, 650, 712, 754. — torfgröf 98, 240, 429, 629, 636, 645². — desjatorf 373. — elditorf (mór) 639. — létorf 84. — torf hlaðið um kirkju 422. — áttfedmingr torfs 497, 513, 566, 722. — tólf fedmingr torfs 397, 557², 575. — torfmaðr 415. — torfskeri, sjá amboð
- Torfá í Svarfaðardal 515.
- Torfaðóttir: Sigríðr.
- Torfalekr, jörð Reynistaðaklausturs 741.
- Torfason: Snorri, Þormóðr.
- Torfastaðir í Vopnafirði 638 - 639.
- Torfavötn, landamerki Kalmans-tungu 624.
- Torfdæl í Fjörðum 458, 459, 512. — Torfdælarkr 568.
- Torfgarðr í Skagafirði 408, 412, 430.
- Torfgröf (torfgröf?) á Skaga 429.
- Torfhólar í Langadal 622.
- Torfholt í Ljósavatnshöfnum 366, 446.
- Torfi Arason hirðstjóri (d. 1459) 771.
- Torfi Erlendsson sýslumaðr á Stafnesi (d. 1666) 700.
- Torfi Jónsson kirkjuprestir í Skálholti (1650—1651, 1652—1667) 483.
- Torfi Jónsson í Flatey 671.
- Torfi Kodransson (Konráðsson) á Snæfellsnesi (d. 1394) 112, 210.
- Torfi Markússon (1369) 255.
- Torfrókhólmur (sbr. Þorkróks-hólmur, hjá Auðuni) eign Grenjadarstaðar 579.
- Torfmýri í Blönduhlíð 408.
- Torfnæs í Viðidal 538, 592.
- Torfnæs í Köldukinn 574.
- Torfnæsstaðir í Grímsstungnahöfnum (sbr. nú: Kot) 161², 541.
- Torfnæsstaðir í Miðfirði 678.
- Torfnæsstaðir í Þistilsfirði 331—332.
- Torfnæsstaðir í Hnappadalssýslu 83, 305.
- Tradir í Fróðarþingum 109.
- Tradir í Staðarsveit á Snæfellsnes 81.
- transfiguratio domini 165.
- translatio: Benedicti 184. — Cuthberti 184. — Johannis episcopi Holensis 187, 365. — Martini 355, 602, 604. — Thorlaci 145, 252, 750.
- tré (sbr. timbr, viðr) 69, 102, 114, 269, 388², 489, 515², 576, 656, 750. — trjáreki 388. Sbr. reki, viðreki. — Sbr. kjörtre. — trébolli 687. — trékanna 191. — trélampi 575. — tréskál 289. — tréskrin 547. Sbr. þvertre.
- Trégreifstaðir (nú: Tréstaðir) á þelamörk 295. — Trégreifstaðaskógr 295.
- Tréker í Viðidalssá 538, 593.
- Tréknifa, gríðkona á Hólum (1388) 416.
- Trékyllisvík í Strandasýslu 16.
- Treyja gríðkona á Hólum (1388) 415.
- Trinam sonr Attra 11.
- trinitatisdagur 68, 181, 516, 527, 531, 577², 590.
- Troa dóttir Priamuss (sbr. Troian, Troiana) 11.
- tróð 373². — tróðhris 491. — tróðslóði 373. — tróðslátta 373.
- trog sjá búsgagn.
- Troia (Troiborg) 6, 11.
- Troian, Troiana (sbr. Troa) 6.
- Tror (sbr. þórr) 6, 11.
- Trostansfjörðr í Barðastrandarsýslu 15, 301.

trot, sjá tröð.
 trú, heilög, rétt trú 93, 685.
 Truddadalr, sjá Þrúðardalr.
 trúlofan 94.
 Tryggvason: Ólafr.
 tröð 114. — traðastaðr 166.
 tröll 436, 438.
 Tröllaskarð í Langadal 332.
 Tumas Snorrason prestur (c. 1377) 313.
 Tumasdóttir: þóra.
 Tumason: þorsteinn.
 Tumi þórðarson (1878) 334.
 tún: túngarðar 617, 620, 639. Sbr. vallargarðr.
 Tundrastadir í Höfðahverfi 568.
 Tunga í Andakil 125, 223.
 Tunga í Axarfirði 553, 652. Sjá Hafrafellstunga.
 Tunga í Bárðardal 681—682.
 Tunga í Blöndudal (= Finnstunga) 378, 379, 421—422, 443—444, 650(?). — Tungurétt 443. — Tungusporðr 444.
 Tunga í Biskupstungum (Bræðratunga) 114—115.
 Tunga (líklega = Finnstunga) 650.
 Tunga í Holtum (litla og hin meiri) 267.
 Tunga í Hörgárdal (Svellatunga, Sörlatunga) 504, 621.
 Tunga í Hörgárdal (Staðartunga) 526.
 Tunga í Máfahlíðarþingum 111.
 Tunga á Skagaströnd (Skrapatunga) 171, 532, 599.
 Tunga (hvorttveggja) í Staðarsveit á Snæfellsnesi 81.
 Tunga í Steingrímsfirði (Tröllatunga) 96, 106, 231, 327, 634, 656.
 Tunga á Svalbarðsströnd 452.
 Tunga í Sælingsdal, sjá Sælingsdalstunga.
 Tunga ytri á Tjörnnesi 4.

Tunga á Vatnsnesi 169, 550².
 Tunga í Viðidal, sjá Viðidals-tunga.
 Tunguá í Eystrahrepp 380².
 Tunguá undir Hafnarfjalli í Borgfirði 223.
 Tunguás í Viðidal 538, 592.
 Tungufell, kirkjujörð frá Hitardal 84.
 Tungufell á Skagaströnd 552.
 Tungufell í Svarfaðardal 721—722.
 Tunguháls í Skagafjarðarsýslu 176, 563.
 Tungumúli á Barðaströnd 301.
 Tungunes á Ásum í Húnavatns-sýslu 427, 443, 640, 650. — Tungunessporðr 443.
 Tungureki (Hafrafellstunga) á Sandi í Axarfirði 553, 579, 754.
 Tungusel í Eyvindardal 237.
 Tungusveit(in) í Skagafirði 175, 271—273, 319, 381, 456, 760.
 tunna 630. Sbr. hjórtunna. Sjá tjörutunna (tjara).
 Túnsberg í Noregi 362, 369, 371, 777. — Túnsbergshús 297.
 Tveggja postula messa 350, 362, 514.
 tvíbytna, sjá búsgagn.
 Tvímánuðr 324.
 tvímæli 638.
 tygi 735.
 tylft sjávar 18, 19. — tylftatal umhverfis Ísland 17—20.
 Tyna (Tyne), fljót á Englandi 770.
 typping, sjá klæði.
 Tyrningsstaðir á Akranesi 222.
 Týsdagr 133, 700, 722, 738², 739, 753.
 tönn, rostungstennr 84, 213, 258, 288, 290, 513, 518, 520, 569, 612. — tannbaglar 288, 612, 718. — tannbúðr 522. — tannskrin 105.

- Úfagil (Úlfagil) í Húnavatnssýslu 457.
 Úfeigr, sjá Ófeigr.
 Úfsir, sjá Upsir.
 Úlfa kona Höskuldar (1638) 191.
 Úlfaldafjöll, sjá Úlfdalafjöll.
 Úlfarsá í Mosfellssveit 220.
 Úlfarsfell í Mosfellssveit 220, 348.
 Úlfadalafjöll milli Fljóta og Siglufjarðar 19, 771.
 Úlfr Jörundarson augoði 7, 12.
 Úlfr Stephánsson nyrðra (1363—1401) 200, 201, 247, 270, 276, 373, 499, 500, 687.
 Ulfrida, sjá Hólmfríðr.
 Úlfsdalir milli Fljóta og Siglufjarðar 66—67, 277, 282, 286, 772.
 Úlfsson: Svartr, Sveinn.
 Úlfsstaðir í Blöndublíð 479—480, 535.
 Úlfstaðir í Landeyjum 269.
 Úlfsstaðir í Loðmundarfirði 240.
 Úlfsvatnsá á Tvidægru 624. — Úlfsvatnsárlón 624.
 ull 406, 629, 630², 718. — óþveg-in ull 614. — ullþel 548, 718².
 umboð, umdæmi, umboðsbréf, umboðsskrá, löglegt umboð 53, 95, 117, 182, 203, 208, 248, 249, 255, 259, 276, 277, 290, 319, 320, 321, 353, 377, 388, 402, 427, 442, 449, 472, 473, 614², 616, 626, 627², 628, 637, 642², 662, 669, 679, 713, 724, 727, 733, 750, 761², 763. — umboðsmenn 73, 178, 179, 182, 200, 297, 303, 361, 362, 368, 370, 506, 616, 648, 665, 668, 713, 723, 736, 787², 740, 743², 744, 745, 746, 763, 764².
 Unaðsdalr á Snæfjallaströnd 704—705.
 Unastaðir í Hólahreppi í Skagafirði 410.
 unctio extrema 60.
 Undanfelli (Vndanfelli, Vnderfelli, Vundinfelli) í Vatnsdal 162, 540—541.
 Undirheimar á Snæfellsnesi (sbr. Frambúðir) 373.
 undirmörvar (sbr. matr, mör) 84, 289.
 Unger, R. prófessor 651.
 ungfolk, ungir menn 367², 464.
 Unnólfsstaðir, klausturjörð frá Viðey 597.
 uppgerðarkerald, uppistöðukerald, sjá búsgagn.
 upplag 378.
 uppnefni 405—406, 413—419, 428.
 Uppsalar í Hvolhreppi 269.
 Uppsalar í Landbroti 234, 235, 245.
 Uppsalar á Rosmhvalanesi 255.
 Uppsalar í Svarfaðardal 512.
 uppsátr, sjá skip.
 uppskipan 369², 371².
 uppstigningardagr 317, 428, 713².
 Upptaka, örnefni í Kræklingahlíð 620.
 upptökudagr (heina) Jóns Hólabiskups 662.
 Upsir á Upsaströnd 507, 508, 514—515, 685. — Upsateigr (—ar) 515, 754.
 Urbanus páfi hinn V. 203—205.
 Urbanusmessa 183.
 Urðaland, fjöruörk Holts undir Fjöllum og Breiðabólstaðar í Fljótshlíð 189, 191.
 Urðarás nær Ormarslóni 652.
 Urðarmúli á landamarkjum Hofstaða 345.
 Urðartunga í Hornafirði 242.
 Urðir (»Vidir«, tvennar) í Arnarfirði 198.
 Urðir (síðar: Urðarsel) á Skálmarnesi 195, 774.
 Urðir í Svarfaðardal 392, 395, 396, 507, 508, 511—512, 722.

úrskurðr, úrskurðarbréf, lagaúrskurðr 9—10, 55, 141, 300, 322, 339, 350, 388, 389², 538, 593, 629, 629, 649, 668, 676², 723², 725², 727, 740, 745, 747².

Urthvalafjörðr í Snæfellsnessýslu 15.

usura 62 (sbr. okr).

utanhéraðsmenn 676.

Útanvertnes (Útanverðunes) í Heganesi 279, 283, 408, 413, 425, 530.

útbú 406, 413, 416, 614².

útbænahús 570.

úthey (sbr. hey, taða) 614.

úthýsi 759.

útidyr (á Vatnsskarði) 674.

útgangsmenn 681.

útfjörð 70, 211, 258.

útkirkja 122, 237, 248 (opt), 306, 616.

útlenzkir menn 368², 370², 471, 475, 720. — útlönd 223.

Útmannasveit í Austfjörðum 239.

útróðr 423.

útsaumur, sjá hannyrðir.

Útskálahamar í Kjós 598.

Útskálar á Rosmhvalanesi 220, 257, 701.

útsker 301.

útver 235, 302.

útvestir 261.

Uxafall í Borgarfirði austr 97. — Uxafallsfjara 98.

uxi, sjá nautpeningr.

Vað, vöð (á vötnum) 365, 446.

Vað á Húnavatni 247.

Vað í Axarfirði 675.

Vaðill (Vaðall) í Barðastrandarsýslu 15, 736, 737, 738, 740.

Vaðilseingi í Laxárdal í Skagafirði 426.

Vaðlar í Þistilsfirði 331.

Vaðlar í Önundarfirði 324.

vaðmál, vaðmalagerð (sbr. hafnar-

voð, söluvoð, voð) 1, 33, 79, 91, 99, 101, 115, 163, 164, 216, 223, 226, 227, 235, 238, 239, 243, 245, 249, 291, 293, 305, 315², 323, 353², 358, 361², 372, 376, 379², 392, 396, 398, 403, 406 (opt), 407², 408 (opt), 409 (opt), 410 (opt), 411 (opt), 412², 413, 414², 417², 422, 456, 462, 480, 490, 491, 492², 498², 504, 506, 517, 519, 525, 528, 532, 535, 536, 541, 584, 586, 587, 614, 625, 630², 635, 636, 641, 656, 685², 686, 702, 707, 710, 749. — heimagerð vaðmál 428. — hvítt vaðmál 358, 407. — járngrátt vaðmál 357—358, 418. — margrátt vaðmál 414. — sauðsvart vaðmál 406, 418. — svart vaðmál 407, 416², 418. — vaðmáls sæng 641. — vaðmál til ilegu 406.

vaðdrátt 51.

Vaðsdalr, Vazdalr, sjá Vatnsdalr.

Vaðsgötur (vaðsgötur) í Sæmundarhlíð 712.

Vadstenaklaustur í Svíþjóð 672.

Vafrastaðir í Breiðdal 241.

Vág-, sjá Vog-.

Vaglar í Blönduhlíð 485.

vaka (sbr. vigilia): Bótólfsvaka 179.

— Knútsvaka 179.

vakabroddr, sjá amboð.

Valabjörg á Skógarströnd (sbr. Vatnabjörg) 344.

Valadalr í Skagafirði 463, 673—674. — Valadalsmenn 674.

Valadalr á Skógarströnd 137².

Valagilsá í Eyvindardal eystra 237.

Valagilsá í Norðrárdal í Skagafirði 565.

Valagnúpar á Reykjanesskaga 221.

Valahris í Suðr-Þingeyjarsýslu 557, 576.

- Valdalsækr á Vatnsnesi 169.
 Valdarás í Viðidal 538, 539, 592, 593.
 Valdastaðir í Kjós 70.
 Valddalr (Valldalr) í Norðr-Þingeyjarsýslu 134, 588.
 Valdemar Birgisson Sviakonungr 31.
 Valdemar Knútsson Danakonungr 30.
 Valdemar Valdemarsson Danakonungr 30.
 Valdemarsdóttir: Margrét.
 Valdemarsson: Abel, Eiríkr, Knútr, Kristophorus, Valdemar.
 Valentinus martyr 391, 396, 422, 530.
 Valeriansson: Þorgrímr.
 Valdis Helgadóttir ráðskona Þórðar prestis (1394—1402) 501, 676—678, 683, 778.
 valdsmenn 33—34.
 Valgarðr Loptsson bóndi í Mána-skál og á Vallá (1379—1380) 316—317, 354—355.
 Valgarðr Sturluson á Saxahvoli (c. 1320—30) 348.
 Valgarðr Vemundarson 7, 12.
 Valgarðsson: Björn, Hrafn.
 Valgerðr Brandsdóttir kona Hallvarðs Hallkelssonar (1379) 336—337.
 Valgerðr Erlendsdóttir hins sterka 495.
 Valgerðr Erlendsdóttir nyrðra (1408) 719—720.
 Valgerðr Flosadóttir 7.
 Valgerðr kona Gamla í Lögmannshlíð (1390—1394) 523.
 Valgerðr kona Jóns Þorbjarnarsonar (1394) 504.
 Valgerðr Nikulásdóttir (1383) 367.
 Valhamar (Valshamar) í Miklaholtshrepp 346.
 Vallá á landamerkjum Hofstaða 345.
 Vallá hin synsta á Kjalarnesi 316—317, 354—355, 598.
 Vallanes í Suðr-Múlasýslu 214, 237—238, 355, 496. — Vallanesár-tiðaskrá 496.
 Vallar(tunga) í Austr-Skaptafells-sýslu 242.
 Vallhólmr(inn) í Skagafirði 485.
 Vallholt í Vallhólmi 565, 759 760.
 Vallsaxey (nú Vaðstakksey) á Breiðafirði 328.
 Vallstakksheiði undir Jökli 140, 141. — Vallstakksheiðarmenn 140.
 Valþjófsstaða í Gnúpasveit 552.
 Valþjófsstaðir í Fljótssdal 705, 706.
 Walter, Lauritz, danskr læknir 669.
 Vámúli í Ólafsfirði 277, 281, 285.
 Vandráðr Bjarnarson (1351) 54.
 Vandráðsson: Brandr.
 Vangr í Sogni í Noregi 731.
 vani, forn vani, gamall vani, lof-legr (lögleggr) vani 142, 143, 178, 181, 182², 303, 304, 498, 680, 750.
 vanrétti 698.
 vapen 47.
 Vápn-, sjá Vopn-.
 vara, vörur, varningr, vöruvirðir eyrir, vöruveyrir, vöruvirt fé, vöruvirt góz, vöruvirt vaðmál 8, 33, 53, 78, 80, 82, 85, 86, 87, 90, 91, 100, 101, 107, 108, 113, 124, 125, 156, 157, 158, 159, 160², 169⁴, 170, 172², 173⁴, 174, 175, 176, 177, 178², 186, 196, 224, 225, 227, 228, 230, 231², 234, 244, 245, 250, 269, 275², 290, 298², 304, 306, 317, 318, 334, 337, 352², 355, 357, 359, 364, 372, 377, 379, 381, 383², 387, 406, 408 (opt), 409 (opt), 410 (opt), 411 (opt), 412, 413, 414, 416, 417, 422, 426, 430, 440, 462, 477², 478, 480, 484, 488,

- 491, 506, 518, 514, 515, 516, 517², 518, 519², 521, 526, 528, 529, 531², 534², 535, 536², 538, 541, 542², 543², 545², 547², 548⁴, 549², 550, 551², 552, 555, 556, 559, 560, 561², 562², 563², 566, 567², 569, 570, 572, 582, 584, 593, 622, 525, 630², 636, 637, 640², 641², 644, 645, 650², 663², 664, 665, 687, 707², 759, 774.
- Varaklettir á Snæfellsnesi 112.
- varða, vörður 54, 156, 236, 243, 318, 348, 379, 380², 398², 433, 504, 553, 554, 603, 620, 621, 624².
- Varðgjá í Eyjafirði 117, 290, 449—450.
- Vargey í Blöndu 333.
- Vargjá, sjá Varðgjá.
- Varir í Garði suðr 257.
- Varmá í Mosfellssveit 220, 578.
- Varmaland undir Eyjafjöllum (sbr. Leirur) 260.
- Varmalækr í Akrvík á Ströndum 633.
- Varmalækr í Borgarfirði 222. — Varmalækingar 123—124, 223.
- Varmalækr í Víðidal 538, 592.
- varnaðr, varnaðarbréf 99, 487, 696, 697, 763²—764.
- varningr, sjá vara.
- vás-, sjá vos-.
- Vaská í Eyjafjarðarsýslu 298.
- Vatey (Vatzey), eign Grenjadarstadar 579. (Sbr. Vöttir).
- vatn, vötn, vatnsföll, stöðuvötn, lækir 10², 32, 133, 137, 162, 240², 247, 252, 342, 364, 398, 402², 425, 433, 491², 538, 549, 576, 584, 593, 625, 636².
- Vatn (Ellidavatn) fyrir neðan Heiði 598.
- Vatn (Múlavatn) í Aðaldal 576.
- Vatn í Hegranesi (sbr. nú: Vatnskot) 408, 413.
- Vatn á Höfðaströnd 411.
- Vatnafjörðr í Húnavatnssýslu 16.
- Vatnaheiði, sjá Vatnsheiði.
- Vatnahverfi í Húnavatnssýslu 171, 532, 599.
- Vatnbjörg, sjá Valabjörg.
- vatnfasta 130, 466, 467, 468, 472, 680, 681, 683. — vötnunarnætr 474, 680.
- Vatnhamrar, sjá Vætuhamar. .
- vatnker 151.
- Vatnsdalr í Barðastrandarsýslu 301, 775.
- Vatnsdalr í Fljótshlíð 269.
- Vatnsdalr í Húnavatnssýslu 250, 335, 336, 443, 464, 480, 667, 707, 722, 727.
- Vatnsendi í Eyjafirði 295.
- Vatnsendi í Ljósavatnspingum 356.
- Vatnsendi í Seltjarnarneshreppi 598.
- Vatnsendi í Vestrhópi 647.
- Vatnsendir í Skorradal 250—251.
- Vatnsfjarðar-Björn, sjá Björn Einarsson.
- Vatnsfjarðar-Kristín, sjá Kristín Björnsdóttir.
- Vatnsfjörðr í Barðastrandarsýslu 15.
- Vatnsfjörðr í Ísafjarðarsýslu 16, 96, 146—148, 150, 199—200, 211, 229, 319—321, 365, 366, 367, 399—400, 435, 436, 438, 439, 463, 464, 476, 493, 648—649, 660, 661, 698, 700, 702², 773, 779. — Vatnsfjarðarskjöl 147, 199, 211, 320.
- Vatnsheiði (Vatnheiði) á Snæfellsnesi 81.
- Vatnshlíð í Aðaldal 576.
- Vatnshlíð í Húnavatnssýslu 9—10, 462, 674. — Vatnshlíðarvatn (Hlíðarvatn) 10, 674.
- Vatnsholt í Staðarsveit á Snæfellsnesi 99, 322—324.

Vatnshorn í Haukadal 100—101, 227.

Vatnshorn á Skaga 280, 281.

Vatnshorn í Viðidal 539, 593. — Vatnshornshóll 533, 593.

Vatnsleysa á Vatnsleysuströnd 221, 291, 340.

Vatnsleysa í Viðviksveit 409, 429.

Vatnsleysuskógr í Eyjafirði 458.

Vatnsnes í Húnavatnssýslu 18, 19, 131, 161, 169, 273, 274, 499, 505, 550, 647.

Vatnsskarð í Skagafjarðarsýslu 9—10, 462, 674. — Vatnsskarðsá 10.

Vattardalur á Skálarnesi 195, 774.

Vattarfjörðr í Barðastrandarsýslu 15.

Vattarnes á Skálarnesi 195.

Vattnes, sjá Vatnsnes.

vax 71, 102, 130, 156, 157, 159, 162, 165, 166, 170, 171, 172^a, 174^a, 176, 177, 257, 259, 262, 265, 267, 289^a, 291, 303, 338, 372, 386, 403, 451, 464^a, 465^a, 474, 476^a, 515, 516, 517, 518, 519, 522, 523, 524, 531, 533, 535, 541, 543, 544, 547, 549, 551, 562^a, 563, 569, 571, 572, 575, 584^a, 600, 613, 659, 777.

vé (væ, vælni, vætti = lok) 83, 102, 161, 683.

Vébjarnarnes í Strandasýslu 136.

Vébrandsson: Þórr.

vébönd 691^a, 692, 693, 695.

veð 606.

Vedrafoss á Snæfellsnesi 634.

vefr, vefnaðr, sjá klæði.

Végeirsstaðir, sjá Veygeirsstaðir.

Veggir í Kelduhverfi 582.

veggjahvalr 289^a.

vegr, vegir 170, 257, 546, 675.

veiði, veiðr, veiðiskapr, veiðistöð (sbr. fiskr, lax, netjaveiði, selr)

71, 81, 83, 84, 101, 114, 120, 123, 132, 134, 155, 161, 162, 163^a, 210, 212, 220, 223^a, 224, 225, 250, 252^a, 261, 275, 328, 331, 348^a, 356, 373, 383^a, 422, 436, 538^a, 593^a, 617, 754. — smáfiskaveiði 185. — stillisveiðr 639. — svarin veiði 53. — veiðisíki 622. — helgra daga veiðar 98. — veiði: í Bláhyli, í Hópsós, í Hraunhafnarósi, í Jökulsá (Héraðsvötnum), í Kerum í Viðidal, í Laxá í Húnavatnssýslu í Laxá í Þingeyjarsýslu, í Ljósa-vatni, í Svartá. Sjá hvert þessara nafna um sig.

Veiðilaus í Strandasýslu 16 (= Veiðileysa).

Veiðilausa í Ísafjarðarsýslu 16.

Veiðileysa í Strandasýslu (sbr. Veiðilaus) 106, 633.

veita 240.

veizla 730.

veizlumaðr kvengildir 582.

velbornir menn 724, 746, 748.

velkomandi 191.

Vellankalla á Melrakkasléttn 553, 579—580, 585, 586.

Vellir í Eyjafirði 524.

Vellir í Hnappadal 84.

Vellir á Kjalarnesi 598.

Vellir á Landi (Stóruvellir) 218.

Vellir (syðri) í Miðfirði 426—427.

Vellir í Svarfæðardal 349, 392, 458, 459, 507, 508, 512—513, 563, 604, 605, 630, 685, 722, 754. — Vallateigar 754.

Vellir í Vallhólmi 485.

Vemundarson: Valgarðr.

Vemundr Þórólfsson orðlokarr 7, 12.

vendir, sjá húsbúnaðr.

venzl 737.

Ver (Álptaver) 312.

veraldarklæði 185.

veraldarlíf 752.

- Verðmarskelda í Hvoltslandi í Saur-
bæ 79.
- Verðælafylki í Noregi 30.
- verk: hálfsmánadarverk 652. —
þriggja vikna verk 337, 426. —
vj. vikna verk 618. — ij. mán-
aða verk 589. — verkmaðr
695^a.
- Vermslareki í Þingeyjarsýslu 585.
- Vermundardóttir: Guðrún, Ólöf.
- Vermundarson: Arnþjórn.
- Vermundur prestur í Selárdal og
ábóti á Helgafelli (Örnólfsson)
(1408—1416) 697—698, 708—
709, 728, 730, 731—732^a, 750.
- Vermundur Fróðason hinn vitri 6,
12.
- Vermundur Guðlaugsson (Guðlauks-
son) á Felli í Kollafirði (1354)
90^a.
- Vermundur Guðmundarson í Æðey
í Ísafirði (1360) 147—148, 435.
- Vermundur Haldórsson, sjá Ver-
mundur Njálsson.
- Vermundur Njálsson ábóti á Þing-
eyrum 28, 153, 311.
- Vermundur Örnólfsson prestur á
Helgafelli (1389) 432. Sbr. Ver-
mundur ábóti.
- vernd 487, 626, 763. — verndar-
bréf 76, 209, 731, 763.
- vervist 588.
- verzlun 367, 432, 768.
- Vestárdalur í Myrasýslu 88.
- Vestfirðir 91, 95, 99, 300, 319, 417,
506, 736, 738, 740, 742, 743,
744, 775. — Vestfirðingafjórð-
ungur 14, 34, 224, 319.
- Vestfold í Noregi 29.
- Vestliðason: Ásgrímr.
- Vestmannaeyjar 18, 190, 191,
192.
- Westminster (Westmonasterium) í
Lundúnum 766, 768, 769, 770.
- Vestrá í Húnavatnssýslu 71.
- Vestrárskarð í Skagafjarðar- eða
Húnavatnssýslu 457.
- Vestrey í Orkneyjum 50.
- Vestrhólmar í Laxá í Þingeyjar-
sýslu 576.
- Vestrholt (synstu) undir Eyjafjölli-
um 192.
- Vestrhóp í Húnavatnssýslu 167,
168, 179, 274, 275, 392, 547,
647, 721, 722.
- Vestrhópsbólur, sjá Hólar í Vestr-
hópi.
- Vestrídalr í Vopnafirði 639.
- Vestrland 130.
- vetr 636. — vetrarhörkur 205. —
vetrmessur 565. — vetrnætr
114, 244, 332, 379, 422, 444. —
vetrbeit, vetrarheit 114, 210. —
vetrbraut 74. — vetrseta 472^a,
475.
- Vetrögstur á Skógarströnd 137. —
Vetrögtskórð 137.
- vetvangur 717.
- Veygeirsstaðir (nú: Végeirsstaðir)
í Fnjóskadal 571.
- Vichfridus, sjá Vígfús.
- Viðarholt (viðarholt?) í Adaldal
557.
- Viðarson: Þormóðr.
- Viðey í Sundum, Viðeyjarklaustr,
staðr í Viðey 29, 67, 154, 181
—182, 209, 212—214, 220, 311,
319, 341, 354—355, 597—598,
685, 690, 731, 749—750, 776. —
Viðeyingar 3.
- Viðfjörðr í Múlaþingi 14.
- Víðgömlir, landamerki Kalmans-
tunu 624.
- Víðidalr, landamerki Mjófadals í
Laxárdal 477. — Víðidalslækr
477.
- Víðidalr í Húnavatnssýslu 131, 377,
383, 384, 386, 463, 647.
- Víðidalsá í Víðidal 162, 538, 539,
549, 592, 593. — Víðidalsárkvísl
538, 593.

Viðidalstunga í Viðidal (Tunga í Viðidal) 163, 376—378, 382—384, 437, 509, 538—540, 592—595. — Tunguþing 539, 593.

Viðilækur á landamerkjum Hofstaða og Lágafells 344, 346. — Viðilækjarbotn 344, 346.

Viðimýri í Skagafirði 175, 429, 704. — Viðimýrará 712.

Viðimýri á Skálmarnesi 195.

Viðines í Hólahrepp í Skagafirði 410.

Viðivallagerði í Blönduhlíð 564.

Viðivellir í Blönduhlíð 271, 272, 273, 534—535, 564, 565. — Viðivallamenn 273.

Viðivellir í Fnjóskadal 706.

Viðivellir í Steingrímsfirði 630—631.

Viðjarvík í Norðr-Þingeyjarsýslu 2, 588. — Viðjarvíkrá 134². — Viðjarvíkrárós, Viðjarvíkrós 2, 134².

viðirif 230.

viðr, rekaviðr, viðreki, viðarhögg, viðun, viðarholt (sbr. álarkelli, renningar, timbr, tré) 3, 4, 65, 66, 68, 71, 79², 83, 90, 97, 99, 102—103, 104, 105², 106 (opt), 109, 114, 123, 135 (opt), 136 (opt), 137, 150², 161, 162², 168, 169, 172, 174, 180, 185, 196², 212, 221², 230², 231, 235², 236², 237², 238, 242, 243, 245, 271, 274, 277, 278 (opt), 279², 280 (opt), 281², 282 (opt), 283², 284 (opt), 285², 286 (opt), 307, 324, 328, 331, 335, 337, 342, 356, 357, 388², 389, 396, 425, 426, 429, 430, 457², 458 (opt), 459 (opt), 500, 532, 536², 540², 545, 549, 550, 552², 553, 554², 557, 562, 565, 566, 568 (opt), 572, 575⁴, 576⁴, 579², 585, 586², 588², 589², 594², 597, 600, 601, 602, 633 (opt), 634 (opt),

638, 639, 651², 652, 656 (opt), 671, 683, 702, 715, 749, 754². — forn viðr 317². — kongsins viðr 141. — þriggja álra viðr 553, 754. — stórviðr 308. — viðaróx sjá amboð.

viðreldi 328.

viðrlag 601.

viðrnefni (sbr. uppnefni): austmaðr, Eyvindr. — baggi, Andrés Bergþórsson. — bakki, Þorkell. — bjarki, Þórðr. — bokki, Þórðr. — bolli, Eiríkr. — buttr, Einar. — höllótt, Þorsteinn Snorrason. — dreingr, Andrés Ormsson. — fíðill, Jón. — fóstri, Einar. — fríðsami, Fróði. — fróði, Snorri Sturluson, Sæmundr Sigfússon. — frækni, Fróði. — frændi. Brúsi. — galli, Gizur Bjarnarson. — gammr, Eyjólfur Bjarnarson. — gapi, Andrés. — garpr, Þórðr Loftsson. — göði, Guðmundr Arason. — gurpr, Illugi. — hálegg, Einar. — Holtakona. Brynhildr. — handrami, Hávarðr. — heimski, Hrafn. — hilditönn, Haraldr. — hnöggvandhaugi, Hrærekr. — hreimr, Þorleifr Ketilsson. — hrúga, Eyjólfur. — Húnakappi, Snorri Böðvarsson. — hvammr, Jón Sveinsson. — hvítkollr, Sigurðr. — illi, Jón Ólafsson. — Jórslafari, Björn. — kall, Þórðr Sigurðarson. — katern, Jón. — kámr, Ólafur. — keis, Böðvar. — kerling, Jón Ólafsson. — knari. Jón. — knútr, Jón. — kollr (kall), Þórðr Sigurðarson. — kópi, Indriði. — kotir, Jón. — Langi-Bárðr. — langr, Jón, Ólafur. — leppr, Oddr Þórðarson. — magri, Helgi. — Marmar-Björn. — mjófi, Þórðr. — múli, Jón. — orðlokarr, Vemundr. — ranglátr, Þorsteinn. — rauði,

- Auðun Þorbergsson. — rauðr, Þorkell Sveinsson. — reggstaði, Bjarni. — ripi Einar. — sagine (sagme), Brandr. — selbyggj, Bjarni. — Skálar-Brúsi. — skalli, Jón biskup Eiríksson, Jón Jónsson. — skarfr, Þorgeir. — skjökt, Grímr. — skygn, Þorgils. — slappi, Þórðr. — slöngvandbaugi, Hrærekr. — Starkaðarfós'tri, Ingjaldr. — smirill, Jón. — spennna, Álfheiðr. — sterki, Erlendr. — Stranda-Kolr. — súla, Þorlákr. — svartr, Þorsteinn Hallsson. — Sverrisfóstri, Jón. — vasi, Þorvaldr Ögmundarson. — vitri, Vermundr. — voganef, Þórólfr. — þrasi, Einar.
- Viðvík í Skagafirði 410, 431. — Viðvíkrsveit, Viðvíkrþinghá 54, 602.
- Viennense concilium 60.
- Vífilstöptir á Fellsströnd 364.
- Víga-Glúmr Eyjólfsson 7.
- Víga-Glúmsson: Vigfús.
- Vigdís Áladóttir (c. 1380) 344.
- Vigdís kona Einars Bjarnarsonar (1395) 596.
- Vigdís Sturladóttir 13.
- Vigdís kona Sveins Þórðarsonar á Þergstöðum 158.
- Vigdís Svertingsdóttir 12.
- Vigfús Dagsýgsson (1388) 427.
- Vigfús Erlendsson hirdstjóri (d. 1521) 495.
- Vigfús Erlendsson kirkjuprestur í Skálholti 779.
- Vigfús Flosason í Krossholti (á lífi 1394) 494, 495, 496.
- Vigfús Guðmundarson djákni (1363) 187.
- Vigfús Gunnarsson nyrðra (1415) 759.
- Vigfús Ívarsson Hólmr hinn eldri 690.
- Vigfús Ívarsson Hólmr hinn yngri, hirdstjóri (1397—1415) 616—617, 672—673, 689—695, 723, 724, 747—748, 750, 764—765.
- Vigfús Jóhannsson prestur á Útskálum (d. 1762) 344¹⁾, 701.
- Vigfús Jónsson sýslumaðr á Kalastöðum (d. 1595) 235.
- Vigfús Jónsson prófastr í Hitardal (d. 1776) 3—4, 68, 103.
- Vigfús Oddson prestur í Gaulverjabæ (d. 1653) 257.
- Vigfús Víga Glúmsson 7.
- Vigfús Þorbjarnarson prestur í Odda (1406—1411) 713—714, 731.
- Vigfús Þorleifsson (1363) 187.
- Vigfús Þorvaldsson (fyrir 1378) 331.
- Vigfúsadóttir: Cecilia, Hólmfríðr, Ingiríðr, Margrét.
- Vigfússon: Áshjörnn, Bergr, Edmundr, Erlendr, Guðbrandr, Ívar, Jón, Narfi, Þorlákr.
- vigilia, vigiliæ 1, 194, 301, 339, 680. — vigiliamessa 1.
- Vigísborg undir Jökli 347.
- Vigr í Orkneyjum 50, 772.
- Vigráfjörðr í Snæfellsnessýslu 15.
- Vigrælækr (Vigraleykr) í Staðarsveit á Snæfellsnesi 344.
- Vigravík á Akranesi 250.
- vigsbætr 256.
- vigsla, vigsalur allskonar, vigsalubréf, vigsflugjöf, vigsir menn 25, 101, 103, 113, 149 (opt), 150, 151 (opt), 152 (opt), 167, 181, 192, 196, 219²⁾, 220, 221, 226, 227, 230²⁾, 231, 237, 240, 256, 257, 338, 355, 443, 520, 599, 600, 655, 710, 731, 750, 757.
- Vík í Blönduhlíð 534.
- Vík í Flateyjarðal 359, 575.
- Vík á Seltjarnarnesi (Reykjavík) 220, 339—340.
- Vík (Vikr) á Skaga (eystri og vestri) 176, 279, 283, 484.

¹⁾ Jóhannesson á þessum stað er prentvilla.

Vík í Sæmundarblöð 455, 456, 457, 458, 459, 500, 501, 684.

Vík á Vatnsnesi (sbr. Hamdisvík) 169, 550, 647.

vika (sjóar) 18, 19, 279, 283.

Víkingsstaðir í Vallanesþingum 287.

Víkr (= Náttfaravíkr) 356.

Víkrholt, skógarland og selstaða frá Reykjavík 340.

vikuhald 615.

vikuverk 652.

vilar 718. Sbr. klæði.

Vilborg frú (Einarsdóttir kona Eiríks Sveinbjarnarsonar) 605, 773.

Vilborg Pétursdóttir kona Gunnars Gunnarssonar (1408) 719.

Vilborg húsfreyja Þórðar bónda í Tungu í Steingrímsfirði 231.

Vilchín biskup í Skálholti, Vilchinsmáldagi, Vilchinsbók 8, 69, 78, 80, 87, 102, 108, 109, 110, 114, 115^a, 197, 198, 212, 213, 214, 215, 216 (opt), 217 (opt), 218 (opt), 219 (opt), 220 (opt), 221 (opt), 222 (opt), 223 (opt), 224 (opt), 225 (opt), 226 (opt), 227 (opt), 228 (opt), 229 (opt), 230 (opt), 231 (opt), 232 (opt), 233 (opt), 234 (opt), 235, 239, 240, 241, 242, 243, 244^a, 246, 249, 250, 256, 261, 263^a, 264^a, 265^a, 266^a, 267^a, 269, 270, 290, 303, 304, 305, 306, 324, 325, 326, 330, 338, 400, 401, 403^a, 404 (opt), 405^a, 494, 496, 506, 596, 597, 598, 615, 632, 633, 634, 646, 669, 697—698, 772, 774—776.

Vilhjálmr kardinali af Sabina 120.

Vilhjálmr Arason nyrðra (1403) 686.

Vilhjálmr gamli (hinn fyrsti) biskup af Orkneyjum 23, 27, 38, 43, 50.

Vilhjálmr annar biskup af Orkneyjum 23, 27, 38, 43, 50.

Vilhjálmr hinn þriðji biskup af Orkneyjum 38, 43, 50.

Vilhjálmr hinn fjórði biskup af Orkneyjum 38, 43, 50.

Vilhjálmr biskup í Ósló 22, 26, 36, 41, 45.

Vilhjálmsson: Eyjólfur, Heinrek, Jón, Sörli.

Viljalmr, sjá Vilhjálmr.

Villa de sancto Botolpho 770.

Villingr (ráðsmaður) í Holti í Fljótum (1888) 417.

Villingshóll hjá Ásum í Skaptártungu (sbr. Miðmundahóll) 402.

Vilmundur prestur á Saudanesi (1881—1894) 555.

Vilmundur Þórólfsson ábóti á Þingeyrum 28, 153, 311.

Vilráðsson: Bjarnarðr.

vín 128, 130, 151, 306, 615. — vintollr 406.

Vinaldinn (Vinaldr, Vinaldi) Henricsson prófastr við postulakirkju í Björgvin (1883) og erkibiskup í Niðarósi (1886—1402) 49, 362.

Vinaldr biskup í Orkneyjum 38.

Vincencijmessa 582.

vincula Petri 573, 582.

Vindás í Hvolhrepp 647.

Vindás í Kjós 70.

Vindfulla (nú: Vindfell) í Vopnafirði 236.

Vindælisgarðr á Skagaströnd 551.

vindskeiðr 702.

Vingener (Vingenir) 6, 11.

Vingepórr 6, 11.

Vingulmörk í Noregi 29.

vinna: vinna óleigis 544. — vinnufólk, vinnufær hjón 367, 465, 467, 468, 471, 472. — vinnuhjúðakaup 413. — vinnukonur 415. — vinnumenn 258, 413, 691—696. — vinnumannagjöld

- (kaup) 417, 428. — vinnumissir 636.
- virðingarfé (sbr. metfé) 193, 196, 232, 235, 236, 238, 240, 353, 481, 513, 514, 515, 525, 532, 545, 553, 555, 556, 567, 573, 574, 776, 578², 582², 583², 587, 588, 600, 651, 775.
- virgo, virgines (helgar meyjar, einkum Maria) 58, 61, 62, 66, 132, 189, 580, 610, 648, 730.
- visa, visur (ljóðmæli) 191, 437, 608, 609, 610.
- vísaeyrir (visseyrir) 34.
- visitatia, visitatio 70, 77, 90, 91, 95, 98, 116, 121, 123, 133, 193, 194², 222, 226, 248, 249, 290, 292, 300, 302, 305, 329, 402, 403, 405, 506, 507, 508, 509³, 510, 511, 535, 592, 731. — visitatiubréf Pétrs biskups (1394) 506—507. — visitatores 116—121, 732. Sbr. yfirreið.
- Vislatsztaðir í Dalasýslu (nú: Vig-holtsstaðir) 101.
- vist 498, 499, 615, 641, 691—696.
- vitavorskuld 614.
- Witby á Englandi 770.
- vitni, vitnisburðr 212, 276, 308, 341², 348, 360, 448, 617, 644, 662², 664, 672, 689, 696, 700, 735, 736, 737², 738², 739, 740, 744, 750, 754². — vitnismenn 706.
- Vitusmessa 569.
- voð, voðir 180, 406, 413², 414 (opt), 415, 416², 417³, 419, 428, 430, 431, 453, 529, 543, 547, 548, 549, 641, 671², 772. — hvít voð 498, 500. — svört voð 498, 500. — söluvoð 539, 593. — voðbeðr 290. Sbr. hafnarvoð, vaðmál.
- Vóden 6, 771.
- vog, sjá búsgagn.
- Vogar á Færeyjum 52.
- Vogar í Gullbringusýslu 256.
- Vogar í Vatnsfjarðarþingum 366.
- Vogeyjar á Færeyjum, sjá Vogar
- Vogr í Hraunhrepp á Mýrum 86, 708, 732.
- Vogr (í Krýsuvikrímaldaga) 3. Sbr. Kirkjuvogr.
- Vogr á Skarðsströnd 660.
- Vogsfjöll (Vágshjöll) í Austfjörðum 238.
- Vogshús (Vágshús) í Selvogi 212.
- Vomúlastaðir í Landeyjum 269.
- vopnaburðr 615.
- Vopnafjörðr (Vápnafjörðr) í Norðr-Mólasýslu 14, 235, 638, 639.
- vorskip 359.
- vorþing 740.
- Vos (Vors) í Noregi 48.
- vosklæði 406, 417. — vosstakkr með skinnum 687. — voskyrtill 739.
- vota 60, 62.
- Votaberg í Viðvíkrsveit 54.
- Votihvammr í Langadal 421.
- vottr, vottar, vottaleiðsla 54, 118, 119, 188, 252, 253, 254, 271, 298, 313, 317, 319, 322, 335, 351, 365, 374, 377, 378, 388, 427, 492, 626, 628, 662³, 664, 665, 679, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 712, 727, 728, 731, 733, 737, 739, 741, 743, 746, 760.
- Vratislav hertogi af Pommern 690.
- Wytfridus, sjá Vigfús.
- væ, sjá vé.
- vælni, sjá vé.
- vængir með teinum (reinum, dæmum) 582. — vængir í Hólakirkju 608², 610, 611². — vængir Mariu 611.
- vætt (þungi): meðalmaðr beri hálf-vætt yfir brú í logni 32.
- vætti, sjá votttr.
- vætti, sjá vé.

Vætuhamar (sbr. Vatnhamrar) á Skógarströnd 349.
 Vöð í Skagafjardarsýslu (á Öxnadalshéidi) 484.
 Vöðluheiði í Eyjafjardarsýslu 614, 681. — Vöðlaþing, Vaðlaþing 508.
 völlr, vellir: vallargarðr 617, 618, 620. Sbr. tunganr.
 Völlr (flt. Völlur) neðri í Flóa 114.
 vöndr 353.
 Vör hin forna, sjá Fornavör.
 Vörðufell á Skógarströnd 286—287, 294, 766.
 Vörðukinn í Eystrahrepp 380.
 vöruvirt fé, sjá vara.
 Vötn í Ásalandi í Skaptártungu 402.
 Vötn (í Skagafirði) = Héraðsvötn 425.
 Vötr, ey í Mývatni 584.

Yfirbót 616.

yfirferðarmenn 186.
 yfirreið 402, 508³, 509². Sbr. Visítalia.
 yfirsöngvar 386. Sbr. söngr.
 yfirsveinn 763.
 Ylfrsigil, landamerki Bólstaðahlíðar 421.
 ymbrudagar, sjá imbrudagar.
 Yngvildarstaðir, sjá Ingvildarstaðir.
 Yngvildr, sjá Ingvildr.
 Yrjar á Landi 218.
 Ysland, sjá Ísland.
 Ytri-Ásar, sjá Ásar.
 Ytrihið á Rauðasandi 698.
 Yvarus, sjá Ívar.
 Yxnadalr, sjá Öxnadalr.
 Yztaból (Yztuból) í Náttfaravíkum 579.
 Yztihóll í Sléttuhlíð 637.
 Yztihvammr í Helgastaðahreppi 710.

Yztiskógr undir Fagraskógarfjalli (í Hnappadalssýslu) 84.
 Yztimör í Fljótum 671.

Zacharias faðir Jóns skirara 160, 542, 547.
 Zechimm (Zekin, Zekun, sbr. Rekun) 5, 11.

Þangskáli á Skaga 280³, 284³, 412, 565.
 þangskurðr 114.
 þaralátrsfjörðr í Ísafjardarsýslu 16.
 þari 114.
 þegnar 76, 299. — þegnanna réttir 121.
 þeistareykir í Aðaldal 576, 578.
 þeistavágr í Austfjörðum 238.
 þerney á Kollafirði 220, 723, 724.
 þernusandr í Eyarsveit 107.
 Þernusker í Grýtubakkahrepp í Suðr-Þingeyjarsýslu 568.
 þernuvík við Ísafjörð 325.
 þerrivöllr 394.

Þéttmarsson: Sigvarðr.
 Þimusskógar (Þijmusskógar) í Hnappadalssýslu 83.
 þing (sbr. sókn) 9, 94, 128, 130, 156, 157, 158, 170, 192², 200, 258, 302, 306, 470², 539, 540³, 545, 581, 588³ 593, 594, 595, 602, 615. — þingafólk 470. — þingunantar 207. — þingaprestur 322, 443, 470, 474, 532.
 þing 740, 743, 744³, 745, 759. — þingfarar kaup 34, 105, 583. — þingmaðr 700. — þingstaðr, þingstæð 573, 707.
 Þingey í Skjálfafljóti 573, 579. — Þingeyjarþing 355, 506, 508, 675.

Þingeyrar í Húnavatnssýslu, klausturstaðr 28, 71—72, 74, 77, 132—133, 153, 161, 179—181, 184—186, 200—201, 202, 207, 246—247, 251—252, 270, 275—276,

- 277, 287, 301, 321—322, 235—336, 360—361, 366, 373—375, 385—386, 392, 396, 454, 455, 480, 481, 490, 499—500, 501, 504—505, 601, 602, 603, 604, 611, 666, 667, 681, 683—684, 685, 707, 710, 721, 722, 726, 727, 778. — Þingeyramenn 131. — Þingeyrasandr 540.
- Þingmannalækr í Fnjóskadal 592.
- Þingmannarjór í Dýrafjarðarbotni 324.
- Þingvöllr í Helgafellssveit 326.
- Þingvöllr við Öxará 208, 209, 386, 668, 669, 688, 689, 691, 716, 717, 746, 747.
- Þistilsfjörðr í Norðr-Þingeyjarsýslu 2, 17, 156, 331, 335, 350, 351, 507, 588, 686.
- Þistilshella undir Jökli 347.
- Þjóðhildr Helgadóttir, norræn (1403) 730.
- Þjóðólfr Arnórsson prestir í Goðdölum (1377—1406) 319, 389, 564, 712.
- Þjóðólfsson: Marteinn.
- Þjónusta (guðs) 151³, 152, 267, 475.
- Þjónusta 357, 368, 370, 498, 641, 691, 692, 693, 694, 695. — Þjónustudreingr 370. — Þjónustufólk 370. — Þjónustulaun 698. — Þjónustumenn 694, 695. — Þjónustuperna 736.
- Þjórsá (Þjósá) á mótum Rangarvalla og Árnessýslu 19, 380², 496. — Þjórsárós 19. — Þjórsárholt (Þjósárholt) í Eystrahreppi 379.
- þóf 428.
- þokur 457.
- þolker 482.
- þór(?) prestir í Glaumbæ (c. 1360) 175.
- Þóra griðkona á Hólum (1388) 415.
- Þóra Ketilsdóttir, Skeggjasonar (1402) 678.
- Þóra Nikulásdóttir í Ísafirði (1388—1405) 427, 702.
- Þóra Ólafsdóttir og Helgu 611.
- Þóra Pálsdóttir (á Stað í Hrútafirði; sbr. Þóra húsfreyja á Staðarbakka, fyrir 1360) 165.
- Þóra húsfreyja á Staðarbakka (fyrir 1360; sbr. Þóra Pálsdóttir) 164.
- Þóra Tumasdóttir (Tómasdóttir), Eiríkssonar 611.
- Þóra Þorgilsdóttir nyrðra (1408) 686.
- Þóra Þorsteinsdóttir, kona Sveins Brandssonar (1415) 758.
- Þóraldason: Salomon.
- Þórálfr, sjá Þórólfr.
- Þórar, sjá Þórir.
- Þórarinn Andrésson prestir nyrðra (1415) 766.
- Þórarinn Bergsson (á Spákonufelli fyrir 1360) 551.
- Þórarinn Eyleifsson (Eilífsson, 1386) 388.
- Þórarinn Finnbjarnarson prestir í Húnavatnsþingi (1369) 254.
- Þórarinn Guðmundsson í Húnavatnsþingi (1397) 622.
- Þórarinn á Hólum í Hjaltadal (1388) 418.
- Þórarinn Sigurðarson biskup í Skálholti (1363—1364) 44, 115, 188, 192—200, 209, 248, 309, 320.
- Þórarinn, í Skagafirði (1389; sbr. Þórarinn á Hólum) 430.
- Þórarinn Sveinsson ábóti á Þingeyrum 28, 153, 311.
- Þóririnn Sveinsson djákni og prestir nyrðra (1391—1396) 454, 611.
- Þórarinn Þorvarðsson, Þórarinssonar 496.
- Þórarinnsson: Einar, Eyvindr, Grímr, Jón, Snorri, Steinn, Þorgils, Þorvarðr.

- Þórarinsstaðir í Seyðisfirði eystra 233.
- Þorbergsson: Auðun, Haldór.
- Þorbjargarstaðir í Aðaldal 557.
- Þorbjargarstaðir í Laxárdal í Skaga-fjarðarsýslu 337.
- Þorbjarnardóttir: Hallbjörg.
- Þorbjarnarhólmr í Miklaholtshrepp 345.
- Þorbjarnarson: Einar, Eiríkr, Giz-ur, Jón, Vigfús.
- Þorbjarnarstaðir á Álptanesi 598.
- Þorbjarnarstaðir á Melrakkaslétta 580.
- Þorbjörg Guðmundardóttir, Ara-sonar, kona Guðna Oddssonar 495.
- Þorbjörg Guðmundardóttir, kona Gunnlaugs Teitssonar (1410) 733, 734.
- Þorbjörn ábóti á Þingeyrum 28, 311.
- Þorbjörn Arnórsson í Presthólum 157, 553.
- Þorbjörn Bárðarson nyrðra (1414) 756.
- Þorbjörn á Harrastöðum faðir Eiríks (1388) 423.
- Þorbjörn Högnason í Selvogi (f. c. 1280—1290, á lífi 1367) 2 2.
- Þorbjörn Kollason (1379) 336.
- Þorbjörn Ögmundarson (1403; 681.
- Þorbrandsstaðir í Vopnafirði 236.
- Þórdardóttir: Guðný, Guðrún, Ingi-riðr, Járiðr, Järngerðr, Sunniva, Þorgerðr.
- Þórdarey á Bjarnarfirði 230.
- Þórðarson: Arngrímr, Árni, Ás-björn, Biarni, Böðvar, Einar, Erlendr, Flosi, Guðmundr, Gunn-ar, Ívar, Jón, Jörundr, Lopti, Nikulás, Oddr, Sigurðr, Skúli, Snorri, Steinn, Starla, Sveinn, Tumi, Þórðr, Þorgíls, Þórir, Þor-kell, Þorleifr, Þorsteinn.
- Þórdís móðir Eiríks Þorbjarnar-sonar á Harrastöðum (1388) 423.
- Þórdís Gellisdóttir 13.
- Þórdís kona Guðmundar sýslu-manns Snorrasonar (enn á lífi 1403) 659.
- Þórdís kona Gunnars Pétssonar í Auðbrekku (1375) 296.
- Þórdís kona Halls Kolbeinssonar í Hvammi (um 1375) 305.
- Þórdís Snorrardóttir, Starlasonar 12.
- Þórdísarstaðir í Eyrarsveit 107, 226.
- Þórðr Andrésson í Eyjafirði (1401) 662, 663.
- Þórðr Arnórsson (1373) 276.
- Þórðr Ásmundarson í Húnavatns-þingi (1380—1402) 351, 377, 679.
- Þórðr Bessason, Brandssonar (á Eyvindarstöðum, 1380) 351—352.
- Þórðr hjarki (1385) 383.
- Þórðr Þokki biskup á Grænlandi 24, 27, 39, 45, 53, 309.
- Þórðr Brandsson í Görðum á Akra-nesi (1352) 68.
- Þórðr Brandsson nyrðra (133—1391) 276, 456.
- Þórðr Brynjólfsson (1635) 307.
- Þórðr Böðvarsson prestur 495.
- Þórðr Böðvarsson frá Bæ 494, 495.
- Þórðr Egilsson lögmaðr 77.
- Þórðr Eyjólfsson prestur nyrðra (1352—1394) 66, 187, 497.
- Þórðr Filippusson, Gíslasonar, frá Haga (d. 1404) 688—689, 699, 737, 739, 747.
- Þórðr Flosason, Jónssonar (enn á lífi 1392—1393) 87, 493—495.
- Þórðr Gíslason, Filippussonar, í Haga (enn á lífi 1404) 399, 688

- 889, 699, 716—717, 735—736, 737, 739, 747.
- Þórðr Guðmundarson ábóti á Helga-felli 30, 154, 312.
- Þórðr Guðmundsson undir Jökli (um 1390) 444.
- Þórðr Guðmundsson prestur (1375) 293.
- Þórðr Guðmundsson sýslumaður Árnesinga (•Th. Guðmundsen*, d. 1892) 630, 631.
- Þórðr Heinreksson sýslumaður Borgfirðinga 700.
- Þórðr Helgason á Staðarfelli 729.
- Þórðr Hjaltason nyrðra (1384—1398) 377, 620, 623.
- Þórðr Hrafnsson nyrðra (1411) 741.
- Þórðr Ingjaldsson á Skarðsströnd (1401) 665.
- Þórðr Jónsson í Dalasýslu (um 1410) 728.
- Þórðr Jónsson prófastr á Staðastað (d. 1720) 364.
- Þórðr Jörundarson nyrðra (1414) 756.
- Þórðr Kálfsson nyrðra (1403) 687.
- Þórðr Kárason (1369) 255.
- Þórðr Kolbeinsson nyrðra (1375—1395) 298, 605.
- Þórðr Kolbeinsson syðra (1375) 293.
- Þórðr Loptsson, Þórðarsonar (enn á lífi 1403) 686.
- Þórðr Loptsson garpr nyrðra (1403) 686.
- Þórðr mjófi á Skinnastöðum (fyrir 1394) 587.
- Þórðr Narfason lögmaður 105, 327, 633.
- Þórðr prestur í Blöndudalshólum (um 1394) 544.
- Þórðr Sigurðarson kall (= kollr) í Ögri (1363) 211.
- Þórðr Skúlason 13, 495.
- Þórðr slappi á Narfastöðum í Skaga-firði (1353) 74.
- Þórðr Stullason bóndi á Gnúpi í Dýrafirði (fyrir 1390) 448.
- Þórðr Sturluson á Stað 13, 634.
- Þórðr Svartsson á Barðaströnd (1411) 736, 738.
- Þórðr bóndi í Tungu í Steingrímsfirði 231.
- Þórðr Vébrandsson, kaupmaður (1409) 725², 726.
- Þórðr Þórðarson prestur á Höskuldastöðum, ráðsmaður á Hólum og officialis (1369—1403) 253, 276², 371, 374, 375, 378—379, 388, 389, 397—399, 407, 420, 422, 423, 442—443, 448, 461, 477—478, 479, 481, 486, 489, 500, 501—502, 509, 510, 517, 530, 533, 600², 603, 611, 641, 643, 644, 667, 676—678, 679, 684, 726—727.
- Þórðr Þórðarson ráðsmaður í Skálholti og ritari Árna 292, 400, 452, 478, 483, 653, 655, 701².
- Þórðr Þórðarson dannebogsmáður á Rauðkollsstöðum 777.
- Þórðr Þorláksson prestur í Húnavatnspingi (1399) 649.
- Þórðr Þorleifsson djákni (1372) 275.
- Þórðr Þorleifsson í Ísafjardarsýslu (1401) 661, 670.
- Þórðr Þorleifsson á Kirkjubæjarklaustri 478.
- Þóreyjargnúpr í Húnavatnspingi 539, 593.
- Þóreyjartungur í Flókadal 483.
- Þorfinnr Beinisson bróðir, prestur syðra (1412) 742.
- Þorfinnr biskup af Hamri 23, 36, 41, 46.
- Þorfinnr Brandsson (1388) 424.
- Þorfinnr Eiríksson, norrænn maður 65.
- Þorfinnr Hallfredarson í Húnavatnspingi (1399) 649—650.
- Þorfinnr í Holti í Fljótum og í

- Bjarnastadahlíð (1868—1889) 417, 428.
- Þorfinnr, er gefr Höskuldsstaðakirkju kú 601.
- Þorfinnr í Litlu . . . í Skagafirði (1889) 431.
- Þorfinnr prestur í Garði í Kelduhverfi (um 1894) 585.
- Þorfinnr Þorgeirsson ábóti á Helgafelli 30, 154, 312.
- Þorfinnsson: Eiríkr, Guðmundr, Þorsteinn.
- Þorgeir Birgisson í Björgvin (1409) 726.
- Þorgeir Brandsson nyrðra (1884—1402) 378, 397, 422, 423, 448, 480, 486, 676—677.
- Þorgeir Bððvarsson nyrðra (1888—1899) 420, 448, 477, 479—480^a, 500, 618, 622, 641.
- Þorgeir í Dal (1888) 418.
- Þorgeir Helgason fjörugeymslumaðr í Holti undir Eyjafjöllum (1863) 188, 189.
- Þorgeir á Holtastöðum (1894) 547.
- Þorgeir Ormsson, prests Þorgeirssonar, frá Stóranúpi (1885) 380.
- Þorgeir prior á Þingeyrum 311.
- Þorgeir Sámsson á Skarðsströnd (1401) 635.
- Þorgeir Sigurðarson nyrðra (1406) 712.
- Þorgeir skarfr í Skagafirði (1858) 74.
- Þorgeir Þorsteinsson (1888) 427.
- Þorgeirsfjörðr í Þingeyjarsýslu 17, 458, 459, 512.
- Þorgeirsson: Guðmundr, Jón, Klængr, Kolbeinn, Ormr, Þorfinnr, Þorsteinn, Ögmundr.
- Þorgeirsstaðir undir Eyjafjöllum 1.
- Þorgeirstjörn, skógarmark frá Gillsbakka 525.
- Þorgerðr, arfi séra Sölva Brandssonar (1391) 455.
- Þorgerðr Grimsdóttir í Bólstaðarhlíð (um 1360) 158.
- Þorgerðr Grimsdóttir, kona Þorgils Ólafssonar (1887) 397—399.
- Þorgerðr kona Jóns bónda Björnssonar (1898—1899) 626—627, 641—642.
- Þorgerðr Ólafsdóttir kona Ara Guðmundssonar (1401) 670.
- Þorgerðr Pálsdóttir nyrðra (1408) 686.
- Þorgerðr Þórðardóttir (1369) 253—254.
- Þorgils biskup í Stafangri 22, 27, 37, 43, 47.
- Þorgils Bjarnarson (Bjarnason) prestur (á Staðarhrauni, 1866) 210.
- Þorgils Bððvarsson prestur (1882) 363.
- Þorgils (Drang)eyjarmaðr á Hólum (1888) 413.
- Þorgils Guðlaugsson (1877) 314.
- Þorgils Guðmundsson á Barnafelli (fyrir 1880) 356.
- Þorgils Guðmundarson (á Helgafelli 1889) 432.
- Þorgils Hallsson (1886 1887) 389, 397.
- Þorgils Ívarsson (1887) 397.
- Þorgils Jónsson mágr Benedikts Brynjólfssonar (1405) 704—705.
- Þorgils Jónsson (1872) 274. (Ef til vill sami maðr).
- Þorgils Oddsson (1888) 427.
- Þorgils Ólafsson á Finnsstöðum (1887—1888) 397—399, 428.
- Þorgils Pétursson bóndi á Þóroddsstöðum á Svalbarðsströnd (1881—1408 eða leingr, d. fyrir 1410) 359, 681, 734.
- Þorgils Sigurðsson 344.
- Þorgils skygn nyrðra (1408) 687.

- Þorgils Steinólfsson (1354) 90.
 Þorgils Þórarinnsson í Eyjafirði (1401) 662.
 Þorgils Þórðarson í Skagafirði (1388) 424, 425.
 Þorgils Þorvarðsson nyrðra (1414) 755.
 Þorgilsdóttir: Guðrún, Þóra.
 Þorgilsson: Andrés, Ari, Brandr, Hallgeir, Hallr, Jón, Kári, Kolbeinn, Lambkárr.
 Þorgrímur Runólfsson (1360) 145.
 Þorgrímur Valeriansson (Vilhjálmsson, 1361) 180.
 Þorgrímur á Skútustöðum (1374—1394) 557.
 Þorgrímur Þorgrímsson (1384) 577.
 Þorgrímur á Þverá í Laxárdal í Þingeyjarsýslu (1375—1385) 556.
 Þorgrímsdóttir: Gróa.
 Þorgrímsgerði á Akranesi 250.
 Þorgrímsson: Bjarni, Jón, Stulli, Þorgrímr.
 Þorgrímsstaðir í Vestrhópi 167.
 Þórhallr biskup í Ósló 25, sjá Þórólfr.
 Þórhallsson: Hallr, Þorlákr.
 Þórballsstaðir í Forsæludal 161^a, 541.
 Þórir biskup af Hamri 22, 36, 41, 46.
 Þórir Einarsson í Eyjafirði (1412) 748.
 Þórir (Guðmundarson) erkibiskup í Niðarósi hinn víkverski 21, 25, 35, 40, 49.
 Þórir erkibiskup í Niðarósi hinn þrænzki 21, 25, 35, 40, 49.
 Þórir Haraldsson ábóti á Munkaþverá 28, 153, 310.
 Þórir Þórðarson, Kolbeinssonar (1375) 293.
 Þórir Þorkelsson prestur nyrðra (1358) 127.
 Þórir Þorkelsson í Stafangri 65.
 Þórisey fyrir Barðaströnd (sbr. Skarfey) 301.
 Þórisós í Hnappadalssýslu 305.
 Þórisson: Hákon, Loðinn.
 Þórisstaðalækr við Skagafjörð 278^a, 282^a, 286^a.
 Þóristaðir (Þórustaðir) í Helgafellsveit 312—313, 326. — Þórustaðafjörðr 313.
 Þóristaðir á Rosmhvalanesi 256.
 Þórkatla Jakobsdóttir (1309) 10.
 Þorkell bakki (1369—1388) 255, 414.
 Þorkell Bergsson bóndi í Þingeyjarþingi (1403—1414) 681, 733—734, 754.
 Þorkell biskup í Ósló 25, 36, 41, 45.
 Þorkell Blægsson (Blæggsson) nyrðra (1414) 755.
 Þorkell Einarsson ábóti á Helgafelli 312.
 Þorkell Eiríksson prestur (1380) 352.
 Þorkell Eyjólfsson prestur á Staðastað (d. 1891) 139, 431, 646.
 Þorkell Gunnarson í Húnavatnsþingi (1392) 477—478.
 Þorkell Hafliðason prestur í Saurbæ á Kjalarnesi (c. 1350—1360) 342.
 Þorkell Magnússon í Skagafirði (1351) 55.
 Þorkell Magnússon í Blöndudal (1380) 351.
 Þorkell Magnússon 723.
 Þorkell Ólafsson í Hörgárdal (1379—1380) 335, 351.
 Þorkell Ólafsson prestur í Reykholti, bróðir Árna biskups (1415) 760, 761.
 Þorkell í Saurbæ á Kjalarnesi 342. Sbr. Þorkell Hafliðason.
 Þorkell Sigmundarson (Sigurðsson, 1384) 373.
 Þorkell Skúmsson ábóti í Saurbæ 31, 154.

- Þorkell smiðr á Hólum (1388) 413.
- Þorkell Snorrason í Austfjörðum (1398) 638.
- Þorkell Sveinsson rauðr í Eyjafirði (1398) 623.
- Þorkell Þórðarson prestur í Gaulverjabæ (um 1356) 114.
- Þorkell Þórólfsson nyrðra (1384—1393) 378, 488.
- Þorkell Þorvarðsson nyrðra (1403) 682.
- Þorkelsdóttir: Finna.
- Þorkelsson: Ari, Einar, Eysteinn, Gunnar, Jón, Kolr, Ljótr, Ormr, Þórir.
- Þórkötlustaðir í Grindavík 3, 222.
- Þorlákr Guðmundsson sýslumaðr í Ísafjarðarsýslu 779.
- Þorlákr Ísleifsson, Þorleifssonar hreims 303, 304.
- Þorlákr Jónsson kaupmaðr (1409) 725.
- Þorlákr Loptsson ábóti í Veri 154, 312.
- Þorlákr Markússon (c. 1380) 346, 347.
- Þorlákr á Melum 223.
- Þorlákr Narfason prestur í Hítardal (d. 1369) 146, 247—248, 708.
- Þorlákr Ólafsson prestur (1381) 359.
- Þorlákr Runólfsson biskup í Skálholti 23, 39, 41, 149, 309.
- Þorlákr Sigurðarson nyrðra (1391) 463.
- Þorlákr Skúlason biskup á Hólum (d. 1656) 155, 387, 389, 508, 510, 511, 606, 609, 614, 617.
- Þorlákr súla á Saxahvoli (c. 1340) 348.
- Þorlákr Thomasson nyrðra (1368—1371) 247, 253, 270.
- Þorlákr prestur á Tjörn í Svarfærdal (1386) 387.
- Þorlákr Vigfússon (1390) 447.
- Þorlákr Vigfússon Hólms (1415) 765.
- Þorlákr Þorhallsson hinn helgi biskup í Skálholti (d. 1193) 8, 23, 29, 39, 44, 87, 89, 100², 125, 145, 149, 153, 157, 158, 172², 214, 230, 235, 238, 242, 246, 252, 261, 263, 304, 309, 312, 330, 338, 343, 392, 405², 451, 544², 551, 552², 750. — Þorlákskirkja 216², 217², 220², 221², 222, 228, 230, 263, 330, 343, 405, 570. — Þorláksmessa 101, 110, 121, 183, 184, 192, 552, 635, 761. — Þorlákssaga 152, 494. — Þorláksskript 100. — Þorlákssúð (skip 1409) 724.
- Þorlákssdóttir: Agatha, Ingibjörg, Ólöf.
- Þorláksson: Ari, Árni, Einar, Guðbrandr, Ketill, Magnús, Olafr, Ormr, Skúli, Þórðr.
- Þorlaug Nikulásdóttir (1403) 715.
- Þorlaugardys á Skagatrönd 170, 171, 533, 546, 599, 601, 654.
- Þorleifr Arason prófastr á Breiðabólstað (d. 1727) 653, 701.
- Þorleifr Árnason í Viðidalstungu faðir Bjarnar ríka (d. 1433) 439, 582, 710—711, 733—734, 759—760.
- Þorleifr Árnason í Valadal (fyrir 1402) 674.
- Þorleifr Bergþórsson prestur nyrðra og ráðsmaðr á Reynistað (1353—1381) 74, 143, 146, 272, 273, 288, 351, 352, 358, 359.
- Þorleifr Björnsson hirðstjóri 618.
- Þorleifr Brandsson í Eyjafirði (1412) 748—749.
- Þorleifr Brynjólfsson Claus (á 18. öld) 9.
- Þorleifr Einarsson (1705) 400.
- Þorleifr Eyvindarson hagi (d. 1315) 10—13.

- Þorleifr Hákonarson prestur (1880) 352.
- Þorleifr Ketilson hreimr, lögsögu-
maðr (d. 1289) 303, 304.
- Þorleifr Maaiusson (1872) 275.
- Þorleifr Marteinsson í Máfahlíð
(bróðir Ólafs staða, 1389—1415)
111, 481, 758. Sbr Þorleikr.
- Þorleifr Ólafsson biskup í Björg-
vin (1450—1455) 48.
- Þorleifr prestur á Melum (um 1370)
223.
- Þorleifr Snorrason í Dalasýslu (um
1410) 728, 729.
- Þorleifr Þórðarson í Görðum (d.
1257) 494, 495.
- Þorleifsson: Bárðr, Bergþór, Björn,
Brandr, Eiríkr, Ísleifr, Jón, Mar-
teinn, Sigurðr, Snorri, Svartr,
Vígús, Þórðr.
- Þorleifsstaðir á Rangárvöllum 269.
- Þorleikr Marteinsson 431, sjá Þor-
leifr Marteinsson.
- Þorleiksstaðir í Blönduhlíð 484.
- Þorljótsson: Bergr, Þrándr.
- Þormóðarson, sjá Þormóðsson.
- Þormóðr Hallvarðsson, norrænn
maðr (1888) 730.
- Þormóðr Jónsson (1877) 323.
- Þormóðr Ólafsson á Barðaströnd
(1412) 742—743.
- Þormóðr prestur á Staðrbakka (fyrir
1360) 164².
- Þormóðr Salomonsson laugafi Jóns
lærða 435, 436.
- Þormóðr Torfason sagnaritari 111,
439, 608.
- Þormóðr Viðarsson ráðsmaðr í
Björgvin (1389) 440.
- Þormóðr Öunundarson á Barðaströnd
(1411) 738, 739, 743—745.
- Þormóðsey á Breiðafirði 326.
- Þormóðsson: Hákon, Þorsteinn.
- Þórny Bessadóttir kona Einars
Oddssonar á Auðólfstóðum (1378)
333.
- Þórny gríðkona á Hólum (1388)
415.
- Þórny Guðvarðsdóttir á Hofi í
Vatnsdal (1369) 251².
- Þóróddr á Öndverðunesi í Grims-
nesi (fyrir 1356?) 113.
- Þóróddsstaðir í Hrútafirði 165, 166,
540, 549, 595.
- Þóróddsstaðir í Ólafsfirði 127.
- Þóróddsstaðir á Svalbarðsströnd
734.
- Þórólfr biskup í Ósló 22, 36, 41,
45. Sbr. Þórhallr.
- Þórólfr Bjarnarson bóndi í Þing-
eyjarþingi (í Reykjahlíð, 1387 og
þar eftir, d. fyrir 1410) 396,
397, 584, 650—651, 734.
- Þórólfr Eilífsson í Eyjafirði (1401
—1403) 661, 681—682.
- Þórólfr prófastr á Færeyjum 52.
- Þórólfr skipmaðr á Hólum (1387—
1388) 406, 414, 418.
- Þórólfr váganeff Hræreksson 7, 12.
- Þórólfsson (Þorálffson, Þorúlfsson):
Andrés, Jón, Vermundr, Þor-
kell.
- Þórólfsstaðir í Öunundarfirði 324.
- Þórólfsvik á Skaga 375.
- Þorp á Galmansströnd í Stranda-
sýslu 106, 231, 634, 656, 660.
- Þórr (Ásaphórr) 6, 11.
- Þórsdagur 293, 441, 689, 761.
- Þorskafjörðr í Barðastrandarsýslu
15, 196.
- Þorskr: mynd af þorski 152.
- Þórsmörk 260.
- Þorsteinn Bergsson nyrðra (1381
—1403) 360, 374, 378, 397, 422,
423, 448, 461, 480, 486, 622,
676, 687.
- Þorsteinn biskup í Björgvin 37,
42, 48.
- Þorsteinn biskup af Hamri 23, 36,
41, 46.
- Þorsteinn biskup í Ósló 22, 26, 36,
41, 45.

- Þorsteinn Bótólfsson í Eyjafjarðarsýslu (1898) 630.
- Þorsteinn Brandsson í Húnavatnsþingi (1415) 758.
- Þorsteinn Böðvarsson, Jónssonar (1884) 373—374.
- Þorsteinn Egilsson, Skallagrímssonar 13, 494.
- Þorsteinn Einarsson ranglátr (d. 1149) 7.
- Þorsteinn Einarsson (fyrir 1403) 687.
- Þorsteinn Eyjólfsson lögmaðr (1358—1402) 127, 187, 209, 273—274, 300, 350, 389, 391—392*, 393, 439, 487, 516, 538, 593, 617, 630—632, 646, 668—669, 674—676.
- Þorsteinn Guðmundarson bóndi nyrðra (fyrir 1353) 74.
- Þorsteinn Guðmundarson prestur (1363) 188.
- Þorsteinn Guðmundsson á Barðaströnd (1411—1412) 739, 743, 744.
- Þorsteinn Guðmundsson nyrðra (1415) 759.
- Þorsteinn Gunnarsson nyrðra (1351) 56—57.
- Þorsteinn Gunnarsson prestur í Húnavatnsþingi (1377) 321—322.
- Þorsteinn Gunnarsson prestur í Skagafirði (1398; ef til vill sami maðr) 637.
- Þorsteinn Gunnarsson djákni í Húnavatnsþingi (1392) 477 (ef til vill sami og eptirfarandi maðr).
- Þorsteinn Gunnarsson, Eyjólfssonar, frá Auðbrekku, prestur (d. fyrir 1406) 713, 714.
- Þorsteinn Hallsson prestur nyrðra og officialis (1357—1560) 117, 118, 146.
- Þorsteinn Hallsson prestur syðra (1363) 188.
- Þorsteinn Hallsson svartr á Knappstöðum (1394—1399) 561, 602 603, 643—644.
- Þorsteinn Hallsson nyrðra (1372—1390) 274, 298, 316, 322, 389 448. Getr verið sami maðr og Þorsteinn svartr.
- Þorsteinn Helgason (1387) 397.
- Þorsteinn, er segir til landamerkja Hofstaða (um 1380) 344, 346.
- Þorsteinn Hólastaðarmaðr (1387) 406.
- Þorsteinn Illugasson (Skarð-Steinn) prestur á Grenjaðarstað 208.
- Þorsteinn Illugason í Eyjafjarðarsýslu (1394) 504.
- Þorsteinn Jónsson prestur á Grenjaðarstað og ráðsmaðr Hólastóls (1371—1391) 271, 288, 316, 322, 352—354, 407, 418.¹⁾
- Þorsteinn Jónsson prestur syðra (1363) 188.
- Þorsteinn Jónsson syðra (1379) 341.
- Þorsteinn Jónsson í Eyjafirði (1401) 661.
- Þorsteinn Jónsson í Skagafirði (1406) 712—713.
- Þorsteinn í Klofa á Landi 405.
- Þorsteinn Kolbeinsson Auðkylings 276, 279, 284.
- Þorsteinn Ljótsson nyrðra (1351) 54.
- Þorsteinn Marteinsson í Eyjafirði (1401) 661.
- Þorsteinn Oddsson prestur í Holti undir Eyjafjöllum (d. 1752) 635.
- Þorsteinn Ólafsson á Snæfellsnesi (1356) 112.
- Þorsteinn Ólafsson í Skagafirði (1371) 272, 273.
- Þorsteinn Ólafsson í Eyjafirði (1390) 452.

¹⁾ Þetta er líklega allt einn maðr; þó verður það ekki sagt með vissu.

- Þorsteinn Ólafsson lögmaðr (1409—1414) 720—721, 756.
- Þorsteinn Pálsson prestur vestra (1354) 90.
- Þorsteinn prestur í Felli í Sléttuhlíð (c. 1380—1399) 562.
- Þorsteinn prestur í Hjarðarholti í Laxárdal (um 1355) 102.
- Þorsteinn Ragnarsson kaupmaðr (1409) 725.
- Þorsteinn Runólfsson í Berunesi 233.
- Þorsteinn Sigurðarson í Miðfirði (1388) 427.
- Þorsteinn Sigurðarson (1409—1412; ef til vill sami maðr) 723, 745.
- Þorsteinn Sigurðsson sýslumaðr í Múlaþingi 97, 701, 733.
- Þorsteinn Skeggjason, Njálssonar 13.
- Þorsteinn Skeggjason prestur á Stað í Hrútafirði (1394—1402 eða leingr) 549, 678, 679.
- Þorsteinn Skiðason nyrðra (1351) 54.
- Þorsteinn Snorrason bóllóttur ábóti á Helgafelli 53—54, 312, 348.
- Þorsteinn Snorrason ábóti á Helgafelli hinn síðari (1390—1403) 395, 445².
- Þorsteinn Steinmóðsson nyrðra (1377—1398) 322, 386, 389, 602, 637.
- Þorsteinn Svarthöfðason officialis Skálholtskirkju (1398—1413) 634—635, 697—698, 750.
- Þorsteinn Svinnsson ráðsmaðr í Björgvin (1389) 440.
- Þorsteinn Sörlason (1363) 187.
- Þorsteinn Thumason (á Spákonufelli) 551.
- Þorsteinn Tumason ábóti (í Saurbæ) 31, 145.
- Þorsteinn Þórðarson í Hreppum (1385) 379—381, 382.
- Þorsteinn Þórðarson í Rangárþingi (1398) 636.
- Þorsteinn Þorfinnsson prestur í Skagafirði (1377—1388) 316, 420.
- Þorsteinn Þorgeirsson í Múla í Aðaldal (1404 eða 1406) 578.
- Þorsteinn Þormóðsson (1360) 143.
- Þorsteinn Þorvarðsson ábóti á Helgafelli 312.
- Þorsteinsdóttir: Guðný, Guðrún, Solveig, Þóra.
- Þorsteinsson: Arnfinnr, Árni, Ásgeir, Bergur, Bessi, Bjarni, Björn, Böðvar, Einar, Eiríkr, Eyjólfur, Gellir, Grímr, Guðmundr, Haldór, Hannes, Hrífla (r.: Egilsson), Högni, Jón, Jörundur, Ketill, Klængur, Loptr, Njáll, Oddgeir, Oddr, Ólafur, Ormr, Páll, Sigmundr, Skúli, Steinmóðr, Sumarliði, Sveinn, Sæmundr, orgeir, Þorvaldr.
- Þorsteinsstaðir í Laufássþingum 565.
- Þorsteinssstaðir í Miðdölum 306.
- Þórugnúpr í Fljótshlíð 268.
- Þórúlfr, sjá Þórólfr.
- Þórunardæld í Langadal 421.
- Þórunarey, eign Grenjaðarstaðar 579.
- Þórunn Fjallgeirsdóttir undir Jökli (um 1390) 444.
- Þórunn Gellisdóttir 13.
- Þórunn Ormsdóttir systir og prióressa á Reynistað (1408—1413) 717, 752.
- Þórustaðir, sjá Þóristaðir.
- Þorvaldr Auðunarson í Dalasýslu (um 1410) 728.
- Þorvaldr Eiríksson nyrðra (1407) 715.
- Þorvaldr Jónsson (1389) 443.
- Þorvaldr Magnússon prestur á Mællifelli (1353—1377 eða leingr) 176, 253, 272, 273, 319.

- Þorvaldr Simeonsson í Dalasýslu (um 1410) 729.
- Þorvaldr Snartarson (1883) 366.
- Þorvaldr Þorsteinsson í Skagafirði (1393) 488.
- Þorvaldr Ögmundarson vasi á Bakka í Öxnadal (1381—1395) 363, 396, 397, 420, 485—486, 518, 602, 777.
- Þorvaldsdalr Eyjafjardarsýslu 296.
- Þorvaldsdóttir: Haldóra, Margrét.
- Þorvaldsson: Eiríkr, Hafliði, Helgi, Höskuldr, Jón, Magnús, Sigurðr, Vigfús.
- Þorvarðr Arason syðra (1379) 340—341.
- Þorvarðr Arason prestur nyrðra (1391) 456, 463—464.
- Þorvarðr (Bjarnason í Njarðvík) í Borgarfirði eystra 238.
- Þorvarðr í Bjarnastaðahlíð (1388) 417.
- Þorvarðr Erlendsson lögmadr 495.
- Þorvarðr Grímsson prestur á Miklabæ í Blönduhlíð (1340—1369 eða leingr) 208, 252, 564.
- Þorvarðr Guðmundarson nyrðra (1381) 360.
- Þorvarðr Guðmundarson vestra (1383) 366.
- Þorvarðr Guðvarðsson (1378) 332.
- Þorvarðr Hallvarðsson (1386) 388, 389.
- Þorvarðr húskarl á Hólum (1388) 414, 418.
- Þorvarðr Magnússon í Bæ í Borgarfirði (á 17. öld) 635.
- Þorvarðr Ólafsson í Miðfirði (1388) 427.
- Þorvarðr Ólafsson í Skagafirði (1409) 727.
- Þorvarðr Ormsson (1385) 381.
- Þorvarðr Pálsson á Eiðum (d. fyrir 1376) 308, 496.
- Þorvarðr prestur á Gunnsteinsstöðum (um 1360) 169.
- Þorvarðr prestur á Staðarbakka (1353) 71.
- Þorvarðr Þórarinnsson riddari 496.
- Þorvarðsdóttir: Guðrún, Járngerðr.
- Þorvarðsson: Einar, Erlendr, Eyjólfur, Guðmundr, Gunnlaugr, Oddr, Ólafr, Páll, Þórarinn, Þorgils, Þorkell, Þorsteinn, Örnólfr.
- Þorvarðsstaðavötn á landamerkjum Kalmanstungu 624.
- Þorvarðsstadir í Rangárþingi 216.
- Þrándarholt í Flókadal 483.
- Þrándarstaðir undir Jökli 140, 141, 326.
- Þrándheimr í Noregi 20, 25, 46, 47, 49, 362, 369.
- Þrándr ókunnr madr (1353) 71.
- Þrándr erkibiskup í Niðarósi 41, 49.
- Þrándr Þorljóttsson (1385) 385.
- Þreskjöldr í Miðdölum 226.
- Þrettándi dagr (Jóla) 381.
- Þriði dagr, þriðjudagr 455, 714, 722, 737, 743², 744.
- Þriðjungafé, þriðjungarfé 298, 316, 391, 398, 424, 449, 456, 486, 590, 643².
- Þríptuteigr, sjá þrætuteigr.
- Þrjúgstungur (Þríustungur, Þrugs-tungur) í Eyjafirði 525, 605, 623.
- Þronðheim, sjá Þrándheimr.
- Þronðr, sjá Þrándr.
- Þrúðardalr (Þrúðudalr, Trúðadalr) í Kollafirði 91.
- Þrúðr Árnadóttir á Barðaströnd (1411) 737, 738, 739, 744—745.
- Þrælá á Völlum eystra 237.
- Þrælagata í Viðidal 180.
- Þræley í Borgarfirði 88.
- Þrælsfell í Blöndudal 352.
- Þrætuskógr 663.
- Þrætuteigr í Strandasýslu 105, 327, 633.
- Þrömr í Eyjafirði 586.
- Þrömr (Þremr) á Vatnsnesi 500, 505, 540, 594.

Þröngabrún á landamerkjum Lágafells og Hofstaða 344, 346.

Þúfa, þúfur (sem landamerki) 134², 307², 308², 333, 402, 588.

Þúfa í Kjós 70.

Þúfa í Miðdølum 306.

Þúfa (hvortveggja) í Miklaholts-hrepp 82.

Þúfur í Blönduhlíð 411.

Þumlaskáli á Hofðaströnd 278, 282, 411.

Þúnsberg, sjá Túnsberg.

Þurfasta 206, 466, 467, 468, 471, 472, 680.

Þuríðr í Bjarnastaðahlíð (1388) 417.

Þuríðr, griðkona á Hólum (1388) 415, 418.

Þuríðr Haldórsdóttir systir á Reynistað (1408) 717.

Þuríðr Jónsdóttir í Marbæli (1393) 488.

Þuríðr (Þorvaldsdóttir? 1401) 671.

Þverá í Axarfirði 753, 754.

Þverá í Blönduhlíð 408, 429.

Þverá í Borgarfirði 88. — Þverárdalur 88.

Þverá í Eyjafirði, sjá Munkaþverá.

Þverá í Eystrahrepp 380.

Þverá í Fljótshlíð 254—255, 572.

Þverá í Halladal 399, 501.

Þverá í Höfðahverfi 568.

Þverá í Laxárdal í Þingeyjarsýslu 507, 509, 556.

Þverá í Miðfirði 540, 595.

Þverá á Síðu 234, 244, 245.

Þverá á Skagaströnd 171, 532, 599, 601.

Þverá (hvortveggja) í Vestrhópi 274, 647².

Þverárdalur, skógarhögg frá Hrafnseyri 198.

Þverárdalur út úr Langadal 421. — Þverárdalshöfði í Langadal 421.

Þverárgund í Blönduhlíð 408.

Þverármenn (í Suðr-Þingeyjarþingi) 356.

Þverbrekkur í Eystrahrepp 380.

Þverdallr í Saurbæri Dalasýslu 79, 774.

Þverdallr í Dalasýslu 101.

Þverfell við Ormarslón 652.

Þvergarðar í Blönduhlíð 564.

Þvergarðr í Svarfaðardal 722.

Þvergeil (Þýargeil) í Blöndudal 262.

Þverlækr í Kjarrárdal 625.

Þverskjöldr í Kaldbak 524.

Þvertré 317.

Þvest 105, 327, 633.

Þvottá í Álptafirði 234.

Þýargeil, sjá Þvergil.

Þýðversk áklæði 711. — Þýzka 721.

Þýfiteigr á Hálsi í Fnjóskadal 572.

Þykkvabæingafjara í Landbroti 245.

Þykkvibær í Holtum 191, 269.

Þykkvibær í Veri, Þykkvabæjar-
klsustr 28, 148, 153, 154, 366,
403, 703, 704.

Þykkviskógr í Dalasýslu 100, 227.

Þæfusteinn (Þæfisteinn) undir Jökli 140, 201, 318, 773.

Þönglabakki í Fjörðum 458, 459,
566, 685. — Þönglabakkamenn 568.

Æðasker fyrir Barðastrand 301.

Æðey í Ísafirði 146—148, 150,
199—200, 435.

Æfrimelar, sjá Melar.

Æinar, sjá Einar.

Æirekr, Æiríkr, sjá Eiríkr.

Ærgjald úr Æðey 146—147, 150,
199, 435.

Ærlegir menn, ærumenn 695, 724,
740, 746, 748, 759, 761.

Ærlækr í Axarfirði 589, 652, 674,
676. — Ærlækjarreki 586, 589.

Æsa, griðkona á Flugumýri (1388) 416.

Æsistaðir í Langadal 333, 359, 412,
421.

ætt, ættir 392, 435, 605. — ættfræðingr 493. — ættartölur 5—8, 10—13, 303, 304, 435—436, 493—496. — ættleiðing 455, 667, 669, 762.

Æygiulfr, Æyulfr, sjá Eyjólf.

Ögmundarskarð í Eystrahrepp 380.

Ögmundarson: Arnór, Böðvar, Eiríkr, Jón, Þorbjörn, Þorvaldr, Ögmundur.

Ögmundur í Skagafirði (1891) 455.

Ögmundur ábóti á Þingeyrum 311.

Ögmundur Ásgrímsson prestur (1879) 335.

Ögmundur Bjarnarson (c. 1380) 348—349.

Ögmundur Finnsson dróttseti (d. 1385) 56, 362, 369, 753.

Ögmundur Jónsson (1388) 424, 425.

Ögmundur Kálffson ábóti á Helgafelli 29, 154, 312.

Ögmundur Ólafsson kanóki í Niðarósi (1381) 358.

Ögmundur prestur á Spákonufelli (c. 1360) 172.

Ögmundur Þorgeirsson prestur í Hvammi í Laxárdal (c. 1340) 388.

Ögmundur Ögmundarson, norrænn maðr (1385) 730.

Ögr í Helgafellssveit 326.

Ögr í Ísafirði 96, 211, 229, 325, 366.

öl 507.

Öldugil í Grunnavík 229.

Öldugil í Morudal 301.

Ölduhamar í Borgarfirði austr 97.

Ölduhlaup á Írlandi 19.

Ölduhrygg, sjá Staðr á Snæfellsnesi.

Ölfus, sjá Ólfos.

Ölkelda í Staðarsveit á Snæfellsnesi 81.

ölmusa 186, 358, 688, 701. —

ölmusufólk 524. — ölmusukerling 703. — ölmusumaðr 366, 453, 548*. — ölmusuprestur 169.

Ölvaldsstaðir á Mýrum 88.

Ölves(ið), sjá Ólfos.

Öndóttstaðir í Reykjadal í Þingeyjarsýslu 353.

Öndurðareyri (Öndverð eyri, Öndverðareyri) í Eyrarsveit 107—108, 221.

Öndurtnes í Grimsnesi 113.

Öndurtnes (Öndverðarnes) undir Jökli 19, 84, 323*, 347.

Öngulsnes í Vopnafirði 236.

Öngulstaðir í Eyjafirði 363, 486.

Önundarfjörðr í Ísafjarðarsýslu 15, 92—93, 228, 304, 366, 758.

Önundarfjörðr í Snæfellsnessýslu 15.

Önundarson: Guðmundr, Þormóðr.

Önundarstaðir í Landeyjum 190, 191, 192. — Önundarstaðafjara 190*.

Önundr Ólafsson Sviakonungur 30.

öreigar 465, 466, 468, 469, 471, 472, 474, 475. — öreigaskuldir 686.

Örfirisey á Breiðafirði 656.

Örfirisey fyrir Melrakkasléttu 580. Örgumleiði, hólmi í Svarfaðardal 540.

örk 566, 711. Sbr. búsgagn, lár.

örk Nóa 5.

Örla, eingi í Andakli 251.

Örlögstaðir í Helgafellssveit 104, 728.

Örn, sbr. Arnarsynir.

Örnólfr, sbr. Arnólfr.

Örnólfr í Eyjafirði (fyrir 1285) 3—4.

Örnólfr Gunnarsson lögmaðr í Björgvin (1389) 440.

Örnólfr Jónsson bóndi á Staðarfelli (1354—1385) 80, 334, 364—365, 384, 506.

Örnólfr Þorvarðsson í Miklagarði 3—4.	Öxarfjörðr í Þingeyjarsýslu 17, 674—676, 753, 764.
Örnólfsdóttir: Ingibjörg.	Öxná í Húnavatnssýslu 162, 549.
Örnólfsson: Guttormr, Hjalmr, Vermundr.	Öxnadalr í Eyjafjarðarsýslu 396, 397—398, 411, 511, 517, 620, 671. — Öxnadalshéiði 484, 565, 626, 709.
örtug 67, 73, 99, 368, 369, 370, 371.	Öxnahjalli í Vopnafirði 236.
Öræfin í Skaptafellssýslu 19, 400.	Öxnatungur í Víðidal 539, 593.
öx, sjá amboð, sbr. smíðatöl.	Öxney fyrir Skógarströnd 105.
Öxará á Þingvelli 250. — Öxarárþing 691 ^a , 692, 693, 694 ^a , 745—747.	Öxnhóll í Hörgárdal 504, 621.
Öxará í Ljósavatnsþingum 356, 681, 682.	Öysteinn, sjá Eysteinn.
	Özurardóttir: Margrét.
	Özurarson: Arnór.

